ARISTOTELIS

omnia quæ extant Opera.

Selectis translationibus, collatisq; cum græcis emendatissimis, ac vetustissimis exemplaribus, illustrata, prestantissimorumq; ætatis nostre Philosophorum industria diligentissime recognita.

AVERROIS CORDVBENSIS

in ea opera omnes, qui ad hæc vsq; tempora peruenere, commentarij.

Nonnulli etiam ipsius in Logica, Philosophia, & Medicina libri, cum Leui Gersonidis in Libros Logicos annotationibus, quorum plurimi sunt, à IACOB MANTINO, *in Latinum conuersi.*

Græcorum, Arabum & Latinorum lucubrationes quædam, ad hoc opus pertinentes.

MARCIANTONII ZIMARAE PHILOSOPHI, *in Aristotelis, & Auerrois dicta in Philosophia Contradictionum Solutiones, proprijs locis annexæ.*

BERNARDINI TOMITANI LOGICI, ATQVE PHILOSOPHI prestantissimi, in Arist. & Auer. dicta in Primo libro Poster. Resolut. Contradictionum Solutiones: nec non eiusdem libri locorum, qui obscuriores habentur Conuersiones, & Animaduersiones. in Auer. quæsita demonstratiua, argumenta, & magnorum commentariorum grauiores sententiæ, certo ordine collectæ. quæ omnia ex eiusdem Tomitani lectionibus excerpta fuere.

Elenchus autem qui in sequenti pagina cernitur, omnia clara faciet.

Tabulam vero M. A. Zimaræ huic adiunximus operi, veluti lucidissimam, ac eruditissimam, grauissimorum virorum iudicio approbatam.

L A

VENETIIS APVD IVNCTAS

M. D. LXII.

INDEX LIBRORVM OMNIVM,

qui in hoc Aristotelis, & Auerrois Opere in decem voluminibus distincto, continentur.

In quo compendiose traditur, quid noui additum sit, qui librorum fuerit ordo, quæ ue sint Interpretum nomina.

IN PRIMO VOLVMINE IN TRES PARTES DIVISO HÆC HABENTVR.

In Secunda Primi Voluminis parte, hæc habentur.

✠ ij eosdem

In Tertia Primi Voluminis parte, hæc continentur.

IN II. VOLVMINE.

IN III. VOLVMINE.

Ante ſingula vero opera appoſitæ ſunt ipſorum translatorum præfationes,& in Moralia Eudemia ipſius Aretini: doctiſſime quidem,ac non parum ad eorum,quæ in ipſis tractantur, intelligentiam conferentes.

IN IIII. VOLVMINE.

IN V. VOLVMINE.

Para-

IN VI. VOLVMINE in duas partes distincto.

Sexti Voluminis Pars Secunda.

IN VII. VOLVMINE.

IN VIII. VOLVMINE.

IN IX. VOLVMINE.

IN X. VOLVMINE.

Aristotelis

ARISTOTELIS VITA EX DIOGENE LAERTIO, LIBRO QVINTO DE VITA PHILOSOPHORVM.

ARistoteles Nicomachi Phæstiadisq; filius Stagirites fuit. Porrò Nicomacus à Nicomacho Machaonis filio Aesculapijq; nepote originem duxit, ut Hermippus eo libro, quem de Aristotele scripsit tradit. conuixit autem Amintæ Macedonum regi medicinæ, & amicitiæ gratia. Hic inter omnes Platonis discipulos maxime excelluit, voceq; gracili, ut Timotheus Atheniensis in libro de Vitis refert, & exilibus cruribus paruisq; oculis fuit, veste insigni, & annulis, ac tonsura utens. Natus est autem illi, & filius Nicomachus ex Herpylide concubina, ut Timotheus ait. Recessit à Platone dũ adhuc superuiueret. Vnde dixisse illum tradunt, Aristoteles in nos recalcitrauit, non secus atq; in matrem pulli geniti. Refert Hermippus in uitis, cum Atheniensium legatus ad Philippum profectus esset Aristoteles, Academicæ scholæ præfectum fuisse Xenocratem. Cum uero reuersus esset, scholamq; sub alio uidisset, elegisse in Lyceo περίπατον, illicq; usq; ad Vnctionem de ambulando cum discipulis philosophari solitum, atq; inde peripateticum appellatum esse. Alij idcirco sic vocatum asserunt, quòd ex ægritudine conualescenti, ac deambulanti Alexandro assistens quædam disserere soleret. Vbi vero iã plures esse cœperãt, sedens docebat, dicẽs.

Silere turpe me, & Xenocratem loqui.

Ad propositam quæstionem discipulos vnà exercebat simul & oratoriam docens. Deinde ad Hermiam eunuchum profectus est, Atarnensium tyranum, quem alij quidem delicias, ac lusus ipsius fuisse tradunt. alij vero sibi affinitate iunctum tradita ei filia siue nepte, vt refert Demetrius Magnesius in libris de poetis, ac scriptoribus æquiuocis, qui & Eubuli seruum Hermiam fuisse ait, Bithynium genere, quem & dominum suum enecasse. Porrò Aristippus in primo de antiquis delictis libro, Aristotelem ait Hermiæ concubinam adamasse, quam ille cum sibi permisisset, duxisse eam, & gaudio elatum im-

molasse mulieri, ut Athenienses Eleusinæ cereri, Hermiæq; pæana scripsisse, qui ἔνδον, hoc est, intus scriptus est. Hinc in Macedonia apud Philippum vixisse, atq; ab eo Alexandum filium erudiendū accepisse, petisseq; instaurari solum patrium à Pphilippo euersum. Id vbi impetrasset, dedisse illis leges. In schola quoq; leges tulit imitando Xenocratem, ut decendialem principem facerent. Vbi vero Alexandro instituendo satis visus est nauasse operam, eumq; sibi deuinxisse, commendato illi cognato Callisthene Olynthio, Athenas concessit. Eum audacius quàm par erat alloquentem regem, & minime illi obsequentem, ab ipso increpitum asserunt versu, admonente, ni talia loqui desisteret, mature periturum, quod & factum est: uersus autem sic habet,

Qualia mi loqueris, vereor sis nate superstes.

Namq; Hermolao in Alexandrum insidiarum socius fuisse deprehensus, cauea ferrea circumduci, pædore atque squalore oblitus, leoni postremo obiectus est, sicq; excessit é vita. Enimuero Aristoteles Athenas profectus, cum illic tredecim annis docuisset, clàm in Chalcidem concessit, quòd ab Eurymedonte hierophanta impietatis accusatus esset, siue, ut Phauorinus ait, in omnimoda historia, à Demophilo, quòd hymnum in eum, quem prædiximus Hermia scripserit, quodq; hoc epigramma statuæ, quæ in Delphis est, incidi curauerit.

Impius hunc quondam Persarum morte tyrannus
Mulctauit violans iusq; nefasq; virum.
Nam neque collato oppressit certamine, verum
Insidiose hominis vsus amicitia.

Hic uero, ut ait Eumolus in quinto historiarum, aconitum bibens, mortuus est septuagesimo ætatis anno. In quem est nostrum hoc epigramma,

Nuper Aristotelem, læsa ut pietate nocentem
Detulit Eurimedon sacrificus Cereris.
Ille aconita bibens subterfugit. certe aconiti
Hoc erat iniustum uincere sacrificum.

Idem uero refert ipsum Platoni trigenarium se in disciplinam dedisse, sed profecto fallitur. Namq; septimo decimo ætatis anno Platonem audire cœpit. Est autem hymnus huiusmodi.

Virtus laboriosa generi mortalium, honestissimum vitæ humanæ incitamen-

citamentum. Pro tuo siquidem forma o uirgo, expetenda est in Gracia mortis conditio, & grauium assiduorumq́ laborum tolerantia. Talem nimirum inferis hominum animis fructum plane immortalem, & auro præstantiorem, parentibusq́ ipsis, somnioq́ dulcissimo. Nam in gratiam tuam Iouis Hercules, & Ledæ filij multa perpessi sunt, qui quid possent, opere declararunt. Quin & tui desiderio Achilles, & Aiax ad inferos penetrarunt, tuaq́ formæ luculentissimæ gratia Atarneæ ciuem Solis priuauit lumine. Quò enim clarus spectatusq́ rebus gestis? Hunc immortales meæ auctiorem reddent musæ, quæ Iouis hospitalis decus augere solent,

Primam hunc orationem iudicialem pro seipso scripsisse, cum huius criminis argueretur, Phauorinus in omnimoda historia author est, ac dixisse Athenis,

Et pyra nata pyris, ficusq́ in ficubus extant.

Ait autem Apollodorus in chronicis, natum illũ anno primo, nonagesimæ nonæ olympiadis, perrexisseq́ ad Platonem decimoseptimo ætatis anno, annosq́ uiginti apud eum fuisse commoratum. Tum uero uenisse Mitylenem principe Eubulo, quarto anno centesimæ octauæ olympiadis. Verum Platone primo anno functo uita, sub Theophilo profectum esse ad Hermiam, mansisseq́ annos tres. sub Pythodoto autem se contulisse ad Philippum secundo anno centesimæ nonæ olympiadis, Alexandrum quintumdecimum iam annum ætatis agente. Athenas uero concessisse secundo anno centesimæ undecimæ olympiadis, atq́ in Lyceo tredecim annos docuisse, ac demum perrexisse Chalcidem, tertio anno centesimæ quartædecimæ olympiadis, morboq́ perisse, cùm esset annorum ferme sexaginta trium. Quo etiam tempore Demosthenes in Calabris defunctus sit sub Philocle. Fertur autem ob Calisthenis insidias in Alexandrum, infensum fuisse regi, illumq́ ad eum contristandum Anaximenem extulisse, ac misisse Xenocrati dona. Lusit in eum epigrammate Theocritus Chius, ut ait Ambryon in libro de Theocriti uita, in hunc sensum,

Hermiæ eunuchi simul Eubuliq́ sepulchrum
Mente uacans, uacuum struxit Aristoteles:
Timum quoque sic illum agit,
Sed neque Aristotelis leuitas miseranda loquacis.

Hæc uita philosophi fuit. Cæterum nos ipsius quoque testamenta legi-

mus

mus in hunc ferme modum. Bene quidem ac rite erit. Quod si quid con tigerit ita legauit Aristoteles. Curatorem quidem omnium, & per omnia iussit esse Antipatrum. Quoad uero Nicanor adolescat, curatores ac tutores instituit Aristomenem, Timarchum, Hipparchum, Cliotelem, & Theophrastum si uoluerit, ac si curam suscipere uelit filiorum & Herpylidis, rerumq; omnium. Cumq; puella fuerit matura uiro tradi illam Nicanori. Sin uero puellæ quippiam contigerit, quod absit, uitaq; prius quàm connubio iungatur, siue etiam postquam nupserit antequam filios procreet, excesserit, Nicanor dominus esto, ut & de puero & de cæteris digna nobis ac sese disponat. Curet autem Nicanor & de puella, & de puero Nicomacho, nihil ut illis desit, patris ac fratris una implens munus. Quod si Nicanori quidpiam contigerit, quod absit, siue priusquam puellam duxerit, siue postquam duxerit, nondum filiis natis, quæ quidem ille instituerit, ea rata sunto. Sin autem uoluerit, & Theophrastus puellæ curam habeat. Sin aliàs, curatores habito cum Antipatro consilio, & de puella, & de puero disponant, ut eis uidebitur optimum. Curam autem habeant tutores, & Nicanoris mei, & Herpylidis memores. Namque erga me studiosa plurimum fuit, cæterorumq; omnium: & si uirum accipere uoluerit, curent, ne indigne nobis locetur. Dentq; illi præter ea quæ antea acceperat, de nostra substantia, talentum argenti, tresq;, si uoluerit, famulas, & ancillam quam habet, & Pyrrhæum puerum. At siquidem in Chalcide habitare uoluerit, hospitium quod ad ortum est: sin autem in Stagyris, paternam domum. Vtrum uero horum maluerit, studeant procuratores domum ita necessaria supellectile instruere, ut & sibi honeste, & Herpylidi sufficienter instructa uideatur. Cura sit autem Nicanori & Myrmecem puerum non indigne nobis ad suos referri, cùm eius, quas cepimus, facultatibus. Si autem & Ambracis libera, cumq; puella uiro tradetur, quingentas illi drachmas, ancillamq; quam habeat, dari iubeo. Sed & Thaleti præter ancillam quam habet emptam, drachmas mille, et ancillulam. Simo quoque absque priore pecunia, in puerum alium, siue puerum emi, siue pecuniam dari. Tychonem esse liberum cum puella nupserit, Philonemq; & Olympium eiusq; filiorum. Porrò eorum qui mihi famulantur puerorum nullum uendi uolo, sed hæredes eis uti. Cum uero adulti erunt, pro merito dimitti liberos uolo. Cu-

rent

rent item, ut consummentur, quæ Gryllioni sunt traditæ exculpendæ imagines. Vbi uero perfectæ erunt, suis imponantur locis. Nicanoris quoque ac Proxeni quàm sculpendam cogitabam, matrisq; Nicanoris. Arimnesti uero quæ perfecta est, suo statuatur loco, ut sit ipsius monumentum, quia sine liberis defunctus est. Matris quoque nostræ Cererem in Nemea locet, aut ubicunque uidebitur. Vbi uero tumulum fecerit, ibi & Pythiadis sublata ossa condat, sicut ipsa præcepit, sistat, & seruari Nicanoris uotum, quod pro illo uouimus. Animalia lapidea cubitorum quatuor Ioui seruatori, ac Mineruæ seruatrici in Stagyris. Hæ testamentorum ipsius series fuit. Fertur autem ollas plurimas repertas esse, Lyconemq; dicere, illum in peluí calentis olei lauari solitum, oleumq; uenundare. Quidam utrem calentis olei stomacho illum imponere consueuisse tradunt, & cum se ad quiescendum componeret, æream sphæram tenere in manu peluí subiecta, eo consilio, ut cum dormientis manu excussa sphæra in subditum æreum uas incidisset, sono illius excitus exurgeret. Eius esse præclaras istas sententias legimus. Interrogatus quidnam mendaces lucrarentur, ut cum uera, inquit, dixerint, non illis credatur. Cum sibi probro daretur, quòd flagitioso homini misericorditer tulisset opem, non, inquit, mores miseratus sum, sed hominem. Amicis ac discipulis ista consueuerat dicere, ubicunque moraretur, Aspectus quidem a circunfuso aere lumen accipit, animus autem à disciplinis liberalibus, Sæpe numero cum in Athenienses inueheretur, aiebat illos frumenta & leges inuenisse, uerũ frumentis quidem uti, non autem legibus. Studiorum liberalium amaras radices, fructus autem dulces esse asserebat. Rogatus quidnam cito cõsenesceret, gratia, inquit. Quid sit spes, uigilantis, ait, insomnium. Diogene caricam porrigente, cogitans nisi acciperet, usum esse, meditatus sumens, Diogenem ait, caricam simul cum usu perdidisse. Rursus ab eo porrectam accipiens, atque puerili more in sublime eleuans cum dixisset, magnus Diogenes, eam illi reddidit. Tria dicebat pueris esse necessaria, ingenium: exercitationem, disciplinam. Audierat aliquando se á quodam maledictis esse lacessitum. Tum ille, absentem, inquit, etiam uerberet: Dicebat pulchritudinem plus, quàm epistolas omnes ualere ad commendationem. Plerique Diogenem ita statuisse asserũt, ipsum autem donum formæ dixisse: Socratem uero modici temporis tyrannidem, Platonem naturæ priuilegium, Theophrastum tacitam

deceptio-

deceptionem, Theocritum vero eburneum detrimentum, Carneadem regnum solitarium. Rogatus quo differrent docti ab indoctis, quo, inquit, viuentes à mortuis. Eruditionem dicebat inter prospera esse ornamentum, inter aduersa refugium. Parentes qui liberos erudiendos curassent, longe honorabiliores esse his, qui solum genuissent. Eos enim viuendi tantum, illos etiã bene beateq; viuendi authores esse. Glorianti cuidam quòd magnæ esset vrbis ciuis, noli, inquit, hoc attendere, sed an dignus sis magna et illustri patria. Rogatus quid sit amicus, vna, inquit, anima in duobus corporibus habitans. Homines plerosq; dicebat ita esse parcos, ac si semper victuri essent: alios tam prodigos, ac si continuo morituri. Percontanti cur honesta forma præstantibus diutius congredimur, cæci, inquit, huiusce interrogatio est. Rogatus quid ex philosophia lucratus fuisset, hoc, inquit, vt iniussus ea faciam, quæ pleriq; per legum mètum faciant. Interrogatus quo pacto discipuli egregie proficerent: Si excellentiores, ait, prosequentes tardiores nõ morentur. Loquaci homini cum illum improbe probris multis obtudisset, dicenti, num te satis obtudi? Hercle, inquit, non tibi animum aduerti. Causanti cur stipem non bono homini dedisset, nam & ita contigisse ferunt: Non, inquit, homini dedi, sed humanitati. Rogatus erga amicos quales esse debeamus, quales, inquit, eos erga nos esse optamus. Iustitiam dicebat virtutem animi vnicuiq; secundum dignitatem distribuentem. Disciplinam optimum esse dicebat viaticũ ad senectutem. Refert Phauorinus in secundo cõmentariorum illum crebro dicere solitum: O amici, amicus nemo. Et ista quidem ad illum referuntur. Conscripsit aũt et complura uolumina, quæ ut summa ingenij illius uis, ac præcipua circa omne orationis genus exercitatio clarius eluceat, subnectenda necessario existimaui. De iustitia libros quatuor, de poetis tres, de philosophia tres, de republica duo, de rhetorica Gryllus vnũ, Nerinthus vnũ, Sophista vnum, Menexenus vnum, Amatorius vnũ, Conuiuium vnum, de diuitiis vnum, Exhortationum vnum, de anima vnum, de præcatione vnum, de nobilitate vnum, de voluptate unum, Alexander seu de colonis unum, de regno unum, de doctrina unum, de bono tres, de Platonis legibus tres, de eiusdem reip. duos, Oeconomicus unum, de amicitia unum, Quid sit tolerare siue tolerantia unum, de disciplinis unum, de his, quæ in contentionem cadunt duos, Solutiones eorũ quæ in contentionem ueniunt, quatuor, Diuisiones sophisticæ quatuor,

tuor, de contrariis vnum, de speciebus & generibus unum, de propriis unum. Commentaria, ἐπιχειρηματικοῦ tres. Propositiones de uirtute tres, Obiectiones unum, de his quae quot modis dicuntur, siue secundum propositum, unum, de elementis tres, de scientia unum, de perturbationibus irae unum, Moralium quatuor, de principio unum, Diuisiones. xvij. Diuisibilium unum, de interrogatione & responsione duo, de motu unum, Propositiones unum, Propositiones cōtentiosae quatuor, Syllogismi unum, Priorum analyticorum nouem, Posteriorum analyticorum maiorum duo, de quaestionibus ad disciplinam pertinentibus octo, de meliore unum, de idea unum, Termini Topicorum septem, Syllogismorum duo, συλλογιστικὸν & diffinitiones unum, de eligibili & accidenti unum, de iis, quae ante locos sunt, unum, Topicorum ad diffinitiones duo, Perturbationum unum, Diuisibiliū unum, Mathematicus unum, Diffinitiones. xiij. Epicherematum duo, de uoluptate unū, Propositionum unum, de uoluntario unum, de pulchro unum. Quaestiones epicherematicae. xxv. Quaestiones de amicitia duo, Quaestiones de anima unum, Politicorū duo, Politicae auditionis, sicut Theophrasti, octo, de iustis duo, Artiū introductio duo, Artis rhetoricae duo, Ars unū, alia ars duo, Methodicū unum, Artis Theodecti introductionis unum, Artis poeticae libros duos, Enthymemata rhetorica, de magnitudine unum, Enthymematum diuisiones unum, de dictione duo, de consilio unum, Collectionis duo, de natura tres, Physicon unum, de Architae philosophia tres, de Speusippi Xenocratisq; philosophia unum, ex Timaei Archytaeq; disciplinis sumpta unum, Aduersus Melissi dicta unum, Aduersus Alcmaeonis dicta unum, Aduersus Pythagoricos unum, Aduersus Gorgiam unum, Aduersus Xenocratem unum, Aduersus Zenonis scita unum, de Pythagoricis unum, de animalibus nouem, Anatomorum octo, Electio anatomorum unum, de compositis animalibus unum, de fabulosis animalibus unum, de non gignendo unum, de plantis duo, Physiognomicon unū, Medicinalia duos, de monade unum, Signa tempestatum unum, astronomicon speculatiuus unum, de motu unum, de musica unum, Memoriale unum, Homericarum ambiguitatum sex, Poetica unum, Naturalium secundū elementa triginta octo, Inspectorum problematum duos, Liberalium disciplinarum duos, Mechanicus unum, Problematum ex Democrito sex, de lapide unum, Parabolae unum, Inordinata. xij. Exposita generatim. xiiij. Iura unum,

✤✤ Olym-

Olympionicæ unum, Pythionicæ musices unum, Pythicus unum, Pythionicorum argumenta unum, Dionysiacæ uictoriæ unum, de tragœdiis unum, Doctrinæ unum, Prouerbia unum, Lex commendatitia unum, Legum, quatuor, Prædicamentorum unum, de interpretatione unum. Respublicæ urbium. clviij. Seorsumq; ad Philippum de populari, paucorumq; & optimatum & tyrannorum rep. epistolæ. Selymbriorum epistolæ, ad Alexandrum quatuor, ad Antipatrum nouem, ad Mentorem unam, ad Aristonem unam, ad Olympiadem unã, ad Hephæstionem unam, ad Themistagoram unam, ad Philoxenum unam, ad Democritum uersus, quorum initiũ est, Sancte deum, Elegiæ, quarum est initium, Formosæ matris filia: Sunt in summa uersus omnes plus minus quadragesies quinquies mille, trecenti & triginta. Hæc librorum illius series, hic numerus, in quibus quid agat summatim exponendum est, Duplicem esse philosophiæ rationem, alteram uersari circa actus, appellariq; πρακτικὴν, alteram in intelligentia & speculatione consistere, & θεωρητικὴν dici. Ad actionem pertinere ethicen & politicen, qua in parte tum de publica, tum de familiari re agi. Ad intelligentiam Physicen logicenq; referri. Porro logicen instrumentum esse exactissimum. Eius cùm geminam destinationem ac scopum subiecisset, uerisimile ac uerum, ad utranq; duarum maxime rerum uiribus nititur. Nanq; ad uerisimile seu probabile, oratoria & dialectica, ad uerum autem analytica & philosophia usus est, nihil omnino omittens eorum, quæ uel ad inuẽtionem, uel ad iudicium, uel etiam ad usum pertinerent. Enimuero ad inuentionis adminicula, atq; ad eas res, quæ speculationi & arti inseruiunt, propositionũ multitudinem tradidit, ex quibus quæstiones probabilium epicherematum elicere affatim licet. Porrò ad iudicandum analyticæ priora, & posteriora conscripsisse, prioribus assumptionum iudicia permittens, posterioribus collectionis examen tradens. Cæterum ad iudicandum ea quæ sub certamen cadunt, quæq; in interrogatione uersantur, & contentione sophisticorum argumentorum, atq; syllogismis atque his similibus. Veritatis uero iudicium earum quidem, quæ secundum imaginationem sunt actionum, sensum definiuit. Moralium uero, ubi de re publica, ac domestica, ubi de legibus agitur mentem, finem autem unum exposuit, uirtutis usum in uita perfecta. Felicitatem ait plenitudinem ex tribus maxime bonis constantem, iis nimirũ quæ in animo sunt, quæ et priora

uiribus

uiribus appellat, ijs quæ ad corpus attinent, ut sunt bona ualetudo, for titudo, pulchritudo, cæteraq; his similia, atque ijs quæ extrinsecus ueniunt, diuitijs, nobilitate, & claritudine, atque in hunc modum cæteris, quibus tertium locum assignauit. Virtutem ad beatam uitam sibi minime sufficere dixit, quippe corporis bonis, exterioribusq; indigere. Miserum atque infelicem fore sapientem, siue doloribus afficiatur, siue inopia, & cæteris huiusmodi incommodis prematur. Vitiũ autem ad miseriam atq; infelicem uitam sufficere, quantumlibet corporis affluat bonis. Virtutes ait non se inuicem sequi. Fieri enim posse, ut prudens quispiam, ac iustus, idemq; intemperans atque incontinens sit. Sapientem quidem non omnino perturbationibus uacare, uerum perturbari modice dixit. Amicitiam æquitatem esse definiuit reciprocæ beneuolentiæ. Eius tres species esse tradidit. Esse quippe aliam cognationis, aliam amatoriam, tertiam hospitalem. Amorem non modo con gressionis, uerum & philosophiæ esse. Amaturum quoque sapientem, atque accessurum ad rempublicam, ducturumq; uxorem, & cum rege unà uicturum. Tribus autem generibus uitæ constitutis, primo quod in speculatione, sequenti quod in actu, & tertio quod in uoluptate con sistit: Speculatiuum genus semper prætulit. Liberales disciplinas ad apprehensionem uirtutis multum conferre sensit. In descriptione rerum naturalium præter cæteros rationem maxime secutus est, adeo ut minimarum quarumq; rerum reddiderit causas. Vnde, et naturalium commentariorum complura scripsit uolumina. Deum sicut & Plato incorporalem diffiniuit, eiusq; prouidentiam ad cœlestia usq; pertingere, ipsum uero immobilem esse. Porro terrena omnia ad cœlestium con gruentiam, ordinemq; disponit. Præter elementa ista quatuor esse & quintum aliud, ex quo cœlestia consistant, eiusq; motum orbicularem esse uarium. Animam item incorporeã, primamq; esse ἐντελέχειαν, corporis nempe naturalis & organici potentia uitam habentis. Est au tem ea iuxta illum duplex. Entelechiam uero appellat, cuius sit species quædam incorporea. Altera ex his quidem secundum potentiam, ut est Mercurius in cera, informis quidem, sed idoneus ad percipienda lineamenta, sicut item in ære statua. Secundum uero habitum entelechia dicitur ea quæ est consummatæ ac perfectæ Mercurii statuæ. Naturalis autem corporis dixit, nam sunt corpora alia quidem manu & arte elaborata, ut sunt quæ ab artificibus fiunt, puta turris atq;

nauis. Alia uero sic à natura prodeunt ut arbores, & animaliũ corpora. Porro organici dixit, hoc est, ad aliquid parati & conditi, ut est ad uidendum oculus, aurisq; ad audiendum. Virtute autem uitam habentis, utputa in seipso. Virtute autem uel potentia minus est secundum efficaciam. Secundum actionem autem, ut uigilans habere animam dicitur. Secundum habitum autem, ut dormiens. Vt igitur & hic intelligatur, adiecit potentia. Multa igitur eiusmodi & alia, & de aliis multis in hunc modum philosophatus est, quæ perlongum esset numerare. Cunctis enim in rebus summo studio atque industria fuit, inuentionisq; incredibili copia uiguit, ut ex his quæ suprà annotauimus uoluminibus constat, quæ ad quadringentorum numerum fere perueniunt, de quibus nihil ambigitur. Nam sunt & alia complura, quæ ipsi ascribuntur uolumina atque sententiæ. Verumenimuero octo fuere Aristoteles. Primus hic ipse. Secundus, qui Athenis rempub. administrauit, cuius etiam iudiciales leguntur orationes sanè quam elegantes. Tertius, qui Iliadem Homeri scripsit. Quartus Siculus orator, qui ad Panegyricum Isocratis rescripsit. Quintus, qui cognominatus est Mythus, Aeschinis Socratici necessarius. Sextus Cyrenaicus, qui de poetica scripsit. Septimus pædotriba cuius meminit Aristoxenus in Platonis uita. Octauus grammaticus obscurus & ignobilis, cuius de pleonasmo ars legitur. Huius autem Stagyritæ philosophi complures quidem fuere discipuli, sed omnibus maxime præcelluit Theophrastus, de quo modo dicendum est.

ARISTOTELIS VITA EX MONIMENTIS IOANNIS GRAMMATICI PHILOPONI ALEXANDRINI.

VIT Aristoteles genere Macedo, Stageiris, filius Nicomachi, qui Amyntæ Macedoniæ Regi medicam præstitit operam, ob eamq; rem filium, quem suscepit, ut patris memoriam renouaret, Nicomachũ appellauit, ad quem item Nicomacheia scripsit. Matre Phæstide, qui ambo genus ab Aesculapio trahebant: cuius quidem rei fidem facit epigramma in Aristotelem his uerbis factum.

Matre creatur Phæstide, Nichomachoq; parente,
Stirpe Asclepiadon Diuus Aristoteles.

Post parentũ obitum à quodam, qui publico Aternensium nomine peregrinos hospitio excipiebat, educatur: cuius dein officii memor nõ modo filium eius Nicanora enutriuit, et omni liberali instituit doctrina, sed etiam ut uerum, & germanum tractauit. Quinetiã, ante mortem testamento cauit, ut filia Pythais in matrimonium eidem Nicanori locaretur. Cùm adhuc adolescens esset, omni ingenuarum artium scientia excultus fuit, quod satis declarant commentarii, quibus res poeticas complexus est, & scripta, quæ in poetas edidit. Homericæ item quæstiones, et libri artis Rhetoricæ. Annos. XVIJ. natus uoce Pythiæ, qua philosophari iubebatur, Athenas mittitur, ubi cum Socrate treis annos coniunctißime uixit, quo extincto, ad amicitiam Platonis se contulit, qui cum. XX. annos magno familiaritatis usu coniunctus fuit, eamq; diligentiam, & industriã ad disciplinas percipiendas adhibuit, ut Plato illius ædeis non aliter appellarit, atq; ædeis lectoris. Neq; uero fides habenda iis, qui existimant Aristotelem aperuisse Lyceũ contra Platonem adhuc superstitem. Qui enim hoc potuisset? cùm Chabria, & Timotheus Atticarum copiarum duces opibus magnaq; potentia Athenis florerent, & Platoni arcta neceßitudine coniuncti essent. Sed non desunt, qui tradant ab Aristotele Lyceum constitutum in humanis adhuc agente Platone, ut multas hominis sentẽtias conuelleret.

Ad

Ad quos respondere satis habemus, non simpliciter quicquam contra Platonem statui, sed contra eos, qui Platonica decreta minus perspecta haberent. attamen si quid contra eum profertur, non absurdum iudicari debet, cũ in hac ipsa philosophandi ratione nihil discrepet ab iis, quæ Plato senserit. illius enim uox est, magis conuenire nos de ueritate solicitos esse, quàm de quauis alia re. Quinetiam ad uerbum ita scribit. Amicus quidem Socrates, sed ueritas amicissima. Et alibi. Socratis, inquit, parua cura agenda est, ueritatis autẽ magna.

Hoc idem institutum Aristoteles tenuit, monimentaq; Platonica immutanda censuit, cum et in huiusmodi consilio ab illo non discrepet, quippe qui ueritatis decus non contempserit, cum tamen mirifico studio, egregiaq; uoluntate Aristotelem fuisse erga Platonem constet ex Ara, quam ei consecrauit hac inscriptione.

Ponit Aristoteles pius hoc altare Platoni.

Quem laudare nefas ora profana foret.

Cum Platone multis officiis, & magna familiaritate. xx. annos coniunctus fuit, post cuius obitum ita euenit, ut Speusippus sororis Potones filius scholam teneret, docendiq; munus susciperet, Aristoteles autẽ in Macedoniæ Vrbem secederet, quo loci alumnum disciplinæ suæ Alexandrum conditorem habuit, magnaq; authoritate in eius regno præstitit. Nam apud Regem opibus, & gratia florentissimus fuit, plurimaq; opportune impetrauit. nam multa studia, & officia in singulos priuatim, & in uniuersos publice contulit. Declarant epistolæ commẽdatitiæ, quæ ad regem scriptæ sub illius nomine feruntur, & patria Stagerita, quæ cum euersa esset, author fuit, ut ab eodem ipso instauraretur. Quapropter Stageiritæ Aristoteli festũ celebrant, quod Aristoteleum nominant, & mensem, in quo dies festo dicatus est, Stageiritem appellant. Eressus quoq; Theophrasti patria, quam cum Alexander grauiter uindicare cogitaret, periculo liberata est. Dein cum Speusippus è uita excessisset, Athenienses Aristotelem ad se inuitant, ac unà cum Xenocrate scholæ Platonis præficitur. Xenocrates igitur in Academia docebat: Aristoteles in Lyceo. Ac non longo interuallo cũ Athenæ defecissent, Aristoteles in Chalcida nauigauit, illud usurpans. Non patiar Athenienses in philosophiam semel, ac iterum uos peccare. Iam enim Socratem è medio sustulerant. Nec dissimulauit iudicium suũ apud Antipatrũ, quàm difficile, & multi operis esset,

Athe-

Athenis agere, carmen illud Homeri referens.

Inque piris pira, ficis fici molle senescunt.

Ita peruersitatem morum Athenienfium indicabat. Macedoniam repetiit, ubi gratia, & authoritate apud Reges, qui prouinciam illam tenebant, plurimum ualuit, apud Alexandrum, & matrem Olympiada, apud Antipatrum, apud Philippum. Ad Alexandrum de regno librum scripsit, in quo præcepta de regno administrando ei dat. Quinetiam se comitem Regi adiunxit in intimos Brachmanas proficiscenti, ubi etiam opus confecit, in quo memoriam CCLV. rerumpu. colligauit. Illum quoque secutus est contra Persas mouentem. ubi cum bellum exortum esset, & Alexander mortem obiisset, in patriam reuertitur. Morum summam coluit moderationem, in Philosophia captum excessit humanum, cum nullam partem eius disciplinæ imperfectam explicatione reliquerit sua. immo propria fretus solertià, cum pleraque adiecisset, uniuersam philosophiam castigauit, optimisque instruxit præceptis. Magnam item accessionem fecit ad artem disserendi, quandoquidem ab ipsis rebus normas, præceptaque secreuit, & demonstrandi rationem cum uia instituit, nam superioris memoriæ Philosophi demõstrare quidem, ac euidentibus probationibus uti sciebant, sed demonstrare, ac euidentes probationes conficere ignorabãt, atque idem illis usu ueniebat, quod Sutoribus, qui coria secare nõ queunt, calceis autem uti probe queunt. Rerum naturalium indagationi quintam addidit naturam. Diuinarum contemplationi, quamuis nihil eiusmodi adiecerit, attamen ita docuit, ut nihil, quatenus causa ferret, prætermiserit. Siquidem tantum abest, ut duntaxat, quæ intra orbem continentur, quẽadmodum nonnulli existimant, comperta habuerit, ut etiam quæ supra orbem habentur, probe tenuisse affirmemus. quod quidem idem ipse Aristoteles probat viij. naturalis auscultationis libro. Princeps, inquit, causa neque per se, neque ex accidenti motu cietur. Atque ex hoc nimirum planum facit Deum neque corpus, neque patibilem esse. Vniuersum uitæ tempus, quod uixit. lxiij. annorum numero describitur. cum enim. xvij. ageret annum Socrati operam dare cœpit, quo præceptore usus est triennio. in intimis, & necessariis Platonis. xx. annos fuit, à cuius obitu. xxiij. annos uixit.

DE

DE VITA AVERROIS EX LIBRIS CHRONICORVM A MVNDI ORIGINE EXCERPTA.

AVerrois quoque medicus cognomento Commentator, philoſophus quidem & ipſe apud Cordubam Hiſpaniæ vrbem hoc tempore floruit, vt ex Secundo libro eius, qui de Cœlo tractat, Commento 110. & 111. habetur. Fuit enim à natiuitate Chriſti anno MCL. vt aſſerit Conciliator, & Aegidius Romanus in ſuis quolibetis Libro Secundo, quæſtione de vnitate intellectus. Vbi verba hæc habentur. Nam Commentator ſummus Auerroes, non eſt diu, quòd fuit. Nam dicitur filios ſuos in curia Federici primi cognomento Barbaroſſa Imperatoris fuiſſe, qui temporibus noſtris obijt. Fuit ergo dictus Auerrois tempore, quo fides chriſtiana erat valde dilatata. Conſtat autẽ ꝙ apud chriſtianos erat ſolennis mentio de ſtatu animarum ſeparatarum. Et ideo Auerrois, qui fuit iſto tempore, potisſimum debuit videre hoc inconueniens. Multa autem compoſuit, & adeo excellenter in omnes Ariſtotelis libros ſcripſit, vt Commentatoris cognomentum promeruerit: deinde de Subſtantia orbis, de Theriaca, librum quoq; pulchrum de medicina Colliget appellatum, ac alia multa edidit. Auicennæ tamen ac medicorum ęmulus dictus fuit, vt palàm in eius libris manifeſtum eſt.

MARCIANTONII ZIMARAE

PHILOSOPHI CONSVMMATISSIMI

Tabula dilucidationum, in dictis Ariſtotelis, & Auerrois.

VENETIIS APVD IVNCTAS
M. D. LXII.

TABVLA CVM DILVCIDATIONIBVS IN DICTIS ARIST. ET AVER.

A D. M. ANTONIO ZIMARA COMPILATA.

Qua, digressionibus passim ab eo insertis, via Peripateticæ veritatis, edocetur.

De litera A.

AB, pręposítio ĩ idiomate Arabico notat, tã cãm agenté, q̃ subiectũ, & oppositũ. primo physic. com. 58. Vide quõ importet subiectũ. primo cęli. cõ. 20. vbi litera trãslationis Arabicę habet in tex. ꝙ corpus gloriosum nõ est gñatũ ab aliquo. Qđ Cõm. põderans in cõ. dicit. Et dixit: neq; gñabile ab aliquo. & nõ dixit: neq, gñabile simplr. qm̃ hæc ẽ dña inter dicẽtes, ꝙ hoc corpus ẽ creatũ à prima cã: & opinãtes ipsũ primã cã ȝ. s. ꝙ dicẽtes ipsũ eẽ primã cã ȝ, opinant̃ ipsum nõ eẽ gñabile simplr. Et dicẽtes, ꝙ ẽ cãtum à prima cã, opinant̃, ꝙ nõ ẽ gñabile ab alio .i. ex alio. Et ꝙ si diceret̃ esse gñabile à nullo, & ĩ nullo tpe, posset hoc institui fm vocẽ, & fm trãsumptionẽ. Gñabile vere, est terĩatũ tpe, & gñabile ab aliquo. Et hoc nomen gñonis est vulgariter, qđ Arist. intẽdit remouere à cęlo. Vbi patet, ꝙ ly ab aliquo, dicit cã ȝ. mãlem. Ari. .n. ibi demõstrat, ꝙ cęlũ nõ ẽ gñabile, qa nõ habet subiectũ, neq; cõtrariũ. Et ex illo loco patet quãtũ deuiauerũt à veritate Io. de Bac. & Greg. Atim. in. 2. snîarũ. di. 1. q. 1. q tenẽt ex mẽte Arist. & Auer. cęlũ & substãtias ęternas nõ hr̃e cã ȝ ęternã effectricẽ. Et licet ista qõ in via Peripateticorũ ardua sit, & ambigua. Eudemus. n. & Alex. (vt recitat Simpl. ĩ principio physicæ auscultationis) tenuerũt Deũ fm mẽtẽ Arist. nõ esse cãm efficiẽtem, sed finale ȝ tm̃ & formalẽ ęternorum.

Digressio de cã efficiẽte ĩ subiectis æternis contra Ioã. de Bacco. & Greg. Ari.

Opi. Eudemi et Ale. ꝓ vna ꝑte ĩ (?) questione.

Ammo. tñ, Simp. & Io. Gram. oppositũ tenuerũt, & multi sapiẽtes. Verũ tñ quidquid sit de Ari. vnum scio indubitãter, Auer. tenuisse de mẽte Philosophi, ęterna eẽ cãta in triplici gñe cãę. etenim hic aperte testat̃ cęlũ esse cãtum à prima cã. Et ꝙ Ari. in. 1. cęli demrat cęlũ nõ eẽ gñabile, illo mõ gñonis quo generant̃ ista tpalia: quia hoc sonat nomẽ gñonis, vere & non trãsumptiue sumptũ. Aris. n. abhorret metaphoras & trãsumptiones ĩ doctrina demõstratiua: vt ipse ꝑcepit in 2. poster. analit. Et iõ Arist. nomẽ gñonis vere & ĩ ꝓpria signatione intẽdit remouere à corporib' cęlestib'. Et hoc apparet manifeste ex snîa eiusdẽ Auer. ĩ lib. destr. destr. in disp. 3. in sol. 18. dubij, vbi dicit, ꝙ Philosophi ascẽderũt gradatim inuestigare de supcęlestibus corporibus, & apparuit eis ꝙ sunt ingñabilia, & nõ sunt sicut inferiora corpora. Gñabile. n. inquantũ gñabile, est pars hui' mũdi sensibilis: cuius gño non sequeret̃ nisi ꝓut est eius pars, eo qđ oẽ gñabile gñatur sine dubio de re, ex re, & pro re, & in loco, & ĩ tpe. Et inuenerũt ꝙ orbiũ corpa sunt necessaria ĩ gnone inferiorũ corporũ, prout sunt agẽ-

Pro opin. contraria fuerunt Amm. Simplic. Philoponus, & alij.

Quæ ad mentem Auer.

Tex. c. 22.

tia remota. Vñ si corpa cęlestia generabilia essēt mō istius gñonis: indigerēt aliis corpibus pcedētib' ea: q̄ sist essēt ptes alteri' mūdi. & ita essēt alia corpa supcęlestia. Et talia ēt īdigerēt aliis: & sic ī infinitū. Ecce igit, q̄ vult demrōnē intelligi de vera gñone ī ppria signatione sūpta: q̄ indiget cā ag'te mali, & finali, tpe, & loco. Cōfirmat authoritate eiusdē in. 1. cęli. cō. 105. vbi habet. Defendētes aūt Platonē dicūt, q̄ assimilatio gñonis mūdi ex suis entis, gñoni figurarū ex lineis, & supficieb' à Platone, signat q̄ mūdus semp fuit apud Platonē, & q̄ ipse nō intēdebat p hūc sermonē, nisi q̄ ptes ei' sunt priores nā toto: nō q̄ ipse fuit gñat' vere. Et si hoc intēdebat nihil differt ab Aris. Sed tn̄ male fecit in hoc qd̄ dixit mundū eē gñatum, & nō corruptibilē. Hoc. n. nō intelligit ex gnone, nisi cū difficultate. Et maxīe cū dixit, q̄ efficit ex nō ordine in ordinē. Nā Plato dixit deū, eēnta q̄ ante mūdi gñonē mouebant motu inordinato, deduxisse ex nō ordine in ordinē. Mō talis gño q̄ fit ex priuatiōe ad habitū, vr̄ esse vera gño, q̄ est tēporalis: & ita cū difficultate pt intelligi gño illa apud Platonē fuisse ęternā. Aut igit male sēsit aut male docuit: quia abutebat vocabulo gñonis (vt dicit pfatus Cōm. ēt. 1. cęli. cō. 106.) Tenet igit Cōm. cœlū & intelligētias eē cātas ab æterno à prima intelligētia: sed non p gñonem verā, q̄ fit cū trāsmutatione & tpe. sed nobiliori mō. Sciētia .n. Dei gloriosi est cā entitatis & veritatis oīum entiū: vt scribit Cōm. in. 2. primę philosophię. cō. 4. Et ī 12. primę philosophię. cō. 51. De hoc vide notabilē authoritatē in lib. destruc. disp. 3. in sol. 18. dubij. In fine. vbi scribit. Amplius declaratū est à Philosophis, q̄ illud qd̄ dat entib' separatis à materia finē, ē illud qd̄ dat eis esse. Forma. n. & finis sunt vnū & idē in hac specie entiū. Ergo illud qd̄ dat finē entibus, illudmet dat formam, & illud qd̄ dat formā est agēs. ergo qd̄ dat finē huic etiam est agens. Apparet igitur q̄ primum principiū est oīum istorum principium. s. forma, & agēs, & finis. Quid clarius?

Ab antiquo nō prouenit nouū absolute, fm̄ Philosophos. ex disputatione. 12. in sol. tertij dubij.

Ab oībus excellētib' Philosophis hodie existimat, q̄ ab vno primo pcedūt pricipalr̄ oīa entia mutabilia. Ex lib. destr. disp. 3. 1 sol. 12. dubij. In medio.

Ab vno vtrū multitudo pueniī possit. vide diffuse in lib. destruc. in disput. 3 in sol. 12. dubij.

Ab vno agēte nō puenire nisi vnū effectū tm̄, propō falsissima ē, qua vtebat Auic. & Alpharab. Ex disp. 3. in lib. destr. in sol. 23. dubij.

Ab vno simplici numero non posse puenir nisi vnū simplex numero, nō quodammō vnū in numero & quodāmō plā. Et q̄ illi' vnitas sit cā eē pluralitatis: si isto mō intelligāt nō pōt hō euadere à dubijs Algazelis. Ibidē in sol. 26. dubij.

Ab vno essentialiter nō inuenit nisi vnum motum: sed intrant plura ipsum per accidens. 8. physic. com. 51. & elicitur ex textu.

Abstinētes, appetētes, & cōcupiscentes, nō operant ea quorū habēt appetitum: sed sequunt intellectum. 3. de aīa. tex. cōm. 48.

Abstrahētium nō est mendaciū. 2. phy.

phy.tex.cõ.18.idẽ.3.de aĩa.35.
Abstractione mathematica plerũq; vtit̃ scĩa nãlis. Alex.snĩa est in plerisq; locis: & signãter in principio libri prior.anal. Estq; dcm̃ notabile & aureũ. Ex cui⁹ ignorãtia doctores nr̃i Latini ĩ plerisq; qõnib⁹ ĩ philosophia allucinati sunt. Scĩæ .n. sibiĩuicẽ subseruiũt, sicut ẽ in artib⁹. Certũ ẽ, q̃ nãlis Ph̃s qñq; ↄcipit forã naturalẽ sine materia.nã & Cõm.dicit in 12. primę philosophię ĩ cõ.39. Intell̃s ĩnat⁹ ẽ diuidere ↄiũcta ĩ eẽ, sicut diuidit materiã à forã, & forã à cõgregato ex mã & forã. Hoc ẽt.d.lucidiss. Themist. in 4.phy.ĩ digressione ↄtra Gal. de spatio separato: vbi mouet qõnem cõtra se dicẽs. Sed dices, vñ nã spaciũ illud si nõ est separatũ à corpe: intelligit̃ tñ quoquo mõ seorsum à corpore? Et soluẽs inqt. Tu vero (inq̃) vñ albedinẽ? vñ nigritiẽ? ea tñ & si in cõtẽplatione veniũt sine corpore: nec tñ p se sunt, nec à corporib⁹ redẽpta, absoluta, pcisa: sed sola est cogitatio q̃ id cõminiscit̃. Nõ.n.idẽ est huic aquę essentia, & ipsius aquę dimẽsiones. pariter in hoc vino, & ĩ hoc aere. sed qualitates tñ aĩo sequestratæ, atq; adeo abiũctę corporibus, nõ quidẽ seorsum hñtur, sed seorsũ intelligunt̃ à nobis. Sed tñ in tali cõsiderõne naturalis nõ vtit̃ abstractione sibi ꝓpria, qa ipse à materia sensibili nõ abstrahit vt patet in.6.meta. tex.c.2.& 1. de aĩa.tex.cõ.16. Et tñ Ari. ĩ.2.phy.definiẽs naturã q̃ est forã. inqt. Alio aũt mõ natura vtiq; erit habẽtiũ in seipsis principiũ mot⁹: Forã & spẽs ñ sepabilis ens: sed aut fm rõnẽ. Hoc aũt. vt Alex.d.est, qa naturalis vtit̃ metaphysica abstractione. Ex hoc, aũt nõ sequitur q̃ scĩa mathematica qdditatiue cõsideret qdditates particulares rerũ naturaliũ, quaten⁹ nãles sunt. Silr̃ naturalis pt̃ ista abstractione abstrahere: vt inqt p̃fatus Alex. accñtia nouẽ generũ à substãtia fm rõnẽ. Sed hoc fm mathematicã cõsiderõnẽ. Et silr̃ naturalis pt̃ cõsiderare entia qdditatiue cõsiderata à scĩa diuina fm abstractionẽ sibi ꝓpriã: p viã silr̃itudinis: sicut qñ imaginat̃ intelligẽtiã in rõne qua est aĩa cęli: vt talis assimilat̃ forę mãli, sicut imaginat̃ eã Cõm: ĩ 2.cęli. ĩ cõ.3. vbi.d.q̃ ĩtelligẽtia quodãmõ assimilat̃ forę mãli, ĩquãtũ dat orbi motũ circularẽ, & est in eo. Ex hoc ãt nõ sequit̃ nãlẽ quidditatiue cõsiderare ĩtelligẽtias: sicut quidã fatui ↄfessi sunt, ĩtelligẽtias abstractas qdditatiue nõ solũ ĩ scĩa diuina cõsiderari: verũetiã in scĩa nãli: Nullibi n. Ari. posuit, nec aliqs pipatetic⁹, ĩtelligãtias qdditatiue ↄsiderari: q̃ sunt aĩę æternotũ aĩaliũ, nisi ĩ scĩa diuina. Nã licet nãlis cõsidert̃ ĩtelligẽtiã, vt ẽ aĩa cęli, & motor, & id geu⁹: clarũ ẽ ĩtelligẽtib⁹, ista esse aduẽtitia & extranea sibi, nec spectãt ad ei⁹ qdditatẽ: & ĩmorari ĩ hoc, ẽ supfluũ nimis. Stultas .n. opiones insectari stultissimũ ẽ: vt.d. Ari.3.de ptib.aĩal.cap.4.& 1.top.ca.9. Sed dices, si forę & qualitates nãles pñt abstrahi p rõnẽ: & nãlis ĩ hoc vtit̃ mathemat. abstractiõe: quõ igr̃ nãlis ↄsiderõ distinguit̃ à mathematica? Rñdet̃ q̃ alid ẽ abstrahẽ, & alid diffinir̃: scĩę speculatiuę distĩguũt̃ abĩuicẽ ex diuersis modis diffiniẽdi: vt pȝ 6.mẽta. Diffõ ãt ẽ pfecta & ↄpleta qdditatis cognõ. vñ lȝ nãlis possit mathema

Marginalia: Error latinorum. — Cap.8.supra.t.36. — Tex.c.12. — Quod naturalis nõ cõsiderat quidditatiue intelligẽtias abstractas, cõtra opinionem aliquorũ. — Dubitatio — Solutio. — Tex.cõ.2.

simplicitatis, vnitatis, & nobilitatis 12. met. cō. 37. & tex. Vbi Cōm. notat Aris. ponere drīam inter primū principiū, & alia entia abstracta: quia alia videntur esse electa, & desiderata propter alia, sed primū principiū est electū per se, & amatū ab oībus, & tale est ens pfectū in fine.

Abstractū & cōcretū (q̄ Cōm. appellat principale & sumptū: nā cōcretū, seu denoīatiuū summit à principali) dr̄unt, qa sumptū sign̄at illud qd̄ sign̄at principale & magis. vita .n. sign̄at aliqd nō ī subiecto: vinū aūt sign̄at aliqd ī subiecto. sign̄at .n. formam in materia, & hītū ī subiecto. 12. met. c. 39. Nota tn̄ q nomē tale denoīatiuū prīo sign̄at accidēs, & scdo subtū: vt scribit Cōm. 5. met. c. 14. ꝯtra Auic. Et iō dixerūt sapiētes, q ꝯcretū prīcipalr̄ sign̄at formā, sed ꝯnotatiue dicit subiectū.

Abstractę formę à mā ita se hn̄t, q dispō & dispositū in eis sunt vnū ī eē & duo in cōsiderōne. 12. met. c. 39.

Abstractū eē, impossē ē demōrari, nisi via mot⁹ 12. me. c. 5. idē 1. ph. c. vlt. & 8. phy. c. 3. idē. 2. phy. c. 22. & 26.

Abstractarū substātiarū nulla est q̄ non moueat: quia tunc inueniretur in dispositione diminuta. 12. meta. cō. 48. & elicitur ex tex.

Abstracta aīę opatio ē, q̄ fit sine instrō corpali, & nō est in rebus exn̄tibus ī corpe. Si aūt opatio aīę fuerit in rebus exn̄tibus in corpore, illa nō erit abstracta. 1. de aīa. c. 13.

Digressio qualr̄ aīæ opatio fit abstracta.

Vbi aduerte f3 mentē Auer. duas cōditiones requiri ad qualitatē abstractionis opationis aīę, prima vt non fiat p organū corporale, ita q nō depēdeat à corpe, vt à subiecto. Et scda vt nō sit in rebus exn̄tibus in corpore. i. q nō depēdeat ab aliquo exn̄te in corpe, vt ab obiecto. Et ista est operatio sempiterna, & abstracta intellēs agētis intelligentis Deū & ęternas substātias. Sed illa operatio aīæ, quæ nō fit p organum corporeū, & tn̄ est ī rebus existētibus in corpore, ita q dependet obiectiue à corpore: illa inq̄ nō est abstracta: sicut ē opatio intellēs possibilis: licet intellēs talis nō sit depēdens, sed sit abstract⁹ à corpore. Vn̄ Auer. sn̄ia ex mēte Arist. tenet intellēm materialē quo ad substantiā eē abstractū à corpore: sed quo ad opationē eius nō esse abstractum: quare intellectio eius fit cū imaginatiōe. Et hoc ē qd̄ notauit Cōm. in. 1. de aīa. cō. 12. vbi dicit. q hæc » est sn̄ia eius in intellectu materia- » li, q ipse est abstract⁹ à corpore: & » q nihil intelligit sine imaginatio- » ne. Et si ista est opin. Arist. vr̄, q sit fundata super ista rōne: quia natura (vt dicit Arist.) est cā oīs ordinationis. ex. 8. phy. tex. cō. 15. & in. 8. de natura aīalium. cap. 1. natura p media trāsit ad extrema. Cum aūt sit duplex gen⁹ formarū extremarū, seu virtutū: quædā .n. sunt ī meis ę materię vtroq; modo, & quo ad substātiā, & quo ad opationē, q̄dā vero vtroq, mō seiūctę: ī prīo gradu sunt oēs formæ eductæ de pōā materiæ: ī qbus tn̄ est latitudo. qa distātiæ entiū sunt valde diuersæ. In scdo vero gradu sūt Deus & separatę intelligētiæ, q̄ ēt inter se distāt. vt patet. 12. primę philosophię cō. 44. Et iō fuit necessariū vt inter ista duo extrema caderent media. Talia aūt (vt oñdit natura diuisionis) sunt, vel esse pn̄t, aut imaginari eē: vel quia aliquid sit abstractū quo ad operōnē, & nō quo ad substan-

Ad qualitatem abstractiōis opationis aīæ duæ condōnes requnt.

Genus formarū duplex.

stătiã: vel e_tra, q̃ ſit abſtractũ quo ad ſubam, & depẽdẽs quo ad operationẽ. Primũ dari nõ pt, qa opatio emanat à põa, & põa ab eſſẽtia: & iõ ſi opatio erit abſtracta, & ſubſtãtia ĩmerſa: tũc opatio eẽt ſine põa, aut eſſentia opante, qd eſt impoſſe: quia nõ pt opatio trãſcẽdere eſſentiã, aut põam operantẽ. Relinquit ergo vt ſolũ in re poſſit eẽ aliud qd ſm ſuã ſubam ẽ abſtractũ à corpe & ĩ operatione depẽdet à corpe. & hoc ẽ natura intellẽs mãlis. Vñ ex hoc ſcire poteris quãtũ deuiauerit à via Peripateticoꝝ Pet. ille Pomp. in ſuo libello de mortalitate aĩæ, q̃ ſuã intẽtionẽ fundauit in hoc fundamẽto, q̃ oĩs ſuba abſtracta à corpore hẽt opationẽ abſtractã à corpore. Nã æquiuocatio decepit eũ: qa hęc natura media ipſũ latuit. ſicut in ſiſi. d. Ariſ. cõtra antiquos, qui negabãt gñonem, quia latuit eos nã media ĩter nõ ens ſimplr, & inter ens ſĩplr: & paralogizabãt ex ęquocatiõe. Sed hęc viſa nã ſoluit oẽm eoꝝ ignorantiã. ita ĩ ppõ, abſtractũ ęquiuoce dr̃ de intellẽu mãli, & de aliis ſeparatis intelligẽtiis, (vt. d. Auer. ĩ lib. deſtr. diſp. 5. ĩ ſol. 3. dubii.) Et hoc rõnabilr. nã ſcĩa ęquiuoce dr̃ de ſcĩa nr̃i intellẽs & d ſcĩa intelligẽtiarũ. 12. met. cõ. 51. & ĩ lib. deſtr. diſp. 6. Et iõ licet vere abſtracta, q̃ p eſſẽtiã intelligũt habeãt opationẽ vere abſtractã, q̃ nullo mõ à corpe, neq; ſubiectiue, neque obiectiue depẽdet: tñ de ĩfimo abſtractoꝝ qd mediat ĩter vere materialia & vere abſtracta; fallit hoc. vñ ẽt multa verificant de illis, q̃ de intellẽu mãli nõ verificãt: qa iſte ẽ cãt' ab obiecto, illi ſunt cã. & ſcĩa ĩ hoc ẽ q̃litas, ĩ illis ẽ ſuba. & ſcĩa in hoc hẽt ignorãtiã oppoſitã, illis v̾o nullũ ẽ oppoſitũ & mlta id genus.

Aduerſus Pet. Põpo. de mortalitate aiæ.

Abſtractę ſubę nõ pñt eẽ cãę neque ſm foras, neq; agẽtes iſtorũ gñabiliũ & corruptibiliũ. 1. meta. cõ. 31. qd ſic ĩtelligo. Arguit. n. Phs ibi cõtra Platonẽ, q̃ ponebat ideas eẽ cãs foñales & agẽtes reſpectu corruptibiliũ & gñabiliũ: foras qdẽ dãtes eẽ foñalr, qa aſſerebat q̃ ſortes & idea ſortis erant idẽ foñalr, & dicebat q̃ erãt cauſæ effectrices immediate. Caueant igit qui ponũt aĩam intellectiuã eſſe formã formaliter inherentẽ homini in via Auerrois.

Cõtra ponẽtes animã intellectiuã ſm Auer. eſſe formã dãtẽ eſſe formalr hoĩ.

Abſurdũ eſt ſimul quęrere ſcĩam & ſciẽdi modũ. 2. met. tex. c. 15. Vbi aduerte, q̃ p modũ ſciẽdi Cõm. exponit logicã, etenĩ ſm Alex. & antiquos Peripateticos, logica ꝓprie ñ eſt ſcĩa, ſed mod' ſciẽdi, ſeu organũ vtriuſq; philoſophię. Nã ĩ ſpeculatiua ſcĩa docet diſcernere verũ à falſo: ĩ practicis vero bonũ à malo. vñ caueãt, qui dicũt logicã eſſe ſcĩam proprie dictã, & vltra hoc q̃ ſit ſpeculatiua. Nõ. n. vñr ſcire qd noĩs theorici. Nã (vt inquit Alex.) theoricũ dr̃ παρα το θεόρειν qd ẽ τα θεια ὁρᾶν, hoc ẽ à ɔ̃teplãdis diuinis rebus. ĩ entib' ãt rõnis & ſcdo ĩtellectis nihil diuinitatis ẽ videre. Vñ Ariſt. in 6. primæ philoſophiæ abiicit à ɔ̃ſideratõne ſcĩæ diuinę ens ĩ aĩa: quia ẽ ens diminutũ. licet igr ĩ logica fiãt rõnes neceſſarię, non tñ ſunt demr̃atiuę. Stat n. aliquam rõnẽ eẽ ex veris, ſemp, & tñ nõ erit rõ demr̃atiua, ſicut. d. Cõm. in. 4. phy. in cõ. 20. ſed appellant dialecticę demr̃ationes. De hoc tñ vide in q̃onibus miſcellaneis diffuſe. Vñ ſi aliqñ inuenitur logicam dici ſcĩam, illud eſt ſm cõitatem noĩs.

Quod logica non ſit ſcĩa, nec ſpeculatiua.

A cari

Acari aial noie, oium aialium minimum ee videt, & est candidu, & nascitur in cera vetusta. Arist. in 5. de natura animalium. cap. 32.

Accidētia, & vliter oia q sunt in subiecto, sicut fora in subiecto, impoe ē vt p se moueri possint. 4. physi. t.c. 32. idem 5. physi. tex. cō. 1.

Accñtis sunt duo modi. v3. attribuere accñti rei illud qd attribuit rei: & attribuere toti illud qd attribuit parti. 4. physi. com. 45.

Accñtalitas inuēta in motorib', qui sunt hic, aliqd operat in esse eoru. Sed accidētalitas in motoribus planetaꝝ nihil operat. 8. phy. cō. 52.

Accidētia nō posse pmanere p duo tēpora, dixerunt loquentes in rege Maurorū. 8. phy. com. 74.

Accñtia īseparabilia diffiniūtur p subiecta, sed nō subm p illa. 1. ph. cō. 29. & 7. met. t.c. 17. 19. & 40. Vide in contradictionibus nuper ęditis.

Accñtale sūit duob' modis. vl' vt opponitur naturali vel vt opponitur eēntiali. 1. cęli. com. 14.

Accidentiū essentialiū conditio ē, vt cognitio eoꝝ sequat cognitionem substantię. 2. cœli. cō. 40. idē 1. de aīa tex. cō. 11. & 4. phy. com. 33.

Accñtia de quibus artifex cōsiderat sunt duobus modis, qdā existūt in suo subto eēntialr & 1. & quędam exīstūt silitudine ad accñtia exñtia ī subto, alterius scię. 3. cęli. cō 7.

Accidētia sunt diuisibilia duob' modis. 3. cæli. tex. com. 7.

Accidentia existētia in re gñata existūt a gñante: tñ mediante forma generati. & ita est de motu. 3. cæli. cōm. 28. idē 8. phy. tex. cō. 32.

Accñtia, magnā partē ɔferunt ad cognoscēdū qd quid ē. 1. d aīa. t. c. 11. Vide cōditiōes requisitas positas p hūc dissimū Themi. & etiā p Auer.

Accidēs alicui, accidit nō fm qd ē, & qd accidit alicui nō fm qd ē, necesse ē vt separet ab eo. 3. de aīa. cō. 28. Vide. 1. cæli. cōm. 14. & 4 phy. cō. 31. & 43. 67. & 2. de aīa. c. 133.

Accñtiū qdā sunt existētia ī indiuiduis subarū simpliciū: & quędā in indiuiduis subaꝝ cōpositaꝝ: vel in habētib' aīam, vel in carētib' aīa. Ex cō. libri de diuina. fm quietē.

Accidētia, quæ nō trāsmutāt substātiam differētis, sunt cōia vtriq; corpori. scdo cap. de substātia orbis.

Accñtiū gñatio nō ē necesse vt fiat a sibi silib', nec ī gñe, nec in spē, vt dicit Arist. in met. 2. cap. de substātia orbis. 2. cæli. cōm. 42. 7. meta. cōm. 31. 12. metaphy. tex. cōmen. 13. & cōmen. 18.

Accñtiū pdicatio de substātiis, & accidētiū de seinuicē ē p accñs 1. meta. cōm. 30. idē 1. posteriorū.

Accñtia attribuūt subę nō qa est agēs aut finis eoꝝ: sed qa ɔstituūt p illā, & ē subm eorū. 4. meta. cō. 2.

Accñtiū entis, qdā sunt opinabilia, & qdā sūt entia 4. met. t. c. 6. Inde Col. φ diuisiōes ētis sūt multiples & diuersaꝝ rōnū, qa qdā sūt pētia rōis, vt p, se, & p accñs, p cōplexū & īcōplexū, & id genus: & qdā sūt ex nā rei, vt diuisio entis p suba3 & accñs, p pōam & actū, p vnū & multa. Tales. n. diuisiones sūt entus extra aīam, qd ē subm scię diuinę. Et fm istas tres diuisiones scīa diuinā ē diuisa ī tres partes, vt bñ no. Cō. ī ꝓhemio sup 7. prię philosophię, Et ex hoc p3 error illoꝝ, q ponūt ens ī sua maxīa cōitate fm q dr de entib' realibus & rōnis, esse subm adequatū scīa diuina, eo mō quo de ente vr loq Ari. ī 4. me. t. c. 2 vbi loq de ente in sua maxia cōitate, fm q dr de oīb' & d affirmatiōib', &

Digressio de diuisione entis.

Error aliquorū in assignādo subm scię diuinę.

priuationib⁹,& negationib⁹,vbi ēt vt notat Cōm.dr̄ de ſcđis ītellīs,& vlťer ſunt res logicę: Intātū ꝙ Frāciſc⁹ille de Mayrone voluit ens iſto mō trāſcēdenti⁹ ſe ſumptū,eē vniuocū enti teali & entib⁹ rōnis. Sed iſti multū deuiāt a doctrina Ariſt. nā Ariſt.poſita diuiſione entis per ens in aīa & extra aīam, & p ens p ſe & p accn̄s,in 6. meta .excludit a ꝯſideratiōe ſcīę diuinę ens p accn̄s, qa nō ē teriatū,neq; h₃ cās terminatas ex qb⁹ ſciri poſſit.& excludit ens in aīa,qa eſt ens diminutū. Et p cōſequēs oēs libri ꝑcedētes ſeptimū meta. ſunt tanq̄ ꝑparatorij:ſicut bn̄ notauit Cōmē. vbi.ſ. Ampli⁹ ens qđ dr̄ de affirmatiōe & negatione.ē pure equocū,ſicut expſſe no. Cō. 7.met. cō.15. Pure autē equiuocū nō pōt eē ſubm ī aliqua ſcīa:l₃.n.vt notat Cō.in 4.meta. ī pure equocis reperiat̄ ꝑdicatū ve᷑,vt iſta,oīs canis ē pulcher:nō tn̄ in talib⁹ reperiūt̄ ꝑdicata eēntialia.i. ꝑdicata p ſe 1.aut.2. tmodi dicēdi p ſe,ꝙ ingrediunt̄ in ſimplr̄ ſcibilibus:vt docuit Ari.in 1.poſte.anal.

Lapſ⁹ Frāciſci mayro. circa vniuocationē entis.

In ꝑhe.7. meta.

Te. cō.11. Accn̄s accn̄ti nō accidit,niſi qa ambo eidē accidūt.4.meta.t.c.14.

Accn̄tiū attributio ad ſubam ē eēntialis.v.g.muſica ī forte:ſ₃ attributio accn̄tis ad accn̄s ē p accn̄s.4.meta.t.c.14. Vbi aduerte ꝙ Com. declarās qūo accn̄tia de ſuba dicant̄ eſſentialr̄,dicit, qa iſta ꝑdicatio cō uenit cū ꝑdicatione ſubali in hoc qđ ē fm curſū nālem. Accn̄tia.n. exiſtūt in ſubiis p ſe, & attribuunt̄ eis eſſētialr̄:& fm ꝙ ſubę diſpōnūt̄ p illa ſunt accn̄tia ſubarū. Attributio aūt accn̄tis ad accn̄s nō ē eſſentialis. Vbi aīaduerte ꝙ fm Peripateticos duplex ē ꝑdicatio,nālis.v₃.

Digreſsio de duplici ꝑdicatiōe naturali, & ꝑter naturalem.

& ꝑter nām,ſicut bn̄ no. Cō.in.7. pmę philoſophię,ī cō.59. Vbi ſcire debes ꝙ (vt dn̄t logici) ꝑdicatū h₃ modū formę, & ſubm hēt modū mãę:ideo ꝑpōnes ſpecificātur a ꝑdicatis & nō a ſubtis. Et quia reſpectus ſupioris ad inferiorē reſpect⁹ ꝯtinētis ad ꝯtētū,& toti⁹ ad partes: talis aūt reſpect⁹ ē ſicut reſpectus formę ad mām,de ꝯtinēte ad ꝯtentū p₃ 4.cęli & mūdi.t.c.23. De toto & ptib⁹ p₃ ex 7. meta·cō.35. Similr̄ qa diſpō accn̄tis ad ſubam ē reſpect⁹ formę fm qđ pficiētis ad ſubtum tanq̄ ad mām. Suba.n.vt ſcribit Cō.4.met.cō.2.nō ē cā accidētiū,neq; fm agēs,neq; fm finē: ſ₃ qa ē ſubm eo᷑ & ꝯſtituunt̄ p illā.Inde ſequit̄ ꝙ quotiēſcūq; ſupiora ꝑdicant̄ de īferiorib⁹,aut accn̄ia de ſubijs,ſiue ſint ꝑpria,ſiue cōia, oēs iſtę ꝑdicationes ſunt nāles,qa ī talib⁹ ꝑdicat̄ id qđ debet ꝑdicari, & ſubijcit̄ id ꝙ deb₃ ſubiici fm naturā.nā fm nām illud aptū ē ꝑdicari qđ h₃ reſpectū formę, & illud ē aptū natū ſubiici,qđ h₃ reſpectū mãę. Ex quo ſequit̄ ꝙ quotiēs ꝑdicant̄ inferiora de ſupiorib⁹, aut ſubta de accn̄tibus,aut accn̄tia de accn̄tibus,aut idē de ſeipſo,oēs iſtę ꝑdicationes ſunt nō nāles: nā ī talibus ꝑdicat̄ id qđ nō h₃ habitudinē formę & ſubiicit̄ id qđ non h₃ habitudinē mãę. De primis duob⁹ modis clarū ē.nā qñ ꝑdicat̄ īferius de ſupiori,aut ſubm de accidente, nō ē habitudo ꝑdicati ad ſubtum habitudo formę ad materiā. De 3. ēt vbi ꝑdicat̄ accn̄s de accidēte, nō eſt habitudo ſubiecti ad ꝑdicatū, habitudo mãæ ad formā: qdlibet .n.accn̄s eſt forma in ſe, & ideo ſi vnū ſit mā alteri⁹, hoc eſt p accn̄s.

Predicatio duplex

v₃.

.3. respectu subti tertii, cui ambo accidũt. Simil'r pdicatio ĩ qua idē pdicat' de seipso,ē pter cursũ naturalē. Cũ.n.mã sit 1. diuersa a forma:impoſſe est vt idē respectu suimet habeat respectũ mãę ad formã:& ideo ista pdicatio ē in fine pdicatiõis exeũtis a nãli pdicatiōe. Vnde Cõm.ĩ 1.prior.in digressiōe de quarta figura ɔtra Gale. infert, φ data quarta figura,sequit' φ idē sit pdicatũ de seipso,qđ est in fine abhominationis.Et in 4.meta.cõ. 3.d.φ pdicatio ĩ qua idē pdicatur de seipso ē nugatoria. Licet.n.Porphy.dixerit indiuiduũ de vno solo pdicari:illud tñ nõ est ſm cursum naturalē. Vñ Arist. aíaduertēs ad istud,dixit ĩ pdicamentis,a prima subã nullã eē pdicationē.sc3 naturalē & ꝓprie dictã de qua ē scia. Et aíaduerte, φ l3 triplex dicat' eē pdicatio p accñs:vna ē, qñ accñs pdicat' de subiecto secũda qñ de accidēte: pdicat' subm.3.qñ accñs pdicat' de accidēte prima sola dr̄ pdicatio nãlis,duę reliquę sunt pter naturã.Et prima ex hoc φ est ſm cursũ naturalē, cõparata ad alias duas,q̃ sunt pter nãę ordinē, quodãmõ esſētialis dici põt,qa assimilat' pdicationib' substãtialibus & p se. q̃ sunt ſm cursum nãlem. Ex quo p3 ſm Peripatheticos, pdicationes p se & esſētiales nõ cõuerti in p se.quia impoſſe ē ambas eē prędicationes ſm cursum naturalē.Et pdicationes p se.q̃ ingrediunt' demõstrationē simpl'r,debēt esſe ſm cursũ naturalē: sicut elicit' ex Ari. 1. posterior.vbi ꝓbat φ in pdicatis p se,nõ est ꝓcessus in infinitũ, nec in sursum,nec in deorsum. Et ibi pulchre elicit' distinctio pallegata de dupl'ici pdicatione ſm naturã & pter naturã, sicut bene ibi notauit Ioã.nes grãmaticus.Et hoc ēt pulchre elicit' ex doctrina Cõm. in pñti loco, sicut poteris bñ perpēdere. Hic tñ considerã,q̃ sit pdicatio magis prater naturã, an qñ subtm predicat' de accidēte,an qñ accidens de accidēte pdicatur.

Cõm.12.

In. c. de spē.

Ca. de substantia.

Nota de triplici pdicatione acchus.

Test.c.35.

Accidēs,impoſſe ē vt sit sine suo subiecto.4.meta.cõ.25.Idem 1.physi. tex.cõ.14.39.& 7.meta.tex.cõ.2.

Accñs ſm rõnē ē toto pri', vt musicum hoīe musico.non.n. cõtingit musicũ eē,non exñte aliquo musico.5.me.t.c.16.& ē ĩ cap.de priori.

Accñtium diffinitiones sigñant plures intētiones vna intētione, qa in diffinitionibus accidentiũ summũ turq sua subiecta: & ideo dñr habere aliquã diffinitionē.5.meta. c. 34.vide 7.meta.12.17.18.& 19.

Accñtiũ quędã sũt separabilia, quędã vero ĩseparabilia.5.met.t.c.vlt.

Accidēs multis modis dicitur.5.metaphy. tex.com.vltimi.

Accidētaliter euenietia nõ hñt cãm terminatã.ibi.& 2.ph.t.c.49.&.50

Accñtis prim' mod' posit' in 5.meta. & 2. differunt, quia 1. est de casu, 2. est de pdicabilibus p accñs. Itē 1.modus est cã,sed p accñs,sed scđs modus nõ est cã.5. meta.cõ. vltimo.Vide clare de hoc ĩ 2.phy. cõ.49.vbi aíaduerte φ ista differētia fuit notata p lucidissimũ Themistium, in 2.physi. loco pallegato.vide illum si placet.

Accñs videt' ꝓpinquũ nõ enti.6.meta.tex.cõ.4.& rõ:vt inqt Cõm.est, qa tale qđ est p accñs raro fit.

Accñs illud eē dicim' qđ neq; semp neq; frequēter euenit.6.met.t.c.5.

Accñtaliter factorũ causę sunt ſm acci-

accidens. ibidem.
Accñtia non dñr entia nisi qa sunt dispositiões entis, & multi hoïes negãt ea eē. albedo. n. nō est album. 4. metaphy. cōm. 2 idem. 7. meta. tex. com. 2. & 12. meta. tex. cō. 3.
Accñtia dñr entia eo qa talr entis. 7 pmæ pħę. t. c. 2. Nota φ ly qa, est redditio cāę m̄alis, sicut expōit istā
» authoritatē Auer. ĩ 4. meta. t. c. 2.
» vbi. d. φ lȝ hoc nomē ens dicatur
» multis modis, tñ ĩ oībus dr̄ ens: qa
» attribuit' p̄rīo enti subę, & istę attri
» butiões ĩ vnoquoq; sunt diuersæ.
» Prędicamēta. n. attribuūtur subię, nō quia ē agēs aut finis eorū, sȝ qa ɔstituunt' p illā, & subm̄ ē eorū. & vr̄iter nō dñr entia, nisi qa sunt dispōnes entis, & multi hoēs negant ea eē. Albedo. n. nō est, sed album. Vide q̄ scrpsi ĩ ꝓprio Theoremate de hoc, in Theorematib' meis.
Accñs nullū separabile ē a substātia 7. meta. tex. cō. 4. & 12. meta. tex. cō. 3. idē 1. physi. tex. com. 14.
Accñtia nō sunt q̄sita p se, sȝ ſm qd sunt dispōsitiones substātię demō stratę. 7. meta. tex. com. 4.
Accñtia q̄libet sunt posteriora tpe suba. Nā si fuerint separabilia, clarū ē. Si vero fuerint inseparabilia, illud veritatē hȝ rōne subti: quia subm̄ ex quo gñatur ignis ē prius igne & calore eius. Cōm. 7. meta. cō. 4. Michael ephesi' locū illū aliter interp̄tat. Vide ēt, si placet, expōnem n̄ram ĩ theorematib' n̄ris.
Accñtium subiecta sunt alia a naturis eoꝝ, & ideo subiecta nō sūt gña eoꝝ. 7. meta cōmen. 13.
Accñtia nō hñt diffōnem simplr̄, sȝ hñt sermonē, qui ē maioris declarōnis q̄ nomen. 7. met. tex. cō. 14.
Accñtia lȝ nō habeāt quiditatē simplr̄, habēt tamē aliquā quiditatē. 7. meta. tex com. 14. & 15.
Accñtia, si qs dixerit hr̄e diffōnes, dicet ipsa hr̄e magis q̄ hñt, & qui negat ea hr̄e diffōnes, d. ea nō hr̄e illud qd hr̄e debēt. Cō. 7. met. cōm. 15. vbi Cō. documētū apponit dicēs, illud ēt dictū fuisse pp ātiquos q de hoc duas habuerūt opīones: sȝ ipse īduxit 3. q̄ est vera, & ē φ cū diffōnes sint duob' modis. v3. simplr̄, & mod' ɔueniēs naturę rei cui' ē diffō, & iō lȝ accñtia nō hēant diffōnē sīplr̄, hñt tñ aliq̄ diffōem.
Accñtia sunt ĩ subiectis duob' modis. 7. met. c. 18. & 17. & 1. phy. 29.
Accñtia p accñs nō hñt diffōnē oīno, sed bñ accñtia eēntialia, qa diffinitio significat res terminatas in diffinito. 7. meta. com. 18.
Accñtia p accñs ĩherētia suis subtis, qñ accipiunt' ĩ suis subtis eēntialibus, hñt noīa, q̄ signant vtrūq;, vt symitas 7. met. c. 18. Inde collige de intētione Auer. accñtia p accñs posse cōparari ad duplex subȝ. v3. ꝓpriū, & sic respcū ei' sūt eētialia & diffiniūt' p illud, vt symitas p nasū. Et ad subm̄ extraneū, & sic sūt p accñs respectu illi', & sic nō hñt diffōnē datā p illud. Vñ ista ꝓpō ē satis vulgata ĩ doctrina ei', vt p3. 1. cęli. c. 14. vbi scribit, φ nāle ĩ aliq̄ spe necessariū ē vt sit pri' accñte, & īpoīe ē vt posteri' sit sine priori, & φ aliqd sit accñtalr & nūq̄ nālr̄ter. Confe hr̄ in eodē lib. 1. de cęlo, in c. 62. & in 4. physi. 43. & 67. idē 2. de aīa. cō. 133. 3. de aīa. c. 28. Etē sñīa Ari. in 2. phy. in trac. d casu & fortūa. ĩ. t. c. 66. vbi exp̄sse hr̄, φ nihil p accñs ē nā pri' eo, qd ē p se: & ita, cū posteri' nō possit eē sine priori, impoīe est simplr̄, φ aliquid

quid sit accñtas & nūq̄ eēntialr.
Accñtia quodāmō hñt diffōnē, & quodāmō nō hñt. Nā si p diffōnē ītellr illd qd dat qditatē rei ,ppriā sibi: & ?uenit noī sine additiōe & reiteratione: tūc diffō non erit nisi substantiarū Et cū fuerint accepta alia q̄ sunt pter subā, fm q̄ sūt entia, ?tīgetvt hēāt diffōes. 7. me. c. 19
Accñtia fm q̄ sunt passiones substātiarū pdicāt de substātijs, fm noīa sed fm diffōes nō possunt pdicari. 7. meta. c. 21. idē in pñtis.
Accñtia magis dñr pati q̄ gñari, qa gñatio ,pprie ē subēq. 7. met. cō. 22. Credo tām eē qa ex 1. de gñatione cap. de facere & pati, & ē in t. c. 50. passio ē merito ?trarietatis Et gñatio nō ē de ?trario ī cōtrariū, s; de ?tradictorio ī cōtradictoriū: vt p3. 5. ph t. c. 7. iō accñia magis dñr pati q̄ gñari. (subaꝝ. 7. me. c. 31.
Accñtiū gñatio qūo ē sīlis gñationi
Accidētia possūt accipi loco drīaꝝ subaliū pp latētiā drīarū subaliū. 8. meta. cō. 5. & 7, meta. cō. 41.
Accñs nullū prius ē iis, quę sunt fm se. 11. met. cap. 7. & ī 2. phy. t. c. 66.
Accidētiū radix ē, q̄ ab alijs sustentant & quiditarē hñt. Ex lib. destr. disputa. 6. in solut. 6. dubii ī fine.
Accñtia nō denominant a receptione: neq; formæ, q̄ sunt supficies, lineæ neq; puncta Ex dispu. 7. in solutione. 3. dubii. & est authoritas Phi 4. meta. t. c 14. Accñs accñti nō accidit, nisi qa ambo eidē acci.
Accidētia aīæ faciūt dilatādo & cōstringendo spūs, exalare supflue, vt excedēs gaudiū & tristitia & inde ī suba mēbroꝝ anhelitus spūs malā requirit cōplexionē. 7. Col. cap 16.
Accñs nemo posuit eē partē subēq in q̄tū accñs, s; inq̄tū existimat ipm notificare eēntiā īdiuidui subēq, vt q posuit corpietatē, q̄ cōstat lōgitudine, latitudine, & profunditate, notificare essenntiam īdiuidui substantię, opinatus ē istas dimēsiones esse subas. Cōm. in paraphrasi met. trac. 1. ca. de suba. De hac opiniōe meminit Cō. ēt. 4. cęli. cō. 40.
Accñtiū nouē pdicamētoꝝ, q̄dā hñt relationē ad subam, ita q̄ suba apparet manifeste ī eoꝝ diffōnib', q̄dā v° nō, ut sūt q̄tuor pdicaméta v3. q̄titas, q̄litas, relatio, & qñ, & pcipue qñ sūmūt p ītellū abstracta & signant p noīa ī abstracto. v. g. albedo dū diffinit, & dr̄ q̄ est color disgregatiu' vis', & magis adhuc d̄ magnine & figura, ex par. me. tra. 2.
Accidētia habēt q̄ in sui diffōne reperit diffō substātię, vel potētia ,ppinqua, vel actu. ibidem.
Accidētia & affectiones, q̄uis nō sint a subiectis abiuncta, tñ eadē subtis nō sunt. Themi. 4. phy. super. 99.
Accñtiū separabiliū & inseparabiliū cōditio hęc ē, vt inueniant in qualibet spe qñq; & qñq; nō. 5. physi. com. 45. & elicit ex tex. de regularitate & irregularitatę motus.
Accidit in quibusdā artificialib' vt principium sit in ipso subiecto. 2. phy. com. 3. & 5. physi. com. 2.
Acetū est in vltimitate subtilitatis & scisionis. & tñ est frigidū: qa calor, qui ē in eo sustentat frigiditate, q̄ est in eo. qa frigiditas sua cōpungit ipm & cōprimit ipm ad partes intrinsecas mēbri. 5. Colli. cō. 30.
Acetū a tota suba sua assimilat spleni, eo q̄ suū nutrimētū cōplexioni aceti assīlat, & hęc ē melācholia. Et iō potiōes, q̄ in purgatione splenis dant, nō, debēt ab aceto priuati, qa ipm ē ei cib' & medici. 7. Col. ca. 31
Acetū īq̄tū acetū os stomachi lędit. 6. Col. ca. 11. Gal. ēt ī 6. li. d̄ causis

simptomatũ.d.ꝙ mel ia gñatur ex sanguine assato.& frigida quidẽ ẽ; quia terrestris, sed nõ n est caloris expers sicut cinis & acetum.

Acetositas gñaťa frigiditate.3.Col. ca.6.Et nota ꝙ Auer.in 3.Col.ca. 16.qđ ẽ de accñtibus superuenientib⁹ virtuti nutritiuę in gñali,tenet eandẽ sñam.v3.ꝙ acetositas ĩ stomaco accidit ex mala digestione,merito frigiditatis. Et ibi dicit ꝙ Alex. d. ꝙ ꝓuenit a calore.vbi Cõm. volens saluare dictũ Alex.inqt. Et debes scire ꝙ hoc accñs ꝓuenit sicut accñs,qđ fit ex vino ꝙ acescat, pp aerẽ calidũ, & apparet vt sit vna actio accñtalis, q̃ sub̃alr fit a substãtiali,&accñtalr a ɔtrario:sicut ĩ plurib⁹ ꝑscrutari põt & inueniri, vult dicere ꝙ acetositas sub̃aliter fit a frigido,& accñtaliter a calido.

Acetositas vini.d. Alexã.fit ꝑ calidũ sicut ꝑfrigidũ.3.Colli. c.40.

Acetositas ĩ eo ꝙ acetositas ĩcidit: & maxĩe qñ ẽ ɔiũcta calori.5. Col.c. 41. vbi loqť de bachal.i.de aceto.

A ɔtigẽte equalr nulla actio ꝓuenit f3 ꝙ ẽ ɔtingẽs ęqualr.2.phy.c.48.

Actio agẽtis& patiẽtis ẽ vna ĩ subto, & duo f3 diffõnẽ,& sĩlr ẽ ĩ motore & mobili.3.physi.cõ 18.& hr ĩ tex. Idẽ.n.est actus motiui & mobilis.

Actio eadẽ põt eẽ duorũ,qñ illa actio nõ facit illa habere eandẽ quidditatẽ.3.phy.com.20.

Actio quęq; summiť ꝑ quodã cõi actioni agẽtis,siue illud fuerit agẽs verũ motũ,aut aliquã transmutationũ,quę non sunt motus. Et ita est etiã de passione.5.physi.cõ.10.

Actio cuiuslibet entis ꝑficiť ꝑ q̃titatem & qualitatẽ terminatã: sicut ẽ dispõ in entib⁹ artificialib⁹.6.phy. cõm.91.& 32.idẽ 2. de aĩa.t.c.41.

Actionẽ nouã posse immediate prouenire ab agẽte antiquo,absq; hoc ꝙ illic sit cã q̃ fecit illud agere ĩ alia hora magis q̃ in alia, est ſmo sophysticus. 8,ꝑhy cõ.4.& 15.

Actio noua nõ põt a voluntate antiqua ꝓuenire,nisi sit actio ãtiqua media.8.phy.cõm.15.

Actiones ĩfinitę eẽntialr, ĩpoĩe,ẽ vt sint necessarię ĩ essendo ꝑ nouã actionẽ, sed ꝑ accñs poĩe est vt sint infinitę, nõ quia quędã sint necessarię in esse quorundã.8.phy.com. 15.cõtra loquentes suę legis.

Actio pricipij, si ęterna fuerit, non op3 ei⁹ q̃rere cãm: si aũt illa actio fuerit noua a pricipio ęterno, illi⁹ op3 assignare cãm. 8. phy.t.c.15; cõtra Democritũ & antiquos.

Actiones naturę necesse ẽ vt habeãt cõtinuationẽ & ęternitatẽ, aut ĩ agẽdo alterũ cõtrariorũ tm̃,vt ẽ motus ignis ad supius semp,&terrę ad ĩferius,aut ĩ agẽdo duo ɔtraria successiue,sicut ẽ de gñatione & corr. cõsequẽtib⁹ motũ solis,& alijs contrarijs ɔñtib⁹ istũ motũ.8.ph.c.15.

Actiões principiox ęternox si nouæ fuerĩt sicut actiões nõ ęternox digniores sũt vt hẽant cãs.8.ph.c.15.

Actio virtutis nutritiuę nũq̃ cessat, qa cessatio ei⁹ ẽ mors.8.ph.cõ.20. & 2.đ aĩa c.5.& ĩ lib.đ morte & vi.

Actio q̃libet h3 qualitatẽ ꝓpriã & q̃titatẽ:sicut.n.actio hoĩs nõ põt ꝓuenire nisi a forma hoĩs,ita etiã nõ põt ꝓuenire nisi a sua magnitudine:& iõ magnitudo hoĩs ẽ terminata nãlr, & similr sua forma, & ẽ ita ĩ vnaquaq; rex nãliũ.8.ph. cõ.62.ɔtra negãtes minĩa nãlia.

Actionẽ hñs in se h3 actionẽ ĩ alio: & qđ h3 actionẽ in se est spũale & nõ corporeũ.2.cęli.cõ.17. consisse

ibidẽ

ibidē.com.21.& 2.phy.com.88.
Actio entis ęterni ē suū eē, ibi. c.17.
Actio rei nō æternæ nō ē 1. nisi pp eē aliorū entium.ibidē.
Actio ē manifestior habitu, cū sēsu apphēdat,& habit' itell'u, mediāte actiōe 4.cęli. c.2.idē.12.me.c.14. Vr fauere opinioni Doc. subtilis tenēus,formā subālē, nō intelligi p ppriā spē3, s3 argumētatiue s3 oppositū hr 3 d aīa.c.4.& 5.vide ī 9c.
Actio ē finis forę, & fora ē finis gña tiōis.4.cę c.22.idē 2.ph.c.24.& 70
Actiōes ponūt loco differentiaꝝ,vbi differētiæ rerū latuerint. 4. cęli in paraphrasi sūma tertia. cap. 1. idē 4.cæli.cō.26 & 8.phy.cō.32.
Actio ē merito 9trarietatis, & passio est merito sisitudinis. 1. de generatione & corrup. tex.cō.48.& 49.
Actionis cā est cōtrarietas, & causa receptionis est genus cōmune. 1. de generatione.tex.cō.50.
Actiones aīę sunt quinq; in gñe. 1. d aīa.t. c.89. vide tu in 9cordātijs.
Actio attributa alicui pp aliq̄ duo, necesse ē vt vnū eoꝝ sit mā,& aliđ forma. Forma aūt ē illud pp qđ actio primit' attribuit enti, 2.d aīa. cō. 24. Nota tñ deficit vna alia pars quā exp̄ssit Cō. 3. de aīa. cō. 36. quia pōt aliqua actio attribui alicui ppter duo,quorū vnum est agēs,& aliud est instrumentū.
Actio primit' attribuit enti pp formā.Et ista 9uertit.2.de aīa.cō.24.
Actio & passio in patiēte sunt,& nō in agēte. 2.de aīa. tex.cō. 140.
Actio intell'us ē duplex, formatio & fides. 3.de anima.tex.com.21.idē. 5.metaphy. com. 34.
Actio intell's,quę est formatio semp ē vera:nō.autē actio quæ est fides. 3.de anima.tex.com.26.

Actio ista,q̄ ē creare intell'u & facere,ea est prior in nobis q̄ ītelligere ea,sicut dixit Alex.3.de aīa.c.36.
Actio aię sensibilis ē cōis aię & corpori,qa nō fit nisi p instrumenta. Ex cōmē.sup lib.de somno & vigi.
Actio alicui' agētis,aut mot' in aliquo patiēte,in respectu agentis dr actio,& in respectu patiētis dr passio.5.meta.cō.25.idem 3. phy.20.
Actionis malitia demōstrat in idiomate greco,p priuationē,tā in animatis q̄ ī inaīatis.5.meta.cō.17.
Actio cū passiōe pprie nō ē idē: sed cui hęc insunt mot'.3.phy.t.c.22. Vbi aīaduerte de mēte Philosophi actionē & passionē fūdari ī motu, tāq̄ in subto:& qa vn' & idē ē mot' q p respectū ad motorē vt agit ī mobile,qđ nihil aliud ē q̄ mouere, vt.d. Philosoph' 3. phy. t.c.16.sic dr actio.Per respectū aūt ad mobile,vt recipit in eo a motore, dr passio.Nā vt.d.cō.ibi,mouere ē actio motoris ī rem motā.& moueri est actio moti a motore:iō actio& passio dñr eadem subto: sed nō sunt simpl'r & pprie eadē. Identitas.n. pprie & simpl'r est a forma,non a mā,&qa alia ē fora & rō actionis, & alia ē forma & rō passionis,ideo nō sunt eadē simpl'r & pprie. Vñ l3 Arist.in tex.21.ibidē dixerit. At „ vo neq̄,si doctio & disciplina idē, „ & addiscere cū docere idē: illđ(vt no. Alex.& Themi.)d3 legi & ītelligi ex supabūdāti.ita q grā disputationis si 9cedat actionē & passionē & doctrinā & disciplinā esse eadē,nō tñ sequeret agere & pati, q docere & adiscere eē eadē:qa aliqđ cōnotant cōcreta, qđ nō cōnotant abstracta. Tñ fm rei veritatē actio & passio nō sunt pprie eadē. ita q ista

ista authoritas ẽ de mẽte Philosophi absolute adducta & nõ ex sup abſidãti & diſputatiõis grã. Et ẽ in ſiñ, quia l3 albũ & dulce ſint eadẽ ſubto, nõ tñ ſimplr & ppie ſunt eadẽ:qa alia ẽ forma albi inquãtũ albũ,& alia ẽ forma dulcis inquãtũ dulce. Et ĩde bñ colligit hoc. Collige ẽt ex pñti loco quõ ĩ itelligẽtijs abſtractis,& ĩ reb' neceſſarijs non reperit verũ agẽs: qa vera actio & vera paſſio fundãt ĩ motu vero, q ẽ actus entis ĩ põa,ĩquantũ in põa. Et qa in ſempiternis nõ ẽ vera põa nec verus mot',ſed ſolũ ẽ mot' eq uocus & ſm ſimilitudinẽ: iõ ẽt ibi ẽ actio ſm ſiſitudinem. Intelſio.n. dei ẽ mot' equoce dictus, vt notat Cõ.in 8.phy.in cõ.40. Et qa illa ẽ cã efficiẽs toti' entis,ſic intellus diuinus eſt actiuus ſm ſiſitudinẽ. Sic ĩtellige dictũ Cõ.12.meta. cõ. 44. vbi.d.φ ĩ abſtractis nõ ẽ agẽs niſi ſm ſiſitudinẽ,qa vera actio fundã tur ĩ motu: & ibi nõ eſt mot' vere ſed equoce,& ſic actio ibi, ſi q̃ ẽ, eſt ſm ſiſitudinẽ,quia fundat ĩ motu equoco,pro quanto ſcĩa dei eſt cã oĩum entium. 12.meta.t.c.51.

Actiões ppriꝗ rex ſũt ila ex qb' puenit ad notitiã eẽntiꝗ rex occulte 7.me.c.9. idẽ 4.cęli cõ 2.& ĩ lib.deſtructionũ.diſp.6.ĩ ſolone.6.dub.

Actio agẽtis nihil aliud ẽ q̃ extrahe re illud qđ eſt in potẽtia ad actum. 7. meta. cõ. 28. & 8. meta cõ.15. 12. meta. cõmen. 18. & 44.& deſtruc.diſp. 2.in ſolutione. 5.dubij.

Actio agẽtis nõ pendet a ſubto ſine forma, neq; a forma ſine ſubiecto 7 meta.cõmen.31.

Actio agẽtis depẽdet a ſubto ſm φ ſubtũ depẽdet a forma: qa ſubtũ nõ h3 eẽ niſi p formã ibidem.

Actiões nõ diuerſant niſi p diuerſas eſſentias: & ideo cũ entia non habuerint actiones pprias, nõ habebũt eſſentias pprias.9.meta.t.c.7.

Actio alia immanens, alia trãſiens. 9.meta. tex.com. 16.

Actio agẽtis nõ depẽdet ab eẽ in tpe priuationis qđ ẽ eẽ in põa: neq; de pẽdet ab eſſe in actu inquantũ in actu, neq; de priuatione inq̃tũ priuatio, ĩmo de eẽ defectibili cui con iũcta ẽ priuatio, vñ actio agẽtis nõ depẽdet a priuatiõe, qa priuatio ñ ẽ actio, neq; depẽdet de eſſe incon iũcto priuationi: id nãq; qđ habet eſſe ĩ vltĩa pfectione, nõ indiget ali quo dãte eſſe. Ex lib.deſtru.diſpu. 3.in ſolutione. 8.dubij. Vide in cõ tradictionibus nup ęditis. (38.

Actio qñq; ſũmit p paſſiõe. 5 ph.c.

Actio animę vr in capitulo qualis & nõ quãti. 1. de aĩa.com.68.

Actionẽ & paſſionẽ ab vna & eadẽ nã pcedere impoĩe eſt: iõ Philoſophi ſũpſerũt ſignũ ſubti ex paſſio nib',& ſignũ forme ex opatiõib'. Ex lib.deſtru.diſp.6.ĩ ſolu.6.dub.

Actiões p organa, paſſiones p ſimi laria. & iõ uis ſentiẽdi ĩ ſimilarib' ſita eſt ex ſcdo de partibus animalium.cap.1.& Cõmen. in cõmen.

Actio & motus differũt, quia actio conſeruat naturã agentis, motus autem abiicit a ſubſtãtia. Itẽ actio momẽto pficitur, vt viſio, auditio, motus vero fit in tempore. Themiſtius 1. de anima. cap. 19. vide in cõcordantiis nuper ęditis.

Actio tãto fuſius & paſſio quã motus eſt, quãto gen' a ſpecie. Them. 2. de aĩa. cap. 19. ſuper.tex.53. & habet in tex. vbi Ari. d. motum eẽ q̃ndam actũ: et.n.actus duplex eſt ĩcoat' ſeu ĩ abſolut': alter ṽo pfec.

Actio

Actiones vnius agētis nō est extraneū diuersificari dispōnibus subiecti diuersificatis. 5. Colli. ca. 23. vide in concordant.

Actiua sicut diuersificant adinuicē p diuersitatē materierū & formarū eorum. ita ēt actiua differunt à passiuis in potentia & actu, per diuersitatem materierum & formarum eorum. 12. Meta. cō. 26.

Actiuarū sciarū principiū est ī agēte pro heresis. 6. Met. tex. c. primi.

Actiui & motiui actus in patiente fit. 2. de Anima. te. cō. 139.

Actus alius primus, alius secundus. 2. de Anima. tex. c. secundi.

Nota s'm Alex. in paraphrasi. ca. 3. vbi pbat aīam esse formā corporis: actū primū eē habitū seu potestatē, actū s'm eē actū à potestate pfectū. Idē Simp. Amm. & Albe. ī .q. de hoīe: & oēs latini. Cōmētator aūt actū s'm dicit formā operātem, actū primū formā circūscripta operatione. Et Themist. videtur etiam in hac opinione esse.

Actu & potētia cōposita ita se hn̄t, q in eis aliud sit ipsa res, alid eēntia. Them. 3. de Aīa. ca. 27. Ex hoc scire potes quare ī sola pria intelligētia essentia & qditas sunt idē oībus modis: in cęteris vero essentia quodāmō differt à quiditate, vt tenet. cō. ī. 3. de Aīa. cō. 5. ī solu. q. 3. qa ī oībus citra primā est potētia & īperfectio aliqua. vñ & scriptura. d. ī angelis suis repit prauitatē.

Act⁹ scds ī his, q nā cōstāt, nō separ ab actu. ibi. Them. 2. de Aīa. ca. 3.

Actus ē ōns ipsius & formæ & vmbra eius, licet dicat s'm prius & posterius. Et potētia ē ōns ipsi⁹ materię & ei⁹ vmbra, lȝ dicat s'm prius & posterius. Ex Paraph. primę philosophię, tract. 3. col. 4. Inde patet error illorū, q sumpserunt rei vmbrā p rei subā, & n̄ distīxerūt īter absolutā rōnē māæ & respectiuā.

Actus oīs cū motu. 3. Met. te. cō. 3.

Actus & potentia sunt contraria. 3. Met. cō. 19. ītelligit p oppositis relatiue. 9. Met. te. cō. 13. vide etiam 1. de Anima. com. 6.

Actus vnus numero eiusdem est. 5. Physi. tex. com. 38.

Actus leuis est alicubi esse, & sursum. 8. Phy. tex. com. 32.

Actu quicquid existit est in tēpore s. demonstrato. 8. Phy. tex. cō. 63.

Act⁹ vniuscuiusq; determinatū minimū tps hēt ad non excedere. 2. Cœ. t. c. 39. & ē: vt iqt Simpl. ibid. dignitas q inductione probatur.

Act⁹ vniuscuiusq; vr̄ ī patiēte, & disposito ī eē. 2. de Ani. t. c. 24. & 26.

Actu existente vno, vn⁹ erit habit⁹. 5. Phy. t. cō. 38. & vide Them. ibi.

Actus & generationes omnes circa singulare sunt: ex prohemio Met.

Actus & potētia sunt dñę valde oppositę, & accidūt oībus pdicamētis. 1. de Ani. cō. 6. Nota q qñq; cōmentator potētiā & actū nūcupat genera, sicut, 3. Phy. cō. 3. vbi d. q Arist. volēs inuestigare diffini » tionē motus, īcepit diuidere ens p » potētiā & actū, q sūt duo gña ex- » tra q nō pōt motus esse, aut nō eē » mediū inter illa. Cōsimilē modū » dicēdi hēt in. 2. de Aīa. cō. 30. vbi d. q genera in diffinitiōibus acce- » pta, aut sunt s'm vniuocationē, vt » aīal in diffinitione hoīs, aut dicta » multiplr̄, vt ens & potētia, & act⁹. »

Qñq; appellat accñtia, vt patet in 2. Phy. cō. 32. vbi. d. q diuisio per modos cārū est diuisio p accñtia. vbi īter illas diuisiōes datas p mo-

dos cadit diuisio causarũ per potẽtiã & actũ, vt patet ibid. in te. c. 34. Imo illa est cõis tribus pcedẽtibus diuisionibus modalibus. s. diuisioni p prius & posteri⁹, & p se & p accidẽs, vl'e & particulare, sicut ibidẽ hr, & ẽt i. 5. Meta. te. c. 3. vbi notat dñs Alber. q hoc iõ cõtingit, qa talis diuisio p potentiã & actũ nõ superaddit illis diuisionibus pcedẽtibus aliquã naturã · & silr est de cã ppinqua: & eodẽ mõ est de cã per se, & de cã p accñs: & de cã vli & de cã pticulari. & iõ ẽt tales diuisiões dicunt datę p modos, & accidẽtia, quia nõ diuersificãt genera causalitatũ, quia vnũqdq; genus causę pt habere hmõi diuisiões datas p modos. Et ẽt quia cã diuisa p tales modos nõ diuersificat nisi accidẽtali dña. Et sic ẽ de potẽtia & actu. dicit. n. Cõmen. 8. Meta. cõ. 15. q agẽs extrahẽs aliqd de potẽtia ad actũ non largit multitudinẽ sed pfectionẽ. idẽ. n. numero est sortes in actu cũ seipso dũ erat i potẽtia: & nõ differt nisi fm accñtalẽ alietatẽ, qa nũc habet eẽ magis perfectũ q̃ dũ erat ĩ potẽtia. Vnde Auic. in. 5. suæ Meta. d. q equinitas est tm̃ equinitas, & nõ est in actu nec in potẽtia, nec singularis, nec vl'is, qa ista sunt accñtia & nõ sunt de rei qditate. Nõ icõuenit ergo fm diuersas cõsideratiões, actũ & potentiã nũcupare genera, & nuncupare dñas, & nũcupare modos seu accñtia: nã nõ ẽ cura Philosophis de noĩbus. 1. Phy. cõ. 1. si. n. cõsiderãtur vt sunt cõceptus cões & trãscẽdentes, sic dñr genera, nõ vniuoce dicta sed multipl'r. i. fm prius & posteri⁹. sicut ẽt plerũq; Cõmẽta. d. d ente, vt patet. 5. Met. c. 4. vbi. d. Philosoph⁹ i. te. q oẽ qđ hẽt dñam „ hẽt genus, sed nõ oẽ qđ hẽt genus „ hẽt dñã. vbi Cõmẽta. d. q hoc fuit „ dictũ pp genera gñalissima q̃ hñt genus multipl'r dictũ s. ens & vnũ, & nõ hẽt dñas. Vñ dictũ Porphy. asserẽtis ens non esse genus decẽ p dicamẽtis, intelligit de genere vniuoco, sicut logicus loquit de genere. Si vero cõsiderantur potẽtia & actus, vt p illas tanq̃ p dñas analogas ens diuidit: sic appellant dñę. Si vero cõsiderant vt nõ faciũt diuersitatẽ essentialẽ, sic dicunt modi, siue accñtia. Ex quo patet contra formalizãtes q appellãt hmõi diuisiões entis datas p modos itrĩsecos, & volũt modũ intrinsecũ nõ dicere aliã formalitatẽ aut ɔceptũ nisi cuius ẽ modus, & volũt qđ nõ egredit nec ingredit pimũ modũ dicendi p se: sed est sicut hõ q stat cũ vno pede i limine dom⁹ ĩtra, & cũ alio extra. Patet. n. q imaginatio istorũ est phãtastica, & nõ hẽt robur ex fundamẽtis veris, qa idẽ est iudiciũ de istis & de cęteris accñtibus: sed nõ est dña, nisi qa ista sunt trãscẽdentia, & alia sunt limitata. Et aduerte q oppositio inter potẽtiã & actũ ẽ relatiua, & ista est pria ĩter oppõnes relatiuas, sicut diuisio p vnũ & multa ẽ pria ĩter diuisionẽ, q̃ dant p priuationẽ & habitũ, vt alias declaraui. Et aduerte q accidũt oĩb⁹ decẽ ptęñtis. vnũqdq;. n. decẽ pdicamẽtorũ diuidit p potentiã & actũ: qa vt habet. 12. Met. t. cõ. 26. res vniuscuiusq; pdicamẽti, qñq; est ĩ potẽtia, qñq, est ĩ actu, sicut ẽt. d. Cõm. 3. Ph. cõ. 6. Ex quo patet ex mẽte Arist. & Cõmẽ. Cœlũ & sempiternas subas ñ eẽ ĩ pdicamẽto. nullũ. n. sempiternũ

Qũo ens dicat gen⁹ ad. 10. pdicamẽta.

Taxat Scotistas de modis intrinsecis.

Notãdũ.

nō ē in potētia, vt dr. 9. Met. t. c. 17. ita notat Cōme. in 2. Cœ. cō. 49. & super Porphyrio in cap. de specie.

Actus duplex. perfectus & imperfect⁹ 3. Phy. te. cō. 15. Vbi lucidissimus Them. ponit pulchrā distā. inqt n.
» Duplex est in vnaquaq; re spēs pfectiōis & actus: vna q̄ adest cum ab oluta perfectaq; res est, cūq; naturā suā est plenissime cōsecuta. v. g. oculus postq̄ est pfect⁹ actū suū & pfectionē seu functionē suā hēt. q̄ visio est. ipse aūt actus à forma nihil differt. Hoc n est oculū esse, qd est actu ipso videre. atq; hunc ego actū pfectionemq;, motū ēt nō dico: vtpote q fit forma & spēs, & ad quietis potius q̄ ad motus naturā accedēs. Altera species pfectionis & actus est q̄ adest rei vna cum potestate, qualis est ipsa formatio & fabricatio pupillarum. Et talis actus motus est &c.

Actus separat. 7. Meta. te. c. 49. Vide in Theoremate proprio de hoc.

Actus nomen venit, qui ad endelechiam cōpositus. 9. Meta. te. cō. 3.

Actus est forma. tex com. 17.

Actus est prior potētia rōne, substātia, & tpe. 9. Met. te c. 13. Et declarans quō sit prior tpe. inqt. Tpe ē quidē vt sic: est aūt vt non. nā spe qdē pri⁹ est agēs, numero vero n.

Actu ens fit ex potestate ente, ab aliquo actu ente. 9. Meta. tex. cō. 13.

Act⁹ est melior & honorabilior potētia: & hoc ī bōis, nā ī malis actū eē deteriorē potētia. 9. Met. t c. 19.

Act⁹ mal⁹ ē peior potētia ad illū. ibi.

Actus est rō intelligendi. 9. Meta. t. c. 20. vide in Theorematibus.

Actus vltimus est causa in vnoquoque ente, vt in ipso inueni... plures actus q̄ vnus. Et silr vltimū subiectū qd est in pura potētia, est cā vt alia subiecta acquirāt potentiā. Et iō illud qd est inter hęc duo extrema nō dicitur esse purus actus, neq; pura potentia. ex Paraphrasi Metaphy tracta 3.

Act⁹ descriptio ē vt res nō sit in illa dispōne fm quā ē ī potētia. 9. Met. t. c. 11. vbi Cōm. d. ꝙ qa act⁹ & potētia sunt opposita relatiue, nullū malū sequit̄ ex hoc ꝙ vnū ponit̄ ī descriptione alterius. vnde ēt illud dr̄ esse in potentia, qd nō est in illa dispōne in qua est dū est in actu.

Acumen angulorū in corpibus cōburētibus, forte fm Arist. est cā cōbustionis p accidens. 3. Cœ. cō. 72.

Acutū ęquiuoce dicitur de stilo, vino, & sono. 7. Phy. te cō. 24.

Acutū mouet sensum in pauco tpe multū, graue vero in multo paucum. 2. de Ani. tex. com. 86.

Acute videre, audire, & olfacere, bifariā dr̄. Arist. in. 5 de Gener. Aīaliū. ca. 2. & in fine. 1. ca. eadē distō ī spāli d̄ visu ponit̄. Inde colligere potes sēsus hoīs oēs tpatiores eē, sēsib⁹ aliox̄ brutox̄ ꝯtra vulgares.

Ad aliqd necessario ē oē qd intelligit̄ in respectu alteri⁹. 7. Ph. c. 17.

Ad aliquid tres sunt modi. 5. Meta. tex. comm. 20.

Ad aliquid alia fm se, alia fm accidens sunt. 5. Meta. te. cō. 20.

Ad aliquid quędā dicunt̄ fm genera eorū, vt medicina ad aliqd est, qa scia est eorū q̄ sunt ad a iqd. s.

Ad aliqd q̄cūq; nō sunt ꝯtraria, nō hn̄t mediū, vt scibilis & scię nullū est mediū. 10. Meta. te. com. 22.

Additio caliditatis agentis in caliditatē corporis nō est fm additionē ptis ī toto, & vlr fm additionē agētis ī passionē patiētis. 4. Ph. cō. 84.

& hr in tex. Facit cõtra ponẽtes in tẽsionẽ formarũ fieri p additionẽ partis gradualis ad ptẽ gradualẽ.
Adeps & seuũ sunt finis bonę cõco ctionis sanguineq;. ex. 3. de ptibus Aīalium, vbi de renibus agitur.
Adeps & seuũ moderata conferunt 2. de partibus Animalium. cap. 5.
Adeps & seuũ differũt, qa seuũ ẽ ter restrioris sanguinis excremẽtũ. s.
Adipe & seuo animalia exãguia ca rent, supra.
Adipis exuberantia inducit seuum, & pręparat interitum. s.
Adipis exuberantia inducit sterilitatem supra.
Adipe pinguescentia cõstat esse mi nus fecunda, tam mares q̃ fœminas. 3. de natura aīalium. cõ. 18.
Admiratio & dubitatio, ex ignoran tia prouenire vñr. ex prohem. Me.
Adusta fere oīa hñt aliqd caliditatis, vt cinis, calx, sedimen, excremẽ ta, ex. 2. de partibus Aīaliũ. ca. 20.
Adunatum est posteri' naturaliter respectu continui. 5. Phy. t. cõ. 27.
AER in motu proiectorũ postq̃ se parat ab expellẽte, mouetur à sua forma nãli, & añ separationẽ mo uet ab vtroq;. 4. Phy. cõ. 68. Vide ẽt ĩ. 8. Phy. cõ. 82. &. 3. Cœ. cõ. 28.
Aer ꝑm tactũ sentit esse corpus, & si ꝑm visum existimet eẽ nihil cũ ñ habeat colorem. 4. Physi. cõ. 78.
Aer & aqua talẽ hñt nãm, ꝙ cũ acceperũt pricipiũ mouẽdi ab alio mouent p se. 8. Phy. cõ. 82. &. 85, idẽ. 3. Cœ. cõ. 28. &. 4. Cœ. cõ. 39.
Aer & aqua nõ habent aptitudinẽ ad diuisionẽ & passionẽ ęqualr in oībus suis ptibus. 8. Phy. t. cõ. 85.
Aer minīe aliorũ hẽt drias sensibiles, ꝯñter ꝓ aqua. 1. Ph. t. cõ. 54. &. 1. de Gen. 19. &. 2. de Aīa. 113.
Aere, nã vtitur tanq̃ organo in vtro que motu, natus est. n. hic grauis & leuis esse. 3. Cœ. tex. com. 28.
Aer adiuuat graue grauitate, & leue leuitate. 3. Cœ. cõ. 28.
Aer & aqua ĩ motu proiectoꝝ postq̃ accepit pricipiũ mot' à motore ex trĩseco, remãebit mot' p se p pricipiũ nãle qđ est ĩ eo. s. p grauitatẽ, aut leuitatẽ, postq̃ motor extrinse cus fuerit separ' à re mota. 3. Cœ. cõ. 28. &. 4. Cœ. cõ. 39. &. 8. Physi. com. 82. &. 85.
Aeris nã est similis medio inter extrema, & nõ est cõposita ex extremis. 3. Cœ. cõ. 28. &. 4. Cœ. cõ. 26.
Aer ĩ loco suo hẽt grauitatẽ & ñ leuitatẽ. & ista ẽ opīo Arist. 3. Cœ. c. 57. vide hoc diffuse. 4. Cœ. t. c. 30.
Aer & aqua facile terminantur ab alienis. 3. Cœ. cõ. 67. &. 8. Phy. cõ. 82. &. 4. Physi. com. 68.
Aer cũ grauibus grauitat, & cũ leuibus leuitat. 4. Cœli. cõ. 30. vide. 3. Cœ. com. 28.
Aer est magis grauis quàm leuis. 4. Cœ. com. 39.
Aer est magis humidus q̃ calidus, & in hoc oẽs conueniunt. s. Vide. 2. de Gene. te. com. 23. &. 4. Metheo. cõ. 10. Ex quo p3 veriorẽ eẽ sñiam illorũ, qui tenẽt, ꝙ vna qualitas ẽ in summo in elemẽtis, illa q̃ tenet oppositũ. & Alex. ĩ. 1. Methe. ca. 4. manifeste t3 illđ, & sine dubio fuit mens Arist. in. 2. de Gener. Hanc ẽt opinionẽ imitatur Auer. in cõ. 15. super. 1. Canticę canticorũ. Et si qñq; inuenit oppositum in doctrina eius, vt. 3. Cœ. cõ. 67. aut alibi. dic. ꝙ loquit ꝑm opinionẽ Aui. & aliorũ, nõ ꝑm mẽtẽ propriam.

Solo cõt. in dictu Auer.

Aer iõ ẽ magis grauis q̃ leuis, quia cã grauitatis ei' est humiditas, & leuitatis

leuitatis caliditas,& humiditas ei⁹ ē maior caliditate.4. Cœ.com.39.

Aer est humidior oībus elementis, ex definitiōe humidi. Cōmenta.4. Cœ.cō. 39. idē tenet Ioā. Grām.pp eandē rōnē ī.2.de Gene.licet aqua plus humectare videat̄.in.2.Colli. ca.2.d. Auer. Aer est humidior aq̄, vt ē declaratū ī Nāli philosophia.

Aer,licet sit humidior aqua,rt dem̄ est, tn̄ non humectat corpus sicut aqua, eo ꝙ nō applicat̄ corpori sicut aqua,īmo desiccat corpa,& f3 ꝙ calidior ē magis desiccat.6.colliget.ca.3.de iuuamento balnei.Inde collige agens debile pp meliorē applicationē respectu passi forti⁹ agere,quàm agens fortius.

Aer impoſe est vt moueat̄ à suo loco,nisi corpus qđ tangit sequat̄ ipsum,& iō cū corp⁹ impoſe est vt attrahat̄ ab eo, iō ventosa posita supra corpus siccum,si sugatur fortiter,finditur.4.Cœ.tex.com.39.

Aer ē magis diuisibilis q̄ aq̄,& aq̄ q̄ terra.4.Cœ.cō.44.&.tex.com.45.

Aer alio mō intelligit̄ esse grauis in loco ꝑprio,q̄ in loco ignis.Cōmē. in Paraph.4.de Cœ. summa.3.ca. 2.&.4.cœ.cō. 29.contra Themist.

Aer ſm intellectū est perfectioris eē q̄ terra, & terra pfectioris esse ſm sensum. Et iō nō cōuenit vt illud qđ est magis sensibile sit pfectius, perfectius.n.ī rei veritate est illud qđ est perfectius apud ītellectū.1. de Generat.tex.com.19.

Aer qui est in aure semp moueť motu proprio,& ille motus non impedit motum soni, quia ille ē extraneus.2.de Ani.com.84.

Aere natura vtit̄ ī duo opa,sicut lingua in gustū & locutionem .2. de Ani.te.cō.88. Ex quo patet nām plerunq; vnico instrō cōsequi plures vtilitates, & non facere aliquid p plura, qđ potest per pauciora cōsequi. Deus.n.& natura nihil frustra faciunt.1.Cœ.tex.com.32.

Aer qn̄ est cōtrarius morbo,est bonum īfirmo, & gaudiū medico.7. Colliget. cap.2.

Aer minime aliorū habet dr̄ias sensibiles, consequenter autem aqua. 1. Ph.te.cō.54. Super hoc loco dū essem iunior tenui in cōcordātijs, ambas qualitates in elemētis esse in summū, licet quantū ad agere vna qualitas in vno elemēto potētior sit ad agendū q̄ consimilis in alio elemēto. Nunc aūt dico, quēadmodū & in Theorematibus me mini me dixisse,ꝙ vnumqdq; elemētū primo vnā qualitatē sibi vēdicat ī summo. Et rō q̄ me mouet est,quia Philosophus.7.Phy.t.cō. 29.d. ꝙ susceptiuū cuiuslibet accidētis nō est cōtingēs, sed vnū vni⁹ primū. Et ideo cū hoc fundamēto ꝓcessit in.2. de Gener.te.c.23. vbi d. Sed tunc simpl̄r quatuor entia vnius vnūqdq; est, terra quidē magis sicci q̄ frigidi. aqua aūt in magis frigidi q̄ humidi, aer aūt humidi magis q̄ calidi. ignis aūt calidi magis q̄ sicci. & cōmēta.in.4.Cœ. cō.39.expresse.d.ꝙ oēs cōueniunt in hoc,ꝙ humiditas in aere ē maior q̄ caliditas. & Alex.& Ioā.Grā. in.2.de Gene.tenent aerē eē humidiorē aqua,ex definitione humidi posita in.2. de Gener. v3.ꝙ humidū est male terminabile termino proprio,hoc aūt verius verificatur de humido aereo, q̄ de humido aqueo, & est rō cōmentatoris quā tangit.4.cœli com.39.& in.1.lib. cāticę cāticorū.com.15. & ista est

Qđ vnūqdq; elemētū,vnā tm̄ qualitatē hēt in summo ā duas.

Tex.c.9.

 fals

suia et Alex. in. 1. Metheor. cap. 4. ꝙ vnumqdq; elementū hēt vnam qualitatē in summo. Bene verum est ꝙ alia & si sit remissa, nō tñ est remissa p qualitatē contrariā, sicut .n. d Commenta. in. 2. Cœ. cō. 15. nō sequitur vt remissio sit semper ex admixtiōe cōtrarij, sicut d. Ale. in multis locis. vnde loco pręallegato scribit Ale. ꝙ terra est magis sicca q̃ frigida, sed nō permixtiōe alicuius caliditatis est minus frigida q̃ aqua, & magis qdē terra sicca ē q̃ ignis, sed nō mixtura alicuius humidi est ignis minus siccus q̃ terra, & aer est minus calidus q̃ ignis, sed non mixtura alicuius frigiditatis est aer min⁹ calidus q̃ sit ignis, & aer magis humidus est q̃ aqua, sed nō mixtura alicuius solidi aqua ē minus humida q̃ si aer. Non. n. vtiq; aliqd simpliciū corporū esset. Hęc ille. Ex quo patet error modernorū tenentiū alterā qualitatē in elemētis esse remissā ex cōtrario, quia tūc elementum: vt asserit Ale. nō esset simplex corpus Arist. n. in. 2. de Gener. venat⁹ est numerū elementorū ex combinationibus quatuor qualitatū primarum, & vnicuiq; tm duas attribuit. Si igit̄ esset tertia in qualitate remissa, tūc rō eius fuisset diminuta. Sed tunc est difficultas, quia si Arist. tenet alterā solū qualitatem esse in summo, aliā vero remissā, dicā sibi ꝙ adhuc nō habet intentū suū, quia si caliditas summā, & siccitas vt sex facit ignē. v. g. dicam sibi ꝙ caliditas summa, & siccitas vt septē facit aliud elementū. Soluitur, quia oīum natura cōstātiū determinat⁹ est numerus, ex. 2. de aīa. & iō siccitas associata caliditati non ꝑm quēlibet gradū constituit elemeutū, sed ꝑm determinatū. Nā & Alex. teuet in lib. 1. naturaliū qōnū, ꝙ siccitas terrę & siccitas ignis nō sunt eiusdē speciei, pp hoc aūt nullus est vt dicat ꝙ caliditas cum vna siccitate cōstituat vnū elementū, & cū alia aliud, qa Arist. venatur istas primas qualitates cōtrarias, vt pcedunt formā in materia: & vt sic, sunt eiusdē generis, & quia non pn̄t cōbinari nisi quatuor modis, inde ꝓuenit, ꝙ nō constituunt nisi quatuor corpora. Bene verū est ꝙ illę qualitates, vt sunt terminatę p diuersas formas specie, sic postea specie distinguūtur. Nō. n. oportet qualitatem ꝑm quēlibet gradū cōstituere determinatū corp⁹ ꝑm spēm, aliogn oporteret ꝙ qn̄ fit transitus in contrarijs de vno extremo ad alid extremū, vt fieret per oīa media, qd est falsum, vt bene scribit Cōmenta. ī 2. d aīa. cō. 105. vbi. d. Nō ē necessariū vt trāslatio in extremis sit super oīa media, vnde in colorib⁹ si translatio fiat ab albedine ī nigredinē, qn̄q; fit mediante chiano, & qn̄q; mediāte charoppo. Ista igit̄ ē via Arist. ꝙ vnaquęq; forma elemēti vnā qualitatē sibi prīo determinet. & si Cōmē. 3. Cœ. videat̄ dicere ignē esse calidū & siccū ī fine, loquit̄ ꝑm Auic. cōtra quē inuehit ibi, sed ista est via ei⁹ in locis adductis, & in. 4. Methe. cō. 10. & hoc teneo, & sic volo dicta mea teneri & corrigi. Ad authoritatē āt Arist. ex qua colligit Burle⁹ terrā eē magis frigidā q̃ aqua, quia Arist. d. ꝙ aeris qualitates sūt minīe sensibiles, ꝑnter aūt aqua. hoc nō dr̄ ratione qua frigiditas aq̄ sit minor, sed est rōne

Error modernorū.

Dubitatio

Solutio.

T. c. 41.

rõne corpulẽtię, quia terra est magis corpulẽta q̃ aqua, quia ex vno pugillo terrę fiunt decẽ pugilli aq̃. Aut iõ post aerẽ succedit aqua, q̃a aer inter oĩa elementa maxĩe ẽ varietati subiectus, quia de facili calefit, infrigidat, humectatur, & exsiccat, post ipsum aũt ẽ aqua, quia aqua licet frigida sit & humida, tñ facile calefit & facile exsiccat p cõgelationẽ, vt nullã qualitatẽ sibi ĩseparabilẽ determinare videat ad sensum: vnde in crystallũ conuertit & ammittit humiditatẽ, frigiditatẽ ẽt manifeste deperdit. Nõ sic aũt sunt elementa extrema ad sensum. & ẽ expõ Them. Simp. & magni Alber. ibi. Vnde animaduerte q̃ elemẽta extrema vt ignis & terra habẽt qualitates sibi appropriatas, valde pmanẽtes & sensatas, caliditas n. ignis est maxime actiuitatis, & iõ igni non põt cõpetere rõ subiecti & materię, quia est formalissimũ oĩum. Vnde in. 4 Metheo. solus ignis nõ putrescit, & iõ poti9 sibi competit rõ agẽdi, & est maioris actiuitatis q̃ frigiditas aq̃, & siccitas terrę est maximę resistiua, & nõ est tantę resistentię humiditas aeris. Vnde medici experimẽto cõprobant morbos à siccitate prouenientes esse difficiliores curę, q̃ qui pueniũt ab humiditate.

T. cõ. 5.

Aer propinquus corporibus cœlestibus est inflãmatus & ignitus. Cõmenta. 1. Metheo. in digressiõe de via lactea in media sua expõne.

Cap. 3.

Aer frigidus putrefactionem diminuit. 4. Colli. ca. 14.

Aer pestilentialis fit ex corruptione suæ substãtię, & hoc accidit sæpe, pp multã pluuiã in ęstate. 4. Colli. ca. 14. & ibi etiã ponit aliã cãm, ex permistione malorum vaporum.

Aer temperatus est inter multam & paucam pluuiam s̃.

Aer patitur à colore & capit eum, & hoc apparet de coloratione eiusdẽ rei fm illud p q̃d transeunt nubes lucidę. v. g. qñ nubes pertranseunt per planetas virides, multotiens colorant parietes p colorẽ illorũ planetarum. Commen. in com lib. de Sensu & Sẽsato & in. 2. de Anima. com. 67 authoritate Alexan.

Aeris sunt duo loca, vnus est supior in quo generant cometę & flãmę, ali9 ẽ inferior ĩ quo generant pluuia, nix, & pruina, & grando, & hic locus in quo ista fiunt habet gradus. 1. Metheor. cap. 4.

Aeris loc9 ad quẽ ñ puẽit reflexio radiorũ ẽ frigidior oĩb9 locis aeris. s̃.

Aer licet sit humidior aqua. vt alibi declaratũ est, tñ nõ humectat corpus sicut aqua, eo q̃ nõ applicatur corpori sicut aqua, immo desiccat corpora: & fm q̃ calidior est magis desiccat. 6. Coll. ca. 3. d̃ iuuamẽto balnei. Inde collige agẽs debile pp meliorẽ applicationẽ respectu passi fortius agere q̃ agẽs fortius.

Aer perlucẽs albedinem facit, quẽadmodum spumã effici certũ est. Arist. in. 5. de Gene. Aĩaliũ. cap. 6.

AFFECTVS & ĩtellectus patibilis idẽ sũt. Them. 3. de aĩa. ca. 38. Idẽ Cõmẽ. 3. de Ani. com. 20. vbi recitat opinionẽ Them. Hic aduerte appetitũ nõ distĩgui à virtute distĩguẽte nisi rõne tñ, fз Peripatetic.

Affectus hoĩs subditi sunt rõni, nõ ãt affectus brutoꝝ. Et vide cãm in Them 3. d̃ Ani. 38. ca Inde scir poteris sẽsus & virtutes ĩteriores hoĩs hr̃e aliq̃d sibi pptiũ. Vide d̃ hoc ĩ fine libri d̃ Sensu & Sensa. Et Auer

ibid.&.2. de Anima.cō.63. &.65.
Affirmatio magis est digna vt attribuatur compositiōi,& negatio diuisioni.3.de Ani.22.&.6.Meta.8.
Affirmatio notior est negatione.4. Met.t.c.16.vbi cōmēta.d.in cōm. T.c. 10. reddens cām, ꝙ nō ens nō intelligit nisi ꝑ cōparationē ad ens. Idē hr.3.de Ani. te.cō.25.&.1.Physi. com.69.&.1. Elench.dicitur,ꝙ in non facere intelligitur facere.
Affirmatio & repręsentatio,seu (vt habet alia litera) dictio, non sunt idem.9.Meta.tex.com.22.
Africa semp aliquid noui affert, vnde prouerbium emersit. vide in.8. de Natura animalium.cap.28.
AGENTIA equalia in patientibus equalibus, agunt in eis in oībus partibus in equali tpe.Et agēs maius ī equali tēpore in patientia equalia agit magis q̄ agens min⁹. 1.cœli.tex.com.64.
Agentia & patiētia in tpibus equalibus sunt proportionalia. cōmēta. 1.cœ.64.& elicitur ex textu.
Agentia duo diuersa agūt in idem patiēs, eadē actione cōtingit vt sit in tēporibus diuersis,& vt sit ꝓportio agētis ad agens,sicut proportio tēporis ad tēpus.Et ideo si ponam⁹ duo agētia, quorū vnū est finitum & aliud infinitū, cōtinget vt infinitum agat in nullo tēpore,qa nullā proportionē habebūt in actiōe,ex hoc ꝙ nullā habēt proportionē in quātitate.Cōmenta.1.cęli.cō.64.
Agens ęternū in se hēt,ꝙ actū ex eo est necessariū, ī generabilib⁹ vero ex agente sequitur actū in maiori parte.2.phy.cō.74.idē secūdo cap. de substātia orbis. vide ī cōcordā.
Agens maius in minori tempore in patiens minus, ne dum ꝙ alterum sit finitum, & alterum infinitū.& hoc est propriū.primo cęli.cō.66.
Agens bipartium est sicut mouens. primo de generatione.tex.cap.53.
Agens & patiens nō debēt esse adunata, sed debent se contangere:& si non se contangant,necesse est ꝙ actio fiat mediante aliquo corpore recipiente passionem. primo de generatione. tex. commen. 78.
Hinc scire potes causam propter quā ethicus nō sentit febrē suam.
Agēte existēte eodē,& materia eadē nō necessario sequit̄ effectum esse eundē.2.de genera.tex.cō. vltimi. vide causam.12. meta. tex.cō. 11.
Agens non est necessariū vt ab omni patiente patiatur eo modo quo patiēs patit̄ ab eo.2.de aīa.te.c.45. &.2.cęli.cō.42. authoritate Alex.
Agentium quodam est prius tēpore acto,quodam vero est pri⁹ naturaliter, & non tempore. 2. cap. de substantia orbis. Consimile primo Cœ. commen.105.&.106.
Agens debile non est impossibile vt agat actionē maiorē actiōe agētis fortis,& hoc ꝓpter diuersitatē subiecti, in dispositione seu pręparatiōe. Commen.2. Metheororum. cap.2.vbi agit de ventis.
Agens vel differt specie vel ſm magis & minus:& similiter patiēs vel differt specie, vel ſm magis & minus Commentator supra.
Agēs per intellectum semper alicuius gratia facit. 2. meta. tex.cō.9.
Agens & materia non sunt nisi propter finem, & similiter formę non sunt in rei veritate nisi propter vltimum finē.secūdo phy. cōm.31.
Agens malum sponte, peius agit q̄ qui agit malum. in.5.meta.te. cō. 34.vide de hoc.3.ethico.diffuse.

Agibile

Agibile & eligibile idem 6.metaph. » tex.commen.primi.& 6.Ethi.cap. » 3.dicitur: Rei agēdæ principium » est electio vnde motus: sed non cu ius gratia. Idem tertio ethi. cap.5. vbi dicitur. Omnino autē electio videtur circa illa versari quæ in nostra sunt potestate.

Agens facit ex alio aliud, & non facit aliud in alio. facit.n ex materia formatum, & non facit in materia formam 7.Metaph.commen. 27. & 28. Cōsimile habetur in 12.Metaph.commen.18. vbi dicit, Imaginatio super creationes formarum induxit homines dicere formas esse, & datorem esse formarum.

Agens si formam ageret per se, tunc faciet formam ex forma & materia, & illam formam etiam ex materia & forma, & sic in infinitum 7.Metaph.tex.commen. 27.& 28. Vide pro deductione huius 12.Metaph.commen.12.

Agens, si generaret formam vlem, tunc generatio esset ex nihilo 7. Metaph.commen.27. vide etiam in 1.de Generatione, & corruptione tex.commen.40.

Agens vnum, est quod agit omnia sine medio, s̄m loquentes in lege Maurorum. Et istud agens non est corpus 7.Metaphy.commen.31.& 9.Metaph.commen.7.& 12.Metaphy.commen 18.

Agens incorporeum impossibile est trāsmutare materiam, nisi mediā te aliquo corpore non transmutabili s. corporibus cœlestibus: & iō impossibile est vt intelligētię dent aliquam formarum mistarum cū materia 7.Metaph.commē. 31.& 8.Physi.commen.15.

Agens extrahens aliquid de potētia ad actum, non largitur multitudinē, sed perfectionem 8.Meta.com. 15.idem 12.Meta.com. 18. idem etiam 8.Meta.tex.com.vltimi.

Agere in seipsam nulla res potest 9. Meta.com.2.& 3.de Anima com. 4.& 3.Physi.com.8.&8.Phy.com. 40. Et in libro Destru. destruct. disput.prima, in solutione primi du » bij dicitur, principium concessum » ab omnib⁹ est ꝙ nulla res seipsam permutare potest.

Agente naturali approximato passo & non impedito, necessario prouenit actio 9.Meta.tex.com.10.

Agens & actum sunt idem in forma 9.Metaph.tex.commen.13.& 14. & 7.Metaphy.28.

Agente existente vno & materia vna, necesse est vt nō sit multitudo 12.Met.tex.com.11.cōtra Anaxa.

Agente existēte vno & materia vna, & potentia vna, nulla prorsus erit multitudo, supra.

Agens apud Aristo. non est congregās inter duo in rei veritate: sed est extrahens illud quod est in potentia ad actum 12.Metaph.com.18. iuxta medium commenti. Consimilem sentētiam require in 8. Metaph.commen.15.vbi dicit, Agens » extrahens aliquid de potentia ad » actum nō largitur multitudinem, sed perfectionem.

Agens extrahēs aliquid de potentia ad actum: necesse est vt in eo sit illud quod extrahit aliquo mō, sed nō ꝙ sit ipsum s̄m omnes modos 12.meta.commen.18.

Agens facit priuationes sicut facit inuenire, & est extrahere illud de potentia ad actum: quia gn̄atum in actu est corruptum in potētia 12. Met.c.18.ī calce cō. vid ī ꝯcordāt.

Agēs

Agés est moués & faciés passioné, & ió oé agés ē moués. Moués aūt nullā facit passioné: ió nō oé moués ē agés 12.Meta.com.23. & hř 1.de Gňatio.te.c.45. & 3.Phy.tex.cō.3

Agētis pořitas apđ Philosophos nō ē aliqđ ītellectuale, īmo ē aliquid reale: extra aīa 3.ex l.Destr.destru. dispu.prima.in soř. vltimi dubij.

Agentia sunt duobus modis, quorū vnū agit tm̄ vnā actioné p se, vt calor agit calorem, & frigus frigoré, & talia agentia naturalia nūcupātur. Secūdus mod⁹ agétiū est eorū quæ agūt interdū quādā actioné, & interdū eius contrariū: & a philosophis vocanť volentia & eligentia. ex disputatione 3.in soř. primi

Agés inuenitur duobus modis, vn⁹ ē a quo depédet effect⁹ quo ad fieri tm̄, & talis efficiés nō īdiget agēte tali postq̄ est pduct⁹ in actu, sed indiget alio agēte cōseruāte ip sum: sicut est domus respectu artificis. Aliud vero agés ē a quo depédet actio, sine qua effectus ille non pōt consistere, & tale est agés & conseruans. & tale est nobilius priori. ex disputa.4.in soř.primi dubij.

Agētis pfectio & virtus ē vt dñeť passo dñio pfecto, absq; hoc q altereť a passo alteratiōe sensibili: & īperfectio agētis eiusq; debilitas est vt agés alteretur a passo donec reducat ipm ad suam formā, q̄ quidem malitia & debilitas hēt grad⁹. Auer.in 4. de Gňatio.aīal.cap.1. & est ex mēte philosophi ibi assignātis causas maris & fœminæ veras.

Agés & moués arbitrari pñt q dñā hñt, quia moués nō dat mobili nisi motū tm̄, agés vero dat sibi formā pp quā fit motus. Auer. in Epitho.Meta.tract.1.ca.1. Inde colligē mentē Auer. expresse fuisse res æternas quo ad sui subiam dependere & eē cātas a Deo gl'oso, & nō solū vt a forma & fine, quia in hoc loco ītēdit declarare quo mō scīa diuina cōsiderat quatuor causas & declarando quomodo considerat efficiens dicit, quòd intelligētia vt dat motum cœlo, sic dicitur motor: & sic a naturali consideratur. Et hoc testatur etiam in 2. Cœli. cō.3. quia motor nō dat mobili, nisi motū tm̄: sed inquantū dat cœlo formā.i.essentiā, quā formā appellat, pp quā fit mot⁹ tāq̄ pp finé, quia motus cœli est pp cœli subiā & nō ecōtra 12.Meta.com.36. & 2.Cœ.com.17.& 21. Ista.n.ē dispō entis necessarij (vt d.Commē. in 2.Physi.cō.88.) vt nō sit pp suā actioné: sed actio ei⁹ est pp ipm. Et isto mō inquātū ītelligētia efficit ab æterno cœli subiam sic dř dare sibi formā.nō.n. in orbe ē alia forma ex qua cōponať: quia ē subia simplex: sed formā intelligit essentiā orbis. Et p hoc vid expresse Auer.ī eadē paraph. tract.4.in col.7 vbi scribit. Ex his ergo dictis appet qđ nā esse habeant isti motores, & qūo sit motio ipsorū. Ex quo ēt oñ diť q nō sunt tm̄ motores corporū cœlestiū, īmo dant eis formas suas quib⁹ sunt id qđ sunt. nā si ipsæ tollanť nequaq̄ īueniet forma corporū circulariū: quēadmodū si tollať intell'us qui ē in actu, nequaq̄ īueniet ī nobis vltima pfectio. & ideo sunt eorū agētia quoquo mō, cum ipm agés pstet eēntiā rei. Ecce qūo ipsemet se declarat q forma sūmiť p eēntia rei. Et forte fuit error trāslatoris. nā in 2.ca.epith.d. cœlū ī sui subia īdiget largiēte virtute pmanentiā

Quare æterna dpédēt a Deo tanq̄ a ci agente.

manentiā sempiternā, sicut largit' motū sempiternū,& vt dat sibi substātiā appellat' agēs,& a diuino cō siderat', vt vero largit' motū cōsiderat' a nāli. Et hoc manifestat verū fuisse nostrū iudiciū ī iuuētute nostra, vbi disputauim' in spāli qōne de triplici cāsitate intelligētiæ,contra Gregoriū Ariminē.& Io. de Baccone. Asseuerātes in via Auer. Corpa sempiterna nō eē cāta ab æterno quo ad substātiam, sed quo ad motū tm̄ ab ipsa ītelligētia. Et tūc iā nō erat īpressus tract. iste. l3 manifeste ēt pateat hoc idē ex 2. ca. de Subst. orb. vbi Cōmē. expresse d. se fecisse illā digressionē pp amorem veritatis. quia multi ēt suo tpe asserebāt cælū nō habere nisi cām mouētē,& nō agētē. Et est via istaGrego.& Io. de Bacco. quā īponūt ipsi Auer. ptinaciter. Et mirū est p vitā meā qūo pclara īgenia allucinantur in re luce meridiana clariori,& Deus sit dator auxilij in tanta perplexitate & varietate doctorum.

Cōtra Grego. arimi. & Io. de Bacco.

Agēs trāsmutatiōis sm Arist. est idē cū agēte ipsi' finis trāsmutatiōis,& trāsmutās & gnans,aut ē corp' aut virt' in corpe. Auer. in paraph. Metaph. tract. 2. col. 7. idē 7. Meta. cō. 31. ī quib' locis vide diffuse de Generatiōe aīal. & plantarū spōte nascentiū. Et de Gnatiōe ignis a motu,quia clarissime loquitur.

Agēs & passium seu cā & cāsatū de necessitate ita se hnt,cū agēs pstet passo quid simile sibi,vl' q diuersū sit ab ipso in materia,& hoc est necessariū qn̄ agēs ē eiusdē spēi cum passo,absq; hoc q sit excessus dignitatis inter ipsa in forma, vl' illa diuersitas inter ipsa sit ī excessu dignitatis ī eadē specie:& hoc qn̄ agēs ī illa specie sit nobili' ipso passo,& ē in pricipijs īmaterialib'. Ex paraph. Metaph. tract. 4.

Agēs nō posse agere aliqd' ipose, nō dr̄ eē diminutio: sed dicere ipm posse facer' aliqđ īpose, & facer' aliqđ impose,ē deceptio 8. Phy. cō. 4.

Agēs cui' pportio,ad agēdū duo cōtraria,fuerit eadē, nō aget vnū cōtrariorū poti' q̄ reliquum, nisi aliū delimitet' 8. Physi. commen. 8.

Agēs qđlibet qđ pōt agere qnq;, & qnq; nō: inuenit' qnq; ī potētia,& qnq; in actu 8. Physi. commen. 4.

Agēs cuius eē nō hēt initium, necesse est vt actiones eius nō habeant initium 8. Physi. commen. 15.

Agēs & mouēs vlt ē illđ ex quo,puenit mouere,& actio,pueniēs ex eo dr̄ motus 8. phy. commen. 15.

Agēs ē duob' modis, quodā qđ mouet, absq; eo q pcedat in eo appetitus, aut volūtas, aut desiderium, & hoc dr̄ mouere naturale: & agens seu mouēs, ī quo pcedit appetit' & voluntas ad moueudū,& dr̄ actio voluntaria 8. Physi. cō. 15. vide in concordantijs.

Agēs vnū nō h3 naturā largiēdi essential'r nisi vnū tm̄ 8. Ph. t. c. 31. & 51. idem 1. de Gnatio. t. cō. 56.

Agēs nō ē agēs nisi pp aliquid.& iō q cōcedit cām agētē, dēt cōcedere cām finalem 1. Met. commē. 50.

Agēs debile qn̄ agit in mām magis passibilē, vr̄ eē mai'& manifesti', q̄ agēs forti' qđ agit ī mām difficilis passibilitatis. Au. 2. d Gña. aīa. ca. 1

ALBEDO ē forma cū qua nō cōiūgitur priuatio oīno: nigredo vero est forma cū qua cōiungit' priuatio albedinis. Et silr vr̄ in oībus contrarijs. Auer. 2. Phy. cōmē. 15. vide in contradictionibus.

Al-

Cœ.com.71.Idem 8.Ph. com.79. & in paraphr. 1.de Cœ.iuxta finē.

Alexander vt credimus & vere scimus fuit vnus de bonis expositoribus Arist.& pp famositatē istius viri apd modernos, nullus est sciens & perfectus apd eos, nisi qui est Alexandreus 3.de Aīa.commen.14.

Alexander aperte vr̃ dicere ꝙ naturalis considerat de substantia mobili, quærendo principia eius a primo philosopho, & ꝙ substātia immobilis est propria primæ philosophiæ. sed iam declarauimus ꝙ iste sermo non est verus. 12.Met.cō.6.

Alexandri opō de intellectu fuit ꝙ nullus intellectus remanet nisi intellectus adeptus 12.Met com.17. & in 3.de Aīa cō.5.in prima parte digressionis. Alia tñ est opō Theophrasti & Them.& aliorum Peripateticorum de hoc: vt d.Commē. in prædictis locis.

Alices vñ causenẽ vid. 3.Coll.ca.30

Alietas est aliqua relatio: & relatiua insimul existunt, in actu 2.de Aīa tex.commen.146.

Alijs quidem cōicatum est esse & viuere: ijs quidem clarius, ijs vero obscurius 1.Cœli tex.commen.100. idem in 2.Cœli commen.64.

Alimentum contrarium dr̃ esse 8. Phy.tex.commen.55.

Alimento nihil confert sonus, neq; color, neq; odor, sapor autē vnum tangibilium est 2.de Aīa t. cō.28.

Alimentum omne esse extrinsecus, hoc vere non dr̃, sed protinus vt in plantarum seminibus inest aliqd tale primum quod lacteum vocatur: sic ī aīalium materia extremū constitutionis alimentū est. Arist. in 2.de Gñatio.aīalium cap.4.

Alimentū vtile duplex, & duplex ēt excremētum, primū & nouissimū: ita excrementū aliud est primi alimenti aliud nouissimi. Vide in 1. de Gñatio.aīalium cap.18.

Aliquid esse non corpus dr̃ quatuor modis diuersis, s. de intellectu materiali, de præparatiōe exñte in materijs, de prima materia, & de formis abstractis 3.de Anima com.5

Aliqñ, est tempus determinatum p instans præcedens & instans posterius terminantia rem factam: & ēt est terminum per suam distantiā ab instanti præsenti.4. Physi. tex. com.123. & 124.& nota ꝙ ita est etiam respectu futuri.

Aliud ex alio fieri multifariam dr̃ 1.de Gñat.aīalium cap. 18.iuxta dimidium capli. vbi dr̃. Aut.n.aliqd dr̃ fieri ex alio vt ex nocte diē: quia hoc post hoc: aut ex alio qđ̃ fit, vt ex ligno scamnum: aliud vt ex cōtrario, vt sanum ex ægro: aut vt ex efficiente, vt ex maledictis pugna. Vbi no. ꝙ sunt quatuor modi vt bene pōderauit Auer. ī illo loco.

Allatio facit gñationē actualr̃, quia adducit & abducit gñans. 2. de Generatione tex.commen.55.

Allatio prima non est cā gñationis & corruptionis: sed quæ circa obliquum circulum s̄.tex.com.56.

Almeon crotoniates a Pithagoricis aut ipsi ab eo hunc sermonem susceperunt, ꝙ decem sunt principia sm correlationē dicta. v3. finitum & infinitum, par & impar, dextrū & sinistrum, vnum & multitudo, mas & fœmina, quiescens & motum, rectum, curuum, lux, tenebræ, bonum, malum, altera parte longius & quadrangulare 1.Met.ca.2

Aloes, non nisi a stomacho trahit 7 Colliget.cap.28.

Alpha-

Alteratio cōtrariorū coegit oēs credere φ oia corpa sunt cōposita 1. Ph.cō.51.& 83.aduersus Auicen. Vid cōsile 1.cœ.t.cō.20.& 8.Met. cō.12.Caueāt ergo ponētes formā corporeitatis perpetuā in materia.

Alteratio dr̄ cōiter & ꝓprie 4. Cœli commen.24.

Alteratio & gn̄atio differunt 1. de Gn̄atio.tex.commen.23.

Alteratio fm quā trāsmutat̄ substātia alterati, vr̄ eē ꝓpria corpib⁹quorū subāe admiscent̄ potētiæ:& sūt corpa gn̄abilia & corruptibilia 2. c.d̄ Sub.orb.idē 1.Cœ.t.c.20.&21

Alteratiōis passiuæ cā ē materia q̄ ē in potētia 8.Me.c. 12.& 1.Cę.tex. com.20 & 21.

Alunt̄oīa viuentia siccis & hūidis, calidis,& frigidis 2.de aīa te.c 28.

AMARITVDO sequitur complexionem calidam & siccam,& complōnem frigidam, & siccam contra Gal.5.Colli. cap.27.Et in 2.de aīa cō. 105.vbi ponit dr̄iam, nā sapor amar⁹qui ꝑcedit dulcē fit a frigiditate,vt in glandib⁹ & xilocarachis:sed sapor amarus, qui sequit̄ dulcem fit a calore.

Amaritudo est in vltimitate contrarietatis nutrimēto aīalium,& ē cōtraria dulcedini pp siccitatē,&iō in aqua maris maioris, quia ē nimis salsa & multū amara, nō pōt viuere aliqd̄ aīal.5.Coll.ca.27.

ANALOGVM, non dicit naturam vnam & eandem communem analogatis. Et vide causam in 7.disputat.in sol. vlti.dubij.Ista etiā ē sententia lucidissimi Them̄.in paraph.2. de aīa s̄.tex.commen.30.

Analogū mediat inter vniuocum & æquiuocū.ibid. Et 4.Met. com.2.

Analoga quæ dn̄r fm prius & posterius,necesse est vt illud qd̄ est prius sit causa posterioris.Ex paraphrasi Metaph.tracta.4.columna 16.

Analogum apud Peripateticos non dicit vnam naturam communem analogatis, vt asserit Themist.ex intentione Aristote.in secundo de anima tex.commen.30. Idem elicit idem Themist. in tertio Physi. in tex.commen. 70. vbi Aristote. „ dicit, infinitum non idem esse in „ motu,in magnitudine, & tempo- „ re,tanquam vna quædam natura, „ sed posterius dicitur & prius. Vbi „ Themist.dicit. Sed scire licet,cum „ infinitum dicimus in magnitudine,tempore,motu,constare,non ita loquimur vt putemus īfinitum esse genus quoddam & communē ad naturam illorū,sed ita vt eo ordinē quem res illę getunt inter se, eodemq; sint infinitudinem assequutæ. Hoc ēt elicitur ex intētiōe Auer.4.Ph.com.2.vbi reddēs cā difficultatis inuestigandi definitionem loci.d.quia locus non inueni „ tur in omnibus corporib⁹naturali „ bus dici vniuoce, sed dr̄ mō dubitatiuo.i.multiplr̄: & scire quiditatiue hmōi entia est difficile,quia appropinquat ei quod non hēt naturam cōem . Vide ēt de ente & vno Auer.10.Meta.com.8.&in 12.Meta.cōmen.20.in calce commenti. vbi expresse dicit φ hoc nomē ens nō sign̄at aliquam naturā cōem decem prædicamentis. Et ens apd̄ Arist.est analogū,vt p3.4.Meta.t. commen.2.dr̄.n. de entibus sicut sanum de sanis.

Analogū si dicit vnā nām cōem analogum.

Anguium magnitudo in Africa mira,ita vt triremes euertāt,& boues absumere credantur.8.de Natura animalium.c.28.

Angues

Angues Ethiopię volare narrantur. Aristo.in 1. de Hist.animaliū c.5.
Anguilla in gñe pisciū,&mugillum quoddā gen⁹ qđ requirit̄ ī fluuijs lutulentis.nō est,neq; mas,neq; fęmina. Arist.in 2.de Gña.aīal. c.4. iuxta dimidiū. Vid ēt clare in 4.de Nā aīaliū ca.vlt.vbi d. ꝙ anguilla neq; mas,neq; fœmina est,neq; ꝑ lem aliquā ex se gignere pōt. Idē in 6.de Natu.aīal.c.14.vbi d.ꝙ anguilla neq; ouum neq; semen sortita est. Vide ēt in 8.de Natura aīalium c.vlti.vbi d. Arist.ꝙ anguilla frustra nomen fœminę accepit.
Anguillarū gñatio inter sanguineorū genus sola neq; ex coitu, neque ex ouo fit 6.de Natu.aīal.c.16.
Anguillæ mortuæ nō supfluitant: nec sursum,vt cęteri pisces efferūt̄. Vita earū ad septē vel octo annos ꝓtrahit̄ 8.de Natu.aīalium c.2.
Angulus in quo gñe cōtineat̄ dubitauerunt quidā,adeo ꝙ posuerunt quartum gen⁹ magnitudinis. vȝ.lineā,supficiem,corpus,& solidum.
Anhelitus in aīalib⁹ dat qualitatē 8. Phy.commen.51.quia non est datus nisi ad infrigidādū calorē naturalem,& temperandum ipsum.
Anhelit⁹ prima necessitas est ad immittendū 2.ad extrahēdū. prima est pp cor, secūda aūt ē pp pulmonem 2.de Aīa commen.89.
Anhelans est aīal ambulās hñs sanguinē vt dictū est ī lib.de Aīalib⁹. 1.de Aīa commen.84.
Aīa in quiescendo & sedendo maxime fit prudens 7.Physi.tex.cō.19.
Aīa mouet corpus per suam naturā & corpus mouet̄ per suam naturā ab ea 8.Phy.t. & commen.27.
Aīa dum mouet corpus ad illā partem ad quam mouetur corpus per motū essnti dñantis,mot⁹ ille ē nālis ex parte aīæ & ex pte corpis: si vero sit ecōtrario tūc mot⁹ corpis ab aīa erit non naturalis 8. Physi. comm.27.& 2.cap.de subst.orbis.
Aīa non pōt esse sine corpore nisi ęquiuoce 8.Ph.commē.30. Rō est quia aīa diffinitur per corp⁹: vnde Aui.d.in 6.naturaliū.cap.1.ꝙ hoc nomen aīa, nō est ex eius essentia, nec ex prędicamēto in quo cōtinetur. Nam omne qđ est principium emanādi a se actiones,q̄ non sunt vnius modi,& sunt voluntarię,imponimus ei hoc nomen aīa. Et Aristo.2. de aīa,te.c.26.inquit. Et pp „ hoc bene opinant̄ quib⁹ vr̄ neq; si „ ne corpore esse, neq, corp⁹ aliquod „ aīa. Dixit aūt Commē. nisi æquiuoce,pp argm̄ Alexan.qui credidit definitionē aīæ vniuoce dici de oī aīa & de intellectu. Commē.aūt tenet oppositū.nā 2.de Aīa tex.cō. 21.vr̄ intellus aliud genus aīæ eē, „ & hoc solum contingere separari „ sicut perpetuum a corruptibili. vbi Commen. inquit,ꝙ dignius est vt sit non aīa. Vnde Aristo.in erroribus primi de Aīa taxat antiquos, q̄ nullam posuerunt dñam interę animam & intellectum.
Aīa q̄ est primus motor in aīalib⁹, licet sit indiuisibilis,mouetur accñtaīr, quia constituitur per corpus 8.Phy.com.51.& 83.
Aīa nō est ex essntis,quia non posset reddi cā actionū aut passionū aīæ 2.de Gñatio.tex.commen.45.
Animę passiones quædam sunt propriæ,& quædam sunt communes. & quod est magis desideratum de animę passionibus,est scire, vtrum aliqua de eis possit eē abstracta vel non 1.de Aīa commen.3.

Aīa

Anima est fons & origo oĩum motuum. Themist. 1. de aĩa. tex. 2. Idẽ Auer. 2. de anima. cõ. 37.

Anima si seipsam primo cognouerit bene ac plane vtiq; erit dignissima, cui de rebus alijs disputãti diffinientiq; fides habeatur. Them. 1. de anima. tex. 2.

Animam nõnulli multarũ esse potẽtiarũ rentur, sub vna tñ vniuersitate subiectoq; collocatam. alij partibus & membris multiplicibus dirimunt, quã & loco discludũt & disparant, quẽadmodũ Stoici fortasse & Plato. Themi. 1. de anima tex. commen. 7.

Anima a tribus sectis fuit diffinita, quidam. n. diffinierunt eã p motũ, quidã pcognitionẽ, quidã vero p vtrunq;. 1. de anima. tex. com. 28.

Anima in quibusdã partibus nõ mouet, neq; essentialiter neq; accñtaliter, ut in intellũ, ĩ qbusdã aũt mouet accñtalr nõ essentialr. 1. de aĩa. cõ. 66. Ex hoc collige de mente eius, animã intellectiuã non dare esse formalr hoĩ. quia vʒ. impole esset eam nõ moueri accñtaliter.

Quod aĩa intellectiua nõ det esse.

Anima aliquid melius esse aut antiquius impole est, impossibilius autem adhuc intellũ: rõnabilissimũ enim hunc esse nobilissimum & diuinũ fm naturã. 1. de aĩa. tex. 82.

Intellũs nõ est mortalis aduersus Pomponaciũ.

Videat ergo Põponacius qño intellectus in via Ari. mortalis eẽ possit, cũ lõga sit dĩa inter aĩam & intellm in via eius, vnde. 1. de aĩa reprehendit antiquos, qui nõ distinxerunt inter animã & intellectum. Vnde bene verum est in via eius, ꝙ aĩa non põt esse sine corpore, & ex consequenti est generabilis & corruptibilis, sicut & cęteræ formæ naturales. Dicit. n. Philosophus. 3. cœli. tex com. primi. omnes substãtiæ „ naturales, aut corpora sunt, aut cũ „ corporibus gñantur & corrũpunt. „ vnde. 2. de aĩa. tex. cõ. 26. inquit. Et „ propter hoc bene opinant quibus vr neq; sine corpore, esse, neq; corpus aliqđ aĩa: sed intellũs quatenus intellũs in via Peripateticorũ dicit virtutẽ abstractam a corpore, vere ĩmaterialem & vere incorruptibilẽ. vñ. 2. de aĩa. tex. c. 21. postq̃ præmisit diuisionẽ illã in tex. cõ. 18. videlicet. ꝙ aĩa ijs vr esse determinata vegetatiuo & sensitiuo, intellectiuo & motiuo: subdit. in te. cõ. 19. vtrũ aũt vnumquodq; sit aĩa, „ aut pars aĩæ. & si pars, vtrum sit separabile rõne solũ, aut & loco, du- „ biũ est. de quibusdam aũt non est difficile videre. Et postq̃ in. 20. tex. iam declarauit in quibus non erat difficile videre, an tales virtutes essent eedem subiecto, & plures in intentione: statim in tex. 21. inquit, continuando intentionem suã ad præcedentia. De intellectu aũt & p „ spectiua potentia nihil adhuc ma- „ nifestum est: sed vr genus alterum „ esse animæ: & hoc solum contingere separari sicut perpetuũ a corruptibili. vbi expresse colligitur intellectũ esse virtutẽ abstractã, & incorruptibilem, & esse aliud genus animæ, à prædictis, quia est longe diuersum, sicut natura ĩmortalis a natura corruptibili, qđ Cõmen. bene ponderauit dicens, ꝙ si dicatur aĩa, erit fm æquiuocationem. Cõsimile scribit Cõ. in. 2. de aĩa. cõ. 32. Vbi Arist. d. in lra. de intellũ aũt spe „ culatiuo altera rõ ẽ. d. Auer. ꝙ ser- „ mo de eo est, ita ꝙ sit extra istã naturã. Existimatur. n. ꝙ nõ est aĩa, neq; pars aĩę, & ĩnuit nobilitatẽ &

uersitatē illius ad alias partes. Opinãdũ ẽ.n. ꝙ ẽ de natura superiori naturæ aïe. Et ista est expõ Them. Simplicij, Io. grãmatici: Auerrois, & oïum expositorũ: & nullus vsq; ad ista tẽpora legit illũ textũ p viã ĩterrogationis, sicut finxit iste bonus hõ. ꝙ Arist. mouet ibi qõnem de intelligẽtijs, non aïaduertit, ꝙ illa particula [aũt] est nota cõtinuationis cũ pręcedẽtibus: quia sermo Arist. est ꝯtinuus, & depẽdet ex diuisione facta in tex c. 18. &. 19. &. 20. Vñ Ioã. grãma. ĩ principio libri de Gñatione, qui incipit. De Gñatione aũt & Corruptione, notat, ꝙ ly aũt, dicit cõtinuationem cũ fine. 4 libri de Cœlo & Mundo. De graui quidem & leui, & circa ipsa accñtia determinatũ sit hoc mõ. Et deinde sequitur principiũ libri sequentis, de Gñatione aũt & Corruptiõe. Vbi igr̃ sermo ẽ cõtinuus cũ pcedẽtibus, dicit cõtinuationẽ & nusq̃ legit̃ in ijs casibus esse notã dubõnis, sicut finxit iste somniator. Vñ lucidissimus græcorũ interpres The. „ inquit. De Intell'u vero & ea vi, q̃ „ cogitat & cõmentatur nihil adhuc „ liquet, quid ꝓbandũ sit aut sentiẽdũ. Vbi refert hoc ad intell'um, de quo. 3. de Aïa. inquit. De intell'u vero per quem aïa intelligit & sapit. Amplius Arist. 3. de aïa. tex. cõ. 4. talẽ intell'um dicit esse ĩmixtũ, & laudat Anaxagorã de hoc: & dicit ipm eẽ simplicẽ, impassibilẽ & immortalẽ: vt patet 3 de Aïa. ista aũt verba nõ pñt intelligi nisi de virtute, quę vere est ĩmaterialis. Nec valet glosa eius ꝙ talia debẽt intelligi fm quid primo, quãto v3 intellectus nõ est passibilis, neq; corruptibilis, sicut sunt cæteræ virtutes aïe q̃ sunt organicæ. Nã tunc verba Ari. ĩ grauissima qõne & oïum desideratissima, aliud ptenderẽt, & aliud significarent: qd non decet virũ ingenuũ ac Philosophum. in „ quit. n. lucidissimus Them. in. 1. de „ Aïa. cap. 20. non est equũ in altissimis philosophię qõnibus aliud sentire aliud dicere. Cum. n. semp digna hoïe res est, ne a mente verba dissentiant: tũ id maxime in rebus obscuris & creperis obseruandum. cũ ea q̃ suapte ingenio remota & cõdita videntur, verbis illustribus & q̃ maxime põt declarantibus vẽ dicẽtur a tenebris. Amplius autẽ Arist. plerunq; dãnat antiquos, & pcipue Pla. q metaphoris vtebat̃, & abutebat̃ terminis philosophicis. Tex. c. 22. Vñ ipse pcipit in 2. post. nõ eẽ disserẽdũ p metaphoras, neq; disputãdũ. Et Cõm plerunq; dicit ꝙ Arist. reprehendit Plat. aut quia male sensit, aut quia male docuit, vt est uidere 1. cœli. cõ. 105. &. 106. de Gñatione mundi. & tertio cœli. tex. cõ. 68. inquit. Quare si quis certe lo- „ qui voluerit, & nõ ex transumptio „ ne rationes suscipere elemẽti: ipsos „ auferentes videbit gñationem ex entibus. Sed ĩmorari in hoc amplius est superfluum. nam in libro nostro de intellectu plura ad hoc adduximus.

Anima præcedit elementa causalitate, & nobilitate: elementa aũt tẽpore. 1. de anima. cõmen. 82.

Anima & intellectus sunt principia entium fm finem & formam: elementa aũt fm materiam, supra.

Anima videtur magis continere corpus, quàm corp' aïam, 1. de anima tex. cõ. 90. Vbi Auer. scribit in cõ. ꝙ aïa est magis digna vt sit causa copula-

copulationis corporis:& suæ vnitatis in numero, q̄ vt sit corpus causa copulationis aię. Oẽ.n.quod est vnũ & cõtinuum, nõ est p suam materiã, sed p suam formã: quod intellige principaliter, per alias authoritates, quæ dicunt materiã esse etiã cãm vnitatis numeralis. dẽ.n.5.meta.tex.cõmẽ.12. vnũ numero sunt quorũ materia est vna. Ex p̄nti loco collige aperte ex mente Auer. esse, vnitatem numeralem intimius depẽdere a forma q̄ a materia. Cuius oppositum tenuit Diuus Tho. & Egid. Romanus. Cõsimilẽ sententiam habet Cõmenta. 4. Phy. cõ.38.&.2.de Aĩa.cõ.7.&.8.&. 60. &. 3. Phy.c.60.& alibi frequenter.

Aduersus Diuũ Th. & Egidiũ.

Aĩa est vna fm subiectum, & plures fm virtutes.

Aĩa in aĩalib⁹ anulosis, & in plãtis ẽ vna in actu, & plures potestate, & sunt plures numero in potẽtia, licet sint eiusdẽ spẽi. primo de Aĩa. cõm. 93.&.94. idem.2.de Aĩa.19.&.20.

Animã ponere esse accñs est impossĩe fm q dat nobis prĩa cognitio naturalis.2.de aĩa.cõ.2. Reddit aũt causam. opinamur.n. q sũba est nobilior accñte, aĩa aũt est nobilior oĩbus accñtibus existentibus hic.

Aĩa nutritiua nunq̄ inueniť in aĩalibus, nisi fm postremã perfectionẽ. 2.de Anima.tex.cõ.5.idem.8.Phy. 20.&.3.de anima.44.&.59.

Animã ex motu diffinierunt Dem. Anaxa. forsitã ẽt Plat. hi.n. arbitrabanť q id quod non mouetur, alia mouere non posset.1. de Anima Themist. cap. 10.

Anima est actus corporis physici, habentis vitam in potentia.2. de Aĩa. tex.cõmen.4.&.6.&.7.

Aĩa est perfectio corporis, fm qd per sectiones cõstituunť p materiã.ex. 2.de aĩa.c.21. Dĩa.n. magna est inter aĩam & intellectũ apud Peripateticos, vt notaui superius.

Animæ definitio comprehendit oẽs aĩas, nõ q eiusdẽ spẽi sint, sed quia ordinẽ quẽpiã inuicẽ habeãt Alex. in paraph. de anima. cap.3.

Aĩa est fons & origo oĩum motuum fm Anax. Themi.1.de aĩa cui non contradicit Arist. Nã Themi. ẽt in principio libri de aĩa, hoc idem asserit. inquit.n. Naturę vero & mũdi cõtemplatores, qui esse poterimus, si nobis ignorabitur ea natura, q̄ fons & initiũ ẽ oĩum motuũ.

Anima est quo viuimus, & sentim⁹, & intelligimus.1.2. de aĩa.t.cõ.24.

Animę potentię sunt vegetatiuũ, sẽsitiuũ, appetitiuum, motiuum fm locũ, & intellẽiuũ.2.de aĩa.t. cõ.27.

Anima est cã corporis aĩati in triplici gñe causæ.2. de aĩa.tex.cõm.36.

Anima & corpus, vtrũq; nõ sũt nisi propter animatum.2. de anima. commen. 37.

Animæ nutritiuæ actiones sũt tres, nutrire, augumentare, & gñare.2. de aĩa.cõ.41.& tex.cõmen.47.

Animas plures in quolibet hoĩe cõtineri derĩdiculũ est, vt ĩquit Plato, tanq̄ troianũ equũ ĩsideant: sed singulas in singulis contineri, quę partibus tñ differẽtibus cõstẽt. Them. 1.de aĩa sup tex. 9. Ex quo patet falso imponi Plat. plures aĩas esse ĩ vno hoĩe, sed est vna aĩa habẽs plures partes in distinctis membris fm Plat. Et quia Plato & sequaces non fecerunt differentiam in modo loquendi inter partes aĩæ & animã: inde emersit iste error. Vnde Gale. Plat. ĩ hoc & in alijs plerisq; sequutus: vt inquit in lib. de sequela vir-

Vnam tñ animã in uno hoĩe fm Plat.

tutum aīe ad corporis cōplexionē. Vide ēt Themi.1.d Aīa.ca.35.vbi récitat opinionē Plat.ī Timeo. Et Auer.in.1.de Aīa.super tex.com. 90.&.j.vbi Arist.impugnat in hoc sensu Plato. ꝙ posuit aīam habere plures partes in diuersis membris.

Anima est cā efficiens oēs motus tā veros q̄ existimatos.2. de Aīa. cō. 37. Ex quo patet sensationē,cū sit vnus ex motibus imaginatis,& intellectionē, effectiue esse ab aīa. & intellu.de intellu:patet. 3. de Aīa. cō.19.Vbi Auer.vult ꝙ intellectus materialis sit passio& actio.licet.n. intellus materialis vt moueť a phātasmatibus & intellu agēte sit passiuus,quia recipit speciem intelligibilē,tñ postea fit actiuus & productiuus intellectionis. De sensatione ēt tenendū est ꝙ sensatio, actio est ex parte aīæ, & passio ex parte corporis:& vř esse snīa Arist. in 7. Phy.tex.cō.12.vbi loquēs de sensibus.inquit. Actio.n. ipsorū motus est,patiente aliquid per corpus sensu. Nā cū obiectū moueat organū tunc virtus aīæ sensitiua fit productiua sensationis.licet igř sensus ponanť de virtutibus passiuis, hoc est quo ad receptionē spēi, q̄ recipitur in organo in quo est virtus sensitiua. Sed sensus est qui informatus spē recepta in organo:in quo sēsus existit, fit productiuus sensationis. Vñ non est credendū in virtutibus aīæ sensitiuæ nullā esse actionem, quia iudicare de obiecto sensibili pertinet ad formā,& ex psequēti dicit agere,& nō pati. Vñ Cōmen.in 2. de Aīa. cō. 149.vbi loquitur de sensu cōi.inqt.ꝙ sensus cōis vt mouetur a sensibus exterioribus, hēt rōnem subti & recipiētis: sed vt iudicat de illis ponendo cōuenientiā aut drīam, sic habet rōnem act⁹ & formæ. Vnde dicit, ꝙ iudiciū istius virtutis, magis est fm ꝙ est act⁹, q̄ fm ꝙ est potentia : queādmodum motio eius passiua a sensibus, dignior est attribui sibi fm ꝙ est subiectū řcipiēs. Est.n.vt vř, recipiēs fm sensus,& agēs fm iudicium.recipere.n.est aliud a iudicare illud. sicut aūt se habet sensus cōis ad sēsus exteriores,sic sensus exterior se hēt ad sensibile extra. Sicut igitur sensus cōis est patiens vt moueť a sensibus & est agēs vt iudicat.sic pariformiter sensus exterior vt moueť mediāte organo a sensibili, est patiens,vt vero elicit iudicium sic est agēs : nō.n.est idem receptio cum iudicio,q̄a stat ꝙ sit receptio in organo & ꝙ nō subsequať iudicium. Dicit.n. Philosoph⁹ ī lib.d Sēsu & Sēsato ꝙ ad alia fortiter intēti dela ta sub oculis nō videm⁹. Vñ nō est credēdū ꝙ sēsus sint solū patiētes : & nullo mō agētes. Nā Comě.2.de aīa.c.140.d.ꝙ sēsibilia sūt virtutes agētes, sēsus aūt agētes & patiētes. Cōsile hř ibidē.cō.141. vbi pōderat dictū Philosophi ī textu,asserētis sēsū auditus esse aliquā ꝑportionē . inquit.n.&.d.ꝙ necesse est vt auditus sit aliqua proportio,& nō. d.ꝑportio simpľr,q̄a existimať ꝙ ista ꝑportio,q̄uis sit in ca.rōnis, tñ est proportio agēs:& ꝑportiōes in eo ꝙ ꝑportiones nō sūt agētes. sed ī eo ꝙ qualitates. Sensus igř sūt v'l numeranť ī rōne vno mō,& ī qualitate alio mō. Et nota bñ hoc: quia pauci potuerūt intelligere.

Cap.de odorib⁹ versus finem.

Animæ virtutes quædam sunt actiuę & quædā passiuæ, & ista est prima drīarū eaꝝ.2.de Anima.cō.52.

Anima

Anima plurimũ tẽpus præfuit in deceptione & ignorãtia. 2. de aĩa. te. cõ. 150. Vbi lucidissim' Them. ait. ꝙ ea q̃ nouimus portione minima cõtinentur : si collata cõparataq́ue ijs fuerint, quæ ignoramus.

Anima est locus spẽrum, nõ tota, sed ĩtellectiua. 3. de Aĩa. t. cõ. 6. Them. ẽt. d. de sẽsitiua. & vide quõ aĩa dr̃ locus, nõ sicut ille qui nos ambit: sed pro quanto anima qudãmodo fit illa quæ intelligit & sentit.

Anima sensibilis est qualitas existẽs in cõplexione addita complexioni 3. de Aĩa. cõmen. 6. vbi per qualitatem intelligas formam.

Anima est vnũ entiũ naturalium: & consideratio de anima est cõsideratio naturalis. 3. de anima. cõ. 17.

Anima concupiscibilis, per eandem virtutẽ prosequitur & fugit. 3. de anima. tex. cõ. 29.

Aĩa nequaq̃ sine phãtasmate intelligit. 3. de aĩa. tex. cõmen. 30.

Anima est quodãmõ oĩa ea, q̃ sunt. 3. de Aĩa. tex. cõ. 37. Vide pro hoc pulchre Alex. in paraphrasi de Aĩa in cap. vbi declarat quõ aĩa est oẽs res, & inquit. ponderans ly quodãmodo, ꝙ aĩa nõ simpl'r idẽ est, sed solũ quatenus excipit rerum spẽs: quæ res ipsæ quodãmõ sunt, quum per easdem spẽs aĩa id sortiatur vt sit. Neq; vero coaceruatas sil' res aĩam ob id esse cõcesseris: sed quia singulatim cuicunq; rei aĩa se se similẽ præstaƒ põt: ea ratione res oẽs quadãtenus & est & fit. Et intelligitur nõ de oĩ aĩa, sed de perfecta & absoluta (vt inquit) quæ præter sẽsum, intellectum etiam obtinet.

Animæ partes qudãmõ infinitæ eẽ videntur, 3. de Aĩa tex. cõ. 41.

Anima concupiscibilis mouet ad rẽ, quæ est in actu voluptuosa: anima aũt rõnalis multoties prohibet, & hoc quia respicit nouissimum futurũ, sed anima concupiscibilis nõ inspicit contristationem contingentem in futuro. 3. de anima. cõ. 53. & habetur ex tex.

Anima sensibilis impedit in maiori parte ĩtellectum. 3. de aĩa. cõ. 61. & 2. de anima. cõmen. 151.

Anima recipit formas contrarioꝝ insimul: & hoc nõ solũ inuenitur in anima, verũmetiam in medio. Apparet. n. ꝙ per eandem partẽ aeris videns, recipit cõtraria. s. albũ & nigrum. 6. Meta. cõmen. vltimo.

Anima est vna in subo & multa fm virtutes, & iõ q̃ñ vtiƒ vna virtute debilitaƒ in vsu alterius virtutis. v. g. q̃ñ vtetur cõprehensione extrinseca, debilitatur in cõprehẽsione intrinseca. Cõmen. in. cõ. libri de diuinatione secundum quietem.

Anima brutalis q̃ñ desiderauerit aliquã rẽ, ĩnata est facere similitudinem forẽ illi' rei desideratæ in illa dispõne desiderata, & p̃ntare idolũ illius rei: & iõ q, desiderat mulieres vr̃ coire, & hñs siti vr̃ bibeƒ. s̃. iuxta finẽ.

Animę corpoꝝ cœlestiũ nõ sunt formæ in materijs. s. quæ in materia acquirãt æternitatẽ ex formis ĩmaterialibus, vt dicunt incipiẽtes philosophari'. Contingeret. n. vt illud qd nõ hẽt naturã essendi æternum acquiratęternitatem ab alio, quod est impoſe. 1. c. de Substan. orbis.

Anima cœli nõ est abstracta a corpore suo: & cũ hoc separata est ab ipso inquantũ ipsum non indiget ipsa, quia est permanens per se, sicut est dispositio in aĩalibus cũ virtutibus naturalibus, & oportet vt illa anima sit in eo. nã oẽ motũ ex

Cōtra ponētes ītelligētiā esse formā perficiens orbē formaliter.

se, mouet per virtutē existētem in eo. de Substan. orbis, cap.4. Et ex hoc loco patet, q̄m intelligentia nō est forma, formal'r perficiens orbē: vt dixerūt nōnulli: sed est fora separata dans sibi motū & appetitū. & iō Alex. ī Paraphrasi de aīa. d. ꝙ intelligētia ęquiuoce dr̄ esse forma respectu cœli, & aīa r̄spectu corpis.

Anima fm veritatē nō attribuit̄ corporibus cœlestibus, nisi æquiuocę. Ex lib. destru. disp. 13. in solutione primi dub.

Animā additā esse formis cōplexionalibus manifestū est. 7. meta. cō. 31. Cōsiste. 3. de aīa. cō. 5. ꝯtra. Alex. vbi. d. Et magis inopinabile de opinione Alex. est hoc qd̄ dixit, ꝙ primæ pparationes ad intellecta & ad alias postremas pfectiones de aīa, sunt res pfecte a cōplexiōne, nō virtutes factę a motore extrinseco, vt est famosū ex opinione Arist. & oīum Peripatet. Ista. n. opinio, si est fm quod nos intelleximus est falsa. a sub̄a. n. elemētoꝝ & a natura eorū nō pōt fieri virtus distinguēs aut cōprehēsiua, q̄m si esset posse vt a natura eorum, & siue extrinseco motore fierent tales virtutes, tūc esset posse vt extrema perfectio q̄ est intellā, esset aliquod factū a sub̄a coꝝ, vt color & sapor fiunt. Et ista opīo est sīlis opīoni negātiū causas agentes, & nō concedentiū nisi cās materiales tm̄. Et sunt illi q̄ dicūt casum. Vbi aduerte ꝙ vt scribit Cōmen. in 3. de aīa. cō. 6. Oīs virt⁹ existēs in corpore cōposito, aut attribuitur primis qualitatibus. s. formę cōplexionis, aut erit virtus existēs in forma complexionali. Vbi p virtutē attributā primis qualitatibus, intelligas formas elementarias: q̄ fm sn̄iam Philosophi in 2. de gnatione, resultāt ex cōbinationibus quatuor qualitatū primarū, vt patet. ibi in tex. cōm. 16. Et scias ꝙ forma mixti perfecti est superaddita formis elementariis, & distincta ab eis, alioquī nō esset mixtio nisi ad sensum: vt patet ex fine primi d̄ gnatione. Et est aperta sn̄ia Auer. 7. met. cōm. 60. Et in 3. cœli. cō. 67. & 1. de aīa. cō. 77. vbi. d. ꝙ essentię rerum superadditæ sunt elemētis. Idē. 1. Meta. cō. 12. Et multo magis aīa est forma superaddita, & distincta a formis elemētorum. sicut patet in 2. de aīa contra Emped. & antiquos. tex. cō 41. & infra.

Animæ sunt aliæ virtutes pręter formas cōplexionales. Auer. 2. Collig. cap. 7. idē. 3. de aīa. cōm. 5. &. 6.

Animæ esse, & anima idē, & circulo esse, & circulus. 7. Metaphy. t. c. 35.

Animā dicere esse aīal, est falsum & ꝙ est aīatū, est verum. 7. Meta tex. cō. 36. quod q̄uo sit intelligēdum. vide ibidem in cōmen. 21.

Anima est quædam sub̄a prima: corpus vero materia. 7. Met. te. cō. 39.

Vbi nota p primam substātiā intellexisse formā, & nō substantiam cōpositam singularē, sicut sumpsit in pdicamētis, quandoq; ēt prima substantia accipitur pro sub̄a abstracta. vt, 7. Met. tex. cō. 41. vbi dr̄ ꝙ in quibusdā idem est quodquid est cū eo cuius est quodquidest, vt in primis substantiis.

Anima dupliciter dr̄, alij nāq; vt animā. alii uero vt totū. 7. Met t. c. 39.

Anima quia est existens in alio non habet perfectam diffinitionem. 7. Meta. tex. cōm. 40.

Animā & corpus asserentes esse duo diuersa: nō possunt assignare causam

sam, quæ sit cã liganiẽti animæ cũ corpore, sed qui ponit ꝙ aĩa est per sectio corporis, & ꝙ nõ existit corpus sine aĩa, non sunt apud ipsum duo diuersa. 8. Meta. tex. cõ. 16.

Anima ita se hẽt ad corpus sicut figura ad cuprũ, & albedo ad superficiẽ. oĩa .n. sunt perfectiones & formę subiecti 8 Meta. cõ. 16. Ex quo colligitur ꝙ cũ aĩa intellectiua sm Arist. & Auer. 2. de aĩa. tex. cõ. 21. sit aliud genus aĩe, & Auer. in. cõ. dicat ꝙ rectius est vt sit non aĩa, qđ nõ est forma formaliter perficiens ꝑ inherentiam ipsum corpus, sicut multi ex mẽte Auer. dicere voluerunt, vt defenderẽt vnitatem, imo fatuitatem intelľus eius. Aĩa. n. proprie est quæ ita se habet ad corpus, sicut albedo ad supficiem: & 2. de aĩa tex. cõ. 26. bene dixerũt quicunque dixerũt aĩam nõ eẽ corpus, neque sine corpoꝛ esse. Manifeste aũt in. 3. de aĩa intelľus nullius corpis actus esse asseritur. licet sm fidẽ & veritatẽ ego teneã aĩam intellectiuã esse formam substãtialẽ hoĩs & multiplicatã, atq; ĩmortalẽ. Vide ĩ cõtradictionibus nuper editis.

Anima cũ corpore sunt vnũ, sicut dicimus ꝙ prima materia cum forã sunt vnũ. 8. Meta. tex. cõ. vlt.

Anima non proprie disponitur per sciam, nisi qñ fuerit sciens in actu, & maxime qñ fuerit in sua vltima perfectione. s. qñ vtitur scientia. 9. Meta. cõmen. 16.

Aĩas esse separatas a materia: vtrũ sit opinio cõcessa a Phis. Vide in lib. destr. disp. prĩa. ĩ solone. 7. dubij.

Anima vere ẽ similis luci, quia sicut lux diuidiť diuisione corporum lucentium, sic est de aĩa cum corporibus. Ex libro Destru. Dispu. prima in solutione octaui dubij.

Animæ ĩnouatio est relatiua, & nullus sapiẽtum dixit aliter nisi Auic. supra in solutione. 22. dubij.

Anima inter cæteras forãs materiales purior inuenitur, & maxime in intelľus. s. aĩa intelľiua, đ̃ qua fuit maximũ dubium apud Philosophos vtrũ esset de materialibus formis. Ex dispu. 10. in solone. 2. dubij.

Anima rõnalis qũo intelligiť ex duplici natura esse cõposita ĩdiuidua & diuidua, vide Themist. 1. de aĩa. cap. 12. sup tex. 26. vbi pertractat opinionẽ Thimei, dicẽtis aĩam eẽ cõpositã ex eodẽ & diuerso. d. enĩ hoc eẽ sĩltudinẽ & nõ vere, ꝑ hoc facit authoritas Auer. đ duplici medio sm cõpõnẽ, & sm comparationẽ. 4. Cœli. cõ. 26. sic ẽt. d. The. cũ dr̃ aĩam ex duplici natura cõstare, id ita accipiẽdũ est, vt rõnabilis aĩę natura, minoris esse q̃ intelľus, & pluris q̃ irrõnabiles potentiæ iudicentur: cũ vtroq; tñ cognationem quandã hr̃e, qualẽ ferè mixta & cõposita cũ his ex quibus formãtur.

Animæ sermo est multũ profund⁹: & iõ deus appropriauit eũ hoĩbus sapientibus, & multũ profuudis in scĩa. Ex disputationibus physicis. dispu. 2. in soľ. 7. dubij. Et ẽ authoritas Philosophi. 1. de aĩa. t. cõm. 4.

Aĩę cõtẽplatio naturali scĩę cõuenit, cũ aĩa sit vltima forã aĩaliũ. Ex 1. de partibus aĩaliũ.

Aĩam ignẽ eẽ arbitrari, sise ẽ ac si serrã aut asciã fabrũ, aut artẽ fabrilẽ eẽ idẽ arbitreris: q̃a op⁹ nõ nisi ĩuẽtis ijs effici põt. Ex. 2. de ptib⁹. ca. 7.

Aĩa est corpore melior, aĩatum inanimato ꝑstat pp animam: & esse q̃ non esse, & viuere quã non viuere melius est. Arist. in principio secũdi de

de generatione aïalium. Quod ēt diuus Augustin. confirmat primo
" de trini. Viuētia nō viuētibus,exi-
" stentia nō existētibus, beata miseris prę ferēda esse iudicamus.

Anima sensualis & intellectualis, potentia prius hři q̄ actu necesse est. Arist. 2. de gñatione aïaliū. cap. 3.

Animę vegetabilis facultas seu virt' in aïalibus & plantis, ex alimēto efficit incrementū, vtēdo caliditate & frigiditate quasi instris. mot'.n. in his,consistit,& rōne aliqua vnūquodq; efficitur. supra cap.4. vide in contradictionibus.

Anima quodāmodo sunt oïa plena. Arist.in.3.de gene. aïa. cap.2. Vbi declarat quō calor viuificus est in aere,aqua,& terra,oïa aïata gñans, hoc ēt sentit Auer.in. 12. Met. cō. 18. Vbi scribit,calor solis & stellarū diffusus in aere & aqua,gñat aïalia ex materia putri,& oïa sine semine nata. Vide in contradictionibus.

Animę propriæ dicunt,qu a sunt organicæ,& nō sunt virtutes naturales:quod si medici appellāt eas naturales, largo mō,hoc esset veritas si ipsi crederēt ꝙ ipsa est, fm relationē,aut fm operationē:sed si ipsi credūt ꝙ ipsa in sui essentia sit virtus propria solū, istud est error. 2. Colli. cap. 7. Ex hoc scire potes, ꝙ est dřia magna valde inter aïam & intellꝰum . hoc .n. est in quo taxat Arist.antiquos, vt Democ.& alios, qui nō distinxerunt inter intellectū & aïam:& ex hoc fundamento patet solutio magni Achillis illius Pōponacij super ratione illa,in primo de anima fundata , in text.cō. 12.vt alibi notaui diffusius.

Anima nutritiua,quæ est in embrione præparata est recipeř aïam sensibilē,& stat cū ea loco formæ & finis: & nutritiua est ei loco materię. Auer. snīa in 2.Colliget.c.ij.de iuuamentis mēbrorū officialium deseruientium sensui in gñali. Et aduerte ꝙ ista est snīa oïum Perip. Vñ lucidissimus Them. in 3. de anima.cap.27. scribit. Sane ordo "
nāq; & processus hic est, vt respectu "
īferiorū supioribus vtaꝛ vice foīarū: respectu superiorū īferioribus loco materię. Et ex hoc bene intelligere poteris frater mi', q̄ uō semp viuꝰ cōposui, vna solūmō est substātialis foīa: vt alias notaui tibi in Theorematibꝰ.& ex isto fundamēto mirabiles q̄ōnes soluuntur ī sciā naturali. Et pondera & obliuioni nō tradas hoc.

Notandū

Animā asserentes terreri p humorē melicum nigrū, sicut terreꝛ hō in obscuro,dicūt in hoc verba cātionū : qa aliqua lęsio nō aduenit aïæ in obscuro nisi priuatio sensati sensui visibili:quia nō videt aïa ī corpore,vt possit dici,quia sentiat terrorē nigredinis. Et magis sedū est dicere vt videat extra. quia aïa nō est intra,nec extra. 3.Collig. c. 40. quod est de accřtibus triū virtutū.

Animæ habitus sequuntur corporis complexionem. supra.

Animæ affectiones maiorē affinitatē hñt cū corpore q̄ sensationes. Di-
cit.n.Them. 1.de Aïa.neq;.n.cor- "
pus tāq̄ instrm machinamentūq; "
affectionū:ast qualia sūt sensibiliū "
virīū sua organa, & intermunia sē- "
tiēdi.sed maior q̄dā affinitas ē cor- "
pori cū pturbationībꝰ aï,q̄ sensibꝰ cū instris. Et reddit cām . hęc.n.si lacessita,pauloq; affecta fuerit, minus sētiēdi legitimū abrūpunt & īpediūt:corpis aūt mala pmixtio non

non impedit affectiones, sed promouet potius atq; exhaurit. Ex hoc nota animam magis esse abstractam in sentiendo quā in appetendo: & virtutes coucupiscibiles sunt magis immersæ materiæ quā virtutes cognitiuæ.

Animæ essentiam non cōstitui per modum. probatur. 1. de Anima. t. cō. 43. & 44. & vide ibi Themi.

Anima, cœlesti quadam natura particeps est. nam apud Platonem vehiculum illud rarum ac splendidū nihil aliud quā ingenium e quo animus cōstet ostendit. Apud Ari. quoq; naturam quandam aīæ tributam inuenias, quæ quinto corpori proportione respondeat. quā & ad omnes animalium animas ptinere censuit. Them. 1. de Ani. ca. 20. Vbi aduerte Platonem triplex animæ vehiculum dedisse, vt refert Proculus in Thimæo, & etiā Simplicius in. 1. de Aīa. videlicet sensibile, phātasticum, & æthereū. Arist. autem opinionem require in. 2. de Gene. Animal. ca. 3. vbi inquit. Inest enim ī semine omnium
" quod facit vt fęcunda sint semina.
" videlicet quod calor vocatur; idq;
" non ignis, non talis facultas aliqua est, sed spiritus qui in semine, spumosoq; corpore continetur, & natura quæ in eo spiritu est proportione respondens elemento stellarum. Et aduerte ꝙ talis natura, quæ est in spiritu gignitiuo inclusō in semine, est virtus informatiua, quæ est a decidente semen & a sole. ingenitis vero ex materia putri, talis virtus est a sole tantum: vt. d. Auer. in. 12. Meta. com. 13. in calce commenti.

Animam magnitudinem aut corpꝰ eē, impugnatur. 1. de Anima. tex. com. 47. contra Timæum. & vide ibi lucidissimum Themi.

Animam non esse armoniam corporis destruitur variis rationibus ab Arist. & Platone. Themi. 1. de Anima te. cō. 54. & infra. Et est in Themi. ca. 23. vbi multas rationes adducit, ꝗ non adduntᶜ ibi ab Ari.

Animæ diffinitio data ab Arist. nō fuit data pro anima illa vnica singulari, quæ tam longe abest a corpore, sed ad perfectionem iūctam, quæ organicis corporibus, ab illa sua singulis corporibus tribuitur. Them. 1. de Aīa. ca. 24. Vbi tenet dari animam mundi, a qua proueniunt animæ singularium animalium. quā (vt asserit) manifestant animalia sponte nascentia ex materia putri. Vide tñ impugnationem ab Auer. 7. Met. cō. 31. & 12. Met. commen. 13. & 18.

Anima quæ vitam vegetabilem pręstat, & quæ iracundiam & cupiditates continet, non pōt intelligi qua rōne seorsum a corpore maneat. nam ea quæ princeps est, & quæ intellectus vocatur, forte potest ab iuncta defendi, quæ vim intelligēdi animæ injiciat & influat. At reliquas naturas inherere, & quodāmodo intexi corporibus necesse ē, si præstare vires & actiones suas debeat. Them. 1. de Aīa, ca. 24. Nota qūo potest in via Peripateticorum tueri per principium separatum hominem intelligere, qđ tamē apud multos latinorum ne dū difficile: sed impossibile visum est.

Anima non irascitur neq; gaudet, sed animalia. 1. de Anima. tex. cō. 63. Vbi aduerte ꝙ Themi. inqt. ꝙ anima ita se habet in hoc, sicut gladius

quidem conspicuum incontrouersumq; est: sed in plantis & elementis obscurius. Themi. 3. de Anima. cap. 52. hanc authoritatem allegat Commenta. 7. Meta. comm. 31. Et considera φ positio Auicen. ponētis colchodeam, seu datricem formarum, hinc sumpsit originem.

Animæ diuisio secūdum Platonem erat secundum partes, locis & inter capedinibus differentes. sed secundum Aristo. est per potestates, sola diffinitione & ratione distantes, vt est diuisio pomi in cādorem, odorem, & dulcorem, Themistii sentētia in. 3. de Anima. cap. 56. & idem habet ipse in. 1. de Anima. cap. 3. idem Commentator. 1. de Anima. commento. 89.

Anima de qua agit Aristot. in libris de Anima, est quæcunq; versatur in corpore, quod generatur & interit. Alexan. in principio enarrationis de anima. Hinc patet error eorum qui volunt diffinitionem datam de anima competere intelligentiæ mouenti orbem. Vide etiā contra istam opinionem istorum Themi. in. 1. de Anima. cap. 20. cōtra illos qui volebant animæ diffinitionem competere animæ mundi. Item nota ex Themistio ex. 2. de Anima. ca. 5. vbi vult corpus organicum positum in diffinitione animæ eē corpus quod generatur & interit, cui ad vitam cibi præsidio sit opus. Idem notat Simplicius ibi & Ammonius & omnes qui sapiunt. Idem expresse notat Alexā. ibidem in illo capite vbi agit quot & quæ sint animæ. vbi vult talem animæ diffinitionem solis animabus quæ generantur & corrumpūtur competere & ibi expresse dicit Alex. φ anima deorū si anima dicenda est per rationis cognomen anima nuncupari potest.

Anima corpus non est: sed aliquid corporis. Ari. 2. de Anima. t. c. 26. Vbi aduerte φ cum pluribus modis aliquid eē in alio dicatur, vt patet ex. 4. Phy. t. cō. 23. Anima nullo illorum modorum in corpore dicitur nisi eo modo quo forma esse dicit' in materia. Et vide super hoc Alex. pulchre ī sua paraph. de Anima. cap. 3. vbi probat animam eē formam corporis. Et ibi nota quia Aristo. ipsam in. 2. de Aīa enthelechiā appellat eo: quia: vt inquit, ei' causa sit vt ea res cui' est in fine ac perfectione consistat.

Anima non est actus corporis, sicut nauta nauis. Alex. in paraphra. de Anima. ca. 5. vbi probat φ nullum ex simplicibus corporibus sit anima. cogita de anima intellectiua secundum viam Auer. & Themi.

Animam Stoici spūm quendam ex igne & aere compositum faciunt. Itēq; Epicurei, qui ex quibusdam corporibus inter se differentibus animam cōpositam faciunt. Alex. in paraphra. de Anima. ca. 7.

Animæ pītes plures esse & finitas. Vide pro hoc Alex. pulchre in sua paraph. de Aīa. c. 8. vbi agit de partibus animæ. Et ibi nota rōnes contra illos qui asserunt aīam fm quamlibet potestatem esse in qualibet parte corporis: licet non operetur in qualibet ꝓpter organi defectum. Quam opinionem nititur defendere Ioā. Gadauensis. q. 7. in 2 de Anima & male.

Cōtra opinionē Io. de Gandauo.

Anima animalium non est similiū partium, sicut aīa stirpiū. Alex. supra ca. 10. vbi reddit cām pp quid partes

partes plantarum decisæ viuunt: non autem animalium.

Animæ potestates diximus vegetatiuum, sensitiuum, appetitiuum, motiuum sm locum, cogitatiuũ. Arist. in 2. de Anima tex. com. 27.

Vbi aduerte ꝙ, textus græcus habet dianoiticon, vbi cõiter interpretes transtulerunt intellectiuũ, sed vere cogitatiuum dicitur, nam diania est in parte sensitiua, vt notat Simplicius in. 2. de Anima. in expositione tex. 29. vbi Philosophus dicit quod, quibusdam autẽ inest cogitatiuũ & intellectus. vnde aĩa aduerte ꝙ inter potentias aĩæ quæ simul sunt in eadem essentia coniunctæ, intellectus particularis qui dr̃ passiuus 3. de Aĩa, coniungitur in hoĩe cũ aliis potentiis minus perfectis, quia in mortalibus vbi inuenitur potẽtia perfecta, ibi etiam inuenitur imperfecta. sed intellectus per quem homo vr̃iter discurrit est abstractus & deforis accedit: & iste non est de potentiis illius aĩæ, a qua emanant aliæ potentiæ, quare ille videt̃ esse aliud gen⁹ aĩæ, & hoc solum contingere separari sicut perpetuum a corruptibili. Vnde etiam in. 2. de Anima tex. cõ. 18. Anima his videtur esse determinata seu definita, vegetatiuo sensitiuo, dianoitico, & motu, vbi per dianoiticum intelligit cogitationem. inquit enim lucidissimus Themi. in commen. super libro de Memoria & Reminiscentia. lib. 2. ca. 14. dianoea nihil aliud est quã cum imaginatione actio intellect⁹ coniuncta. Vnde, nota bñ hoc: quia multi sũt grauiter decepti in hoc. & Petrus ille Pomponacius est vnus de illis, in libro suo de animæ mortalitate. Et hoc notat Cõmen. in. 2. de Anima. comm. 20. & 21. qui vult Aris. soluere illas duas q̃õnes, quarum vna fuit, vtrum potentiæ aĩæ sint diuisæ sm magnitudinem. secunda autem erat, vtrum omnes sint aĩa aut partes & potentiæ aĩæ. Et soluta prima in tex. cõ. 20. secunda soluitur in. 21. & 22. Nam de intellectu & perspectiua potentia Aristot. d. ꝙ nihil adhuc » manifestum est, sed videtur esse a- » liud genus animæ, & illud solum » contingere separari sicut perpetuũ a corruptibili. Et ibi notat Comẽ. ꝙ intellectus sm Aristo. per quem homo speculatur & cogitat, nõ est anima nec potẽtia animæ, reliquæ autem virtutes aĩæ manifestũ est ꝙ sunt potentiæ animæ & inseparabiles. Idem habet infra tex. cõm. 32. vbi Aris. d. enumeratis omnib⁹ virtutibus animæ, & dixerat ꝙ vbi sunt perfectiores, sunt ẽt imperfectiores in mortalibus, & non econtra. Tandem excipit a numero potentiarum animæ intellectum speculatiuum. inquit enim. De intellectu speculatiuo alia ratio est. vbi lucidissimus Themi. notat, mentem » qua cogitamus, & sapimus non ini » re cõem rõnem cum aliis virtuti- » bus. neq; enim potẽtia aut pars a- » nimæ esse põt vt cæteræ, sed substãtia quædam, intelligitur longe pręclarior, melior, pulchrior, quæ tamen in naturam inferiorem ignobilioremq; se inserta receptaq; sit.

Vbi nota contra illos. qui ponunt intellectum esse potentiam animę, & de secunda specie qualitatis, & non esse substantiam. Vtrunq; n. sm Peripateticos falsum est, quia neq; anima, neq; potentia animę est,

est,sed est superior natura quã sit anima,sicut anima est supra natu ram,sic intellectus supra animam, & deus supra intellectum apud Peripateticos. nec etiam qualitas est, sed substantia. Vnde omnes expositores excepto Alex & Peripateticis antiquis notant istud.

Anima proprie corpus mouere nõ dicitur. Alex. in paraphra. de Aĩa. in cap. de impulsu & virtute impulsoria. vide in contradictionib.

Animæ principat° sm omnes sui potestates,in corde est, vel in proportionali cordi. Arist.in.3. de Partibus Aĩalium.c.de corde & Alex. diffuse in paraph.de Aĩa cap. vlti.

Animam hominis in puerili ætate nihil a beluarum aĩa differre prope dixerim. Aristo.in 8.de natura Animalium.cap.1. Facit pro tenentibus animam hoĩs esse mortalem. Sed tu dic, ꝙ isti non faciunt drĩam apud Aristo. inter animam & intellectum.& hoc est maximus error vt alibi notaui.

Anima sensibilis non est nisi ad qualitates.3.Colliget.ca.31.

Supra in digressiõe cõtra Põponaciũ.

Animatũ fere equiuoce dr̃ de istis ꝗ sunt hic,& de superioribus.2.Cœli.com.60.&.71.

Animatum nobilius est inanimato necessario.2.Cœli.cõ.61.& textu.

Animata quædam & sentientia non mouẽtur localiter, vt spongia maris.1.de Anima,cõmẽ.83. &. 2.de Anima.com.16.

Animatorum semper in eo qđ consequens est, in potentia est id quod prius est : vt in figuris trigonũ in tetragono.2. de Anima.t.&.c.31.

Animatum corpus ex aere aut aqua constare impossibile est.2. de Anima.tex.com.111.Idem.4.Metheororum.tex.cõ.29.&.2.de Generatione.tex.com.50.

Animatorum nobilissimum nõ potest inanimatum esse, neq; æternũ potest vilius esse corruptibili.auctoritate Alex. in paraphrasi Meta. Auer.tract.4.Colli.3.

Animatũ differt ab inanimato sensu & motu.1.de Anima tex.com. 19.idem.2.de Anima.16. quo ad sensum,&.2. de Anim.14.quo ad motum.

Animata alterantur alteratione spirituali existente in sen sibus:& alteratione corporali existente in sensibilibus.7.Phy.com.11.

Animalia & vegetabilia sunt viliora corporibus cœlestibus.2.Phy. cõ.46.2.Cœli.tex.cõ.50.&.61.

Animal est paruus mundus.8. Phy. tex.com. 10. idem Galenus.3.de vtili.particu.ca.10.prope finem.

Animal dicim° ipsum seipsum mouere,quia non videmus ipsum mo ueri ab aliquo extrinseco.secus autem de rebus inanimatis.8. Physi. tex.commen.17.

Animalia & inanimata ,licet vtrũq; indigeat in rei veritate motore extrinseco:tamen est latentius in rebus habentibus animas.8. Physic. commen.17.

Animalia dicuntur mota ex se , inanimata vero non : quia animalia existimantur posse moueri & quiescere ex se, quod non inuenitur in eis,quæ mouẽt̃ naturaliter ,supra.

Animal quod mouetur ex se assimilatur toti mundo . supra tex.c.17.

Animalia semper habent motũ naturalem intrinsecum ab anima nutritiua per calorem naturalem , & etiam alterat̃ a continente.8. Physico.commen. 20.

Animali

Animali non accidit appetitus, nisi ex imaginatione. supra. &. 2. de Anima. tex. com. 20.

Animalis quies in somno, est perfectissima quies quę fit post motum & expergefactio ab eo est perfectissimus motus post quietem perfectam. 8. Phy. com. 20.

Animal cum sit motũ ex se, est motum naturaliter, quia mouetur p principium intrinsecum, & tale est natura. 8. Physi. tex. com. 27. Ex quo patet ꝙ anima vt est prĩcipiũ intrinsecum respectu motus existẽtis in animatis, natura dici potest. Ita etiam notat Simpli. authoritate Alexan. in. 2. Physico. de diffinitione naturæ.

Animalis proprium est & animatorum ipsa a seipsis moueri, & facere stare posse ipsa secundũ seipsa. 8. Physi. tex. com. 29. Idem ibidem. tex. commen. 17.

Animal mouetur motu processiuo cum phantasia & appetitu. 3. de Anima. tex. com. 44.

Animalia multa immobilia sunt. 3. de Anima. tex. com. 45.

Animalia non indigẽt in principio sui motus causa extrĩseca, sicut inanimata, supra.

Animal corruptibile non continuę mouetur ex se, quia corpus ei' mouetur ab extrinseco. 8. Physic. tex. commen. 20. &. 51.

Animal generabile quandoq; mouetur per partem instrumenti, & quandoq; per totum instrumentum. verbi gratia, quandoq; mouetur per partem caloris naturalis, & & quandoq; per totum, & dũ mouetur per totum mouet per duas potentias. 2. cœli. cõ. 36.

Animalium omnes impotentiæ pręter naturam sunt: vt senectus & decrementum, supra tex. cõ. 37.

Animalibus quę sunt hic accidit trãsmutatio & corruptio propter duo, tum quia sunt cõposita ex elementis contrariis: tum quia elementa ex quibus constant nõ sunt in suis locis propriis. Vnde pp contrarietatem transmutantur adinuicem. & quia non sunt in suis locis appetunt separationẽ, & reuerti ad sua loca naturalia. 2. Cœli cõ. 37. & habetur ex tex. Ex quo patet quantum deuiauerit Tho. de Garbo in summa sua a veritate, qui tenet ꝙ si humanum substantificum posset eque perfectum reparari, ꝙ possent vna homines perpetuari, Paralogizat enim per fallaciã cõsequẽtis: nam sunt aliæ causæ mortis naturalis, vltra illam. Elementa enim existẽtia in aĩali naturalr̃ appetũt separationem, & reuerti ad sua loca naturalia: & ille appetit' frustrari non põt, cum sit a natura. Deus aũt & natura nihil frustra faciũt. Oporteret igiť ꝙ qñq; ad actũ reducatur: dissolutio autem illa & separatio necessario inferret corrutionẽ ipsi cõposito, vt manifestũ ẽ.

Cõtra Tho. de garbo.

Aĩalium gñabiliũ motus variari potest in velocitate & tarditate, ex sola apprehẽsione, quia moueť ab extrinsecis: aĩal aũt cœleste hoc nõ patitur, quia extra ipsum nihil est qđ moueat ipsum. 2. Cœli. cõ. 37.

Animal cęleste semper habet imaginationem in actu: sed animal corruptibile quandoq; in potentia, & quandoq; in actu. supra.

Animalium progressiuus motus in medio intenditur. 2. Cœli. 35.

Animal ligatum, & animal diuinũ non ligatum non dñr vnum nisi equiuo-

equiuoce, sicut etiam nō dñr vnū motum nisi equiuoce. 2. Cœli.cō. 71. Consimile. supra cōmen. 60. & ibi moderatius loquitur, quia .d. ꝙ dicuntur fere equiuoce.

Animalia, quæ non inueniuntur in tota habitatiōe terrę nisi in aliquo loco, propria sunt illis locis. Et causa in hoc est conuenientia illorum locorum in complexione cōuenientia illis animalibus, & hoc dat vt nō sint valde remota adinuicem. natura. n. remotorum locorum sunt diuersæ. 2 Cœli. tex. com. 111.

Animalia sunt nobilissima corporū generabilium & corruptibilium, & anima ē nobilior omnibus, quæ sunt in animalibus. 1. de Aīa. cō. 2.

Animal vle, aut nihil est, aut posterius est. 1. de Anima. tex. comm. 8. quomodo sit intelligendum, vide pulchre Alexand. in libro naturalium quæstionum.

Animal quodlibet dicit̃ viuere dū nutritur. 2. de Anima. t. c. 14.

Animal nō potest esse sine sensu. 2. de Anima. tex. cōm. 15. idem. 3. de Aīa. tex. cō. 60. & 2. Cœli. 61. & 12 Metaph. 36. intelligitur de animali generabili.

Animal est per sensum primum. 2. de Anima. tex. c. 16. Intelligitur in mortalibus. huius autem signū est spongia maris quæ dicitur animal, & tamen non hēt nisi sensum tactus, & nō mouetur, & multa ex habentibus testam dicuntur animalia, & non solum viua, quæ tamen non mouentur.

Animalis anulosi quelibet pars habet naturam sensibilem, imaginatiuam, & desideratiuam & motiuā fm locū. 2. de Anima. t. com. 20.

Animalia diminuta nō habent imaginatiuam in absentia sensatorū, sicut animalia perfecta. supra. commento. 20.

Animalium quædam habent quinque sensus, quædam habent quosdam, vt talpa, & quædam habent vnum. s. tactum, vt spongia maris. 2. de Anima. com. 23.

Animal inuenitur quod nutritur ex rebus carentibus sapore, & nutrit̃ a suis radicibus sicut planta: vt est spongia maris, supra cō. 31.

Animal quodlibet habens os, habet aliquem gustum. ibidem.

Animalium complementum & finis eorum qui intendebatur in generatione, quem cum natura potuit pertingere fecit: est modus animalium, habens virtutem cogitatiuam, idest intelligibilem. Ex. 2. de Anima. commento. 32. ex quo patet hominem finem esse omniū generabilium.

Animalia carentia sanguine non habent vocem, ex habentibus autem sanguinem, pisces. 2. de Anima. te. commento. 87.

Animalia excedunt nos, non in cōprehendendo differētias odorum, sed in comprehendendo eas a remoto spatio. 2. de Anima. comm. 92. Idem Aristot. 5. de Generatione Animalium. cap. 2. vide etiam pro hoc in fine libri de Sensu & Sensato.

Aīal quodlibet quod est innatū eē ī aere aut aqua, non sentit aliq̃ qualitatem caliditatis aut frigiditatis in eis, si fuerit in simplicitate quā dicunt habere: quia est locus eius naturalis: & locus est similis locato & sensibile debet esse contrarium ante passionem. 2. de Anima commento. 115.

Animal

Animal secundum totum, & non secundum partes animal est. Cõmẽ. in.2.de Partibus.cap.de carne.

Animalium actiones qñq; fiunt per membra superaddita, vel melioris notæ gratia: vel ex necessitate contingente ipsis ex aliquo accidente superueniente. ex. 2. de partibus. cap. de carne.

Animalia quæ non sunt vtrinq; dẽtata, & cornua habent, seuum plurimum habent.2.de partib.ca.5.

Animalia vtrinq; dẽtata & cornua habentia, vice seui, adipem habent. ibidem.

Animalia testata, testã habent propter duas causas, supra cap.8.

Animalia insecta habent naturam corporis mediam inter carnem & neruum, supra.

Animalia quædam exanguia, vt apes, & formicæ, prudentiora sunt quibusdam sanguine præditis. Et vide causam in.2.de parti.ca.4.

Animalia exanguia tumidiora sunt sanguineis, supra.

Animalia magni incremẽti sunt minus fœcunda, parua fęcundissima sunt. 1.de Gene.animal.ca.18.

Animalia sanguine carentia, neque venam, neq; pulmonem, neq; vesicam, neq; renes, neq; epar habent. & hoc indicat ipsa nutriri corde atque sentire. Est tamen in istis animalibus membrum cordi proportionatum, in quo sensus fundatur. Auer.in.4.de parti.cap. de molli, crustaceo, testato, & genere insecto rum. & elicitur ex sententia Arist. ibidem.cap.5.in principio.

Animalia quędam sunt media inter plantas & perfecta animalia, scilicet sanguine prædita ibidem. Et nota quòd ista a græcis zoophita appellantur. Et nota secundũ Themi.in 2.de Anima.in expositione tex.131.quòd ista animalia zoophita, quædam habent tactum tantum, quædam etiam gustum: quædam etiam habent olfatũ. Sed Simplicius in eodem loco videtur dicere oppositum. videlicet ꝙ zoophita nullũ habent alium sensum præter tactum. Dic ꝙ Themi. largius intellexit, vt comparatio fiat inter plantas & animalia habentia omnes quinq; sensus, omnia talia zoophita dicuntur, sic alia, sed Simplicius strictius.

Animalia insecta plures pedes habẽt & priores maiores habent posterioribus. Vide causam in.4.de partibus.cap.6.de insectis.

Animalia omnia sanguine prædita, excepto homine, formam gerunt pomilionis. est autem pomilio cuius pars superior magna est, inferior vero parua quæ pondus sustinet, motumq; exercet. ex.4.de partibus.c.9. Et ibidem ea de causa dicitur animalia dementiora esse homine, & inter homines pueri viris, & inter viros, pomiliones mente deficiunt.

Animalia ouipara mammis carent, quia non habent lac. mãma enim lactis coniectaculum est, & tanquã vas lactis est. In ouo autem lacteus ille humor ingenitus continetur. ex.4.de partib.ca.10.

Animalia quędam sunt, vt aquatilia & terrestria: & quædam cũ volucribus & pedestribus cõicant. ex.4. de partib.ca.11.prope finem.

Aĩalia sanguinea non pñt moueri pluribus pedib' quã quatuor. Ista enim est proprietas aĩalis exãguis. supra. & Auer.ibid.ca. de piscibus.

Animalium partes respectu toti⁹ vt materia, sunt partes dissimilares, dissimilarium vero similares, similarium vero vocata elementa. ex 1.de Genera.animal.cap.1. Consimile:in.2.de partib. ca.1.

Animalium quædam ex coitu maris & fœminæ procreantur, quædam vero ex putri materia, atq; ex crementis.supra.

Animalia ex putri materia genita, generant quid diuersum, quod nō est mas neq; fœmina, supra.

Animalium sanguine carentiū sunt quatuor genera.s.crustatum, molle, insectum, & testatum. Auer. 1. de Genera.animal.exanguium.

Animalia tanquā plantę diuisa sunt & dum coeūt sicut plantæ euadūt. fiunt enim vt vnū animal. in plantis enim mas a fœmina diuisa non sunt. Aristo.in.1.de gene.animal. cap.vltimo in fine.

Animalium, alia perficiunt partum forasq; mittunt sibi simile: alia vero nondum explanatum suamq; formam adeptum pariunt. quorū sanguinea ouum pariunt. exāguia vero vermem.ex.2. de generatio. animalium.ca.1.

Animal est pars animæ sensuali. 2. de genera.animalium. cap.3.& in 2.de anima tex.com.17.

Animalia quæ non ex coitu generātur, non generant neq; marem neque fœminam.ex.2.de generatione animalium.cap. 4. contra latinos, in opinione sua de genitis ex putredine, vbi iniuste Auer. reprehendūt. Idem etiam habetur. 1. de genera.animal.ca.1.

Animalia quæ non vnigena coeūt, quod ea faciunt quorum tempus par, & vteri gestatio proxima, & corporis magno non multo discrepans: hæc primos partus similes sibi edunt communi generis vtriusque: quales ex vulpe & cane generātur, aut ex perdice & gallinaceo. sed tempore procedente diuersi ex diuersis proueniunt, demum forma fœminę instituti euadunt. Aristo .in.2.de generatione animaliū cap.4. Idem repetit & clarius in capi.sequenti.videlicet ca.5.vbi reddit causam quare in prouerbio est. Africā semp aliquid noui afferre.

Animalium quartum genus non in iis locis quærendum est, quamquā aliquid esse exigit ordine ignis, id enim quartum corpus enumerat. Verum ignis semper formam nō propriam habere videtur, sed in alio corpore. aut enim aer, aut fumus, aut terra esse videtur qđ ignitum est. sed genus hoc apud lunā quærendum est. hoc enim quartā illam distantiam adipisci videtur. sed de his aliàs Aristo. sententia in 3.de generatione animal.ca 11.

Vbi animaduerte vt dicit Ioan. Philoponus in isto loco Aristo. dicit hoc ex intentione Platonis, qui posuit in ethere animalia ignea, rationalia, multum diuturna, quæ tādem morti sunt obnoxia. sed Aristo. nō assentit ei. Istud ēt genus animalium videtur innuisse Arist. in.2.de anima.tex.com.29. vbi dicit quibusdam autem cogitatiuā, & intellectum, vt hominibus, & si quid aliud genus animalium est melius & honorabili⁹: vt notat ibi Ammonius & Simplicius in vna expositionum, quia tres ponit. Et hoc notat etiam dominus Alber. philosophum illud dixisse ꝓpter opinionem Platonis, non ꝙ illa sit Arist.

Arist.opinio. Nam Aristo.in fine tertij de Anima. demonstrat non posse dari animal ex elemento simplici constitutum.

nimato transire per gradum vegetabilem, qui constituit plantam, ad gradum medium, qui constituit zoophita, & tandem ad gradũ perfectum, quando vere animalia dicuntur, vnde embriones alligati matricibus cum nutriãtur per vmbilicum & non per os, & moueantur ad motum matricis cum qua sunt alligati, dicuntur esse zoophita. sed quando in lucem veniunt, & possunt propriis instrumentis nutriri & sentire, & præcipue ingredi, tunc vere animalia dicuntur. Vide etiam Alexandrum in paraphrasi de Anima. cap. 10. vbi reddit causam quare a stirpibus abscissæ partes viuunt. vbi dicit quòd animal in vtero non dicitur simpliciter animal, neque simpliciter viuere: quia nutrimentum sumit veluti pars, licet per propriam virtutem fiat nutritio in eo. Idem Alexander in eodem libro in cap. de vi impulsoria dicit. In animalibus a primis generationis exordiis vis altrix inest. alimento enim vtitur iam effectum animal, & in vtero degens viuit, & hac sola potestate vtitur. Sensualis autem anima mox animalibus dum nascuntur innascitur. Contractio enim & extensio nonnullarum partium, quibus id quod in vtero est sæpius vtitur, ex peculiari, & addicto sensu non est: sed velut animati portio, per has affectiones motu agitatur. Et nota quòd, vt notat Philopon⁹ in commento super libro secundo de Generatione Animalium: hoc nõ debet intelligi quòd anima sensitiua quo ad actum sit posterior in fœtu vegetatiua, immo est vna anima secundum essentiam. sed prius apparent opera vegetatiuæ quàm sensitiuæ. ita etiam tenet ibidem Albertus Magnus.

Animalium, quædam habent tactũ tantum, vt spongia marina & vrtica marina, sed non habet gustũ: quia spongia maris nutritur per radices ex rebus carentibus sapore, sicut plantæ. Quædam autem habent vltra tactum gustum, vt aiunt, vt ostrea & cocleæ, nam videmus talia pasci rebus sapidis, & in istis cernitur membrum simile ori, & ventri proportionale. In quibus autem os, aut ori proportionale est in animalibus, necesse est gustum inesse. talia autem olfactu carent. non enim esca talia venãtur. Purpuræ vero, & murices vltra gustum, habent olfatus sensum. nam videmus talia sequi escam, & venantur piscatores talia per escã. non autem habent auditum, quia nihil a sonis patiuntur huiusmodi. Nonnulla vero animalia vltra hos tres sensus habent auditus sensum, vt talpa quæ caret visu. Animalia vero perfecta habent vltra istos, visum, qui est perfectissim⁹ sensuum. Vbi cum in potentiis animę, semper perfectior, & posterior inferat priorem, & non econtra: sic omne habens visum habet auditum, & omne habens auditum habet olfatum, & omne habens olfatum habet gustum, & omne habens gustum habet tactũ, sed non econtra. Ammonius in. 2. de Anima super expositione tex. 31. Et ex hoc scire potes ordinem naturæ. quòd quæ dispersa sunt in imperfectioribus, vnitiue continentur in superioribus, & nobiliori modo. Et hoc est quod ple-

tunq; dicit Dionysius in libro de diuinis nominibus.

Animalia habentia vnam potentiã animæ tantum, non proprie animalia, sed animata viuentiaq; nuncupantur. Themistius in secundo de Anima. tex. commento. 23. vbi Arist. dicit, quòd quædam habent vnam tantum. Et ita notat Ammonius in illo loco, asserẽs animal ibi accipi pro animato.

Animalia quædam magis immortalitatem participant, quædam vero minus. Illa enim quorum generatio est continua, magis participant sempiternitate, quæ vero statis temporibus & descriptis, modo cõparent, modo vero penitus abolentur minus. Themist. 2. de Anima. capi. 14. in expositione. textu 34. & 35.

Anaxagoras, partes similares, & intellectum diuinum principia statuit. 1. Physico. tex. com. 32. & 33. & Themist. ibidem.

Anaxagoras posuit intellectum (qui est Deus apud ipsum) segregare elementa quæ erant in mixto. 8. Physicorum, comm. 2. & 3. de Anima. tex. commen. 4.

Anaxagoras dixit intellectum impassibilem affirmans, & immixtũ esse. sic enim mouebit cum sit immobilis, & imperabit cum sit immixtus. 8. Physicor. tex. commen. 37. Et Commentator in commento dicit, quòd Anaxagoras fuit primus, qui cognouit proprietates primi principii. Idem tertio de Anima. text. commento. 4. Ex hoc loco collige quòd ad hoc quòd forma dominetur materiæ requiritur immixtio & separatio: hoc enim requiritur ad imperium, contra rudes, qui non possunt imaginari primum motorem mouere orbem, nisi formaliter perficiat orbem, non animaduertunt quòd intellectus diuinus propter sui puritatem & abstractionem est per sui scientiam causa totius entis, vt scribit Commentator. 12. Metaphysi. commen. 51. vnde est maxime actiuus. nam per intelligere & velle mouet, intellectus autem nullius corporis est actus. tertio de Anima tex. commen. 4.

Anaxagoras & quicunq; posuerunt mundum de nouo genitum, posuerunt motum localem præcedere omnes motus. 8. Physicorum. tex. commen. 77.

Anaxagoras nominat æthera pro igne, & non bene vtitur nomine. 1. Cœli. tex. com. 22.

Anaxagoras posuit mundum semel fuisse generatum: sed Empe. infinities. 1. Phy tex. commen. 32. Vide in concordantiis.

Anaxagoras infinita asseruit eẽ principia: & generationem & corruptionem congregatione, & segregatione fieri asseruit. in prohemio Metaphysicæ.

Anaxagoras recte dicit, intellectum immixtum & impassibilem esse affirmans, quoniam quidem principium motus ipsum esse fecit: sic. n. vtique solus mouebit, cum sit immobilis: & imperabit cum sit immixtus. 8. Physicorum. tex. comm. 37. consimile ibidem tex. com. 77. & 3. de Anima. tex. com. 4.

Anaxagoras artificialiter vtitur ad mundi generationem intellectu. 1. Metaphy. cap 2.

Anaxagoras omnia mixta esse dixit, præter intellectum: hunc autẽ dixit

dixit impermixtum solum, & purum. 1. Meta. tex. com. 18. idem. 3. de Anima tex com. 4.

Anaxagoras bonum vt mouens dixit esse principium. 12. Metaphy. tex. commen. 55. Vide. 2. Physico. tex. commen 75.

Anaxagoras solus intellectum impassibilem esse dixit, & commune nihil alicui aliorum habere. 1. de Anima. tex. commen. 34. idem. 3. de Anima. textu commen. 4. & 8. Physicorum tex. commen. 37. Et asseruit eum esse causam efficientem in prima mundi generatione, sed in aliis rebus non vtitur causa efficiẽte. Et in hoc mordetur a Platone in Phœdone: & ab Arist. in 2. Physi tex. com. 75.

ANAXIMENES, & Diogenes, aerem priorem aqua, & maxime principium simplicium corporũ posuere. Ex erratis primi Metaph.

ANNI, aliqui sunt pluuiosi, aliqui vero sicci, propter dispositionem materiæ, vel propter illud quod accidit elementis ex corporibus cœlestib⁹, vel ex ambobus. primo Metheororum. cap. 4.

ANOTHOMIA, ars, corporis humani fuit perfectior tempore Galeni quàm tempore Aristo. Auer. 2. de partibus. & in. 2. de Anima. commento. 108.

ANOMIOMERA augentur cum augentur omiomera. 1. de Generatione. tex. com. 35.

ANTERIVS est principium profunditatis, dextrum latitudinis, sinistrum vero longitudinis. 2. Cœli tex. commen. 8.

Anterius est principium sensationis. supra.

ANTIQVI omnes reducebant necessitatẽ in generabilibus. 2. Physi. tex. commen. 75. & 87.

Antiqui opinabantur quòd formæ sequantur materiam, & diuersantur per materiam: & Aristote. opinatur oppositum. 2. Physico. commen. 87. Idem primo de Anima, commen. 53. & 2. de Anima. 36. & 60 Idem. 2. Physi. 91.

Antiqui non perceperunt actũ medium inter potentiam, & actum, qui est perfectio potentiæ secundũ quòd est potentia. 3. Phy. commẽ. 14. Consimile. primo Physic. tex. com. 78. & 1. de Anima com. 43.

Antiqui nõ perceperunt motus diffinitionem. 3. Physico. tex. comm. 15. propter latentiam suæ naturæ.

Antiqui ponentes infinitum, posuerunt illud pro principio. 3. Physic. tex. commen. 25.

Antiqui naturales omnes posuerũt infinitum accidens principiis. 3. Physi. tex. com. 27.

Antiqui omnes cõuenerunt in hoc ꝙ ex nihilo nihil fit. primo Physicorum tex. commẽ. 34. & Auer. in prologo tertii Physi.

Antiqui omnes negauerunt causam agentem, præter Anaxagorã, & Empedoclem. 3. Physicor. textu commento. 30.

Antiqui opinabantur locum esse necessarium in esse cuiuslibet entis. 4. Physi. tex. com. primi.

Antiqui ponentes vacuum, existimabant ꝙ omne ens est corpus. 4. Physi. com. 52. & habetur ex tex.

Antiqui, quia aer est insensibilis, crediderunt ꝙ omnia plena aere sint vacua, supra.

Antiqua videtur opinio esse quòd vnum, & superabundantia, & defectus, principia rerũ sunt. 1. Physicorum

est vnū: ita q̄ cum apud ipsum tria sint principia: duo sunt contraria & tertium est subiectum cōe illis contrarijs, ita q̄ vni contrarietati correspōdet vnū subiectū. Et si cōtrarietas multiplicaretur, oporteret multiplicari subiecta, sicut est videre ibidem. Vnde vr̄ mihi q̄ Aristo. discrepauit ab opinione Plat. multū: quia Plato ponens ideā, asserebat formas diuersificari ex diuersitate materiæ. vn̄ asserebat formas dari sm merita materiæ. Sed Arist. vt scribit Cōmen. in. 2. Phy. cō. 85. tenebat oppositum, q̄ potius diuersitas materierum sequatur diuersitatem formarū q̄ econtra. vn̄. 1. de aīa. cō. 52. mēbra cerui non differunt à mēbris leonis, nisi quia anima differt ab aīa. &. 2. de aīa. cō. 60. melius est existimare q̄ diuersitas formæ sit causa diuersitatis materię, q̄ econtra. Et 3. de aīa. cō. 5. iuxta principiū. d. q̄ diuersitas naturæ receptæ, facit diuersitatē naturę recipientis. Et. 1. de aīa. cō. 90. etiam scribit, q̄ oē quod est vnū & continuum, est vnū per suam formam, non per suam materiam. Licet igitur Philosophus in tex. cō. 66. ponat drīam sm rationem inter materiam & priuationem, quā ignorauit Plato: pp hoc tn̄ non tenuit ex numero trium principiorū modum Plat. quia vt ipse. d. 1. Physi. tex. cōm. 80. est alius modus trinitatis iste ab illo quem posuit Pla. Nam Plato posuit magnū & paruum ex parte materiæ: sed non ponebat vnum istorum esse priuationem & aliud materiam. Sed Arist. ponit materiā, priuationem, & formā: q̄ priuatio licet sit idē numero cū materia, nō tn̄ ē eadē sm rōnē.

Antiqui omnes posuerunt vnū quatuor elm̄torū esse principiū materiale oīum p̄ter terrā, p̄ter ponētes leges. 1. Meta. cō. 1. & 7. Meta. 12. & 14. Idem. 1. de anima. 32.

Antiqui non cognouerunt de causis nisi materialem, tm̄ supra.

Antiqui posuerunt materiā eē corpus: & errauerunt: quia corpus vr̄ esse cōpositū, & iō cōtingit ei gn̄atio & corruptio. primū aūt elm̄tum non gn̄atur neq; corrumpitur. 1. Met. tex. cō. 11. Caueant ergo ponentes formam corporeitatis substantialem in materia.

Cōtra ponentes formā corporeitatis substantialem.

Antiquis contingit dicere sermonē non conuenientē in sensibilib⁹: qͣ intromiserunt se date causas rerū mobilium ex īmobilibus. 1. Meta. cō. 21. idē cō. 19 & 3. cœli. t. cō. 61. &. 2. cœli. 59. 1. de gn̄atione. 7. idē 1. Meta. 22. & 29.

Antiqui opinabantur vnum dici de vna intentione indiuiduali substātiali, sicut opinabantur de hoc nomine ens, & errauerunt in hoc. 1. Meta. cōmen. 41.

Antiqui tempore Aristo. cognouerunt quatuor causas. vide 1. Meta. cō. 50. vide in concordantijs.

Antiqui in maiori parte de rebus naturalibus locuti sunt de materia, & non de forma, propria rebus mobilibus excepto Emped. qui innuit eam, sed non dixit eam aperte. primo metaph. cō. vlti. Vide 1. Phy. 6. & 2. Phy. cōm. 9.

Antiquorum quidam posuerūt tria genera substantiarum. vz. abstractas substantias, & substantias sensibiles, & substantias medias inter istas. 3. meta. tex. c. 7.

Antiqui opinabantur q̄ naturę elementorum sint naturæ rerum. & ista

ista fuit opinio eorum, qui negabant formā esse. 5.Met.cō.5.idē 2. Phy.9 & 8.Met.8.& 2.de aīa.36.

Antiqui de corpore quod est trina dimēsio, duas opīones habuerūt 7. Met.5.vide.3.cœli.60 & 4.cœ.40.

Antiqui dicebant ꝙ cognitio fit per aīam & corpus: sed causa veritatis est aīa, & falsitatis accidentis in ea, causa est corpus.8 Meta.16.

Antiqui putabant substantias rerū esse materias earū, & ꝙ formæ nō sunt substātiæ.12.Meta.cō.14.auctoritate Alex.idem.2.Phy.9.

Antiqui faciūt principia oīum entiū contraria tm̄. Et pecant in duobus, quoꝝ alterū est ꝙ principia oīum nō sunt cōtraria, cū in prīcipiis corporū cœlestiū nō est cōtrarietas: & fm est ꝙ sola cōtraria sunt principia.12.Met cō 53. Hinc patet error quorūdā asserētiū Arist. in 1. Physi. inuestigasse principia oīum transmutationū, tā cœlestiū, ꝗ̄ corruptibiliū, & tenēt istud ēt ex mēte nedū Aris. verū & ex snīa Cōm. quoꝝ snīæ Arist. magis aperte reclamat in 1.cœli.tex.cū.20. Asserēs in cœlo nō esse materiā neq; cōtrariū. & in præsenti loco dānat antiquos asserentes oīum principia cōtraria esse.& 1.Phy.57.& 68. fateť se principia gnationis physicorum corporū ibi explorare. Et Auer. expresse in.12.met.cō.5. cōtra Alex. fateť Arist.I.1.Phi. explorasse prīcipia subē sēsibilis gnabilis & corruptib.& in.8.Phy. iuestigasset subā æternam, ꝗ est prīc. subæ sensibilis æternæ, & diffuse in paraphrasi primi de cœlo in fine cōtra Aui. asserēťe ī omni corpore eē materiā exp̄sse.d.in.1.Phy. fuisse declaratū talē cōpositionem ex materia & forma

Cōtra modernos. de quib' principiis agatur in lib. 1, Physi.

de corpe generabili & corruptibili. Ita.d.ēt lucidissimus The. Alexā.& Simpli in.1.Phisicę auscultationis in variis locis vt alias notaui tibi.

Antiquū opus est ab agēte antiquo, & nouū opus est ab agēte nouo. ex lib.destr.disp.pria in fol.11.dubij.

Antiquū a Philosophis non cōcediť reperiri cōstitutū ex partib' nouis, inquātū illæ partes sunt infinitę: vt sūt partes motus & tēporis. Et vide cām, in 4 disp.I solone.6.dubij. vbi d. ꝙ bene cōcedunt Philosophi ꝙ talia gña & eis siľia, prout cōstituūť ex partibus poībus particularib', hñt sine dubio cām extrinsecā, a ꝗ prædicta gña ęterna procedunt.

Antiquorū entiū quędā sunt ꝗ nouitatē nō recipiunt, ꝗ trāsmutāt substātiā: nouitatē tñ quæ substātiam subiecti non transmutat, vt ē motus localis, & locus mobilis corporis, & splendor recipiunt. Sunt aūt quædā antiqua ꝗ nullā prorsus admittūt nouitatē, vt sunt antiqua incorporea.ex dispu.12.in solutione tertij dubij.

Antiqui ex causis quatuor materialē & efficiētē cognouerūt, vt Emp. qui posuit quatuor elnta & lucē & animam. Et Anaxago. qui posuit mixtionē, infinitū, & intellım diuidentē. Formalis vero & finalis causa nō fuit cognita vsq; ad tempora Socratis: vt.d. Aris. Ex cōmēto sup primo de partibus animaliū. Vide de hoc in 1. Meta. tex. cōmen. 5. & 2.Phy.cō. 9.

Antiquorū opīones de semine, asserentes illud ex oībus partibus prouenire, fuerunt duæ, quarū vna dixit in semine ꝓdire mēbra ī actu: alia vero tenuit semen esse fluxū & spumā oīum mēbrorū. pp motū, & hæc

& hęc fuit opinio Hippoc. Auer. 1. de gñatione aīalium ī illo cap. vbi ponitur improbatio antiquoꝝ. & habet in tex. ab Arist. ibidē. cap. 18.

Antisthenes fatue opinatus est, nihil dici dignatus nisi ꝓpria rōne vnū in vno: ex quibus accidit non esse contradicere neq; mentiri, est. n. unūquodq; dicet, nō solū sua rōne, uerumēt ea q̄ alteri⁹. 5. met. t. c. 34.

A per piscis quē achelo⁹ gignit uocalis habitus est. 4. de natura aīa. c. 9.

Apri & tauri animosi & iracundi sunt, sanguis. n. eorum fibris refercior est, & taurorum sanguis oīum celerrime coit & durescit. 2. de partibus animalium. cap. 4.

Apria est humor quē sues tpe coitus emittunt: sicut equę tale quid emittunt, quod Hyppomenes appellat. 6. de natura animalium. cap. 18.

Apes & hirūdines agunt actiones artificiales, sine arte & cognitione. 2. Physi. cōm. 80. Et nota ꝙ fuit sńa Hyppocratis, ut recitat Gale. in. 1. lib. de utilitate particulariū. cap. 3. ubi. d. Naturæ aīaliū indoctę sunt: ut ait Hippo. Et uide Gal. etiā ibi hoc idē sentiētē. uide ī cōcordātiis.

Apū generationis uaria est opīo. 5. de natura animalium. c. 21.

Apes generantur ex corporibus uacca mortuarū: & uespę ex corporibus equorum mortuorum: & ranę ex putrefactione aquæ: & muscilio nes ex uino corrupto. 12. meta. au thoritate The. in cōme. 18. in principio digressio. Vide opinionem illam Them ī paraphrasi super. 1. de anima. cap. 24.

Apes hńt intra se sexum maris & feminæ, sicut plantę. Arist. in. 3. de generatione animalium. cap. 10.

Apes sunt vnicolores: crabrones vero & vespę versicolores. & vide causam. 5. de generatione aīaliū. ca. 6

Apū reges ducesq; aculeum habent: sed non vtūtur eo. 5. de natura animalium. cap. 21.

Apū examen, non vnum tm̄ ducem habet sed plures, quod non tā principis desiderio q̄ ortus: vt aiunt ad quem illi necessarii sunt incidit. 5. de natura anim ca. 22. iuxta illud, pluralitas principum mala.

Apis vna ex insectis, nullis putridis assidet, nec vtitur alio cibo q̄ dulci. Aquam ēt libentissime inde haurit quā sinceri clarissimiq; fontes scaturiunt. 8. de natura anim. c. 11.

Apes egrotant maxime, cū sylua flores profert eruginosos, atq; ēt tpib⁹ siccis, ex. 8. de natura aīalium. c. 27.

Apibus mos est ne florum plura genera petāt vno eodemq; profectu, sed singulis singula. v. g. a viola ad violā aduolant: nec aliud attingūt donec in suam aluum redeāt, 9. de natura animalium cap. 40.

Apes necant duces, qn̄ plures q̄ satis sit habeantur, & potissimū improbos: ne principum multitudo seditiones in examine faciat. s̄.

Apum reges nunq̄ procedunt foras vel vt pascantur, vel alia causa, nisi vniuersa cū plebe. Et si cū pergunt rex ipse forte aberrauerit: oēs inqrere, odoratuq; sagaci persequi, donec inueniant accepimus. Gestari ēt eū a plebe, cū volare non pōt, & si perierit, omnes discedere. s̄.

Ab apibus equus occisus est. s̄.

Apis mundissimū est oīum aīalium & odit non solum fœdos odores, sed etiam vnguentorum delicias. ex quo fit, vt homines ijs delibutos percutiant. s̄.

Apes an audiant, incertum est. s̄.

Apes

neq; rationem, sed phantasiam. 3. de anima. tex. cō. 48.

Appetitus oīs pp aliquid est. 3. de aīa tex. commen. 49.

Appetibile mouet. s̄.

Appetitus & intelligētia practica mouent hæc duo. s̄.

Appetitus & phantasia recta & nō recta. s̄. tex. cō. 51.

Appetitus sunt contrarij adinuicē, cum rō & cōcupiscentiæ contrariæ fuerint. s̄. tex. cōmen. 53.

Appetitus alius ab intellu, alius ab imaginatione. 9. Met. cō. 10. Vbi nota q̄ peripatetici appetitū intellectiuū appellāt volūtatē, appetitum ab imaginatione appellāt appetitū sensitiuū. & aduerte q̄ virtus quælibet apprehēsiua habet propriā appetitiuā sibi correspōdentem. d. n. Cōm. 12. primæ philosophiæ. cō. 39. q̄ voluptas sequit̄ cōpræhēsionē sicut vmbra corpus. Et sunt vnū in subiecto, & duo s̄m modū: sicut deduci pōt ex verbis Arist. & Auer. in 3. de aīa. tex. cō. 49. vbi dr̄ q̄ intellectus est mouēs, vt est desiderans, nō vt est cōprehēdēs, neq; s̄m q̄ desideriū ē alia virtus ab intellu.

Appetitus principiū est intelligētia. 12. Meta. tex. cō. 36.

Appetitus est causa motus, & motus est in corpore.

Appetitus necessario est in corpore animato. Ex libro destr. dispu. 10. in solu. primi dubij.

Appetitus toties cōtrarij attolūtur, quoties rō cupiditati aduersa est, quorū alter. q̄a respicit futurū & cōsequēs tēp᷒ obsistit & renitit̄ vitio, alter quia pn̄s letabile attēdit, nec spectat a tergo quod imminet, dat sceleri māus & p̄ceps agitur. Est. n. hoc ingeniū voluptatis eius quæ sensus titillat, vt quū pn̄s est si de futuro non cogites, sūmū bonū ab solutūq; videat̄. Them. aurea sniā. 3. de anima. cap. 64. & est Arist. ibi in tex. cōmen. 53.

Appetitus in hoīe, & cū opinione & sine opinione esse pōt. itaq; fit vt oīs voluntas in nobis appetitus sit, sed non oīs appetitus sit voluntas. Themist. s̄.

Appetitus irrationalis in hoīe, qn̄q; mouet rōnalē, qn̄q; vero econtrario. mouet tn̄ semper appetitus validior & vehemētior debiliorem. Them. s̄. & habetur ex tex. 57.

Appetitio sensus, concupiscentia & desideriū dr̄, appetitio intellectus dr̄ voluntas. 3. de anima 29. & Themist. cap. 48.

Appetitio sensus, & sēsus, sunt idem subiecto: & appetitio intellect᷒, seu voluntas, & intellectus sunt idē subiecto: sed cogitatione rōneq; discrepant. Them. expresse. 3. de aīa. cap. 48. Idē Cōmen. 3. de aīa. cōm. 49. Collige s̄m. Peripateticos virtutem apprehendētē, non esse re, sed ratione distinctā a potentia, seu virtute appetēte. Cuius oppositum tenuit. D. Tho. & multi alij. Et potissimū argumentū est, quia in. 3. de anima Arist. non fecit capl̄m separatum de voluntate, vbi de intellectu pertractat, & de potestatibus animæ intellectiuæ.

Appropinquatio & remotio nō operantur nisi in motibus, quorū motor est extrinsecus. 1. cœli. cō. 81. vi. de. 7. phy. cō. 10. & . 1. cœli. 89.

Aqua est potētia aer: aer aūt est act᷒ quidā, & est potētia aqua alio mō. 4. Phy. tex. & cō. 49. Vbi Cōmen. aqua est creata in potentia primitus, & prima intentione vt sit aer: aer

Digressio de forma mīx: & d̄ duplici naturæ consilio.

aer vero est quasi in potentia aqua propter formam materiæ. Inde patet q deterius semper est nobilioris gratia: vt. d. Philosophus in 7. Politicę: sed quia forma materiæ est ipsam non habere formam, sed esse in potentia oēs formæ, siue sint vniversales, siue particulares, siue perfectę, siue imperfectæ. Ista. n. est forma materiæ, ipsam, videlicet, eē priuatā oī forma, & hr̄e oēm formā in potētia. 7. Meta. cō. 60. Et. 1. cap. de suba orbis, mā substantiat̄ p posse, & potētia est dn̄a sustātialis eius. 2. Phy. cō. 15. priuatio in mā nō est priuatio simpl̄r, sed est sicut forā materiæ. & 12. met. cō. 18. oēs formæ sunt in actu in. 1. motore, & sunt in potentia in prima materia. Alio mō igr̄ aqua vt d. Arist. in tex. & Auer. in cōm. dr̄ esse in potētia aer, & lio mō aer dr̄ esse in potētia aqua: quia in aqua ē potētia tā ex parte materię, q̄ ēt ex parte naturæ agētis pp finē, quæ nō errat, cū rememoret̄ ab ītelligētia nō errante, & iō ex eius intētione primaria, & ex eius. 1. consilio fuit vt viliora ordinent̄ ad nobiliora. Sed in aere non est potētia aqua nisi pp materiam q indiscriminatim & confuse hēt oēm formā. in fundamento. n. naturæ nlhil distinctū est. sed non est ibi potētia quæ dirigat̄ ad actū ab agēte pp finem ex prima intentione, & ex. 1. cōsilio, sed ex 2. quia sm naturæ agētis cōsiliū est, vt oēs formæ quæ sunt in potestate materię, educant̄ ad actū, alioquin potentiæ passiuæ materiæ nō correspon deret potētia actiua primi motoris adequate, & accideret q potētia illa materiæ esset frustra: & nō oē qd̄ est posē ex parte passi, esset posē ex parte agentis, qd̄ est falsum, & cōtra Arist. in. 4. met. in cap. de potestate, & in. 9. tex. cō. 2. vbi diffinit potentiā passiuā p actiuā, & ecōtra Et Cōment. ibi. d. in cō. Imo Arist. in textu, q in deffinitione cuiuslibet potētię passiuæ, accipitur diffinitio potētiæ primæ materiæ: & in diffinitione cuiuslibet potentiæ actiuæ accipitur diffinitio actionis primæ formæ. Et ne videat̄ tibi sermo extraneus de duplici naturę cōsilio: vidę frater mi Auer. in fin̄ in 1. cœli & mundi in cō. 20. Placuit aūt nobis in hoc digredi, quia loc9 ille multos in errorem detrusit, ponentes formā corporeitatis de mēte Auer. sed videāt quęso ipsi Auer. seipm declarantem, quæ sit forma materiæ. 7. meta. cō. vlt.

Aquæ superficies sphęrica est. 2. cœli. tex. cō. 30. Et ibi demonstratur.

Aqua semper nata est fluere in magis cōcauū: tale aūt est quōd est cētro propinquius. s̄. tex. cō. 31. & ibi vide Auer. quō hoc intelligatur.

Aqua vr̄ magis recipere figurā rotūdā q̄ terra, propterea q est corpus liquidū, & de facili descendit ad cētrum. s̄. cōmen.

Aqua non naturaliter mouetur ad mediū totius, nisi terra esset extra suum locum naturalem. s̄.

Aqua, licet non nutriat, tñ est vtilis, quia facit nutrimētū penetrare ad angustas partes corporis. Galen. in 4. de vtili. particu. cap. 5.

Aquæ vniuersum. s. mare, si non sentiretur tunc ex hoc q videremus q oēs fluuii currūt ad mediū: sciremus q inter aerē & terram est locus eius, & q vniuersum aquæ est I illo loco. 4. cœli. cō. 32.

Aqua facilius mouetur ad locū terræ

ra q̄ ad locū aeris,& aer facili⁹ mouetur ad locū aquæ,q̄ ad locū ignis 4.cœli.cō.39.

Aquā propterea primū subiectū esse credebatur, ꝙ & informissimū videretur,& lōge carentissimū figura.2.Phy.Them.super tex.7. vide ēt aliam causam positam ab Arist. in.1.primæ Philosophiæ.

Aqua eleuatur in vase ignito supposito aquæ, & aer non eleuat᷑ qui est ī eo. Et expositores hui⁹ problematis non pn̄t reddere causam:quā tu require ab eo.4.cœli cō.39.

Aqua sponte mouet᷑ ad locū terrę,& violēter mouet᷑ ad locū aeris. Aer aūt spōte mouetur ad locū aquę,& violēter ad locū ignis,sed ignis violenter mouet᷑ ad locū aeris:& terra violenter mouetur ad locum aquę 4.cœli. commen. 39. Vide in concordantiis.

Aqua nō calefit dū fuerit aqua pura 2.de aīa.cōm.115.

Aqua a vulgo consueuit existimari dū liquefactio remanet in ea : & iō existimat᷑ frigiditatē nō esse inseparabilē ab aqua, sicut est caliditas inseparabilis ab igne:sed in rei veritate nō est aqua pura,sed admixta.2. de anima.cō.115.

Aqua & terra dominantur in gn̄atione corporum homogeneorum.4. metheo.cō.1.

Aqua nō ingrossatur sola humidorum.4.metheo.tex cō.21.

Aqua propriissime ē humidi,& terra sicci.s̄.tex.cō.29. idē.2. de gn̄atione.tex.cō.23.

Aqua mollis nō est,nō.n.cedit impssioni superficies in profundū, sed ecōtra circūstat.4.methe.t. cō. 43.

Aqua & aer sūt media inter materialia & formalia : licet ignis sit veracius mediū īter materiā & forā: & sunt media ī sensu visus.3.Colli. cap.38.de visu & accn̄tibus ei.

Aqua feruēs calidior est q̄ ignis exiguus:q̄uis citi⁹ refrigescat, quippe q̄ ignis q̄uis exigu⁹, nūq̄ frigidus fieri possit.ex.2.de partib⁹ aīaliū.c. 20.Vide in cōcordātijs nup editis.

Aqua feruēs pleni⁹ calefacit q̄ flāma: sed flāma vrit aut liquat rē, vri aut liquari idoneam,quod aqua efficere non potest. s̄.

Aqua feruēs calidior sētit᷑,sed celeri⁹ refrigescit & cōgelascit q̄ oleū. s̄.

Aquæ nā̄ viuacior ē q̄ natura terrę: & iō aīalia aquatilia sūt multiforia & plura q̄ aīalia terrestria. Auer.in 3.de gn̄atione aīaliū. ca de gn̄atione apū in fine.& elicit᷑ ex mēte Phi ibidē in prin.cap.11.vbi agit de generatione & ortu testatorum.

Aquę crudę sterilitatē aut partū femineū faciūt 4.de gn̄atione aīaliū cap.2. Vide ēt in.6.de natura aīaliū cap.19.vbi agit de coitu fetuque ouium & caprarum.

Aquæ calidæ efficiunt colorē albū, frigidę vero nigrū. Aristo in.5.de gn̄atione aīalium.cap.6 & ibi vide in quibus aīalibus hoc verificet᷑. vide ēt hoc clare ī.3. de natura aīaliū cap.12.de duobus fluuiis in Antandria, quoꝝ alter candorē, alter nigritiē in pecoribus facit, & de scamādro q̄ flauas reddit oues:ideoq; xanthū ꝓ scamādro apud Home. nuncupari autumāt Vide ēt ibi de amne thraciæ,quē psyorū vocant, qui nigras oues producit, si ipsius aquæ ante coitum bibantur.

Aqua ordei qūo fiat. Vide.5. Colliget. cap. 31.

Aqua melior fm Hippo. ē aqua fontiū orientaliū,quæ scaturit ex terra

quæ

quæ nõ habet grossam substantiã, nec luteã, sed est mediocris: & propterea est subtilior & leuior & cito permutaťa calido & frigido. Sed Rasis sentit ꝙ melior aqua est fluminũ magnorũ ductuum. Et mihi videtur ꝙ Rasis nõ laudarit flumina magna grossa, nisi propterea quia sol operatur in eis vnam operationem, per quam separantur partes grossæ a subtilibus. Sed opus quod fit in aqua est diuersum ab aqua. Sed quod inspiciendum est in aqua est diuersitas terrarum, quia non potest esse in estate quin fluant ad flumina aquæ multitudo & pluuiæ. Et propterea, quãto plus elongatur flumẽ a suo ortu, tanto est deterius. Vbi finaliter cõcludit opinionẽ Hippo. esse magis verã. 5. Colli. cap. 38. de aquis.

Aqua calida, quæ est inter calidã & frigidam tẽperata, corpus refrigerat & humectat, & paucam dissolutionem operať: & in hac pauca dissolutione abstergit sorditiem quæ in cute retinetur. 6. Colliget. ca. 3. de balnei iuuamento.

Aqua grauis est respectu aeris, & leuis respectu terræ. & ideo si esset in centro mundi. s. in loco naturali terræ, moueretť ad cõcauitatẽ aeris. 1. cœ. cõ. 17. Cõsimile de aere si poneretur in loco ignis, vt patet 1. cœli. cõmẽ. 8. cõtra Ioan. grãma. ponentem loca mediorũ non esse specie distincta ab extremis.

Aqua quodammodo & aer continẽtur sub descriptiõe grauis & sub descriptione leuis: sed in aqua magis abundat grauitas, quia descendit in duobus elementis, in aere vero magis abũdat leuitas, quia in duobus elementis ascendit. 1. cœli. cõ. 17.

Aquæ sunt duæ species, vna est sub terra, reliqua supra terrã, & quælibet istarum specierum vel fluit vel stat. cap. 5. 1. Metheo.

Aqua etiã sub terra gñari potest, ex aere qui est. j. terrã: cum ad. uuabitur per locum cõuenientem huic, sm dispositionem conuenientem ei supra terram. s.

Aqua nõ est exhalabilis, sed vaporabilis: ecõtrario aũt oleũ est exhalabile sed non vaporabile. 4. methe. tex. cõmen. 48.

Aquila sola apud hoĩes diuina perhibetur. 9. de natura aĩaliũ. cap. 32. Et ibi vide vñ locus datus sit fabulæ de homine cõuerso in aquilam, qui hospiti iniuriam intulit.

Aquila suos pullos excludit, quos ossifraga libenter recipit, tuetur, & alit. supra. cap. 33.

Aquila vt plurimum tria oua edit, sed binos pullos excludit, vt ex versu quẽ ad Museum authorem referunt. Excludit binos, edit terna, educat vnũ. 6. de nã aĩalium. ca. 6.

Aquilonis flatu mares poti⁹ ꝯcipiũt, austri feminæ. Vis tanta est aquilonis, vt vel ea q̃ non nisi feminas pariant inuitet ad prolis masculæ procreationẽ. Arist. in. 6. de natura aĩalium. ca. 19. vbi agit de coitu & fetu ouium & caprarum.

Aranei statĩ cũ editi sũt, fila mittũt, nõ ĩtrinsec⁹ tãq̃ excremẽtũ (vt Democ. ait) sed extrĩsec⁹ de suo corpe veluti corticẽ, moŕ eoꝝ q̃ suis villis iaculantur, vt histrices. 9. de natura animalium. 39.

Architectores. manu artificibus circa quodlibet honorabiliores. & magis scire putamus, & sapiẽtiores esse, quia factorum cãs sciũt. Ex prohæmio metaphy.

Architas

Architas approbauit terminos qui vtriusque sunt .i. definitiones datas per materiam & formã 8. Meta. tex. cõmen. 6.

Argentũ uiuum & oleum sunt plus aeris 4. Methe. t.c. 43.

Aridum, sicci est 2. de Generatione tex. commen. 12.

Arietes ĩ africa statim cornigeri generantur, nec solum mares (ut Homerus scribit) sed etiam fœminę. 8 de natura animal. cap. 28

Aristippus mathematicus sciãs despexit. 3. Meta. t. com. 3.

Aristo. tres scientias inuenit, logicã, naturalem, & diuinã. Et nullus error inuentus est usq; ad hoc tẽpus quod est mille & quingentorum annorum. Et talẽ dispõnẽ esse in uno indiuiduo potius est miraculosum q̃ humanum. Auer. in prologo 1. Ph. Consimile uide in 3. de aĩa 14. & in 3. Methe. ultimo, in exposne media. & in 2. cœ. cõ. 1. & 12. Meta. cõ. 14. & 1. de Gñatio. c. 38.

Aristot. ea q̃ sunt manifesta per se, qñq; ponit pro manifestis, apud eos qui innati sunt recipere illud qđ est manifestũ per se. Et qñq; utitur iu declaratiõe eorũ propõnibus famosioribus eis ad confirmãdũ eas, & iõ qñq; fit iteratio sermonis 2. Ph. c. 85. Collige ex hoc hãc esse unã cãm reiterationis in sciã. Alia cã, tãgit ex diuersitate cõsiderationis, & hoc obseruauit Aristo. in prima philosophia, ubi multas demõrationes philosophicas reiterauit, sed altiori mõ: ut d. Commẽta. 2. Met. c. 6. Tertia cã est ad rememorandum, & hoc pręcipue obseruat in logica, ut dicunt expositores in lib. Priorũ. Idem h3 Cõmẽ. 2. Ph. c. 90. Quarta cã est qñ ordo sciæ hoc requirit. uide 3. Ph. c. 48. de reiteratione trac. de infinito, in lib. de cœlo.

Aristo. consuetudo est præordinare sermones logicos sermonibus demõratiuis, qui hñt cum cognitione rei, dissolutionẽ illorum sermonũ contrariorum 4. Ph. cõm. 3. & 2. de aĩa c. 136. & 3. Meta. com. 1. quod qũo ueritatem contineat. Vide in concordantijs.

Aristo. utitur exemplis rhetoris, propter difficultatem imaginandi 4. Ph. commẽ. 84. & 1. Ph. 81. & 3. de anima 14.

Arist. ut dr̃, composuit philosophiã extraneam 4. Ph. com. 87. Et ibi uide quid sit philosophia extranea. uide ẽt 1. Cœ. te. commen. 100.

Aristo. in inueniendo definitiones, multotiens utitur uia ablationis, quã uiã dãnauit Alpharab. 4. Ph. commen. 101.

Arist. plerũq; adducit exempla ĩ lr̃is ut sermo eius sit magis manifest⁹ 6. Ph. com. 16.

Arist. & oẽs Peripatetici dicunt hic esse transmutationes q̃ fiunt in nõ tempore 6. Ph. commen. 32.

Arist. in 7. Ph. uersus finem non loquitur nisi de motoribus mãlib⁹. Auer. 7. phy. com. 35.

Aristo. prima intentio est in 8. Phy. pertractare de primo motore: ideo quæsiuit utrum motus sit antiqu⁹ uel nouus 8. Ph. com. 1.

Aristo. opinio non est ut ante motum continentem totũ sit motus, aut ante trãsmutationem quæ est prima transmutatio, sit transmutatio 8. Ph. com. 1.

Aristotelis opinio fuit, ꝙ principia trãsmutationis sunt quatuor qualitates, caliditas, frigiditas, humidi

tas,& siccitas.Sed opinio antiquorum fuit ꝙ principium transmutationis sunt raritas & dẽsitas 8.Physi.commen.55.

Aristo.opinatus est impoẽe esse, aliquid esse æternum, in quo est potẽtia ad corruptionem. & hoc demõstrauit in fine 1.de Cœlo & mũdo, contra Alexand.Commen.8.Phy. cõ.79.& est contra opinionẽ Plat. & Auic.idem 1.ca. de substã.orbis & 12.Metaph.41.

Arist.primo inuenit & sciuit naturã primæ materiæ principal'r 1.Phy. commen.78.

Arist.scripta atq; commentationes sunt duarum ſpẽrũ, vna eorũ q̃ exteriora noĩabat, altera vero q̃ auscultatoria. Vide ꝓ hoc Simpliciũ clare, in prologo Physi. & vide ẽt Auer.in 1.Cœ.100.

Arist.via est minoris ambiguitatis in philosophia,& remotior a contradictione:& iõ sustentati sumus super sententia eius. Auer.2.Cœ.c. 1.auctoritate Alex. & 12.Met.18.

Arist.intentio est in lib.de Cœlo & mundo inquirere de mũdo, eiusq; primarijs partibus,& de oĩ insuper qđ mũdũ ipm, partesq; primarias consequit̃. Auer.sñia in paraph.li. de Cœlo in principio & in 3.Cœ.c. 1.& vlti.vbi notat ꝙ aliter cõsiderant̃ elñta in lib.de Cœlo,& al'r in lib.de Gñat.quia in sciã hb. de Cœlo considerantur inquantum sunt partes mũdi: in sciã aũt lib.de Generatione, inquantũ sunt cãæ corporum compositorum. Ex quo p3 Auer.non discrepare ab Alexan.in subiecto istius libri: sicut quidã sibi falso ĩposuere ꝙ sit corpus simplex vt tenuit Simplicius.

Cõtra Petrũ Põponatiũ.

Arist.vtitur diuisione & inductione in declaratione eorum quę sunt latentiora primis cognitionibus, & apertiora primis qõnibus 1. Cœli cõ.2.& 6.Ph.41.& 2.Ph.com.3.& 1.Priorum ĩ digressi.de syllogismo hypothetico.

Arist.cõsueuit adducere rõnes famosas post rõnes certificãtes 1.Cœ.c. 2.idem 1.de aĩa commen.65. vide in concordantijs.

Arist.fuit primus ex Græcis qui posuit cœlum esse ingñabile,& incorruptibile: sed fuit opinio antiqua Caldeorũ 1.Cœ.c.22.& 102.

Arist. vtitur sermonibus ꝓbabilib⁹. duob⁹ modis, aliqñ præinducẽs eos añ demrãtiuos, & ad exercitandũ, & dubitandum, & aliqñ post, vt faciat conuenire 1.Cœ.com.85.

Aristo.sermo est breuis, & ita est de quolibet uerbo eius 1. Ph.com.35 idẽ 1.de Gña.cõ.38. & 1.Ph.cõ.6. Auerte tñ ꝙ breuitate vtit̃ pp obscuritatẽ, iuxta illud Horatij. Cum breuis esse laboro obscurus fio. Et pſertim hoc obseruat in principijs librorũ (vt notant Græci expositores) ut rudiũ ingenia deterreat. Nã nouit Arist.non quẽlibet esse aptũ ad philosophandum.

Arist.opinat̃ ꝙ sub polo meridionali sit habitatio 2.Cœ.c.16.idem 3. de aĩa cõ.5.in solõne 2.qõnis.

Arist.opinabatur solẽ esse sub mercurio, econtrario q̃ Ptolomęus 2. Cœli com.58.

Arist.fecit librum qui dr̃ de regiminibus cœlestib⁹ 2.Cœ.c.68.

Aristo.plerunq; solet destructionẽ consequentis prætermittere, considerando ꝙ audiens intelligit, sicut dimittit multas propositiones manifestas per se 3.Cœ.c.23.

Arist.fuit primus qui dixit modum

quo

quo fit generatio in substantia, & nullus antiquorum ante ipsum di xitillum. 3. Cœli. commen.68. & 12.Metaphy.com.18.

Arist. sæpe vtitur isto modo arguendi, ex falso possibili deducendo falsum impsē. Auer. in paraphrasi, 3.Cœli. in summa 3. parte secunda, in contradictione prima idem 4.Physi.com.72. vbi etiam asserit ꝙ etiam Plato sæpe vtitur isto modo. vide pro hoc. 6.Phy. cō.15.& 7.Phy.com.2. & 5.Phy. com.45.

Aristo. resistit Platoni quia forma non est causa agēs simpliciter: sed quia sunt causæ propinquæ & essentiales, ponit enim Arist. formas agentes, quamuis esse earum apud ipsum sit aliud ab esse earū apud Platonem: differt quidem à Platone in modo essendi formas, & in modo actionis earum tantum: nō in esse earum simpliciter, neq; in actione earū simpliciter. 2. de Generatione. cō.52. vide calcem commenti. 18.12. Meta.

Aristo. istis verbis, videtur, & existimatur, vtitur loco certitudinis, in locis in quibus certitudo est famosā. 1. de anima. c.19.

Aristoteles assimilat intellectū sphęræ, quia reuertitur supra se, & intelligit se, sed anima sensibilis & desideratiua hoc non habet, quia motus earum & actio nō assimilatur circulationi 1. de anima. com.46. & habetur in tex. Et hoc patet quātum à veritate deuiauerit Pet. Pōponatius ī apologia sua de falsa illa opinionē de mortalitate animę intellectiuæ quā imposuit Aristo. Expresse enim in Thimęū arguens. d. non bene dici animā magnitudinem esse, eā enim quæ vniuersi, manifestū ꝙ talem esse vult qualis est aliquando vocatus intellectus, non enim veluti sensitiua ē, neq; vt desideratiua. Harū enim motus nō circulatio est: vbi Commen. notat pręallegatam authoritatem, ꝙ intells apud Arist. assimilatur sphæræ, quia intelligit se & reuerti ſ supra se. Sed dicebat ꝙ oculus est organicus, & nullus sani capitis, negare potest oculum cognoscere se videre. Et cogitatiua nōne cognoscit an ꝗ aliquo cogitet? Negare enim hoc: vt asserit: simile est insaniæ. Nam Arist. Themi. & cęteri interpretes illud manifeste ponunt in 2. de aīa. Authoritas est ēt Themi. in 1. de aīa. super tex. 19. vbi. d. Sētire se & imaginari, nemo est qui nō intelligat. fide ad id vel experimenti ducta, quorū iudicio nullum exquisitius est. Diuus etiā Tho. in quæstionibus de veritate, quæsito. 9. primæ qōnis apertissime. d. vnumquęq; sensum sentire se sentire. Decima ēt quæstione ꝗ est de mente. d. visum videre se videre: quis aūt neget sensum virtutem esse organicā? Et subdit, ꝙ nō est verū semper ꝙ organū mediat iter virtutē & obiectū: licet fortassis illud veritatē habere pōt de primo obiecto, nō aūt de secundario. nam quāuis visus distet à colore viso, quod est eius primariū obiectum, non tñ à sua operatione quę est secundarium obiectum.

Digressio in virtutes sensitiuę cognoscant suos actus contra Di. Th. & Pet. Pōponatiū

Dicimus nos ꝙ mirū est de isto viro, qūo talia Aristoteli & Themistio & alijs expositoribus in 2. de anima imponat. Immo Themi. in 2. de aīa. in expositione tex. 148. vbi Arist. quæstionem motam, an ꝑ visum cognoscamus nos videre,

Aduersus Pe. Pōpo.

absoluit, inquit, Quemadmodum .n. quamuis multi magistratibus, libelliones, pragmatici, exceptores assideāt: unus tñ est qui ius habeat sniæ proferendę. Ita & his tametsi multa instrũ machinamẽtaq; sint in quæ rerum simulachra recepte tur: una tñ uis arbitra est quæ de omnibus sciscat, pronuntiet, iudicet. Hæc illa uis est, qua nos uisu ui dere, & auditu audire sentimus, ea dem .n. potentia percipi actiones sensuum necesse est, qua driās actionum percipimus. Nõ ergo verum est qđ paulo ante uisi sumus probare quum diximus, uisu nos sentire hoc ꝙ cernamus, & auditu ꝙ audiamus, hoc suum est sensus cõis ingenium, munusq;: cui notitiam omnium sensibilium natura mandauit. Vbi quid clarius?

Istius sententiæ ẽt quam sequit̃ Themist. est Commen. 2. de aĩa c. 144. qui continuando intẽtionem Arist. d. ꝙ lʒ Arist. illam q̃ōnẽ mouerit & soluerit supra in tex. com. 136. & interposuit quædam in medio: iterum reuertitur supra eandẽ q. & probat ꝙ virtus illa sit una. ut d. in tex. 145.

Ita ẽt tenet Alber. in 2. de aĩa tra. 3. cap. 7. in digressio. de uirtutibus interioribꝰ d. n. ꝙ sensus cõis utiq; proprium est apprehendere operationes sensibiles.

Amplius Ari. in li. de somno & vigilia expresse d. Quoniam aũt existit unicuiq; sensuũ aliquid ꝓpriũ illđ uero aliquid cõe: ꝓpriũ quidẽ uelut uisui uidere, auditui audire, & alijs ſm eũdẽ modũ. Est aũt quędã & cõis potentia q̃ sequit̃ oẽs, qa & qđ uidet & qđ audit sentit. nõ. n. uisu uidet qm̃ uidet & iudicat.

Vide ẽt Themist. in lib. de Sõno & uigil. ca. 6. Et Alexã. iu 2. de Aĩa in cap. de sensu cõi. ubi d. Hoc aũt sensu cõi, & uidentes nos & audientes, & singulis sensibus sentiẽtes sentimus, qui. n. uidet, auditue audire sese & uidere iam sentit: nãq; non alia ptãte q̃ sensu nos sentire percipimus: neq; tñ nos uidere uidemus, neq; nos audire audimꝰ: quũ nec uidere ipm, aut uisio uisibilis sit, neq; audire, aut auditio audibilis sit. Sed hoc primi & ꝓprij sensus qui cõis dr̃, opus & functio est. Siĩe in paraph. de aĩa. ca. de impulsu, & ui impulsoria. Item in cap. de intellectu in actu. Idem in tract. de intellectu cap. 1.

Quid igitur clarius aut aptius ex mente Arist. Themist. Alexandri, Alberti, & Auerrois?

Arist. n. ibi in 2. de aĩa expresse t. c. 148. & 149. d. sensum cõem ſm ꝙ quodammodo ẽ virtus una & indiuisibilis exñs: lʒ ſʒ aliũ modũ quo dammodo exñs diuisibilis iudicet de cõtrarijs nã ut iudicat, est una: ut recipit quodammodo est plẽs. Vnde Commẽ. com. 149. d. & quasi opinatur ꝙ uirtus primi sentientis meliꝰ est ut dicatur una forma & multa instrũs copulatis cum ea q̃ ptrãseũt motus sensibilium, quousq; copulẽt̃ cũ ea, q̃ dicere ipsam unam esse subiecto, & multa ſm formas quæ describuntur in ea. Illud. n. esse est dignius ſm ꝙ est iudicans, istud autem secundum ꝙ est recipiens.

Amplius Arist. cõtra antiquos 4. Met. t. c. 25. expresse d. Non. n. sensus suimet est, sed aliquid alterum præter sensum, quod prius esse sensu necesse est. Mouens enim moto prius

prius est natura:& utiq; si hęc adinuicem dicantur nihil min⁹.Quē locum exponēs Alex. Iquit.Postq̄ ex eorū opinione hoc sequi docuit v3.q si sublat⁹ fuerit sensus auferūtur sensibilia: ptin⁹ addit verū esse sensationes actiõesq, sensuum nō fore,si sensus non fuerint.at non item subiecta non fore in quib⁹ sensuū actiones efficiunt. Falsum est .n.dictū sublatis sensibus subiecta tolli,a quibus affectiones in sensibus gignunt. Si.n. sensus,non sui sensus & perceptio est, sed extraneę semp cuiuspiā rei certæ, quod sensationem & sensus affectionē efficit id:vt prius sit q̄ sensus percipiens ipsum necesse est. Nec valet si dicas q hoc est verum respectu primarij obiecti sed non respectu secundarij:nam Alexā.d.q sensus semp est externæ cuiuspiā rei, alioquin oporteret dicere sensum cognoscere seipsum,post cognitionē aliorū,sicut est de intellu m̄ali qui nō cognoscit se nisi post aliorū cognitionē 3.de aīa t.c.8.qđ dicere ē figmēto sile. Et btūs Tho. ibi ēt in expōne tex.25.expresse d. q visus non videt se sed colorem. Vide tñ comm.39.12.Meta.in fine & cogita.Vide in physicis disputationib⁹ contra Algazelem disp.2.in sol.6. dubij.Et in lib.de coniunctione intellect⁹ abstracti cum hoīe expresse d.q formæ apprehendentes,materiales s. virtutes sensitiuæ,non apprehendunt seipsas neq, finē suæ dispositionis.

Ioannes etiam Gram.in pricipio 3.de aīa vbi spālr probat intelſum non esse corpus, ondit quia nullū corpus nec virtus in corpore est cōuersiuū supra se, nec cognoscit se. vnde neq; visus cognoscit, se neque auditus.

Sed quid cāę fuit q iste vir deceptus est?fuit illđ qđ asserit Commēta.4.Ph.c.95.vbi Arist. reprehēdit illos qui asserebāt tps esse motum vbi Commen.inquit,q multotiēs existimatur q illud qđ sequitur rē sit ipsa res. ita in casu nr̄o,quia cū nos oculo videmus aliquam rem, quia coniungit virtus superior.v3 sensus cōis qui est apprehendēs oculi visionem: & quia per sensum cōem oculo applicatum discernimus & percipimus nos videre,credimus istud iudiciū fieri in nobis p oculū,cū reuera sit sensus cōis. Nā qñ aliqua opatio attribuit duobus,quorum alterum cōcurrit vt organū,alterū vero vt agēs principale,illa opatio simplr attribuitur agenti principali & nō instr̄o: vt colligit ex 2.de aīa te.c.41.contra antiquos qui motum augmēti attribuebāt igni. Aristo. aūt vult q augmentatio fit ab aīa, & non ab igne,quia ignis cōcurrit vt instr̄m & vt cōcausa.Immo 2. de Gña.t.c. 55.motio ignis ē deterior q̄ motio organi,cuius cām vide ab Au.ibi.

Ad ppositum igit, bñ sentimus nos sentire,& percipimus nos videre,sed hoc nō est per virtutē pticularē cui⁹ ē talis actus.Vñ nō pcipimus nos videre p virtutē visiuam oculi,sed per virtutem superiorem illa virtute,puta per sensum cōem. Et bene percipimus nos ponere differentiam inter sensibilia propria diuersorum sensuum, qđ est opus sensus communis,sed sensus communis non est qui percipiat se illū actū exercere: sed est virtus supior & spūalior.I homine.n.est cogitatiua

tiua:& in brutis est extimatiua. Si aũt inter sensitiuas istæ sunt supremæ,dicemus hoĩem actum cogitãdi percipere,aut per intellectũ qui est virt'abstracta, aut si hoc cõpetit cogitatiuæ hoĩs,ẽ ex spãli quodam priuilegio, ex quo est multũ vicina intellectui, & aliquid ex ꝓprietatib' intellꝰs participat. Pro hoc aũt facit authoritas Simpl. in 2.de aĩa in expõne tex.136.vbi au ctoritate Iãblici d.ꝙ sensitiua æquoce dr̃ de sensitiua bruti & sensitiua nr̃a.vbi d.ꝙ sentire se sentire ẽ humanæ vitæ,q̃ rõnalis ẽ ꝓpriũ,& soli hoĩ competit. nã rõnalis vitæ opus est supra seipm̃ conuerti. Et iõ quia virtus organica & corporalis nõ põt cõuerti supra seipsam talis est.nam oẽ corp' & virtus in corpore est diuisibilis,& hꝫ partes extra partes,loco & subiecto distinctas.conuersio aũt alicuius in seipsum in indiuisibili consistit,corp' aũt & virtus in corpore in indiuisibili cõsistere non põt. Oẽ.n.corp' est diuisibile in infinitum. Et iõ solius virtutis im̃ãlis ẽ ꝓpriũ supra seipsam conuerti.Tenet aũt Simp. sensitiuas virtutes esse potẽtias aĩę rõnalis,sicut & intelꝰs,& iõ tenet illud eẽ ꝓprium sensitiuę hoĩs.lꝫ Commen.illud non teneat.

In consimili tñ hꝫ Di.Tho.in 2. de aĩa lect.13.in expõne t.65. vbi inquit.ꝙ differenter se hꝫ cogitatiua hoĩs ab æstimatiua bruti.Nã cogitatiua apprehendit indiuiduũ vt exñs sub nã cõi: qd̃ contingit ei inquantum vnitur intellectiuæ,in eodem supposito: vt cognoscit hũc hominẽ prout est hic homo. Estimatiua aũt bruti non apprehẽdit aliquod indiuiduum ſm ꝙ est sub natura communi:sed solum ſm ꝙ est terminus,aut principium alicuius actionis aut passiõis:sicut ouis cognoscit hunc agnum,nõ inquãtum est agnus:sed inquantum est lactabilis,& hanc herbam inquantum est eius cibus. ita ẽt dico ꝙ lꝫ in brutis virt' sup̃ior apprehendat actũ inferioris virtutis, quia sunt differentes in perfectione & gradu altiori,vna sit respectu alterius.vbi tñ deuentum est ad actum supremæ virtutis, qualis est actus æstimatiuæ aut memoratiuæ: dico ꝙ bruta non pñt illũ actũ apprehendere:quia neq; per inferiorem virtutem hoc fieri põt,vt clarũ ẽ,neq; per uirtutem illam cuius ponitur actus,cũ sit organica.nulla.n. virtus organica conuersiua est supra suum actum,quia si esset conuersiua supra actũ suũ,esset ẽt conuersiua supra suam essentiã,& ita ĩ virtute sensitiua eẽt mot',& actio circularis,qd̃ Arist.expresse negat cõtra Thimæum. Them.ẽt in lib.1. de memoria & reminiscentia ca.5 ponẽs dr̃iam inter memoriam hominis & brutorũ,ponit duas dr̃ias quia bruta hoc solũ cognoscunt p̃sens & p̃teritum tp̃s,in quibus est memoria,non futurum vt homo. secũda dr̃ia ẽ,quia homo percipit se recordari,qd̃ tñ brutis est negatum. Ecce igitur ꝙ cum memoria sit altior uirtus & spiritualior, ut d.Commen.3.de aĩa commen.6. & tñ nõ p̃cipit actũ suũ in brutis.

Instat aduersus D. Tho.

Non possum aũt non mirari de Di.Tho.in loco prædllegato.nam tꝫ sensum non posse apprehendere suam essentiam. Cuius rationẽ (ut inquit) Auicenna talem adduxit,quia sensus nihil cognoscit nisi per

si p organũ corporale. non est aũt posse ut organum corporale mediũ cadat inter potentiam sensitiuam & seipsum. Sed si hoc est, quõ sensus cognoscit suum actum? si.n. p te organum non est necessariũ potentiæ sentienti ad percipiendum actum suum, uidebitur igitur seq actum sensitiuæ uirtutis esse magis abstractum a mã, q̃ sit essentia ipsius uirtutis: ita q accĩtia erunt magis abstracta q̃ essentia, qd uĩ absurdum. Confirmatur, quia actus ille magis dependet a potentia iudicante actum & eliciente, q̃ ab obiecto. igitur si actus sine organo põt cognosci ut depẽdet ab obiecto, multo magis, ut dependet a potentia.

Et confirmatur melius, quia act⁹ iste uirtutis sensitiuæ est organic⁹, & dependet a corpore ut ab obiecto, & ut a subiecto. si igitur anima & potẽtia sensitiua non est cõuersiua supra se, quia est uirtus alligata organo: non ẽt erit conuersiua supra suum actum. nam si inter actum & potentiam non mediat organum: igitur cum deuentum est ad actum, quid prohibet quin possit progressus ab actu fieri ad potẽtiam? non uideo. Implicat igĩ manifeste sensum posse cõuerti supra actum suum, & non posse conuerti supra seipm: nisi poneretur actũ illum esse abstractũ ab organo, sicut est de actu intellꝰus: & potentiã esse organicam, quod nullus sani capitis adhuc somniare potuit. Si .n. organũ est necessarium pp primarium obiectum & non pp secũdariũ, cuius est actus per uos, sequitur ergo istum actum nõ esse organicum, & ita non erit sentire actus coniuncti, sed actus aĩę tm̃. Cuius oppositum d. Philosoph⁹ 1. de aĩa t.c. 14. ubi d. Vr aũt & aĩæ passiões oẽs cũ corpore eẽ, ira, mãsuetudo, timor, misericordia, confidẽtia: adhuc aũt & amare & odire, simul .n. ijs patitur aliquid corpus. unde contra antiquos ibid. tex. com. 64 Dicere autem irasci animam, simile est, & si aliquis dicat eam texere aut ędificare.

Præterea Si potẽtia sensitiua pcipit actũ suum: quare nõ percipit suum organũ? Vñ Aui. d. in 6. naturalium in fine. q imaginatiua nõ imaginatur suum organum: & ita ẽt non imaginatur suam imaginationem. Sicut.n. uisio non est uisibilis, sic nec imaginatio est imaginabilis. Illa.n. rõne Alexand. probat ĩ 2. de aĩa p sensum cõem sentire nos uidere, & nos audire, quia non uidemus ipm uidere, quia uisio non est uisibilis. Ampli⁹ essentia aĩæ potentia & actus ita se hñt fm istam uiã, q potẽtia mediat inter essentiam & actum. quia tenet D. Tho. potẽtias aĩæ realr distĩgui ab essentia animæ. Si igitur potentia sensitiua q̃ est organica põt cognoscere actum suum: quare non põt essentiã aĩæ cognoscere? Dices quia inter potentiam & essentiam non cadit mediũ organum corporeum, quia sensus quicquid cognoscit, cognoscit p organũ corpale: mõ stante eadẽ cã sequiĩ eadẽ cõclusio, q̃a neq; cognoscit suũ actũ

Vñ Albertus cognomẽto magn⁹ in 3. de aĩa ca. 14. in tract. 1. expresse tenet, q nulla uirtus organica apprehendit se uel instrumentum suum. quin imaginatio nec se, nec instrumentum suum imaginatur:

& sic ē de ol̄b' alijs organicis. vnde si visus cognoscit suum videre, deberet etiam cognoscere oculū quo fit visio, & cognoscere seipsum, vt deduximus.

Veruntā ipse ēt Di. Tho. in 2. de aīa, vt prætactum est: in expōne tex. 65. expresse d. q̄ sensu cōi percipimus nos videre, quod non possunt facere sensus particulares. Idē etiam tenet in comm. super lib. de Somno & vigil.

Tādē cōtra istos qui tenēt visum sentire suum videre, q̄rēdū est cur non sortiat pariformiter sua organa? cur nō spēs quibus fit visio? vñ Arist. istā q̄ōnem terminauit in 2. de aīa, & p̄cipue s̄m Them. & Alexan. in t. c. 57. huius rō ē quia sentire consistit in quodā moueri: nullus aūt motus a iunctis innexisq; prouenit, nam talia organa sensitiua, licet vim sentiēdi cōtineāt, non tñ ipsa seipsa mouēt, sed sēsibilia. sensibilia aūt nō mouēt nec impellunt, nisi remotiuscula sint. Vñ sensibile positum supra organum sentiendi non cāt sensationem. vnde a iunctis & innexis nulli ictus eueniunt: quia iam ipsi se ferirēt sensus, qd̄ fieri posse reclamat rō: etenim neq; marculus per se excudendo ē, neq; sera secādo, neq; terebra in forando: sed excussor & faber adhibendi extrinsecus sunt, quorū opa atq; vi & entia illa cōsistant, excussio, inforatio, sectio. Themist. ibid. Mō actus vidēdi ē īmediate coniūctus potētię per vos, quia non indiget organo, ergo nō mouet potentiā pp eādē rōnē, quia potētia sensitiua ad hoc vt exeat in actū sentiēdi, oportet vt moueatur, & forma existens in subiecto non mouet subiectum nec alterat ipsum.

Arist. cōsuetudo est inducere sermones sufficientes, aut post demonstratiuos, aut in locis in quibus nō potest habere sermones demonstratiuos primo de anima commēto. 65.

Arist. nō opinat̄ q̄ aīa faciat actiones diuersas p virtutes diuersas; & vnica membra tm̄, neq; per vnicas virtutes & mēbra diuersa tm̄. neq; ēt p virtutes diuersas & mēbra diuersa tm̄. Sed opinat̄ q̄ faciat p virtutes diuersas & mēbra vnica, s. principalia, & mēbra diuersa 1. de aīa. c. 89. & 92. Vide lucidissimum Themist. in 1. de aīa in cap. 3. in expōne tex. 7. Et eūdem ibid. ca. 35. vbi ponit dr̄iam inter opinionē Plato. & Arist. quorum alter diuisit aīam p partes, alter vero per potētias, magna enim est dr̄ia inter potentiam & partem.

Arist. tenuit q̄ nō est habitatio sub æquinoctiali, pp dominium caliditatis 2. Metheo. cap. 2.

Aristo. fuit regula in natura & exemplar quod natura īuenit ad demōstrandum vltimam perfectionem humanam in materijs 3. de aīa cōmen. 14. Cōsimile: vt habes supra in prologo 1. Ph. & 1. de Gn̄at. cō. 38. & 3. Metheo. ca. de iride. Auer. insuper in 1. de Gn̄at. aīalium ī digressio. contra Galenum. ita scribit, de Arist. laudemus Deum, qui separauit hunc virum ab alijs in perfectione, appropriauitq; ei vltimam dignitatem humanam, quā non omnis homo pōt in quacūq; ætate attingere.

Aristo. narrauit q̄ quidā passus fuit debilitatem visus, & videbat ante ipsum suam imaginem seu figurā in

in aere. nam aer fuit sicut speculũ respectu visus eius. 3. Methe. ca. 1.

Arist. ĩ scĩa diuina adducit multa q̃ fuerũt declarata ĩ scĩa naturali pp tres cãs, prĩo ad rememorationẽ. hæc cã tãgit 1. Met. c. 15. scdo qa vtraq; scĩa cõsiderat de principijs substãtię sensibilis inquãtũ sensibilis est, sed diuin⁹ de prĩcipijs substãtię quaten⁹ substãtia: & ĩquãtũ ens, istã ẽt cãm tãgit Cõmẽ. ĩ eodẽ loco, & in. cõ. 18. & 7. Met. te. 9. & 39. & 12. Met. 1. 5. 6. & 29. cõ. Et ĩ 8. Meta. cõ. 4. & 4. Met. cõ. 1. & 6. Met. te. cõ. 1. Et. 2. Phy. cõ. 4. & 21. Tertia cã, quia licet eędẽ demrõnes adducant̃ in naturali Philosophia & ĩ scĩa diuina: tñ vl̃iori modo in scientia diuina adducuntur. Vide pro hoc. 2. Meta. com. 6.

Arist. opinabatur ꝙ intellecta rerũ notificãt substãtias rerũ, & nõ sũt substantię earũ. 1. Meta. com. 45.

Aris. innuit se cõprehẽdere veritatẽ simpl̃r, aut in maiori pte, ſm ꝙ est poſ̃e ĩ humana natura. 2. Met. cõ. 1. Idem. 3. de Ani. cõ. 14. & alibi.

Arist. ĩ Meta dũ adducit demrõnes scĩę naturalis, tñ inducit eas vl̃ius. qm̃ quanto demrõ fuerit vl̃ior, tãto magis erit ꝓpria illi scĩę. Et Aristo. obseruat se in hac intẽtiõe. s. ĩ inducẽdo demrõnes vl̃es, alio mõ q̃ in scĩa naturali. Et hęc ẽ cã reitè ratiõis earũ demrõnũ in scĩa diuina. 2. Meta. cõ. 6. Cõtra fatuos qui dicũt Arist. fuisse malũ Metaphy. quia vtit̃ eisdẽ rõnibus, quib⁹ vsus fuit in scĩa naturali. Isti. n. non animaduertũt ꝙ vl̃iori & altiori modo inducũtur ibi q̃ in naturalib⁹.

Arist. consuetudo fuit in oĩbus sciẽtijs in qõnibus difficilibus inducere sermones disputatiuos, q affirmãt & destruunt idẽ. nullus. n. scit quãtũ sint difficiles, nisi sciat illas ꝑ sermones disputatiuos. 3. Meta. cõ. 1. Idem. 4. Physi. com. 3. & 51.

Arist. mos est inducere res famosas post demõstrationes. 4. Ph. c. 133.

Arist. sermo in 3. Met. est ſm probabilitatẽ hominũ. 3. Meta. com. 11.

Arist. in. 5. Met. nõ intẽdit loqui de speciebus q̃titatis, & qualitatis ſm ꝙ sunt ꝑdicamẽta: sed solũmodo intendit numerare intẽtiões quas significãt hæ dictiõe quantitas & qualitas. Snĩa Auer. 5. Met. cõ. 19.

Arist. mot⁹ fuit ad ponẽdũ motorẽ separatũ in virtutũ intelligẽtiũ factione, qa virtutes intellectuales apud ipsum sunt nõ mixtę cũ materia. Vnde necesse est vt illud qd̃ nõ est mixtũ cũ materia fiat à nõ mixto cũ materia quoquomodo, quẽadmodũ necesse ẽ vt oẽ mixtũ cũ materia generet̃ à mixto cum materia. 7. Met. cõ. 31. Ex quo patet ſm mentẽ Auer. ĩtelligẽtias dependere à prima ẽt in gñe causæ efficiẽtis quoquo mõ, cõtra Greg. & Io. de Baccone in. 2. sentẽtiarũ. disp. 1. q. 1. qui violẽter glosant ꝑsentẽ authoritatẽ. Dicũt. n. ꝙ per virtutes intellectuales intellexit ĩtellectionẽ: pp quã Arist. coactus fuit in. 3. de Ani. ponere intellectũ agẽtẽ. Sed tũc impropria eẽt Auer. orõ ac sermo sumere habitũ ꝑ ipsam potẽtiã, & actũ ſm ꝑ actũ primũ. Virtutes. n. intellectuales sunt intelligẽtię ꝓprie loquẽdo, nõ ĩtellectiões, sed tales sunt habit⁹ taliũ ꝟtutũ, aut signant̃ ꝑmodũ habit⁹.

Arist. snĩa (vt dicit Alex.) ẽ minoris ambiguitatis oĩum suarũ: & magis cõueniẽs vt sit vera. 12. Met c. 18. in. 2. coll̃. Idem. 2. Cœ. com. 1.

Arist.

Arist. opinio de Gener. quō fiat requirat. 12. Met. cō. 18. iuxta dimidiū cōm. ibi. Tertia aūt opīo Arist.

Arist. concedit ꝙ mundus est vnus & ab vno procedit, & ꝙ vnum est cā vnitatis quodāmodo, & pluralitatis causa alio mō. Ex lib. destr. dispu. 3. in solu. 12. dub. in fine.

Arist. opinio est summa veritas, ꝑ ut suus intellectus fuit finis humani intellectus, quare ꝑclare de Ari. dr̄ ꝙ ipse creatus fuit & datus nobis diuina prouisione, vt non ignorem⁹ possibilia sciendi. Ex lib. destru. dispu. 3. in solu. 13. du.

Arist. consueuit in omnibus suis libris adducere rōnes suorum aduersariorum. & vide causam ex li. destru. dispu. 3. in solu. 18. dubij.

Arist. fuit princeps quo perficiūtur oēs sapientes post eum, licet differant in intelligendo verba eius: & in eo ꝙ sequitur ex eis. Ex libello de continuatiōe intellectus abstracti cū homine. Idem. 3. de anima. 14. & alibi sæpe.

Arist. vtitur via composita ex diuisione & ex sensus conuenientia in enumerādis subiectis sciē de aīalibus. Commē. in. 1. de partibus.

Arist. in libris nouē de natura animaliū ꝓcessit ex fide sensus, & ex ijs quę reuelata sibi fuerūt, p indubitatam reuelationē. Auerr. ibidē. Et inde scis quare liber ille dr̄ liber de historijs animalium.

Arist. demrōnes suaptę sunt ex propōnibus naturalibus primis & vl̄ibus & essentialibus. & ꝓprietas talium demrōnū est vt nullus ex q̄n que sensibus eis contradicat. Commenta. in. 2. de partibus animaliū cōtra Gal. i ca. de cerebro. Vide de istis dmrōnib⁹ cō. 8. Ph. &. 1. cœ. 22

Arist. opinatus est principium sanguinis & venarum eē cor: pp duas rationes, quas require in. 3. de partibus animalium. cap. de corde.

Arist. in libris de partibus aīalium vl̄ia iuuamēta ꝓsequutus ē p summas, sed restat multa particularia iuuamēta prosequi, q̄ Gale. solū de hoīe ꝓsequutus est. promittēs idē de omni genere animaliū se factu rum. Ex Auer. super comm. lib. 4. de partibus aīalium. in fine libri.

Arist. d. ꝙ in terra Latinorum sunt duo flumina, ex quorū vno oues bibentes generant masculos, & ex alio fœminas. 3. de Animal. cap. 3.

Arist. philosophię pater, nō studuit in maiori parte librorum suorū facere diuisiones in vnaquaq; re, q a illę non inducunt ab authoribus nisi pp debilitatē discretiuę scholariū. Ex snīa Auer. 1. Colli. cap. 1.

Arist. nō debet tribui in defectum si ei⁹ tempore nō fuit cognitū aliud iuuamentū diaphragmatis, nisi vt distinguat mēbra superiora ab inferioribus. nā eius tpe ars anothomiæ nō erat cōpleta sicut fuit tpe Gale. qui posuit ꝙ prima operatio istius mēbri est pp modū anhelitus. 2. Colli. ca. 19. de iuua. mēbro. motus anhelit⁹. Idē. 2. de aīa. 123.

Aristotelicus mos est generum loco vti vocabulis spērū. Them. snīa in 4. Phy. in. t. c. 45. vbi. d. p accēs ibi summi generalius q̄ s. vtē p aliā.

Arist. in. 1. de aīa potius cā discernēdi disputādiq; diligētia, q̄ cū snīa aut fiducia decernendi disseruit. Them. 1. de aīa. ca. 26. & ē ī expo. te. 66. Ex hoc patet solō ad Achillē Pet. Pōpon. qui pp rōnē Arist. i 1. de aīa. t. c. 12. tenuit aīam intellectiuā sm Arist. eē mortalē. & nō aīaduertit

Solo ad Achillem Pe. Pōponatij.

aduertit q Arist. ibi pponit qőnes difficiles circa animę substantiã, & circa accidẽtia eius, & est sermo eius in disputatione. Nam locus decernendi est in. 3. de aïa, vt omnes expositores fatentur.

Arist. mediã quãdã rõnẽ sequutus, fructices animata non aïalia nuncupauit, q Plato confunderet. Stoici vero neq; aïata, neq; aïalia fatentẽ. Them. 2. de aïa. ca. 8. in fine.

Aristo. in more est substãtię & subiecto accñtis appellationẽ asciscere. Them. in. 2. de aïa. ca. 21. in expõne te. 65. Vbi Aris. loquẽs de sensibili p accñs dat exẽplũ de Diarij filio. D. n. q accidit albo hoc q sentit. Et pbat hoc ẽt p illud Arist. in pdicamẽtis. in ca. de ad aliqd. vbi sqt. Circũscriptus semotisq; reliqs rebus q accidũt dño. i. circũscripto semotoq; hoïe, & cęter. d gñe hoc.

Aristo. in multis libris aliud doctrinę principiũ fecit à prĩcipio qd est principiũ ĩ rei veritate Auer. snia. 5. Meta. cõ. 1. Et est de mẽte Philosophi ibi. d. n. q ĩter alias acceptiones principij principiũ qñq; sumitur p principio rei, sed a quo quis facillime addiscet. Et p hoc frater mi, pñt cõciliari tot altercationes & rixę inter Arabes, Latinos, & antiquos expositores de ordĩe librorum in scïa naturali, sicut declaraui late in Theorematibus.

Arithmeticus & geometra ĩ enumerandis suis subiectis vtunẽ via diuisiõis, sed astronom⁹ enumerat ea ex sensu. Ex cõ. sup. 1. de partibus aïaliũ. Sed naturali, scïę diuisio ñ semp sufficit de p se, cã autẽ quare mathematicis sufficiat ĩ hoc diuisio, & nãli scïę nõ deseruiat, est, qa ibi eadẽ sunt nãę nota & nobis, in naturalibus secus est. Cõmẽ. ibid.

Ars medicinæ & alię artes p se sunt paratę vt agãt ĩ alia a subito ĩ quo sunt. 2. Ph. cõ. 3. & 1. & 5. Ph. c. 2.

Artes sunt duobus modis, aut ars cuius principiũ extrinsecũ est necessario, vt edificatoria, aut ars ĩ qua p accñs põt cõtingere q principiũ sit ĩtrĩsecũ, vt medicina. 2. Ph. c. 3.

Artiũ qdã faciũt formas, & qdã ppa rãt materiã. 2. Ph. te. cõ. 24. & 25.

Artes principãtes sunt duobus modis. s. & 1. Ethic. cap. 1.

Artes sunt tribus modis, aut operãs simplr, aut vtens simplr, aut operans quodammodo & vtens quodã modo. 2. Phy. com. 25.

Ars aliqua perficit quę natura non potest operari: aliqua vero imitaẽ. 2. Phy. tex. & com. 78. & 77.

Ars agit extra & natura ĩtra. 2. Ph. cõ. 86. 3. de aïa. 18. 12. Meta. 13.

Artes quędam vtuntur cogitatiõe, quędam non. 2. Phy. com. 86.

Ars est inducẽs ad cognitionem cõuenientię & diuersitatis in speciebus, cum non fuerint manifestę p se: fm regulas datas in. 7. Topico. de eodẽ & diuerso. 7. Phy. cõ. 31.

Artes mechanicę, & scïę volũtarię, oẽs vtunẽ motu, & cũ mot⁹ destruitur destruũẽ oïa ista. 8. Ph. t. c. 22.

Artes speculatiuę dicunẽ verę, quia considerãs in eis vadit a determinatis rebus ad res determinatas, & per media terminata. 1. Phy. com. 1. Et ita Alex. exposuit locum illũ. Aduerte tñ q etiam scïæ speculatiuę appellanẽ veritates, vt patet. 1. de Ani. tex. cõ. 2. quia a fine vnũquodq; denominare fas est. vt patet. 2. de Ani. tex. com. 49. Finis autem sciarũ speculatiuarum est veritas, & actiuarũ op⁹. 2. Met. t. c. 3.

Artium.

Artiū ſpeculatiuarū, aut ſuarū partiū ſunt q̄dā cōſiderantes de rebus ſimplicibus carētibus prīcipijs. Et hęc eſt diſpō ſcīę conſiderantis de principijs cuiuſlibet entis. 1. Phy. cō. 1. Vbi aduerte φ iſta ē ſcīa diuina. Ipſa.n.eſt q̄ cōſiderat altiſſimas cās oīum entiū inquātū entia ſunt, vt patet ex prohemio Meta. Et. 4 Met. te. c. primi. nā in vna ſuī parte cōſiderat de principijs entiū ſenſibiliū, inquātū entia ſunt & ī quātum ſubſtātię ſunt: in alia vero de principijs entiū ſempiternorū, vt teſtať Aue. 12. Met. c. 1. 2. 29. Ex hoc loco aliqui accipiunt entia ęterna nō habere cām efficientē, quia Auer. exponit hic p prīcipiū, cām agentem & mouentem. Vide in contradictionibus.

Artes nō differūt ab inuicē niſi aliquo iſtorū modorū, aut cōfirmatiōe demſonis, aut nobilitate ſub iecti, aut vtroq;. 1. de aīa. com 1.

Ars imponit formā ī tota materia, abſq; eo φ in materia ſit aliquid exiſtēs de intentione formę anteq̄ artificiū fecerit eā. 3. de aīa. cō. 18. Idē 6. Ethi. ca. 5. & 7. Meta c. 29. & 12. Met. 13. & 2. Ph. 1. 3. & 86. cō.

Artes operatiuę exiſtimatū ē φ pñt acquiri in ſomno ſed de ſcientijs ſpeculatiuis remotum eſt, in commento libri de diuinatione.

Ars imitatur naturam inquantum poteſt. 4. Metheo. tex. com. 28.

Ars fit cum ex multis experimentalibus cōceptiōib⁹ vna fit vl̄is, velut de ſilibus acceptio. Ex ꝓhę. Meta.

Ars eſt vniuerſalium cognitio: experientia vero ſingularium. ſ.

Arte ſcire & intelligere, magis q̄ experimento arbitramur. ſ.

Artibus pluribus repertis, alijs quidem ad neceſſaria, alijs vero ad introductiōnem: tales illis arbitrādum eſt ſapientiores eſſe, pp id q̄ ſciētię eorum ad vſum nō ſunt. ſ.

Ars quælibet cōſiderat de cauſis ſui ſubiecti. 1. Meta cō. 47. vide quō ī 2. Phy. 22. & 26. & 12. Meta. 5.

Ars nō deliberat. 2. Ph. te. c 26. Nota φ habet veritatē vt in plurib⁹: ſed fallit in artibus vtentibus coniectura, vt nautica & medicina. & ita gloſāt gręci & Auer. ī cō vt p3.

Arte & natura cōſtātia hn̄t materiā & agens. 7. Meta. tex. com 22.

Arte confecta, q̄dā eadē à natura ēt fieri pñt, q̄dā vero ſolū à pte. 7. Meta. te. cō. 29. Et ibi redditur cauſa.

Artes quędam adiuuant ſeinuicem ſupra, & in principio libri Ethicō.

Artiū, quędā materiā exornant, q̄dā vero defectū & inualentiā corrigunt: materiā exornant excuſſores ſignifici ſellularij: inualentiā corrigit medicina & agricultura. Themiſt. 1. de anima. 16.

Ars eſt ſpecies. 7. Meta. t. cō. 30. Vbi vt bene deducit Cōmē. in cō. iſta ē dria īter gñata à natura & generata ab arte, quia in generatiōne rerum naturaliū totū cōgregatū ex materia & forma eſt q̄d generat & q̄d generatur: ſed in generatis ab arte totū nō generať à toto. Artificiū. n. nō eſt niſi forma tm̄ generati & nō congregatū ex materia & forma. Vide. 2. Ph. 13 &. 3. de aīa. 18 Et in. 2. de aīa. 8. & 8. Meta. 12.

Artiū quarundā actio cōponiť ex natura & arte, quarūdā vero artiū à ſola arte ē. 7. Meta. t. c. 29. & 30.

Artes oēs & factiuę ſcīæ, & potentię ſunt. 9. Met. te. c. 3. Et rō eſt (vt ibi dr̄) quia ſunt principia permutabilia in alio inquantum aliud.

Artes operatiuę quędā acquirunt̄ p cō suetudinē, & q̄dā p rōnē, & q̄dā p rōnē & assuefactionē. 9. Met. c. x.

Ars nihil agit in corpore nisi in extremitatibus tm̄: natura vero in ipso corpore toto. 12. Metaph. cō. 18. authoritate Themistij. & est in prima parte digressio.

Ars medicinalis est aliqualiter sanitas. 12. Meta. tex. com. 24.

Artes multæ (vt multi opinati sunt hominū) nō acquirūtur ex humanis cōprehēsionib⁹: imo dicūt aliqui q̄ traduntur à demonibus, aliqui vero q̄ tradunt̄ ab angelis s. p phetis. & iō dixit q̄dā sapiētū q̄ hę artes sūt maximū testōniū pphetię. Ex li. destr. disp. 3. in sol. 18. du.

Ars q̄libet contemplatiua duos hēt habitus seu modos notitię, vnus ē rerū inquisitarū ī illa arte, alter vero est canonum & semitę proprię s̄m quā speculat̄ artifex, si quid verū aut falsum dictū est Ex cōmento super primo de partibus aīaliū. Et habetur in principio ab Arist.

Ars extra opus suum & lucerna extra domus incendiū. 1. de Genera. animaliū. ca 18. iuxta dimidium.

Artes practicæ inquantū sunt artes tria cōtinēt. primum est scire loca suorū subiectorū. s̄m est scire finē q̄situm ad ducendū ipsum in locis subiecti. tertiū est scire instrumenta quib⁹ valeamus ducere finē illū ī locū illius subiecti. 1. Colli. ca. 1.

Artes oēs q̄ super materiā dominātur, aut ipsam sunt manifestantes, tribus sunt modis, aut erunt supsistentes absolute, qui neq; materiā neq; formā faciunt, sed pcipiunt: aut efficiētes absolute, qui nō pręcipiunt, sed faciunt formā in materia pparata: aut sunt medij vt sint efficientes in parte, & supersistentes in parte. 6. Col lig. cap. 1. Et habetur. 2. Physi. te. cō. 23. & 24.

Artes operatiuæ nonnullæ materiā faciunt, sed artes speculatiuę materiam cognoscunt. Them. 2. Phy. super tex. 24.

Artes & scientiarū genera sunt tria, vel. s. artes speculatiuę, & sunt illæ quarum finis est scire tm̄, vel artes practicæ, quarū finis est pp opus: aut sunt artes auxiliantes ijs, & dirigentes, & sunt. s. artes logicales. Auer. s̄nīa ē in paraphrasi suę Meta. tract. 1. ca. 1. in principio. Et ex hoc scire potes, male sentire illos qui asserunt logicā eē vere sciām: quorū aliqui dixerunt ipsam esse speculatiuam, vt Scot. & Anto. Andreę, nōnulli v̄o practicā. Sed s̄nīa Alexā. in topicis & in lib. Priorū, & s̄nīa Auer. (vt vides) fuit logicā nō eē ptē philosophię, neq; practicæ, neq; speculatiuę, sed organum. Et colligit̄ satis bn̄ ex. 2. Topi. vt notauit ibi Alex. & ppea in. 2. Metad̄r sciēdi modus. Cōsimilē s̄nīam habet Commenta. in. 2. Poster. in commento magno in principio.

Artes speculatiuę sunt vl̄is & particularis, vt d̄r in li. Poste. & ars vl̄is est q̄ cōtēplat̄ de ente absolute, & de cōcomitātibus ipsum essentialibus: cuius spēs sunt tres. s. ars topico. ars Elencho. & sciā diuina ī. Et habetur ēt. 4. Metaph. te. cō. 5.

Ars pticularis est q̄ de ente quoquo mō speculatur: & diuidit̄ in duo, ī naturalē, q̄ de ente transmutabili considerat: & in mathematicā, quę de quantitate denudata à materia contemplatur, supra.

Artes omnes actiuę dicuntur potentię. Auer. in Paraph. Meta. tract. 1. cap.

cap. de potentia & actu. Et sunt potētię actiuę, ita notat Ale. l. 1. Top.
Ars & nā, dū errāt, non longe diuertūt à fine: neq; id qd euenit diuersum admodū, aut alienū est ab eo qd proposuerant. Them. 2. Ph. 82.
Ars & natura intendunt actum & non potentiam. 9. Meta. te. cō. 16.
Artifex necesse ē vt ponat subiectū de quo considerat, & diuidat genera ei⁹ quasi manifesta ī eē. Artifex .n. nō pōt demrare subiectū suę artis, neq; spēs illi⁹ subiecti. 2. de aīa. cō. 27. Idē. 7. Met. cō. 1. & 12. Met. cō. 5. & 1. Ph. c. vlti. & 2. Ph. c. 22. Nota tñ ꝙ aliquibus scientijs sufficit diuisio in numerādis subiectis: vt arithmeticę & geometriæ: qdā aūt talē numerū venanẽ ex sensu: vt astronomia: qdā ṽo neutra via sibi sufficit, sicut sciē de aīalibus: Comm. in. 1. de Partibus aīalium.
Artifex demrātiuus distinguit nomina equiuoca in sciā. 4. Ph. c. 24. Qūo sit intelligendū, vide. 3. Met. com. 1. & 5. Meta. com. 1.
Artifex naturalis non solū considerat corpa & magnitudīes & passiones istorū: verūetiā & q̄ sunt extra ista: vt vacuū & īfinitū. 1. Cœ. c. 1.
Artifex primo debet describere genus de quo cōsiderat. 1. Cœ. cō. 2.
Artifex qui potest se assimilare naturę fm suam posse, est melior. Cōmenta. in lib. de Sensu & Sensato.
Artifices sapientiores esse exptis opinamur. Ex prohemio Meta.
Artifex quilibet cum voluerit, nullo existente impedimēto agit suum actum. Ista. n. est definitio cōis oī b⁹ actis ab artificio. 9. Meta. t c. 12.
Artifex artis inquātū est artifex alteri⁹ artis nō pōt cognoscere principia recepta in illa arte, q̄uis sciāt illa: Nescit. n. ea nisi inquantū est artifex alterius artis. Auer. 1. Colli. cap. 1. Idē. 2. Phy. 22. & 26. & 12. Metaph. com. 5. contra Auic.
Artificiales res non agunt in se nisi per accidens. 5. Phy. com. 2. idē. 2. Physi. com. 1. & tex. com. 3.
Artificialia nō hñt vñā extra aīam: nullus. n. d. hoc. 1. Meta. com. 34.
Artificiales res voluntate fiunt: sed naturalia fiunt à natura. ex dispu. 11. in solu. primi dubij. Et ex principio secundi Physi.
Artificialia & naturalia conueniūt in istis tribus. v3. ꝙ hñt materiā, & ꝙ sunt p aliqd, & ꝙ sunt aliqd. 7. Met. cō. 22. Idē. 3. de Aīa. te. c. 17.
Artificiale īdiuiduū est vnū p violētiā. 10. Met. c. 1. & 11. & elicit̃ ex t.
Artificiatū & voluntas idem sunt in forma. 6. Meta. com. 1.
Arterię non dilatantur quia implētur sicut vtres: sed econtra, quia dilatantur ideo implentur sicut folles. Gal. 6. de vtilita. particu. ca. vlt.
ASILVM quid sit vide in. 8. de natura aīalium. ca. 19. vbi dr̃ esse ceu vermiculum effigie scorpiōis, magnitudine aranei.
Asina, conceptus incōtinēs est. genīturā. n. iniectam emittit. quamobrē verberibus eius sectantes cogūt ne id faciat. Arist. 2. de Gen. aīaliū ca. 6. idē. 6. de natura aīaliū. ca. 23
Asinus est animal frigidum, ideo ī locis frigidis gigni non potest. 3.
Asinus si superuenerit equā quam equus inierit, puertet initū, ob sui seminis frigiditatem. Si vero equ⁹ superueniat asinā quā asinus inierit, non peruertet initū. Arist. 2. de Gener. animaliū. cap. 6. & 3. de Generat. animalium. cap. vlt. & 6. de natura animalium. Cap. 23.

Asinus est aīal maxime frigoris im patiens, quapp scytica, & pontica terra asinis caret. 8. de natura animalium. cap. 25.

Asperitas significat siccitatē multā ī superficie rei asperæ: lenitas vero humiditatē in superficie rei lenis. Et ideo lapides qui generantur in aq̄ sicci sunt & duri, & tñ sūt lenes.

Assata habēt exteriora sicciora interioribus: in elixatis est econtrario. 4. Metheo. tex. com. 28.

Assare magis opus est manu artificum q̄ elixare. s.

Assub, & fulmina, descendunt p par tem aeris humidam permixtam cum eis. 4. Cœli. com. 39.

Astra, si non viderentur à nobis, nō minus existimo forēt sempiterne substantię, post eas quas nos videmus. 7. Metaph. te. com. 58.

Astra & sol semper agunt, & nō est timēdū ne q̄nq; stēt. 9. Met. t. c. 17.

Astrologus cōsiderat de figura solis & lunę ſm ꝙ mēs abstrahit eas à motu. 2. Phy. com. 18. & idē habet Them. vide in concordantijs.

Astrologus de ordine & situ & qualitate motuum cœli vtplurimum dat quia: & naturalis pp quid. 2. Cœli. commen. 57.

Astrologus & naturalis, licet eandē cōnē a priori & p cām absoluant, differenter tamen. 2. Cœ. com. 57.

Astrologi omnes dissentiūt ab opinione tenente solem esse sub mercurio & venere. 2. Cœ. com. 58.

Astronomi non dantur ad iudicandum res futuras, nisi quia existimant scire ex corporibus cœlestibus causas proprias generationis cuiuslibet indiuidui modorū spēi. I com. libri de diuinat. ſm quietē.

Astrologiæ subiecta licet sint mota s. corpora cœlestia: non tñ considerat de eis astrologꝰ ſm ꝙ sunt mota: sed considerat de figuris & sitibus eorum ſm qualitatē motuū, & ſm velocitatem & tarditatem: & considerat etiam quantitatē eorū. naturalis vero considerat de naturis eorum ſm ꝙ sunt mobilia: & declarat qualis modus motuū est possibilis in eis, & qualis nō. 1. Meta. com. 19. Vide ēt. 12. Meta. com. 44. & in. 2. Ph. te. c. 18. & 19. & 2. Cœ. com. 57. Vide de dr̄ia astrologi & Physici. Themi. & 2. Ph. sup tex. 18. & pōdera bene verba eius.

Astronomi dicunt ꝙ quędā stellæ sunt fortunatę & q̄dā īfortunatæ, & hoc nō est poſſe, sed tñ est poſſe scire de eis ꝙ quędam sunt meliores quibusdam. hoc. n. inuenit̄ in absolutis a motu, nedum ī immobilibus. 9. Metaph. com. 19. & elicitur ex tex. in quo dicitur ꝙ in sempiternis non est malum, neq; peccatum, neq; corruptio.

Astronomi ponūt motū cę. mēsurā oīum motuū, & iste motus ē motus cę. diurnus: tēpus. n. istius motus est minimium omnium temporum. 10. Metaph. tex. com. 4.

Astrorū natura est sempiterna. 12. Metaphy. tex. commen. 43.

Astrologia sola mathematicarū de substantia sensibili sēpiterna theoriam facit: aliarum vero de nulla substantia, puta quæ circa numeros, & Geometria. 12. Metaph. te. comm. 44. Inde scire potes quantum deuiauerint qui posuerūt substantiam corpoream esse subiectū mathematicarum: & qui materiā intelligibilē, à qua mathematicus nō abstrahit dixerūt eē ipsam substantiam, vt Scotus & Egidius Ro.

Cōtra Scotū. 6. sue Me q. j. & Egid. ro. 2. Phy.

Astrologi

Astrologi omnes cõueniunt in hoc, φ motus orbium decliuium reuol uuntur in motu diurno, in circuitu sup polis totius. 12. Meta.c.47.

Attractio ĩ rebus nãlib⁹ ẽ attrahere aliquid ad se: sed in rebus volũtarijs est vtrũq;.7. Ph. cõ.10.

Attractio in rei veritate est qñ attrahens simul mouetur cũ attracto: sed attractio in qua attrahẽs quiescit,& attractum mouetur, est attractio ęquiuoce, supra.

Attractio consimilis nõ operaẽ nisi diuisionẽ consimilẽ,ex oĩbus partibus, non vt nõ sit diuisio oĩno: cũ potentia attrahentis sit fortior potentia rei attractę.cõtra Them. Commen.2. Cœl.93.

Attractio ꝗdã fit prima qualitate,& quędã proprietate: & est dñia, quia illa ꝗ attrahunt per primã qualitatem attrahunt ꝗdlibet: sed ꝗ attrahunt proprietate,attrahunt determinatam rem: vt adamas ferrũ.5. Colliget. cap.18

Attractio generaliter quocũq; modo fiat non fit nisi per calorem.s.

Attractio medicinarũ ꝗ fit per calorem in eo φ calor: est duobus modis: ꝗdã.n. attrahũt per calorẽ naturalẽ existentẽ in ipsis: & ꝗdã per calorem putredinalẽ,ut stercus columborum, & fermentum.ibidẽ.

Attractio inquantũ est attractio, licet sit appropriata calori: nõ tamẽ ppea vt attrahat accidit vt attrahat ferrũ: sȝ ppea quia attrahit tali attractione ꝓpria: & hoc accidit pp proportionẽ & cõueniẽtiã ꝗ est inter ipsum & ferrũ. & hęc ꝓportio & cõueniẽtia nõ est nisi in mẽsuris mixtiõis elemẽtorũ ĩ eis, hoc ẽ in trahẽte & attracto. Et ppea est pose ĩueniri ĩ vna re ꝓprietates ĩfinitas: & hoc est cõparãdo entibus quasi infinitis. Et hęc operatio est quasi sicut accidẽs in ipsis virtutibus elemẽtorũ, ꝗ sunt infusę in re ꝗ habet hãc proprietatẽ, & nõ insunt substãtialiter. Et ppea est impose scire p arbitriũ mẽsurã mixtiõis, pp quã fit hęc operatio in ipso ente: sicut sciunẽ operationes ꝗ ꝓueniũt ã materia ꝗ nõ sciuntuẽ. nisi p arbitriũ. Auer.5.Coll.ca.21

Attractio humoris à medicina quae ꝓpriũ humorẽ attrahit differt ab attractiõe ferri à magnete, ꝗa calor ꝓpri⁹ quo medicina attrahit humorẽ nõ hẽt ipsa medicina ipsum in actu, sed acquirit illũ à corpore indeterminata quãtitate, sed adamas habet calorẽ illũ in actu, qñ p suã formã specificã attrahit magnetẽ. 5. Colli.ca.21.vbi redditur pulchra cã quare medicĩa purgatiua adaucta ĩ dosi euacuat aliũ humorẽ ab humore ꝓprio: quia illa opatio debet eẽ p calorẽ acquisitũ à corpore vt ẽ ĩ tali quãtitate & proportiõe determinata & nõ alr.

Aucti quęlibet pars est aucta. 1. de Generatione tex.com.31.

Auctũ nõ dr̃ augeri in eo φ est quãtũ, sed in eo φ est quantũ habens formam. 1. de Generat. com. 38.

Auditus est connaturalis aeri. 2. de Anima tex.com.82.

Auditus est aeris: pupilla vero aquę: olfatus horum alteri⁹ est. 2. de Anima tex.com.130.

Auditus dupliciter est & sonus etiã dupliciter.s. tex.com.139.

Auditus dat⁹ est animali quatenus aliquid sibi significetur: lingua autem quatenus ipsum aliquid significet alteri. 3. de Ani.te.cõ. vltimi.

Auditum nonnulla animalia in capite

nuo oriunť ac pullulant. Arist.in 4.de Generat. Animal.cap.6.
Aues minores sunt garrulę,& ligua ciores 4. de natura aialium.ca.9.
Aues quibus vngues aduncę sunt, pullos cū primū prouolādi facultas fuerit, nido expellunt, percutiētesq; cogunt discedere. Et cæteræ quoq; aues maxīa fere sui pte id faciūt. cūq; enutrierīt, nihil āpli' adhibēt curę:excepta cornice,quę aliquādiu ꝓuidet, qppe q̄ volātes iā suos pullos,pascēs ipsa cōmitať. Arist.in.6.de natura aīaliū.ca.18.
Auib',anni pluuij incōmodi sūt, piscib' vo sicci.8.d nā aīaliū.ca.12.
Aues aduncę viuūt ꝓpe dixerim sine vllo potu,qđ hesiodus nesciuit. Facit.n.in narratione obsessionis Nini,aquilā augurij pręsidēbi bentem.8. de natura aīaliū.cap. 18.
Auibus ęgrotantibus, plumę īdiciū proferunt: turbanť.n.nec positurā eandē seruant quā hñt cū recte valent.8.de natura aīalium.cap. 18.
Aues cū coeunt,plurimas tunc maximas voces emittunt.9. de natura animalium.cap.49.
Aues quibus vngues aduncæ sunt, carniuore sunt. fruges aūt ēt si in os indideris nequeunt deuorare. Arist.8.de natura aīalium. cap.3.
Aues oēs vncę breui sunt collo & ligua lata, apte ad imitandū. nā & indica auis, cui nomē psitacæ quā loqui aiūt, talis ē: & loquacior cū biberit vinum reddiť.8.de natura animalium.cap.12.
Aues & pisces.mammis & lacte carent.3.de natura animal. cap.20.
Auferēs impedimentū est mouens per accidens.8. Phy.tex.com.32.
Augmētatio contingit ingrediente aliquo,aut ex alteratiōe,vt si aqua fiat aer.4. Phy.tex. com 65.
Augmentum in rebus inanimatis dr̄ trāsumptiue:sed augmētum vere ē in rebus aīatis,& p aliqđ extrīsecum.4.Phy.cō.63.&.1.Cœ.23.
Augeri & diminui īpoſſe ē cōtinue, sed est & mediū.8.Ph. tex. cō.23.
Augmētū q d ē digitale ī anno,non pt dici φ ī qualibet pte tpis demōstrata inueniať ps magnitudinis ī actu sicut ī vbi.Et cū ē ga q̄libet talis ī itellu ē determīata ī actu,& q̄libet eaꝝ fit ī īstāti, cū sit īdiuisibilis ī factiōe. Intelligas quo ad sensū esse.8.Phy.cō.23.&.3. Phy.cō.6.
Augmentationē esse, impoſſe est alteratione nō existēte.8.Ph. t.c.55.
Augmētatio quodammō fit a simili,& quodammō a contrario.ꝰ.
Augmēti & diminutiōis termini oppositi sunt,magnitudo aut puitas, aut pfectio magnitudinis aut īpfectio.8. Ph.t.c.62. idē.4.Ph.t c.18.
Augmētatio tā ī cōpositis q̄ ī simplicibus, fit in corpibus nālibus & partibus corū mediante alteratiōe passiua 1.Cœli tex.com.21.
Augmentabile qđlibet est alterabile,& non conuertitur. 1. cœ.c.22.
Augmētatio sūmiť large & ꝓprie.ꝰ
Augmētatio large ē trib' modis,aut ē ſm augmētū veꝝ, & hęc ē tm̄ in aīalib.& plā tis: aut ſm raritatē & dēsitatē,vt pṫigit aeri & aq̄: aut ſ3 accumulationē & iuxtapositionē, & hęc īueniť ī corpibus cōsimiliū partiū, vt in mineris. 1.Cœ.c.22.
Augmētatio ī īfinitū ē ex materia, & nō ex forma.3.Cœ.cō.6.idē. 1.ca.de Subst. Orb.&.3.Ph.cō.60.
Augmentabilis finis cōueniens est mēsura terminata ī lōgitudine & latitudine & profunditate.4. Cœ. com.24.cōsimile.5.Meta.cō.1.

Augmen-

Augmẽtatio ẽ pexiñtis magnitudis additamẽtũ: diminutio ṽo mino ramẽtũ.1.de Generat te.com.31.
Augmentatio fit adueniẽte aliquo ab extrinseco.s.tex.com.32.
Augmẽtatio tria reqrit, quoꝝ vnũ ẽ, quãcũq; ptẽ maiorẽ eẽ ei' qđ au get: & aduẽiẽte aliquo:& tertiũ vt saluetᷓ qđ augetᷓ & mãeat.s.t.c.33.
Augmẽtatio fit ꝭ3 ptes formales & ñ mãles.1.de Gener.t.c.35.&.37.
Augmẽtatio quodãmodo fit a simi li & quodãmõ à dissimili.s.t.c.38
Augmẽtũ ẽ pfectio actiõis nutrimẽ ti.2.de Ani.cõ. 14.idẽ.1.de Generat. te. com. 38.&.42.1. Cœli.21.
Augmẽtatiõis initiũ pri' ẽ ĩ magni tudĩe,ĩ lõgitudĩe,deĩde ĩ latitudĩe, deinde in ꝓfundũ.5 . Meta.cõ.1.
Augmẽtũ differt ab additiõe,qa au gmẽtũ ꝓprie ẽ ĩ viuẽtibus, & p ali qđ extrĩsecũ,& ẽ ĩ oĩb' ptib.ꝭ; additio ẽ in reb' inanimatis in qbus corpus nõ augetᷓ in oĩbus ptibus. ex.4.Phy. cõ.63.idem.1.Cœl.22.
Augmẽtũ in magnitudine põt fieri dupliciter,ex extrinseco, & p alterationem.4. Phy.te.cõ. 63.&.84.
Augentᷓ in profundũ ꝑcipue aĩalia postq̃ suæ lõgitudinis & latitudinis modũ adepta sunt. Arist.3. de natura aĩalium.ca.18. vbi loquitᷓ de ijs quæ pinguescunt. & nota ꝙ illud non est verum augmentum.
Augures, dissidia & cõsidia colligũt ab auib': dissidio bellũ oẽmq; discordiã statuũt : cõsidio pacẽ omnẽq; cõcordiã.9.de nã aĩal.cap.1.
Auic.credidit ꝙ nãlis ñ loqᷓtᷓ nisi de mã ꝓpĩqua:ꝭ3 prim' Philus ꝯsiderat d.j.mã:& peccauit.2.Ph.c.22.
Auic. sermo semper est medius ĩter Peripateticos & loquẽtes.2.Ph.22
Auic. opinatus est ꝙ cœlũ nõ est in loco,neq; per se neq; per accñs.4. Phy.cõ.45.&.6.Phy.85.
Auic.opinatus est ꝙ motus cœli nõ est in loco,sed in situ , supra.
Auic.existimauit ꝙ motus q mutat locũ ſm formã & ñ ſm subiectũ, est motus in situ, & hoc ẽ error.s.
Auic. nõ distīxit alietatẽ ĩ loco p se, ab alietate p accidẽs.6.Ph.cõ.85.
Auic.existimauit & Algaz. sequut' est ipsum,ꝙ diuinus debet demõstrare primũ principiũ esse : & est falsum, & est via tenuis & nõ demõstratiua.8.Ph.cõ.3.&.1. Phy.cõ.vlti.
Auic.dixit hoĩem posse generari ex terra , sed cõueniẽtius in matrice. 8.Phy.com. 46.&.2. Metaph.15.
Auic.in ijsq̃ trãstulit ab Arist.ĩ prima facie,talia videntᷓ eẽ demõstratio Arist.sed nõ suntᷓ ĩ rei veritate. Vn de libri huius hoĩs potius faciũtã sapientia recedere, q̃ ipsam largiãtur.8.Physi.cõ.78.consimile.3.de Ani.30.&.3.Cœ.67.&.2. Phy.22.
Auic. opinatus ẽ duplex eẽ necessariũ.ꝭ.ex alio qđ tñ de se est poſe:& necessariũ ex seipso.8. Ph.cõ.79. vide pro hoc.1. Cœ.com.124.
Auic.non est imitatus Arist. nisi in dialectica:sed ĩ alijs errauit, & maxime in Meta. & hoc quia incipit quasi a se.3.de Ani.cõ.30. vide cõ simile de Auicẽ.3.Cœ.com.67.
Auic. credidit ꝙ dispõ triũ dimẽsionũ exiñtiũ ĩ.j. mã simplr.ꝭ.nõ terminatarũ, ẽ dispõ dimẽsionũ terminatarũ : quapp.d.necesse eẽ primã formã existerᷓ ĩ.j.mã primit', anq̃ dimẽsiões existãt ĩ ea.Ex quo accidũt ei mlta ĩposſia,q̃ vid.1.cæ. de subã orb.ꝯtra temerarios tenẽtes formã corpeitatis substãtialem in via Auerr.quã ex proposito destruit,tã in hoc loco,q̃ ẽt.1.Physi.

commẽ.

commē.63. sicut late disputatum est a nobis ī q̄one speciali de hoc.

Auicen.cum tota sua famositate in philosophia, d.hominem generari ex terra, sicut murē & alia multa.2. Metaph.com.15.

Auic.admiscuit suam sciam diuinā cum loquētibus in sua lege.4. Meta.cō.3. consimile.2.Phy.22.

Auic. credidit ꝙ ens & vnū significāt dispōnes additas essentię: & ꝙ vnū qd̄ dr̄ de oīb᷒ p̄dicamētis,ē illud vnū qd̄ ē p̄ricipiū numerorū. 4.Meta.c.3 &.10.Met.c.8. vid ibi motiua ei᷒ & īpugnationē ab Aue.

Auicē.credidit oēs formas eē ab intelligētia agēte, quā vocat datorē formarū.7. Meta.cō.31.vbi ēt.d. ꝙ existimat̄ ꝙ Them.ēt dicat hoc. Vide clare Them. in.3.de Ani.ca. 52.& ē sup te.38. vbi Philosoph᷒. d aīam eē quodammō oīa.Ibi.n. d.Them. aīam esse formā formarū: n̄ solū q̄a oēs formas cognitione cōplectit̄, verūetiā qd̄ materiæ formas exhibet, & vult᷒ imponit. ipsa.n. aīa ē q̄ materiā rudē signatione & impssione formarum insignit. Nā & viuacitas oīs & vigor, qui plurimus in m̄a cernit̄, ab aīa v̄r ortū habere. Atq, hoc quidē in aīalib᷒ cōspicuū incōtrouersumq; ē: sed ī plāūs & elemētis obscuri᷒.

Aīa ē fora formarū: & quare.

Auic. ignorauit ꝙ vnū qd̄ est principium numeri, est aliud ab vno qd̄ conuertitur cū ente.10. Meta.cō. 5.&.8 &.4.Meta.com.3.

Auic.existimauit ꝙ vnū & ens significāt accn̄s ī reb᷒, & deceperunt ipsū duo.vid.x. Meta c.8 &.4 Meta.3.

Auic.ignorauit ꝙ hoc nomē ens qd̄ significat genus differt ab hoc nomine ens ꝙ significat verum.5.

Auic. absolute dixit ꝙ primus Philosophus hēt declarare p̄ria p̄ricipia sensibilis substantiæ, siue ęternæ,siue nō.12.Meta.com.5.idē.2. Physi.com.22.&.26.idem.2.Phy. de natura. com.3.

Auic.posuit ꝙ aīæ hoīum sunt infinitæ, & infinitas nō ē impossibilis nisi in rebus situatis, sed nullus veracium Philosophorū posuit hoc. ex dispu 4 in Solōne.4.dubij.

Auic. viam ad probādū primū principiū per necessariū & poīe, & per cām & causatū sumpsit a loquētibus, & nō ē nota de se diuisio illa. Dispu.4.in Solone quinti & sexti dub. & ad hūc locū remisit se Cōmen.1.Phy.com.vlt.contra Auic. dū.d ꝙ certior illorū sermonū nō ptransit rōnū probabiliū ordinē, & huius causam innuimus alibi.

Auic. opinatus est ꝙ deus bn̄dictus scit oīa mō v̄li,tēpore nō īgrediēte: & ꝙ ipse ignorat pticularia q̄a sequit̄ ex particulariū scīa pmutatio in substantia.Dispu.6.authoritate Algazelis in.1.dubio.

Auic.solus ex Peripateticis dixit, ꝙ hoc nomē ens significat ꝯns v̄re in substātijs rerū, & nullus ali᷒ dixit hoc.Ex disp.7.in Solone primi dubij. Et.4 Meta.cō.3.&.10. Meta. cō.8.& in libro destru.sæpe.

Auic.negauit istā naturā mediā inter naturā significatā per noīa vnioca, & nām rerū quę t̄m in noīe conueniunt. ita ꝙ negauit analogū mediare inter vniuocū & equiuocū. Et istam viā tenuit Scotus. vide in.7.disp. in sol.vltimi dub.

Auicennæ via ad probandū necesse esse, est insufficiens. vide causam disp.8.in solu primi dubij.

Auic.& sequaces ei᷒ posuerūt datorē formarū sepatū. ex disp.9.ī sol. scdi

sedi vid. 7. Met. c. 31. & 12. Met 18.

Auic. solus ex Philosophis. d. ꝙ corpora cœlestia hñt imaginationes, quãto magis vt habeant infinitas imaginatiões. Sed Alexã. in lib de prĩcipijs totius d. ꝙ ista corpa nõ imaginant̃ ex disp. 16. ĩ sol. primi.

Auic. solus opinat᷑ est nõ dari vnũ mẽbrũ in corpore qđ sit principiũ venarum. Et nullus antiquorum opinatus est hoc, ex. 3. de partibus animalium. Auer. ĩ cap. de corde.

Auic. declarationes ad probandum primũ principiũ sunt topicę & nõ verę. Et tu scies hoc ex cõtradictio nibus adductis ab Algazele cõtra eas in lib. destru. Auer. ĩ epithoma te Met. tract. 1. ca. 1. Idẽ. 1. Ph. cõ. vlti. vide in lib. destru. dispu. 4.

Aures sunt in medio capitis, & vide cãm in. 2. de partib aĩaliũ. cap. 10. Et Cõmen. d. hoc esse in hoĩe, sed ĩ alijs aĩalibus quadrupedib᷑ sunt in pte superiori, vt patet ab eo ibidem. in cap. de olfatu.

Aurium foramen fuit tortuosum, ne aer frigidus ingrediẽs intraret tali mõ ꝙ ledat auditum. Sed melius est dicere ꝙ fuit tortuosum ne auditus lederet̃ a fortissimis vocibus. 2. Colli. cap. 16. de iuuamento instrumenti auditus.

Auribus ĩternus aer immobilis dr̃, quia non diffunditur, neq; ali᷑ ad eius vicem corrogatur. Themi. 2. de Anima. ca. 28. & est sup tex. 84.

Aurum & margaritæ a tota substãtia confortãt cor. 5. coll. ca. 19.

Auster est humidus & grauis. 8. de natura Animal. cap. 12.

Aut, est nota diuersitatis & dubitationis, Commen. 1. Phy. cõ. 1. vbi d. ꝙ Arist. induxit sermonẽ in forma dubitationis, & d. habentibus principia, aut causas, aut elemẽta.

Autem, est nota continuationis, pręsertim in principijs librorum qui continuant̃ cum ꝓcedentibus, aut in principijs tractatuũ præsupponentiũ præcedentes. Ita notat Ioã. Philop. in principio sup lib. de Generat. qui incipit. De generatione aũt & corruptione. Ex illa. n. coniunctione aũt, innuitur continuatio cum vltimis verbis quarti de cœlo, vbi dicit̃, graui quidem igit̃ & leui. & circa ipsa accidẽtibus determinatũ sit hoc modo. De Generatiõe aũt & corruptiõe &c. Ita etiã apparet in principio tertij de Anima. vbi incipit. De parte autem animæ per quam anima cognoscit & sapit. Nam debet continuari cum fine secundi, vbi fuit dictum. De Phantasia quidem igit̃ quid sit, & propter quid sit, intãtũ dictũ sit. De parte aũt animæ per quã anima cognoscit & c Nam (vt inquit lucidissimus Them. in ca. 44. super. 2. de aĩa) erat maxima similitudo ĩter phantasiã & intellectum, q̃ est cã deceptionis, sm quã multi non distinxerunt inter ĩtellectũ & imaginationẽ, & ideo eorum distinctio ex suis definitionibus erat ꝑquirenda. Et ideo tractatus de intellectu cõtinuatur cum tractatu de phantasia.

Autem particula significat diuisionem. 1. de Ani. com. 84. &. 1. Phy. com. 1. & 3. de Ani. com. 16.

Autumni tempus tempori senectutis assimilatur. & propterea tunc plurima terræ nascentia senescũt. nam virtus generatiua hoc tempore in vegetabilibus & animalibus debilitatur. 4. Colli. cap. de tactu.

De Litera B.

BABILONICI & Egyptij habuerunt magnā solicitudinē circa sciētias. 2. Cœ. tex. cō. 60.

Babilonici cōsiderātes opatiões stellarū, asserebāt stellas hře opatiões pprias, ī pprijs generib' entiū: & opationes cões in generibus cōibus: & non solum in corporibus, verūetiā in animabus. 2. cœ. c. 68.

Balneū duplicē formā hēt, in aīa & extra animā, & pp illā formā q̄ ē ī aīa, desideramus illā q̄ ē extra animā. Forma igit' balnei inquātū ē ī aīa, est agēs desideriū & motū: fm aūt q̄ ē extra animā ē finis mot', & nō ē agēs motū. 12. Meta. c. 36.

Balnei iuuamēta reqre. 6. Coll. ca. 3

Barbari & arabes & hñtes cōplones dēsas, a fortibus egritudinib' euadūt sine medico & medicīa: & illi q̄ ī dserto habitāt: & hoc fit qa aliqtulū cū brutis assimilationē hñt. Et p maiori pte accidit hoc illis q̄ hñt cōplonē effrenē. 7. coll. ca. 31.

BENE ñ ē q̄ fit qd sępe fit, nec idē ē bñ q̄ sępe. Them. 1. de Ani. ca. 20.

Benefaciētē necesse est facere, sed solū facientē non necesse est benefacere. 9. Meta. tex. com. 4.

Bestiarum nulli īest fides. 2. de Anima tex. commen. 157.

BONITATI q̄ ē ī ītelligētijs separatis nullū malū ē oppositū. s3 bono qd ē in materia, malū opponit' authoritate Pla. Amm. ī pdicamētis.

Bonitas ī ītellu & malitia, sūt sicut voluptas & dolor sunt in sensu. 3. de Ani. 28. vide Them. ibi ca. 47.

Bonitas discretiōis nō seq̄t' nisi bonitatē sensus tact', & nō seq̄t' bonitatē aliorū sensuū. Boni. n. visus pt eē īdiscret', & sīr boni audit': sed boni tactus semp vr̄ esse discretus. 2. de Ani. cō. 94. & elicitur ex tex.

Bonitas īuenit' tā in potētijs actiuis q̄ ēt in potētijs passiuis. 5. Meta. te. com. 17. in cap. de potestate.

Bonitas trāsumptiue dr̄ de malis, vt bon' latro & bonus calūniator. Et si bonitas trāsumptiue dr̄ de malis, a fortiori pfectio. 5. Meta. t. cō. 21. in cap. de pfecto. Valet aūt argumētū p locū a minori, qa malū opponit' bono, nō aūt opponit' pfecto. sed impfectū pfecto opponit'.

Boni naturā auferunt infinitum facientes. 2. Meta. tex. com. 8.

Bonū intētū in reb' naturalib' ē bonū verū, s3 bonū ītētū ī reb' voluntarijs ē bonū apparēs. 2. Ph. cō. 31. Huius (ni fallor) cā est, qa opus naturę ē opus ītelligētię nō errātis, vt d. Cōm. ī. 12. Met. c. 18. vñ natura cū agat pp finē dirigit' ī illū (& si ipsa nō cognoscat) ab ītelligētia cognoscēte, cui ñ pt ptīgere error. Et iō bonū ītētū ī nā ē bonū verū, l3 raro natura p accñs ex aliquo īpedimēto frustret' suo fine: vt dr̄ ī. 2. Phy. Sed bonū & finis intēt' a nobis ē a nr̄a rōne propositus, cui plerūq; accidit error pp mixtionē aut dependētiā quā habet a corpore. Et ideo bonū istud est apparens, et raro est bonū in rei veritate. pauci. n. dignoscere pñt vera bona: atque illis multum diuersa remota erroris nebula, vt dixit Poeta.

Bonum simplr̄ est cui nō accidit in sua actione fatigatio. 2. Cœ. cō. 3.

Bonū ī aīalibus ē pōle: sed ī eternis est necessariū, id qd est melius ex duobus possibilibus. 2. Cœ. c. 34.

Bonū, aut apparens bonū est appetibile qd sp mouet. 3. de Ani. t. c. 51.

Bonum, non omne, sed actuale bonum

bū ēqđ mouet.s̄.vbi Them.notat q̄ñ oē bonū appetitū mouet,nā & summū bonū, aut si qđ simplr & ppetuo bonū est, quale fortasse id oībus rebus cōiter cupitum & desideratū hr̄,nō mouet aut pellit,nisi alia rōne q̄ qua nūc agit̄: de quo nobis alia institutione dicet̄. Hoc autē ppea puto dictū fuisse a Themist. quia motio summi boni est in rōne finis,vt est declaratū ī.12. Meta.tex.cō.36.sed motio obiecti mouentis appetitum animalium est in rōne causę efficientis. Et facit ista Themistij sñia pro tenentibus,æterna non habere causam efficientem,sed finē,vt tenuit Alexander,cuius ipse est emulus.

Bonum commune omnibus est bonum purum.3. de Anima cō.51.

Bonum actuale est motor immobilis,appetitus aūt est motor motus 3. de Anima tex.commen.54.

Bonum est qđ cuius gratia vna causarum est. Ex prohemio Met.

Bonum nihil dicitur eē nisi pp causas finales.2. Metaphy.8.

Bonū qđlibet quod per se bonū est & pp suam naturam,finis ē: & ita causa q̄ illius causa & sunt & fiūt cætera.3.Meta.tex.com.3.

Bonū in rebus immobilibus nō est p se sed per accidens.3.Meta.cō.3. Vide qūo sit intelligēdū infra, vbi de mathematicis feci digressionē an in eis sit bonum.

Bonum est per qđ disponitur causa finalis: bonum.n.est desiderabile, & cā finalis est desiderabilis.3.Meta.cō.3. idem.2.Phy.tex.com.31.

Bonum & malum non solum sunt in rebus diuersis numeratis, sed ēt in partibus eiusdē rei cū fuerint diuersarum virtutum.4.Meta.c.18.

Bonum & malum multorum & cognitionis & motus principia sunt 5.Metaphysi.tex.commen.primi.

Bonum,largitas,& ppquid seu finis idē sunt, sed tñ non sunt synonyma simplr.5. Meta.cō.1.in calce.

Bonum,cōplementū, & largitas nō inueniunt̄ in rebus nisi p causam finalem, & iō qđ caret cā finali caret bono.5.Meta.c.3.idē.2.Met.t. c.8.&.2.Ph.t.c.31.&.3.Met.t.c.3.

Bonum & malum maxime in animatis,qualitatem significat,& horum maxime in habentibus prohæresim.5.Meta.19.ī ca.de quali.

Bonum non est qđ non habet boni essentiam.7.Metaph.tex.com.20

Bonum & boni quiditas sunt idē, sicut ens & entus quiditas, supra.

Bonū est natura prius malo.9. Metaph.tex.commen.19.

Bonū & melius reperit̄ in rebus absolutis à motu,nedū in rebus mobilib⁹.9.Meta.c.19.vide ī cōcord.

Bonum maius necesse est vt sit magis,desideratū. desiderium.n.non est nisi pp existimationem eius q̄ aliquid sit bonum.12. Meta.c.36

Bonum vniuersi consistit in ordine 12.Metaphsi.52.

Bonum vniuersi est duobus modis sicut bonum exercitus.v3.in duce & in exercitus ordine,supra.

Bonum vniuersi qđ consistit in primo principio est maius bonum q̄ bonum vniuersi consistentis in ordine: quia sicut bonum ducis est maius bonum q̄ bonum ordinis exercitus,quia dux est causa illius ordinis, & non ordo est causa ducis: ita pariformiter est de primo principio,cum ordine existente in entibus adinuicē comparatis.12. Metaphy.tex.&.com.52.

Bonũ vniuersi est sicut bonũ in vna domo in qua sunt serui & liberi.s.
Bonũ & malũ q̃ sunt forma & materia, sunt principia oĩum entium fm quosdam.12 Meta.54.
Bonũ vt mouens fm Anaxa positũ fuit principiũ oĩum.s.te.com.55.
Bonũ valde est in quacunq; qõne audire & speculari rões duarum partium. maxime qñ partes sunt prudentes & celebres. Ex lib destr. dispu 2. in sol. secundi dubij.
Bonum & malũ sunt in rebus: verũ & falsum sunt in mente. 6. Met. t. cõ. 8. Intelligitur isto mõ. nam ex. 2. de Ani. a fine vnumqdq; denominare iustum est. te. cõ. 49. Et qa bonum est obiectum in qd tendit appetitus, & obiectũ non habet ratione terminãdi appetitũ nisi fm esse reale qd habet extra, & nõ fm esse cognitum qd esse fm quid & diminutum, qd habet in Anima. Nã vt. d. Commen. entia q̃ sunt in aĩa cogitatiua, sunt entia diminuta & in potentia, vt patet. 9. Meta. tex. cõ. 7. Vnde auarus appetit aurũ qd est in bursa, non aurũ quod ẽ imaginatũ in aĩa. Sic igit̃ bonũ & malum sunt ĩ rebus. vnde Auer. 12. Meta. cõ. 36. d. ꝙ balneum in aĩa mouet vt efficiẽs, & balneũ extra aĩam mouet vt finis, quia rõ finis ẽ rõ boni amati & desiderati: & res hẽt bonitatẽ in esse extra & non esse intra qd est esse diminutũ & aduenticiũ. Sed veritas & falsitas fundatur in re & terminatur ad animã: quia vt. d. Cõmenta. in 1. dispu. libri destru. in solu. 22. du. Veritas est adequatio rei ad intellectũ. vnde qñ res ostendit se intellectui sicut est, in hoc cõsistit eius veritas, & ideo veritas dr̃ in mente consistere. Non ppea a&t Arist. intẽtio fuit nõ eẽ bonitatẽ in rebus aĩatis: immo bona animi sunt diuiniora bonis corporis, vt patet. 5. Metaph. tex. com. 19.
Bonũ & diuinũ voco primã formã & primã cãm, quo referunt̃ collimantq; oĩa: & cui queq; res cupit fieri q̃ simillima quãtum potest. Themi. 1. Phy. super tex. com. 81. Et ita ẽt exponit Auer. locũ illum. Ex quo patet quantũ deuient a veritate, qui per primã formam interpretantur formã corporeitatis.
Bonum & malum pertinent ad intellectum actiuum, veritas & mẽdacium ad intellectũ contemplatiuum. 3. de Ani. tex. com. 31.
Bonũ & melius est quærendũ ĩ his quæ fm qd deficiũt a summitate, & nõ ĩ his q̃ oĩno sine culpa sunt. Gale. 3. de vtilitate particularium. ca. 11. Sensus est ꝙ summũ ĩ quolibet genere consistit in indiuisibili: sed q̃ circa summũ sunt latitudinẽ hñt. iuxta illud Arist. 10. Meta. tex. cõ. 5. In oĩ genere est vnũ primũ qd est metrũ & mensura omniũ: mensura aũt inter alias condõnes requirit ꝙ sit minima. ibi.
Bobus fęminis vox grauior ẽ q̃ maribꝰ: ĩ cęteris aũt vox feminarũ tenuior ẽ & acutior. In. 4. de nã aĩal. ca. vlt. &. 5. đ natura aĩaliũ. ca. 14.
Boues in Phrigia & alibi, cornua veluti auriculas mouent, idq; argumentũ est cornua cuti potiꝰ q̃ ossi adhęrere. 3. de natura aĩaliũ. ca. 9.
Bouis struma idem est ꝙ ĩ homine febris. 8. de natura aĩal. cap. 23.
Bos, nisi aqua sit limpida, frigida, & clara, non vult bibere, econtrario equus bibit aquas turbidas libentius. 8. de natura animal. cap. 24.

Bos

Bos si a recenti castratu ineat, perea re pōt. Arist. 9. de natura aīal. cap. vltimo. Contra medicos ponentes virtutem generatiuam in semine acquiri in testibus.

Bruta percipiūt sensibilia sicut cortices fructuū: hō aūt sicut medullā de cortice. Auer. in fine lib. de Sensu & sensa.

Bruta non mouent̄ita a sensibilib' sicut hō. mouetur etenim hō apd cantū: qd nō faciūt bruta, & silr hō mouetur a picturis & figuris motu quo bruta non mouentur. Ibidem

Bruta carent actiōe intellect'. i. volūtaria: non tñ carent actione absolute. Ex dispu. 3. in sol. 4. dub.

Brutorū cognitio non desiderat aliquam cognitionem 2. Cœ. cō. 77. Ex quo p3 error illorum qui asserunt cognitiuas potētias brutorū esse eiusdē spēi cū potētijs cognitiuis hoīs, in quib' hō cōicat cū brutis. Vñ asserūt visiuam hoīs eē eiusdē spēi cum visiua aqle, quod stare nō pōt, tū quia aīæ a quibus fluūt istæ potentiæ, specie distīguunt̄, tū ēt quia sensus aīalibus tm̄ dati sūt ad salutē: sed hoī ne dū ad salutē, verumetiam pp cognitionem. Oēs. n. hoīes nā cognoscere desiderāt, vt d. Arist. in principio primæ philosophiæ, qd probat a signo dicēs. Signū aūt ē sensuum dilectio. Præter. n. vtilitatē pp seipsos diligūt: & maxime aliorum q est p ipsos oculos. non n. solum vt agamus, sed & nihil agere debentes, ipm videre p omnibus: vt ita dicam: diligimus. Cā aūt ē quia maxime hic sensuū cognoscere nos facit, & plures drias rerum demrāt. Vñ Commē. in cō. super lib. de Sensu & sensa. aīaduertens istā driam scribit. Proprietas cōprehensiōis istorum sensuū in aīalib' non est eadem. hō. n. cōprehendit drias rerū, & intentiōes earum proprias q sunt in re sensata, quasi medullā de fructu. In aīali vero bruto comprehēduntur ea quę sunt extra, quæ sunt quasi cortices fructuum.

Butirum & sperma ingrossānt̄ a calido pp admixtionem partiū aerearum cum aqueis 4. Metheo. cō. 1.

De Litera C.

CALIDVM simplr ī est ignis simplr, & aliquod calidum ē aliquis ignis 4. Physi. com. 102.

Calido & frigido res attribuuntur duobus modis, fm nām & accñtaliter. Cō. 4. Metheo. in summa.

Calidū & frigidum, humidum & siccum sunt causę in formis elntorū: & sunt cātæ in formis aīalium 4. Cœ. cōm. 40.

Calidum & frigidum sunt actiua: humidum & siccum sunt passiua. Non intelligitur in comparatione actionis & passionis in se, sed in cōparatiōe indiuiduorum mixtorū. Auer. 4. Metheo. in paraphr. cō. 1. Vult dicere q iste quatuor qualitates primæ, si in se considerent̄ oēs sunt actiuæ, quia sicut caliditas calefacit & frigiditas īfrigidat, sic humiditas humectat & siccitas exsiccat. Sed si dicuntur duæ actiuæ puta caliditas & frigiditas, & duæ reliquæ passiuæ. s. humiditas & siccitas, hoc est in comparatione ad generationem mixti. Generāt enim calidū & frigidum: vt inquit Arist. obtinētia mām. Et ita d3 stare lrā cōmēti, qa communiter locus ille inuenitur deprauatus.

Calidum & frigidum, humidum & ſiccum quatuor modis dicuntur. ex 2. de part. aĩalium cap. 2.

Calidum & frigidum, quæ omniũ, quæ ſenſu ſentiuntur manifeſtiſſima ſunt, ſi tantam ambiguitatem recipiunt & controuerſiã: quid de alijs rebus exiſtimare debemus? ex 2. de part. aĩal. ca. 2.

Caliditas non eſt motus, ſed calefactio 11. Met. cap. 10. & 5. Phy. tex. commen. 5. non eſt albedo motus ſed albatio.

Calidorum quædam externum calorem retinent, quędã vero ſuũ. ſ.

Calefacta omnia quæ ſolida & firmiora ſunt, vehementius q̃ humida calefaciunt. Ex 2. de partibus animaliũ cap. 4. Inde dixerunt medici ſiccitatem lunam eſſe caloris.

Caliditas habet diſſoluere res congelatas per frigiditatem, ſi ſunt reſolubiles, vt eſt plumbum & ſtamnum 5. Coll. ca. 6.

Calidum decoctionem operatur 2. de anima tex. com. 50.

Intelligitur autem non de calore abſolute, ſed de calido naturali & conuenienti, vt gloſat Commẽ. in his quę determinata ſunt in 4. Methe. t. com. 14. vñ Auenzoar in prĩcipio ſui theyſir. non omne calidũ digeſtionem procurat, vt dixerunt vulgares.

Calor in igne eſt propiquior ſubſtãtiæ q̃ ſit in alijs compoſitis, & ideo ponitur in definitione eius 5. phy. com. 10. Vide idem 8. Meta. com. 5. & 7. Meta. 41. & 4. Cœ. 6. & 26. Qualiter autem ſit propinquior ſubſtantiæ in igne quàm in rebus compoſitis, vide clare Auer. 4. Cœli 40.

Calor naturalis eſt motor & motũ in aĩalibus neceſſario 8. Phy. com. 43. & 37. & 7. Ph. cõ. 1.

Calor & lumẽ gñatur a ſtellis attrito aere ab earum latione 2. Cœ. t. com. 42. & 1. Metheo.

Calor naturalis innatus eſt cõſumere humiditatẽ, quũ ſit quaſi mã & nutrimentum illius. ex cõ mẽ. libri de longi. & bre. vitæ.

Calor equiuoce dr̃ de calore ignis & de calore cœleſti, quia calor ignis corrumpit entiã, & maxime ignis illuminãtis: calor vero corporum cœleſtium largitur vitã vegetabilẽ ſenſibilem, & animalem 2. cap. de ſubſt. or. Idẽ 12. Met. c. 18. & ẽ ſnĩa Ariſt. 2. de Gñat. aĩalium cap. 3.

Per ignem vero illuminãtem intellige ignẽ qui eſt hic apud nos, talis. n. eſt ſupabundantia caliditatis, quemadmodum glacies frigiditatis: vt dr̃ in 2. de gñatio. t. cõ. 21. vñ vt ſcribit ibi Auer. auctoritate Alex. hoc nõ inuenitur niſi ĩ igne qui eſt hic, ignis aũt qui eſt in vltimo continentis, non eſt in fine caliditatis & ebullitionis: quapropter plura eñta ſunt cãæ gñationis.

Calor dr̃ duob' modis, quidã qui ẽ de qualitatibus paſſiuis quæ tranſmutant ſubſtantiã in qua ſunt: & calor qui non eſt de qualitatibus paſſiuis 2 ca. de ſubſt. or.

Caloris naturalis materia eſt ſanguis 5. Coll. cap. 3.

Calor cum quo fit ſenſus, non eſt idem cum eo cum quo fit motus: & diuerſitas quæ eſt inter eos non eſt niſi menſura temperantiæ quæ eſt in unoquoq; ipſorum 3. Colliget cap. 33.

Calor eſt qui tranſmutat mãm ad recipiendũ aliquam formam, & ſeparare faciens priorẽ formã a materia

teria de necessitate est calor. sed tñ respectu corporis corrupti & putrefacti est extraneus, & respectu gñati est naturalis 4. Methe. com. 1.

Calor duplex, naturalis & extrane⁹: naturalis operatur gñationem: extraneus corruptionem s̄.

Calor extraneus gñatur a duab⁹ causis, vna est per se & est calor extrinsecus, cũ nõ fuerit conueniens calori naturali, nam dissoluit ip̄m & frigefacit ip̄m, & iõ putrefactio multiplicat̃ in æstate. Efficiens vero secundaria intẽtione est frigiditas caloris naturalis, & congelatio eius. Nã cũ ipse fuerit debilis, nõ potẽs congregare materiam, & dñari super ipsam, putrefit materia, sicut fit in corporibus mortuorum & senũ: & in corpibus inaĩatis frigefactis, s̄.

Caloris naturalis opatio in reb⁹ possibus, de quarũ consuetudine est ꝓcedere ad perfectionẽ, est prima decoctio, & postea alia decoctio: & ẽ qñ apparet in re quædam corrugatio seu maturatio, & postea digestio 4. Methe. cõ. 1.

Caloris extranei opatio prima & p se in reb⁹ in quibus est calor extraneus, est cũ dñat̃ super illas indecoctio siue combustio, s̄.

Calor extraneus aliqñ facit indecoctionẽ & corruptionẽ cũ est debilis: sicut accidit in febribus flegmaticis putridis, & multotiẽs in fine febriũ combustiuarum: sed hęc operatio inest ei per accidens, s̄.

Caloris extranei consuetudo est extĩguere naturalem, & resoluere humiditates subiectas ei: & accẽdunt̃ illę res & comburunt: vt in febrib⁹ quæ dicuntur combustiuæ, s̄.

Calor naturalis est forma rei. Com. 4. Metheo. in summa.

Calor qui transmittitur a corde ad epar & cerebrũ ẽ mediãte quo ista mẽbra opant̃ artes suas: quia calor nõ est ꝓprius in eorũ eẽ, nisi calor partium consimiliũ ex quib⁹ sunt cõposita: & ille ẽ sicut materia: sed calor trãsmissus eis a corde ẽ sicut forma 4. Colli. ca. 2.

Calor qui est in corpore, aut ẽ ps sanitatis, aut est sanitas in potentia: quia sequit̃ ip̄m pars sanitatis quę ẽ quasi vltĩa pfectio 7. Met. t. c. 30

Vbi aduerte sicut bñ dicit plusq̃ Commẽ. in 2. paruæ artis. Sanitas in complexione non est caliditas, aut frigiditas, aut humiditas, aut siccitas formaliter loquendo: sed temperamentum in istis qualitatibus existens.

Calor non põt esse dña substantialis in igne 8. Meta. cõmẽ. 5. idem 5. Phy. 10.

Caloris ablatio aufert ignẽ, sed non primo, sed p ablationẽ formę ignis sicut ablatio risibilitatis aufert hominẽ, sed non primo, sed mediante ablatiõe rõnabilitatis 8. Me. c. 5

Calor, si in aliquo eẽt suba, & ĩ aliquo accñs, tũc diceret̃ equiuoce, sicut hoc nomẽ ens dr̃ de suba & accñte 8. Me. cõ. 5. Vbi clare elicit̃ ꝙ in vniuoce dictis impossẽ est, quod uni est substantia, alteri sit accñs. Caueant igitur tenentes vniuocationem entis.

Calor in igne est sicut abscissio de acumine gladij: & nõ est sicut ablatio in ablato 8. Met. commen. 5.

Hoc ẽ dictu, ẽ actio seu ꝓprietas eius. actio. n. ignis est calor maximus & motus ad supius. & iõ non est ĩ igne calor sicut ablatio ĩ ablato. i. sicut differentia substantialis specifica ignis: ad cuius ablationẽ primo

Ca-

Caloris certus ꝑfixusq; termin⁹ est, vltra quē si ignem augeas nihilo reddes aquā calidiorē, sed efficies vt magis euaporetur exsiccetq;,ac deleatur. Arist. in 4. de Gnat. aīal. cap. 4. Contra sophystas & philosophastros qui non concedunt dari minima in qualitatib⁹ aliquo mō: sed solum in magnitudinib⁹, cum loc⁹ iste aperte sit contra istos, & Auer. sententia in plerisque locis, vt alibi notauimus.

Cōtra negātes minia i qualitatibus

Calor ac frigus indurant, nāq; euenit vt ab vtrisq; humor euaporet, sed a calore per se, a frigore per accñs. Aristo. 5. de Generatione animalium cap. 3.

Calor naturalis non hʒ aliquā viā gñandi frigiditatem, & iō medici qñ speculant operationes medicinarum in corpus, facile est eis dicere q̃uo calefaciunt: sed difficile est eis dicere qualiter refrigerant. ita ꝙ Gale. d. ꝙ hoc non fit nisi per diuisionem in paruas partes. 5. collig. cap. 3. & ibi vide impugnationem Galeni.

Calor in actu in nullo composito reperitur nisi in animalibus ꝑp eorū perfectionem, & ideo alia composita indigent calore extrinseco ad hoc vt calefaciant & ꝑpea non inuenitur in eis ꝑpantia elementorū sicut in animalibus. 5̄.

Calor dñatur in oībus aīalib⁹ & in oībus terræ nascentib⁹: sed quędā eorū reperiunt calida respectu humani corporis, & quædam frigida: & nō solū frigida, verumetiā mortifera ꝑp frigiditatē 5. Col. cap. 24.

Calor naturalis mouetur a virtute animæ, & ipse mouet & alterat nutrimentum. sed vis animæ remanet immota 2. de anima. tex. c. 50. Vbi lucidissimus Themi. notat ꝙ sicut nauta nauim regit manu & clauo, dissimilis tamen est rō manus & claui in regenda naui, nam manu vt coherente & coalita, clauo vt extrinsecus adiuncto atque applicito vtitur. ita duo sunt quib⁹ in nutritione aīa vtitur: primū, vis animæ ipsa quæ nutrit: deinde calor insitus innexusq; corpori. hæc aūt duo illo differūt, ꝙ anima vim suam ipsa ex se confert, & tanq̄ de sinu suo promit: at calorem tanq̄ machinamētum quoddam extrinsecus adhibet, eumq; incidens instar gubernatoris intemperat. Vbi pʒ motū caloris naturalis ab aīa vel virtute aīæ esse ab extrinseco. Insuper ex Themi. authoritate collige calorē naturalē nō eē aīatū.

Calor naturalis qui est in ipsis animalibus statim conuertit multas res quæ conuerti non possunt a calore ignis, sed hoc nō ꝑuenit ꝑpea ꝙ calor animalium sit fortior calore ignis, quia hoc verbum esset vanum, sed hæc res prouenit a tota substantia, sicut dr̄ ꝙ cum strucionibus datur ad comedendum aurum & in continenti extrahatur a stomacho, inuenitur multūm diminutum, & hoc est veritas. q̄uis aurū dure patiatur ab igne 5. Colliget ca. 24.

Calor naturalis est humidus, & est debilioris caloris q̄ ignis. 5. Coll. c. 26. Idem ibidem cap. 25. vbi d. ꝙ calor strucionum non est fortior calore ignis, quia hoc verbum est vanum.

Calor naturalis qñ diminuitur, nō pōt regere corp⁹: & omnes operationes frigidiores debito existunt 7. Colli. ca. 16.

pili

pili est 5.de genera.aīaliū.cap.5.

Canities quibusdam ob ægritudinē contingit, qui mox vbi valitudini fuerint restituti, nigri iterum facti sunt.& vide causam 5.de Gñatio. animalium ca.4.

Canitiei resistit olei aquæ pmixti punctio:aqua.n.refrigerat, oleum vero ne celeriter exsiccetur prohibet:aqua nāq; facile exsiccatur.5. de Gñatio.animal.ca.5.

Canes somniare declarant suo latratu quē agunt fm quietem, ex 4.de natu.animal.ca.vlt.

Canum ætas dentibus iudicatur: iuuenibus.n.candidi & acuti: ætate prouectis nigri, obtusiq; 1.de natura aīal.cap.2.& 6. de natu.animalium cap.20.

Canes laconici pariunt catellos.qui visum non recipiunt ante duodecim dies 6.de nat.aīaliū.ca.20.

Canum mares sexto mense ætatis mingunt crure erecto, fœminę omnes considentes mingunt: licet in hoc sexu nonnullæ crure etiam erecto mingant.s.

Canes nonnulli vsq; ad vigesimum annum protrahunt vitam: quamobrem recte apud Homerū Canē Vlyxis.&c.vigesimo anno mori aliqui iudicant, s.authoritatem Homeri require in 17.Odisseæ.

Canes & lupi nō alio tpe herbas gustāt q̄ dū morbo laborāt:herba.n. ingesta euomūt, atq; ita purgant. ex 8.de natu.aīal.ca.5.& 9.de natu.animal.cap.6.

Canes cum lumbricis infestātur, comedunt herbam tritici 9. de natu. animalium cap.6.

Canis lupi semen potest recipere, & econtra ad prolem generandam: & vulpes canis, & econtra: sicut equus & asinus.3.de vtilitate particularum Gale. Et ibi reddit cām quare non sic est de hoīe & equa.

Cannæ pulmonis longitudo vtrum sit pp necessitatē vel pp bene esse, vide Auer.in cō. super 3.de ptibus animal.ca.de collo.

Canon maior appellat prima philosophia 1.cœ.com.10.& hoc secundum arabicam translationem.

Capillorū crispitudo ex duob9 causis exorit fm Arist. 5.de Gña.aīa. require eas cap.3. & ab Auer.ibid. ca.de varietate pilorum: prima.n. causa est, fumus ex quo pilus crispus gñatur est compositus ex portione ignea & terrea:ex quo cōtingit vt ps terrea moueat ipm deorsum:& ignea sursum:quare cōtingit pilum īflecti propter hos duos motus contrarios. Secunda cā esse potest propter siccitatem & humiditatē, nam si siccus fuerit pilus & igneus valde, tunc pilo accidit tortuositas: si vero humidus cōtingit ipsum extendi.

Capillorum, & pilorum diuersitas caloris causatur in cęteris animalibus ex cute: alborum enim alba est cutis, nigrorum nigra, variorū, permixtorumq; partim nigra conspicitur: at in homine cutis nulla causa est: qui enim sunt albi admodum, nigros habent capillos. Aristote.5. de Generatio.animal. cap.5.& ibi redditur causa.

Aduerte tamen illam sentētiam Aristo.veritatem habere in regionibus tpatis quia certum est ꝙ apud Aethiopes, omnes capilli eorū nigri sunt: & est glosa Gale in 2. paruæ artis.

Capra gerēs cornu in crure visa est. Aristo.in 4.de Gña.anima.cap.4. vbi

Caro

Caro organũ tactus esse nõ potest, quia qualitates cũ materia recipit, more quo solẽt in aĩa. Nemo.n.est cui hæc sæpe nõ incaluerit, humuerit, frixerit: itaque & hęc materia qualitatũ efficit, quod in cæteris instrũs nõ cõtingit: pupilla.n. nõ albescit aer, qui ĩ auditorio est, nec grauis, nec acutus redditur. Them. 2. de aĩa. c. 44. Inde collige cõtra multos asserẽtes organũ tactus realiter ĩmutari, nedũ spiritualiter in sentiendo: cũ tñ Arist. gñaliter dixerit propriũ esse vniuscuiusq; sensus, receptiuũ esse specierũ sine materia.

Caro non est organũ tactus.

Caro hẽt magnitudinem terminatã in paruitate, quã non pertransit. 1. Phy. tex. cõ. 37. & 38. & 2. de aĩa tex. cõ. 41. & 97. 6. Phy. 91 & 7. Ph. cõ. 1. 8. Phy. cõ. 62. 1. cœ. cõ. 116. & 1. cap. de substantia orbis. cõtra negantes minima.

Caro porci (vt sentit Auic. ex animalibus ambulantibus) est magis hoĩ naturalis: & experientia dictat hoc 5. colliget. cap. 31.

Caro differt ab osse in quidditate & diffinitione. 1. de Aĩa. cõm. 77.

Caro est mediũ, & nõ est organũ in sensu tactus 2. de Aĩa. cõ. 116. contra Alex. vide in concordantiis.

Caro non est terra & ignis ex quib⁹ cõponit: sed est aliud quoddam additum, 7. meta. tex cõ. 60.

Caro nec pars aliqua eiusmodi primũ est tactus sensoriũ: sed aliquid intimũ. ex 2. de partibus Aia. c. 10. vide in concordantiis.

Caro est primũ & propriũ organũ tactus sm Arist. & vide demonstrationẽ eius bene declaratam in 2. de partibus Aĩalium. ca. de carne, per Auer. contra Gal. ponentem cerebrum & neruũ esse principiũ sensus tact⁹: cum tñ (oĩum sñia) tactus cõsistat in tẽperamento qualitatũ primarũ: & cerebrũ est frigidum & humidum, & neruus frigidus & siccus & qũo ex istis resultare põt tẽperamentum? Caro aũt est magis tẽperata inter oĩa mẽbra humani corporis. Vide ẽt Auer. in 2. Colli. cap. 8. de iuuamentis mẽbrorũ consimiliũ. vbi ponit duas species carnis, simplicem, & musculosam: & ibi. d. ꝙ neruus sm Arist. est inseruiens carni in sensatione, inquantũ cõtemperat calorem transmissum a corde. & ita. d. ibidẽ de neruo, vbi ponit iuuamenta nerui.

Caro est ẽ organum tactus.

Caro est propriũ instrũm sensus tactus, ppea quia cõicat oĩb⁹ aĩalib⁹, sicut sensus tactus, qui est cõis oĩb⁹ aĩalibus. Et in aĩalibus perfectis, in carnibus sunt sparsi multi nerui ad temperandã cõplexionem carnis, quia nerui sunt similes complexioni cerebri. 2. Colli. cap. 13. quod est de proprio instrõ sensus tactus, vide in contraditionibus nuper editis.

Carnis tẽperãtia sequitur pro maiori parte tẽperantiã cõplexionis cordis, & proprie caro existẽs in hoc loco. & pp hoc caro hñs tẽperatam cõplexionẽ cordis, non erit macilẽta, neq; pinguis. 4. Colli. cap. 2.

Caro mollis arguit bonitatem ingenij. 2. de aĩa. tex. cõ. 94. dummodo mollicies illa sit naturalis, non arte cõparata, aut gñe aliquo exercitamenti quæsita. Causa forte illa ꝙ in molli corpore primus, ĩnatusq; spũs aĩæ facilius funditur, & libentius, expeditiusq; discurrit. Contra, durities, & crassicies, repagulo sũt, & meatus obturant, oppilantq; ne purus & liquidus transmittat. Themistius ibidem.

Impossibilia sunt aliq̄ q̄ ex seipsis generati. 7. met. tex. cõ. 31. Facit pro tenentibus genita ex semine & ex putri materia esse eiusdem speciei: cuius oppositū sensit Auer. 8. phy. cõ. 46. vide in litera H, ibi hõ non põt gñari a non semine hoīs, ubi Cõmeta. subtiliter defenditur.

Casus est inopinatæ rei euentus. 2. Phy. tex. cõ. 61.

Casu facta non hñt ordinem, neque sunt species intentæ a natura. 12. met. cõ. 13. idē ibidem cõ. 18. & 7. met. cõ. 31. & 8. phy. 46.

Casus & fortuna hoc est, cū volūtas aut natura alicuius facta est p accidens cā. Themi. 2. phy. sup tex. 50. & elicitur ex tex.

Casu factū differt ab eo quod temere seu frustra euenire dr̄. vide The. 2. phy. super. tex. 62. & 63.

Casus & fortuna nō sunt in his quæ sūt vt ī plurib⁹, neq; sēp: sed ī his q̄ sunt raro. 2. phy. cõ. 48. ꝯtra Auic.

Casus rectus vr̄ significare subsistēs & permanens: sed inflexio de recto vr̄ abiēs quoddam, & recedēs significare. Themi. 1. phy. super tex. 61. vbi reddit cām quare in quibusdā aliquid fieri ex alio vt de subiecto loquimur in recto, in quibusdam vero in obliquo. & vide ꝓ opinione eius Arist. in. 7. meta. tex. cõ. 25.

Catarri, vrinæ, & secessiones homa, seu cruda dñr, eo ꝙ non sunt obtēta a caliditate. 4. methe. tex. cõ. 22.

Cauda quadrupedibus data est ad cooperiendū anū: sed hoī nates & ad hoc, & ad sessionē accõmodauit natura 4. de partibus anim. cap. 9.

Caude lacertoꝝ & serpentū trūcatæ renascūtur. 2. de natura ani. c. vlt.

Cā, in propria signatione sumit̄ pro fine, sed cõiter põt sumi pro qualibet cā. Auer. 1. phy. cõ. 1. Huius rō, ni fallor, est quia causalitas finis est incausata, finis. n. est cā causaꝝ. Aduerte tñ apud expositores ꝙ differentia est inter cās & cõcausas, vt notat Simpli. in prologo. nā cāæ apud Aristotelicos sunt efficientes & fines. concausæ vero materia & forma, & postremo elēta. Veruntamen Plato causis addidit exēplarē, quia posuit ideas, cõcausas vero officialem siue instrumentariam.

Causæ cões oībus rebus naturalibus inuestigātur in libro physi. ex prologo Auer. & ēt ibidē cõ. 4. & 5.

Causæ priæ. s. prima materia, & primus motor ꝯsiderant in sciā naturali, sed prima forā, & prim⁹ finis a diuino. s̄. vide idē 3. met. cõ. 3. & 7. met. cõ. 5. & 9 & ī suo probe. sup 12. meta. Et ibi patet error modernorū, q̄ p primā formā intellexerunt formā corporeitatis: nā tunc, si ista daret̄, ptineret ad naturalē, nō ad diuinū. Amplius prima forma apud Auer. & primus motor, & primus finis sunt idē subto, & differunt rōne. 12. met. cõ. 5. & 6.

Cāæ simplices existētes ī re nō sunt cõpositę: q̄. n. sunt ꝑter primā materiā & vltimā formā, sūt materiæ cõpositę & forę cõpositę. 1. phy. cõ. 1. Nō ītelligitur (vt exposuit Ioā. de Baccõe ī quolibetis, quolibet. 2. qõne q̄ q̄rit vtrū mā̄ sit pura põa) p vltimā forām primū motorē. nā licet (teste Auer.) pria mā̄, & prim⁹ motor sīt extrēa latitudinis subāꝝ, ex hoc ꝙ oēs forę sūt in põa ī pria mā̄, & ī actu ī prio motor̄. 12. met. cõ. 18. tñ nō de tali fora loquit̄ hic, nā prim⁹ motor nō ē de causis exñtibus in re: Imo est extrinsecus. Cõmētator aūt loquit̄ de causis simplicibus

Examinatio piculæ primi cõ. primi Physi.

Io. de Bac ipugnat.

plicibus exñtibus in re. & mix est p vitá meá quõ iste vir in re notissi ma adeo allucinatus fuerit. Ampli' mos est Auer. & Peripateticorũ dicere, deum esse primá formá, non vltimá, vt patet. 12. meta. cõmẽ. 5. & 6. & alibi frequẽter. Egid. Rom. habet pulchrũ modũ dicendi, fundatum super propositione Auer. 1. meta. 17. ꝙ in materia sũt gradus, q a prius recipit forã vl'issimam, deinde formas minus vl'es, vsq; ad indiuiduales. ita ꝙ oẽs cáæ mediæ inter primá materiá, & vltimá formá. vt 3. gñis gñalissimi, põt dici materiæ cõpositæ & foræ cõpositę. Et licet ille modus sustineri possit, nõ tñ credo ꝙ illud intellexerit Cõmenta. hic, quia hic loquit' fm esse quod hñt causæ in re, quia natura lis est artifex realis. talis aũt imaginatio fm grad' penes magis abstractũ & minus abstractũ potius pertinet ad artificẽ cõem & rõnalem, q̃ ad naturalẽ. Et iõ dico ꝙ ét expõ Burlei stare nõ põt, qui p vltimam formá intelligit formá non resolubilẽ in vlteriorem formam, cuiusmodi est fora elñti. Nam tunc propositio Auer. nõ eẽt vl'r vera, cuius cõtrarium patet ex verbis eius. Inquit. n. ꝙ Arist. p causas simplices intellexit cás existentes in re, & sũt prima materia & vltima forma: q enim sũt pter primá materiá & vltimá formá, sunt materiæ cõpositę & foræ cõpositæ cuiuslibet rerũ naturaliũ. Si igr̃ fora vltima est q̃ nõ põt resolui in aliá formá. acciderct ꝙ mixta nõ haberẽt vltimá formá: quia forma mixti per se, est resolubilis in aliá, quæ cõtinet ipsam in virtute. Et iõ dico ꝙ Comentator loquit' de causis intrinsecis cõponẽtibus, non fm esse rõnis, sed fm esse reale. & in via cõpõnis intelligunt verba eius, non in via resol'onis. vnde debes scire ex doctrina eius in lib. de sũba orbis, ꝙ vnũ cõpositum sũbale non hẽt nisi vnã formá substantialẽ: quia vnius rei est vnũ eẽ. & iõ prima materia quæ est prima via cõpõnis, & fora vltima, ét via cõpositionis, & ẽ illa q̃ dat esse ĩ actu & perficit rẽ, sũt cáæ simplices. Quę aũt sunt in aliquo ente naturali, vltra formá perficientem & primam materiá, dñr materiæ cõpositæ, & formæ cõpositæ. Pro quo debes scire ꝙ oẽs sũbæ cõpositę naturales sunt aut simplices, aut mixtæ: dico mõ ꝙ in simplicibus nõ est nisi forma elñtalis .n. est pría fora perficiens elñtum, & prima materia: & ideo istæ sunt causæ simplices in elñtis inuentæ, prima materia & fora elemẽti: ita ꝙ in elñtis nõ est reperit' materias cõpositas neq; formas cõpositas, sed solũ causas simplices. s. primá materiá & formam vltimá, quæ est elñtaria merito suæ simplicitatis. nã si aliquá vlteriorẽ materiá aut formá cõtineret elñtum: nõ amplius simplex esset, sed mixtũ. In mixto aũt causæ simplices sunt prima materia, & forma mixti est vltima fora: quia illa perficit mixtũ: inter aũt primá materiá & formá mixti sũt elñta, & talia dñr materię cõpositæ cũ forma, & forma composita cum materia. Sic igr̃ in qualibet re naturali vl'r est reperire causas simplices existẽtes in re. s. primá materiá & vltimá formá in via cõpõnis, quia prima materia est quæ concurrit primit' in via cõpositionis, quia est subiectũ pręsuppositũ gñationi, & forma

Egidius.

Burleus.

Opinio autho.

ma perficiens est vltima in via cõpositionis, quia generatio terminatur ad formã. non tñ in qualibet re naturali ẽ inuenire materias cõpositas & formas compositas sed I mixtis tñ. naturalis. n. vt. d. Cõmẽ. 1. cœli. cõ. 1. habet considerare causas corporum simplicium, quæ sũt prima mã & forã, & partes seu cãs corporũ compositorũ. Et ne videamur ista gratis dixisse, adduco authoritatẽ Auer. in. 3. cœ. cõ. 31. ubi Arist. diffinit elñtũ. Ponit. n. Commẽtator ibi documẽtũ dicẽs. ꝙ hęc elñta sunt alia ab elñtis de quibus perscrutat in 1. Phy. Illuc. n. declarauit elñta vl'ia corporũ simpliciũ & cõpositorũ. s. primã mãm & formã: hic aũt declarare intẽdit elñta corporũ cõpositorũ tñ, q̃ equiuoce dñr elñta cũ illis. qm̃ cũ cõpositũ diuidit, non existũt in actu: forma. n. corrũpitur, & mã induit aliã formã. Manifestũ ẽ aũt ꝙ si elñta de quibus Arist. agit in 1. Phy. sunt prima mã & forã. In hoc n. omnes expositores cõuenerũt. Vñ Simpl. aperte d. in. 1. Physi. agi de causis. s. mã & forã. & de priuatione, in. 2. vero de efficiẽte cã quã nãm eẽ dicit: & simlr de ipso fine. Causæ igit simplices cões oĩbus rebus tã simplicibus q̃ cõpositis, exñtes I reƀ, nõ sunt nisi prĩa mã, & forã perficiẽs. Amplius Cõmẽta in. 2. Phy. cõ. 10. su p illis verbis. Vno quidẽ igr̃ mõ natura sic dr̃ de materia prima vni cuiq; subiecta. Inquit ibi Cõment. ꝙ iõ dixit prima: quia non prima est cõposita ex forma & materia: qm̃, quia vnumquodque entiũ hẽt subiectum propriũ, necesse est præter cõe subiectum ipsum habere subiectum proprium, est igr̃ nõ materia pura, sed cõposita: est igr̃ habẽs naturam, non natura. vide pro hac expositione ẽt 1. Physi cõ. 82. &. 5. meta. cõ. 29. & 1. cœ. cõ. 1. Sed contra istã expõnem est vnũ satis manifestũ, quia Auer. p elñta hic exponit cãs propinquas & essentiales. si igr̃ per cãs simplices intellexit primã materiã, & vltimã formã, intelligẽdo p vltimã formã in via cõpõnis, q̃ est forã perficiẽs, tũc idẽ esset cã simplex, & elñtũ: & tũc nõ hẽret Auer. itẽtum suũ: quia ipse pp hoc deductus fuit ad illud ĩ quo cõiter ab expositorib' dãnatur: quia mutauit expõnem illorũ triũ terminorũ, principiũ, cãm, & elñtum, in ꝓbatione maioris a sensu quẽ posuit in maiori, vt eliceret documẽtum illud, quod ex mõ loquendi Arist. in tali propõne innuit nobis ordinẽ doctrinæ: inquit n. Tunc. n. arbitramur cognoscere vnũquodq;, cũ „ causas simplices cognouerimus, & „ principia prima, & vsque ad elñta. „ Vbi ĩnuitur quidã motus in sciã inter terminũ a quo, & terminum ad quẽ p mediũ. nam terminus a quo sunt causę simplices, medium sunt principia prima: & terminus sunt elñta. Oportet igr̃ ꝙ causa simplex & elñtum non coincidant, sicut terminus a quo, & terminus ad quem nõ debet coincidere. Et per vitam meam hoc argm̃ demõstrat apud me in hoc loco contra illam expositionem, quam alibi in theorematibus sustinui: quæ etsi in se possit sustineri: non tñ in hoc loco satisfacit menti authoris sicut vides. Inquit. n. & ĩnuit ꝙ doctrina ordinata est incipere a cognitione causarum primarum rei cognoscẽdæ perfectę, deinde intẽdere ad cogni-

tionem aliarum causarum remota rum sm ordinem, donec peruenia tur ad causas propinquas. Nisi eēt propter diuersitatem compositorū, quorum cās naturalis considerat: quædā.n. sunt simplicia: & quædā cōposita ex simplicibus, vt sunt mixta: nō incōuenit cās simplices, & elnta coincidere ī idē sm subm, licet nō sm rōnē: in aliquib⁹ aūt distingui vtroq; mō. Vnde dico ꝙ in mixtis, aliæ sunt causę simplices, & aliæ sunt elnta: causæ simplices sūt prīa materia, q̄ nō ꝑsupponit priorē materiā: & forā simplex est forā elnti, q̄ nō ꝑsuppōit priorē formā. Elnta aūt in mixto sunt causæ, propinquæ, ex quib⁹ mixtū īmediate resultat, & sūt forma mixti & elnta ipsa quatuor, q̄ formalr sunt ī mixto sub esse tn̄ refracto sm Auer. 3. cœli. cō. 67. In simplicibus aūt eædē sunt causæ simplices & elnta, distinctis tn̄ rōnibus: quia ꝑ quāto materia prima non ꝑsupponit aliā materiā in elnto, & forma elnti nō ꝑsupponit aliā formā, sic dnr causę simplices: inq̄ntū aūt elntum immediate ex istis duabus substantiis resultat, sic dnr elnta. Vnde nō pōt inueniri eadē rō præcisa in simplicibus & in mixtis, pp diuersitatem naturæ simplicis a natura cōpositorū ex simplicibus. Ordo igr doctrinæ in naturalib⁹ est, vt semꝑ a simplicioribus procedat ad cās propinquas cōpositiores, siue ibi sit distinctio sm rōnē tm̄, siue sm rē & rōnem sil. Et iō in hoc loco melius ē dicere ꝙ cāæ simplices sunt prima materia & vltima forma: per vltimam formam intelligendo formā elementi, quem licet sit ēt ipsa prima in compōne respectu aliarū formarum, sicut prima materia respectu materierū propinquarū: cōpō tn̄ magis appropriat materiæ: quia materia vere & proprijssime est ex quo fit aliqd vt inexīte: & ad hoc exprimendū, talē primitatē ꝑ antonomasiā attribuit materiæ: & vltimitatē ex parte resolōnis apꝓpriauit foræ. Et ex hoc patet error eoꝝ qui tenent in via Auer. formā mixti esse formā realr cōpositā ex elntis, & spē distinctā ab eisdem. Fuerūt. n. moti ex hac authoritate, qa ꝑter primam materiā, & formā vltimā. s. elntariam, oēs aliæ sunt materiæ cōpositæ & foræ compositæ.

Amplius aūt Cōment. 3. cœli. cō. 67. tenet, ꝙ elnta sunt in mixto refracta sicut sūt colores medij ex extremis, sed forma coloris medij est cōposita ex extremis. 5. phy. cō. 52. & spē differt ab extremis, vt patet. 10. meta. cō. 23. Igitur eodē modo est forma mixti. Sed hoc quidem stare nō pōt: quia elntum est materia formæ mixti: mō materia nō pōt esse pars essentialis suę formæ.

Amplius si forma mixti essentialiter ē cōposita ex formis elntorū: cū formæ illæ nō sint separabiles: tunc igr erit ēt forma illa cōposita ex materia elntorum. & ita forma mixti esset essentialiter cōposita ex corporibus: sed oē cōpositū ex corporibus est corpus: igr forma mixtionis esset corpus. sed nullū corp⁹ est perfectio neq; forma corporis: vt probatur in 2. de anima. tex. cō. 26. quia corpus non est innatū esse in subiecto, sicut forma. Amplius sequeretur ꝙ forma mixti pōt intēdi & remitti: quia sicut colores medii intendunt & remittuntur: quia extremi ex quibus cōponūtur intenduntur

tenduntur & remittuntur: eodem mõ cum elẽta sm Cõment. intendantur & remittanẽ: ita esset de forma mixti. Et præterea Cõment. expresse d. in. 7. meta. cõm. 60. ꝙ caro nõ est terra & ignis, sed est aliquid additũ. & 1. de aĩa. cõ. 77. idẽ &. 1. de gñatione. tex. cõ. 84 & 5. meta. cõ. 6. & alibi vult, ꝙ in cõpositis est natura superaddita naturis componentibus. Ad authoritatẽ igr̃ rñdetur, ꝙ aliæ formæ dñr cõpositæ præsuppositiue, quia præsupponũt alias priores. Ad illud de extremo, non requiritur verificatio, sed manifestatio: currit similitudo q̃tũ ad permanentiã eorũ in medio, sicut elẽta in mixto: sed aliud est mixtũ, aliud est forma mixti: & ratio diuersitatis est, quia forã coloris non hẽt materiã sicut forma elẽti: & iõ formæ colorũ possunt refrangi vt resultet tertia forma, nec tñ sic est de elementis.

Examinatio particule. 3. cõ. primi ph.

Causę sunt notiores quo ad naturã: quia natura facit composita ex causis. Cõment. 1. phy. cõ. 3. Alii subtiles dicũt ꝙ iõ cã ẽ notior naturę, quia res sicut se hẽt ad esse, ita se habet ad cognosci: & per ꝯñs sicut sm naturã præcedit in esse, ita sm nãm prius est cognoscibilis. Aduerte tñ in illo cõm. 3. ꝙ Cõment. facit istã rõnem. Si nos faceremus res naturales, causæ essent nobis notiores: sed quia non possumus agere res naturales: ideo causæ non sunt nobis notiores: videtur enim peccare per fallaciam consequentis. arguit enim penes secundum modum syllogismorum hypotheticorum, destruendo añs, cum sit cõtra artem. nam vt dicũt Peripatetici, & Auer. in primo priorum, in digress. de syllo hypothetico. syllorũm conditionaliũ quidam est constructiuus cõtinuus: & iste est a põne ãntis ad põnem consequentis. & nõ ecõtra: at iste est primus modus. Secundus est a destructione ꝯñtis ad destructionẽ añtis, & non econtra: nisi esset ꝙ in materia conuertibili licet vtroq; mõ arguere. nam ꝓpria se inuicẽ ponũt & seinuicẽ destruunt, vt d. Porphyrius. Sic in ꝓposito, si res naturales essent opera nr̃a: in his q̃ sunt opera ista conuertuntur, ꝙ quicquid est notius, est causa: & quicquid est causa in talibus est notius. quia in talibus a causis incipimus operari. & apud agentem per cognitionem, oportet causam a qua incipit operari esse sibi notiorem. Sed contra in agẽtibus per cognitionem effectus prius cognoscitur: quia 2. Phy. finis est primus in cognitione, & vltimus in executione. Soluitur. effectus non est primus in cognitione in rõnę effectus secundum esse, sed quo ad causalitatem. vnde id quod est finis quo ad suam causalitatem secundum quam mouet agentẽ metaphorice, prius occurrit in cognitione & in intentione agentis. vnde Philo. in. 1. de gñtione. tex. cõ. 55. vbi ponit dñam inter cãm efficientem & finalem, inquit. Est „ autem efficiens causa, vt vnde prin „ cipium motus: cuius autem gra- „ tia nõ actiuum nisi secundum metaphoram. nam sanitas non factiuum est nisi secundum metaphoram. Igitur quod est finis, vt hẽt rationem in intentione agentis, & sic est causa, & mouet metaphorice in gñe causæ finalis: non tñ pro esse qd hẽt in aĩa, quia finis nõ mo

 uet

uet nisi rône quã habet bonitatẽ. sic.n.ratione bonitatis mouet in ratione amati & desiderati: bonitatẽ hẽt in esse reali, quia aurum si appetitur, non appetitur ab auaro ꝑ esse cognito quod habet in mente, sed ꝑ esse reali quod habet in bursa. Ideo Cõmenta. dixit. 12. meta. Balneũ in anima mouet vt efficiẽs, & balneũ extra aĩam mouet vt finis. nõ ꝙ id quod producitur fm esse in effectu habeat rõnem causæ: imo vt sic est effectus agẽtis realiter productus ab agente: sed quia bonitas fm quam mouet in rõne finis est fm esse reale. sic finis in intẽtione agentis, cũ tali tendentia ad talem bonitatem, est causa finalis, & metaphorice mouet agẽtem: & sic habet rõnẽ causę, & nõ effect⁹. Et hoc valde pauci intellexerunt. Causa in hoc ꝙ viæ demonstrationũ in scientia naturali sunt de compositis ad simplicia: & in hoc ꝙ principium doctrinæ est ab vlibus ad propria: & ꝙ vle est notius apud nos ꝓprio, est ꝙ vniuersum demõstratum est notius apud sensum q̃ partes. Auer. 1. Phy. cõ. 4. & idẽ repetit cõ. 5. Vbi aduerte quantam vim habeat cognitio sensitiua ĩ nobis. Tres n. propositiones illius prologi depẽdent ab ista radice: quia omnis nostra intellectualis notitia a cognitione sensitiua sumit exordium. Nota tñ diligenter ꝙ intellectus ĩmitatur sensum ĩ sua prima cognitione naturali: sic.n. incipit a cõfusis, & a toto supra partes. In cognitione aũt distĩcta ꝓcedit a cognitione partiũ ad cognitionẽ totius. hoc quidẽ obseruauit 1. cœ. tex. cõ. 5. vbi inquit. De totius aũt natura vtrum finitum sit aut infinitum magnitudine, pôsterius dicendũ. Et ĩmediate ĩ principio sexti textus infert. nunc aũt de his quę ipsius partibus fm speciem dicam⁹: non.n. põt haberi distincta cognitio totius, nisi distincte cognoscantur omnes eius partes, & principia & elementa. vt.d. Arist. et in principio primi Phy. & ibidẽ tex. cõ. 55.

Discursio particulæ 4. & 5. cõ. primi Ph.

Notula de primo cognito ab intellectu.

Causæ subiecti licet non possint demõstrari in sciã demstrõne simplr, & demstrõne ꝓꝑquid: põt tñ demonstrari demstrõne quia, vbi latuerint. 2. Phy. cõ. 22. & 26. idẽ. 12. meta. cõmen. 5.

Causæ sunt sibi inuicẽ causę. 2. Phy. tex. commen. 30. & 5. metaphysi. tex. commen. 1.

Causa contrariorum eadẽ est. ibidẽ.

Causæ multæ possunt esse eiusdem, nõ fm accñs. 2. Phy. tex. cõ. 30.

Causa per se & per accñs qualiter. 2. Phy. tex. cõ. 33.

Causa in actu & causa in potentia. ĩ. tex. cõmen. 34.

Causa simplex & causa complexa. ĩ. tex cõmen. 36.

Causa in actu si est cum effectu. 2. Phy. tex. cõ. 37. & 5. meta. te. cõ. 3.

Causę vlium sunt vles, & particulariũ particulares. 2. Phi. tex. cõ. 38.

Causata sunt notiora apud nos causis. 2. Physi. cõmen. 48. & 1. Physi. tex. cõmen. 3.

Causæ per accñs non sunt terminatę 2. Physi. tex. cõmen 50. & 6. meta. tex. cõmen. 4.

Causæ per accñs remotę, magis sunt de capitulo accidentis, q̃ causæ per accñs propinquæ. 2. Phy. 55.

Causa agens aut est naturalis aut voluntaria, & non datur tertia causa alia ab istis duabus causis. 2. Physi. tex. cõmen. 65.

Causæ

Causę tres multotiens veniunt in vnum.f.efficiens,formalis, & finis. 2.Phy.tex.com.70.

Causa ꝗ corpora mouentur ad loca propria,est quia vltimum corporis continentis conuenit cum vltimo rei motæ.4.Phy.c.48.

Causæ essentiales sunt finitæ necessario.8.Phy.com.46.& habetur ꝓlixe.2.Metaph.

Causa fatigationis contingens ex motu,est quia motor dum mouet mouetur.& hoc prouenit quia est in materia.9.Phy.t.com.83.

Causæ quædam sunt causæ simplicium,vt materia & forma: quædã vero sunt causæ compositorum,vt quatuor elementa respectu corporum consimilium partium.1.cœli com.1.vide in concordantiis.

Causa prima aliter attribuitur continenti quàm orbi,quia ibi dicitur esse,vbi apparet eius operatio.1.cœli.com.100.vide.8.Phy.t.c.84.

Causæ diuiduntur in duas partes,nã quædam sunt causæ per violentiã, quædam vero per naturam 8.Physic.tex.com.31.

Causa fatigationis ĩ animalibus est quia principium motus in eis est contrarium motui animæ.2.cœli. com.3.idem.2.ca.de substan. orb.

Causa laboris in animalibus est ꝗa potentia moti est opposita potentiæ motoris.2.cœli. com.71.idem 8.Physico.79.

Causatorum consimiliũ,causæ sunt consimiles 2.cœli.86.

Causarum contrariarum contrariæ sunt operationes.2.cœli.92.&.93.

Causa motus & quietis naturalis est vna & eadem fm diuersas dispositiones.2.cœli commen.92.contra Themistium.

Causa substantiæ est substã ia.3.com h.com.1.&.2 de anima.com.2.

Causa ꝗ superficies existat in materia est quia prima forma substantialis existit in ea f.grauitas & leuitas.3.cœli.com.17.in calce commenti. Contra illos qui ponunt formam corporeitatis in materiã substãtialem esse primam,formã, & coęternam materiæ.

Causas quarum natura est eadem, & non differunt nisi fm magis & minus,non sequitur natura diuersa nisi fm magis & minus. 3.Cœli, commen.72.

Causa non est cã per quantitatẽ suã, nisi accidentaliter:quantitas enim est non terminata, & causæ agentes, & patientes sunt terminatæ.3. cœli.com.72.

Causa equiuoce dicitur de causa agente & fine.1.de generatio.c.55.

Causa propter quã non potuerunt confessa videre,inexperientia fuit. ideo quicunq; magis insudauerũt naturalibus,magis possunt supponere talia principia quib⁹ possunt multa complicare. Qui autem ex multis sermonibus indocti existẽtium entis intuentes & ad pauca respicientes de facili enuntiant 1. de generatione,te com.7. Vbi reddit causam propter quam errauerit Plato in naturalibus:& est paucitas exercitationis & experientiæ in rebus naturalibus. Versabat.n.ĩ mathematicis,& ex intelligibilibus causis volebat assignare rationes rerum sensibilium.vnde 3.de cœlo.tex.com.61. Amor geometriæ & magistri duxerunt Plato. in errorem rerum naturalium. Dicit enim philosophus in.6.Ethico.ca. 9.ꝗ pueri mathematici quidẽ fieri pos-

Digressio de causis ꝑ quas cõtigit error in scia nãli.

Inexpetiẽtia nãliũ.

ri possunt, sapientes autem vel physici fieri non possunt ratio autem est quia principia scientiarum mathematicalium. experimento nõ indigent, sicut principia scientiarum naturalium: longitudo autem temporis experientiam facit, vt asserit. Sic Auer. reprehendit Auic. 3. cœli. cõmẽ. 67. vbi scribit. „ Paucitas exercitatiõis istius viri in „ naturalibus, & bona cõfidentia in „ proprio ĩgenio, induxerũt ipsum in multos errores. Placet autem nobis adducere alias causas ꝑpter quas cõtingit error in scientia naturali, & est ignorantia logicæ. Nã Arist. plerũq; taxat antiquos, & oñdit eos errasse, & paralogizasse pp logicæ defectũ. Necesse. n. erat eos falli qui abiecta scĩa disputandi de rerum varietate perquirerent: vt ait Boetius super Porphyrio.

Ignorãtia logicę.

Alia causa erroris est, quia propositiones naturales sunt dubitabiles pp duas causas: vt testatur Auer. 1. cœli. com. 90. aut enim hoc euenit pp alias propositiones probabiles contrarias eis, aut pp existimationem ꝙ principia istius artis debẽt esse in fide, sicut principia geometriæ. Et hanc cãm notauit Arist. in 2. Meta. tex. com. 15. Acribologia mathematica non est in omnibus expetenda. ideo in. 1. Ethicorum scribit. Sermones fieri in scientijs sm mãm subiectam. simile quippe videtᷓ a mathematico expectare persuasionem, & ab oratore demonstrationem requirere.

Propõnũ dubitabilitas.

Alia causa est impedimentum naturæ. vt scribit philosophus. 2. Met. tex. com. 14. & Cõmen. 1. cœli. 22.

Impedimentum naturæ.

Alia causa est pessima cõsuetudo, quę radicata est in eis, qui accipiũt primo doctrinas falsas: licet sint apparentes. quam causam tangit philosophus vbi supra. & Auer. 1. cœli. 22. & in prologo. 3. Physi. & in multis aliis locis.

Mala consuetudo.

Alia causa est quia negliguntur textus. Aristo. & solum, inspiciuntur verba expositorum. hanc causam tangit Commen. 3. de anima. comm. 30. contra Auicen. vbi scribit. Sed quod fecit istum hominem errare, & nos etiã „ longo tempore, fuit quia moderni considerãt libros expositorum. „

Negligentia tex. Aristo.

Alia causa est quia multi nituñt miscere principia naturalia cum principiis creditis. hanc causam tetigit Cõmẽ. aduersus Auicen. in. 2. Phy. com. 22. Via autem qua processit Auic. in probando primum principium est via loquentium: & „ vniuersaliter sermo eius semper reperitur medi⁹ inter Peripateticos „ & loquentes. Et aduerte ꝙ hoc cõtingit nostris latinis doctoribus, q multas cõclusiones creditas conantur sustinere, cum principiis naturalibus, & multas naturales cum principiis creditis, ita ꝙ illud quod prouenit non est neq; theologia, neq; philosophia. Animaduertant bene & considerent Deum non indigere nostro mẽdacio, vt asserit beatus Augustinus, nec fides Christi fundatur in principiis Arist. sed a lumine ipsius sancti habet euidentiam, qui nec fallitur, nec fallere potest.

Principiorũ admixtio.

Alia causa est diuersitas trãslationum. hanc causam tangit Cõmen. 3. cœli. com. 35. vbi inquit. Et hæc intentio est difficilis ad in- „ telligendum ex ista translatione „ quam modo habemus: & forte di- „ minutio cecidit in hac translatio- „ ne a translatore. Nos enim nõ ha- „ bemus

Trãslationũ diuersitas.

bemus nisi translationem Alchiadi, trāslationes vero veriores sunt Isaach. Et inde scire potes quare Commen. magis erret in expositione libri de cœlo, quam in aliis locis. hoc autem maxime contingit latinis nostris, qui studuerunt nostris temporibus sequi translationes Theodori, Argyropoli, & aliorum: qui conati sunt non reddere verbum verbo, sed solum iuxta sensum. Animaduertant autē sententiam peritissimi latinorum Seuerini Boetij, scribit.n. In principio libri prędicamentorum, ꝙ in his scriptis in quibus rerum cognitio quæritur, non luculentę orationis lepos, sed incorrupta veritas exprimenda est. Et in libro de disciplina scholastica scribit de suis trāslationibus in Arist. Aristot. quoq; tota succincta breuitas, licet voce tediosa, non tñ infructuosa: malui enim potius fideli deseruire translationi, quā arrogantiæ reprehendi temeritate. Vtinam & illi hoc ꝑpendissent. Legimus apud Alexandrum, & Auer. sæpenumero in sciētiis demonstratiuis non vsitari debere verba synonima: quia sicut nihil ociosum est in natura, eodē modo nihil ociosum esse debet in sciētiis de natura rerum considerantibus. vnde Auer. 1. de generatione. com. 38. Primus magister creditur nihil dixisse sine forti probatione. &. 1. Phy. com. 35. inquit. Et vide quō est sermo hominis huius breuis, & forte ita est de quolibet verbo eius. Amplius Arist. in. 2. Posterio. scribit non esse diffiniendū per metaphoras. Vnde sæpe taxat Platonem, & antiquos, qui vtebantur sermonibus metaphoricis. Et videmus antiquos expositores, vt Alexandrum, Themistium, Porphyrium, Iamblicum, Sirianum, Ammonium, Io. Grammaticum, Simplicium, Auerroē. Ex latinis autem expositoribus Albertum cognomento Magnū, diuū Thomā, & Egidium romanū, singula verba Arist ponderare, vsq; ad minimas particulas, sicut sunt coniunctiones, & id genus, tanquā mirabili quadam arte, & supra humanū ingenium doctrina eius in indiuisibili constituta esse videatur, vt nihil addi, nihilq; detrahi possit. Et quod valde admiratione dignum est plerunq; euenit, in auscultatoriis præcipue scriptis eius, ꝙ vnamet oratio varios, & subtiles, & admirabiles continet sensus. Mos n. est sapientum, vt ait Linconiensis, verba onerare sententiis. O temerariam & maniacam, ni fallor, confidentiam hoũm nostræ tempestatis, qui persuadent sensa Arist. penetrare, & addunt multa verba, & coloribus rhetoricis ac fucatis, & metaphoricis sinceritatem & seriē textus non conuertunt: sed peruertunt, & funditus destruunt. Nō studio contradicendi ista scribo, sed ꝑ amorem veritatis, sicut philosophū decet ingenuum. Et consulo illis, qui ingenue philosophari desiderant, vt linguā græcam addiscant: quia percipiēt me dixisse veritatem, cum vtilitate quam consequentur. Si vero hoc aliquis consequi non poterit, consulo vt translationes Boetij & antiquas immiteẽ: quia sunt magis fideles, & expositores græcos præcipue immitentur: postea ex arabibus Auerroem, ex latinis Albertum, diuum Thomā, &

In principio.

Meta.tex.com.1.non tamen omne principium est cā: priuatio .n. principium est, sed non est causa.
Causæ agentes in rebus naturalibus non sunt extrinsecæ, sicut in artificialibus. Auer.in.5. Meta.com.1.
Pondera tamen quia voluit saluare literam, quę erat mendosa. vide in concordantiis.
Causæ omnes nō sunt principia nisi pp primum principium, quod est causa finalis omnium entium. supra.idem.2.Meta.tex.com.4.
Causa multis modis dicitur. 5. Meta.tex.com.2.
Causæ sibi inuicem causæ sunt. sup.
Causæ plures non fm accidens eiusdem esse possunt. supra.
Causa eadem contrariorum esse potest diuersimode se habens. supra.
Causę omnes reducūtur in quatuor genera. 5.Meta. tex. com.3.idem 2.Phy.tex.com.31.
Causæ aliæ remotæ, aliæ propinquę vbi Cōm.5.Meta.com. 3. dicit ꝙ ista distinctio non solum inuenit in cā efficiente & formali, de quibus Arist.ibi exemplum apposuit: verum etiam in cā finali & māli.
Causarum quædam sunt per se, & quædam per accidens. 5. Metaph. tex.commen.3.
Causarum per accidens, quædā propinquæ: & quædā remote. supra.
Causarum quædam vniuersales, & quædam propriæ. supra.
Causarū quædam actu, & quædam potentia. supra. & .2.phy.t.cō. 38.
Causarum quędam cum complexione, qdam sine. 5.Meta.tex.com.3.
Causa in actu sit est cum cāto. ibid.
Causa alia est vltima in esse, & est cā remota: alia est vltima in qōne, & est cā propinqua.2.Phy.com.38.
ita ēt notat ibi lucidissim Them.
Causæ per accidens sunt effectuum per accidens. & sunt infinitæ.6.me ta.tex.cō.5.idē.2.physi.50.&.53.
Causa rerum quæ sunt per accidens est cā rerū quæ sunt in maiori parte, & nulla alia cā eē potest præter istam.6.meta.com.5.vide.2.phy. com.48. contra. Auic.
Causa agens maxime quærit in rebus generabilibus & corruptibilibus.7.meta.com.59.&.4.cęli.cō. 1.vide idem contra Auicen.in.12. meta.com.44. Et nota ꝙ loquitur de vero agente, actio.n. fit merito contrarietatis, & contrarietas non est in rebus æternis. & illo modo Cōmē. negauit agens in sempiternis substantiis, bene tamen concessit causalitatem causæ efficientis ab æterno, vt alibi probaui.
Causas ꝑximas vniuscuiusq; dicere oportet.8.meta.tex.cō. 12.idem 2.phy.tex.com.38.
Causa pp quam est forma. s. finis, multum intrat diffinitiones perfectas, quæ dñr transmutatæ demonstrationes in situ.8.meta.com.15.
Causæ apud Aristotelicos sunt efficientes & fines, concausæ vero sūt materia & forma. Causis Pla. addidit exēplarē, concausis vero officialem seu instrumentariam. Simp. in prologo physi.
Causa diuiditur sicut & ens. nam sicut ens aliud fm se, aliud secūdum accidens, sic & causa. 11.meta.cap. 7.&.2.physi.tex.com.50.
Causæ per accidens non sunt priores causis per se.2.physic.tex.com. 66.&.in.11.meta.ca.7.in fine.
Causa per accidēs est incerta humanę cognitioni.11.meta.ca.7.&.2. physi.tex.com.47.

Causa

Causa prima omnium quæ fiũt intentio actionis est, vt ait Plato. Galen.lib.6.de vtilita.parti.ca.12. Et istam causam, idem Plato diuinã speciem causæ nominabat, vt patet ibidem.cap.13.& est causa finalis, ita etiam Arist.1.physi.&.2.

Causa formalis, finalis, & mouens. sunt idem secũdum subiectum, & differunt secundum modum.12. meta.com.6.&.10.meta.cõ.7.

Causa prima formalis & finalis à diuino cõsideratur, sed materialis & mouens a naturali.12.meta.cõ.6.

Duo enim prima genera causarũ a diuino, & duo reliqua a naturali considerantur, vt alias declaraui. Vnde Cõmẽ.cõ.6.isto modo dicit dictum Alex. veritatem habere, dũ dixit q̃ primus philosophus habet demonstrare principia entiũ, & q̃ talia principia naturalis ponit ea positione. videlicet. qđ sunt intelligenda principia quæ sunt cã formalis & finalis, sed prima materia, & primum mouens sunt naturalia, & a naturali habẽt demonstrari. pro quo vide etiam.1.physi.cõ. vltimo. contra Auic.&.2.phy.cõ. 22.&.26.& in.8.physi.com.3.

Causa agens & mouens differunt a causa formali, quia præcedit causatũ, sed formalis & materialis sunt simul.12.met.tex.com.16.

Causæ aut sunt conuenientes in specie & differunt numero, aut conueniunt in genere & differũt specie: aut conuenientes in genere dicto sm proportion[illegible] & diuersæ in vero genere, sic[illegible]æ substantiarũ differunt a cau[illegible]ātitatis, & qualitatis. 12.me[illegible].27.

Causæ rerũ gñ[illegible] di[illegible]tium genere differunt, & cau[illegible] rerũ differentium specie, differunt specie, & causæ rerũ differentiũ numero, differunt numero.12.met.t.com.28.

Causæ in substantia æterna inueniũtur secundũ similitudinem cũ causis inuentis in substantia gñabili, & corruptibili.12.meta.cõ.29.

Causa sequitur causatum qñ causa est modo formæ vel modo finis: sed non quando est cã mõ agẽtis, quia potest inueniri cã agens sine suo causato. ex lib.destr. disp.3.in solutione.10.dubii. Vide in concordantiis nuper editis.

Causatum quodlibet est posse esse, vera est de causato composito, nõ in causato æternali. Impoße.n.est inuenire compositum æternale, & ideo quodlibet poße ẽ nouum. ex lib.destru.disp.3.in solut.19.dub. vbi expresse tenet Cõm. æternum aliquid esse causatũ sicut vides.

Causæ nomen dicitur equiuoce de quatuor causis. ex dispu.4. in solutione.2.dubii.

Causa prima nõ demonstratur per viam causæ & causati. vt Algazel & Auic. conantur probare. ex disp. 4.in solutione.2.dub.

Causarum infinitas apud philosophos quodammodo est necessaria & quodammodo est impossibilis. ibidem & in solu.4.dub.

Causæ natura & causati impoße est, q̃ sit vna & eadem, nisi in particularibus causis. disputa.7.in solutione vltimi dub.

Causarum duæ cognitæ fuerunt ab antiquis, materialis & efficiens, sed efficiens in primis rebus: cã aut formalis & finalis non fuit cognita vsque ad tpa Socratis, vt.d.Arist.ex com.super.1.de part.aĩalium. vide in.2.phy.c.9.authoritate Alex. Est

etiam

etiam fnla Arist. in erroribus. primi meta. t. c. 5. &. 1. de parti. ca. 1. fm translationem Theodori, & est in fine cap. vbi. d. φ cā quamobrē antiquiores illi authores non ad hunc venerunt modum quod qd res esset, atq; substantiæ diffinitionē ipsam explicare haud quaquā solebant: Socratis vero tpibus vsus quidem diffiniēdi increuit, sed indagatio rerū naturalium desiit. nā omne philosophādi studiū ad vtilē virtutē ciuilēq; vsum trāslatū ē.

Causa quæ primo mouet, cui ratio inest, & forma semper melior est, & magis diuina quàm materia. in 2. de genera. aīalium in principio. idem. 3 de anima. t. cō. 19.

Causa mouens & materia sunt prio res tpe ipsa forā & fine, sed forma & finis sunt priores diffinitiōe. Cō mē. in. 2. de genera. aīal. ca. 2. vide etiam in. 2. de genera. &. cor. cō. 7.

Causa est ad cuius esse sequit̃ aliud. Vulgata ē propō, & vr̃ colligi posſe. &. 5. met. tex. cō. primo. Omnes cāæ sunt principia, non tñ oīa principia sunt causæ: nā priuatio ē prīcipium generationis naturalium, sed cā minime. Sed est propō quæ non habet veritatem vr̃, quia fallit in genere cāæ materialis. nā prima materia est cā, & ad eius eē nō sequit̃ aliud, in hoc sensu, φ sit cā essendi alterius. quia si est cā essendi, aut est respectu formę, aut respectu compositi: nō respectu formę, quia. d. Auic. in. 5. suæ meta. mā ē mā formæ, sed non est cā formæ, quia forma est nā simplex, non habēs materiā ex qua componatur. tunc enim esset processus in infinitum. Sicut bene deducit Arist. l. 7. meta. te. com. 26. & infra. & te. cō. 91. forma est cā materiæ, sed non hæc causa finis. Vnde ista fuit opinio antiquorum ponentium oīa esse a casu, & nihil esse pp finē, qui asserebant formas sequi materiam ex necessitate, sicut notat Cōm. in 2. physi. in cō. 87. Hæc etiam est cā compositi quo ad esse, quia ens & vnū cum multipliciter dicātur, qd̃ proprie est, actus est. 2. de aīa. tex. com. 7. vbi Them. & Alex. notant φ a forma res habent & eē, & vnū eē. Et ita notat Cōm. in com. Amplius Themi. 2. de aīa in princi. d. istā esse drīam īter materiā & formā, quia a materia res hñt vt fiant, a forma vt sint. Amplius Cōm. 7. meta. cō. 37. expresse. d. φ materia cū fuerit, nō erit res cōposita ex materia & forma, sed forā existēte res erit. Et iō si ītelligat̃ materiam esse cām ad cuius esse sequit̃ aliud ita φ ipsa sit cā essendi vel formæ: vel formato, est ꝓpositio falsa: qa oē esse est a forma, vt. d. Boetius in lib. de vnitate & vno. Quod etiam Peripatetici describentes dixerunt esse est existentia formæ in materia. Si autem intelligat̃ arguendo a posteriori & a signo, sic bene valet. si materia est, igitur forma est, quia materia dicit̃ relatiue ad formam. 2. physic. 26. Et in hoc sensu intelligitur dictum Auer. 2. physi. com. 70. vbi dicit φ in quo est materia sunt omnes causæ, quia non potest esse materia sine forma. 2. physi. com. 12. & forma nō est in materia nisi agens sit præsens. vt dicit Commen. 1. physic. com. 81. Et omne agens agit pp finē ex. 2. phy. & illo modo per viā illationis materia infert omnes causas, sed illud nō ē per viā cāæ, sed viā signi.

Licet

Licet igitur materia sit cā compositi, quia partes substātiæ sunt substantiæ, tñ esse compositi, est a sola forma, & vnitas positiua eiusdem. Et ista est via oīum sapientum peripateticorum, licet multi latinorū oppositum teneāt. vt formalizantes & sequaces eorum. vnde Commen. 2. de anima. com. 8. expresse dicit, ꝙ indiuiduum nō est hoc nisi per suam formā, non per suam materiam: materia. n. nullum hēt esse in actu in rebus naturalibus, secundum quod est materia, & esse in actu nō est nisi formæ. & ita patet ꝙ esse actualis existentiæ est effectus formalis formæ tm̄, & non materiæ, quia nihil dat quod non habet, sed materia nullū eē actualis existentiæ habet ex se, vt patet ꝑ Cōmē. in pñti loco, & etiā. 5. phy. com. 8. Cum esse primæ materiæ non admiscetur actus oīno. Dixit aūt Cōmē. materiam fm ꝙ est materia nullum habere esse in actu in rebus naturalibus, ad specificandū ipsam vt est subm: quia dña est inter materiam & subm apud Peripateticos, vt alias declaraui tibi.

Causa rei est dignior causato. 2. physico. com. 4 vide in Theorematib. quō sit intelligenda propositio.

Caecus de coloribus disputans, de nominibus rōnem habebit, nihil tamen intelliget. 2. phy. tex. cō. 6. idem. 1. posterio.

Cæci & surdi a natiuitate sunt perfectiores fm virtutes interiores, quia virtutes interiores sunt perfectiores apud quietem virtutum exteriorum. Et signum est ꝙ in ꝓfundo cogitantibus virtutes sensibiles contrahuntur interius, adeo ꝙ cōsequitur somnus magnus. ex commento libri, de diuinatione secundum quietem.

Cæcus & non videns, qñ non videt differunt, quia cæcus non hēt potentiam videndi, & clausi oculi habent potentiam videndi. 9. meta. com. 5. & elicitur ex textu istā differentia ibi cum dr̄. Si igit̄ cæcum est quod non habet visum in tpe ī quo debet habere visum, iidē erūt cęci & surdi in eadem die.

Cedens quodlibet aut non cedēs diuisibile est. 3. cœli. tex. com. 11. & hoc patet ex diffinitionibus eoꝝ vt dicit ibi Commen. in cōmen.

Coelum habere locum latet. 4. physi. com. 32. & ibi vide causam.

Cœlum esse in loco per accidens displicet oībus expositoribus, authoritate Themi. 4. physi. com. 43.

Cœlum est fixum fm totum & isto modo est quiescens, & quies eius est propter quietem centri. 4. physic. commen. 43.

Cœlum mutat locum fm totū quātum ad formam, non fm materiā, supra. &. 6. physi. com. 85.

Cœlum & anima sunt ī loco per accidens 4. phy. te. com. 44.

Cœlum non habet qualitatem tangibilem. 4. physi. com. 58. idem. 1. cęli. tex. com. 20. & infra. & in. 1. & 2. cap. de substan. orbis.

Cœli potentia finita est fm Arist. vt elicitur ex 2. de cœlo & mūdo. Cōmenta. 8. phy. com. 79.

Cœli substantia est præter consistētias quæ sunt hic quædam natura prior & diuinior. 1. cęli. t. com. 13.

Cœlum non est corruptibile neque cōsumptibile per sensum. & est ꝓpositio de illis de quibꝰ dixit Albumasar, quæ non ducunt ad primæ certitudinis ordinem, sed tamen nullus

nullus sensus contradicit eis neque ratio. 1. cœli. com. 15.

Cœlum est segregatum a corporib⁹ quæ sunt hic, tanto honorabiliorē habens naturam, quanto magis elongatum est ab his, quæ sunt hic. 1. cœli tex. com. 16.

Cœlum aliqui opinati sunt esse primam causam, & isti dixerunt simpliciter. i. omnibus modis ꝙ sit ingenerabile. Aliq. vero opinati sunt ipsum esse creatum a prima causa, & isti dixerunt ꝙ non sit generabile ab aliquo. i. tãquam ex subiecto, & istum modum generatiõis, qui fit per alterationem passiuam, vult Arist. remouere a corpore cœlesti. Cõm. in. 1. cœli. cõ. 20. Ex quo patet contra Grego. Ariminen. & contra Ioan. de Baccone, qui tenēt in secundo snlarum ad mentē Aristo. & Auer. æterna nõ habere causam efficientem. Vide aperte in lib. destru. disp. 3. in solutione. 18. dubij versus finem. vbi expresse. d. ꝙ in hoc genere entium illud qđ dat finem entibus dat etiam formam: & illud quod dat formam est agēs, ergo illud quod dat finem huic eē est agēs. Apparet icciırco ꝙ primū principium est omnium istorum principium. s. agens, & forma, & finis. Consimile habet in. 2. ca. libri de substantia orbis.

Cœlum habet alterationem, quę nõ est passiua, quia alteratio, quæ est illuminatio, non est impossibilis in eo. 1. cœli. com. 20. idem in. 2. capi. de substan. orbis.

Cœlum ex primo naturæ consilio ē ingenerabile & incorruptibile: ex secundo vero consilio natura non fecit ei contrarium. 1. cœli. cõ. 20. & elicitur ex textu.

Cœlum nõ est compositum ex materia & forma sicut quatuor corpora simplicia, supra. idem 2. cap. de. substan. orbis. & 8. meta. com. 12. & 12. meta. com. 10.

Cœlum non est graue neq; leue. 1. cęli. tex. com. 17. & infra. Quod non est intelligendum vt simplex priuatio, sicut dum dicitur ꝙ lapis non est cęcus neq; videns, sed affirmationis vim sermo obtinet. Cõmen. in paraphra. super. 1. cœli in summa. 5. &. 1. cęli. com. 17.

Cœlum simplex est, & non compositum ex materia & forma, sed veluti ad formas abstractas in materia in actu, magisq; sise materiæ ꝙ formæ, licet neutri horū sifitudinem obtineat: adumbrat. n. materiam, tū quia sensibile, tū quia potentiam hēt ad vbi, tū quia est corpus. assimilatur autem formę quia existentiam possidet actu, eiusque suba non in potentia est. Auer. sententia in paraph. 1. de cęlo & mundo, in summa. 6. iuxta principium.

Ista fuit antiqua Peripateticorū sñia, & Themi. in. 3. physi. qui fuit abbreuiator Alex. ponit eam in expõne. 3. tex. Vbi philosophus ponit diuisionē entis per actum tm̄. & p actum permixtum potentiæ vt habet litera antiqua. inquit. n. Ex entibus hñr q̇dã tm̄ actu, qualia sunt prima illa summaq;, motus & materiæ prorsus immunia, q̄ nec alterari nec fieri pñt diuersa qua sunt: sed semp eodem mõ & sui paria & sui similia inueniũtur, generis pla ne sui naturæq; tenacissima. Quædam cum actu potentiam iunctã ferunt, qualia sunt ea q̄ ex materia existũt & forma. actu sũr, quia formã intra se tenent: ptãte, quia pñt

Digressio quast materia cęli sit ĩ actu.

aliam formã ꝑ reciprocationem & successionẽ induere. Sed æthereũ corpus vi suæ naturæ solo actu est, quia nequit de forma & specie sua mutari. particepstñ quodãmodo ẽ potentiæ, quatenus in loco moueť quia vbiq; simul totũ esse nõ possit. Et hãc ẽt sñiam verbotenᵘ imitať Simpli. ibidem. Ex his verbis soluiť Achilles diui Thomæ in. 1. cœli. in lectione. 6. in expõne text. 20. Inquit. n. ꝙ cũ cęlum sit quodam actu ens, alioquin nõ ageretĩ hæc inferiora: oẽ aũt qđ est actu ens, vel est actus, vel est habens actum. Non põt aũt dici ꝙ corpus cœleste sit actus. quia sic esset forã subsistens, & esset aliqđ intellm̃ in actu non aũt sensu apprehensum, & iõ oportet in corpore cęlesti ponere aliqđ subm̃ suæ actualitati. Dicimus pro Auer. opinione, quã sine dubio credimus fuisse ex mente Aristo. ꝙ in hac rõne vr̃ duplex esse peccatum. primo quidem ex equiuocatione cęli: tum ẽt quia argumentũ est ab insufficienti: vnde cęlum qñq; sumiť vt est quoddã aĩal motũ ex se, & illo mõ dr̃ eẽ cõpositũ ex duabus naturis. v3. natura mouẽte & natura mota. Et isto modo sumpsit Cõmẽ. cęlum in. 1. lib. de substan. orb. & sic dr̃ esse in actu, & dr̃ agere in hæc inferiora. nam sm̃ philosophos cœlum non agit nisi lumine & motu, & in huiusmodi dispõnibus est constitutũ per ipsam intelligentiam, quia primitus intelligitur sibi aduenire sm̃ naturæ ordinem, quã dimẽsiones, aut alia accidentia. Alio modo sumitur cœlum circunscripta intelligentia, & tunc si quæras vtrum sit ens aliquod actu, respondeo ꝙ est quoddam ens simplex, & est materia, quæ materia est materia in actu, pro quanto substantia eius nõ est in potentia ad transmutationẽ substantialem, sicut est prima materia. Dicit. n. Commẽ. in vltimo cap. libri de substan. orb. ꝙ materia habet gradus, sicut & potentia etiã habet gradus. tñ cœlum circũscripta intelligentia non est ens in actu, quod agere possit, aut alterare ipsa inferiora nisi potentia remota: quia circunscripta intelligẽtia per rõnem, non intelligitur remanere cum dispõnibus ex quibus prouenit alteratio ab eo ĩ hoc mũdo inferiori: motus enim tunc sibi non inesset, qui est tanquam vita omnium natura constantium. Cęlum igitur pro orbe, non est subã composita ex materia & forma, qã esset corruptibile. nec est forma, quia formæ nõ est moueri, sed mouere potiᵘ. Vnde ipse. 9. primæ philosophiæ. com. 17. nihil prohibet, vt cęlum sit materia, sed prohibet, vt sit forma. nec etiam est materia in potentia, quæ. v3. est in potẽtia ad generationem & corruptionẽ; quia hoc competit primę materię, quæ est in corporibᵘ generabilib. & corruptibilibus. hoc. n. est sibi ꝓprium & inseparabile, vt testatur Commen. 1. cœli. com. 20. sed est materia in actu, in qua solum fundatur potentia ad vbi tantum. Vñ de recte. d. Cõ. ꝙ orbis est ad sĩlitudinẽ formæ quodãmodo, & quodãmodo est ad sĩlitudinẽ materię, & ex consequenti quodammodo est in actu & quodammodo in potentia, vt patet ex verbis eius in ꝑfata authoritate, & tu applica. Et ex hoc patet solutio contradictio-

nis

nisi in com.95.& in paraphr. quia ibi dicit ꝙ cęlum pro orbe est natura neutra,& non existens per se in actu, sed est materia formæ corporis cœlestis. In paraphrasi autẽ dicit,ꝙ habet existentiam in actu, patet quia est in actu, non quanto sua substantia non est in potentia ad generationem sicut prima materia,quia est ĩ altiori gradu, sed nõ est in actu secundo,nisi per intelligentiam,vt ipsemet seipsum ibi declarat. Et ex hoc patet etiam solutio ad argumentum Ioan. Grammatici, quia etiam credidit in hoc demonstrasse. Inquit enim ꝙ si cęlum non habet talem materiam sicut ista corpora, sed ipsum est cõpositum ex materia alterius rationis,aut si ipsum est materia alteri⁹ rationis a materia istorum inferiorum,tunc talis materia adhuc esset composita,quia haberet aliqđ cõe in quo conueniret cum prima materia,& aliquod per quod differret ab ea. Diuus autem Thom. volens soluere hoc argumentum in pręallegato loco.d.ꝙ ista dr̃ia inter materiam generabilium & inter materiam cęlestiũ corporum non est per aliquam compositionem, sed solũ per habitudines ad diuersas formas. Sed in veritate ista solutio non videtur satisfacere: quia subã materiæ primæ, & subã materiæ cęli, natura præcedunt suas habitudines, & in illo priori sunt adhuc duæ naturæ distinctæ. concessum est.n. substantiam præcedere omne accidens natura tempore & diffinitione. ex.7. meta.tex. com.4. Amplius Aristo.1. Ethicor.ca.7. ꝙ per se est,atq; subã est prius natura quã id qđ ad aliquid est.nam id tanquã adiacens quoddã,& accidens subæ vr̃ eẽ. Et iõ aliter r̃ndeo ꝙ non est vr̃ verum ꝙ quicquid distingui tur ab alio, per formam distinguatur: sed bene hoc est in cõpositis, fallit aũt in simplicibus: simplicia.n. seipsis distinguuntur. Vnde materia prima & orbis, circunscriptis oĩbus habitudinibus ad suas formas,adhuc distincta sunt.

Amplius aũt scire debes non omnem dr̃iam esse ſm speciem: illa.n. bene a forma proficiscitur: sed est etiam dr̃ia ſm magis & minus. Et si dico ꝙ materia analogum quoddam est,in quo analogantur plures modi materierum. & in supremo gradu materiæ corporalis, in extremo intensiori, & perfectiori est orbis,qui dr̃ materia in actu: in extremo aũt inferiori & imperfectiori est prima materia, & ĩ medio sunt grad⁹ etiam. Vnde Auer. in.2.ca.de substan. orbis, inquit. Necesse est vt corpus cęleste sit materia animalium cęlestium q̃ mouentur circulariter ex se, & vt sit perfectius cæteris modis materiæ: & reddit causam dicens. Non enim est in eo de potentiis nisi potentia ad vbi tantum.& hoc consonat cũ his,quæ dixit in vltimo capitulo, ꝙ materia habet gradus,& potentia similiter. Vnde etiam Alexander in libro naturalium quæstionum plerunq; dicit ꝙ non omne qđ ab alio diuersum est, per differentiam dicatur esse diuersum. Et sic patet solo ſm peripateticos.

Cęlum est ligamentum inter generabilia & corruptibilia & entia incorporea, 1.cęli.commen. 22. idẽ 8.physi.commen.15.& in prin.libri metheoro.

Cęlum impossibile est vt sit semper mobile per se nisi per principium extrinsecum nō corporeum, neq; vt sit virtus in corpore. 1. cęli. cō. 22. idem. 3. ca. de substan. orb.

Cęlum non est contrarium elementis, quia tunc corrumperet ipsa, sed apparet contrarium quia cōseruat ipsa, & continet ipsa & vl'r est in eis quasi forma. 1. cęli. com. 24.

Cœlum si esset contrarium elementis, statim totus mundus corrumperetur. 1. cœli. com. 26. idem Arist. primo Metheo.

Cęlum non mutat locum ſm se totum numero, sed ſm formam. 1. cęli. com. 31. idem. 4. phy. cō. 43. & 45. & 6. phy. c. 85. & 8. phy. cō. 76.

Cœlum ī lingua gręcorum dicitur tribus modis, aut de toto mundo, aut de corpore rotundo, aut de orbe supremo. 1. cęli. com. 55. idem tex. com. 76. & 96.

Cœlum est sensibile per materiam, & intelligibile per formā. supra. commento. 92.

Cęlum dicit formam, hoc cœlū vero materiam. supra. & com. 95.

Cœlum est compositum ex materia, sicut & alia corpora. supra tex. com. 95. Vbi aduerte, vt notat Alex. Simpl. & Auer. ꝙ sumitur cęlum pro toto mundo.

Cęlum qđ est corpus neutrum, non est compositum ex materia sicut reliqua, & ē quasi forma respectu mundi, & quatuor elementa sunt quasi materia. 1. cęli. cō. 95. & 24.

Cœlum est natura neutra, non existens per se in actu, sed est materia formę corporis cœlestis, quæ est in actu. supra. cō. 95. vide in cōcord.

Cœlum cum sit materia non composita, non habet formam ita vt sit intellecta, sed est vna numero indiuiduata per se, & est intellecta per respectum ad aliud, vt est materia communis. supra. com. 95.

Cęlum & eum qui sursum est locū antiqui aliis attribuunt, veluti existens solum immortale. 2. cęl. tex. cō. 2. idē. 1. cęli. t. c. 22. 96. & 100.

Cęlum ingenerabile est & incorruptibile adhuc & impassibile omnis mortalis difficultatis est. 2. cęl. tex. commento. 3.

Cœlum non habet motum naturalem aliū a motu voluntario. supra commento. 3.

Cęlum non est graue neq; leue, sed qui diceret ipsum, esse leue melius diceret quam qui dicit ipsum esse graue. supra com. 4.

Cœli motus non est ab anima cogēte manere sempiternum. 2. cęl. te. com. 6. Iste locus fuit cā erroris Ioan Grammatici, qui videns Aristo. contradicere in hoc: tenuit Arist. tenuisse cœlum non esse aīatum, vt tentat Simplici. in. 1. cęli. Sed non animaduertit ꝙ antiqui ponebant cœlum habere contrarium, & de se esse corruptibile, sed anima erat causa suæ permanētię. & ad hunc sensum Arist. negat cęlum esse ab anima cogente ipsum manere sempiternum. & hoc etiā habetur ex textu: quia tunc illa aīa non esset beata, quia esset cum labore & tristitia. vnde Cōm. in cōmen. 6. inquit. Et hęc contradictio intrat eos qui ponunt hoc corpus habere contrarium motui animę. sed qđ Arist. tenuerit corpora cęlestia animata anima intellectuali, ꝗ non mouet cum labore & pęna demonstratum est in. 8. phy. & 2. cœli est authoritas expressa philosophi.

phi.in tex.com.60.

Cęlum etsi nequaquã incipiat moueri,si tñ incepisset necessario hr̃ principium,vnde incepisset 2.cœli.tex.cõ.13.vide in concordantiis propter manifestam contradictionem.ex.76.tex 8 phy.& ex tex.cõ. 100.primi de cęlo.

Cęlum cũ corpus finitum sit, necessario potentiam finitã habet quapp Alex.d.ipsum ex se corruptibile esse,incorruptibile vero esse pp infinitam potentiam mouentẽ ipsum.& Auic.secutus est eũ in hoc. Cõm.in paraph.1.de cęlo. in vlti. ca.idem.8.phy.cõ.79.& in.12.meta.cõ.41.&.2.cęli.com.71.& in.3. cap.de substan.orb.

Cęli motus etsi circularis sit, potest tñ excogitari in eo principiũ & finis ex parte motoris.Cõmenta in paraphrasi secũdi de cęlo, summa 2.quæsito primo.

Cęli motus primaria intentione fit super orizontã superius.i.super terram habitabilem:& secundaria intentione fit super orizontem occidentis,vt iterum redeat.Cõm.vbi supra.&.2.cœli.com.14.&.15.

Cęli dextrum & sinistrũ & alię dr̃ię reperiũtur in cęlo in ordine ad intentionem virtutis motricis cœli. Auer.pulchre & lucidissime vbi.s.

Cęlum habere dextrum & sinistrũ consimili modo est intelligẽdum sicut dictũ philosophi.in.8.de physico auditu,vbi fuit dictum q̄ mouens orbem est in maximo circulo Præter hoc,quia ibi ostendit circulũ in quo apparet potentia motoris:in secundo vero cœli determinauit locum circuli in quo apparet potentia mouendi. Idem in 2.cęli.com.15.& in paraph. vbi.s.

vide in concordantiis.

Cęli accidentia magis sunt remota a cognitione nostra quã ipsa corpora cęlestia sint remota a nobis fm situm.2.cęli tex.com.17.

Cœlum est quoddam corpus diuinum.ibidem.

Cęlum habet melius & maius bonũ ex.2.cęli.tex cõ 34. & ibidem cõ. 15. Vbi infert q̄ pp hoc non sequitur vt sit cõpositum ex virtutibus contrariis.stellæ enim sunt nobiliores partes cęli.

Cęlum non recipit motum rectum, neq; naturaliter, neq; violenter: nam si reciperet eum violenter,reciperet eum naturaliter 2.cęli. cõ. 46.vide pro hoc.1.cęli.com.14.

Cęlum non recipit diuisionẽ,quia si reciperet diuisionem, reciperet & corruptionẽ.supra cõ.46. & te. cõ. 47. Hinc tollitur q̄ diuisio attestatur corruptioni,& est via ad corruptionem.

Cęlum primum qđ mouetur motu diurno, acquirit suam nobilitatẽ vna actione,quia est nobilius eoꝝ quæ mouentur.2.cęli,com.62.

Cęlum totũ ẽ sicut vnũ animal, sed non est vnũ animal quasi ligatũ multis ligamentis, sicut aĩal dissimilium partiũ,sed est ligatum prima potentia spũali diffusa in suo toto,q̃ non diuidiť in aliis orbib⁹ nisi quia primo diuidiť in primo orbe: sicut potentia mouens aĩal non diuidiť in aliis membris, nisi quia primo diuiditur in corde. & sic intelligiť q̄ prim⁹ orbis mouet alios orbes.s.sicut dr̃ q̄ nobili⁹ mouet totum.2.cęli.cõ. 71.idem. 12. meta.cõm 44 &.2.cęli.com.42.

Cęlũ inquantũ moueť per se, & inquantum est aĩal, necesse est vt ha

beat figuram. 3.cęli.com.45.

Cęlum quare melius est vt moueat quã quiescat,& quare circulariter magis quã recte,ẽ qõ propria primæ philosophiæ.1. de Anima. cõ. 51.vide in concordantiis.

Cœlum nũquam inuenitur diaphanum in potentia,quia natura cęlestis semper inuenitur illuminata, 2.de anima.tex.c.69.&.c.71.

Cœlum non recipit primo dimensiones ante formã,quia tũc forma eius diuideret ad eius diuisionem, 3.ca.de sub̃a orb.&.2.cęl.cõ.3.

Qđ intelligentia nõ est forma formãs dans esse cœlo. ex verbis Auer.

Ex hoc aliqui accipiunt intelligentiam esse formã formãs dantẽ eẽ orbi.quia si solum assisteret orbi, ista consequentia nullius eẽt roboris,quia fõra assistens dato q vniatur orbi quanto,non pp hoc sequitur q diuideret ad orbis diuisionẽ sicut patet de nauta & naui. Dicimus nos q opinio Auer.est ibi, q aliter est vnio & cõpõ in istis gñabilibus,aliter in æternis:in istis.n. forma vnitur mediantibus dimensionibus interminatis, & ideo istæ sunt extensæ ad extensionẽ sub̃ti vndecũcq; forma sic vniẽ diuisibilis & materialis. Et ex hoc seqẽ q si intelligentia vniẽ mediante dimensione interminata,sequeretur q esset de ordine formarũ materialium. Ad obseruandũ igitur & saluandam diuersitatẽ inter formas abstractas & materiales,dixerũt q ibi non sunt dimensiones interminatæ præparantes materiã ad receptionẽ formæ;sed solum sunt dimensiones terminatæ insequentes formã,ad hoc q sub̃m eius constituaẽ in dispõnib' necessariis: sic.n. intelligentia constituit suũ sub̃m ĩ eẽ, pro q̃to dat sibi motũ & appetitũ:sit vnũ.n.appetẽs & intelligẽs, & motũ in loco, non per formalẽ inhęrentiam,quia intelltus nullius corporis est actus. Vnde consequẽtia illa sequitur ex hoc q immediate quod ponit aliqua forma vniri mediante dimensione interminata,quæ est in potentia, sequiẽ talẽ formã esse educibilem de potentia materiæ quæ est potentia multa. Dicit.n.Cõm.ibidem q quia prima materia non fuit multa in potentia ideo oportuit q dimẽsio interminata cõcomitetur eã necessario, alioquin non haberet plures formas in actu in eodem tpe. Et q ista sit via eius patet ex verbis ei'. nã parũ infra scribit. Et q a manifestũ ẽ sensui q corpa cęlestia recipiũt dimẽsiões terminatas fm suas formas,neq; pñt recipe formas mediãtibus dimẽsionib' interminatis sicut ẽ dispõ de formis gñabilibus & corruptibilib. necesse est ea recipere dimẽsiones tali mõ q ex quo nõ cõtingat formas eẽ gñabiles,& corruptibiles,qđ ẽ q a materia eoꝝ recipit dimẽsiones prima receptione,mediãtib' illis formis suis,& nõ recipit formas mediãtibus dimensionib',q̃ sunt ĩ prima mã cũ fõra istius mãæ,sed dimẽsiones q̃ sunt in materia cęlesti sunt ꝓpriũ propriorũ ei'. Et ad instãtiã de nauta & naui negaẽ nautã vniri naui mediãtibus dimẽsionibus interminatis:immo nauis hẽt dimẽsiones terminatas.hõ ẽt non est forma simplex sicut est intelligentia, sed est compositum ex materia & forma.

Cęli & stellarũ sub̃a est eadẽ: & in hoc conueniunt oẽs antiqui,vt dixit Arist.in lib.cęli,& mũdi.2.ca. de substan orb.&.2.cęl.t.com.41.

Cęlum

Cœlum non fuit dictũ habere animam nisi pp appetitum existentẽ in eo,& motum localem. 1.cap.de substan.orb.&.8.meta.com. 12.& 12.meta.com.36.

Cœlum dicitur eẽ motum per principium separatum quod est in eo, non per principium quod est pars in eo.1.ca.de suba or. Et illo modo etiam dicitur viuũ & ĩtelligẽs.

Cœlum non assimilatur materiæ, nisi in hoc tantum quia est materia fixa ad recipiẽdum formã: & ideo dignius dr̃ subm quã materia. materia.n.quæ est hic dr̃ materia, qa est in potentia forma in ea figi, & dr̃ subm quia est fixa formæ,& est pars compositi ex materia & foa. Auer.in.2.ca.de substã.orb. Pro quo aĩaduerte ꝙ apud peripateticos,vt no. Alex.ĩ prin.lib.metheo. & lucidissimus Them.in.1.physi. in digressione de priuatione & potentia materiæ,ꝙ licet hæc nomina materia & subm sint de numero eorũ quæ dñr ad aliud,qa materia alicuius est materia,& subm alicui,est subm:ĩ hoc tñ est dr̃ia,qa nomẽ materiæ est cũ priuatione & respicit futura. Vñ lignũ aut æs ex quo statua fieri põt,antequã recipiat figurã statuę recte materia dr̃ sed quãprimũ forma illa introducta est,nõ materia dr̃ sed subm. vñ nomẽ subti nõ importat priuationẽ,& respicit pñtia.& hoc est quod dixit Boetius. Materia qualitatib' sensibilibus informata nõ ampli' materia remanet, sed ex materia transit in subiectũ. Quia ignis orbis semper ab æterno subiectus est suæ formæ:non.n.est ibi potentia abiciens actũ,neq; per consequens priuatio sicut est in materia istorũ inferiorũ,vbi materia qñq; habet formã in potẽtia,& qñq; ĩ actu: & qñ h3 eã ĩ potẽtia dr̃ materia,& qñ h3 eã in actu dr̃ subm: sed hoc ĩ cęlestibus non est vt materia trãseat de potẽtia ad actũ:& iõ non est ibi materia quæ trãseat in subm, sed semp subm est & subm vere & ꝓprie dr̃. Ita ẽt scribit Cõm. 8.meta. cõ.12.loquit.n.vt faciũt veti Peripatetici,qui vtunt verbis in ꝓpria significatione,& non vtunt transumptionibus,neq; metaphoricis, vt docuit magister.in.2.posteriorum analiticorum.

Cœli motus nõ hẽt continuitatem motus a forma a qua mouet, sed illud qd largitur ei cõtinuitatẽ est aliqd appetibile, quia continuatio non prouenit nisi a motore non moto.4.ca.de substan.orbis. Sic intelliges dictũ eius in.12.met.c 41. sicut declaraui in theorematibus.

Cœli motus si destrueret, cœlũ etiã destrueret:cœlum.n.est pp motũ suum:etsi motus cœli destrueretur motus entium inferiorũ destrueretur.4.cap.de substan.orbis. vide in concordantiis.

Cœlum hẽt naturam propriam existentẽ,aliam a natura generabiliũ & corruptibiliũ,cũ cęlum semper est in pñti,præterito, & futuro, & oĩa gñabilia & corruptibilia sunt transmutabilia.1.meta.cõmẽ.22. vide.2.physico. commen.3. &.1. cęli.commen.5. quomodo natura equiuoce,seu secũdum prius & posterius dicitur de cœlo & aliis.

Cœlum non habet materiam generabilem & corruptibilem, sed localem tm̃.8.meta.t.c.4 &.12.&.12. meta.tex.com. 10.& in lib. de substan.orb.fere per totum.

H iiij Celestes

Cęlestes subæ non sunt compositæ ex materia & forā: sed sunt ex corpore & forma aīata intelligibili, ñ ita ꝙ aīa sit res animata: non ita ꝙ illic est aliquid qđ aīatur per animam, aut quod viuit per vitam. Oē.n.quod viuit per vitā est gñabile & corruptibile: sed sunt aīata per se & vita.8.meta.com.12.

Cęlum cū sit in potentia ad vbi nō prohibet vt sit materia: ista.n.est dispō materiæ non denudari a potentia: sed prohibet vt sit forma.9.metaphy.tex.cō 17.vide etiam in 2.ca.de substantia orbis &.8.met.com.12.&.1.cęli.20.

Cęlum & natura a primo dependēt principio.12.meta.te.com.38.

Cęlum non habet aliam possibilitatem, nisi vt quiescat.12.met.c.41.
Vnde ibidem.d. Corruptio nō est potis in eo sicut quies: & ideo ī motu cęli tm̄ verū est ꝙ possibile ex se ab alio quærit necessitatem.

Cœlum vnum numero est.12.meta.tex.com.49.

Cęlum est manifestum per se, ꝙ sit aut sphera perfecta, aut medietas spheræ.1.cęli.com 44.

Cęli & aliæ res īferiores sunt de hoc genere entium. v3. quorū esse consistit in motu, & ideo sunt in continua innouatione ab ęterno.ex disputa.3.in solone.9.dubii.

Cęlum quodam modo est simplex & quodam modo etherogeneū.vide modū in.3.disp.in sol.23.dub.

Cęli secundum peripateticos id qđ desiderant in suis motibus est motus inquantū motus absolute: perfectio.n.cuiuslibet viuentis inquā tum viuit est motus. ex dispu.14.in solutione.1.dub.

Cęli in eorum motibus assimilāt se creatori, inquantum dant vitā inferioribus corporib⁹: licet hoc fiat secunda intētione fm philosophos supra.&.2.cęli.17.&.21.&.12.metaph.commen.36.

Cęlum loco progenitoris, ac solem, cęteraq; astra appellant terram vero loco matris ex.1.de generatio. animalium.ca.2.

Cęlū est aīal sempiternū, ac forte qdē cognoscēs sensibilia, sed a lia rōne.i.illa qua cāæ gñantes effecta, esfecta & euētu sua cognoscūt. Themi.3.de aīa.cap.73. Hoc autem congruit dicto prophetæ: nūquid qui creauit ignorat?

Cētrū aliud est mathematicū, & est punctus: aliud vero est naturale, & est corpus sphericū, circa qđ mouetur corp⁹ circulare.8.phy c.76.

Cera quare a medicis fiat mā emplastrorū.vide cām.5.colli.ca.42.vbi d ꝙ cera citrina est tpata in quatuor qualitatibus: & qa pōt applicari carni: iō medici posuerūt ipsā materiam oīb⁹ cataplasmatibus, & vnctionibus calidis & frigidis.

Cerebrū ē feruiens cordi, & dando eidem virtutes sensibiles, per modū quē dat camerarius regi vt faciat volūtatē suā: quis rex illi det il lā virtutē p quā agit.2 colli.ca.11.

Cerebri iuuamentum fuit vt tēperaret caliditatē & siccitatē cordis.2.Colli.ca.21.de somno.item.2.de partibus.cap.7.

Cerebrum fuit creatū ppi istos sensus.videlicet visum, auditum, & olfatum.2.Colli.ca.11.vide in.2.de partibus aīa.ca.10.

Cerebrū ptiū oīum corporis frigidissimū ē.ex.2.de parti. aīal.ca.7.

Cerebrum nullum sensum habet, sicut patet sensu tactus, supra.

Cerebrum

Cerebrũ hñt oĩa aĩalia sanguinea: reliqua aliquid proportionale. s̃.
Cerebrum est somni causa. s̃.
Cerebrũ est cõe aquæ & terræ & hoc experimẽto demonstratur. s̃.
Cerebrum hoĩs, sui corporis proportione, maius est cæteris. s̃.
Cerebrum maris maius est cerebro mulieris. s̃.
Cerebri propria & familiaris ægritudo est catarrus. s̃. & Cõmenta. in cap. de cerebro.
Cerebrũ habere aliquẽ particularẽ principatũ super tres sensus Arist. concedit, sed nõ supra tactũ, & gustũ inquantũ sensus sunt. Cõment. in. 2. de partib' anima. in cap. de cerebro. in digress. ꝯtra Gal. Vide de hoc Arist. in. 2. de partibus anim. c: 10. vbi dicit tria organa, sensus, visus, olfatus, & audit' a cerebro manifeste oriri.
Cerebrum magis alteratur a frigiditate q̃ a caliditate: & iõ oportet cõseruare ipm a frigore conseruatione vltima. 6. Coll. c. 14. idẽ. 7. Coll. ca. 2. Si indiges calefactiõe cerebri, fac hoc sine timore: sed si indiges infrigidatione fac hoc cũ timore.
Cerebri cameræ q̃uis sint mẽbra in quibus cõplẽtur operationes virtutũ interiorũ. s. imaginatiuæ, cogitatiuæ, cõseruatiuæ, & reminiscibilis: tñ inueniuntur radices istarum virtutũ in corde: & illa mẽbra non sunt nisi instr̃a in quibus manifestantur operationes illarum virtutum: & non est hoc obliuioni tradendum. 2. Coll. cap. 19.
Cerebrum sincipiti subditum est: occiput vero inane est. primo de natura aĩalium. cap. 7.
Cerebrum primum capitis obtinet situm, nõ solum in hoĩe, sed in cæteris animalibus, quib' ea pars data est. 1. de natura anim. cap. 16.
Cerebrũ oĩum expers sanguinis est. 3. de natura anim. cap. 3. in fine.
Certitudo mathematica non est in omnibus expetenda. 2. meta. tex. cõmen vlti.
Certitudo diuersatur in eadem scĩa. v. g. sm demstrõnem simplr, & sm demstrõnem quia. Et cũ diuersat̃ in eadem scĩa, magis diuersatur in scĩis diuersis sm gen'. 2. me. cõ. vlt. vide ꝓ hoc Arist. 1. post. in illo ca. Certior aũt scĩa altera, altera ẽ. &c.
Cerui oẽs continent vermes in capite viuos, qui nasci solẽt sub lingua in concauo circa vertebrã. ex 2. de de natura anim. cap. 15.
Ceruo soli cornua oĩbus annis decidua initio a bimatu, oĩbus alijs perpetua. 1. de natura aĩalium. cap. 1.
Ceruus solus ex cornigeris hẽt cornua tota solida & sparsa in ramos, & omnibus annis decidua, nisi castrentur: cum ex cæteris cornigeris nullum cornua amittat. 3. de natura anim. cap. 9.
Cerua feratũ prudentissima esse vr̃. uide in. 9. de natura anim cap. 5.
Cerui locis difficilib' amittunt cornua, & qua inueniri nequeant. vñ illud prouerbium ortum, qua cerui amittunt cornua. ibidem.
Ceruus iã captus est hederã suis enatam cornibus gerens viridem, quæ cornu adhuc tenello forte inserta, quasi ligno viridi coaluerit s̃.
Cerui morsi vel a phalangio, vel a quouis gñis eiusdem, cãcros edũt: qd idẽ hoĩ ẽt prodesse putat̃. s̃.
Cibatio sm quid est gñatio, Cõmẽ. 4. metheo. cõ. 15.
Cibus & potus nõ sunt necessarij nisi vt restauretur deperditũ: & ideo indigẽs

Ciui-

de aïa.ca.12.vbi ostendit quæ sint sensibilia per se & quæ per accidẽs.

Coloꝝ drię suscipiunt magis & minus.10.met tex.cõ.22.

Color, diuersos habet gradus in nobilitate differentes in suo esse. Vilior.n.in suis gradibus est quẽ habet in materia: deinde habet nobiliorem eo in visu, cũ in visu fit cõprehensio & in materia minime. Amplius habet esse in phantasia q̃ ẽ simplicior & nobilior visu: deĩde hẽt eẽ in memoriæ virtute: deinde in intellu. Deinde Philosophi dixerunt ꝙ habet aliud esse nobili' oĩbus prædictis sine comparatione ĩ dei scientia, eo modo quo nobilius eo considerari non potest. Ex disp. 3.in sol. 18.

Colorum diuersitas in pilis causatur in cęteris aïalib' ex cute. Alborum enim alba est cutis, nigrorũ nigra, variorum permixtorumq; partim nigra conspicitur. At in hoïe cutis nulla causa est, qui.n.sunt albi, admodum nigros hñt capillos. Arist. in.5.de generatione aïalium.ca.5. & ibi redditur causa. Aduerte tñ illam sententiam Arist veritatem habere in regionibus tẽperatis, qa certum est ꝙ apud ethiopes oẽs capilli eorum nigri sunt. Et est glosa Galeni in 2. parueq; artis.

Color albus causatur ex permixtione portionis aereę cũ portione terrena, aut aquosa: & iõ butirũ, camphora, & spuma alba sunt. Auer.in.5.de gner.anim.cap. de caluicie. & elicitur ex snia Arist.ibi.cap.6.vbi.d. aer asit perlucẽs albedinem facit, quẽadmodũ spumã fieri necesse ẽ.

Colorũ diuersitas causatur ex aquis in his quæ sua natura vnicolora: genere autem versicolora sunt vt aquæ calidæ pilum album, frigidæ vero nigrum efficiunt. Arist. in.5. de gener.anim.cap.6.

Color ẽt diuersatur ex nutrimento. ibidem. Et datur exemplũ de apibus quæ sunt vnicolores pp vniformitatem nutrimenti: crabrones vero & vespæ sunt versicolores propter nutrimenti diuersitatem. Nota etiam, vt.d. Auer. ꝙ mutatio coloris põt sequi diuersitatem ventorum. ibidem cap. de caluicie. Et nota etiam ꝙ põt causari ex imaginatione coloris diuersitas, vt legimus in sacris literis genesis. 30. cap. de Iacob, qui custodiebat oues soceri sui: & tempore initus ouium ponebat in canalibus aquarũ virgas diuersi coloris, vt in conspectu illarum conciperent. Vnde scire poteris antiquos illos patres naturaliũ rerum habuisse profundissimam cognitionem.

Color idem inuenitur in re calida & re frigida, vt albedo quæ est in sale & cãphora.5.coll.cap.29.

Coloris significatio plus verificatur in his quæ sunt eiusdẽ speciei, sicut est in gallinis albis & nigris.3.

Coloris significatio in cognoscẽdis complexione medicinarum, est debilior, q̃ significatio ex sapore, & odore. Et vide causam.5.coll c.29.

Color niger inuenitur & per calorẽ & per frigus.5.coll.ca.27.&.29. & ibi ponit dĩa ex eo quod ꝓcedit.

Colorum mediorum natura est cõposita ex nã extremorum.5.coll. cap.29.&.5.physi.cõ.6.19.& 52.

Color non est causa substantialis ad corrumpendas virtutes animæ.5. coll.cap. 40.

Columbarum gen' est mediũ inter multiparum & paucorum ouorũ Arist.

Arist. & Auer. in. 3. de gneratione Anim. cap. 1.

Columbis peculiare est in coitu, vt nisi antea osculentur, mas non ascē dat: sed iunior sit an senior Interest, senior. n. osculo coitū exorditur se quentem, & sine osculo agit: at iunior quoties lubet coire toties oscu lat Arist. 6. de nā anim. cap. 2.

Columborum calor est fortis, & ideo qui volunt purgare margaritas dāt illis ad comedendum, & statim debent occidi, quia diminueret quantitas margaritarum. Columbi vero caro habet mirabilem proprietatem in epileticis & paraliticis. 5. colliget cap. 31.

Combustibile oportet prius esse q̃ comburi, & combustiuum q̃ comburere. 8. phy. tex. cō. 4.

Combustibilia sunt illa corpora in quibus sunt viæ pertransitionis, & recipiunt ignem, & humiditas eorum est conueniens, & est aerea non aquea. 4. metheororum.

Comparatio, qñ accipitur inter cōprehensibilia ab intellectu & a sensu, non verificatur nisi qñ accipitur in respectu cōis comprehensionis. 1. phy. cō. 48. Ex quo summitur ꝙ cognitio quādoq; summitur in gñe, & qñq; in specie.

Comparatio est accidens separabile a re, res aūt non separatur a se. secūdum. n. ꝙ est respectiuum hēt dispositiones contrarias & infinitas: & fm ꝙ est essentia non habet nisi vnum, & est quasi sua essentia. 3. cœli. cōmen. 9.

Comparatio in oībus quę in comparatione consistunt, quod simpliciter tale est, alicuius rei tale est: non aūt oē alicuius tale, simpl'r tale est. vt aqua quidē leuior est terra, non tñ aqua leuis est: & aer grauior est igne, non tñ aer grauis est, sed bene valet, ignis leuior est aere, igr leuis est: & terra grauior est aqua, & tñ terra grauis est, 3. cœli. in paraphrasi. summa tertia, parte. 2. in cōtradictione. 1.

Comparatio non accidit inter ea q̃ sunt diuersorum gñum. 10. meta. cō. 14. & 7. phy. tex. cō. 27.

Comparatio nō est in equiuocis. 7. phy. tex. cō. 24.

Cōplexio tēperata quæ est fm extrema tēperantiæ quā posuit Gale. est impossibilis. 2. de gñatione. cō. 48. vide etiam 1. cœ. cō. 7. 10. met. cōmen. 23.

Complexiones sunt fm magis & minus in eadem specie. 2. de generatione. cō. 58.

Cōplexio duplex: equalis & inequalis. 2. coll. cap. 1.

Complexio temperata quid sit. vide in. 2. coll. in cap. de complexionib⁹ membrorum officialium.

Complexionis temperantia non cōsistit, neq; dicitur nisi in comparatione oīum partium, corporis. s. Et idem ponit Auic. in prima fen primi, in cap. de compl'onibus.

Cōplexioni accidit permutatio aut corruptio propter multas causas: aut propter clima, aut propter yle, aut propter agens, aut propter ætates, aut propter cibos, aut pp exercitia, aut pp sexum. s.

Cōplexio maris est calidior & siccior cōpl'one feminæ, & hoc apparet ex operationibus ipsorum. s.

Complexio iuuenis est calida & sicca, pueri calida & humida, senis frigida & sicca. s.

Cōpl'ones sunt nouem fm medicos, vna tēperata, & octo distēperatæ.

Com-

Complexiones quæ significant sup cōpōnes mēbroꝝ, sunt cōpōnes Snatę, q̄ fiūt a prima essentia. & hoc dico proptetea quia inueniūtur cōplexiones acquisitæ calidæ & frigidæ, quæ fiunt a cōsuetudine, & vl'r a rebus extrinsecis. 4. colliget. c. 4.

Complexio appropriata vnicuique rei de necessitate est attributa dominio vnius qualitatis actiuæ, quę stat ei loco formę, & dn̄ationi vni⁹ qualitatis passiuę, q̄ stat ei loco materiæ. Et si ita nō eēt, cōplexionatū nō esset vnum in forma, imo duo, & operatio vna nō esset recepta in suo termino, si duæ qualitates contrariæ dn̄antes essent super ipsum, ambe in potentia vel in actu super ipsum, quia ex duab⁹ rebus ī actu contrariis, nō pōt fieri vnū in actu, & ēt de duabus nō contrariis, sicut ex duabus lineis in actu nō fit vna linea in actu. secūdo Coll. cap. vlti. quod est de cōpōnibus temporū.

Cōplexio tēperata, q̄ est fm extremitates, in quatuor qualitatibus inueniri nō pōt. 2. Coll. cap. vlti. s̄.

Cōplexio tēperata, in vna qualitatū actiuarū tm̄ inueniri nō pōt: quia q̄libet actiuaꝝ hēt suā operationē propriā pp vnā qualitatē passiuā, q̄ stat ei loco m̄aæ ꝯtra medicos. s̄.

Cōplexio temperata dr̄ respectu extremitatū ad medias: extremitates aūt sunt octo cōplexiones, sed qn̄ cōparamus ipsam dn̄io elñtoꝝ superfluitates quę sunt in ipsa, nos dicimus ꝙ sit calida & humida, eo ꝙ caliditas & humiditas plus dominantur in ipsa q̄ frigiditas & humiditas. 6. Coll. cap. 11.

Cōplexio mala calida & frigida, aut ex causis intrinsecis, aut extrinsecis prouenit. 7. coll. cap. 16. de sinopi.

Cōplexionatū est corpus consistēs in partibus, & dn̄ię superuenïētes eis a mensuris mixtionis elñtorum quę dā cōpetunt oībus corporibus consimilibus, & sunt enumeratæ in 4. metheo & quędā sunt q̄ sunt propriæ quibusdā corporibus cōsimilibus: sicut sunt odores, sapores, & colores 5 coll. cap. 25. Vbi elicitur aperte ꝙ licet odor, sapor, & color, vere nō sint nisi in corpore mixto, nō tn̄ oē mixtū hēt odorē, saporē, & colorē. Vn̄ Auer. 5. coll. c. 27. dicit. non esse necessariū ut vnūqdq; mixtū sit saporitū, vt declaratū est in naturali philosophia. Idē habet in. 2. de anima cōmē. 31.

Cōplementum hoīum non completur nisi per congregationes, & congregatio per bonitatem. Esse ergo boni est necessarium. & non est necessariū cosscire veritatem. 2. met. cōmen. 14.

Cōposita in rebus naturalibus causata ex eis:tis sunt notiora nobis, & causæ eorū sunt ignotæ apud nos. cō. 3. primi phy. idem. 3. cœ. cō. 61. Idem Themi. 2. de aīa. cap 8. in expositione tex. 12. Exponit, composita & concreta maxime sunt nobis manifesta, simplicia autem, naturę & rationi. Habet hoc veritatem vt in pluribus, quia stat quandoque causas esse notiores quo ad nos, licet raro hoc contingat.

Cōpositum est motus apud sensum.

Exponit Cōmentator totum, seu compositum pro indiuiduo demōstrato. singularia enim sensibilia, dicuntur indiuidua demonstrata: quia existunt in rerum natura in actu, & demonstrari p̄nt signo demonstratiuo, vt hoc lignū, hic hō: quia quicquid existit, est singulare

contra

contra Plato. Indiuidua aũt in abstractis, in quibus nõ est aliud magnitudo a magnitudinis esse: dñr indiuidua intellecta, intelligit non φ singularia quo ad nostram cognitionem de qua loquitur Arist. ibi, sint notiora nobis, quia falsum est, vt d. Commen. in 1. poster. cõ. 12. sensatum apud nos nõ est notius apud nos ipso conceptu intellecto. i. q̃ prima intelligibilia, & ibi patet contra Gregorium Arimi. & Io. de Bac. qui tenẽt quo ad nos singulare esse primũ cognitum. Tñ aduerte hic φ est contradictio. qa 2. Poster. dĩ, φ sensus est vl'is. vide in contradictionibus.

Taxat Gre. Ari. et Io. d Bac.

Compositum quodlibet resoluitur in sua componentia 1. Ph. t. c. 65. & 3. Met. com. 15. & 3. Cœ. 15.

Compositum est pp operationem, & materia est pp formã. Et hoc ẽ veꝝ tã in naturalib', q̃ arte cõstantib'. Auer. 2. Col. cap. 7.

Compositũ est dignius hr̃e hoc nomen substãa, q̃ materia & forma 2. Ph. com. 4. 7. & 8. Meta. cõ. 7. & 2. de aĩa. com. 7.

Compositũ ex partib' finitis in numero & magnitudine equalib', necessario est finitum 6. ph. com. 20. & 21. & 60.

Composita q̃dã immediate gñant a simplicibus, vt mineralia & plantę sine semine natæ, & aĩalia ex putri materia q̃ ex el'ntis gñant: q̃dã vero gñant mediãte aliquo composito, vt gñatio sanguĩs ex cibo, & mẽbroꝝ ex sanguine 1. cœ. c. 20

Compositum corpus non intelligit esse infinitum, nisi aut quia unum simpliciũ, ex quibus componitur est infinitum, aut plura vno, aut quia est compositum ex pluribus infinitis numero, finitis vero sm magnitudinem 1. Cœ. t. & cõ. 34. vbi Commẽ. d. φ ista ꝓpõ est manifesta in compositis ex elementis in actu: vt est compositio dictionis ex literis, & sir̃ est in compositis secundum mixtionem.

Compositum non differt ab el'ntis nisi quantitate 3. Cœ. com. 51. vide in concordantijs.

Cõposita & actiones eorum in nãli bus, sunt notiora quo ad nos, q̃ cãę cõpositorũ. secus in mathematicis 3. Cœ. com. 61. idem 2. Phy. te. cõ. 2. & 7. Met. tex. cõ. 10.

Cõpositorũ cãæ ꝓpriæ sunt res additæ causis simplicibus & vl'ibus: in simplicibus vero non inueniũtur nisi cãæ vl'es tm̃. Simplicium siquidem causę simplices sunt. Auerr. sententia, aduersus Them. in summa 2. paraphr. 4. de Cœ. Consimile scribit aduersus eundem 4. Cœli com. 22.

Composita in quibus dñat terra, sicut plumbũ, sunt grauia in oĩbus locis: cõposita vero in quib' dñat aqua, sunt grauia in trib' locis, qa aqua est grauis in tribus locis: sir̃ cõposita ĩ quibus dñatur aer sunt grauia in duobus locis tm̃, vt lignũ quod natat super aquam 4. Cœli commen. 29.

Cõpositum ex aliquibus necesse est vt in eo existãt quoquo modo existẽtia in cõponentibus 2. de anima c. 158. idem 5. Phy. com. 19. & 51. & 10. Met. 23. & 3. Ph. com. 43.

Compositum q̃dlibet ex materia & forma est diuisibile 1. Met. com. 7. idem 7. Met. t. com. 27.

Cõpositum hʒ naturã additam naturæ cõponẽtiũ 5. Met. com. 6. idẽ 3. de aĩa. cõ. 5. in solo. 2. quęstiõis,

vbi declarat quõ ex intelſu & intellecti fit verius vnum, q̃ ex materia & forma. & reddit cãm. qd. n. fit ex eis non eſt aliud ſicut in compoſitis ex materia & forma. idẽ 7. Met. t. c. 26. & 27. & tex. com. vlt. contra negãtes tertiã entitatẽ in via Auer.

Compoſitum quodlibet eſt p ſe, aut per ſuam materiam, aut p formã, aut per vtrunq; 5. Met. c. 23.

Compoſitum ex duobus diffinitur compoſite ex duabus definitionibus illorum duorum 7. Met. c. 11.

Compoſitum ex ſubiecto, & accñte differt a compoſito ex ſubſtantijs, quia in primo accidit iteratio, ſed non accidit iteratio in compoſito ex ſubſtantijs 7. Met. t. c. 11.

Compoſitæ ſubæ manifeſtũ eſt ipſas hr̃e definitiones, & noĩa æqualia eis 7. Met. cõ. 12. & 8. Met. commen. vltimo.

Compoſitum eſt qd̃ p ſe gñatur, nõ forma, neq; materia. & hoc eſt cõe p̃dicamento ſubæ, & alijs prædicamentis 7. Met. t. cõ. 32. idem te. cõ. 23. 26. & 31.

Compoſitũ quodammodo eſt pri⁹ partibus, & quodammodo poſterius, p quanto. n. partes non pñt conſiſtere ſeparatæ, totum aũt poteſt conſiſtere ſine quibuſdam partibus, ſic totum eſt prius partibus. inquantum autem partes ſunt cõponẽtes, ſic totum eſt poſterius 7. Met. t. com. 35.

Compoſitorum ſunt qõnes per quare aut p quid, ſed non ſimplicium: ſed in ſimplicibus eſt alter qõnis modus 7. Meta. t. commen. 60.

De mõ qua co- | noſcim⁹ ſubas abſtractas. D. Tho.

Vbi Diuus Tho. exponens locum illum. d. q in cognitione habenda de ſubſtantijs ſeparatis pcedimus ex effectib⁹ ſenſibilib⁹ quorũ ipſæ ſunt cãæ: tñ de eis non põt haberi ſcĩa per doctrinã, quia doctrina eſt gñatio ſcĩæ: ſcĩa aũt fit in nobis p hoc q ſcimus pp quid. Sed iſta expoſitio non eſt cum ſupportatiõe Peripatetica: tunc. n. ſequeretur q nullam ſcientiam de ſubſtantijs ſeparatis hr̃e poſſemus, niſi quo ad quia eſt, & quia iſta eſt naturalis, ex motu demr̃am⁹ ipſas eſſe. Tũc igitur dicimus non habere ſciẽtiã quidditatiuam de talibus ſubſtantijs abſtractis, cuius oppoſitũ ſcribit philoſophus 1. Ph. t. c. vlt. & 2. Ph. t. c. 26. & in 6. Met. t. c. 2.

Michael Epheſius.

Michael vero Epheſius: vt mihi datur cernere: rectius interpretat⁹ eſt locũ illũ. nã cũ Ariſto. ipſe late declaret qõnem per quare in reb⁹ cõpoſitis ex materia & forma eius eſſe, qd̃ aliud in alio ineſt, ſine dubio in ſimplicib⁹ & quæ ſolum formæ ſunt, qõni locus non relinquitur, nec interrogationi per quare. Sed eſt alius inquirendi modus. q aũt ſit inquiſitionis rõ in ſimplicibus Ariſtot. declarabit in illo loco vbi de ſimplicib⁹ diſputare aggrediet, & lz ipſe non declaret locũ, vide tñ Ariſt. in 9. Meta. t. c. vlti. late determinãtem talem driam inter compoſita & ſimplicia, & quis ſit inquiſitiõis modus in ſimplicibus, & qualis, quia eſt per modũ ſimplicis attingentiæ & viſionis intuitiuæ, & non per modum affirmationis, & eſt ſicut viſus dũ cernit colores nihil de colorib⁹ affirmat, ſed aſpicit tm̃ & ĩtuetur: eodem pacto qn intellectus human⁹ intueť ſimplices ſubas, tunc ipſarum dictionem habet, ſed non affirmationẽ: affirmatio enim de compoſito dicitur ex ſubiecto & prædicato, & ideo

ideo qn intellus attingit intuitiue abstracta, tūc dr verum dicere: qn vero non attingit, neq; intuetur, & cernit, ignorantiam de talibus hēe dr, nō tn dr falli. nam & visus dum noctu colores non aspicit non dr falli, sed ipsos ignorare. vñ de talibus simplicib' qrit ipm quid est, non vt aliquid de ipsis prædicem', sed vt intelligamus dūtaxat, & qua si cernamus. Ista aūt visio contigit his qui ad doctrinæ veritatem per uenerunt, ac optime vixerunt. Et hoc ēt bñ ponderauit Com. in eodem loco. d. n. in cō. 20. super 9. Meta. exponens illa verba philosophi in textu, uerum autem intelligere ipsa, falsum vero non est deceptio sed ignorātia, non qualis cæcitas. Cęcitas. n. est vt vtiq; si itellectiuū oīno nō habeat aliquis. Dicit. n. & intēdebat cū d. intelligere eas non esse verum. i. cū dicim' qd apd nos nō est uerū de subiectis simplicibus, non intendimus q accidit nobis error, qui ē ignorātia fm habitū, sed accidit priuatio veritatis, q ē ignorantia tm, & hoc est in virtute rōnali sicut cæcitas in oculo. Et innuit p hoc q non intelligere res sepatas p itellectū hūanū, est in intelleɫu nro in principio simile cæcitati in oculo, anteq̃ pficiat intellectus. hoc. n. non solūmō inuenit hac virtute in suo primo eē, sed in suo vltimo eē, & hoc declarauim' in alio loco. & declarauimus q fortunitas maxima, quæ est inspicere intellūm separū, est p potentiam q fit in intellū speculatiuo apud suā vltimam pfectionem, similem potentiæ, quæ fit in visu apd aspectū ad colores, non per potentiam de modo potentiarum cogitatiuarū, quæ acquirunt per cognitionem: quoniam non est sicut existimauit Auēpace q hoc acquiritur per cognitionem. Et ita etiam d. in 3. de aīa. cō. 36. & in libello de beatitudine animæ.

Composita per se differūt a compositis per contactum, quia in cōpositis per se fit ex congregato aliqđ additum aliud a componentibus, quod non fit in compositis per cōtactum 7. Met. tex. commē. vltimi. idem 5. Meta. commen. 6. & 8. Metaphy. commē. 26. & 27. Vide in concordantijs.

Cōpositū est cuius solius est gñatio & corruptio, & ē separabile simplr 8 Me. t. com. 3. vbi Com. d. compositū iō esse simplr separabile, quia separatur fm definitionem, & fm eē, & hoc ad dñam formę, q ē suba separabilis solū fm rōnem. Iō aīt compositū dr separabile fm definitionem, quia alia est definitio eius, & alia partiū cōponentiū. & dr ēt separabile fm esse, quia solū cōpositū pōt per se existere: forma autem, aut materia nō pōt p se existere, simile hr 2. Phy. t. com. 12. & 1. cœ. 92. & 95. & 12. Meta. com. 39. Hoc posset esse motiuum ad tenēdum compositum esse perfectius ipsa forma. cogitet diligenter Auerroista.

Quō cōpositū sit separabile simplr

Composita ex duobus, debent habere ex altero illorum minus, ex altero maius 10. Meta. c 23. vbi est digressio de æquali ad pondus, & de complexione tpata, quam posuit Gale. Vide etiam pro illo 1. cœ. cō. 7. & in 4. Metheo. com. 10. & 2. colliget cap. 1.

Compositum est vnum in actu per partem dominantem: & si non, nō

 esset

esset vnum in actu 10.Me.cõ.23.

Compositũ qdl3 ex duob⁹,quorum alterum inueniť per se,pose ē vt alterũ ēt inueniatur p se: nisi sit cõpõ subiæ & accidentis 12.Metap. com.35.& 8.Ph.com.37.

Compositũ qdl3 ex duobus oppositis extremis, si vnũ eorũ inueniť p se,ēt & reliquũ 12.Meta.com.35.

Vbi Com.auctoritate Alex.d.ꝓpõnem istam esse manifestam, & nulla alia cõditiõe ĩdigere, nisi vt alterũ non sit accñs in reliquo.

Compositum est omne cui potẽtia admisceť 12.Met.cõ.37.& 8.Phy. commen.79.

Compositæ res hñt præter suas formas ēt cãs agentes,& illæ sunt cãæ ipsarũ ſm cõpositiones & compaginationes ipsarũ,& earũ partium sed res simplices nullas alias habẽt causas respectu actuum procedentium ab eis,nisi suas naturas & formas earum.Ex dispu.14.in solut. vltimi dubij.

Cõpositũ ex eñtis,non est compositum, nisi per modũ tpantiæ cõpľo nis,& compľo fit p modũ decoctionis, & decoctio p modũ caloris 2. Col.ca.9.vbi probat cor esse principiũ virtutis nutritiuæ cõtra Ga.

Compositum naturale non h3 ptes componẽtes quarum quælibet sit ĩ actu,sicut est ĩ cõposito facto ab arte:immo ipm indiuiduum compositum ex materia & forma, ita se h3 ꝙ materia inueniť in eo ĩ potentia,& forma in actu.& dicere ꝙ materia inueniť in ĩdiuiduo in potentia,est aliud q̃ dicere,ꝙ est potẽtiale ad aliquid tale,sed cum dicimus,quod materia est ĩ indiuiduo in potentia,intelligimus ꝙ separabitur forma ab ea per corruptionẽ illius indiuidui, & sic inuenietur transmutari in actu, postq̃ fuit in potentia.Ex paraph.Metaphysicę tractatu 2.

Compositum quodlibet est nouum 12.Met.com.39.

Compositum quodlibet tẽdit ad locum dñantis 1.Cœ.cõm.19.idem ibidem tex.com.7.& 8.& 12.

Cõpositio alia ex materia,& forma & alia ex eñtis in actu, cœlum autem neutram compositionem istarum h3 2.Cœ.com.1.idem 1.Cœli tex.com.20.

Cõpõ spẽi,alia est ex causis ſm imaginationem, alia ex causis ſm fidem.Vide in diuisionibus 1.Phy. commen.5.

Compositio,alia spẽi ex suis causis, alia gñis ex spẽbus, alia indiuidui demonstrati.vide ibid.

Compositio quælibet necesse est, vt dissoluatur in ea ex quibus cõstat, vel in actu, vel in potentia 3.Cœli commẽ.15.Consimile primo phy si.tex.commen.65.

Cõpositio quę est in corporibus cœlestib⁹,ex duab⁹ naturis fuit cognita,ex motu locali: cõpõ aũt q̃ est ĩ gñabilibus & corruptibilibus,fuit cognita per gñationẽ & corruptionem in eis inuentas. Auer. in principio libri de substantia orbis.

Ex quo p3 ſm viam eius ibi esse compositionem ex mouẽte & moto,& non ex forma formaľr informante. naturalis vero non ascẽdit ad illum modum quo intelligẽtia dicitur forma, sed diuinus,sicut d. Commen.12.Meta. ꝙ diuinus declarat postquam accepit pro constanti a naturali via motus substãtiam abstractam esse, declarat, ꝙ sit forma & finis. Nam scribit idẽ

Auer.

Auer. 12. Met. com. 37. ꝙ perfectio num ad quas mouetur perfectum, quædam sunt qualitates quibus ꝑficitur illud quod mouetur, vt illd quod mouetur propter sanitatem: & quædam sunt substantiæ extrinsecæ a re quę mouetur ad eas, vt asſimilet eis: vt inueniūtur oēs actiones etuorum, qm̄ sunt erga gn̄a ītentionum dn̄i sui: igitur dn̄r esse pp dn̄m. & silr oīa entia cum hoc primo principio. Et hoc idem declarat apte idē cō. 44. p tria exēpla, quorum vnum est de principe sub quo sunt multi constituti in regēdo ciuitatem. 2. est de artibus deseruientibus vni arti principali, vt frenifactiua & aliæ id genus, q deseruiunt arti equestri, vt d. Arist. in princ. lib. Aethic. Et 3. exemplum est de cæteris scientijs accipientib' sua pricipia a prima philosophia, & isto mō primū principium dr̄ esse forma cœli & oīum entium, & non sicut sanitas in corpore viuente, quemadmodū dixerunt rudes, imponentes Arist. & Auer. Deum gloriosum qui est in fine simplicitatis, vnitatis, & nobilitatis, esse formam formalr inhærentem, & perficientem ipm orbem, & dantem sibi ne dum esse isto mō, verūetiam & motum, & non vident ꝙ ineuitabilr sequeretur Deū & reliquas intelligentias moueri p accn̄s ad motum orbis. Qūo. n. fieri pōt vt formatū moueat, & ꝙ forma sua pficiens formalr & inhęrenter, nō moueat p accn̄s? Vtinam ex hoc manifestissimo errore excepissent Deum gl'iosum: quia minus peccauissent. De alijs. n. intelligentijs concedit Auer. in 8. Ph. com. 52. ꝙ moueant p accn̄s, non quia moueant ad motū orbiū, sicut formæ q sunt in suo subiecto mouent ad motū sui subiecti p accn̄s: sed p quanto accidit ꝙ orbes moti ab ipsis, moueant ad motū primi orbis. Sed de nullo intellectu concesserunt Peripatetici moueri p accn̄s, sicut forma mouet ad motū sui subiecti: quia repugnat intellectui inquātū intellus est, ꝙ sit actus corporis, vt p 3. 3. de aīa tex. cō. 4. & 5. & si hoc repugnat intellectui poli, qui est infimus abstractorum: quanto magis repugnabit alijs? & q̄ maxime primo, qui est liberatus ab oī potētia? Sed isti non possunt transcendere imaginationem, & iō sincerā non pn̄t perspicere formā, sed solum imaginem attingunt.

Cōpō cōsistit in positione partium adinuicem 5. Met. com. 25.

Compō ex gn̄e & dr̄ia silis est cōpōni ex re potētiali & actuali. Gn̄is. n. natura nunq̄ reperit a natura drię vel formali, & qdcunq; istorū duorū compositorū apud philosophos gn̄abile est & corruptibile, & h 3 agens. Ex dispu. 7. in sol. 3. dubij. Vide idem in 2. cœ. cō. 49. cōtra Aui. & in ca. de specie super Porphyrio.

Compositio non determinat vel infert componens esse compositum. Ex lib. Destruct. disput. 8. in solutio. primi.

Cōpō triplex est: vna est elntorum, secūda ē similariū ex elntis, tertia est organicorū ex similaribus. Ex principio 2. de part. aīalium. Et vide ꝙ aliter Auer. & alr Albertus diuisionem illam intelligit in 12. de animalibus.

Cōpō corporis vnius ex pluribꝰ materijs, non esse potest, nisi altero duorum modorum: vel sicut est

cōpō mēbrorū organicorū ex simplicib⁹, & cōpō totius ex organis: vel mixtione & ꝯpatura, vt est compō membrorum simplicium, ex elētis. Commē. in digressio. contra Gal. de virtute actiua seminis 1. de Gñatione animalium in 1. ca. vbi ponitur improbatio antiquorum.

Compositiones exñtes in eadē re, q̃dam sunt primę, & quædā sunt nō primæ 5. Meta. com. 4. Consimile 1. Ph. com. 1. 28. 82. & 2. Ph. cō. 10. & 1. cœ. com. 1.

Compō triplex est, vna ex partibus corporalibus, quæ sunt in distīctis locis, vt cōpositio aīalis ex carnib⁹ & ossibus, & compō dom⁹ ex lapidibus & lignis. Aliud genus cōpōnis est quicquid ex confusione, & permixtione conflatur, vt mulsum ex aqua & melle, & differt a primo quia in hoc quicquid loco secerni tur, non venit in mixtionem, quia totum & partes in eodem loco esse videntur, re vera aūt partes abolitę sunt, & saluatur integritas. Tertius modus est quo ex ære & figura cō stare dicimus statuam, vbi partes saluantur in toto composito quod ex eis resultat, & non sunt locis, & subiecto distinctæ, sicut in primo gñe compōnis. Themi. in 2. de aīa ca. 3. Idem no. Alex. in paraphr. de aīa, in illo ca. vbi ostendit aīam eē formam. & in 2. de aīa ca. de phan tasia, vbi ponit drīam īter mixtionem & compōnem, quia mixtum ex his est quibus cum admiscetur, sed non illa: compositum aūt est il la, ex quibus componitur, cum cō positione quadam & ordine.

Comprehensio quædam est ex disci plina, & quædam sine disciplina 5. Ph. commen. 31.

Comprehensio intentionum indiuidualium substantiarum est ꝓpria sensibus hoīs 2. de aīa com. 65. idē 3. de anima com. 6. & 20.

Comprehensio drīarum rerum sen sibilium a sensu, est cā comprehen sionis earum ab intellu, & ideo q caret sensu, caret ītellectu illius ge neris sensibilis 2. de aīa cōmē. 92. idem 1. Poste. com. 33. Consimile 2. Ph. t. com. 6.

Comprehendere per sensum fit per duo subiecta: p vnum p quod sen sus est verus, per alterum aūt hꝫ ꝙ fit vnum entium: & silr est de com prehensione intellectus 3. de aīa c. 5. in sol. 1. quæstionis.

Comprehendens alietatem inter ali qua duo, necesse est vt sit vnum vno modo, & multa alio modo 3. de anima com. 9. idem 2. de anima commen. 149.

Comprehensibilia humana diuidū tur in hæc duo. vꝫ. in comprehensibile cuius principium est sensus, & in comprehensibile cuius principium est cogitatio 3. de aīa c. 33.

Comprehensio, aut est de p̄nti, aut de futuro, aut de præterito. Ex lib. de memo. & remini. in principio.

Comprehensiones quæ accidunt in somno, quædam somnia dn̄r, & q̃dam diuinationes, & quædam pro phetiæ. Commen. ex libro de Som no & vigilia.

Comprehensiones, quæ dicunť sciē tiæ, quæ sunt in sensibilibus, sunt non generabiles, neq; corruptibiles, nisi accidentaliter, & sunt intētiones vniuersales quas intellectus comprehēdit in eis, & sunt formę. Comprehensiones vero particularium generabilium & corruptibilium non sunt scientiæ, sed imagina-

ginationes eorum 1. Meta. cōmē. 27. idem secundo de Anima tex. com. 60.

Comprehensio quæ fit vno sensu, & vno modo sensus, & in eadem dispositione, est semp vera. Commē. 4. Met. com. 26. in calce com. Vr alludere ad illas tres cōditiones positas a Them. in 2. de aīa, circa illā ppōnem q sensus non decipitur circa sensibile, quas require ab ipso in cap. 21.

Comprehensio est causa voluptatis 12. Met. tex. com. 39.

Signū hui⁹ est (vt ibi dr̄) quia sensus, & vigilia, & intelļus sunt in nobis voluptuosi. Et hoc ēt testat̃ Di. Aug. d. n. q inuisa diligere possumus, sed incognita nequaq̄.

Comprehensio non est delectabilis nisi respectu ei⁹, qd̄ ē in actu, & nō in potentia: & desiderium præcedens comprehensionem magis vr̄ dolor, q̄ voluptas 12. Met. com. 39.

Comprehensio quæ nullum opposi tum hʒ & nunq̄ est in potētia, tūc comprehendenti nunq̄ accidit dolor propter defectum comprehensionis, supra.

Comprehensiones sunt duarum entium, in gn̄e. s. sensibiliū, q̄ sensu iudicant̃, & eorum q̄ comprehendūtur ab intellectu, sicut sunt quidditates & naturæ sensibiliū rerū. Ex dispu. 6 in sol. 6. dubij.

Communia sunt notiora nobis q̄ ppria. sunt enim tanquam compositiora. Them. 1. Phy. in expōne. t. 3. Et concordat in hoc Diuus Thomas. Commenta. autem exponit aliter, per confusa composita ex elementis.

Communiora sunt ordine doctrinę præponenda in sciētijs 1. Ph. t. c. 4. Propter tres causas: vt d. Cōmē. in prologo, tum quia sunt notiora apud nos, tum ēt ne fiat in sciētia repetitio, tum ēt vt demrātiones p cedant ex primis & pprijs. Prima cā assignat̃ ēt a philosopho ī 1. ph. t. c. 4. & 57. est. n. s̄m naturam pri⁹ cōia dicere, & sic circa vnumquodque ppria speculari. Et Commē. ibi repetit istas tres causas. Secūda causa sumitur ab Arist. in 1. de partibus animal. in princ. inquit. n. q ab ipsis communibus est incipiendum, ne idem multoties repetere contingat. Et tertia cā summit̃ ex lib. posteriorum analiticorum, ex ca. de vlī. Vide tamē quæ scripsi in Theorematibus.

Commune nō est singulare, sed est exemplar oībus singularibus hn̄tibus illam formam 3. Met. com. vlti. idem 12. Met. com. 4. & 1. de anima com. 8.

Commune omnibus generib⁹ entis est de accn̄tibus entis inquantum ens est 4. Met. com. 7.

Cōe nullum est sub̄a. & quia vl̄ia sunt cōia: iō vl̄ia non sunt sub̄æ rerum 7. Met. t. com. 57. Ideo Commen. 1. Met. c. 45. bene dixit. q intellecta vl̄ia apud Aristo. non sunt sub̄æ rerum, sed sign̄ant sub̄as rerum. In 7. n. Meta. a tex. com. 44. vsq; ad t. cō. 59. ostendit cōtra Plato. vl̄ia nō esse rerum sensibilium substantias. vide idem 10. met. cō. 6. & 12. Met. com. 21.

Commune pluribus impossibile est q sit substantia, nisi s̄m q est ī anima tm̄ 10. Meta. t. com. 6. vide 12. Met. 4. & 14.

Cōitas q̄ intelligit̃ in formis cōibus est extra animam in potentia, & cōitas, quæ intelligitur in prima

materia est pura priuatio, & est in aĩa tm̃ 12. priæ philosophię c. 14.

Cõe est prius proprio, aut ſm formã aut ſm genus in oĩ gñe cãæ 2. Ph. t. commen. 32.

Cõia ſm naturam op3 dicere, & sic circa vnumquodq; ꝓpria specula-ri 1. Ph. tex. cõmen. 57. idem primo Phy. tex. commen. 4. & 3. Phy. t. commen. 2.

Cõcursus ab vl'. bus ad particularia est maior via cognitionis in natura 2. de gñat. com. 51. & hr ex tex. idem 1. Ph. t. com. 4. & 54. & 3. Ph. t. commen. 2.

Congelatio seu coagulatio est quædam siccitas, & liquefactio est quę dam humiditas 4. Methe. com. 1.

Conceptum appello primam maris & fœminæ mixturam. Aristo. 1. de gñat. aĩal. ca. 20. Et hoc in plãtis in quibus mas a fœmina non separatur semen dr̃, vt testat' Arist. ibi. sed genitura est in aĩalibus tm̃. Et no. vt tradit Gal. in lib. de accñu & morbo 4. vbi pertractat de causis sinthomatum, ĩ illa parte vbi agit de cã caninæ appetentiæ, reddens cãm quare in prægnantibus in primis tribus mensibus est iste prau' appetitus, in quarto vero mẽsẽ qe scunt. inter alias causas inquit, ꝙ primis duobus mensibus fœt' paucum ad se sanguinem attrahit', eo ꝙ parum adhuc auctus sit, adeo vt tũc ne fœtus nominari debeat, sed ciema potius, i. conceptus.

Conceptionis indicia require 7. de natu. animal. ca. 3.

Concessum est ab omnibus, ꝙ nulla res est ociosa in fundamento naturæ & creaturæ, secũdo Metaph. commen. 1. idem 1. Cœli. tex. commen. 32. & 2. Cœ. tex. commẽ. 50. & 59. & 3. de anima tex. com. 45.

Congruit maxime cognoscentẽ circa vnumquodq; genus habere, dicere firmissima rei principia 4. Meta. tex. com. 8.

Coniunctio & vnio sunt pp humiditatem, separatio autem & diuisio sunt pp siccitatẽ. Commen. 4. Metheo. in commento magno.

Quod intellige de mixtis, sicut glosat Aui. in prima Fen primi, in ca. de elementis.

Coniunctio duplex est, vera & nodatilis. Coniunctio vera attribuit', & appropriat' membris cõsimilibus, sed nodatilis officialibus. Auerr. in 2. colli. in ca. de complexionib' mẽbrorum officialium.

Coniunctum ex duabus rebus, quæ sunt vnius virtutis: l3 vna sit debilior alia, non est impoře, vt sit fortius alia re singulari. l3 Gale. dixerit ꝙ eam debilitet, sicut videmus ꝙ acetũ misce' medicinis calidis ad iuuandum illarũ aptionẽ, l3 sit minus calidũ illis. Et iõ dicimus ꝙ medicina debilis mixta cũ forti iuuat fortificationi ipsius fortioris, quia operationes medicinarum in corporibus humanis, non sunt nisi per viam comparationis & assimilationis, & non sunt nisi ex parte ipsius medicinæ, quia nos videm' multas medicinas, quæ sunt paucæ caliditatis, & comparatæ hũanis corporib' inueniun' calidiores illis; quæ vñr esse calidiores illis 5. colli. ca. 57. in fine.

Congregatio est gñatio, & segregatio est corruptio 3. cœli comm. 74. Vide in concordantijs.

Cõgregatio & segregatio faciunt vt res sint tardioris, aut velocioris corruptionis 1. de Gñat. com. 10.

Con-

Consequētia sunt illa in qbus sunt prius & posterius, aut in situ, aut ī specie. 5. Phy. tex. com. 25.
Consequens est posterius respectu prioris. & non ecōtra. quia nullus dicit q vnum sequitur duo. s.
Consecutio pōt ēt esse in rb' carētibus situ, vt in numeris & vnitatibus: sed tactus nequaquā. 4. Phy. 29. Vide Themistium ibidem.
Consequentia non solum sunt quę sunt eiusdem speciei, sed etiā quæ differunt specie, vt certamē est cō sequens pompę. Themi. 5. Ph. 27.
Consequens est prius naturaliter q̄ sit tangens. 5. Phy. tex. cō. 27.
Cōsequēter, ens cōtangēs, cōtinuū, ad unatū. quatuor hæc se hn̄t fm ordinē naturaliter. 5. Phy. te c. 27.
Consideratio asserentium oīa fieri a casu, non est naturalis. 2. Physi. commen. 46. & 48.
Cōsideratio scię naturalis diuidit̄ ī duas ptes, prima est de cōib' oīb' rebus naturalib'. scda ē de ꝓprijs. & Commen. reddit cām ibi iuxta illud, productio scię sequitur rerū diuisionem. patet in prologo Phy.
Considerare de primo pricipio formali pertinet ad primum Philosophū. 1. Ph. t. c. vltimi. Consile. 12. Meta. com. 6. & 5. & 2. Ph. t. c 26.
Cōsideratio de formis est duarum sciarū, nā consideratio de formis materialibus est sciæ naturalis, cō sideratio aūt de formis abstractis a materia est primæ Philosophiæ 1. Phy. cō. vlti. Vide in concordan.
Consideratio de substātia nō est ꝓ priū scię naturalis. qd intellige inquātū substātia est. 2. Ph. cō. 4. 1. Met. c. 15. & 18. 7. Met. 5. & 9. 12 Meta. 1. 5. & 6. 4. Meta. c. 1. 8. Me ta. com. 4. & 2. Phy. com. 21.

Consideratio de magnitudinibus quā hēt naturalis & geometer nō ducit ad idē ī oī loco, immo inducit ad dispōnes diuersas. 2. Ph. cō. 18. vide pro hoc in. 1. Cœ. c. 32. & 4. Ph. 72. & 3. Ph. 60. & 1. Cœ. c. 1. & 3. Cœ. commen. 5.
Consideratio perspectiui nō est naturalis, sed est ꝓpinquior naturali considerationi q̄ sit consideratio geometrica. 2. Phy. cō. 20. Cōtra tenentes sciētias medias absolute magis esse nāles q̄ mathematicas.
Consideratio quiditatiua de primo motore nō est naturalis. 2. Ph. t. c. 73. Et nota q ibi redditur cā quia nō habet ī se principiū motus. vnde patet q natura est rō formalis subiecti ī scīa naturali, vt alias declaraui. idem. 8. Ph. c. 3. & 1. Phy. com. vlti. 1. de Generat. cō. 14. & 12. Meta. com. 5. & 2. Meta. cō. 4.
Consideratio de substantia sensibili & accidētibus eius est prima in cognitiōe, & scda in esse, cōsideratio aūt in substātia abstracta ē prima in esse & postrema in cognitione. Et iō scīa cōsiderans de illa dr̄ Metaphy. 4. Meta. c. 4. Consile habetur. 7. Metaphy. com. 39.
Consideratio de rebus naturalibus cōib' est de Physico auditu. 4. cœ. c. 2. idē in ꝓlogo. 1. Ph. & ibid. c. 4
Cōsideratio de formis habita in naturali Philosophia & in scīa diuina, sunt diuersæ. 7. Metaph. com. 9. & 5. & alibi multotiens.
Consimiles seu omiomeræ partes sunt quæ hn̄t eandē diffinitionem totius. 5. Metaphy. comm. 4. Vide 1. Cœli tex. com. 19. Vbi Arist. de talibus lquit. q est eadē rō totius & partis. Vbi Com. notabiliter scribit reddens cām de hoc, dicēs, natura

tota partis corporũ consimiliũ ea dẽ est cũ natura totius diffinitiõe, & cũ sit eadẽ diffinitione eadẽ est forma, & cũ eadẽ est forma est eadẽ actiõe proueniente ab ipsa forma. Et ideo dr̃ ꝙ vbi fertur totum ibi & ps, & ecõtra in grauib⁹ & leuib⁹, puta tota terra, & ptis bolus.

Consistere & sisti differunt, q̃a consistere est a motu cessare, sisti vero est ad cessationẽ tendere. Colligitur ex 6. Physi. tex. com. 67. Et ibi vide Themistium aperte.

Consolidatio & tactus differunt, q̃a contangẽtia nõ congregant̃ p aliquod commune per qd̃ fiant vnũ, consolidata vero fiunt vnum per aliqd̃ cõe cõsolidans 5. Met t.c. 5.

Consolidata fiunt vnum fm aliqd̃ cõe per qd̃ fiunt vnum fm quantitatẽ, & nõ fm qualitatẽ, & ecõtra rio miscibilibus quæ reuertuntur in vnum fm qualitatem & continuationem 5. Meta. commẽ. 5.

Constitura per eadẽ dr̃iam omnia sunt eiusdem speciei 7. Metaphy. com. 18.

Cõsuetudo est altera natura 1. Ph. cõ. 71. & 2. Meta. t.c. 14. idẽ in ꝓlogo tertij Ph. & hr̃ in li. de memoria & reminiscentia. Vbi aduerte ꝙ ista fuit Heracliti antiqua snĩa, vt scribit Alex. in li. de fato, qui d. ἦθος γάρ ἀνῶν δαίμον, τμοτερ τιν φύσις. Cõsuetudo est hominum dæmon, idest natura.

Consuetudo est maxima cã impediens a pluribus rebus manifestis per se. Com. in prologo tertij Phy. idem 2. Meta. tex. com. 14. & 12. Meta. te. com. 50. & 1. Phy. cõ. 71.

Cõsuetudinẽ loquendi cõem ꝓbare oportet, cui pro rõne vsus est. Them. 2. de Anima tex. 18.

Consuetudo in scĩa naturali est vt ꝓcedamus prĩo a posteriorib⁹ ad priora, & dare ex prioribus causas posteriorum 8. Phy. 53. idem cõ. 50. Vnde ex hoc patet error illorũ qui asserunt scĩam naturalẽ eẽ imperfectam, quia vtplurimum procedit a posterioribus ad priora, ac si esset vetitum postmodum regredi a prioribus ad posteriora.

Cõsuetũ notius est, et vt ɔsueuim⁹ ita dignamur dici 2. Meta. t.c. 14.

Consuetudo quãtã vim habeat leges oñdũt, in quibus fabularia & puerilia magis quidẽ valẽt cognitione de eis pp cõsuetudinẽ. s. vide Auerr. in prologo 3. Physi.

Consuetudo est fortissimũ impedimentum ad percipiendam veritatem 2. Metaphy. commen. 14.

Cõsuetudo mala ẽ paulatĩ dimittẽda ne subito facta mutatiõe nã deterreat̃. Ex 6. coll. c. 14. & 7. col. c. 2.

Consuetudine dictũ est a quibusdã aliquos paulatim atq; gradatĩ sũpto veneno, qd̃ cõuersum fuit ĩ eis in cibũ, & in habitu sine nocumẽto. Et q̃uis ita dicãt, ego dictũ com̃ nõ cõcedo, ĩmo argumẽto demr̃atiuo, & in epistola tyriacę & veneni quã ad Glauionem trãsmisi. 7. Coll. ca. 2. Vide ĩ cõcor. nup editis.

Consumatio, medium, & principiũ, numerũ hñt eum qui omnis, hic aũt eũ qui trinitatis 1. Cœ. t. cõ. 2.

Cõtactus est rõne alterius, & finitas rõne suijpsius 3. Phy. tex. com. 74.

Contactus mathematicus est per lineam, superficiem, & corpus: sed contactus naturalis est per corpus tantum 5. Physi. commen. 30.

Continentia, dr̃ de tribus, de fine cõtingente: & de fine nõ contingẽte, & de forma 4. Physic. commẽ. 34.

Conti nere est formę, & cõtineri est materię 4.cœ.tex.com.35.

Cõtniens & contentũ differũt a materia & forma, quia cõtinẽs & contentũ vtraq; sunt in actu, sed materia & forma nõ sunt ĩ actu vtraque per se.cõmẽta. 4. Phy.cõ.49.

Continens est nobilius contẽto, & alterum est quasi priuatio, & alterum quasi forma 4.Phy.com.49.

Continens honorabilius est & finis cõtento & finito 2 cœ.te.com.74.

Continens est simile formę, & contentum est simile materiæ 4. cœli com.23. & habetur in te. idem 2. cœ.74. & scdo de Generat. 50. idẽ 4.cœ. tex.com.35.37 & 39.

Contentum non semper mouetur ad cõtinens, sed ad cõtinens illud in quo fuerit ĩ loco naturali 4. cœli te.com.22. & cõ.23.in calce cõ.

Contentum se habet ad continens sicut materia ad formam: & quẽadmodum materia perficitur per formam, ita contentum perficitur per continens 4.Physi.com.49. & 4. cœli tex.commen.35.

Contiguatio mathematica dr̃ta cõtiguatione naturali 5. Phy.cõ.22.

Cõtinuitas essentialiter impoſſis est in omni motore primo, quia non est corpus 8.Physi.com.44.

Cõtinuatio in naturalibus fit qñ vltima sunt vnum, absq; hoc ꝙ vltimũ cõe corrũpat:& hoc põt eẽ vel ſm imaginationem vel ſm esse, 5. Ph.cõ.39. Sed de hoc vide ĩ cõcor.

Continuatio primo nõ inueniť nisi in magnitudine 2. de Genera.t. cõ. 62.idem 6.Phy.tex.com.4.

Continuatio in motu primo est ex moto, non ex forma, aut termino, supra. Vide in concordantijs.

Continuatio cœli cum principio separato est semper, sed cõtinuatiõ cũ principio, qđ est ĩ nobis nõ est semper. Illud.n.qđ cõtinuatur de cœlo est ęternum, sed qđ continuatur de nobis est generabile & corruptibile 12. Meta.com.38.

Continuatio, in magnitudine prĩo reperitur, & pp magnitudinẽ inueniť in motu, & pp motũ reperiť in tpe 6.Phy.cõ 72 ibid. tex.5. & 39.

Continuatio in motu locali est manifesta p se, quia impoſſe est imaginari aliquã partẽ eius fieri subito, sed in cęteris motibus est quæstio non parua commenta.6.Phy cõ.74. vide 8.Phy tex.commen.23.

Cõtinuationis cã in indiuiduis est forma, & ideo forma diciť magis vnum q̃ continuatio, quia forma est cã cõtinuationis 10. Meta.c.1.

Continuum est diuisibile in infinitum 3.Physi.tex.cõ.primi & 31.& 69. idem 1.cœli.tex com.2.

Continuum est in cuius medio est aliqs termin⁹ cõis duab⁹ pti.3.Ph. c.1.& ĩ pdicamẽtis ĩ ca. de q̃titate.

Continuum habet aliqua accidentia propria continuo, & habet aliqua propria numero 4.Phy.108.

Cõtinue mouetur qđ nihil aut paucissimum deficit rei, sed non tempori 5.Physi.tex.com.23.

Continua sunt, quorũ vltima sunt vnum 5.Physi.tex.comm.26.& 6. Physic. in principio.

Continua in naturalibus sunt quorũ vltima sunt vnum naturaľr.5.

Cõtinua in mathematicis quorũ vltima sũt vnũ ſm imaginationẽ.5.

Cõtinua in artificialibus sunt, quorum vltima sunt vnum ſm artificium. Auerr.5.com.26.

Cõtinuum est posterius natura tangente.5. tex.com.27.

Continua

Continua necesse est vt cõtiguẽtur anteq̃ fiant continua.6. Ph.cõ.1.

Continuum componentia diuidun tur in vltimum & in hũc vltimũ 6.Physic. tex.commen.primi.

Continuum nullũ fm ꝙ continuũ est ipsum seipsum mouere potest. 8.Ph.t.c 30.&.1.de Gener.t.c.78

Continuũ cum sit diuisibile in infi nitũ, ita se habet, ꝙ facta diuisiõe in aliquo pũcto primo, statim de- struitur potestas diuisionis in alio puncto.2.1.de Genera.te.cõ.9. vi de causam.8 Physi. commen.67.

Continuũ est quasi genus corporis, quia continet sub se corpus, lineã, superficiẽ, locũ, & tp̃s Cõ.1.Cœl. cõ.2.Vult dicere ꝙ non est verum genus oĩum istorũ vniuocũ, quia non vr ꝙ quantitati permanenti, & successiuæ sit aliquid proximũ genus vniuocũ, quia continuitas istis nõ eadẽ rõne competit. nam q̃dam sunt continua & quanta ex istis per se, quedã vero per accidẽs, vt patet.5. Metaph. in ca.de quã- to,& est in tex.commen.18.

Cõtinuum est diuisibile in semper diuisibilia.1. Cœ.tex.commen.2.

Continui diffinitio & si supponat a geometra, naturalis tñ nitit̃ ꝓba- re.1.Cœ.4.idem.3. Phy com.31.

Continui cõsideratio vt est in mate ria, est propria naturali, & cõside- ratio eiusdẽ an sit cõpositũ ex ĩdi- uisibilibus, est magis ꝓprie ĩ scĩa libri de Cœlo q̃ in scĩa lib. Phy.3. Cœ.c.5. Vide cõsimile pro primo dicto in.2. Ph.cõ.18.19.&.20. & 3.Physic 60.& 4.Phy.cõ.72. Pro secũdo dicto vide consimile de in- finito, cũ tractetur in.3. Phy.& in 1.Cœ. tñ magis proprie in li. Cœ. sicut testat̃ Cõ.1.Cœ.c.33.&.54.

Continuũ consideratur a mathema- tico, vt ẽ separatum a materia.3. Cœ.com.6.&.1. Cœ.commen.1.

Cõtinui diuisio ẽ demõstrata duo- bus modis ĩ naturali Philosophia & fm cãm, & p viã similitudĩs.3. Cœ.cõ.7. Vbi bene põdera illã do ctrinã, quia multum tibi proficiet p auscultatiõe.6.de Phy. auditu.

Continuũ vnũqdq, est vnũ ens im- passibile. Similiter ãt & nõ appro- pinquantia sibijpsis neq; alijs, q̃ fa cere nata sunt & pati.1. đ Gene.t. c.77. vñ elicit̃ ꝙ agẽs et passũ dñt eẽ distĩcta loco & subto, & dñt eẽ approximata, si dẽt actio ꝓuenire.

Contrariũ dr̃ cuius motus vnus fm se, & nõ posse aliter, vnus aũt cuiꝰ indiuisibilis.4.Meta.tex.com.8..

Continua sunt, nõ quę tactu sunt vnum . ibidem.

Continua sunt, ẽt si flexurã habeãt, sed adhuc magis cõtinua quę fle- xuram non habent, supra.

Continuum & vnum, natura, ma- gis est, q̃ id qđ arte constat, supra.

Continuum naturaliter, est magis vnum, q̃ illud qđ ẽ vnũ p cõtactũ aut ligamẽtũ.10.Meta.t.c.primi.

Cõtinuũ tortuosum nõ mouet̃ fm oẽs eius ptes motu ęquali, sicut cõ tinuũ rectum.10.Meta.t.c.primi.

Continuum & consequenter diffe- runt.11. Metaph.cap.vlti. & in.5. Physi.tex.commen.22.

Contingentia prouenit a materia. ex.2. de Gener.tex. com.51.&.7. Metaphy.tex.commen.22.&.53.

Contingentis æqualiter natura est natura materiæ, non natura for- mæ.2.Physi.commen.48.

Contingens vt in pluribus differt a necessario in hoc, ꝙ in natura eiꝰ est vt actio eius impediri possit ĩ paucioribus

qn̄ idem habet plura contraria diuersis modis. Auer. est limitatio in 8. Physi. super tex. commen. 62.

Contrariorũ si alterũ determinatũ est, & alterum determinatũ erit. 1. Cœ te.cõ.44. Vbi animaduerte ꝙ cõmētator declarat hoc duplici ratiõe. prima est ex descriptione cõtrariorũ. & secũda est ducēs ad incõueniēs, quia tũc proportio vni⁹ ad reliquum nõ esset sicut reliqui ad primum, quod est impossibile: quia notũ est per se ꝙ qualis ē proportio ignis ad aquā ĩ ꝯtrarietate, talis est aq̃ ad ignē. Vid in cõcord.

Contrariũ, cum adiunctũ fuerit alteri contrario, manifestius redditꝰ: & præcipue cũ fuerit auditum vilius contrarium 1. Cœli tex.com. 101. & 2. Cœ tex. com. 29. & 40.

Cõtrariorũ, si vnum fuerit in naturā, & reliquum 2. Cœ. tex. comm. 18. Vide in concordantijs.

Contrariorum, illo existente qđ est sicut priuatio, dignius ē vt sit illud qđ ē sicut forma: sicut si graue est, dignius ē vt sit leue, & si quies est, digni⁹ est vt sit mot⁹ 2. Cœ. t.c. 18

Contrariorũ aliud est vt habitus & forma, alid vero sicut priuatio 2. cœ. 18. 1. d Gene. 18. 2. Ph. 15. 10 Meta. 7. & 15. 4. Met. 27. & 12. Me. 22

Contraria nõ possunt attribui eidē agenti eodē mõ 2. Cœli cõ. 92. idē 2 Phy. te com. 30. & 5. Meta. 2.

Contrario vno existente in aliquo genere, necesse est inueniri & reliquũ. j. d Gen. t.c. 65. idē 2. cę. t.c. 18

Cõtraria sunt naturę diuersę, & cā huius est, quia subiectum eorũ est duo in potentia 1. de Generat. cõ. 74. & elicitur ex textu.

Contraria q̃ cõtrariantur alicui eadem contrarietate, sunt eiusdē speciei 2. de Generat. com. 36.

Contrariae qualitates prię sunt quatuor, & ad illas oēs alię reducũtur ex 2. de Generat. tex. com. 15.

Contraria nõ innata sunt coniungi 2. de Gen. t.c. 16. Facit ꝓ opiōne tenētiũ ꝙ ſm nullũ gradũ ꝯiũgi pñt. alioquin ex cõbinationib⁹ quatuor qualitatũ primarum nõ sufficienter Arist. venatus eēt numerũ quatuor elemētoꝝ, cuius tñ oppositũ tenet Auer. & antiqui Peripatetici. nisi eēt ꝙ cõtraria refracta ad mediũ non sunt dispõ simplicis sed mixti potius, vt elicitꝰ ex fine 1. de Gener. & ex 2. de Gener. t.cõ. 48. & 3. Cœ. cõ. 67. vide ibid.

Contraria tactus non videntꝰ habere genus qđ dicatꝰ de eis nisi equiuoce 2. de Anima com. 108.

Contraria sunt alia in specie a medijs 3. de An. t.c. 4. Vbi, dicit ꝙ pallidũ nõ differt ab albo ſm magis & minus, sed ſm formā & qualitatē. Sed 10. Meta. c. 23. vrꝰ dicere oppositum. Vide in concordantijs.

Contraria quodammõ similia sunt adinuicem passiua 1. ca. de subst. orb. idem 1. de Gener. te. cõ. 50.

Cõtrarij nā & cõsuetudo ē fortificari p suum cõtrariũ. 1. Methe. ca. 4

Cõtrariorum si vnum reperitur in rerum natura in fine, oportet ꝙ reperiatur & aliud ēt in fine. Cõmē. 2. Metheo. cap. 2. Consimile habetur 3. Cœ. tex. commen. 18.

Contrariorũ contrarię sunt causæ. 4. Metheo. tex. com. 40. & 41. & 2. de Generatione. tex. commen. 56.

Cõtraria prima ad quæ omnia alia reducuntur, a prima Philosophia sunt scienda 4. Met. te. comm. 6. Vbi animaduerte ex mente Philosophi ibidē ꝙ prima cõtraria ad q̃ omnia

Digressio q̃uo ĩtelligit̃ cõtraria ñ posse sit̃ eidẽ inesse.

proponi.nã Philosophi & medici, insuper & nostri Theol.instãt.Philosophi quidẽ,nã experimento inueniũt esurientes dũ comedũt sil & semel tristitiã pati & lętitiã. esuries.n.tristitiã habet annexã, comestio vero lętitiam Insup scabie seu pruritu laborãtes,dũ scalpũt,simul tristant & gaudẽt.Medici etiã asserũt in febre emphiala & liparica sil p vniuersum corpus pcipi frigus & calorẽ. Nostri ẽt diuini asserũt aperte in aĩa Chri in pte supiori tpe passionis fuisse gaudiũ & tristitiã simul:vt disputãt late ĩ 3.sententiarũ,distin.15.q.1.Soluit aũt p Philosophis Alex. in 1.li.naturaliũ qõnũ.q.12.ꝙ delectatio & tristitia sunt cõtraria ad idẽ cõparata:sʒ ñ ad diuersa.nõ.n.cuilibet delectationi opponit qlibet tristitia, sed determinata. In esuriẽte ẽ tristitia respectu indigẽtię nutrimẽti,sed lętitia ẽ ex assumptione cibi remouẽtis illã indigẽtiã. Nõ sunt igit cõtraria,quia sunt respectu diuersorũ.Silr in pruritu nõ ẽ ex ipso scalpere tristitia, sed qa ĩdigeat eo.nã scalpendo euaporat humor ille ĩter duas cutes ĩclusus. Ad aliđ aũt pro medicis soluit Gal. in lib. de malitia cõplexiõis,& 3.de simplici medicina ca.3.i dist.2.& Auicẽ.in 4.canone,in ca.proprio de febre emphiala.Dicũt.n.ꝙ cã [illegible] iuxta positio humoris [illegible] calidi & frigidi fm minimas ptes, vt non sit pars aliqua parua corporis cui aduenit frig⁹,cui ad lat⁹ nõ sit ps aliqua parua cui aduenit calor, ita ꝙ iuxta minimas ptes membri sensibilis ẽ res infrigidãs & calefaciẽs. Vñ ppea accidit vt sensus cuiuslibet mẽbri existimet se sentire vtrũq; in eadẽ pte.Et dat exẽplum Gal.in 3.de simp.medicina,de gustu,in quo asserit simile qđ accidere. nã si quis accipiat absinthiũ & mel,in æquali portiõe, pmiscẽs in lingua, sil inueniet saporẽ amarũ & dulcẽ,qa confunditur sensus pp magnã illarũ partiũ permixtionẽ ĩ partib⁹ minimis, & accidit vt nõ possit distinguere q̃ pars ẽ sentiẽs dulcedinẽ, & q̃ amaritudinem. Et ita calor & frigus nõ sunt pse in eadẽ parte,sed sunt in paruissimis partibus inuicẽ iuxta positis,vnde accidit pdictũ accidens. ita asserit ẽt cõciliator ĩ dña speciali de hoc. & oẽs moderni sequunt istã viã. Nobis aũt vr ꝙ ista nõ soluũt qõnẽ,si verũ est Aristo. dictũ in 2.de Ani.te.cõ.146.ꝙ vltimũ sensoriũ nõ est caro:sicq; cõtigit,vt demõstrat ibidẽ, vnũ esse primũ sensitiuũ ĩ quo terminent oẽs spẽs & sensatiões sensuũ exteriorũ,& est vna & eadẽ virtus,q̃ sensus cõis dr,quę in eodẽ nũc habet de cõtrarijs iudicare.Et tũc reddit argumẽtũ difficilius & stat ĩ suo vigore & robore, & solutio illa data a viris illustrib⁹ nõ satisfacit in hoc,sicut vides.Themist autẽ in 2.de Aĩa. videns Arist. hãc difficultatẽ examinantẽ ĩduxisse solutionẽ quandã, ꝙ sensus cõis est diuisibilis fm eẽ, loco aũt & subiecto est indiuisibilis, p intẽtiones.n.quas recipit ẽ diuisibilis, sed fm subiectũ & materiã est ĩdiuisibilis.sed hãc solutionẽ ĩfringebat Arist. quia cõtraria vt d.in tex. cõ. 148. licet potentia possint esse sil in eodẽ, in actu tamẽ impossẽ est.Et transiuit postea Arist.ad aliã solutionẽ,per viã exempli dissoluens qõnẽ de puncto

in circulo, qui quodámodo est diuisibilis, & quodámõ non, sic sensus, vt est iudex, est vnus fm formã: vt vero copulatur instrumentis sensuum quib⁹ vtitur sicut extremis de lineis terminatis p punctũ q est centrũ in circulo. Ex hac aũt solutione non apparet solutio formaliter ad argumentũ de contrarijs, sed in virtute tm̃, quod declarans Them. inquit. In eodẽ loco dicit ꝙ quinq; sensus extrinseci sunt apparitores, & mutui, & exploratores, & ministri: & sẽsus cõmunis est tanq̃ arbiter & iudex, q eo suggestu positus, non patitur ipsas contrarias qualitates, sed ante se positas, sed ad pedes genuaque aduolutas iacentesq; cõtẽplatur: ita demũ iudiciũ suum promit, & dulce ab amaro discernit, & albũ a dulci discriminat. Et queadmodum vnus pluribus vellitantibus litigantibusq; põt simul ius dicere, ita nõ sit ab vlla rõne remotũ, esse aliquem sensum in nobis pro miscuum, qui contrarijs sensibus simul operam det. Illud eẽt absurdũ putare, sensum eũdẽ siſ cõtraria pati. Sed in hac soſone Them. latitat ambiguitas magna, tũ qa vr̃ dicere sensum cõem nõ recipere species ꝯtrariorũ, sed solũ de cõtrarijs iudicare: hoc ãt vr̃ repugnare cõi snĩę Peripate. asserentiũ oẽs spẽs ĩ sensorijs exteriorũ sensuum deferri ad sensum cõem. Amplius nõ euadit difficultatẽ, quin cõtrariorũ species simul sint ĩ eodẽ subiecto in actu: quia si euitet spẽs albi & nigri nõ eẽ in sensu cõi tãq̃ ĩ subiecto, sed tãq̃ in iudicãte, saltẽ erũt ĩ oculo, & sic species dulcis & amari ĩ lingua, & ita adhuc remanet difficultas. Experimur.n. dũ legimus literas, in eodẽ instãti cernere albũ & nigrũ: nec dici pt ꝙ spẽs albedinis sit in alia pte oculi, & in alia spẽs nigredinis, nullus.n. sapiẽtũ.d. hactenus hoc. Et ita remanet difficultas sicut vides. Vnde vr̃ nobis Arist. in ĩfringẽdo primã soſonẽ, nõ efficaciter eã ĩpugnare. Inqt.n. aut ñ poſe, potẽtia qdẽ.n. idẽ & indiuisibile & cõtraria, fm eẽ ãt nõ: sed ĩ opari diuisibile, & ĩpoſe est albũ & nigrũ eẽ simul, qa neq; spẽs pati ipsorũ si hmõi est sensus & ĩtelligẽtia. Sed dicã sibi ꝙ nõ sequit, si albũ & nigrũ ñ pñt eẽ siſ ĩ eodẽ subiecto, ꝙ spẽs albi & nigri nõ pñt eẽ siſ, qa spẽs cõtrariorũ ñ sunt cõtrarię, qa sunt abstractæ a mã. propriũ.n. vniuscuiusq; sensuũ est eẽ susceptiuũ specierũ sensibiliũ sine mã: & iõ licet albedo & nigredo ĩ eẽ materiali cõtrariẽtur, in eẽ tñ spirituali nõ cõtrariãtur. vñ Cõmẽ. in 6. Meta. cõ. 8. expresse d. qd est ĩ aĩa cõtingit vt recipiat duo opposita siſ: sed qd est extra aĩam nõ pt ea siſ recipe. Sed rõ Arist. si quis bñ perpẽdat, aliter ibi ꝓcedit: nã pria solutio innuebat ꝙ sensus vt ẽ vn⁹ fm subiectũ, fm ꝙ ẽ recipiẽs, est ĩdiuisibilis, sed fm esse & rõnẽ est diuisibilis, rõne pluriũ formarũ q̃ recipiunẽ in eo. innuit ergo soſo, sensus vnitatẽ & indiuisionẽ, esse ex parte qua recipit, & multitudinẽ & diuisionẽ esse ex parte formarũ quę recipiuntur. Sed si ita esset, sensus haberet vnitatẽ materię, q̃ actuaẽ per formam: & ita receptio sensus eẽt sicut receptio materię. Et ex datis sequitur vt sicut albũ & nigrũ sunt contraria, & nõ pñt esse simul, sic

& species albi, & species nigri. Nõ fuit igitur opinio Arist. vt species contrariorũ sint contrarię: sed sermo eius est conditionalis. Et iõ bene intulit iuxta illam solutionem. Et impośe est albũ & nigrũ simul esse, quia neq; species pati ipsorũ, si hmõi est sensus & intelligentia. Ecce ꝙ sub cõditione conclusit. q. d. si sensus & ĩtellectus sint hmõi qui habeãt vnitatẽ & indiuisionẽ, ex pte qua sunt subiectũ recipiens, & habent diuisionem ex parte formarum receptarũ, in hoc, idẽ erit de receptione materiæ, & de receptione ipsorũ. materia.n. vt d. Cõmen. 12. Meta. cõ. 14. est vna numero priuatiue: & non fit plures numero nisi per multitudinẽ formarum quas recipit. materię.n. diuersantur pp diuersitatẽ formarũ & nõ econtra 2. Physi. com. 87. & 1. de Ani. com. 52. & 2. de Ani. cõ. 60. Et propterea dicit Commẽta. animaduertens ad id qđ mõ dixi, ꝙ Aristo. opinatur ꝙ virtus primi sentientis melius est vt dicaẗ vna forma, & multa instrumentis copulatis cum ea: per quę transeant motus sensibilium quousq; copulentur cum ea: q̃ dicere ipsam esse vnã subiecto, & multa fm formas quę describuntur in ea. Illud.n. est dignius ei fm qđ est iudicãs, istud aũt fm qđ est recipiens. Sed tñ cũ nõ ponimus illic eandem intẽtionem pp formam, nõ possemus inuenire aliquid per quod iudicet diuersa esse diuersa. Iudicium enim dignius est attribui huic potentiæ fm ꝙ est actus, q̃ secundum ꝙ est potentia. quemadmodum motio eius passiua a sensibus dignior est ei attribui secũdũ ꝙ ẽ subiectum recipiens, est.n. vt videtur, recipiẽs fm sensus, & agens fm iudicium, recipere.n. aliquid est aliud a iudicare illud. Et hęc duo debent inueniri in aliquo duobus modis diuersis. Et ad hoc tẽdũt verba Themistij asserentis sensum cõmunẽ non recipere contraria, sed iudiciũ de contrarijs afferre. quia obiecta contraria relucentia in speciebus offeruntur illi tanq̃ iudici, & sunt comparata ad ipsum, nõ tanq̃ ad materiã, sed tanq̃ ad formam & iudicem: quia sunt sicut cognitum in cognoscente, & non sunt in esse materiali cum contrarietate, sicut afficiunt materiã extra animam. Et isto pacto soluitur qđ complexa introducta per medicos. Ad illud qđ adducunt diuini, Subtilis Doctor post longã perscrutationẽ hoc argumentũ dimisit insolutũ, videns rei difficultatẽ. Alij vero dixerũt in anima Christi fm diuersas portiones habuisse cõtraria simul: quia tristitia erat fm portionem inferiorem sensuum, & delectatio erat in portiõe superiori intellectiua. Sed dato qđ in eadẽ portione fuissent, adhuc non procedit argumentum: vt mihi datur cernere, quia tristitia non erat contraria delectationi, quia sicut dixit bene Alexan. non quælibet tristitia cuilibet letitiæ & delectationi est contraria, sed quando sunt circa idem obiectum. Patet autem ꝙ obiectum contristans voluntatem Christi tunc, non erat illud quo fruebatur illa voluntas. Et sic optimæ veritas Philosophiæ non contradicit fidei nostræ. Sed hæc altioribus relinquantur, quia sermones fiunt fm materiã subiectã.

Conueniens dicere a cõuenienti fieri, nõ est ꝙ cõueniens agat ꝑ se & ꝑ suã formã sibi cõuenientis: sed est dicere ꝙ extrahit formam sibi cõuenientis de potẽtia ad actum, & nõ est agens, quia addit in illã materiã aliquid extrinsecũ, & sic est ĩ hoc de substãtia sicut de alijs accidẽtibus. Calidum.n.nõ inducit in corpus calidũ calorẽ extrinsecũ: sed facit calidũ in potentia esse calidũ in actu. Et sic est de magnitudine cõsequente generationẽ, & similiter est de motu locali. motus .n. localis nõ prouenit ab extrinseco motore 12. Met. cõ. 18. parum post mediũ. & est snĩa sumpta ab Arist. formaliter in 4. Ph. te. c. 84.

Conueniens fit a conueniẽti. Propõ ista verificatur tribus condõnib⁹. v₃. vt sit in agente & nõ instrumẽto: vt sit in propinquo, & nõ remoto: & vt sit essentialiter & nõ accidẽtaliter 12. Meta. c. 42. auct. Ale.

Cor est primũ per se motũ in aĩali, quia nõ mouet se, quia pars mouet se & mouet totũ 7. Ph. c. 1. & 4

Cor, venarum est principium 3. de partibus Animalium cap. 4.

Cor animalium carentiũ pulmone nõ habet vẽtriculum dextrũ: & tñ in illis animalibus inuenit̃ illa vena q̃ est inter epar & cor, & iõ Gale. d. istam nõ oriri ex dextro vẽtriculo cordis 3. de partib. ca. de corde. Vide ibi solutionẽ Auer. dicẽtis illam de necessitate oriri a cordis substantia inquantum cor, nõ inquantum dextrum aut siniſtrũ.

Cordis temperãtia principaliter cognoscitur ex pulsu, & secundario ex anhelitu 4. Colli. cap. 2. vbi vide etiam alia signa.

Cor ſm Arist. est principiũ sanguinis, sed ſm Gale cor nõ est principium nisi sanguinis arterialis, sed sanguinis venalis principiũ ẽ epar 3. de partib. Auer. in cap. de corde. Vbi videas tres rõnes Arist. ꝓ sua opinione. Vbi aduerte ꝙ, vt ibi dicit Auer. Arist. nõ opinatur cor eẽ prĩcipiũ specierum sanguinis, sed primi qui est verum nutrimẽtum & vltimum nutrimentum.

Cor animalium magnorum inuenitur habere os, & vide causam in 3. de partibus cap. de corde.

Cor magnorũ aĩaliũ ſm Arist. inuenit̃ triplicẽ habere vẽtriculũ: paruorũ vero duplicẽ. ibid. vbi d. Gal. negasse aliqd aĩal habere triplicẽ vẽtriculũ ĩ corde, ſ₃ d. aĩalia hñtia pulmonẽ bahere duos vẽtriculos: carẽtia vero pulmone hr̃e vnũ tñ.

Cordi accidentia supueuientia sunt sinopis, cardiaca, & tremor 3. Colliget cap. 25.

Cordis ventriculus dexter calidior est sinistro ſm Ari. & iõ pars dextra calidior ẽ sinistra. Et iõ oẽ animal ſm Arist. habet istã duplicem naturã dextri & sinistri vẽtriculi: quia ista est cã diuersitatis partis dextrę a sinistra: contra Gale. qui voluit animalia carentia pulmone non habere duplicem ventriculum, sed vnum tantum ibidem.

Cordis situs est in medio pectore in alijs animalibus: sed in homine vergit ad sinistrũ. & vide causam in 3. de partibus Animal. cap. 4.

Cordis propriũ est nõ tollerare apostema, & alias ægritudines, sicut alia membra ibidem. Vide tamẽ Auer. 3. Collig. ca. 25. vbi d. ꝙ medici dicunt ꝙ põt contingere apostema in panniculo cordis.

Cor est principiũ motus letitię, tristitiæ,

ritiæ, & oīum sensuū. ex 3. de ptibus ca. 4. idē in lib. de Sēsu & sen.

Cor & iecur oībus animalibus necessaria sunt: alterum pp caloris originem, alterum pp concoquendum cibum, supra cap. 7.

Cor est primū qd in formatiōe fœtus actu secernitur, qd nō mō sensu ita fieri cōstat, verūetiā ratione Arist. 2. de Gener. Animaliū. ca. 4.

Cor est primum quod viuit, & vltimum quod moritur. s. cap. 4.

Corde carens nullum vnq̄ aīal ortum est. Arist. in 4. de Gener. Animalium cap. 4. Ex hoc poterit cordis principatus ostendi.

Cor triplicē habet sinum, dextrum maiorē, sinistrū minorē, et mediū magnitudine inter dextrū & sinistrum 1. de natura Animaliū ca. 17. Et 3. de natura cap. 3.

Cor solum sanguinem extra venas continet ibidem.

Cor in alijs animalibus est ī medio pectore, in quibus s. pectus inest, sed in hoīe tn̄ ad partē potius sinistram vergit. ibid. & infra ca. 16.

Cor est in medio, quia hic est locus regis, ad hoc vt sit regimen huius proportionatū omnib⁹ mēbris & circunferentijs, & ēt vt melius custodiatur 2. Coll. cap. 9. de iuuamēto membrorum officialium.

Cor posse est vt sit bonæ cōplexiōis & bonę cōpositionis, & tn̄ cōpositio aliorū membrorū erit lęsa: sed hoc prouenit a materia. Et iō tēperātia in cōpōne & cōplexione mēbrorū adiacētiū cordi, vt pectoris, & aliorū propinquoꝝ, est signum certū tēperamēti cordis, quia virt⁹ informatiua nō format alia membra nisi mediātē calore cordis, sed non conuertitur hæc significatio. Auerr. 4. Collig. cap. 2.

Cor ē vltimū mēbrū qd refrigeratꝰ morte 2. Coll. ca. 2. & de sōno &c.

Cor est calidū de necessitate pp spiritū, & pp partem carnosam, & pp sanguinem. & est sicut clibanus. Auerr. 2. Collig. cap. de complexionibus membrorum officialium.

Cor vr̄ mihi ꝙ sit declinans ad humiditatē propter spiritū in eo existētem. s. in ca. proprio de corde.

Cor est mēbrū cuius cōplexio cōicat toti corpori, quia qn̄ cōplexio cordis est tēperata, mēbra ꝓ maiori parte sunt temperata in caliditate, quia cor dat complexionem omnibus membris qua agunt & patiuntur 4 Colli cap. 1.

Cor in sinistro vētriculo per paruū foramen cōtinuatꝰ pulmoni, p maius vero oībus arterijs corporis, & istū ventriculū medici spiritualē appellāt Gal. 6. de vtilita. parti. ca. 7. Et iō est magis prīcipalis q̄ dexter vētricul⁹, quē sāguificū vocāt. sed nota ꝙ Arist. oppositum sentit.

Cor & iecur oīb⁹ aīalib⁹ necessaria sunt, alterū pp caloris originē, locū. n. adesse aliquē, quasi lares forūq; oportet: quo naæ fomites & primordia ignis natiui cōtineantur & seruent. eūdēq, tutū eē, veluti arcā corporis totius necesse est. Alterū iecur dico, cibi cōcoquēdi gr̄a adest. Et quidem nullū sanguine præditū ijs duobus carere pōt. Arist. sn̄ia in 3. de partib. Animal. cap. 7. Ex ista authoritate, aliqui summunt de mente Arist. sanguinem qui est verus humor & nutrimentū verū in habētibus sanguinem generari in epate. & ꝙ ī corde non accipit nisi quandam subtiliationē & dispositionē accidentalem.

Digressio pulchra d̄ g̃natione sanguinis apd̄ Arist. & Peripa.

talem. Et aſtruūt hoc authoritate Auer. in 2. Colli. in ca. de iuuamēto epatis, vbi d. qd epar eſt mutati unm cibi ad cōuertēdū ipſum in ſanguinē: & poſtea mittit ipsū ad oīa mēbra. Et parū infra ī eodē loco d. ꝙ epar habet quinq; virtutes ꝑdictas, hoc ē digeſtiuā q̄ facit sāguinē, retētiuā tpe digeſtiōis, attractiuā, qn̄ trahit chilū ex īteſtinis, diſcretiuā, qn̄ diuidit & diſcernit tres ſupfluitates, hoc eſt ſupfluitatē aquoſam quā attrahunt renes, cholericā quā trahit burſa fellis, & melā cholica, quā trahit ſplē. Vbi clare patet Auerr. dicere ſanguinē generari in epate. Et cōfirmat, qa ibi ē generatio veri ſanguinis vbi generantur ſuperfluitates & excremēta eius, qa a qualibet digeſtione reſecat aliqua ſuperfluitas. Sed ſm Ari. & Auer. in habentibus ſanguinē, ſanguis ē vltimū nutrimentū, flegma āt & vtraq; cholera ſm Ariſ. ſunt ſuperfluitates, igit ſi ſm ſuām Auer. pręallegatā, epar per virtutē ſuā diſcretiuam diſcernit iſtas ſuperfluitates & ſanguine: ſequit ꝙ epar eſt mēbrū ſanguinis veri generatiuū. Et ita quidā indubitanter tenent tpe meo Paduę, dū in circulis diſputarē. Sed iſta opinio ſtare non pōt in via Peripateticorū, licet Gale. dicat illud. Nam Ariſt. exprēſſe in 3. de partib. Animal. cap. 4. & eſt in cap. de corde, determinat cor eſſe principiū omniū virtutū, quia vbi fieri pōt vnū multitudini eſt pręferendū. Iſtud eſt maximum fundamētū in via Ariſto. quia natura & deus nihil fruſtra faciunt. 1. Cœ. te. cō. 32. vnde multæ poſitiōes Ariſt. ſunt fundatæ ſuper iſto principio. vnde. 1. Phy. præpoſuit opinionē Empedoclis opinioni Anaxago. qui poſuit principia finita, & in 12. Meta. cōcluſit vnum eſſe principē vniuerſi, quia multitudo prīcipatuū mala: vt teſtatur ēt doctus Home. Et ideo Ariſt. vim nutritiuam & ſenſitiuā in corde locauit. Et quia tenuit cor eſſe principiū virtutis talis, & ſm ipſum ſanguis in habentibus ſanguinē eſt vltimum nutrimentū: in non habētibns vero eſt aliquid proportiōale ſanguini. poſunt ſanguinē qui eſt ver' humor, & qui vere nutrit, generari in corde. argumēto ꝙ in nulla parte corporis reperit extra venā, niſi ī corde. Amplı' lucidiſſimus Them. in com. ſuper lib. de Som. & Vigi. ca. 13. inquit, deuoratus. n. & īgeſtus per os, cibus, indeq; in locos ſuos i. in inteſtina & vētriculū collatus, euaporat & ſurſum ſpirat per venas, per quas deinde permanat ad iecur: in iecinore mutatur & natura ſanguinis tingitur, a iecinore īfluit & ſubit ad cor, in corde vincitur & cōficit pleniſſime: inibiq; in ſanguinē pfecte ꝯuertit. & idē ſubdit. Et venę quidē alię cor adeunt: alię a corde prouenıūt. Venę quæ adeūt cor, tanq̄ miniſtrę & gerulę ſunt: vt q̄ a iecinore ad cor icoctū & imperfectum ſanguinē conuehāt: quē cor ſuſceptum ſua vi meracum & abſolutū ſanguinē reddit. At venę q̄ a corde pertinēt, cōparatæ ad alium vſum ſunt. v3. vt ſuccus p eas cōcoct', iā, pfectusq;, in totū corpus diſtribuat atq; dedatur Idē d. Alexan. in Paraph. de Anima ca. vltimo. vbi agit de animæ principatu, in qua parte corporis conſiſtat. Auer. etiā 2. Colli. cap.

cap. 11. d. ꝙ epar seruit cordi, & hoc est quia ꝑparat ei suum nutrimētum. & ideo oportet declarare viam per quā cerebrū seruit cordi. Amplius quia generatio veri humoris non nisi per digestionē perficitur, & ista a calore procedit, cū cor sit principiū & fons caloris. sequit' igit' cor habere hmōi principatū. Epar vero est necessariū in sanguinis generatione, pro quāto decoquit cibū. nā licet cibus ī stomacho conuertat' in chilum, & ꝑ venas mesaraicas attrahatur ad epar, non ꝓpea ibi materia est sufficienter preparata, vt forma substātialis veri sanguinis inducatur, & iō indiget vlteriori decoctiōe, quā decoctione epatis, per quā generatur non verus sanguis, sed aliqua species sanguinis. i. modus quidā. & in tali decoctione celebrata in epate sequestrat' pituita. i. flegma: & si quid aliud eiusmodi est, vt dixit Aristo. in 1. de Gener. Animalium ca. 28. vbi d. ꝙ pituita est excrementum primi alimenti. vbi per primū alimentum intelligit cibum, qui iam in chilum cōuersus, attractus fuit ad epar. Nam (vt notat Philopo. in illo loco) alimentū vtile duplex est. s. primum & vltimum, primū est cibus, puta panis, aut vinū. scdm aūt seu nouissimus est sanguis, quia tale vbiq; ab Aristo. appellat' vltimū alimētū. & sic duplex est excrementū, primū qđ ē respectu primi, & tale est pituita, aut aliquid hmōi, si quid est. qđ d. ꝑꝑ vtraq; colerā, & ꝑꝑ aquositatē vrinalē. Talia. n. sequestrant' ab illa decoctione, q̄ fit in epate, in generatione sanguinis qui nō est verus humor ſm Arist. sed ē aliqua species eius, i. modus, quia est sanguis in potētia propinqua, sed nō est verus sanguis qui ē humor, de quo Arist. dicit ipsum esse vltimū nutrimentū. Et isto mō intelligit' dictū Auer. in 2. coll'. supra allegatū per istos viros oppositū tenētes. Et ne videamur dicere ista gratis adducamus verba Auer. ī eodem cap. de iuuamēto epatis, vbi postq̄ multa intulit cōtra Gale. opinantē epar habere principatū ī nutritione, tandē dicit finaliter concludendo. Et est cōfirmat' iste sermo vt cor sit necessitate princeps virtutis nutritiuę, quia nec Gale. nec alius ex anathomicis dixerūt nec crediderunt, ꝙ cordi veniret calor ab alio mēbro, sed est sufficiens ꝑ se sicut cōueniens est principi. Et ego iā probaui tibi virtutē a calore ꝑ modū doctrinę resolutiuę. Et si tu vides ꝙ indiget cor epate propter ꝑparationē nutrimenti: non propterea epar indiget vocari princeps, sicut nō est conueniens stomacho propter pręparationem cibi vt vocetur princeps epatis. Nec bubulcus qui pręparat cibum aliis bubulcis vocatur princeps.

Pro hoc faciūt etiam verba Auer. in 2. coll'. in cap. 8. de iuuamentis membrorum consimilium vbi d. ꝙ flegma est sanguis īdigestus, & propter hoc debet dici superfluitas sanguinea, hoc ē diminuta superfluitas vt sit sanguis: non superfluitas cuius separatiōe remaneat sanguis completus, sicut a colera & melancolia. ergo si ita est, tūc eē flegmatis in corpore est de necessitate, hoc est ꝙ impoſſe est cibū cōuerti, nisi ex eo generent' superfluitates flegmaticæ. Præterea Auerr.

 in

in eodē ca.d.ꝙ Arist. vult ꝙ nutrimētū oīum mēbrorū fiat ex duobus sanguinibus mixtis insimul: & ꝙ sanguis, qui est in epate & in venis nō pulsatilibus, est sicut mā sanguinis missi in arterijs cordis. & ꝙ sanguis arteriarū est sicut forma sanguinis. & hoc ē quia dat ei dē cōplementum, & coctionem, & facit ipsum cibum propinquum actui. Consimilē sniām inuenies in cō.73.super 1.Canticę canticorū ab ipso, vbi d.istā fuisse opinionē Hyppocra. Plat. & Gal. ꝙ sunt tres virtutes & d. ꝙ ista opinio est falsa in duobus. Amplius Auerr. ī 4.Colli.ca.2.d.ꝙ epar & cerebrū nō habēt calorem propriū in eorū esse nisi illū, qui est ī membris consimilibus ex quibus cōponuntur. sed calor mediāte quo ista mēbra operant artes suas, ē calor trāsmissus eis a corde: & iste calor a corde transmissus ē sicut forma respectu caloris ꝓprij sibi debiti merito partiū consimiliū. Talis.n.est sicut mā, & ideo epar concurrit vt īstrm. Alexan.ēt in Paraphr. de Aui.cap.vlti.vbi agit in quā parte corporis cōsistat aīę principat⁹ expresse d.ꝙ cor est maxime sanguinosum, & iō maxime sensuale. & iō ossa, capilli, & vngues, quia exāguia sunt, non sentiunt. Et subdit ꝙ sanguis in iecinore generat, indigestus atq; nō coctus ē, neq; ꝓpria appellatiōe sanguis nūcupari debet. Amplius adducamus ī cōfirmationē nostrę declaratiōis ỽba Auer.in cō.sup lib.3.de partib. Animal. in ca.de corde. vbi in digressione de hoc q̄sito solués argumenta Galeni d.Et totū hoc qd visum ē ex anathomia ipsi Galeno non contradicit rōne dictorū Aristo. Ex his.n.propositiōibus nihil aliud sequit nisi ꝙ illud mēbrum qd est principiū venarū & in quo est virtus nutritiua prima, in eodē est sanguis primus fm naturā. Nā sanguis existēs in epate est prim⁹ in generatiōe, & vltimus fm naturā. Arist.n.non dicit cor esse principiū specierū sanguinis, vel oīum specierū sanguinis. sed dicit eē prīcipiū primi sanguinis, qui est vere vltimū nutrimētū, quē sanguinē dicit exire a corde & transire p venas.s.pulsatiles ad omnia mēbra: adeo ꝙ sanguis nō venit ad cor ex alio mēbro. Ipse igit nō opinatur cor mittere sanguinē ad epar, eo mō quo stomach⁹ trāsmittit succū chilosum ad epar, aliter āt epar nō iuuaret. Arbitrari tandē debemus ꝙ proportio sanguinis generati in corde ad sanguinē generatū ī epate est proportio formę ad materiā. Quid clarius dici potuit in hoc negocio? Et ꝙ ista fuerit opinio Aristo. clarissime patet ex 3.de partib. Animal. in cap.de corde. & est cap.4.vbi formaliter ita scribit. Iecur aūt oīb⁹ sanguine pditis inest, sed nemo id cēsuerit eē prīcipiū vel corporis totius, vel sanguinis: sitū.n.nequaq̄ obtinet prīcipalē. Lienem vero sibi habet aduersum in ijs quę exquisitius constēt. Nec vero sanguinis cōceptaculū intra se cōtinet modo orbis, sed vt reliquæ partes sanguinē in venis inclusum habet. Ad hæc vena per iecur tendit, nec vlla ex eo prouenit. venę.n. oēs ex corde sua initia trahūt. Itaq; cū alterū istorum principiū eē necesse sit, iecur aūt n sit: cor ēt prīcipiū sanguinis esse

esse necesse est.animal.n. sensu desinitur:vis aūt illa sentiendi illi tribuitur quod primum sanguine p̄ditum est.Tale aūt est cor,quippe quod & origo sanguinis sit,& primum quod sanguinē habet. Hæc sunt verba eius. Ex quibus facile p3 erroris cā opinantium oppositum fm Arist.pp inductam auctoritatem in principio istius digressionis ex cap.7.3. de part.animal. vbi Arist.d.cor &epar esse duo mēbra necessaria oībus sanguine prę ditis,alterum pp calorem,alterum pp concoctionem cibi:nam equiuocatio decipit eos. Cibus.n.apud Aristo.duplex est (vt colligitur ex mente eius aperte in 1. de Gñatio. animal.cap.18.)primus & vltim'. Decoctio cibi primi apud Aristot. fit primo in ventre, deinde in epate,sed decoctio vltimi cibi . i . eius gñatio fit in corde .nam sanguis q gñatur in epate(vt d. Auer. in loco prææallegato in 3.de part.aīalium) comparatur ad sanguinem gñatū in corde, sicut materia ad formā: quia Arist. non opinat cor esse prīcipiū spērū sanguinis, aut omniū spērum sanguinis,sed veri sanguinis,qui est vltimum nutrimentū . Verus igitur sanguis, qui est verus humor,&habet nutrire,generatur sub̄aliter in corde,& ibi recipit oīa accidentia necessaria consequētia formam sanguinis, quia nō est aliud agens,quod largitur formam substantialem,& aliud qd largitur accidentia necessario consequētia illā,vt est declaratū in naturali philosophia.Epar igitur apud Aristo. præparat cibū modo prædicto decoquendo &transmutando,sed qd per talem transmutationem inducitur non est verus sanguis,sed species aliqua.i. modus quidam sanguinis,quia est sanguis in potētia, loquendo de vero sanguine. Vnde credo ꝙ sicut panis & vinum ī stomacho substantialiter transmutātur in chilum, ita chilus, substantialiter transmutatur in hepate,in qua trāsmutatione gñatur illa superfluitas.i.pituita,& si quid aliud hmōi est,vt testat Arist.in 1. de generat.aīal. Vbi no.ꝙ flegma,vt d. Auer.equiuoce dr̄ supfluitas respectu choleræ & melancholiæ. nam flegma est sanguis diminute decoctus, & est superfluitas sanguinea, .i.diminuta superfluitas,vt sit sanguis. & istud generatur ī illa digestione,quæ fit in hepate. Sed sanguis ille in epate generatus non est verus sanguis,qui est vltimum nutrimentum,sed est necessarium ꝙ transmittatur ad cor,&cor trāsmutat ipsum ad verum sanguinem,q̄ est humor vere nutriens.Sed dices: Istius sanguinis, qui est vltimum nutrimentum,q̄ est supfluitas ei'? Arist.in 1.de generatio.aīal.d.esse semen in adultis . Istud aūt ī his,q̄ crescunt conuertit in sub̄am corporis,vnde non d3 hō mirari de tot trāsmutationib', quia nā ordinate procedit, & non facit saltum in suis operationibus(vt testatur Aristo.in 9 . de natura animalium .) Nam & medici dicunt etiam vltra quatuor hūores dari quatuor humiditates ex secundis:& nos videmus etiam in transmutationibus factis beneficio artis,&naturæ,per diuersas decoctiones diuersa fieri, & diuersos liquores emanare : vt patet in sublimationibus numeralium & mixtorum,vt patet exercitatis.

tatis. Et immorari in hoc amplius est superfluum. Nota tamen secundum Aristo. ꝙ vbiq; locorum inuenitur bilis, aut pituita, semper excrementum dici dꝫ: & ita ēt de felle existimandum est. nā quædā aīalia hñt fel iuxta iecur: quędam vero hñt fel iuxta intestina, vt pisces. Talia autem locis differūt, tñ vbiq, sint, semꝑ excrementa sunt iudicanda. vñ Arist. in 4. de parti. aīal. ca. 2. scribit. Absurdum aūt sit nisi vbicunq; pituitam aut alui sedimen videris, excrementum id eē putes, pariq; mō de bile, felle ve cēseas, sed locis discrimen elicere velis. Et ibi nota apud Arist. ꝙ bilis ī qualibet parte corporis gñari pōt, & est excrementum. vñ lꝫ Auer. & Arist. dicant ꝙ bursa fellis est data ad attrahendam cholam in hepate gñatam: hoc est intelligendum in animalibus habētibus fel: quia multa animalia felle vacant, vt d. Arist. ibi. s. equus, mulus, asinus, & id genus. & Aristo. ibi reddit cām. Nā in aīalibus quorum iecoris cōstitutio sana est, & sanguis qui est in eo dulcis est, talia fel non hñt, aut si hñt, venulis quibusdam inclusum continent: sed illa quæ sanguine minus puro consistunt, tūc iecur talium segregat hmōi superfluitatem, quia excrementum est contrarium alimento, & amarum dulci, & sanguis integer dulcis est. Auer enim in 2. Colliget cap. 1. d. ꝙ duæ choleræ sunt potentia in ipso sanguine. Et ideo Aristo. decernit istas esse superfluitates, in quacunque parte corꝑis gñentur. Nā non negat Aristote. quin sanguis possit in choleram conuerti, vel in melancholiam. Vnde in problematibus de proprietatibus animaliū quæ sit ꝑꝑ quid febres, & acuti morbi potius in æstate q̄ in alijs tēporibus contingunt. Respōdet, qꝛ putredo a calore continentis exoritur, qui calor magis æstate dominatur. Ex hoc pꝫ error Isach, qui voluit istas supefluitates in corde gñari. argumento quia sanguis generatur in corde. immo Aristo. in 4. de part. animal. fel asserit hepatis esse excrementum, & non cordis: quia cordi nullus hmōi humor appropinquare pōt, qm̄ illud affectum nullum violentum pati potest. Cæterorum vero nullū necessarium animalib⁹ est nisi iecur. Et iō concludit Arist. ibi fel esse excrementum solius iecoris, & nulli⁹ alterius. nā. n. đ nobiliorib⁹ magis solicita est. & (vt dixi) in hñtib⁹ fel hoc est intelligendum. Vñ no. ꝙ humor ille cholericus quem attrahit chistis fellis, segregatur ab hepate, in digestione sanguinis illi⁹, qui non est verus sanguis, vt supra dixi. & humor melancholicus attrahitur a splene, & aquositas vrinalis a renibus, pituita. i. flegma ē hñs hoc priuilegium, ꝙ permixta cum cibo puro. i. cum vero sangui ne alere pōt, & labore ꝯ absumere. & ista est sententia Aristo. in 1. de genera. animal. cap. 18. Vide pro ista sententia Auer. 2. coll. cap. 8. de iuuamentis membrorum consimilium, vbi loquitur de iuuamento choleræ & melācholię. & d. ꝙ sunt ꝑꝑ necessitatem, quia cibus chilosus, qui vadit a stomacho ad hepar, non posset digeri, nec esse sanguis, nisi separarentur ab eo illæ duæ superfluitates, vna grossa terrestris & alia subtilis. & ideo natura præ

parau.

parauit illis propria membra, qđ non facit flegmati. & istæ duæ superfluitates non hñt aptitudinem, vt possint fieri pars membri aliquo mō, quod in flegmate bene esse potest. Idem tenet in 3. Coll. cap. 4. de gñatione febris cholericæ febratię. vbi d. ꝙ cholla nō h3 partē ex quo possint membra aliquo modo nutriri. & dico hoc de naturali, quanto magis de non nāli, si sic est de nāli. Sed dices, quare cholla non potest nutrire? Rñdetur, quia hēt dispōnes contrarias nutrimento, quia nutrimētum est dulce, & cholera est amara. Sed quare melāncholia? Quia est frigida & sicca, & non est dulcis sicut sanguis: & ideo vtraque cholera, superfluitas apud Arist. iudicatur. Ista (ni fallor) fuit sñia & opīo Arist. & Auer. & si qs melius ītelligit, melius dicat: quia non est obstrusa posteris ad philosophandum via. Vnum scio ꝙ opinio illa quæ tenet in via Aristo. hepar esse illud quod largitur formā substantialem sanguinis, qui est vltimum nutrimentum, est impossibilis, & rō demr̄atiua apud me est ista. Quādo sunt duo agentia quorum alterū concurrit, vt dispōnēs & alterum vt agēs: effectus simpľr attribuitur agenti, & non dispōnēti: quia effectus insequitur agens, & non instrumentum. Isto mō Arist. inuehit contra antiquos in 2. de aīa t.c.41 & infra, qui attribuebant nutritionem & augmentum igni. Sed hepar, ſm Arist. & Auer. in præallegatis locis, concurrit vt præparans, & cor vt agens: igiť sequitur ꝙ forma substantialis sanguinis est a corde, & nō ab hepate. Sed dices: Contra, idem est agens disponens & inducens formam, vt asserit Commen. in 7. Meta. com. 31. contra Auic. si igitur hepar est præparans, erit etiam inducens formam sanguinis. Soluiť, intelligiťđ vltimate præparāte. vñ dico ꝙ sanguis gñatus in hepate est diminute sanguis, & non est ver⁹, quia est diminute decoctus, sed decoquitur vltima & perfecta decoctione ī corde: & ibi vere transmutatur in uerum sanguinem. vnde nō quodl3 præparans est inducens formam, sed ultimate præparās. Nā stomachus etiā apud medicos præparat mām ad gñationem humorum, & tñ ipsi non dicūt hūores gñari ī stomacho, sed ī hepate. Ita dicim⁹ nos in uia Peripateticorum.

In circulis autem ille excellēs doctor tenens illam opinionem suā ex mente Auer. in uia Aristot. isto modo glosabat dictum Aristot. in 3. de part. animal. asserentis hepar nō esse principium sanguinis. Nā duplex est sanguis, uenalis, & arterialis, & tunc glosabat hepar non esse principium sanguinis arterialis, sed uenalis. Secundo glosabat, ꝙ illud dictum intelligebať in prima corporis gñatione, quia primū quod uiuit est cor. & cum uita sanguine constet in sanguineis: sequitur, ꝙ cor est principiū sanguinis tunc. Tertio d. ꝙ in aīali completo sanguis gñať in hepate quo ad formam subalem ſm Aristo. & Auer. sed uirtute cordis: in corde autē recipit quandam dispositionem accñtalem. Et dicit discordiam inter medicos & philosophos cōsistere ī hoc, quia l3 ambo conueniant in hoc ꝙ uerus sanguis gñeť in hepate, tñ discordia ē penes hoc, qa me

dici

Medici dicunt ꝙ hepar facit hoc virtute propria,sed philosophi,& Auer. dicunt hoc fieri virtute cordis. .
Contra istas tres vias,& modos arguitur nullum ex istis modis stare posse.Primus quidē stare non pōt quia Gal.ēt confitetur illud,ꝙ sanguis arterialis gn̄atur in corde. si igitur venalis ēt ſm Arist.& Gale. gn̄atur in hepate,in quo est discordia?Vn̄ Auer. contra istam primā solꝰ.directe d.ꝙ in 3.de part. anim. in cap.de corde Arist.d.cor esse prīcipium sanguinis,sed Gal.d.cor esse solum principium sanguinis arterialis. Alex.ēt in sua abbreuiatione de anima in vlti.cap. scribit, ꝙ sanguis qui in iecinore redundat, indigestus & non coctus est : neq; ꝓpria appellatione sanguis appellari d3.& ibi per longū processum probat cor esse principium sanguinis & sensus ex consequenti : & ꝙ nihil est sanguinosius corde. Cōfirmatur auctoritate Aristo.in lib. de Somno,& vig.vbi d.oīs aūt sanguinis principium , sicut dictum ē hic & in alijs,est cor . horum autē qui in cordis vtrisq; thalamis, cōmunis qui medius,quorum vterq; suscipit ex vtraq; vena,& ex ea , q̄ vocatur magna,& q̄ adorti.in medio vero fit discretio. Et subdit,quia vero fit maxime sanguis post nutrimenti oblationem indiscretus, donec secernat sanguis, sonus fit quousq; secernatur sanguis,hoc quidem purissimum sursum:illud vero turbidū deorsum.vbi patet omnem sanguinem,&purissimum,vt est arterialis,&turbidū & grossum vt est venalis,ſm Arist.in corde generari. Secunda ēt solō minime stare pōt,quia tunc Aristot. nimis inepte locutus fuisset & pueriliter, ꝙ iecur nō est principium sanguinis in prima gn̄atione:quia si iecur in prima gn̄atione non est:non entis nullæ sunt actiones.operatio.n.est operatio entis in actu , vt patet in naturali philosophia . īmo sermo Arist.est in animalibus hn̄tibꝰ iecur, sicut sunt sanguinea,vbi ꝓbat ꝙ in talibꝰ alterū istorum duorum membrorū necesse est vt sit principium sanguinis.v3 . vel iecur, vel cor.& ꝓbat ꝙ iecur esse nō pōt ꝓpter tres cās,tum quia nō h3 situm cōuenientem,vt possit demādare sanguinē ad totum corpus , quia non est in medio totius sicut cor : tū ēt quia non habet concauitatem , & receptaculum sanguinis sicut cor: quia sanguis qui inuenitur in hepate,inuenitur intra venas , sicut ī reliquis membris:sed in corde ubi sunt tres ventriculi in animalibus magnis īuenitur extra venas,quia ibi est fons &origo sanguinis. 3.rō est,quia hepar non est principium venarū q̄ deferūt sanguinē ad totū corpus,quia sub̄a hepatis est carnosa:est.n. sicut sanguis coagulatus,sed substātia cordis est venosa. Mō,nā vbi dat nutrimētū,ibi etiā dat originē vasis deferētis illd̄ : aliter nā esset māca in necessarijs. Patet aūt ꝙ rōnes istæ ꝓcedūt in aīalibꝰ nō solum in fieri , sed in facto esse exn̄tibus. Tertia solō ēt stare non pōt,quia Auer.in 2. Colliget ca.9. vbi loquit̄ de iuuamētis mēbrorū officialium,qn̄ loquitur de hepate, expresse d.ꝙGal.opinatꝰest ꝙ epar sit princeps virtutis nutritiuę: & ignorauit Gale. ꝙ vltimum nutrimentum fit in corde.Et in eodem cap. versus finē illius digressionis

d. Et si tu vides, ꝙ cor in hoc indiget hepate.i.in sanguinis gñatiõe: igitur hepar est priceps. Soluit, hoc non sequi, sicut nõ sequitur de hepate, quod in sua actione indiget stomacho, nõ ppea sequitur, vt stomachus sit princeps in illa actiõe: & sicut bubulcus, qui præparat cibum alijs bubulcis, non sequit, vt sit princeps aliorum bubulcorum. Vbi patet manifeste ſm Auer.ĩ via Arist. sanguinem formam substãtialem recipere in corde, tanquam ab agente immediato & principali: & ꝙ hepar non concurrit, nisi vt minister.

Sed illud qđ ẽ inquirendũ diligẽter apud viam Arist. est, in qua digõne resecent illæ supfluitates. v3. chola & melancholia. nam Auer.ĩ prędictis locis lib. Coll. vr dicere ꝙ in hepate, ex aduerso aũt vr eẽ ipsemet ibid. cap. 8. vbi loquitur đ flegmate. d.n ꝙ flegma aſr dr supfluitas sanguinis, & aſr cholera, & melancholia. flegma.n. est supfluitas sanguinea .i. diminuta superfluitas, vt fiat sanguis: sed chola & melancholia dñr superfluitates, quia ex separatione earũ remanet complet⁹ sanguis. Est igitur vtraq; cholera supfluitas sanguĩs, quia a sanguine sequestrata in generatione eius. sed generatio sanguinis completi est in corde, igitur ibi sequestrantur & generantur. Pro hoc facit authoritas Isaach, & stat ratio, quia in qualibet digõne aliqua superfluitas generatur. Pro hoc facit auctoritas Auer. in tract. de corde, vbi vult ꝙ hepar mundificat cor, & non econtra, & tunc secundum istam viam dicere possumus, ꝙ in veri & completi sanguinis gñatione duplex superfluitas resecat: vtilis, & est semen: & inutilis, & est vtraq; chola. Quia aũt cor nullum hmõi humorẽ pati põt, iõ ordinauit natura hepar, vt mundificaret ipm cor ab istis supfluitatib⁹, & ita transmittit choleram ad chistim fellis, & melancholiam ad splen. & tunc qñ Arist. d fel esse excrementum iecoris, intelligendum est immediate, sed mediate est cordis. & Arist. ibi sumit fel ꝓ mẽbro continente choleram. Tale.n. membrũ bñ põt eẽ vnitũ iecori, & nõ cordi, pp eius excellentiam. Si aũt teneat alia via, op3 dicere ꝙ in hepate generat flegma, qui est sanguis diminute decoctus, & ibi sequestrantur duæ choleræ in hñtib⁹ mẽbra illa, quæ sunt receptacula earũ: postea sanguis ille indigestus digeritur & complet in corde, & supfluitas ei⁹ vtilis semen est. Et ista via vr magis Arist. esse. E t illo mõ glosa auctoritates in oppositum.

Cor est quasi animal in animali ob septum, conclusumq;. Alexander in paraphrasi libri de anima, cap. vltimo.

Cor est colligatum cum alijs membris principalibus: ideo quia cor ẽ omnibus his membris in potentia quamuis sit vnum in actu. Auer. 7. Coll. cap. 2.

Cor pp quid non attrahit immediate aerem per guttur, sed mediante pulmone. vide Gale. 6. de vtili. parti. cap. 2.

Cordis caliditatẽ sequitur caliditas oĩum membrorum, excepto ꝙ nõ sit resistentia accñtalis, ex mẽbris hñtibus dominium in toto, vt est hepar, & cerebrum 4. Col. ca. 2.

Corda aĩalium calidorum & humidorum

dorum sunt maiora cæteris, sicut animalia nascentia in locis humidis, supra.

Cor oĩum viscerum sanguinem extra venas continet: cæteræ partes sanguinem hñt venis contentum 3.de part.animal.ca.4.

Cor hẽt oẽm modũ attractionis, siue a vacuo, siue a calido, siue a virtute fiat. Gal. 6.de vtili.partic.cap. 1.15.de auriculis cordis.

Cordi nihil est familiarius ad refrigerationẽ spũ: & ad nutritionem sanguine. Gale.ibid. Inde pꝫ aerem maxime cõferre in regimine sanitatis & ægritudinis.

Cor cum sit prĩcipium virtutis sensualis & nutricis, iõ ex ptib⁹ similarib⁹, & dissimilarib⁹ ꝯstat: similares sensui, dissimilares motui ꝯgruũt. Alexã.in paraph.de aĩa cap.vlt.

Inde collige aſr cor esse prĩcipiũ sensus, aſr motus: quod Themist. non videtur intellexisse in 2.de anima ca.40.vbi digreditur contra Alexan.ponentem carnem esse organum tactus: nam si caro nõ sit, quid aliud afferri potest? Sed meminerit, inquit Themistius, Aristotelem sensorium tactus cordi mãdasse: quasi Alex.neget cor esse prĩcipium tactus. Sed animaduertat virtutes passiuas appropriari membris similaribus, virtutes aũt actiuas membris organicis, seu dissimilaribus: vt testaẽ Arist.in 1.de nat. animal.cap.4. Quia igitur ipsum cor vtriusq; virtutis princeps est, & sensualis & motiuę, quarum altera actiua, altera in passione quadam consistit, ideo diuersimode istarũ virtutum cor princeps est. nam ratione simplicium est princeps sensilis, ratione organicorum est princeps motus. Et nec hoc Aristo. contradicit, qñ Arist. carnem sensoriũ constituit in tactu, in loco præallegato de natura animalium. & intelligitur de carne cordis. quando autem in 2.de anima dicit, carnẽ esse medium, & non organum, loquitur de carne extrinseca, quæ est in reliquo corpe: illa.n. est vt medium, sed caro cordis, quæ est int⁹, est sensoriũ. Ista diffuse magis inuenies in contradict. nostris nuper editis, qđ nullus vsq; ad nostra tpa vidit post Alex. vnde Alex.ibid.d. Cor rõne carnis esse principiũ virtutis sensilis, rõne neruorum esse principium virtutis motiuæ.

Cordis membrana qua inuoluitur, dura adeo est & densa, vt vix ferro incidi queat. & dr̃ pericardiũ, siue præcordium. Alex.in paraphr. de anima.cap.vlt. No.tamen ꝙ antiqui præcordium os stomachi appellare etiam consueuerunt, vt notat Gale.in 1.particula separatorũ sermonum.

Corde ablato ab aĩali potest moueri & viuere, velut testudo & cameleo, & pari ratione ablato capite. Alex.š.in fine. vbi d. argumẽta de principatu aĩæ vtrũ in corde, vl' in capite cõsistat esse cõia. Idẽ Auer. 7.Phy.com.4.

Cordis vẽtriculi omnes participant sangnine & spiritu, sed non equantur: dexter.n. plus sanguinis, sinister vero plus spiritus particeps est. Sunt.n.in omnibus omnia, vt d. Hippocrates. Gale.6.de vtilit. parti.cap.16.

Cor habet copiam neruorum 3. de partibus animalium cap.4. vide in contradict. nuper editis.

Cor sine osse, exceptis quibusdã magnis

gnis animalibus,quib⁹ datum est gratia filamenti 3.de partibus animalium cap.4.idem Gale.6.de vtili.parti.ca. 19. vbi approbat dictum Arist.

Corduba est ciuitas temperatior oībus ciuitatibus Andalugiæ,& alijs remotioribus,Et huius ciuitatis tēperamentum ostenditur ex virtutibus hominum eius, & bonitate intellectus, hn̄tq; naturalr̄ optimos mores,præsertim virtutes,quæ paci & bonæ opinioni tribuuntur.Auer.in 4.de Gener.animal. cap.de varietate pilorum.

Cornua adhęrent potius cuti q̄ ossi. vn̄ fit, vt in phrigia, & alibi boues sint qui cornua perinde, vt auriculas moueant 3.de nat. aīal.cap.9.

Corporeitas quæ constat longitudine,latitudine, & profunditate fm aliquos notificat indiuidui substātiæ quidditatem.Et ideo isti appellauerunt dimensiones substantias. & silr̄ qui credunt essentiam indiuidui constare ex partibus indiuisibilibus,appellant illas substātias vt audiuimus loquētes nostri æui, appellare athomum substantiam indiuisibilē.& silr̄ qui imaginant̄ mām & formam esse principia indiuidui,existimant conuenientius appellari noīe subæ q̄ ipm indiuiduum.Conueniunt aūt oēs hoc iudicio,quia id quod notificat quidditatem huius indiuidui,d3 magis appellari substantia, quia propter quod vnumquodq, tale & illd̄ magis.Et iō nemo ipsorum posuit accn̄s inquantum accn̄s esse partem subæ,sed inquantū ipm existimat̄ notificare essentiā indiuidui substantiæ: vt qui posuit dimensiones esse substātias. Auer.in paraphrasi Meta.tract.1.cap.de substātia. De ipsa opīone ponentium dimensiones esse substantias meminit Cō. in 4.Cœ.com. 40.

Corpora cœlestia non hn̄t mām oīno,quia essent gn̄abilia, & corruptibilia 1.Ph.c.79.63.1. cœ.t. cō. 20.8.Meta.t.c.12.& 12.Met.t.cō. 10.& in lib.de subst.or.

Corpus cœleste caret potentia ad aliquam dispositionem, nisi ī vbi 1. phy.com.63.1.cœ.cō.20.8.meta. com.12.12.meta.tex. cō.10.& 2. cap.de subst.orb.

Corpora cœlestia nō mouent̄ab illis,q̄ mouent 3.phy.com.16.& 1. de Gn̄at.tex.com.43.

Corpus cœleste est sensibile visu, & non est tangibile omnino 3. phy. commen.48.

Corpora cœlestia non continentur a tpe:tamen habent coexistētiam cum tempore:coexistentia quantitatis cum quantitate 4.Phy.commen.117.

Corpora cœlestia fm ꝙ motus illorum est voluntarius possunt moueri velocius.authoritate Alexan. Licet Auer.dicat de hoc esse considerandum 6.physi.commen.15.

Quod ideo dixit meo iudicio,qa si ītelligatur de aliqua potētia reali,& phylosophica, illd̄ veritatē habere nō pōt: quia in ęternis nō differt eē a posse, vt dr̄ ī 3.ph. pose.n. tale in æternis est necessarium 2. Cœ.com.32. Nam si ista potentia nunq̄ reducitur ad actum,esset igitur frustra in nā: Deus autē & nā nihil frustra faciunt 1. Cœ.32.sic arguit in simili Commen.1. Cœli com.20. Si vero potentia illa sit logica, quæ non ponit aliquid in re, sed dicit solum non repugnātiam ter-

terminorum, inquantum non repugnāt, sic illud dictū saluari pōt.

Corpus cœleste pōt quiescere inquā tum corpus, nō aūt inquātum est tale corpus, qđ. v3. non est neque graue, neq; leue 7. ph. com. 2.

Ex illo loco elicitur ꝙ aliqđ prædicatum pōt alicui nō repugnare rōne gn̄is, qđ tñ fm rationē specialem ipsi repugnat. Consimile elicitur de velocitate motus in Ifinitū ĩquātū mot⁹. ex 6. ph. c. 15. & de regul'ita. & irregul'ita. ex 5. ph. c. 45. & de gn̄atione terræ 2. Cœ. c. 104

Corporis cœlestis ꝓpinquitas ad q̄dam qn̄q;, & remotio ei⁹ a quibusdam qn̄q; est cā tertiæ diuisionis. v3. vt quædam moueantur qn̄q;, & quędā quiescāt qn̄q; 8. ph. t. 21.

Corporis cœlestis motus simpl'r est naturalis. v3. tam ex parte animæ q̄ ex parte corporis, cum nullū sit ibi principium contrarium 8. phy. commen. 27.

Corpora cœlestia sunt materiæ simplices, & formæ eorum sunt formę abstractæ a materia 8. Phy. cō. 78.

Contra illos qui asserunt in via Auer. orbem esclusa intelligentia esse substātiā quandā, quæ est forma simplex: immo dr̄ mā simplex aut materia in actu, & rectius adhuc dr̄ subiectū in via ei⁹, vt p3 ex 8. met. com. 12. & 2. ca. lib. de sub. orbis. & 9. metaph. com. 17. Cōtra Grego. Ariminen. & Burlæum.

Corpus cœleste caret materia, & forma eius non habet subsistere per ipsum 8. phy. com 79. 1. ph 63. 8. meta. 4. & 12. 1. Cœ. tex. com. 20. 12. met. t. com. 10. & in lib. de substan. or. fere per totum.

Corpus cœleste fm Aristo. non pōt ex se fm suam naturam recipere trāsmutationem. Et causa est, quia non est compositum ex materia, & forma, & est necessariū ex se nō ex alio. vt Auic. dixit: verū tñ necessitas est in ipso mō recipiēdi, ĩ motore vero mō agēdi 8. ph. com. 83. vide in concordantijs

Corpus cœleste est ingenerabile, & in corruptibile, & fm partes, & secundum totum: alia vero corpora gn̄abilia & corruptibilia sunt, aut fm partes, aut fm totum 1. Cœli, com. 13. idem 2. Cœ. t. c. 3.

Corpora cœlestia ita sunt ordinata in nobilitate sicut sunt ordinata ĩ situ, seu loco 1. Cœ. t. com. 15. idē 12. Met. com. 44. Ex opōne Arist. contra Ptolomęum & astrologos.

Corpus cœleste nulli est elementū, sicut ex nullo est elemento 1. cœ. commen. 57. vide in concordātijs.

Corporis cœlestis esse, necessario requirit esse corporis quiescentis circa quod reuoluitur 1. cœ. 97. idē 8. phy. com. 84.

Corpus cœleste ita se habet, ꝙ forma & formatū in eo sunt idem numero, sed secundum dispositionē magis diminutam, quàm sit a dunatio recipientis, & recepti in forma abstracta 2. Cœ. com. 3.

Aduerte tamen ꝙ Petrus Pompona. legit aliter locum istum: dicit enim, in forma nō abstracta, quia vult ꝙ fiat minus vnum ex intelligentia & orbe, q̄ ex materia & forma. Qui ab ipsa tandem veritate coactus in senio mutauit sententiam. Tenet enim ipsam non dare esse formaliter orbi. Sed nos literam istam affirmatiue inuenimus in multis antiquis codicib⁹, & quo modo saluetur vide in tractatu nostro de intelligentijs, quæstione pro-

Lapsus Pomp. Pompo.

propria de hoc, vtrum ex intelligẽtia & orbe fiat verius vnũ q̃ ex materia & forma.

Corporis cœlestis forma non cohæret suæ materiæ mediantibus dimẽsionibus, sicut formæ materiales 2. cœli cõ. 3. idẽ in 1. cap. de suba orb.

Corpora cœlestia sunt intelligẽtia & aĩata fm vniuersum 2. cœ. cõ. 3. idẽ 8. met. cõ. 12. & 12. met. cõm. 36. & cap. 1. & 2. libri de substan. orbis.

Corporis cœlestis motus nón est ab aĩa cogente manere sempiternum 2. cœ. tex. cõ. 6. Iste locus fuit causa erroris Ioan. Gram. qui videns Arist. cõtradicere antiquis in hoc, tenuit Arist. tenuisse cœlũ non esse animatũ. vt recitat Simpli. in 1. cœ. Sed nõ animaduertit ꝙ antiqui ponebant cœlum habere contrariũ, & de se esse corruptibile, sed aĩa erat causa suę permanentiæ. Et ad hũc sensum Aristo. negat cœlum esse ab aĩa cogente ipm manere sempiternum. Et hoc etiã hr ex textu, quia tũc illa anima nõ esset beata, quia esset cum labore & tristitia. vñ Cõmenta. in cõmen. 6. inquit. Et hæc contradictio intrat eos qui ponunt hoc corpus habere contrarium motui animę. Sed ꝙ Aristo. tenuerit corpora cœlestia animata aĩa intellectuali, quę nõ mouet cum labore & pena, demonstratum est 8 phy. & 2 cœli est authoritas expressa philosophi in tex. cõ. 60.

Aduersus Ioan. Grã.

Corpora cœlestia oĩa habent figurã sphericam essentialiter, & elemẽta accñtaliter 2. cœ. cõ. 22. & 26. & 3. cœli cõmen. 67.

Corp' cœleste supremũ est maxime perfectũ in rotũditate & alia differũt ad inuicẽ ĩ participãdo illã, fm ꝙ sũt magis illi ꝓpiqua 2. cœ. c. 32.

Corpora cœlestia nõ hñt loca diuersa, sed vnũ locũ numero circa quẽ reuoluunt oĩa, & ẽ mediũ mundi. Elẽta vero hñt loca diuersa. vide cãm in 2. cœli cõ. 35.

Corpora cœlestia nõ hñt phãtasiã, vt putauit Auic. quia haberent instrumẽtũ sensus, & tũc sensus eis eẽt datus ad salutẽ: & si propter salutẽ: tũc eis possent accidere occasiones, seu impedimenta 2. cœli cõm. 37. vide idem 12. met cõ. 36. & 1 & 3. cap. de substantia orbis. & 3. de anima cõ. 60. & 61. idem tenet lucidissimus. Themist in 2. de aĩa in expositione tex 15. vide verba eius.

Corpus cœleste non est sensibile, sed rõne cõprehenditur. 2. cœli cõ. 41.

Et animaduerte ꝓ complemẽto eorum quæ scripsi in contradictionib' in pñti loco dũ essem iunior, ꝙ intentio Cõmenta. est ꝙ cœlum nullo sensu sẽtitur, nisi sensu vis': sed visus per se terminatur ad stellas, quæ sunt partes eius. vnde proprie loquendo stellæ sunt per se sẽsibiles sensu visus, sed esse totius cœli non est sensibile, sed rõne cõprehenditur. nã cũ stellæ sint partes cœli, & videmus ꝙ mouentur motu circulari, & cum non possint per se moueri, rõ demõstrat ꝙ sunt ĩ corpore quod circulariter mouetur: quod nõ est neq; graue neq; leue. Et ista est resoluta intentio eius, & sic volo dicta mea deberi suppleri. vnde Cõmen. 2. cœli. cõm. 43 super verbis Arist. ibi dum dicit Qm̃ autem videntur & astra translata, & totũ cœlum: inquit, & debes intelligere per hoc quod dicit, videntur, in stellis ꝑ sensum, & in cœlo ꝑ existimationẽ. & forte dicit hoc, in cœlo, ꝑꝑ hoc qđ apparet in Astrol. &c.

Corpus cęleste hēt esse mediū inter purum actū, & res quæ partim sūt in potentia & partim in actu. assimilatur.n. rebus exñtibus in actu pp sempiternitatem quā habet per se: & quia nullam habet pōam ad corruptionem, sed assimilatur reb⁹ quæ partim sunt in actu, & partim in potentia pp varietatem situum quæ sibi accidit, & tandem ratione mot⁹ localis. Et animaduerte quo mō nā diuina colligauit illa duo esse, scilicet æternū cum corruptibili, ponēdo inter actum purum & puram potentiam huiusmodi potentiam quæ est in loco. ex 3. tractatu met. vide idē ī 8. phy. cō. 15.

Corpora cęlestia licet sint neutra, tñ in q̄tum sunt corpora hñt conuenientiam in diaphanitate, illuminatione, obscuritate 2. cęli cō. 42. idē in 2. cap. de substantia orbis.

Corpora cęlestia in veritate non ḡgenerant frigiditates, sed calores similes vnicuiq; eꝰrorum 2. cęli. 42.

Corpora cęlestia sunt eiusdem spēi, non aūt sunt eadē gñe, & spē dria, vt putauit Auic 2. cęli. cō. 49. quia tunc essent cōposita ex mā & forā. Vide causā istius deductionis ex 10. met. tex. cō. 12. Nota tñ (vt glosat Cōmet. cō. 49. secundi de cęlo) ꝙ hmōi conuenientia fm spēm in corporibus cęlestibus non est fm vniuocationem, sed secūdum pri⁹ & posterius.

Corpora cęlestia non sunt corpora tm̄, īmo sunt participantia actione & vita 2. cęli tex. cō. 61. Et est locus diuulgatus & notabilis, vt notāt græci expositores, & Cōmē. ꝙ cęlum sit animatum. Et aduerte ꝙ Cōmen. in cōmen. 61. ibi adducit tres demonstrationes ad hanc conclusionem. duę sunt a pōsteriori, & tertia est demonstratio simpliciter, confecta ex propositionibus acceptis ex sciētia naturali & diuina. Et bene considera circa hoc quomodo vna demonstratio pōt confici ex propositionibus duarum sciētiaꝝ non subalternatim se hēntiū.

Corpora cęlestia in quibus sunt pauciores actiones & motus, sunt nobiliora illis in quibus sunt pl̄es. Secus est ih gñabilibus, quia quęcūq; hñt plures actiones nobiliora sunt, & ideo nobilissimum est hō, & vilissimum eꝰnta 2. cœli cō. 63.

Corporū cęlestium quædam acquirunt nobilitatem vno motu simplici, & quædam vno motu cōposito 2. cęli. cō 64. vide. in cōcordāt.

Corpora cęlestia hñt potentias finitas in qualitate, infinitas in tempore 2. cę cō 71 idem in 3. cap. de substantia orbis, & 8. phy. cō. 79. & in paraphrasi primi de cęlo in fine, idē 12. meta. cō. 41. & 2. cęli cōmē. 63. & 38. & 39.

Corpora cęlestia manifeste videntur intelligere & moueri, sed non nutriri, neq; sentire 2. de Aīa. cō. 15. idem 2. cę. cō. 61. & 37 & 3. de Aīa 61. & 1. cęli 21. & 12. meta. cō. 36. & 1. & 3. cap. de substantia orbis contra Auicennam.

Corpora cęlestia de virtutibus animæ non habent nisi concupiscentiam & intellectum 2. de aīa cō. 32. & 12. meta. co 36. & 1. cęli. cō. 90. & 2. cęli 38. & 61.

Corporum cęlestium virtutes conseruant esse fm omnes dispositiones & omnes partes eodem modo. 2 de aīa. cō 48. idem 1. cęli 22. & 2. cap. de substantia orbis.

Corpora cęlestia ita se hñt, ꝙ vnusquisq;

quisq; orbiũ stellarũ erraticarum vř moueri per appetitũ orbis stellarum fixarum motu diurno, licet cum suo appetitu proprio moueãtur motu proprio 3.de Aĩa.cõ.57. idem 2.cęli cõ.58.& 12. meta. 37. & 44. Et sic itelligere potes,an motus planetarũ a primo orbe, sit motus raptus, aut sit motus desiderij contra mathematicos.

Corpora cęlestia non hñt, sensum quia non esset neq; propter melius animæ,neq; pp melius corporis 3. de aĩa.tex.cõ.6.contra Auic.

Corpora cęlestia quia non nutriuntur,neq; fatigantur,iõ nõ indigent somno. ex libro de somno & vig.

Corpora cęlestia fm Arist.non calefaciunt quia sint calida, sed fm velocitatem motus 2.cap. de substantia orbis.& 2.cęli 42.& 1.metheor.

Corpus cęleste est indiuiduũ demõstratũ,& ens demõstratũ in actu 2. cap.de suba orbis & 2.cęli cõ.3.

Corpus cęleste est mã aĩalium cęlestiũ,quę mouent circulariter ex se: & est perfectius cæteris modis materiæ : non.n est in eo de potentiis nisi potentia in loco tm̃. 2. cap. de substantia orbis,& cap. vltimo. & 1.phy.cõ.63.

Corporis cęlestis,& præcipue corporis vltimi forma quodãmodo est aĩa,& quodãmodo intellꝰus 2. cap. de substantia orbis.

Corpus cęleste non indiget in suo esse forma, sicut est dispositio corporum animaliũ quæ sunt hic 2.cap. de substantia orbis.

Corpus cęleste non indiget anima sensibili, neq; imaginatiua,sed solum indiget virtute mouente ipm in loco semper, & virtute quæ non sit corpus, neq; virtus in corpore, ad largiendum sibi permanẽtiam æternam & motum æternũ. ibidẽ.

Corpori cęlesti non datur subiectũ nisi propter motum localem tm̃, corporibus autem generabilibꝰ & corruptibilibus datur materia pp generationem & corruptionẽ.forma autẽ datur eis pp actionem 3. cap.de substantia orbis.

Corpora cęlestia sunt corpora absoluta a materia. vlt. cap.de suba or.

Corpus cęleste est vnum p continuationem,& formã totalẽ,& per motum vnum continuũ 5.met.cõ.11. Vide pro hoc 2.cęli cõ. 42. & 12. meta.44.& in 2.cap.de suba orbis. & in lib.destruc.dispu.tertia in solutione.18 dubij.

Corporibus cęlestibus attributę qualitates quæ possunt esse & non eẽ, vt illuminatio lunæ & obscuritas, sunt aliæ a qualitatibus quibus attribuitur alteratio.9.met.cõm.17. Intelligas de alteratione passiua. vide pro hoc 1.cęli cõ.21.& 2.cap. de substantia orbis.

Corpora cęlestia nedũ non hñt potentiam ad corruptionem, verum etiam neq; ad fatigationẽ 9. meta. tex.cõmen.17.

Corpus cęleste nõ hẽt potentiam diuisibilem secundum diuisionẽ corporis,scilicet formam materialem 12.metaphysi.cõmen. 10.idem 8. physi.tex cõmen. 79. & 12. meta. tex.cõmen.41.

Corpora cęlestia quia sunt principia animatorum & non animatorum, fuit necesse vt essent animata : & vt principia eorum essent corpus & anima. 12. metaphysi. cõmen 25.

Corpora cęlestia idem desiderant & intelligunt:sed in nobis desideratũ

 differt

differt ab intellecto. 12. met. cō. 36. in principio cōmēti, & ibi redditur causa. vide in concordantijs.

Corpora cœlestia carent sensu, quia sensus dati sunt aīalibus ad salutē. 12. met. cō. 36. idem contra Aui. in 1. & 2. ca. de sub̄a orbis. & 3. de aīa. tex. cō. 60. 61. & 2. de aīa cōmē. vlt.

Corpora cœlestia de virtutibus aīæ nō hñt nisi intellectū, & virtutē desideratiuā. 12. met. cō. 36. idem. 1. cœli 90. & 2. cœli. 39. & tex. cō. 61. & 2. de anima. 15. & 32. & 2. cap. & 4. de substantia orbis.

Corpora cœlestia cum sint nobilissima corporum sensibilium, & meliora: necesse est vt illud quod appetunt sit nobilissimum entiū. & maxime quod appetit totum cœlum in motu diurno 12. metap. cō. 36. in calce cōmenti.

Corpus cœleste non mouetur p potentiam existētem in eo: quia aut est finita aut infinita. si finita possibile esset quiescere, quod improbādum est. si infinita continget moueri in instanti. Et ideo mouetur p potentiam non existentē in subiecto oīo 12. met. cō. 41. Cōtra Grossipedales qui dicunt intelligētiam formaliter inhærere orbi.

Corpus cœleste non habet potentiā vt corrumpatur, quia nō habet cōtrarium. est igr̄ remanēs per se, & p suam substantiam: sed motus eius impo͡le est vt sit remanēs per suam substātiam, quia habet cōtrariū. s. quietem 12. metaph. cō 41.

Corpus cœleste est animatum necessario 12. met. cō. 41.

Corporum cœlestiū materia est corpus. Et disp. 4. in sol. 2. dubij. idem in 2. ca. de substā. orbis & 8. meta. cōmen. 12.

Corp⁹ cœleste quia est nobilissimū corporū, habuit nobilissimū motuum. s. localē, qui est primus motuum. Et quia motor cęli non recipit motum istum qui est nobilissimus, non recipit viliorem. & quia est nobilior corpore cœlesti, ideo causa permanentie eius fuit in nobiliori dispositione q̄ sit motus, quia est imobilis 12. meta. cō. 41. in fine. Et hoc vr̄ ꝙ quies sit natura prior & pfectior motu. vide in concordantiis.

Corpora cœlestia habent perfectum ordinem, & bonū perfectum: quia non admiscetur eis aliquid per accidēs. sed in corporibus quæ sunt sub corporib⁹ cœlestib⁹ inueniť priuatio ordinis per accñs 12. me. cō. 52.

Corpora cœlestium orbium nō sūt vnum in specie, & multa in numero, imo sunt multa specie, sicut est indiuiduum aīalium vlium, ꝗ quis de illa specie nō inueniať nisi vnū indiuiduum. ex lib. destruc. dispu. prima in solone. 11. dubij.

Corpus cœleste primum, est vnum animal per se, cuius natura est aut sm necessitatem esse, aut bene esse quod moueatur cū oībus suis partibus motu diurno. Et de nā aliorū orbium est ꝙ moueatur versus cōtrariam partem. ibidem.

Corporū cœlestiū esse cōsistit ī motu. & iō dans motū est sm veritatē agens. ex disp. 3. in solo. 10. dubii.

Corpora cœlestia mouētur erga sua principia separata modo amoris & obediētiæ, quia sunt animata & viua. ex dis. 3. in solo. 13. dubij. Vbi ēt vide quasdam pulchras rationes probabiles, per quas oñditur cœlū esse animatum & viuum.

Corpus cœleste sm veritatem habet

vnum motum vniuersalem, & est simile vni animali habenti vnum motum vniuersalem, & est translatio sui corporis. & hic motus vniuersalis in corpore cęlesti est vnus motus qui in suprema sphera fit: alii aūt orbes habent motus particulares similes motibus particularibus qui sunt in membris viuis animalis. ex dispu. 3. in solo. 18. dubii idem. 2. cœli. cōmen. 42. & 2. cap. de substantia orbis.

Corpus cœleste absit vt fm opinionē Peripateticorū sit cōpositū ex mā & forma: esset. n. corruptibile. sed hoc est de erroribus Auic. ex disp. 3. in solo 21. dubij.

Corporis cœlestis aīa non sustentať in ipso corpore: hoc. n. corpus non indiget aīa in suo esse, in sua cōseruatione perpetua, sicut indigēt animalium corpora ex disputa. 4. in solo secundi dubij.

Corpora cœlestia etsi non indigeāt aīa, quia ipsis sit necessaria in suo esse, uerumtamen indigent anima vt sit animatum, quia id quod est nobilius oportet vt habeat nobiliorem gradum, sed aīatum est nobilius inanimato. ex dispu. 4. in solo. 2. dubii. vide in cōcordantiis.

Corpora cœlestia (autho. Themis.) aut sunt formæ, aut sunt materię dictæ cum nostra materia equiuoce, aut sunt materiæ viuæ de se, nō ab aliqua alia vita ex disp 4. in sol. secundi dubii. idem. 8. met. cō. 12.

Corpus cœleste fm Philosophos est tanq̃ medium inter antiquum absolute & nouū absolute, quia quodammodo est antiquum, & quodāmodo nouum, & istud antiquū est motus supercelestis, qui est antiquus in specie, & nouus in suis partibus: & ideo inquantum est antiquus procedit ab antiquo, & ratione suarum partium procedunt ab eo infinitæ nouitates ex disp. 12. in sol. 3. dubij. idē in 8. phy. cō. 15.

Corpus cœleste non moueť ab alio corpore, quia neq; a corpore extra ipsum, neq; a corpore infra ipsum. extra cęlum enim demonstratum est ꝙ non est corpus neq; locus: intra ipsum aūt sunt eīnta quæ mouenť a cœlo, & cœlum non moueť ab eis ex disp. in solo secūdi dubij.

Corpora cęlestia casui & fortunæ attribuentes magis errant, q̃ qui aīalia corruptibilia attribuunt fortunæ ex 1. de partibus aīalium ca. 1. & hr ēt in 2. phy. tex. cō. 46.

Corpora cœlestia non habent phantasiam, vt est imaginatus Auic. Et vide rationes Auerr. in paraphrasi meta. tractatu. 4.

Corpora cęlestia cum non habeant phantasiam impossibile est ꝙ habeant motus particulares, sed mot⁹ eorum est vnus continu⁹ hoc modo, quem dicam. videlicet. qđ cum ipsa comprehendant bonum, quorum perfectio consistit in eius conceptione, desiderant assimilari sibi scđm perfectionē, sic. videlicet. vt proueniant ad nobiliorem gradū essendi sibi posšm. Et quia melius est vt moueantur q̃ quiescant, cum motus sit quædā vita omnibus naturalibus, ideo sunt in cōtinuo motu, & hoc non est quia eorum conceptio sit gratia motus. nam si ita esset, tunc nobile esset propter minus nobile. Sed quia motus prouenit ex illa perfectione, & isequitur ipsam sicut combustio insequitur formam ignis, & sicut quando nos peruenimus ad vltimā perfectionem,

Cor

bent principiũ intrinsecũ passiuũ, quod est mã ex qua gñant. Sed p accñs i. dũ mouent de põa accñtali, est cõuerso mõ, quia sic hñt principiũ intrinsecũ actiuum, & est sua foã, sed non hñt principiũ intrinsecũ passiuũ: quia si qd esset, illa esset mã prima, q̃ cũ sit ens in pura põa, non põt esse sub̃m motus, & iõ non hñt resistẽtiã intrinsecam, sed mediũ est illud qd resistit. vnde effectum de põa accñtali postq̃ ĩ initio motus fuit motum p accñs a remouente prohibens: tunc ipsum mouendo per se mediũ, mouet seipsum p accñs: & iste motus effecti pe est a sua foã. Arist. aũt iõ elñta collocauit in numero eo℞ quæ mouentur ab extrinseco, quia talia nõ mouent ex se, nisi postq̃ fuerĩt mota ab aliis, vt testat̃ Cõmẽta. 8. phy. cõ. 27. & 29. Et pp aliã cãm quã allegat Commenta. in 8. physico. cõ. 44. quia Arist. in 8. physi. motũ ex se describit, non solũ per habere principiũ mouendi se, sed ẽt quiescẽdi se: & hoc est aĩalis & animatorũ proprium. vt patet 8. phy. tex & cõ. 29. vnde stricte sumitur motũ ex se ab Arist. & ista est veritas. vide ample cõ. 28. in 3. cœli. de hoc, & alibi sæpe.

Corpus impoße est ꝙ moueat in loco, absq; hoc ꝙ moueatur essentialiter 8. phy. cõ. 35.

Cõtra Alexan. achillinum & Pet. Põp.

Corpus mutat locum, & ideo quod in corpore ẽst etiam mutare locũ necesse est 8. phy. tex. cõ 51. Caueant igitur ponentes primũ motorem & reliquas intelligentias dare esse per informationem orbib⁹: quia tũc ineuitabiliter sequitur ꝙ moueantur per accñs ad motũ orbis quia nullus intellectus recte dispositus potest sine implicatione contradictionis intelligere esse formam abstractã informantẽ suum sub̃m, quæ ad motũ sui sub̃i nullo modo moueatur, neq; per se, neq; p accñs. Nec ualet euasio dum dñt ꝙ hoc fallit in formis non eductis de potentia materiæ, quia tales ex hoc ꝙ non sunt constitutæ in esse per sub̃m, pñt informare materiã, & tñ non mouebuntur aliquo modo. Nã certum est ꝙ forma illa aut ibi est vbi est formatum, aut nõ. si non igitur non informat. si sic, igitur dum formatum mutat locum, etiam forma mutat. vnde etiã oẽs Theologi qui fuerunt etiam doctissimi in philosophia concedunt animam Itellectiuam moueri per accidens ad motum corporis, cum tamen non sit educta ex materia, nec extensa ad corporis extẽsionẽ.

Corpus aut virtus in corpore, actionem infinitam habere non põt 8. physi. tex. cõ. 79.

Corpora simplicia ab extrinsecis recipiunt raritatem, & densitatem: & recipiendo densitatem, quasi recipiunt quandam penetrationem in suis partibus 8. phy. cõ. 82. Et talis penetratio (vt subdit) ẽ quasi quid mediũ inter eẽ spũale & corporale.

Corpora simplicia caret figura & termino, & multum vicinantur in natura naturæ materiæ. 8. physico. cõ. 82. Consimile 3. cœ. cõ. 67. & 2. cœli cõ. 32.

Corpus naturale solũ inter alia corpora est completum. Auerro. in prohemio primi libri de cęlo.

Ex quo datur intelligi esse plura corpora q̃ mathematicũ, vltra corpus naturale. & forte iste locus fuit in cã ꝙ Alber. posuit tertiũ corpus

videlicet

videlicet metaphysicum, in principio primi physi. vide de hoc in cōcordantiis nuper editis a nobis.

Corpus est subiectū vniuersale sciētiæ naturalis. 1. cœl. com. 2. idem 12. meta. cō. 5. &. 3. de Anima. cō. 39. vide in concordan.

Corporum quædam non continentur in alijs, vt totus mūdus. & quędam continentur, vt partes mundi. 1. cęli. tex. com. 4.

Corporis cęlestis esse est sensibile per se. 1. Cœli. cō. 5. vide quo sensu in 3. phy. com. 48. vbi. d. quod est sensibile visu, & non est tangibile oīno.

Corporis simplicis diffinitio est habere principium motus localis in seipso sm naturam. ex qua diffinitione apparet etiam diffinitio corporis compositi, & est illud quod habet in se plura principia vno. Auer. 1. cęli. c. 7. & elicitur ex tex.

Corporis simplicis simplex est motus, & compositi mixtus. 1. cœ. tex. commen. 7.

Corpora composita impossibile est, vt sint composita æqualiter. supra cō. 7. idem. 2. de generatione. 48. & 4. metheo. cō. 10. &. 10. met. 23 & in. 2. Colli. ca. vlti. contra Gal.

Corpora composita mouētur ab elemento dominante. 1. cœl. te. c. 7. & 8. & in. 2. de anima. 14. &. 39. &. 2. de generatione. 49. Ex quo patet quantum deuiet a veritate ille Suessanus qui tenuit mixtum moueri principaliter a forma mixti: cum tamen Arist. hic aperte reclamet, & Auer. in com. cōposita moueri ab elemēto dominâte. in tex. 7. &. 8. 1. cęli. Vnde Comment. ibi in princ. com. 8. scribit formaliter

Digressio cōtra Augu. Suess. a quo moueat' mixtum.

» hæc verba. Quia eadem natura est
» principium vnius motus, necesse
» est vt vnus motus habeat eandem
» naturam: & quia corp' simplex habet
» eandem naturam, oportet vt
» corpus simplex habeat eūdem motum.
» Et quia naturæ plures vna, necesse
» est vt habeant plus vno motu
» corpora in quibus sunt plures vna
» natura, oportet vt habeant pl' vno
» motu. & forte si habuerint vnum
» motum, erit secundum corp' simplex
» dominans, non sm quod est compositum,
» quoniam si ita esset, contingeret
» vt cōpositum sit simplex:
motus enim vnus prouenit ab vna natura: & habens vnam naturam necessario est simplex. Patet autē cuilibet etiam de nouo incipienti philosophari quod illa Auerr. consequētia nulla esset, nec dictum philosophi haberet veritatem. Amplius Commen. 1. cęl. com. 18. expresse. d. quod vnus motus specie non est nisi vnius corporis specie. vnde impossibile est quod eque primo vn' motus sm speciem insequatur diuersas formas specie differentes. in hoc enim damnat Commen. Ioā. Gramma. 1. cęli. comm. 8. qui voluit motum ignis & aeris esse idē specie, & motum aquæ & terræ.

Vnde scire debes quod corpora cōposita de quibus Arist. loquit' sunt corpora mixta inanimata. non. n. loquitur de animatis quæ mouentur motu voluntario, vt bene notauit Commen. in sua paraphrasi in summa. 4. & fuit dictum Alexand. & Simpli. Talia enim mouentur illo motu ab anima, & non ab elemento dominante. Corpora autē mixta inanimata sunt in duplici differentia, quia quædam nō sunt vere mixta, quia in quadam iuxta positione partium cōsistit eorum mixtio:

mixtio: & ideo non sunt vere mixta, vt patet ex. 2. de generatione & corrupt. Et talia sunt vt turbines, & venti, & id genus: vnde talia nõ vno motu simplici mouentur, sed mixto, quia vna natura mouet sursum, & alia deorsum: & cum neutra possit simpliciter vincere aliã, tunc prouenit quidam motus mixtus & inflexus. Sed in mixtis perfectis habentibus veram mixtionẽ & formam superadditã formis elementorum, non est nisi vnus motus simplex: & ille insequitur primo elementum dominans in eo. Impossibile enim est in vere mixto, plura elementa dominari. vnde Commen. in. 10. meta. com. 23. inquit, ꝙ compositum est vnum in actu per partem dominantem. & si non, non esset vnum in actu. Et habetur etiam aperte ex determinatis per philosophum. 2. de generatione. te. com. 48. & 4. metheo. comm. 10. Ne autem aliquis suspicetur nos ita scribere studio contradicendi, videat Auer. in sua paraphrasi in summa. 4. Sed quod decepit istum hominem & sequaces eius, fuit, quia cum mixtũ hẽat formam substantialem per quam mixtum est in specie: igitur sua forma est principium mot⁹ per se primum in talibus, & non forma elementi, quæ videtur eẽ in mixto in potentia respectu formæ mixti. natura enim est principium motus. Sed animaduertat dictum Auer. in 1. phy. com. 1. vbi dicit, ꝙ quæcunque sunt præter primam materiã, & vltimam formam, sunt materiæ compositæ & formæ compositæ. vnde materia prima & forma elementalis dicũtur causæ simplices. Diffinitio igitur naturæ (vt inquit Simpli. in. 1. cœli) magis coartate sumitur in. 1. cœli. quã in. 2. physi. quia sumitur vt ẽ principium motus localis tantum. Vnde Arist. pro principio suæ disputationis assumpsit in tex. com. 5. ꝙ omnia corpora naturalia habent principiũ motus in seipsis sm locum. Et probat hoc per diffinitionem naturæ. natura autem ista quæ est principiũ motus localis, est forma corporis simplicis, quia illa vere natura dicitur: forma autem mixti potius dicitur forma naturata, quia ex naturis simplicium est causata. Et ideo falsum est ꝙ elementum dominãs sit in potentia respectu motus simplicis, qui debetꝰ mixto merito sui: immo vt sic, est in actu sufficienti ad mouendum: licet respectu formæ mixti vna cum alijs sit quodammodo in potentia, inquãtum mixtum vt est quodam naturatũ, reponitur in specie per formã mixti. Sed in motu, elemẽtum, ex quo dominatur cæteris, habet rationẽ formæ & actus. nam forma mixti non est de principiis actiuis motus localis simplicis: quia motus simplex est effectus formæ simplicis, non formæ compositæ. Et immorari in istis amplius est superfluũ. Nam clarius ẽ apud Peripateticos ꝙ dña (vt. d. Comm. com. 7. primi de cœlo.) inter simplex & compositum est, ex suis diffinitionibus, penes hoc, quia ĩ simplicibus est vna natura mouens, in compositis sunt plures vna. & si fuerint vna, ẽ simplex natura dñans in illo cõposito. Corpora in quibus sunt plures naturæ oportet ꝙ sint plures motus: & si fuerit vn⁹, erit sm corpus dñans.

1.cœli.com.8.& habetur ex tex.

Corpora simplicia oportet ꝙ sint tot sm numerum quot sunt mot⁹ simplices, supra. Cōm. Ex quo patet ꝙ numerus simplicium corporum non solum ex qualitatibus verum etiam ex motibus localib⁹ comprehendi potest. vide tñ quæ via sit certior.4 cœl.t.com.34.

Corpus simplex impossibile est ꝙ habeat duos motus naturales. 1. cœli.tex.commen.9.

Corpus infinitum non habet complementum, neq; finem. 1. cœli.c. 12.&.3.phy.tex.com.64.

Corpus rectarum dimensionū nō est finitum, nisi propter corpus cō tinens ipsum exterius.supra.c.12.

Corporum similium est eadem natura partis & totius. 1.cœli.t.c.19.

Corpora simplicia sunt quinq;, quia numerus earum est sm numerum motuum. 1.cœli.tex.com.23.

Corpus circulare non habet contrarium, & huius vera demonstratio est: licet eam Arist. subticuerit: talis est: quia sursum & deorsum cō trarietatis causa est: & ipsius sursū & deorsum cā est ipsum corpus circulare, vnde ipsum circulare corp⁹ contrarietatis cā est. ei igitur nulla inest contrarietas. Auer. in paraphrasi.primi de Cœlo. in summa 6.iuxta finem.

Corpus quodlibet aut simplex ē aut compositum. 1.cœli.tex.com.34. Vbi Commen.d.ꝙ hæc diuisio est manifesta per se: & nullus pōt dicere ꝙ nullū corpus simplex est: plura enim corpora dissoluuntur in alia: sed hæc dissolutio non procedit in infinitum. quapropter necesse est vt sint corpora simplicia. & ētiā declarauit corpora simplicia esse per motus simplices, & ꝙ sunt quinq;. Et ideo hæc propositio aut est manifesta per se, aut iā est declarata.

Corpus non potest imaginari eē infinitum, nisi ex parte generis eius. videlicet in quantum magnitudo: non autem ex parte differentiæ. 1. cœli.commen. 39. & similiter est de linea & superficie.

Corpus figuratum est quod continetur ab vna superficie, aut a pluribus superficiebus. supra.

Corpora grauia non pertranseunt medium: & ex suo descensu eundē locum intendunt. 1.cœli.t.c.44.

Corporis infiniti grauis, aut leuis, necesse est grauitatem, aut leuitatem esse infinitam. supra.46.

Corpora sunt proportionata in grauitate & leuitate, sicut sunt in magnitudine. 1.cœli t.c.47. Vbi habetur in tex. ꝙ proportionant̄ magnitudines grauitatibus. Com. autem limitat istā propōnem in tex. 48. In his quæ sunt eiusdem speciei maxime, pp id qđ est de plumbo respectu terræ, vt no. Com. ibidem com.49 &.3.cœli.com 8. vbi aduertat diligens lector trāspositionem in commē.arabico. quia commentū.48. correspondet textui nr̄o.47.

Corpus quodlibet physicum semꝑ necesse est motum habere. 1. cœli. tex.com.57.& tex.com.5.

Corpus compositum ex graui & leui, aut componitur secundum mixtionem, aut secundum vicinitatē partium, supra.

Corpus quodlibet aut est agens, aut patiens, aut vtroq; participans. 1. cœli.com.63.& ponitur expresse in tex.com.68. Hæc autem propositio est manifesta per se (vt asserit Commen.

mensionum æquali ei in magnitudine, vt est ostẽsum in geometria. 2.cęli.tex.com.29.

Corpus sphericum continẽs totum non est in loco, cum nihil sit extra continens ipsum, quia est perfectũ. alia autem necessario sunt in loco, & necesse est vt extra ea sit aliquid. 2.cęli.com.27.

Corporis partes naturaliter sunt ex natura corporis cuius sunt partes. 2.cęli.tex.com.41.

Corpora duo tangẽtia vnum aliud, si æqualia fuerint, & fuerit vnum eorum profundius alio, necesse est vt actio profundioris & spissioris in corpus quod tangit sit maior: quamuis superficies quibus fit cõtactus ex ambobus sint ęquales. nã potentia diuiditur secundum corporis diuisionem. supra. cõ.42.

Corpora duo ęqualia, quorum vnũ est densius altero, necesse est ꝙ densius sit fortioris actionis. 2.cę.c.42

Corpus calidum cum fuerit motũ, erit in sua vltima pfectione, quia motus est perfectio corporis calidi & hoc est manifestum in igne, qui dum non mouetur extinguitur. 2. cęli.commen.42.

Corpus quodlibet habere finitã potentiam, intelligitur de potentia finita in vigore. 2.cęli.cõ.71.

Corpora naturalia sunt naturalia eodem modo, & impossibile est in illo modo vt inueniantur contrarietates. 2.cęli. commen. 83 vide in concordantiis.

Corpus sphericum ferri, positum in centro sphęræ adamanteæ, necessario staret in centro, pp æqualitatẽ attractionis. 2.cęli.com.90.

Corpora habentia declinationem vigorantur in motu, quanto magis fuerint propinqua loco. supra cõ.92. idem tex.c.35.&.8.phy.76.

Corpus quod neq; sit elementum, neq; ex elementis constet inueniri impossibile est. 3.cęli.te.c.13.
Sed opponebam de cœlo, qđ nulli est elemẽtũ, neq; est ex elemẽtis. 1. cęli.tex.com 57.& tex.com.5. vide in concordantiis.

Corpus quodlibet simplex hẽt quietem naturalem. 3.cęli.t.c.19.

Corpori accidit elementũ esse: quia elementum non dicitur nisi respectu eius, cuius est elementum. 3.cęli.t.cõ.31. Hoc idem elicitur ex 10.meta.t.c.2. vbi dicitur. Nõ.n. idem igni & elemento esse, sed vt quidem re & natura ignis: elementum vero nomen significat, eo ꝙ hoc acciderit ipsi, quia est aliquid ex quo vt primo inexistente, sic & in causa, & vno, & talibus oĩbus.

Corpus semper corpori comparabile est ſm quantum. 3.cęli.t.c.47.

Corpus minus maiori est facili᷒ corruptibile. tex.cõ.52.

Corpus mathematicum immobile est, & nullam habens inclinationẽ. 3.cęli.t.c.55. Vbi aduerte dictũ Cõme. & põdera ꝙ alio modo corpus mathematicum dr̃ nullam habere inclinationem videlicet, neq; grauitatem, aut leuitatem, & alio modo cęlum, quia in corpore mathematico est ſm negationẽ simplicem: secus aũt est de orbe. vide pro hoc. 1.cęli.cõ.17.& in paraph. Auer. ibidẽ in summa.5. Quũ nõ graue aut leue esse profero, circulari motu mobile corpus, non de simpliciter priuatione intẽtio est, sed affirmationis vim sermo intendit: non vt lapidem dicimus, neq; tacitum esse, neq; loquentem.

sita ex istis,dñæ eorũ apparent magis,quia formæ eorũ nõ sunt complexionales,nec attribuunť cõplexioni seu admixtioni, sicut pes & cętera membra.& ideo cum remouentur formæ eorũ per quas sunt, organica nõ remanẽt nisi equiuoce. Cõm.ibidẽ.vide etiam de hoc. 4.cœli.com 40.

Corporũ omogeneorũ sunt duę species,vna est eorũ quæ nõ sunt mã alteri⁹,vt numeralia:alia est eorũ q̃ sunt mã cõpositionis aliorũ, vt caro & mẽbra cõsimilia,q̃ sũt mã organicorũ mẽbrorũ: & cõpõ in eis est quasi forma. & iõ qñ inueniũť separata ab organicis, nõ dñr nisi equiuoce,sicut caro dř de viua & mortua.Cõm in summa, super 4.metheo.prope finem.

Corpora omnia terminata, q̃ sunt hic,non sine terra & aqua sunt.4. metheo.tex com.29.

Corpus nullũ est,nisi mathematicũ & sensibile.3.meta.t.c. 15. Contra dñm Albertum,qui posuit corpus metaphysicum.

Corpus impossibile est vt intelligať sine superficie. sed superficies põt ĩtelligi sine corpore 3.met.t.c.17.

Corpus nõnulli crediderunt ꝙ tres dimensiones sunt forma sub̃alis corporis,& isti dicunt corpus.quidam vero dicunt ꝙ corpus sit per coniunctionem superficierum ad inuicem:& isti dicunt corporeum 7.meta.cõ.5.vide.3.cœli cõ.60. De prima etiam opinione vide.4. cœli.cõ.40.vbi d.ꝙ quidam existimauerũt ꝙ corporeitas est sub̃a q̃ est trina dimẽsio,existẽs in prima materia. Cõtra hanc tñ opinionẽ est expressa sñia Arist. in.7. met.t. cõ.8.vbi scribit ꝙ longitudo,& latitudo,& profunditas, quantitates quædam sunt,sed non sub̃æ.quantitas.n. non est sub̃a,sed magis,cui hæc insunt primũ, illud est sub̃a. Et Auer.in lib.de sub̃a orb ca.1.& 1.physi.com.63.expresse tenet trinam dimensionem quæ primitus fundatur in prima materia, esse accidens,& de dispõibus accidentalibus a quibus impossibile est materiam primam separari.

Corpus qđ dř de corruptibili & incorruptibili dř equiuoce. 10. met. com.26.idem.1. cœli.cõ.5.

Corpus neq; sensibile neq; intellectuale infinitum est. 11 metaph. cap.9. Ex quo patet non dari tertium corpus.

Corpus omne sensibile in loco.s̃.

Corpus & anima proprie sunt substantiæ abstractæ,non materia, neque natura authoritate Alex. Cõ. 12.meta.com.25.

Corpus sphericũ necessario est ambiens mundum: alioquin corpora procederent in infinitum, aut terminarentur ad vanum: & ambo sunt falsa.ex lib.destr.disputa.1.in solutio.11.dub.

Corp⁹ illud diffinitiue dicẽdũ ẽ aĩatũ eẽ,qñ terminatũ in quãtitate & qualitate, mobile fuerit ex seipso in loco ab aliqua terminata pte,& nõ a cã aliqua extrinseca.ex lib. de stru.disp. 1.in sol.11.dub. & ẽ sñia philosophi.8,phy.t.c.29.

Corpus sm philosophos nõ ẽ agens vmbrã,quia vmbra nõ cãtur a corpore nisi largo modo,quia agẽs separari debet naturalř ab effectu:& corpus cum vmbra nõ sic se habet. ex dispu.3.in solu.2.dub.

Corpus secundum peripateticos omnino a separato non procedit:& si proce-

cap:34. Ex quo patet ꝙ complexio viuentium declinat ab equali ad pondus per calidum, & humidum. vita enim in calido & humido consistit.

Corporibus quibusdam accidit pp fortitudinem caloris eorum, & pp præparationem corporum ipsorũ vt conuertant omnia quæ eis adueniunt ad substantiam igneam, etiã si essent minoris caliditatis quàm illa. 5. Coll. cap. 57. Vbi aduerte quomodo potest variari actio ex diuersa dispositione agentis, vltra id quod aptũ est recipere passum. vnde ibidem. d. ꝙ aqua cucumerũ in causone, quæ est febris incensiua valde, conuertitur in colerã in talibus corporibus laborantibus tali febre, licet talis aqua ex sui natura habeat infrigidare & humectare. Et similiter contingit ex dispositione passi, vt agens agat maiorẽ effectum, sicut habet Auerr. in. 2. metheo. ca. de ventis, vbi. d. Agens debile nõ est impossibile ꝙ faciat in vno met loco actionem maiorẽ actione agentis fortis: & hoc propter diuersitatẽ subiecti in dispositione, seu præparatione. vnde propositiones calculatorum seu iũctatorum sunt imaginariæ.

Corporibus non accidit nocumentum, nisi ex parte elementi dominantis in ipsis. 7. Collig. ca. 2 iuxta illud, in habentibus simbolum facilior est transitus.

Corpus est primũ genus in ipsa substantia. ex paraph. meta. tract. 2. in fine. Vbi aduerte ꝙ Auer. facit pulchram digressionem circa hoc, & recitat duas positiones, prima est positio antiquorũ, quæ (vt asserit) vr̃ fuisse opinio Porphirii ex intẽtione Platonis. Ista. n. opinat̃ tres dimẽsiones primo inherere materiæ, & dixerunt isti ꝙ ista trina dimensio est prima forma sub̃alis materiæ: & ex ipsa & prima mã cõficitur hoc prædicatũ qđ est corp⁹ & est genus sub̃aliter dictum de indiuiduis prædicamenti sub̃æ. Et hanc opinionem recitat & impugnat late. Secũda opinio fuit Aui. ꝙ istæ dimensiones insequunt̃ formam simplicem, repertã in prima materia, & ꝙ per hãc formã dẽt recipere corpus diuisionẽ & cõtinuationem. & putant istã formam eẽ cõem, & vnã oĩbus rebus sensibilibus, sicut est prima materia. Et huius opinionis vr̃ esse Auic. & ponit corporeum magis indicare hoc; cũ sit denominatiuũ siue concretum & concretum magis significat accidentia. Et Auer. perscrutatur circa istã opinionem Auic. & inquit. Secunda autem opinio, si intendit ꝙ datur forma simplex in actu, præter formã corporũ simpliciũ, quæ est leuitas & grauitas: & tandem ipsa inclinatio, vt ex verbis Auic. potest hoc colligi, & ꝙ coniũctio huius formæ cum materia prima est illa sub̃a cui accidit corporeitas. i. cui accidunt illæ tres dimẽsiones, quod significatur per nomen corporis, seu corporei, cũ nomen concretum, vt dixit, prius significet illud, est opinio quidẽ falsa. Sequeretur nanque ex hoc, ꝙ generatio elementorum esset alteratio. Sed si intendit per hoc, ipsam naturam inclinationis aduenientis materiæ primæ, quæ est veluti genus ipsis formis elementorum. tunc dictũ est verum, ita me dij ament. Et fm hoc dicemus ꝙ corpus, aut corporeum

reum eſt cõius genus quod reperitur in indiuiduis ſubſtantiæ. Vbi patet error apertius Io. Gandauenſis modernorum ponẽtium ex mẽte Auer. formam corporeitatis ſubſtantialem genericam, realiter diſtinctam a formis ſimplicium corporum, coæternam primæ materiæ, in qua fundantur dimenſiones interminatæ, pro quanto ponunt corpus iſtud compoſitũ ex prima materia, & tali forma perpetua generali eſſe primũ cõpoſitum. Cum tamen Auer. hic expreſſe deteſtẽt iſtum ſenſum. Vbi aduerte ꝙ formam inclinationis intelligas formã corporis ſimplicis, quæ eſt grauitas vel leuitas iuxta ſuam conſuetudinem, quia per talem formam inclinantur eſnta in ſua loca, quando ſunt extra, & per eandem conſeruantur in ſuis locis. Vnde patet, ꝙ non eſt de mente Auer. iſtam formam eſſe in actu in materia realiter diſtinctam a formis ſimplicib.

Vnde ſi Auic. illo modo intellexit, vt prætendunt verba eius, errauit, quia tũc ſubiectum gñonis elementorum eſſet corpus illud compoſitum ex prima materia & illa forma ſimplici corporeitatis ſuba lis, & tũc gño eẽt alteratio. Et hoc argumento vtiẽt contra Auic. 1. phy. cõ. 63. & in lib. de ſubſtã. orb. Sed ſi Auicẽ. per hoc intendit formam inclinationis ſeu naturam aduenientis primæ materiæ, quæ eſt veluti genus ipſis formis elemẽtorum, dictum eſt verum. Vult dicere ſi Auic intellexit ꝙ forma elementaris adueniens primæ materiæ, non eſt forma ſimplex diſtincta ſm rem a forma corporeitatis ſubſtãtiali, ſed ſm rõnem. ita ꝙ intelligatur primo formã iſta informare materiam ſub ratione grad⁹ generalis, quod eſt corpus, quam ſub ratione gradus ſpecifici, quod eſt ignis vel terra, ſic dictum eius ẽ verum. Nam vt ſcribit Commen. 1. meta. commen. 17. materia primo recipit formas magis generales: & eis mediantibus recipit formas minus vniuerſales, vſq; ad indiuiduales. Non tamẽ apud ipſum & Ariſt. eſt realis diſtinctio inter formam generis, & inter formam ſpeciei. vnde (vt aſſerit) corpus illo modo ſignificatũ, ſignificat & repreſentat quoddam eſſe medium inter potentiam & actum. quia Genus apud Auer. ſignificat materiã compoſitam ex materia & forma. Tamen hoc eſt ſecũdum rationẽ, nam corpus ſignificat compoſitũ ex materia, & forma ſubſtantiali, vt intelligitur ipſa materia per formam perfici in hoc gradu ſubſtantialitatis corporeitatis: non tamen iſta forma ſecundum rem eſt alia ab illa qua afficitur materia in ratione ſpeciei. immo vna & eadem eſt forma ſubſtantialis in vno compoſito, licet ſm diuerſos gradus abſtractionis intelligatur differẽtia. Et ſubdit ꝙ corporeitas qua communicant corpora ſimplicia non eſt forma indiuiduationis, ex eo ꝙ acciderunt ſibi dimenſiones. vnde in hoc etiam damnat Auicen. quia credidit vt ſequitur ex verbis eius, dum dixit magis iſtud genus ſignificari in concreto quàm in abſtracto, vt dicatur corporeum, quã corpus in abſtracto, quia concretum plus ſignificat accidentia, ac ſi corpus prædicatum de indiuiduis ſubſtantiæ includat actu dimenſionẽ quæ

quæ est accidens. Et multum decipitur in hoc, quia prædicata quæ i dicant indiuiduum substantiæ, nõ sunt accidentia, nec includunt accidẽtia, quia est differẽtia magna inter corpus vt est pars, & inter corpus quod est genus. & ideo hoc nomen corpus quod est genus, non significat corporeitatẽ, quæ est forma simplex substantialis modo declarato, ratione differens, & nõ re: ex eo ꝙ acciderunt sibi dimensiones, quia dimensiones istæ quæ includuntur in conceptu corporis quod est vt genus, non sunt dimensiones terminatæ, quia corpora simplicia in istis dimensionibus terminatis non communicant. neq; etiã potest esse dimensio interminata, quia ista est eadẽ numero ex parte qua insunt primæ materiæ: neque corpus isto modo potest esse gen' elementorum, neque ponuntur vice formæ vniuersalis. Et ita patet ꝙ corpus quod est genus omnibus indiuiduis & rebus prædicamenti substantiæ, significat formam sub gradu communi in quo communicant, non vt importatur actualis inclusio dimensionum, sed solum in aptitudine. Et ista est via eius.

Corpus neq; sensibile neq; intelligibile infinitum esse potest. 3. phys. tex. comm. 40. Vbi lucidissimus Themi. d. hoc primo probari rationibus communibus, postea vero physicis. Vbi collige aliquas easdem ratione communes eẽ posse tam mathematicis quam sensibilibus entibus. Vnde tamen in quibus casibus hoc contingat diligenter Auer. 8. phy. com. 76.

Corpus quomodo ex materia, quæ corpus non est, & ex forma, quæ etiam corpus non est, fieri possit. Vide pulchre Alex. in principio ab breuiatiõis de anima ca. 1 & vide quomodo secundum rationem generatio corporis est incorporea, sicut separatio materiæ ab ipsa forma per rationem & cogitationem solam consistit.

Corpus organicum in quo est anima, vt organicum sit, habet ab anima. Elicitur ex primo de partibus animalium. cap. 1. vbi habet: quãprimum enim anima a corpore discedit, animal esse desinit, neq; mẽbrum vllum nisi figuræ suæ ratione idem relinquitur. Idem habet Alexander expresse in paraphrasi de anima, cap. 3. vbi ostendit animam esse formam corporis. vbi formaliter ponit istam propositionem. idem dicit beatus Thomas in quęstionibus disputatis de anima, & in. 2. de anima in expositiõe diffinitionis animæ.

Corpus organicum illud appellam' quod habet partes diuersas, & plures. quæ naturalibus potestatibus fungi valeant. Alexander in paraphrasi de anima. capi. 3. Inde patet cœlum non esse corpus organicum: quia licet stella sit nobilior pars orbis, tamen est eiusdem naturæ cum orbe.

Corpus omne aut materiam, aut ex materia eẽ, Stoicorũ opinio fuit. Alexander in paraphrasi de anima ca. 1. vbi probat animam esse inseparabilem a corpore.

Corporis non omnes partes corporis, quia materia & forma nõ sunt eadẽ rõne ptes corporis, sicut partes integrales in quas diuiditur corp'. Alex. cõtra stoicos 1 para. de aĩa cap. 4. Et ibi nota differentiam

Contra

Contra quos vide Arist. in. 3. de generatio. anima ca. 6.

Coruus, perdix, passer, & vrsa, albo colore visa sunt eē colorata. Et vide causam in. 5. de generatio. animalium. ca. 6.

Corui, tempore quo apud pharsala hospites mediæ periere, corui locis athenarum peloponesiq; defuerūt quasi sensum haberent aliquē, quo inter se rerum cruenta significarēt & mouerērur. 9. de natura animalium. cap. 31.

Crisis signa, require in 4. Coll. ca. 38. Et ibi nota vnū pulchrū, ꝙ dicta antiquorum in hac materia non verificantur, nisi in egritudinibus acutis, quæ terminātur in 14 diebus vel infra.

Crisis dies a principio ægritudinis enumerantur: & est qñ manifeste lesio in operationibus apparet: excepto in pariente, quia ab ipso partu incipere debemus, quāuis ægritudo post partum per. 30. dies sensibil'r extitisset. 4. Coll. ca. 40.

Crisium laudabiliū, & illaudabiliū causas, require in. 3. Coll. ca. 9.

Crisis bona quinq; causis iudicatur vna vt fiat in statu ægritudinis, itē post bonam digestionem: & vt humor qui euacuat' sit similis humori ægritudinem facienti: & vt fiat ī die laudabili, & vt sit bonis iudicāte diebus. 4. Colli. ca. 41.

Crocum esse calidum in. 2. & vinū, equiuoce dñr 5. Coll. ca 3. vbi vl'r dicitur de cibo & medicina, dum dicuntur esse talia in caliditate, frigiditate, humiditate, & siccitate, ista equiuoce dñr, & vide ibi cām.

Crocodillus fluuiatilis lingua caret, & ex oviparis solus maxillam superiorem mouet. Et vide cām in. 4. de parti animal. ca. 10.

Crocodillus fluuiatilis ouū nō maius quam anseris parit, minimaq; hac origine maximū aīal euadit. Crescit. n. ad quindecim cubita. Sunt qui eum tandiu augeri: quādiu viuat confirmant. Arist. in. 5. de natura animal ca. 33.

Crurium natura, & penis, neruosa ē. 1. de genera. animal. ca. 5.

Cruribus carentia animalia, carent etiam pene. supra. ca. 5. & 6.

Cubo posito in aqua, tantum dista bit aqua, quantus est cubus. 4. physi. tex. com. 76.

Cuculi prudentia in procreanda ꝓle requiratur. 9. de natura aīal. ca. 29. Vbi dr̄, satis prudenter se gerere: cum. n. se ignauū, minimeq; opitulari potētē nouerit, facit quasi suppositiios suos pullos, quo seruari possint.

Cuius causa, potissimum est: & finis aliorum voluit esse. 2. physic. tex. commen. 31.

Cum fuerit aliqđ cōpositū ex duobus, necesse est vt diffinitio illi' cōpositi sit composita ex diffinitionibus illorum duorum. 3 physi. c. 43 & 2. de anima. cō. 158.

Cum fuerint duo consequētia se cōplete, & posuerimus aliqđ eē præcedens, aut disponi, vt disponeret' ꝑcedēs, necessario sequet' cōsequēs licet sit impo'e illud disponi ꝑ præcedens: vt si quis poneret lapidem volare, necessario sequeret' lapidē habere alas. Cō. 4. phy. cō. 93. & 7. phy. cō 2. & 8. physi. com. 78.

Cum fuerint duo quorum alterum est cā alterius, & habuerint idem nomen, & vnū habet illud nomen ꝑp aliud, illud aliud est digni' illo noīe. 8. met. c 7. Eth r̄ ab Arist. 2. meta.

2.meta.t.c.4.vnūquodq; est maxime tale pp quod aliis inest vniuocatio. Et in.1.Poster. pp qd vnunquodq; tale,& illud magis. idē hr. 8.phy.cō.77.&.7.meta.com.7.

Cutis videtur esse pp defendere, & abscondere,& stat foris sicut coop turæ.2.Coll.ca.8.in fine.

Cutis ē illud quod fit a natura post carnis generationē, & cutis est siccior carne.5.Colli.ca.11.de medicinis cicatrizantibus.

De litera D.

De fabulose sophisticantibus non est dignū cū studio intendere.3. meta.tex.com.15.

De Deo omnium qõnum nobilissima & ab omnibus naturaliter desiderata.s.scire quid ĩtelligit.12. meta.tex.com.51.

De Dei scientia formatę propositiones,& de scientia humana sine dubio dicuntur equiuoce. Ex disput. 10.in solu 3.dub.

De apparentibus dicentibus accidit non consentanea dicere, pp nō bñ sumere principia.3.cœl.t.c.61.

Decem pdicamenta sunt diuersa ad inuicem.5.met.t.c.33.

Deceptio non accidit in substantiis simplicibus ex suis naturis:& sīr ē in substantiis cōpositis, cū quibus non admiscetur potētia, & sunt in actu.sed deceptio in hoc est ex nobis.9.met.cō.22. Et elicitur ex tex. Sed considera quia verba Cōmē. vñr implicare.v3.ꝙ sint subæ cōpositæ,cum quibus nō sit admixta potentia. vide in concor.

Declaratio propria,est magis manifesta quā vniuersalis.8.phy.cō.65. Vide in concordan.

Declaratio circularis,licet per se nō det fidem simpliciter,dat tamen aliquam fidem.auctoritate Alex.1. de genera.com.50.

Deinde præpositio,& post, quandoque dicunt ordinem temporis, & quādoq; ordinem naturæ, seu causæ.Colligitur ex mente Cōmē. 4. cęli.com.25. vbi philosophus dicit ꝙ aqua cōuertitur in aerem,& deinde mouetur superius. Vbi notat ꝙ ly deinde,non intelligitur fm tēpus,& fm causam & causatum.Cōsimile.d.in.1.ca.de substan.orbis. ꝙ prius vnitur orbi intelligētia, & postea accidētia terminata.vbi notat ꝙ ly post,intelligitur fm esse,& non secundum tempus.

Delectamur per rememorationem, quando imaginati fuerimus illud rememoratum, quasi iā existeret ĩ actu. Et similiter est de sperato,Omnia igitur pēdent a sensu.7.phy. tex.comm.19.

Delectabile præsens, vř simpliciter delectabile,& bonum simpliciter, propterea ꝙ non videtur quid futurum.3.de anima.t.c.53.

Delectatio fm ꝙ delectatio, non est cā permanentiæ alicuius rei.3.meta tex.comm.15.

Delectationis causa est comprehensio.12.meta.t.c.39.

Delectatio quæ est in nobis est paruo tempore.delectatio vero quæ ē in corpore cęlesti est sempiterna. 12.met.t.com.39.

Delectatio quæ est in intellectu Dei non est passio,neq; habet oppositā ipsam tristitiam, quia illa cōprehensio nō opponitur ignorātię.s.

Delectatio,ita consequitur comprehensionem,sicut vmbra consequitur corpus.supra.

Delecta-

animalium.ca.vlti.

Democritus vnam esse animæ potestatem asseuerabat,duntaxat: quã immutationes functionesq; secus ad alia & per alia disiunctæ, plures esse videri faciat. Et fuit plurimũ aliorum opinio Philosophorum. Alex.in paraph.de anima.ca.8.vbi agit quot & quæ sint partes animę. Et ibi vide impugnationẽ pulchre ab Alexã. Et nota ꝙ istius opinionis fuit etiam Gal.in lib de sequela potentiarum animæ ad corporis complexionem.

Demonstrationis causæ & esse, procedunt ex notioribus naturæ & nobis.1.phy.com.2.idem in.2.cœli. cõ.35.&.1.poster. Est tamen in hoc altercatio pp Them.auctoritatem,qui in.1.poster.ca.4.in expositione diffinitionis demonstrationis simpliciter(nam demonstratio simpliciter, & demonstratio dans causam & esse,seu demõstratio potissima,sunt nomina synonima apud Peripateticos,& est vt dixi sæpe,quando per demonstrationem simul & semel, vtraq; qõ composita absoluitur,& quia est, & ꝓpter quid est.)Dicit igitur Them.ꝙ demonstratio talis, vt etiam testatur Arist.in tex.procedit ex notiorib' quantum ad naturam,& non quo ad nos, & huius rõnem reddit dicens.Non.n.demonstratio ad mẽsurã se ĩgenij nostri submittit, sed rectam tenet ad veritatem viam. Nec quid ipsi possimus attẽdit, sed in solam rei naturam i ncumbit, illam vestigat,illam explorat,etiam si nobis ignota inconspectaq; sit. Vide igitur in contradictionibus.

Videat insuper diligens lector differentiam inter demõstrationem esse,& causæ. Auer.in.5.Collig.ca. 24.pulchre & copiose.

Demõstratio facta ĩ.7. fuit iterata ĩ 8.qa qd maxime facit dubitare,vtrũ oẽ motũ hẽat motorẽ,sũt corpora simplicia.& iõ oportuit cõsiderare sermõe ꝓprio,& voluit iterare a prin.istã qõnẽ:qa oẽ qd fuit declaratũ de eo,fuit decisum in locis diuersis,& mõ vult cõgregaꝛ illud,& cõplere ꝑscrutationẽ de eo. Cõ.ĩ.8.phy.c.28.vide ẽt ibidẽ.cõ. 27.&.33. Demõstratio ẽt illa septimi ẽ ĩpfecta,qa nõ fuit ibi declaratũ,vtrũ motũ ex se cõponatur ex motore q nõ mouetꝛ,aut nõ. & iõ necesse fuit eẽ iterare in.8. vt pficeretꝛ,vt.d.Cõ 8.phy.c.45.Vide etiã 4.cœli & mundi.com.25.

Demõstratiões differẽtes, quarũ alteri attestatꝛ sensus & alteri nõ attestatꝛ:vel qa nõ ẽ ĩnata sentiri:vl' qa nõ est posis vt sentiatꝛ.Fides primę dmõstratiõis ẽ pfectior 1.celi. cõ. 22. vide ẽt.8 phy.c.22.& 3.de anima.c.7.Vide in concordantiis.

Demõstratio logica ẽ q̃ ꝓcedit ex ꝓpõnib.veris & vl'ib', nõ ꝓpriis. 1. cœli.c.70.&.8.phy.70.&.4.physi. 87.vide distincte. Commen. in paraphrasi primi de cœlo.in summa. 7. prope finem.

Demonstrationes ducentes ad impossibile sunt generis signorum. 1. cœli.commen.95.

Demonstratione, plura conuincimus quæ cogitatione, aut imaginatione capere non possumus, vt ꝙ extra cęlum nõ sit vacuum, aut tempus Auer.in.1.cœl. in paraph. summa.9.

Demonstrationes sunt in qbus itur ex notiori,ad latẽtius. Si igitꝛ noti' fuerit posterius demonstrationes erunt

erunt quia:& si notius fuerit prius, erit demonstratio absoluta, q̃ dat cām & esse,& si latentius fuerit causa rei q̃ suum esse:erit demonstratio pp quid tm̄ 2.cœli.cōmen. 35.

Vbi aduerte ꝙ lra quæ cōiter inuenitur,est corrupta, & sic dēt stare sicut nos castigauimus. Et scias ꝙ nullibi Auer. ita clare & distincte loquutus est in philosophia de hoc triplici gn̄e demstrōnis, quod via doctrinæ nuncupatur ab ipso, in ꝓlogo primi phy. sicut hic. Scias igitur demstrōnem signi, seu quia fieri qn̄ procedimus ab effectu qui est notior apud nos, q̃ sit sua causa. Et ad hoc genus reducuntur etiam (licet Auer. de hoc non meminerit in præsenti loco) demonstrationes quæ fiunt a signo supra effectum. vt qn̄ demonstrat̃ eclipsis lunę ex priuatione vmbræ. Reducuntur ēt demonstrationes quæ fiunt per cām remotā. vt. d. Arist. in 1. posteriorꝝ. dū ponit drīam inter demonstrationes quia,& pp quid. Demōstrationes ēt ducentes ad impōle, sicut scribit Cōmē. in 1. cœli & mūdi. cōmē. 95, sunt gn̄is signoꝝ. Demōstrationes ēt datæ p cām efficientem, sūt de numero signorum fm viam Auer. 1. poste. in cō. magno. cō. 34. Qn̄ vero esse effectus,& pp quid eiusdem latuerit, ita ꝙ effect⁹ seu passio demonstranda (quæ sūt natura posteriora subiecto & sua causa) sunt ignota, tam quo ad quęstionē quia est, q̃ quo ad quæstionem propter quid, & causa fuerit notior, tunc per illam causam notiorem simul & semel demonstratur vtraq; quæstio de effectu. videlicet,& quo ad quia est, quę quærit de inherentia simplici eius in subiecto,& quo ad propter quid est, quę est quæstio de causa illius inherentiæ. Et ista est demstrō absoluta, seu demonstratio simplr, seu demonstratio dans causam & esse, & a modernioribus dicitur demstratio potissima. Et ista est quæ principaliter intenditur in lib. post. sicut. d. Cōmen. in cō. magno, & oēs græci expositores. Et lucidissim⁹ Themi. „ in 2. poste. eandem sententiam scribit cap. 2. dicēs. Hoc. n. demstrōnis „ illius potissimę ingeniū est, vt cōi „ examine vtranq; absoluat cognitionem,& vt sit, & quāobrem sit. „

Demonstratio aūt causæ tm̄, seu demstrō pp quid, est qn̄ pp quid ipsius effectus est ignotum: licet quo ad quia est, pateat. Tunc quando per cām notiorem demonstratum fuerit effectus ille, quo ad tale pp quid, ista est demōstratio p p quid, seu causę tm̄. Et ideo his noībus nūcupatur, quia p tale genus demonstrationis non vtraq; quæstio ex illis qōnibus cōpositis absoluit̃, sed vna tm̄. videlicet quæstio pp quid tm̄. Nam ex quo effectus, quia est, ante demstrōnem, vt supponitur, erat notus quo ad quia est: ad nullum notū ad sensum quatenus notū est, erigi pōt demonstratio. hoc enim vt scribit Arist. in 8. phy. tex. cō. 26. est hoīs male iudicantis q d melius,& quid peius, & q d credibile & non credibile, & principiū, & nō principiū. Et cōsimilem snīam hēt in 1. physi. tex. cō. 6. ubi Cōmē. commento d. ꝙ istud genus hominum qui non distinguunt inter ea quę sunt per se manifesta,& ea quę sunt dubia & naturaliter ignota, sunt cæci corde:& hoc genus hominum nunquā potuit philosophari,

ri,nec poterit.Et ex hoc ſcire poteris frater mi,quantum hallucinentur moderni aſſerentes non eſſe differẽtiam inter demſonem pp q̄d, & inter demſonem ſimplr niſi accñtalem tm̃:cum hoc repugnet veritati,cũ procedãt variis viis & intentionibus. Et aperte ẽt contradicit opinioni Auerr. in cõmentariis magnis,pręſertim in 1.poſt.ca.95. vbi vult ꝙ iſte ſint ſpecie differentes,& vult ꝙ demſones cauſæ tãtũ, ſint quæ cõponuntur ex cauſis quę inferunt neceſſario cãm eſſe: & nõ inferuntur a cauſatis.Demſationes vero ſimplr,quæ dant cauſam & eſſe reciproce ſe hñt:quia inferũt neceſſario ſua cãta,& inferunt ab eis.

Demſationes mathematicæ nõ ſunt innatæ poni in ſcientia naturali 2. cœli cõ.59.Vide cãm 3.cęli cõ.61. & 1.meta.19.21.22.25.& 26.& 1. poſte.a Philoſopho. Sed dum adducuntur, hoc fit ad confirmandũ 2.cęli cõ.109.&50.

Demſationes naturales debent eſſe ex cauſis naturalibus 4.cęli. cõ. 20. idem in paraphraſi tertij de cœlo, in ſumma 8.cap.2. vbi ſcribit ꝙ rerum naturalium principia conuenit eſſe res naturales,& diuinarum rerũ principia eſſe res diuinas,mathematicaliumque principia eſſe mathematica.

Demonſtrationis cuiuſlibet principium eſt quodquideſt.1.de anima tex.cõmen.11.

Demſonibus neceſſariis hæc eſt cõditio neceſſaria vt apparentia ſenſui non differant ab eo quod vr̃ p rõnem.3.de aĩa.cõ.7.idem 8. phy. cõ.22.& 26.& 1.cœli cõ.22.

Demſones de oĩbus eſſe impoſe eſt 3.meta.tex.cõ.4.

Demõſtrationes quædam dãt quia, & quædam propter quid 3. meta. cõ.5.idem.1. poſteriorum.

Demõſtrationes quædam ſunt ſimplices, & quædam ſunt compoſitæ ex ſimplicibus.5.meta.cõm 4.

Domſones quæ componũtur ex primis propoſitionibus ſunt reſpectu aliarum propoſitionnm, ſicut elementa de compoſitis & reſoluũtur in eas,ſupra.

Demõſtrationes in ſcientia quæ naſcuntur a cauſis remotis vel ſint affirmatiuæ,vel negatiuę,ſunt demõſtrationes eſſe,& non cauſæ demõſtrationis:quia demonſtratio cauſæ eſt per cauſam primã & propinquam.5.Coll.cap 24.

Demonſtratio non eſt ſubſtantię 6. meta.tex cõ.primi.

Demõſttatio nõ eſt ad genus ipſius artis,neque ad ſpecies eius 6. meta. cõ.1.idem 2.de anima cõ.27. Vide quæ ſcripſi in Theorematibus; in illo Theoremate, ſubiectum in ſcientia eſt notiſſimum.

Demonſtratio non eſt de particularibus,licet particulare ſolum ſit ens in rei veritate 12,meta.cõ.28.

Demõſtrationes vl̃es ſumptæ a propõnibus nãlib⁹ primis & vl̃ibus atque eſſentialibus,hñt hanc proprietatẽ quod nullus ſenſus eis contradicit.Cõmẽ.in 2.de partibus aĩaliũ cap. de cerebro.vide de hoc 1. cœli & in 8.phy.vtrobiq; cõm.22.

Demonſtratiua oppoſitio nõ eſt cõtenta vna cõtradictione,ſed duab⁹. nam debemus contradicere p̄miſſis,& ẽt concſonibus. Auer.1.de generatione aĩalium cap.1.vbi poniť improbatio antiquorũ de ſemine.

Demonſtrationẽ logicã appello, q a quo vl̃ior eſt, eo remotior a propriis

priis principiis est. Arist. in 2. de generatione anim. cap. 6.

Demstro qũo cũ sit ex necessariis, & semper veris põt esse de rebus quæ quãdoq; sunt, & qñque non sunt. Vide pulchre Auer. in paraph. met. tract. 3. ibi. Et dicamus ꝙ oratio vera necessario est. vbi cõcludit ꝙ actus & perpetuitas in talibus est fm ꝙ sunt intelligibilia, & non fm ꝙ sunt. aliter. n. vña essent separata. Et inde patet error illorũ qui volũt demstrões esse de rebus cõcernentibus actualem existentiam.

Demõstrationes naturales quæ adducunt in scia diuina, inducuntur vñori modo 2. met. c. 6. & 12. met. cõ. 5. Nota ẽt ꝙ qñq; inducunt ad rememorationem 12. meta. cõ. 53.

Demonstrare manifesta per ĩmanifesta, nõ potentis est iudicare per ipsum: & non pp ipsum cognitum 2. phy. tex. cõ. 6. idẽ. 8. phy. t. cõ. 22. & 26. 4. met tex. cõ. 9.

Demõstrationes mathematicę sunt in primo gradu certitudinis, & naturales sequũtur eas 2. met. cõ. 16. Vide in concordantiis.

Denominatio fit ab actu 2. phy. tex. cõmẽ. 11. & 12. & 9. metaphy. tex. cõ. 7. vbi dr. Venit aũt actus nomẽ ad endelechiam compositus.

Denominatiua noĩa significant substantiam & accidens 4. meta. cõ. 3. idem 3. meta. cõ. 16.

Denoĩationes q̃ denoĩant subta, nõ ẽ necessariũ ꝙ oẽs significẽt dispõnes additas, supra rem subtam extra animã exñtes in actu. hoc. n. fallit in priuationibus, & reõnib⁹. Et ideo quidã opinati sunt ꝙ prædicamentum reõnis non debet computari cũ entibus. Ex libro destruct. disp. 3. in sol. 14. Vide pro vltimo dicto ẽt 12. meta. cõ. 19.

Denominationes substantiales drnt a denominationibus accñtalibus. Ex disp. 6. in sol. 6. dubij.

Denominationes substãtiales ex quibus constituitur suba, entibus separatis a materia conuenire non possunt, quanto magis denominationes additę supra substantiam. Ex dispu. 5. in sol. 4. dubii.

Denominationes substantiales verificant de denominato, dicimus. n. ꝙ homo est aĩal. Sed denominationes additæ substãtiæ, nõ verificant de denominato, nisi denominatiuę, dicimus. n. ꝙ hõ non est sapientia, sed sapiens. s.

Denominationes quibus aĩa denoĩatur prudẽs, volẽs, & mouẽs, fm Philosophos nõ sunt denoĩationes additæ. s. subam aĩæ, sed sunt denominationes substantiales. s.

Denominationũ substãtialium nã talis est, ꝙ subtum earum nõ multiplicat in actu, sed solũ illo modo quo multiplicatur diffinitũ ex partibus diffinitionis, ita. s. ꝙ est multiplicatio mentalis non realis. s.

Denominatio inuenta in aliquo ente mõ defectibili, necessario & sine dubio inuenitur in eo rõne alicuius entis illam denominationẽ perfecte possidẽtis, vt dicamus ꝙ quicquid habet defectibilem calorem, habet eum talem respectu cuiusdã perfecti calidi. Ex libro destruc. disput. 6. in sol. primi dubii. Et elicitur ex secundo meta. tex. cõ. 4. & erat ꝓpositio qua sæpe vtit Plato.

Denominationũ subtum esse non põt nisi cõpositũ ex duabus naturis. s. agente & patiente, & ideo prima causa cum sit denudata a subiecto, est etiam a denominationibus denu-

denudata. Disp. 6. in sol. 6. dubii.

Denominatio magis fit in rebus factis ab arte, a re a qua fit permutatio, q̃ ab illa ad quam terminatur, secus in rebus naturalibus. Et vide causam 2. phy. cõ. 14 & 4. Coll. c. 1.

Dentes nulli eidem & serrati & exerti sunt, quia natura nihil frustra facit 3. de partibus anim. cap. 1. Vide ibi de dentium natura & vtilitate.

Dentes maxillares sunt ad molendũ, conficiendumq; cibum accõmodãtur, q̃obrẽ quibus desunt maxillares dentes, his deest motus maxillę in latus, sed talia solũ maxillã sursum deorsumq; mouẽt, vt pisces, & aues, & ouiparę quadrupedes. Ex 4. de partibus anim. cap. 10.

Dentes anteriores sunt ad incidendum cibum, maxillares vt frangãt, molares vero vt molant 2. Collig. cap. 9. de iuuamentis membrorum officialium.

Dẽtes soli oĩum ossium tota vita accrescunt. quod patet in ijs dentibus qui mutuum tactum declinãt. Causa autem incrementi est quo ad p̃tinet ad id cuius gratia vt fungi officio possint. Breui. n. tempore attritu consumerentur, nisi subinde repararentur. Arist. 2. de generatione anim. cap. 4. prope finem.

Dentes, & si vita decies milies, aut decies centies annis seruaretur, & prægrandes primos oriri oporteret, & sępius renasci. Quamuis. n. assidue reciperent incrementum: tñ detriti plusq̃ accrescerent, inutiles demũ ad cibum cõficiendum euaderent, supra. Vbi nota ex hoc loco Auic. sumpsisse illam vulgatam & celebrem authoritatem in primo canonis. Fen prima, in cap. de complexionibus ętatum. vbi dicit. Amplius si virtus infinita foret.

Dentes ex eo gignuntur alimento qđ in ossa administratur, quapropter eandem quam ossa hñt naturã. s.

Hinc collige contra Gale. quia si eadem est materia generationis dẽtium & ossium, tamen dentes reparari pñt, non aũt ossa: si illa est rõ, quia materia istorũ membrorum quæ restaurari non possunt vbi incisa fuerint, est ipsum sperma fm Galenum. Hoc. n. maximũ est contra opinionem eius argumẽtum.

Dentes anteriores quare prius oriantur q̃ maxillares. Vide duas causas in. 5. de generatione anim. in fine.

Dẽtes vltimi vigesimo anno exeũt. Nonnullis etiam senescentibus oĩno prodierũt. s. Et in 2. de natura animalium cap. 4 d. quibusdã mulieribus anno etiam octuagesimo, ac ẽt viris non sine dolore exierũt.

Dentes priores homo mutat, maxillares nullũ animal mutat. 2. de natura anim. cap. 1. in fine.

Dentes plures maribus q̃ feminis insunt, vt in genere hominum, suũ, caprarum patet, in cęteris nõdum exploratũ est 2. de natura animalium cap. 3.

Dentes quibus plures, hæc viuaciora: quibus rariores & pauciores hęc magna ex p̃te breuioris vitæ sũt. s.

Dentes omnium piscium genera habent serratos pectinatimq; coeuntes, excepto scaro 2. de natura animalium cap. 13.

Dentes naturam ossium sequuntur: quamobrẽ hominum nigrorũ & æthiopum dentes vt ossa cãdent 3. de natura aĩalium cap. 9.

Dentes sunt in vnaquaq; mandibula vigintisex. Auer. 1. Colli. cap. de anathomia dentium.

Densum

Densum spectat vt graue sit & dux: rarum vero vt leue & molle, non tamen hoc perpetuum est, nec vt quicq̃ est durius, sic etiã sit grauius. nã dissonat ea ratio in ferro & plũbo. Themist. 4. phy. 85. & Cõmen. ibidem. d. ꝙ plumbum est grauius ferro, licet ferrum sit durius.

Densum non alteratur nisi ſm ꝙ est sensibile, & ſm ꝙ est ĩ capitulo qualitatis, & non positionis, & cum est in cap. qualitatis, tunc principium motus eius est, aut a caliditate, aut a frigiditate 7. physico. cõmen. 11.

Digressio. qualr densum & rarum sunt principia alteratio nis.

Vbi aduerte ꝙ ponit tres cõditiones ad hoc ꝙ dẽsum & rarum sint principia alterationis, primo ĩquãtũ sunt sensibilia: quia si mathematice cõsiderẽtur tales qualitates, nõ sũt principia alicuiꝰ alterationis sẽsibilis, licet. n. vt dicitur in prædicamentis quadratum circumposito gnomone creuit, & quodãmodo etiam aliqua alteratio fit in mathematicis, non tamen sensibilis, sed imaginaria. Secunda conditio est ꝙ rarum & densum quodammodo pertinent ad prædicamentũ positionis, & quodãmodo ad prædicamentum qualitatis. Si enim fuerint considerata inquantum dicũt partium distantiam aut appropinquationem adinuicem, sic sunt positiones, & non sunt principia alicuius alterationis sensibilis. non. n. sic dicunt aliquam actiuitatem. Si autẽ fuerint qualitates, sic possunt terminare motum, inquantum insequuntur caliditatem & frigiditatem. Sunt enim rerum qualitates raritas & densitas in gñabilibus inuentæ, insequẽtes aut caliditatem, aut frigiditatem. Secus autem de illis quæ sunt in corpore cœlesti, quę equiuoce dñr cum istis quæ sunt hic, vt recitat Cõmen in 2 cap. lib. de substãtia orbis. Sed tunc est difficultas quia pariformiter videtur ꝙ ad relationem sit per se motus, contra Arist. in. 5. physi. tex. cõ. 10. & ad situm erit per se motus contra Auer. in 6. phy. cõ. 85. Nã quẽadmodũ raritas & densitas non acquiruntur per se primo p motũ alterationis, sed ratione primarũ qualitatum, quæ sunt caliditas & frigiditas. inquãtum enim aliquid mouetur per se primo ad calorem, secundario dicitur moueri ad raritatem, & inquantum mouetur ad frigiditatem primo, dicitur secundario moueri ad densitatem. sicut expresse habet in tex. 11. septimi phy. Sic dicam ꝙ pro quãto aliquid mouetur per se primo ad albedinẽ, quę est fundamẽtum similitudinis, mouetur per se non primo ad similitudinem. & pro quanto aliquid p se primo mouetur ad vbi, per se non primo mouetur ad situm, & est ardua difficultas sicuti vides. nisi esset ꝙ est ratio diuersitatis, quia raritas & densitas vt sunt qualitates, sũnt p se causatæ ex primis. Sunt enim vt inquit Cõmẽ. ibi in cõmen. qualitates attributæ alterationi in dupli ci dña, quædam sunt primæ, vt caliditas, frigiditas, humiditas. & siccitas, quædam sunt secundę, & sunt causatæ ex primis, vt raritas & densitas. Amplius qualitates istæ secundæ habent contrarietatem & intensionem & remissionem quæ sunt de conditionibus requisitis ad verum motum & veram alteratione: secus aũt est de relatione: quia illa non per se cõsequitur fundamẽtũ, quia stat esse fundamẽtum sine relatione.

latione. Amplius aũt, rõ relonis cõsistit in indiuisibili, & est de entib' diminutis, intãtũ q vt.d. Auer. 12. primę philosophię. quidã reputauerunt prædicamẽtum relonis esse de secundis intellectis. Aduenit ẽt relo sine aliqua mutatione facta in subto: quod quidem de raritate & densitate, vt sunt qualitates ptes calidum & frigidũ dici non põt. nihil. n. rarefieri aut condensari põt, quin illud calefiat aut infrigidet. Jt ita dicẽdum est de situ respectu vbi: quia ratio eius consistit in indiuisibili, & nõ habet conditiones requisitas ad uerum motum.

Dẽsitas & raritas sunt principia omnium passionũ. 8. physi. tex. cõ. 55. Et vide ibi Auer. quomodo sit intelligendum.

Densitas & raritas sunt rerum qualitates, insequentes calidum & frigidũ. 7. phy. cõ. 15. Vide in cõcor.

Densitas & raritas sm antiquos sunt constrictio & expansio pororum, & q hæc duo sunt causæ gñationis & corrup. cum gñatio apud eos & corruptio sint cõgregatio & segregatio 7. phy. cõ. 15.

Densitas & raritas non faciunt transmutationem in suba, cũ sint de situ 1. met. cõ. 15. Vide in concord.

Densari & rarificari sunt motus locales 8. phy. tex. cõmen. 77. Vide in concordantiis.

Descriptiones in aliquibus locis accidit dari per negationes priuationum, vbi accidit priuationes esse notiores nobis q̃ sint ipsi habitus. Auer. 8. phy cõ. 27.

Descriptio primę perfectionis est forma, quæ in tempore in quo potest agere non agit. Sed descriptio secũdæ perfectionis est forma quæ agit aut patitur, seu res habẽs formam agit aut patitur in tempore in quo agit aut patitur 2. de anima. cõ. 5. Vnde actus primus est ipsa forma a qua est apta nata prouenire operatio, sed non prouenit: sed actus secundus est forma operans. Latini autem aliter sentiunt.

Desideriũ dicitur de appetitu, & ira, & volũtate, & vr de pluribus 2. de anima tex. cõ. 27.

Desiderii sensibilis propriũ est, vt nõ moueatur nisi cum præsentia sensati in actu: ecõtrario de desiderio intellectuali 3. de aĩa. tex. cõ. 29.

Desiderium est pp existimationem q aliquid sit bonũ. 12. met. cõ. 36.

Desiderium præcedens comprehensionem magis videtur dolor q̃ voluptas 12. meta. cõmen. 39. Vide in concordantiis.

Desideratum in corporibus cœlestibus non differt ab intellecto, sicut differũt in nobis, quia potẽtia qua in nobis comprehenditur desideratũ est alia a potentia qua comprehenditur intellectũ. Desideratũ, n. comprehẽditur sensu & intellectũ comprehẽditur intellectu. sed corpora cœlestia non sentiũt. sensus. n. dati sunt aĩalibus ad salutẽ 12. meta cõ. 36. idem 1. cap. de substantia orbis & 3 idem 3. de anima cõmẽ. 60. & 61. & in 2. de anima cõmen. vltimo.

Desiderabilia quæ mouent nos sm sensitiuam differunt a desiderabilibus intelligibilibus, quæ mouent nos secundum intellectum 12. meta. cõ men. 36.

Destructio consequentis ex destructione antecedentis concessa est in consecutione conuertibili. 7. phy. cõmen. 16.

Deter-

Dei scientiæ non opponitur ignorátia. 12.meta.cō.39. autho. Alexan. cōmen.51.

Deus non est causa mali, sed mala & ea quæ sunt sine solicitudine proueniunt ex necessitate naturæ, & non ex diminutione agentis, supra cōmen.52.

Deo impedimentum aliquod attribui impossibile est ex lib. destr. disp. prima in sol. 2. dubii. & habetur. 12. meta. in fine.

Deus benedictus non potest denominari agens neque modo naturę, neq; sm voluntatem quæ est in generabilibus & corruptibilibus. Ex disputatione 3. in sol. primi dubij. & ibi vide causam.

Dei actio sm Philosophos a scia procedit, absque necessitate inducente eum ad agendum, neq; ex se, neque ab aliqua re extrinseca: imo tantū ex sua bonitate, & ideo necessario vult & eligit in nobiliori gradu oī bus gradibus volentium & eligentium. Ex disp. tertia in sol. 2. dubii. Inde patet error Rabbi Moysi, quē Scotus vbiq; in hoc & sequaces ei⁹ sunt imitati, asserentes sm philosophos deū agere ex necessitate nāæ.

Aduersus rabbi Moisen & Scotum.

Deus non est principium totius sm Philosophos, modo formæ sicut anima respectu corporis. Nullus. n. eorum opinatur hoc. Ex dispu. tertia in solo. quinti dubij. Vbi nota frater mi locum apertū contra modernos, asserētes Auerr. opinionem fuisse Deum gloriosum esse formā formaliter perficientem orbē. Nec valet glosa Suessaui in illo loco, ꝙ Cōmen. non contradicit sibi in 4. cęli. cō. 1. & alibi, vbi tenet Deū eē formam & finem, quia dicit ꝙ Cōmenta. reprehendit Algazelem, in hoc ꝙ posuit Deum solū esse causam formalē sm Philosophos, sed Philosophi non solum formalem, verumetiam finalē & vt motricē, vt patet. 12. meta. cō. 5. & 6. Sed non bene ponderātur verba Auer. in illa accusatione Algazelis, quia vltra hoc reprehendit eum in modo, quē imposuit Philosophis Deū esse cām formalem, quia verba eius prætendebant ꝙ Deus esset forma perficiens, sicut anima perficit corpus, & est formal'r dando eē, quē errorē isti tenent de mente eius. vñ ista sunt verba eius. Dicim⁹ nos ꝙ verba huius hoīs prætendunt cō cedere aduersarijs ꝙ Deus benedictus nō est agens, immo est aliqua causarum, qua nulla rerum perficitur sine eā. Vñ dicim⁹ ꝙ ista rñsio est debilis. nāq; ex hoc sequit' apud Philosophos, ꝙ primum sit principiū totius modo formę, sicut aīa ē principiū corporis, & nullus eorū opinatur hoc. Quid clarius, aut apertius dici potuit? Et ideo aliter solui mus contradictionē istā iuxta fundamentum Auer. & oīum Peripateticorū. Quod forma & perfectio est duplex, separata & perficiens de mente Auer. & est ad lrām in disp. prima in sol. vltimi dubii. & in 12. meta. cō. 37. vbi. d. ꝙ perfectionū pp quæ mouetur perfectum, quædā sūt qualitates quibus perficitur illud quod mouet, vt illud qđ mouetur pp sanitatem: & quædam sūt substæ extrinsecæ, vt quę mouet' ad ens vt assimiletur eis, vt inueniunt' oēs actiones seruoꝝ, qm̄ sunt erga gña intentionū dñi sui. igitur dnr esse pp dominum suum, & simil'r omnia entia cum primo pricipio. Quid. n. potuimus in hoc loco adducere

ducere pro nra opinione, q̄ Auer. iudicium seipsum declarâtis? Hęc igitur est alia accusatio, & grauior contra Algazelem, quia imposuit philosophis Deum esse formā formalr perficiētem totum, & oīa entia, sicut isti dicunt de orbe, eo mō quo aīa perficit corpus. Et philosophi dicunt, Deum non esse formā perficientem, sicut anima perficit corpus, neq; sicut sanitas perficit illud quod mouetur ad sanitatem, sed dr forma extrinsecus perficiēs oīa entia, pro quāto oīa entia mouent naturali desiderio, vt assimilētur illi fm q possunt. Esse.n.est cōmunicatum a prima forma oībus entib9, fm varios gradus, quia distantiæ entium sunt valde diuersę, & istum gradum inter corpora in altiori gradu participat primū corpus: & inter intellūs, primus ex motoribus planetarum, & sic deīceps. Et hoc est quod declarauit Commē. etiam in 1. Ph. com. 81. vbi Arist. d. exnte.n. quodam diuino, & optimo. d. n. Commē. in illo loco, q cum sit perfectio diuina maxima, cui omnia entia appetunt assimilari: quia igit omnia entia participant esse sibi communicatum, quædam clarius, quædam obscurius, & omne est a forma. Pro quāto igitur Deus gloriosus communicat esse omnibus fm q natura eorum apta ē pticipare: sic est forma oīum, quam oīa imitant. & appetunt ei assimilari, fm q pnt. similitudo.n. & conuenientia in entib9 est a forma: vt. d. Commē. in 1. disp. ī sol. 7. dubij. Forma.n. est rō cōicabilitatis 1. cœli. com. 92. Et ex his frater mi intelligis, qūo cognitio subarum, & entium inquātum entia, ducit ad cognitionē primi principij in rōne formæ, quia esse istud est impartitum a prima forma: oē .n. eē a forma pficiscitur: vt d. Boe. Et ideo non valet declaratio subtiliū, asserentium fm philosophos Deum esse formā omnium inquātum communicat esse omnibus, q̄ sunt hic per motum. Nam philosophi non solum ponunt Deum esse veluti formam respectu istius mūdi inferioris: verumetiam respectu omnium, vt p3. 12. Meta. com. 44. Tum ēt quia talis declaratio ducit ad rōnem primi motoris, & nō ad rōnem primæ formæ: & ad hoc ascendit naturalis via motus. vñ Cōmen. 3. dispu. in sol. 10. dubij. declarans qūo mundus habeat cām agētem. d. Et radix huius est, q esse corporum cœlestium consistit in motu, & ideo dans motum de necessitate dr agens. Sed diuinus ascēdit ad rōnem primæ formę, vt d. Commen. 7. Mete. com. 9. & hoc ex cognitione entium, & substātiarum inquantum entia sunt, vt alibi declarauimus. Et vt altius istam rem intelligamus, scias q ēt formæ istę quæ sunt hic, habent duplex esse s. materiale & abstractum, fm esse materiale sunt in potētia in prima materia: & sunt in actu uel potētia actiua primi motoris. Et ita ex cognitione formarum mobiliū quatenus mobiles, via motus possum9 puenire ī naturali philosophia ad primū motorē, quia motus includitur in re mobili quatenus mobilis, & motus ducit ad motorē, sed formæ fm eē abstractum considerātur sub rōne subæ & entis: quia isti sunt conceptus abstracti, & qa secūdum esse abstractum istæ for

mæ eminenter continentur in prima forma abstractarum, q̃ est ens per essentiam, sic ex rõnibus istarũ inquantũ substantiæ sunt, vel inquantum entia, deuenimus ad primam formam. & hoc duplex esse qđ h3 forma. v3. actuale & forma le (vt inquit Commen.) est illđ qđ fauentes formas voluerunt dicere .i. Platonici ponentes ideas, sed nõ perueniunt ad hoc 12. Met. cõ. 36. Et nota bene istam declaratione͂, quia non innotuit mihi, nisi in lõgo tempore, & non sine magno labore vitæ meæ.

Deus non intelligit entia inquantũ sunt cãæ ꝙ ipse intelligit ea, sicut nr̃ intell'us intelligit ea. Vñ philosophi hoc intendunt dicere, dum asserunt Deum non intelligere entia posteriora, eo mõ quo nos ea ĩtelligimus, immo mõ quo nullus intellus põt ea intelligere. Ex lib. destruct. disput. 3. in sol. 18. dubij. Et nota, ꝙ nr̃i Theologi, quo ad hoc concordant, ꝙ Deus non intelligit creaturas sicut nos, quorum intellectus mouetur ab obiectis.

Deus est causa agens finis, & forma, omnium intelligentiarum. Ex dispu. 3. solu. 18. prope finem. & ibi vide rationem.

Deus est causa efficiens, forma, & finis omnium entium sensibilium. ibidem.

Deus est vnus simplex secũdum Peripateticos, licet pluribus denominationibus denominetur. Ex dispu. 5. in solu vlt. dubij.

Deum scire seipsum, nihil aliud est q̃ ipsum scire entia. vnde si homo similis fuerit alijs entib', & ipse ipsius propriam quidditatem sciret, scire ipsam quidditatem necessario esset scire alias res. Ex libro destruct. dispu. 6. in solu. prmi.

Dei scientia, qualiter sit vna, & eadem cum seipso, cum scientia eius de rebus extrinsecis ab eo. Vide in dispu. 6. in solu. 3.

Vbi animaduerte quod inquit. ꝙ de hoc inuenitur quoddam exemplar in humano intellectu, de quo supra ibidem, in solu. 2. dixit quomodo in intellectu humano intelligibile quodammodo est idem cũ intelligẽte, quanto magis in Deo. Si enim formæ materiales, q̃ sunt potentia intellectę, prout abstrahũtur ab intellectu, sunt in intellectu scientia & intellectus: quanto magis hoc in abstractis ex natura sua a materia verum erit?

Dei scientia vna existente, non est impossibile, ꝙ retineat scibilium multitudinem, non est enim ĩpossibile apud philosophos, ꝙ Deus sciat seipsum, & alia prӕter ipsum, multitudo autem est impossibilis apud eos, ꝙ intellectus perficiatur ab intellecto causato a tali intellectu, & perficiatur ab intelligibili. Ex dispu. 6. in solu. 3. dub. Vbi apte colligitur ꝙ Deus intelligit multa, immo omnia intelligibilia alia ab ipso, sed non motiue, vt intellectus noster. Et hoc concedunt etiã nostri Theologi.

Dei scientia in numeratione scibilium non est sicut numeratio scibilium in scia humana. In scia. n. humana est numeratio duplex, vna est ratione phantasmatum. secunda vero est, prout sunt in humano intellectu conuenientia in vno genere respectu plurium specierum. Et cum remouemus sciẽtiam Dei ab vniuersalitate, remouetur talis

philosophis imponētem. Ex hoc scire poteris Scotum in hoc errore fuisse, q iuxta Rabbi Moysen hoc idem opinantē, sæpe imponit hoc Peripateticis. Idem d. Comment. in disputationibus physicis. dispu. 1. in solutio 4. dubij, vbi d. Quod autem attribuunr philosophis, ꝙ entia separata agunt naturalr̄, & non electiue, nemo hoc dixit, cui adhereatur, sed omnis habens sciētiam apud eos agit electione, tamē propter dignitatem quæ est in eis, non prouenit ex duobus contrarijs nisi dignius eorum, & electio eorū non est pp aliquid, quod perficiat substātiam eorum, cum in eis nulla sit diminutio: sed vt perficiatur id ex entibus, quod est diuinum in natura sua.

Deus probatur ꝙ sit volens, quoniā ipse scit duo contraria, & si esset agens ex eo, ꝙ est sciens tm̄, operaretur duo contraria simul, & hoc est falsum, igitur necesse est ꝙ operet̄ vnum contrariorum electione. Ex disputa. 12. in princ. iuxta nouam translationem.

Deus non est natura, quæ est principium motus in pluribus rebus, vt definitur in 2. phy. Natura. n. apud philosophos sumitur duobꝰ modis. v3. mō prædicto, & secūdo modo proferunt eam de omni potentia a qua prouenit actio ītellectualis ordinate, & isto modo Deus natura dici potest. ibid.

Dei intellectus quodammodo non intelligit aliud præter se, inquantum scientia eius non est passiua: & aliquo modo ītelligit aliud prĝter se, ex hoc ꝙ ipsemet est scientia actiua. Ex disputa. 13. in solutione primi dubij secundum nouam translationem.

Dei scientia s̄m philosophos nō est vl'is. Multiplicatio. n. generum, & specierum, necessario infert sciētiæ multiplicationem. Ex lib. destr. di spu. 12. in sol. 2. dubij.

Deum dicere ꝙ induit formas omnium entium, & ꝙ mouet omnia q̄ sunt hic sine medio, est auferre cām & cantum, & omnia intelligibilia. Ex dispu. 13. in sol. 4. dub.

Deo est prima cura de nobis, & ipse est causa loci habitabilis super terram, & quicquid inuenitur hic de eo, quod est bonum perfectū prouenit quidem a voluntate & intentione eius. Sed proueniunt mala ex necessitate materiæ, sicut corruptio, & debilitas, & tabes, & similia. In paraphrasi Metaphysi. tracta. 4. in fine, vbi agit de diuina prouidētia, & cura omnium entium, quæ sunt hic.

Deo attribuentes cognitionem, & curam rerū particulariū, vt dixit Ale. de necessitate attribuit sibi impietatem, vel iniustitiam. Auer. in paraphrasi Met. tract. 4 in fi.

Dic pro fide & veritate, ꝙ esset verum si Deus eēt causa mali culpæ.

Dei multiplicitas attributorum est intellectu tm̄, non s̄m esse 12. Meta. com. 39.

Dei actio est intenta ab omnibus intelligentijs 12. Metaphysicæ commen. 44.

Dextrum & sinistrum sunt differentiæ natura posteriores, quia omne habens dextrum, & sinistrum, habet ante & retro, & sursum & deorsum, sed non econtra 2. Cœli tex. commen. 7.

Dextrum est pīcipium latitudinis, s̄. t. com. 8.

Dex-

ꝙ diaphaneitas analogice dr̃ de su periori corpore,& de corporibus,q̃ sunt hic,& tñ philosophus,d.ꝙ est natura communis vtriusq;. Nisi diceres,ꝙ per naturam, philosophus intellexit conceptum, aut notionẽ quandam communem,cui notiõi in re, non correspõdet natura vna communis,distincta a naturis analogatis, immo correspondent plures naturę analogatę,quarum vna habet attributionem ad aliam, sicut dicunt Peripatetici de ente, ꝙ bene dicit conceptum vnum communem analogum, sed non dicit nãm aliquam distinctã a nã substantiæ,& a natura accñtis,immo illi conceptui istæ duæ naturæ correspondent in re, ſm prius tñ & posterius,quia prius sibi ſm naturã correspondet natura substantiæ,& per posterius nã accidẽtis,quia natura accidentis dependet a natura substantiæ tanq̃ ab vno & ad vnũ. Vñ refert multum dicere,analogo correspondere conceptum cõem distinctum a conceptibus analogatorum,& dicere sibi correspondere nãm distinctam a naturis analogatis. Etenim primum est verum, & secundũ dictũ est falsum. Et hoc est quod dixit lucidiss. Themist. in 2. de aĩa, ca. 12. Ea nanq;(inquit) q̃ ita se hñt inter se, vt priora hęc, posteriora sint illa, q̃q̃ notionem habent, quæ de his dicatur, fieri tñ nequit vt illa, aut genus sit, aut natura vna, ita vt sine his intelligi seorsum possit indicatur diciturve.

Diaphragma ẽ particula distinguẽs membra spiritualia a mẽbris nutritionis, qui etiam apud Græcos dr̃ παρὰ τὸ διαφράζιν, quod est distinguere, etiam phrenes dr̃, a nostris vero latinis præcordia. Vide Gal. in 5. de vti. partic. cap. 15. vbi hæc duo noĩa asserit sibi ascribi. Vide Arist. in 3. de part. anima. ca. 10. vbi ẽt inuenies, ꝙ dicitur sceptum transuersum.

Dicentem aliquid, oportet non solũ affirmare, sed cãm ipsius dicere,& nihil apponere, neq; velle dignitatem irrationabilem: sed aut inductionem, aut demr̃ationem ipsius afferre 8. ph. t. com. 15.

Dicere hoĩem alteratum esse, & domum accipientem finem, ridiculũ est 7. ph. t. com. 16.

Dicere, omnia quiescere est falsum, sicut falsum est dicere, omnia moueri, sed minus exit a via naturali qui dicit, omnia moueri. Commẽ. 8. ph. com. 23.

Dicta ſm prius & posterius, necessario comparant̃ ad vnum quod est cã ꝙ illa res insit alijs. v. g. nomẽ caloris, qđ dr̃ de reb⁹ calidis per comparationem ad ignem, qui est cã, vt calor sit in alijs reb⁹ calidis. Ex tract. 4. in paraphra. met. idem 2. Meta. tex. commen. 4. & in 8. phy. commen. 72.

Dies alcioneæ quę sint, & quare ita appellatæ, vide 5. de natura animalium. cap. 8.

Dies cretici, ante vigesimũ, per quaternarium numeratur, sed post vigesimum per septimanas 4. Colli. cap. 40. vbi vide, qui sint laudabiles, & qui mali.

Dies cretici a principio ægritudinis computant̃, & est qñ apparet manifeste læsio in operationibus, excepto in pariẽte, vbi a partu numerari debent. Esto ꝙ ægritudo per triginta dies post partũ sensibilr̃ extitisset 4. Colli. ca. 40.

Drĩæ

Differentiæ sunt eæ specierum, & sunt causæ accidentium in illis speciebus inuētorum 2.cœ.com.80. idem 3.cœ.77.

Differentiæ quarundam substantiarum sunt de alijs prędicamentis.& Aristo.concedit hoc 4.Cœ.cō.40. quō aūt sit intelligēdum, vide, qa (vt inquit) hæc perscrutatio nō cōuenit scientiæ naturali, sed primæ philosophiæ consideranti de substantijs,& accidentibus vide 7.meta.com.41.& 8.Meta.com.5.

Differentiæ corporū consimilium partium sunt propinquę sensus 7.ph.com.11. Vide in concordātijs.

Differentię, sex positionis in quibusdam inueniuntur essentialr, & vere, in quibusdam non vere. Et ī his in quibus non vere reperiuntur in quibusdam reperiuntur ex similitudine non ex respectu, sicut ī imaginibus nostris, quæ sunt similitudines nostri: in quibusdam ex respectu tm̄, vt in reliquis rebus inanimatis. Com.innuit hanc diuisionem in 2.Cœ.t.com.10.

Dr̄ia est inter dicentes corpora componi ex partibus indiuisibilibus,& inter componentes corpora ex superficiebus: quia illi non pn̄t salua re corpus simplex esse, sicut illi qui ponunt ꝙ sunt ex superficiebus cōposita 2.cœ.com.24.

Differentia in subiecto differunt in esse 2.de aīa.t.cō.152.inde collige visiuam aquilæ, & visiuam hoīs, specie distingui.

Differentiæ rerum licet non possint numerari a nobis, tamen non dubitamus eas esse finitas apud naturam 3.Met.com.11.

Differentiæ substantiales sunt de essentia congregati de quo prædicātur,& congregatum ex eis est vnū essentialiter quinto Metaphysi.cōmen. 7.

Differentia dicuntur quæcunque diuersa sunt alicui eidem entia 5. Met.cap.de eodem & diuerso.

Differentia substātialis qualitas dicitur 5.Metaph tex.commen. 19. & est capitulum de quali.

Vbi aduerte ꝙ commentum in illo loco communiter inuenitur deprauatum, dicit enim,& in hoc genere concluduntur vniuersaliter omnes differentiæ substantiales, vltimæ: scilicet differentiæ specierum vltimarum, sed non vltimæ: scilicet differentiæ generum substantiales. Sed hoc quidem stare non potest, quia Commen.exponens primum modum, quo sumitur qualitas, dicit, ꝙ dicitur de illo secundum ꝙ differunt substantiæ adinuicem, scilicet de generibus & speciebus substantialibus,& dat exemplum primo de genere. verbigratia, homo differt a planta per animalitatem,& similiter in equo, quoniam animalitas est in eo qualitas. Amplius Aristo.in prædica. in ca.de sub̄a eodē mō loquit̄ de secūdis sub̄ijs q̄ sunt gn̄a, sicut de speciebꝰ, ꝙ nō significant hoc aliqd, sed potius quale aliquid. Et ibi expresse d. ꝙ genꝰ & spēs circa sub̄a qualitatē determināt, qualē.n.quādā sub̄am signāt. lꝫ (vt asserit) maior sit determinatio in gn̄e q̄ ī spe, dicēs.n. aīal pl̄a cōplectit̄ q̄ hoīem. iō lr̄a commēti dēt castigari,& dēt stare. Et in hoc gn̄e cōcludunt̄ vlr̄ oēs dr̄iæ sub̄ales vltię.s. spērū vltimarū & non vltimę.s.drię gn̄um.

Loc' ī Au. deprauat'

Differentiæ quibus diuiditur genus sunt contrariæ 7.met.t.c.42.

Differentiæ, quæ sunt ante ultimã, sunt in definito in potentia 7. Metaph. t. com. 42. & 43.

Differentia finalis substantia erit rei, & definitio 7. Met. tex. com. 43 idem Porphirius ca. de differentia: ubi d. Intimius autem perscrutantes, & speculantes, differentiam, dicunt, non quodlibet quod aptum natum est diuidere ea, quæ sub eodem genere sunt differentiam esse, sed quod ad esse conducit, & ad quodquid erat eẽ, & quod est pars quod est esse rei.

Differentiæ substantiales quãdo latuerint circũloqui possunt per accidentia 8. Meta. com. 5. & 7. met. commen. 41.

Differentiæ quarũdam rerum sunt ex priuatione 8. Met. com. 5.

Differentię in quibusdam reb' sunt ex suis materijs 8. Metaphy. commen. 6.

Differentia non est ad ea, quæ sunt extra genus 10. Met. tex. com. 14. idem t. com. 12.

Talia enim diuersa proprie dñr.

Differentiæ colorum, suscipiunt magis & minus 10. Metaph. tex. commen. 22.

Differentia in materia, & conueniẽtia in forma, ut duo annuli, quorũ unus est ex auro, alter uero ex argento, per accidens differunt 10. Meta. t. com. 24.

Differentia secundum speciem non diuersantur propter diuersitatem suarum materierũ, sed quia in suis formis est contrarietas 10. Meta. tex. commẽ. 25. idem 1. de anima commen. 53.

Taxat Themistium. Differentia nulla genere participat 11. Meta. ca. 1.

Ex quo uſ genera non prædicari per se, & ulr de drijs, cuius oppositum sentit in 1. poste. Themist. ca. 12. ubi uult genus de drijs ꝓximis eius uniuersaliter prædicari.

Differentia magna est inter ea quę differunt in esse, & in intellectu, & inter ea, quæ differunt in intellectu tantum 12. Metaphysi. commen. 39.

Drijs substantialibus multiplicantᵉ res apud philosophos, sed nullis accĩnbus fit dña substantialis cuiuslibet prædicamentorum decem. Ex lib. destruct. di spu. 3. in sol. 26.

Dña entium in dignitate, si unum non excedat aliud in specie, ita ꝙ sint spẽs plures, quarum una sit nobilior alia, tũc diuersitas, quæ inest eis fit ex prioritate unius ad aliud in eadem specie in qua communicant. & quæ ita se habent de necessitate unum est causatum ab alio, & prius omnibus l hoc est ultima causa eorum, & causa ob quã oĩa hñt esse. Ex paraph. Meta. tract. 4. ibi. & dicimus, ꝙ si ista pricipia cõsiderentur. Et inde collige, ꝙ omnes intelligentiæ sunt eiusdem speciei analogæ, & prima est causa omnium aliarum.

Differentia rerum in eadem specie existentium est participatione materiæ. Themist. 1. de anima ca. 24. & Auer. sententia est in libro Destruct. disputa. 1. in solo. 7. dubij. Et est sententia Arist. 7. Meta. tex. com. 28. Vide in contradictionib' nuper editis.

Differens & diuersum differunt 10. Meta. t. com. 12.

Differentia sunt alicui eidem entia, supra.

Differens omne differt, aut genere, aut specie, s.

Diffi-

cōsi͂re de tpe vide late đ hoc 2 Met.

Difficultas in cognitione qñqȝ prouenit pp latentiā naturę rei 3. Phy. te.c.15.de motu, & de numero hēt 4.Phy.c.131.& 3. Phy.cō.56.De relatione ēt 12. Meta.cō.21.t.c.1. Ex quo patet ꝙ aliqua difficultas ē ex pte obiecti cogniti. cōtra Sco.

Difficultas in cōprehēdendo res abstractas,ē ex nobis, quia sunt actu intellectę: sed difficultas in comprehēdo res naturales, ex ipsis rebus exoritur,quia sunt intellectę ī potentia.Commēta.2.Meta.cō.1.

Difficultas accidit per modum ligamenti,& modus quo aufert est similis dissolutioni ligamēti 3. Meta.te.c.1.vbi dicitur. Soluere autē non est ignorantis vinculum.

Diffinientes per materiam tm̄,diffiniūt rem quæ est ī potentia tm̄; & diffinientes per formam tm̄, non perfecte diffiniunt,quia formę nō sunt sine materijs, vt diffinientes domū,dicēdo ꝙ est cōposita ex lignis & lapidibus,diffiniunt domū quę est in potentia,nō domū quę est in actu,& diffinientes domū dicendo ꝙ est id qđ tegit corpora & census, diffiniunt domū quæ non est in materia 8.Meta.te.c.6.Con simile 1.de Ani.tex.com.16.

Diffinitū & diffinitio sunt vnū 7. Metaphy.tex.com.21.

Diffinitū & sua diffinitio sunt vnū ī actu,& plura ī potētia ibi.&.c.33

Diffinitum cum suis partibus quodammodo est idem, & quodāmō non est idem 8.Meta.tex.cō.8.

Diffinitiuus sermo & affirmatiuus, idē non sunt 9. Meta te.cō.22.

Diffinitiones vl'es cōponnnt' ex forma vl'i quæ est genus, & propria, quæ est differentia 2. Phy.cō.28. & 91.& 7.Metaphy.43.

Diffinitiones rerum naturalium recipiunt materiam, aut manifeste, aut consecutiue 2. Phy.te.cō. vlti., idem 1.de Ani.tex.com.16.

Diffinitiones datæ fm prius & posterius intrant in artibus demonstratiuis 3.Ph.c.4. idē 2.de Ani.t. c.30.& 3.de Ani.cō.5.& 4. Meta. te.cō.2.& 3.Ph.cō.3.de diffinitione naturę.& 1.& 2. Poster.

Diffinitiones naturaliter ignotę declarantur syll'o, aut in declarando diffinitionem & diffinitum eē qñ vtrunqȝ fuerit ignotum, aut in declarando ꝙ diffinitio est diffiniti, qñ diffinitum ē manifestū p se, & diffinitio ignorata 3.Phy.cō.12. idem 2.de Anima com.12.

Diffinitio substantiarū consimiliū partiū,eadē ē respectu partiū & totius 3.Ph.t.c.37.idē 1.Cœ.t.c.19.

Diffinitiones entiū quę multipliciter dicūtur sunt difficiles,quia appropinquant ei qđ nō habet naturā cōem, & hmōi diffinitiones difficile inueniuntur per regulas dātes diffinitionem, sicut est diuisio, cōpositio & demr̄o 4.Phy.c.2. De hmōi regulis vide in 2.Poste.&.1. de Ani.cō.5.& 6.Meta.cō.1.

Diffinitiones rerū, q̄ sunt ignoratę diffinitionis,prius in talibns est pscrutandū de genere q̄ de differētia,qñ vtraqȝ pars diffinitiōis fuerit ignorati eē, sicut est genus & dr̄ia 4.Phy.cō.6. idem 2.Poster.

Diffinitiones quæ dant quidditatē, debent habere tria propria,quorū vnum est vt per illam dissoluātur qōnes cōtingentes in re, fm,vt per illam appareāt accidētia essentialia,quia diffinitiones cōpletę innatę sunt reddere causas oīum accidentium, tertiū est vt ex diffinitio ne

ne appareat difficultas.i. motiuũ difficultatis, & hoc est propriũ rerũ difficillium diffiniri. Cõmēta. 4 Phy.cõ.31.Vide 2.de Aĩa te cõ. 12.& 26. & 1. de aĩa tex.com 11. & com.21.& 4. Cœli commen.2.

Diffinitio cõpleta, licet reddat causas oĩum accidẽtiũ essentialiũ,nõ tñ conuertũt, vt oẽ ex quo apparet cã accidentiũ sit vera diffinitio: & iõ hęc regula destruit diffinitiões, & nõ cõstruit.Cõmēta.4.Phy.31.

Diffinitiones verę debent cõuenire oĩb⁹ spẽb⁹ rei diffinitę 4.Ph.c.42.

Diffiõnes cõuertunt necessario cũ diffinitis 8. Phy.c.27. idẽ 6. Topi.

Diffinitionẽ eandem habentia,eandẽ formam habẽt,& quęcunq; habent eandem formam , habẽt etiã easdem actiones 1.Cœ.com. 19.

Diffinitionũ bonarũ proprium est φ per eas perfici debent omnia q̃sita,quæ necessaria sunt sciri in illa re,apud perscrutationem 4.Cœli commen.2.Vide 4. Physi.31.

Diffinitionũ est vle præceptum, ve ea quæ in alicuius diffinitiõne ponuntur, diffinitũ in sua diffiõne ñ recipiãt, alioqn totũ euaderet ptis pars Them.1. Ph. super 29.tex.

Diffinitionũ via qua venantur fm Hippo.est demro,fm Plat.diuisio fm Aristo.est cõpositio 1. de Ani. cõ.5.vide pro opinione Arist. etiã in 6. Metaphy.com.1.

Diffinitiones sumuntur ex principijs proprijs q̃ sunt ĩ re 1. de aĩa.c. 5.idẽ 1. Phy.c.5.& 2.Phy.cõ.28.

Diffinitiones generum & specierũ fm Arist. nõ sunt vlium existẽtiũ extra aĩam,sed sunt rerum particularium & intellectus est qui facit vlitatem in rebus 1. de Ani. cõ.8. Vide pulchre Alex. in 1.lib. naturalium q̃onum.vbi quærit.an diffinitiões sunt rerum particulariũ.

Diffinitiones q̃cunq; fm quas nõ contingit accidentia cognoscere, sed neq; de ipsis imaginari facile dialecticæ dictæ sunt, & vane.oẽs 1.de Ani. tex.com.11.vbi Cõmenta. dicit. φ omnis diffinitio p quã nõ cognoscunt accidẽtia nõ dicit diffinitio nisi ęquiuoce, aut quia ĩ ea collocatur aliqd falsum, aut qa cõponit ex causis remotis,aut accidentalibus,vide pro hoc 4. Phy. com.31.& 4.Cœ. commẽ.2. & 2. de aĩa 12.& 26.& 2. Cœ.com.40.

Diffinitio si omittit formam & recipit materiam diminuta est,si vero sumat formam & dimittat materiã,vt dimittere aliqd non necessariũ,sed nõ est ita qm forma debet accipi in diffinitionibus fm dispositiones in quibus existit.1.de aĩa cõ.16. Et lucidissimus Them.ĩ eodẽ loco dicit. diffinitio ea q̃ materiã tñ sectatur,eius est qui naturã explorat,sed cessans & mãca ẽ,nisi formæ meminerit. At formã q̃dẽ semp in diffinitionẽ collocare debem⁹, q̃ locũ principẽ obtineat, ita tñ vt a materia nõ recedamus, ẽt si forma rõne possit abiungi.etenim formę nãli sp mã est opus.

Diffinitiões vlesvniuocę ñ sufficiũt in cognitiõe rei perfectæ, nedum cum fuerint vles multiplices 2. de. Anima cõ.12. & elicitur ex textu.

Diffinitiones quę componuntur ex ꝓpinquis causis, cũ fuerit ignotæ,nulla via est in cognitione earum, nisi a posterioribus,ibidem.

Diffinitiones demonstratiuę innatę sunt dare causas oĩum accidentiũ existẽtiũ ĩ diffinito 2. de aĩa c. 26.idem 4.Phy. cõ.31.& 1.de aĩa tex.

tex.com 11.& 4. Cœ.2.

Diffinitio numeri nõ est numerus: sicut diffiõ animalis non est, animal 1.Metaph.tex.com.36.

Diffinitionũ duplex gen⁹ est, perfectũ qđ cõstituitur ex genere & differẽtijs, & nõ ita perfectũ, & est qñ drię vere latent & circũloquimur illas per suas actiões, elicitur ex dictis Auer. ista distĩctio ĩ Para. sup 4.cę.ɔtra Them.ĩ summa 3.ca.11.

Diffinitionum scĩa haberi põt ſm dissolutionẽ, & ẽt ſm compositionem, sed diuersis modis. vide secũdo Metaphy.com.11.

Diffiõ in rei veritate nõ inuenitur nisi in substãtia 4 Meta t.c 15.idẽ 7.Meta.tex com.17.& 19.

Diffinitio est ratio cuius nomẽ est signum 4.Meta.te.com.28.

Diffinitio nõ dr̃ quæ non significat essentiã rei, & diffinitionis cuiuslibet proprium est ad minus diuidi in duas partes 5. Meta.com. 11.

Diffiõ est finis in cognitiõe, & etiã est finis in esse 5.Meta.te.c.22.ibi Philosophus dicit. ꝙ terminus dr̃ de qđquid erat eẽ, qđ est cognitionis termin⁹, si ãt cognitiõis & rei.

Diffinitiones accidẽtium significãt plures intẽtiões vna intẽtiõe, qa ĩ diffinitiõibus accidẽtiũ sumũtur subiecta in quibus existũt, vñ diffinitiões eorũ componũtur ex pluribus natura vna, sed diffinitiones substãtiarũ significãt vnã intẽtionem tñ. Et ideo accidẽtia dicunt̃ hr̃ aliquã diffinitionẽ, substãtię vero hñt diffinitionẽ simplr̃ 5.Meta. cõ.34.Vide 7.Meta.17.18. & 19.

Diffinitiones plures substãtiarũ sumunt̃ his tribus vijs ſ via diuisionis & cõpositionis & demſone signi 6.Met.com.1.idem 1.de Anima com.5.& 4.Phy.com.2.

Diffinientium & ipsorum qdquid est, quędã sunt vt summũ, & qdã vt cõcauum 6. Met.t.c.2. idem 7. Meta.te.com.34.& 3.de aĩa 35.& 2.Physi.19. vbi pondera vnum dictum Cõmen.in 2. Phy.com.18. vbi habet, ꝙ sunt aliqua de qbus posse est considerare vt sunt ĩ materia, & ſm ꝙ extrahũt̃ a materia, & talia sunt illa in quibus conuenit mathematicus cũ naturali, & sunt aliqua in quibus impossibile est considerare, nisi cum materia, & ista sunt propria naturali. Distãtię.n.entium sunt valde diuersę vt dicit Commẽt.in 2 Cœ.com.64.

Diffinitiones sunt duobus modis, aut sicut diffinitio summitatis, aut sicut diffinitio concauitatis 6. Metaph.t.c.2.i. aut sunt ꝑ mãm sensibilẽ, aut abstrahũt a mã sensibili.

Diffinitiões omnium naturalium dantur per materiam sensibilem. idem & 1. de Ani.tex.com. 16.

Diffinitionum partes sunt illę per quas constituitur res 7. Meta.c.4. & 1 Phy. com.28. 1. de Ani.cõ.5.

Diffinitum est vnum ĩ actu & duo in potentia 7. Meta tex. com. 12. idem com.33.ibidem.

Diffinitiones quæ declarant quidditatem rei sunt rerum quæ significant totum & vnum 7. Met.c.12.

Diffinitio non est omnis sermo significans illud quod significat nomen 7.Meta.tex.cõ.13 omnes.n. rõnes essent vtique diffinitiones.

Diffinitio sicut & qđ quid est, multipliciter dicitur 7.Metaphysi.tex. commento 14.

Diffinitio simplr̃ nõ ẽ accñtiũ, sed est sermo maioris declarationis q̃ nomen 7.Metaph.te.com.14.

Diffiõis

cies, & diffinitiões quarũdã reꝝ recipiunt materiã, vt hõ qui nũquã inuenitur, nisi cũ carnibus & ossibus & neruis, & sunt iterũ aliquæ res quæ cũ accipiuntur quodãmodo ĩuenitur in eis materia, & alio mõ nõ inuenit, vt circulus qui dũ accipitur vt est cupreus inuenitur materia ĩ diffinitiõe eius. Et quodãmodo nõ vt qñ sumitur vt circulus. Cõmenta. 7. Met. cõ. 34. Vide cõsimile in 2. Phy. c. 18. vbi dicit ꝙ sunt aliqua in quibus possibile est considerare ſm ꝙ sunt in materia. & ſm ꝙ abstrahuntur a materia. Et talia sunt illa, in quib' conueniunt mathematicus & naturalis, & sunt aliqua de q̃bus impossibile est considerare, nisi cum materia, & ista sunt propria nãlis.

Diffinitiones sunt duobus modis s. mõ cui' altera pars est materia, & mõ in cuius diffinitione non apparet materia 7. Metaph. com. 35. & tex. commento 34.

Diffinitiones in quibus totũ sumitur in diffinitiõe partis sunt de numero illarũ diffinitionũ ĩ quibus apparet materia, & non de illis in quibus non apparet, nisi pars formę 7. Meta. tex. com. 35.

Diffinitio animę q̃ dat eius quidditatẽ vł esse ipsum suũ eẽ, & in eius diffinitione nõ apparet mã oĩno. Et ista in quorũ diffinitione apparet aliud, & diffinitio dr̃ ĩ illis principaliter, & in istis secundario. Cõmẽ. 7. Met. cõ. 35. Vide in cõcord.

Diffinitio est formę vl̃is & non cõgregati ex materia & forma 7. Meta. te. com. 37. Vide in concordan.

Diffinitio & diffinitum sunt vnum quoquo mõ, quia sunt vnũ ꝑdicatione nõ ꝙ diffinitio, q̃ est forma sit diffinitũ qd̃ est cõpositũ, ex materia & forma 7. Meta. te. c. 40. Vide pro hoc ibidem in cõ. 21. vbi dicit forma hominis ẽ hõ vno mõ, & forma hoĩs non est hõ alio modo. vide ẽt ibid. 34. & 36. cõmẽtis.

Diffinitio cõpetit formis ĩ materia existẽtib' quoquo mõ, qm̃ in diffinitiõe isti' substãtię q̃ ẽ fo͂ra apparet aliud, & est substãtia, vera aũt diffinitio est illorũ diffinitorũ ĩ q̃bus nõ apparet aliud 7. Meta. te. c. 40. vbi ẽt dicit, ꝙ aĩa q̃ ẽ existẽs ĩ alio non habet perfectã diffinitionẽ, vnde collige duo primũ ꝙ vere diffinitiones sunt cõpositorum vl̃ium, vt hominis vl̃is, ĩ cuius diffinitione ponit̃ mã & forma, quæ sunt de essentia hoĩs, sed diffinitio formę materialis nõ ẽ perfecta, q̃a apparet materia q̃ nõ est de essentia formę ſm ꝙ colligit̃ ex hoc ꝙ diffinitiões taliũ formarũ sunt de numero illarũ in quibus apparet alid̃, & ẽ subiectũ vnde quodãmõ sunt ex additiõe, vt notauit etiam Diuus Thõm. in 7. primę Philosophiæ in lectione nona sup expõne te. 34. & Egid. Rom. in 2. de Ani. in expõne tex. cõ. 2. mihi tñ vł, ꝙ licet diffinitio formę cõparata ad cõpositi diffinitionẽ non sit perfecta, q̃a est de numero illarũ ĩ q̃bus apparet aliud. subiectũ. Nõ tñ pp hoc est dicenda esse ex additione, quia diffinitiões ex additiõe sunt accidentiũ. Et est dr̃ia magna valde, vt dicit Cõment. in 7. Metaph. com. 17. quia subiectũ qd̃ cadit in diffinitiõe accidentis est aliud ſm naturã & ſm gen'. Similiter illud qd̃ fit ex subiecto & accidente nõ est vnũ mõ, licet materia ſm naturã sit alia a forma, tñ est eiusdẽ ge neris

neris cũ forma. Et sicut ex materia & forma fit vnũ p se, qđ non fit ex subiecto & accidente, vnde vr̃ mihi fm Peripate antiquorum disciplinam, φ diffiõnes formarũ materialium sunt mediæ quodãmodo inter diffinitiones accidẽtium, q̃ simplr̃ dicuntur ex additione & ĩter diffiões substantiarũ cõpositarũ vl̃ium, quę sunt simplr̃ & prĩcipaliter diffinitiões, vnde ꝓ quãto diffinitio formæ materialis daꝛ per subiectũ qđ nõ est de essentia formę, vr̃ esse de numero illarum, q̃ sunt ex additione, & de numero illarum in quibus apparet aliud, ꝓ quãto vero daꝛ p ea q̃ sunt eiusdẽ generis, & ex eis fit per se vnũ accedit ad aliud extremũ, & cõuenit cum diffinitionibus quæ sunt simplr̃ diffinitiones, & hoc teneo.

Diffinitiones in se habent qđ in eis nõ est remotũ vt illud qđ est in ꝑdicamento qualitatis accipiatur ĩ diffinitiõe eius, quod est in ꝑdicamento substãtię, vide idẽ. 8. Meta. cõ. 5. & 4 Cœ. cõ. 6. & 26. & 8. Ph. c. 32. & 5. Ph. c. x. & 1. d aĩa. t. c. 11

Diffinitio rõ quędã est vna, & substantia vna 7. Meta. tex. cõ. 42.

Diffinitionum cõsideratio est cõis logico & Philosopho, sed duobus modis diuersis, logicus. n. considerat de diffinitione fm φ est instrumentum φ inducit intellectũ ad intelligẽdũ quidditates rerũ. Philosophus autẽ fm φ significat naturas rerũ 7. Metaph. com. 42.

Diffinitio significat vnum & dare causam huius magis pertinet ad primam Philosophiam q̃ ad logicam 7. Metaphy. com. 42.

Diffinitio ideo significat vnũ, quia vltima dr̃ia continet formã per q̃ ens est in actu, & est ens actũ. Alię autem drię quæ sunt ante vltimã sunt ĩ diffinito in potẽtia. Et ideo diffinitũ nõ multiplicaꝛ p multiplicationẽ partiũ diffiõnis 7. Met. c. 42. & te. c. 43. & 8. Meta. com. 6.

Diffinitio est sermo vnus, qa significat vnã substantiã, & ideo oĩa q̃ sunt vnum fm diffinitionem, sunt vnũ numero 7. Meta. c. 42. & 43.

Diffinitio nihil aliud in se continet quam primũ dictũ genus & differentias, alia vero genera sunt primum, & cum hoc comprehensæ differentię 7. Meta. tex. com 43.

Diffinitio est ex differẽtijs rõ, ibid. vbi Cõm. ĩ c. 43. notat, qa nõ d. φ est ex genere & differentijs, quia genus apud ipsum est forma animalis & differentia particularis.

Diffinitio nõ debet esse nugatoria 7. Meta. tex. com. 43. vbi Cõmẽta. d. in com. φ hoc est præceptũ diffinitionis, vt patet ẽt 6. Topicorum.

Diffinitiones sunt cõpositę, ex duabus naturis. s. ex genere & dr̃ia, siue ĩ ea sint multæ drię, siue genus & dr̃ia tñ, qm̃ illa quæ sunt inter primũ gen⁹ & vltimam dr̃iã, sunt quasi genus 7. Meta. cõ. & tex. 43. idem Boetius in lib. de diffinitiõibus. Vide in concor. nuper editis.

Diffinitum est vnũ per vltimã dr̃iã, & diffinitio ẽt est una, quia illud qđ significat diffinitio est unum, qm̃ in ea nõ est aliquid in actu nisi unum, & multitudo quæ est in ea est in potentia 7. Meta. tex. cõ. 43 & 8. Metaphy. tex. com. 10.

Diffinitiones quę cõponunꝛ ex uniuersalibus nõ sunt partes substantiarũ sensibiliũ, qm̃ substãtię sensibiles nõ diuersanꝛ in suis substã tijs, qũ diffiniuntur & qñ nõ diffiniuntur

niuntur 7. Met. cō. 46. Consimile 1. Meta. cō. 45. inde collige nō dari prędicationē ex reb' resultantē.
Diffinitio aut est solius substantiæ aut maxime 7. Meta. tex. cō. 50.
Diffinitiōes significant plures substantias in potentia, & unā in actu 7. Meta. commē. 50.
Diffiō scientifica & demfo necessariorum est 7. Meta. tex. com. 53.
Diffinitio significat substantiā quę nō habet generationem, neq; corruptionem 7. Meta. tex. com. 53.
Diffiōnes sunt rerū permanētium fm q sunt ules nō particulares 7. Meta. cō. 53. ubi Philosophus inuehit cōtra Platonē, q si darentur ideæ Plato. extra a̅i̅m̅ cum fm q sunt extra animā sunt singulares, adhuc taliū nulla esset diffinitio, dicit. n. in tex. neque ideam ullam est diffinire, singularis. n. idea, ut dicūt & separabilis est. Ex quo elicitur manifeste q singulare etiam ęternū nō est diffinibile, quatenus singulare est, & est authoritas expressa Arist. ēt ī eodē 7. primę philosophię in tex. cō. 55. de sole. ubi Commē. dicit in cō. q qui laborat ī diffiniēdo singularia rerū ęternarū peccat, & est unus de erroribus cōtingētib', circa ule, ut patet ī 1. Poster. Analiticor. in illo ca. Oportet autem nō latere. Scotus autē in prio snīarum, ī prologo, ī qōne de subiecto, limitat hāc propōnē in sciētijs naturaliter inuētis, quia in scientia diuina essentia diuina, ut hæc est subiectum.

Scot' ī prologo primi snīarum ī qōne de subiecto.

Diffiō ratio est, rō autem partes habet 8. Meta. tex. com. 2.
Diffinitiōes Architæ q̄ dātur p materiā & formā sunt approbādę 8. Meta. te. cō. 6, ubi Commē. in cō. dicit. q tales sunt diffinitiōes perfectę, & sunt rerū naturalium. Et aduerte q hoc nō solum ueritatē habet in rebus naturalibus, uerū etiā & in artificialib', ut bene notauit Ammo super Porph.
Diffinitiōes existētes per se sunt illę in quibus genus est quasi materia & dr̄ia quasi forma. Diffiōnes autē cōpositorū ex substātijs & accidētibus, aut diffiōnes rerū, quæ sunt ī subiecto, sunt ecōtrario, q̄m illud qd̄ est ī eis quasi dr̄ia est materia. Et illud qd̄ est quasi genus ē forma 8. Meta. com. 6. & 7. Meta. tex. commē. 17. & infra.
Diffiniētes p m̄a̅m̄ tm̄ diffiniūt rē, quæ est ī potentia tm̄. Et diffiniētes per formā tm̄, nō perfectę diffiniunt, qa formę nō sunt sine materijs, ut diffiniētes domū, dicēdo q est cōposita, ex lignis & lapidibus diffiniūt domū, quæ est ī potentia nō domū, quę est in actu, & diffiniētes domū dicēdo q est id quod tegit corpora & usum, diffiniunt domū, quę nō est ī materia 8. Metaph. tex. cō. 6. Consimile in 1. de Anima in tex. commē. 16.
Diffinitum cū suis partib', quodāmō est idem, & quodam mō non est idem 8. Meta. tex. com. 8.
Diffiōnes sunt cōpositorū ex materijs & formis & formę ultimę sunt simplices 8. Meta. tex. com. 9. & ultimi. Et 7. priī Philosophię. t. c. 40
Diffiō numerus quidā est 8. Meta. te. cō. 10. ubi Commē. dicit in cō. q diffiō assimilat' numero, qa diuidit' ī res īdiuisibiles, sicut numerus, sed drn̄t ī hoc, qa illud qd̄ nō diuiditur ī numero est unitas: sed illud qd̄ nō diuiditur in diffiōne est genus & dr̄ia 8. Meta. cō. 10.

Diffiō

Diffinitio cũ numero in tribus conueniunt 8. Metaphy. tex. com. 10. Et ibidem vide etiam differentias.

Diffinitiones perfectę quę dicuntur transmutatę demfationes in situ ita se habẽt, ꝙ in talibus multum interfit cã pp quã est forma. s. causa finalis. Commẽ. 8. Meta, cõ. 13.

Diffinitiões in oĩbus rebus eodem mõ non sunt, ꝗrendę 9. Meta. cõ. & te. 11. vbi Comẽt. dicit in cõ. ꝙ Aristo. ideo dixit hoc vt innueret diffinitiones rerũ nõ relatiuarũ.

Diffinitio vl'is omnibus actis ab artificio poniť 9. Meta. te. cõ. 12. in illis verbis terminus ei⁹ qd ab intellectu actũ fit ex potentia exñte dũ volitũ fit nullõ exteriorũ ꝓhibẽte

Diffinitiuus sermo & affirmatiuus idẽ nõ sunt 9. Meta. te. com. 22.

Diffinitiones in quibus sumuntur differentię contrarię sunt contrariorum 10. Meta. commen. 25.

Diffinitiones datę per genera analoga multotiens ñ sufficiunt ad ꝑfectã cognitionẽ veritatis, sed diriguñt valde ad cognitionẽ rerum ignotarũ, eo ꝙ sunt priores illis ex disp. 7. in Solut. 1. dub. Et vide ꝗa dat exẽplũ de diffinitione animę. talis aũt differentia sumitur a Philosopho in 2. de Ani. in te. cõ. 30.

Diffinitiones rerũ ꝗ sunt cõpositę ex materia & forma perfectissimę sunt ꝗ aggregant ista duo, nã qui diffinit domũ ꝙ est ex laterib⁹ & lignis, tunc dicit domũ in potẽtia, & qui diffinit ꝙ ꝓtegit & cõtinet contentũ in ea, & ꝙ est in tali figura, tũc affert formã tm̃, sed non eo mõ quo vere est cũ nõ habeat eẽ nisi in materia ex Paraphr. Meta. tract. 2. idem 1. de Ani. tex. cõ. 16.

Diffinitiões entiũ mathematicorũ dñt per aliquid ꝓportiõale materię, & per aliqd proportionale formę, licet nõ habeant entia mathematica materiã sensibilem: ibidẽ in Paraphr. vbi. s. tractatu 2.

Diffinitiones sunt compositorũ ex materia & forma, & tandẽ oĩa simplicia nõ habẽt diffinitiões, nisi ꝑ modum similitudinis ex paraphr. Meta. tract. 2. vide idẽ in 7. Meta. tex. cõ. 40. & 8. Metaph. te. cõ. 16.

Diffinitiones in quibus ponunť genera remota sũt diminutę, sed cõpletę danť per genera propinqua, quia in genere ꝓpinquo continẽtur actu genera remota, & nõ ecõtra in habentibus plura genera, ex Paraphr. Metaphy. tracta. 2.

Diffinitiõis partes ꝗ tenẽt se ex parte formę vl'is ꝗ est genus, & ex parte formę proprię quæ est dĩa ꝑcedunt diffinitũ, sed partes rei quę se tenent ex parte quãtitatis existẽtis in ĩdiuiduo rõne materię sunt posteriores diffinito, ex 2. tra. 1 Para. Met. & hꝫ 7. Meta t. c. 33. & infra.

Diffinitiões materierũ accidẽtaliũ sunt posteriores diffinito, ꝗa proportio talium diffinitionũ materierum accidentaliũ est sicut proportio diffinitionũ partiũ quantitatis rei, sed diffinitiões materierum substantialium necessario ꝑcedunt diffinitum. ibidem.

Diffinitiões oĩum rerũ nõ debem⁹ ꝗrere sm̃ vnũ & eũdẽ modũ, cum non oĩa hñt genera & dĩas, ĩmo quędã diffiniũtur ꝑ sua oppositã, quędã alia per sua passa: nõnulla vero per sp̃ã actionem & passionẽ, & tãdem per ea ꝗ insequuñť ipsa. Auerr. snĩa in Para. Meta. tract. 3. Et vide ibi pulchre ꝯtra Auic. vtrũ ĩ diffiõne relatiuoꝝ sit circulatio.

Diffinitio

Diffinitio relatiuorũ nõ est circularis, vt d. Aui. quia de nã correlatiuorũ est vt de necessitate vnũ eorũ capiatur informatiõe alteri⁹. Nec ex hoc q vnũ capit̃ ĩformatiõe alteri⁹ vr̃ vnũ eorũ pcedere aliud, eo mõ quo vñr causę rei ĩ sua formatiõe, quia nullũ correlatiuorũ est cã alterius. vtraq; .n. sunt simul, & ideo in cõceptu seu formatiõe vni⁹ applicatur cõceptus seu apprehẽsio alterius, sed bñ sequeretur dictũ Auic. si vnũqdq, inueniretur ĩ cõceptu alterius inquãtũ esset prius fm esse, nouusq; fm appræhensionẽ siue formatiõnẽ: & sic oporteret rẽ ipsã inueniri in sui ipsius cõceptu: sed res nõ ẽ ita, ĩmo vtraq; ipsorũ sũt simul fm eẽ, & fm notitiã. ibidẽ.

Diffiõnes rerũ in qbus est prius & posterius, potius diminutionẽ quãdã & enumerationẽ cõtinẽt q̃ simplicẽ, & generalẽ aliquã rõnẽ oñdant, qualis est figuræ diffinitio, qualis ẽ ppõnis. Atq; hoc ĩde manifeste patet q nũeri hmõi diffiõ spẽbus, aut mẽbris penit⁹ cõgruere, aut accõmodari põt. verũtñ licet quãplurima hoc genere finiãtur, nõ tñ deterrere id quẽquã debet. sed qualescunq; sint, qa rerũ nãm sequunt̃, pbãdę recipiẽdęq; sunt. Them. 2. de aĩa cap. 12. & est sup tex. 30. huius tñ rõnẽ assignauit Alex. in sua abbreuiatione de aĩa ca. 8. vbi agit d numero partiũ seu potestatũ aĩæ. inquit .n. in his quorũ vnũ est primũ, aliud scdm. itemq; aliud perfectius aliud imp̃fecti⁹, horũ sane substãtiã p cõem definitionẽ cõiũgẽre & exacte statuere, non est ea de cã q in his quę perfectiora sunt rerũ nã pcipue ac maxime designari solet: cõis autẽ diffinitio vim hęc ipsa demõstrãtẽ cõtinere põt: qũ quidẽ hmõi rõhis, q imperfectiora sunt, aptari nequit. Et nota sicut inquit Cõmẽta. in 2. de aĩa com. 12. diffinitiones vl̃es vniuoce nõ sufficiunt, multo magis cum sint vl̃es multiplices.

Digestio hoĩum morãtiũ in terris frigidis est melior digestiõe hominũ morãtiũ in terris calidis. & fit fortior digestio ĩ hyeme q̃ in æstate 4. Methe. cõ. 1. & ibi vide cãm, & fuit snĩa antiqua Hyppoc. in .5. pticula separatorũ sermionũ. vẽtres hyeme & veræ calidissimi sũt nã.

Digestio est a calido 4. Methe. t. cõ. 14. intellige a calido naturali. non .n. oĩs caliditas digestionẽ procurat, vt dixerunt vulgares. vt sequit̃ Auezoar in principio sui Theisir.

Digestionis tres sunt species, pepansis, eptesis, & obtesis. Indigestionis ẽt sunt tres species istis oppositæ. vz omotes, moliaris, & statensis 4. Metheo. tex. com. 14.

Digestio est pfectio a naturali & pprio calido ex oppositis passiuis, hæc autem sunt propria vnicuiq; materiæ. ibidem.

Digesta necesse est grossiora & calidiora esse 4. Metheor. tex cõ. 18.

Digestio in pericarpijs alimenti pe pansis est. ibidem.

Digestiones sunt tres fm Gale. aut q̃tuor, fm dictũ hoĩs quẽ tu scis. Sed mihi meli⁹ vr̃ vt sint tres. & vt ĩ venis nõ ponatur tertia digestio, qa sanguis in eis ad aliã formã, sicut fit ĩ stomacho, & epate, & alijs mẽbris, quia stomachus conuertit cibũ ad chilũ, epar ad sanguinem. Mẽbra alia cõuertunt ad sperma albũ, sed venę nõ faciũt trãsire ad aliã formã, q̃uis nutriantur ex eo ali

tiuis, vt dicit Commenta. in com. Disciplina ita fit oĩbus per minus nota naturę ad nota magis 7. Meta. te. cõ. 10. idem 1. Phy. tex. com mẽ. 2. vbi animaduerte, vt glosat Commẽ. in præsenti loco, ꝙ propõ illa, locũ habet in oĩbus sciẽtijs pręterq̃ in mathematicis, similem sñĩam habet in 2. Meta. in cõ. 16. Discere, memorari, & reminisci differunt: discimus qđ prorsus ignoramus: memoramur quę iugi memoria nulla interuentiõe obliuionis iuncta tenem⁹: reminiscimur dũ aliqđ pri⁹ cogniti memoria excidit, & aliquid pmanet, & ex eo ꝙ permãsit deducimur in notitiã ei⁹ qđ excidit. ex lib. de memo. & reminis. Et vide exẽplũ a Them. in 2. lib. cap. 1. sunt etiã alię differentię, qa memoria ẽ ẽt in brutis, sed reminiscẽtia in hñtibus rõnẽ tñ. Dispositio sciẽ certę ĩ hñtib⁹ quasdã cãs inuenitur p sciam illarũ, ficut in hñtibus oẽs causas 1. Phy. cõ. 1. Vbi magna altercatio est ĩter expositores pcipue de cognitiõe incõplexa, q̃ hr̃ p diffinitionẽ si debeat dari per oĩa quatuor genera causarũ an p causas intrĩsecas tñ. Linconiensis in 1. Poste. in cap. de per se innuit ꝙ in prĩo mõ dicẽdi p se ingrediunt̃ oẽs pdicationes, q̃ pdicãt in obliquo siue cãm materialẽ, siue formalẽ, siue efficiẽtem & finalẽ. Sanctus Tho. ẽt in 2. sẽtẽtiarũ dicit, ꝙ licet vnius habẽtis plures causas possint dari plures diffinitiones impfecte tñ vna perfecta debet dari per oẽs causas. vnde distin. 27. q. prima arti. 2. ad vltimũ sic ait. si accipiatur diffinitio rei quę complectitur totum eẽ rei sm ꝙ ex oĩbus causis constituitur, quæ est perfecta diffinitio vni⁹ rei non est nisi vna diffinitio. idem tenet primo sñĩatum dist. 1. q. vlt. in expositione literę. Ex aduerso autem est Scotus, & sequentes eius, vt Burleus, qui volunt ꝙ ad diffinitionem perfectam sufficit ponere causas intrinsecas, vnde diffinitiões datę per causas extrinsecas nõ indicant rei quidditatem. Aduerte tamẽ ꝙ Aristo. in 8. Metaph. in tex. com. 12. & 13. videtur fauere primę opinioni, ꝙ causæ extrinsecæ debent intrare diffinitionem. Et Commẽtator in commen. 13. expresse dicit ꝙ causa propter quã inuenitur forma multum intrat diffinitiones quæ dicunt̃ transmutare demonstratiões in situ. & iuxta illam viam vsq; ad diem hunc determinaui. Nunc autem inueni Auerroem decidentẽ huiusmodi questionẽ in commentarijs magnis. nam in 1. Poster. in com. 35. Aduersus Alpharabium vult ꝙ in demonstrationibus cum non ingrediant̃ nisi duo modi per se tantum. v3. primus & secundus. v3. in demonstrationibus simpr̃, diffinitiones quę sunt media, sunt illa q̃ dantur per causas intrinsecas. Nã diffinitiones quæ sunt extra rem non intrant diffinitiones rerũ nisi per accidens, hoc est, quando contingit cãm efficientem esse nõ separatam a re, prout est situs terræ inter solem & lunam in eclipsi lunæ. ille enim est causa efficiens coexistens ipsi eclipsi. & similiter finis non ingreditur diffinitionẽ nisi fuerit ignota differentia, & ponatur loco eius, & in veritate ista sententia Auer. quadrat sententię Arist. in 8. Meta. in loco pręallega

Opĩo Lincon. & diui Thomę

to, quia sermo eius ibi est de accñtibus talibus, a qbus cã efficiẽs nõ ẽ separata. Nã postq̃ dixerat ibi ꝙ accidẽtia nõ hñt materiã, ex qua, tñ hñt materiã ĩ qua vt subiectũ. & dat exẽplũ de eclipsi, & addit ꝙ luna est subiectũ qđ patit: & addit ꝙ ẽt eclipsis habet cãm efficiẽtẽ, & dicit ꝙ est terra: de cã aũt finali vtrũ eclipsis habet talẽ cãm iñ te. 13. inquit. ꝙ aũt cuius grã est, vbi colligit ꝙ priuatiõis nõ ẽ finis. ita ꝙ tot⁹ sermo ibi est de huius diffinitionibus accidentiũ & nõ substãtiarũ. & iõ Cõmenta. ibi d. ꝙ in diffinitiõibus accidẽtiũ supple positiuorũ quę nõ sunt priuationes, vel est ꝙ sint priuatiões, quia Aris. illud ibi dimisit sub dubio debent poni causę extrinsecę, & finis pręcipuę in diffiõnibus, quę solo situ differũt a demrõne, sicut est ĩ diffinitione irę, dũ dicimus ꝙ ira ẽ accẽsio sanguinis circa cor pp appetitũ vindictę. vnde si quis bñ inspiciat p vitã meã est decisio Auerr. ex illo loco sumpta est. vnde ẽt ibi dat exẽplum de somno. & aduerte & pondera vnũ, qđ sub dubio reliquit, an eclipsis cũ sit priuatio hẽt cuius gratia. i. finẽ: ac somnus ẽt ẽ priuatio & tñ habet finẽ. Vñ Auicẽ. seu pria tertij ĩ ca. de subeth. & somno ĩquit, ꝙ somnus naturalis est reditus spiritus aĩalis ab instrumẽtis sensuũ & motuũ cũ profundatiõe spiritus vitalis ad ĩteriora, vt digerat cibus: & pp quietẽ ei⁹ ẽt vt spiritus restauret qui in vigilia fuit resolutus. vñ ĩ 7. Meta. vbi posuit drĩã inter diffinitionẽ substãtiarũ & accidẽtiũ, nõ posuit diffinitiões substãtiarũ, q̃ sunt simplr dari p cãs extrinsecas, vt patet ĩtuẽti. Et hoc teneo quia vt sqt Cõmẽta. p se nõ debeat poni, sed si qñq; ponat est ad circũloquiũ ad drias occultas. sed cõtra viã Auer. vr esse snĩa Arist. in 2. Ph. t. c. 91. vbi ponit cõuenientiã inter artẽ & naturã, qa sunt diffinitiões cõpletę artificialiũ & dant a fine, ex illis apparet necessitas cãę materialis, sic in naturalibus. vnde p cãm finalẽ põt demrãri cã materialis. vñ nõ est verũ dictũ suũ ꝙ solũ p accidẽs cã extrinseca ĩtrat diffinitionẽ, aut qñ ponit circũlocutiue, ĩmo p se põt sumi ad demrãdũ cãm materialẽ, ĩmo illa demrõ faciet maxime scire. nã si scire est p cãm, scire p maxime cãm, est maxime scire. cõfirmat ex 3. Meta. te. c. 3. vbi Cõmen inquit iuxta textũ. Res vt d. magis notificat multis modis & magis ꝙ notificat est p suã substãtiam. Et pp hoc ista scĩa debet dici prima Philosophia, & nõ naturalis scĩa: scĩa. n. naturalis cõsiderat de duab⁹ primis causis. v3. prima materia, & prĩo motore. Ista autẽ de duabus vltimis s. forma & fine: & quia eę duę cãę sunt meliores alijs: iõ ista scĩa est melior naturalis, finis autẽ est melior causis: qa alię cãę sunt pp illã, cõfirmat, qa 6. Meta. cõ. 2. iuxta textũ dicit primã philosophiã eẽ nobiliorẽ rõne subiecti, quia sicut in diffinitione naturaliũ ponit natura, sic in diffinitiõe diuinorũ ponit Deus, & iõ fm physicã rõnẽ via sctĩ Thomę est planior. Potest tñ in ista cõtrouersia sic rñderi, ꝙ si diffinitio sumat vt diffinitio est, vt hẽt explicare quidditatẽ, quia vt sic ptinet ad primã operationẽ intellectus, sic nõ datur nisi per causas intrinsecas:

secas: si vero sumat vt mediũ & cã & vt enumeratio, sic vero est mediũ in demfone: & sic põt dari per causas extrinsecas. vñ p demfonẽ q̃ procedũt ex medio qd est diffiõ data p finẽ cõcludit illa q̃ dat per materiã, & hoc teneas. Licet Commen. in commẽtarijs magnis cõ. 35. oppositũ tenere videat q̃ diffinitiões q̃ sunt mediç, sunt p causas intrinsecas. Hoc meo iudicio non põt stare pp authoritatẽ Philosophi in cõ. & tex. 91. quia p diffinitionẽ datã a fine, põt demr̃ari necessitas materiç, & illud nõ erit qa sit existẽs, nec circũlocutiue, & cõfirmat, quia Arist. in 5. de Genera. Ani. cap. 1. reprehẽdit antiquos, q opinabant formas sequi gñationẽ & materiã. ipse aũt opinat oppositũ, q̃ generatio sequat substãtiã & formã ipsam, qd notauit et Commẽta. in 2 Phy. com. 87.

Assignãs aũt Arist. cãm erroris antiquorũ ĩquit, Veteres aũt naturæ interpretes cõtra esse putarũt, cui9 erroris cã fuit q̃ cãs plures eẽ nõ putarẽt, sed materiç tñ & motus cãm, eãq; indefinite cognoscerẽt: rõnis vero cãm finis nõ cõsiderarẽt: sed. n. alicuius gr̃a vnũqdq; ẽ: gignit ãt iã ob eas cãs & reliquas q̃ in rõne cuiusq; cõtinet, q̃ vt alicuius gr̃a est, vel cuius gr̃a aliud ẽ. Ecce maĩfeste ĩ rõne vniuscuiusq; entis generalis ponit finẽ. Ampli9 Cõmẽ. ĩ 2. de Ani. cõ. 129. vbi Aristo. demonstrat nõ dari sextũ sensum per tres demrõnes, quarũ duç sunt ex medijs & instrumentis, & tertia est ex sensibilibus, & dicit q̃ tertia est magis firma duab9 prioribus, quia cã accepta ĩ ea est finalis, sed cã in illis duabus est quasi materialis, & ita a veritate coactus sentit id qd nos diximus. Sed tunc est difficultas in via Auer. quia in diffinitiõe mot9 deberet poni motor, quia motus in suo esse & fieri depẽdet a motore 12. Meta. c. 41. Et tñ Cõmẽ. vult in 5. Phy. c. 3. q̃ motus in sua substantia dependet ex tribus causis. v3. nõ extrinsecis s. subiecto, termino a quo, & termino ad quẽ: motor. n. est de cãis extrinsecis, & tẽpus est de accñtibus essentialibus cõsequẽtibus ipsum. vnde sine dubio ex illo capit mentẽ Auer. fuisse cãs extrĩsecas ñ poni in diffinitiõib9 quidditatiuarũ, quia si tenet hoc de motu multo magis de substantijs tñ Arist. in 3. Phy. te. cõ. 23. positis illis duabus primis diffinitiõibus motus, ponit tertiã q̃ motus est actus motiui & mobilis: & d. illã esse notiorẽ pdictis vt patet intuẽti: & ita vr̃ q̃ ad maiorem euidentiã possũnt capi in diffinitiõibus cãç efficientes sicut ex illo loco deduci pt. licet Cõmẽta. dicat ibi in cõ. q̃ illa est notior propter qõnem vtrum motus sit in motore, aut in mobili.

Dispõnes oppositç in cõpositis nõ sunt nominatç sicut in simplicib9 1. Phy. t. c. 45. vbi aduerte q̃ Arist. volẽs ĩdicatiue pbare q̃ ĩ oĩ generatione tã simpliciũ & eorũ quç alteratione fiunt q̃ in gñone cõpositorũ q̃ p cõcretionẽ, secretionẽq; generant, oẽ qd fit ex suo opposito fit: ponit tñ hanc drĩã quia in cõpositis, oppositç dispõnes ñ sũt manifestç sicut in simplicibus: nã ĩ simplicib9 bene patet q̃ musicũ fit ex immusico, & albũ ex nigro: sed in cõpositis, vt inquit lucidissimus Them. licet cõia oĩbus com-

positis inuenire nomina facile eēt cū sunt cōuenientia incōuenientia: ex quibus generatio oīs proficiscitur, & in quas corruptio oīs reuertitur, particularibus vero singulisq; cōpositis propria ī cōi loquēdo cōsuetudine nō hñtur. Hu° aūt rei cām solus Alber. cognomēto magnus adducere conatus est dicēs, quia oporteret illud nomen a ꝓportione impouere. Proportio aūt illa frequenter ignota ē & supple in dictis eius null° imponit nomē rei quā ignorat, vt dicit Cōmēta. 7. Meta. cō. 54. Et habetur 4. Met. te. c. 10. Sed pp quid illa proportio est ignota soluit, qa ē relatio. Et ē debilis entitatis 12. Meta. cō. 19. ī tñ ꝙ, vt inqt Cōmēta ibi aliq opinati sunt ꝑdicamentū relationis eē de secūdis intellectis, & iō ē difficilis cognitionis, vt testat̃ ēt Aristo. ī ꝑdicamētis ī ca. de ad aliqd. Accedit ad hoc ꝙ iste proportiões inquantum proportiones nō sunt terminatæ, vt scribit Commentator in 4. Cœ. commē. 40.

Dispositio naturalis, & dispō pręter naturā nō possunt esse ī ęqualitpe 2. Cœ. t. c. 38. & 3. Cœ. te. cō. 24. Et Auer. in Paraph. 2. de Cœ. in summa 2. q̃sito 5. scribit ꝙ tēpus morbi longe breuius ē tpe sanitatis, & facit pro opiniōe plusq̃ Commē. tenentis ęgritudinē non posse contrahi a principijs generationis. videlicet ægritudinem vt numerus.

Nota pro opinione Monachi.

Dispositiones fm Auic. quędā sunt intētiōes, & q̃dam sunt naturales seu essentiales 4. Meta. com. 3.

Dispō primi principij. s. dei talis ē, ꝙ nulla est in eo impfectio 5. Meta. cō. 21. Ex quo patet quantum errent Moderni tenentes fm Arist. & Auer. in deo Physicę esse aliquā imperfectionem, quia posuerunt ipsum esse finiti vigoris, & ꝑ cōsequens sequit̃ ip um nō posse mouere in instanti, ꝙ vt asserunt impfectionis est, o, ridiculū caput, o, de Peripateticis male merite. vide Auer. in 8. Phy cō. 4. vbi asserit agēs non posse agere aliqd̄ impoīe non dr̄ eē diminutio, sed dicere ipsum facere aliqd̄ īpossibile, & posse facere ē deceptio. Dato igitur ꝙ Arist. & Commē. asserant Deū esse finiti vigoris: nō tñ pp hoc dicūt Phisicæ in eo aliquam eē imperfectionem, ex hoc ꝙ nō pōt mouere in instanti, quia motum fieri ī instāti implicat contradictionē in via eorū, quia motus est actus entis in potētia inquantum in potētia abscinditur cessat motus, vt dicit Cōmen. & Them. in 3. Phy. vnde Cōmenta. in 3. de aīa cō. 5. ī solo. tertie qōnis dicit intelligentiā primā liberatā esse prorsus ab omni potētia & impfectione. & in 12. primę Philosophię cō. 37. dicit expræsse ꝙ deus gloriosus est in fine vnitatis, simplicitatis, & nobilitatis: nulla igitur perfectio aut perfectiōis gradus pot̃is reperiri in natura entis deficit primo principio, nec aliqua perfectio est extrinseca ab eo, vt expręsse dicit Commentator in præsenti loco.

Dispositio demonstrationis cū sermonibus logicis talis est ꝙ distingunt partem veram a parte falsa. Commen. 7. Metaph. com. 19. idem 1. Phy. com. 52. & 53.

Dispositio & dispositū in rebus abstractis a materia sunt vnū in esse, & duo in consideratione 12. Met. com. 39. sed tum subdit Commē.

nō sunt subiectum & prędicatū in talibus sicut est in propositiōibus cathegoricis substantialibus. vbi vide fm mentem Com. de attributis distinctionē esse solum fm modum intelligendi nostrū, & φ non sit aliqua distractio ex natura rei.

Disputatio exigit vt conclusioni cōtradicatur & argumentus primo Physico. commen. 22.

Disputatio dēt esse remota ab odio & amicitia. odiū. n. & amicitia sūt causæ maxime diuersitatis 1. Cœli te. c. 101. vnde 3. Cœ. accusatur Plato, quia pp magistri amorē. i. Socr. & pp amorē geometrię ī multis deuiauit a veritate, vt p 3. t. c. 60

Disputatiui sermones in scīa ex natura sua requirūt vt prępona nt in ordine sermōibus demōstratiuis 3. Meta. cō. 1. Quod bene verū est qñ inducunt ad exercitandū intellectū. sed dū inducunt ad cōfirmādum, inducuntur post demonstratiuos, sic glosat Commēt in 2. Cœ. & mūdi in com. 85. Sed tūc insurgit opinio Ioan. Gram. & Auicen. qui voluerunt librū Topico. pcedere lib. Poste. quia natura sermonum probabiliū requirit vt pręponant sermonibus demōstratiuis, sicut & Cōmen. in præsenti loco. tum ēt quia intellectus assuefact' in cognitione probabiliū melius assentit necessarijs, sed oppositum tenere tutius est. Nā Arist. in principio libri Priorū exorditur librū illū cū intētiōe ad lib. Poste. vt patet. Inquit. n. primū oportet dicere circa quid & de quo est intētio artis, qm circa demfonem & de demonstratiua disciplina: postea vero in calce secundi lib. Poster. Analitic. epilogat dicēs de syllo, & demonstratione quid vnūquodq; & qūo sit manifestum est: similiter aūt & de scīa demonstratiua: idē enim est nullam mentionem de dialectico syllo faciens. Nō est autem consuetudo Arist. aliqd omittere in epilogis ex his quę sunt necessaria. Argumentū autē & motiuum Ioan. Gram. & Auicē. nullum est, vt dicit Auer. in commentarijs magnis super lib. Poste. Analitico. quia non sequitur si inquisitio per ratiōes probabiles in scientijs realibus pręordinatur inquisitioni demonstratiuę in casu iam declarato, φ eadem rōne in sciētia rationali pars illa quæ tradit artē in dignoscendis præmissis probabilibus dr præordinari arti docenti dignotionem præmissarum demonstratiuarū, quia non est talis ordo artis ad artē, nec talis connexio qualis est inter inquisitionē in aliqua materia per sermones dialecticos & demonstratiuos: qa istę artes sunt diuersę, & diuersis innituntur principijs & fundamētis. Nā ars cognoscendi prēmissas probabiles sumit robur ex testimonio & opinione, sed ars cognoscendi propōnes demonstratiuas aliūde depēdet. v3. ex conditionibus de oī, per se, & primo: & iō nō est necessariū intellectū primo modū: ad artem demonstratiuā, vt pręexerciteť in arte dialectica, quia pmissarū probabiliū notitia acquisita p artē est diuersa ab ista: immo si recte cōsideras, si cōtingat vnā artē ex istis deseruire alteri secus se habet res, qa potius ars cognoscēdi pmissas demfatiuas deseruiet arti discernēdi pbabiles, qa probabile videtur eē sicut defectus, &

Digressio an li. Top. pcedat li. Poster.

 priuatio

priuatio respectu necessarij & demōstratiui, & priuationes cognoscunt̄ p habitus, & nō ecōtra 3. de aīa cō. & te. 25. vnde Alber. cognomēto magnus in principio lib. Poster. ca. 1. inquit. id qđ addit syllš dialectic⁹ supra cōsequētię necessitatē substātialē syllō potiꝰ diminuit necessitatē cōsequētię q̄ promoueat, quia ꝓbabile nō hēt cōsequētię verā necessitatē. & qūocū que res se habeat, expedit & vtiliꝰ est incipere ab ea, q̄ naturaliter est magis dilecta, & q̄ magis nāliter ē honorāda. s. scīa demōnis, qđ iō d. quia in sciētijs non semp seruat̄ ordo naturę fm viā generationis, sed qn̄q; variat iste ordo. vnde plerunq; scīa incipit a priori fm viā perfectiōis: certū est. n. ꝙ sensus tactus est prior natura alijs sensibus via gn̄atiōis, sicut materia ē prior forma, vt dicit Cōmē in 2. de Genera. & corrup. in c. 7. & te. Tactus. n. est basis & fundamentū oīum aliorū sensuū 2. de Ani. 17. Aīal ē aīal p sensum. i. tactus. & tn̄ Arist. in 2. de Aīa tractans de sensibus īcepit a visu, qui ē prior via formæ & nobilitatis. vt dicit Cōmē. in 2. de Aīa in cō. 77. & in li. cœ. & mūdi prius in duobus primis lib. egit de corporibus cœlestibus, & ī duobus reliquis de quatuor elementis in quantū sunt partes mūdi, & tn̄ corpora cœlestia sunt nobiliora illis, & multotiēs hoc cōtingit: & īmorari ī hoc ampliꝰ ē superfluū.

Disputationis modus nō est idē ad oēs, hi nāq; psuasione egēt, alij vero vi 4. Meta. te. c. 19. vbi dicit Cōmēta. in com. ꝙ ars est ī hoc, vt cogant̄ ad cōcedendū aliqđ positum quousq; videat̄ suus defectus. iste. n. nō vult cōcedere p tōnē intrinsecā, quapp necesse est vt faciāt ipsum cōcedere violēter p verbera. ita ēt dicit Auic. ꝙ illi qui negant contingētia & libertatem arbitrij torquendi sunt & verberandi, donec concedant an sit in potestate torquētis eos verberare, & nō aut velle & nolle. ita in simili scribit Philosophus in 1. Topi ca. 8. qui dubitant vtrum oporteat deos venerari, & parentes honorare indigent pena: qui vero dubitāt vtrū nix sit alba indigent visu.

Remediū cōtra proteruientes in ea q̄sūt p se nota.

Dissimilia si paterent̄ ab inuicem tūc qdlibet poneret̄ a quolibet 1. de Gener. & corrup. tex. cō. 49.

Dissolutio est duobus modis 3. Cœli tex. commen. 52.

Dissolutio fit īcipiēdo a posteriori, & pueniēdo ad primū principiū ī cognitione 7. Meta. cō. 23. vide retractationem quam feci in theorematibus circa partē cōtradicentē.

Distantia maxima & minima non diffiniuntur nisi per lineam rectā. Cōmenta. 5. Ph. com. 24. & reddit causam, pro quo etiam vide in 1. Cœli in tex. commen. 27.

Distantię entium sunt valde diuersæ 2. Cœli tex. com. 64.

Distantia vltimorum maxima est quare & quæ contrariorum 10. Metaphy. tex. commen. 13.

Distantia in loco est maxima. s. centri ad circūferentiā, & ista distātia est cā in cōtrarietate substātiarū corporū propriorū istis locis. Et iō dictū ē ī diffinitiōe ꝯtrariorū simplr ꝙ sunt illa inter quæ est distantia in esse maxime 10. Metaph. cōmen. 13. vide in concordantijs.

Distātię vnius plura nō sunt q̄ duo vltima 10, Meta. tex. com. 14.

Distantia

Distantia æterni ab innouato maior est q̃ distantia specierum ab inuicem.ex disp. 10. in sol. 1.

Distantia decem prædicamentorũ non est sicut distantia cõtrariorũ. Nam contraria sunt vere quæ sub eodem gñe maxime distant, & nõ põt simul esse in eodem subiecto. sed decem prædicamenta non distãt merito cõtrarietatis, quia põt esse in eodem subiecto: sed dñr distare pro quanto non gñant ex se inuicem mutuo, neq; aggregant in vno & eodem gñe. ex paraphra. meta. tract. 3.

Distinctio rerum nõ solũ est p suas formas verumetiam & per suas materias: & non solum p hæc duo verumetiã p suas causas efficientes & finales. ex paraph. met. tract. 2.

Distẽsiones insunt corpibus pfectis oẽs rõnabilr 2. Cœ. tex. commẽ. 8. Non intellexit philosophus per distensiones. s. tres dimensiones. s. longitudinem, latitudinem, & profunditatem: quia tales sunt in omnibus corporibus, nedum ĩ perfectis. vt bene notauit ibi Simpl. & Com. in commen. sed intellexit istas differẽtias põnis. s. dextrum, sursum, & anterius: & per consequens alias his oppositas, & per corpora perfecta nõ intellexit corpora aĩata habẽtia virtutem nut. itiuam, & augmentatiuam tñ, vt sunt plantæ; nec quæcunq; vltra hæc, quæ hñt sensum tactus tñ, vt sunt animalia quæ Græci Zoophita appellãt. sed quæ vltra hæc hñt appetitum & motum localem. idem philosophus 8. ph. t. c. 57. & 58. animalia perfecta talia nuncupat: & hoc hr etiam ex 2 Cœ. t. com. 9.

Diuersa in forma diuersantur ĩ materia 2. ph. t. cõ. 26. idem 1. de aĩa commen. 53. & 2. de anima com. 60. idem 2. ph. com. 87.

Diuersa sm magis & minus necessario communicant in eadem natura 4. ph. com. 71.

Diuersarum rerum diuersæ sunt definitiones 4. Met. tex. com. 28.

Diuersa dicuntur quorum aut spẽs plures, aut materia, aut ratio substantiæ 5. Met. in cap. de eodem & diuerso.

Diuersa specie & eadem specie quæ sunt vide 5. metaph. in ca. de eodẽ & diuerso.

Diuersa gñe dicuntur quorũcunq; non est idem subiectum primum: & non resoluitur alterum in alterum, nec ambo in idem spẽs materia 5. meta. tex. com. 33. & est I ca. de genere.

Diuersa per materiam sunt eadem ĩ forma, vt Sortes & Callias 7. met. t. com. 28. Inde elicitur q̃ ĩdiuidua eiusdem speciei intrinsecẽ distinguuntur per materiam, & non per aliquod accẽs, & habent conueniẽtiam rõne formæ. idem notauit Commen. in lib. destruct. in dispu. prima, in solu. 7. dub. Vide quæ ibi notaui in litera M. ibi materia diuersa sunt eadem in forma. vide etiam in hanc sententiam concurrere Themistium in primo de anima. cap. 24.

Diuersum & dissimile multiplr dñr: 10. met. t. com. 10.

Diuersum & idem opponuntur 10. Meta. tex. com. 10.

Diuersum non dr in non entib⁹, sed non idem 10. met. t. com. 10.

Diuersum differt a differente, quia diuersum est per suam essentiã, sed differens est per aliquid existẽs in essen-

essentiam.ex paraphrasi tracta.1. ca.de differente. & habetur ab Aristo.in 5.Meta. ca. de diuerso.item differens suscipit magis & minus, sed diuersum non. ex paraphrasi tract.3. Et dicamus ꝙ vnum opponitur multitudini multis modis.

Diuersitas ī finibus est manifestior quam diuersitas in actionibus 3. phy.com.19.

Diuersa ſm formam non hñt eãdẽ actionem 3,ph.19.

Diuersitas ſm appropinquationem & remotionem non est diuersitas in substantia. primo Cœli commen.81.

Diuersitas partium motuum nõ facit diuersitatem formarum specificarum: nam est diuersitas motuũ ī animalibus in parte dextra & sinistra: & manifestum est ꝙ inueniuntur in eadem specie 2. Cœli commen.49.

Diuersitas formæ partium corporũ consimilium est pp diuersitatem modorum, v. g. ꝙ os non differt a carne, nisi quia habet plus de terrestreitate q̃ de aquositate, & caro econuerso. vñ est diuersitas ſm magis & minus, & non est diuersitas absoluta 4.Cœ.com.41. Contra ponentes formas partiales specifice distingui. Animaduertant enim entia non esse multiplicanda sine necessitate.

Cõtra ponẽtes formas ptiales.

Diuersitas natur recepti, facit diuersitatem naturæ recipientis 3. de anima com.5.iuxta principium.

Diuersitas artium fit per diuersitatẽ modi terminorum vtẽdorum. Cõmen.6.meta.commen.2. vbi per terminos intelligas definitiones, & per artes scientias speculatiuas: nã scientiarum speculatiuarum diuersitas est per diuersum modum definiendi. Nam principia in scientijs speculatiuis sunt sicut fines in agibilibus. vt dicitur in 2.phy.tex. com.69.

Diuersitas rerum est duplex, quędã est cum contrarietate, & quædam sine contrarietate 10.Metaph.cõmen 24.

Diuersitas per contrarietatem existens in rebus facit, ꝙ talia nõ sunt in eodem subiecto, sed diuersitas sine contrarietate hoc non efficit. ibidem.

Diuersitas intelligentiarum prouenit ex diuersitate naturarum, quas recipiunt in eo ꝙ ītelligunt de primo principio. ex dispu.3.in sol.vl. dub. vide idẽ 12.metaph.com.44.

Diuersitas orbiũ procedit ex diuersitate suorum motorum & formarum, & materierum, si mãs habẽt: & ipsorum operum in hoc mundo, licet orbes ſm philosophos nõ sint pro operibus. ex disp.3.in sol. vlt.dub.

Diuersitas, quæ primo accidit in inferioribus entibus, vt sunt simplicia corpora.s. elẽta, procedit sine dubio a diuersitate materiæ, quæ sumitur ex ipsius propinquitate & distantia a supercœlestibus corporibus, vt diuersitas ignis a terra. ex lib.dest.disp.3.in sol.vlt.dub. vide in concordantijs nuper editis.

Diuinus accipit prima prĩcipia mouentia a naturali, & nullam habet viam ad demonstrandum esse primum motorẽ, nisi accipiat ipsum pro cõstantia naturali 1.physi.cõmen. vltimo contra Auic. & 2.ph. com.22.& 26.

Diuinus qui verificat subiecta scientiarum particulariũ dr̃ disputare contra

contra negantes generationem & corruptionem,& contra illos, qui dicunt ꝙ nihil est fixum & permanens:& sisti contra negantes scientiam 3.cœ.com.4.idem 1. physi.t. commen.8.& 12.& 8.Ph.22.& 1. Cœ.commen.78.idem 4.metaph. commen.1.

Diuinum non inuidum esse conuenit.ex proœ. primæ philosophiæ.

Diuinum si in aliqua natura existit ĩ tali natura existit.s. in natura entium separatorum, & immobiliũ 6.Meta.tex.cōmen.2. vbi animaduerte, ꝙ Aristo. ibi distinguit tres partes philosophiæ theoricæ.s. mathematicam physicam, & theologiam, & ait ꝙ scientiam honorabilissimam oportet circa gen⁹ honorabilissimum esse: nullum autem genus entium diuinius & honorabilius etiam esse.

Et patet ex reb⁹ immobilib⁹ & separatis ꝙ ideo dixit: nam scientia theorica, vt notat Alexan.in 2. topicorum, dicitur para tho theorin hoc est a contemplandis rebus diuinis,&ideo scientia diuina est maxime theorica,& maxime honorabilis. Et ex hoc loco frater mi, scite & elicere clare poteris,quantum deuiauerit a peripateticorum via Scotus,& Antonius Andreæ, & sequaces istorum, qui non solum logicam scientiam,verum & theoricã scientiam esse asseuerant: cum tamen scientia theorica sit de entibus in quibus est aliquid diuinitatis,vt ethimologia vocabuli denotat: & vt ex prædicta auctoritate clare colligitur ex mēte magistri: scientia autem logicalis est de secũdis intellectis, quæ sunt entia diminuta. vnde Aristo.in 6.meta. a contemplatione scientiæ diuinæ, quæ speculatiua est, duo entia remouit,ens.s.per accñs, quia nō est determinatum:&ens in anima,q̃a est ens diminutum: & ideo caueãt isti talia fingentes.

Contra Scotũ &Ant. Andreæ ĩ 6.Met.

Diuina natura elucescit ĩ gñatione animalium tam perfectorũ q̃ imperfectorum,quia non elucescit in quantum aĩal nobile,aut ignobile.ex fine lib. de partibus animal. Commenta.

Diuisio,& inductio, & syllogismus hypotheticus per naturam vsitantur ad declarationem eorum, quæ indigent modicula imminutione. Commen.2.ph.commen. 3. & in prologo 1.phy.& 2. Cœ. commē. 22.& 1.Priorum in digressione de syllogismis hypotheticis. & in 6. physi.commen.41.& 1.Cœli commen.2.

Diuisibilitas competit rei,vt est mēsura,vel numerus 3.phy. com.35. idem 5.Meta.t.c.18.idem 3. Cœli com.5.

Diuisio magnitudinis in partes eiusdem proportionis crescit in infinitum:sed non diuisio in partes eiusdem quantitatis 3.ph.t.com.59.& 8.ph.com.69.

Diuisio in numerando est certior via inductione 5.ph.com.7.

Diuisionis via & exempli vsitatur ĩ definitionibus, & descriptionibus non secundum ꝙ declaratur illud quod est naturaliter ignotũ a nobis: sed secundum ꝙ declaratur illũ quod est minoris latentiæ,eo ꝙ est ignotum naturaliter 6.physi.commen.41. vide consimile 2. ph.cōmen.3.1.Cœ. commen.2.& in 1. Priorum in digressione de syllogismo hypothetico.

forma enim non est diuisibilis nisi per accńs.ex paraphrasi metaphy. 2.tract.

Diuisibilia in potentia non est impossibile in eis dari primum: licet sm ꝙ sunt in potentia, non sit in eis primum 8.ph.in tex.commen. 44.vbi expresse colligitur dari minimum motum contra negantes minima.immò Commen.d.ꝙ super hoc principio Aristo. fundauit illam demonstrationem in principio 7.physicorum adductam.&ita d.in commento 2. etiam super 7. Physicorum.

Diuisio continui in partes equales de necessitate terminat, continuū est quando illud, quod diuiditur ī vnum,quod est maius, & aliud est minus.Et istam diuisionē moderni nostri appellant in partes ꝓportionales. Auer. 8.Phy. commen. 68 idem 3.Ph.t.com.59.

Diuinatio sm quietem contingens a Deo non est:diuinatio sm quietem potius fatuis,q̄ sapientib⁹ contingit. & vide causam in libro de diuinatione.

Diuinatio secundnm quietem data est ꝑp magnam solicitudinem erga hominem. & dī ꝙ est pars prophetię.Commen.in commen.lib. de diuinatione sm quietem. vnde Isach in secundo lib. de elementis .d. somnum secundum Iudæos, Christianos,& omnes,qui prophetizant,est una partium prophetię.

DOCTRINA ordinata debet incipere a cognitione causarū primarum rei cognoscendæ perfectæ: deinde intendere ad cognitionē aliarum cārū remotarū sm ordinē,dōnec perueniat ad causas ꝓpinquas 1.ph.cō.1.vide 2.ph.t.c.72. Non intelligit vt Conciliator in dñia 4. & Vgo Senēsis,& pleriq;,de aliquo gñe demrationis, sicut est demratio pp quid. Nam magna est dñia inter ordinem doctrinæ, & inter viam doctrinæ:via enim doctrinæ est triplex genus demonstrationis signi demoustratio cāæ tm̄, & demōstratio simplr: sed ordo doctrinę est respectus secundum prius & posterius inuentus in scīa ex natura scibilium:nam cum in scīa rerum naturalium quę haberi debet ex cognitione causarum cū causæ aliæ sunt vľes, & cōes oībus rebus constitutis per naturam: aliæ vero proprie & silr̄, cum res naturales de quibus scīa haberi pōt sicut in tali discrimine:quędam enim sunt vniuersales & communes, quædā proprie.Ex hoc insurgit talis ordo doctrinæ in scīa:nunquid prius debent præponi quęstiones,& problemata de rebus communibus, & vniuersalib⁹ per causas communes & vniuersales terminandæ: an de proprijs. Et sententia Commenta. & Aristote.primo physi.tex. commen.4.est ꝙ ordo doctrinæ est ab vniuersalioribus ad particularia. Et istum ordinem innuit etiam secundum expositionem Auer.in ꝓbatione maioris. Aristote. in principio primi physi. Tunc,inquit,arbitramur cognoscere vnumquodque,cum cās eius simplices cognouerimus & principia prima, & vsque ad elementa.dicere autem Auerroem Itellexisse in prædicta auctoritate de demonstratione ꝓpter quid,error est: nam demonstratio propter quid non fit per causam remotam:immo Aristote. in primo Posteriorum,huiusmodi demonstratio-

ſtrationes per cauſas remotas videtur collocare in numero demſationum quia, ſeu ſignorum.

Doctrina quæ incipit a communibus eſt naturalis, tum quia propõnes acceptæ ſunt immediate, tum quia ſunt manifeſtiores, tum quia non accidit iteratio 1. phy. cõ. 57. idem in ſuo prologo ibid.

Doctrina eſt actio docentis, & eſt in addiſcente 3. phy. t. c. 20.

Doctrina nominum ſynonimorũ vſitatur ad expoſitiones 4. phyſi. commen. 45.

Doctio & diſciplina, & ſi idẽ eſſent, non propterea docere & addiſcere ſunt idem 3. phy tex. com. 21. vbi colligitur ꝙ licet abſtractum & cõcretum idem ſignificent: differunt tamen ex connotato, quia aliquid connotat concretum, quod nõ cõnotat abſtractum: vnde vt ibidem dr̃, tam & ſi diſtãtia athenis ad thebas, & thebis ad athenas vna & eadem ſit, non tamen idem eſt diſtare hinc illuc, & illinc huc, quia diſtare cõnotat vnum in ratione termini a quo, & aliud in ratione termini ad quem: & ideo ſunt duo diſtare, licet vna ſit diſtantia. Nota tamen auctoritate Alexandri, & lucidiſſimi Themiſt. locum illum in 3. phy. debere legi ex ſuperabundãti. v3. dato ꝙ cõcederetur ꝙ doctio & diſciplina ſint idem, & actio & paſſio ſint eadem: non tamẽ ſequeretur propterea docere, & addiſcere, aut agere & pati eſſe eadem propter cauſam, quam prædiximus. Nihilominꝰ reuera doctrina, & diſciplina non ſunt eadem: neque actio & paſſio eſt vnum & idem. & ideo actio & paſſio ſi dicuntur eadem eſt ſecundum ſubiectum, ſed non ſunt ratione formali eadem 1 negatiua enim in qua vnum genꝰ generaliſſimũ negatur de alio eſt immediata & vera, vt dicitur 1 primo poſteriorum. vnde iſta eſt vera. Nulla actio eſt paſſio, quia coordinationes prædicamentales, & impermixtæ: vnde ſicut album, & dulce ſunt eadẽ ſubiecto: pro quãto enim albedo & dulcedo fundantur 1 lacte: ideo verificatur album de dulci & econtra. quia accidens accidẽti non accidit, niſi quia ambo eidem accidunt. vt d. philoſophus in 5. meta. in t. commen. 14. Sic quia actio & paſſio fundantur in motu tanq̃ in ſubiecto, ſic dicũtur eſſe eadem ſubiecto, ſed non ſunt eadem ratione formali: & qa denominatio fit a forma potius, q̃ a materia, ideo Ariſto. dixit ꝙ proprie actio cum paſſione non eſt idem potius cui rerum identitas, & diuerſitas eſt venanda a forma, q̃ a materia, præſertim apud Peripateticos, ſicut bene notat Commen. in 2. phy. in commen. 87. vbi d. ꝙ Ariſto. in hoc reſiſtit antiquis aſſerentibus formas diuerſificari propter materias, & ipſe opinatur ecõtrario, ita ſcribit notabiliter etiam ipſe in primo de anima commen. 52. ꝙ membra cerui nõ differunt a membris leonis, niſi quia anima differt ab anima. & 2. de anima cõmen. 60. aſſerit ꝙ melius eſt exiſtimare diuerſitatem eſſe per formã q̃ per materiam. Ex præſenti loco etiam elicitur quomodo ſit intelligendum dictum Commentatoris in 12. metaph. commẽ. 44. vbi ſcribit, ꝙ in abſtractis a materia, non eſt verum agens, niſi ſecundum ſimilitudinem, quia actio vera, & paſſio

passio fundatur in motu vero, qui est actus vnus in potentia inquantum in potentia, quia ibi non est motus verus, sed motus equiuocus & secundum similitudinem, vt intellectio motus dicatur. vt patet 8. Physi. commen. 40. sic ibi est actio secundum similitudinem: nam scientia & intellectio est causa omnium entium. duo enim sunt principia efficientia natura & intellectus. in 2. phy. sicut autem d. Commen. 12. Metaph. commen. 5. scientia equiuoce dicitur de scientia Dei, & de scientia nostra: quia scientia nostra causatur a rebus, sed scientia Dei est causa rerum: & sic ibi non est agens, nisi secundum similitudinem: quia intellectio Dei est causa productiua natura non tempore præcedens talia æterna. ex 2. cap. de subst. orbis, & est forma, & finis conseruans illa 4. Cœ. com. 1.

Doloris causa non est solutio continuitatis, vt dixit Gale. sed est mala complexio, quæ sequitur solutionem continuitatis 3. Colli. 31. cap. quod est de accidentibus superuenientibus virtuti sensibili.

Doloris causa non sunt duæ res simul. s. solutio continuitatis, & cruditas & frigiditas. vt dixit errans Auic. ibid.

Dolor est causa attractionis, aut propter malam complexionem calidam, quæ est causa doloris, aut propter malam complexionem, quæ fit propter superfluitatem motus virtutis expulsiuæ, cum superfluitates expellit, aut propter ambas istas 7. colli. ca. 29.

Domus sine materia facit quodam modo domum materiam habentem 7. Metaphy. tex. com. 23.

Domui esse nō fit sed huic domui, septimo Metaphysi. tex. commen. 53. vbi Commentator d. quòd quidditas domus simpliciter non habet generationem: generatio enim non est nisi huius domus demonstratæ. idem in proœmio metaphysi. actus & generationes sunt suppositorum. idem in primo de generatione & corruptio. tex. com men. 40.

Dormire est ligamentum, & quies sensuum, & reuersio ipsorum ab instrumentis eorum ad partem intrinsecam corporis 2. Colliget ca. 21. de somno.

Dormientium partes exteriores corporis refrigerantur. ibid.

Dormientium digestio fortis est. ibidem.

Dormiendi operatio non attribuitur nisi virtuti sensibili, & proprie sensui communi. ibid.

Dualitas in vna re est propter materiam primo Metaphysi. commen 40. idem primo Physi. com. 6.

Dubia in scientia diuina contingentia siquis soluere perpenderit, ex his quæ sunt in humana scientia, ille transfert iudicium præsens ad absens in duobus entibus maxime distantibus, in specie, videlicet, & in genere. ex libro destruct. disputat. sexta in solutio. quarta, dubij secundi.

Dubitatio est quasi ligamentum, & respōsio est quasi dissolutio 2. Cœli com. 106.

Dubitatio & admiratio attestantur ignorantiæ. ex proœmio primæ philosophiæ.

Duæ definitiones diuersæ eidem rei conuenire non possunt. Auerrois sententia est in 1. de gnatione aīa. cap. 1.

tis ab aliquibus elementis, puta terra, aqua, aere, igne.

Elementum in propria significatione sumptum sumitur pro causis intrinsecis, sicut & materia & forma Cômenta. in prologo primi physi. cõm. 1. & facit expositio Alex. vide causam in. 5. meta. cõ. 4.

Elementorum cœlum est causa agens conseruans, & veluti forma & finis. tractatu 4. in paraphra meta.

Elemẽta causantur a motu magno: & ideo corpus circulare necessario est eorum agens & conseruans. ex paraphr. meta. tract. 4.

Elementa esse contraria non est propositio per se manifesta, sed declaratur in scientia naturali. Cômentator 5. physico. cômen. 42. vide ibidem cômen. 44. & 2. de generatione & corrupt. tex. cômen. 7. & in tex. cõ. 49.

Elementa non habent motorem in actu & motum in actu; quia sunt composita ex materia & forma, & motor est in actu & motum in potentia 4. phy. cômen. 71. 8. physic. cômen. 30. 2. cęli cômen. 28. 4. cęli. 21. 24. & 25.

Elementa nõ possunt moueri in uacuo, quia motus fieret in instanti 4. physi. cõ. 71. 74. & 8. phy. cômé. 82. 3. cęli 28.

Elementa in suis naturis succedunt sibi in nobilitate, sicut succedunt sibi in situ: & nõ solum hoc est in elementis, verum etiam & in corporibus cęlestibus. Auer 1. cęli côm. 16. idem in 12 primæ philosophię cõ. 4. & in 2. cap. de substantia orbis. & in 2. cœli. 42.

Elementa habent figuram accidentaliter: cœlum vero essentialiter. 2. cę. cõ. 22. & 3. cęli cõ. 67.

Elementorum esse est propinquius materiæ: cæli vero est propinquius formis 2. cęli cõ. 22. idem in cę. 24.

Elementa ex suis substantiis requirunt dum sunt in suis locis naturalibus, vt figurẽtur sphericę. qm̃ motus eorum a centro, & ad centrum est motus equalis ex omnibus partibus. i. ꝙ intendunt dimensiones ęquales, & quiescunt in dimensionibus æqualibus. 2. cęli. cõ. 26. idẽ ibidem cõ. 30.

Elementa quanto magis appropinquant corpori cęlesti, tanto magis recipiunt leuitatem & connexionẽ 2. cęli cõ 32.

Elementa non habent quantitatem terminatam 1. cęli. cõ. 95. vide in concordantiis.

Elementa non habent figuram naturalem cum recipiant omnem figuram. vnde equiuoce dicuntur habere figuram elementa, animal, & cælum. 2. cœli cõ. 108.

Elementa considerantur in scia libri de cęlo inquantum simplicia sunt 3. cęli cômen. primo. Inde eliciunt aliqui ex mente Auer. corpus simplex esse subiectum, non mundum seu vniuersum, vt tenuit Alexander imitans in hoc Simplicium, sed hoc non est verum, sicut late probauimus in quæstionibus nostris Miscellaneis. Quãtum autem spectat ad pręsentem authoritatẽ, verba sequentia declarant mẽtem eius: quia subdit ꝙ considerare de simplicibus est in hoc libro, vt daret intelligere quòd simplicia considerantur in hoc libro, sed non sub ratione simplicitatis, quia in eodem met commento dicit, ꝙ elementa in scientia libri de cœlo cõsiderantur inquantum sunt partes

mundi:ne igitur illa nota redupli-cationis esset causa erroris: iō statim declarauit seipsum, ꝙ ly inquātū, nō reduplicabat formale sed materiale: quia verum est ꝙ corpora simplicia considerantur ibi, sed nō ratione simplicitatis sed quantū sunt partes mundi.

Elementa in sciētia libri de cœlo cō siderantur inquantum sunt partes mundi, & inquantum sunt subiectum: sed in scientia libri de generatione & corruptione consideran tur inquantum sunt causæ cōpositorum gn̄abilium & corruptibiliū 3.cœli cō.1.& cō. vlti.

Elementorum motus quia non est a generante, nisi mediante forma generati, & motus primo & essentialiter fit a motore & nullo alio mediā te. propter hoc iste motus primo & essentialiter non est a motore extrinseco, sed a forma moti 3. cœli. cōmen.28.

Elementorum idem est motor & & motum secundum speciem, sed differunt fm modum: lapis.n. mouet se inquantū est grauis in actu, & mouetur inquantum est potentia inferius 3.cœli cōm.28. idem 4. cœli. cōmen.22.

Elementum seu lapis non est motus per se, sed assimilatꝰ ei quod est motum per se: & ideo indiget in suo motu motore extrinseco, neq; etiā numeratur inter ea quę mouentur ab extrinseco, quia non mouetur ab extrinseco immediate, sed a sua forma. vide in concordantiis.

Elementum mouet se mouendo medium, sicut nauta mouendo nauem mouet se per accidens 3.cœli. cōmen.28.

Elementum corporum est ad quod alia corpora resoluuntur intus existens potentia, aut actu ex 3. cœli tex.cō.31.

Elementum dicitur in comparatione eius respectu cuius est elementū: & ideo corpus esse elementum est ei accidens. Cōmentator 3.cœli cōmento 31.

Elementa de quibus Arist. egit in libro phy. sunt alia ab illis de quibus egit in tertio & quarto cœli. Et elementum equiuoce dr̄ de illis & de istis 3.cęli cō. 31.

Elementa aut sunt partes mixti fm quantitatem fm dicentes gn̄ationē fieri per congregationem, aut fm qualitatem & quantitatem fm dicentes gn̄ationem esse transmutationē in substantia ex pluribus vno corpore 3.cęli cō.31.

Elementum si est ex quantitate dēt esse pauciorum partium: & si est ex qualitate debet esse simplicius 3.cęli cōmen.42.

Elementorum generatio ex corpore duobus modis intelligi potest 3. cœli cō.56.

Elementum est pars elementati. & ideo ꝙ apud generationem alteriꝰ corrumpitur fm totum, non est elementum eius 3.cœli cō.67.

Elementum non est necesse vt sit denudatum a formis oīno. sed solū a formis quas recipit. 3. cœli. cōm. 67. secus aūt est de prima materia. & vide ibi causam: & inde ītelliges si forma corporeitatis sit ex mente Auer. contra Grossiped.

Elementa cōcurrētia ad gn̄ationem mixti corrumpuntur fm medietatem 3.cęli cō.67.

Elementorū subales formę sunt diminutæ a formis subalibus perfectis, & esse earū est medium, inter substan-

subas & accñtia 3.cœli cõ.67.

Elementorum formæ non recipiũt seipsas, nec elementa sunt sibi inuicem elementa, quia sunt eiusdẽ generis, & sunt in eodẽ ordine in substantialitate 3.cœli cõ.67.

Elementũ indissolubile & incorruptibile est 3.cœli tex.cõ.62.

Elementa mouenr se accidentaliter, & quod mouent se propter suã motionem in medium, sicut gubernator nauis mouet se cũ mouerit nauim 4.cœli cõ. 22. & 3.cœli.cõ. 28.

Elementa ablato medio nõ possent moueri 4.cœli cõ. 22. & 4.phy cõ. 71. & 8.phy.cõ.82.& 3.cœ. cõ.28.

Elementa mouentur ad sua loca sicut res mouẽtur, & ad suas formas. 4.cœli cõ.23.& tex.cõmenti. 22.& 23.ibidem.

Elñta non mouentur ex se in rei veritate, sed ex extrinseco.& hoc vult determinare Arist.4.cœ.cõ.25. vide in concordantiis.

Elementa remoto impedimẽto mouentur a remouente impedimentũ per accidens, & tunc etiã formæ eorum erunt mouentes per accñs & assimilãtur illis quæ mouentur per se 4.cœli cõ. 25.

Elementa possunt impediri a motu licet non impediantur a forma, ita ꝙ impedimentũ diuidit inter formam & accidens consequens formam.ver.grã.lapis potest impediri a motu ad inferius, licet non impediatur a forma: secus est in aliis motibus 4.cœli cõ. 25.

Elementa mouentur ad sua loca tãquam ad fines: nam loca sunt fines motuum eorum, & sunt quasi forma, quia sunt perfectiua 4.cœli cõmento 25.& habetur ex tex.commenti 24.

Elementa media vt aer, & aqua, licet dicantur grauia & leuia, sunt tamen naturæ simplices, & non dicũtur esse composita ex duabus natũris seu potentiis, nisi fm comparationem. Cõmen.4.cœli cõ.26.

Elementa omnia grauitatem habẽt præter ignem, & leuitatem præter terram 4.cœli t.cõmen.29.

Elementa media vt aer & aqua habẽt respectu inferentis violẽtiam magis velocem motuum deorsum q̃ sursum. vnde vt sic dicuntur plus esse grauia q̃ leuia 4.cœli cõ.29.

Elementorum trium s.aeris, aquæ, & terræ, vniuersum & partes sentiũtur sensũ in suo loco naturali: partes autem eorum cum sunt extra suum locum naturalem, cõprehenduntur moueri ad totum; sed de igne nihil comprehenditur nisi partes: vnde notum fuit quod illæ partes mouentur ad vniuersum existens in suo loco naturali: & hęc est demonstratio quia 4. cœ cõ. 32.

Elementum quandoque dicitur de quatuor corporibus, & quandoq; de prima materia.quarto cœli cõmento 37.Vide 3.cœli. tex.cõmen. 31. & quinto meta. tex.cõmen. 4.

Elementa non generantur reciproce, quia habent eãdem materiam: & si haberent materias diuersas nõ possent reciproce generari 4.cœli commen.37. & 8. metaphysi tex. cõmen.11.consimile in 8.Physicorum.cõmen.46.

Elementorum potentiæ sunt æquales.4.cœli.cõ. 30. vide in concord.

Elementa si ita differrent in materia sicut differunt in forma, tunc fingerent se ad inuicẽ in loco, & non mouerentur ad inuicem fm perfectionem, cum contraria fugiant se, &

consimilia sunt ea quæ copulantur adinuicem. 4. cęli. cõ. 39.

Elementum quod dicitur per prius debet esse omnino intransmutabile. 2. de generatione & corrupt. cõ. 6. vbi aduerte q̃ hoc nomen elẽtũ dicitur fm prius & posterius: & ratio elementi primo competit primæ materiæ. vt est videre in. 5. primæ philosophiæ. cõ. 4. vide etiam Auer. 10. meta. cõ. 2. & 3. cę. cõ. 31.

Elementum a primis contrarietatibus, quæ sunt fm tactum, solum cõstituit 2. de gñatione. tex. cõ. 7.

Elementa non inueniuntur in suis locis simplicia & pura. Cõment. 4. metheororũ cõ. 10. Vbi nota q̃ vt dicunt Peripatetici, simplicitas elementorum sola ratione perpenditur: & dicunt insuper q̃ non quælibet impuritas remouet elemẽtũ a sua simplicitate, ita q̃ fiat mixtum. Vnde Auic. in cap de febre pestilentiali in 5. canone dicit. Nos nanq; cum aerem dicimus, nolumus dicere aerem simplicem. Mundus qm̃ ipse non est aer qui nos circundat. & si forte inuentus fuerit purus forte est alius, & subdit. Et nos non dicimus illum aerem, nisi quemadmodum dicimus aquam maris: & tñ cum illa non sit pura aqua simplex, sed mixta ex terra, aeř, & igne, sed supertransiens est aqua.

Elementa omnia contrarietatem habent ad inuicem, quia differentiæ cõtrariæ sunt 2. de gñatione & corrup. tex. cõ. 24. & 22. & 49.

Elementa simboleitatem habẽtia facilius transmutãtur 2. de gñatione & corrup. tex. cõ. 25.

Elementum inquantũ elementum innatũ est manere cum sit pars rei elẽtatę 2. de gñatione & corrupt. cõ. 31. idem 5. meta. cõ. & tex. 4. idẽ 3. cęli cõ. 67.

Elẽta ex qualibet parte carnis generari possunt, contra Empedoclem 2. de generatione & corruptione tex. cõmen. 47.

Elementa digniora sunt vt corrumpant q̃ vt generẽt, quapropter, si generent res oportet vt habeãt agẽs q̃ faciat ea per temperamentum & alteratione apta, vt aliquid fiat 2. de gñatione & corrup. tex. cõ. 54. Ex quo patet q̃ alıã ĩmo contrariã dispositionẽ habere põt aliquid in ratione agentis principalis, & in ratione instrĩ respectu primi alterantis & mouentis ea ad mixtionẽ, sic sunt causæ gñationis. & nota istud quia multas difficultates euades in philosophia naturali, & in medicina. vnde cõsiste habetur ex 2. de aĩa contra antiquos tex. cõ. 41. de igne respectu augumenti, quia cõcurrit vt concausa, & non vt agens. Et iõ in 2. de generat. tex. cõ 55. contra antiquos Arist. inquit q̃ sic aliqd faciunt, vt si quis ferrę & vnicuiq; instrorum attribuit causam eorũ quæ generantur. Necesse. n. est serrante diuidi, & diuidente coquari, & in alijs similiter. Quocirca, si quidẽ maxime facit ignis & mo[illegible] sed qũo moueat nõ vident, qm̃ deterius est q̃ organa.

Elementa omnia iudicem accepe runt præter terram. primo de aĩa tex. cõmen. 59.

Elementa comparantur materiæ 1 de aĩa tex. cõ 82.

Elementa carent sapore & odore, q̃ sapor & odor sunt mixti secundũ q̃ est mixtum. ex libro de sensu & sensato.

Elementa sunt elemẽta per quatuor vir-

virtutes, vt est declaratum in libro de generatione & corru. 4. methe. cō. 1. & in 2. de gñatione & corrup. tex. cō. 8.

Elementorum dispositio est vt sint æterna fm speciem, & sint generabilia & corruptibilia fm partem. Comenta. in 2. metheo. cap. 1.

Elementa non habent ambas qualitates substantiales in fine. 4. methe. cōmen. 10.

Elementa non inueniuntur in suis locis simplicia & pura, ibidem.

Elementorum consideratio rerum mobilium est propria sciæ naturali, sed in scientia diuina considerantur, vt sunt principia substantiæ 1. meta. cōmē. 18. consimile ibidem cōmen. 5. & 15.

Elēnta rerum diuersarum in specie esse conuenientia in specie improbabile est 3. meta. contra Zenonē. tex. cō. 16. in fine.

Elementum nō habet odorem neq; saporē, eo ꝙ ista duo non sunt nisi in composito 3. Colli. cap. 34.

Elementum nō dicitur de causis extrinsecis, sed de causis intrinsecis, & dignius de mã 5. meta. cō. 4. intelligedum sumitur in significatione proprie dicta. vt limitat Cōmenta. 1. phy. cō. 1.

Elementi diffinitio ponitur & explanat 5. meta. tex. cō. 4.

Elementi conditio non est vt nō sit diuisibile fm quantitatē: sed bene vt sit diuisibile fm formā, sicut sūt membra organica, quæ cōponuntur ex membris consimilibus, quæ non diuiduntur secundū formam: quælibet. n. pars membri consimilis participat nomen & rationē totius: quælibet. n. pars carnis est caro, & ossis os: & tamen bene talia sunt diuisibilia secundū quantitatē Cōmenta. 5. meta cōm. 4. Nota tamen vt ex eodem cōmento Colligitur, ꝙ hoc non est verum fm opinionem illorū, qui asserebāt lineas componi ex punctis, & corpora cōponi ex corporibus indiuisibilibꝰ: vnde fm viam istorū, elementi conditio non solum est vt non sit diuisibile fm formā, verum etiā dicitur esse indiuisibile fm quantitatem. dictum igitur illud est verum fm sententiam Aristot. Et āduerte ꝙ licet Arist. dicat elementum non de necessitate debere esse indiuisibile secundum quantitatem, quia multa sunt elementa quæ secundum quãtitatem diuidi possunt: tñ Aristot. non negat, neq; Cōmenta. ꝙ etiam aliquod indiuisibile fm quantitatē inexistens rei quam componit, sit indiuisibile: alioquin vnitates non essent elementa numeri.

Elementi diffinitio data in 5. meta: elementū est, ex quo primo inexistente indiuisibili fm speciē in aliā speciem componitur vere competit primæ materię. Cōmen. 5. met. cō. 4. in calce cōmenti.

Elementū est in quod diuiditur inexistens, vt materia 7. metaphy. tex. cōmen. vlti.

Elementa quæ non corrumpuntur fm totum, sed fm partes assimilantur in hoc ꝙ agunt perpetuo: illis qͥ non corrumpuntur neque fm totū neq; fm partem. f. corporibus cœlestibus. 9. meta. 20. & in secundo de generatione & corruptione tex. cōmento 59.

Elementa quatuor sunt corporū cōpositorū elementa, sed non primo, quia sunt composita ex prima mã & formis simplicibus, sed elemen-

 ti

Empe-

Empedocles generat mundum ex quatuor elementis, quæ erant principia materialia apud ipsum: lis vero & amicitia erant causæ agentes. 8.phy.tex.com.2.

Empedocles opinabatur mundum generari quando multiplicatio fit per litem, & corrumpitur qn̄ adunatio fit per amicitiam. ibidem.

Empedocles opinabatur cœlum esse compositum ex quatuor elementis & amicitia tantū: non enim est in eo lis, quia in cœlo sunt partes diuersæ. Com.8.phy.cō.2.

Empedocles posuit amicitiam & litem in entibus fm similitudinem amicitiæ & litis in hominibus, vt quemadmodum amicitia congregat homines: lis autē segregat: ita in entibus sunt duo entia similia istis. v3. odium naturale, & amicitia naturalis. 8 phy.te.c.14.

Empedocles opinabatur elementa & spherum. i. Deum eē principia. Them.1.physi.super tex.32. nota tamen ꝙ spherum cœlum appellabat, & hoc apud ipsum Deus erat.

Empedocles ponens mundum generari de nouo, posuit motum localem præcedere omnes motus: & similiter Anaxago. & Democritus 8.phy.te.com.77.

Empedocles posuit corpora simplicia fm tempus fuisse ante motum. 2.cœli.te.com.89.

Empedocles opinabatur orbes esse deos, & erant apud ipsum compositi ex quinq;. v3. ex quatuor elementis, & ex amicitia: & ideo reputabat Deum esse immortalem: lis enim est causa corruptionis: licet bene narrauerit ꝙ ipse iam opinabatur mundum corrumpi & generari. sed forte non opinabat̄ hoc nisi in eis quę sunt sub sphera: quā uis ipse videtur hoc opinari in omnibus partibus mundi. 1. de anima com. 80. Themistius etiam ibidē dicit Empedoclem Deū spherum appellasse.

Empedocli accidit insipientissimū esse Deum: solus enim elementorum vnum non cognoscit discordiam: mortalia aūt omnia, ex omnibus. n. vnumquodq; est. 1. de anima te.com.80. & 3. meta.te.cō.5. Consimile scribit Philosophus in 3. primæ philosophiæ.t.cō.15. vbi dicit pp quod & accidit ipsi felicissimum Deum minus prudentem eē aliis: non enim cognoscit elementa omnium, nam odium non habet: notitia vero simili similis fiat. Ex hoc scire poteris de mēte Arist. fuisse Deum omnia intelligere: alioquin argumentum quod adducit in pallegatis locis facile potest in ipsum retorqueri. & licet in, 12. primæ philosophię excluserit a diuina cognitione singularium ipsorum cognitionem, & quia infinita sunt, & quia vilesceret, non pp hoc omnem cognitionem de istis inferioribus exclusit in intell'u diuino. Cognoscit enim ea nobiliori modo quā sit intellectio eorum in ꝓpria forma existeret. vnde non vt derogaretur pfectioni intellectus diuini talem cognitionem sub rōne qua singularia sunt: & cum propriis eorum ꝓprietatibus ab intellectu diuino remouit, sed vt attribueret simplicissimam & perfectissimam cognitionē: intell's n. diuinus intelligit entia in altiori gradu vnitatis, simplicitatis, & nobilitatis, quā aliquis intell's possit intelligere: nam intelligendo se qui est

Digressio de cognitione Dei benedicti fm peripateticos.

ens

ens per essentiam, nihilo aliorũ dr̃ ignorare, quia omnia sunt entia p participationem respectu eius, quę nobiliori modo sunt in ipso quã sint in propria forma, & nobiliori modo intelliguntur in ipso quã intelligant, aut intelligantur in ꝓpria forma. Et sic dixerunt peripatetici intellectum diuinum vnum intelligendo solummodo omnia cognoscere & nobiliori mõ quàm aliquis intellectus possit capere. Et ideo dixerunt scientiam Dei benedicti non eẽ neq; vniuersalem, neque particularem, neq; in potentia quandoq;, neq; in actu quandoq;: istæ enim sunt diuisiones & modi scientiæ nostræ, quæ equiuoce dr̃ cum scientia Dei: nam scientia Dei est causa totius entis causati: & sciẽtia nostra est causata ab ente: & sic posuerunt mundum esse sub diuina prouidentia. & talis dependentia est in nobiliori gradu quàm eẽ possit aut intelligi. vnde scribit Cõmen. in. 2. physi. suæ auscultationis in commento. 75. & ista propositio. videlicet quæ dicit. Naturam agere propter finem, est maxima, & est fundamentum in scientia naturali, & in scientia diuina: & declarans quõ sit maximum fundamentum in scientia diuina dicit ꝙ, si diuinus non concesserit eam non poterit probare ꝙ Deus habet solicitudinem circa ista quæ sunt hic. & 12. primæ philosophiæ. com. 37. ostendens modum quo intellectus diuinus habet solicitudinem eorũ quæ sunt hic dicit: dicentes autem ꝙ Deus solicitus est circa vnumquodq; indiuiduum, aliqualiter est verum & aliqualiter non: quia nullum indiuiduum habet dispositionem propriam, nisi illa dispositio inueniatur in aliquo modo illius speciei. Et hoc igitur modo verũ est Deum solicitari circa ĩdiuidua solicitudo autem circa indiuiduũ tali modo ꝙ nullus habeat cõicationem cum eo hoc non est fas bonitati diuinæ, quod quõ & qualiter sit intelligendum ample declaraui in concordantiis. Et qui vult diffuse & resolute videre peripateticorum viam, videat quæ scripsi in proprio theoremate de intellectione primi contra Io. de Bachone, & alios. Nos autẽ licet ista scripserimus ex mente eorũ: firmiter tamen credimus & nullatenus dubitamus Deum omnia cognoscere sub rationibus singularibus. verũ enim est quod diuino afflatus spiritu propheta testatur: Et humilia respicit in cœlo & in terra.

Empedocles quatuor elementa asseruit esse principiũ materiale oĩum ex erratis. primi meta.

Empedoclis mentem si quis inspexerit, & nõ ad eaꝗ dicit balbutiendo, inueniet concordiam bonorũ, litem vero malorum causam esse, quia si quis dixerit Empedoclem bonum & malum quodammodo causas seu principia dicere benedicet. ex. 1. meta. ca. 2.

Empedocles primus præter veteres hanc causam diuisam adduxit. scilicet efficientem, & non vnũ principium motus, sed diuersa atq; cõtraria fecit. 1. meta. ca. 2.

Empedocles primus in materiæ specie quatuor elementa dixit: non tamen vtitur quatuor, sed vt duobus existentibus solum igne secundũ se, oppositis vero quasi vna natura terra, aere, & aqua.

Empedo-

Empedocles solus ex antiquis vltra materiam innuit causam formalē, sed non dixit eam aperte. 1. meta. tex. commen. vlti.

Empedocles existimauit cœlū esse Deum constantem ex quatuor elementis, & amicitia sine lite: sed omnia generabilia & corruptibilia ſm ipsum sunt composita ex quatuor elementis, & amicitia & lite. 3. meta. tex. com. 15.

Empedocles dixit permutantes habitum permutare prudentiam: ad psens enim augetur consilium in hominibus. 4. met. tex. com. 21. idē 2. de anima. tex. com. 150.

Annotatio super. 2. phy. t. c. 22 contra Alex & Simpli.

Empedocles licet dixerit mixtiōem esse formā rerū, ipse tñ non posuit veram mixtionē ſm q̄ de eo narrauit Arist. alibi, sed per mixtionē intellexit compositionem. Cōmē. 5. meta. cō. 5. pro hoc dicto Auer. vide in. 2. de genera. & corrup. tex. com. 37. & etiam in primo eiusdē. tex. com. 85. Ex quo patet solutio ad argumentum & dubitationem Alexan. in. 2. phy. in tex. com. 22. vbi Arist. soluens quæstionem ibi propositam, an eiusdem scientię sit vtranq; naturam cognoscere. s. materiam & formam, an alterius solū modo dicit. in antiquos quidē aspicienti videbitur vtiq; esse materiei. ex parua. n. parte quadam Empedocles & Democri. speciem & quic quid erat esse tetigerunt. Dubitat autem Alex. pp quid non meminit etiam Anaxagoræ: nā quēadmodum Emped. ea ratione formam, & quodquid erat esse tetigisse visus est, quia vltra quatuor elementa quæ posuit cōcurrere in rōne materiæ, posuit etiā litē & amicitiam, quæ concurrebant in rōne efficientis, sic pariformiter Anaxa. vltra partes similares quæ gerebāt vicem materiæ posuit intell'm, qui supplebat vicem causæ efficientis: Soluens aūt Alex. huiusmodi dubitationem rñdet propterea Anaxa. opinionem a philosopho fuisse neglectam, qui intellectu illo separato non vteret Anax. in gñone. Sed contra istam solutionē instat Simpli. nam generatio ſm Anaxa. ponentem quodlibet esse in quolibet fiebat per segregationē: segregatio autem fiebat per motū localē, sed cū motus ſm Anaxa. erat intell'us separatus, vt patet. 8. phy. te. c. 77. & clarius in. 8. phy in tex. com. 37. scribit Arist. vnde Anaxa. intell'm impassibilem affirmans & immixtum esse. qm̄ quidem motus principium esse facit: sic. n. vtiq; solum mouebit cū sit immobilis & impe rabit cū sit immixtus. Simpli. autē aliter soluit, inquit. n. q̄ ideo Arist. non meminit Anaxa. quia intell'us ille non erat forma mālis, sicut est forma naturalis, quę est in materia sed in veritate ista solutio Simpli. minus longe satisfacit quàm solutio Alexan. Nam ea ratione etiam Aristote. non debuit meminisse opinionis Empedoclis, quia vt habetur, primo physic. tex. commen. 48. vbi Aristote. ponit differentiā inter opiniones antiquorum inquit: Differunt autem ad inuicem quòd hi quidem priora, & alij posteriora suscipiunt: & hi quidem notiora secundum rationem, illi autem secundum sensum: hi quidem enim calidum & frigidum, illi autem humidum & siccum: alij autem imparem & parem, quidam autem concordiā, & discordiā cās ponunt

ponunt generationis: hæc autem differunt ſm prædictum modum. vbi patet ꝙ enumerat opinionem Empedo. ponentis concordiam & diſcordiam in numero eorum, qui poſuerunt principia notiora ſm rationem, vt exponit Themi. Commenta. & ipſemet Simplicius citat carmen Empedocl. in illo loco, loquentis de lite & amicitia. videlicet ἀλλὰ δ' ἰέρκευ φησὶ νόῳ μὴ δ' ὄμμασιν ἧσο τε φηπωσ. id eſt, ſed mente inquit inſpice neque oculis conſpicere ſperes. Aliã etiam Simpli. intulit ibi expoſitionem ꝙ ideo Anaxa. non meminit quia intellectus eſt cã efficiens, ſed ſegregans iam inexiſtentes res. ſed ſermo philoſophi eſt de cã vere efficiẽte: ſed nec iſta ſolutio ſtare poteſt, quia etiam pariformiter nec opinionis Empedo. debuit meminiſſe, quia lis & amicitia non ſunt cauſa generationis & corruptionis niſi per congregationem & ſegregationem, ex qua vere non reſultabat aliquod mixtum ſm rem, ſed ſolum ſm apparentiam tantum, ſi cut hr in. 1. de genera. & corrupt. tex. commẽ. 85. & in. 2. de genera. tex. commen. 37. & habetur in præſenti loco. 5. meta. com. 5. Dicam⁹ igitur nos ſermonem conuenientẽ ꝙ Alexan. & Simpli. expoſitiones in hoc conueniunt, quia credunt Ariſto. ea ratione dixiſſe Empedoclem aliqualiter tetigiſſe formam, & quodquid erat eſſe rerum naturalium, quia poſuit litem & animã vltra elementa, quæ ſunt tanquam materia. ſed in veritate hoc nõ intellexit Ariſto. in præſenti loco, qa ſine dubio tũc meminiſſet opinionis Anaxagoræ, ſi hoc ad cauſam efficientem Ariſto. retuliſſet, cuius argumento eſt, ꝙ in eodem. 2. phyſico. in tex. com. 75. vbi in ſimili dicit, quod in cauſam materialem omnes inducunt, quoniam quia calidum huius eſt & frigidum, vnũquodq; igitur talium hæc ex neceſſitate ſunt, & fiũt, & apta nata ſunt. Et nanq; ſi aliam cauſam dicunt quantacunque gaudere ſinũt: hic quidem concordiam & diſcordiã, ille vero intellectum. vbi Commẽta. in commen. ſcribit. Et quia quidam iſtorum dicunt agens in generatione mundi non in omnib⁹ generationibus. vt Empedoc. amicitiam, & litem: & Anaxagoras intelligentiam dixit, quoniam etſi ponam, id eſt dicimus ꝙ iſti homines reducunt omnia in cauſam materialem: quia iſti etſi ponunt aliam cauſam. ſ. agentem. vt Empedo. & Anaxago. modicum perceperunt eam, & conceſſerunt eam in principio generationis mundi, deinde dimiſerunt eam in alijs rebus. Et ꝓpterea vr̃ mihi ꝙ Ariſt. refert hoc ad cauſam formalem, & nõ ad cauſam efficientem, & fundo opinionem meam in præſenti loco. in. 5. meta. tex. com. 5. vbi Ariſto. ponẽs ſignificata naturæ, dum põit naturam quæ eſt forma per quã oſtẽditur quid ſit res, dicit. Amplius autem alio modo natura dr̃ exiſtentium ſubſtantia, vt dicentes naturam primam compoſitionem eẽ, vt Empedoc. dicit, ꝙ natura nulli⁹ eſt exiſtentium, ſed ſolum mixtio & permutatio mixtorum eſt, vbi Commẽ. in com. ſcribit. Nam tertio modo dr̃ illud quod eſt ſubſtãtia rerum naturalium, quæ datur ad interrogationem factam ꝑ q̃d, ſcilicet

scilicet formam, sicut quidam dicũt ꝙ natura rerum, natura est forma primæ compositionis in vnaquaq; rerum naturalium, qui.n. opinabantur elementa non admisceri, & ꝙ sunt existentia in actu ĩ eo, cuius sunt elementa, non tenent formam rei factæ ex elementis, nisi in compositione & figura, sicut est dispositio in domo, quæ fit ex lateribus & lapidibus, & hoc dicit pp Democritum, Commen. & philosophum vt patet. 1. physi. tex. cõ. 41. vbi. d. ꝙ posuit principia differre positione figura & ordine. Deinde sequitur d. aut sicut Empedoc. qui. d. ꝙ mixtio & mutatio mixtorum sunt in mixtione naturæ rerum generabilium. C. ꝙ formæ & substantiæ rerum gñabilium sunt in mixtione & mutatione partiũ, & iste homo licet expressit hoc nomen mixtio, tamen non opinabat̃ veram mixtionem esse fm ꝙ Aristo. narrauit de eo alibi, sed solum modo per mixtionem intelligebat compositionem. Ecce per vitam meam, quantum iste locus facit ap te ad istam expositionem illius loci in. 2. physi. quia ibi generaliter omnes antiquos, dicit in qõne quęrente. Vtrum naturalis intersit cognoscere vtranq; naturam. C. materiam & formam, rñdere, ꝙ solũ de materia exceptis duobus. C. Democrito qui vltra propria athomalia quæ concurrebant in ratione materiæ posuit quodammodo etiam formam, quia reddens causam diuersitatis in compositis asserebat illam diuersitatem prouenire ex positione figura & ordine. Empedo. etiam vltra elementa, quæ erãt materia, & litem & amicitiam q̃ erant non causæ formales mixtorũ, sed efficienter] tetigit quodammodo formã, quia dicebat mixtum nihil aliud esse nisi talem elementorum compositionem, sed quia illa mixtio non erat vera mixtio, quia ex illa nõ resultabat aliqua forma superaddita miscibilibus, vt tenet Arist. & rei veritas est, ideo dr̃ Empedoclem] etiam [tetigisse quodammodo formam, pro hoc vide etiã in. 2. de generatio. & corruptio. in tex. com. 41. &. 40. vbi Arist. reprę hendit Empedo. quia non assignauit verã causam, quia generata habent magnitudines terminatas. dicit. n. Non. n. amicitia, aut lis sunt causa, quia congregationis hæc, illa vero segregationis causa est, hæc autem est substantia vniuscuiusq;, sed non solum & mixtio & separatio mixtorum, quemadmodum ille inquit. Ecce quod non perfecte Empedo. cognouit formam, quæ est substantia, & quodquid erat eẽ vniuscuiusq;, sed solum tetigit assignando esse mixtionem illam, q̃ non erat vera sed compositio sola. Vnde mirum est de Alexandro & Simplicio, qui referunt hõc ad causam efficientem cum qõ physic. de forma sit non de efficiente, licet idẽ subiecto efficiens & forma esse possit, & est solutio quietãs intellectũ sicut vides, vnde ex hoc elice vnũ pulchrum contra cõe dictũ ꝙ Empedocles licet cõiter dicat̃ duo principia posuisse, materiam, & efficiẽs. Dic tamen ex præsenti loco, & ex 2. physico. 22. ꝙ etiam aliqualiter tetigit formam.

Empedocles causam sterilitatis mulorum mixturam seminum opinabatur, quæ ex molli veraque materia

ria generatur, cuius impugnationem vide in. 2. de generatione animalium. cap. 6.

Empedocles opinabat q causa maris & fœminæ sit caliditas & frigiditas vteri, cuius impugnationem vide in. 4. de generatio. animal. ca. 1. ab Arist. & Auer. ibidem.

Empedocles non recte putauit, aut non bene vsus verbo translatiuo ẽ cum dixerit octauo decimo mensis pus extitit albũ, putredo enim concoctioni contrariũ est, pus autem putredo est, lac vero est res cõcocta prorsus, Arist. in. 4. de generatio. animalium. ca. 8. Inde scire potes quõ in philosophia naturali, & in demonstratiuis scientiis translaticia verba & metaphorica minime adduci debent. Vide in. 2. Poster. analiticorum. vbi præcipitur nõ eẽ diffiniẽdũ per metaphoras.

Endelechia & perfectio absq; eo cuius est esse non potest, quemadmodum neq; terminus absq; eo, cuius est terminus. Alex. 1. de anima: ca. 1. quo probat animam esse inseparabilẽ a corpore, tu tñ nota quod endelechia equiuoce dr̃ de anima intellectiua, & de aliis, vt notat Cõmen. 2. de anima. cõm. 11. & 3. de anima cõ. 5. Nota etiam q refert considerare animã intellectiuã vt anima est, & refert considerare ipsam vt intellectiuam, quia differt valde anima ab intellectu, vt patet 1. de anima. cõ. & tex. 25. & infra, & per hoc solues Achillem Alexã. & sequacium.

Entis nomen dr̃ de necesse esse & de aliis analogicæ, sicut istud nomen caliditas dr̃ de igne & de aliis reb' calidis. dispu. 5. in solu. 3.

Ens est genus substantię & sumitur in sua diffinitione illo modo quõ sumuntur rerum genera in diffinitionibus earum, vt hr̃ ab Alpharabio in suo libro de demonstratione. ex dispu. 7. in solu. 1 dub. cõtra Auic. nota tñ q loquitur de genere analogo propter dictũ Porphirii & Arist. in. 3. meta. contra Platonem, asserentium ens non esse genus. Plato. n. opinabatur q ens eẽt verum genus vniuocum, vt notat Alexander in. 3. metaphysicę & diuus Thomas.

Ens nomen est quod dr̃ multipliciter de decem prędicamẽtis. 1. phy. com. & tex. 13 idem. 5. meta. text. com. 2. & 7. meta. te. com. 10. Non valet glosa Scotizantium, qui asserunt ens esse multiplex multiplicitate suppositorum, quia decẽ genera generalissima, sicut Deus & creatura sunt partes subiectiuę entis. Non tamen ista multiplicitas impedit vniuocationem, alioquin genus equiuoce diceretur de suis speciebus & species de indiuiduis, sed multiplicitas significationum est quæ impedit vniuocationem sicut canis, sed in veritate ista glosa est contra Arist in. 1. phy. in loco pręallegato. vbi disputatur contra dicentes ens esse vnum principium suæ disputationis, fundat super diuisione significatorum entis, sicut clare patet intuenti tex. 13. & omnes expositores græci & Cõm. hoc asserunt. Amplius autem, si Arist. disputans in illo loco accipit principium suæ disputationis hoc præsuppositũ, q ens dr̃ multipliciter, si illa per vos est multiplicitas suppositorum cum ibi arguat contra illos qui ponebant vnum esse ens, tales. n. non faciebant differẽtiam inter

Inter ens & principium. Ineuitabiliter igitur sequit͛ ꝙ in tali disputatione Arist. peteret, quia aduersarius statim dicens ens eẽ vnum negat de facto ens habere sub se multitudinem suppositorũm, vt patet intuenti. Amplius Arist. in eodem 1. physi. tẽ. cõ. 25. vbi specialiter arguit cõtra Parmenidis syllogismũ in quo arguebat, quicquid est, præter ens, est non ens. & quicquid ens non est est nihil. igitur tm̃ vnum est ens. d. ꝙ paralogizat per fallaciam equiuocationis, quia rõ sua falsa est & concludens, quia simpliciter accipit quod est multipliciter dictum. vnde Comme. in com. exponens illum locũ dicit, ꝙ propositiones eius sunt falsæ, quia vtit͛ hoc nomine ens: ita ꝙ dicatur de vna Itentione, sed dictum est de plurib. Ecce igitur ꝙ ista multiplicitas importata per nomen entis, & multiplicitas intentionum, quia inquit ꝙ hoc nomen intendimus vnum decem prædicamentorum. v. g. subiectum aut quantitatem, tũc non erit verum dicere ꝙ quodquid est nõ ens, est nihil, qm̃ non sequitur vt illud quod non est substantia, aut quantũ, vt sit nihil. ergo propositiones eius non sunt veræ, nisi per hoc nomen ens intelligamus omnia decem prædicamenta. Sed tũc non concludit illud quod intendebat ꝙ ens est vnũ, & patet ꝙ ratio Arist. consistit in hoc ꝙ Parmenides paralogizat, & ex hoc præcipue ꝙ multipliciter dicto quantum ad significata vtitur tanquã simpliciter dicto; & confirmatur, quia cõsuetudo Aristot. in omni dispu. in qua ẽ terminus multiplex tali multiplicitate significatorũ, quæ ex equocatione est distinguere illã multiplicitatem, immo dat regulã in hoc libro elencorum. Et est etiam expresse in 1. cæli. in tex. com. 110. vbi dicit expresse. multipliciter. n. dictis & si nulla dr̃ia ad sermonem necesse intellectum confusum habere, si quis diuiso multipliciter tãquam indiuiso vtatur: immanifestum. n. fm quam naturam ipsi acciderit quod dictum est. Amplius lucidissimus Them. in expositione illius tex. com. 13. sic exponit. Initium igitur eorum omnium quæ sumus dicturi, commodissimũ est percontari, quid illis significet id quod ens vocamus, vtrum putent multiplicem esse illius significatũ an simplicem, si multiplicẽ, vt nos in prædicamentis ostendimus, &c. Ecce bone Deus, quod. d. de mente Arist. in prædicamentis fuisse ens esse multiplex, quo ad significata, quod ostendit sermo Arist. in prædicamentis. eorum. n. inquit, quæ fm nullam cõplexionem dicunt͛, singulum significat, aut quantitatem, aut substantiam, aut qualitatẽ rei. Et quinto primæ philosophiæ text. com. 14. facta diuisione inter ens fm accidens, & fm se, ens fm se sic diuidit dicens, fm se vero dicuntur esse quæcunq; significant figuras prædicationis, quoties enim dr̃, toties esse significat. Amplius. 4. meta. text. 2 dicit. ꝙ ens dr̃ multis modis, sed ad vnum & vnã aliquã naturam, & non equiuoce. vñ Cõmen. bene ponderat illud in commen. Et ita asserunt omnes Peripatetici antiqui hoc nomen ens dicit͛ multis modis, & non equiuoce, sicut canis qui dr̃ de latrabili & marino, neque vniuoce vt animal de

homine

quorum nobilitas est in ipsis, quia illa quorum nobilitas est in actione, non acquirunt nobilitatem per se, sed oportet ꝙ habeant aliquod exemplum quod dedit eis illud pp quod est actio, & etiam quia sunt pp illud quod facit ipsum, & illud pp quod facit illud quod est factũ. 2. cęli com. 63. videtur Auer. ponere exemplaria & ideas quas Arist. impugnat vbiq;. vide in concord.

Entia quæcunq;, non intendunt p suas operationes nisi vt assimilent̃ perfecte nobili, quod est Deus fm ꝙ possunt. 2. cœli. c. 64. idem. 2. de aĩa. t. c. 34 &. 1. phy. t. cõ. 81. &. 12. meta. com. 44.

Ens cui accidit respectus fm qđ est respectiuũ, habet dispositiones cõtrarias & infinitas. 3. cœli. cõ. 9. cõparatio enim est accidens separabile a re.

Ens in potentia non inuenitur, nisi in ente in actu. 3. cęli. com. 29.

Ens est comprehensum: & nõ comprehensum naturaliter est nõ ens. 1. de generatione & corruptio. cõ. 19. idẽ. 2. phy. cõ. 47. & habetur ex 3. de anima. tex. cõ. 4.

Ens rationabilius est, vt sit cã⁹ generationis non entis quàm non ens entis. 2. de generatione & corrupt. tex. com. 55.

Ens aliquod simpliciter nobile in istis rebus inferioribus esse impossibile est, propter remotionẽ a prima causa. 2. de gene. & cor. t. c. 59.

Ens & vnum licet dicantur plurib⁹ modis, tamẽ prima perfectio in oĩbus illis. f. forma magis digna est, vt hẽat hoc nomẽ vnũ & ens, quã illud qđ est congregatũ ex mã & forma, cõgregatũ. n. non dr̃ vnum nisi pp vnitatẽ existẽtẽ i forma. 2. de aĩa. c. 7. & est ex mente philoso phi. in tex. cõtra ponẽtes cõpositũ eẽ magis ens & verius ens ipsa forma. idẽ scribit Cõm. 7. &. 8. primæ philosophiæ vtrobiq; in. te. c. 7. & 2. phy. c. 4. licet compositũ fm for mositatem dicat̃ magis ens, sed fm rei veritatem forma est magis ens, vt notaui tibi in concordantiis. & hoc tene.

Ens potentia, & actus sunt genera multipliciter dicta. 2. de anima. cõ. 30 idem. 4. meta. t. c. 2. &. 1. physic. tex. c. 13. &. 5. meta. t. c. 14. 7. meta. 15. &. 12. meta. 21. & 22.

Entia nihil aliud sunt nisi scientia Dei, & causa entiũ nihil aliud sunt, nisi scientia eius. 3. de anima. com. 36. authoritate Them.

Entia omnia, aut sunt sensibilia, aut intelligibilia. 3. de aĩa. t. c. 37.

Entium sensibilium dispositio apud sensum est, sicut dispositio intelligibilium apud intellectum. 3. de anima. cõ. 37. & tex. cõ. 3.

Entia in quibus dominatur mixtio ignis & aquæ super mixtionẽ terræ, & aeris sunt lõgioris vitæ, & existentiæ, in aqua. n. & igne sunt qualitates actiuæ fortiores, quã in aere & terra, Et in aere & terra sunt passiuæ fortiores. Cõm. in cõm. libri de causa longi. & breuit. vitæ. Inde patet de mente Auerr. non esse in summo ambas qualitates in vnoquoq; elemento, & sine dubio est opinio Arist. in. 2. de generatio. & corruptio. tex. com. 23. & Cõm. 4. cęli. com. 39. dicit. ꝙ omnes conueniunt in hoc ꝙ humiditas in aere est maior quàm caliditas. Et ista fuit opinio eius in comm. super. 1. cantice canticorum. com. 15. & est opinio Alexandri in. 1. Metheo. &

libro naturalium qõnũ.quam ſeq̃tur etiam Io.Gram.in.2. de gño. & corrup.& Simpl.in.4.cęli.Quicquid ſenſerit Gal.& alii de hoc.

Enti in potentia,& enti in actu non eſt aliqua vna intentio cõis vniuoce.1.meta.com.46.

Entia omnia non acquirunt eſſe & veritatẽ niſi a prima cauſa: eſt igitͬ ens p ſe & verum per ſe, & omnia alia ſunt entia & vera per participationem eius. 2.met.t.c.4.

Ens ſimpliciter eſt ſubiectum vtriuſq; ſcientiæ, quia cõicat ſcientiæ diſputatiue in vſitate conſideratio nis.3.meta.c.1.idem in cõ.2.&.4. meta.tex.com.5.

Ens quodlibet cõparatum ad aliud, aut eſt idẽ,aut diuerſum, aut ſimile,aut diſſimile,aut contrariũ, aut non contrarium. Talia.n.ſunt de conſequentibus eſſentialibus entis inquantum ens. Cõm.3.meta. cõ. 2.idem.4.meta.t.c.5.&.te.com.6. Ex quo patet ens inquantum ens habere paſſiones eſſentialiter conſequente ipſum.

Ens & vnũ quæ dñr de generib⁹ altiſſimis nõ ſunt gña eorũ, nõ.n ſignificant de eis vnã nãm cũ naturæ eorũ ſunt diuerſę, gña.n. altiſſima ita ſe hñt q̄ neutrũ collocatur ſub altero,& vnũquodq; hẽt dñã vnã ꝓpriam abſq; eo q̄ conueniunt in vnã naturã.3.met.c.10.idem. 10. met.c.8.&.12.meta.c.19.&.20.& 2.phy.cõ.13.&.4.meta.t.c.2. Et in prædicamentis. idem Porphirius. in cap.de ſpecie.

Ens & vnũ ſm aliquos ſignificant ſubſtantias ſm aliquos accidentia. 3.meta.c.16.Vide etiã q̄ Auicen. fuit de illis qui dixerunt, q̄ ſignificant diſpõnes accidentales additas eſſentiæ,quia non diſtinxit inter ens,quod ſignificat verum, & inter ens quod ſignificat eſſentias decẽ prædicamentorũ.4.meta.cõ. 3.&.10.meta.com.8.

Ens & vnum ſm Platonem & Pitagoricos ſignificant naturas ſimplices,& nõ naturas compoſitas,ſicut nomina denominatiua. Et in hoc conueniunt naturales & Empedo: cum eis,ſed differunt, quia Pithagorici dixerunt, q̄ ens q̄ eſt ſubã entium eſt ipſe numerus, Plato autem.d.q̄ ſunt ipſe formæ numerales,ſed nãles dixerunt ſermonẽ manifeſtiorẽ in hoc,quia dixerunt q̄ ens & vnum ſignificant elementũ rerum ſenſibiliũ, quidam.n. dixerunt illud eſſe ignẽ, quidam aerẽ; quidam aquam &c.3.met. cõ. 16.

Ens & vnum ſunt magis vlia aliis.3. meta.tex.com.16.

Ens multis modis dr, ſed ad vnum, & ad vnã aliquã nãm. Et nõ equiuoce 4.meta.t.c.2.

Ens non eſt equiuocum, ſi.n.eſſet equiuocũ, non conſideraret de eo vna ars.4 meta com.2.

Ens non dr equiuoce,ſicut canis qui dr de latrabili & marino,neq; vniuoce, ſicut animal dicitur de hoĩe & aſino,ſed eſt de noĩbus quę dñr de rebus attributis eidem, & ſunt media inter vniuoca & equiuoca. ibidem com.2. Ex quo patet q̄ inter vniuoca proprie & pure equiuoca datur medium.

Quod detur mediũ inter uniuocũ purum,& purũ equiuocum.

Ens dicitur de affirmatione & negatione,& vniuerſaliter dicitͬ de primis intelligibilibus & ſecundis, & ſunt res logicę.4 meta. com. 2. Et habetur etiam in tex.

Ens & vnum ſe conſequuntur, ſicut principium & cauſa,ſed nõ vt vna

ratione

ratione ostensa 4. meta t.co.5.

Entis tot sunt species, quot sunt vnius. 4. meta t.c.5.

Ens & vnum aut significant eandē naturam omnibus modis. s. subiecto & diffinitione, aut vtrunq; cōuertitur super alterum & consequitur ipsum, quia significat eandem naturā subiecto & duas diffinitione. 4. meta. com. 5.

Ens & vnum significant eādem naturam in forma, licet diuersificentur sm modum. ibidem.

Entis inquātum ens & vnius inquātum vnum eædem sunt passiones sm se. 4. meta. t.c.5.

Entis inquantum ens sunt quædam propria de quibus philosophi est p scrutari veritatē, sicut numeri inqtū numerus sunt ppriæ passiones, vt imparitas, & paritas cōmensuratio equalitas excedentia & defectus. 4. met. t. cō. 5. contra illos qui asserunt entis inquātum ens ē non esse veras passiones demonstrabiles de ipso.

Contra negantes ens non habere passiones.

Ens & non ens sunt duæ differentiæ vniuersaliores rerum opinabiliū, sicut vnum & multum sunt rerū entium. 4. meta. com. 6.

Ens & vnum, licet dicantur multis modis attribuuntur vni primo, sicut alia contraria attribuūtur vni primo in eis, sic vnum & multa alicui primo attribuūt. 4. met. t. c. 6.

Ens in potentia est indefinitum. 4. meta. t. com. 1 [illegible].

Ens non sequitur existimationem nisi entia habeant esse in anima, sed existimatio sequitur ens. 4. meta. commen. 15.

Ens qd non est in actu, non est ens. 4. met. t. c. 15. vide. 9. met. t. c. 7. & 12. meta. com. 11.

Ens dicitur dupliciter, actu & potestate. 4. met. t. c. 20.

Entia sempiterna non acquirunt eē necessarium ab aliquo alio, neque in eis est aliquid extra naturam. 5. meta. com 5. vide in concor.

Ens aliud sm se, aliud secundum accidens, 5. met. t. c. 13.

Ens sm se diuidit in decem prædicamenta. 5. meta. t. cō. 14. & 6. meta. tex. comm. 4.

Ens significat verum & non ens falsum. 5. meta. t. c. 14.

Ens qd signat essentiā rei ē aliud ab ente qd signat veritatē. Cōme. 5. meta. cō. 14 idem in lib. destru. in dispu. 8. in fol. 1. dub.

Ens primo diuidit in ens p accñs, & in ens p se. 6. met. c. 1. vide ī cōcor. vbi declaraui q sunt plures diuisiones entis primæ, & illud est bñ dcm quia quelibet est prima in suo ordine. Dixi tñ ibi illas diuisiones eē diuisiones entis, qd est subiectum in metaphysica, sed aduerte limitādo & melius digerendo dicta nostra, quæ aliāsiuxta modū loquēdi cōem diximus, q entis qd est subiectum in scientia diuina, q est ens extra aīam, & ens per se, nam Aristote. in. 6 primæ philosophiæ exclusit ens in aīa a consideratione metaphysici, quia est ens diminutum, & exclusit ens per accñs, q a non est terminatum, nec est scibile. Et ideo entis extra aīam, & per se, nō sunt nisi tres dimēsiones, sm quas tota sciā diuiditur diuina. prima est diuisio ī subam & accñs, & de ista diuisione tractatur in. 7. & 8. metaphysi. Et ideo illi duo libri appellantur tractatus de suba, q a denominatio fit a pricipaliori differentia. Vnde Com. 2. physi. com.

dicit, q̄ substantia & accidẽs sũt dñæ entis, sm q̄ est ens, & istam diuisionem appellant moderni formalizantes diuisionem in partes subiectiuas. Secunda diuisio est p̄ potentiam & actum, & de tali diuisione egit philosophus in. 9. primę philosophiæ, qui appellatur tracta tus de potentia & actu. Et ista sunt opposita relatiuę vt patet. 9. meta. t. cõ. 13. Et sic intelligitur dictum Cõm. 1. de anima. cõ. 6. vbi dicit. q̄ potentia & actus sunt dñæ valde oppositę, & contingunt omnibus prædicamentis, quia. 12. meta. tex. com. 22. & infra in omni prædicamento est propria potentia & proprius actus, & inter oppositiones relatiuas, ista est prima & summa. Tertia diuisio entis est per vnũ & multa, & talem diuisionẽ moderni appellant diuisionem per passiones entis, & hoc est sm Auic. sñiam quã ipsi sequũtur in metaphysica. Nos autem iuxta Arist. & Cõmẽ. sñiam istam diuisionẽ appellam⁹ esse per priuatiue opposita. Et de ista Arist. locutus est in. 10. meta. Et aduerte q̄ alię diuisiões ab istis, sicut est diuisio entis in ens per accidens, & in ens per se, & sicut est diuisio entis in ens ĩ anima, & in ens extra animam, sunt diuisiones logicales, & aliæ quæ sunt consimiles illis. Et scias frater mi q̄ alia est diuisio entis in substantiam & accñs & alia est diuisio entis in ens per se & in ens per accidens, cuius argumento est q̄ Arist. 5. meta. t. com. 14. ens sm se diuidit in. 10. prædicamenta. quorum nouẽ sunt accidẽtia. Et iõ diuisio entis in sub̃am & accidens est de diuisionibus entis, qd est sub̃m in metaph. qd sm suam absolutam considerationem non euadit quin sit, aut. sub̃a, aut accidens, sed diuisio entis in ens p̄ se, & in ens per accidens est diuisio penes modum prædicandi per se vel per accidens. Et per consequẽs est sm attributa rõnis. Et sic diuisio entis in ens in anima, & in ens extra animam, est diuisio vocis pure equiuoce in sua equiuocata. Dicit enim Cõm. in. 7. met. c. 15. ens non dicitur de substantia & accidẽte pure equiuoce sicut dicunt̃ nomina de affirmatione & negatione, & vt̃ꝗ; de oppositis. s. contradictoriis. Et ideo patet quãtum errant qui tenent ens in sua maxima cõitate, vt dr̃ de affirmationib⁹ & negationibus, & de entibus in anima & extra animã, eẽ subiectum adequatum in scientia diuina. Et patet quantum a veritate deuiauerit ille magister abstractionũ Franciscus de Mayrone, qui etiã abstrabit, vbi nulla penitus potest eẽ abstractio volens enti in anima & enti extra animam esse conceptum communem vniuocum.

Cõ ra Frãci. de May ro.

Entium cõsideratio est duobus modis. s. modus cõis & proprius. 6. meta. tex. com. 1.

Ens prima diuisione diuiditur in ens per se, & in ens per acciden s. 6. metaphysi. commẽ. 4. idem. 5. meta. tex. com. 13.

Ens per se diuiditur in decem prędicamenta. ibidem.

Ens prima diuisione diuidit̃ p̄ potẽtiã & actũ. 6. met. t. cõ. 4. idẽ. 9. primæ philosophiæ. t. c. 1.

Ens per accñs a nulla sciã considera tur, neq; speculatiua, neq; operatiua. 6. meta. t. c 4.

Entia per accñs nullam hñt spẽm, neq;

neq; gnonē, neq; corruptionem. 6. met. t. c. 4. vbi Cō. deducit nullam spem p accñsi inueniri. vide ꝑ hoc 8. phy. c. 46. & 7. met. com. 21.

Ens per accñs & ens verū excludun tur a consideratione sciæ diuinæ, quia ens per accidens nō habet cau sam terminatā, & ens verum non habet cām nisi aīam. Et ideo vtrū que numeratur in genere entis di minuti. 6. primæ philosophiç. tex. com. 8. Ex quo elicitur error illoꝝ qui ponunt ens cōissime sumptū ad ens reale, & ad ens rationis esse vniuocum, & in tali cōitate ponūt illud esse subiectum adequatū in scientia diuina. Primū. n. stare nō potest, quia ens dictum de affirma tionib' & negationib' est pure eq uocum, vt. d. Cōm. 7. meta. cō. 15. secundū est cōtra philosophū hic.

Cōtra Frā ci. de Mai ro.

Ens non significat prædicamenta, nec modo vniuoco, nec equiuoco. 7. meta. com. 15. & 4 meta. t com. 2. & 1. physi. 13. & 2. de aīa. 30. & 12. meta. 21. & 22. & 5. meta. 14.

Ens dicitur de decem prædicamen tis sm ꝙ ens deriuatur ab esse, sed esse non secundum vnam intentio nem est in vnoquoque eorum. 7. metaph. com. 15.

Ens si non est idem cum sua quiddi tate, tunc nihil est idem cum sua quidditate. 7. meta. t. c. 20.

Entia inueniuntur duobus modis. videlicet forma sine materia, & for ma in materia. 7. meta. cō. 34.

Ens & vnum non contingit substā tiis rerum esse, sicut neq; elemen to, aut principio esse. 7. primç phi losophiæ. t. c. 57.

Entia sensibilia sunt entia, licet non intelligantur, sicut sunt entia, licet non sentiantur. 7. meta. t. c. 58. Ex quo patet esse cognitum accidere quidditatibus rerum, &c.

Entia cōposita ex materia & forma sunt entia, & vnū p suas forās, sed entia carētia mā sensibili & intelle ctuali non hñt alias causas a seipsis in hoc ꝙ sunt entia & vnū. 8. met. cō 16. & habetur ex tex. ibidem.

Ens quod fuit in potentia illud idē est in actu, & non sunt duo diuer sa. 8. met. t. c. 15. & 16. idē. 12. met. com. 18. agens extrahēs aliquid de potentia ad actum non congregat iter diuersa, largit. n. nō multitudi nem sed perfectionem, vt dicit Cō men. in cōm. 15. in. 8. meta.

Ens diuiditur essentialiter in poten tiam & actum. 9. primæ philoso phiæ. tex. com. primi.

Entia cum non habuerint actiones proprias, non habebūt essentias ꝓ prias, actiones. n. non diuersantur, nisi per diuersas essentias. 9. meta. com. 7. vide etiam. 1. cœli, cō. 8.

Entia quæ non sunt extra aīam, nō dñr esse simplr, sed dñr esse in aīa cogitatiua, aut appetitiua, sed non dñr entia, sicut res mobiles 9. met. t. c. 7. vide etiam. 5. meta cō. 15. & 10. meta. com. 2.

Ens in potētia est simile rei. 10. me ta. com. 2. vide. 9. meta. commen. & tex. 7.

Ens & vnum vniuersaliter prædicā tur maxime de omnibus. 9. meta. tex. commen. 6.

Ens & vnum sunt vniuersalia quæ non habent esse nisi in anima tan tum. 10. metaphy. tex. commē. 6. idem 7. metaphy. 57.

Ens dicitur de pluribus quam vnū, & cum dicitur de significato rei. 10. meta. com. 6. Vide in concor.

Ens & vnum dicitur equaliter. tex.

cōius alia a decem prædicamentis, 12.meta.com.21.& comm.19.& 20.&.10.meta.com.8.idem.3.meta.com.10.& 1.phy.13.&.4.meta phy.comm.2.

Entium quædam sunt separabilia, & quædam non. 12.meta te.com. 25.vbi p separabilia intelligit substantias.per inseparabilia vero accidentia.

Entia sunt duobus modis modo permanente in numero & modo permanente secundum speciem 9.meta.comm.32.

Entia nolunt male disponi, multitudo principum bona non est, vnus ergo sit princeps. 12.primæ philophiæ.tex.cō.vlti. Et aduerte ꝙ fuit sententia doctissimi Homeri in secundo Iliados.

Entium omnium principia contraria nō sunt, quia corporum cœlestium propria non sunt contraria. 12.metaphy.tex.commen.53.contra antiquos.

Entium species duæ sunt, quarum altera est de natura motus, & non potest separari a tempore. alia est ab æterno. Et nō est de natura motus,& nequit aliquo modo a tempore denominari. Ex libro destr. dispu.1.in solu.14.&.15.dub. Ista etiam est Platonis sententia in Timæo, vbi inquit. At qui nati erit,& erit quę nati temporis species sunt, non recte æternæ substantiæ assignamus.

Entia aliqua sunt, quorū substāles diffinitiones cōsistunt in motu, vt vētus & aliæ res cōsiles,& cęli, & aliæ inferiores res sunt, de hoc gñe.s.sūt de entibus, quorū eē cōsistit in motu.ex dispu.3.in sol.9.dub.

Entis vnitas nihil signat, nisi diuisio nis priuationē, sicut neccessariū est denoīatio priuatiua.s. ꝙ suū eē nō est ab alio. Ex lib.destru.disput.3. in solu.14.dub.

Ens non signat aliqd additū extra, super rei sūbam, vt albedo. disput. 3.in sol.14 cōtra Auicen.idem.4. meta.c.3.&.10.meta.cō.8. Vide diffuse in dispu.5.in sol.3.dub.

Entis diuisio p necessariū & poše nō est diuisio, sicut diuisio aīalis p rōnale & irrōnale, aut p ambulās volatile & natās. Ex disp.3. in sol.14. dub. Vbi aduerte ꝙ loquit̃ de diuisione necessarii & poßis, facta ex intentione Auic.& Algazelis, quam diuisionē.d.eē ignotā & imaginariā, q̄a nō dat̃ in rerū nā, sed secus est de vero poßi, q̄a illud est aliqd in rebus ex parte mãæ, & aliqd ex parte agētis. Dicit.n. Cōm. ꝙ si nō eēt potētia nō eēt agēs. 12.met.cō. 18. Et in.1.disp.in sol.vlti. dub. d. ꝙ poßitas agentis est sine dubio aliquid, reale extra animam.

Entis diuisio, aut est in substantiales differentias, aut ad differentias relatiuas, aut ad accidentia addita supra entis substantiam. disputa.3.in solutio.14.dub.

Entis diuisio in substantiales differentias infert necessario multiplicationem actionum in eodem ente, sed entis diuisiones per relatiuas differētias, aut per accidentia addita super substantiam rei, nullam inferunt pluralitatem, ibidem. vbi ad uerte ꝙ hoc dupl'r intelligi pōt, vl de diuisione entis transcendenter, & vniuersaliter sumpti, & tunc diuisio entis per substantiales differētias est per substantiam & accidēs, & talis diuisio īfert necessario multitudinem actionū.i.actuū, q̄a sub

stantia & accidens sunt primo diuersa,& sunt de differentiis entis. 2.phy.cõ.4.Alia est diuisio entis p relatiuas differentias,sicut est potẽtia & actus,& talis non largit multitudinem,sed perfectionẽ.8. met. tex.com.13 &.12.meta. com. 18. Tertia diuisio entis est per differẽtias accidentales,quæ dicunt dispositiones additas essentiæ,& ista nõ variant essentiam,nec inferũt multitudinem.Vnde non est expositũ hoc vt somniauit ille expositor de diuisione per vnum & multa,quia si intelligat de vno, quod est synonimũ enti,non dicit dispõnem additam supra rei substantiam cõtra Auic.potest ẽt exponi de diuisione entis limitati,quia ens qđ est animal.v.g.potest diuidi per drias substantiales,vt per rõnale & irrationale,vel per relatiuas, vel per accidentia,& patet ꝙ prima necessario infert pluralitatem actionum, sed non duæ reliquæ.Nam de diuisione per relationes ꝙ non inferãt multitudinem in essentia rei,patet ex his quæ,d.Cõm.hic,ꝙ priuationes & relationes non sunt de nominationes significantes aliquam dispositionem additam supra rei substantiam in actu,vnde quidam putauerunt,ꝙ prædicamentum relationis,non est connumeratum cũ entibus extra animam,vt etiã dicit 12.meta.com.19. Amplius ens fm ꝙ est respectiuum habet dispositiones contrarias & infinitas,sed secũdum ꝙ est essentia,nõ est nisi vnũ tantum. De diuisione etiam facta per accidentia, quæ dicunt dispositiones additas super rei substantiã ꝙ non inferant multitudinem patet,quia infinita alicui possunt accidere. Nota bene hoc.

Ens quodlibet appetit finem suum cum motu.s.primũ principiũ,put erga illud mouetur desiderando finem,sed homo voluntarie, & alia entia naturaliter.ex dispu.3.in solutio.18.dub.in fine.

Entia procedunt gradatim a.1.principio fm localẽ ordinẽ fm peripateticos,& quæ fuerit cã,quæ mouit eos ad opinandum hoc,vide in dispu.3.in solu.18.in fine.Et etiã vide.12.meta.com.44.

Ens duas hẽt entitates,vna est nobilis.& alia vilis. Et nobilis est cã vilis.ex dispu.12.in sol.2.dub.

Entium nobilium sunt duo genera vnũ sempiternũ motus ingenitũ, atq; immortale. sed m indiuiduũ, vt sunt cœlestia corpora, Aliud vero est genus rerum, quæ qñq; mouentur,& qñq; quiescunt, ex.1.de genera.aĩal Cõm.ca.1. & habetur ibidem ab Arist.in tex.

Ens & vnũ significant decem prædicamenta.prima significatione,& sine medio.10.primæ philosophiæ cõ.8.Vbi scias multiplicẽ esse differentiã,vt alias notaui in.12.primæ philosophiæ. in cõ.2. inter genus vniuocum & analogũ,quia genus vniuocum significat suas cõpõnes mediante aliquo cõi,quia dicitur, aut vnam naturam, aut vnũ conceptum realem obiectiuum intendere ad omnes suas species, & illæ in suis speciebus,licet diuersetur per differentias diuisiuas, per quas contrahitur ad species, vt tamẽ in se spectatur,& quo ad suam rõnẽ non permutatur, nec quo ad suas differentias cõstitutas,quia talis diuisio ex vna parte non cõpetit. videlicet ex his quæ rõnem eius com plent

Annotatio l.12.c. met.li.10

plent, sed solum ex his quæ sunt sibi aduenientia, sicut sunt diuisiuæ differentiæ, quæ sunt extra conceptum diuisi. Et ideo aĩal q̃ est ĩ homine & asino: licet re diuersitatem habeat, quia hoc est rõnale, illud irrationale differentiæ in actũ, non tñ inquantũ est substantia aĩata sẽsitiua permutaẽ, quia sic non diuiditur, sed remanet indiuisũ, sed genus analogũ, vt est in suis analogatis, non solũ diuersitas est ex parte analogatorũ, imo sua cõitas ĩ ipsis inuenta diuersificatur secundũ intensius & principalius & debilius & remissius, sicut ens quod ẽ cõe substãtiæ & accidenti, non solũ differt ex naturis in quibus saluatur, imo ratio eius cõis etiã in ipsis differentiã suscipit, ita q̃ entitas in substantia principalior & prior est, & in accidentali posterior, ita q̃ non remanet in aliqua ratione cõi & ĩdifferenti, ita etiã bonũ quod dicitur de per se bono, & per se appetibili, & de bono secundũ quid appetibili, nõ solũ differentiã est inuenire ex istis analogatis, imo ratio cõis ipsius bonitatis variatur ĩ istis, & hoc non est propter aliã rationẽ, quia vniuocis generibus est assignaẽ tertiũ cõe distinctũ ab vniuocatis, siue illud sit natura, siue realis conceptus, sed in analogis hoc non est, quia talia non habent aliã rationẽ per quã constituantur ab illla secũdũ quã diuidũtur. Et hoc est quod egregie notauit Cõmen. in pręsenti, & ante ipsũ Arist. & Themis. bñ collegit hoc in 2. de aĩa. ex tex. 3. Et sequitur etiã eos Simplicius in 2. de anima. in principio. vbi Arist. diuidit ens in substantiã. & alia prædicamenta. Alias aũt differẽtias require vbi. s̃. Et ideo mirũ est de formalizantibus, qui ponunt conceptus trãscendentes esse simpliciter simplices, & cum hoc ponunt vniuocationem in ipsis.

Ens dicitur multis modis, vno modo de decem prædicamentis. & est de nominibus, quæ dicuntur secundũ metã equiuocationẽ, neq; vniuocationẽ, ex paraphrasi metaphy. tract. 1. cap. 1. idem. 4. meta. cõmẽ. & tex. 2. idem ibidem, in tractatu 2. in principio.

Ens secundo modo dicitur de vero quod. s. ita se habet in intellectu, sicut extra intellectum, sicut si dicimus, si natura est, si vacuum non est ibidem. Ex hoc poteris scire contra Bononienses q̃ quæstio si est in secundo posteriorum analiticorum, est quæstio de ente vero vt alias notaui ibi.

Ens vt dr̃ de decẽ prædicamentis aggregantur in eo duo modi, quia. s. dr̃ de eis inquantum hñt esse extra animam. Et 2. inquantum sigñant quidditates illarũ essentiarũ. ibid.

Ens est de noĩbus transũptis, quia illud quod sigñat in philosophia, est aliud ab eo, quod a vulgo sigñatur per ipsũ, nam Philosophus indicat aliquid inesse alicui rei cum dicit, inuenitur prædicatũ, tandẽ apud eos significat aliquid inesse in subiecto. ibidem.

Ens si significaret accidens in re vt pluries repetit Auic. aut esset de accidentibus, quæ sunt primæ intentionis, aut secũdæ. Et vide pulchrã rationẽ contra Auicẽ. in hoc loco, quã nõ adduxit in 4. meta. cõ. 3. & est in paraph. vbi. s̃. tract. 1. cap. 1.

Ens quod sigñat verũ est accñs, & est de secundis intelligibilibus. ibidem expresse

expresse colligit ab Auerr. Ex quo sequitur quęstio si est in 2. posteriorum. quærit de esse vero, quod est accidens non reale, sed intentionale, & est ens diminutum. Et iō abiicitur in 6. primę philosophiæ ab Arist. qd nota cōtra modernos.

Ens est subiectum essentiale scientię diuinæ, & decē prædicamenta sunt species eius, & dicit de eis, neq; equiuoce, neq; vniuoce, sed fm prius & posterius, ex tract. 2. in paraphrasi metaphy. in principio.

Entia sūt duplicia, vnum. videlicet. quod aptum est inseruire alteri, qd est finis eius, aliud vero est qd perficit, aliud non, quia sit gratia eius, sed quia est princeps, ideo perficit illud ex tract. 4. in paraphrasi met.

Entia oīa esse sub cura & prouidētia Dei gloriosi. Vide pulchre in paraphrasi meta. tract. 4. ab Auer. in fine. Et dicamus esse harum rerū inferiorū & earum perpetuitas.

Ens vere & maxime ens a Plat. dicebatur ens ipsissimum, vt ita loquar, Them. 1. physico. super tex. 26. Et idem infra ibidem. super tex. 31. inquit Plato ipsum vere ens constituebat ideam, materiā vero primam atque inferiorem esse quidē, sed nihil habere entitatis existimabat, arbitrabatur enim nos entia quodammodo esse.

Enuntiare in omni re & prætermittere nihil forsan vtiq; videbitur esse signum, aut multæ stultitiæ, aut multæ promptitudinis 2. cœli. tex. cōmen. 34.

Eorundem est permixtio & separatio. 1. meta. tex. cō. 16.

EPATIS principatus in generatione sanguinis est paruus. & non principalis contra Galenum. ex 3. de partibus animaliū. Auer. in cap. de corde.

Epar non est sufficiens in faciendo per se suam operationem, nisi propter calorem transmissum a corde temperatum in quantitate & qualitate 2. Collig. cap. 9. de iuuamentis membrorum officialium.

Epar est in latere dextro, licet, quidā hominum narret in aliquibus hominib' fuisse repertum in sinistro & splenē in dextro. Auer. 3. de partibus animalium. in cap. de epate.

Epar vt dicit Arist. in quibusdā hominibus inuenit in latere sinistro, & splen in latere dextro. 4. Collig. cap. 4. de signis epatis.

Epatis caro est principium generationis sanguinis & venarum. Gal. 3. de vtil. parti. cap. 12. 13.

Epar habet panniculum in quo est neruus. Vide causam a Galen. 4. de vtil. parti. cap 12. & 13. Et ibi redditur causa, quare habet arteriam, & quare non habet vnum ventriculum magnū, sicut duo sunt in corde, & alia problemata i illo 13. cap. soluit fm viam suam.

Epar est rubicundius splene, sed splē est rarius & leuius epate, & vide causam in 4 de vtil. parti. a Gal. ca. 15.

Epar a quatuor organis expurgatur a duobus renibus a splene, & cisti fellis. 5. de vtil. parti. cap. 10. Et ibi redditur causa, quia habuit minimum neruum.

Epicurus existimauit mobile posse per magnitudinem cōponi ex indiuisibilibus pūctis, & mobile mouetur per totam magnitudinem, licet in nullo punctorum moueri dicatur, cuius errorē præuidit Arist. tāq̄ præsagiens futurų aliqn̄ hoīem qui ad talē errorē cēt impetiturus.

Them.

Themist.6.phy.super tex.8.

Epicicli quos ponunt astrologi sunt falsi, & silr est de eccentricis & magis 1.cęli cō.5,idem cō.10.& 2.cœli cōmen.35.

Equalitas dicitur duobus modis sm continentiam,& sm hoc dicitur ꝙ circulus est æqualis figuræ rectoꝝ, & dr etiam qñ duo æqualia habēt mensuram cōem qua mensurantur.4.phy.cō.43.

Equalitas est propria quantitati nō qualitati.nam qualitati propria est similitudo 7.phy.tex.cō 32.idem. 5.meta.tex.cō.20.& in ꝑdicamētis.

Equalitas est proprium coniunctionis i.cōparationis.7.phy.cō.34.

Equiuoca inuicem comparari non pñt 7.phy.tex.cō 24.

Equiuocorum alia sunt quorū diffinitiones sunt diuersę voce & rōne. Alia vero quorū diffinitiones sunt equiuocę,sicut nomina 7. phy. cō, 26. Notādum tñ est ꝙ talia nō sūt pure equiuoca,sed ambigua,vt notat Cōmen. ibidem in calce cōmē.

Equiuocationum, aliæ sunt multū distantes, aliæ vero habentes quandam similitudinem,aliæ vero proxime, aut genere ,aut similitudine 7.phy.tex.cō.31.

Equiuocis verbis rectum non est vti in doctrina demonstratiuæ, nisi in his quę licet sint diuersa,tamen cōueniunt in omnibus intentionibus de quibus dici possunt 3. de aīa cō. 20.consilr.2.de aīa. cō. 30. vide 4. primæ philoso.cō.2.

Equiuoca non habent prædicatum essentiale,licet in eis possit esse prædicatum, quod vere dicitur de omnibus significatis eius, vt omnis canis est pulcher, sed in equiuocis analogis potest esse prędicatum, essentiale,sicut in vniuocis 4. met. cōmē.& tex.2.idē 2. posteriorum. vbi dicitur ꝙ si subiectum scientiæ & demōstrationis fuerit analogū, & passio erit analoga, taliū.n.sunt diffinitiones,seu descriptiones quę possunt esse media in demonstrationibus, vt patet 2.physi. de natura tex.cō.3.& de motu 3. physi.cō. 4.& tex.cō.6.sicut est etiam de animæ diffinitione. vt patet 2. de anima.cō.7.& 30.& cō.5.in 3.de anima contra Alex. Aduerte tamen ꝙ licet in pure equiuocis aliquod ꝑdicamentum sm oēm sensum vere dici possit,tñ adhuc propositio est distinguenda,ne remaneat intellectus confusus. 1. cœli tex. cō. 110. Etiam vt puto propter aliam causam ne videantur ignorare dictam equiuocationem &c.

Equiuoce pure dicitur nomen de affirmatione & negatione, & vlr de oppositis 7.meta.tex.cō.15.

Equiuocationis modus multū apud arabes visitatus inuenitur, vnde qñ aliquod nomen significat aliquid, & suum oppositum. ver.gr.ceram quod significat lucem & tenebras, & alum quod significat magnum & paruum. Cōmen.7.meta.cō.15. sic ēt apud nos actio qñque significat actionē & qñq; passionem equiuoce 5.phy.cō.38.

Equiuocę interrogationes sunt distinguendę quando datur responsio talibus interrogationibus 7. metap. cōmē. 36. & est regula Philosophi in 1. cœli.tex.cōmē.110& in libro elenchorum.

Equus maxime omnium cæterorū animalium diuersicolor est oculis. Alii nanq; cesij altero oculo nascitur, quod nulli ex cęteris bestiis

euenit, q̃uis hoies nonnulli altero oculo diuerso gignantur. Arist. in 5. de gñatione anim. cap 1.

Equus inter cætera aĩalia vnus euidentius albescit pilo per senectutẽ. ibidẽ. Et vide causam istius etiam in cap. 5. ibidem.

Equis cõtra q̃ in cęteris aĩalibus accidit: cum. n. in cęteris senectute dentes nigrescãt, equo candidiores reddunt 2. de natura anim. cap. 5.

Equus mas viuit circiter annis quinque & triginta, femina plusq̃. 40. iã & quinque & sexaginta annos vixisse equum traditum est, quinto de historia anim. cap. 14.

Equę potissimum ex feminis incenduntur libidine, mox vaccæ, equæ itaq; equant, vnde vocabulũ id ad hoc vno aĩali traditur maledicto in mulieres libidinosas. Arist. in 6. de natura anim. cap. 18.

Equę tempore coitus humorem suis genitalibus si sem geniture emittunt, sed multo tenuiorem q̃ marésque hyppomanes nõnulli appellant, non q pullis nascentibus adhe rent accipientium humorem difficilem aiũt esse q paulatim labitur. Arist 6. de natura anim. cap. 18. Et ibidem dicit q hic præcipue ad veneficia paratur, quod etiã Theocritus in pharmaceutria sentire visus est, licet Arist. aduersetur in hoc, quia suspicatur hyppomanẽ plantã esse.

Equus salacissimum omnium animaliũ, tũ seminarũ est: homine excepto. Arist. in 6. de natura animalium cap. 22.

Equi mares sunt propter coitũ minus viuaces feminis. ibid.

Equorum vita est vt plurimũ longissima vsq; ad triginta protrahi põt, licet etiam nonnullis vsq; ad quinquaginta protracta sit. ibidem.

Equa cum peperit statim secundas deuorat, atq; ẽt q pulli nascẽtis frõti adheret hyppomanes dictũ: minus causa parua. ibidẽ. Vbi aduerte q aliter sumitur hyppomanes hoc loco, & aliter supra in eodẽ libro ca. 20. est. n. nomẽ multiplex apud Arist vt elicitur ex cap. 18. Et vt nõtaui tibi in loco ꝓprio, licet Theocritus in pharmaceutria ab vtraq; significatione dissentiat & opinetũ ẽt habere tertiam significationem pro plante genere.

Equ seniores profecto tã mares q̃ feminę sunt fecũdiores 6. de natura anim. cap. 22. quod ea rõne euenire credendũ est, quia cũ oĩum animaliũ excepto hoĩe salacissimũ sit equus ex coitu in iuuentute in modico vsu semen refrigeratur, & est sterile. idem in hominibus plerũq; euenire cernimus.

Equus nõ peruertit innitũ asini, sed asin⁹ equi 6. de nã cap. 23. vide causam in 3. de gñatione aĩa cap. vlti.

Equa non asinũ vt asina equũ recipit, nisi asinus sit qui equã suxerit admittunt de industria, quod hyppotelas vocãt, ac si equi mulgos cognomines, qui in pascuis mõ equorum viribus bonis superantes conalescent 6. de natura anim. cap. 23.

Equi, muli, & asini potu maxime pinguescunt 8. de natura anim. cap. 8.

Equi & cameli libentius aquam turbulentã & crassam bibunt, quippe quę nec ex fluuio quidẽ prius hauriant q̃ pede inturbent. ibidem. & infra cap. 24.

Equum & ouem homines vsuperiti tot morbis infestari quot hominẽ referunt 8. de natura animalium cap. 24.

Equatū genus miro quodā amore suę prolis piatur, teneri, cuius rei indicium est ꝙ sepius steriles ausc sant pullos a matribus, quos ipsę amore prosequentes tueantur 9. de natura anim. cō. 4.

Equam, regi scitarum ferunt fuisse egregiam, ex qua mares generosi omnes generarētur, quorum vnū qui præstantior haberetur cum vt ex matre procrearet admissum omnino recusasse opertā, deinde latuisse matrem, vt imprudens superueniret, verū vbi a concubitu faciem matris detectā agnouerat, fugam properasse atq, seipsum actū præcipitem interemisse, ex 9. de natura anim cō 47.

Erinaceus & elephantus testes intus habent, & vide causam 1 de generatione anim. cap. 12.

Error & peccatum hñt latitudinem, quia minus error est maior alio 4. meta. tex. cō. 18. Et ponitur exēplū in tex. ꝙ magis errat qui dicit quatuor esse mille, q̄ ille qui dicit quatuor esse quinque.

Esse fm veritatē in entibus est qd intellectuale. videlicet, esse res extra intellectum, sicut est in intellectu, ita ꝙ eē & vex nomina synonyma sunt ex lib. destru. disputa. 5. i n solutione. 3. dubij.

Esse essentialiter non est nisi ex causa agente & gñante quæ est, aut natura aut aīa, aut intellectus. Cōmē. 4 physi. cō. 128.

Esse & non esse dicūtur de subā simpliciter, & de accñtibus nō simpr. 5. phy. cō. 7. & 1. de gñatione & corruptione tex. cō. 11. & 1. physi. tex. cōmen. 62.

Esse non prædicatur per accidens de aliquo, dicere. n. aliquid esse nō est prędicatio per accidens. Cōmen. 1. physi. cō. 27. Ex hoc assumit Alex. Achillinus in libro suo de distinctionibus in principio. Et in 1 libro de elementis dubio. 23. ꝙ esse existentię & esse essentię sunt idē, & sunt nomina synonyma, vnde sum & ex isto sunt verba substātiua synonyme idem significantia. vnde ponit tria corollaria, primū, ꝙ exñtia qdditatiue dr̄ de his quæ sūt. sed m est iam allegatum ꝙ sum & existo sunt verba substantiua idem significātia synonyme. tertiū est ꝙ duæ primæ qōnes simplices, videlicet. quæstio si est, & quid est, ambę pertinent ad quidditatem, sed differūt penes hoc, quia quæstio prima an est, pertinet ad quidditatem vniuersalem rei, & dicitur prima. quia vniuersalia sunt nobis notiora, & particularis cognitio vniuersalē præsupponit, cū scientifica fuerit, aut distincta. Ex 1. physi. tex. cō. 4. Et ideo particularis cognitio secunda dicitur. Secunda vero quæstio. s. quæstio quid sit ad particularē rei cognitionem spectat. Ideo per proprium genus & per propriā dfiam, vt patet ex 7 primę philosophiæ cō. 43. Et subdit ꝙ ex his intelligić dictum Auerrois in 5. meta. cōmē. 14 ponentis diuersitatem expositorū in quæsito simplici, scilicet vtrū aliquid sit, an scilicet collocetur hæc quæstio in quæstionibus accidentis. Et est opinio Auicen. quam sequić Scotus vt asserit, aut in quęstionibus generis, & est opinio Aristo. quam sequitur Auerro. quia intelligunt per hoc nomen ens aliquod cōmune decem prædicamētis analogicè dictum. Deus enim non est in genere vniuoce dicto, sed

Margin notes: Digressio dec & es | senti... tra A... Achi... | Vid & ad uerte ... contra ... opinione. ... in epit... ... ta. tra. ... vbi d... gu. t quo modis dr ens qu. a ... pusilli... quitur.

ſed bene ẽ in genere analogo, in libro etiam de elementis loco prælegato dicit. ꝙ ens & eſſe ſola grammaticali differentia diſtinguũtur, qualis eſt inter verbum & participium. Nam ens eſt deriuatum ab eſſe: vt dicit Cõmenta. 7. metaphy. cõmen. 15. Et ſic dicit tria, ꝙ cum ens diſtinguatur in potentiam & actum, & in congregatum dicit, ꝙ forma eſt ipſum eẽ, quia eſt id quo aliquid eſt, ſed forma eſt, quo aliqd eſt, igit forma eſt ipſum eſſe 2. dicit, ꝙ materia eſt eſſe potentiale 3. compoſitũ eſt ipſum eſſe intranſitiue, & eſt ipſum eſſe cõpoſiti, ſed non eſt eſſe tranſitiue, & eſt eẽ quo ipſum eſt, quia tale eſt forma.

Sed iſta opinio ſtare non põt in fundamẽtis Peripateticorum, quia licet in abſtractis a mã, eſſentia & exiſtẽtia idẽ ſunt. tñ ſecus eſt in generabilibus & corruptibilibus, ſcribit.n. Philoſophus ꝙ in conceptis cum materia, aliud eſt quidditas, & aliud eſſentia 7. primę philoſophię tex. cõ. 34 & 3. de aĩa. tex. cõ. 9. vbi ſcribit, ꝙ in quibuſdam aliud eſt caro, & aliud carni eſſe, & magnitudo, & magnitudini eſſe. Nam illud quod diuerſificauit eſſẽtiã a quidditate in iſtis generabilibus, vt ſcribit Cõmẽ. 3. de anima. cõ. 5. in ſol. 3. quæſtionis. eſt materia. Et inde prouenit maxima diuerſitas inter naturas entiũ abſtractorũ a materia, & naturas generabilium, vñ vidẽmus Ariſt. ſępe dicere, ꝙ nihil eſt cõe vniuocũ illis & iſtis. Et propter hoc tenendũ eſt exiſtẽtiam in iſtis inferioribus in materia conſiſtentibus, non eſſe de quidditate, quod ſic oñditur, illud quod eſt de intrinſeca ratione quidditatis non poteſt, nec re, nec intellectu ſeparari a tali quidditate, ſed quidditas poteſt intelligi ſine exiſtẽtia, igitur exiſtentia nõ eſt de quidditate. Sed ad hoc præfatus Doctor nititur rñdere. inquit. n. ꝙ duplex eſt eſſe, nãle & intentionale. Et ſimiliter ens diuidi per reale & rõnis, & tunc negat minorem, quia licet eſſentia cõcipiat ſine eſſe nãli, nõ tñ cõcipit ſine eẽ intẽtionali, imo ipſa in cõceptu aĩę ẽ ens rõnis, & oportet ꝓportionabiliter correſpõdere ens reale in eẽ naturali, & ens rõnis ſcꝫ hũi eſſe cognitũ p intellm, nulli. n. dubiũ ẽ ꝙ res põt eẽ cõcepta, q̃uis nõ exiſtat. Sed iſta ſolo ſtare nõ põt, nec eũa cuat argm̃, quia certũ eſt ꝙ eſſentia aut quidditas rei, vt eſt in aĩa quidditatiue intelligi põt, & tñ in tali eſſe, illud eſſe cognitũ eſt ſibi aduẽtitiũ, & nõ q̃dditate includit in cõceptu quidditatis, quia qñ intellꝰ intelligit hoĩs quidditatẽ, q̃ eſt aĩal rationale mortale, non intelligit eſſe cognitũ, vt clarũ eſt. Vnde Cõmẽt. 7. meta. ſenſibilia ſũt entia, licet nõ ſentiantur, ſicut ſunt entia, licet nõ intelligant. Arguit. n. Philoſophus ibi contra Plat. aſſerentem ꝙ illud qđ ſignificat diffinitio, ſit pars ſubſtantiæ ſenſibilium, tunc. n. vt aſſerit ſequeretur vt eas eſſe intellectas ſit pars eorũ eſſe, adeo ꝙ ſi iſta ſenſibilia nõ fuerint, intellecta nõ erũt. Arguo igitur ſic, ſicut ſe habet ſenſibile apud ſenſum, ſic ſe habet intelligibile ad intellectum 3. de anima tex cõmen. 2. ſed eſſe ſenſatum accidit ſenſibili in eſſe naturali, nam vt inquit Ariſt. in loco prælegato contra Platonem. ſi aſtra non viderentur a nobis adhuc eſſent, igitur pariformiter eſſe cognitum,

tum, & esse intellectum accidit intelligibili, sed per te ita proportionabiliter est esse rationis ad ens in aīa, sicut esse naturale ad ens extra animā, igitur sicut esse cognitum accidit obiecto intellecto, ita esse actualis existentiæ accidit essentiæ in esse naturali, ita. s. intelligendo quòd non est de intrinseca ratione eius. Et confirmatur, quia tale esse cognitū est ens diminutū, & est cōfirmatio quædam, cōparatio autē accidit rei, & est separabilis a re, sicut dicit Cōmenta. 3. cœli cōmē. 9. Dicit. n. ꝙ ens respectiuum est hñs infinitas dispositiones & cōtrarias, res aūt sm ꝙ est essentia, non habet nisi vnum, & est quodāmodo sua essentia. Et hoc ēt est quod aperte dicit Auic. in 5. suæ met. ca. 1. Equinitas est tantū equinitas: non est in actu, nec in potentia, non est singularis, nec vniuersalis, nec est existens in his sensibilibus, nec in anima. Ecce igitur ꝙ tam esse sensibile & naturale, q̄ esse in anima seu esse cognitū sunt aduētitia quidditati. Confirmatur, quia diuisio p pōam & actū est diuisio per modos q̄ sunt accñtia, sicut scribit Cōmē. 2. phy. cō. 32. vbi per diuisionem causarū per modos exponit diuisionē per accñtia. videlicet. quia non sunt de intrinseca ratione causarū, sicut p singulare & vniuersale per simplex & cōpositū per pōam & actū. Vnde sicut singularitas & vñitas non sunt de intrinseca ratione quidditatis, sic neq; actus, neq; potētia. amplius si aliqua essentia includeret quidditatiue existentiam actualem, quæ tempore perficitur, maxime esset essentia motus. Nam tempus, aut est idem quod motus, aut est passio quædam ipsius. 12. meta. tex. cōmē. 29. sed essentia motus abstrahit ab existentia temporis, sicut scribit Cōm. in 4 physicæ auscultationis authoritate Alexan cōm. 101. vbi dicit ꝙ quando Arist. dicit, tempus esse numerū motus, non est intelligendū ꝙ mensurat essentiā motus, & ibidem cō. 97. dicit, ꝙ motus pōt imaginari sine tempore, quia est prior natura, & hoc patet manifeste, quia in diffinitione motus non apparet tempus. Vnde non aduerterunt isti qui ponunt existentiā esse de quidditate rei, quod auferunt prioritatem naturæ, quia existētia non est nisi respectu singularis, & ita non posset intelligi genus sine speciebus cum essentia generis sit in specieb⁹, nec posset intelligi species sine singularibus cum existentia speciei sit in indiuiduis, & multa alia quæ cōtra Ioannem superius annotauimus in consimili materia. Amplius in existentia per se quidditatiue diceretur de natura humana, sequæretur quòd omnia attributa quæ vere competunt naturæ humanæ, quatenus est existens sibi per se competerent, & ita cum naturæ humanæ, quatenus existens est competit quòd sit singularis, quia nihil existit nisi sit hoc, & singulare, & similiter sibi vt existens competit quòd generet quòd sanetur, sequeretur igitur quòd homo per se sanaretur per se generaret & per se generaretur, consequens est contra Philosophum septimo primæ philosophiæ. tex. cōmen. 28. & in prohemio meta. actus & generationes omnes sunt circa singulare, vnde homo sanatur, quia Sortes sanatur. Vnde mirum est per vitam

meam

meam quomodo nõ aduerterũt ꝙ non est maior rõ vt existẽtia sit de quidditate rei q̃ singularitas, vnde Cõmen. 2. de anima cõmen. 9 dicit, ꝙ indiuiduum fm ꝙ indiuiduũ est per formam, quia non est indiuiduum nisi secundũ ꝙ est in actu, & nõ est in actu nisi per formam. Ecce igitur ꝙ existentia est, quæ in diuiduo cõpetit fm ꝙ indiuiduũ, non igitur cõpetit naturæ sub qua indiuiduum est collocatum. principium enim per se notum est, & ab omnibus concessum Peripateticis ꝙ nihil ęxistit nisi singulare. Vnde 12. metaphy. cõmen. 27. verus respectus est particularis, cũ vniuersalia non habent esse extra animã. Amplius autem falsum est, & ab omni veritate remotum ꝙ quæstio si est, & quæstio quid est: sint ambę quęstiones spectãtes ad quid ditatem, & ꝙ non differunt, nisi p particulare & vniuersale, quia tũc sequeretur ꝙ de rebus simplicibus in quibus non sunt nisi causæ vniuersales, nõ possunt ambæ istę quæstiones formari, sed solũ istæ quæstiones formarentur de rebus compositis in quibus aliæ sunt causæ ꝓpinquę a causis vniuersalibus, hoc autem falsum est, & contra Philosophum, & omnes expositores, nã de omnibus formari possunt, scribit enim Cõmen. contra Them. 4. cœli cõmen. 22. & in paraphr. ibidem. clarius in summa secunda, ꝙ est differentia inter simplicia & cõposita: nam simplicium causę sunt simplices & tales sunt etiã propriæ causæ, nam in simplicibus non inueniuntur nisi causæ vniuersales tantum, & hæ sunt sibi etiam causæ proprię, in compositis vero causæ ꝓpriæ sunt res additę causis simplicib⁹ & vniuersalibus. Et ideo ad illorum notitiã non satis est causas vniuersales exponere, & proprias negligere. Amplius si demõstratio non abstrahit ab actuali ex illa, sequeretur ꝙ demõstrationes mathematicæ oẽs essẽnt sophisticę paralogizantes, quia omnes innituntur principiis & propositionibus quæ non habent esse extra aĩam, vt dicit expresse Cõm. in 3. phy cõ. 62. [illegible] propõnes, pũctus motus [illegible], & linea superficiẽ, & superficies corpus, sunt propõnes opinabiles geometricæ, q̃ nõ hñt esse extra aĩam. Amplius Aris. 1. posterioꝝ dicit ꝙ arithmeticus supponit vnitatẽ eẽ, & quid est vnitas. Aliud aũt est vnitatis esse, & quod quid est vnitatis. Alterans autem dicit diuersitatem in essentia, & non alteritatem qualis est inter quidditatem vniuersalem & particularem. Amplius quæstio si est, terminatur syllogismo hipothetico per naturã, vt docuit Cõmen. in lib. prio. in cap. de syllo hypothetico, nec aliqua via quam p diffinitionẽ, diffõ aũt nõ dicit aliquid esse, aut aliquid non esse ex primo posterioꝝ. sequitur ergo ꝙ istę quæstiones longe aliter differũt inter se, q̃ per vniuersale & particulare. Nec obstat authoritas Cõmentatoris in 5. meta, cõmen. 14. dũ dicit ꝙ in quæsito simplici sunt diuersificati expositores, in quo q̃ritur, an aliquid est, quia quidã dixerunt in 2. topicorũ, ꝙ reducunt ad problema de accidente: & quidam ad propblema de genere, nã illud nõ fuit dictũ pp Auic. qui reduxit illud ad ꝓblema de genere. Nã nõ est cõsuetudinis Auer. Aui. dicere

dicere Arist. expositorem. Nā p ex positores appellare cōsueuit Alex. & Them. ex nouis, ex antiquis vero Theophr. & Eudemū, vt ē videre in doctrina eius. Amplius Aris. nō dr̄ Arist. expositor, nec est verū fm Arist. qd̄ quęstio si est, quærit de esse quid est genus, immo q̄rit de esse q significat veritatē, & ex consequenti q spectat ad pblema de accidēte. Et de hoc adduco verba Auer. in ppria forma in dispu. 8. in Solut. 1. dub. vbi dicit contra. Auic. n. vt recitat Commen. 4. Meta. cō. 3. voluit q ens & vnum sunt dispōnes accidentales, cōsequētes propriam naturam. Hoc autē est error, & ideo dicit omnia fundantur super vnum errorem. v3. q esse rei est vnum suorum consequētium, & reddit causam, id. n. quod præcedit in scientia nostra quidditatem rei, est id quod significat verum esse. Et ideo qn̄ petimus si res ē ens, vel si habet esse, & illa res habet causam inferētem suum esse, tn̄ valet quantum dicere. vtrum habet causam vel nō, vt patefecit Arist. in principio secundi Poster. sed si illa res non habet causam tātum valet quantū dicere. Vtrū res habet consequens inferens suum esse, & qn̄ ītelligitur de ente id qd̄ intelligit̃ de re vel substantia, tunc sumitur modo generis analogicē dicti. Ecce igitur manifestissimū q quæstio si est in principio libri Posterior. quærit de esse quod significat veritatem propositionis, & non quærit de esse quod est genus. Et sic etiam fm Arist. illa quęstio reducitur ad problema de accidente, & non ad problema de genere, nam esse quod significat veritatem propositionis significat accidens & esse, qd̄ significat substantiam rei reducitur ad genus, sed quid fuit in causa q iste vir & ille Suessanus inciderunt in talem errorem, vt asserant ambas illas quęstiones esse de essentia & quidditate? quia non potuerunt videre quo modo illa prima qō cū sit demratiua possit q̄rere d̄ illo eē q significat accn̄s, quia illa est qō topica, sed si vidissent Auer. in 2. Poste. in magnis Cōment. com. 3. vtriq; hoc nō dixissent. ibi. n. apertę vult Cōmen. q quæsitis quę numerantur in lib. Topi. vtitur demratiuus, sicut eis vtitur topicus, sed diuerso mō, quia demōstrator q̄rit q̄sita in ordine ad dispositiones q̄ sunt extra animā, & per relationē ad primas intentiōes, topicus vero tractat de illis in ordine ad secundas intentiōes, sicut dicit. Et tu videas ibi eū, igit̃ in pposito qō, an sit pt ad vtrunq; spectare, & semp quærit de eē qd̄ pertinet ad problema de accidente, qn̄ quęrit de esse vero & de topico nō est dubiū, & de demonstratore patet p authoritatē Auer. vbi. s. in dispu. 8. sic igitur esse actualis existentiæ, non est de quidditate rei. Non aūt intelligas qōnē si est q̄rere, an res actualiter existat, sed q̄rit vt̄ um habeat causam, vel in essendo, vel in inferendo per quā pōt ostendi q actualis existentia sibi pōt cōpetere, nā demones & diffinitiones abstrahūt ab actuali existētia, sicut probatū est supra cōtra Ioan de Gandauo, qui fuit author istius opiniōis manifesti erroris, nō obstat authoritas Auer. 1. Phy. com. 27. vbi asserit q dicere aliqd eē non est pdica

tio per accñs, quia sumitur eē nominaliter.i.dicere aliqd eē ens,qa tunc ens significat substātiā rei,& ē pdicatio in prīo mō,quia pdicatur superius de inferiori, quia ens illo mō est genus analogū, & hoc declarant verba eius sequētia in illo cō. sed ibi eē significat veritatē ppōnis & bene erit pdicatio p accñs, nec obstat authoritas Cōmē. 2.Ph.cō.71.ꝙ prima philosophia cōsiderat de rebus existētibus inquātū existūt,qa ibi sensus ē,ꝙ prima philosophia cōsiderat de entibus ĩquātū sunt entia,& nō significat ꝙ sit d reb⁹ accñtaliter existētibus,& ꝙ dicit ꝙ ens est deriuatū ab esse: vt asserit Cōmēta. in 7.Meta.cō.15.Rñdet ꝙ vt exponit Alber. illā authoritatē in tract. 1.ca. 4. Tale ens qd dr de pdicamentis accñtiū est deriuatū ab eē, sed nō ens qd dr de forma substātiali, qa talis nō est ens, & est deriuatū ab eē,ĩmo est ens,cuius actus est esse, sed actus accidētiū nō ē eē,qa multa nō dāt eē nisi fm quid, & eē fm quid nō est esse simplr: sed deficit ab illo,& nō est deriuata similitudo eius, ꝙ aūt asserit ꝙ sunt tria eē. v3. esse qd est forma & eē qd ē materia,& eē cōpositi,dicim⁹ nos ꝙ si p esse ĩtelligit existentiā, vnū est oīum istarū triū substantiarū existentia, quia nō oportet multiplicare entia sine necessitate, sed existentia est a forma prīcipaliter, composito vero & materię cōpetit in participationē, ens.n. & vnum cū multipliciter dicant, qd vere ē, actus est 2.de Ani. vnde Boet. in li. de vnitate & vno, dicit omne eē ē a forma. Quod ēt Peripatetici describentes dixerunt, esse est existētia formę ĩ materia. Nec sequit ꝙ sit dare medium inter actū primū & scdm, quia forma non dicitur actus primus, nisi pro quanto dat eē simplr ipsi cōposito, & formaliter tale eē est effectus formę, effectiuę ṽo ē effect⁹ agētis ꝙ mediāte forma pducit tale eē, & tale est in pdicamēto substātię, sicut effectus reducit in illud genus in quo est cā eius. Vnde ēt punctus pprie loquēdo nō ē substātia, neq; qualitas, neq; quātitas &c. sed ē principiū quantitatis. nō oportet.n. oīa q pertinēt ad rē alicuius pdicamēti recipere pdicationē formalē. Et in recto illius vt clarū est, & sic nō oportet ꝙ si existētia differt realiter ab essentia, vt sit dare mediū īter substātiā & accñs, qa eē existētię est reductiue in pdicamēto substātię, licet nō sit formaliter, neq; materia, neq; forma, neq; substantia cōposita, est tñ effectus formalis formæ & efficientis effectiuè, vt dictū est, pōt tñ dici accidēs nō sumēdo accñs, vt fm rē distinguitur cōtra substātiā, sed put distinguit cōtra id qd est de quidditate, & sic existentia accidit quidditati, sicut dicit Philosophus in pdicamētis. ꝙ hō accidit animali. Teneo ergo materiā & formā eē partes eēntiæ cōpositi, & ꝙ ipsa essentia sit ipsū cōpositū in istis generabilibus & corruptibilib⁹, & ꝙ eē actualis existētię, ē realiter distinctū ab essentia, & est fm rē in pdicamēto substantię reductiuè mō prædicto. Et hoc in via Aris. & Cōmē. & in hoc concordes sunt Thom. & Egi. Roma. in speciali tractatu de ente & essentia, sed discordia est in duob⁹ inter viā Cōmē. & Latinorū, quia

Latini

Latini dixerunt materiã non solũ eẽ partẽ essentię, verũetiam partẽ quidditatis imitati in hoc opinionẽ Auicen. In 5. suę Meta. cap. 2. Et Scotus in 7. Metaph. & in 3. sntẽ idẽ tenet. Antiqui aũt Peripatetici & Cõmẽ. distinguũt inter quidditatẽ & essentiã in istis iferioribus, & volũt materiã eẽ partẽ essentię, sed nõ partẽ quidditatis, nam tota quidditas est ipsa forma. Materia aũt ẽ quidditatis vehiculũ, & sub hac ratione apparet in diffinitiõibus: scribit. n. Commẽ. ꝙ quidditas hoĩs est hõ vno mõ, & nõ est hõ alio mõ, & est forma hoĩs, & ñ est hõ qui est cõgregatus ex materia & forma. Alia dĩa est, quia isti tenent in oĩbus creaturis eẽ distingui ab essentia, in solo. n. Deo esse & essentia sunt idẽ oĩb' modis, sed ſm Auer. & Arist. in oĩbus abstractis a materia eẽ & eẽntia sunt eadẽ licet nullibi ęque pfectẽ verificetur hoc nisi de primo principio, sed in generabilibus & corruptibilibus secus est, vt iã declarauimus. Placuit. n. nobis digredi in hoc loco, qa multi sunt decepti tẽpestate nr̃a ĩ istis maĩfeste sicut vidisti &c.

Essentia non est elemẽtum, neq; ex elemẽtis, & hoc necesse ẽ in oĩbus cõpositis: nã formę rerum sunt superadditę elemẽtis 1. de Ani. com. 77. idem 7. Metaph. tex. com. vlti. & 1. de Generat. & Corruptio. 84.

Esse sensibile & nutribile est ſm eẽ viuum in eo qđ viuum, sed esse calidum, vel frigidum, vel graue, aut leue est ſm ꝙ est corpus naturale 1. de Ani. commẽ. vltimo.

Esse sensibile queẽadmodum diuiditur in materiam & formam, sic eẽ intelligibile diuiditur in consimilia his duobus. s. in aliquid simile materiæ, & in aliquid simile formæ 3. de Ani. commẽ. 5. in Solutione quæstionis tertiæ.

Essentialiter tale prius est eo, ꝙ est per accidens 4. Meta. com. 14. idẽ 3. Physi. t. com. 66. & 4. Phy. com. 43. idem 1. Cœ. com. 14.

Essentiæ rerum ignotæ cognoscuntur ex suis actionibus 7. Metaphy. comm. 9. Vide in 1. de Ani. in t. c. 11. & in 2. de Ani in t c 33 & 42.

Essentiæ rerum ĩtelligibilium sunt existentes, licet non intelligantur 7. Meta. t. c. 58. Vide in concordã.

Esse est nobilius nõ esse 9. Metaph. 20. & in 2. de Generatio. & corruptione tex. commen. 59.

Essentiæ prædicamentorũ & quidditates non habẽt aliquod cõe, sed sunt diuersæ 10. Meta. com. 8.

Essentia prima nõ habet materiam 12. primæ Philosophiæ com. 49. Et elicitur ex tex.

Esse rerum sequitur colligationem earũ, & si sic, dans ergo colligationem est dans esse, & quia quodlibet colligatũ vnitur ex aliqua re a qua fit vnũ, & vnum ex quo colligatur, pcedit ab vno per se semper existens. sequitur ergo ꝙ sit vnum solum per se existens, & ꝙ illud det vnam rem per se, & ex hoc procedunt entium species ſm naturalem diuisionem earum. Ex libro destru. disp. 3. in Solut. 12. du.

Esse ſm Auicẽ. significat dispõnem additã supra substãtiam rei extra animam & res & ens quasi accñs rei cui attribuitur. Ex lib. destru. disput. 5. in Solut. 13. dub. Ita etiã dicit in 4. Metaphysi. commen. 3. & in 10. Metaphysi. comm. 10. de ente & vno. idem inquit Auicen.

Digressio cõtra modernos de qdditate cõpõne & eẽ ſm Auic. & ſm Auerr. in quo cõsistat eorũ dĩa.

 specia-

ſpecialiter autem in lib. deſtru. lo co prçallegato, iſto mō deducit ex verbis Auic. iſtam fuiſſe eius opinionem ꝙ eſſe & ens ſignificat aliquod accidens extra materiā additum ſupra rei ſubſtātia iſto modo quia Aui. dicebat, ꝙ quidditas rei eſt ante eſſe, hoc aūt iſta rōne oſtē debat, quia pōt quidditas hoīs per diffinitionē ſciri, ēt quidditas triā guli & figuræ non conſiderando vtrum habet eſſe in re extra aīam, vel non, & ideo dixit ꝙ tale eē eſt aueniens poſt rei quidditatē, & ē accidens inherens ei: vnde tale eē non eſt pars conſtituens rei quidditatē, & inde contingit ꝙ intellectus comprehendit rei quidditatē ignorando, vtrum tale ens hēt eſſe reale extra aīam, aut non. Ex iſtis Auic. verbis deducit Cōmē. hanc fuiſſe ſnīam Auic. & aduerte ꝙ litera antiqua ē deprauata ibi, & fuit cauſa erroris, ꝙ expoſitor illius loci & Alex. Achillinus & alij ſequaces, nō intellexerunt mentē Aue. ī illo loco. tñ potuerūt ītellexiſſe ex alijs locis, debet igiť litera ſtare, ſic patet ꝙ illud eſſe quo vtiť non eſt illud qđ ſignificat ſubſtantias rerū. ſ. illud qđ eſt tanq̄ genus, neq, illud qđ ſignificat rē eſſe extra intellectū &c. Et vis rōnis Auerr. ad probandū Auic. tenuiſſe eſſe dicere quoddā accidēs aduenīēs extra aīam ſupra rei ſubſtātiā, & inhærere ei in hoc conſiſtit, cū apud Peripateticos ens ſumatur duobus modis, Vno mō ꝓ vero, & alio mō pro oppoſito priuationi i. pro illo cui opponiť priuatio. i. non ens qđ dicit entis priuationē, ſed Auic. dictum aſſerentis rei qdditatē eē ante ipſum eſſe nō pōt verificari nec pro ente vero, nec pro ente qđ opponitur priuationi. igiť ſumiť tertio mō vt. v. 3. dicit qđdā accidens aduenīēs extra aīam, ſicut albedo corpori, vt ſtatim probabiť. Aſſum ptū probať, nā ens qđ opponitur priuationi, diuidiť in. 10. ꝑdicamē ta: & eſt ſicut gen⁹. v. 3. analogū di ctū de eis: quia prius dr̄ de ſubſtā tia, & inde procedūt ſtare, iſto mō debet ſtare alia entia, q̄ ſunt in ſecūdo mō. Vult dicere ꝙ cū ens qđ opponiť priuationi diuidaťin 10. ꝑdicamenta Ariſt. n in 5. Meta. t. c. 14. & ī fine ſexti ens extra aīam diuiſit in prçdicamenta decē. Tale n. eſt qđ opponitur non enti qđ ē entitatis priuatio. Ideo quia ens ē pri⁹ ꝓ priuatione, res igiť q̄ ſunt in decē ꝑdicamētis. ꝓcedunt oīa q̄ ſignificāt priuatiōes, q̄ priuatiōes cōtinenťan altero mō. ſ. ſub priuatiōe oppoſita enti. Figmenta. n. & vſr ea q̄ formaliter entia nō ſunt, ſub priuatione & nō ente cōtinentur, priuatio āt eſt poſterior habitu, & oſtendit tale ens dici ſm pri⁹ & poſterius, quia abſolute diciť de ſubſtātia & ſimpliciter, ſed accñs dr̄ ens eo ꝙ habet eē ī eo ꝙ eſt ens p ſe iuxta ſnīam Philoſophi in 7. primç Philoſophię te. c. 2. Alia vero dicunť entia, eo quia taliter entis. Et aduerte ꝙ in litera antiqua ſequiť & ens ꝙ primo genere ītelligitur eſt cōe oībus ꝑdictis. Et ſi ſic iaceat ſenſus clar⁹ eſt, q̄a iſtud ens qđ ſignificat eſſentias decē ꝑdicamentorū prima ſignificatiōe & ſine medio, vt dicit Cōmē. 10. Meta. cō. 8. & illud qđ eſt ſicut genus, & eſt cōe cōmunitate ꝑdicationis analogæ, vt dictum eſt, ſed alia litera nouiter impreſſa habet,

ſed

sed ens qd dicitur pro vero, cōicat in eo oīa prędicaměta ęqualiter. Et si isto mō iaceat sensus, etiā est clarus,& facit nos lucrari ista secū da translatio vnam differentiā inter ens quod sumitur pro vero. Et inter ens cui opponit᷑ priuatio, qa ens cui opponitur priuatio dr̄ ſm prius & posterius,& analogice ſm Peripateticos, sed ens pro vero dr̄ de omnibus pdicaměus ęqualiter & quasi vniuoce. Et rō ē, quia ens pro vero non significat nisi ens diminutū, qd est respectū ad aīam, quia tunc aliquid dr̄ habere eē in veritate, qn̄ ita est extra animā sicut est ī anima. Veritas.n. vt dicit Cōmenta.in disp.1.in Solone 22. dub. Et ět hic ē adequatio rei ad Itellium. Et hic dicit ſm nouā trāslationē ꝙ esse in rei veritate in entibus est quid intellectuale, & est eē rē extra aīam, sicut est in anima, & id qd illud significat est synonymū veri, & est id qd significatur p copulā cathegoricā in propōnib' cathegoricis Nā dictio est, dr̄ dupliciter. primo id qd significatur vt cum dicimus, si res est, aut non est, aut si hoc erit hoc, aut nō erit hoc scđo mō id qd pdicatur de entibus tanq̄ gen',& vbi patet, ꝙ ens qd est synonymū veri sumitur pro esse qd est copula, q̄ in cathegoricis semp est nota pdicati, significat n. quandā cōparationē quam sine extremis non est ītelligere, & veritas in tali cōpositione & diuisiōe cōsistit, vt dicitur in 3. de aīa. Et ideo tale ens veiū, quia est i anima,& est ens dimidiū Arist. exclusit aditū suū, sed ens extra aīam, quia opponitur diuisiōe retinuit. Et illud diuisit tribus diuisionibus penes quas scīas illa diuidit᷑, sicut pulchre notauit Commen. in prologo super 7. Met. Et ideo scias frater mi, ꝙ isto mō ens p vō sūptū vniuoce dr̄ de decem prędicamentis, quia veritas ęque bene potest adaptari & consistere in cōpositione conceptuū significantium substantiā, sicut in cōpositione conceptuū significantium qualitatē, sicut.n. ista est vera & quidditatiua, hō ē animal, ita sine aliquo discrimine, ista est vera. albedo ē color, & linea est quantitas, non.n. hic ē analogia,& ita patet ꝙ tenētes vniuocationē entis, tenuissent hoc de ente, qd est synonymū veri, tunc Peripatetici nō eēnt discordes ab ipsis, sed ipsi tenēt hoc ět de ente, qd significat essentias decē prędicamentorum,& equiuocatio decepit eos,& opinio Plato. sic igitur ītelligis qūo secunda translatio verior est, & tunc sequitur ět de tali ente vero, qd est quid intellectuale. i. ens in anima & dimidiū. Vnde litera antiqua est corrupta quę dicit, sed ens qd intelligit᷑ pro genere est quid intellectuale. s. res eē in anima, sicut est extra aīam, patet. n. ꝙ falsa est, sed debet stare p vero. Vbi dicit primo genere, iā.n. pdixerat in illo loco ꝙ esse in veritate significat eē extra aīam, sicut in aīa, & hoc est quid intellectuale & ens rōnis & ens diminutū, vt patet etiā ex cōmē. 8. in eadē qōne contra Auic.& ita ět noua trāslatio iacet vt poteris videre. Et dicit Cōmē. ꝙ hęc scīa. s. etiā veram pcedit quidditatē rei. Pro quo debes scire vt est snīa Auerr. in 8. dispu. in Solut. 1. dub. contra Auic. id qd pręcedit in scientia nostra

 quiddi-

quidditatem rei ē id qđ significat eē verum. Vnde cum in principio secundi Poste. Anali. Philosophus ponat duo q̄sita simplicia .s. si est, & quid est, dicit. ꝙ quęsitum quo quæritur an aliquid sit, pręcedit q̄situm quo quæritur quid sit. vult Comm. ꝙ quęstio si est, quærit de esse vero, quod significat ens dimidium importās cōpositionē quādam sine extremis nō possibilem intelligi, in qua compositione consistit veritas aut falsitas, vnde vt dicitur q̄n quęritur an res sit, vł habeat eē si illa res est habēs cām, vel nō, & si non habuerit causam, & de illa quęritur: vtrū sit tantum valet, ac si quæratur vtrū habeat aliquid cōsequēs, puta effectū vel proprietatem, vel operationē, ex quo possit inferri a posteriori suum eē, & hoc est qđ dicit etiā in 5. Meta. cō. 14. ꝙ expositores in 2. Topi. diuersati fuerunt in q̄sito simplici, quo q̄rit, an res sit. vtrū coordinetur in problematibus accidentis, vel in problematibus generis, qui. n. intellexerunt p eē verū coordināt in problematib⁹ accidētis, q̄a est verę sicut accidens quoddā rōnis, vt supra dictū est, sed esse qđ est significat essentias decē prædicamētorū & est genus, ita ꝙ q̄n quęro, vtrum Deus est, ista quęstio ē multiplex, quia ista dictio est, duo significat, vt paulo ante dicit Cōmen. vel significat copulā cathegoricā in cathegorica ꝓpōne. Et tunc sensus est: vtrū ista cathegorica sit vera, q̄ significat Deum eē & quærit in hoc casu, vtrum sit aliqua causa ī inferēdo, quia Deus nō habet causam in essendo, per quā possit ostēdi veritas istius, si autē ly est, significat essentiā, sensus est, vtrū Deus sit essentia quędā, & tunc primus sensus reducitur ad problema de accidente. Et secundus ad problema de genere, quia ens qđ significat rei essentiā est genus analogū. Et ex his locis intelligis quantum errauerit ille Alex. Achillin. & moderni qui voluerunt ꝙ q̄ō si est in 2. Poste. est q̄ō de essentia rei & de ente qđ significat eēntiā: cuius tn̄ oppositū aperte colligit ab Auer. in oībus istis allegatis locis. Et seq̄tur Cōmen & illa quidditas q̄ ꝑcedit in nr̄o intellectu esse, nō est vera quidditas, immo ex expositiōe quadā nominis, isto mō debet stare litera, vt patet ex noua translatione, & sensus est talis, ꝙ q̄n dicimus, qđ quid est ꝑcedit, si est: hoc intelligit nō de vera rei quidditate, sed solū quid nominis, nā vt patet in 2. Poste. duplex est quid seu diffinitio .s. quid noīs & quid rei, quid noīs non est vera quidditas, quia vt dr̄ ibi & notatur p expositores diffinitio quid nominis indiscriminatim cōpetit tā entib⁹ q̄ n̄ entibus & cōplexis & incōplexis, sed quid rei nō nisi entibus & incōplexis tn̄ hominis entis albi, nō est diffinitio. ex 7. Metaphy. sed licet diffinitio quid nominis ꝑcedat q̄ōnē si est, & q̄stionē quid rei, illa .n. ꝑcedit oēm q̄ōnē & oēm sciā, nā, vt dr̄ in 4. primę Philosophiæ oportet ꝓsupponeř significata nominum in oī q̄ōne & inquisitione scientifica, tn̄ quæstio quid rei ꝓsupponit quęstionem, si est, q̄ quęrat de esse vero, nā quærit vtrū res habeat eē reale extra animam, sicut est in anima, hoc. n. est esse veritatis correspondētia rei extra ad

rei

rei intra. Ex hoc igitur vt colligamus fragmenta ne pereant cõpleatur tota Auer. deductio, ex verbis Auic. inferẽdo ipsum posuisse ens & esse extra animã significare qddã accidens reale inherens, & adueniens ipsi quidditate, & additũ supra rei substantiam sic. Nam Auice.dicit, ꝙ quidditas rei est ante esse reale rei, quia intellectus potest scire quidditatẽ hominis, aut trianguli in generando, vtrum habeat esse reale extra materiam vel non, tunc sic, aut Auic. intelligitur fm diuisionem bimembrem Peripateticorum diuidentium ens in duo. v3. in ens verum, & in ens qd significat substantiam seu eẽtiã rei, aut oportet addere tertiũ membrũ ꝙ est ens, ꝑut significat aliqd accidens reale aduenićs quidditati & inherens ei, sed nõ potest intelligi pro illis duob⁹ membris ex diuisiõe vulgata Peripateticorum. igitur ipse posuit tertium mẽbrũ, antecedens probatur, & primo ꝙ non põt itelligi pro ente vero, qa quidditas vera rei, quę exprimitur per veram diffinitionẽ non pręcedit esse verũ, quia quando Peripatetici dicunt, ꝙ quidditas præcedit esse non intelligunt de vera quidditate, sed solum de quid nominis, quia quid nominis præcedit si est, sed quid rei præsupponit, sed quęstio si est vt diximus ex mẽte eius in principio disputationis octauę, quærit de esse vero, igitur dictum eius non est verũ de primo membro. Nec etiam est verum pro secundo membro. v3. ꝙ quidditas præcedit esse quod significat essentiã rei: quia vera quidditas includit in suo intellectu ens qd significat rei quidditatem & essentiam, igitur relinquitur qd Auic. voluerit esse reale extra animam dicere quoddã accidẽs reale superueniẽs quidditati rei, sicut sunt accidentia extra animam, q̃ adueniunt supra rei substantiam, vt albedo & sapor, & ista ni fallor est indubitata sniã Auerr. in omnibus ꝑdictis locis, quia verum vero cõsonat ex omni parte. Et ex hoc scire poteris quæ fuerit mens antiqua Peripateticorum de ista cõpositione qnta, q̃ ẽ ex quidditate & esse, seu vt loquuntur Latini ex essentia & esse. Et nos si Deo placuerit, faciem⁹ opusculum propter multos errores qui passim circunferuntur, & Deus sit dator auxilij in hoc &c. In hoc tñ vnum pręcipuũ dubiũ remanet in via Auer. iuxta sniãm Peripateticorũ, & est, quia etiã ipse concedit dictum Auic. & fundamentũ. v3. ꝙ quidditas rei diffinitiuę cognosci põt sine reali rei existẽtia, alioqñ diffinitiões nõ eẽnt, nisi existẽtiũ, quatenus sunt existẽtes, & ꝑ consequẽs diffinitio eẽt rerũ singulariũ, quaten⁹ singulares qd est falsum. Vnde ipse in 4. Cœ. summa 3. cap. 1. concedit, diffinitiones abstrahere ab actuali existẽtia, & tũc reddit dubiũ Auic v3. ꝙ tale sit aliqd additũ supra rei substãtiã, & per consequẽs accidẽs, soluitur, vt mihi datur cernere, ꝙ eẽ realis existẽtię extra aĩam fundamẽtaliter est natura rei q̃ denotatur existere. tñ tale eẽ vt dr̃ verũ sic ad animã, quia importat talẽ adequationẽ rei ad intellectũ, & tale eẽ reale isto modo definitio ꝑsupponit, licet tale esse definitio non includat. Aliud. n. est ꝑsupponere seu

ſeu prę exigere, aliud eſt ĩcludere, & ſic conciliantur verba eius. vnde Auic. dicebat verũ eſſe quidditatiuum præcedere ipſum eſſe, ſed hoc non eſt verum, quia ꝓſupponitur vere quidditati vt ſit habens veritatem. i. non habens conceptũ qui ſit ratio ĩ ſe falſa, de tali enim non poteſt haberi diffinitio quid rei, ſed quid nominis tantum.

Eſſe in primo principio non eſt ſine quidditate, neq; primũ principiũ habet quidditatẽ ſcire eſſe ſm Philoſophos, immo opinati ſunt ꝙ eẽ cõpoſiti non eſt denominatio addita ſupra ſubſtantiã, & ꝙ hęc denominatio acquiritur ei ab agẽte, & ſic putauit ꝙ id qđ eſt ſimplr & abſq; agente, non habet dictã determinationẽ additam ſupra ſubſtantiã, ſeu quidditatem, & ꝙ qdditas ſua nõ differt a ſuo eẽ. Ex li. deſtru. diſpu. 8. in Solut. 1. du. Vide in concordan. nuper editis.

Eſſentia dicitur abſolute de indiuiduo qđ non eſt in ſubiecto, neq; dicitur de ſubiecto, qđ eſt indiuiduum ſubſtantiæ ex Paraph. Meta. cap. de eſſentia in tracta. 1.

Etas nouella & ſenectus magis q̃ florẽs fęminas generat, ĩ altera .n. calor nõdũ pfect⁹ eſt, in altera deficit Ariſ. ĩ 4. de Gene. aĩal ca. 2.

Etas quadrupedum qſio dignoſcatur. Vide in 6. de nã Aĩal. cap. 25.

Eterna non continentur a tempore. 3. Phy. 32. & 4. Ph. te. com. 118.

Eternę res non continentur a tempore, & res ęternæ ſeparatę a materia, neque continentur a tempore, neq; habent coexiſtentiam cũ tempore 4. Phyſi. com. 117.

Eternitas in continuo eſt eſſentialiter, & in ſucceſſiuo accidentaliter 8. Phyſi. tex. commen. 56.

Eternũ qđlibet a parte ante eſt ęternum a parte poſt, & econuerſo 1. Cœ. tex. comm. 124 & infra.

Eternũ ſi corruptibile foret, natura neceſſarij cõuertetur in naturam poſſibilem 1. Cœ. commen. 138.

Eterna aut cauſa ſunt, aut cauſam hñtia, & cãm hẽt quicqd illi ineſt, & accidit cãtũ eẽ neceſſario 2 Cœli. Auerr. in Para. ſumma 2. qſi. 4.

Eternę res nõ hñt agẽs niſi ſm ſimilitudinẽ, neq; hñt ex quatuor cauſis niſi formalẽ & finalem, & ſi habuerint aliqd quaſi agens nõ erit niſi inquantum eſt forma illi, & conſeruans ipſum 4. Cœ. com. 1.

Eternæ & non ęternæ nihil eſt omnino cõmune 3. ca. de Subſt. orb.

Eternũ ñ ꝑt eẽ ps rei gñabilis & corruptibilis 1. Meta. te. c. 35. Caueãt igit̃ q tenẽt ex mẽte Cõmẽ. aĩam intellectiuã eẽ vere ptẽ eſſentialẽ hoĩs in ratione formæ dantis eẽ.

Cõtra ponẽtes aĩa ĩtellectiuã ſm Cõmẽ. eẽ formã dantẽ eſſe.

Eternũ & corruptibile ſũt cõtraria ĩmediata, & hoc ẽ manifeſtũ, nulla. n. ẽ nã media ĩter eẽ abſtractũ & mãle 1. Met. c. 39. vid ĩ ꝯcordã.

Eterna nõ hñt potentiã 9. Meta. te. com. 17. idem 2 Cœl. 32. & 34. & 12. Meta. 30. & 1. Cœ. 20. Et in fine etiam, vbi nota ꝙ ĩtelligitur de potẽtia ad corruptionem, quia in eodem 9. Metaph. in loco allegato dicitur in tex. ꝙ bene poteſt eſſe potentia ad aliquod accidens.

Eternum quodlibet eſt actio pura, & quod eſt actio pura nõ hẽt potẽtiã 12. primę Philoſophię. t. c. 3 ~. idẽ 9. primę Philoſophię te. c. 17. Eſt autem nihil potẽtiæ ſempiternum 3. de Ani. com. 5. in Solutiõe quęſtionis tertię. videtur loqui ſolum de primo tm̃. Vide in cõcor.

Eternum est duplex, quoddam est cū actionis æternæ, quia non facit nisi vnam actionē æternam & hoc est primum cœlum, quod mouet motu diurno,& aliud quod agit actiones diuersas, vt quæ mouentur in orbibus decliuibus, & maxime eorum est sol, remotus.n.& propiquus facit contraria 12.met.t.cō. 33.& in 2.de generatio. & corrup.. t com.56.

Eternæ res differunt a rebus creatis in hoc q͏ q̄n sunt effectæ nō adiungitur eis priuatio propter quam indigeant agente: vt ab eo continuetur earum esse, ex lib.destr. disp. 3. in sol. 8.dub.

Ethera antiqui appellauerunt supremum locum a currere semper sempiterno tempore, ponētes denominationem ipsi, 1.Cœli t.commen. 22.Consimile legitur apud Plato. in Cratillo, qui asserit Deos esse, arbitrabatur,q͏ sunt in perpetuo cursu, seu motu.

Ethiopum vita est non naturalis,& complexiones eorum exeunt a cōplexionibus humanis valde,& habitatio eorum in suo loco est per accn̄s, s. cum sint illic speluncę in quibus habitant, sicut reliqua animalia. Auer.in 2. Metheororum, cap. 2.

Ethiopes sunt vna extremitas latitudinis humanæ, & theutonici, & schlaui sunt alia extremitas. ibid.

Ex, pręposit io denotat in idiomate arabum q̄nq; subiectum, & q̄nq; oppositum 1.ph. commen.58. vide in 5. primæ philosophiæ, com. 19 vbi h̄r q͏ famosior ex significationibus istius prępositionis ex, est quando importat genus causę materialis, materia enim definitur per esse id ex quo fit aliquid, vt in existente.

Ex, prępositionis famosior significatio est quando aliquid dr̄ fieri, ex alio tanquam ex materia, 5. meta. commen. 29.

Ex, præpositio transsumptiue sumit pro ista præpositione post, 5.met. tex.com.29.

Ex aliquo fieri aliquid dr̄ duob9modis potentia, & actu, 1. physi.tex. commen.78.

Ex calido fit magis calidum, nullo facto calido in materia, quod non esset prius calidum 4. phy.t. com. 84. facit contra tenentes intensionem formarum fieri per additionē partis gradualis ad partē graduale.

Excellens necesse est diuidi in excellentiam,& in id quod excellitur 4. ph.t.com.71.

Excrementum aliud vtile aliud inutile est, primo de generatione animal. cap. 18.

Excrementum,& colliquamentum differunt. ibid.

Ex duobus cōtris summe contrarijs tertium gn̄ari potest 2. de gn̄at.& corrup t.com.27.

Ex duobus actu existentibus impossibile est vnum actu per se fieri 7. Meta.t.com.49. & 8.Metaph.tex. com 15.

Exempla licet non vsitentur in doctrina demonstratiua, in rebus tn̄, quę non intelliguntur, nisi per cōparationem ad aliud vsitari pn̄t 1. phy.commen. 81. consimile 3.de anima, com. 14.4.phy.com.84. & 2.de anima 149.

Exemplis positis de literis si post adducantur exempla de materijs, demonstratio erit manifestior 4.phi. commen.71.

Exe-

sum.ex prohœmio metaphysi.

Experientia id agere nihil ab arte differre videtur ibid.

Expertos magis proficere videmus sine experientia rationem habentibus.ibid.

Experientia est singularium cognitio, ars vero vniuersalium.

Experimento carens, & vniuersale cognoscens, in hoc autem singulare ignorans multotiens in curatione peccabit: singulare.n. magis curabile est.ibid.

Experti ipsum quidem quia sciunt, sed propter quid nesciunt. ibid.

Expositores Arist.dixerunt ꝙ demõstratio in principio 7.phy. est superflua 7.ph.commẽ.1. vide pro hoc 8.ph.commen.27.& 53.& 4.Cœ. commen.25.

Expositio nominum est pars scientiæ diuinæ, secus est in scĩa naturali,& in alijs scientijs specialib⁹.Cõmen.5.met.com.1.vide consimile 3.Met.com.1.

Expositores diuersificantur in 2. topicorum, in quæsito simplici, quo quæritur vtrum si aliquid sit verũ collocetur in quęstionibus gñis, vl' in quæstionibus accidentis: qui enim intelligit de ente illud, quod est commune decem prædicamentis dicit ꝙ collocatur in quęstionibus accidentis. Commen. 5. meta. commen.14. Iste locus præcipites duxit Bononienses ad asserendum ꝙ quæstio si est in 2.posteriorum pertinet ad rei essentiam, & ꝙ est quæstio de quidditate: cuius tamẽ oppositum scribit Commen. in dispu.8.in lib.destr.in solo.1. dubij. contra Algazelem, qui fuit in opinione Auicennæ tenentis ens & vnum singulare dispositiones accñtales consequentes essentiam rei: scribit.enim.sed omnia ista fundantur super vnum errorem. v3. quòd esse rei est vnum suorum cõsequentium: id nanq; qđ precedit in scĩa nr̃a quidditatem rei est; id, quod signat eẽ verum. Et ideo qñ petimus si res estens vel si habet esse,& illa res h3 causam inferẽtem suum esse, tantum valet quantum dicere, vtrum habet cãm vel non. vt patefecit Arist.in principio 2.posteriorum.sed si illa res non habet causam, tñ ualet quantum dicere vtrum res habet consequens inferens suum esse. Sed quando intelligitur de ente id, quod intelligitur de re vel substantia, tunc sumitur modo generis analogice dicti: ecce igitur ꝙ eẽ quod quæritur in quæstione si est, est esse qđ significat veritatem, quæ in complexione consistit, & non significat essentiã rei, quia tũc illa quæstio pertineret ad quæstionem generis: ens enĩ quod significat essentiam rei est genus analogice dictum de decem prædicamentis, vt d. Commen. in prædictis locis: & etiam in 5. meta.cõ.4. & in 2.de anima cõ.30.& 3.ph.cõmen.4.& ista est expressa sentẽtia Auer.sine dubio.

Vid' i epitho. met. Auer. tra. 1.i pri. vbi dr ꝙ ens verũ dr q; ita se h3 i intellu sicut extra i tellm: vt si diceremus si nã eẽt, siviuũ nõ est.

Expressibilia sunt illa in quibus pro fundatur digitus, & postea redeũt sicut est cõsuetudo lanæ 4.Methe. commen.1.

Extensibilia sunt illa, quæ possunt trahi ex vno latere, & elongantur, & non inciduntur,& sunt aliter res conglutinatiuæ 4.Metheoro.commen.1.

Extra omne & totum nihil est 4.ph t.com.45.& 1.Cœ.a tex. com.96. vsq; ad 109.

Extra

Fames

Fames est sensus resolutiõis substãtiæ grossæ calidæ, & siccæ: sitis est sensus resolutionis substantiæ frigidæ, & humidæ, 2. Colliget ca. 13 quod est de instrumento tactus.

Fames est vna species euacuationis præsertim in ægritudinibus in quibus status, & crisis sunt propinqua 7. Colliget ca. 1.

Famosa apud omnes, aut sunt necessaria fm totum, aut fm partẽ, impossẽ est, vt famosum sit falsum fm totum. ex lib. de Somno & vigilia. Commentator.

Fato euenire dr̃ quod naturale est, & naturæ institutionem, ordinẽq; sequitur. Themist. super 5. ph. tex. com. 57. vbi Aristo. inquit aliquas gñationes esse violentas, & non fato destinatas, seu definitas. & in 4. de gñatione anim. cap. vlt. inquit. Multa principia incidũt, quæ gñationes destinatas fm naturam, & corruptiões sæpe impediant, atq; in cã sunt earum, quæ veniunt præter naturam. Inde Alexã. in lib. de fato pulchre & eleganter collegit, ex sententia peripateticorum fatũ a natura non differre. quod & Maro intellexisse visus est in 4. Aenei. vbi inquit. Nam quia nec fato merita, nec morte. vbi de morte Didonis loquitur.

Fauem in homine partem illam dicimus, quæ calue subiecta est. nam piscis, aut bouis fauem dicere non solemus. Aristo. de natura animalium cap. 8.

Febres quæ fiunt a phlegmate grosso, sunt magis piculosę, q̃ illę quę fiunt a cholera. & vide causam 3. Coll. ca. 6.

Febris ethicę tres sunt species 3. Colliget cap. 11.

Febris effimeræ duo sunt signa propria. primnm quód pulsus in hac febre non est diuersus. secundum suum naturale sedimen non mutat, quia solum vrina mutat colorem, 4. Coll. ca. 26.

Febrium putridarum duo sunt signa. vnum ꝙ vrina in principio hypostasim non habet, aliud vero q̃ pulsus est varius & diuersus 4. Colliget ca. 27.

Febris de cholera pura ĩ corpore fieri, quia talis de necessitate mortifera esset, quia cholera non est apta recipere aliquam digestionem nisi in hoc, ꝙ cum sanguine est admixta, aut cum materia, qua nutriũtur membra radicalia, hoc est sanguis dealbatus 4. Colli. cap. 31. de febre sanguinea.

Febribus acutis propria est alienatio mentis. ibid.

Febris ethicæ signum proprium est ꝙ pulsus post tres horas assumpto cibo fit velox, & calor augmentatr̃, quod in febribus putridis non euenit, quia calor extraneus in membris radicalibus non est fixus, sicut in ethica. Membra autem agũt in cibum, & ideo cibus acquirit calorem extraneũ, & ista est vera causa. & cãæ aliæ datæ a medicis super hoc sunt sicut fabulę cantatorum, quia dicunt ꝙ cibus in talibus est ad similitudinem aquæ proiectæ ĩ calce quod est impossibile: virtus nutribilis enim non potest tñ esse elongata a nutriente, vt spiritus eidem sit contrarius, sicut aqua calidum reperit. Quod vnumquodq; istorum alterum corripit, 4. Colliget ca. 33.

Febris definitio est hæc, est calor cõpositus ex calore naturali, & extraneo

3.Cœ.tract.2.cap.8.ꝙ figuræ concomitantur formas substantiales perfectas sicut sunt formæ animatorum,& ideo elnta fm ꝙ sunt elementa,non habent figuras determinatas. vnde non est proprie figura anima in corporibus. Et sic etiam intellexit præsentem auctoritaté Henrici de Gandauo in quolibet 16.qõne 14. Nam etiam corpora inanimata sunt figurata:qdlibet enim corpus figuratum est 3 phy.tex.comme.35.& quodlibet corpus,aut pluribus,aut una superficie continetur.ibid. Et ideo dicamus,ꝙ sensus secundum mentem Auer.est talis: quærit enim si formæ substantiales elementorum recipiunt magis& minus pariformiter erit & de figuris eorum.& solué do dicit,ꝙ figuræ sunt de qualitatibus,quæ associantur i. assimilãtur formis substantialibus perfectis,in hoc ꝙ non recipiunt diuisioné vult dicere,ꝙ sicut formę substantiales perfecte nõ recipiunt magis,& minus:sic etiam figura,quæ est qualitas fundata in quantitate non recipit neq; magis, neq; minus,& hoc declarãt verba sequentia eius,subdit enim. Et ideo carent motu alterationis,vt declaratum est in 7.ph. & ista est rei veritas. vnde sicut in substantia non est motus,quia nõ recipit magis,neq; minus, nec est ibi contrarietas, vt demonstratum est in 5.ph.tex.commen.10. sic ét in 7.ph.demõstratum est ꝙ ĩ quarta specie qualitatis quæ est forma, vel circa aliquid cõstans figura,nõ est nimis alterationis. Et hoc ipse Commé.expresse tenet & seipsum declarat in 7.phy.in commen.16. & ex isto loco patet, ꝙ aliquid qd attestatur perfectioni potest reperiri in accñte,quod non inuenitur ĩ forma ad quam concomitatur illud accidés, vel quod est coniũctũ cum illo, sicut tenentes potentias animæ realiter distĩgui ab anima intellectiua patiuntur consimilem difficultatem,ꝙ intellectus est plus eleuatus q̃ essentia animæ.

Figuræ ad inuicem non admiscent 3.cœ.com.68.

Figura sphęrica est figura piramidalis facile pertransiens in re, & facit ad velocitatem motus 3.Cœ.t.cõ.69. licet ex opinione antiquorum ibi loquatur philosophus.

Figura circularis non debet moueri naturaliter,nisi circulariter 3.Cœ. commen.70.

Figura rotunda est magis remota a lesione sicut faciunt castra. Nã tur res rotundas,vt machina nõ possit eis nocere,est etiam figura rotũda plura continens, & est magis apta ad numerum continuum 2.Colliget cap.11.

Figuræ per accidens competit incidere,aut diuidere, tertio Cœ. t.cõmen.73.

Figurę nihil est contrarium,3.Cœ. t.com.74.

Figuræ non sunt causæ ꝙ quædam ferantur simplr aut sursum,aut deorsum, sed eius quod velocius,aut tardius 4.Cœli.tex.com.42.

Figura aerea diuidit corpora continua cito, & sit corpus valde graue 4.Cœ.com.44.

Figura est magnitudo quædam 2. de anima t.com.133.

Finis duplex 2.phy.t.commen. 24. aut sicut forma est finis materiæ, aut illud cuius est res dicitur finis rei.idem 2.de anima tex. commé.

perfectio,& complementum a suo perfectibili 2. de anima, com.22.

Finis seu cuius causa duplex est,hoc quidem cuius,illud cui 2. de anima tex.commen 35.& 37.idem 2.ph. tex.commen.24.vide Themist.2. de anima cap.14.

Fine omnia appellari, seu a fine oīa appellare iustū est 2. de anima t. commen.133.

Finalis causa est dignior omnibus causis,ibid.Commen.

Finis significat agens significatione necessaria, sicut motus significat manens 2.ca.de subst.orbis. quod ideo dixit,quia finis est ꝓpter quā agens agit,ex 2.physi. vbi aduerte quantum deuiauerit Ioan.de Baccone,& Gregorius de Arimino, in 2.sententiarum,distinct.1.tenentes in via Commentatotis, æterna habere finem,&non habere efficiens,cum apertissime totum oppositum probet ibi Commentator, vt bene patet inspicienti, & ponderāti verba eius:dicit enim, ꝙ cū quidam ignorauerūt ꝙ duplex est.v3. agens.v3. præcedens ipse actum,& quoddam natura tantum, dixerūt Aristo. non dicere cœlum habere causam agentem, sed mouentem tm̄.Et Commen. dicit ꝙ illud fuit valde absurdum, vnde non est dubium in hoc,ꝙ agēs ipsum est mouens ipsum.Et isti hanc opinionē, quam ipse reprobat, imponunt ipsi dicentes,cœlum non habere causam,nisi respectu motus,&videm' o bone Deus, quomodo ingenia ꝑclara plerunque allucinantur in re clarissima. Manifeste enim Auer. in illa digressione,quam ex amore dicit se fecisse, quia videbat plerosque in hoc sua tempestate extra re,vnde aperte dicit,ꝙ tametsi cœlū non sit corpus compositum,& nō habeat principium proprium Itellectiuū.v3.materiam per quā possit corrumpi, sic enim formaliter est,necesse esse,quia tamen est finitarum dimensionum, & terminatarum super fine terminante ipm, & omne tale quum intellectus posuerit ipsum existens per se absque hoc, quod aliud largiatur sibi permanentiam, & æternitatem necesse est,vt ita sit de finitate suæ pmanentiæ, sicut est de finitate suæ actionis.& ideo necesse est I intellu eē potentiā largiētē sibi permanentiā æternam,quēadmodū largitur sibi motum æternum. vbi expresse Comment.vult,ꝙ si intellectus cicū scriberet ab orbe intelligentiam quid esset d orbe,soluit ꝙ erit sicut ē de motu:manifestum aūt est, ꝙ nisi intelligentia esset: motus non esset,igitur neq; sūba orbis eēt:qa I eodē gñe cāæ dependent motus, & orbis ab ipsa,sicut in istis forma & sūbātia communia formam depēdent ab agente.vnde licet orbis nō possit desinere esse per principium intrīsecum, qđ est causa corruptionis,quia caret materia, per quam res potest esse & non esse,posset tm̄ desinere esse per ablationem principij separati, a quo essentiālr dependet, tanq̄ a causa extrinseca: cœlum.n. & tota natura dependet a Deo glōso,& in hoc nō est dubiū in via Auerrois. Vnde vide si placet ipsum in libro destruct.in disputatione tertia, in solutione 18. dub.inquit enim. Amplius, quod dat entium separatorum a materia finem est illd,quod dat eis esse. Forma enim & finis sunt idem,&

vnum in hac specie entium, ergo quod dat finem entibus illudmet dat formam, & illud quod dat formam est agẽs, ergo quod dat finẽ hoc esse est agens: apparet idcirco qđ primum principium est agens, & forma & finis: & ĩmorari in hoc est superfluum.

Finis terminus est 2. metaphysi. tex. commen. 9.

Finis ẽ melior alijs causis, qa alię cãę sunt propter illam, forma autẽ est melior alijs, quia scientia rei per illam est perfectior q̃ scientia rei per alias 3. met. com. 3.

Finis nõ potest esse priuatio eius cuius est finis. Themistius 5. ph. 47. sic enim probatur ibidem, qui cũ interminato ad quod tendit mot⁹ non est contrarium motui.

Finalis causa est magis manifesta ĩ rebus voluntarijs q̃ in rebus nãlibus 5. metaph. com. 1.

Finita magis q̃ ĩfinita, & vnum magis q̃ multa oportet existimare, eisdem autem accidentibus semper finita magis accipiendum, in his enim quæ sunt natura oportet finitum, & melius si cõtingat 8. ph. tex. commẽ. 48. vbi aduerte ꝙ istđ est maximum fundamentum in via peripateticorum, & quamplutes opiniones Aristo. sunt fundatæ super hoc principio. vnde etiam in libro de partib⁹ animalium ca. 4. in libro 3. expresse dicit, vbicunq; fieri potest vnum q̃ plura esse melius est, vbi loquitur de prĩcipio venarum. Et in eodem loco dicit, ꝙ principium vnum esse oportet vbi fieri potest. Et super hoc fundamẽto tenet cor esse primum prĩcipiũ omnium motuũ, & sensationum contra medicos ponentes pluralitatem principiorum super hoc principio, concludit in 12. met. vnum esse principem vniuersi, quia pluralitas principantium mala. & fuit sententia doctissimi Homeri in 1. Iliados super hoc principio prætulit in 1. physi. opinionem Empedoclis ponentis principia finita opiniõi Anaxagoræ, & Democriti ponentium principia esse infinita, vt patet 1. ph. t. com. 50. Et ratio isti⁹ est, quia Deus & natura nihil frustra faciunt 1. Cœ. t. commen. 32. natura enim non abundat in superfluis, immo euitat multitudinem quoad eius fieri potest: videmus enim plerunq; in plantis & animalibus per vnum instrumentum cõsequi varias vtilitates: ita, ꝙ non sunt multiplicata instrumenta, ex actionum diuersitate, vbi hoc fieri potest. vt patet ex 2. de anima de instrumento anhelitus, quo natura vtitur ad duas vtilitates, & ad respirationem & formationẽ vocis, vt patet in tex. commen. 88. vbi d. Aristo. iam enim aere respirato vtitur natura ad duo opera, sicut ĩ lingua ad gustum, & locutionem. Et nota, ꝙ cum ars imitetur naturam hoc etiam veritatem habet in arte sicut natura. vt glosat Commẽ. in 1. physi. commen. 50. qui enim sanare potest modica actione agit actione artificiali: si autem laborauerit maiori actioni aget ociose, & superflue. tene igitur in via peripatetica, ꝙ in naturalibus vbicunq; apparentia saluari possunt, ex vno aut ex finitis principijs vnitas multitudini, & finitas infinitudini est præferendã.

Finis quorundam rerum, est agere tm̃, & finis quorundam est aliqđ actum

actum, 9. metaph. t. commen. 16.

Finis penes philosophum dr tribus modis, vn' ad quem res necessario tendit, & hic absolute dr finis. secũdus sicut forma dr finis esse materiæ, & hic apparet finis entis inseparabilis. tertius, vt eo exñte stent res per ipsum ordinate, & hic finis causarum appellatur, sicut dr exemplariter, ꝙ terra est finis vasorũ q̃ per eam fiunt. Auer. 6. Col. ca. 1.

Finis non omnium rerum optimus est, alioquin finis vn' omnium rerum esset fingẽdus, sed id rei cuiq; melius prçesse dicendum est, ꝙ maxime sit cuiq; naturæ congruum, atq; idoneum. Themistius 2. phy. super 74.

Fines corporum diuersantur ſm diuersitatem naturarum corporum 4. phy. com. 36. & 1. ca. de subst. orbis, idem 1. Cœ. com. 72.

Finitũ est quicquid a sua parte mẽsuratur, 6. ph. 61.

FLAMMA spiritus, aut fumus ardens est 4. Metheororum, tex. commen. 48.

Flamma est fumus ardens, fum' autem est ex aere, & terra, 2. de gñat. & corrup. tex. com. 28.

Fluuij & venti constituũtur per motum 1. de anima, com. 36. & 37. idẽ 8. phy. 40. & 20.

Flexibilia sunt illa, quæ possunt redire a rectitudine ad flexibilitatẽ, seu curuitatem, vt virgæ humidæ, & calami. Commen. in 4. Metheororum. in summa.

Flegmaticum corpus si ad ætates respicias nõ est dare. v3. frigidum & humidum, quia ætas senum est frigida & sicca. Gale. in 6. de accidenti & morbo prope finem.

Flamma magis vrit, quam aqua feruens. ex secundo de partibus aĩal. ca. 2. licet aqua feruens magis calefaciat, quam flamma.

Flegma est materia remota mẽbrorum consimilium, quia non fiunt ex ea nisi conuertatur in sanguinẽ: sed cholera, & melancholia, non sunt aliquo modo materia mẽbrorum 2. Collig. ca. 1. nec propĩqua nec remota. idem vide ibid. cap. 8. de iuuamentis membrorum. vbi reddit causam, quare natura flegmati nõ ordinauit receptaculum, sicut fecit choleræ & melancholię.

Flegma est sanguis diminute decoctus, & al'r dr esse superfluitas sanguinis, al'r ex vtraq; cholera 2. Col. li. ca. 8. de iuuamentis membrorũ consimilium.

Flegma nõ naturale est quatruplex. ex 3. Coll. ca. 6.

Flegmatica apostemata quædã fiũt a flegmate grosso, quædam vero a flegmate subtili 3. Colliget cap. 6.

Flumen quanto magis elongatur a suo ortu tanto est deterius: & propterea nostrum flumen melius est in Corduba q̃ i Sibilia, propter crementum & decrementum, & propter admixtionem aquæ salsæ ĩ eo quamuis non sentiat 5. Colli. cap. 38. de aquis.

Flumina flumen & flabra, seu venti in se habent ꝙ in essẽtia eor ũ est motus, flumen nisi fluat non erit amplius flumen, sed aqua aut colluuies: flabra nisi flentur nõ erunt flabra, sed aer aut vapor: nihil enĩ aliud ventus est nisi fluctus aeris. Themistius primo de anima, cap. 19. idem Commentator, primo de anima com. 36. & 37.

Flobothomia, vt dicit noster charissimus Auenzoar, non dicitur fieri nisi

nisi post corporis mũdificationẽ. & hoc ẽ qa qñ venæ sunt a sangui ne inanitę, sugunt supfluitates ma las ad enutriendum ineptas, & ab his malam acquirunt complexionem: & tunc flobothomia erit cau sa maioris constipationis ventris: quia membra sugẽdo superfluitates feculentas & magis exsiccant. 7. Colliget. cap. 1.

Flegma non est causa canitiei, vt quidã putant Auer. in. 5. de generatione animalium. cap. de caluitie. & ibi vide causam.

Formæ naturales, licet nõ mouean tur, tamẽ sunt naturales, quia sunt in mobili 1. phy. cõm. 11. Ex quo sequitur quòd si intelligentia esset forma cœli, esset naturalis considerationis quidditatiue. contra Grossipedales.

Forma est principium generationis per se, & priuatio per accidens 1. physi. 64. 67. & 71. 75. & 79.

Formarũ aliæ sunt in materijs: aliæ vero non in materijs 1. phy. commen. vlti. idem 12. meta. cõm. 25.

Forma substantialis non est in subiecto per quod ipsa sustentetur si cut accidentia 2. phy. cõm. 4. & 2. de anima 4. & 8. commentis.

Forma comprehenditur per intellectum 2. physic. comen. 10. idem 1. Cœli. cõ. 92. & 12. meta. cõ. 14. vide in concordantijs.

Forma non separatur a materia in esse, sed secundum diffinitionem tantum 2. physic. tex. cõmen. 12. idem primo cœli. cõmen. 92. & 8. metaph. commen. 8.

Forma est dignior natura quàm ma teria 2. physic. tex. cõmen. 12. & 1. cœli. cõmen. 5. & 5. metaphysic. commen. 5. idem 7. & 8. metaphy. vtrobiq; tex. cõmen. 7.

Formæ artificiales licet sint acciden tia in corporibus naturalibus, tamen constituunt res artificiales secundum quòd sunt artificiales 2. physi. cõmen. 13. vide idem 2. de anima. commen. 8.

Formæ naturales quanquàm a ma teria animo & cogitatiõe eximun tur: non tamen possunt actu aut substantia eximi. Themistius 2. phy. super tex. 26. idem habet ibidem tex. cõmen. 12. & Commentator 12. metaph. cõmen. 39.

Formæ quædam sunt magis separabiles a materia quàm quædam 2. physic. cõmen. 19. vide 6. meta. tex. commen. 2.

Formæ habent duplex esse, vt est declaratum in scientia de anima sensibile & intelligibile. Nam formæ inquantum formæ, non habent tertium esse. ex paraphrasi meta. trac. 4.

Forma relatiue dicitur ad materiã. 2. phy. tex. commen. 26.

Forma per se consideratur a naturali & materia propter formam 2. physico. commen. 26. & tex. commen. 91.

Forma vltima ad quã peruenit ma teria est forma hominis 2. physic. commen. 26.

Formæ naturales sunt ĩ materijs 2. physico. tex. cõmen 26. & 3. cœli. text. cõmen. 1. Nota tamen quòd habet veritatem, vt in pluribus, quia fallit in intellectu. vide in 6. metaphysic. tex. cõmen. 1. propter Alexan. & sequaces, qui aliter intellexerunt istam propositionem verificari. & sic solue infinitas authoritates Petri Põponatij de mor talitate intellectus.

Formarum

Formarum abstractarum considera tio fm φ sunt abstractæ,&de quid ditatibus earum est primæ philosophiæ, non sciæ nālis 2. Phy.cō. 26.pondera reduplicationis notā.

Formarum abstractarum esse consideratur in sciā naturali, non in 1. philosophia.contra Auic.2.ph.cō. 26.& 1.ph com.vlt.& in lib.destr. dispu.4.in solutione 5. dub.8. ph. commen.3.

Forma triplex compositionis,alterationis,& vtriusq; simul 2. ph . tex. commen.31.

Forma exemplar ab Aristote. nuncupatur,non eo modo,quo hi, qui ideam posuere separatas quasdam species,atque ipsas per se nullo innexu materiæ subsistentes:sed ꝓpterea quia definita, præscriptaq; est omnis forma,quæ a natura ꝓuenit.Themist.2.ph.28.idem Cōmentator 12.Metaph.com. 18.in illa parte.& hæ sunt ideæ quas cōminiscebatur Plato.

Forma est actio agentis, & est illud, quod existit in recipiente 2. de aīa t.cō.24.vbi dr̄,videtur etiam in disponente, & disposito actiuorum inesse actus. vide in contradictio. nuper editis.

Forma non sequitur necessario naturam materiæ, vt opinati sunt antiqui 2.physi. commen.74.& 87. vide Aristotelem expresse contra antiquos in 5.de gn̄atio. animal. cap.1.& ibidem require causam erroris eorum.

Formis non accidit nobilitas, nisi fm φ forma est finis,2.physi.com. 74.vnde Commentator inde colligit in mathematicis non esse nobilitatem,quod sic intellige. nam cū lineę,& magnitudīes naturales & mathematicę sunt eadem,tamē forma magnitudinis nō habet rationem boni,nisi,vt est termin⁹,& finis generatiōis naturalis, aut terminus corporis sensibilis,non aūt absolute inquantum magnitudo est, abstrahens a tali motu,& sensibili etiam sicut est, dum est in sola imaginatione.sic.n. pręposítiones geometriæ,sunt fundamenta imaginationis 3.physi.com.60.& isto modo intelligitur vulgata propositio,φ in mathematicis non est ratio boni,neq; finis in respectu quo a naturali considerant͂, vt sunt in imaginatione huiusmodi, & esse tale est esse in anima, & eē in aīa ē esse diminutū 6.met.cō.& t.vlt.sic in simili dicimus,φ aurum in mēte nō mouet in ratione finis:quia aurum non primo illo esse apparet,sed pro esse reali, quod habet I bursa: sic enim mouet,vt finis, sicut dicit de balneo Commentator 12.metaph. commen. 36.non intelligas autem in sententijs mathematicis non inesse nobilitatem, & bonitatem in via peripateticorū, quicquid sit de Platone in hoc, vt aliàs declaraui. vide in concordan.

Forma est causa terminationis, & continentiæ 3.physi.tex. commē. 67. idem primo de Anima, commen.90.

Forma si ex ea esset infinitum,possibile esset viuere corpus infinitum in actu 3.phy.com.67.

Forma est causa, quòd omnis res sit vna, & forma est indiuisibilis per se,5.physi.commen.68.idem 2.de anima,tex. commen.7. idem 1.de anima,com.90.& 53.idem 3.meta.commen.15.1.Coc.92. 8.Met. commen.vltimo 7. Meta.com.5.

For-

Forma est subiectũ vlitatis & is ẽ itellectus cuiuslibet formæ:& ideo dr̃ in diffinitione vl̃is quod est illud quod aptum natum est prędicari de pluribus 1. Cœ. com. 92.
Formę substantia alia est a substantia materię,& hoc manifestum est 1. Cœ.com.92.& 2.Phy. com.12. & 8.Metaph.commen.8.
Forma est aliud ab habente formã. 1. Cœ.commen 93.& 7. Metaph. 21.& 26.27.& 60.
Formę generaliter ĩ oĩbus quę sunt apud nos,sunt causa permanẽtiæ entium in aliquo tempore 2. Cœ. com.6. idem 1.de Ani. com.90.
Foꝛa ẽ añ priuationẽ 2. Cœ.t.c.18.
Formã inquantũ forma impõe esse augeri in infinitum 3.Cœ.cõ.6.
Forma patris prior est materia filij tempore & natura 3.Cœ.com. 25 idem 9.Meta.tex.com. 13.
Forma inquantũ forma mouet, & mouetur inquantũ est in materia 3.Cœ.com.28.& 4. Cœ.cõ.22.
Forma ad materiã est sicut cõtinẽs ad contentũ 4. Cœ.te.cõ.35.& 1. de Ani.tex.com.90.
Formę elementorum sunt diminuti esse 4. Cœ.cõ.40.& 3.Cœ.c.67.
Forma quãto magis fuerit pfectior tanto magis erit manifestius vt sit accepta in diffinitione accidentiũ informato, & quãto magis fuerit diminuti esse,tanto magis erit ecõ uerso. Et iõ videm⁹ ꝙ calidum & humidũ,& frigidũ & siccum sunt causę in formis elemẽtorũ,& sunt causatę in formis Animal.4. Cœ. cõ.40. vbi põderabis ipsum sequi opinionem Alexandri, vt ex prætextu verborum eligi potest.
Forma est manifestior in membris officialibus q̃ in membris cõsimilibus.cuius argumento est ꝙ mortu⁹ magis dicitur habere carnem aut os q̃ manum aut brachium 2. de Generat.& corrup.te.cõ.37.
Forma inuenitur duobus modis sicut scientia & sicut considerare 2. de Ani.tex.com.2. & 5.
Forma substantialis ęquiuoce dicit̃ eẽ in subiecto & accñs eẽ in subiecto, quia subiectũ accidẽtis ẽ ens in actu,sed subiectũ formę substãtialis est ens in potentia, & p̃cipue primũ subiectũ qđ non denudat̃ a forma oĩno 2.de Ani.cõ.4.idẽ 1. Ph.cõ.63.& 1.ca.de substã. orbis.
Sed quid dicemus de qualitatibus interminatis,& vl̃r de accñtib⁹ interminatis,quorũ subiectũ ẽ prĩa materia,vt vult Cõmen. nisi esset ꝙ differũt adhuc talia accidẽtia a forma substãtiali per aliã drĩã po sitam p Auer.in eodẽ cõ.4. secũdi de Ani. & est quia forma substantialis est pars substãtialis substantię cõpositę, sed nullum accidens siue terminatum, siue interminatum est pars substantiæ.
Formę rerũ naturalium cũ fuerint ablatę auferuntur materię,& nullũ ens remanet nisi ęquiuoce 2.de Ani.t.cõ.8. secus autem est de forma artificiali, vt ibidem dicitur.
Forma est pp quã attribuitur primitus actio enti, & ista cõuertitur 2. de Anĩ.cõ.24 idem 2.Ph.17.& 2. de Generat.& corrup.te.cõ.53.
Formę materialis non sunt separabiles 3.de Ani. cõ.4.idem 4. Phy. com.18.& 3. Cœ.com.31.
Foꝛa nulla ẽ liberata a potẽtia simpl̃r nisi prima forma, q̃ nihil intelligit extra se, sed essentia ei⁹ ẽ qdditas ei⁹:alię aũt formę diuersificãtur ĩ essentia & qdditate quoquo mõ

mō 3.d Ani.c.5.ī sol.qōnis tertię.

Forma est indiuisibilis p se, sed est diuisibilis per accidens 3. de Anima tex. commen.24.

Formę extra animā habēt esse materiale purū, & in anima spirituale purū, & in medio habent eē medium inter spirituale & corporale. Auer. in com.lib. de Sen.& Sensa.

Formę habent tres ordines, quorū vnus est corporalis, secūdus est in sensu communi & est spiritualis, tertius est in virtute imaginatiua & est magis spiritualis.ibid. Auer.

Forma in sensu cōi statum desinit ī absentia sensibilis, & tunc virtus imaginatiua imaginabit illā.ibi.

Formę vles non indiuiduantur nisi per materiā. Commen.in cō.libri de diuinatione fm quietem.idem 1.Cœ.te.com.92.& 1.Meta.com. 40.& 12.Metaph.com.14.

Formam vnam habere nisi vnum subiectum impossibile est. 1.capite de substntia orbis.

Forma compositi quāto magis fuerit remota a formis simpliciū, tanto magis erit cōtraria illis formis, quapropter actio simplicium fortior est in ea. Commēta.in com.libri de lōgitudine & breuitate vitę.

Formę omnes cōicant in dimensionibus non terminatis primo cap. de substantia orbis.

Formę corporū cœlestium sunt abstractę in esse, & non sunt neq; in toto, neq; in pte, neq; in diuisibili, neq; ī īdiuisibili 1.ca.d subst.orb.

Forā abstracta differt a formis constitutis in esse p subiectū, quia in ea idē est efficiens & finis, secus in formis cōstituti. in eē p subiectū, quia forma a qua mouet dr a forma ad quā mouetur 1. ca. de substantia orb.idem 12.Meta.cō.36.

Formas remanere & res quarū sunt formę deficere īpossibile est, quia tūc nō esset generatio neq, corruptio. Cōment. 1.Meta c.33. vbi ēt dicit φ impossibile est existimare formas eē abstractas a substātijs quarū sunt formæ. Caueāt igitur qui ponunt de mēte Auer. animā ītellectiuā esse formā dantem esse formaliter hoī, quia tunc hō non eēt generabilis & corruptibilis inquātū hō. vnde quęcunq; solutio daretur, eadē dabitur a Platone contra quem arguit Philosophus ibi de idea, vt patet consideranti.

Cōtra asserētē aiam intellectiuā fm Auerr. dare eē formaliter hoi.

Formas specificas esse proprias in materijs, licet sit principiū in Philosophia: aliqui tñ negauerunt illud vt Auic. qui cū sua famositate dixit hoīe3 generari ex terra sicut murē 2.Met.c.15.vide Ph.cō.46.

Formæ formarū considerādæ sūnt in scia diuina 4.Meta. com.2.vbi Auer.in calce com. dicit φ formę quas quidā dicunt considerandæ sunt in hac scia, sicut.n.apud dicētes eas formas formarū entiū cū hęc scia considerat de formis, igit cōsiderat de formis formarū. vbi animaduerte φ hoc dicit ppideas Plat. qui existimabat eas eē extra animam, & appellabat eas formas formarū: & si tales formę eēnt, ptinerēt ad sciam diuinā, quia essent de numero entiū abstractorū fm eē. Et ex hoc loco volo tibi declarare locū adhuc nō intellectū ī doctrina Cōmē.in 2. Ph cō.26.vbi ī calce cō. scribit, φ scia nālis de eē formarū cōsiderat quousq; perueniat ad vltimā formarū maliū, & primū abstractarū aut ad formas forarū q̄ sunt medię ī eē īter illas sicut

Nota locū ī Aue. adhuc nō intellectū

sicut existimatur forma hoīs vltīa φ cū disiūctiua detur p mēbra opposita, dicēs φ sensus est φ naturalis scīa quo ad quidditatiuā considerationē de esse formarū.i. de essentijs formarū se extendit inclusiue vsq; ad illā formā, q̄ ē vltima inter formas nāles & est prīa īter abstractas .s. vsq; ad formā hominis vltimā.i. ad animā īellectiuā, quia ascēdēdo ex istis īferioribus progrediēdo vsq; ad primā formā q̄ est Deus gloriosus, anima ē vltima inter formam habentem habitudinem ad materiā & est prīa inter abstractas, licet descēdēdo a prīa ad infima ītellectus hominis sit postremus īter abstracta, vt patet 3. de Ani. com. 19. quia aūt opinio Commentatoris fuit considerationē quidditatiuā de intellectu hominis pertinere ad naturalē, vt patet 3. de Ani. cō. 17. & alibi. Ideo īclusiue se extēdit vsq; ad formas formarū q̄ sunt mediȩ in esse īter ipsas scilicet vsque ad ideas exclusiue, quia consideratio de ideis si essent pertinere ad scientiā diuinam, vt dicit Commēt. in commēto prȩsenti, & ideȩ a ponentibus illas appellabātur formȩ formarū, & erūt mediȩ in eē fm Platonē īter formas immersas ī materia, & īter formas simplr abstractas. Ita φ Cōmē. voluit in istis verbis obscuris assignare terminū cōsiderationis quidditatiue nālis, & inclusiue terminantē & ista est aīa ītellectiua, & terminū exclusiue terminantē si daret & sunt Plat. ideȩ, . non pōt aliter intelligi, quia nil clius est q̄ Auer. interpretari. Et oc cōcordat cū his q̄ dixerat Cōmē. ī eodē. c. 26. vbi exponēs illud dictū Philosophi ibi q̄ sunt spēs separatȩ ī materia dicit, & dicit hoc quasi contradicēdo dicētibus formas separari. Ecce qūo verū vero cōsonat ex oī parte: & ideo illa verba sic p parenthesim debent legi. vz. φ cōsideratio nālis se extendit vsq; ad formā vltimā materialiū & primā abstractarū, sicut existimat de forma vltima hominū, & hoc est primū membrū, aut ad formas formarū, quæ sunt mediæ in eē inter illas.s. ad ideas q̄ sunt mediæ inter simplr abstractas vt est deus: & simpliciter materiales, vt sunt istæ formæ singularium.

Formæ quædam sunt magis separabiles a materia: & quædam minus 2. Phy. tex. com. 18. & 19.

Formȩ quæ differenter pñt concipi & diffiniri absq; materia sensibili & cū mā sensibili sunt illȩ, in qb⁹ cōmunicat naturalis cum mathematico. Commēta. 2. Phy. cō. 18.

Formarū sunt multi ordines. s. abstractȩ a materia & non abstractȩ 2. Phy. com. 26. & 1. Phy. cō. vlti.

Forma ē spēs & exēplar, hæc āt ē rō & qdqd erat eē rei 2. Ph. t. c. 28. vbi pōdera dictū Alex. qd ēt abbreuiator eius Them. ibidem annotauit qd Arist. nō appellat formā exemplar eo mō quo, hi q ideas posuere separatas quasdā spēs atq; ipsas p se nullo nexu māȩ subsistētes, s; ppea qa diffinita pscriptaq; & oīū eorū fořa q̄ a nā, pueniūt hoīs, eq, bouis, fici, olei, platani, ēt illd prīcipiū vñ hȩc oriunt eateu⁹ pgit mouendo & exercēdo materiā, donec fořa illa & spēs māȩ coaptet & cōgruat plene atq; pfecte, vñ vt inqt Ale. forma ē tanq̄ scop⁹ & naturæ intētio, forte ēt vt notat Simplici⁹.

forma

forma naturalis q̃ in materia existit, illa. n. ibi diffinit, ea rõne exẽplar dr̃. v3. respectu artis: iam. n. Philosoph⁹ multotiens dicere cõsueuit artem imitari naturã, & iã ibidem in tex. 21. dixerat.

Forma recepta habet tres grad⁹, corporeum primũ secundũ spiritualem & iste est in sensu cõi, tertius autẽ est spiritualior & iste ẽ ĩ imaginatiua virtute, & ab isto gradu deuenit ad alios gradus altiores & nobiliores 3. Colliget ca. 38. de visu & videntibus.

Forma est substãtia p quã indiciũ substantię fit substãtia 5. Meta. t. cõ. 15. idem 2. de Ani. t. cõ. 2.

Forma est finis materię & cõpositi ex materia & forma, vt forma hominis est finis suę materię, & finis hominis qui componitur ex forma & materia 5. Meta. tex. cõ. 22.

Forma est finis, perfectum autẽ est habens finem 5. Meta. t. cõ. 29.

Forma speciei diuiditur ĩ genus & dr̃iam 5. Metaph. t. com. 30.

Formę vt sunt genera & species seu differentiæ differunt a seipsis: vt sunt formę tm̃: illas. n. genus esse aut differentias accidit illis 5. Meta. c. 30. idẽ 7. Meta. c. 46. vbi colligitur q̃ vlẽ põt summi duob⁹ modis, & pro p̃ia intẽtiõe & p̃ scd̃a.

Forma est cã substãtię demõstratę, & substãtię demõstratę non sunt substãtię nisi p illã 7. Meta. cõ. 5. idem in 2. de Ani. cõ. 2. 7. & 8. Metaph. com. 7. idem 1. de Ani com. 90. & 2. Physi. com. 4.

Forã s̃m illũ modũ s̃m quẽ ẽ prior mã eodẽ mõ est prior cõposito 7. Meta. t. cõ. 7. vbi aduerte de mẽte Cõmẽta. ibi, & in 8. Meta. in t. c. 7. & in 2. Ph. cõ. 4. formam eẽ magis ens & magis substantia q̃ sit compositũ, quia textus iacet q̃ eadem ratiõe forma est prior eo quod ex vtrisq; & ita cõiter inuenitur litera hodiernis tẽporibus, & ẽt ĩ quibusdã gręcis codicibus. Simpl. tamen in 1. Ph. auscultationis. & Argy. aliter legit locũ istum ĩ recto, & sensus est q̃ p̃p eandẽ ratiõnẽ illud quod ex vtrisq; compositũ est, est magis ens vtrisq;. s. materia & forma. vnde tenuit Simp. substantiã cõpositã esse magis ens & substãtia q̃ sit materia & forma, & forma ẽ magis ens q̃ materia, & ista fuit ẽt opinio Alex. vt recitat Commẽ. in 12. primę Philosophię. hãc opinionẽ sequunt diuus Tho. & Scot⁹ & ferè omnes latini, sed Cõmen. est alterius opinionis. vide in concordan. de hoc & in q̃õnibus Miscellaneis in proprio quæsito.

Forma non est essentialiter in materia neque priuatio, q̃ñ si aliqua forma eẽt essentialiter in materia, tunc mã nõ reciperet oẽs formas 7. Meta. com. 8. idem 1. Phy. com. 63. & 69. & 79. & 1. cap. de substãtia orbis. idem 3. Cœ. com. 67. vide tamẽ Alexan. pulchre in 1. lib. Natural. q̃õnum cap. vel q̃õne vlt. vbi pulchre declarat q̃ũo forma licet nõ sit p se in mã in primo modo dicẽdi p se & similiter de priuatione. si tamen loquamur de p se secundo modo, de quo meminit Arist. & Theophr. in posteriorib⁹ Analiticis, & est q̃ñ aliquid per se inest alicui q̃d ponitur in ratione dicente q̃ est sicut par & impar p se insunt numero, quia numerus ponitur in ratione ipsorum, sic forma materialis per se inest materię & priuatio ẽt, quia materia ponitur

A le. in. nãl q̃õnd

tur

tur in rõne istorũ & non econtra. Et ita qñ Commẽt dicit ꝙ forma & priuatio nõ sunt essentialiter ĩ materia, intelligitur eẽntialiter pri mo modo & non scdo mõ. nã vt scribit Commẽ. in 2. de Ani. com. 67. iuxta doctrinam Aris. in 1. Poster. Analit. duo sunt modi propo sitionũ essentialium. vnus in quo prædicatum est causa subiecti, sicut dicẽdo ꝙ homo est rationalis: alius vbi subiectum est causa prædicati, vt homo est visibilis.

Forma habet intentionẽ magis separabilẽ q̃ materia 7. Met. t. cõ. 8. vbi Commẽ. dicit ꝙ intẽtiones separabiles in intellectu, quæ ſ non intelligũtur per se, sunt magis substantię. Et ideo existimatur ꝙ forma ẽt sit substantia cum sit quidditas quam significat diffinitio & cõgregatũ ex materia & forma ẽt ẽ substãtia. Et hęc duo sunt magis substantia q̃ materia. vbi aduerte ꝙ vt scribitur in 9. Primę Philosophię. t. c. 13. licet potẽtia & act⁹ opponant relatiue: potẽtia tñ p se refertur ad actum: actus autẽ nõ refertur ad potẽtiã nisi pro quanto potẽtia refert ad ipsũ. Et ĩde ꝓuenit alia dñia ꝙ potẽtia intelligitur ꝑ aliud: actus autẽ per se. vt colligitur ex 9. primę Philosophię. t. c. 20. & quia potentia ad materiã reducitur, & actus ad formã. vt scribit Commẽ. in 12. primę Philosophię, in com. & t. 26. sic intellectus formę est magis separabilis quam intellectus materiæ. De hoc tamẽ vide latius in contradictionibus.

Formæ sunt plures & non habent eandẽ actionem cõmunẽ. ideo ex actionibus formarum non potuit in naturali Philosophia declarari prima forma sicut ex passionibus materierũ potuit declarari prima materia Commẽta. 7. Meta. com. 9. vide in concordantijs.

Formę Plat. sunt destructę ab Aris. in scĩa diuina, & quia non ꝓsunt ad scĩam, & ẽt quia nihil prosunt ad generationẽ 7. Meta. com. 22.

Forma non est generabilis & corruptibilis nisi p accidẽs, & sicut est de materia & generabile & corruptibile in rei veritate est indiciũ suũ cõpositũ ex mã & forma 7. Meta. t. c. 23. & 26. 27. 31. 33. idẽ 8. Met. t. c. 8. & 12. Metaph. com. 18.

Forma si per se generaretur & faceret, tunc generationes protẽderẽtur in infinitum 7. Meta. t. cõ. 26.

Forma est causa ipsius eẽ omnibus 2. de Ani. t. c. 37. inde locans in libro de vnitate & vno omne eẽ est a forma, quod ẽt Peripatetici describentes dixerunt ꝙ esse est existentia formæ in materia.

Formæ separatæ non pñt transmutare mãm: non. n. transmutat materiam nisi illud quod est in mã. & ideo contingit dicẽtibus mundũ generari ꝙ trãsmutans ipsum sit aliquod indiuiduum. s. corpus particulare 7. Meta. t. cõ. 28. & 31.

Formæ non generantur per se, quia si ita esset, tunc generatio eẽt non a materia 7. Meta. com. 31.

Forma & materia dñã habẽt, quoniã forma prædicatur p se de habẽte formã sm ꝙ declarat quidditatem eius substantialẽ: materia vero nõ prædicatur de habẽte formam vera prædicatione nedũ vt prædicaret per se: idolum. n. non dicitur cuprum, nec homo caro 7. Meta. com. 34. vbi aduerte ꝙ notabiliter apposuit illam conditionẽ specifi-

specificátẽ.v3. fm ꝙ declarat qdditatẽ eius substantialẽ: nã forma & materia pñt comparari ad substantiã cõpositã ex materia & forma dupl̃r, vno mõ in eẽ reali. & sic appellant̃ partes fm fidẽ apud Cõmẽta. in 1. Phy cõ. 5. & sic tã materia q̃ forma sunt partes essentiales substãtię compositę ex materia & forma, sicut fatet̃ idẽ Commen. in principio istiusmodi cõ. 34 vbi dicit ꝙ, materia fm cõsiderationem ad substãtiã cõpositã ex materia & forma, est pars substantię cõpositę, alio mõ pñt cõparari ĩ eẽ qdditatiuo, & sic sola forma indicat rei qdditatẽ & est tota rei quidditas & materia, & sic nõ ẽ pars qdditatis, sed est vehiculũ deferẽs ipsam quidditatẽ: & hoc est qd dicit Commẽ. ꝙ forma in tali cõsideratione vt habet declarare quidditatẽ rei ꝑdicat̃ ꝑ se de formato, vnde forma hoĩs est hõ vno mõ. i. in eẽ quidditatiue ꝯsiderato ipso hoĩe, alio mõ nõ est hõ, & est dũ hõ cõsiderat̃ in eẽ reali, vt testat̃ Cõmẽta. ẽt in eodẽ 7. Meta. in cõ. 21. Ex quo collige istã ꝑ se in primo mõ, hõ est aĩa ei⁹: illo mõ cõsiderãdo hoĩem, sed materia nõ prędicatur vera ꝑdicatiõe de formato ꝑ verã prędicationem. Commen. intelligit prædicationem formalẽ & in recto, quia ista est falsa, hõ est caro, aut sanguis, nedũ vt prędicet̃ ꝑ se, sed solũ materia prædicatur de formato denominatiue, quia dicitur homo carneus, & idolum cupreum, consimilem sententiam imitatur Themist. in 3. de Anima in cap. 27.

Forma inuenitur sine materia & in materia 7. Metaph. com. 34.

Forma nõ dicitur dẽ forma vniuersali & de forma particulari, quæ ẽ forma materię demõstratæ 7. Metaph. commẽ. 35. & 36.

Forma differt a materia, quia cum fuerit forma erit res, sed materia cũ fuerit non erit res 7. Meta. c. 37 Et fuit sentẽtia lucidissimi Them. ĩ Paraph. sup 2. de Ani. ĩ principio, vbi dicit hoc eẽ discrimẽ inter materiã & formã, a materia. n. res habent vt fierent, a forma vero vt eẽnt.

Formę q̃ nõ nisi in vna materia existunt a qua nunq̃ separant̃ in eẽ, pñt tñ intellectu separari 7. Meta. t. cõ. 37. idem 2. Phy. tex. com. 12. cogita tamen de tali abstractione ad quem artificem spectat.

Formæ mathematicę differũt a formis naturalibus, qa cũ inueniant̃ in diuersis materijs, intellectus facile cõprehendit diuisionẽ talium formarum a materia, sed in naturalibus cum difficultate 7. Meta. commen. 37.

Formę naturales, aut plures, aut oẽs nõ pñt eẽ sine materia Cõ. 7. Meta. cõ. 39. idem Philosophus in 6. prię Philosophię. t. c. 1. Et ibi Cõmẽ. declarat quare dixerit aut plures, ad excipiendum intellectum.

Formas quarũ actiones apparẽt in materia separatas eẽ, ẽ sermo magis existimabilis q̃ sermo Plat. de Ideis. & de hoc perscrutatus est Aristot. in libro de Anima. 7. Metaphy. commen. 51.

Forma est ratio & hoc aliquid ens ratione separabile 8. Meta. tex. cõ. 3. idem 2. Phy. tex. com. 12. vbi dicit Commen. ꝙ forma est separata a materia fm diffinitionẽ non in esse: impossibile. n. est formam separari a materia: separatio enim formæ

formæ a materia ẽ corruptio eius 4 Phy.com.18. & in eodem octauo, inquit Commẽta. in com.8. ꝙ formæ cum distinguunť ab intellectu a materijs, inuenit eas aliud a subiecto, & aliud a cõposito ex eis & subiecto: cum aũt intelligit congregatum ex eis.i.sensatũ inuenit eas, idem in diffinitione & non diuersa.

Forma nulla artificialis est substantia, nedum vt sit separata 8.Meta. com.9.& 2. Physi. com.13.

Forã nulla substãtialis recipit magis aut minus, nõ est vnus hõ maioris humanitatis q̃ alius hõ ſm formã, sed si fuerit, erit ſm ꝙ est ĩ eo forma in materia 8. Metaphy. tex.com.10.& hoc est rationabile, quia in 1. Cœ. & mundi in t.c. 92.& 95.similiter in omnibus his quæ natura, & his quæ ab arte cõ simili alterũ est ipsa ſm se ipsam forma, & q̃ est mixta cũ materia.

Forma quæ est vltimum in Gener. & finis sunt vnum in subiecto & duo ſm modum.8. Meta t.cõ.12. idem in 2.Phy. tex.com.70.

Forma non patitur ſm ꝙ est forma a primo transmutãte essentialiter, sed patitur per accidẽs. vnde trãsmutatio eius nõ est prĩa transmutatio, sed ſm ꝙ est forma in passiuo.s. in materia. Commentat.9. Primæ Philosophiæ. commen.2. idem ni 4. Cœ commen.22.& in 3. Cœli commento 28. vbi habet quòd in motu elementorum,

Forma inquãtum forma mouet, sed vt ẽ forma in materia mouet.

Formæ q̃ non sunt in materia non patiuntur neq; essentialiter neq; accidentaliter 9.Metaphy.com.2. vide in concordantijs.

Forma est continuationis causa, & ideo forma est dignior modo vna q̃ continuatio, quia forma est causa continuationis 10.Metaphysi. com.1. idem 1. de Ani com.90.

Forma eadem in specie impossẽ est vt sit ęterna & nõ ęterna, quia sic possibile eẽt vt quidã homines essent ęterni, & quidã generabiles & corruptibiles 10.Meta.t.cõ.vlt.& elicitur ex te. formas separatas ponentes dicunt ꝙ ta'es formæ sunt substãtiæ formarum sensibilium 10.Metaphy.com.vltimo.

Formas separatas siquis posuerit non vniuoce sed equiuoce, vt hominem separatum cum homine sensibili, non est loquendum cum eo. ibidem.

Forma est cã p accidens infimis ſm electionem eorum quę gratia huius fiunt.11.Metaphy.cap.7.& in 2.Physi. tex com.52.

Fortuna & mens circa eadem versantur: electio enim sine mente est 11.Metaphysi.cap.7. & 2.Physico.tex.commen.52.

Forma nõ generatur nec materia, sed compositum 12. Metaphysic. tex. commen.12. idem 7. Primæ Philosophiæ 23. 26. 27. 31. vide in concordantijs.

Forma posito ꝙ sit quarta sequeretur quòd esset composita ex materia & forma 12.Metaphy. textu commen.12. idem 7. Metaphysi. 26.& 27. vbi nota, quòd Commẽtator ponit pulchrum documentum in isto commento.12. limitans dictum Aristot. inquit enim, quòd hoc quod dixit, non est impossibile in materijs compositis & in cupro, sed in prima materia & in formis simplicibus.

Forma

Forma non comprehēditur ſm ſen ſum ſed ſm ſuam actionē, & ideo non comprehēditur niſi in intelle ctu 12.Meta.com.14.

Forma artis eſt ī anima,& eſt aliud ab eo quod eſt extra animam 12. Metaphy. com. 14.

Formę artificiales non habēt generationem neq; corruptionē cum ſint accidentia 12. Meta.com. 14. idem in 2.Phyſi.com.13.

Formæ artificiales non ſunt abſtra ctę, quia aut ſunt ī aīa aut in mā. ibidē Cōmēta.in calce cō.14.& in 36.cō.& in 7. primę Philoſophiæ de forma ſanitatis te. com 23.

Formas abſtractas eſſe eſt pſcrutatio naturalis,ſed vtrum formę abſtractæ ſint aliæ a formis ſenſibili bus non eſt perſcrutatio naturalis 12.Metaphy. com.15.

Formarum rerū naturalium quędā ſunt quæ ſunt materia aliarū formarū,vt forma ignis & aliorū ele mētorum quæ ſunt materia capitis. Commēta. 12. Meta.com.15. authoritate Alex. idem 5.Cœ. cō. 67. colligitur ex mēte philoſophi in principio ſcḋi de partibus Aīal. cap.1. vbi ponit triplicē compoſitionē. Ex hoc loco poterimus gloſare ſatis ſubtiliter authoritatem Auer. in 1.Phyſi. ſuæ auſcultationis in com.1.vbi per cauſas ſimplices exponit primam mām & vltimam formā quæ ſunt exiſtētes in re,nam quęcunq; ſunt præter primam materiā & vltimam formā ſunt formæ compoſitę & materię compoſitę. vbi prima materia appellatur materia ſimplex,quia ſolum habet rōnem materię & nulli eſt forma: & forma vltima quæ non ordinatur ad aliam formam eſt ſorā ſimplex, quia nulli eſt materia, ſed qcunq; ſunt inter primā materiā & vltimā formā, ſunt materiæ compoſitæ & formæ compoſitæ,quia habent rōnem formę & habent rationem materiæ reſpectu diuerſorum,ſicut forma ignis in mixto ratione primæ materiæ habet rōnem formæ, ſed rōne formæ mixti habet rationē materiæ, & ſimiliter forma carnis reſpectu formæ elementarię habet rōnem formæ, ſed reſpectu formæ organicæ ſic habet rationē materię: nam ſicut membra conſimilia componūtur ex elemētis, vt ex materia, ſic organica cōponunť ex cōſimilibus, vt dicit Ariſt. in loco pręallegato.& in primo de Genera & corruptio.t.c.35. mēbra anomiomera augentur quia omiomera augentur. Et eſt expoſitio ſatis ſubtilis & bona ſi bene cōſideras, licet aliàs varijs modis locū illū expoſuerim, & ſic illud vulgatum q᷑ forma ſimplex ſubiectum ſeu materia eſſe nō poteſt,gloſari poteſt, & ſatis philoſophicè iuxta Peripateticorum doctrinam.

Formę omnes ſubſtantiales fiunt a forma abſtracta extrinſeca, quæ a quibuſdā dicitur dator formarū & eſt intelligentia agēs 12.primæ Philoſophiæ com.18.in fine. vbi aduerte ꝙ iſta fuit opinio Auicennæ de qua vide ēt in 7. Primę Philoſophiæ commen. 31.

Forma apud Ariſto. non habet generationem neq; corruptionē niſi accidētaliter .ſ. per generationem & corruptionem compoſiti. & cū homo conſeruauerit hoc fundamentū nullus error accidet & 12. primæ Philoſophiæ com.18.

Formarum

quorum sunt principia fm ꝙ sunt mouentes, & fm ꝙ sunt fines 12. meta.cõ. 38. Ex hoc accipiunt aliqui ex mente Auer. aĩam intellectiuam esse formã formalr̃ perficientem hoĩem, sed isti multum errant tũ quia sequeretur fm mentẽ eorũ intellectum agentẽ, quem asserunt ex mente Auerr. esse deũ, esse formã hominis, quia ista authoritas est de intellectu agente: de illo .n. fuit declaratũ ꝙ est agẽs & mouẽs. nos & ita isti incidunt in maiorem errorem. Amplius non habetur ex isto loco intellectum esse formam formaliter perficientem ꝑ inherentiam, vt ipsi glosant: quia probatũ est ꝙ intelligentiæ abstractæ in eo ꝙ abstractæ duobus modis sunt principia in rõne mouentis & in ratione finis: talis aũt finis non perficit sicut sunt qualitates quib' perficitur res perfectibilis, sed talis finis est forma & substantia extrinsecus perficiens sicut sunt actiones seruorum erga intẽtiones dñi sui, sic est dispositio primi principij cũ oĩbus entibus in 2. meta.cõ. 37. vnde isti Grossipedales non potuerunt imaginari aliud genus perfectionũ nisi illarũ quæ sunt qualitates & perfectiones inhęrentes perfectibilib' iuxta rudẽ imaginationẽ antiquorum non valentiũ ascẽdere ad perfectiones abstractas & per se subsistentes. vult igitur Cõmen. dicere ꝙ forma & perfectio hoĩum in eo ꝙ homines est per continuationẽ idest per copulationem cũ intellu abstracto de quo locutus est in. 3. de anima. Homo.n. est homo per supremum quod est in eo, vt dicit Philosophus in 10. ethi. & tale est intellectus, sed intellectus, apud ipsum non est de genere formarum inhęrentium sed abstractarum quæ extrinsecus perficiunt sicut dominus est forma serui sui, vt dicit Cõmen. in cõm. allegato, licet via eius sit contra fidem & veritatem tamen est via eius.

Formæ quæ sunt abstractæ a materia ita se habent ꝙ dispõ & dispositum in eis reducuntur in vnum, sic esse & duo in consideratione. 12. meta.cõ. 39.

Formæ quæ sunt hic fm astrologos obediũt formis cœlestibus 12. metaphy.cõmen. 50.

Forma artificialis quę est in materia & quæ est in anima medici est eadem, quanto magis in rebus intelligibilibus quibus non admiscetur materia 12. meta.cõ. 51. vide in cõtradictionibus nuper editis.

Forma & anima diuiduntur diuisione subtorum. ex lib. destru. dispu. prima in solutione octaui dubii.

Forma duplex hẽt esse separatũ materia per intellectum & esse sensibile. ex dispu. 3. in solo. 18. dubii. ubi dicit lapis sine dubio habet materialẽ formã in materia & aliam formam quæ est intellectio & cõprehensio facta in anima, prout aĩa rationalis capit eam separatam.

Formę apud peripateticos non sunt scientes prout in materia consistãt, & si forte inueniret aliquid in materia non consistens manifestũ est ꝙ est pura scientia. ex lib. destruc. disp. 6. in solone 2. dubij.

Formę naturales aliquo modo a materia separatæ inueniuntur, & sunt pura scĩa & intellectus, & intellect' in essentia nihil aliud est a forma rerũ a materia separatarũ. vñ postq̃ res quæ de ipsarũ naturis non separantur

parantur sic se hñt, quanto magis illæ quæ de natura earum cõtinue separantur, digniores sunt in hoc ꝙ sint purus intellectus & pura scientia. ibidem.

Formæ signum philosophi sumpserunt ex operationibus, & signum subiecti sumpserunt ex passionibus: impossibile enim est quòd actio & passio ab vna & eadem natura procedant. ex distin. 6. in solo ne. 6. dubij idem 4. cœli. cõmen. 2. & 12. meta. cõmen. 14. & 4. physi. cõmen. 38. & in 1. cap. de substantia orbis.

Forma in rebus compositis ex materia & forma, vt ex duabus naturis, est solum comprehensa ab intellectu quia formæ sunt intelligibiles & intellectę, qñ intellectus humanus separauerit eas a subiectis eaꝝ. ex disp. 6. in solo. 6. dubij.

Forma est per quã ens est ens, & ab ea ꝓuenit operatio in quolibet ente. ex dispu. 10. in solo. 2. dubij.

Formarum materialiũ quædã sunt propinquiores ad actum q̃ aliæ ꝓut magis purificantur a passione q̃ est signum materiæ. ex distin. 10. in solotione 2. vide de eñtis exemplum 2. cęli. cõ. 32.

Formę signũ apud Philosophos est operatio, & materię signum est passio. ex lib. dest. dispu. 6. in solutione 6. dubij & ex disp. 10. in sol. 2. dub.

Formę substãtiales sm Philosophos non agunt ad inuicem, sed in accidẽtibus omnes conueniunt ꝙ calidũ auget calidum sibi simile & omnes aliæ qualitates quatuor. ex disputationibus physic. in disputa. prima in solutio. 4. Hoc etiam habetur a Philosopho in libro de sensu & sensato. vbi dicit ꝙ ignis non agit inquantum ignis, sed inquantum calidus.

Forma vna nõ habet nisi vnam materiã. ex cõ. super 2. de partibus aĩalium. in cap. de carne.

Forma est per quã aliquid est vnũ, alioquin aliquid esset vnum ꝑ aliquid posterius. Auer. in 3. de partibus anim. cap. de corde. vbi arguit contra Gal Plat. & Hippoc. ponentes plures aĩas in vno & eodem aĩali. aduerte tñ ad vnũ ꝙ licet Auer. & multi ex latinis ascribant istam opinionem Plat. Them. tñ oppositum sentit in sua paraphrasi super 1. de anima. in cap. 2. inquit enim sit ridiculum vt diuinus inquit Plato tanq̃ Troianũ equum insideant plures aĩas in quolibet homine cõtineri, sed singulas in singulis quę partibus in differentibus cõstent.

Forma vna non est nisi in vna materia. ex primo de gener. anim. cap. 1. Auerroes.

Formã vnã habere vnam materiam est suppositio in scĩa naturali, sicut nãm esse: & multa ꝑ se nota. Auer. in 1. de gñone anim. in digressiõe ꝯtra Gal. verũ semen mulieris concurrat actiue ad gñonem. idem 8. physi. cõ. 46.

Formã habere partes, quarũ quædã sunt in vna materia, & quædam in alia materia impossibile est. v. g. corpus aĩalis quod est subiectũ propinquũ aĩæ. videt ꝙ eius partes nõ possunt habere materias diuersas, quãuis partes sui corpis quę sunt sicut subiectũ ꝓpinquũ, reperiant̃ in diuersis modis, veluti ĩ discrepãtia mẽbrorũ singulariũ in se ĩ duritie & mollitie &c. Auer. in. 1. de gñatione animaliũ. cap. 1. vbi ponitur improbatio antiquorũ, ex quo col

Contra ponentes formas naturales.

lige contra ponentes formas partia les specie subaliter differentes.

Formæ agentis cōditio non est vt sit in materia eiusdem speciei cū mā in quā agit forma ex gratia forma agens ipsius lecti reperitur in anima artificis, quæ differt a materia formæ lecti, quæ est lignum. Auer. in 2. de gener. anim. cap. 2. semen sit animatum.

Forma & efficiens proprium & determinatum tempus habet sibi ad agēdum, & similiter materia ad patiendum habet tempus proprium & determinatū, & quamuis tēpus veraciter formæ non attribuatur sed materiæ, tñ hoc est dictū in formis abstractis, verumēt in formis relatiuis hoc pōt dici ꝙ dictum est 4. Coll. ca. 38. de signis crisis quod sic intelligo: tempus enim hēt secū annexam successionem, sed successio causatur ex resistentia passi seu mobilis, & resistentia causatur ex contrarietate 4. phys. cō. 71. materia aūt est subiectum contrarietatis, & eius est proprie pati & resistere non formę, quia illius proprium est agere & mouere, hoc autem dictum principaliter veritatem hēt in formis abstractis, quæ sunt absolutæ a subiecto pro quanto nō sūt constitutæ in esse per suum subiectum. & ideo tales nullo modo sūt patientes, neq; per se neq; per accidens, sed solum sunt agentes 9. metaphy. cō. 2. tamen hoc etiam veritatem habet in formis relatiuis, formas autem relatiuas ni fallor, apparet istas formas materiales quę sūt constitutæ in esse per subiectū, quibus competit agere per se, & competit pati per accidens, forma enim inquātum forma mouetur, sed vt est forma in materia patitur & mouetur. 4. cœli cō 24. & 3. cœli. cōm. 28. & ideo etiam in talibus formis relatiuis veraciter & per se loquendo, tempus attribuitur materiæ & non formæ. ex hoc inferas vnū pulchrum & vtile valde, ꝗlicet tempus sit aut motus aut passio quædā mouens. vt dicit 12. meta cōm. & tex. 29. & 4. phy. tex. cō. 90. essentia tamen motus magis dependet a motore. 12. meta. cōm. 41. licet quo ad denominationem magis attribuitur mobili, quia motus est in mobili & non in motore. 3 phy. tamen tempus magis denominatur pati mobilis q̄ agere mototis, & iō quo ad denominationem est differentia, quia motus denominat mobile non motorem, sed tempus veraciter magis attribuit̃ mobili quām motori.

Forma dicitur multis modis, nam qñq; sumitur ꝑ formis corporum simplicium non organicorū, quandoque pro formis corporum organicorum & istæ sunt animæ, quandoq; ꝑ foris corporum cœlestium quæ similantur partibus simplicibus pro quanto sunt non organica, & partim organica pro quanto sunt mobilia rōne illarum, & quandoq; pro qualitate & quantitate aduenientibus mixto inquātum mixtum, & per hunc modum differūt formę corporū similariū partium & acquirunt diuersas proprietates, ex paraphrasi met. tracta. 1. cap. de forma. Ex quo patet diffinitionē aīæ non cōpetere intelligentię ꝯtra modernos, tum quia corpus cœleste proprie non est corpus organicum cōpositū ex partibus consimilaribus, tum quia non est habens

vitam

vitam in pōa. Et omnes græci expositores vt Alex. in princ. suæ abbreuiationis de anima. & Themistius 1. de anima. cap. & Amonius & Simplicius volunt solum illā diffinitionē competere viuentibus generabilibus & corruptibilibus. vnde Simplicius in princi. secundi de anima, & alibi plerunq; notat hoc. Amplius sequeretur ꝙ intelligentia quidditatiue consideraretur a naturali, quia cognitio per diffinitionem est cognitio quidditatiua, nec respōsio chimerica valet ꝙ habet duas quidditates, quia vnius rei non est nisi vna quidditas præsertim in rebus per se subsistentib⁹, sicut est intelligentia separata.

Forma mixti est superaddita formis elementorum, neq; est elementum neq; est composita ex esntis. & vide ratione in paraphrasi metaphy. tracta. 2.

Forma est causa vt res sit intelligibilis, & materia est causa vt res sit sensibilis. ex tract. 2. in paraph. meta. idem primo cœli. cōmen. 95.

Formarum esse intelligibile Aristo. distinxit ab esse earū sensibili: & enim esse intelligibile non hñt extra intellectum inquantum est intelligile: habent tñ esse extra intellectum inquantū sunt sensibiles in tract. 3. paraph. meta. ibi & dicam⁹ ꝙ iam fuit ostensum hic.

Forma & finis sunt agentia quodāmodo similitudinis. Auer. in paraphrasi mataph. tract. 4.

Forma naturalis non pōt nisi sola ratione a materia separari, separatio enim talis formæ est eius interitus. Alex. in paraphrasi de aīa. in cap. de intellectu agente. & idem habet Cōmenta in 4. phy. cō. 18.

Formæ quæ sunt hic cum habeant esse in substantiis separatis nobiliori modo q̄ in materia, quęri potest, quia si ibi sunt in esse nobiliori, deinde fuit necesse vt habeāt esse igno bilitatis. Et vide solutionem istius dubij ibidē. vbi dicitur ꝙ hoc fuit necessarium propter suum secundum esse, quia esse est nobilius q̄ non esse.

Forma est a qua res est id quod est non a subiecto. Themist. in. 2. phy. in tex. 11. idem habet in 2. de anima. cōmen. 90. Et ideo licet materia & forma sint partes essentiales compositi, esse tamen & vnitas est a forma non a materia, quia materia solum est vt subiectum.

Forma & materia non re ipsa, sed ratione adiunguntur. 2. phy. tex. cō. 12. idem Them. & Cōment. ibidē. idē Cōmentator in. 12. primę philosophię. cō. 39.

Forma & finis tunc coniunguntur atq; concurrunt, quia ex rei diffinitione statim apparet melius ac potius rem illo modo q̄ alio quouis se hr̄e, ꝙ in rebus naturalib⁹ passim aduertere est: quum vero non statim apparet tunc est forma solum & non habet rationem finis, vt in mathematicis cernitur. Themisti⁹ in 2. phy. super tex. 74. idem etiam tenet Auerr. super verbis obscuris ibidem, sed est eadem ferme sententia. glosat etiam Auerr. de fine generationis ꝙ est idem cum forma rei generatę: falli autem de fine rei generatæ. vt patet. 2. phy. cō. 70. & & 24. & 8. meta cō. 12.

Forma pressius si quis de me quærat id terminus non nuncupatur, vt potequæ non sit superficies, sed ratio & id quod sub hoc verbo quid sit

rem esse percipitur, nisi quis digna tioni eius hoc tribuat, quaten⁹ materiam fusam diffluentemq; coher cet finibus ꝙ intra certos limites re uocat, veluti norma quædam mensuraq; rerum ac numerus. Them. 4.phy.super 35.

Formę nonnullæ mouere dicuntur vt animal anima, & lapidem grauitas, non tñ ab his mouentur illa quatenus procreantur.i. quatenus ad ea genialis trãsmutatio inita ẽ. hæc.n. grauitas lapidescentẽ & concrescentem vaporem progignit, ipsa aliquid motus in his necessario haberet, quod statim conuincit esse falsum, quoniam in rebus motis non in mouentibus motum esse ẽ persuasum. Them. 5.phy.tex.4. Ex quo habetur ꝙ forma non mouet vt terminus motus, sed ut agens.

Forma, aut naturalis, aut mathematica, aut artificiaria est naturalẽ & physici & dialectici occupant, sed dialectici materiam negligũt phy. sici curant Themist. 1 de aĩa. 17. & colligitur ex sñia Arist. ibi.t.c. 16.

Forma est rei causa quantum ad eẽ, materia vero quo ad fieri. Themi. 2. de aĩa. in prin. & ibidẽ. cap. 6. inquit. sicut a forma res hẽt vt sit, ita ẽt a forma hẽt vt sit vnũ. Alex. etiã in paraphrasi de aĩa. vbi ostẽdit animam esse formã. inquit, a specie res habet vt sit, vide etiam Alex. ibidẽ in 1. capit. vbi dicit. & forma est a qua vnum quodque est id quod est, & ꝙ differentia rei per formã non per materiam. Et elicitur ex tex. ibidem tex. commen. septimo. ens & vnum quum multis modis dicantur quod vere est actus est, vbi Themist. asserit, quod modis autem esse quid dicitur totidem vnumquodq; dicitur. Decem autem sunt, verum intra decem quoque erunt appellationes vnius atq; vtrumq; præstat forma ea quam nos endelechiam appellamus.

Forma licet in materia producitur, non tñ est ipsi materiæ forma, sed eius ꝙ ex ambabus facultatibus cõditum est. Them. 2. de anima. cap. 6. Vide pro hoc Auerr. & Philosophum. 7. primę philosophiæ. text. cõmen. 26.

Forma minus videtur posse per se subsistere q̃ materia, licet materia sm se subsistere nequeat absq; forma. Alexander in principio abbreuiationis de anima cap. 1. Vide in concordantiis nuper editis.

Forma est principium a quo dñę q̃ sm id quod est agere & pati corporibus insunt, omnia. n quę agũt & quę patiuntur, quatenus corpora sunt, vt hoc aut illud agant patianturue, a specie possidẽt, iccirco nõ ab re dr̃ pati & agere corporea per eaquæ in corporea sunt, Alexã. in paraphrasi de aĩa cap. 2. Vide in concordantiis nuper editis.

Forma dicitur in respectu materiæ, & econuerso. 9. met. cõ. 11. vide in concordantiis nuper editis.

Formicarum quędam sunt pennatę, quędam vero pennis priuatę 4. de natura anim. cap. 8.

Formicę origani sulfurisq; puluisculo insperso suas relinquunt cauernas alioq; migrant Ari. in 4. de natura anim. cap. 8.

Formicæ nihil venãtur, sed facta ab aliis colligunt. Arist. in 9. de natura anim. cap. 40.

Fortuna est causa per accñs in his q̃ sunt in minori, sm propositũ, q̃ pp hoc sunt. 2. phy. tex. cõ. 52.

Fortuni-

Fortuitas est in actionibus, nihil. n. aliud est q̃ actiones laudabilium finium. ibidem in cõ. 58.

Fortitudo est dispositio fm cursum naturæ eius in potentia, & dr̃ respectu debilitatis. 7. phy. cõ. 7.

Fortuna & casus, hoc est cũ volũtas, aut natura facta est alicuius per accidens causa. Them. 2. physi. super tex. 50. Et elicitur ex textu.

Fortuna differt ab aliis causis per accidens, in eo, ꝙ ille ideo causæ nuncupantur, quia accidentia sunt causę per se, vt aĩalibus, grammaticus, musicus, deãbulator, quo fit vt nullum talium sit causa editum, at in fortuna actio vna eademq; est huius effecti causa per se illius vero p accñs. Them. 2. phy. 51.

Fortuitæ rei si causas per accñs quæ propinquiores sunt & quæ remotiores scire voluerimus, oportet illas actu constituere, quandoquidẽ in causis per accñs simpl'r liceat in infinitũ procedere. Them. 2. phy. sup 55. Ex his liquet solo ad qõnẽ quã teste Simplicio Aristot. mouit in 2. phy. Sed non soluit, relinquẽs nobis solõnem, nam videri posset fortuitam non infinitam rẽ esse cũ sit causa per accidens, sed in causis per accidenss, quædam sunt propinquę quędam remotę. In infinitis autem non est propinquum neque remotum, quia non est primũ nec vltimum, ex dictis autem Them. patet solo sicut vides.

Fortuna constare non oĩa dicuntur quæ extra cõsiliũ & voluntatẽ eueniunt. Euenit nanq; nauiganti in hieme naufragiũ facere, hoc neq; ex proposito cõsilioue, neq; fortuito euenire dicimus, quia plurimũ solet exitus ille nauigãtibus hieme euenire Them. 2. phy. super. 61.

Frangibilia sunt illa quę diuiduntur ad partes magnas, & minutim frangibilia sunt opposita istorũ: & diuidunť ad partes paruas, causa autẽ est distãtia pororum & propinquitas poroꝵ ĩminẽtes frangibilibus. Cõmen. in 4. methe. in summa.

Frangi est diuidi in partes magnas & cõminui est diuidi in partes subtiles. 4. metheo. tex. cõ. 44.

Frigidum calefacit conuersum quodãmodo, & ambiens. queadmodũ peccat volũtari⁹ sciẽs qñ ecõtrario vtiť sciã 8. phy. tex. cõ. 8.

Frigus quodã mõ est defectus caloris. 1. de gñat. & corrup. tex. cõ. 18. & 2. cęli cõ. 18. & 2. physi. 15 & 10. primę philosophię. tex. cõ. 7.

Frigus congregat omogenea & eterogenea 2. de gener. & corruptione. tex. cõ. 8.

Frigiditatis operatio prima & per se est priuatio operationis caloris naturalis, & est indecoctio & corruptio. 4. metheor. in summa.

Frigiditas aliquo mõ adiuuat in generatione, & hoc secundaria intentione, inquãtum coęquat ipsum calorẽ naturalem, & ẽt frigiditas conseruat calorem naturalem generati ne exalet, seu vaporet, ibidem.

Frigiditas est duarũ specierum. videlicet. frigiditas aquea, & frigiditas terrea, frigiditas aquea operať humiditatem, terrea vero siccitatem. Auer. sñia in 4. metheo. Ex quo vť ꝙ qualitates primæ in elementis inuentę tam actiuæ q̃ etiam passiuæ specie distinguantur de intentione eius, & fuit etiã sententia Alexã. in 1. lib. nãliũ quõnũ qõne 6. quã ẽt sequitur Simplicius in 4. de cœlo & mundo. Considera tamẽ instan-

tiam contra istam viam, quia tunc non sufficienter Aristotel. venatus fuisset ex coniugationibus qualitatum primarum numerum quaternarium elementorum. in 2. de generatione & corruptione. in text. cō. 16. Accidit. n. iuxta istam viam quatuor qualitates primas esse gēminatas, & ita erunt octo nisi esset ꝙ sunt quatuor genere vt sunt interminatę, & vt pręcedunt formas elementarias in materia, sic enim considerantur ibi, vnde Aristo. dicit, ꝙ primum principium est prima materia, secundū vero sunt primæ cōtrarietates. tertiū vero ignis & aqua, & talia, sed huiusmodi contrarietates, vt sūt terminatę sic specie distinguuntur specialissima, vñ quidā dixerunt ꝙ rō Aristo. demōstrat quatuor eē elementa in genere, non aūt in specie athoma. Nam ignis tres sunt species, ignis, carbo, flamma, & lux, similiter variæ sunt species terræ, & aquę. vnde. Cōmē. in 3. de cœlo & mūdo cō. 52. dicit, ꝙ cum sit declaratum ꝙ elementa non sunt æterna, oportet quærere numerum elementorum in corporibus simplicibus gñabilibus & corruptibilibus, in hoc igitur est iuuamen in hac perscrutatione in sciendo numerum, & deus scit, tñ considera super hoc diligenter, requiras. n. specialem qōnem circa hoc.

Frigiditas fm Alex. facit substātiam in corporibus frigidis, & caliditas in corporibus calidis, econtrario in rebus in quibus sunt accidentia. s. ꝙ caliditas & frigiditas non sunt substantię in rebus, quarum species non faciunt caliditas & frigiditas: sed alię virtutes. s. aīa in animatis. 12. meta. cō. 22. idem 1. phy. cō. 52. & 5. phy. cō. 10. & 8. meta. cō. 5.

Frigiditas est contraria calori naturali & impedit ipsum in omnibus suis operationibus pp suam qualitatem. 5. Coll. cōmen. 20.

Frigiditas vt est declaratum in naturali philosophia est in corpore sicut instrumentum temperans calorem naturalem qui est primū agēs & substantiale 5. Coll. cap. 21. de accidentibus superuenientibus virtuti epatis. Et ibi nota vnum pulchrum ꝙ qñ augumentum frigiditatis est paruū, tunc operatio naturalis membri diminuitur. Et simil'r quando augumētum caloris extranei est paruum, tunc operatio naturalis membri diminuitur, & similiter quando augumentum caloris extranei est paruum, tunc operatio mēbri augetur, & fit mala, sed quando augumentum frigiditatis & caliditatis est notabile, vt trahant calorem naturalem extra suam formam naturalem, tum mēbrum faciet operationē contrariā suę operationi naturali.

Frigiditate natura non vtitur per se, & prima intētione vt frigiditas est in aliqua operatione eius, sed per accñs, & ex secunda intentione. videlicet. in tēperando & cōmēsurando calorē nālem in 2 de par. aīaliū cap de cere. & in 4. methe. cō. 1. in digressiōe. Et isto mō intelligit dictū Gal. 16. de accñti & morbo ꝓpe fine, vbi hēt ꝙ frigiditas: nulli functioni vtilis est. videlicet, p se & essentialiter, per accidens iuuat, vt patet in pria particula aphorismorum ventres hieme & vere.

Frigiditas q̄ non est terrestris est debilis operationis. 5. Col. cap. 12. vide in cōtradictionibus nup editis.

Fulmina

Fulmina quæ constant ex materia subtili aerea non corrumpunt corpora mollia in quæ cadunt, sicut narratur: fulmina resoluunt siue liquefaciunt æs, & non comburunt pannum, seu bombicem qui est cũ eis, & occidunt multa animalia absque hoc ꝙ appareat in eis signum combustionis 2. Metheor. ca. 2. de fulminibus prope finem.

Fulminibus cadentibus in aliquibus locis inueniuntur. in illis corpora similia ferro & æri, vt narrauit Auic. & ꝙ ipse laborauit in dissoluẽdo illud, & non potuit, sed dissoluebatur & conuertebatur in ignẽ. Et nullus Peripateticorum meminit de hoc, & dixit etiam Auicẽ. ꝙ lapis magnus cecidit in Corduba igneus in die sereno seu claro, & ipse vidit illum lapidem, & habebat odorem sulphuris, & quasi naturã ammoniaci, & hoc nõn est remotum. ibidem.

Fulmen seu ventus accensus descendit inferius cũ velocitate, quia hæc pars fumosa est composita, seu cõstituta ex pte leui & graui, & hoc cum accidit parti graui frigefieri, tunc ab illa parte graui mouetur inferius, & impossibile est propter fortem mixtionem separari partẽ leuem a graui. ibidem.

Fumus est ex aere & terra. 2. de gñatio. & corrup. t. com. 28.

Fumus est calidus & siccus, & quanuis fumus habeat hanc complexionem, tamen semper remanet in eo virtus rei ex qua fit fumus, propterea vtimur in medicatione palpebrarum inuersarum fumo thuris ad generãdam carnem bonam. 5. Colli. ca. 42 in fine capi. dum agit de fumo, hoc est contraponentes resolutionem fieri vsq; ad materiã primam, ibidem etiam paulo superius, idẽ Auerr. d de cinere, ꝙ cineres diuersificantur sm diuersitatẽ rerum, ex quibus fiunt, vnde videmus ꝙ habent diuersas proprietates iuxta naturam rerum ex quib⁹ generantur. Et Seneca in lib. naturalium qõnum dicit. ꝙ sapor herbæ remanet in uasis, & experimento hoc patet, ꝙ caro aĩalium retinet saporem ciborum & herbarũ, ex quibus nutriuntur, sicut Paduæ caro vituli tempore hiemis habet saporem raparum.

Futurus incedere quis non incedet. Ex. 2. de gener. & corru. t. c. 64. ex quo patet non quæcunq; eueniunt ex necessitate euenire.

De litera G.

GALENO sæpe accidit opinando aliquas esse demonstrationes Aristo in illis quæ intelliguntur ex verbis Aristo. in primo aspectu, & non sunt in rei veritate, quapropter mox incepit ei contra dicere, nesciens ipsimet contradicere in veritate. 8. phy c. 78. idem. 4. phy. in trac. de tempore, super tex. com. 97. & 98. vbi etiam lucidissimus Them. hoc idem asseuerat. inquit enim, verum Gal. in plurimis omnibus fere ad hũc modum molestus importunusq; est, & domin⁹ Albertus cognomẽto Magnus, ibidem. 4. v3. physi. tracta. 3. cap. 4. inquit. nec Gal nec Augu. sciuerunt bene naturas rerum.

Galenus errauit circa intellectum demonstrationis in principio. 7. phy. quia nõ intellexit quid sit primum motum per se. 7. physicorũ. com.

commen.1.&.2.

Gal. opinatus est ꝙ cor non est primum principium motus in animalibus, quia vidit animal extracto corde moueri per duos passus, sed quia animal non mouetur abscisso capite, opinatus est caput esse proprium motus. 7. phy. com. 4.

Galenus existimauit ꝙ nos non percipimus tempus nisi perceperimus nos moueri in materia nostra, & est imaginatio corrupta per se. 4. physi. com. 97.

Gal. redarguit temporis diffinitionē datam ab Arist. vide. 4. physic. Themist. super tex. 102. vbi ponit duas solones ad eius argumentū.

Gal. cum existimaret ꝙ nullus pōt scire mundum esse æternum nisi pp has propositiones, quarum origo est a sensu & testimonio vetustatis, dixit in suo libro, quem composuit de his q̄ dubitauit, ꝙ nullā certitudinē habebat de mundo, vtrum esset nouus, aut antiquus. Et manifestum est ex verbis suis ꝙ ipse non vtitur in antiquitate mūdi, nisi talibus propositionibus, & in lib. suo quem appellauit de demōstratione. 1. cœli. cō. 22. vide etiam quæ ratio maxime fecit Gal. dubitare. 1. cœli. com. 92.

Galen. non sufficienter determinauit de anhelitu. 2. de aīa. com. 88.

Gale. existimauit ꝙ virtus cogitatiua est rationalis materialis. 3. de anima. com. 6.

Galenus tantum applicabatur errori ꝙ existimauit aerem esse sentiētem. Auer. in comm. libri de sensu & sensa prope finem.

Galenus dubitauit vtrum virtus informatiua esset creator aut creatura. 7. meta. com. 3. Et vide ibi cām.

Galenus dubitauit, an virtus dans animam sit Deus, aut aliud. ibidem dispu. 3. in fol. 18. dub. &. 7. meta. commen. 31.

Galenus opinatus est principiū sanguinis non pulsatilium esse iecur per duas rationes. Aristo. autem opinatus est esse cor, ex. 3. de partib. animalium. in ca. de corde, etiam duabus demonstrationibus.

Galenus concessit vnam propositionem & dixit eam conuerti, ꝙ vbi est de virtute aliqua animalis quæcunque sit illa virtus, ibi etiam est principium instrumenti illius virtutis, & econuerso, vbi est principium instrumenti alicuius virtutis, ibi ēt est principium virtutis illius. ex. 3. de part. animalium. in cap. de corde Commentator.

Gal. in lib. de ingenio sanita. dicit. ꝙ in apostemate epatis est flobotomanda basilica dextra, & in suis sermonibus vſibus dicit contrarium, ponit Auer. 7. Coll. ca. 29. & ibi ponit solutionem ipsius apparentis contradictionis.

Gal. in his quæ apparent in anathomia vbi discordat ab Arist. maximam facit difficultatem, quia hac nostra ætate non possumus acquirere veritatem. Cōm. in. 3. de part. aīal. in ca. de corde. & est authoritas Damasceni in suis aforis.

Gal. fuit qui inuenit aliud iuuamentum diaphragmatis a iuuamentis positis ab Aristot. & aliis antiquis, quod est magis nobile, quia huius modi velamē vt ipse opinatur, est lacertus quo animal mouet pect⁹ in respiratione, qd gen⁹ mēbrorū, s. lacerti p qd fit motus voluntari⁹ vt imaginor, non fuit cognitū tpe Arist. Et ideo laudem⁹ Gal. de hoc

sicut

sicut tenemus laudare ipsum in aliis rebus manifestatis ab ipso in arte anathomica. Auer. in. 3. de partibus animalium. in capi. de septo transuerso.

Gal. non intellexit Arist. opinione de capite. i. de osse tutante cerebrum, an sit pp cerebrum, vide Auer. cōtra Gal. in. 4. de part. animal. in ca. de mēbris animalium sanguineorum extrinsecis.

Galenus opinatus est fœminam habere verum semen, & actiue concurrere ad generationē, cōtra quē vide Auer. in. 1. de generatio. animalium. vbi adducit rationes eius, & impugnationem opinionis eius in illo cap. vbi ponitur impugnatio antiquorum.

Galenus non perspexit fundamenta naturalia, & ideo non est mirum si errauerit in mō generationis corporis ex membris, sed de sequentibus ipsum mirandum est. s. de Auicen. qui habebat notitiam scientiarum speculatiuarum. ibidem.

Gale. dicit ꝙ in epate est fons spiritualis. 2. Coll. ca. 8.

Galenus posuit neruos, & membra flegmatica & viscosa generari ex spermate, & reliqua membra ex sanguine, contra quem vide Auer roem. ibidem.

Galenus posuit neruos esse instrumentum motus voluntarii & sensus. Et vide motiuum eius. 2. Coll. capi. 8. de iuuamen. membrorum consimilium. 6.

Galenus assimilat in vno suo libro animam lapidi adamanti. 2. Colliget. cap. 7.

Gal. opinatus est illa mēbra restaurari non posse, q̄ ex spermate generātur, sed non est ita, nā si ita eēt, tūc non videret aliqđ membrum restaurari in aliquo aīali, & in alio non, & in aliqua ętate restaurari ī alia vero non. dr̄. n. ꝙ si oculi pullorum irundinum ernia patiūtur, mox reuertūtur. ossa vero sensim, aut non restaurantur, aut difficile recuperantur: sed priuatio partis aereæ quæ est in semine, & primi humidi inutilius reperti est in causa ꝙ talia membra, quæ incidūtur non coniunguntur, neq; restaurātur. 2. de gene. aīa. ca. 2. Auer. vide et in eodem cap. in fine ca. vbi apertius Auer. huius problematis explicat causam.

Gal. doctrina in libro de complexionibus non incedit per viā per quā incessit in lib. de elementis. s. p viā demōstratiuā. Auer. 2. Colli. ca. 1.

Gal. error quem dixit de cōplexione temperata est paruus. ibidem.

Gal. dixit ꝙ pil' gn̄at ex vno vapore fumoso adusto, sed hoc īdiget speculatione, quia vr̄ ꝙ pilus sit corp' extensibile siccū. Auer. in. 2. Colli. ca. 8. de iuuamen. mēbrorum consimiliū. Opinio ista Gale. est in. 2. complexionum. ca. 5. pōt tn̄ dici ꝓ Gal. ꝙ extēsionē illā pilus sumit ex cute in qua est viscositas quædā, vt est uidere ad sensum, vbi extracto pilo ē in extrema radice vnctuositas q̄dā, & sic p cōsumptionē eius in nobis contingit caluitium: vt dicit Arist. in. 5. de gene. aīaliū.

Gal. opinatus est locum esse spatiū separatum, contra quem vide pulchre Them. in. 4. phy. super tex. 36 vbi pulchre digreditur ibi, sed statuamus inquies.

Galenus opinabatur ꝙ epar propter dominium quod habet super oīa membra nutritiua, qđ eēt penit' in

virtute

virtute nutritiua princeps & ipse nesciuit ꝙ postremum nutrimentum est in corde, & ī eo est primo virtus nutritiua princeps. 2. Colliget in cap. 9. de iuuamentis membrorum officialium.

Gale. d. Aristot. & si vir doctus & ad quancunq; partem rōnem adducere eximius extiterit, nullam tamē potuit probabilem rōnem reddere, cur repleto capite vis sentiendi quiescat, sed in corde est colloca ta. Ex fine quarti lib. de causis sim ptomatum.

Gale. dixit ꝙ testiculi habent virtutem principalem generatiuam: sed vide impugnationē eius in. 2. Colli. ca 10. de iuuamē. membrorum deseruientium generatiuæ, vbi tenet virtutem istam sm Aristo esse in corde, & ibi est virtus principalis, quia cor trāsmittit eis calorem temperatum in debita quantitate, & qualitate. Et ideo ista membra inseruiunt, & cōcurrunt, vt instrumentum, & si qua est virtus in eis illa est particularis.

Gale. opinatur ꝙ instr̄m tactus est neruus qui venit a cerebro, & Aristo. opinatur ꝙ organum tactus ē caro. 2. Colli. ca. 11. de iuuamento membro. officialiū deseruientium virtuti sensitiuæ.

Gale. q̄n dicit ꝙ in euacuatione mēbri maior cadit timor in euacuando quā in alterando, nō sane loquitur, sed errat, quia sicut timēda est euacuatio ne virtutem ledam⁹, ita ē ī alteratione & maxīe ī alteratione frigiditatis, sed dic tu ꝑ Gal ꝙ sermo est cōparatiu⁹ & n̄ absolut⁹.

Gale dixit ꝙ sensus cōis est in cerebro, & Arist d. ꝙ primo & principaliter est in corde. 2. Coll. cap. 11. Opinionē Arist. require in libr. de sensu & sensato. & in. 3. de partib⁹ animal. ca. 4.

Gal. dixit odoratus sensum fieri in duabus carunculis, quæ sunt similes capitibus mā̄millarum, sed Aristot. d. ꝙ fit in duobus meatibus q̄ sunt in naso. 2. Col. ca. 17. de iuuamento instrumenti odoratus. Et ibi require impugnationem Auerrois contra Gal.

Gale. sentit ꝙ origo, & situs caloris naturalis deseruientis motui volūtario sit cerebrum, & ad totum corpus miscetur per neruos ab eo, sed Aristot. opinatur ꝙ cerebrum sit seruitor cordis in hac opinione ꝑ viam qua seruit & in sensibus & origo eius est in corde. 2. Colli. cap. 18. de iuuamētis membrorum voluntarii motus.

Galenus & omnes medici confitentur quód virtus voluntaria est in corde. ibidem.

Gale. opinatus est ꝙ motus voluntarius nō fit nisi per musculos, & nō est ita: musculi enim non sunt nisi in animalibus sanguineis perfectis, & non est impossibile esse motum volūtarium sine musculo, & si est, est ꝑpter calorem naturalem, aut propter rem quæ stat loco eius in animalibus, quæ sunt sanguinea neq; carnosa. 2. Colli. ca. 18. de iuuamentis membrorum anhelitus, vbi etiam vide impugnationē an sit minus voluntarius.

Gale. opinatus est ꝙ virtus voluntaria motiua principaliter sit in cerebro, & ꝙ immediatū instr̄m istius virtutis sit neruorum. Aristo autē & Auer. tenēt virtutem istam principaliter esse in corde, & ꝙ primū instr̄m p se mobile ab ista virtute

fit

sit musculus in animalibus perfectis. Et ideo egritudo a qua prouenit lesio in motu, est primo & per se in musculo & in neruo & cerebro non est nisi per viam & modũ colligantiæ. 2. Coll. ca. 18. & 19.

Gal. non habuit veram radicem in logica. ibidem. ca. 19.

Gal. in maiori parte rerũ in quibus putant hoĩes ꝙ contradicit Aristo. non est vera contradictio, sed sunt sicut conclusiones & complemẽta. Et ideo nõ est dicendũ quòd illud quod dicit Gale. in particularibus rebus contradicit in vñibus. Arist. 2. Coll. ca. 19. de iuuamentis membrorum motus anhelitus.

Gal. & si tempore suo ars medicinę eẽt plene completa dixit, nõ est impossibile ꝙ aliquis veniat post me, & inueniat aliquid quod per me non fuit inuentum. 2. Coll. ca. 19.

Galenus dixit ꝙ in motu anhelitus pulmo nullum habet propriũ motum in se, sed sequitur motum pectoris, sed Aristoteles tenet oppositum. ibidem.

Galeni sententia motus pulmonis est violentus vel per violentiam. i. per viam per quam mouentur corpora artificialia. Et melius est dicẽdum ꝙ illud principium est in eo per motum, secundum quem mouentur naturalia. ibidem.

Gale. sentit ꝙ temperatior regio est terra græcorum, & inter alias est terra Hippocra. Et dicit ꝙ totum tempus illarum terrarum est, sicut tempus veris. 2. Coll. ca. vlti. quod est de complexiõibus temporum. vide tamen tu Gal. in prima particula separatorum sermonum. cõ. 24. & in lib. de tuenda sanitate parum post principium, quia Auer. nõ bene habuit mentem Gal. quia non dicit Gal. totum tempus illius regionis absolute eẽ, sicut veris, sed respectu climatum inter quæ mediatur quartum clima, quia respectu tertij est, sicut estas, & respectu quinti est sicut hiems.

Galen. opinatus est ꝙ cholera non naturalis vitellina est calidior naturali, & alii medici præter ipsum tenent oppositum, & Auer. laudat dictum Gale. 3. Coll ca. 4. de causis egritudinum naturalium.

Gale. non cognouit virtutem discretiuam, cuius officium est vt cognoscat sanguinem a superfluitatibus, vt nutriat membrum ex conueniẽtiori, & mittat vnicuiq; membro quod est ei simile, & virtus separatiua non est hæc virtus de qua ipse loquitur, Etenim est magna differentia inter virtutem discretiuam & separatiuam, & in esse & tempore. 3. Colli. cap. 16. de accidentibus superuenientibus virtuti nutritiuę in generali.

Gal. dixit ꝙ solutio continuitatis sit causa doloris contra quem vide Auerro. 3. Colliget. cap. 31. de accidentibus superuenientibus virtuti sensibili.

Gale. & medicorum causæ inductæ super accidentibus visus, sunt fundatę super falsa fundamenta, quia non est aliquid in oculo, nisi calor naturalis qui aduenit ei a cerebro per duos neruos perforatos, nec calor potest separari a corpore ĩ momento, etiam remanente calore intrinseco, & homine viuente, & impossibile est vt extendat vsque ad stellas, quia antequã veniret illuc esset corruptus. Nec etiam in eo ẽ corpus cœleste, nec igneum habẽs splendo-

splendorem. 3. Coll. cap. 38. & fuit contra illos qui tenent visionem fieri extra mittendo.

Gale. conatur per rationes ostendere, ꝙ veritas ordinationis in circuitibus febrium ꝓuenit a calore putredinali, sed rationes eius infringuntur: nam mea snīa penitus est, ꝙ natura istos circuitus cum calore ītrinseco operatur, quãuis huic calori aduenerit aliquid extrinsecum in quantitate, aut qualitate in eo ꝙ est agens in materia non naturali. 4. Coll. ca. 27.

Galeni verba de febre sanguinis varia sunt, quia aliquãdo dicit ꝙ est cholerica continua, & aliquando ꝙ est aliud a continua cholerica, & tu sententiam meam nosti in hoc. 4. Coll. ca. 31. de febre sanguinis, & & sanguinis eius.

Gal. sicut fugitiuus dixit medicinæ frigidæ non refrigerant corpus, nisi propter diuisionẽ in paruas partes: cuius impugnationem. vide. 5. Colli. cap. 3.

Gale. saporem amarum non appropriauit nisi calido tantum, sed amaritudo potest esse, & a calido, & a frigido, sicut calor niger inuenitur & per calidum, & per frigus. 5. Colli. ca. 27. & in. 2. de anima. cõ. 105. & argumentum efficax contra Gale. & medicos est de oppio, qđ est in fine amaritudinis, & indicat paralisim ꝓpter suam frigiditatem. Et quamuis possent dicere ꝙ nõ ꝓuenit amaritudo a parte frigida, nos dicemus iã amaritudo est dominans in suo sapore, & sapor fortis est in iudicio super natura, ibi. vnde debet iudicari ꝙ sit magis calidum quàm frigidum, & quomodo non cogitauit hoc.

Gal. fuit verax, & legalis experimẽtator in arte medicinæ, & null⁹ põt ei comparari, nisi is qui cũ clamat nõ ītelligit id quod clamat. 5. Colli. ca. 31. Forte dicit hoc pp Rasim qui fuit maximus experimẽtator, & ille dum Gal. cõtradicit, plerũq; vocem propriam vr ignorare, alij referunt hoc ad Auicẽ. sed primus intellꝰ est magis cõsonus veritati.

Gale. opinatus est medicinę compositę oprationes contrarias prouenire a contrariis qualitatibus, & nõ ab vna media resultante ex cõtrariis, cuius impugnationem requiritur ab Auer. in. 5. Coll. cap. 57. vbi etiam excluditur responsio Gale. assimilantis operationem medicinæ compositę operationi sensus & sensibilium, nam sensus simul a cõtrariis sensibilibus immutaẽ, sicut visus ab albo & nigro, vbi ponitur ratio diuersitatis, & ibi vide pulchra de hoc.

Gal. dixit ꝙ qñ sunt duæ medicinæ eiusdem virtutis, & vna est debilior alia si misceantur debilis diminuit fortiorem, cuius oppositum potest prouenire, & vide motiuũ. 5. Coll. ca. 57. versus finem.

Gal dixit ī regimine complexionis temperatę, ꝙ qñ nascuntur sal tritum super corpus illorum aspergatur, sed melius est, vt inungaẽ cum oleo de glandibus, quia mordicationem non inducit & facit consimilẽ operationẽ, qa corpora eorũ pp extrinsecas adueniẽtias indurãtur, vt dicit Auẽzoar. 6. Coll. ca. 6.

Gal. d ꝙ qdã medici dicũt ꝙ homo tpatus ter dẽt exercitari & ter balneari, & hoc eidẽ placere vr, de quo nõ modicũ admiror, qa si hoc fiat ter, & horæ ciborũ ternã sectionẽ habe-

habebunt. Auer. 6. Coll. cap. 6. vbi recitat opinionẽ aliorum asserentium cõplexionibus temperatis in duobus diebus ter comedendi tempora distribuantur, & totis virib⁹ exerceantur, & opinio istorum ẽ magis veritati propinqua, cui mirabilis Auẽzoar assentire videtur.

Gal. præcepit si sanguis sit coagulatus in pulmone vt ꝓpineť acetum cum aqua mixtum, sed hæc medicina est contraria iuuamẽto causæ & accidenti, propterea quia aceto inest per naturam, vt moueat tussim, & tussis est prauum accidens, & hoc est timendum, & acetum cũ sit pungitiuum vulneri nocet, & sanguinẽ subtiliat & aperit, & propterea acetum est dimittẽdum. 7. Colliget. ca. 34. solue primo Gale. ꝙ in casu necessitatis minus malũ præfertur maiori, quia si sanguis ẽ coagulatus indiget subtiliatione ꝗ fit p acetũ, & tussis adiuuat ad expulsionẽ eius, nocumento autem derelicto, potest medicus postmodum obuiare.

Gale. dixit complexionẽ calidam, & humidam esse temperatam, contra quem, vide. 6. Coll. ca. 11.

Gal. in febribus arsiuis ex dominio sanguinis qñ sanguis nondum putruit, ꝑcepit euacuationẽ sanguinis per flobotomiam fieri vsq; ad sincopim, cuius opinio est erronea & vide rõnes Auer. in. 7. Coll. cap. 8. quia sunt fortes contra Gal.

Gal. d. ꝙ patientes febres ex humoribus viscosis & mucillaginosis, non sunt euacuandi nisi per frictionem solã. Ego aũt dico ꝙ climata ĩ hoc sunt multum consideranda, & propterea in hoc non est danda regula generalis. 7. Coll cap. 9. vide etiã de hoc. ibidem. ca. 10.

Gallinas ꝓcurãtes vt gñose ꝓcreentur mutatis adminiculis id efficiũt. Et vide cõm. 1. de gene. aĩal. ca. 20.

Gallinæ cum mares vicerint currũt, & ex tẽplo mariũ tẽtant supuentu coire, crista ẽt ac caudaq; erigiť, ita ne facile ꝑterea sit, an fœminæ etiã cognoscere nõnunquã etiam calcaria parua iis enascunť. 9. de natura aĩa ca. 49. Ex illo loco scire poteris mores & actiones mutare posse complexionem.

Gallinæ paruæ sunt fœcundiores generosis. 3. de genera. aĩal. cap. 1.

Gallinæ bis parientes in die cito pereunt. Arist. in. 3. de gene. ca. 1.

Gallinæ iuuenis & pinguis caro melior ex omnibus volatilibus, & hẽt mirabilem proprietatẽ in temperando complexionem, & ideo brodium suum est optima medicina leprosis. 5. Colli. ca. 31.

Gemini sæpenumero euenit, vt in eadem parte vteri generentur mas & fœmina, idq; satis inspeximus in dissectionibus animalium ouiparorum, tum pedestrium, tum ẽt pisciũ. Arist. 4. de genera. aĩalium cap. 1. aduersum Democritum, & Empedocl.

Geminos pariunt qñq; oues vel capræ vel pabuli beneficio, vel si mater, aut pater vim eã geminandi p naturam obtineat. 6. de natura animalium. cap 19. vbi nota ex indiuiduali ꝓprietate posse prouenire, vt mas vł fęmina geminos edat. Gemini in solo humano genere sꝫ alter mas alter fœmina sit, raro seruantur, in reliquis animalibus, si alter mas alter fœmina sit enutriuntur & seruantur. 7. de natura animalium. ca. 4.

Gemini

reliqua prædicamenta in quibus ẽ motus. 8. phy. tex. com. 57. Et ista est glosa Auer. in com.

Generationem si alteratio præcedat hoc est per accidens. ibid. cõ. 57.

Generatione posterius natura prius est. 8. physi. tex. com. 58. &. 9. met. t. c. 15. &. 2. de parti. anim. ca. 1.

Generatio & corruptio cũ sint motus oppositi, non tñ habent alterationẽ per quietem mediam: sicut cæteri motus. 8. phy. com. 62. & ibi require causam. inquit. n. ꝙ hoc est, quia subiectũ non est aliquod demonstratum in actu, sed ambobus extremis motuum. Caueãt igitur ponentes corporeitatem de prædicamento substantiæ coeternam in prima materia, fm viam Aristo. & Auer. tunc enim istud dictũ minime verificari posset, vt patet intelligenti. In generatione & corruptione inconueniens penitus eẽ videbitur si factũ mox necesse est corrumpi, & nullo tempore pmanere. 8 phy. te. com. 62.

Generatio quælibet ex contrario fit in cõtrarium, & ex subiecto quoddam & silr corruptio. 1. cœli tex. com. 20 idẽ. 1. phy. t. c. 43. &. 44.

Generatio duplex, vera & transumptiua, generatio vera est quæ fit p alterationem passiuam, quæ requirit subiectũ & cõtrarietatem & tẽpus. inquit. n. Cõm. 1 cęl. com. 20. generabile vere est terminatum tempore, & fit ab aliquo. s. tanquã ex subiecto ne dum tanquã ab agẽte, sed generatio transumptiua est quæ non fit ab aliquo, sicut ex subiecto, & in nullo tempore Auer. est distributio. 1. cœli. com. 20.

Generabile quodlibet non generatur nisi ex aliquo ente sibi contrario, & ista propositio est vera, tam in generatione simpliciũ, quàm in generatione compositorum ex simplicib. quã in gñone vnius cõpositi ex alio cõposito. 1. cœl. c. 20.

Gño triplex, simplicis ex simplici, cõpositi ex simplici, & cõpositi ex composito: & ita est triplex corruptio. 1. cęli. com. 20.

Gñatio cõpositorũ fit duob⁹ modis, vł fit ex primis cõtrariis nullo alio cõposito mediãte, vt gñatio mineraliũ, & eorũ ꝙ̃ sine semine gñanť ab elñtis, vt plantę, & sicut gñatio aĩaliũ ꝙ̃ p putrefactionẽ gñanť, & qa ẽẽt alius mod⁹ qñ vnũ cõpositũ gñať mediãte alio cõposito, vt gñatio sanguinis ex pane, & gñatio mẽbrorũ a sãguine. 1. cęl. c. 20.

Gñans est siłe gñato, & est cõtrariũ ei, ex quo fit gñatum, nõ. n. agit in materiam generandi nisi inquantum est contrarium. 1. cęl. c. 20.

Gñabile quodlibet, & corruptibile est terminatũ a tpe, & ideo qđ nõ est terminatum a tẽpore, est ingenerabile & ĩcorruptibile. 1. cęli authoritate Alex. & Them. in. c. 100.

Non gñabile non vere dr̃ duobus modis, aut illud qđ fit sine causis generationis, aut quod est difficilis generationis. 1. cęli. com. 3.

Generabile tribus modis sumitur. 1. cęli. tex. com. 112.

Gñatũ vel illud qđ gñať necessario nõ fit fm viã gñonis. s. p alterationẽ. Cõ. 1. cœli. c. 112. vbi pȝ ex intẽtione Auer. in entib⁹ ęternis & necessariis eẽ aliũ modũ gñonis a mõ verę gñonis, ꝙ̃ fit p alterationem. contra Grego. Ariminen. & Io. de Baccone, qui dicunt fm Aristo. & Com. nullũ aliũ modũ gñonis ipsos intellexisse nisi illũ, qui fit per

 alte-

alterationem temporalem, cum tamen Com. etiam. 1. Cœli. cō. 105. Dicit ꝙ si Plato dum dixit, mundū esse generatum, intellexit ꝙ partes ejus præcedunt ipsum natura non tpe. Arist. nō discrepat ab eo, & in eodem lib. com. 106. inquit. ꝙ innatum est inueniri in tpe non habet prius & posterius, nisi ſm esse, qđ est de lineis cum figuris. Et magis de rebus abstractis. qm̄ si aliqua generatio fuerit ex rebus non temporalibus, tunc illę res non erunt priores nisi in esse tantum, si igiť intendebat dum dicebant eē generatum, qa est ex causis priorib⁹ in esse erit verum, sed verba eorum non compatiuntur hoc. Ecce igiť qũo in via Cōm. & Arist. datur aliquis modus generans in rebus ęternis & non temporalibus, in quibus est prioritas naturæ nō temporis. Negauit autem Arist. ibi esse generationem quæ fit ex subiecto præsupposito & priuatione, quia talis fit per veram alterationem, & cum tēpore. Et hoc sequebatur ad verba Platonis, quia posuit ipsum esse generatum ex inordinatione esſutorum reductorum in ordinem. Inordinatio autem est priuatio & talis generatio quæ fit ex priuatione præexistente est cum nouitate & tempore, & ideo dixit Cōmē. ꝙ verba Platonis non patiuntur illā defensionem. Et confirmatur per Auer. in. 2. ca. de substan. orbis. vbi postquam dixit. ꝙ finis significat agens significatione necessaria, intulit ꝙ agens est duplex, quoddam est prius tempore acto, & hoc est ĩ rebus generabilibus, quoddam vero est prius ſm esse. i. ſm naturam qđ, ēt illo modo est prius ipso tēpore. Et ideo via istorū virorū multum deuiat a via Cōm. sicut vides, vnde Cōm. 1. cęli. com. 114. scribit & innuit per hoc, vt reputo opinionem Plato. dicentis ꝙ mundus ante hoc non fuit equalis per naturā, & hoc est ordinatio quam intendebat cum dixit, ꝙ mund⁹ prius fuit ordinatus. deinde post venit ad ordinem. Et voluit hic notificare ꝙ mundus si semper fuit ordinatus, non est in eo potentia ad ordinationem. Et si venit ex inordinatione ad ordinationem, potentiam habet ad ordinationem & inordinationem, sic igitur philosophus ſm Auer. negat istum modum generationis qui fit ex priuatione ad esse in rebus non tpalibus, quia talis est generabilibus proprius & corruptibilibus, vt patet in. 1. phy.

Generationem rei cuiuslibet prædicamenti diffinimus vel potētiam ad generationem per primū tempus in quo possibile est generari, & corruptionē determinamus ex primo tempore in quo possibile ē corrumpi. 1. cœli. 118.

Generabile quodlibet est corruptibile & econuerso. 1. cœl. t. cō. 131.

Generabile est quodlibet a suo simili, & corrumpitur a contrario. 1. cœli. tex. com. vlti.

Generatio cuiuslibet speciei istius mundi non perficitur, nisi per aggregationem motuum corporum cœlestium. 2. cœli. t. c. 2.

Generatur quodlibet a suo simili in substantiis, in accidentibus a sit nō est necessarium, vt oē accēs fiat a suo sibi specie vel genere. 2, cęl. cō. 42. Vide in Theorem. nostris qũo sit plene intelligendum hoc.

Gñatū & nō gñatū non differūt in necessitate

de

de generatione & corru.t.com.40. Vide in concordan.

Genus est simile materiæ. 5. meta. tex.com.10.idem in Porphyrio in cap.de differentia, nota tamen q non est vera materia. 1. metaphy. com.17.&.12.metaphy.commen. 14 Alexander enim demonstratiue scripsit,quód materia nō est genus in libro naturalium qōnum secundo.cap.vlti.

Genus pars speciei dicitur,aliter autem species generationis pars dicitur.5.meta t.com.30.

Genus multifariam dicitur. 5. metaphysi.tex.commen.33.Et est in capi.de genere.

Genere diuersa dñr, quorū diuersum primū subiectum & nō resoluitur alterum in alterum, nec ambo in idem.quinto metaphy.text. commen.33.

Genere diuersa sunt materia & forma.ibidem.

Genere diuersa sunt decem prædicamenta.ibidem.

Generatio hominum potius attribuitur primo patri quàm primæ matri,quia motor est nobilior materia.5.metaph.commé.33.& habet in textu.

Genus dicitur tribus modis. 5. met. tex com.33.

Generatio quælibet,aut natura, aut ab arte,aut a casu est.7.metaphysi. tex.com.22.

Generatio propriæ est respectu substantiarum,accidentia, aut magis dicuntur pati quā generari.7.metaph.com.22.

Generationes quædam dicuntur factiones.7.metaphysico. tex. commento.22.

Generationum & motuum hęc quidem intelligentia vocatur, illa vero factio.7.met.t.c.23.

Generabile in rei veritate est indiuiduum compositum, ex materia & forma,sed forma non est generabilis,neq; corruptibilis nisi per accidens, & similiter est de materia. 7 met c.23.& tex.com.26.&. 27. 31.33.&.12.meta com.18.

Genus differt a materia,quia genus prædicatur essentialiter etiam in recto de specie & materia prædicatur denominatiue.7. metaph. tex. commento.24.& 43.idem primo metaphy.com.17.& 12.metaphy. com.14. Vide de hoc pulchre Alexand.in.2.libro naturalium quæstionum, quæstione vltima. vbi ostendit q materia non sit genus demonstratiue & apponit varias, & diuersas differentias.

Generatio magis attribuitur priuationi quàm subiecto priuationis, 7.met.c.25.vide in concor.

Generatum ex materia & forma est aliud ab eis.7 metaphy. in cōmen, 26.&.27.&.60 idem. 5. meta.cō, 6.& in.3.de anima.comm.5.iuxta dimidium,contra tenentes compositum non dicere tertiam entitatē in via Auer.

Generatum quodlibet necesse est, vt sit diuisibile in duas partes ratione non actu,in materiam.& formam.7.meta.te.com.27. Et ratio est quia in hoc est differentia inter per se generata a natura, & inter generata ab arte,quorum generatio fit per contactum,quia in talibus compositum potest dissolui in duo,vel in partes ipsius componentis in actu, nedum secundum rationem, sed in generatis etiam præsertim simplicibus non potest

compositum diuidi in duo ī actu, quia separatio formę a materia est corruptio ipsius.4.physi.com.17. vbi scribit q̄ est positio naturalis, q̄ forma non mutatur per se;scilicet non mutatur de materia in materiam secundum q̄ corpora mutantur de loco ad locum, sed separatio eius a materia est corruptio, similiter etiam separatio materiæ secundum actum ab omni forma impossibilis est,quia quod non est in actu esset in actu,vt deducit Cōmenta.in.2.physicorum in commento12. Dixi autem notabiliter hoc veritatem habere in simplicibus,nam vt scribit Cōmenta.in 3. cęli & mundi.in com. 31. vbi philosophus ponit elementi diffinitionem asserens sic, igitur elementū corporum ad quod alia corpora diuiduntur intus existens potentia aut actu,hoc enim vero modo se habet indubitabile ē. Dicit Cōmē. ibi & debes scire q̄ hæc elementa de quibus perscrutatum fuit in.1. phy.sunt alia ab elementis,de quibus perscrutatur hic.Illic enim declarauit materiam primam,& formam quæ sunt elementa vniuersalia corporum,tam simplicium quā compositorum. Hic autem declarare intendit elementa corporum compositorum tantum, quæ equiuoce dicuntur elementa cum illis, quoniam quum compositum diuiditur non existunt in actu, forma enim corrumpitur & materia induit aliam formam. Vnde Arist. etiam in.2.phy.t.c.12.dicit describēdo naturā,quæ est forma, quia alio modo natura dicitur habentium in seipsis principium mot⁹, forma & species non est separabilis ens,sed aut sm rōnem. Et sic & dicit Cōm.ibi q̄ est separabilis nō in esse, sed secundum diffinitionē tantum.&.12.meta.commen.39. dicit.q̄ intellectus innatus est diuidere adunata in esse in ea ex quibus componuntur, quamuis non diuidātur in esse,sicut diuidit materiam a forma,& formam a composito ex materia & forma,& Aristo. in.1.cœli & mundi, hoc idem asserit in tex.commen.92. &.95. in omnibus,tam natura quā etiam arte constantibus,aliud est ipsa secundum seipsam forma,& quę est mixta cum materia, de tali autem abstractione facta ab intellectu qualis sit, & ad quem spectet artificem pulchra difficultas est,& tu recurre ad ea quæ notaui tibi in concordantiis.

Genus est quod est commune & ꝓximum equo, & asino, & non est nominatum.7.metaphysi.tex.28. Ex quo patet q̄ non est vniuersaliter verum q̄ vniuersalia sunt notiora minus vniuersalibus in cognitione confusa,talia enim genera proxima rerum quandoq; latēt & sunt minus nota quām species, ex hoc enim prouenit quōd sunt innominata. Nullus enim impōnit nomen rei quam ignorat, vt habetur.7.primæ philosophiæ.cō mē.54.&.4.etiam primę philosō. cō.10.Cuius oppositum tenuit diuus Thomas & sequaces.

Cōtra diuum Thomam.

Generās & generatum sunt duo numero,& vnum in intentione vniuersali.7.met.t c.28.

Genus aliud verum,aliud rhetoricū 3.de anima.com.6.

Generatio quælibet fit per transmutationem materiæ: & materia est indiui-

indiuiduum generationis.7. met. tex com.28.

Generatum quodlibet generatione actuali.i.de generatione non cessabili generatur a suo simili. 7. met. tex.com.28. Vide limitationes huius propositionis. 12. primæ philosophiæ. in commen.24. authoritate Alexandri.

Generatio si a formis separatis proueniret non esset possibile, vt istę formæ essent causæ eius, quod apparet. s. ꝙ generans & genitum essent duo in numero, & vnum in forma.7.met.com.28. Et ratio est quia multiplicatio indiuiduorum in vna specie, prouenit ratione materiæ, vt ibi dicit Cõm. & in. 1. meta.com.40. Et in libro destruct. in disputa. 1. in solutione septimi, & octaui dub.

Generabilia ita se habent, sicut mobilia: nam quemadmodum eorũ, quæ mouentur in loco, quædam mouentur ex se, & quędam ex alio ita est de generabilibus.7.meta.cõmen.29. vide in concord.

Generata ab arte sunt in duplici differentia, nam in materia quorundam est pars potentiæ naturalis similis artificio, & talia indiscriminatim, & a natura, & ab arte generari possunt, & in materia, quorundam non est pars potentiæ naturalis, & talia non nisi ab arte generari possunt. vt domus.7.meta.text. commen.29.

Generata per accidens non generantur a sibi simili.7.meta.commẽ.& tex.28.&.30. vbi etiam in.12. primæ philosophiæ. in com. 24. vbi inter illas tres limitationes ista est vna, authoritate Alexan. etiam, vt ibi refert Cõm.

Generatis ex semine formas exhibet semina per formas quas dederunt generantia semina, sed generans non ex se .i. casu quia corpora cœlestia sunt illa quæ dant istis aliquid loco seminum & virtutũ, quæ sunt in seminibus.7.meta.cõ. 31.&.12.met.c 13.& 18.

Generatum ẽ formatũ, & generans est formans.s. illud, quod mouet materiam, donec recipiat formã, idest illud, quod extrahit illam de potentia ad actum, & illud quod mouet materiam necessario est corpus habẽs qualitatem actiuam aut potentiam quæ agit per corp habens qualitatem actiuam.7. meta.com.31.idem. 12.metaphysicę commen.18. vbi dicit. imaginatio super creationes formarum, induxit homines dicere formas esse datorem formarum.

Generans subiectum formæ si aliud esset a generante formã, tũc subiectum & sua forma essent duo in actu ꝙ est impoſſe.7.meta.com.31. inde colligitur vulgata propositio ꝙ idem est agens disponẽs mãm, & introducẽs formã, nota tñ qđ fallit in gñone artificialium rerũ, vt patet in.2.physic. in.tex.commen. 24.&.25.

Generatio substantiæ proprium habet quod requirit aliquam substantiam actu existentem quæ facit, vt anima, si animal nascitur, generatio autem qualis, aut quanti nõ necessarium, nisi potestate solum.7. meta.t.com.32. vide pro hoc in.2. cœli.com.42.

Generatio est ipsius compositi non formæ neq; materię, & hoc est cõe tã substantiæ quã aliis prædicamẽtis.7.met.tex.c.32.

Generatio

suæ differentiæ 7. meta. tex. cō. 43. & 1. posteriorū in illo cap. ad probandum autem terminum per diuisionem, opottet coniecturare rē. Et est in tex. cō. 21. in translatione antiqua.

Genus prædicatur de hoīe s̄m materiam, sed materia non prædicatur 8. primæ philosophię. cōm. 6. & ibi Cōmenta. reddit causam dicens, & non debes dubitare in hoc, ex hoc quod dictum est in nono, scilicet quòd materia non prædicatur de aliquo secundum numerum, & secundum diffinitionem. Et est dictum hic ꝙ diffinitiones naturales constituunt ex formis & materiis, in diffinitionibus. n. compositorum ex substantiis & accidentibus, & in diffinitionibus rerū quæ sunt in subiecto est materia quasi differentia & forma quasi genus, & si nō attribuitur ei nisi s̄m aliquā prædicationem, quod ideo dixit; quia. 7. metaphysi. commen. 43. & 23. materia non prædicatur de habente materiam nomine principali, idest in recto, sed in obliquo, aut denominatiue, & sequitur. verbi gra. vt dicatur ꝙ simitas est concauitas in naso, & idolū terrestre idolum ex terra, in diffinitionibus vero rerum existentium per se, genus est quasi materia, & differentia quasi forma, & sic genus nō dicitur materia de diffinito nisi secundum quòd est genus ei. hoc est dictum ꝙ materia induit rationē generis, aut quod verius est, ꝓ quā to gen⁹ est proportionale materię, non ꝙ materia fiat genus. Et hoc declarant verba sequentia. Nomē enim generis significat materiam secundū quod est in potentia illud quod habet materiam, & sic prædicatur de habēte materiam secundū quod est. Nomen autem materiæ significat in materia aliquid ī actu, pars. n. eius materia est. Et ideo nō prædicatur de eo cum non prędicetur aliquid in actu de aliquo ī actu nisi per aliquam prædicationē importantem habitudinem. Et hoc est ꝙ confirmauit etiam dominus Albertus cognomento Magnus super Porphyrio. in ca de generatione. vbi inquit. ꝙ hæc est causa vera, ꝙ genus prædicatur, non ideo tantum, quia est maris, sed quia est forma, & secundū aliquem modū totum esse dicit, nam est totū esse speciei, sed non est perfectum esse speciei, totum enim esse est in potētia. Et nihil est de esse in potentia quod non sit ante vltimum actum, ad quem terminatur motus potentiæ. Esse autem in potentia est esse in genere, & quòd sic se habet ad subiectū, prædicatur de eo prædicatione essentiali, & non per prędicationem seu denominationem accidentalem, & hoc est quod a multis dicitur, quòd est forma partis quæ non prædicatur, & est forma totius quæ prædicatur, sed hoc non sufficit, sed oportet addere quòd forma totius sit, & totum esse significet & non significet essentiam, cuius est actus proprius.

Animalitas enim non prædicatur, nec etiam humanitas quamuis animalitatis esse sit animal & humanitatis esse sit homo. talis ergo forma designās formam totius & esse prædicatur & non aliter, & aīa sensibilis loco animalis posita non prædicatur, quia animal non est anima sensibilis. Et similiter aīa hominis

minis non prędicatur de homine, hæc.n.dicit formam partis & non totius esse. Aīalitas autē & humanitas non prædicantur de his, quorū sunt formæ, non enim designant formas vt esse subiecti, sed vt essentias, aīal autē & homo prędicātur, quia designant formas vt totum esse subiecti, vel in potentia, vel in actu, subiectū dico de quo prædicātur. Et sic est ēt in oībus formis accidentalibus, homo.n. est risibilis & non risibilitas, & est albus & nō albedo, hæc illæ. Et hanc etiam sententiā sequitur diffuse Diuus Thomas in speciali tractatu de ente & essentia, sicut poteris videre, & est doctrina etiam Auicennę in sua logica & in sua prima philosophia.

Genus vniuocum qūo distinguatur ab analogo, vide Simpliciū in 2. de anim. in tex. secundo.

Genera altissima sūt simplicia cum non habeant gña, diffinitiones vero sunt cōpositorum. 8. me. cō. 16.

Generatio ex tribus perficitur additione, diminutione, & transmutatione. 9. meta. tex. cō. 12. Nam vt inquit Cōmentator in cō. necesse est quādo aliquid generatur, vt aliquid superfluum quod non conuenit ad recipiendum formam diuidatur a sua materia, & necesse est vt aliquid addatur ei. s. forma per quam dicitur generari, & additio & diminutio non fiunt sine transmutatione. vbi aduerte vt habetur ibi in textu, hoc tñ hēt in his, quorum generatio est ab extrinseco, sicut est generatio domus & rerum factarum ab arte, nam in naturalibus generatio non fit per congregationem, vel additionē aut diminutionem, sed alterationem vt dicitur primo phy. tex cō. 63. & in 1. de gener. & cor. contra antiquos.

Generabilia ex se sunt quæcunq; sūt in potentia, & sunt illa in quibus sicut nō est aliquid, quod indiget primo motore extrinseco, ita ꝙ sit in potentia illud, sicut sperma, non qñ fuerit in aliquo in quo indiget trāmutatione, vt dum est sanguis in venis, sed quando fuerit sperma in in actu. 9. meta. tex. cō. 12.

Generatione posteriora spē & substantia sunt priora vt vir puero, & homo spermate. 9. met. tex. cō. 15.

Genera non sunt sub'æ & naturæ separabiles ab alijs in 10. meta. habetur in tex. cō. 6.

Genus quodlibet habet in se vnū primū, quod est metrū oīum' illo genere. 10. primę philosophię. t. c. 7.

Genus vniuocum significat suas species mediante aliquo cōi, sed analogum significat prima significatione, & sine medio vt ens & vnum significat. 10. prædicamenta prima sigñatione, & sine medio. 10. met. cō. 8. & in lib. destruct. in disputa. 7. in solutione 5. dubij. Vide de hoc lucidissimum Themist. in 2. de anima in cap 12. & est in expositionē. tex. 30. Vide etiam de hoc. 12. primæ philosophiæ. cō. 19. & 20.

Gña entium naturaliū repręsentant materias sensibiles: sed gña in diffinitionibus entium mathematicorum, repræsentant materias fictas intentionales, quia in diffinitionibus eorū non apparet materia sensibilis, ex paraphrasi meta. tracta. 2.

Gñe differunt, quorum non est cōmunis materia, nec gñatio ad inuicem. 10. meta. tex. cō. 12.

Genere differentia mutuā ad se viā non habent, sed plurimum distant

10. met.

10. meta.tex.cōmen.13.

Genus significat materiam 10. meta.tex.cōmen.24. Vide in concor.

Genere distantia nō conueniunt in vna natura oīno. 10.meta.cō. vlti. Ex quo patet ꝙ genus analogū nō significat vnam naturam cōmunē analogatis ſm Peripateticos, ita ēt sentit lucidissimus Themi. in 2.de anima cap. 12. Et est in expositione tex.30.idem tenet Cōm. 10. metaphy.cō.8. de ente & vno.idem tenet in lib.destruct.in disp.7.in solutione quinti dubij.

Genus verum nō habet species priores se adinuicem, 11. meta. Commenta.ex authoritate Alexan. Et est sententia Aristo.in prędicamentis,in cap.de simul. Et est authoritas Porphyrii in cōmunitatibus,licet Auerrois ibi dicat ꝙ prioritas inuenitur, & in eodem genere, & in diuersis generibus quę dicuntur in respectu eiusdem rei. Themist. etiam in 2.de anima in cap. 12. in expositione textus. 30. expresse dicit, ea namq; quæ ita inter se hñt, vt priora hæc posteriora sint illa, quamq̄ communem aliquam notionem habeāt,quæ de his dicatur fieri,tamen negauit,vt illa, aut genus sit, aut natura vna, ita vt sine his intelligi seorsum possit,de quibus iudicatur dici diciturue, vide quid senserim de hoc in. 12.primæ philosophiæ.in expositione secundi cōmentarii.

Genus quandoque dicitur vniuoce, quandoq; secundum prius & posterius 12.meta.cōmen.2.idem.1. de anima.cōmen. 7. & in secundo de aīa.cō.30. Et in. 3. de aīa. cōmē. 4.& 4. meta.cō. 2. & 5. metaphysi. cōmen.4.

Generationes priuationum nō proprie dicuntur. nec est rectū eas appellari generationes, quia non proueniunt ſm primā intētionem, sed sunt ex erroribus contingentibus, & hoc est tā in natura q̄ in arte. 12. meta.cō.13.

Genita ex materia putri videntur esse species intentę a natura,& plura eorum generantur in temporibus terminatis,& etiam in locis terminatis. 12.meta.cō. 13. Et lucidissimus Themist.in primo de anima. in cap.24.inquit,in ægypto mures sponte nasci, & in nostro cœlo vermes & locustę.

Genitorum ex materia putri, virtus quæ est in materia putri similis arti est a sole tantum, sed genitorum ex semine fit virtus a sole,& habente semen. 12. primæ philosophiæ cō.13.& 18.& 7.meta.cō.31.idem 12.meta.cō.40.

Generatio q̄ō fiat require quinque opiniones duas extremas, quarum vna est ponentium latitationem, & quodlibet esse in quolibet.& fuit opinio Anaxagorę, & secunda est ponentium creationem ex nihilo, & tres aliæ opiniones sunt mediæ inter ipsas.12. meta cō. 18. ab illa parte,dicamus igitur ꝙ omnes dicētes agens & gnationem esse sunt bipartiti & contrarii,& habent medios vsq; ad calcē cōmenti istarum autem mediarum. una est Auicen. secunda est The.& tertia est Arist.

Gñatio assimilatur creationi quodammodo inquantum illud quod est in potentia fit in actu, sed differt a creatione inquantum non conuenit per formam ex non forma. Et aliqualiter assimilatur latitationi. 12. primæ philosophiæ. cōmē.

cõ.18.iuxta dimidium cõmenti.

Generans animam non ponit animam in materia, sed extrahit illud quod est in anima in potētia ad esse animam in actu.12.meta.cõ.18.

Generabile quodlibet & corruptibile, & oē generabile & corruptibile reciprocatur infinities. 12. meta. cõmen. 50.

Generatio nihil aliud est nisi res conuerti de potentia ad actum, nulla namq; permutatio de summa priuatione fit, ex libro destructionũ. disp.prima, in sol.21.dubij.

Generationem fieri in infinitum recte impossibile est, sed non circulariter, quia daretur infinitum in actu, ex dispu.3.in sol.18.

Generabile inquantum generabile pars est huius mundi, sensibilis. Ex libro destruct.dispu. 3. in sol.18.dubii.

Generabile quodlibet vere generatur, ex re, & de re, & pro re, & in loco, & tempore. ibidem distin. 3.in solutione.18.

Genera apud hoīum opiniones ita se hñt, ꝙ tres sunt de generibus opiniones, quidam posuerunt ꝙ genera sunt omnia generabilia & corruptibilia, prout continent finita indiuidua, secũda opinio tenet, ꝙ quoddam genus est ab æterno.s.sine principio, & sine fine, vt apparet continere infinita indiuidua. Et hęc opinio est bipartita, nam aliqui tenēt ꝙ talia genera acquirunt ęternitatem ab aliqua causa extrinseca necessaria, & ista est via Philosophorum. Alij vero dicunt ꝙ prout continētur infinita indiuidua optime dici pōt ꝙ sunt ab æterno. Et hæc est opinio illoꝝ qui dñr æternales.

Genus vniuocum & differentia vniuoca ponuntur in diffinitionibus rerum compositarũ ex forma vniversali & particulari, ex dispu.7.in solone primi.

Generis compositio & differētia eadem est compositioni ex re potentiali & actuali, generis nanq; natura nunq̃ actu reperitur nuda a natura differētiali seu formali & qđcunq; compositum, Ex istis duab' naturis apud philosophos est generabile & corrup.& habent agens ex disput 7.in solone.3.

Generis vniuoci cõmunicatio opposita est cõmunicationi generis analogi, & vide causam.in.lib.destr.in disp.7.in solone vltimi dubii.

Genitum membrum. debet esse de substantia illius mēbri ex quo genitum est fm Arist. sed Galen. negauit hanc propositionem Cõmē. in 3 de partibus anim.in ca. de corde, & Auicenna etiam negauit illā propositionem. dixit enim ꝙ corallum, quod est durissimum oritur ex terra molli. Auer.autem dicit propositionem isto modo intelligi ꝙ quoties ortum est eiusdē speciei cum membro a quo oritur, & quoties ramus est eiusdem formæ cũ sua radice, semper sunt eiusdem substantiæ. Et ideo non potest nasci malum punicum in ramo citri.

Generationis natura est ꝙ post multa genera similitudo redditur, vt ęlide quæ cum æthiope concubuerat non filiam forma æthiopis peperit, sed ex filia erat ęthiops, prio de generatione anim.cap.18.

Generatio & compositio naturalis non est ex simplicib' prius tempore & loco distincte generantis generare composita, sicut in generatione

tione artificiali contingere potest. ibidem.

Generatio aīalibus data est ad specierum perpetuitatem quum numero perpetuari nequeant, Arist. sententia est in principio secundi de generatione animalium. & est sententia repetita per ipsummet & per Auerroem in 2. de anima. tex. cōmen. 34

Generare tale quale ipsius, hoc est cuiuscunq; perfecti, tum animalis, tum stirpis secundum naturā effectum est in 2. de gene. animalium in cap. 1. in fine. & in 2. de anima. tex. cōmen. 34. & in 4. metheoro.

Generatio animalium quinque modis perficitur, quorum primus est animalium gignentium sibi simile, figura & similitudine intra se & extra se. secundus est animalium quæ ouum generant intra se mox animal edunt foras, & hoc est dū ouum intra corpus animalis corrumpitur, & est species animalium cartilaginea nuncupata. tertius est animalium generantiū intra ouū imperfectum & extra perficitur vt pisces non habentes squamas & pēnulas, quartus est animalium quæ vermiculum extra pariunt, & sunt animalia quæ non gignuntur, sed sponte natura gignuntur Auer. ex 2. de generatione animalium colligit hanc diuisionem ex Philosopho. ibidem cap. 1.

Generationum secūdum naturam distinctarum & corruptionū ptincipia quędam incidunt, quæ illas impediunt, atq; ita causæ fuerit eorum quę præter naturam eueniūt. Arist. in 4. de gener. anim. cap. vlt. inde patet ꝙ non omnia ex necessitate proueniunt.

Generatio similis in specie & quidditate magis videtur apparere in artificialibus q̄ in naturalibus, tamen ita est in natura, sicut in arte. Ex pa taph. meta. tract. 1.

Generationis proprium in his quæ gignuntur in paruo consistit, paruum autem facile moueri deprauariq; potest. Arist. in 5. de generatione anima.

Generatio præcedit motum localē singularium, sed vniuersaliter motus localis præcedit omnem motū. Them. 8. phy. 58.

Generatio est ꝙ nō a sua natura degenerauit. Nobile autem est quod ex bono prodiit genere. 1. de historia anim. cap. 1.

Genera multa in species diuidi possunt, sed nullis noībus nominatas. 1. de historia anim. cap. 6. Et ibi ēt colligitur ꝙ multa sunt genera carentia nomine. Et habetur ēt in 7. meta. tex. cō. 28.

Generatio animalium & stirpium alia ex semine, alia uero sponte naturæ proficiscitur. Arist. in 5. de natura animalium. cap. 1. & 11. primæ philosophiæ. tex. cō. 27.

Generatio animalium sponte nascētium, aut ex humo, aut stirpe putrescente consistit, aut in animalibus & eoꝝ excremētis fit. 5. de gen. anim. cap. 1.

Generatio piscium ex ouo differt a generatione auium. sexto de natura anim. cap. 10.

Gentes diuersantur duobus modis, quorum vnus est naturaliter. s. fm uirtutes eorū, & fm entia propria suis regionibus, secundus est fm similitudines & opiniones eorū fm leges suas. Cōmenta. in cō. libri de diuinatione.

Geo-

Geometer non habet disputare cōtra negantes principia geometrię. 1.Phy.te.cō.8. Nā redditur ibi ratio, quia hoc pertinet ad sciētiam cōmunē. idē habetur in 1. Posterio.ab Arist.idem 3. Cœli cō.4.& 8. Phy.com.22.

Geometer habet pro principio ꝙ diuisio magnitudinis procedit ī infinitum,idē 3.Ph.cō.60.& 1. Physico. com. 11.3. Cœ.com.6.& 4. Physi.cōmen.72.

Geometer considerat superficies lineas & pūcta & corpora, vt abstra hunt a materia sensibili. 2.Ph.t.c. 18.1. Cœ.cō.1.3.Cœ.co.5.6. Meta.t.c.2.3. Meta.tex.c.3.7. Meta. t.c.34.&35.1.de aīa.17.1.cœ.92.

Geometer habet pro maximo fundamento ꝙ omnis magnitudo diuiditur ī duo æqualia 3. Ph.c.56.

Geometer dicit magnitudinem augeri in infinitum.3. Ph.cō.60.

Geometer cōuenit cum naturali in hoc ꝙ magnitudo est diuisibilis ī infinitū, sed non conuenit in hoc ꝙ sit augumentabilis in infinitū 3.Phy.com.60.& 3.Cœ.com.6.

Geometricę propositiones sunt de capitulo opinabilium propositionum, quæ sunt fundamenta geometrię absq; eo ꝙ sunt extra animam 3. Physico.commen. 60. & 3.Cœ.cōmen.72. Nota tamen ꝙ ex hoc non sequit̃, vt scientia geometrię sit scientia rationalis, & de secūdis intellectis vt alibi notaui.

Geometer dicit ꝙ linea recta ē breuissima linea ducta inter duo puncta,sed hoc est large. & silr ꝙ figura circularis est ęqualis figurę polygoniæ 1.Phy.com.29.

Geometer imaginat̃ ꝙ linea recta incuruetur, & decipitur in hoc 7. Phy.com.29. Vide in concordan.

Geometra licet ponat diffinitionē continui, tñ naturalis experitur probare 1. Cœli commen.4. vide idem 3. Physi.cō.31.

Geometra & naturalis communicāt in tribus magnitudinibus, sed diuersis modis 3. Cœli com. 6. & 3.Phy.com.60.& alibi.

Geometrię certitudo in demonstrādis rebus & iudicādis maior astronomię: nobilitas amplior ē merito eius naturæ, circa quam versatur, demonstratiōes vero eius probationesq; eius imbecilliores sunt q̄ geometriæ aliquāto, propterea quia agit de rebus agnoscentibus motum,Themist 1.de Ani.& Cō. ibidem tex. cō. primi.

Geometriæ principia non oīa sunt eadem numero,sed propria numerorum sunt eadē numero. 3. Cœli commento 35.

Geometrię principium est ꝙ omne corp° est diuisibile, & ꝙ omne corpus diuiditur in quęcunq; pūcta. 3.Cœ.com.37.& tex.cō.38.

Geometria erat in magno prętio tēpore Plato. & Plato propter amorem geometriæ, & magistri ī multis errauit,opinās res geometricas esse principia rerum sensibilium. 3.Cœli com.61.

Graue & leue nō habent motus naturales a medio impeditos 4. Phy. com. 71. & 74.

Grauitas qñq; separatur a densitate 4.Phy.t.c.85. vbi dicitur in tex. dissonant autem graue & durum, in plumbo & ferro, vbi dicit Cō. ꝙ plumbum est grauius ferro, & tamen est rarius, vide idē in 3.Cœ. in cō.10,& in 2. de Generatiōe & corruptione in com.15.

Grauitas

Grauitas & leuitas sunt numeratę in tactu, & similiter mollities & durities 7.physic. cõmen. 11. vide in concordantijs.

Grauis & leuis essentia efficit vt leue vbi dicitur superius, & graue in ferius 8.physi.tex.cõm.32.

Grauitas & leuitas in descriptione grauis & leuis sumuntur pro habitu & forma, quæ est principium mouendi, licet vulgariter sumantur pro qualitate 1 cœli. cõmen. 17. Ex quo patet grauia & leuia habere principium intrinsecum actiuum respectu motus, vide etiam in primo Cœli.cõmen.81.

Graue & leue habent duas descriptionas, vnam ex motu, aliam ex quiete. vide primo Cœli.tex.cõm. 17. vide quæ sit magis declarans substãtiam in 4.cœli. cõ.26.& 31.

Grauitas est leuitatis priuatio 2. cœli.tex.cõmen.19.

Grauium corporum descensus ad medium totius coegit nos dicere ea esse rotunda, ita motus leuium a centro ęqualiter ad circũferentiam cogit nos dicere ꝙ circũferentia sit rotũda 2. cęli.cõ.30.& c.26.

Grauitas quãdoq; sumitur pro motu ad medium,& quãdoq; pro forma corporis grauis 2. cœli.tex.cõmen. 104.

Graue & leue quodlibet quod est grauitatem, aut leuitatem habens non per se,sed in comparatione alterius necesse est vt sit grauius alio, & leuius alio. 3. cœli.tex.cõm.9.

Grauitas & leuitas non sunt eiusdẽ naturæ in simplicibus, quia terra est grauis simpliciter:& aqua est grauis secundum comparationem 3.cœli.cõm.8. Simplicia enim vt asserit non sunt eiusdem naturæ inter se vbi ponit tres conclusiones. Prima conclusio quę elicitur est ista, ꝙ grauitas & leuitas nõ est eiusdem naturæ In simplicibus natura differunt specie, quia grauitas terræ est grauitas simpliciter, & grauitas aquę est grauitas comparatiua. Similiter leuitas ignis est leuitas simpliciter, & leuitas aeris aeris est cõparatiua. Secunda conclusio est,ꝙ grauitas & leuitas simplicium non sunt eiusdem naturæ & speciei, cũ illis quæ sunt in corporibus compositis, i. mixtis, quia vt asserit parua pars plũbi est grauior magna parte terræ. Tertia conclusio est, ꝙ grauitas & leuitas mixtorum corporum adinuicem comparatę differunt specie, vt grauitas plũbi & grauitas auri, quia pars parua auri est grauior magna parte plumbi.

Graue simpliciter non est grauius alio secundum Arist. inquantum est terra, aut aqua, sed inquantum est graue 3.cœli.cõmen.8.;Consimile de subtilitate dicit Cõmẽ. in 4.physi.cõ.72.& de velocitate motus 6.physi.cõmen.15. & de regularitate motus 5.physi.cõmen.45.

Graue quodlibet densum esse & omne leue esse rarum non est vniuersaliter verum, lapis enim diaphanus est grauis, & tamen est rarus & nubes sunt densæ,& tamen sunt leues. 3.cœli.cõmen.8.

Graue esse oportet ꝙ graui grauius est, quemadmodum albo albius album. 3.cœli.tex comen. 12.

Graue aliquod esse compositum secundum quantitatem ex non grauibus impossibile est, & ideo additum est secundum quantitatem ad excipiendum materiam & for-

mam, quę non sunt graues, aut leues, ex quibus comparantur corpora grauia & leuia, quia compositio ex materia & forma, est secundum qualitatem. 3. cœli. cōmen. 12. Ex quo habes ꝙ sint partes fm qualitatem secundum viam eius.

Graui quolibet dato grauius aliqd accipi potest, quomodo sit intelligendum hoc dictum Philosophi. 3. cœ. t. c. 9. vide Auer. ī paraphra. 3. cœli. in sum parte secunda, in contradictione prima.

Graue & leue quandoq; significāt habitum & formam, & quandoq; significāt actionem. 4. cœli. cōm. 2. Vide etiam. 1. cœli. cōmen. 17.

Graue & leue aliud simpliciter, aliud ad alterum. 4. cœli, tex. cō. 3.

Graue & leue secundum comparationem est illud in quo non est pura grauitas, neq; pura leuitas 4. cœli. cōm. 3. vide quomodo sit intelligendum. 4. cœli. in cōm. 26.

Graue & leue simplicia fuerunt cognita ex motibus eorum naturalibus, quia cū inuenimus duo corpora, quorum vnū eorum mouet ex eodē loco ex partibus oībus ad partes oppositas, & alterum eorū mouetur ad illum eundem locum ex omnibus partibus oppositis, necesse est vt sint hic duo loca naturaliter opposita, medium, s. qd̄ vocat inferius & circunferentia quā vocat superius simpliciter, & non secundum comparationem. 4. cœli. cōm. 3. & habetur in tex.

Grauitas in magnitudinibus quæ sunt eiusdem speciei, non differt nisi secūdum magnitudinem & paruitatem, sed in magnitudinibus diꝯtarum specierum sunt diuersę in grauitate, quia quemadmodum velocius mouentur ad medium. 4. cœli cō. 6. vide cō. 8. tertij de cœlo & bene intelliges illud.

Grauitas in cōpositis magis dominatur, raro enim dominatur leuitas in eis. 4. cœli. commen. 6.

Grauitatem diuersificari ex diuersitate corporum intelligibile est, sed non ex diuersitate superficierum, quia grauitas non dicitur de superficie 4. cœli. tex. cō. 11. vbi prefertur opinio Democriti opinioni Platonis in assignanda causa grauitatis & leuitatis maioris & minoris in corporibus.

Grauitatis & leuitatis causæ traditę ab antiquis diuersimode sunt, & vl'iter sunt quatuor opiniones antiquorū. de hoc vide 4. cœli. cō. 20.

Grauitas in elementis mouet vt est forma. & mouetur vt est in prima materia. 4. cœli. cōmen. 22.

Graue simpliciter est illud qd̄ quiescit sub omni corpore, & leue simpliciter est illud quod naturaliter qescit sup oīa corpora. 4. cœ. t. c. 26.

Grauis & leuis diffinitiones datæ ꝑ quietem, magis demonstrant naturas eorū quàm diffinitiōes datæ per motū, quia motus a medio, vel ad mediū non accidit eis, nisi post violentiam. 4. cœli. cōm. 26. & 31.

Grauitas & leuitas, vt tradit Aristo. in græco idiomate, sunt duo nomina significātia potētias qbus hæc corpora mouentur, ipsorum vero corporū motus nullum, vt inqt nomen effertur, in arabica vero lingua vsus horū noīum videtur esse in cōtrarium. Auer. in paraphrasi. 4. de cœlo. summa 1. cap. 1.

Grauis & leuis subiectum perfectū est & propinquū est substātiæ elemētorū. secus est de subiectis aliorum

rum

rum motuũ, subiectũ enim albedinis & nigredinis, & subiectum receptiuũ sanitatis & egritudinis louge distant à substantia, & perfectione rei recipientis sanitatẽ & ægritudinẽ. 4. cœli. in paraphrasi in sum. secũda. idẽ 4. cœli. t. c. 24.

Grauis & leuis diffinitiões ſm The. rectius dantur p motũ q̃ p quietẽ: huius tamẽ oppositũ sentit Auer. in para. quarti de cęlo. sum. 3. c. 1. Et considera ibi auream digressio nem contra Themist. vide etiam ipsum 4. cœli. cõ. 26. & 31. vbi habetur ꝙ diffinitiones datæ p quietem demonstrant magis naturàm eorũ, licet descriptiones datæ per motũ, magis ostendunt dñas quæ sunt inter absolutũ & cõparatiuũ.

Grauitatis & leuitatis diuersitas īuẽta in compositis proficiscitur ex di uersitate simplicium in multitudi ne & paucitate 4. cœli. tex. cõ. 28.

Grauitas magis aurũ q̃ argentum in eodem loco, qa cõstat ex pluribus partibus terrestribus, q̃ ex qui bus componitur argentum, & hoc est manifestum. 4. cœli. cõm. 28.

Grauitat ex cõpositis quoddã magis q̃ alia in eodẽ loco, & quædam in locis diuersis. 4. cœli. ibidem.

Grauitat in aere magis lignũ centũ librarũ q̃ plumbũ vnius libræ, in aqua vero est leuius 4. cœli. t. com. 28. vide causam ibi contra Them.

Grauitas & leuitas elementorũ me diorũ in proprijs locis est alterius rationis & equiuoce cum grauitate & leuitate dictis, quando sunt ex tra loca propria: & hoc ignorauit Themist. 4. cœli. cõmen. 29. idem habet in paraphrasi. vide etiam. 4. cœli. cõm. 39. contra Themistiũ.

Graue & leue vno modo sunt contraria & alio mõ sunt relatiua, cũ vnũ sit pfectio alterius. 4. cœ. c. 35.

Grauitas in aere magis dñatur q̃ le uitas: vide causam & signa. 4 cœli. tex. cõmen. 39.

Grauitatis & leuitatis simplr causa est terminatio in parte superiori & inferiori simplr, & causa qd' superius & inferius simplr sint est finitas extremiorum loci, & causa finitatis extremorũ in loco est ꝙ vnũ extremorũ est cẽtrũ & reliquũ est circũferẽtia: alioqn nõ īueniret' finitas ĩ lõgitudine recta, qa lõgitudo recta nõ est forma p se, & pp aliquod finitũ p se, sed pp lõgitudinẽ rotundã. & ex hoc apparet ꝙ loca sunt duo tñ: & impoẽ est esse plures mundos vno ex 4. cœli. cõ. 40.

Grauis & leuis antiqui causas assignauerunt ex quãtitatibus. Arist. autem ex formis, & nõ parua dña quia finitas nõ est ex quãtitatibus rerum, sed ex formis. 4. cœli. c. 40.

Grauitas aeris in suo loco proprio non est sicut grauitas quã dicitur habere in loco ignis. Cõmentator cõtra Themistium in paraphrasi quarti de cœlo in sum. 3. cap. 2.

Grauitas & leuitas non sunt qualitates actiuæ. 2. de genera. & corruptione. tex. com. 8. vide in concor.

Graue & leue sunt in prædicamento substãtiæ. 2. de anima. cõmen. 108. idem 4. cœli. cõmen. 20.

Grauitas & leuitas sunt in prædicamento quantitatis, secunda intentione. 5. metaphy. cõmen. 18.

Grauitas terræ causa est maxima distantia a motu orbium, & per con trariam causam ignis est in maxima leuitate, ex libro destructio. dispu. prima. in solutione. 11. dubij. idem in 2. cęli. cõmen. 94.

Grauitas ſequitur priuationem motus, & leuitas ſequitur ad calorem qui cauſatur a motu. ex praphraſi metaph. tract. 4.

Granis granatorũ ineſt proprietas reſiſtendi putrefactioni, & vt cibus in fumoſitatibus malis minime cõuerti poſſit 7. colli. cap. 16. Ideo in cura putridarum febrium ſolet a medicis expertis adhiberi in digeſtiuis ſyrupis commiſcendo vinum granatorum.

Gradus virtutum actiuarum eſt ſuper vnam eãdem complexionem ſecũdum comparationem graduũ virtutum paſſiuarũ. ex 2. colliget, cap. de complexionibus membrorum conſimilium, vbi etiam dixit contra Galenum ꝙ menſura duarum qualitatũ actiuarum ſequitꝰ a mẽſura duarum paſſiuarum, quia formæ proprie habent materias proprias ſub eis.

Grando eſt aqua congelata in nube 1. metheo. cap. 4.

Grando magis generatur in autumno & in vere; econtrario diſpoſitioni huius ibidem.

Groſſitudinem habens ex admixtione aeris cum aqua eſt aereũ a predominio, ſicut oleum, & ideo natat ſuper aquam. Commẽtator in 4. metheo. in ſumma.

Grues ſeneſcẽtes cuius effectus cauſa eſſe poteſt ꝙ pennarum natura earum albicet pluſquam humoris his ſeneſcentibus conſtituitur in pennis quàm vt facilius putredini pareat. Ariſtoteles in 5. de generatione animalium. cap. 5.

Grues ex ſcyticis campis ad paludes ægypto ſuperiores, vbi nilus profluit veniunt, quo in loco pugnare cum pigmeis dicuntur: non enim id fabula eſt, ſed certe genus tũ hominum, tum equorum puſillum eſt, vt dicitur, deguntq; in cauernis. vnde nomẽ troglodite a ſubeũdis cauernis accepere Ariſto. in 8. de natura animalium. cap. 12. Credo autem ideo Ariſt. dixiſſe id nõ eſſe fabulam, quia de hac re multiſcius Home. meminit in 3. lib. Iliados. vbi ſcribit. Aduerte tamen ꝙ tametſi & Ariſt. & Homerus aſſerant pigmeos eſſe hominũ genus, non propterea intelligendum eſt ꝙ ſint eiuſdem ſpetiei, non enim habent animam rationalem, ſicut bene notauit Albertus cognomento magnus in libro ſuo de animalibus libro 7. ca. 6. Eſt igitur genus ſimile homini, quia ſunt figuræ recte ſed non ſunt vere homines.

Nota de pigmeis.

Grues volant de vltimis in vltima, vt dictum eſt, & volant flatu ſecundo. Quod de lapide narrãt falſum eſt: lapidem enim eas tenere fulcimento quem vbi deciderit accipi vtilem ad auri probationem. ibid.

Gruum prudentia requiratur in 9. de natura animalium. cap. 10.

Grues inter ſe tam acriter pugnant, vt dimicantes capiantur: hominẽ enim expectant potius quàm pugna deſiſtere patiantur. 9. de natura animalium. cap. 12.

Gummi ſunt ingroſſata & inſpiſſata a calore, quia ſunt ſuperfluitates terræ naſcentium, & in omnibus eſt ſiccitas aliqua per viſcoſitatem exiſtẽtem in ipſis. 5. colliget. ca. 2. vbi loquitur de ammoniaco.

Guſtus & tactus in vnamet parte linguæ ſunt. Themiſt. in 2. de anima cap. 39. vbi collige non eſſe ſemper neceſſarium diuerſorum ſenſuũ eſſe organa diuerſa ſm rẽ.

Gſtus

Gustus est quidam tactus 2.de anima.tex.cōmen.94.

Gustus cum sit in homine absolutior & certior odoratu, cur degustatis rebus statim voluptas, ægritudoue consequatur, neq; Arist. neq; expositores attingunt. The. 2.de anima.cap.32.& est sup t.95.

Gutta vltima lapidem cauat, 8.phy. tex.comen.23.& vide Themistiū in 2.li.de memoria & reminiscentia ꝙ præcedētes molliunt & subigunt lapidem, cap.8.

Gutta quomodo cauet lapidem, vide 8.phy.tex.c.23. & vide Them. in 7.physi.versus finem super tex. 38.vbi dicit neq; si lapidem multa stillicidia incauant, necesse est singulis stillicidijs separatum sua ramenta respondeant: hæc enim semper ad discretionem potentiarum subiectæ magnitudines dissecantur,& nonnullæ quoque potentiæ sunt, quæ illas quasi trans cursu prætereunt non diuidendo, secandoue, sed ita efficiendo & præparando vt secari & diuidi aliquando possint.

Guttur quod & arteria dicitur corpore cōstat cartilaginoso.2.de partibus animalium.cap.3. vide 7.de vtili.particu.Gal.ca.3. vbi agit de trachea arteria, & ibi videbis quid sit cartilago. Et nota etiam ibi ꝙ anuli qui sunt ĩ trachea iuxta substantiam pulmonis,non sunt completi cōtra Mondinum & modernos anathomistas.

De litera H.

HABITVS nō īdiget ad sui cognitionē concipi respectu priuationis,nisi eēt habitus inquantū est perfectus,& priuatio ex parte qua est quid imperfectum,& vt vniuersalius dicam inquantum est habitus,hoc est,inquātum est relatiuū, ex commento magno in prologo primi posteriorum Cōmentator.

Habituum continuas passiones facit series & continuatio temporis: Actuum vero vnum esse non concesserim:nisi iunctus sit & continuo defluat. Themist.5.physic. 38.& habetur in tex.

Habitus est prior priuatione ĩ re ca rēte habitu.4.phy.cō.67. vbi subdit Cōment.ꝙ hæc propositio, vt mihi videtur, non conceditur ab Auicen.& est fatuitas in illo.

Habitum est quod consequenter est cum tangat.4.phy.tex.cō.26.

Habitibus præsentibus nō dum generatur aliquid, sed iam est 1. de generatione & corrup. t. cōm.55.

Habitatio tota impossibile est vt fugiat a philosophia,& forte philosophia inuenitur in maiori parte subiecti,3.de aīa.c 5.in sol.qōnis.2.

Habitatio est posibilis in quarta meridionali,ibidem.

Habitus diffinitio est vt habens ipsum operetur per ipsum quando voluerit,& ex se absq; hoc ꝙ indigeat aliquo extrinseco,3.de anima.commento 18.

Habitus mediat inter habentem & habitum 5.metaphy.tex.cōm.25.

Habitū haberi non contingit, alioquin in infinitū erit,habiti fuerit habere habitum.ibidem.

Habitus est prædicamentum ſm ꝙ contētum dicitur habere cōtinēs. Cōm.5.meta.cō.28.sed quando continēs habet cōtentū, tunc hoc est predicamētum vbi vt idē dicit.

Habeo verbū demōstrat tot respe

 ctus

ctus quot demõſtrantur per hanc propoſitionem in, licet differat qa habere dignius. d. reſpectum continentis ad contentum, ſed, in, præpoſitio, eſt conuerſo modo. Commenta. 5. metaphy. cõm. 28.

Hanelitus inſtrumenta ſunt canna, dyafragma, pulmo, trachea, attetia, epiglottis, & vuula, 2. coll. c. 19.

Hanelitus ſecundum Galenum eſt motus volũtarius, & vide rationẽ. 2. colli. cap. 19.

Hanelitus ſecundum alios eſt motus naturalis. ibidem. ſicut motus pulſus.

Hanelitus ſecũdum aliquos ſapientes eſt compoſitus ex duabus virtutibus. v3 naturali & voluntaria: & iſta opinio eſt verior ſm Auer. ibidem. Comparando autem duas primas opiniones ad inuicem, ſecunda eſt verior prima. ibidem.

Harmonia ẽ poſterior inſtrumẽto.

Harmonia non pugnat cum inſtrumento.

Harmonia intẽditur & remittitur.

Harmonia cõſtante nõ poteſt conſonantiæ accidere offenſio.

Harmonia corporis nihil aliud eſt q̃ firmitas valẽtia & pulchritudo.

Harmonia eſt quædã ratio mixtorum aut compoſitio. primo de anima. tex. cõmen. 53.

Harmonia nõ eſt ſubſtantia. ibidẽ.

Harmonia non mouet inſtrumentum. ibidem.

Heraclitus ignẽ principiũ oĩum eſſe aſſeruit, & orbẽ quandoq; deflagraturũ, vt hæc oĩa redeant, vnde profecta deriuataq; fuerint. 3. phy. tex. cõm. 46. Forte hoc eſt ꝙ Ouidius cecinit ĩ 1. Metamorphoſeos, eſſe quoq; in fatis reminiſcitur affore tempus, Quo mare quo cœlũ, correptaque regia cœli, Ardeat & mundi moles operoſa laboret.

Heraclitus negauit ſciãn, & exiſtimauit oĩa entia ſenſibilia eſſe, qa ſunt in continua trãſmutatione, ideo nulla de eis poteſt haberi materia. 4. metap. tex. cõmen. 22. ibidem dicitur ꝙ Cratillus increpauit ipſum aſſerentem eundem nõ poſſe bis in idem flumen intrare, immo nec ſemel.

Herinaceus ſolus inter animalia, quæ animal generant, habet teſtes contrario modo adhærentes: cætera aũt hñt, añ, vel intus, vel extra. vide cauſam 1. de gen. ani. c. 2.

Herinacei cõmutant ſua cubilia auſtrorũ & aquilonũ mutatione, qui autẽ intra tecta aluntur ad parietes diſcedunt, quod ita fieri cũ Bizantij quidam aduertiſſet, cõſecutus exiſtimationẽ eſt, vt tempus futurum poſſet præſagire, 9. de natura animalium. cap. 6.

Heſiodus primum omnium chaos, deinde terra, litẽ & amorẽ fuiſſe teſtatur, ex erratis primi metaphyſi.

Hirci pingues minus fecundi ſunt, quorum argumento vites quoties per nimiam alimenti copiã luxuriantes fructum non ferunt, hirciſtare ruſtici dicunt. Ariſto. in 5, de natura animalium. cap. 14. idem in 1. de generatione ani. cap. 18.

Hiems noſtra eſt æſtas in partibus meridionalibus, & cũ fuerit frigiditas in parte ſeptẽtrionali, erit caliditas in parte meridionali, & ecõuerſo. Cõ. in princi. lib. metheoro.

Homo eſt magis aptus ad diſcernẽdum indiuidua odorabiliũ q̃ cæte ra aĩalia, quãuis quædã aĩalia habeant fortiorem ſenſum odoratus a remotis. 3. colli. cap. 34.

Hominum

Hominum perfectorum in artibus vna conditio est, vt sit dominus artis ex se, ita vt hoīs cognoscat res necessarias perfecte cū inspexerit rerum diuersitatē ex 7. coll ca. 28.

Hominis tactus est fortior q̄ in cæteris animalibus. 3. collig. ca. 36.

Homo diuersificat̄ ī sensū olfactus a ceteris animalibus, quia homo non pōt odorare nisi cū olfactione, sed multa animalia odorant sine olfactione, vt animalia carentia sanguine, vt apes & formicæ. 3. collig. cap. 36.

Homo plures cribrat vnū modiū sabuli, vt inueniat vnam margaritam. Auerroes. 4. colliget. cap. 9. de signis ægritudinis in generali.

Homini ab Apolline pythio iniunctum est, vt se ipsum noscat, perinde quasi oībus ex sua cuiusq; cognitione naturalis viuendi ratio statuenda videatur. Alexander in princ. paraphrasis de anima.

Homini soli pariendi tempus multiplex datum est: cætera autē animalia oīa singulari ac simplici modo partum suum perficiunt: nam & septimo mense, & octauo, & nono parere potest, & quod plurimum decimo: nonnullæ etiā vndecimū attingūt. 9. de na. ani. c. 4.

Hō cū aīalia alia singulos pariāt, alia plures in ancipiti est: nā ꝙ plurimū & in locis plurimis agit mulieres singulos singulæ pariūt, sed sæpe & locis plerisq; geminos etiā, vt in terra ægypti fieri certum est: pariunt etiā tres & quatuor, & quidem locis nonnullis valde, ita fit quod dictum est: sed quinq; cum plurimum nascuntur: iam enim hoc pluribus euenisse certū est, & quædam partubus quatuor, viginti enixa est: quinos enim singulis partubus edidit. ibidem.

Hoībus solis contingit vt si gemini concipiant̄ quorū alter mas alter femina sit pauco seruentur: in cæteris autem aīalibus gemini nati si mas & femina sint, enutriuntur atque seruantur. ibidem.

Hoīes octauo mēse geniti in terra ægypto viuere & adolescere possunt, & quibusdā alijs locis vbi mulieres fertiliores sunt, multosq; simul & ferūt & pariūt, sed locis grecię multi intereūt, nec nisi perpauci seruant̄. vnde fit, vt siquis seruet̄ nō octauo mense natus existimet̄. ibidem. Ex quo patet rationē mathematicorū nullam esse, quia natus octimensis nō possit viuere. vide Cōciliat. in dr̄ia ꝓpria de hoc.

Hominis ossa sunt numero 348. exceptis paruis quæ replent spatia iuncturæ, & osse epiglottis, & osse cartilaginoso quod est in corde secundum aliquos anathomicos. 1. colliget. capit. de anathomia dentium & ossium.

Homines ætatis ratione inuitantur vt iuuenes inter se feminas generent, seniores facti mares, & quidā iuuenes nihil procreant seniores facti incipiunt procreare. 7. de natura animalium cap. 6.

Homini in pueritia sinciput molle est seroq; duratur: cæteris autem animalibus discrimen ossiū nullum est, sed omnia perfecta iā inde a natiuitate proueniunt, Aristo. in 7. de natura animaliū. c. 11.

Homo est id quo copiungitur esse sensibile cum intelligibili, & propterea perfecit Deus in ipso esse sensibile cui euenit imperfectio propter distantiam ab ipso. ex pa-

Hoīes quidam nunq̃ somniauerũt, & nõnullis accidit in processu ętatis vt viso somnio mutarentur habitu sui corporis, vel in mortem vel in morbum, ibidem.

Homini maxime temporib⁹ oībus coitus opportunitas est, atq; etiã plura alia pedestris generis 5. de natura Animal. cap. 8.

Hominum mas stimulatur magis ad venerem hyberno tempore, fœmina ęstiuo. ibidem.

Hominum in genere & quadrupedũ aīal gignentium maxime patet vt nouellorum prima emissio seminis, vt ĩ cęteris generibus animalium, aut infœcunda, aut si fœcunda sit imbecilliora tñ generat. 5. de natura Animaliũ ca. 14. & in 7. de natura Animal. cap. 1.

Homo in quartodecimo anno, semen incipit ferre, sed vim genitalẽ recipit circa annos ter septẽ. ibidem & in 7. de natura aīal. cap. 1.

Homo mas ad annũ vsq; septuagesimũ. vȝ termino vltĩo potest generare, fœmina vsq; ad quinquagesimũ, verũ id raro: paucis. n. proles in eo ętatis tẽpore procreata ẽ, sed magna ex parte maribus quītus & sexagesimus annus finis, fœminis progenerandi est quintus & quadragesimus. Arist. in 5. de historia Animal. cap. 14. vide in contradictiohibus nuper editis super 7. lib. de natura Animal. ca. 5. vbi oppositum habetur.

Hominibus tempore quo semen incipiunt ferre qui iam fricari, cõtrectariq; per libidinem ceperint, accidit vt cũ semen emittũt nõ mõ voluptate, verum ẽt dolore afficiãtur 7. de natura aīal. cap. 1. cogita qũo hoc sit poſe, & vide in simili de hoc Alexan. in 1. libro naturalium qõnum. qõne. 12.

Hominis vox & fœminarũ immutatur dum semen ferre incipiunt qđ caprire denominant 7. de natura Animal. cap. 1.

Homines nonnulli a natura biuertices nati sunt, verum non osse sed capillorum equamento. 1. de historia animalium cap. 7.

Homo per se tempus sentit, sed cętera animalia per accidens vtpote q̃ non ipsius temporis sensum proprie habeant, sed motiones & passiones eius q̃ tempore aliquo acceperunt. Them. 3. de aīa. cap. 64.

Homo audit, homo gustat, olfacit, obtuitur quanq̃ propõnes istę receptæ sunt non tñ primariæ sunt nec primum competunt functiones ille homini sed sensarijs & internuntijs suis hoc est auribus, lingua, naribus, oculis sicut dicit triãgulus equilaterus duos rectos habere sed non primum, quia ea afferre primo deberet triangulo, q̃cquid. n. in partibus aut in genere primum inest nõ põt de integritate aut de specie primũ afferri. Themist. 6. Ph. super. t. 44. vide in concordan. nuper editis.

Homines habentes magnam frontem sunt segnes, quibus autẽ parua ẽ sunt mobiles, quibus lata mẽte moueri idonei, quibus rotunda iracundi. Aristote. in 1. de natura Animal. cap. 8.

Hominis supercilia si in rectũ porrigantur mollem aīum significãt. Arist. in 1. de natura Aīal. cap. 9 si iuxta nasum inflexa sunt austerũ notant & acerbũ, sed si iuxta tempora inflectantur derisorem simulatoremq; indicant: si vero in totum

tum demersa notã inuidię habet.
Hominis oculi duos angulos hñt, quorũ, alter iuxta nasum, alter iuxta tẽpora est, & angulus ille albugo oculi dicitur, qui si iusto longiores fuerint notam maleficorũ & morem præbent. ibidem.
Hõ solus aĩaliũ numerosa oculorũ varietate notatur. Arist. in 1. de natura animalium cap. 10.
Hominis oculi id qđ nigrũ appellatur, & est id qđ pupillã ĩ qua fit visio ambit, in quibusdã est atrũ in quibusdam valde cesium, alijs fuluũ alijs caprinũ, quod morũ optimorũ indicium est, & ad cernẽdi claritatem primatũ obtinet. Arist. in 1. de natura Animal. ca. 10. credo ꝙ istud sit glauci coloris, & iõ Hom. Miner. glaucopiã appellat.
Hominis oculi qui mediocriter cõniuent, notam morum laudabiliũ habent. idem.
Hominis aures tñ sunt ĩmobiles. Arist. in 1. de natura aĩal. cap. 11.
Hominis aures magnę arrectęq; vltra modum, stultitiæ indices sunt aut loquacitatis. ibidem.
Hominis sternutamentum ex naso est vniuersi flatus eruptio p nasum signum augurale & vnũ ex spirituum omniũ generibus sanctum & sacrum. Aristo. 1. de natura Animal. cap. 11.
Homines quorũ interior pars plantæ pedum non caua est, sed ita pleniuscula plena est vt solum toto attingat vestigio, hi versuti sunt & fraudulenti. Aristo. in 1. de natura animal. cap. 15.
Hoĩem omniũ maxime aĩaliũ superiora ac inferiora habere rõne locorũ naturaliũ intelligimus 1. de natura animalium cap. 15.
Homines qbus pedes exigui ijs et manus parue habentur, & quibus cubiti breues, ijs etiam femora breuia magna ex parte sunt. ibidem.
Hominis sinistra omnia ĩbecilliora dextris sunt. ibidem.
Hoĩes duos eiusdẽ cõplexionis tẽperatæ equaliter, qui vno vtuntur regimine possibile est vt alter deueniat ad finem naturalem suæ vitę quem põt habere per naturã, alter vero non poterit, & vide cãm. 6. Collig. cap. 1. vbi dicit ꝙ est pp indiuidualẽ pparationẽ in materia, & ibidẽ dicitur ꝙ non est impoẽ vt homo tẽperatus bono vtens regimine, non viuat diutius alio vtẽte malo regimine, licet hoc rarissime contingat.
Hominis inferiora similitudinẽ superiorũ præ se ferre ea ratiõe dixerim, qua venter intus rñdere dr̃ faciei ĩ gracilitate & corpulẽtia. ibi.
Hõ plurimũ cerebri ꝑportione magnitudinis ac humidũ habet 1. de natura animal. ca. 16. & 2. de partibus animal. cap. 7.
Hoĩs tñ cor ad partem potius sinistrã vergit, sed in cæteris quibus pectus inest, est in medio pectore 1. de natura Animal. ca. 17.
Hõ cum cętera aĩalium in senectute non canescant manifeste maxime omniũ ita afficitur. Arist. in 5. de Gener. animal. ca. 1.
Homo solus canescit, & inter cætera animalia equus solus pilo albescit, & euidentius per senectutẽ: canities. n. debilitas quędã humoris sita in cerebro & cruditas est. Ari. in 5. de Gener. Aĩal. cap. 1.
Hominis oculi diuersicolores sunt, sed cęterorũ aĩalium ĩ suo cuiusq; genere vnicolores potius sunt, vt boum

boũ nigri, ouiũ aquilini, aliorum ruffi toto genere aut cesij sunt, nõnullorũ caprini vt caprarij generis Arist. in 5. de Gener. animal. ca. 1.

Hõ prę magnitudine minime ferè aīalium omniũ procul sentire pt, cũ tñ differentiarũ sensu maxime oĩum valeat, cuius rei causa est ꝙ sensorium sincerũ minimeq; terrenũ corpulentumue obtinet, cutē ẽt tenuissimã prę cæteris aīalib. hõ suapte natura pro magnitudine habet Arist. in 5. de generatione aīalium cap. 2.

Hoĩes caluescunt parte capitis priore canescũt prĩo tẽporibus, sed nemo vel tẽporibus vel occipite caluescit. Arist. in 5. de generat. aīal. cap. 3. & ibi vide causam.

Hoĩes suis ętatibus hiemẽ ęstatẽq; faciunt, quãobrẽ nemo anteq̃ coire incipiat caluescit, sed a venereo potius coitu id euenit. s. his q sunt sua natura eo propensiores. Arist. in 5. de Generat. aīal. cap. 3.

Hoĩs cutis est tenuissima, & ideo diuersitas in colore pilorũ in homine non sequitur cutim, sicut in cęteris animalibus Arist. in 5 de generat. aīalium cap. 5.

Hõ solus animalium vtitur rõne. Arist. in 5. de generat. animal. ca. 7. idem in 1. Politicę.

Homo vnus ex numero oĩum aīalium vim obtinet cogitandi & cũ memorię atq; disciplinę cõplures animantes eẽ participes possunt: nullus tamen pręter hoĩem potest reminisci. Aristo. in 1. de Historia animalium cap. 1. in fine.

Hominis naturam ancipitẽ societatis & solitudinis apertum est 1. de Historia animalium cap. 1.

Hominis cõparatione aliqua sunt calidiora quæ absolute sunt minus calida, vt vinum antiquum respectu musti. Auerr. in 2. de generat. aīalium cap. 2. vbi etiã conciliat dicta medicorũ cũ Arist. de albumine oui, quod ſm Arist. est calidum, & ſm medicos frigidæ cõplexionis. vide etiam in 2. de Anima commen. 105.

Hõ aīaliũ oĩum maxĩe notũ nobis necessario est, & ideo primum hominis ptes nobis explicandę sunt, vt enim nummos ad id quod sibi quisq, exploratum certumq; habet probare solet: in cæteris etiam rebus agendum est. Arist. in 1. de genera. animal. cap. 6. Ex hoc collige ꝙ ordo doctrinę qñq; incipit a perfectiori, & hoc vbi illud fuerit notius, & hoc causæ fuit ꝙ ẽr Aristo. in 2. de aīa. prius egit de visu q̃ de tactu, cuius tñ oppositũ obseruauit Auic. in 6. naturaliũ. in lib. etiam de partibus animaliũ 2. ca. 10. idem inuenies ꝙ primũ de homine est disserendum. Aduerte tamẽ ꝙ illud hẽt locũ de ptibus exterioribus, sed in interioribus secus est. Et ideo Aristo. in 1. de natura animaliũ. cap. 16. huiusmodi partes interiores ex alijs animalibus dignosci præcipitĩ quibus homo conuenit cum alijs.

Homo ĩ obsecto & nudissimo omnium animalium corpore est, & vngues minimas pro magnitudinę habet minimum nanq; est in eo excrementum terrenum. Arist. in 2. de generatione animalium cap. 4. in fine capituli.

Homines habentes membra gracilia sunt salaciores. Aristote. in 3. de Generatione Animalium capite primo.

Homini

Homini monstruositates minus accidere solent q̃ alijs animalibus q̃ plura pariunt, quia singulare perfectumq; parit: quapropter & homini locis quibus mulieres perfœcundæ sunt magis id euenit, vt in ęgypto. Aristote. in 4. de Generatione animalium cap. 4.

Hõ solus ex aĩalibus metuere, cõfidere, atq; sperare põt: nã audacia, metus, & spes statim ostendunt se rationalis animæ ditioni subesse, quia futurum & consequens tempus videntur respicere, quod bruta non possunt Themistius. 3. de anima capite. 38.

Homo cum oĩbus generibus ambigit, nam & viuiparum est paruiparũ, & multiparum intermediũ est. Arist. in 4. de Generatione animalium. cap. 4.

Homini non vnũ tẽpus pariẽdi cõstitutum est sicut cęteris aĩalibus, sed plura, quippe cum & septimo mense & decimo nascatur atq; et inter septimum & decimũ positis, qui. n. mense octauo nascuntur & si minus viuere tamẽ possunt. Arist. in 4. de Generat. animalium. cap. 4. Contra medicos asserentes octimenses viuere non posse. de hoc vide Conciliatorẽ in dñia. 49.

Cõtra medicos.

Homines pilosi libidinosiores & seminis copiosiores sunt q̃ leues: pili. n. abundãtia & hirsuties copiam indicat excremẽti. Arist. ĩ 4. de Generatione Animal. cap. 5.

Hominũ genus magis in maribus q̃ in fęminis generandis læsionẽ recipit cum in cæteris animalibus nihilo poti⁹ mares q̃ fœmĩę ita ꝓ ueniãt, cuius rei causa est ꝙ in hominibus longe mas a fęmina ĩ calore differt naturę quo fit vt mobiliores sint mares in vtero q̃ fœminæ, motu autem ipso franguntur cum recens quodlibet pro sua imbecillitate facile frangi possit. Arist. in 4. de Gener. animal. ca. 6.

Hominũ ĩ genere qui gemini mas & fœmina prodeunt minus seruãtur cum in cæteris animalibus nihilo referat, hoĩbus. n. hic concursus pręter naturam est, cum nõ pari tempore mas & fœmina discernantur, Arist. in 4. de generatione animalium cap. 6. quod iõ dixit, quia mas citius in vtero concipitur & perficitur q̃ fœmina.

Homines in ferendo vtero cum cęteris animalibus dissident, cum. n. cætera plurimi temporis valeant corpore cum vterum fetũt, mulieres magna ex parte ęgræ degunt. 4. de Genera. animal. cap. 6. & ibi vide causam. Nam vt ait Philosophus cæteris animalibus aut exigua purgatio aut nulla manifesta fit, mulieri plurima euenit quę cũ per vteri gestationem desierit infestat atq; perturbat.

Homo plus tẽporis q̃ quoduis aĩal viuit excepto elephante. Aristo. in 4 de Gener. aĩalium cap. vltimo.

Hominis pduratio prouenit ex ei⁹ complexione q̃ similis est complexioni aeris ambientis ipsum calidi & humidi Auer. in 4. de Gener. aĩalium cap. vltimo. & elicitur ex tex. ibid. vbi Aristo. dicit causa ne quoduis animalium diutius viuat est ꝙ pro aere ambiente tẽperat᷑.

Homo quia prudẽtissimus animalium fuit ideo manum obtinuit, sed non quia manus obtinuit prudentissimus fuit, vt male Anaxa. opinabatur. 4. de partibus aĩaliũ. cap. 9. Eandem sententiam approbat

bat Gale. in 1. de vtilitate particularum capi. 3.

Hominis renes bubulis similes sunt qui sunt tanq̃ compositi ex pluribus renibus neque æquabiles sunt vt sunt cęterorum quadrupedum, quo fit eorum motib⁹ difficile curari possint etiam si nuper ęgrotare inceperint, accidit.n. vt qui multum renibus laborẽt difficilius remedium adhibeatur q̃ si vtero infestarentur ex. 3. de partib. animalium capi. 9.

Hominibus qui vitio renum laborant licet pinguescere: iuuat tamẽ si pingues admodum efficiãtur tales accidunt dolores. ibidem.

Homo solus animaliũ titillat̃ propter cutis tenuitatem, & ꝙ ipse solus rideat ex 3. partib. animal. ca. 10. de septo transuerso.

Homo solus cũ m̃ dormit sternitur, quia solus erectus incedit. ex lib. de somno & vigilia. & vide Themistium cap. 21.

Homini soli accidere solet vt quidam fel in iecore habere videantur, quidam vero careant. ex 4. de partib. aĩalium cap. 2.

Hominibus aĩalia bruta demẽtiora sunt, quia pomilionis figurata habent oĩa, & inter hoĩes pueri q pomiliões sunt ideo viris sunt dementiores, & inter viros qui pomiliones sunt dementiores sunt. ex libro 4. de partib. aĩal. cap. 9.

Homo animalium prudentissimus est, ideo manus ei natura tribuit: Anaxag. aũt cõtrariũ opinabatur ꝙ quia hõ manus obtinuit, ideo animalium prudentissimus est, & male. natura.n. rem minorem maiori portioriq; addere solet nõ maiorem nobilioremq; minori. ex 4. de partib. animal. cap. 9.

Hominem non bene a natura sed deterrime fuisse creatum eo ꝙ nudum & inermem natura eũ produxerit, non recte sentiunt qui ita dicunt. ex 4. partibus aĩal. cap. 9.

Hõ & viuiparæ quadrupedes maxillam sursum, deorsum, atq, in latera agitant: pisces vero & aues & ouiparæ quadrupedes solum sursum atq; deorsum, & nullo modo in latera vide causãm in 4. de partibus aĩalium cap. 10.

Homo quinquẽnio fere capere vr̃ diminutionem omnis magnitudinis quæ reliquo toto tpe cõparat̃. 1. de Gene. aĩal. ca. 18. prope finẽ.

Homines quidã in vno tpe non generant & in alio generãt, quia cũ semine eorũ admiscetur aliqđ inutile excrementũ. Auer. 1. de Genera. aĩaliũ ca. 1. vbi ponitur improbatio antiquorũ de semine, & est sententia Arist. ẽt ibidẽ in ca. 18. & inde etiam euenit quòd ægri minus sunt prolifici.

Homo oĩum aĩaliũ prudentissim⁹ est. Arist. 2. de Genera. animl. cap. 4. prope finem.

Homo authoritate Hypocra. si eẽt simplex vel ex vna sola re cõstitutus nunq̃ permutaretur neq; aliquam passionẽ reciperet, îmo eẽt incorruptibilis & impermutabilis neq; generabilis esset, sed esset ab ęterno. Simplex.n. non permutatur nec ad aliam naturã conuertitur. ex lib. destru dispu. 2. in Solut. vltimi dubij. Authoritas est Hypocra. in lib. de natura humana. hoc etiam testatur Galen. in principio tertij paruæ artis.

Hominis natura nedum viuẽdi sed ẽt bene viuendi rationẽ obtinuit, quippe,

quippe qui ex aïalib' nobis cogni tus, aut vnũ ex oĩbus diuinitatis est particeps, aut oĩum maxĩe. ex 2. de partibus aïal. cap. 10. Si cupis mirabiles hoĩs proprietates intelligere, reqre Albertũ cognoĩeto magnum in. 22. lib. de aïalib. cap. 5.

Hominis caput macilẽtũ omniq; carne exutũ eẽ necesse est. ex 2. de partibus aïal. cap. 10. Et ibi addit opinio antiquorũ & reprobat tenentium hominis caput si carnosius esset, diutius viueret.

Hõ mouet magis palpebras q̃ aliqd aliud animal, quia habet eas molliores, & quia nã plus de nobilioribus sollicita est. ex 2. de partibus animalium. Commenta. in cap. de membris visus.

Hõ omnium animaliũ maxime piloso capite est. vide causam in 2. de partibus animalium cap. 14.

Homo est finis rerũ creatarũ pp ipsum 2. Ph. com. 24. & ibi vide tex. quomodo sit intelligendum.

Hõ non debet decipi in vita ex hoc ꝙ accidit sibi de bonitate casus q est res incerta. 2. Phy. com. 56.

Hõ hoĩem generat ex mã & sol. 2. Phy. tex. com. 26. idem 12. primæ Philosophię tex. com. 13.

Hominẽ generari ab hoĩe ĩ infinitũ est verũ per accidens & in eius generatione est primũ, & est sol & intelligẽtia operãs 5. Ph c. 13. p ĩtelligentiã autẽ põt exponi substãtia abstracta, q̃ est primus motor, in quo sunt oẽs formę ĩ actu, licet in prima materia sint in potentia 12. Meta. cõ. 18. potest ẽt intelligi virtus informatiua existẽs in semine hominis, nã sol & homo generant hominem 2. Phy. tex. cõ. 26. & 12. Metaphy. tex. cõ. 13. nã virtutes informatiuę docẽtur ab Aristo. in 2. de generat. animal. ca. 3. & etiam Cõmẽtator testatur in 7. Metaph. com. 31. aut vtrumq;. idẽ in lib. destruct. dispu. 1. in Solutione 5. dub. & 12. & vide clarissime in disp. 4. in Solu. 2. dub.

Homo nõ intelligitur magis q̃ homo, aut equus magis q̃ equ' sicut intelligitur albedo magis q̃ albedo. Commentator. 6. Phy. cõ. 45. vbi patet differẽtias accidentium suscipere magis & minus. & idem tenet Auerr. in communitatibus super Porphirio.

Homo & album sunt idem ſm subiectũ, & quę sunt eadem ſm subiectum sunt eadem per accidens 6. Physi. tex. cõmen. 85.

Homo quilibet cõuenit nobiscum in hoc ꝙ illud qd mouetur ex se, ẽ dignius vt sit primum prĩcipium q̃ illud quod mouetur ex alio 8. Physic. cõmen. 39.

Hõ non potest generari a nõ semine hoĩs, quia tunc ille hõ diceretur ęquiuoce, cũ homine generato ex semine. Auerr. in 8. Physicæ auscultationis in te. com. 46. & est locus vbi digreditur astruẽdo nullã speciẽ fieri a casu in natura, & ꝙ genita per putrefactionem non sunt eiusdem speciei cũ genitis ex semine & propagatione. & est ista opinio damnata ferè ab omnibus latinis. vnde & beatus Tho. & Sco. in prĩo sententiarũ distinctiõe secũda. q. 5. arguit cõtra Auer. deducendo primo ipsum ad contradictionem. Nam in accidentibus eadẽ species potest fieri & ab vniuoco & ab equoco, vt calor a motu generari potest, vt patet secundo Cœli. commen. 42. & tex. & ex primo

Digressio de genitis ex putri: mã: vbi defendit via Auerr. cõtra latios.

primo Metheororum. item calor fit a calore, item hoc idem habet concedere in substantijs, & de facto concedit ipse Cōmen. de igne qui generatur a motu, sicut generatur ab igne. 12. Metaphy com. 18. Amplius quæcunque possunt ostendere eandem esse naturā s̄m speciem, sunt eadem in genitis ex putri materia & in genitis ex semine. Nam habent eosdē motus, vnitas autem motus arguit vnitatem & identitatem naturæ, vt patet primo Cœli, & Commentator ibidē commento 8. vnus motus nō prouenit nisi ab vna natura. Amplius habent easdem operationes eadē organa respectu motus progressiui ab eisdem conseruantur & ab eisdem corrumpuntur, habent ēt eadem membra, vnde sequitur vt habeant easdem formas, quia mēbra cerui non differunt a mēbris leonis, nisi quia anima differt ab anima, vt ipsemet Commentator testatur primo de Anima comm. 52. habent etiam easdem operationes, vt dicit Augustinus quòd generatum per putrefactionem generat alia, vt videmus de apibus, & vespis generatis ex putri materia, & etiam apparet de plantis. Amplius contradicit sibi magister eius Aristote. in 7. primæ Philosophiæ. in tex. commen. 23. & 31. vbi habet quòd quemadmodum aliqua ab arte fiunt eadem, & a casu, sic etiam in natura possunt aliqua fieri eadem a natura, & a casu, ita quòd vt asserunt, si opinio eius vniuersaliter intelligatur est opinio falsa. Nos autē credimus doctrinā istius viri fundatam esse in veris principijs Philosophiæ. Arist. enim in primo Physicæ auscultationis volens probare quomodo ex primis contrarijs fiunt omnia quæcunque fiunt in natura, inquit, quòd hoc oportet in ratione considerare, & ideo altius exorditur vbi inducit dignitates: quasdam: quarum veritas vt dicit Simplicius, se extendit nō solum ad naturalia, verum etiam & ad generatiōes artificialiū, vt astipulatur etiam ipse Arist. in exemplis adductis. & Commentat. etiā idem notat in commento quadragesimo quinto, quæ tales sunt ꝙ non quodlibet agit in quodlibet, nec quodlibet patitur a quolibet, nec quodlibet fit ex quolibet, nec quodlibet corrumpitur in quodlibet, sed determinatum fit ex determinato & corrūpitur in determinatum, & inducit hoc primo in his quæ sunt simplicia, & quæ fiunt per alterationem: deinde inducit illud idem in compositis, & in his quæ fiunt per concretionē, vt dicit Themistius, & secretionē, vnde asserit, similiter autē hoc est & in alijs, quoniam nō solum simplicia eorum quæ fiunt, sed etiam composita s̄m eandem se habent rationem, sed dispositiones oppositæ latent: & ibi concludit ꝙ in generatione compositorum tam a natura q̄ ab arte, omne quod fit, fit ex suo opposito determinato. vnde cum generatio compositorum in quadam consonantia consistat dicit ꝙ omne consonans fit ex inconsonanti, sed non ex quolibet. vnde vt inquit Themistius, consonantia domus non fit ex inconsonantia nauis, aut econtra, nec consonantia hominis ex ea quę asini, aut

[margin: ...vid. Ifa ...vbi iue ...ies hoc ...ignum ✠]

aut ecõtra, sed ex propria sibi correspondente vide ibid. tex.c. 46. domus fit non ex eo ꝙ composita sunt hęc sed ex eo ꝙ diuisa sunt hæc sic, vbi Commẽ. vult ꝙ domus fit ex sua priuatione opposita q̃ non cõsistit in quibuslibet rebus, quia non reperitur in lignis ex quibus fit nauis, vel ĩ ęre ex quo fit statua sed in determinatis rebus, quia vt dicit Them. ista incon sonãtia domus inuenitur in lapidibus & in cemẽto, & incõsonantia nauis in lignis ex quibus fit nauis, & ẽt qa litera dicit sic vbi litera arabica habet & in determinata dispositione vult Cõmen. iuxta intentionẽ Philosophi ꝙ priuatio formæ domus non consistit in lapidibus in quacũq; dispositione existentibus, nã nõ dicimus ꝙ in monte vnde adhuc lapides non sunt excisi consistat priuatio formę dom⁹, nec priuatio nauis est in arboribus quæ sunt in nemore: priuationes n. formarum fm philosophos sunt in subiectis propinquis nõ in subiectis remotis: non enim priuatio hoĩs consistit in elementis aut in cibis, sed in menstruo mulieris non in quacũq; dispositione exñte: est. n. vt aiunt Phisici & medici, aliquod menstruum adeo fetulentũ ꝙ nõ põt esse materia conueniẽs ad hominis gñationem, vt testatur experimentum de illis quę in primis diebus concipiunt ꝙ fetus leprosi euadũt. sic igitur Arist. iudicio cõpletur ꝙ cuiuslibet cõpositi generatio fit ex priuatione determinata exñte in subiecto determinato, & sic determinato. videlicet. ꝙ fit ĩ dispositione propinqua. Nam 2. de anima vniuscuiusq; act⁹ in potentia exñte & disposito aptus natus est fieri, sic passum dispositum patitur ab agente. Mirum est igitur per vitam meam de istis viris illustribus qui vidẽt gñationes rerum artificialium requirere priuationes determinatas & in subiectis determinatis & in dispositionibus determinatis existentibus: & tñ in naturalibus hoc non concedunt pręcipue in compositis perfectis sicut sunt animalia & plãtæ: si enim priuatio domus non inuenitur in quacunq; materia indiscriminatim sed in determinata, multo magis credendum est hoc in rebus naturalibus & præcipue in rebus animatis, qũo igitur fieri põt vt eadẽ priuatio respectu eiusdem formæ fm speciem inueniat̃ in materia digesta & in materia putrefacta: nam materiæ quæ fundant priuationes proprias sunt materiæ propĩquę respectu formę nõ materiæ remotæ Amplius respectus formę ad materiam propriam est necessarius, quia formæ propriæ diffiniuntur per materias proprias, & vnius rei non possunt esse plures diffinitiones, & inde sequitur vnã formam non posse inueniri nisi in vna materia. Amplius nisi ita esset qũo demonstratio Philosophi in 1. de gener. anim. deduci possit dum probat ꝙ talia quæ ex putri materia genita sunt generant quidem sed illud quod genitum est: diuersum est a gignentibus ita ꝙ non est mas neq; fęmina. Amplius si vna & eadem species posset fieri ex putredine & semine tunc natura faceret aliquid ociosum. si igitur natura põt generare speciẽ aliquam sine semine, magis igitur & fœminæ

feminę coitus est res vacua. Amplius si hoc esset non esset nisi propter solicitudinem naturæ in conseruanda forma, sed natura rei nobilioris magis solicitudinem gerit: videretur igitur naturā istum duplicem modum magis applicauisse speciebus perfectiorib⁹ quod non videmus. Nam vt inquit, si talia genita ex genitis ex putri materia haberent mas & feminā & coire possunt & generarent, tunc aut talia genita essent eiusdem speciei cū gignētibus, aut alterius speciei, si eiusdē speciei pariformiter esset etiā de animalibus gignentibus ꝙ debuerūt generari ex his quę erāt eiusdē speciei: nam hoc in cęteris, vt inquit, animalibus videmus. vnde Socrates ex quo genuit aliquē sibi similē in specie, Sophronisius eius pater, etiā genit⁹ est ab aliquo sibi simili in specie, hoc aūt in casu non videmus: vnde pulices & pediculi, vt inquit Ioannes Philoponus in illo loco qui ex materia putri geniti sunt, generāt quosdā vermiculos albos qui nō sunt eiusdem speciei cū ipsis: si igit̄ isti vermiculi generare possēt aliqua quę eiusdē speciei sunt, pariformiter & tales vermiculi fuissent geniti ex his quæ sunt eiusdem speciei, quod est falsum, & coutra sensum & experimentum. si autem generāt aliqua diuersarum specierum pariformiter erit etiā de illis genitis ꝙ generabunt alia & non eiusdem speciei propter prædictā causam, ergo alterius speciei: & ita generatio specierum excrescet in infinitum. natura autē abhorret infinitum, modo stante via latinorū asserēte in animalibus priuationē eiusdem formæ ſm speciem saluare posse in diuersis materijs videlicet digesta & putri. Dicam ꝙ ratio Arist. nulla est, quia dicam sibi ꝙ ista animalia genita ex his quæ ex putri materia genita sunt, sunt eiusdē speciei cum generātibus, & talia etiā generabūt alia quę sunt eiusdem speciei cum illis, & sic nō procedit generatio specierū in infinitum, vnde pulices & pediculi nati ex putri materia sunt eiusdē speciei cū illis vermiculis genitis per propagationem ex illis, quia dicā ꝙ eadem priuatio formę reperitur in materia putri ex qua generata sunt prima, & in materia digesta ex qua generata sunt secunda, & ita rueret demonstratio Philosophi in loco allegato, & ideo mens Auer. est mens Arist. vt vides. Ad ratiōes igitur Scoti, primo nego ꝙ Cōmentator sibi cōtradicat, quia in accidentibus quæ respectu substantiarum habent entitatem diminutam illud non inconuenit vt idem possit generari ab vniuoco & ab equiuoco, sicut ipse bene glosat in. 12. metaphy. cōmen. 18. & similiter est de elementis quę sunt substantię imperfectæ: & sunt, vt dicit. 3. cęli. cōmē. 67. medię inter substantias & accidentia, sed loquendo de generatione substātiarum perfectarum pręcipue vt sunt animalia & plantæ secus est, quia plura requirūtur ad generationes perfectorum q̄ imperfectorum entium: in istis enim generabilibus & corruptibilib⁹, vt dicit Cōmen. in. 2. cęli. cōmē. 62. quāto aliquid est nobili⁹ & perfectius tāto pluribus motibus cōsequitur finē suū, & ideo in talibus eadē species non

pōt fieri a natura & a casu. Ad authoritatē August. respondetur ꝙ, vt dicit Albertus Magnus in tract. de tēpore, August. & Galenus non cognouerunt naturas rerū: tñ dato ꝙ dictum Augustini habeat locum, ꝙ animalia & plantæ ex materia putri gñant, aliàs sunt illæ q̄ sunt genitæ ex semine: rñdetur ꝙ verū est, sed nō sequitur ꝙ sint eiusdē spēi: quia, vt dicit Philosophus in primo de generatione aīalium, licet genita ex putri mā gñant. vide ēt in 8. de natura aīalium. ca. 1. vbi dicit plantarū numerum aliud munus esse in se ꝙ gñant alteram sibi silēm in his quę ex semine generant, tñ illud non est mas neque femina, sed ea q̄ sunt ex semine nata gñant aliqua quę sunt eiusdem spēi. Et mirū est quō isti accusant Auer. & non aduertūt ꝙ accusant Arist. in hoc, quia Arist. in illa demonstrone allegata ꝓsupponit ꝙ aīalia gñantia sīle in specie differūt specie ab aīalibus gñantibus illud, quod nō est mas, neq; femina mō aīalia illa q̄ ex putri mā sūt genita sunt hmōi, qa nō gñant, neq, mas, neq; femina, igit̄ sunt diuersarū specierū ab aīalibus generantib⁹ marē & feminā: talia aūt sunt quæcunq; ex semine gignūtur. Cōfirmatur ex sñia Arist. in 5. de hystoria aīalium. ca. 1. vbi dicit, ꝙ in pisciū gñe nōnulla nec mares, nec feminæ gignunt̄ quæ licet genus idē cū aliis sortiantur, tñ specie differunt, & in eodē cap. posita diuisione in qua aīalia cū stirpibus cōueniunt, v3, quia quędā ex semine, quædā sponte naturę nascunt̄, quę aut humo putrescēte, aut stirpe putrescēte cōsistunt, vt plura insecta cernimus gñari ī aīalibus ipsis excremētisq; partiū gñantur. de his in fine capituli dicit. Quæ aūt per se, aut in aīali, aut in terra, aut in stirpe gñantur, vel in eorū partib⁹ generantur eadēq; maris & fœminæ sexu distincta sunt, iis coeuntibus gignitur quidem aliquid, sed ex quo nihil amplius gigni possit. ver g. coitu pediculorū lēdes dictæ procreātur, muscarū, vermiculi, pulicū, genus vermiculorū in speciē referēs, ex quibus nec ea quæ gñarint proueniant, nec aliud vllū animal, sed id quod sunt sordes tm̄ ꝑsistunt. Adduco Arist. authoritatē in 6. de natura aīalium in hac mā cap. 15. vbi loquitur de piscibus, q̄ sponte nasci possunt, vbi habet, ꝙ ex his quæ coitu nascuntur nasci possunt sponte etiam nonnulla, vt asserit de mugilibus, qui nascuntur in stagnis in q̄bus neq; ouum, neq; semen cōtinetur. Ex hoc aūt clare ostenditur ꝙ istud genus mugilaginum taliter procreatum, nō est eiusdē speciei specialissimæ cū illo quod ex coitu fit, qa illo ex coitu ē mas, & fęmina, sed in isto nequaq̄ sicut dicit ibidē Arist. cap. 14. de anguilla quę neq; ouum, neque semē habet, & ideo nō est mas, neque femina, vt dicit Ari. in 4. de natura aīalium. cap vlt. & hoc ostenditur ex sententia Philosophi ibi. d. enim sunt, qui omne mugilū genus sponte oriri opinentur, sed nō recte. Nam & oua eorum fœminæ & mares semen genitale hr̄e mares cernuntur, verum genus quoddam eorum æst quod nō coitu, sed ex limo, arena ue enascatur. Ecce igit̄ aperte ꝙ aliud genus s3 Arist. est mugilum ex coitu, & aliud eorum

rum, qui spōte prodeunt, sumit.n. genus pro specie, vt sui moris est in illis libris, plerunq, fallacia igitur cōsequentis decipit eos, quia licet eadem animalia apud Arist. ex coi tu & sponte nasci possunt, non ex hoc propterea sequitur eadem specie prouenire, quia hoc impoſſe est propter allegatas rōnes, & ꝙ gen° pro specie plerunq; in libris de animalibus ab Arist. sumatur, ostēditur ex octauo de natura aīalium. Ad rōnem negauit assumptum ꝙ quęcunq; possunt agere, quia non habent eadē operationes, quia nō possunt generare sibi simile in specie 2. de anima. tex. c. 34. Naturalissimum opus viuentium est quęcunq; non orbata spontaneā generationem habentia generare tale quale ipsum, & similiter non hn̄t eadem mēbra, quia tunc in eis eēt mas, & fęmina, quod Arist. negat. de motu aūt patet ꝙ vnitas motus infert vnitatē naturæ in simplicibus, nā de illis Arist. loquitur ibi: tamen dico, ꝙ nec motus sunt idem specie, quia anima mouens & corpus motum differūt specie: vt ego teneo: si aūt tu hoc assumas tunc petis, in hoc enim est qō, de colore autem, & de aliis accidentibus cōmunibus non est cura, quia talia inueniuntur etiā in rebus specie & genere differentibus. Ad illud vero in quo dicitur, ꝙ cōtradicit magistro: in septimo metaph. respondetur, ꝙ vt inqt lucidissimus Themistius in primo de anima mirandum est de illorum prudentia, qui volunt extra vim probationū hr̄e cum ab exemplo fit argumentum infirmissimum. & Comment. 2. de anima. com. 67: exēplorum requiris manifestatio, & nō verificatio: exemplis enim vtimur non vt ita sunt, sed vt audiant, qui addiscūt. Dico igitur quòd dicit Arist. in septimo meta. dum dicit, ꝙ quemadmodum in artificialibus eadem sanitas potest fieri à natura, & ab arte, seu casu, sic in natura eadē animalia possunt fieri cum spermate, & sine spermate: dico ꝙ similitudo in hoc exēplo de sanitate non currit quantum ad omnia ꝙ sicut eadem sanitas secundum speciē potest fieri à natura & ab arte, seu casu, sic idem animal specie potest fieri a casu, & a natura, quia tunc contradiceret sibi Philosophus in primo de generatione animalium manifeste, sed similitudo solū currit penes hoc, ꝙ sicut sanitas potest fieri diuersis modis, scilicet ab arte, & a casu, sic animalia possunt fieri cum spermate, & sine spermate. Amplius isti peccant per fallaciam consequentis, quia textus ad eadem, sed non dicit eadem specie. sunt igitur eadem genere, aut specie subalterna non specialissima. amplius sunt eadem accidente, & similitudine, quæ est causa deceptionis.

Homo in generatione hoīs non largitur aliud nisi illud quod ē quasi instrumentum, per quod agūt corpora cœlestia, & virtutes informatiuę etiam quę sunt in seminibus fiunt a corporibus cęlestibus, & ideo corpora cęlestia concurrunt, vt artifex, & homo vt instrumentum 8. phy. com. 47. idem 12. metaphysi. com. 13. & 18.

Homo est paruus mundus, & animalia 8. phy. com. 17. & 57.

Hō minimus nālíter ē terminatus

in natura & maximus similiter: si .n. magnitudines rerum nõ essent terminatæ, non haberét pfectionẽ q̃sitam in nã p motũ augumẽti. 8. phy. cõ. 62. & 44. & 6. phy. 32. & 91.

Homines multi putando scientiam habere ignorãt. ex disputatione 5. in solutione. 13. dubij.

Hõ proportione sui corporis pręcę teris aĩalibus plurimũ cerebri hẽt, & inter hoĩes magis mares mulieribus. ex. 2. de part. aĩalium. cap. 7.

Homo ex animalibus solus rectus incedit. ibidem.

Hoĩ linguã nãliter q̃ aĩalibus dedit. habet. n. hõ linguã idoneã & ad duplicẽ vtilitatẽ datã, vt nã plerunq; facere solet: nã & ad saporũ sensum, & ad formationẽ sermonis sibi cõfert. ex. 2. de partib. aĩal. ca. 16. idem in 2. de anima. t. c. 88.

Homini lingua absoluta mollissima & lata præ cæteris animalibus est. ibidem cap. vltimo.

Hoĩs cor vergit ad sinistrã partẽ, in cęteris vero aĩalibus in medio pectore ẽ, q̃a hõ aĩaliũ maxime hẽt refrigeratã partem sinistrã. in 3. de part. aĩal. ca. 4 vbi agi᷑ de corde.

Hominis solius aĩalium, vt ita dixerim, cor palpitat, quia solus hõ expectatione, aut spe rei futurę mouetur. 3. de partibus animalium. cap. 6. vbi de pulmone agitur.

Homini soli aĩalium vngues natura tũ operimẽti gratia dedit, tegũt .n. extremos digitos: sed aliis aĩalib⁹ ad aliũ vsum molita est. ex. 4. de partib. aĩal. cap. 9. Et aduerte ꝙ Gal. & medici accusant Ari. ĩ hoc.

Homo vnus cauda caret, nates hẽt, quod nulli quadrupedum datum est. ex 4. de part. animal. cap. 9.

Homini nates natura tribuit & ad sedendum, & ad cooperiendum anum. ibidem.

Hominis pedes maximi sunt proportiõe magnitudinis, solus. n. homo animalium rectus incedit. ex 4. de partibus aĩalium. cap. 9.

Homini est quid propriũ sessio s̃m Gal. sicut est habere staturam rectam. Auer. in 4. de partibus aĩalium in cap. de pectore.

Hominis præcipue cerebrũ sero ab humore frigoreq; vẽdicatur: nã & sinciput inter ossa vltimum cõfirmatur. Ari. in 2. de genę aĩal. ca. 4. prope finẽ. vbi dicit, cerebrũ hoĩs præ cęteris esse humidissimum & maximũ ꝓportione corporis hẽt.

Homines multi nõ põt recipere primas propõnes, aut propter diminutionem in natura, aut pp defectũ exercitationis, aut pp pessimã cõsuetudinẽ quę radicata ẽ in eis. primo cęli. cõ. 22. vide ẽt in 2. primæ philosophiæ. cõ. 15. & tex. & primo cœli. cõ. 90. & in 2. phys. cõ. 6. & in prologo super 3. physic.

Hominis actio prima intentio non est propter suum esse: & ipse etiã non est nisi propter complementũ diminutionis istius esse, secũdum hoc erit actio huius prima intentione propter aliud, secunda pp se, in rebus aũt diuinis est econuerso .s. ꝙ actio eorũ prima intentione est propter se, secũda vero propter aliud, & hoc ponẽdũ est in sciã naturali, & declarãdũ in sciã diuina. 2. cœli. c. 17. & 21. & 11. met. c. 36.

Homo in pluribus rebus enuntiare non põt s̃m rei naturã, sed s̃m sui possibilitatem. 2. cęli. com. 60.

Homines tres mouere nauim, & ꝙ vnusquisq; trium hoĩum non moueat nauim, est falsum: iste. n. sermo,

mo.f.ꝙ impoſſe eſt vt vnuſquiſq; triũ hoīum non habeat potẽtiam qua moueat nauim per ſe, & vnuſquiſq; eorũ in congregatione habeat potentiã qua moueat nauim per ſe, ita ꝙ vnuſquiſq; non hẽat põam qua moueat nauim ĩ actu, & cũ eſt in cõgregatione habet potentiam vt moueat ipſam actu eſt. ſermo valde impoſſ'is 3.cęli.cõ.8.

Hominis iuuẽtus ſ'm medicos eſt vſque ad.35.annos,& ſi poſuerimus ꝙ tẽpus iuuentutis eſt equale tẽpori ſenectutis,tũc vita nãlis hoĩs eſt vſq; ad 70.annos.ex 2.de generat. & corruptione.com.58.

Hõ ptaue odorat 2.de aĩa. t.cõ.92.

Homo habet guſtum certiorem olfatu 2.de anima. tex. cõ.94. idem ex libro de ſenſu & ſenſato.

Hõ eſt prudẽtiſſimus aĩalium ibid.

Homines ingenioſi & nõ ingenioſi ex ſenſu tactus dignoſcunt. ibidẽ.

Hoĩes molli carne ſunt bñ apti mẽte,duri aũt carne ſunt inepti. ibid.

Homo & aĩalia anhelantia impoſſibile eſt vt olfaciant ſine inſpiratione 2.de anima.t.c.98.

Hõ per virtutẽ rõnalem differt ab alijs aĩalibus,vt dictũ eſt in multis locis 3.de aĩa.c.1.cõſiſe.12.primæ philoſophiæ c.38.& 10 ethi.ca.9.

Hõ non eſt intelligens in actu niſi propter continuationẽ intellectus cum eo in actu 3.de aĩa.com.5. in ſolutione ſecundæ quæſtionis.

Homo ponit principium ſuę conſi derationis de rebus poſſibilibus ex præſentibus rebus quas videt:& iõ poſſibile eſt vt homo cogitet in aliqua re,adeo ꝙ inueniet ex eo aliquod indiuiduum quod ante non ſenſit,ſed ſenſit ei ſimile nõ ipſum idem 3.de aĩa.c.33.idẽ cõ.5.& 20.

Homo non eſt generabilis & corruptibilis niſi per virtutem cogitatiuam 3.de anima. commen.33.

Hõ in ſtatu quo habet intellectum adeptum ſ'm Themiſt aſsimilatur Deo quoquomodo in hoc,ꝙ eſt omnia entia quoquomodo,& ſciẽs ea quoquomodo 3.de aĩa. cõ.36.

Homines poſſunt ſe inuicem iuuare ad habendum intellectum adeptum,ſicut iuuant ſe in ſciẽtijs ſpeculatiuis 3.de aĩa.com.36.

Hõ inter oĩa aĩalia eſt melioris tactus,& præcipue caro palmę & maxime caro indicis.ex cõmento lib. de ſen.& ſen.

Homini non ſolum propriũ eſt erectum ſtare,verumetiam & ſedere, cũ ſolus vertebrũ habeat quo vtiliter ſedere põt & hoc multos latet Gal.ĩ 3.lib.de vtil.part.cap.1.& 3.

Homo ſolus inter aĩalia pedeſtria bipes eſt,& erectus incedit,quoniã manus habet.ibid.Galenus.

Homini ſoli dorſum eſt ſ'm rectitudinẽ tibiarũ:& iõ ſolus rectus incedit.Gal in 3.de vtil.part.cap.3.

Homo non iõ erectus incedit vt cęlum poſſit intueri Gal.in 3. de vtilitate part.ca 3.vbi improbat hãc opinionẽ,& oſtẽdit quõ Platonis dictum ſit intelligendum.

Homo melius diſtinguit differentias ſenſibiliũ olfatus,q̃ cętera aĩalia,& tamen multa animalia comprehendunt fortius odores a remotis. Auer.in lib.de ſenſu & ſenſato, & eſt ſententia Ariſt.in 5.de generatione animalium.cap.2.

Homo cõprehendit differentias rerum ſenſibilium quaſi medullam de cortice:bruta aũt quaſi cortices fructuũ. Auer.in fi.libri de ſenſu.

Hominis auditus eſt via ad diſcipli

gregatio per bonitaté,esse ergo bo ni est necessariũ,& nõ est necessariũ eos scire veritaté 2.met. cõ.14.

Homines quidã non cõcedunt prima intellecta nisi inquãtum sunt famosa,& si cõtingat ꝙ opposita il lorũ sunt negabũt ea 2.met. c.15.

Homines quidam in quibus imaginatiua dominatur supra cogitatiuam,non credunt demonstrationibus nisi concomitetur eas imaginatio,& ideo isti nõ possunt credere extra mundũ non esse nõ plenũ,aut vacuũ,aut tẽpus, neq; credere ẽt entia quæ non sunt corpora,neq, in loco,neq; in tempore 2. meta.commen.15.

Homo,& ens homo,& vnus homo idem & non diuersum aliqd oñdit ſm dictioné repetitã 4.met. t.c.3.

Hoĩes decipiuntur circa ea q̃ ignorãt 4.met.t.c.8.vbi Cõm.in com. supplet,dicit enim:hoĩes.n.nõ decipiunť nisi,aut ĩ eo quod nesciũt, aut in eo,cuius cognitio nõ est valde manifesta.

Hõ hic singularis cũ fiet terra non est iste homo in actu, neq; potentia propinqua,aut remota sicut entia,sed si ista terra fuerit homo in potentia,erit alius homo numero: non autem erit ille homo corruptus.4.met.com.20.Ex quo patet ꝙ ad præterita nõ est potentia,neque propinqua, neq; remota, vbi scire debes ꝙ vt scribit Com. in 4. phy.com.120.duplex est priuatio, quędam precedit esse,& cũ ista priuatione cõiungitur possibilitas essendi, quædam vero sequitur post ipsum esse, & cum ista nõ coniungitur aliqua possibilitas essendi iẽ secundo,& de ista loquitur. Cõm. ꝙ corruptum non est in potentia, neq; ꝓpinqua,neq, remota,vt idẽ numero redire possit.vñ 12. meta. com.11. si talis potẽtia quę in aduentu formę corrũpitur posset eadem numero redire, tũc corruptũ posset redire idem numero.

Homo quodammodo est finis omnium 2.phy.tex.c.24.nõ intelligiť illa propositio sicut intelligũt eam vulgares ꝙ homo sit finis oĩum entiũ,sicut patet intuẽti verba, & intentioné Arist.loquitur.n.ibi de rebus factis ab arte respectu talium. hõ quodãmodo est finis,vt exponit Themist.& Simpl.& Cõment. in cõmento dicit hoĩem quodammodo esse finem rerum creatarũ propter ipsum,nõ quia ponat creationem,sed ſm suam consuetudinem appellat oẽm factioné & generationem rei creationem, quia aũt hominis natura multifariam serua est,vt dr̃ in proœmio meta.

Artes quædam propter necessitaté & quędam propter delectationem inuentæ oẽs sunt propter hominé, quia aũt finis duplex est,cui, & cuius gratia,vt ĩ philosophia dicit se determinasse,aut in morali, vt exponit Themistius,& Simpl. aut in prima philosophia: in 12. n. met. tex.com.37.videtur ponere istam duplicem distinctioné finis.s. cui, & ẽ finis præexistẽs motui, & finis gratia cuius & ẽ finis motus, sicut æger est finis cui.i.ad cuius cõmodum accersitus est medicus,& sanitas est finis grã cuius ꝑꝑ quã medicus ẽ accersitus, aut ꝑ philosophiã põt intelligi nãlis nã. nam ĩ 2. de aĩa. t.c.35.& 37.poniť ista distinctio,homo igitur est quodãmodo finis rerũ artificialiũ,quia est finis ad cuius cõmodũ oẽs artes inuen-

 tæ

tæ sunt sed nunquid sit aliquis locus in philosophia in quo elici possit hoiem quodãmõ esse finẽ oĩu3 entiũ, dico ꝙ Com. in 2. de aĩa. cõ. 32. dicit: finis aũt & cõplemẽtum aĩalium habentiũ virtutẽ cogitatiuã. i. intelligibilem: idẽ 2. physs. cõ. 26. hoĩs forma est vltima propter quã fuit materia. & Arist. in 2. de aĩa in tex. cõ. 37. ostendit qũo aĩa est finis corporis ĩ genere causæ finalis: ostendit ista rõne quia oĩa corpora physica sunt aĩæ instrumẽta, & quia aĩa hoĩs est perfectissima maxime de illa verificabitur illud. vnde 7. politicæ semper deterius nobilioris grã esse dr̃, respectu igitur rerũ corporearum gñabiliũ patet qũo ex naturalibus dici põt hoĩem esse finẽ, sed respectu æternorũ nunquid hõ sit finis, respondeo est finis secũdaria intentione. nam 12. Meta. cõ. 36. & 2. cęli. tex. com. 21. & 17. ęterna primaria intentione agunt propter se, & secundaria intẽtione agunt propter ista inferiora. & si Deus, & natura de rebus nobilioribus magis curãt, seqtur ꝙ hõ precipuus erit finis secundaria intentione intẽtus à Deo, & ab intelligẽtiis. vñ Com. in 2. phy. com. 75. scribit ꝙ nãm agere propter finẽ est maximũ fundamentum in scĩa diuina ad probãdum ꝙ Deus habet maximã solicitudinem circa ea quæ sunt hic, nã aũt & Deus de nobilioribus rebus maiorẽ solicitudinem gerũt. vnde 2. physic. tex cõ. 46. deridet antiquos asserentes casum, & fortunam esse in cęlestibus animalibus, & non in generabilibus, & in libro de diuinatione fm quietem, vbi ostendit quæ sit cã veri somnii de futuris, & dicit ꝙ sunt ab intelligẽtia pp maximã solicitudinẽ quã habet erga ipsum hoiem: fm viam & Them. homo est finis secũdaria intẽtione. maxime principaliter q̃ alia quæ sunt hic propter silitudinẽ: Nã hõ felix est, quodãmodo sicut Deus ĩ hoc, ꝙ est oĩa entia quoquomõ, vt dicit Cõm. authoritate Themistij 3. de aĩa. cõ. 36. & vt inquit Aris. in 10. ethic. ca. 10. si dij curã habent humanarũ rerũ vt creditur & rõnabile est maxime gauderet optimo & cognatissimo, tale aũt hñti mens est. &c. & 12. meta. tex. com. 38. deductio autem qualis optima paruo tempore nobis.

Homo demonstratus nõ diuiditur in partes quæ sunt homo, cõtra sophistas & Petrũ de Mantua. Commentator 5. meta. com. 11.

Hõ essentialiter distat ab animali vno modo, & alio modo est idem essentialiter 5. meta. com. 13.

Homo conualescens est, & homo cõualescit nihil differt 5. metaph. tex. com. 14.

Homo differt à planta p aĩalitatem quę est qualitas in eo. Com. in 5. meta. c. 19. & est in cap. de qualit. vbi elicitur ꝙ species diffinita p genus suum differt à rebus nõ cõtentis in illo genere, per specificas aũt differentias differt à spẽbus in eodẽ gñe contentis. vult. n. Com. in illo commento ꝙ prima acceptio qualitatis fm quã differentia substantialis dicitur qualitas se extendit tam ad differentias specierum specialissimarum quæ sunt species vltimæ quàm ad differentias generum, licet commentum communiter inueniatur ibi deprauatum, sed ista est rei veritas, sicut supe-

superius notaui cum in litera D de differentia memini.

Hominis multæ sunt causæ animal bipes, attamen homo fm se homo est. 5. meta. tex. cō men. 23.

Homo non omnis bonus, aut malus, aut iustus, aut iniustus, sed & medium. 5. metaph. tex. cōm. 27.

Hominum genus denominationē potius assumunt a primo patre q̄ a prima matre 5. meta. cōm. 33. & est ratio vt dicit Cōmētator quia motor est nobilior materia ex quo sumitur denominationem quandoq; sumi a nobiliori.

Homo falsus dicitur qui est promptus & electiuus talium rationum non pp aliud aliquid, sed propter seipsum. 5. meta. tex. cōmen. 34.

Hominis quiditas est homo vno modo, & nō est homo alio modo, & est forma hominis, & non est homo qui est congregatus ex materia & forma. 7. primæ philosophiæ. cōm. 21. & cōm. 33. & 34. & 43. & 12. metap. cōm. 14. Inde collige de mente peripateticorum formam esse rei quiditatem, & q̄ materia nō est pars quiditatis, sed est vehiculum differens ipsam quiditatem. licet Auicenna in 5. suæ metaphy. cap. 5. teneat q̄ in cōpositis forma est pars quiditatis, & nō est tota rei quiditas, quem sequitur beatus Thomas, & Scotus 17. metaphy. & Antonius Andreæ, & isti non distinxerunt inter essentiam & quiditatem in rebus compositis ex materia & forma, & ista fuit causa erroris. Nam Aristote. in 3. de anima expresse reclamat huic sententiæ dicens in conceptis cum materia aliud est caro & carni esse, & magnitudo & magnitudini esse, vnde materia bene est pars essentiæ, sed non est pars quiditatis, vt declaraui in theorematibus.

Homo hominem generat nisi quid præter naturam fiat. 7. metaphy. tex. cōmen. 28.

Hominem Itelligere sine carnibus & ossibus impossibile est. 7. meta. tex. cō. 37. vide in concordantijs.

Hominis affectus sunt subditi rationi, non autem brutorū, vide Themistium. 3. de anima. cap. 38.

Homo albus est vnum per accidēs. 7. metaphy. tex. cōmenti 41.

Homo nō dicitur albedo sed albus, neque ambulatio sed ambulans. 9. metaphy. tex. cōm. 12.

Homo authoritate Prothagoræ est metrum omnium rerum, 10. met. t. commen. 5.

Homo eremita qui non est pars ciuitatis non est bonus, neq; malus. 10. meta. cōmen. 16. idem 5. met. cōm. 27. quia videlicet ciuitati neque bonum, neq; malum affert.

Hominis species nō sunt homines quamuis diuersę carnes & ossa ex quibus hic & hic. 10. met. t. cō. 25.

Homo est albus quia Callias est albus. 10. mete. tex. cō. 25. Inde collige accidentia per accidens seu communia prius competere indiuiduis, & secundario speciebus, q̄d etiam Porphyrius asseruit.

Hominis albi & equi nigri est diuersitas specie, sed non inquantū hic albus & hic niger. 10. metaph. tex. commen. 25.

Hominis facit hoīes rationalitas. Commentator. 10. meta. cōm. 25. & elicitur ex tex.

Homo hominem generat 12. met. tex. cōm. 18. idem in secūdo phy. tex. cō. 26. 12. met. tex. com. 40.

Homines

Hypolepsis quã nos susceptionẽ dicere possumus, aut existimationẽ est tanq̃ genus oĩum habituũ existentium in intellu, vt est scĩa, opinio, intells, & id genus. Themis. 2. de aĩa. sup tex. cõ. 151. Nota tamẽ q̃ ẽt quandoq; sumit pro aliqua specie, vt pro opinione, sicut ibidẽ in tex. cõm. 157. sicut in 2. phy. est in simili de casu, vt nosti.

Hypotheticæ propositiones syllogismorũ ducentium ad inconueniẽs sunt duobus modis, modus ĩ quo præcedens est poſe aut necessariũ & cõsequentia necessaria, & in his semper ponit præcedens & cõcluditur consequẽs, & modus in quo præcedẽs est impoſe & cõsequentia est necessaria, & in hoc semper destruit præcedens. 7. physi. cõm. 2. idem in 1. priorum in digressione de syllogismo hypothetico.

Hyppomanes quid sit, vide Arist. in 6. de natura animalium. cap. 18. licet Theocritus ĩ pharmacheutria sit alterius opinionis. Et aduerte diligenter apud Arist. hoc vocabulũ esse multiplex, quãndoq;. n. sumitur pro humore simili semini quẽ genitale equa tempore coitus emittit, quandoq; vero significat caruncula quandam fronti pulli adhærentem nascens, vt patet ibidem libro. 6. de natura animaliũ. ca. 22. & hoc etiam veneficijs esse idoneum dicunt.

De Hyppomane etiã vide quę scribit Arist. in 8. de natura aĩaliũ. ca. 24. vbi dicit, quę aũt de hoc fabulant figmẽta muliercularũ & professorum carminis incantamentorum potius esse credendum est.

Hypocrates & alij medici dixerũt q̃ causa putrefactionis est caliditas & humiditas, & hoc quia non distinxerunt illud quod est per se ab illo quod est per accidens 4. metheororum. cõmen primo.

Hypasus methapontinus, & Heraclitus ephesius ignem asseruerunt esse principium omnium, ex etratis primi metaphy.

De litera I.

ID inter esse dicit in q̃d prius aptum natum est peruenire quod permutatur q̃ in quod vltimũ sm naturam cõtinue permutans, 11. primæ philosophiæ. cap. 11. & 5. physi. tex. cõmen. 22. & ideo arabes mediũ in motu inter appellãt.

Idem sm subiectũ est idem per accidens, sed vere idem est illud quod est idem per formã. Cõmentator 6. Physi. commento. 85.

Identitas est vnitas quædam pluriũ essendi vt ipsi vtimur vno vt pluribus, veluti quando dixeris ipsum ipsi idẽ, nã vt duobus vtimur vno. 5. meta. in ca. de eodem & diuerso.

Idẽ seipsum trãsmutare non põt. primo de gene. tex. cõm. 73.

Idẽ & similiter se habens semp idẽ aptũ ẽ facere. 2. de ge. & cor. t. c. 56

Idẽ sm idẽ nõ pt esse ĩ actu & ĩ põa.

Idem eidem non erit per se causa contrarij. 4. metheo. tex. cõm. 56.

Iecur ad temperiem sanitatẽq; corporis multum confert, finis nãq; eorũ in sanguine situs est potissimum. iecur aũt omnium viscerũ excepto corde sanguine refertissimũ est. ex 3. de partibus ani. c. 12. vide in cõtradictiõibus nup editis.

Iecur latere sinistro, lien latere dextro cõtineri visus est. Aris. in 4. de ge. an. c. 4. vide ẽt ĩ 1. de na. an. c. 8 vbi dicit hoc visũ fuisse ĩ nõnullis quadru-

terra quatenus terra, quatenus autem inest contrarietas eatenus in vnoquoq, hæc & faciũt & patiuntur. Philosophus in libro de sensu & sensato.

Ignis qui est in vltimo continentis non est in fine ebullitionis authoritate Alexandri, sed ignis qui est hic est huiusmodi. 2. de ge. & cor. cõmen. 21. idem cõmen. 15. in prima parte canticæ canticorum Auicennæ, & 4. cœli. cõmen. 32. vide in concordantijs.

Igni contrarium est aqua, & terræ aer. 2. de generatione & corruptione. tex. cõ. 22. vide in cõcordãtijs.

Ignis & terra magis sincera sunt, aqua & aer sunt magis mixta. ex 2. de generatione & corruptio. tex. cõmen. 22. vide 4. cœli. cõmen. 26. quomodo sit intelligendum.

Ignis est magis calidi q̃ sicci 2. de generatione & corruptione, tex. cõmen. 23. vbi patet vnam solam qualitatẽ in summo attribui cuilibet elemento, & ista est opinio Alexandri in libro naturaliũ quæstionum, & in libro metheororũ, & est opinio Auer. sine dubio.

Ignis maxime & solus speciei est. 2. de generatione & corru. tex. cõ. 50. vbi Cõmen. dicit ꝙ propoitio ignis ad alia elementa, est sicut formæ ad materiam.

Ignis mouet deterius q̃ instrumentum. 2. de gen. & corru. tex. cõ. 55. vbi Cõmenta. reddit causam, inquit enim ꝙ motio ignis est vilior motione instrumenti: instrumentum enim nõ mouet sine artifice, & cum mouebit cũ artifice, mouebit ad generationẽ, ignis vero cũ mouebitur per primũ mouẽs, mouebit ad corruptionẽ, vide in concordantijs. Amonius tamen in 4. de natura. in tex. cõm. 41. dicit motionem ignis esse deteriorem motione organi: nam organa quãdo sunt proportionata agẽti attingũt finem propter quẽ agunt, sed destituta ab agente & artifice nullius damni sunt causa, sed ignis destitutus ab anima & non regulatus est causa corruptiõis, vnde Galenus recte dixit febrem esse calorem naturalem mutatũ in igneũ.

Ignis est cõcausa in augmento, nõ tamen simpliciter causa sed magis anima. 2. de aĩa. tex. cõm. 41.

Ignis augmentum in infinitum est, quousque fuerit cõbustibile. 2. de anima. tex. cõmen. 41.

Ignis dominabitur ĩ corporibus nutribilibus. 2. de anima. cõmen. 41. vide in concordantijs.

Ignis in vtrisq; videtur in tenebris & in lumine. 2. de aĩa. tex. cõ. 74.

Ignem qui infrigidatus est pp admixtionẽ corporũ frigidorũ vulgus non appellat ignẽ, & forte vocat ignem corpora calida, licet sint humefacta per mixtionẽ dũ remanẽt calida calore igneo. 2. d aĩa. c. 115.

Ignis est maxima dimẽsio quã materia recipit, & minima est dimensio terræ. 2 de anima. cõm. 97.

Ignis aut nullius sensus est, aut est cõmunis omnibus: nihil enim sine calore sensitiuum est, secundo de anima. tex. comen 130.

Ignis innatus est alterare omne corpus per virtutem existẽtem in eo, sed tamẽ cũ hoc patit quoquomodo ab eo qđ alterat & assimilat cũ eo aliquo mõ sĩtudinis. i. acqrit ab eo formã igneã minorẽ forma igneã alterãte. 3. de aĩa. cõ. 20. vbi innuit dari reactionẽ. idem. 1. de genera-

generatione & corruptione.53.& 3.phy.cō.8. & 4. methe.c.10.

Illud qđ in rei veritate dicit̃ generari est illud in quo inuenitur iste motus.1.phy.cō.60.Ex quo patet ꝙ materia cū sit subiectū gñationis & corruptionis, vere generat̃ & vere corrūpit̃. Nā vt inqt Cōmen. hic motus est in moto, quia mot⁹ est actus mobilis, & ꝑ cōsequens mobile ē illud qđ denoĩatur a motu.ex 3.ph.cū igit̃ gñatio fit ĩ materia tāquā in subto mobili, gñatio.n.est actus gñabilis inquantū gñabile ē, sed ꝑp qđ iste modus loquēdi nō est in vsu, sicut est ĩ alijs motibus, dico ꝙ est quia subtum gñationis & corruptiōis subalis est ens in pura pōa,& latet nos, subtū vero aliorū motuū est ens in actu, & est manifestū,denoĩatio aūt attribuit̃ entibus in actu,vt p3.9.primę philosophię.tex.cōm.7. Si aūt dicit̃ ꝙ Arist. in fine primi phy.demōstrat ꝙ materia nō gñatur,neque corrūpit̃, dico ꝙ illud intelligitur terminatiue, nō.n.accipit esse ꝑ gñationē,neq; nō esse ꝑ corruptionē,nō.n.gñat̃ res,neq, corrūpitur,sed sphera enea,vt dicit̃ in.7. meta. & ideo recte dixit Cōm . ꝙ subtum generationis vere generatur,licet hoc non sit famosum.

Illud quod in rei veritate dicit̃ fieri hoc apud græcos est subiectū. primo physi.cōm.61.vide quō sit intelligendū Arist. in 7.primæ philosophiæ.in tex. cōm.25. Et inde accepit eā lucidissimus Them. Nā quādo priuatio latet solemus in obliquo loqui,vt ex ęre dicim⁹ statuā fieri, & ex lignis minimū, qñ vero mota est in recto, vt hominē musicū fieri dicimus, aut sanū,quia priuationes sunt manifestę.

Illud quod est ꝑ se intelligentia & intellectus non est impossibile, vt sit causa pluriū entium ſm quod de eo intelligūtur multi modi. 12° metaphy.cōmen.44.

Illa quæ sunt inter primū genus & vltimam differentiam,sunt quasi genus.7.metap. tex.cō.43.

Illuminatio & obscuritas quæ sunt in corporibus cœlestibus,& in istis inferioribus vident̃ magis dici equiuoce quām ſm prius & posterius.2.c.de substantia orbis.Et ibi vide causam.

Ille est primus locus vbi naturalis inspicit alium modū essendi ab illo de quo considerat,patet in 8. physi.vbi demōstrat primū principium mouens esse abstractū a magnitudine.1.phy. cōm . vlti. dixit aūt illū locū esse primū respectu tertij de anima. vbi etiam demonstrat eē entis abstracti eē intellm.

Illa quę non conueniunt,neq; in genere propinquo, neq; in gñe remoto,vt hō non corpus qđ dicit̃ de corpore cœlesti & corruptibili: & intellectus nomen quod dicit̃ de intellectu humano & de separatis intelligentiis, & sicut nomen entis qđ dr̃ de rebus corruptibilibus & eternis, cōueniētius est vt talia vocabula ingrediant̃ noĩa equoca q̄ vniuoca.Ex lib.dest.disp.5.ĩ sol.3

Illud quod est propinquū ad habendum,hēt tāq̄ habitū apud ĩtellm.

Illud qđ attribuit̃ alicui ꝑ suā partē apud Arist.est aliud ab eo quod attribuitur per accidens.4.physi.cō. 33.idem.5.physi.tex. cōm. primi.

Illud quod innatum est moueri, innatum est quiescere.5.phy.cō.11.

Illud qđ est per accñs admixtū cū

eo quod est per se frequenter decipit.8.physi.cōmen.27.

Illud quod est accidens totius est illo qđ est per se.8.physi.cōm.27.

Illuminatio & similia ex qualitatibus quę fiũt sine alteratione sunt in cœlo.1.cœli.cōm.21.& ibidem cōmen.20.& in 2,capitulo de substantia orbis.

Illius in quo non est potentia diffinitio est, vt nunquam exeat ad actum.1.cœli.cōmen.137.

Illud quod inuenitur propter se prima intentione, necesse est, vt inueniatur propter aliud secūda intentione, nisi illic sit natura, quæ nō innata ad largiendũ.2.cœ.cō.21. Ex hoc loco male intellecto quidā eliciunt Deũ benedictum ſm mētem Cōmen. non mouere effectiue cœlum,quia dicunt ꝙ illa exceptionis nota in prefata propositione fuit addita ad excipiēdũ primā cām quæ nō est innata ad largiendum, sed isti errant vehementer, immo quælibet substantia separata est innata ad largiēdum. Et prima causa est in fine largitatis,sicut est in fine bonitatis, & ideo dic ꝙ illud fuit dictum per Auer. ducendo ad impo?e.q.d.pp se prima intentione,cũ oē tale sit spirituale & nō corporeũ. 2.intētione agit pp aliud nisi ibi esset natura, quæ nō est innata largiri suā boniatē, qđ impo?e,quia ibi non est malũ, neque liuor,& hoc pōt colligi ex verbis eius in fine illius cōmenti, sic enim in simili. Arist.arguit & accusat Simonidē in proœmio primæ philosophiæ,q asserebat scientiam diuinā in solo Deo esse, & illam nulli cōicari: sēp intelligētiæ adhęret vt comes assecl&q; ei⁹. Imaginationem ita diffiniunt vt eā τωτωτηµ.i.figurationem in aīa, & in parte principi faciant, sed figura hæc imaginatio non est, sed cum eiusmodi figuram imaginamur potestatis functio est,nāq; si figuram & imaginationem idem esse cōcesseris statim efficies vt hi qui figuram illam habuerint, etiā cum nihil imaginentur, nihilominus in imaginatione sint pariter id absurdissimũ sequit,vt simul atque eodem ī actu tpis in pluribus imaginationibus versemur, quæ etiam tot numero sunt quot illa sunt,quorũ in nobis simulachra seruātur. Alex in paraph.de aīa.in ca.de phātasia. eādē ferme sniām inuenies in Themi.in cōm. super. 1 lib.de memo.& remini.cap.11. Ex hoc nota contra illos qui tenēt spēm sensibilē nō esse realiter distinctam a sensatione & spēm itelligibilē nō esse distinctā ab intellectione. Vñ Alex.in ꝑdicto loco expresse asserit, sicut ī sensu tria sunt sensibile & virtus sensibilis & potestatis eiusdem functio, ita in imaginatione & in intellectu,codē mō tria sunt,v3,imaginabile & virtus imaginatiua & eiusdē virtutis circa imaginabile functio, sic ēt est intelligibile & virtus intelligēs, & eiusdem virtutis circa intelligibile functio. Idem asserit Themi.ab breuiator Alex. circa hoc, & ppea Alex.relicta illa imaginationis diffinitiōe vera,adducit q̄ ab Arist.pōsita sunt.inqt.n.imaginatiōis imaginatrix vis & sensibilis subo una sunt:rōne ac diffōne differentur. Alex.ibi.ī ca.de phātasia.Ergo diffinitio hmōdi afferri pōt,vt motio a sensu in actu ꝑfecta dicat.Hi.n.

qui

qui imaginationem figurationem quadā in parte aīæ principi esse asserunt in relicto vestigio, non autē in actione circa vestigium imaginationem ponere videntur.

Imaginationes veras & vehementes catalepticas .i. appræhensorias appellare consueuimus, ea de causa, quia appræhensio in talibus nihil aliud q̄ assensus est, imaginationē vero falsā & quæ in vero hebes ac dubia est acatalepton .i. vi apprehēsoria carentem vocamus. idē Alex. ibidem.

Imago & animal depictum in tabula sunt eadē subiecto, sed rōne differūt, ex lib. de Memo. & reminiscētia, vide Themist. de hoc ibi, lib. 1. cap. 13.

Imaginatio confert in intelligendis mathematicis imposito aut visenti & tractāti diuina, quibus vis hæc magnitudinem & colorem affingit, ita conuenit vt quæ statu eterno sunt, & quorum substantia tempora vias vices non sentit, sine mole & tēpore cogitari nō pōt Them. snīa in 1. lib. de Memo. & Remini. ca. 9. & vide ibi pulchram Plato. in phedone authoritatē cap. 7. ubi inquit. ꝙ imaginatio implexa nec puras & dilucidas reddi patitur. Ista ēt est snīa diui Aug in 1. de Trini. Idē sentit Boe. in 1. de Trini. Idem sentit Alber. cognomento magnus in prin. suę primę philosophiæ. vbi scire potes causam, quia aliqui satis proficiunt in mathematicis disciplinis & in diuinis non pōt proficere & econtra, &c.

Imaginatio & memoria sunt eadē subiecto. Ex lib. de Memo. & reminiscētia, & Them. ibi lib. 1. cap. 10.

Imaginatio seu visio est effigies in viscerī primario .i. cordis impręssio imaginatio non ipsa impręssio habēda visio est quippe qn̄ visio act⁹ & administratio sit ei⁹ virtutis cui imprimitur, & quæ concipiēdi visa potentiam obtinet, alioquin nihil visentibus & imaginantibus nobis imaginatio & visio haberetur, quia teneretur effigies, immo vere imaginationes plures essent simul, quia plures effigies & plures impressiones simul reperirētur. Themist. in lib. 1. de memoria & reminiscētia cap. 11.

Imaginationes prouenītes ab artifice sunt mediæ inter cōpræhēsiones vl'es & particulares, & sunt mediæ inter diffinitionē rei & suam imaginationē sibi propriam, & similiter sunt imaginationes animalium in operationibus artificialibus naturalr̄ operatis, vt sunt domus apium & hirundinum, ex Philosophorum snīa, ex lib. destructio nū dispu. 16. in solut. secūdi dubij.

Immobile tripl'r dicitur. 11. primæ philosophiæ. ca. 10. in fi. & 5. phy. tex. cōmē. 20.

Impossibile factum eē dicēs, aut esse, aut futurum esse. mētitur 9. meta. tex. cōmē. 6.

Imaginatio ē virtus per quam imaginantur præcisæ res quæ vidētur impossibiles. Et iō falsitas est propria imaginationi & sēsui non contingit nisi per accidēs. 4. met. cō. 24.

Impotētia ē priuatio potētię. 5. metapha. tex. cō. 17.

Impossibile est scire aliquid eorū q̄ sunt posita in artibus nisi præsciantur ītellecta prima ī illa arte. 1. metaphy. cōmē. 47.

Imaginatio in animalibus perfectis fit ex quinq; sensib⁹ 3. de aīa. c. 56.

Imaginatio est in alijs animalibus, sed cogitatio est in rationalibus 3. de anima.tex.cō. 57.

Imaginatiua semper est in motu & actione continua, & illi attribuitur actio secunda: quia virtus rememoratiua & cogitatiua non agunt in somno. Cōmen. in lib. de So. vi.

Imaginatio duplex, perfecta & imperfecta, perfecta est in aīalibus perfectis, imperfecta & inexplanata ī imperfectis vt sunt vermes & muscæ. Themist. 3. de anima cap. 68. idem habet Cōmen. in 2 de aīa. cō. 20.

Imaginatiuę virtutes motus intenduntur in somno, propterea quia soluta est a ligamento virtutis cogitatiuę, quia tunc non ministrat ei, ibidem Cōmentator.

Imaginatiua virius ꝓpter suam diuersitatem in complexione est causa quod quidā hoīes sunt veriores somnij q̄ alij, ex cōmento libri de diuinatione.

Imaginatiua virtus semp est in motu in somno & in vigilia. ibidem.

Imaginatio proprię & fm translationē sumitur, & qñ sumitur fm translationē de opinione & sciā & alijs habitibus prędicatur. Alex. in paraphrasi de aīa. in cap. de phantasia. Vnde Auer. in 3. de aīa. intelligere plerunq; appellat imaginari pintellectum, imaginatio autem proprie sumpta, est motio quædam p quam nobis secūdaria quædam gignuntut in anima.

Imaginatiuæ malitia actionis eius est in velocitate motus de vna imagine ad aliam, & in paucitate cōfor mationis formæ, & bonitas suæ actionis est in bene imaginando illam rem, quam imaginatus fuerat, & in confirmando, & huic actioni cōuenit complexio frigida & sicca, quia frigiditas facit tarditatē motus, & siccitas confirmationem formæ. ibidem.

Imaginatiua virtus habet maximū dominium in melancholicis, ita q̇ in vigilia comprehendūt illud q̇d alij compræhēdunt in somno. ibi.

Imaginatiuæ motus semper est in thesauro virtutis rememoratiuæ & cogitatiuæ, & in thesauro sensus cōis. ibidem propè finem.

Impedimentum intelłus semper est a falsitate, & nunq̄ a veritate. Cōm. in prologo. 3. phy. & est Arist. sniā. in 1. ethicorum. cap. 8. Verum vero consonat ex omni parte, falsum autē statim dissonat a vero, idem 3 de anima. cō. 5.

Impoſſe est vt aliquid in vno sit de vno prędicamēto, & in alio de alio 5. phy. cō 10, & 8. meta. cō. 51 & 1. phy. tex. cōmen. 27. Intelligitur tamen in his quæ vniuoce dicuntur, nam sciētia in nobis est qualitas & in deo est substantia.

Impoſſe est ire Thebas & fiſitum esse Thebas 6. phy. te. cō. 7.

Impoſſe est vt idē motus equalis velocitatis ptrāseat totū & ptē in eodē tpe, ne dū in tpe īfinito 6. ph. c. 20.

Imaginatio est gñatio, & oīs gñatio est motus 8. phy tex. cō. 26.

Impoſſe nō sequitur ex falso poſſi, sed ex impoſſi 8. ph. t. c. 36. & ex. 1. prio.

Imaginatio in corporibus cœlestibus est eadem oībus modis, & cum ita sit est eadem, sicut imaginatum est idem, & cum imaginatio sit eadem non inuenieť nisi in vno imaginato. Sententia autē est in hoīb' 1. cœli. cō. 90. Et est locus a paucis intellectus. Dubitat. n. Commē. ibi in demonstratione illa quæ vr̄ esse sumpta

sūpta ex prīa philosophia. Cur quē admodū in hominibus, vnū obiectum mouet plures imaginantes & appetentes, vt idem cibus pariformiter ēt nō pōt fingi ꝙ sint plures cœli & plures mundi, qui tñ idem primum principiū appetēt, cū mōtus cœli fiat per desiderium & intellectum, & ipse soluit ꝑ verba prædicta, quæ sunt valde confusa, & ni fallor solo eius in hoc consistit ꝙ ĩ intelligētiis abstractis, & corporibus cælestibus, cum primo principio est ordo & dependentia essentialis, in nobis vero ē ordo accñtalis, in quibus imaginans & intelligens cum intellecto non sunt eadē oībus modis. Et iō in nobis pōt cōtingere ꝙ vnum moueat in ratione amati & desiderati plura eque primo per diuersas imaginationes, sicut videmus ꝙ vnus ĩperator potest duos cōsiliarios equaliter diligere & honorare, quia hic est ordo ꝑ accñs, sed inter mundū & primū principiū est ordo per se & essentialis, & ibi, quia intellectum intelligēdo & intelligēs fit vnum quod est motum ab eo essentialiter in rōne amantis, oportet ꝙ sit unum numero. Et hoc est vnus mūdus seu vnū cęlū, ista est sua solō. Alexā. aūt dixit rōnem illā esse probabilē. Simplicius aūt dixit ꝙ multitudo non pōt ĩmediate coniungi vnitati.

Iminagitiua virt⁹ valde iuuat in hoc ꝙ possit esse alius mūdus, quia possumus imaginari extra mundū vacuum continentem ipsum in quo posse sit esse alium mūdum, primo cœli. cō. 92. & 93.

Imaginatio vř intellectus esse propter duo. primū quia sicut imaginatio fallitur qñq;, & qñ; vera est, sic ēt intellectus quia sicut intelligimus dum volumus, ita etiā imaginamur dū volumus, 2. de aīa Themist. super tex. t 59.

Impose & falsum differunt. 1. cœli tex. cō. t 19. itelligitur de falso possibili, quia falsum duplex est vt dicit Cōmenta. in comen. & habetur in 2. priorum.

Imaginib⁹ in nostris sursum & deorsum non sunt ex respectu sed ex similitudine. Cōmenta.

Impose dupľr dř aut ꝙ simpľr nō verum erit dicere ꝙ fiet vtiq;, aut nō facile, neq; cito aut bñ 1. cęli te. cō. 115. 2. cœli. cō. 10. ita ꝙ Cōmen. vult & innuit istam diuisionem, ꝙ istę sex differentiæ positionis sunt duobus modis verę & non veræ, veræ sunt in aīalibus perfectis in quibus est principium motus localis, non veræ aūt dupľr, aut ex site, sicut in imaginibus nřis quę assistant nobis, aut ex respectu tm, vt sūt reliqua inaīata vt colūna, & id gen⁹.

Imaginatio semper intelligentię adheret, vt comes assecląq; eius indiuidua. Them. in 1. lib. de Memor. cap. 8. & habetur in tex. ibi. & ēt 3. de aīa. tex. cō. 30. & 39.

Impotentia quælibet præter naturā est, etenim in aīalibus impotentię omnes præter naturam sunt, vt senectus & decrementū 2. cœ. t. c. 37.

Imaginatio per intellectum in abstractis a materia semp est in actu. 2. cœli. cō. 37.

Imaginatio vt inquit Plato associata implexaq; aīo, actiones eius turbidat, neq; purās & dilucidas reddi patitur. Themist. refert in libro de memoria. libro. 1. capit. 7. & nota quód est authoritas Platonis in phedone.

quo ingreditur non.n.alibi existés mutat locum,sed separabilis dr, & nobis extrinsecus nō vt qui alio se transferat, & locū mutet,sed separabilis quidem est, ceu qui p se sit, & a materia abiunctus. separatur vero a nobis qñ nō intelligitur nō quia trāsferatur,nam eo modo etiā nobis aduenerat.ibidem Alexand. Ex quo patet in via Alex ꝙ illa authoritas in 2. de anima. separatur hoc ad hoc sicut perpetuū a corporali interpretari debet de intellectu agente sm Alex.

¶ De intellectu in habitu qūo se intelligat.

Intellectus in habitu & operans seipsum intelligere potest non quatenus intellectus est,quia simul secūdum idem intelligeret & esset intelligibilis,sed quatenus intellectus in actu idem est his quæ actu intelliguntur,hęc itaq; intelligens seipsum intelligit, siquidem hæc quæ intelligit dum intelliguntur intellectus fuerit. Alex.in tract. de intellectu cap.4 idem sequitur ipsemet Cōmē. in paraphrasi de aīa.in cap. de intellectu in actu & etiam in 3. de aīa in expositione tex.cō. 8. ubi recitat ét aliam expōnem Alpharabij,quę tamen non est tenenda,nota ét ꝙ alium modū Alex. in eodē loco adducit quo intellectus seipsū intelligit, non quatenus est intellectus,sed quatenus & ipse intelligibilis est. Accidit.n.intellectui, vt ét intelligibilis sit, nam cum ipse sit de numero entium,& sensibilis nō sit, relinquitur vt intelligibilis sit nā,'si intellect⁹, quaten⁹ intell'us, est seipsum intelligeret, tunc sequeretur ꝙ nihil aliud intelligeret ꝙ intellectus nō esset. Hæc illæ.

Intellectus & sensus percipiunt receptionem formaꝝ sine materia. Vñ sicut intellectus seipsum intelligere dr pro coniuncto, hæc quæ intelligit sunt actu intellectus,sic sensus seipsum sentire dr qñ hæc sentit quę actu eadem sibi fiunt. Alex. in tract. de intellectu in cap.4. Vide in contradictionibus nuper editis.

¶ De intellectu agente, ex alio de intellectu. Cap.5.

Intellectus agens est a quo intellect⁹ materialis acquirit habitum similis,vt inquit Aristo.lumini,nam vt lumē cū coloribus est, vt visibiles sint actu cū potestate visibiles sint, ita intellectus iste intellectum potestatis, & materialem actu intellectum facit habitum intellectualem in eo afformans.

Intellectus agens est sui nā intelligibile & actu huiusmodi.ibidem.

Intellectus agens est effectiuum intellectionis, & ad actum ducens intellectum materialem. ibidem.

Intellectus agens ab extrinseco accedere dr,qui nō est pars nec potestas aliqua animæ nostræ,sed ab extrinseco nobis accedens,qñ ipsum intelligimus,siquidem per formæ susceptionem intentio fit. ibidem. Ex quo patet sm Alex. authoritatem illam philosophi in 2.de generatione animalium cap.3.esse de intellectu agente interpretandam, & nō de intellectu materiali.

Intellectus agens forma est & substātia absque mā incorruptibili,ideo ab Arist. īmortalis merito nuncupatur, sed vnaquæq; aliarum formarum materialium intelligibiliū intellectus est qñ intelligitur, sed non est intellectus qui deforis accedit,sed qui fit dum intelligitur, in-

tellectus aūt agens ēt est intellectus anteq̄ itelligat ī re, cū a nobis intelligitur extrinsecus, vt dicit ibidem.
Intelligere diuersificatur fm diuersitatem naturæ 3. de anima. cō. 35.
Intellectum materialem asserentes esse virtutē gñabilē & corruptibilē nullā viā habent quo possimus cōtinuari cū intellectibus abstractis. 3. de anima. cō. 36.
Intellectus agens fm Alpharabium in nicomachia tenētem opinionē Alex. de intellu materiali nō est cā nři nisi agēs tm̄ 3. de aīa cō. 36. licet oppositū sēserit in epla ꝯtinuatiōis.
Intellus & sensus oēs spēs rerū recipe natæ sunt illæ sensibiles, hæc vero intelligibiles. Alexā. in paraphrasi de anima in 1. ca. vbi declarat, quomodo aīa est quodāmodo res oēs cōtra illos qui negant species intelligibiles, & est expressa snīa Arist. 3. de aīa tex. cō. 38. vide qōnem nostram in speciali de hac materia.

¶ De intellectu materiali quare materialis dicatur.

Intellectus materialis dr̄, quia est in potentia oīa, quia quod est in potētia fm ꝙ huiusmodi materiale est. Alex. in tractatu de intellectu. ca. 1. Vbi aduerte ꝙ vt Cōmē. etiam dicit. 12. met. cō. 26. potentia reducit ad mām, & 1. ca. de sub̄a orbis. materia substantiatur per posse, ita ꝙ est dr̄ia substantialis eius, & 7. meta. tex. cō. 22. sed mā est per quam res pōt esse & non esse, sic. n. potentia & actus sunt principia omniū. 10. prædicamentorū, quia in quolibet prædicamēto est aliquid proportionale materię, & aliqd ꝓportionale formæ, & potentia reducit ad materiam, & actus ad formam, vt dicitur. 12. metap.

¶ De eodem.

Intellus cum nec per corpus aliquid percipiat, nec corporis facultas sit, nec patiatur nullum omnino eorum actu est, nec est, hoc aliquid potēs, sed est simpilciter potestas quædam huius perfectionis & animæ specierum & notionum susceptiua. Alex. in lib. de intellectu. cap. 1. vbi de intellectu materiali agit. Vide in contradictionibus nuper editis.

¶ Dr̄ia inter intellum mālem & intellectū in habitu fm Alex. in tractatu de intellectu.

Cap. 2.

Intellectus in habitu est similis artificibus qui habitū hñt, & pñt per ipsum operari q̄ artis sunt, sed intellectus materialis est similis his q̄ pñt artem assumere, & artifices euadere. Item intellectus in habitu non inest nisi perfectioribus, & illis qui eam intelligunt, sed intellectus materialis in oībus est qui perfecta anima cōmunicant, hoc est ipsis hominibus Cōm. aūt in 3. de aīa. istā dr̄iam secundam ponit inter intellectum speculatiuum & practicū, quia intellectus practicus est cōis oībus, sed speculatio non, vt patet in cōmē. 1. vbi per cognitionē interpretatur intellectum speculatiuum, & intellectum operatiuum.

¶ Intelligibile materiale quomodo dicatur intellectus.

Intelligibile materiale fit actu intelligibile & actu intellectus ab intellectu agēte denudante ipsum a materia, & quādo actu intelligitur intellectus fit cum ante sui natura nō esset, intellus. n. in actu nihil aliud est q̄ forma quæ intelligitur, quia vnumquodq; eorum quæ simpliciter

uiter intelligibilia non sunt, quum intelligitur intelfus fit. Alex. in tractatu de intellectu. cap. de intelfu. agête, idem ĩ paraphrasi de anima. in cap. etiam de intellectu agente.

Intellectus secus percipit species rerũ sensibilium, secus sensus. sensus n. non fit idem cum cũ rei sensilis spẽ, quis non more materiæ speciẽ excipiat, nam cum in his sunt in oib' passim, quæ ex materia & specie, cõstituuntur, aliud est id quod est rẽ esse, aliud est id quod est rei. esse, neq;.n. est idem æs & æri esse, quippe æs simul vnũquodq; est & materia & species. Æri autem esse nõ per vtrunq; est, sed per diffinitionem & speciem, quę subiectę materiæ ingenua æs ipsam efficit. Alex. in paraphrasi de aĩa cap. de intelfu fm actum, vide in contradictionibus nuper editis.

Intelligibilia alia ptãte, alia actu, potestate sunt materialia, quia ad hoc vt intelligibilia fiant indigent intellectu, qui disiiungit earum formas ab appendiciis materiæ, abstracta aũt suapte natura intelligibilia sunt, & non indigent cognoscentis auxilio ad hoc vt intelligibilia fiãt. Alexan. in paraphrasi de anima. in cap. de intelfu, & est intelligibile secundum actum. idem Cõmen. 3. de aĩa. cõ. 18. idẽ Alexan. ibidem in cap. de intelfu agente scribit, ꝙ res materiales tunc sunt intellectus dũ intelliguntur ꝙ si non intellĝãtur non sunt intelfus.

Intelligẽs & id quod intelligitur idẽ sunt simpliciter in abstractis a materia, sed in materialibus res intellecta non est idem simpl'r intelligenti, quia hoc non euenit, vt fiat idem nisi dum intelligitur, tunc.n. est solum intellectus, sed spẽs abstracta ẽt intelfus est, & si nõ intelligatur. Alex in paraphrasi de anima. in ca. de intellectu in actu & re intelligibili. vide 3. de anima tex. commẽ. 13. vsq; ad. 15.

Intelfus m'ãlis & subiectus corruptibilis est, & simul interit cum anima, cuius est potestas. Alex. in paraphrasi de aĩa. in cap. de intellectu agente. contra illos qui asserunt intelfm polem fm Alex. esse incorruptibilẽ, nã in pñti loco solũ intelfm agentem asserit eẽ incorruptibilẽ.

Intellectus actionis cum intellectu materiali idem efficitur, vbi ipsum considerat ob id quod singulis rebus intellectis idẽ fit cum res eædẽ intelliguntur, & quodcunq; est id quod intelligitur tale cum id ipm intelligit fit, Alex. in cap. de intelfu agente in paraphrasi de aĩa. vbi cõsidera modũ quo ĩtelfus fit ipsum intelligibile.

Intellectus agens de foris nobis genitus est & incorruptibilis. Alex. ibi. in cap. de intelfu agente, vbi põdera. ꝙ authoritas Arist. 2. de generatione animalium cap. 3. exponitur de intellectu agente, & non de intellectu possibili: quod non viderunt sequaces eius.

Intelfus põæ statim ẽ in nobis dũ generamur & in lucẽ edimur. Alex. ĩ para. de aĩa. in c. de intelfu põæ. idẽ. Them. in 3. de aĩa. cap. 39. auctoritate Theoph. licet dña sit inter Alexan. & Theophrastum.

Intellectus in habitu posterius innascitur, & est forma & habitus atq; perfectio intellectus materialis. Alexan. in para. ca. de intelfu ĩ habitu.

Intellectus materialis recipit spẽs sine materia, sicut sensus, licet sen-

ſus alteratio non ſit, non tamẽ abſque alteratione quapiam fieri poſſe vr̃, in intellectu vero cum idem modus eſt quod ad intelligibilium rerum ſuſceptionem, intellect' nullius ſenſorii corporalis officio fungitur, ſed ad id quod intelligibile & dignoſcendum ipſe ſibi ſatis eſt. Alex. in paraph. de aïa in cap. de intellectu practico & ſpeculatiuo, vide etiam in iſto cap. quid ſit ſuſcipere morę materiæ, & quid ſine materia, & vide etiam Them. in 2. de anima in ca. 42. ſuper tex. cõ. 122. pulchre de hac mã & diffuſe.

¶ De intellectu in habitu.

Intellectus in habitu ſpecies virtus atq; perfectio eſt intellꝰ materialis. Alex. in paraph. de aïa. in cap. de intellectu in habitu.

¶ Quare appellatur intellectus in habitu.

Intellectus cum ab aſſidua functione in habitum redigitur, ita vt per ſe deinceps operari poſſit; tunc is intellectus gignitur quem velut habitum appellamus: redacta ad ſcientem ſimilitudinem & proportionem qui in medio conſiſtit eius qui ſecundũ poteſtatẽ ſciens & eius qui ſm poteſtatem agens dicitur, & quantum ab eo qui per ſcientiã actu operatur deficit, tanto ſcientẽ ſm poteſtatem exuberat. ibidem Alexander.

¶ De intellectu in actu.

Iam vero agens habitus intellectus in actu dicitur, intellectus nanque in habitu nil aliud eſſe videtur q̃ depoſitę illę coaceruatęq; & quieſcentes conſiderationes. Alex. in paraphraſi de aïa. cap. de intellectu ĩ actu, vbi etiã dicit, ꝙ intellectus in actu nihil aliud eſt q̃ intellꝰ ſpẽs.

Intellectus practicus & in aïalibus diuinis colligitur ex ſententia Ariſt. in ſcïa libri de cœlo, vt notat Simplicius & Ammonius in 2. de aïa. ĩ expoſitione tex. cõ. 32. vbi tex. dicit. ꝙ incorruptibilibus in quibus eſt ratiocinatio quam grçci logiſmon appellant in illis reliquæ potentiæ animæ, & hoc fuit dictum propter corpora cœleſtia quæ hñt intellectum practicum & ratiocinationem conuenientem ſuę vitę, non tñ eſt intellectus practicus in eis ſicut in nobis, qui propter indigentiam finis, & cum inquiſitione & dubitatione inquirimus ex fine ad ea quæ ſunt ad finẽ, vt docet Philoſophus in 2. ethicorum de proceſſu conſultatiuo: ſed eſt alterius rõnis: nã intellꝰ Dei vt intelligit ſe, dicitur cõtemplatiuus, vt autem gubernat ſua prouidentia mundũ ſic practicus dicitur & elicitur ex 2. cœli. tex cõ. 61. vbi dicit tex. Nos aũt de his vt de corporibus ſolis, & vnitatum ordinem habentibus, inanimatis autem oĩno perquirimꝰ, oportet autem tãq̃ participantibus exiſtimare praxim & vitã, idẽ apparet 1. cœli tex. cõ. 20. ubi dicitur recte vr̃ natura futurum ingenitũ & incorruptibile exemiſſe a cõtrariis, inter ꝯtraria .n. gñatio & corruptio, vbi Cõmẽ. in cõmẽto ponit duplex naturę conſilium in illo caſu primum & ſecundum, conſimile vide apud Plato. in Thimęo vbi inducit mũdi opificẽ cõſilio vtẽtẽ in cõditura mũdi vt poteris vider̃.

In intellꝰu tria ſpectantꝰ intelligibile: vis intellıgẽdi, & actus qui de ambobus paritur. Themiſtius in 1. de memoria & reminiſcentia. cap. 11. vbi dicit, ꝙ etiam in ſenſu tria ſũt

ſenſibile

sensibile, vis sentiendi, & actus qui ex vtrisq; conficitur, habet etiam secundo, ex. 3. de anima. t. c. 2.

Intelligentiæ cœlestes seu animal cęleste, licet forte cognoscēs quidem sit sensibilia, sed alia via quam sensu, idest illa qua causæ generantes effecta, & euenta sua cognoscunt. Themi. in. 3. de anima. ca. penul. & est in expositione te. com. 66. Simpli. autem in. 2. de anima, in expositione tex. com. 29. exponēs illud, alterius autem cogitatiuum & intellectiuum vt hominibus, & si aliquod alterum huiusmodi ē & honorabilius: inter alias expositiones dicit, hoc posse intelligi de animalibus diuinis, vt sunt cœlestia, quia talia habent sensum, & appetitum non passiua, neq; a sensibilibus extrinsecis excitata & mota, sed ab intrinseco cognoscentes & distinguētes omnia sensibilia, & oportet hoc reducere ad istum modum Themi. nam si velit vltimum intellectum eē aliam virtutem ex numero virtutum sensitiuarum, non est mens ista Arist. vt bene notat Cōmen. in. 3. ca. de substan. orb. contra Auic. & in. 2. Meta. com. 36. & in fine. 3. de anima, hoc etiā Theologi nostri sentiunt. vnde Auer. in tract. 4. suę paraphr. super scientia diuina, allegat auctoritatem Ioannis asserētis, nunquid ille qui creauit ignorat.

Intellectus quo cogitamus, & sapimus non vr̄ cum aliis virtutibus communem rationem habere, nec enim potentia, aut pars animæ esse potest, vt cæteræ, sed substantia q̄dam intelligitur longe præclarior, melior, pulchrior, quæ tamen in naturam inferiorē ignobilioreq; se inserta recepta sit, lucidissi. Themi. sententia est in. 2. de anima. t. c. 32. vbi Arist. dicit. de intellectu autem speculatiuo, alia rō est, idem notat Arist. in. 2. de anima. t. c. 21. vbi dicit. de intellectu autem speculatiuo nihil adhuc manifestū ē, sed vr̄ esse aliud genus aīę. Et hoc solum contingere separari sicut ꝑpetuum a corruptibili, vbi sm̄ Cōmē. soluit illam q̄ōnem. vtrum vnaquæq; virtus ex prædictis sit anima, aut pars animæ, & dicit in quibusdam patere, in quibusdam vero esse dubium, & dubium erat de intellectu de quo non est anima, nec pars animæ, immo est de natura superiori ad naturam animę, vt notat Cōm ibi, & hic cō. 32. Hinc scire poteris ꝙ intellectiuū quod numeratur inter potentias aīæ, nō est intellectus abstractus, qui mens alicuius ornate loquentis dr̄, sed est dianoeticum, & est intellectus passiuus qui corrumpitur, & ē in parte sensitiua, nam omnes Peripatetici notant ex mente Arist. intell̄m abstractum qui deforis accedit, nō esse animæ potentiā, sed eē substātiam quandā longe pulchriorem, quàm sit anima. Hinc etiam nota contra illos qui ponunt intellectū non esse substantiam, sed potentiā quæ est de secunda specie qualitatis, vt tenuit beatus Thom. in. 1. de anima. disputans. q. 11. Et in prima parte sententia. q. 77. arti. 1. Et vide pro sententia Them. & Auer. authoritatem Arist. in. 1. de aīa, in tex. c. 65. vbi dicit, intellectus autē vr̄ in alio fieri, vel accedere vt habet alia litera, substantia quædam existens & non corrumpi.

Intellectus non hoc modo intelligit res

res,quæ efferunt nobis verba. Nã hoc mirabile in intellectu est, audimus in tempore, intelligimus non in tempore, sed momento. Them. 3. de anima. ca. 42.

Intellectus agens, & eo amplius causa rerum princeps, id est Deus, & vniuersaliter intellectus, qui ab omni potentia absolutus est, neque malum, neque priuationes intelligit. 3. de anima. tex. com. 25. Et videibi Themi.

Intellectus agens, & si priuationes, & mala non intelligit, sicut intellectus potestatis, non propterea imperfectior videri dicitur, nõ enim numero rerum, quæ sciuntur perfectio, aut præstantia corrogatur, sed pondere, nec qui plurima intel ligit, idem etiam pluris est, sed qui meliora, nobilioraq; nouerit. Themistius. 3. de anima cap. 45. & cap. 51. diuinus separatusq; illæ anim° qui intellectus agens vocatur nullam intelligit naturalium formarum, propterea ꝙ potentia liber ẽ, & imperfectione, qua priuationes solent cognosci, atq; hoc nõ ignobilitatis, sed nobilitatis potius, & præstantiæ argumentum est, nam neque mori potest, aut occidere, neque tamen eo vilior his est, quæ possunt occidere.

Intellectus agens differt ab intellectu potestatis, quia intellectus, & intelligibile in eo distincta non sunt, quemadmodum ĩ intellectu potentiæ, sed intelligibilis est qua intellectus retroq; intellectus, quia intelligibilis. Item veritas alio modo in intellectu agente spectatur, alio in intellectu potentiæ. Intellectus.n. agens veritas ipsa est, quia non est eo verus efficitur ꝙ alia: sed quod seipsum intelligit, sed intellectus potentiæ illius prætenuẽ refert veritatem simplicem, non attingit, sed eam quæ obuersa, & opposita falsitati atque mendacio est, quia necesse est, si in affirmatione veritas sit, in negatione haberi, & contineri mendacium, quo fit, vt veritati nostrę mixtũ semper mẽdacium sit, vt quotiens de veritate instituitur mentio simul quoque de mendacio cogitemus, & quasi admonemur. Themisti. 3. de anima. ca. 45. Inde collige nullum intellectum præter intellectum potentiæ intelligere componendo, & diuidendo secundũ Peripateticos.

Intellectus potestatis nihil actu esse dicitur. 3. de anima. tex. commen. 5. quod sic intelligendum authoritate Theophrasti, vt omnia hęc ad potestatem referãtur, vt sunt in sensu, non tamen vsque eo ad viuum resecanda res est, neque tam nihil actu probandum, vt neq; ipsemet sit: calumnia hæc esset, & oratio cõtentioni cauilloq; proxima, sed ita intellectum, vt in animo talis quædam sui generis potentia sit pro subiecto formarũ ac gremio qualis in rebus materialibus facultas illa est, quæ constitutioni earum, & concretioni substernitur. Themi. 3. de anima. ca. 39.

Intellectus & sensus formarum receptiones, sicut materia quæ sibi propria sunt percipiunt. Alex. in trac. de intellectu ca. 4. vbi ostẽdit qũo intellectus ĩ habitu seipsum cognoscit, ex quo patet contra negantes species intelligibiles.

Intellectus seu mens dicitur extrinsecus accedere. 2. de gene. animal. ca. 3. authoritate Theophrasti referente

rente Them. 3. de ani. cap. 39. non ita statuendum est, vt qui vere appositus inuectus habeatur, sed vt qui statim ab ortu quasi comprehendere nos complectiq; soleat.

Intellectus agens, & intellectus potētiæ, partim duæ naturæ sunt, partim vna. Nam & id quod ex duabus facultatibus forma, & materia conditur vnum esse intelligimus, intellectus enim duplex apud Aristo. & Theophrastum est, vnus patibilis & corruptibilis, quem communem illi vocant, & corpore nō abiunctum, alterum autem totum id quod ex intellectu agente, & intellectu potentiæ componitᷣ, quem & separatum a corpore & incorruptibilem, & ingenitum statuunt. Them. 3. de ani. ca. 39.

Intellectus cum īcorporeus sit quomodo pati a corpore potest, aut in niti, vtrū a corpore, an ab ipso principium sit quæsiuit Theophrastus, & solutio eius est, qui plane ipsum pati videri potest ab illo ortum habere, nihil enim ipsum a seipso patitur. At vero causam præstare omnium actionum, hoc est, vt intelligant res, vel non intelligant, quēadmodum, & in sensu perspicitur vtique ab ipso intellectu profusa videtur. Themi. 3. de anima. cap. 39. Vbi innuit tam in sensu, quam in intellectu passionem causari in potentiam ab ipso obiecto, sed actionem causari a potentia, sic intelligas dictum Arist. in lib. de sensu, ꝙ sensibile sensum agere facit, quia per sui motionem excitatus sensus operatur & sentit sic intelligis dictū Auer. in. 2. de ani. c. 149. quod recipere aliud est a iudicare illud.

Intellectus præteriti & futuri temporis agnitionem habet, & illa facultas quæ superior est visis & imaginatione. 3. de aia. The. ca. 41. vbi p virtutē superiorē intellige memoriam fm The. quia illa ꝑcipit tꝑs ꝑteritū, vt dr in lib. de mem & rem.

Intellectus vtriusq; pontificium obtinet, & ꝙ multas notiones in vnā potest conducere & cohibiliter nectere, & ꝙ notitiam temporis cum rerum cognitione coniungit, quorum neutrum, neq; imaginationi, neq; sensui datum. Them. in. 3. de ani. ca. 41. vbi de mente eius vr̄ ꝙ propositio non potest fieri nisi ab intellectu solo Auer. tamen tenet cogitatiuam etiam posse particulr̄ discurrere, & Diuus Tho. in. 2. de ani. in lec. 13. in expositione text. 65. ꝙ cogitatiua apprehendit indiuiduum, vt existens sub natura cōi qd conuenit ei inquantum vnitur intellectiuæ in eodē subiecto, &c.

Teneo cum Themi. intellectum possibilem & agentem esse vnum subiecto & rōne sola distingui, q̄a 2. de ani. inquit. t. c. 21. De intellu aūt, & speculatiua potentia, q̄ contemplatur aīa, & sapit nihil liquet adhuc, sed vr̄ genus aliud animę esse, & hoc solū contingere separari, sicut perpetuū a caduco, & in. 3. de aīa. t. c. 20. loquens de intellu agēte, dicit hoc solū esse perpetuum & immortale, p3 aūt, ꝙ istę duę snīæ coincidūt. Et tunc quero, vtrū hoc dictū Arist. est absolute & simplr̄ ītelligēdū, qd videl3 nihil sit īmortale nisi intellect⁹ agēs, & si sic, male. d. q̄a ēt aliæ intelligētiæ q̄ mouēt orbes, quarū numerū inuestigauit in. 12. primę philoso. ēt ipsæ immortales sunt, aut intelligitur inter partes aīę, & sic habeo intētū, sed

ſed quia intellectus etiam poſſibilis immortalis eſt, ſequitur quod ſit idē cum agēte. ſed ſm viam Auer. dic quod litera tranſlationis arabicæ in 3. de ani. 20. vbi etiam ſermo de intellectu agente non habet ly ſolū, ſed hoc non ſaluat, quia ſaltem ly ſolum, habet in. 2. de ani. in te. 21. Et tunc quæro quid per intellectū ibi Ariſt. intelligit, aut paſſibilem, & tunc agens non erit ſeparabilis, aut agentem, & tunc non erit poſſibilis, ideo aliter oportet dicere in via Auer. & eſt quod intellectus poſſibilis non eſt ſimpliciter, & quo ad eſſentiam, & quo ad operationem abſtractus & immortalis, quia ſententia Ariſt. eſt vt dicit Comm. in 12. com. 1. de ani. quod eſt abſtractus ſm ſubſtantiam, & quod nihil intelligit ſine imaginatione, & ſic quodammodo intellectio eius, vt depēdet ab imaginatione eſt corruptibilis, ſed intellectus agens & ſm eſſentiam, & ſm primam eius operationē eſt abſtractus, & ſic ipſe hoc modo vtroq; inter partes animæ, ſolus eſt immortalis. Et nota bene hoc, & ſi dicatur, quia. 3. de anima. cōmento. 36. intellectus poſſibilis habet intellectionem æternam per quam ſemper intelligit intellectum agentem, vt in ſe conſideratur vt videtur elici ex mente Auer. in 3. de anima. in com. 36. & in. 3. de anima. cō. 5. in ſol. q. 3. vbi expreſſe dicit. quod intellectus materialis ſi ī telligit iſta, quæ ſunt potentia intellecta, multo magis intelligit ea, quæ ſunt actu intellecta, & expreſſe dicit ibi, quod hoc quod intelligit, quæ ſunt actu ītellecta, expedit ipſum quod non poſſit intelligere materialia quia illa propoſitio recipiēs debet eſſe denudatū a natura receptū, nō intelligitur ſimpliciter, ſed cum cōditione. Reſpondetur quod intellect' materialis poteſt conſiderari dupliciter. Vno modo in ſe, & ſic dr̄. intellectus recti' quàm anima, aut aīæ pars, quia anima non eſt reſpectu eſſentiæ, vt dicit Auic. in principio ſexti naturaliū, nec ſine corpore eſſe poteſt. 2. de ani. t. cō. 26. Dico igitur cōſiderando in. 1. de anima. com. 12. conſiderat intellectum materialem, vt eſt pars animæ, & vt eſt in nobis, & ſic eſt abſtractus ſm eſſentiam nō ſm opus, quia de intellectione, quæ habet p. diſcurſum patet, de alia, quæ eſt in ſtatu adeptionis illam non poteſt habere in nobis niſi in poſtremo poſt complementum, & ad adeptionem intellectus ſpeculatiui qui eſt dependens non ſolum ab agente poſſibili, verumetiam ab intentionibus imaginatis. Ecce quomodo ſemper talis intellectus, vt eſt anima, vel pars aīæ in ſua operatione, quodammodo eſt ligatus cum phantaſia, ſed intellectus agens ſolus eſt abſtractus, quia non eſt paſſiuus, nec intelligit, vt eſt in nobis per imaginationem, licet in copulatione qua copulatur, vt agens abſtrahit ab imaginatione, ſed vt vnitur, vt forma intelligit per eſſentiam, in hoc eſt diuerſitas in via Auer. inter abſtractionem intellectus materialis & agentis, aut dic quod intellectus agēs ſolus eſt immortalis, & abſtractus inter virtutes animæ ī ſupremo gradu abſtractionis poſſibilis in virtutibus animæ, ſic ſoli ſibi competit abſtractio, & immortalitas, ſed intellectus materialis, licet ſit abſtractus & immortalis

tibus, vt fiant actu intellecta, ſicut lumen dat actum eius, & viſui coloribꝰ, & vide pulchre de hoc Themi. 3. de ani. ca. 24. & intelliges ex hoc dictum Auer. in. 3. de anima. comm 5. in ſolutione qõnis tertiæ. vbi dicit, ꝙ intellectus agens illuminat intellectum poſſibilem.

Intellectus agens eſt effectiuus intelectionis, & ad actum ducens intellectum materialem. Alexan. in tract. de intellectu. in cap. de intellectu agente.

Intellectus non ſicut ars ſeorſum a ſua materia eſt, ſed totus intellectui potẽtiæ intextus immerſusq; eſt, vt ſi fingamus excuſſorem in ære aut ferro eſſe, & ideo intelligimus dum volumus. Themiſt. 3. de anima. cap. 25. & eſt ſuper tex. 19. & vide in. 1. ca. ex mente Them. ꝙ intellectus agens & poſſibilis ſunt idem re, ſed diſtinguũtur ratione, ſicut bene notauit Com. 3. de anima. com. 20.

Intellectus agens eſt ſicut architectus quidam fabricatorq; notionum. ibidem Them.

Intellectus agens eſt proximus intẽtione Deo, nam & Deus quodammodo eſt res ipſe, & ad quendam modum creator & opifex rerum. Them. 3. de ani. ca. 25. contra tenẽtes ipſum eſſe vere Deum.

Digreſſio cõtra modernos de itelle agẽte an deus ſit.

Intellectus agentis ſubſtantia eſt actus non de potentia aliqua erutus exutuſq;, ſed ſuapte natura. Them. 3. de ani. ca. 26. Ex hoc loco patet ſolutio ad rationes illorum qui tenent ad mentem Ariſto. & Commentato. intellectum agentem eẽ Deum, moti authoritate Ariſtotelis. tertio de anima. tex. commen. 19. vbi videtur dicere ꝙ ſubſtãtia intellectus agentis ſit purus actus, cum quo non eſt admixta potentia, & ideo non quandoq; dr̃ intelligens, & quandoque non, ſed ſolus Deus eſt cui non eſt admixta potentia. 3 de anima. in ſolutione. 3. quæſtione in commen. 5. &. 5. metaphyſi. cap. de perfecto, ipſe enim ſolus eſt perfectio ſimpliciter ſine inperfectione. Amplius intellꝰ agẽs nihil intelligit eorum quę ſunt hic & hæc ẽ conditio Dei. 12. met. t. c. 51. Amplius Comẽ. 3. de ani. dicit ſe eſſe concordem cum Alex. de intellectu agente, ſed Alex. poſuit intellectum agentem Deum eẽ. Amplius. 12. meta. comm. 38. Deducꝓ autem qualis optima: dicit ꝙ nos in ſtatu fœlicitatis dependemus ab illo principio, a quo cęlum dependet, ſed hoc eſt primum principiũ, dicimus nos ex mente Them. intellectum agentem dici actum, vt ipſe exponit, quia non eſt forma educta de potentia materię, ſed non dicitur actus ſimpliciter, cui nulla ſit annexa imperfectio, quia hoc eſt Dei tantum, & ita dico etiã ſm Commẽ, vnde equiuocatio decepit eos in hoc. Ad ſecundum decepit eos locus conſequentis, quia arguunt in ſecunda figura ex ambabus affirmatiuis in materia nõ cõuertibili, nam & aliæ intelligentiæ præter Deum non intelligũt apud Peripateticos aliquod eorum quæ ſunt hic, hoc enim non eſt ſolius intellectus agentis proprium. Ad tertium concordat cum Alexan. in modo ponendi intellectum agentem non in re poſita, quia Alex. ponit intellectum agentem non ratione tantum, verumetiam re ipſa diſtinctum eſſe a poſſibili, ſed Themiſtius

mistius ponit ꝙ est distinctio secundum rationem tantum, & q̃d ista ibi actu, & passu sunt secundũ similitudinem, & in hoc discordat a Themi. & tenet quo ad istũ modum ponendi cum Alexandro, sed non concordat omnino opinando ꝙ sit Deus. Ad vltimum verũ est ꝙ homo fœlix depẽdet a Deo, sed eo modo quo potest, videlicet per intellectum agentem, quia distantiæ entium sunt valde diuersę. Amplius Arist. 3. de ani tex com. 17. expresse concludit intellectum agentem, & possibilem esse partẽ animæ; quia in omni natura &c. & hoc nõn Deo competit. Amplius ibidem. 20. solum hoc immortale modo, hoc non potest referri ad Deum, quia etiam aliæ intelligentiæ sunt immortales. Et ideo oportet, vt hoc referatur ad partes seu potestates animæ, quia solus intellectus agens est qui est idem secũdum Themistium, licet Commẽ. aliter dicat.

Ordo.

Intelligentia prima, quæ mouet orbem stellarum, est principium a quo deriuatur ordo in cæteris separatis intelligentiis tractatu. 4. in paraphrasi metaphysico. Et ibi vide qualis sit ordo in cęteris, & vide de hoc diffuse in. 12. metaphysi. commen. 44. vbi tanguntur duæ viæ, videlicet via mathematicorum, & via Aristo. ordo in intelligentiis a prima quomodo sit non habemus propositiones sufficiẽtes circa hoc, ibidem. idem repetit ibidem. vbi tenet vtranq; viam ꝙ motor saturni sit secundus in ordine, & etiam ꝙ motor solis.

Intellectus agens est vltimus in ordine motorum cœlestium. Et ponamus ipsum esse motorem orbis lunæ, ex paraph. meta. tract. 4. vbi loquitur de ordine intelligentiarum & ex hoc patet ipsum non eẽ Deũ, vide in cõtradictionib. nup editis.

Intellectus opus magis ẽ quieti quã motui simillimum, vnde abstemij purgatius, & vibrati⁹ quàm temulenti cognoscunt, & silentio noctis magis quàm interdiu, corpore inoffenso quàm conturbato, senecta ætate quàm iuuenta: quia iuuenũ corpora plurifario motu interestuant. 1. de anima. tex. com. 49. & Themi. ibidem. ca. 21.

Intellectus authoritate Auer. in disputatione prima, in solutione vltimi dubii, est forma abstracta a corpore, sicut nauta respectu nauis, scribit enim, dicimus nos quòd non est impossibile reperiri perfectiones similes dispositionibus, ꝗ separantur a subiecto, vt nauta a naue, & artifex a suo instrumento, vnde si corpus esset tãquam instrumentum animæ, esset ergo dispositio separata, & Themistius. 2. de anima. in expositione text. 11. inquit. nec tamen ratio vlla prohibet haberi aliquam animę partem quæ a corpore absoluta disperata que sit, qualis ea quę neq; corporis totius, neq; partis alicuius ita actus aut perfectio est, vt forma & figura ferri, qualis videtur mens intellectusq; esse, nondum enim ostensum est, an eius vis ita sit corporis humani perfectio, vt possit tamen esse abiunctus & separatus a corpore, sicut vector, & gubernator nauis qui quanquam est actus, & perfectio nauis, tamen iunctus, aut adherens naui non dicitur, & ex hoc

patet

patet in via Peripateticorum esse duplex genus formarum. videlicet dantium esse per inherentiam, & dantium solum operari, qđ multi negauerũt, &c. Et ex hoc te. 11. collige contra illos: qui ex deffinitione vniuersali data de anima volunt apparere de intentione Arist. animam intellectiuam esse formã formaliter inherentem, & formaliter dantem esse homini, quum tñ Arist. posita illa diffinitione confiteatur non apparere ex illa diffinitione, an sit aliqua pars animę, quę sit sicut nauta nauis perfectio. s. abiuncta & separata, nam hoc demõstratur in. 3. Et ex hoc etiam collige multo fortius contra illos qui dicunt Arist. determinasse in. 1. de anima per illam rõnem in tex. cõ. 12, nullam animam esse a corpore abstractam, quia si qua esset maxime eét intellecta, quia si est aliqua abstracta anima, habet operationẽ sibi propriam, quum tamen Arist. confiteatur in. 2. de aĩa, posita diffinitione animæ vniuersali ex illa non apparere hoc, vnde lucidissimus Them. in præsenti loco vult, illam rationem potius esse descriptionem quàm diffinitionem, quia perfecte diffinitiones, q̃ dant quidditatem debent esse media in demonstrandis omnibus proprietatibus essentialibus, vt patet. 1. de anima. t. c. 11. Et ideo est sicut descriptio, quia actus non vniuoce dicit̃ de omni anima, vnde Arist. sic expresse dic. t. figuraliter igitur determinetur, & sic describatur de aĩa.

In omnibus intelligẽtiis corporum cœlestium est verum dicere ꝙ intelligunt omnia, & etiam est verũ dicere, ꝙ non intelligunt ea quæ sunt sub ipsis, quia nõ est defectus illi, qui cognoscit aliquid scientia perfectiori si sciat illud scientia imperfectiori, immo imperfectio est quid oppositum huius. Nam ille qui non potest videre aliquid visione mala, sed videt ipsum visione pfecta, nequaquã habet imperfectionem in hoc ex paraphr. meta. tract. 4. Inde patet Arist. & Peripateticos tenuisse Deum non intelligere ea, quæ sunt hic, eo modo quo sunt in seipsis, sicut intelliguntur ab intellectu nostro, sed cognoscuntur nobiliori modo, & eminentiori.

Intelligentias separatas esse substantias nullum habet dubium, quia sunt principia substantiæ, item cũ respectu substantiæ ad materialia transferantur, multo magis ad immaterialia, & non substantia verius dicitur de primo principio cũ eius substantia sit causa cęterorum in paraph. tract. 4. — Substãtia.

Substãtiæ separatæ vtuntur vita nobili. ibidem. — Vita

Substantiæ separatæ habent delectionem. ibidem. Delectio enim consequitur apprehensionem. idẽ 12. metaph. commen. 39. vbi dicit ꝙ quemadmodum vmbra consequitur corpus, &c. — Delectio.

Intelligentia prima delectatur in essentia sua tantum, & delectatio eius est supræma omnium, sed aliæ intelligentiæ delectantur in essentia sua, & etiã in essentia prima. ibid.

De pluralitate intelligentiarũ.

Intelligentiis separatis necesse est esse vnum primum, quod præcedat alias secũdum naturam, quia omnis pluralitas ab vnitate procedit. ibidem.

Pluralitas

Pluralitas in intelligẽtiis ineſt eis ex hoc ꝙ vnaqueq; intelligit de ſeipſa pluralitatem, ideo oportet ꝙ prima intelligentia ſit vnum indiuiſibile, quod per id intelligit niſi vnam rem ſimplicem, ſcilicet eius eſſentiam. ibidem.

Intelligentia prima non poteſt intelligere aliquam pluralitatem, neque in eius eſſentia, neque extra eius eſſentiam, ipſum enim eſt idẽ ſimplex de ſe. ibid.

Vnitas.

In intelligentiis ſeparatis eſt vnitas ex hoc, quod intelligibile in eis eſt vnum. Et hoc fit eleuando illa intelligibilia plura quibus identificatur vnumquodq; ipſorum ad vnũ intelligibile ſequitur de neceſſitate, ꝙ ipſa vnitas vere, & primo reperitur in ipſo primo, deinde in ſequenti ipſum poſtea in ſequenti illud ſecundum ordinem. ibid.

In intellectu noſtro eſt maior pluralitas intelligibilium, quàm in aliquo alio intellectu. ibid.

In prima intelligentia vnitas & ſimplicitas ęquantur, licet ab ipſa proueniant plura, quorum vnum eſt altero nobilius. ibidem. Et habetur in. 12. metaphyſico. commen. 44. vbi diſcutit quomodo ab vno ſimplici poteſt immediate prouenire multitudo.

Ordo.

In intelligentiis nobilitas attẽditur ex vna quatuor rerũ, videlicet ex velocitate motus, aut ex magnitune corporis mobilis maioriq; ambitu, aut ex magnitudine ſtellarũ, aut ex pluralitate motuum quibus perficitur motus ſtellæ & paucitate. tract. 4.

In intelligentiis ſeparatis iſta duo conuertuntur. v 3. ꝙ quæcunq; cõprehendit aliquid aliud, illud quidem aliud erit eius cauſa, & quòd quodcunq; eſt eius cã concipitur a cauſato, & impoſſibile eſt, vt cauſatum intelligat eſſentiam ſuam prę ter hoc ꝙ concipiat id quo extat ſua eſſentia, ſed iam fuit declaratũ ꝙ quodlibet ipſorum comprehendit eſſentiam ſuam. ergo neceſſe ẽ ꝙ cauſatum ab ipſis concipiat ſuã cauſam, ex tract. 4. in paraphr. metaph. ibi & dicamus ꝙ iam fuit declaratum in lib. de anima. inde patet intelligentiam inferiorem intelligere ſuperiorem, intellectio eſſentiam ſuam, & non per eſſentiã ſuperioris, vt quidam male intellexerunt ex mente Auer.

Intelligibile eſt perfectio intelligentis, & eius forma, vt eſt oſteſum in libro de anima, ex paraphraſi metaphy. tracta. 4. non intelligitur ꝙ ſit forma perficiens per formalem inherentiam, ſicut tenent illi qui tenent intelligentiam ſuperiorẽ formaliter inherere inferiori, & dare ſibi eſſe formaliter, & ꝙ intelligit inferior per eſſentiam ſuperioris, moti ex authoritate Cõm. 12. metaph. commen. 44. ſolum ibi eſt cã & cauſatum ſm ꝙ intellectum eſt cauſa intelligentis, patet autem intellectum eſſe cauſam intelligentis, ſicut formam, vt declaratũ eſt in lib. de aĩa, ſed in libro de anima. non fuit declaratum intelligibile informare intellectum per inherẽtiam, quia intellectus dicitur locus ſpecierum, & non materia, ex. 3. de aĩa, immo neq; ſenſus eſt materia ſenſibilium vt bene notat luciduſſimus Them. in. 2. de anima. ponẽs differentiam inter paſſionem ſen-

ſuum & paſſionem corporum inanimatorum, ſicut & Ariſt. ibidem tex. commen. 57. & 58. & 3. de anima. tex. commen. 38. Idem declaratur de ſenſu communi a Themiſtio. 3. de anima. 8. capit. vnde eſt obiectum in ſenſu, vt forma in eſſe abſtractionis perficiens, ſicut de his principiis cognitum perficit cognoſcentem, non autem eſt per informationem, & per inherentiam. & ideo concludit ꝙ intellectus habens lapidem in eſſe abſtractionis, nō demōſtratur lapideus. Et ideo illa authoritas. 12. metaph. eſt contra illos, qui vtuntur ea pro ſe, illa authoritas etiā fuit adducta a Gregorio de Arimino, & a Ioanne de Baccone in ſecundo ſententiarum, ad probationem, ꝙ intelligentia non eſt cauſa efficiens orbis, nec ꝙ ipſę habeant efficiens ſempiternū, quia in illis non eſt cauſa, niſi eo modo quo intelligibile eſt cauſa Itelligentis, ſed intelligibile eſt cauſa formalis non efficiens, ſed ęquiuocatio decepit eos, quia ſecus eſt in rebus abſtractis, ſecus in nobis, quorum intellectus eſt paſſiuus: audiant quæſo Auerroem in lib. deſtructionum, diſputa. tertia, in ſolutione. 18. dub. iuxta finem ꝙ in hac ſpecie entium ſeparatorū forma, & finis idem ſunt. igitur illud, quod finem dat eſt forma, & illud quod dat formam eſt agens, igitur idem primum principium, quod eſt omnium iſtorum agens forma, & finis, & hoc ipſi non attingunt, vide etiam Themiſtium. 3. de anima ſuper tractatu ſextoꝗ, vbi dicit, animam intellectiuam & ſenſitiuam eſſe locum non ſicut locū, qui ambit nos, ſed pro quāto quodammodo anima fit illud, quod ſentit & intelligit, & ſic intelligentia inferior quodammodo fit ſuperior, & intelligit ipſam.

In intelligentiis ſeparatis impoſſibile eſt, vt cauſa comprehendat cauſatum ſuum, nam aliter poſſet conuerti cauſa in ſuum cauſatum, & ꝑficeretur nobilius per minus nobile, quod eſt impoſſibile. ibid.

Intelligentia prima cum non ſit cauſata ab alia, non intelligit aliud niſi eſſentiam ſuam. & non comprehēdit cauſatum ſuum. Et hoc non ſolum eſt propriū primo principio, verumetiam eſt quid commune omnibus corporibus cœleſtibus, quia non videmus ipſa concipere res eo modo quo habent eſſe, quia ſi ita fieret, nobilius perficeretur ꝑ ignobilius, & eorum conceptus eſſent generabiles & corruptibiles, quemadmodum fit in intelligibilibus humanis, vbi pondera illud verbum eo modo quo hn̄t eē. ibi.

In intelligentiis ſeparatis quodcūq; indiget ad intellectionē ſuę eſſentiæ pluribus principiis, illud eſt minoris ſimplicitatis. ibid.

In intelligentiis ſeparatis agens, & paſſum ſeu cauſa, & cauſatum diuerſificantur in gradu nobilitatis, & exceſſus in eadem ſpecie, & non in diuerſitate ſpeciei. ibidē. ſenſus autem eſt in principiis mālibus.

Intelligentiarū oīum ꝑter primam intellectio eſt comparatiua. ibid.

In intelligentiis ſeparatis ſi id quod intelligit cātum de his principiis eſſet idē cum eo qđ intelligit cā de ſe ipſa, tunc nulla eēt diuerſitas inter cām & cātū, & nulla eēt pluralitas in his rebus ſeparatis. ibid. Ex hoc patet contra illos qui tenent inferiorem

riorem intelligere superiorem per essentiam superioris, tunc igit nulla esset diuersitas inter inferiorem & superiorem.

Intelligentiæ abstractæ perficiunt adinuicem, & in eis est recipiens, & receptibile. Vide in concor. nuper editis. ibid.

In intelligentiis abstractis est multitudo propter naturam possibilitatis intellectus iuuentę in eis, vnde solum primum intelligens est liberatum ab ista natura. ibid.

Intelligere & cognoscere differunt, nam intelligere ē simplices terminos compręhendere, cognoscere vero est terminos complexos iungere aut diuidere. Them. 1. de ani. ca. 26. Et ibi vide differentiam quę virtus sit præstantior, an quæ simplicia appręhendit, an quæ componit & diuidit.

Intellect' possibilis efficitur omnia modo similitudinis & receptionis. 3. de ani. cō. 18. idē in. t. c. 6. &. 38.

Intellectus cuius est abstrahere intellectum, necesse est, vt præcedat in nobis intellectum, cuius est recipere intellectum. 3. de anima. commento. 18.

Intellectus agens transfert intentiones imaginatas de ordine in ordinem, & facit de potentia intellectis actu intellecta. ibid.

Intelligentia agēs nihil intelligit ex eis quæ sunt hic. 3. de ani. cō. 19.

Intelligentia agens necesse est, vt sit abstracta, & non mixta, neq; passibilis fm quod est agens omnes formas intellectas. 3. de anima. commento. 19.

Intellectus quo cogitamus, & sapimus non est potentia, aut pars animæ, vt cæteræ, sed substantia quædam intelligitur longe pręclarior, melior, pulchrior, quę tamen in naturam inferiorem ignobilioreḿq; se inserta recepta sit. The. 2. de ani. & cap. 12. super tex. 22. inde patet intellectū esse potentiam de secunda specie qualitatis fm Peripateti.

[I]ntellectus non intelligit aliquid esse indiuisibile per aliquam rem eius, nisi perceperit ipsum habere aliquid indiuisibile absolute, sicut non intelligit differentiam vnius rei ab alia nisi postquā intellexerit differentiam absolutam, ex tracta. 1. in paraph. meta. cap de vno.

Intelligibiles ex sui natura sunt res sensibiles in potētia, ita ꝙ possunt intelligi, & vide causam diuinam ab Auer. in paraph. meta. tracta 2. & est quia principia vltima rerum sensibilium est conceptio per intellectum. In hoc enim est similitudo inter artem & naturam, vt dicitur. Et inde subtiliter elice cām, qa intelligibilitas est a forma, & sensibilitas a materia, & quia vl̄itas est a forma, & indiuidualitas a mā, & quia entia vt entia, & vt intelligibilia pertinent ad diuinum, & vt sensibilia, & transmutabilia ad naturalem, nam primus actus, qui est sine potētia. & materia prima, sunt duo extrema in latitudine entiū, forma est, participatio diuini eē, & iō ex hoc habuit ꝙ sit intelligibilis a materia qđ sit sensibilis inquātū forma est, talis particulatio habuit qđ esset subiectū vl̄itatis 1. cœli, vt inclinat ad materiā h₃ ꝙ eēt singularis, vt forma est, hēt ꝙ sit quidditas, vt in materia hēt ꝙ sit essentia, sic materia diuersificat essentiā a qdditate, vt est diuina partitio ptinet ad diuinum, qui est artifex, per

primas participationes, & simplicissimas, quo ad secundas ad artificem particularem, & licet isto modo concepta forma, vt forma sit subiectum. vlterius tamen si comparetur hæc forma, & hæc materia ad iudicium, compositum potius est, hoc & vnum numero per hãc formam, quàm per hanc materiam insecta, vt alibi declaraui ex mente Aristo. & præsertim secundum viã Auer. quia non inconuenit sm diuersos respectus, vt opposita verificentur de eodem, &c.

Intellectus ex hoc ꝙ comprehendit infinita in propositione vniuersali, & iudicat de eis iudicio vniuersali est nõ materialis omnino, & hoc est fortissimum argumentum. Et ideo Aristot. laudat Anaxagoram cum posuerit primum motorem separatum a materia, & formã separatam. Et ideo non patitur ab aliquo entium, causa enim passiõis est ipsa ex physicis disputationib⁹, in disputatione tertia in fine, idem vide. 3. de anima. in commen. 19. vide in. 8. phy. t. com. 37. de Anaxagora in. 3. de anima. t. c. 4.

Intellectus ab intelligibilibus non patitur, sed in ipsa intelligibilia, quasi transit Themist. 3. de anima super tex. 14.

Intellectus & intelligibile in nobis, non sunt idem omnimode, & vide causam huius in disputat. 6. in solutione. 2. dub.

Intellectus si quis omnino sine materia fuerit, tunc intelligibile idem omnimode esset cum intellectu. ibidem.

Intellectus separatus non dependet ab entibus in sua intellectione, quilibet nanq; intellectus dependens a rebus intellectis, sequitur necessario ordinem entis, & perficitur ab eo. Et ideo deficit in eo quod intelligit de eo, sicut intellectus humanus deficit in comprehensione eorum. ibidem.

Intellectus fit similis rebus, quas cognoscit, compositus, si compo sit⁹, simplex si simpliciter. Them. 3. de anima. super tex. 10.

Intellectus in intelligendo essentiã assimilatur lineæ rectæ sm Aristo. sed in intellecto iudicium assimilatur lineæ curuæ, vide cãm in The. 3. de anima. super tex. 10.

Intellectus separatus quem naturæ entium sequũtur est ordo, ex quo causatur ordo entium, sed ipsius cõprehensio non denominatur, nec vniuersalis, nec particularis, vniuersalia nanque intelligibiliũ entium sequuntur entia, & seruiunt eis posteriora. ibidem.

Intellectus ille quem sequuntur omnia, intelligit necessario entia in eo quod intelligit de seipso ordinem cuiuslibet entis, non ꝙ intelligit aliquid extra se, tunc enim causaret ab illo quod intelligit, & non esset causa. ibidem.

Intellectus est locus specierum. 3. de anima. tex. comm. 6. Et vide Themistium ibi.

Intellectus separatus secundum Peripateticos non intelligit nisi seipsum, & intelligendo seipsum intelligit omnia entia, quia intellectio sua nihil aliud est nisi omniũ entium ordo, ibi.

Intellectus & intellectus Dei separatus differunt, quia in nostro comprehendens, & comprehensum differunt aliquo modo, sed in Deo sunt idem omnimode, veruntamẽ intel-

intellectus noster habet similitudinem quandam cum intellectu separato, quia noster intellectus sumit illam similitudinem adiunctā separatis. Et declaratio huius est, quia intelligibilia dicti intellectus sunt pura, & nuda ab omnibus defectibus, qui nostrum intellectum consequūtur. v.g. intells ē intelligibilis inquantū est intellectus. Hoc enim est intellectus qui est intelligibilis omni modo, nam quicquid habet denominationem aliquam defectibilem, necessario habet eam rōne cuiusdam entis perfecte ratio nem illam habentis. ibid.

Intellectus diuinus comprehendit multitudinem intelligibilium alio modo quàm intellectus noster, ex dispu.6.in solut.3. & ibi ostendit pulchre quomodo philosophi negauerunt Deum intelligere plura, & est modus quem non negant nostri Theologi.

Intelligibilia humana dupliciter numerātur, sed intelligibilia Dei neutro illorum modorum, sed modus ille a nobis non est comprehensibilis. ibidem.

Intelligentiæ terminum habent limitatū quē non pertrāseunt. ibid.

Intellectus potestatis est cōiunctior humanæ animę, & additior quàm sit intellectus agens. Them.3. de anima. ca.23. & est super. tex.17.

Intellectus nostri scientia potentialis est, sed scientia Dei actualis est, & necessaria. ibid.

Intellectus humanus non potest cōprehēdere infinitum in actu, quia scibilia apud nos separabilia sunt, sed si poneretur aliqua scientia in qua omnia scibilia vniri possent, finitum, & infinitum in ea essent ęqualiter. ibidem.

Incorporeum aliqđ qđ sit recipiens impōle est, siue per se, siue p accńs, nisi in aliquo, quia dubiū est de intellsu in potentia. Ex lib. dest. disp. 7. in sol. 3. dub. hoc aūt ni fallor dixit pp opīonem The. & Theophr. qui voluerunt ꝙ intells pōis agēs & speculatiuus sunt vnū subiecto, & ꝙ actio & receptio nō intelligun tur, nisi ſm similitudinē in eis. ipse autem tenet oppositum, ꝙ recipiat intells pōis species intelligibiles, sed nullus alius intells recipit apud ipsum aliquod accidens. 12. metaphy. com. 25.

Intells simplex, & intelligibile sunt vnum & idē realr, sed plura respectiuę, & per accńs. v3. rōne subiecti, vbi p subm expone obiectū. ex dispu.7. in sol. 3. dub.

Intells nomē apud philosophos dr analogice de separatis intelligentiis, ita ꝙ primus intells est cū aliorum. Ex disputatio.7. in solutione vltimi dubii.

Intellectus humanus an sit ex materialib' formis, fuit maximum dubium apud philosophos, Ex disputa. 10. in sol. 2. dub.

Intelligentiæ nullo alio modo mouent corpora cœlestia, nisi per modum imaginationis per intellectū quàm sequitur desiderium, sicut desideratum mouet ipsum desiderans, & ideo corpora cœlestia habent intellectum de necessitate cū sint comprehensiua, & hęc demonstratio est propter quid, & quia, in paraphrasi meta. trac. 4.

Intellectus diuinus & humanus tantum ęquiuoce communicant. Ex dispu. 10. in sol. 3. dub.

Intellectus diuini scientia non diui-

dit verum a falso in oppositis, sicut reperitur in humana scientia. v.g. quia aut scit alia, aut nō, & ista duo sunt contradictoria, vnde verificata vna specierum, necessario alia ē falsa, sed in Deo benedicto ambo verificantur, sed duobus respectibus. videlicet ꝙ ignorat ea modo inferente defectum, sicut est in humana scientia, & scit ea modo non inferente defectum. Ex disput. 10. in solu. 3. dub.

Intellectus natura, vt dicit Aristot. princeps philosophorum dominatur toti, ex dispu. 11. in solutio. primi dub. & est in. 3. de anima. in te. commen. 4. & in. 8. physic. in tex. commen. 37. ex sententia antiqua Anaxagoræ.

Intelligentiæ motum aliquem non patiuntur neque aliquo modo innouantur. Ex disputatio. 12. in solutione. 3. dub.

Intelligentiæ separatę non solum sunt motor verum etiā agens quo quomodo corporum cœlestium, in paraphrasi metaph. tracta. 4. ibi ex dictis apparet, vbi vt notaui superius, differentia est inter agens, & mouēs, nam motor respicit motum tantum, agens vero essentiā mobilis, vt notaui ex menteeius supra in cap. de agente.

Intelligentiæ sunt quodāmodo formæ corporum cœlestium, & vide modum ab Auer. ibidem. vbi dicit, ꝙ sunt formę aliquo modo, vnde formæ corporum cœlestium nihil aliud sunt quàm id quod intelligunt ex ipsis pro quanto. v 3. cœlum dicitur intelligens sic intelligentia dicitur forma cœli quodāmodo, quia non est alius modus vitæ nisi gradus vitę intellectualis & ideo dicit quodammodo, quia non est forma inherens, vt finxerunt quidam, intellectus enim nullius corporis actus est.

Intelligentiæ separatę sunt fines corporum cœlestium pro quanto mouentur ab eis per modum desiderij. ibidem.

Intelligentiæ separatę sunt istius eē sensibilis causæ veluti forma & agens & finis, & ibidem ponitur declaratio.

Intellectus humanus valde deficit I ratione & causis naturalium rerū maxime in illis altioribus & sublimibus corporibus, quorum nescimus quantitates, & esse substantiarum illorum totaliter ignoramus, & dicimus ꝙ corpus supercęleste non est, neq; graue, neq; leue. Ex dispu. 14. in sol. vlti. dub.

Intellectum possidentia habent producere res, prout proueniunt ab imaginationibus vniuersalib⁹. Ex dispu. 16. in sol. 2. dub. idem in libro de diuinatione fm quietem.

Intellectus non alligatur alicui virtutum animæ alligatione formæ in subiecto. Ex dispu. physicis, disputatione. 2. in sol. 2.

Intelligentiarum separatarum causa pluralitatis earum est diuersitas earum naturarum quas recipiunt in eo ꝙ intelligunt de primo principio, & in eo ꝙ acquirūt ab eo de vnitate, quæ est vna actio in se recipiens plura fm earum pluralitatē. Ex li. dest. disp. 3. in sol. vlt. dub.

Intelligentiæ separatę quæ materiā non habent, & sunt per se existentes, & non sunt corpora nō possunt habere substantiales denominationes, ex quibus constitui'ſ ſuba, quāto magis denominationes additę

supra

supra substantiam eis cõuenire nõ possunt. Ex dispu. 5. in sol. 4. dub. Vide tamen quomodo de separatis prædicationes substantiales, vel denominatiue fieri possint, vel non possint. 12. met. com. 39.

Intellectus nomen propriũ est Dei substantiæ apud Peripateticos excepto Platone. Ex dispu. 5. in solu. vltimi dub. vbi impugnat Algazelem imponentem Peripateticis, qd nomen intellectus dictum de Deo significat relationẽ: facit locus iste pro opinione subtilis Doctoris in prima quæstione, quolibetorum quæstione prima, vbi tenet ꝙ intellectualitas nõ h3 rõnẽ attributi eo mõ quo de attributis loquuntur Theologi. De°.n.ẽ vita intell'alis. Ex. 12. primę philosophiæ. t. c. 39.

Intellectus nihil aliud est in essentia a forma rerum separatarum a materia, & si hoc est in rebus, quæ de earum naturis non separantur ꝙ sunt pura scientia, & intellectus, vt sunt per intellectum separatę, quanto magis illę quæ de earum natura sunt sẽp separatę digniores sunt, ꝙ sint purus intellectus, & pura scientia. Ex disputa. 6. in solutione secundi dub.

Intelligibilia rerum eadem sunt, ꝗ rerum veritates. ibid.

Intellectus nihil aliud est nisi comprehensio intelligibilium. ibid.

Intellectus, & intelligibile in nobis sunt idem inquantum intelligibile. ibidem. vbi dicit. quòd nulla est differentia, nisi inquantum sunt rerum intelligibilium, quæ res non sunt intellectus, immo fiunt intellectus, prout intellectus separat eas a materia.

Prima cõclusio. In intelligentiis separatis declaratũ est, ꝙ illud qđ sibi finis est: illud qđ dat esse, forma enim, & finis idem sunt in hoc genere entium, igitur illud met quod dat finem, illud met dat formam, & illud quod dat formã est agens, igitur illud qđ dat finem huic eẽ est agens, apparet igitur ꝙ primum principium est omnium istorum principium. s. agens & forma & finis. Ex libro destruc. disput. 3. in solutione. 18. dubij cõtra Gregorium Ariminen. & contra Ioannem de Baccone. in. 2. sententiarum. distinctione prima. q. prima, Asserentes intelligentias, & vniuersaliter sempiternas substãtias non habere causam æternam in genere causæ efficientis.

Cõtra Grego. de a. & Ioã. de Bacco.

Secunda conclusio

Intelligentia prima quæ est primũ principium dat entibus sensibilibus vnitatem, & eorum vnitas causa est colligatiue pluralitatis ab illa vnitate, & ideo est principiũ horum entium efficiens. s. forma & finis. ibid. Vbi aduerte in istis duabus conclusionibus. Commẽ. velle Deũ gloriosum esse causam in triplici genere causæ omnium entiũ intelligibilium, vt patet ex prima, & sensibilium, vt patet ex secũda.

Intellectus non est in omnibus animalibus, sicut est sensus, sed nec in homine quoque comparet omni. Them. 1. de anima ca. 11. Vbi aduerte, vt dicit etiam Com. 3. de aĩa cõ. 1. intellectus specularius non est in oĩb. idem imponit Greg. Nicenus. Arist. in lib. de homine, &c.

Intelligere sub̃as separatas in principio p intell'm humanũ est sĩle claritati in oculo, hoc. n. non reperit̃ in hac virtute in suo primo eẽ, sed solummodo in suo esse vltimo. 9. meta. com. 22. Et ita dicitur iacere,

 sicut

12. primę philosophię; cõ. 36. cõsimile 2. cœli. 17. & 21. cõmentis.

Intellectus ab intelligibili mouetur. 12. me. t. cõ. 37.

Intellecta formarum collocantur in intellectis per se, sed intellecta materierum collocantur in intellectis per assimilationem, 12. meta. cõ. 37. authoritate Alex. idem 7. meta. cõ. 8. in calce. cõmen.

Intelligentiæ abstractæ in eo ꝙ sunt abstractæ dñr esse principia eorũ, quorũ sunt principia duobus modis, sm ꝙ sunt mouentes, & sm ꝙ sunt finis motus. 12. meta. cõ. 38. & 36. & 44 idem 1. cap. de substantia orbis. cõtra Auic. & etiam in 2.

Intelligentia agens inquantum est abstracta & est principium in nobis, necesse ẽ vt moueat nos sm qđ amatum amans, & si omnis motus necesse est vt continuetur cum eo a quo sit sm finẽ, necesse est vt continuetur in postremo cum hoc intellectui abstracto, ita ꝙ erimus dependentes a tali principio a quo cęlum dependet, q̃uis hoc sit in nobis paruo tempore, sicut dicit Aristo. 12. metaphy. cõ. 38. Ex quo videtur de mente Auer. intellectum agentem esse Deum, vt aliqui sibi ex hoc loco imponunt, sed hoc nõ est de intentione eius, vt notaui super expositione. 17. cõmen. super 12. huius, & ibi vide quomodo hic locus sit intelligendus, quantũ autem spectat ad præsentem locũ, patet error istius opinionis ex tex. cõ. 39. vbi Arist. & Cõmẽ. continuando sermonẽ suũ de tali principio ponit differentiam inter talẽ intellectum a quo cœlum dependet, & inter intellectum qui est in nobis, quia ille semꝑ est actus, noster autẽ quandoq; est potentia, quandoque actus, quod nõ esset si idem esset intellectus, agens qui est in nobis cum quo cõtinuatur immediate & ipse Deus.

Intellectum cum intelligitur fit idẽ cum eo, 12. meta. cõ. 39.

Intellectus voluptas qui quãdoque est in potentia, & qnq; in actu differt a uoluptate intellectus qui semper est in actu, & est ille qui in nulla existit materia, quia voluptas ei' est sempiterna. 12. meta. tex. cõ. 39.

Intellectus & intellectum & intelligens reducuntur in vnum, & non differũt nisi respectu dispositionũ, intellectus. n. inquantum intelligit intelligibile dicitur intelligens, & inquantum intelligit per se dicitur intellectus per se & est ipse intellectus, econtrario illi quod intelligit per aliud, & inquantum quidẽ intellectus est illud quod ĩtellgitur, dicitur quod intellus est res intellecta. 12. primæ philosophiæ. cõ. 39.

Intelligere quod est in nobis est valde delectabile & nobilius omnibus rebus quæ sunt in nobis. 12. meta. tex. cõ. 39.

Intellectus natus est diuidere ea quę sunt adunata ĩ esse, sicut diuidit materiam a forma, & formam a congregato ex materia & forma, 12. meta. cõ. 39.

Intellectus in propositionibus quas format de rebus abstractis, non intelligit differentiam ex natura rei inter subiectum & prędicatum, nec intelligit ꝙ sint nomina synonyma, sed intelligit esse differentiam inter subiectum & prædicatum in talibus sm assimilationem tantum, ita ꝙ dispositio & dispositum reducũtur ad vnam intentionem

omuibus

omnibus modis absq; aliqua distõne i rei essentia, sed in propositionibus substantialibus formatis ab intellectu de rebus compositis ex materia & forma, licet subiectum & prædicatum reducantur ad vnam intentionem in actu sunt tñ duo in potentia qñ intellectus diuidit subiectũ a prædicato, quia intellectus natus est diuidere adunata in esse 12. meta. cõmẽ. 39.

Intelligẽtiarum ordinatio a prima causa est prima, sed ordinatio ipsarum adinuicem nõ est præcisa 12. meta. cõ. 44.

Intelligentiæ separatę præcedunt seinuicẽ in nobilitate, & prima quæ mouit motu diurno præcedit oẽs ĩ nobilitate, & est omnium causa in paraph. meta. tract. 4.

Intelligentiarũ ordinatio sm Arist. est sm ordinem orbium motorũ ab eis. 12. meta. cõ. 44.

Intelligentiæ sm Auic. hñt adinuicẽ consecutionem, ita q vna consequitur aliam, sicut causatum consequitur suã cãm: ab vno. n. & simplici non prouenit nisi vnum. Et iste sermo est imaginabilis, quia illic non est practica eius, nec consecutio nec actio, ita q vna actio consequitur vnũ agens, tm̃. n. est illic cã & causatũ, sicut intellectum est causa intelligentis. 12. meta. cõ. 44.

Intelligentiarum perfectio cõsistit in intelligendo cãm primã & propriam. 12 met. cõ. 44.

Intelligẽtiæ oẽs intẽdunt motũ diurnum qui est primi motoris actio 12. primæ philosophiæ. co 44.

Intelligentia prima mouens primũ cęlum est quasi finis cõis & vlis habens actionem cõem, dispõ. n. in iuuamento corporum cœlestium in creando entia quæ sunt hic, & conseruando ea est, sicut dispõ regẽtis[illegible] bonoꝝ qui iuuãt se adinuicẽ in regendo bonam ciuitatem. 12. meta. cõ. 44.

Intelligentię mouẽtes orbes pp ista assimilantur artibus sibi subseruiẽtibus, quæ tandem ordinantur ad vnam artem principalem, a qua accipiunt sua prĩcipia, sed differũt, qa formæ artis mouentes sunt in mã, intelligentiæ autem non 12. meta. cõmen. 44.

In intelligentiis non est potẽtia, quare neq; agens, ab agente. n. nihil puenit nisi extractio eius quod est in potentia ad actũ. 12. me. cõ. 44.

Intelligẽtiarum dñia in dignitate & nobilitate est rerum in eadem specie existentium, & propterea vna est causa alterius, in paraph. meta. tract. 4.

In intelligentiis tm̃ est intellectus & intellectum & perficiens & perfectum, quemadmodum artes perficiuntur adinuicem, & reducuntur omnes ad artem vlem continentẽ illas a quã omnes sua principia sumunt 12. meta. cõ. 44.

Intelligentiæ primæ scientia comparatur primæ philosophiæ, & sciẽtię aliarum intelligentiarum sunt similes aliis scientiis propriis particularibus quæ sunt sub prima philosophia, sicut dñs Nicolaus Peripateticus. 12. meta. cõ. 44.

Intellectus primus seipsum intelligit, etenim non videre quædã melius est q̃ videre si optimum sit intelligentia. 12. meta. tex cõ. 51.

Indiuisibile oẽ est quod materiam non hẽt. 12. meta. tex. cõ. 51.

Intellectum est perfectio intelligentis. 12. meta. cõ. 51.

Intel-

ceps

ceps & consequentes sunt. Themi. ibidem.

Intelligentiarum & orbium productio a prima fm Alpharabiū, Aui. & Algazelem qualis sit, vide in dispu.3.in du.13.& in sol.eius vide q̄ sit opinio Peripateticorum. Vide etiam ibidem in solone.18. prope finē. vbi dicit id qd̄ narrauit Algazel nomine Philosophorum in intelligentiarum ordine & modo ipsarum influentiarum, & in earum numero nō est demonstratū, neq; determinatū a Philosophis. Et iō de hoc nihil in libris antiquorum reperitur, & ibidem in sol.20 dub. dicit. hoc q̄ dicit Algazel nomine Philosophorum in entium processu, vnde ab Auicē. reperitur, & nōnullis sequacibus eius, & ibidem in solone.24. dicit q̄ Alpharabius & Auic. fuerunt primi qui has ambages posuerunt.

In intelligentiis cā est simplicior causato, & in prima intelligentia cum sit simplicissima nō est causa neq; causatum, sed oīmoda simplicitas & vnitas, sed in posterioribus intelligentijs bene pōt pluralitas intelligi, & secundus intellectus vel secundum causatum est. Simplicius 3.& sic deinceps disputa.3. in solō. 14. dubij. vide etiam pro hoc 3. de aīa cō.5.in sol.3.q.& in cō.14.

Intelligentia secūda ex hoc quod intelligit seipsam & suum principiū, si ex hoc qd̄ seipsam intelligit ab ea ꝓcedit q̄dam res, & ex eo quod intelligit suum principium procedit alia res, quia habet duas formas sequeretur q̄ esset composita cōtra Alga.& Auic. ibidem.

Intelligere quo secunda intelligētia intelligit primā est idem cū seipsa. ex dispu.3.in sol.15.dubij. Inde patet fm Auer. q̄ intelligentia secūda intelligit primā per suam propriā essentiam contra modernos.

Intellectio secundæ intelligentiæ est de relationis natura, sed in hoc deficit a gradu primi principij: primū enim est de natura entis de se esse habentis. ibidem.

Intellectio, & iudicium, & cōprehensio non sunt motus. Themist. contra Theophra.1.de aīa.cap.17.concordat Auer 8.phy.cō.40. vbi tales comprehensiones dicit esse motus equiuoce dictos. vide et Themis.1. de aīa.ca.25.super tex.cō.62.& 63. vbi dicit q̄ iudicium non est motus, sed quies & trāquillitas potius. & in eodem cap. sup tex.64. inquit, iudicare, sentire, cōprehendere nullo pacto sunt motus, aut si sunt nō sunt eodem iure cū cæteris, sed functiones & actus animæ appellātur, & hoc probat authoritate Arist.2. de anima.tex.cō.57.& 58.& 3.de aīa.tex.cō.28.

Intelligentiæ non differunt ex simplicitate & pluralitate ad inuicem, sed ex causa & causato. disput 3. in solone.16.dubij. vide in concordātiis nuper editis.

Intellectus primus, vt est veritas concessa apud Philosophos, non intelligit nisi seipsum non aliud relatiuū scilicet ipsum esse principium, ibidem.& 12. meta. cōm.51. contra Themist. qui asseruit deum intelligere oīno relatiue inquantum se intelligit inquātū est causa oīum.

Intellectus primus solū habet verā & summā simplicitatem inter intelligens & intellectum, aliæ aūt intelligentiæ differūt in hac proprietate fm magis & minus ibidem.

Intel-

Intellectus perscrutatorem oportet præscire quid sit anima, & ante pręscire quid sit animatum. ex lib. destructio disp. 3. in solone. 16. dubij vide consimile in principio lib me theo. vbi ponit ordinem librorum scientiæ naturalis.

Intellectus indiuidua comprehendit, quia ipse indiuiduus est, diuidua vero quia vi sua contrahit & se questrat, ita vt tanq̃ indiuidua possint intelligi: nam cum hoc verbo quid sit rẽ esse significo .i. rõnẽ & & formã ipe cõicat, ipse ĩdiuiduũ & simplicem facit & primæ finitiões ipsæ sunt formæ, quas ille in materia positas a materia primum exoluit, demum intelligit. Them. 1. de anima cap. 20.

Intellectus licet ĩmobilis sit, afferre tñ possumus quemadmodum res quæ in motu sunt intelligit, nec. n. intelligit quatenus mouentur sed quatenus eandem formã & speciẽ obtinẽt, nec sm numerũ sed sm formã intelligit, etiam si res innexam materiam habeant & motum etiã intelligit eodem modo quo cætera, quia .s. formam ipsam & rationem motus intelligit, vt cum motum talem aut talẽ actũ esse declarat. Them. 1. de aĩa. cap. 21.

Intellectus nihil aliud est nisi cõprehensio entium formarum prout ĩmãles sunt. ex lib. destru. dispu. 3. in sol. 18. dubij.

Intellectus humanus & alij intellus cõicant in hoc ꝙ intelligunt entiũ formas, & ꝙ forma cuiuslibet ẽ id quod comprehendunt de formis entiũ & eorum ordine, sed differũt quia entium formæ causæ sunt humani intellectus, ab eis. n. perficit sicut quælibet res perficitur a sua forma, sed intellectio aliarũ intelligentiarũ est causa entium. ex lib. destru. disp. 3. in sol. 18.

Intellectum est perfectio intellectus sicut forma. ibidem.

Intelligentiæ separatæ ad vnũ principium separatum reducunt, quod est principium oĩum causarum, & forma & ordo quæ in hoc principio sunt nobilior est formarum & ordinum, & hic ordo est cã & principium oĩum ordinũ. ex lib. destr. dispu. 3. in solone. 18. dubij.

Intellectus primus non intelligit nisi seipsum, & intelligendo seipsum omnia entia intelligit, sed ĩ nobiliori esse & ordine qui esse põt. ibid.

Intellectus qui est posteriorum primo intellectu, ita se hẽt ꝙ substantia eius est hoc ꝙ comprehẽdit de formis & ordinibus in primo intellectu existentibus & non intelligit posteriora, eo quia causatus est: & si intelligeret posteriora, iterũ esset causatus a causa. ibidem.

Intellectus prim⁹ id quod intelligit de ipso, vt dicũt Philosophi est omnium entium causa, & id quod intelligit quilibet posteriorũ de primo est quodammodo quod est cã propriorum entium, & quod est cã suiipsius. ibidem.

Intellectus diuinus seipsum cognoscendo nihil dicitur ignorare, & licet non intelligat entia sicut nos, quorum scientia causatur ab entibus, intellectus tamen dei intelligit oĩa in nobiliori ordine, qui ẽt patet ex eodem loco.

Intellectus dei scientia non est vlis neq; particularis, quia ambæ istæ sunt cãtę ab entibus, & sunt gñabiles & corrup. ibid.

Intellus dei si intelligeret entia prout

vt sunt causæ suæ scientiæ esset generabilis & corru & nobilius persi ceret a viliori. ibidem.

Intellectus diuini scientia est omnia entia, sed ĩ nobiliori esse q̃ sint in se ipsis. ibidem.

Intelligentiarum prouentus positus ab Auic. pp hoc ꝙ ab vna non prouenit nisi vnum nullus est, non. n. sequitur ex extensione vnius virtutis in pluribus rebus ꝙ sit ĩ ipsa virtute pluralitas. ex disp. 3. in sol. 18. prope finem. vbi et adducit rationem ex imaginatione seu intellectione oĩum intelligentiaꝝ q̃ sunt de eadem prima intelligentia: nã, vt inquit, non ẽ impoſe ꝙ ab eadẽ re sumantur diuersæ imaginationes, sicut non est impoſe ꝙ ex diuersis rebus sumat vna imaginatio: nos. n. in diurno motu opinamur ꝙ oĩa corpora cęlestia vnã rẽ imaginãtur: quapropter oĩa in tali motu diurno ab vno motore mouentur. s a motore stellaꝝ fixarum. cõ simile vide contra Auic. 12. meta. cõmen. 44.

Intellectus nomen dictum de ĩtellectu humano & separatis intelligentiis rationabilius est vt ingredi debeant tã vocabula equiuoca q̃ vniuoca. ex lib. destru. disp. 5. in solone 3. dubii.

Intelligibilia fm opinionem Aristo. sunt noua, & fm opinionem dicentium formas esse sunt æterna 7. meta. cõ. 58. idem 1. meta. cõ 49. & 7. phy. cõ. 20. & in 1. posteriorũ analiticorum in paraphrasi cõ. 2 & in 3. de aĩa cõ. 20. Ex quo patet quãtum errauerint qui tenent Auer. tenere Arist. non discrepare a Plat. in hoc ꝙ nr̃m scire sit reminisci: nam authoritates adductæ in dictis locis non recipiunt glosam. sicut vides.

Intelligere quod est in põa non venit ad actum nisi per aliud intelligere in actu 9. met. tex. cõ. 20.

Intelligentiæ separatæ impoſe est vt dẽt aliquã formã formarũ mixtaꝝ cũ materia 7. meta. cõ. 31.

Intellectus in mathematicis cõprehendit facile diuisionẽ formarũ a materiis, quia illæ inueniuntur in diuersis materiis, ĩ naturalibus vero difficile est, quia non potest abstrahere eas in imaginatione a mã.

Intellectus nõ differt a sensu fm Empedoclem, Parmenidem, & Homerũ, & mutatur fm cõplexionis mutationem. 4 met. tex. cõ. 21. & 2. de anima, tex. cõ. 150.

Intellectus nullus intelligit ꝙ cõtraria sunt sil, aut ꝙ sunt idem. 4. met. cõ. 21. & tex. cõ. 9.

Intellecta rerum fm Arist. notificãt sub̃as rerum, & non sunt sub̃æ eaꝝ 1. meta. cõ. 45.

Intellectus motus nõ est motus. ibi.

Intellectus animæ nostræ sic se hẽt ad ea quę manifestissima sunt ĩ natura, sicut oculi nocticoracũ se hñt ad lucem diei 2. meta tex. cõ. 1. vbi considera ꝙ fm Auer. exemplum illud nõ dicit impossibilitatem sed difficultatem. Et licet beatus Tho. & Scot. cum sequacibus studeant istam Auer. impugnare sententiã, aduertant tñ istã fuisse Aristo. opinionẽ: nã in 9. primæ philosophię Arist. loquens de intellectione taliũ rerũ simplicium & abstractarum inquit, ignorantia taliũ nõ est sicut cæcitas: cæcitas. n. ẽ vt vtiq; si I tellectiuũ nõ habeat aliquis, quem locum exponens D. Tho. ab ipsa tã dẽ veritate coactus dicit. Ex quo patet ꝙ fm sententiam Aristo. humanus

manus

manus intellectus pōt pertingere ad intelligendum subās simplices, quod videtur sub dubio reliquisse in 3.de anima.cum hoc quod fuit snia Theo. Alex.& Them.& oīum antiquorum peripateticorum, vt patet in 3.de aīa.cō.36.

Intellectus dispositio de re intelligibili est sicut dispositio sensus de sensibili.2.met. cō. 1. idem 3. de anima tex.cō.2.

Intelligere non solum est substantiarum sed accidentium. 1. meta. tex.cō.29.

Intellectus praticus differt a speculatiuo fine.3.de aīa tex.cō.49.

Intellectus speculatiui finis est scire tm̄, operatiui vero operari 3. de aīa cō.49.idem 2.meta. tex. cō. 3. & 3.de anima.tex.cō.34.

Intellectus est mouens sm ꝙ est desiderans, non sm ꝙ est cōprehēdēs 3.de anima.cō.49.

Intellectus oīs principiorum rectus est 3.de aīa.tex cō.51.

Intellectus in actu est cuius esse declaratum est in lib. de aīa. qui dat propria vl̄ia in rebus speculatiuis, & qui dat vera somnia Cōmenta. in lib.de Somno & vigilia.

Intelligentiæ abstractæ intelligunt naturas vl̄es, vt est declaratum in 1.philosophia.ex lib. de So.& vig.

Intelligentiæ abstractæ si intelligerent indiuiduum necessario essent materiales Cōmen.ibidem.

Intelligentia abstracta non est inopinabile vt det naturam vl̄em indiuidui facti animæ imaginatiuæ, & anima imaginatiua recipit ipsum particulariter sm ꝙ est in materia quemadmodum dat perfectiones animales vl̄es,& mā recipit eas particulares.ibidem.

Intellectus & intellectum sunt idem in corporibus cœlestibus 1.cap. de substantia orbis.

Intelligentiæ credere inconueniens est, vbi aduerte ꝙ intelligentia sumitur pro imaginatione 3. physic. tex.cō.75.

Intellectus tria hēt quæ pñt quæri de ipso,quorū vnū est vtrū in substantia intellectus sit transmutatio aut alteratio.secundū ē,vtrum suū esse in se sequatur alteratione͂ & transmutationem essentialiter itaꝙ sit facta in rei veritate,tertiū est vtrū suum esse sequatur alteratione͂ per accn̄s.7.phy.cō.20.

Intellectus qui est postrema perfectio hoīs,non est admixtus cū materia 2. met. cō. vlt. idem 3. de aīa tex.cō.4.& in cō.5.diffuse.

Intelligibile est per formam & sensibile per materiam. 1. cœli. cō. 92.

Intelligentia quę est virtus in natura cœlesti quodammodo assimilatur formæ naturali, & quodammodo assimilatur formæ abstractę.2.cœli cō.3.

Intellectus humanus non pōt comprehēdere veritatē cōparationis inter partes cœli q̄ sit nobilior,an illa q̄ est sub polo meridionali,an sub polo septentrionali. 2. cęli. cō. 16. vide in concordantiis.

Intellectus abstract' acqrit pfectam nobilitatē sine actione, quia actio eius est eius subā 2.cę.cō.62.

Intellectus ex profundarum rerum scrutinio exercetur & in actū deducit & summū inde perfectionis gradum pertingere pōt. Auer. in para. 2. de cęlo summa 3.quæsito.5.

Intellectio nō fit in tpe, licet tpe existēte intelligamus & contēplemur 7.phy.20.& Them. ibi aperte.

Intel-

Amplius Cômenta. 5. de anima. cômen. 19. expressè dicit ꝙ qui cô cedit demonstrationem de intellectu agente per quam ostendit ipsum esse immixtum & separatum de necessitate oportet côcedere cõsimilê demôstrationê de ĩtellectu materiali: nam quemadmodum intellectus agês ex hoc ꝙ creat oês formas materiales: abstrahêdo eas a materia & trãsferendo eas de ordine in ordinê, oportet ꝙ nô sit corpus, neq; virtus ĩ corpore, nec vnitᵉ aliqua forma materiali, eodê mô intellꝰ materialis cũ recipiat oês formas materiales debet esse denudatus ab oĩ materialitate, ita ꝙ erit simplex & separatus: manifeste autem patet quòd dictum suum nullum robur obtineret si tenuisset intellectum agentem non esse partê aĩæ nostræ, sed deũ: nã tũc hêt manifestã instantiã aduersarius quia dicam sibi ꝙ non oportet, si côcessero virtute illius demôstrationis intellectũ agentê esse separatũ qdᵉ per consimilê deberet côcedere de intellectu materiali, quia dicã nô esse côsimilitudinê immo est maxima diuersitas, nam scia dei est causa entiũ, & scia intellectus materialis est causata ab entibus, scia dei est substantia eius, & intelligibile, & intellectus in eo sunt idem oĩbus modis, secus longe est de intellectu materiæ. Amplius. 12. primæ philosophiç. cô. 17. recitat opinionê Alexã. ponêtis solũ intellectũ adeptũ esse immortalê. v 3. intellectũ agentê & intellectũ materialem esse generabilê & corruptibilem, & similiter intellectũ in habitu. v 3. speculatiuũ, postea recitat opinionê Theo. & Themist. & aliorum peripateticorũ asserentiũ intellectũ materialê remanere, & ꝙ intellectus agês est abstractus, & est quasi forma in intellũ materiali & qdᵉ est quasi côpositus ex materia & forma, & ꝙ ipse creat intellecta vno modo & recipit eã alio modo. postea vero ipse recitat opinionem propriã, vbi dicit ꝙ in lib. de materia perscrutati sumus de istis duabus opinionibus, & diximus ꝙ intelligẽtia agês est quasi forma in intellectu materiali, & ꝙ ipsa agit intellecta & recipit ea ſm intellectũ materialem, & ꝙ intellectus materialis est ingenerabilis & incorruptibilis: & declaramus illic ꝙ hæc est sñia Aristo. & ꝙ intellectus in habitu habet partê gñabilem & corruptibilê: illud antᵉ qdᵉ corrũpitur est actio eius, in se aũt non corrupitur & ꝙ ex extrinseco intrat nos. &c. vbi patet ꝙ refert se ad declarationê libri de aĩa: manifestum, est aũt ex pñti authoritate in cômen. 4 & etiam in cômen. 5. & in cô. 17. 18. 19. & 20. & 36. ꝙ ipse ponit intellectũ agêtê & intellectũ materialê esse duas dñas siue partes essentiales aut potestatiuas aĩæ rônalis, quarũ vna est tãq̃ forma, & alia est tanquã materia, aut tanquã locus respectu alterius quia intellectus materialis ſm aliquem respectũ pôt dici sicut materia, & ſm aliũ respectũ verius dicitur locus intellectus agentis quã materia, vt declaraui in 12. primç philosophiæ. in cô. 17. Nec obstat authoritas Auer. in 3. de aĩa, côm. 20. vbi dicit, côsidera igitᵉ qñ est dñia inter istas tres opiones. s. Platonis, Themistij, & nñam opinionê, & ſm expônem Themistij nô

Tab.Com. BB indi-

indiget in istis Itellectis nisi ad ponendũ ĩtellm mãlẽ tm̃ aut intellectũ materialẽ & agẽtem fm modũ sĩitudinis, vbi enim nõ ẽ uera generatio nõ est agẽs; & nos cõuenimus cũ Alex. in mõ ponendi intellectũ agentẽ, & differim9 ab eo in nã intells materialis, & differimus a Themistio I nã intells qui est in habitu, & in mõ ponendi intellm agentẽ. Non. n. intellexit Cõmen. se cõuenire in intellectu agẽte cũ Alexã. pro quanto posuit intellm agentẽ esse deũ; quia de hoc nulla fuit facta mẽtio ab Auer. in illo loco, nec in toto 3. de aĩa, est aliquis loc9 expressus vbi ponat hoc, sed cõuenit in mõ ponẽdi intellm agẽtẽ quæcunq; intelligentia sit, uel de9 uel alia de hoc nõ curat, nã in tali modo discrepat a Them. & conuenit cũ Alex. Them. enĩ nõ posuit intellm agentẽ nisi fm modũ sĩitudinis, sicut sibi imponit Cõmẽt. ibi. & in 3. de aĩa. cõm. 5. in solõne 1. qõnis. voluit. n. Them. & Theophrastus ꝙ intellectus mãlis, & intellectus agẽs, & intells speculatiuus sunt vnus intells fm subiectũ, & nõ differunt nisi p tres dispõnes ꝗ accidũt sibi, vñ fm The. intells agẽs non agit uere producẽdo spẽs & intentiones in ĩtellectu materiali, nec ĩtells materialis uere recipit, sed ista intelligũtur fm sĩitudinẽ & fm modũ intelligendi nr̃m. & ideo opinati sunt intellm speculatiuũ simpl'r esse æternũ, sed Alex. posuit intellectũ agentẽ uere ꝓducere spẽs, & intellectũ materialẽ recipere: in hoc mõ igit' ponẽdi concordat Auer. cũ Alex. in intellectu agente, & discrepat a Themi. quia Themisti9 posuit fm modũ sĩitudinis, & Alexã. fm ueritatẽ, & nõ ẽ cõueniẽtia in substãtia posita, quia iã apte dicit intellm agẽtẽ esse partẽ aĩæ, & eius dr̃iam: nunquã autẽ Arist. nec Cõmẽt. alicubi dixit deũ esse partẽ, aut dr̃iam aĩæ nr̃æ: hoc enim ẽ remotũ ualde ab excellẽtia & simplicitate dei. Nõ obstat authoritas Cõm. in. 12. primę philosophiæ. in cõm. 38. ubi dicit sup illis verbis philosophi, deductio qualis optima paruo tpe nobis. Ex hoc apparet bene ꝙ Arist. opinat' ꝙ forma hoĩum in eo ꝙ sũt hoĩes nõ ẽ nisi p cõtinuationẽ eorũ cũ ĩtellu, qui declarat' in lib. de aĩa esse principiũ agẽs nos & mouẽs nos: ĩtelligẽtiæ. n. abstractæ in eo ꝙ sunt abstractæ debẽt esse principia eorũ, quorũ sunt prĩcipia duob9 modis, fm ꝙ sunt mouẽtes & fm ꝙ sunt finis: intelligẽtia n. agẽs in quãtũ ẽ abstracta & ẽ principiũ nobis, necesse ẽ ut moueat nos, sicut amatũ amãs, & si oĩs motus necesse est ut cõtinuet' cũ eo a quo fit fm finẽ, necesse est ut ĩ postremo cõtinuet' cũ hoc ĩtellecto abstracto, ita ꝙ erim9 depẽdẽtes a tali principio a quo cęlũ depẽdet, ꝗuis hoc sit paruo tpe nobis sicut dixit Arist. Nõ. n. uoluit Cõm. dicere in pñti authoritate intellm agentẽ esse deũ; qui est primus motor qui sit nr̃a pfectiõ ĩmediate: nã dicit ꝙ perfectio seu forma hoĩs in eo ꝙ homo est p cõtinuationẽ eius cũ Itellectu abstracto qui declaratur in lib. de aĩa, sed intells qui declarat' in lib. de aĩa ꝗ est hoĩs forma ẽ intells agẽs, qui ẽ pars aĩæ nr̃æ, & nõ est primus motor, quia de primo motore nõ uerificatur ꝙ sit pars aĩæ nr̃æ. unde ratio Auer. in hoc cõsistit, quęlibet

forma abstracta inquãtũ ẽ abstracta est duobus modis principiũ & cã vt cõparatur ad suũ causatũ, uidelicet ƒm agẽs & ƒm formã seu finẽ; sed in telligẽtia agens q̃ est abstracta est hominis inquantũ homo perfectio & forma per suã continuationem cum eo, ut est declaratum in. 3. de anima. in cõm. 5. & 36. Igitur est principium hoĩs duobus modis. videl. secũdũ agens et ƒm finẽ: ƒm agẽs cõtinuatur hoĩ in principio: ƒm finẽ cõtinuat' hoĩ in postremo. vñ queadmodũ cęlũ depẽdet a primo motore qđ ẽ principiũ abstractũ duplici modo secũdum agens, & secundum finem, sic etiã a ꝓprio abstracto qđ ẽ intellectus agẽs depẽdet hõ isto duplici mõ, est igi' similitudo in gñe principij abstracti quaten' abstractũ, sed nõ similitudo in spẽ uel in numero vt illudmet principiũ numero qđ mouet cœlũ in rõne formæ & finis, illudmet moueat nos ĩmediate hoc duplici mõ: hoc. n. falsum ẽ, q̃a tale qđ mouet nos est intellẽ, q ẽ declaratus in lib. de aĩa. & iste ẽ pars aĩæ nostrę & nõ ẽ primus motor: bene uerũ est ꝙ hõ p intellm agentẽ cõtinuat' ẽt primo motori; quia ab illo & cœlũ & tota natura depẽdet. vñ in. 3. de aĩa. com. 36. vbi loquitur de ista cõtinuatione dicit, ꝙ manifestũ est ꝙ cũ iste mot' cõplebitur: statim iste intellẽ nobiscũ copulabitur oĩbus modis, & tũc manifestũ est ꝙ proportio eius ad nos in illa dispositione, est sicut proportio ĩtellectus in habitu ad nos, & cũ ita sit, necesse est vt hõ intelligat p intellectũ sibi propriũ oĩa entia, & vt agat actionem sibi propriã in omnibus entibus, sicut intelligit per intellectum qui est in habitu qñ fuerit continuãs cũ formis imaginabilib' oĩa entia intellectione propria: hõ igitur ƒm hũc modũ, sicut dicit The. assimilatur deo in hoc ꝙ est oĩa entia quoquõ & sciens ea quoquo modo: patet autẽ The. nõ tenuisse intellectũ agentẽ esse deum, cuius authoritatẽ adducit Cõmenta. in declarando hoĩs felicitatem p intellectum sibi propriũ cõsistere in intellectione omniũ entium quoquomodo, quia The. 3. de aĩa. 31. cap. expresse inuehit cõtra Alexan. hoc opinãtem, nõ aduertũt isti ꝙ sunt ordines & gradus in perfectione & beatitudine entiũ, & ꝙ distãtiæ entiũ sunt valde diuersæ ĩ hoc. unde Arist. 2. cœli. tex. cõm. 64. & 65. distribuit entia in quatuor ordinibus; vt bene colligit Cõment. in cõm. 66. primus enim ordo est entium cõsequẽtiũ nobilitatem pfectam sine operatione: & talia, vt asserit, diuersantur secundũ magis & minus. felicitas enim substantiarum separatarum non consistit in puncto, sed habet latitudinem: scribit enĩ Auer. in lib. destruct. disp. 3. in solutione. 17. dubij. quod nõ omnes intellectus sunt in vno simplicitatis gradu: non enim sunt in vno relationis gradu ad primum principium, neque aliquis eorum simplicitatẽ habet, similem simplicitati primi principij: primus enĩ habet de se esse, & alij habent esse relatum, & post paulo dicit: nõ. n. sequitur quod quamuis intellect' intelligens & intelligibile in separatis intelligentijs sit vnum & idem, quod sint equales in simplicitate. Philosophi enim ponunt ꝙ

BB ij intel-

intell's differũt in hac proprietatẽ ſm magis & min', & dicta ſimplicitas nõ reperit ſm veritatẽ niſi in prĩo ĩtellectu, & cã huius ẽ ꝙ ſuba primi intell's eſt quid p ſe exñs, & alij intell's intelligunt de ſeipſis ꝙ in primo intellectu cõſiſtãt. vnde ſi intell's intelligẽs & intelligibile in quolibet horũ intellectuũ eſſẽt in gradu vnitatis ꝙ ſunt in primo eẽt ipſorũ ſuba ſĩlis ſubæ aliorum qđ eſt falſum, eandẽ ſnĩam ſcribit, 12. primæ philoſophiæ. cõ. 44. cõtra Auic. ponentẽ primã intelligẽtiã nõ eẽ cãm immediatã oĩum: dicit n. ꝙ iſte ſermo ẽ imaginabilis: nõ enim eſt illic prouetus, aut cõſecutio, neq; actio: ita ꝙ dicam' vna actio cõſequit agentẽ: tñ enĩ eſt illic cã & cauſatũ ſm ꝙ dicim' ꝙ intell'm eſt cã intelligẽtis, & cũ ita ſit nõ eſt impoſſe vt illud qđ eſt p ſe intelligẽtia & intell's ſit cã plu riũ entiũ ſm ꝙ de eo intelligũtur multi modi: illud igit qđ intelligit motor corpis cœli de prĩo motore, & eſt cã in aĩa cœli, aliud eſt ab eo qđ intelligit ex eo motor ſaturni orbis, & ſilr ẽ de vnoquoq; eorũ, ſ. ꝙ pfectio vniuſcuiuſq; eorũ eſt in ĩtelligẽdo cãm primã & ꝓpriã. Ecce igit ꝙ ſi in ordine abſtractorũ ẽ dña in pfectiõe, & cũ ĩ vnoquoq; orbe alicui' planetę sũt plures motores partiales q ordinant ad motorẽ principalẽ illius ſtellæ, & felicitas eorũ cõſiſtit in intelligendo cauſam primã quæ eſt vniuerſalis oĩbus & etiam in intelligendo cauſam ꝓpriã: nã in talibus intellectibus eſt pficiens, & perfectũ, ſic hoĩs btĩtudo conſiſtit ĩ intelligendo cãm primã & ĩ ĩtelligẽdo cãm propriã: vnde p propriã cãm intelligit cãm primã, qa p intell'm agẽtem ĩtelligit deũ & aĩa abſtracta: & iſta eſt via Cõmẽ. Nã 3. de aĩa. cõ. 5. in ſolutio. 2. qõnis verſus fi nẽ dicit, & ideo opinandũ eſt qđ iã apparuit nobis ex ſermõe. Ariſ. ꝙ in aĩa ſunt duæ partes ĩtellectus quarũ vna eſt recipiens cuius eſſe declaratum eſt: alia aũt eſt agens, & eſt illud quod facit intentiones quæ ſunt in virtute imaginatiua eſſe mouentes intellectũ materialem, & hæ duæ partes ſunt non generabiles, neq; corruptibiles, quid clarius dicere potuit: & parũ infra qua Themiſtius tenuit intellectum ſpeculatiuũ eſſe cõſtãntem ex ĩtellectu agẽte & materiali: tantum ipſe dicit ꝙ in aĩa ſunt tres partes intellectus, ſ. agens, recipiẽs, & factũ, & duæ iſtarũ ſunt æternæ ſimplr, ſ. agens & intellectus recipiẽs, ſed intellectus tertius. v3. ſpeculatiuus quodãmodo ẽ gñabilis & corruptibilis & quodãmodo eſt æternus: nã rõne intentionũ imaginatarũ a qua habet qđ ſit ver' intellectus ſpeculatiuus eſt corruptibilis, ſ3 rõne intellectus materialis a quo hẽt ꝙ ſit vnũ entiũ ſic eſt ęternus: ſimiliter ẽ æternus ſm ſpẽm, ſ3 ſm indiuiduũ eſt corruptibilis. Amplius Cõmẽ. in 3. de aĩa. cõ. 20. exponẽs verba tex cõm. 19. vbi litera translationis arabicæ habet & iſte intellectus eſt etiam abſtractus, dicit ꝙ lv etiam ſignificat non ſolum intellectũ agentẽ eſſe impoſſibilem & immixtum, verũ etiam alium intellectum. v3. materialẽ, & dicit ꝙ ĩ hoc cõuenit The. cũ eo, & diſcrepat Alexãder, patet aũt ſi videant verba The. ꝙ ipſe poſuit intell'm agentẽ nõ eſſe deum

vt

vt Alexãder, sed posuit ipsam pertinere ad aĩam rõnalẽ, 13 rõne distinguaťab intellu mãli ſm The.

Intellectus materialis nullã hẽt in sui substantia de formis materialibus. 3. de anima. tex. cõm. 4.

Intellectus materialis non est corpus neq; virtus ĩ corpore. ibidem.

Intellectus quo opinať & intelligit aĩa nihil est actu eorũ q̃ sunt ante intelligere. 3. de aĩa. t. cõ. 5. vbi Cõmenta. dicit in principio com. 5. & ista ẽ diffinitio intells materialis. videlicet, ꝙ est illud qđ est in potẽtia oẽs intẽtiones formarum materialiũ vl̃ium, & nõ est ĩ actu aliqđ entium anteq̃ intelligat illud.

Intells agẽs est principiũ ad quasdã res q̃ sũt sub orbe lunę, sed primũ principiũ est principiũ oĩum terũ. Auer. in paraphrasi meta. tract. 4. Inde patet cõtra Alexã. achillinũ, & Suessanũ, qui tenẽt intellm agẽtem esse deũ ſm Auer. idẽ ẽt colligeex Auer. ibidẽ in tract. 4. vbi dicit ꝙ intells noster siquid ĩtelligit de abstractis est ſm ordinem, & id qđ primo cõprehẽdit est id qđ est ꝓpinquus nobis & ẽ intells agẽs: & sic gradatim vsq; ad primã intelligẽtiã, & parũ infra dicit, & id qđ diximus est via Arist. & sociorũ eius. nã ipsi ostendũt intellm agẽtẽ cognoscere ea q̃ sunt hic. i. sub ipso: & nihil differt siue admiserimus hoc in intellectu agẽte siue in eo qđ ẽ supra ipm de his pricipijs. intells materialis recipit oẽs foras materiales vl̃es, sed materia recipit formas oẽs materiales sensibiles ñ cognoscẽs neq; cõprehendẽs. 3. de aĩa. cõ. 5. in principio. & ibidẽ cõ. 28. & Cõmentator reddidit cãm in cõ. 5. quia materia non cognoscit, & ẽ quia recipit formas diuersas & istas, & tu considera sup hoc.

Intellectus speculatiuus est generabilis & corruptibilis pp subiectum ꝑquod est verus. i. pp intentiones imaginatas nõ pp subiectũ per qđ est vnũ entiũ. i. pp intellm mãlem 3. de aĩa. cõ. 5. in sol. primę qõnis.

Intellu materiali & intẽtione intellecta in actu fit maxiẽ vnũ: quod enĩ fit ex eis nõ est aliquid aliud sicut est in alijs cõpositis ex mã & foã. 3. de aĩa. cõ. 5. in sol. 2. qõnis.

Intells agens nunq̃ cessat a creãdo intellecta simplr & ĩ tells materialis ĩ recipiẽdo, licet cessent ab hac, scilicet gñone vel ab hac receptione. 3. de aĩa. cõ. 5. in sol. qõnis. 2.

Intelligentia quælibet excepta prima habet aliquid simile materiæ, & aliquid simile formę, & nulla intelligentia est liberata a potentia simpliciter, nisi prima, quæ nihil intelligit extra se. 3. de aĩa. com. 5. in solutione quæstionis. 5.

In intelligẽtia prima essentia ei⁹ est quiditas eius: in alijs aũt quiditas & essentia diuersanť qnoqũo. ibi.

Intelligentiarũ multitudo intelligi nõ posset nisi esset hoc gen⁹ entiũ, qñ sciuim⁹ in scĩa de aĩa. ibidem. & commen. 14.

Intells recipiens necesse ẽ vt intelligat intellm in actu: cũ enim intellexerit foras materiales & dignior est vt intelligat foras abstractas. 3. de aĩa cõ. 5. in solõne qõnis. 3.

Intells agentis respectus ad intellm materialẽ est respect⁹ lucis ad diaphanũ, & respectus formarũ materialium ad ipsum est respect⁹ coloris ad diaphanum. ibidem.

Intells materialis pficiť per intellm agentẽ & illuminaťp ipsum. ibid.

cap. perfectionis iudicis: actio aūt non est ſm illū modū in capro per fectionis agentis. 3. de aīa. cō. 19.

Intell's passiuus corruptibilis est, & sine hoc nihil intelligit anima 3. de anima. tex. cōmen. 20.

Intell's materialis est prior in nobis quā intell's agēs ſm cōtinuationē ſm Them. & Cōmēt. ſed ſm Alex. est prior ſm esse & gñonē. 3. de aīa cōmen. 20. contraponentes in via Cōmen. intellectum esse formam formaliter inhærentem hoī.

Intell's materialis cū fuerit acceptus simpliciter & non respectu indiui dui nō erit prior aliquo mō priora tatis ītellectu agēte. 3. de aīa. c. 20.

Intell's in habitu est alius ab intell'u agēte ſm Alex.: & hoc oportet credere, artifex enim aliud est ab arti ficiato, & agens ab acto cōtra The mistiū, qui opinabatur oppositū 3. de anima. comm. 20.

Intellectui materiali non accidit ut qñque intelligat & qñq; nō, nisi re spectu īdiuidui, nō in respectu spe ciei. 3. đ aīā. cō. 20. idē cō. 5. 19. ib.

Intell's agens cum nō fuerit accept' respectu alicuius indiuidui, nō inuenitur qñq; abstrahens & quandoq; non, sed semper inuenitur ab strahere. 3. de aīa. cōm. 20. & 19.

Intell's materialis & ītell's agēs sunt duo uno mō, & sunt unū alio mo do, sunt enim duo per diuersitatē actionis eorum: actionis. n. intell's agētis est gñare, istius aūt informari. sunt aūt unum quia intell's materialis perficitur per agētē & ītelligit ipsum. 3. de aīa cōm. 20.

Intell's ī libro de aīa dr̄ quatuor mo dis. s. de intellectu materiali, & de intellectu agēte, & de intellectu in habitu: & de uirtute imaginatiua. 3. de anima. com. 20.

Intell's agēs & intell's materialis nō ponūtur in aīa nostra ſm opīonē Themistij nisi secūdum modum similitudinis, vbi enim nō est vera gño nō ē agēs. 3. de aīa. cōm. 20.

Intellectus agens patiens & faciens idem sunt secūdum subiectum secūdum opinionem Themistij. 3. de aīa. cōm. 20. uide pro hoc The mistium. 3. de anima. cap. 25.

Intell'u quē Arist. uocauit passiuū. in 3. de aīa diuersant hoīes ī qua tuor uirtutib' dictis in topicis: & p istum ēt ītellectū homo differt ab alijs aīalibus. 3. de aīa. cōm. 20.

Intellectus materialis est qui appre hendit simplicia & q cōponit ea. oportet enim ut uirtus comprehē dens simplicia & composita sit ea dem contra Auem pacem asserentem uirtutem compositiuam esse diuersā ab imag. 3. de aīa. cō. 22.

Intell's agēs non intelligit priuationem oīno. 3. de aīa. cōmen. 25.

Intell's cōprehendit priuationē per habitum. 3. de aīa. tex. cōm. 25.

Intell's nō oīs sed ipsius qđquid erat esse uerus est. 3. de aīa. tex. cō. 26.

In intellectu māli non accidit fides nisi qa intellectū eius ē materiale, idest compositum. 3. de aīa cō. 26.

In intellectibus separatis cōprehensio eorum est formatio tantum & veritas in eis nunquā admiscetur cum falsitate. 3. de aīa. cōm. 27.

Intell's in ꝓpōne negatiua prius di uidit ꝑdicatum a subiecto postea cōponit ea. 3. de aīa. cōm. 22.

Intellectuale desiderium differt a desiderio sensibili, quia sensibile non mouetur nisi apud pręsentiā sensa ti in actu, econtrario intellectuali. 3. de anima. cōmen. 29.

Inaĩata

Contra diuum Thomam ponentẽ accidẽtia indiuiduari per substãtiam.

ſtractæ intelligantur accidentia.
Indigeſtio ē a frigiditate. 4. metheo rorum. tex. com. 14.
Indigeſtionis tres ſunt ſpecies, omotes, moliaris, ſtatenſis, ſupra.
Indigeſtio eſt imperfectio ꝓpter indigētiam proprię caliditatis. 4. me theororum. tex. com. 18.
Indiuidua alia ſunt ſubſtantiarum, alia accidentium. Cōmen. in com. libri de diuinatione ſm quietem.
Indiuidua ſubſtantiarū quędā ſunt ſubſtantiarū ſimpliciū. ſ. partes ele mentorū, quędā vero ſunt ſubſtantiarum cōpoſitarum. ibidem.
Indiuidua ſubſtātiarum cōpoſitarū quędā habēt aīas, vt aīalia & vegetabilia, quędā ſunt carentia aīa, vt minerę. ibidem.
Indiuidua ſubſtantiarū oīa ſunt ter minatarū cārum agētiu; cū nullū indiuiduū ſubæ īueniat̃ caſu. ibid.
Indiuidua aīalium & plantarū ſunt determinata in eē, & ſunt determi natarū cārum p motus corporū ſupercęleſtiū, vt eſt declaratū in lib. de aīalib. & vegetabilibus. ibid.
Indiuidua accidētium quędā ſunt a cauſis nālibus, quędā vero a naturalibus, & voluntarijs. ibid.
Indiuiduū nullū a nā fit eſſentialr niſi ſm ſciam, āntem inſtrm eius artificis, ſicut dicit Ariſt. nō moueẽ niſi ſm artificem ex cōmen. lib. de diuinatione ſm quietem.
Indiuiduum cōpoſitum, licet nō ſit principium in doctrina demōſtratiua, eſt tñ principium acquiſitionis vl'is, quod eſt principiū doctrinæ demōſtratiuę. 1. phy. com. 1. & eſt ſnīa Ariſ. in calce primi poſter. in illo cap. de principijs autē. hoc idem habet Com. 12. met. com. 4.
Indiuidua cęterorum prædicamentorum præter ſubſtantiam ſunt in indiuiduis ſubſtantiæ. primo phy. com. 15. & 7. meta. com. 2. vbi dicitur quod manifeſtum eſt, ꝙ indiuiduū ſubſtātiæ eſt prius indiuiduis aliorū accidentium. Caueāt igitur ponentes principium indiuiduationis eſſe quantitatē, aut aliquod accidens, ſiue abſolutum, ſiue reſpectiuum.

Cōtra ponētes quātitatē, aut accidēs aliquod eē principiū īdiuiduationis.

Inductio in qua non inducunt̃ oīa particularia eſt rō imperfecta. primo phy. cō. 48. vide. 2. prior. ca. 23.
In deſcriptionibus nō poteſt aliquis facere plus iſto. ſ. Ariſt. i. nullus potuit melius deſcriptiones aſſignare. 2. phyſi. com. 1.
Inductio, & diuiſio, & ſyllogiſmi hypothetici. v; qui ſunt nā hypothetici vſitātur in declaratione eorū, quę indigēt modicula innuitione, & nō adducunt̃ ad declandū nāſr. ignota 2. phy. com. 3. & in 6. phyſi. com. 41. & in. 1. prior. in digreſſione de ſyllogiſmo hypothetico, & alibi frequēter.
In diffinitione paris & imparis non apparet materia, ꝗ eſt cā tranſmutationis. 2. phyſ. com. 19. & 6. met. tex. com. 2. & 7. met. tex. com. 36.
In diffōne ſimi apparet mā, nō aūt in diffinitione cōcaui. idem vbi. ſ.
Indiuiduū ſubę famoſi⁹ dr̃ ſūa īter oēs ſignatiōes ſubę, & vide cā; ī paraph. met. Auer. trac. 1. ca. 1. đ ſuba.
Inductio demōſtratiua eſt qñ acquirit̃ certitudo, & vl'itas anteꝗ compleant̃ oīa particularia. 2. phy. cō. 80. vide idem 2 priorum. ca. 23. & 8. phyſic. com. 33.
In diffinitionibus rerum naturaliū apparet materia, aut manifeſte, aut conſecutiue. 2. phy. t. c. vltimi.
Indiuiſibile ſuppoſitum indiuiſibili

ex

ex parte qua est indiuisibile, nō facit aliquid maius. 6. physi. com. 2.

Inductio in qua non percipitur, ꝙ prędicatio sit essentialis, nó dat certitudinē naturalē, licet ī ea oīa particularia inducunt. 8. phys. cō. 33. vide in 2. priorum. cap. 23. vide ēt in 2. phy. com. 80.

Indiuiduum prędicamēti substātię est prius inesse indiuiduis accidentiū, & hoc est manifestū. 7. primæ philosophiæ. com. 2. Ex quo elicit primo indiuiduū prædicamēti subę nō esse hoc, & vnū numero p aliquid de pdicamentis accñtiū. 2. elicit alia pdicamenta habere propria indiuidua formaliter distincta ab indiuiduis substantiæ, & ꝙ non tantū accidentia indiuiduentur ex subiectis in quibus existunt. & huius opinionis fuit etiam Simplicius in 4. physicæ auscultationis in tractatu de tēpore, in expositione tex. com. 132. ꝙ albedo in niue, & albedo in cerusa si cogitatione abstrahātur a suis subiectis adhuc differunt ab inuicem per proprias differentias albedinis: sunt. n. differentiæ albedinis & dulcedinis, & aliorum accidētium fm se seorsum a propriis subiectis sumptorū. sed pro opinione opposita videtur facere tex. com. 3. in. 7. primæ philosophiæ, vbi Arist. mouet quæstionem vtrum videre, & sanare, & sedere, vnumquodq; eorum sit ens, cū nihil ipsorum fm se sit, nec fm se aptum natum est, nec separari possibile a substantia, sed magis videns entium aliquid est, & sedens, & sanans: vide pro hoc quæ notaui in cōtradictionib' septimi met.

Nota contra d. Thomā, & Egidium Ro. & sequaces ipsorū

Indiuiduorū multitudo in eadē specie ex diffinitione prouenit. Commētator primo cęli. cō. 4. & 98. idē 2. de anima. com. 34.

Inductio in qua inducuntur omnia particularia est primus ordinū certificationis. primo cęli. com. 128.

Indiuidua supra quorum cōpositionem vincit ignis, perfectiora sunt ī esse, q̄ ea in quorum compōne vincit terra. primo de generatione. & corrup. com. 18. & elicitur ex tex.

In indiuiduis est processus in infinitū per accidēs. 2. de gñat. & corruptione. cō. vltimo. & 5. phy. cō. 13. & primo cœli. com. 22.

Indiuisibile esse ē dubiū, sed ignem esse est manifestū. vide in concordātijs. 1. de anima. com. 29.

Indiuiduū fit hoc per formā. ex. 2. de anima. tex. cō. 2. Forma est per quam fit hoc aliquid idem. ibidē tex. 8. & 60. Non valet autem glo. Thomistarum glosantium hāc, & consimiles authoritates quo ad actū existēdi: dicunt. n. ꝙ Com. & Ari. dum dicunt indiuiduum esse hoc per formam intelligunt, ꝙ indiuiduū existit in actu per formā, sed dicunt, ꝙ non habet vnitatem numeralem a forma, sed a materia: & isto modo nituntur euadere. Sed p vitam meam ista solutio stare nō potest, quia Commen. 2. de animā com. 9. in principio cōmenti dicit, cū declarauit, ꝙ ita est aīa de corpore, sicut forma de materia. Foṙa .n. in corporib' nālibus magis habet nomē substātiæ, q̄ materiæ, & ꝙ indiuiduū nō fit īdiuiduū nisi p formā, q a nō est indiuiduū nisi fm ꝙ ē ens in actu, & est ens in actu p suā formā non per suā materiam. vbi patet, ꝙ Commentator probat indiuiduum esse indiuiduum per formā, quia est in actu per formā. si autem

Nota de principio indiuiduationis.

si autem Commẽ.intelligit indiuiduũ esse indiuiduum per formã.i. existens φ formã, tunc accipit idẽ fm idem in probatione suipsius, & esset probatio eius. indiuiduum existit in actu per formã quia existit in actu per formã indiuiduũ, & ita esset petitio principij. Et ideo dicimus nos, φ indiuiduũ veritatẽ materialẽ habet a forma, & actualẽ existẽtiam etiã habet a forma: materia autẽ est principiũ receptiuum quod ẽ de integritate indiuidui, sicut pars essentialis eius. vnde primo de aĩa, com. 90. forma ẽ causa cõtinuationis & vnitatis numeralis: omne.n.quod ẽ vnum & cõtinuum est p suã formam, & non per suã materiam. Et nota qa multi Auerroistę in hoc grauiter decepti sunt.

Indiuisibile dupliciter dicitur actu, vel potẽtia. 3. de anima. t.c. 23.

Infinitum nõ desideratur ab aliquo neq; potest acquiri ab aliquo. & ideo errauit Auicẽ. dicẽs ex mente philosophorũ fuisse φ cęli in suis motibus appetunt infinitos situs particulares. ex lib. destruc. disput. 14. in solutione primi dubij.

Infinitus pcessus in causis apud philosophos est quodãmodo impossibilis, & quodammodo necessarius v3, quando infinitum sumit per se & recte, ita φ pcedẽs sit subsequẽtis causa, tunc est impossi: sed quando sumitur per accidẽs, & circulariter, ita φ corruptio pręcedẽtis sit necessaria in esse subsequẽtis, & φ sit ibi primũ agens, tunc infinitas ẽ possibilitas, & dat exẽplum pulchrũ de pluuia, vapore, & nube, & etiam in artificialibus. vide in lib. destruct. disput. 4. in solu. secundi dubii.

Infinitas fm Auic. nõ est impossibilis, nisi in rebus habẽtibus sitũ, sed nullus veracium philosophorũ posuit hoc, imo oppositũ põt ostẽdi demonstratiuẽ ex disput. 4. in solutione quarti dubij.

Infinitas causarum lucidissime demõstratur in omni genere causæ ab Auer. in paraphrasi meta. tract. tertio versus finẽ ab illo loco, & dicimus φ si ponamus plura causata q̃ duo, vsq; ad finẽ illius tractatus, vbi breuiter, & succincte adducit omnes rõnes. Arist. 2. met. circa hoc.

Infinitatẽ causarũ si quis negauerit, non poterit primã causam ab ęterno asserere. esse.n.cãtorum infinitorũ primam cãm æternalẽ infert, ex qua acqrit esse infinitũ. ex disp. 4. in solu. 6. dubij.

Infinitum corpus nõ erit, neq; sensibile, neq; intellectuale. 11. primę philosophiæ. cap. 9.

Infinitum nõ idẽ in magnitudine, & motu, & tpe, vt vna natura quædam. sed quod posterius est dr̃ fm prius, puta motus fm magnitudinem in qua mouetur, aut alterat, aut augetur: tẽpus autem propter motũ. 11. primæ philosophię. cap. 9. in fine. idem 3. phys. tex. cõmẽti 70. vide in cõcordãtijs nup editis.

Infiniti quedã spẽs reperitur, necessario sequẽs esse cuiusdam principij primi ab ęterno, & hoc nõ tantum reperitur in motibus cõtinuis vel separatis, imo in rebus etiam in quibus putari potest, φ præcedẽs sit causa sequentis, vt dicimus, φ homo gñat hominem sibi similem. ex lib. destruct. disp. prima in solu. 5. dubij. idẽ 5. phy. com. 13.

Infinitum nõ potest intelligi in suo esse ab anima ex lib. destruc. disp. prima

Infiniti

primo

primo cęli tex.c.54. Et ex illo.54 tex.aduertat diligenter peripateticus cõtra nõnullos temerarios im ponẽtes Arist.repetitionẽ & superfluitatẽ,cum tñ nihil sine forti rõne dixerit,vt scribit Cõment. 1. de gñatione.cõ.38.vnde ibi Arist.expresse testatur se alio mõ determinasse de infinito in physicis, quia vlr: hic vero alio modo.hęc etiam in diuersis sententijs easdẽ demon strationes adducit eodem modo, sicut dicunt quidam ꝙ fuerit malus metaphysicus, quia vident easdem demõstrationes adduci in plerisq; locis,quas adduxit in scientia naturali,sed videant quęso,ꝙ non adducuntur eodem modo, nec ad eundem finem videãt cõmentum 6.in 2.met.& cõmentũ.5.septimi.

Cõtra im ponẽtes repetitionẽ, & superfluitatẽ in dictis Arist.

Infinitum asserẽtes mundum eẽ in quantitate negant ipsum habere principium,siue æternum, siue nõ æternum. & qui ponunt,ꝙ mundi sunt plures, coguntur ponere plura principia. primo cœli. cõ.33.

Infinita potẽtia est maxime potẽtia oĩum potẽtiarum corporũ,cum sit maioris quãtitatis oĩum corporũ, potẽtiæ.n.corporum sequunť magnitudines eorum. 1.cœli.t.cõ.33.

Infiniti corporis necesse est infinitã esse grauitatem: & similiter est de leui. primo cęli.tex.com.46.

Infiniti ad finitum nulla est proportio. primo cęli. tex. com.52.& 64. & 8.phy.tex.com.15.

Infinitum corpus si cõcessum fuerit agere ĩ tpe,de necessitate sequiť ipsum hẽre proportionẽ ad finitũ, qđ est impoſe. 1.cęli. c.64. in fi.com.

Infinitũ in magnitudine ẽ infinitũ in potẽtia, vbi ꝑ potentiam intelligas virtutẽ,seu vigorẽ. 1.cęli.cõ.65 vide cõm ibid.ex tex.com.33.& in 3.cap.libri de subst. orb.

Infinitũ comprehendit duo tempora necessario, nisi infinitum esset maius infinito,primo cęli. 128.

Inter infinitum, & finitum non est medium,& hæc diuisio est nota ꝑ se. primo cęli. 133.

Infinitum in tpe inuenitur accidentaliter.primo cęli. cõ.133.vt sit maius altero,quia de tpe nihil existit actu,sed infinitũ in actu repiri maius alio impoſe est.

Infusum est quod habet alienã humiditatẽ in profundo, humidum vero quod habet alienã humiditatem in superficie 2.de generatione & corruptione.tex.com.14.

Infinitum est duobus modis ſm circulum,& ſm rectitudinẽ. 2. de generat.& corrup.tex.cõ.67. & 68.

Infinitũ nõ hẽt principiũ neq; vltimum. 2.de gener.tex.com.68.

Infinitum cũ oporteat abscindi melius est vt hoc fiat in principio. 2. de anima.tex.com.136.

Infinitum melius ẽ, vt abscindatur in principio. 3 de anima. com.36. & 2.de anima.tex.com.136.

Ignorare vilia est melius,q̃ scire 12. meta.tex.com 51.

Ignarus debet curare de veritate, sicut infirmus de sanitate. 4. meta. tex.com.18.Imo magis, quãto.n. intellectus ẽ nobilior corpore,tanto intellectus perfectio est nobilior perfectione corporis: ita enim scribit in simili Arist 1. ethic cap. 17. de ciuili & medicina.

Ingrossatio fit a frigido duobus modis per se.v3.& per accidens. 4.me theororum in summa.

Ignotum & indeterminatũ incõueniens est,& impoſe determinare & conti-

Infecta omnia tam pennata q̃ non pennata, olfatum habere certũ est 4. de natura aĩalium. cap. 8.

Instrumẽtis oĩum sensuũ proprium est ꝗ nihil habẽt actu ex illis quæ cõprehendunt nisi instrumentum tactus, quod est cõpositum ex qualitatibus quas cõprehendit. ex cõmen. libri de sensu & sensa. idẽ 3. de anima cõmen. 60.

Instrumentũ nutrimenti non est de ratione eius, vt sit instrumentum motus, quia est magis cõueniens vt nutrimentũ fiat per instrumentum quietis 2. Coll. cap. 18.

Instrumenta iudicantur eadem aut diuersa operationibus 2. de anima tex. cõm. 18. quia opera sunt fines instrumentorum.

Inscisibilia sunt illa q̃ nõ diuidunt̃ s̃m longitudinẽ sed s̃m latitudinẽ, & cã est ĩ hoc cã positiones filorũ seu villorũ. 4. metheoro. in sũma.

In spermate apud gñationẽ hoĩs nõ cessant partes fieri hoĩs & partes spermatis recedeř, donec forma humana ꝑficiatur, & hoc si forma hominis recipit partitionẽ 1. phy. cõ. 62. & 6. physi. comm. 59.

Insomnia in somno vltimo sunt veriora. vide causam in 2. de somnijs & Themistium ibi. cap. 17.

Instrumenta artium quodãmodo motum artis habent. pri. de generatione aĩalium. cap. 20.

In situ non est motus. 4. physi. 45. & 6. physi. 85.

Instantis natura eadem est s̃m subiectum & distracta s̃m rationẽ 4. physi. cõm. 104. & tex. cõm. 121.

Instans per se & per accidens. instãs per se est indiuisibile & est in ratione intellectiua, instans per accidẽs est diuisibile & est in ratione exẽplaria 2. de anima. cõmen. 146. 151 Themistius aliter exponat.

Instans & prius & posterius in tpe sunt, sicut vnitas, & impar, & superfluum in num. 4. phy. t. cõ. 115.

Instãs agit tps, sicut translatum agit translationẽ & punctus mensurã, vt geometræ dicunt, ꝗ punctus cũ mouetur facit mensuram 4. phisi. cõmen. 104. & 121.

Instans est notius tempore 4 physi. ibidẽ vbi dicit Themistius. 4. phy. 104. ꝗ momentũ notius & manifestius est tempore. nam de tota intẽsitate tpis solũ momentũ attingit.

Instãtis ꝓportio ad tempus est sicut moti ad motũ. 4. phy. cõ. 104.

Instans & tempus se inuicem consequuntur, vt alterũ sine altero consistere non posset, vt inquit Themistius. 4. physi. 104. ferè de momentis conflatus constitutusq; numerus, nam momentũ quodammodo vnitas est tẽporis, vide in contradictionibus nuper editis.

Instans multiplicationẽ si quis non percipiat, non potest tẽpus percipere 4. physi. tex. cõ. 100. & cõ. 106. & 8. physi. cõm. 11. cõtra Themistium opinantẽ ꝗ tẽpus põt percipi per perceptionẽ vnius instantis.

Instans nõ potest bis demõstrari in actu sicut punctus. 4. phy. tex. cõ. 121. & 105. & 106. vide Themistium. 4. physi. in 127.

Instans vere & transũptiue. 4. physi. tex. cõ. 122. & 6. phy. cõm. 24.

Inter puncta & instantia semper aliquod vnigeneum est. v3. puncta & instantia. 6. physi. cõm. 2.

Instans est indiuisibile secundũ subiectum, & diuisibile secundũ rationem 6. physi. tex. cõm. 24. idem 4. physico. cõm, 121.

ipse motus 8. physico. cõm. 4. vide 4. cæli. cõmen. 25.

Iracundus in hora iræ suæ & habẽs calorem ascendentẽ habet visionẽ corruptam, & forte videbit vnũ ac si essent duo, propter motũ contingentem spiritui apud iram. ex cõmen. libri de sensu & sensato. idẽ 3. de anima cõm. 66.

Ira est appetitio vlciscendi cuiuspiã, qui nos ferè contempserit, quæ nõ in oĩbus sensu prædītis, sed in absolutis & perfectis animalibus habetur: non. n. ostreæ & vermes tamẽtsi sentiunt irascunt. Alexan. in paraphrasi in cap. de vi ĩpulsoria.

Ira est feruor sanguinis circa cor. 1. de anima. tex. cõ. 16.

In ira iudicat animus rem successione vẽdicationeq; dignam, sed cor animalis agitatur & sanguis qui cordi diffusus est inflammat atq; succenditur, in metu vero iudicat anima rem dignã formidine, pars deinde quædam cõtrahitur corporis, mox frigescit & consternitur, & vt poeta inquit. Pallor simul occupat ora. Themistius primo de anima. cap. 25. & est super tex. 63.

Iste modus hominũ, qui per suam naturam non possunt distinguere inter illud quod est manifestũ per se, & illud quod est manifestũ per aliud, nũquam potuit philosophari nec poterit. 2. physi. cõm. 6. consimile primo cęli. cõm. 22. vide 2. metaphy. tex. cõmen. 15.

Ista propositio est maximũ fundamentum in scientia naturali, & in scientia diuina naturam agere ꝑp finẽ. 2. physi. cõm. 75.

Iudicia hæc existimare opus est puta imaginari, assentire, apprehendere, suspicari, opinari, scire, ratiocinari, considerare, intelligere, quæ proculdubio ab vno quopiã fiunt quod cõmune sit omnibus atq; illud criticum siue iudiciale est, iudicium vero ab eodẽ per aliam atq; aliam potestatem fit, eadem in sensibus perspecta ratione, nã sicut in sensibus singularia & propria sensibilia singularibus sensoriis agnoscimus, cõmunia cõmuni sensu ꝑcipimus, perinde quasi sensus oĩs ab eodem quidẽ fiat, sed per aliud atq; aliud, ita iudicialis quædã potestas est & imaginari & assensum pręstare cõprehendere, suspicari, opinari, deprehendere, quarũ functionum differẽtias cõmuni iudiciali parte dignoscimus, Alexã. in paraphrasi de anima cap. de impulsu & vi impulsoria. contra illos qui ponunt virtutem sensitiuã apprehendere suum actũ.

Iuuenum cõplexio est calida & humida, & senũ est frigida & sicca. ex li. de lõgitudine & breuitate vitę.

Iuuentutis tẽpus equale est senectutis 2. de generatiõe & corruptiõe. cõmen. 57. & elicitur ex tex. cõm. 58. ibidem. vbi dicitur tẽpus gñonis ęquale esse tẽpori corruptiõis.

Iuuentus hominis ſm medicos est vsq, ad. xxxv. ãnos, & si posuerim' ꝙ tempus crementi est æquale tẽpori senectutis, tunc vita hoĩs naturalis est vsq; ad septuaginta annos, & ideo magister dicit ꝙ vita ẽ media in lxx. & lx. annos. Cõmen. in 2. de gñone & corrup. cõm. 58.

Iudicantur res aliæ quidem per intellectum, aliæ vero scientia, aliæ autem opinione, aliæ vero sensu 1. de anima. tex. cõm. 27.

Iudicium attribuitur potentiæ inquantum est actus, & forma receptio

prio autem est subiectum & potentia, recipere enim aliquid aliud est a iudicare illud 2. de aīa. cō. 149.

De litera L.

Labra data sunt animalibus pro dentiū tutela, homini autē etiam propter sermonem ex. 2. de partibus animalium. cap. 16.

Lac est cōe terrae & aquę, lignum vero terrae & aeris, oleum vero aquae & aeris. 4. metheororū. t. cō. 48.

Lac non reperitur in ouiparis sed in viuiparis animalib⁹: & ideo aues, serpentes, & pisces lacte vacant, ex 4. de partibus animalium. cap. 10.

Lacte carent aues & pisces 3. de natura animalium. cap. 20.

De lacte equę. Lac cameli est tenuissimum, post equae tum asinae. ibidem. Ex quo colligi potest lac equae in ethicis non minus immo magis conferre quam lac asinae: nam idem est iudiciū de sanguine & lacte, sed sanguis hoīs est tenuissimus & mundissimus. 3. de natura animalium. cap. 19. Et sic videtur q̧ lac equae sit magis conueniēs cum lacte humano contra medicos. nisi forte diceret ratione frigiditatis lac asinae magis conferre.

Lac mulieribus quibusdā natu maioribus suctū, frequentior prodijt. 3. de natura animalium cap. 20.

Lac marib⁹ aliquibus interdū gignitur, & vide de capro Lemnio exemplum. ibidem.

Lac cogit succus ficulneus & coagulum. ibidem.

Lac mulierum lactentibus commodum est quod liuorem trahit q̄uā quod candidum est, & fuscę salubrius habent quam cādidę, est porro ad alendū validius in quo plus casei est, sed infantibus salubrius q̧ minus casei contrahat. 3. de natura animalium. cap. 21.

Lactis copiam medica herba extinguit, sed cytisus & eruū auget. ibi.

Lactis odor & sapor permutātur in fluxu sanguinis menstrui. ideo nutrix debet abstinere a coitu, quia coitus prouocat sanguinem menstruum. ex. 6. Colli. cap. 6.

Lac & caro cameli suauissima sunt. 6. de natura animalium. cap. 26.

Lactis bonitas & malignitas requiritur 7. de natura animaliū. cap. 5.

Lactis aduentus in muliere requiratur 7. de natura animaliū. ca. 11.

Lac seruatur quandiu mulier concipit tum desinit atq; extinguitur tā in homine quam in quadrupedibus viuiparis. ibidem.

Lac melius est feminę, deinde asinę, postremo caprae. Auerroes. 5. Col. cap. 34. & cap. 44.

Lac citius recipit immutatiōnē omnibus alijs rebus ab aere. 5. Collig. cap. 44.

Lac quia est materia similis materiae primae humiditatis radicalis, ideo est magis iuuatiuum ethicis omnibus alijs rebus. ibidem.

Lac bonum est senibus habentibus venas largas, sed necesse est vt cū melle exhibeatur. 6. Colli. cap. 9.

Lac fit his feminis quae animal intra se generant. 4. de generatione animalium. cap. 8.

Lac est sanguis concoctus. ibidem.

Lapis non est in anima sed species. 3. de anima. textu commen. 38.

Lapides carent odore, quia sunt insipidi, ligna vero contra odorem habentia & saporem continent. Alexander in primo de anima. capi. de olfatu.

Liber de cælo & mundo præcedit librũ de generatione & corruptiõe. 3. cæli.tex.cõm. 42 com. 56. idẽ in principio libri metheororũ.

Liber de partibus animalium precedit librum de anima, nam hæ sunt materia animæ. Commẽtator in principio libri metheororũ.

Liber primus physicorum inquirit principia substãtiæ gñabilis & corruptibilis. Auer. sententia in paraphrasi primi de celo in fine. & Themistius idem sentit primo phy. super expositione tex. 50. idẽ notat Simplicius cõtra illos qui volũt & ibi inquiri prĩcipia corpis cęlestis.

Liber de partibus animaliũ ordine doctrinę præcedit librũ de anima. Commentator in principio libri metheo. idem asserit Alexander in principio enarrationis de anima, vbi inquit, quia si ea quæ cõmode & apte de animæ substantia proferuntur, contradictionibus implicare non volumus: primo loco ipse possidentis animã corporis apparatus contemplandus est, & internarum inuicem & externarũ partium cum ipso venustatis & pulchritudinis consensu, lex & dispositio conquirẽda: simul.n. hæc ipsa speculati fuerimus, haud quaquã vlterius admirabile & nostra opinione minus esse videbit, vt in corpore supra quã opinari possumus, mirabiliter atq; ambitiose disposita anima tot in se motionum principia possidens contineatur.

Librum de mineris & de plantis nõ habemus: nisi duos tractatus. Cõmentator 1. physi. cõm. 57.

Literarum quędam lingua producuntur, quædam vero labris cõprimunt. ex 2. de partib' aĩaliũ. c. 16.

Literæ vocales voce & gutture, consonãtes aũt lingua & labris ꝓferũtur. 9. de natura animaliũ. cap. 9.

Lien in dextro latere, iecur in sinistro cõspectus est. Arist. in 4. de generatione animalium. cap. 4.

Lignum centum librarũ magis põderat quam plumbũ vnius libræ, quia cõstat ex tribus grauibus, in aqua vero est leuius, quia tũc sunt in eo duo grauia. 4 cæli. tex. cõ. 30.

Ligna supernatant in aqua præter hebanũ. 4. metheo. tex. cõ. 42.

Ligamentũ est corpus medium inter corpus ossis, & corpus musculi. 1. Colli. cap. de ligamentis.

Linea recta nulla perfecta est. 1. cæli. tex. cõm. 12.

Linea ſm ꝙ linea põt diuidi in infinitum, nõ aũt ſm ꝙ est terrestris aut ignea, 4. phy. c. 72. & 3. phy. 60.

Linea recta non superponitur circulari. 7. physi cõm. 24.

Linea recta ducta inter duo puncta est breuissima, & ipsa est mensura 5. physi cõm. 24.

Linea recta dicitur imperfecta, quia potest ei addi & minui ipsa adhuc existente linea, sed non circularis, ex tracta. pri. in paraphrasi metaphy. cap. de perfecto.

Linea circularis habet extrema adunata, imo in rei veritate nõ habet extremũ 2. cęli. cõ. 35. vide. 8. phy. tex. cõm. 73. & 3. de anima. 55.

Linea recta vna solummodo cadere potest inter duo puncta, sed in finitę curuę inter duo puncta cadere non possunt. 1. cæli. tex. cõ. 27.

Linea recta cadit in diffinitione cõtrariorum, vide quomodo sit hoc in paraphrasi super primo cæli in sum. 6. & 1. cælj. cõm. 29.

Linea non potest imaginari esse infi-

infinita nisi ex parte longitudinis, quę est in ea quasi materia & quasi genus, sed ex parte differentiæ quæ ponitur in descriptione eius. videlicet: ipsam esse sine latitudine est finita, & ita etiam est de superficie & corpore. primo cœli. comm. 39.

Linea impossibile est vt tangat sphærã nisi contactus eius sit mathematicus non naturalis, 1. de anima. t. cõm. 13. vide etiam 5. physi. cõment. 22. & 30. & primo cœli. 32. & tertio mataphysi. cõm. 8. & primo de generatione & corruptione. 44. de duplici cõtactu naturali & mathematico.

Linea infinita intelligi non põt nisi acceperimus eam finitam iterando eam, secundo metaphysi. tex. cõmm. 11.

Linea recta est magis vna & continua quã flexa. 5. meta. t. cõm. 8.

Linea reflexa & angulos habẽs vna & nõ vna dici potest. ibid.

Linea tortuosa quasi est cõposita ex duabus lineis. ibid. Cõmentator.

Lineæ tortuosę partes nõ equæ uelociter mouentur sicut partes lineę rectę. 5. metaphy. cõm. 8.

Linea maxia ĩ mũdo cuius vnus finis est superius simpliciter & alter est inferius simpliciter, necesse est vt determinetur per terram; quia hæc est via. Cõmen. 5. physi. c. 24. idem primo cœli. tex. cõm. 27.

Lineæ arcuales ĩter duo puncta sũt infinitæ. ibidem.

Linea non mouetur, sed corpus. ibi. idem 6. physi. cõm. 32.

Linea circularis maxime vna est; qa tota & perfecta est. 5. meta. tex. cõ. 11. idem primo cœli. 12.

Linea circularis est perfecta; & linea recta est diminuta. 5. met. t. c. 11.

Linea diuiditur sm unũ; superficies sm duo; corpus sm omnem modum. 5. metap. tex. cõm. 12. idem primo cœli. tex. cõm. 2.

Linea arcualis non potest equari lineæ rectę, neque nõ recta rectę. 10. meta. cõm. 10. uide ĩ cõcordãtijs.

Linea recta est breuissima linea ducta inter duo puncta sm geometricam consideratiooem, & est dictum large 7. phy. cõm. 29.

Linguam habet animal quatenus significet aliquid alteri. 3. de anima tex. comm. ultimi.

Lingua non habet aliquem saporẽ in actu, & ideo quando imbibitur aliquis humor in ea corrumpitur gustus, ex commento libri de sensu & sensato.

Lingua mollis lata & absoluta ad literarũ explanationẽ & ad sermonis expressionem maxime accommodata est, ex 2. de partibus aĩaliũ. cap. vlt. vbi dicit, ꝙ ea ratione euenit vt aues quæ literas exprimere possunt, sunt latiori lingua q̃ cęte.

Lingua vtuntur aues ad sui sensus mutuã interpretationẽ. ibi. & 9. de historijs aĩalium. cap. 10.

Lingua mouet sensum saporũ, esculentorum aũt omniũ voluptas in descendendo contingit. dum. n. deglutimus lingua sentimus; & salsa, & dulcia; & reliqua generis eiusdẽ ex 4. de partibus animalium. cap. 10. vbi agitur de partibus ouiparorum. idem in 2. de anima. in tractatu de gustu.

Linguam omnia ouipara habẽt excepto vno cocodrillo fluuiatili, & vide causam in 4. de partibus aĩalium. cap. 10. & ibi etiã ꝙ oĩa maxillam inferiorem mouẽt excepto cocodrillo, qui superiorem mouet; quia

4. physi.cōmen. 18.

Loco sunt fines motuum localiū in grauibus & leuibus, & sunt quasi forma, quia sunt pfectiua. 4. cœli. cō.25.& habetꝰ ex t.c.24.ibi.&.25.

Loci contrarietas non est manifesta per se. 4. cœli.cōmen.33.idem.6. physi.comm.92.& 8. physi. 16. & 62.& 5.physi.comm.9.

Locus in corporibus simplicibus est perfectio & forma.4.cœli.com.34. Vide in concordantijs.

Locus superior est sicut forma respectu loci inferioris.4.cœli.t.co. 35.

Locus est causa essentialis consimilitudinis & contrarietatis corporū simplicium.4.cœli.com.35.

Loca quæ sunt inter duo extrema necesse est quod sint duo, quia impossibile est quod contraria admisceantur, & oportet vt in natura mixtionis inueniatur intentio in medio duorum extremorum. 4. cœli.com.34. contra Themistiū.

Loca sunt tantum duo, scilicet circunferentia & centrum.4.cœli.cō. 40. & tex. comm. 5. Vide in concordantijs.

Loca in vltimis elementis sunt causæ locatorum, sed in alijs corporibus est econuerso, videlicet quod locata sunt causæ locorum, licet hoc inueniatur in oīs secundū priꝰ & posterius, & non equaliter, & ꝙ compositorum illud quod est vicinius elementis locus est magis necessarius in suo esse, & indiget plus loco secundum illud esse, & quanto remotius tanto minus, ita quod existimatur quod necessitas locati sit necessitas esse loci, quarto cœli. commen.40.

Locus & tactus est in mathematicis, primo de generatione & corruptione.tex.com.44 vide in concordantijs nuper editis.

Loca efficiūt morū diuersitatē ī aīa libꝰ. Arist.ī 8.de nā aīmaliū.c.29.

Locus non debetur corpori nisi pp suas dimēsiones nō per accidentia aliorum pdicamētorū, & ideo mathematici non abstrahunt magnitudines mathematicas a loco.

Locata ī aliquo loco necessario, aut sunt illud corpus cui naturaliter debetur ille locus, aut sunt aliquid in quo illud corpus dominatur, secundo de generatione.cōme.49.& elicitur ex tex. idem primo cœli. tex.cōment.12.& 19.

Loco indiuisibili existente respectu aliquorum necesse est cū supponūtur adinuicem, vt nullum diuisibile proueniat vt duo puncta, īmo infinita si existerent in eodē loco, primo de aīa.tex.cōm.70.

Loca frigida & sicca p accidens sunt causa longitudinis vitæ, quia carēt putrefactione, quæ fit ex calore, ex libro de longitudine & breuitate vitæ,

Locus sensibilis circa nos in generatione & corruptione perseuerat solū ens.4.metaphy.tex.cōm.23.

Locus in quo est generatio & corruptio est indiuisibilis respectu totius.4.metaphy.tex.cōm.23.

Loca maris littoralia sunt bene ex calido & frigido temperata. quo fit vt caro piscium littoralium magis constet, cū pelagorū mollis humida solutaq; sit. Arist.in.8.de natura animalium.cap.13.

Locus vtrum sit separatum spatiū, vide quarto physi. 36. & ibidem Themist. qui præclare digreditur contra Galenum ibid. sed statuamus inquies.]

Locus vtrum augeatur ad aucto corpore locato, vide Them. ibid. & 4. physi. t.cõ.47. vbi soluuntur rationes antiquorum.

Locus debet omni corpori q delatione mouetur, ex 4 physi. t.c. 39. qd ponderãs Them. ibid. dixit hoc fuisse dictum vt diuinũ corpus exciperet, differt.n. delatio & circulatio

Locus quõ debeatur cœlo, qd localiter mouetur, & quõ debeatur vniuerso, vide. 4. phy. cõm. 43. & vide Them. & euidenté sñiam Themistij recitatam in eodẽ loco.

Locus totius & partis idẽ est. 3. phy. 48. & 52. & primo cœli. t.c. 19. 58. 73. & 80. vide limitationẽ Them. & Auerrois 3. physi. cap. 52.

Loci differentiæ sunt sursum & deorsum, ante & retro, dextrũ & sinistrum. 3. physi. tex. com. 54.

Loci differentię sex, non sunt naturaliter distinctę nisi in corporibus animatis. 3. physi. cõment. 54. & secundo cęli. t.c. 9. & 4. physi. cõ. 5.

Locum & tempus esse est manifestũ per se, sed cũ perscrutatur sm dialecticã de quidditate loci accidunt q̃stiones q̃ faciunt dubitare de suo esse. 4. physi. cõm. primo.

Locus videtur habere potentiã naturalem conuenientem ei qd mouetur ad ipsum. 4. phy. tex. cõm. 5. vide. 4. cęli. tex. cõm. 24.

Loci differẽtiæ sunt distinctę ex natura rei ĩ corporibus aĩatis, sed in corporibus anima carentibus non sunt nisi in respectu nostri. 4. phy. com. 5. & secundo cœli. tex. cõ. 9. tertio physi. cõm. 54.

Locum non esse causam agenté est manifestũ p se. 4. phy cõm. 11.

Si locus rei esset res, tunc aliquid esset in re, quod est impossibile. 4. physi. commen. 9.

Locum esse in aliquo est ppositio equiuoca. com. 12. in. 4. phy.

Locus alius cõmunis alius propri'. 4. physi. tex. cõm. 14.

Locus & mã assimulãtur, quia sicut mã est fundamẽtum successionis formarum, sic locus est subiectum successionis corporũ, & ideo existimatur q locus est materia.

Locus secundum opinionẽ Aristotelis non separatur a locato, sed corrumpitur. 4 phy. com. 17.

Loci separatio a locato, & separatio formæ differunt. 4. physi. com. 17.

De loco notũ est q est illud ad qd motus est naturalis cũ motum fuerit extra ipsum, & q eius differẽtiæ sunt sursum & deorsum. 4. physi. tex. comment. 19.

Locus secundum q est quãtitas non mouetur, sed sm q est locus est nõ mobilis per se. 4. physi. comm. 20. contra Alexandrum.

Loco quinq; essentialiter cõpetunt. 4. phy. tex. cõm. 30.

Locus nõ q̃reretur nisi esset aliquis motus sm locũ. 4. phy. tex. cõ. 32.

Locus ita se habet in motu trãslatio nis: sicut materia in motu sm substantiam & subiectum in alteratione, sed differunt, quia transmutatio quæ induxit nos ad credẽdum materiã esse, ẽ trãsmutatio in substantia, sed trãsmutatio q̃ induxit nos ad credendum locum esse, est trãsmutatio in loco. 4. phy. t.c. 38. De materia vide consimile primo phy. 63. comm. & cõm. vlti. & 2. phy. cõ. 22. primo cap. de substantia orbis, & primo cœli. cõm. 20. & 8. metaphy. cõm. 4. & 12. & in. 12 metaphy. cõ. 10. De loco vide simile. 4. physi. cõm 3. & 32. & 61.

Locus est vltimũ continẽtis ĩmobile primo. 4 phy. t. cõ. 41.
Locus differt a vase, quia vas mouetur essẽtialr, & loc' ẽ ĩmobilis p se, & si mouet' ẽ p accñs. 4. phy t. c 41
Locus nauis potius est totũ flumen q̃ pars cõtinẽs nauim. Cõmẽt. ibi.
Locus debetur corpori ratione dimẽsionis nõ ratione aliorum accidentium. 4 physi. t. c. 76. & 77. & Themistius & Cõment. ibidem.
Locus aquæ est inferius, sed nõ simpliciter, & locus aeris est superius, sed nõ simpliciter. 4. physi. 42. & 4. cœli. 26.
Locus & locatum sunt relatiua. 4. physi. com. 42.
Loci propria equalitas est ſm continentiã, nõ ſm mẽsuram cõmunẽ respectu locati. 4. phy. cõm. 43.
Locati collatio ad locũ, est sicut contenti ad cõtinens. 4. phy. com. 43.
Locum esse per se, non est de necessitate vt res sit mota per se, sed potius est vt sit de necessitate essendi quietem naturaliter. 4. phy. cõ. 43.
Locus licet non sit de necessitate corporis, tamen est de necessitate vt res mota sit in loco, aut per se, aut per accidens, locus enim est de necessitate motus. 4 phy. cõmen. 45. contra Alexandrum.
Locus est prior situ, & ideo aliquid non potest habere situm quod nõ habet locum, quia locus accipitur in diffinitione situs. 4. physi. cõm. 45. videetiã. 6. phy. cõm 85.
Locus secundum quod est finis accidit ei augumentum per accidens in corporibus quæ sunt facilis passionis secundum quod est finis eorum, vt est aqua & aer. Cõmen. 4. physi. cõm. 47.
Locus secundum quod est finis est in aliquo non secundum modum quo aliquid est in loco, sed secundum modum quo superficies dicitur esse in corpore 4. phy. t. c. 47.
In loco proprio vnum quodq; naturaliter manet rationabiliter. 4. physi. tex. cõm. 48.
Loci equalitas non est equalitas dimensionũ, sed est equalitas continentis. 4. physi. com. 77.
Locus & tempus generari non põt. 8. physi. com. 15.
Loci mutatio vltimum est in his quæ sunt in generatione. 8. physi. tex. cõmen. 58.
Loci sex sunt differentiæ oppositæ ante, retro, sursum, deorsum, dextrum & sinistrum, & ratio est, quia tres sunt corporis dimensiones, lõgitudo, latitudo, & profunditas. extrema longitudinis sunt sursum & deorsum, latitudinis dextrũ & sinistrum, profunditas vero ante & retro. Cõmen. 8. phy. com. 64.
Loci differentię in homine sunt manifestę per se, in mundo vero indigẽt demostratione. 8. phy. cõ. 64. idem. 2. cœli. 9. & 12. com.
Loca contraria habent contrarietatem ex diuersitate extremorum in actu in linea recta, & ista est prima causa eius. 8. physi. cõm. 76.
Loci remotio est sicut remotio naturarum in substantia, & hoc non solum est in elementis, verum etiã in corporibus cœlestibus, primo cœli. comm. 16.
Locus totius & partis idem est. primo cœli. tex. comm. 19. quomodo sit intelligendum: vide in 3. physi. Themistium & Auer. in expositione tex. 52. & Themistium in tertio physi. in tex. 48. vbi dicit, nõ quod eadẽ exequataq; moles sit vtrunq; comple-

„ complectens: sed ꝙ quemadmodũ „ ipsi toti, supernus aut infernus pe- „ culiaris est locus sit idem peculiaris duabus partibus.

Locus in quo mouet terra naturaliter est, idem cum loco in quo mouetur violenter, 1. cœli. cõ. 62. vide infra. ibidē. in cõ. 70. vbi ponit pulchra differētia inter locum in quo aliquid mouetur, & inter locũ ad quem aliquid mouet, quia locus ī quo mouetur aliquid naturaliter, est idē cũ loco in quo mouet violenter, sed locus ad quem mouetur naturaliter est diuersus a loco ad quem mouetur violenter. Quod non est in loco, neque per se, neq; per accidens nõ potest esse p se motum. 4. phy. cõm. 45. & 43.

Logica argumētatio est cuius ꝓpositiones declaratę sunt in logica. 1. physi. com. 35.

Logica vsitatur duobus modis. ibid. & 8. phy. cõ. 70. & 2. meta. cõ. 15. & 7. metaphy. cõmen. 2.

Logicę res vsitantur dupl'r, vel sicut instra & methodi & regulę dirigētes intell'm & custodientes ipsum ab errore, & hoc ē propriũ offm̃, illi', vel ex eo, qa accipiũtur res ibi declaratę tãq̃ ptes artis demõstratiuę, & vtuntur eis alię artes demõstratiuę, & vtunt eis alię artes iãq̃ psupposito & radice supposita eo mõ quo artes demõstratiuę solent cõmunicare ī hoc ꝙ aliquę vtunt aliquo qd in alia scīa scitur p demõstrationē vt astrolog' & mathematicus assumunt a geometra ꝙ semidiameter sit equalis costę exagonę in paraphrasi meta. tracta. 2. in principio.

Logici sermones appellantur extranei, & philosophiã quę cõponitur ex ipsis Arist. appellat extraneã vel dr̄ ꝙ ipse cõposuit philosophiã extraneã. 4. phy. cõ. 87, vide in. 1. cęli cõ. 70. & vide q̃ appellent logicę demõstratiões. Arist. in. 2. de gñatione aĩalium. cap. 6. Et qũo Arist. cõposuerit philosophiã extraneã, vide ip̄m in. 1. cęli. in tex. cõ. 190.

Logica demonstratio est q̃ procedit ex veris propositionibus, sed nõ ꝓprijs, sed gñalibus. 1. cęli. cõm. 70. idē. 8. phy. cõm. 70. & 4. phy. cõ. 87 vide clarissimę in paraphrasi. 1. de cęlo ī sum. 7. ꝓpe finē. Nota authoritatē Alex. vt refert Simplicius in. 3. physi. in expõne tex. 19. ꝙ rõ logica dr̄, aut qa ꝓcedit ex probabilibus, aut quia in solo fmõe sua fides cõsistit, & nõ ex reb' sumit firmitudinē, sicut rõnes Zenonis destruentes motũ, dicunt logicę, aut rõ logica dr̄, quia ꝓcedit ex cõmunibus, & nõ ex proprijs, sicut dicit Cõmē. in pfatis authoritatibus, & est authoritas Arist. in 2. de gñatione aĩalium. cap. 6. vbi dicit logicã appello demrõnē, qa quo vl'ior eo remotior a ꝓprijs principijs ē, & parũ. j. dicit, rõnes. n. q̃ nõ ex ꝓprijs ducũt pricipijs, inanes sũt eadē ra tiõe 2. de aĩa. tales diffõnes logicas appellat & inanes. tex. 11. Mihi āt vr̄ ꝙ logicę seu dialecticę rõnes ēt dñt q̃ cõcludũt & arguũt ad vtrãq; partē cõtradictiõis, qa hoc op' est dialectici, & sic sunt rõnes dialecticę adductę in. 1. phy. q̃ ꝓbant principia eē cõtraria, & ꝙ nõ sunt contraria, vt notat Cõm. 1. phy. cõ. 52. Et ista ēt dubitatio ītroducta in. 3 phy. ī tex. 19. ē dialectica, qa ꝓbat ꝙ mouere & moueri non sũt actus diuersi fm eēntiã neq; ꝙ sunt vn' actus fm eēntiam, vt patet ibi.

Logicæ

Loquen-

Luna in eclipsi nō patitur in sua sub stātia vt accidit in qualitatibus passiuis, sed solum transmutatur in loco tm̄ 8 meta. tex. cō. 22.

Luna fm aliquos est causa inuentionis crisium, tu debes scire q̄ est causa remota quæ non est necessaria medico 3. Coll. ca. 9. de causis egritudinū cōpositarum materialiū.

Luna p mensem agit hiemē & ęstatem, sicut sol per totū annum. sed dña est, quia sol ista operatur p suā appropinquationē ad zenith nostrorum capitum, & remotionem, sed luna per incrementum & decrementum luminis ista efficit, ex 4. de generatione anim. cap. 2. & idē habet Auer. ibidem.

Luna principium est pp solis societatē, receptumq; lucis, fit.n. quasi alter minor sol, quāobrē conducit ad oēs generationes pfectionesq; ; calores.n. & refrigerationes cū moderatione quadam, gñationes sine moderatione corruptiones efficiūt Arist. in 4. de generatione anima. cap. vltimo.

Lunæ natura similis est naturæ terræ, vt dicit Arist. in lib. de animalibus 1. cœli cō. 16. & 2. cap. de suba orbis, & 2. cœ. 32. & 42. & 49. consimile. 12. meta. cō 44.

Luporum genus habet fęminas multum libidinosas & salaces, ita q̄ mares ad coitum ipsę frequentes allici unt, inuitāt, cogunt, puniunt etiā nisi pareant. Aristo. in 5. de natura anim. ca. 2. inde forte Romanæ linguæ institutores, meretrices lupas merito nuncupauerunt.

Lupi cum canibus coeūt in cyrenēsi agro. 8. de natura anim. cap. 28.

Lupi & canes non alio tempore herbas tangunt nisi cum morbo laborant, herba.n. ingesta euomūt, atq; ita purgantur 8. de nā anim cap. 5.

Lutum & terra liquescit 4. metheo. tex. cōmen. 40.

Lux & color differunt. 2. de anima. cōmen. 67.

Lux fm Auempacem largitur coloribus habitum & formam, in obscuro n. sunt colores in potentia. sed fm Auerr. lux solum est necessaria pp medij dispositionem, vt possit moueri a colore 2. de aīa. cō. 67. & 69. & cō. 73. & 74.

Lux est illud ī quo fit vmbra ex corpore grosso 3. Coll. cap. 38.

Lux est visibilis per se, color aūt mediante luce 2. de ani. cō. 72.

Lux habet duas reflexiones, fortē & debilem 2. de aīa. cō. 70.

Lucentia in nocte quare luceant, vide rōnem Sosigenis, qui fuit præceptor Alex. q̄ fidem facit, referente Them. in 2. de anima cap. 24 & est super tex. 72.

Lux non est in oculo per naturam oculi, sed intrat ipsum ab extrinseco. Ex cō. lib. de Sen. & Sensato.

Lux in eo q̄ lux, videtur calefacere qñ reflectitur. 2. cap. de suba orbis. 2. cœli. cō. 42.

De littera. M.

MAgister primus nūq̄ creditur aliq̄d dixisse sine forti probatione 1. de gña. & corrup. cō. 38.

Magis & minus & ęquale eiusdē generis sunt. 2. de generatione & corrup. tex. cō. 37.

Magis & minus in rebus differentibus cōmunicant in eadē natura. 4. phy. cō. 71.

Magis & minus est in quo plus aut

 mi-

consolatione, in hoc .n. differunt a via doctrinæ vt notaui in dñjs.

Manifestum est quod quicquid separatur fm esse, separatur rõne, & non cõuertitur 2.phy.cõ.19.& elicitur ex tex. contra Plato. de ideis. Vide cõsise in 12.me.c.27.& c.39.

Manifestum est per se, quod natura agit propter aliquid.2.phy.cõ. 80.

Manifestum est quod in sola mutatione quæ est fm qualitatem cõtingit Indiuisibile eẽ.6.ph.cõ & t.49.

Mare sui natura calidũ est. Arist. 3. de gñatione anim.cap.11.

Mare aliquid dulcis humoris continere, argumentum est eo experimento, quo si ex cera vas tenui late re finxeris, idq; annexa lineaĩ mare demittas inane: die ac nocte vna humoris copiam dulcis intra se colliget 8.de nã anim.cap.2.

Mare sub caniculæ tẽpore euertitur 8.de nã anim.cap.15.

Mare est elementũ aquę 2.metheororum cap.1.

Mare est ęternum fm speciem generabile & corruptibile fm partẽ.ibidem.& in principio.

Mari accidit salsedo, nõ fm ꝙ est elementum, nam sapor accidit mixto & complexionato.ibidem.

Mare fetidum quod est in philistea, dicitur quod in illo impośe est animal aliquod viuere propter fortitudinem amaritudinis eius, & etiã putatur ꝙ hoc mare cum aduenit in ipso aliquod animal magnum, seu grossum non descẽdit propter admixtionem partium terrestriũ cum aquis eius 2.metheo.Cõmen. cõmen. 1.

Mare est vbi, quandoq; fuit arida 2. metheo.cap.1.& vide ibidẽ cãm.

Mare fm partẽ diuisum cito putrescit, fm vero totum non 4.metheo. tex.cõ.13.

Marem dicimus id animal, quod in alio gignit, fęminam vero quod ĩ se, ex 1.de gñatione anim.cap.2. vide etiam 1.de histo.anim.cap.3.

Maris & fęminæ sexus vbi distinct' non est in his semen veluti conceptus est, conceptum autẽ dico primam ex mare & fęmina mixturã. ibidem.

Mares & fęminæ pollutionem quæ noctu per quietem accidit patiuntur. Arist.in 2.de gña. anim. ca. 4.

Marium & fęminarum ortus fit seruata ꝓportione terminata in quãtitate & qualitate inter semen maris & semen fęminę, & ideo aliqui homines reperiuntur non habuisse liberos in vna etãte, qui translati ad aliam etatem habuerunt.& quidam visi sunt ex vna muliere nõ generare qui cum alia generant. Aliqui etiam in vno anno gñare marem & in alio fęminam, nonnulli etiam ex vna muliere gñant marẽ, & ex alia fęminam. Auer. in. 4. de generatione anim.cap.1. in fine capituli, & est snĩa quæ aperte colligitur ab Arist.ibid.in cap.2.

Mares magis flatibus aquilonijs, q̃ austrinis gignuntur. Arist.in 4.de gñatione aĩalium.cap.2.vbi etiam subdit ꝙ pastores aiunt interesse ad maris ac fœminæ feturam pecoris non solum si ita accidit, vt initus aquilonijs flatibus, aut austrinis fiat, sed etiam si cum pecus coit spectat ad aquilonem, aut austrum, ita minimo interdũ mõmento datur causa caliditatis, aut frigiditatis.

Marium ac fęminarum procreationes causa & diuersitas, ex quinq; rebus

rebus prouenire pôt, ex ætate, com plexione, ex flatu ventorum, ex nã loci, & ex aere & aqua. Auer. in 4. de gña. aĩa. cap. vbi ponuntur iudicia quibus gñatio a gñatione fęminæ discernatur. & habentur ex tex. Arist. ibidem cap. 2.

Mares in vtero celerius conficiũtur & crescunt q̃ fęminæ, extra vterũ vero fęminæ, & vide causã in 4. de gñatione anim. cap. 6. & Auer. ibi.

Marium partes superiores & priores validiores sunt q̃ in fęminis 4. de natura anim. cap. vlti.

Mares partes illas, quas velut arma natura tribuit, robustiores habent q̃ fęminæ vt dentes, cornua, calcaria, vngues, & id genus. 4. de natura anim. cap. vlti.

Mares in genere insectorum & locustarũ sunt minores fęminis, & minus superuenit in coitu maius, in talibus. 5. de natura ani. cap. 28.

Mares in gñe pisciũ, qui mustelli appellãtur gñantur in parte leua vteri, fęminę vero in parte dextra, atq; ẽt parte eadẽ mares & fęminæ 6. de natura anim. cap. 10.

Mares ferociunt ex coitu, fęminæ vero ex partu. Arist. 6. de natura aĩal. cap. 18.

Mares aquilonis flatu potius, austri fęminæ concipiuntur. 6. de natura anim. cap. 19.

Mares vel fęminæ gñentur a quarũ natura efficit. ibidem.

Mares canum, quia plus laborant fęminis, minus viuaces sunt, in laconicis tñ, in cæteris autem & si non ad modũ constat viuaciores sunt, vt in reliquis 6. de natura animalium. cap. 20.

Mares vt plurimum sunt viuaciores fęminis 6. de natura anima. ca. 20. Vbi aduerte ꝙ pôt contingere oppositum, vt in aliquo generẽ aĩaliũ fęminæ sint viuaciores marib⁹, tr dit. n. Arist. in 6. de natura aĩaliun ca. eodem, ꝙ canes Laconici ita habẽt, ꝙ quia mares plus laboran q̃ fęminę, ideo fęminę sunt viuaci res maribus. Amplius autẽ propte coitum hoc prouenire potest, vt i genere equorum fęminę diutius uunt q̃ mares, vt testatur Arist. i 6. de natura animalium. cap. 22.

Mares Suũ castrati maiores, feroci resq; euadũt, vt scite Homerus fi git cũ dicat. Nutrijt ex sectũ sylu horrentibus aprũ. Instar nõ bru sed dorsi montis opaci. 6. de natu ra animalium. cap. 28.

Mares fętus magna ex parte circa 40. diem, dextro potius latere mo uentᵣ, fęminę sinistro. 7. de natura animalium cap. 3.

Mares plurimi vsq; ad. 60. annũ generãt, quẽ si excesserint vsq; ad 70. procedunt, & iam quidã annos septuaginta nati genuerunt. 7. de natura animalium cap. 6.

Mares in pedestribus sanguineis nõ ouiparis, sunt maiori ex parte maiores & viuaciores fęminis, excepto mulorũ genere, ei⁹ enim fęminę & maiores & viuaciores sunt. 4. de natura animalium. cap. vltimo.

Masticatio nulli⁹ cõcoctionis causa est, sed facilitatem cõcoquendi potius pręstat. Ex. 2. de partibus animalium. cap. 3. & videtur esse contra Auic. in cap. de humoribus. vbi d. nutriens masticatione aliquam recipit digestionem. & forte sunt concordes, quia illa pręparatio appetit aliqualis digestio, sicut generatio appetit natura, quia est via in naturam, ex. 2. phy. tex. cõmen. 14.

Materia recipit contraria successiue .6.meta.cō.8.

Materia est multiplex, alia n. est alterationis tm̄ vt panis respectu sanguinis: alia est cōpositionis, vt lapides domus, alia est compositionis & alterationis, vt elemēta respectu mixti: alia est ſm quantitatē vt partes totius: alia ſm similitudinem, vt præmisse respectu conclusionis. Ex 2.phy.tex.cō.31.

Materia ſm se nō est quid neq; quātitas, neq; aliquid eorū quibus ens est determinatum 7.meta. tex.cō. 8. vide in Theorematibus nostris quomodō sit intelligenda ista propositio in proprio Theoremate de hoc. & aduerte vnum annotatione dignum, quod ibidem Philosoph⁹ subdit, quare quod est vltimū ſm se, neq; quid, neq; quantitas, neq; aliquid aliud est, neq; negationes, etenim hæc erunt ſm accidens. Ex quo loco videtur sequi ꝙ materia in se, neq; est formata, neq; non formata, quia tam affirmatio formæ q̄ eiusdē negatio est extranea a natura materiæ. & ita videntur duo mala sequi, primum ꝙ cōtradictoria opposita non diuidunt verū & falsum in omnibus quod est cōtra Philosophum in prędicamentis, in sermone de oppositis, & est contra primū principiū, quod est p se notū & concessum ab omnibus. videlicet. de quolibet dicitur esse vel nō esse. Amplius est contra determinationem antiquorum Peripateticorum. videlicet. Alexandri & Themistij in digressione de priuatione & potentia materiæ, & Simplicij etiam asserentium ꝙ quando Peripatetici asserunt materiā esse inaffectam, seu informem non intelligunt nomine inaffecti priuationē qualitatis, sed prorsus negationem qualia sunt illa illiteratus, immusicus: pro eo quod est non musicus, & non literatus. nam si inaffectio illa priuationem significaret, quum priuatio qualitas quædam esse videatur hoc ipso materia ipsa qualitatem amplecti pręferrique materia videretur, in quibus itaque negatio vera est in his priuatio non sequitur: non enim de quo potest dici non iustum de eodem dici potest iniustum, neq; de quo verum est dicere ꝙ comā aut capillitium non habet de eodem verum est dicere quod caluet. nulla igitur essentia materiæ in eo potest consistere quod est priuatum esse, sed quemadmodum cera ex qua fingi leo potest, non est amplius cera quum factus est leo, ita & primum illud subiectum qđ potest formas omnes suscipere, quamuis priuatum omnibus videatur esse, non tamen in eo quod subiectum est priuatum esse, dici ue potest: subiectum enim nullo modo esse posset si formam cum priuatione reciperet, sed priuatum esse dicitur ea ratione secundum quam ei accidit accommodatio atque habilitas quædam, ad formas omnes suscipiendas dixi accidit, quia priuatio in se absoluta, quædam res est quàm referatur & accōmodetur ad altera. Sed in veritate in hac sentētia est maxima difficultas. nam isti incidunt in easdem angustias, quas euitare contendunt, nam certum est quòd quando Peripatetici asserunt materiam esse inaffectā ſm se, considerātillā ĩ prima illa sui notione, qua

Digressio. verū materia ſm ꝙ mā habeat aliq̄ affirmationē uel negationē sibi propriam.

nõ refertur ad alia,sed est absoluta & prima eius notio.si igr̃ in illa cõ cedũt materiã eẽ inaffectã nõ qđ in affectio sit priuatio,ac cogãt materiã dicere aliquã qualẽ sibi propriã,aut formã eadẽ rõne vr̃ sequi, si ipsi intelligant vocabulo inaffecti puram negationẽ, tũc.n vr̃ materiã in sua prima notione includere aliquã negationẽ,& hoc est longe deterius q̃ primũ, quia negatio nõ põt cõstituere intellẽum alicuius entis positiui.& cõfirmat̃,q̃a vt dicit Philosoph' in pñti loco, negationes oẽs formarum verificant̃ de materia p accñs & earũ affirmationes:sicut ẽt bñ declarat Cõm.ĩ pñti loco.d.n.deinde incepit declarar̃ q̃ sit natura isti' materiæ &.d & intelligo p materiã illud quod est exñs p se,qđ est,neq, quale,neq; quãtũ, neq; aliqđ pdicamẽtorũ,q̃m est in põa oĩa ista.10 pdicamẽta vt declaratũ est in physicis. Declaratũ.n.ẽ eẽ subctũ oĩb'.10.pdicamẽtis,&qđ suũ eẽ est aliud ab esse cuiuslibet eorũ,& vltimũ subctum qđ est subm p se,& primo nõ est illud in quo dr̃ quale,nec aliud pdicamẽtorũ.10. nec priuatio istorũ entiũ,q̃m hoc est ei p accñs,& intendit subctum. igr̃ vltimũ quod per subam suã est aliud ab vnoquoq; pdicamẽtorũ & a suis priuationibus,cũ oĩa ista sĩt ei p accñs. Et dicit hoc q̃m si aliqua forma,aut aliqua priuatio esset in materia essentialr̃,nõ reciperet oẽs formas: & ɔfirmat̃ p Arist.in 2. de interpretatiõe,ubi dicit, ꝙ prius & fm se bonũ est bonũ & posterius, & fm accñs bonũ nõ est malũ,ĩ nõ facer̃.n.intelligit̃ facere, vt dr̃ in 2. elẽcorũ,negatio.n ẽ natura posterior affirmatione,vñ 3.primæ philosophiæ t.c.3.multis.n.modis idẽ sciẽtib' magis quidẽ scire dicim', eũ q nouit ĩ ipo eẽ q̃d res sit,q̃ ĩ,nõ esse,& horũ eorundẽ magis alterũ altero,sed maxĩe qđ ẽ & non q̃tũ, aut quale Ex q̃bus verbis mãifeste colligit̃ ꝙ prima mã in sua pr̃ia notione, sicut nõ includit priuationẽ aliquã,ita ẽt nõ includit aliquã negationẽ, & ita expositores nõ euadũt difficultatẽ istã, sicut vides. ex aduerso aũt sequit̃ ꝙ contradictio nõ est oppõ cui' nõ sit dare mediũ fm se,q̃a materia in prima notiõe, neq; ẽ forata,neq; nõ forata, qđ est ɔtra primũ pricipiũ vt dixim',& ẽ q̃ő satis ardua,sicut vides. Aui.ĩ 5. suę pr̃iæ p̃hiæ.c.1 multũ subtilr̃ & diffusẽ ꝓsequit̃ istã difficultatẽ,nã postq̃ declarauit ꝙ q̃libet natura ĩ eẽ q̃dditatiuo ɔsiderata est tm̃ ipsa, & solũ ĩcludit in tali eẽ pdicata q̃dditatiua quę ĩ prĩo mõ dñr de ea,vt dicit de eq̃nitate qđ ẽ tm̃ eq̃nitas, & nõ est vna,nec multa, nec exñs ĩ aĩa,nec ĩ istis sẽsibilib',nec in actu, nec in põa,patũ.ĩ.q̃rit,si quis aũt interrogauerit nos de equinitate fm ɔtradictionẽ.f.an equinitas ex hoc qđ est eq̃nitas sit aliqđ vel nõ non erit r̃nsio nisi fm negationẽ q̃cq̃d illud fuerit:non aũt fm negationẽ eius qđ ẽ,sed ei' qđ dr̃ de ea,q̃m nõ dẽt dici ꝙ eq̃nitas ex hoc quod est eq̃nitas nõ est,sed ex hoc qđ ẽ eq̃nitas nõ ẽ eq̃nitas aliqua, nec aliquid aliorũ,si aũt ptes q̃õnis fuerĩt duæ affirmatiuę ĩmediate, tũc non erit necesse r̃ndere aliquã illarum vllo mõ,q̃m alterius earũ.f. affirmatiuę quæ ɔcomitat̃ negationẽ intellĩs ẽ ꝙ cũ res ñ fuerit appropriata altera affirmatiua ap ꝓpriabit̃ hac altera affirmatiua. Cũ ãt fuerit appropria-

priata hac eius essentia nõ erit ipsa proprietas: hõ.n. cum est vnus, vel albus, tñ essentia ipsa humanitatis non erit essentia albedinis, aut vnitatis, cum ergo subiectum quæstionis fuerit positum ipsa humanitatis veluti aliquod vnum, & interrogauerit nos fm aliquod contrariorum dicentur, vtrum est vnus, aut multa, tunc non erit necesse respondere aliquod illorum, ipsa.n. humanitas ex hoc quod ē ipsa humanitas nõ est aliquod illorum in cuius diffinitione non accipitur, nisi ipsa humanitas, &c. Ita pariter dicendum puto de prima materia in sua prima notione cõsiderata, quo ad prædicata primi modi, si quis interrogauerit nos fm contradictionem, an materia ex hoc ꝙ est materia sit aliquid, vel non. respondẽdum est per distinctionem, nam si quæstio fiat de his, quæ constituũt intellectum eius, sic materia est aliquid, est enim substantia & ens, & tale ens quod est materia, sic enim negationes istorum de materia dici non possunt. Si autem quæstio sit de aliis aduentitiis materiæ, quę de materia per accidens prædicantur, sic respondendum est per negationem, nam materia ex hoc ꝙ est materia non est forma substantialis, nec accidentalis, nec compositũ ex materia & forma, nec vl'ter aliquid de his, quæ sunt aduẽtitia ei. sic intelligitur dictum istud Arist. in præsenti loco, ꝙ negationes omnium prædicamentorom per accidens prædicantur de materia intelligendo per substantiam, substantiam in actu, quia materia non est substantia in actu, nec aliquod accidens. Et similiter illo modo intelligunt Peripatetici materiam esse in affectam.i. non habentem aliquam qualitatem, aut formam, ita ꝙ negatio oĩum formarum adducitur in responsionem ad qõnem propositam nobis de materia fm se considerata, an v3. materia fm, ꝙ materia sit forma aliqua, vel negatio cuiuslibet formæ verificetur de ea. & dico secundum verum eẽ. non tamen materia in suo intellectu includit talem negationẽ, sed ex intellectu primo eius consequit̃ verificatio illius negationis, sicut bonũ ex primo suo intellectu bonum est, & fm se bonum, bonum. Et ex hoc concomitatur bonũ nõ esse malum, Similiter iuxta istam sententiam, si proponuntur duæ affirmatiuæ cõtrariæ immediate de materia fm, ꝙ est materia. v3. vtrũ materia, vt materia est formata, vl' materia, vt sic est priuata forma, tunc non est necesse dare aliquam illarum, quia materia vt sit neque formata est, neq; ē priuata forma, licet in esse realis existentiæ, non euadat ab vtroq; illorum. Et est ac si diceremus vtrum corpus viuens vt viuens qualitatiuè considerandum sit sanum aut ęgrum, quum sanum & ęgrum sint contraria.

Sed dices, quare de materia non verificatur immediate per viam sequelę priuatio formæ fm ꝙ materia est materia, sicut verificatur negatio formæ per viam sequelæ?

Soluitur, quia ex intellectu primo quidditatis rei, primo apparet negatio aliorum, quæcunq; nõ sunt id quod est: & non apparet aliqua affirmatio ex his, quæ res non est quidditatiuę, sicut sunt proprietates rei, vnde cum intellectus priuationis

tionis sit, saltem ex connotato aliquam qualitatem significans, vt d. Tho. & expositores, & sunt quasi quædam materiæ proprietas, vt dicit Commen. in sua media expositione sup. 1. phy. & etiam primo cœli. cō. 20. vbi dicit, ꝙ in materia non est alia possibilitas, nisi per separationem a forma, & est sicut abscissio ex acumine gladij. si ita esset sequeretur materiam habere aliquam priuationem, & qualitatē inseparabilem, & ita non esset denudata fm essentiā ab omni qualitate & forma, sicut bene deducit Commen. in præsenti com Considera igitur diligēter quia vidi plures meo tempore qui non potuerunt euadere ab hac inquisitione. Immediate patet ꝙ neutrum uerū est, & scias pro solutione difficultatis vnum, quod licet cōtradictoria absolutione diuidant verum & falsum in quocunq;, & non sit date medium inter illa, tñ qñ contradictorijs additur aliquid distrahens ab oppositione eorū, non sunt amplius contradictoria, sicut inter esse & non esse nihil mediat, sed inter non esse simpliciter & esse mediat aliquid, vt dicitur in primo phy. tex. com. 77. quia esse in potentia mediat, sic inter formatum & non formatum nihil mediat, vnde materia aut est formata, aut nō formata, & dicitur ꝙ est non formata. Sed qñ dicitur, vtrum materia per se sit formata, vel per se, aut quidditatiue sit non formata, dico ꝙ vtraq; falsa est quidditatiue, & sic non contradicunt, & ita est in sili de materia fm ꝙ materia, quia illa reduplicationis nota nō est ps subti ꝓpōnis. sed est condō specificatiua fm q̄ cōsiderat̃ & nota bene hoc. & nota ꝙ ista sniā concordat cum dictis & determinatis p Alex. in 1. lib. naturalium qōnum. q. vlti. vbi quærit. vtrum forma sit fm se in materia, vel fm accñs, & tandem concludit ꝙ forma non est p se in materia, loquendo de primo mō pseitatis, sicut neq; priuatio, tñ forma & priuatio sunt in materia p se in secundo mō, sicut par & impar non sunt p se de rōne numeri, sed sunt numeri ꝓprietates, in quarum rōne sumit̃ subtum, sic in ratione formæ materialis sumit̃ materia, sicut appet ex rōne in qua ponitur corpus organicū, & in rōne ēt priuationis ponitur materia, quia priuatio non est nisi carentia formæ in materia apta nata recipere formā. vñ sicut non oīs numer' est par, nec omnis ĩpar, sed vel est par, aut impar, sic materia, aut est formata, aut est priuata forma.

Materia est substantia diminuta, qa est in potentia. 7. meta. cō. 9.

Materia prima in 1. phy declaratur esse fm ꝙ est materia nō fm ꝙ est subā. ibidē. & in 2. phy. cōm. 21. & cō. 4. vide in simili in 1. meta. cō. 15. & 18. & 4. meta. cō. 1.

Materiæ actio est transmutatio. 7. meta. cō. 9. idē 1. cœli. c. 20 vbi dicit ꝙ in materia non est potentia nisi apud separationem eius a forma, & ōpatio istius potentiæ, quæ est ex ea quasi abscissio de acumine gladij, est gñatio. & corruptio. vide in concordanti js.

Materia in naturali philosophia cōsideratur, vt est principiū transmutationis, sed in prima philosophia cōsiderat̃ vt ē subā in potentia. 7. meta. com. 9.

Materia

Materia non prædicatᷓ de eo cuius est mã nisi fm denoĩatiõnẽ.7 met. c.25.& 34.& 43.& 9.met. c. 12.& 1.meta. cõ. 17. & 1.phy. cõ. 15.

Materia non est gñabilis & corrupti bilis nisi p accñs.7.me.c.23.idẽ 1. phy.t.c.82.& 12. met.cõ.18 idẽ 7. meta.tex.cõ. 26.27.& 31.& 33.

Materia prædicatᷓ denoĩatiue de materiato & non formaliť prædicatione dicẽte,hoc est hoc, vt statua nõ est lapis,sed lapidea.7.meta.t.c.24 vbi aduerte ꝙ ista est vna dña inter genus & materiã, sicut bñ notauit Cõ.in pñti.cõ.& ẽt 7.meta.cõ. 43.& 1.meta.cõ.17 & 12.met. cõ. 14. Et longe vberius ante ipsum Alex.scripsit demõstratiue de hoc in 2.lib.naturalium qõnũ. q. vlti. ꝙ materia non sit genus.

Materia diuersa sũt eadẽ spẽ, vt Sortes & Callias.7.meta.t.cõ.28. idem sumitᷓ distõnẽ indiuiduorũ in eadẽ spẽ esse a materia,confiśe scribit Cõ.in lib.destr.in prima dispu. in sol.7.dub.vbi inqt.cã pľalitatis & nũerabilitatis apud Philosophos ẽ materia & cã cõuenientię in multitudĩe numerali ẽ forma, sed ꝙ possint inueniri res pľes in nũero in vna forma fm materiã ĩpoľe est. nullũ nãq; indiuiduũ ab alio indiuiduo distingui debet ab aliqua ꝓprietate, nisi p accñs. ĩmo indiuidua abinuicẽ distinguuntᷓ a materia,idẽ 1.primæ philosophiæ. cõ. 40. Vbi aduerte vt declaraui subtiliter in qõne spãli de principio indiuiduationis,ꝙ distinguẽdo principiũ assĩlatiuũ contra principium distinctiuũ,sic forma a ꝓprietate est principiũ cõuenientię & siľitudinis, & mã appropriata est principium distõnis.genitũ.n.assĩlatur gñanti in forma, tñ principiũ constitutiuũ & distinctiuum respectu cõpositi magis est forma ꝙ̃ mã:oẽ enim quod est vnũ nũero, & cõtinuũ est vnũ p suã formã,& non p suã mãm, vt dicit Cõ.1.de aĩa. cõ. 90. Et hoc intelligitᷓ principľr, siľr ẽt Philosophi videntes multitudinẽ nũeralẽ in eadẽ spẽ nõ inueniri,nisi in hñtib' formã in mã, qa in abstractis a mã nõ est talis multitudo apud Peripateticos, vt patet in 1.cœli & mũdi.in t.c.93. vbi dẽ ꝙ qñ mã tota ẽ comprehensa sub vna forma,nõ põt esse nisi vnum suppositũ in vna spẽ.iõ appropriauerunt principiũ nũerositatis,& diuersitatis istorũ mã3 & nõ formã.

Et ex ista auctoritate Cõ. in lib. destr.collige mãifeste cõtra illos q̃ asserũt primũ principiũ distõnis indiuiduorũ in eadẽ spẽ, esse aliq̃ ꝓprietatẽ accñtalẽ,sicut q dixerũt ꝙ distinguatᷓ primo p q̃titatẽ. hoc enim licet verũ sit a posteriori,sed nõ a priori,ĩdiuidua.n. distinguũtur abinuicẽ mã, vñ Cõ. 7 primę philosophiæ,cõ.2.ex pſſe dicit ꝙ ĩdiuiduũ subiectum est prius alijs indiuiduis accidentium.

Mã nõ est sepabilis a reb' nisi diffõne.The.4.phy tex cõ.59.& habetᷓ in tex.idem.tex.84.

Mã ĩmediate trãsmutari nõ p̃t a formis sepatis,nõ.n.trãsmutat mãm nisi illud qđ ẽ in mã.7.met. t.c.28 & idẽ hr̃ j.ibidẽ.c.31.vbi Cõ.dicit ꝙ oẽ mixtũ cum materia,fit a mixto cum materia. idẽ in 8. phy. in cõ.15.& in lib.destr.ĩ disp.prima.

Mã ẽcã multiplicationis gñabiliũ ab vno gñante.7.meta.t.c.28. idẽ 1.met.c.40.& ĩ lib.destr.prima.in solõne septimi dubij. ĩqt. pľaritas nume-

numeralis.s.diuisio, sequitur causam in forma rõne materiæ.

Materia transmutatur a corpore habente qualitatem actiuam, aut potentiam, quæ agit per corpus habẽs qualitatem actiuam, 7.meta. com. 31.idem ibidem.cõmẽ.28. &.12. met.cõ.18.idem.8.physi.com.15.

Materia fm cõsiderationem ad substantiam compositam ex materia, & forma, est pars substãtię, sed secũdum considerationem ad substantiam declarãtem essentiã rei, nõ dr esse pars substantiæ, sed esse apparens deficiens formam in suam diffinitionem Auerr. sententia in 7.primæ philosophiæ.in com. 34. idem ibidem.com. 21. & 43. Vbi apparet ex mente eius naturam nõ esse partem quidditatis rei, licet sit pars essentialis compositi, differentia.n.magna valde est apud Peripateticos inter essentiam & quidditatem in rebus generabilibus cõpositis ex materia & forma. 3. de aïa. tex.com.9.sic etiam sentit lucidissimus Them.in.3.de ani.ca.27.& est opinio Alex.& omnium Peripateticorum. Auic. autem in tracta. 5 suæ primæ philosophiæ. cap. 5. de assignanda comparatione diffinitionis & diffiniti, tenet formam totam rei quidditatem, esse partẽ. vnde vult materiam esse partem quidditatis, sicut est pars essentiæ, & non distinxit inter essentiam, & quidditatem. Et hanc opinionem imitatur etiam Diuus Tho. in .7. metaph.in lec.9.super expositione tex.com.34.& in lib.de entitate & & essentia, & in prima parte summæ.q.75.& in 3.parte.q.50. & in 4.distin 44.& Scotus in.7.suæ metaph.q.16. & in.3. sententiarum. dist.22. Et Antonius And.I.7. metaph.q.12.sed vt dixi causa erroris Auic. fuit quem errantem isti sunt sequuti, quia non distinxerunt in materialibus essentiam a quidditate, neque distinxerunt inter partes fm fidem ipsius speciei, & inter partes fm imaginationem, & est differentia magna valde, nam ut scribit Commen. in primo metaphy. in commen.45. Aristo. opinatur ꝙ intellecta rerũ non sunt substantiæ rerum, sed significaut, & notificant substantias rerum. Certum est enim ꝙ materia est pars essentiæ, quia ẽ ex partib⁹ fm fidẽ componentibus in esse reali substãtiam compositam, tamen genus non est materia, licet sit materiæ proportionale per Porphyrium, in cap.de differentia, & per Philosophũ in 7.primæ philosophiæ. in tex commen. 43. & Alexan. in libro.2.naturalium quæstionum, quæstione vltima, demonstratiue probauit hoc, vt etiam confitetur Commen. 1. metaphy. commen. 17. & 12.metã.commen. 14.& tamẽ genus est de quidditate speciei: si igitur idem in compositis ex materia & forma esset essentia & quidditas, partes essentiæ essent partes quidditatis, sed secus res se habet, vt dicitur in 7.primæ philosophiæ in tex. commen. 41.& in 3.de anima tex.cõm. 9. De hoc vide quæ scripserim in Theorematibus, in proprio Theoremate, quod incipit. In conceptis cũ materia, aliud est quod quid est ab eo, cuius est quod quid est.

Materia & forma differunt, qm̃ forma prædicatur per se de habente formam, sed ꝙ declarat quidditatem

tem eius substantialem, materia vero non prædicatur de habente formam uera prædicatione, ne dũ vt prædicetur per se. Idolum enim non dicitur cuprum, nec hõ caro. 7. metaphy. cõm. 34 idem ibidem commen. 23. vbi dicitur, ꝙ materia non prædicatur nisi ſm denoĩatiouem. consimile 7. metaphy. 43 & 45. com. & 9. metahpy. cõm 12.

Materia, alia sensibilis, alia intelligibilis. 7. metha. tex. cõ. 34 & 35. & 39. & 5. metaph. cõ. 3. & 8. metaphy. tex. com. 15. vide in Theorematibus.

Materia ſm se ignota est. 7. metaph. tex. cõ 35. consimile primo phy. tex. cõm. 69. & in 1. cap. de substãtia orbis.

Materia sensibilis est, vt æs & lignũ & quælibet mobilis materia. 7. metaph. & tex. commen. 35.

Materia intellectualis est, quæ in sensibilibus existit, non inquantum sensibilia sunt, vt mathema. ibidẽ.

Materia cum fuerit non erit res, forma aũt cum fuerit erit res. 7. metaphy. cõ. 37. & fuit sententia istius dicti Commentatoris sumpta a lucidissimo Themist. in 2. de anima in principio. vbi scribit istud esse discrimen inter materiam & formam, nam res a materia habent, vt fierent, a forma vero vt essent.

Materia etiam erit quorũdam non sensibilium. 7. meta. tex. com. 39.

Materia non solum a physico sciri debet, verum etiam ratio seu forma & magis. 7. metaphy. tex. cõ. 39. idem 2. phy. 21. & 26. & in 1. de partibus animalium. cap. 1.

Materia est propria entibus naturalibus. 7. metã. com. 39. Vide in contradictionibus nuper ęditis.

Materia non prædicatur de re nomine principali. 7. metaph. cõ. 43. & 23. idem 9. metaph. tex. cõm. 12.

Materiæ natura talis est, quod per eam potest res esse & non esse. 7. metaph. tex. com. 53.

Materiæ natura talis est, ꝙ eius q̃ditas & forma est recipere formã 7. metaph. commen. vlti. idem primo cap. de substantia orbis, vbi. d. ꝙ natura materiæ substãtiatur per posse, & in 2. phy. com. 15.

Materiam dico, quæ non est hoc aliquid ens actu: potestate aũt est, hoc aliquid. 8. meta. tex. com. 33.

Materiam localem si quid habet nõ est necesse illud habere materiam generabilem & corruptibilem. 8. meta. tex. com. 4. idem infra tex. com. 12. & 12. metaph. text. com. 10. idem primo physi. com. 63. & in libro de substantia orbis per totum fere, & in primo cœli. commen. 20. & 95.

Materiam esse subiectum, est declarandum in sciẽtia naturali, sed materiam esse substantiam est declarandum in scientia diuina. Commentator in 8. metaphy. com. 4. vide idem in 2. phy. c. 21. & 7. metaphy. com. 9. & 12. metaph. cõ. 5.

Materia quæ est subiectum trãsmutationis substabtialis quando recipiet formam, assimilatur ei quod est in actu, & q̃n dimiserit eam assimilatur non esse. 8. meta. cõm. 4.

Materia non dicitur de diffinito nisi ſm ꝙ est genus eius, genus enim significat materiam ſm ꝙ est in potentia illud quod habet materiam & sic prædicatur de habente materiam. Nomen aũt materiæ significat materiam ſm quod est aliquid in actu existẽs pars illius, cuius est

materia

materia, & ideo nō prędicatur de habente materiam. 8. metaphy. cō m€. 6. vbi elicitur dña inter genus & materiam, quiá genus prædicatur formaliter de cōposito ex materia & forma, materia vero nequaq̄, sed solum denominatiue nō nomine principali. 7. metaph. tex. com. 23. & 43.

Materia neq; elementum est, neq; ex elementis. 8. meta. text. com. 8. Vide in concordantijs nup editis.

Materia, alia cōis, alia propria 8. meta. tex. com. 11.

Materia ea vna existente contingit fieri diuersa propter mouentem causam. ibidem.

Materia ex vna plures fieri materias contingit duobus modis, vel in eodem ordine, & diuersentur fm magis & minus: vel in diuersis ordinibus. 8. meta. com. 11.

Materia existente vna & motore vno de necessitate gñatū erit vnū. 8. meta. c. 11. idē in 12 met. cō. 11.

Materia existente diuersa, & motore diuerso de necessitate gñata erūt diuersa. 8. met. cō. 11. & t. cō. 12.

Mã exñte vna gñata pñt esse diuersa pp mouentē cām 8. met. t. c. 11. vbi Cō. limitat illā, ppōnem hřelocum in artificialibus tm̄, fallit aūt in nālibus, vt patet in 8. phy. in t. cō. 46. Est. n. in nālibus principiū ꝙ non quodlibet fit ex quolibet, sed determinatum ex determinato, & in eodem cō. 11. expresse dicit, ꝙ quædam materiæ recipiunt formas diuersas, & quędam formę non recipiunt, nisi vnā mām, verū est in entibus artificialibus, in entibus aūt nālibus q̄libet forma habet ppriam materiam.

Materiā forsan quædā non hñt, aut non talem, sed fm locū mobilem. 8. metaph. tex. com. 12.

Mã in rei veritate, cuius esse est in potentia nō inueni€, nisi in substātijs gñabilibus & corruptibilibus: subāe vero æternæ, qa in eis nō est potentia ad corruptionē nō est in eis mã: sed materia earū, est aliqd exñs in actu. s. corpus, indignius habent hoc nomen subiectū, q̄ hoc nomen materia. 8. met. c. 12 idem in 2. ca. de subā orbis & alibi sæpe.

Materia quæ est in potentia, est cā alterationis passiuæ. 8. met. t. c. 12. & primo cœli. tex. com. 21.

Materia prima est in potentia vtriusque contrariorū eodē termino. 8. met. c. 14. idem 1. phy. cō. 6. & 82. & 2. physi. com. 48.

Mām intellectualē, aut sensibilē nō hñtes, statim sunt id quod sunt. 8. meta. t. c. 16. vbi dicit Cō. in cō. ꝙ illa quæ non hñt materiā, nō hñt cām aliā a se in hoc ꝙ sunt vnum, & in hoc ꝙ sunt ens: ecōtrario eis quæ sunt in materijs, per formas enim fiunt composita ex materia, & forma vnum & aliquid ens, &c.

Materia est principiū passionis & cā pp quam patiens pati€. 9. met. t. c. 2. vide limitationē ab Auer. in 3. de aīa. in cō. 5. in principio digressionis, & ibidē in cō. 28. vbi declarat, cuius passionis mã sit cā. inqt. n. ꝙ materia non est cā receptionis simpliciter, sed cā receptionis transmutabilis. s. receptionis hui⁹ entis indiuidualis.

Materiam esse in potentia ad infinitas formas, ē sicut īfinitū eē ī potētia. talis. n. potētia nō dr respū act⁹ qa potentia q̄ dr respū actus ē finita, sed hoc intelligi€ ꝙ potētia sp associa€ ei 9. me. c. 11. Et hř ex tex.

Mate-

Materia, remota nō dr̄ esse in potentia, illud, cuius est potentia 9. primę philosophiæ. tex. cō. 12. Inde collige drīā, inter mām remotam, & ꝓpinquam q̄ innuit Cō. in cō. dicēs, & intēdit declarare ꝙ materia, q̄ pōt simpl̄r nō indiget, ī hoc ꝙ exeat in actū, nisi vno motore tm̄. Materia aūt q̄ nō dr̄ posse simpliciter, sed p potentiā remotā exit in actū p plures motores vno motore sm̄ remotionē, aut ꝓpinqtatē.

Materia propinqua rei non ꝑdicatr̄ de re, cuius est materia noīe principali, sed denoīatiue, vt non dr̄ idolum cuprū, sed cupreū 9. metaphy. tex. c. 12. Idē 7 metaph. t. c. 43. & cō. 23. Et aduerte ꝙ Cō. dicit in 9. met. cō. 12. ꝙ hoc non est ꝓpriū idiomati græcorū, sed in nr̄is idiomatibus. i. arabicis, hoc est manifestum in rebus naturalibus, sed in artificialibus nō est manifestum.

Materia ꝓpinqua dr̄ esse in potentia simpl̄r, & dr̄ materia simpl̄r nō remota. 9. metaph. cō. 12. Vide in concordantijs nuper editis.

Materia & vl̄e differunt, quia materia non ꝑdicatr̄ de re noīe principali, sed noīe denoīatiuo. vl̄e autem prædicatur de re, vt homo est animal 9. metaph. tex. com. 12.

Materia potentia est, donec veniat ad spēm, qn̄ vero actu est, tunc in spē est. 9 metaph. tex. com. 16.

Materia dum est in potentia, non est perfecta per formam, neq; habet esse quod habet forma, sed dū venit ad actum, tunc perficitur per formam, & habet esse quod habet forma. 9. metaph. commen. 16 Ex quo patet sm̄ Auer. doctrinam, ꝙ licet materia sit essentia diuersa ab ipsa forma, esse tm̄ habet a forma, & non est aliud esse materiæ, & aliud formæ. vt dicit. n. diuinus Beotius in lib. de vnitate & vno. oē esse est a forma, quod describentes Peripatetici dixerunt, esse est existentia formæ in materia.

Materiam cōem habentia adinuicē transmutantur. 10. metaphy. text. cō. 12. & hr̄ propriæ in primo de generatione & corruptione. in te. com. 43. & 53.

Materia contrariorum eadem est. 10. meta. tex. com. 14.

Materia negatione ostenditr̄. 10. metaph. tex. com. 24. Vide in concordantijs nuper editis.

Materiæ diuersitas est cā differentium rerum per accn̄s, quia quæ conueniunt in forma, & differunt sm̄ materiam differunt per accn̄s, vt duo anuli, quorum vnus est ex auro, alter vero ex argento. 10. metaph. tex. com. 24.

Materia non facit drīam. 10. metaph. tex. com. 25.

Materiam primā esse probare, est sermo naturalis e contrario. Auic. 12 metaph. cō. 8. idem 1. phy. cō. vlti. & 2. physi. commen. 22. idem 12. metaphy. com. 6.

Materia assimilatur mixtioni, quia res admixtę propinque sunt, vt sint in potētia 12. metaph. com. 9. vbi declarat, quare Anaxagoras posuit mixturam.

Materia, ꝑpea qa est in potētia omnia, est cā in hoc ꝙ gn̄atio nō abscinditur. Cō. 12. metaph. cō. 9. & est dictum Aristo. de quo inquirit in primo de generatione & corruptione. tex com. 15. & infra.

Materiam nullus sciuit in rei veritate ante Arist. Cō. 12. meta. c. 9. colligitr̄ ex 1. phy. tex. com. 79.

Mate-

Materiam habent omnia quæcũq; transmutantur, sempiterna autem mobilia latione non habent materiam generabilem, sed vñ & quo. 12 primæ phy tex.com. 10. & 8. meta.tex.com.12.

Materierũ naturæ diuersantur ſm diuersitatem naturæ transmutationis. 12.primæ philosophiæ. com. 10.& primo physic.com. 63 .& in 3.de anima.in commen. 5.in principio digressionis.

Materia generabilium est in potentia, translatorum aũt est in actu. 12.metaph. tex. com. 10 idem in 2.cap.de substantia orbis,& primo cœli.commen. 95.

Materia quæ est in potentia, est in omnibus corporibus, vt opinatus est Auic. sed errauit in hoc. Ipsam opinionem imitatus est etiam Egidius Roma in tracta. speciali de materia cœli.

Materia quæ est in potentia in substãtijs generabilibus & corruptibilibus est causa fatigationis & corruptionis in eis. 9.meta.tex. cõ.17.

Materia prima est vna, tamen multa est in potentia,& habilitate. 12. primæ philosopiæ.com. 11. idem primo de generatione.com.22. & tex.com.24 & 4.phy.tex.cõ.84

Materia prima, primo habet potẽtias, seu habilitates ad recipiendũ primas cõtrarietates. s. formas omnium quatuor elementorum. Secundo vero habet potentias consimilium partium mediantibus formis quatuor elementorum, & istæ potentiæ diuersantur ſm diuersitatem mixtionis quatuor elementorum. 12.meta.com. 11.idem 3.cœli.commen.67.

Materia ſm ꝙ caret differentijs formarum indiuidualiũ dicitur vna numero, & non quia fiat vna forma numero. 12. meta. comm. 14. idem primo physi. com 63.

Materia & forma vniuersalis,& præcipue quæ est genus differunt. 12. meta.com.14.

Materiæ cõitas est pura priuatio, & est in anima tantum. Et cõitas quę intelligitur in formis cõibus est extra animam in potentia. 12.meta. commen.14.

Materia ſm ꝙ intelligitur cõius omnibus rebus generabilibus, non habet esse ſm hunc intellectum extra animam, cum non intelligatur sic, nisi ſm priuationem omnium formarum. 12.meta.cõ.14.

Materiæ perfecta imaginatio, quæ sit, vide 12.meta. com. 14.

Materia non est sensibilis per se, sed per formam. 12.meta. com.14.

Materia non habet esse, nisi per hoc ꝙ sentitur, & non per se. 12. meta. commen. 14. vbi ponit ꝙ materia non habet esse, nisi a forma, licet alia sit substantia & essentia materiæ,& alia formæ, contra Scotum, & Henricum de Gandauo.

Materia, quia non formam habet, ideo non habet intentionem intellectam ab ea. 12. meta.cõ.14. pro quo vide primo cœli com.92.vbi dicit Commen. ꝙ forma est subiectum vñitatis. Et iste est intellectus cuiuslibet formæ, & ideo materia non habet rationem alicuius cõis prædicabilis de pluribus, quia est primo diuersa ab omni forma.

Materia, quia non habet formam, ideo non habet naturam propriã, sed sua natura est in comparatione. 12.metaphy. cõmen. 14.idem primo phy.tex.com.69.

Mate-

Materia est illud ad quod innuitur fm sensum, forma autem non cōprehenditur fm sensum, nisi fm suam actionem, & ideo non comprehenditur, nisi fm intellectum. 12. metaph. com. 14.

Materia & natura non sunt propriè substantiæ abstractæ, sed corpus, & anima. Cō. 12. metaphy. cō. 25. authoritate Alexandri vbi aduerte quod Aristo. ibi ponit diuisionem entium, quod. v3 quædam sunt separabilia & sunt substantiæ. quædam inseparabilia, & talia sunt accidentia. Et Alexander fm vnam expositionem dicit & substantiæ vere separabiles sunt corpus & anima. Materia vero & natura non sunt propriè substantiæ separabiles. vbi collige naturam esse infra animam, & materiam esse infra corpus, & ideo orbis cœlestis recti' dr corpus aut subiectum q̄ materia. Corpus. n. in eo quod corpus separari potest a passionibus transmutantibus substantiam, sed nō mā, qa materiā confestim sequitur cōtrarietas, vt dicit Arist. in lib. de lōgitudine & breuitate vitę. Et in 2. de gñatione dicit. in tex. cō. 6. nos aūt dicimus aliquam materiā vnā » sensibilium, sed semper est cū con » trarietate ex qua gñant vocata elementa. Et ita dicit Cōm. in lib. de subā orbis. cap. 1. Ita ēt natura est infra aīam, qa aīa est principium naturæ & omnis motus: animata enim sunt principia oīum corporum naturaliū. 12. meta. cō. 25. & Them. idem habet in principio libri de anima. Silr anima est separabilis a contrarietate, quia quæ contrariantur in natura non contrariantur in anima, lapis enim nō est in anima, sed spēs lapidis, sed lapis bñ est in natura: & ideo ppriæ subæ separabiles potius sunt corp' & anima, quā materia & natura, semper. n. respectus imperfectionis ad perfectius, est respectus potētiæ ad actum, aut instrī ad agens, vñ materia constituit p potētiam, sed corpus dicit actū, & ideo orbis rectius dr corpus, aut subtū quàm materia, natura ēt est aīæ instrm, vt patet, 2. de aīa. tex. c. 41. contra Empedoclem & antiquos asserentes ignem esse cām augumēti, &c. Et ideo Cōm. in cō. 25. dicit authoritate Alex. quod Arist. diuisit formas naturales & primā materiā, quia non sunt subæ in actu, sicut anima & corpus, aut quia videntur esse causatę a substātiis sepatis.

Materia est cā potētiæ in rebus in q bus est potentia. 12. primæ philosophię. com. 30. idem 7. metaph. tex. com. 22. & 53.

Materia non ipsa seipsam mouebit. 12. primę philosophiæ. tex. c. 30. vbi aduerte quod hoc est verū tam in natura quàm in arte.

Materia nō intelligit p se, sed p assimilationē, forma aūt intelligit p se. 12. primę philosophiæ. c. 37. idē primo physi. tex. com. 69.

Materiam non habens est simplex. & quod est simplex, nō habet materiam. 12. meta. com. 49.

Materia q̄ q dē est vna, nulli est contraria. 12. meta. tex. com. 53.

Materię essentia īpo!e ē vt sit essentia motoris 12. prime philosophiæ. contra Empedoclem. tex. com. 54. idem 2. phy. tex. com. 70.

Materia est cā multitudinis & numerabilitatis apud Philosophos, & cā couenientiæ in multitudine ma

 teriali

teriali est forma. Ex lib. destru. dispu 1. in solut. 7. dub.

Materiam voco nõ ens simpliciter, non quia omnino sit nihil, & vsquequaq;, sed id quod nuda & mera potentia, cuiusmodi est prima. & originalis materia. The. 5. phy. super text. 2. vide in concordantiis nuper æditis.

Materia inquantum materia nõ generatur, oporteret nanq; quod materia haberet materiam in infinitum. ex. 1. disp. in sol. 21. dub.

Materia & forma a principio separato, sm Peripateticos non procedunt, immo agens apud eos in rebus generabilibus, & corruptibilibus non agit, neq; formã, neq; materiam: immo agit ex materia cõposita, ex eis, ex di spu. 3. in solutione. 22. dub.

Materia est causa corruptiõis apud Philosophos. ex disp. 4. in sol 2. du.

Materia quælibet habet accidentia propria fixa in ipsa sine accidentibus, quæ manant a forma, & hæc accidentia, q̃ sunt in materia, sunt causæ multitudinis varietatũ, quę in naturis indiuiduorum inueniũtur, quemadmodum accidentia ꝓpria formæ sunt causæ multitudinis varietatũ, quæ in moralitatib⁹ indiuiduorum hominum cognoscuntur, vt est declaratum in naturali philosophia. 6. Coll. ca 1.

Materiæ signum apud Philosophos est passio & formæ signum est operatio. Ex dispu. 6. in sol. 6. du. & ex dispu. 10. in sol. 2. dub.

Materia seminalis ex qua aĩalia consistunt nõ indefinita est, nec ĩ plus, nec in minus, vt ex qualibet gñari queant, quẽadmodũ pficiẽdi cuiusque aĩalis, certa ẽ magnitudo, tum ad maius, tũ vero ad minus, quem terminum non supergradiunt, vt vel maiora, vel minora euadãt, sed in medio magnitudinis spatio excessum defectũue inter se capiunt: atq; ita hõ alius alio auctior est, & cæterorũ vnũqdq; aĩaliũ. Arist. in 4. de gñone aĩa. ca. 4. Consimile hr̃ in. 2 de anima. in. t. c 41.

Materia quę alit eadẽ est illi, ex qua generationem natura constituit. Arist. in 4 de gñone aĩa. cap. 8. vbi agit de lacte. idem in. 2. de genera. & corr. t. c. 50. vbi dr̃ ꝙ omnia nutriuntur, ex eisdem ex quib⁹ sunt.

Materia crementi & generationis eadem est. 8. de natura animalium. cap. 1. & 2.

Materia est pp formam, & compositum ex materia & forma, est pp operationes. Auer in 2. Coll. in ca. de cõpõnibus membrorum officialium. vbi d. ꝙ hoc ne dũ est verum in naturalibus, verumetiam in artificialibus.

Materia duplex, quædam est prima quæ est impceptibilis, & quædam habens formã. Ex paraphr. meta. tract. 1. ca. quid gratia.

Materia hñs formã est duob⁹ modis vnus est, vt eius forma nõ corrumpaẽ in aduentu alterius formę totali corruptione, immo inest ei forma materiæ mediocri quodãmõ, vt sunt quatuor elẽta materia corporum compositorum, vt fuit declaratum in lib. de gño. & corrup. Scds est illud genus materiæ ĩ quo remanet forma mãæ adueniente alia forma, vt est dispõ in quibusdã corporibus similarium partium ad recipiẽdam aĩam, hoc tñ appropriatur nomine subiecti. ibid.

Mã numeraẽ in entibus, lʒ non sit aliquid

Materia non cognoscitur esse nisi per transmutationem in substantia 4.ph.tex.c.38.& 1.ph. c.63.& com. vlti.8.metaph.4 & 12.com.

Materia est subba fm ꝙ substat formæ,& forma est substantia fm ꝙ constituit 7.meta.com.7.

Materia species non est:qa spēs qualitas est,in materia aūt est sine qualitate,neq; est. Alex.in para.cap. 4 vbi probat ꝙ anima est inseparabilis a corpore.

Materiæ more suscipere idem,est ac materiam fieri rei quæ suscipietur in paraphrasi de anima in c. de intellectu practico & speculatiuo. Alex & ibi vide quid sit suscipere species sine materia,idem etiã asserit The.in paraphra. de anima. lib.& cap. 42.& est super text. cõ. 122.vide pulchre.

Materia nulla de forma sibi inherēte iudicium ferre potest,quia materia suapte ingenio bruta irrationabilisq; est, ratio vero tũ de alijs iudicat,tum ratione & forma,rõnē & formam apprehendit.Them.2. de anima 42.& est super text. cõ. 121. Inde collige quomodo intelligunt Peripatetici materiã impedire cognitionem, quia sensus non est vt forma existens in materia sit cognitione priuata. Alioqn animalia & homines carerent cognitione,sed modus recipiēdi materiæ appropriatus ē cognitioni repugnans,quia materia recipit cum transmutatione reali, quæ fit per quatuor qualitates, & recipit formas diuersas,& istas,vt dicit Com. in 3.de ani.c.5.in principio digressionis.& quod more materiæ recipit est materiam fieri rei,quæ recipitur,sed sensus recipit non more materiæ, quia non fit materia agentis formę,visus enim non albet neq; nigricat,& forma coloris recipit non mã, qa forma coloris agit in sensum non compositum. vt dicit The.in præsenti loco. Amplius in eodem puncto organi est species albedinis, & species nigredinis,secus est de materia.

Materia ipsa infinitum,si per se sola spectetur.i.in priuatione, infinitas aũt ipsa priuatio est. non tamen id circo quia infinitas in materia, & priuatione est. materia ipsa per se potest esse diuisionis subiectum, sed corpus continuum sensibile, nam diuidundę res actu subsistũt, sed quamobrem dictum est infinitatem diuisionis pertinere ad materiam, nempe quia compositum & id quod diuiditur corpus non amittit formam in diuisione, sed retinet, ita cum nõ possit a forma pendere,a materia pendeat necesse est. The,aurea & notabilis sententia in 3.ph.super 72.

Materia & forma hoc discrimine distant,quia a materia res habuerũt vt fierent, a forma vero vt essent. The.in 2.de ani.in principio. Quã snĩam transtulit Auer in 7.primæ philosophię.in cõ.37.vbi habet ꝙ materia cum fuerit nõ erit res, sed forma cum fuerit erit res. nam recte dicitur a materia res habere, vt fiant,quia materia est, ex quo fit aliquid,vt in existente, vt dicitur I calce primi phy. Esse verò est a forma,ꝙ vt inquit Boetius in libro de vnitate & vno. Peripatetici describentes dixerunt esse, est existentia formæ in materia. ens enim & vnum quum multipliciter dicantur quod verè est actus est,2.de anima

tex.commen.7.

Materia fm Plato. cognoſcitur cognitiōe nota, & extranea: cognitio aūt adulterina ſeu extranea nūcupatā in ſenſu q̃ i intellu ꝓprie illa q̃ non de facie aut vultu rei q̃ contēplamur elicitur, ſed de forma illa qua priuat. The. 3. de ani. ca. 44

Materia corporū ſimpliciū eſt ſimplex quædam, & a ſpecie ſequeſtrata natura, quæ ſuapte rōne informis atq; infigurata omni ſpecie carere dignoſcitur, & eſt ſimpl'r materia, ſed materia quæ compoſitis corporibus ſubijcitur materia quidem eſt, ſed nō ſimpl'r materia, q̄ñ quidem non ſine ſpē aliqua ſubiici vr. Alexander in principio ſuæ abbreuiationis de aīa. idē t3 Com. 4. phy. c. 71. & 8. ph. c. 30. & 3. cœli. c. 67. contra fatuos qui ponunt ex mēte Auer. forā corporeitatis.

Materia cū dicat analogice. i. ſ3 priꝰ & poſterius de materia corporum cęleſtium, & de prima materia. & in hijs quæ dicuntur fm prius, & poſterius, prius eſt cā poſterioris, neceſſe eſt vt materia corporū cœleſtium ſit cauſa, vt hæc materia ſit ex paraphraſi meta. tract. 4.

Materia prima vt ſit, indiget formis elementorum, quæ ſunt cāæ propinquæ per modū formæ & finis. Nam materia impoſſe eſt vt de cauſis habeat aliam cām niſi has duas cauſas, quia agēs ideo efficit aliqd, qa præſtat eſſentiā ſuam, q̃ vr eſſe eius forma, & materia prima non eſt eſſentia formæ quod habeat agens. ex paraphraſi meta. tract. 4.

Materia in compoſito indiuiduo eſſe in potentia intelligimus, ita φ ſeparabitur forma ab ea p corruptionē illius indiuidui, & ſic inuenietur trāſmutari in actu poſtquam fuit in potentia. in paraphraſi metap. tract. 2.

Materierū quędā ſunt ſubales, & diffinitiones taliū neceſſario ꝓcedūt diffinitum, & quędā ſunt accidētales, vt æs, & lignum reſpectu trianguli: & figuræ, & diffōnes taliū nō ꝓcedunt diffinitum. ex paraph. meta. trac. 2. & hr in 7. met. de partib. diffinitionis. tex. com. 33. & infra.

Materia φ ſit intelligibilis non habet ex hoc quod eſt materia, quia res non eſt intelligibilis niſi per hoc quod eſt in actu, ſed ſi intelligimus ipſam hoc fit continuo illud fit per attributionem, & hoc de materia prima, vel accidit ſibi hre actum, & hoc de materiis propriis vnicuiq; enti. Auer. ſūia in para met. trac. 2. idem 1. phy. t. c. 69.

Ex hoc patet contra formalizantes, qui volunt intelligibilitatem eſſe paſſionem primo competentem enti inquantum ens. ſed Peripatetici dicunt φ eſt primo competens enti, in actū; licet. n. oē ens ſit intelligibile, nō tñ primo ex parte qua eſt ens.

Materia eſt cauſa vt res ſit ſenſibilis & forma eſt cā vt res ſit intelligibilis. 1. cęli. c. 95. & in paraphraſi meta. tract. 2.

Materierum duo ſunt gñā, vnum ē ſubiectum tranſmutationis ſubalis, & proprie nominatur materia, aliud eſt ſubiectum aliarum tranſmutationum, & appellatur vt plurimum ſubiectum. ibid. in para.

Materia alia cōis, & alia propria, & differūt inter ſe, quia quæ hñt materiam cōem pñt adinuicē tranſmutari, & vnū eſt in potentia ad ſuū oppoſitū, ſicut & reliquum, vt ſunt

sunt corpora simplicia, aqua n. est potentia aer; & aer est potentia aqua, sed quæ habent materias proprias & diuersas non est transmutatio reciproca, interea nec vnum ē in potentia reliquum, vt materia propria flegmatis est vnctuositas, & materia coleræ sunt res amaræ; & licet vnctuositas vel piguedo sit in potentia flegma, tñ flegma non est in potentia pinguedo, & licet viuum sit potentia mortuū, tamē mortuū non est in potentia viuū. & ideo non quodlibet fit ex quolibet, & res non solū distinguuntur per suas formas, verum etiā & p suas materias, & per causas efficientes & finales. in 2. tract. meta.

Materia non habet potentiam nisi apud separationē eius a forma, & si aliqua forma esset in materia q̄ non posset separari a materia: tūc natura otiose egisset. 1. cœli. c. 20.

Materiæ operatio quæ est ex ea, sicut ab'cisio de acumine gladii, est gñatio & corrup. 1. cœli. c. 20.

Materia communis est in potentia, sed orbis cœlestis est materia in actu. 1. cœli. c. 95. idē 2. cap. de subā orbis, & 8. met. com. 12.

Materiæ plurimorū indiuiduorum sunt terminatæ quantitatis, & excessus inter eas est terminatus. 1. cęli. com. 95. idem. 2. de ani. tex. c. 41. & 6. phy. 32. & 91.

Materia est causa abscissionis continuitatis esse & eius æternitatis. 2. cœli. c. 38. idem 7. primæ philosophię. tex. c. 22. & 53. & 1. cœli. 20.

Materia est causa q̄ in rebus generabilibus inuenitur casus, & ideo corpora cęlestia carent casu, quia non est ibi materia. 2. cœli. c. 45. & idem 2. phy. c. 48. 9. meta. tex. cō. 19. 6. metaphy. t c. 5.

Materia & forma non habent grauitatem, sed congregatum habet. 3. cęli. authoritate Alex. com. 8.

Materia & forma ꝓpinqua rei sunt gñabilia & corruptibilia p accidēs quia existunt in cōposito per se generabili & corruptibili, sed materia remota, vt est prima materia, est ingñabilis & incorruptibilis. 3 cœli. c. 61. idem 1. phy. com. 81.

Materia habens formā est receptibilis quarundam formarū. sed materia prima cum sit fm se subm informę, est receptibilis omniū formarū. 3. cęli. com 67.

Materia prima est vl'is cū nullā habeat formam omnino. 3. cœli. cō. 67. vide in concordantijs.

Materia prima non est ens in actu, sed est ens in ente in actu nō distincta ab eo. 3. cœl. c. 29. idē 2. ph. c. 12

Materia est vna fm subm, & plura fm habilitates, & hoc est declaratū in pluribus locis. 4. cęli cōm. 35. idem 12. primę philosopię, cō. 11. 1. de gñatione & corrup. tex. c 22. & tex. c. 29. & 4. phy. tex. com. 84.

Materia recipit contraria æqualiter, secus aūt de corpore cōposito, nā corp' sāitatē recipit essētial'r, & ęgritudinē accidētaliter. 4. cœli. cō. 35.

Materiā vnā sp contrariis supponere op3, siue transmutet' fm locum, siue fm augumētationē & diminutionē, siue fm alterationem. 1. de gñatione & corrup. tex. cō. primi.

Materia principal'r est sub3 gñationis seu transmutatiōis subalis, aliarū vero trāsmutationū est subm fm posterius. 1. de gñatione & corruptione. tex. com. 24.

Mā est vna numero, & plures potētia & habilitate. 1. de gñatione. c. & tex.

tex.29.quō aūt ſit vna nūero. vid 12.primæ.philoſophiæ. com. 14.

Materiam impoſſibile eſt a magnitudine eſſe ſeparabilem. 1.de generatione & corrup.tex.c.32.

Materia eſt in continuo fluxu, forma aūt eſt permanens.1.de generatione & corrup.c.35.

Materia authoritate Alexandri nō diſſoluitur ſm totum, ſed remanet in ea aliqua pars fixa, alioquin poſſibile eſſet formam ſeparari. 1. de generatione & corrup.c.38

Materia eſt cauſa paſſionis, cauſa autem paſſionis conſimilis eſt eadē materia, paſſionis aūt diſſimilis cā eſt diſſimilitudo materię.1. de generatione & corruptione, com.54 & elicitur ex tex.

Materia ſm ꝙ materia eſt paſſiuū. 1.de gñatione & corrup. te.c.55.

Materia non prædicatur de eo cuiꝰ eſt materia, vera nominatione in rebus generatis: ſed in rebus alteratis.2.de gene.tex. com.4.

Materia in generabilibus eſt cauſa ꝑ quam res poteſt eſſe & non eſſe.2. de generatione & corrup.text. cō. 51.idem 7. meta. text.c.22. & 53.

Materia eſt principium tranſmutationis inquantum tranſmutatio: forma aūt cum inuenitur quieſcit tranſmutatio. & ideo antiqui, qui aſſignauerunt cām materialē trāſmutationis melius dixerunt, q̄ qui poſuerunt cām formalem, ſicut fecit Plato.2.de generatione & corrup. tex.com.52.

Materiæ eſt moueri & pati, mouere aūt & facere alterius eſt potentiæ. 2.de gñatione & corrup.tex. c.53.

Materia eſt potentia, ſpēs aūt endelechia 2.de ani t.c.2.

Materia non differt a forma in cōpoſito niſi potentia 2.de ani.cō.7. idem 10.met.com.25.

Materia nullū habet eſſe in actu in rebus naturalibus ſm ꝙ eſt materia, & eſſe in actu nō eſt niſi ipſius formæ.2.de aīa cō.8.idem 5. phy. cō.8.vbi dicit ꝙ in materia nō eſt actus oīno. Ex quo patet, ꝙ actus exiſtentiæ cōpetit formæ ꝑ eſſentiam, & māæ & cōpoſito competit ratione formæ, & nō oportet dicere aliū eſſe actū exiſtendi materiæ, & alium formæ, & aliū cōpoſiti ex materia & foīa, nō.n.oportet multiplicare entia ſine neceſſitate: omne.n eſſe a forma eſt, vt dicit etiā Boetius in lib.de vnitate & vno.

Licet igitᷣ ſubſtantia materiæ alia ſit a ſuba formæ, & ſimilr̄ cōpoſitum ex vtroq;, tn̄ vnū eſt exiſtere & iſta eſt via peripateticorū antiqua.conſimilē ſnīam de mā inuenies.2.phy.c.12.& 1.phy. c.76. & 3.cœli.c.29.7.primæ philoſophię t c.8.& vide ample quæ ſcripſi in illo theoremate quod incipit. Materia non eſt quid, neq; quantum neq; quale.&c.

Materia prima non eſt cā receptionis ſimpliciter, ſed eſt cā receptionis tranſmutabilis.3.de ani. c. 14. & com.28 & com.5.

Materia ita a phyſico cōſideratur vt cogitationem ad formam referat vniuerſam.Them.2.ph.ex t.c.26.

Materia ſuſtētatᷣ ꝑ poſſe & potētia ē dr̄ia ſubālis materiæ.1.ca.de ſuba orbis. Ex hoc īualuit opīo multorū aſſerētiū mā3 nō dicere aliquā entitatē in actu, ſed merā pōam.& ꝓ hoc adduxerūt aliā authoritatē in 5.phy.com. 8.vbi Com.ſcribit ꝙ ī eē materię nō admiſcetur actus oīno.& adducūt ꝓ hoc ēt autho-

thoritatē Philosophi in 7. primæ philosophiæ.t.c.8.asserentis mām non esse quid,neq; quantum,neq; qualis,neq; vniuersaliter aliqd eo⁊ quibus ens est determinatum , sed est potestate omnia hæc. Ex aduerso autem aliqui asseruerunt materiam esse actum quendam entitatiuum , sicut fuit Henricus de Gandauo,& Scotus,& Gregorius Ariminen . ita ꝙ materia non solū est essentia quædam distincta ab essentia formæ,verum etiam est existentia quædam distincta ab existentia formę: & ita cum existentia realiter non distinguatur ab essentia,sicut materia habet essentiam distinctam a forma, sic habet & existentiam:& sic dicunt Deum per sui omnipotentiam posse facere materiam existere sine omni forma. ꝓ hac opinione facit authoritas Themistij,qui asserit materiam in prima sui notione consideratam, esse aliquid actu. Et quia ista auctoritas multos tempore meo philosophantes in errorem traxit,cogor in hoc digressionem adducere ex mēte Alexandri in 1. physi. & in 2. libro naturalium quæstionum,capite seu quæsito. 7. & declarabo digressionem auream Themistij,qui voluit exponere mentem, Alexan. fuit enim (vt inquit Commenta) abbreuiator Alexan. sententia igitur Themist. est in illa digressione,ꝙ priuatio tametsi nō sit aliqua res in natura subsistens,sed sola ratione consistens: est tamen necessaria in transmutatione rerum: alioquin res fieri non posset, nisi diceretur rem esse anteq̄ fieret. Sed tūc dubitat, si enim priuatio consequitur materiā & est de substātia eius, cum priuatio desinat esse in aduentu formæ,tunc sequitur materiam corrumpi in aduentu formæ: & cōfirmatur,quia cum materia sit ens in potentia,potentiam autem concomitatur priuatio , sequitur ꝙ cū priuatio desinit in aduentu formę, desinat etiam potestas materiæ, & per consequens essentia eius. Volens autem Themist. soluere huiusmodi argumenta altius exorditur, asserens ꝙ entium qualitercunquē existentium, quædam sunt sibi attributa secundum se , quædam vero vt comparātur ad alia, vt ligno bipedale esse competit vt secundū se consideratur , sed bipedale esse non competit ligno nisi vt comparatur ad alterum puta ad pedale:eodem modo asserit materiam secundum se consideratam aliquid esse, & hoc secundum se sibi competere,sed potestatem esse hoc habet vt comparatur ad alterum:non enim penes hoc ꝙ est materiam esse,habet hoc potestate,esset enim materia materiæ:sed manifestum est ꝙ ipsa existens primo aliquid & ipsa existens actu sic quorundam est & potestate ad talia se habet. & ista est mens Themistij ad verbum,licet illæ Hermolaus modicum curans de verbis, aliter transtulerit.

Ex quo elicitur quomodo secundum Themistium & Alexandrum intelligatur materiam secūdum se consideratam esse aliquid actu. nō enim intelligitur materiam habere actum entitatiuum , sumendo actum entitatiuum pro actu existētiæ, ita vt materia habeat alium actum existendi ab actu quem habet a forma in composito cuius est pars,sed bene habet actum entitatiuum

tiuum, quia est quædam entitas distincta ab entitate formæ, & est substantia & natura quędam distincta a forma, quia pars substantiæ est substantia, & materia est pars substantiæ demonstratæ: & ideo est substantia & alia q̃ forma, vt patet. vnde bene materia est entitas, & substantia quædam distincta a substantia quæ est forma, & est substantia quædam quæ actu est materia & subiectum. Hoc.n. quod est esse materiam aut subiectum non sibi competit potentia, sed actu. nam si, vt inquit, hoc etiã sibi competeret potentia, tunc materię esset materia: quia dicit Commenta. 12. metaphy. commen. 26. ꝙ potẽtia reducitur ad materiam, & ita primũ potentiale esset in potentia alterius materiæ, quod est absurdum: tunc enim primo daretur prius, & esset etiam processus in infinitum in materiis, sicut bene apparet deducenti. Vnde per vitam meam male intellexerunt proterui, asserentes materiã nihil actu esse, sed esse puram potentiam: tũc enim esset pura priuatio si nihil omnino actu possideret. Dicit enim Commenta. 3. de anima commen. quinto in solutione quæstionis tertię, ꝙ propositio dicens ꝙ recipiẽs debet esse denudatum a natura recepti, nõ dicitur simpliciter, sed cũ conditione. s. ꝙ non est necesse vt recipiens non sit in actu omnino, sed vt nõ sit in actu aliquid eorum quę recipit: & ita etiã materia si dicitur esse in potentia ad omnes formas substantiales & accidẽtales, sm se est denudata ab omni forma: q a de se non est forma nec habens aliquam formam sibi propriam, sed non propter hoc ꝙ materia est in potentia ad omnẽ formam dicitur esse in potentia ad omnia simpliciter: non enim est in potentia ad seipsam: alioquin esset a seipsa denudata, & ita materia est in potentia materia: quod non capit intellectus. Materia igr̃ sm se est actu materia, & secundum se actu est subiectum: & substantia quædam actu substans. ista enim non competunt sibi potestate sed actu: & sic materia actu existente materia efficitur postea potentia ad alia distincta ab ea. & sic patet exemplũ adductum per Themistium de ęre, ꝙ ęs cum actu subiectum sit quoddam, efficitur postea materia potestate respectu aliorum. Non est igitur mens Alexand. & Themistij ꝙ prima materia sit in actu existẽdi distincto ab ipsa forma, sed ꝙ est actus quidam, idest entitas quædam actu distincta a forma & per se: quia simplicia seipsis distinguũtur. & si hoc intellexisset Henricus, & Scotus cum sequacibus, peripateticis consentirent, sed alius est eorum sensus. Insuper addit Themist. quòd duobus nominibus ascriptis materię, videlicet, subiecto & materia: alterum quidẽ videtur conuenire ipsi secundum se consideratę: hoc autem magis secundum respectum quem habet ad alia a se: ambo enim ad alterum dicuntur: & nanque materia alicuius est materia, & subiectum alicui est subiectum. verumtamen quando vt materia capitur tunc est cum priuatione & potestate: dicitur enim materia respectu eius ꝙ nondum factum est, sed quando sumitur vt subiectum non omnino

no cum priuatione dicitur, nihil enim prohibet subiici in existenti speciei. Materia aūt quomodo es se poterit respectu illius cum non habet potestatem, vnde æs donec infiguratum fuerit dicere poteris materiam statuæ esse, sed dum determinatum & perfectum fuerit per formam, nullatenus materia sed subiectum dicitur. Ista sunt verba Themistij iuxta literam. Vbi patet error, qui vsque ad mea tempora perseuerauit. nam in translatione Hermolai dicitur oppositum, videlicet, ꝙ istorum duorum nominum, videlicet, materia & subiectum: hoc nomen materia potius competit materiæ secundū se consideratę, subiectum uero cō petit sibi vt comparatur ad alia. Et per vitam meam est totum oppositum: nam ratio quam adducit esset contra conclusionem, quia cō clusio est secundum literam Hermolai, ꝙ hoc nomen materia rectius competit materiæ in sua prima notione q̃ subiectum. & ratio est, quia nomen materia concernit priuationem & potentia, quod nō concernit subiectum. sed per iā allegata per Themistium in principio digressionis, potentia & priuatio non competunt materiæ in sua prima notione, sed in secunda, igitur hoc nomen materia potius competit materiæ dum consideratur in comparatione ad alia, q̃ dum consideratur in se, & quia subiectum non includit ex ratione sui modi significādi priuationem neque potentiam, & materia in sua prima notione etiam non includit potentiam neque priuationem. rectius igitur in prima notione sui materia dicitur subiectum q̃ materia. & si illę Barbarus ita curasset de medulla, sicut curauit de cortice, non detrusisset in errorem multos ex philosophantibus tempestate sua & mea. Et aduerte ꝙ absoluta notio materiæ est prior quo ad naturā q̃ secunda eius notio quæ est in comparatione. quia primo ethicorum cap. 5. ens per se est prius natura enti ad aliud. sed secunda notio eius est prior quoad nos. videlicet, dum comparatur ad aliam prę̃sertim per transitionē, sicut naturalis scientia quoad nos præcedit diuinam. Confirmatur quia materia in prima sui notione, vt est res quædam absoluta, pertinet illa consideratio ad diuinum. vt testatur Cōmentat. 7. meta. cōm. 9. & 12. meta. cōmen. 14. Et quia secundū peripateticos materia nō cōparatur ad alia, nisi pro quanto est potentia ad alia, cum respectus potentiæ & priuationis importetur per nomen materiæ, & istæ respectus potentiæ & priuationis nō importetur per hoc nomen subiectum. Rectius igitur illud nomen. videlicet. subiectum transfertur ad mām in se cōsideratā, q̃ hoc nomē materia: licet etiā subiectū sit de nominibus importantibus respectū, quia subiectū dr̄ respectu alicuius subiectum. Et ideo soluitur con tradictio inter Themisti. & Commenta. quia Cōmentator octauo metaphysi. commen. 4. dicit quòd ad scientiam diuinam pertinet declarare materiam esse substātiam: & ad naturalem pertinet declarare ipsam esse subiectum: & tunc materia, vt a naturali consideratur, dr̄ relatiue ad formā 2. physi. cōm. & tex.

tex. 16. Soluitur concedendo totum ꝙ naturalis considerat materiam, & respectu futuri ex quo aliquid potest fieri, & sic dicitur materia: & respectu præsentis, vt dicitur subiectum formæ per quam actu perficitur, cum hoc tamen stat quòd tametsi vtrunq; istorum nominum in respectu consistat, quia materia alicuius est materia, & subiectum alicui est subiectum: quia tamen materia non dicitur relatiue ad alia quæ est secunda eius notio, nisi per potentiam & priuationem. sic enim potentia & priuatio competunt materiæ, vt comparantur ad alia. ideo hoc nomen materia potius competit sibi in secunda notione, & hoc nomen subiectum magis in prima: est enim nomen subiecti magis remotum ab illa ratione contrahente materiam ad secundam sui notionem, q̃ hoc nomen materia, licet vtrunque respectum dicat. & ista sine dubio est mens antiqua Alexan. & Simplici⁹ in primo physico. in expositione tex. commen. 56. expresse recitando sententiam Alexand. ita asserit, sicut scripsi, & notaui, ita etiam notat dominus Albertus cognomento magnus, in quinto metaph. tract. secundo, capitolo 4. quòd materia vt substantia & fundamẽtum est prior ad materiam, vt est in potentia. quia isto secundo modo est subiectum mutationis, & motus, priori autem modo est ante mutationem & motum. vt non exhibeatis fidem translatoribus modernis, qui curant ornatum verborum, & dimittunt sensum: & satius putant errare mentem quàm linguam.

Ad authoritates igitur Commẽ. in libro de substantia orbis respondetur, quòd non est intentio eius dicere quòd potentia sit vera differentia substãtialis materiæ: alioquin contradiceret sibi ipsi in primo physico. commen. 70. vbi habet quòd si potẽtia esset de essentia materiæ, tunc materia corrumperetur in aduentu formæ. sed voluit dicere quòd vt asserit Themistius, licet materia in prima sui notione sit quædam res absoluta, est enim substantia, sic enim non est potentia de ratione eius, tum propter rationem adductam, tum quia conceptus potentiæ est conceptus entis ad alterum. nono enim primæ philosophiæ potentia relatiue dicitur ad actum: substantia autem materiæ est conceptus entis ad se, idest absolutus: sed in secunda sui notione competit sibi tanquã differentia, sicut albedo, licet non sit de ratione hominis, est tamen de ratione hominis albi: ita licet potentia, licet non sit de ratione materiæ in se & absolute considerata, in secunda tamen notione sui sic est de ratione eius: quia si materia comparatur ad alia oportet ipsam per potentiam comparari, cui de necessitate est annexa priuatio: dicere enim aliquid esse in potentia, est dicere aliquem modum priuationis: vere tamen loquendo potius talis potentia est materiæ proprietas. sicut dicit etiam prę fatus Commentator in sua media expositione, super primo physico. & quia rerum proprietates plerunque circumloquuntur nobis differentias occultas rerum: sic potentia circumloquitur nobis rationem illam quæcunq; sit per quam

materia distinguitur a forma.

Ad aliam autem Auerr. authoritate in quinto physico. commen. octauo. respondetur quòd sensus talis est quòd in essentia materię nullus actus omnino includitur: quia, videlicet, in sua essentia considerata est primo diuersa ab omni actu & substantiali & accidentali: quia nec est forma, nec formatum, nec habet aliquam formam, neque priuationem: tamen cum hoc stat quod sit actu entitas quædam, quæ est subiectum in quo fundatur potentia ad omnem formam, & priuationem. vnde Commenta. 7. primæ philosophiæ. commento vltimo scribit de prima materia, quòd natura ista est illa, cuius quidditas & forma est recipere omnem formam. Ad authoritatē Philosophi, in septimo metaphysi. respondetur quòd materia non est quid, idest substātia in actu, sicut est forma, & habens formam: & ita etiam non est quanta in actu, aut qualis: sed bene est substantia quæ est in potentia omnia hæc, vt ibidem dicitur per Auerroem in commento. Sic igitur habes quòd licet materia potestate sit respectu omniū formarum, tam substantialium quam accidentalium: in se tamen secundum naturam prius est aliquid actu, & posterius natura efficitur alia potestate. nam quod in se nullo modo aliquid actus habet, nullo pacto potētia respectu aliorum esse potest. sic igitur materia in se est actu materia & actu substantia quædam, quæ potentia est omnia alia quorum capax esse potest. Recipiēs enim debet esse denudatum ab eo quod recipit, non quòd debeat esse denudatum ab esse simpliciter.

Materia non denudatur a corporeitate, quia tunc haberet dispositionem substantialem, & haberet nomen & diffinitionem, sentētia ista est Auer. in primo physicæ auscultationis. commen. 63. quam consequentiam Burleus isto modo nititur deducere stantibus tribus pręsuppositis, quorum primum est, quod materia prima nunquam potest denudari ab omni forma substantiali. secundum est quòd ad hoc quod materia prima recipiat aliquam formam substantialem diuisibilē aut materialem, oportet quòd sit extensa, aliter non quantum reciperet quantum. tertium est quòd materia non est extensa nisi per dimēsiones quæ dicuntur corpus. ex quibus sequit᷑ quòd si materia prima non esset denudata a corporeitate, non esset extensa per tertium suppositum: & per consequens non posset recipere aliam formam substātialem materialem diuisibilem: quia quælibet forma substantialis materialis est diuisibilis & extensa, & per consequens nullam formā substantialem materia posset recipere: & quia non potest stare sine omni forma, sequitur ergo quòd si materia denudaretur a corporeitate quòd materia haberet aliquā formam substantialem dātem nomen & diffinitionem. Sed in veritate primum suppositum est verum per ea quæ scribit Commen. secundo physic. cōmen. 12. si enim materia posset esse sine omni forma, tunc quòd non esset in actu, esset in actu. & tertium suppositum est verum de facto, quòd omnis for

ma materialis sit extensa in via ei⁹, qui ponit quantitates esse coæternas primæ materiæ, & omnem formam aduenire materiæ quantæ: sed qui ponerent oppositum non est admittendum illud suppositũ. & etiam secundum suppositum absolutè est falsum: nam dimensio fundatur immediate in substantia materiæ, & tamen materia non est quanta de se. & ideo non oportet ꝙ recipiens quantum, sit quantum in actu: sed sufficit quòd sit potentia quantum. Et ideo aliter deduco illam consequentiã ex mẽte Auerr. in primo capitulo lib. de substantia orbis. dicit enim Commentator quòd causa propter quã materia primitus recipit dimensiones recipientes dimensionem terminatam, est quia est multa in potentia. & ideo si illa potentia debet reduci ad actum oportet si in eodem tempore materia debet reduci de potentia ad actum sed pluribus formis cum formæ istæ sint diuersæ, & non possunt simul esse in eadem materia. oportet igitur quòd materia habeat diuisionem in suis partibus: & ita cum diuisionem habere non possit nisi per dimensiones. oportet igitur vt dimensiones præcedant, aliter in eodem tempore non posset habere plures formas in actu, sed solum vnam haberet in vno tempore, & si illa corrumperetur succederet alia: & sic semper vnam. si autem materia non esset in potentia ad multas formas nec simul nec successiue: & cum materia non possit stare sine forma, oporteret illam formam esse perpetuam in materia, & esset in substantia eius dans sibi nomen & diffinitionem, & ab illa separari non posset, quia non est in potentia ad multa, & cum non possit stare sine forma, tunc igitur illa forma quam haberet esset incorruptibilis, & nulla alia esset generabilis, ex quo non erat potentia ad aliam per suppositum. nã quod impossibile est factum esse, impossibile est fieri, & quod impossibile est fieri, impossibile est factum esse. Bene igitur dictum est quòd si materia denudaretur a corporeitate, oporteret quòd haberet aliquam formam substantialẽ dantem sibi vnitatem numeralem, & esse actualis existentiæ, quę corporeitas fuit sibi ab æterno: propterea quia erat potẽtia multa. & ideo si non haberet corporeitatem, signum est quòd non est potentia multa: & ideo cum sine forma stare non possit, esset igitur ita actu sub ea quòd non est potentia ad aliam: & ita nunquàm a prima posset expoliari. vñ deductio stat super illa diuisione quòd materia aut est in potentia multa, aut non. si primum aut est in potentia multa in eodem tempore existẽte possibili illam multitudinem reduci ad actum, aut in diuersis temporibus. si primum, oportet quòd diuidatur, sed non habet diuisionem nisi per dimensiones, igitur illæ præcedunt. si vero illa potentia esset in diuersis temporibus, tunc materia solum in vno tempore haberet vnam formam: vnum enim subiectum habere nisi vnam formam substantialem est impossibile. vt dicit Commentator primo capitulo de substantia orbis. Vnde circumscripta dimen-

mensione a materia, non negat Cōmenta. multitudinem istam formarum cum successione, sed semper in vno tempore vna forma esset. Si vero detur secundum condiuidens principalem, videlicet. quòd materia non est in potentia ad plures formas, nec in eodem tempore, nec in diuersis temporibus: tunc cum sine forma stare non possit, haberet de necessitate semper illam eandem formam: & quia non est in potentia ad aliam partē, illa alia generabilis non esset, nec ista quam possideret esset corruptibilis: quia tunc si corrumperetur, materia staret sine omni forma, & tunc quod non est in actu esset in actu, quod est impossibile. vnde nil melius est q̃ exponere Auerroem per ipsummet Auerroem.

Materia prima est vna numero primo physico. commento sexagesimo tertio. Ista conclusio declaratur per Auerroem in 12 primę philosophiæ. in cōm. 14. per illam distinctionem, vnū numero bifariā sumit, positiue & priuatiue. vnum numero positiue est ꝙ hēt vnā formam substantialem dantem sibi talem vnitatem: dicitur enim in secundo de anima. textu commenti secundi quòd forma est substantia per quam est hoc aliquid. & primo de anima commen. 90. omne quod est vnum numero, & continuū est per suā formā, & nō ꝑ suā mām: alio mō aliqd dr̄ vnū numero priuatiue, quia videlicet non habet in se aliquam formam dantem sibī vnitatem numeralē, quemadmodum Socrates est vnus numero per vnam formam. vnde Commentator vult quòd materia differt a forma vniuersali. multi enim crediderunt quòd quia natura materiæ primæ est communis omnibus rebus generabilibus & corruptibilibus, crediderunt materiam esse genus, sed inquit Commentator quòd est differentia inter communitatem formæ generalis seu communis, & inter communitatem primæ materiæ: quia communitas formę generalis est extra animam in potentia. & ideo scire aliquid in vniuersali est scire in potentia. sed communitas primæ materiæ est pura priuatio, & non est extra animam, sed in anima tantum, & est locus satis obscurus. Nam si communitas formę communis extra animam est in potentia, cum potentię sit annexa priuatio. nono metaphysi. commento tertio de necessitate, videtur ergo quòd etiam talis communitas formarum sit priuatiua. ex aduerso etiam si communitas materiæ est priuatiua cum priuatio sit annexa potentiæ, sequitur etiam talem communitatem esse potentialem, & ita non erit solum in anima, verumetiam extra animam, sicut erat de forma communi. Soluitur ex mente Alexan. & Themistij, qui fuit abbreuiator eius in digressione aurea de priuatione materiæ, ꝙ illa non est vera priuatio dum dicitur materiam secudū se esse inaffectam seu informen, sed est negatio pura: dicit. n. negationē formæ & formati, quia materia prima de se neque est formā, neque formatum: differentia

enim-

enim magna valde est īter negationem puram & ipsam priuationem, quia vt habetur in secundo libro de interpraetatione. negationem puram affirmatio priuatoria non sequitur, quia non si aliquid non videt, caecum propterea esse affirmabitur: de lapide enim verum est dicere quòd non videt, tamen lapis caecus non est, neque si aliquid capillicium non habuerit caluum propterea esse affirmabitur: priuatio enim quodammodo est qualitas quaedam: & ideo talis informitas vel inaffectio in prima materia non est vera priuatio, sed negatio sola: alioquin sequeretur materiam in sui substantia habere aliquam qualitatem. vnde Aristote. decimo primae philosophiae. text. cōmen. 24. materia negatione ostēditur: pro quanto igitur materia in se considerata nō est forma neq; formatum, sic dicitur vna numero: quia non habet formam dantem sibi vnitatem numeralem, & sic etiam dicitur communis pluribus: quia non habet differentias formarum indiuidualium, ex quibus est multitudo. Et sic vides quo modo cōmunitas materiae est priuatiua summendo priuationē large pro negatione. negatio autem est purum ens rationis. & ideo Cōmentator dixit in commento decimoquarto, quòd communitas materiae isto modo est solum in anima tantum. sed communitas formarum vniuersalium est extra animam in potentia: quia extra animam non sunt nisi singularia in actu, in quibus saluatur natura formae communis: non enim vniuersalia sunt extra animam in actu, sicut posuit Plato, tunc enim non opus esset ponere intellectum agētem sicut dicit Commenta. tertio de anima commen. 18. sed solum sunt singularia a quibus intellectus abstrahit vniuersale: & ideo communitas formae habet aliquid extra animam potentiale, & sunt singularia in quibus saluatur, & ista est ratio diuersitatis. Licet igitur priuatio propriae dicta quae distinguitur contra negationem praesupponat potentiam: tamen priuatio large quae est ipsa negatio nullam potentiam praesupponit, nec aliquem habitum ponit, aut qualitatem, & talis est priuatio communitatis materiae, quia est negatio formae. Sed tunc iterum est difficultas, quia videtur quòd materia habet intentionem vniuersalis praedicabilis de pluribus numero differentibus, quia certum est quòd materia prima extra animam per dimensiones interminatas, est diuisa & multiplicata in varias, & diuersas partes, quae stant sub diuersis formis. est enim sententia Philosophi in duodecimo primae philosophię in tex. commen. 27. quòd singularium causae sunt singulares, etenim dicit singularium aliud tua materia, species, & mouens, & mea, vniuersali autem ratione eadem. & in secundo physico. tex. cōmento 38. idem habetur: & tunc certum est quòd illa portio materiae primae quae stat sub forma Socratis est materia, & similiter portio materiae quę stat sub forma Platonis, & ita cum istae portiones sint numero differentes, sicut

eut vult Aristote. sequitur igitur quòd materia prima dicta de illis habet vnitatẽ spẽi amplissimę. Ad hoc respondet Alexã. achillin⁹ in 1. lib. de elementis, in dubio. 8. negando materiã habere intentio nem speciei, quia spẽs habet partes subiectiuas, de q̃bus species prædicatur in recto, sed materia respicit plures materias indiuiduis communicatas tãquam partes, integrales, quę non recipiunt totius prædicationem cuius sunt partes, tamen materia homogeneum est habens partes eiusdem rationis. Sed ista solutio seipsam interimit, nam quotiens aliquod totum integrale est homogeneum dum diuiditur in suas partes ibi est duplex diuisio, vna in partes integrales, alia vero est in partes subiectiuas; quia istæ in homogeneis inseparabiliter se consequuntur, sicut aqua est quoddam totum integrale homogeneum, & quando diuiditur in plures partes est ibi duplex diuisio, & totius integralis in partes integrales, & totius vniuersalis ĩ suas partes subiectiuas, & licet aqua nõ prædicetur in recto ex parte qua est totum integrale, prædicatur tamen ex parte qua est totum vniuersale, vt clarum est. Amplius si materia prima per se est totum ho homogeneum, de necessitate sequitur materiam habere rationem vniuersalis prędicabilis de pluribus. scribit enim Cõmentator primo celi. commen. 19. vbi Aristo. probat quòd in elemẽtis cum sint homogenea quo fertur pars fertur & totum, quia eadem in talibus est ratio de parte & toto. dicit Cõmẽ. sic. Natura partium corporum consimilium eadem est cum natura totius diffinitione, & cum sit eadem diffinitione ẽ eadem forma, & si fuerit eadem forma, erit eadẽ actione proueniẽte ab illa forma. si igitur prima materia per se est homogeneum totum eiusdem rationis cum suis partibus, tunc natura partis cum toto est eadem diffinitione, & si est eadem diffinitione, est eadem forma, & sic materia habet rationem formæ cõmunis prædicabilis de pluribus quod pri⁹ negabas. Dixit autem Suessanus super illa authoritate Cõment. 12. meta. com. 14. quod materia potest sumi vt pars, & sic non prædicatur nisi de seipsa: & potest sumi vt totum, & sic bene potest prędicari de pluribus in quale. vnde vult quod Auerroes licet neget primam materiam non habere rationem vniuersalis p̄dicabilis in quid sicut genus, habet tamen rationẽ cõmunis prædicabilis de pluribus in quale sicut differentia. Ista solutio est purus error, quia prima materia, si est primo diuersa a forma potentiali qualis est forma generica, multo magis erit diuersa a forma actuali qualis est differentia: maior enim est conuenientia inter genus & materiam, quam inter materiam & differentiam, vt est videre, 7. meta. tex. cõmen. 43, genus non est præter generis species, & si quid est, illud vt materia est, Amplius Porphirius in capitulo de differentia dicit quod genus est proportionale materiæ & differentia formę. vnde propter conuenientiam inter materiam & genus, Alexander in libro naturalium quęstionum demonstratiuẽ

scripsit materiam non esse genus, vt testatur etiam Cōmentator. 1. meta. cōm. 17. & 12. meta. cō. 14. Dicamus igitur sermonē nō intellectum a modernis ꝙ materia prima sm mētem Auerrois in illo cō mēto habet duplex esse, vnum est esse quo intelligitur, aliud est esse sm ꝙ sentitur. in primo esse consideratur in se, vt dicitur esse vna numero priuatiue modo exposito, & illo modo non prædicatur, nec de seipsa, nec de alijs, non de seipsa, qa prędicatio eiusdem de seipso est innaturalis, & est in fine abhominationis. vt dicit Cōmentator in primo priorū in digressione de quarta figura, & est nugatoria, vt dicit Cōmentator contra Auicen. vnde prędicatio præter naturā non meretur dici prædicatio, vt dicit lucidissimus Themistius. 1. posteriorum. cap. 38. Materia etiam prima illo modo considerata non prędicatur de alijs, quia forma est subiectum vniuersalitatis, vt dicit Commenta 1. cœli. cōm. 92. sed materia prima illo modo nō habet formam intellectā ab ea, & ideo non habet rationē alicuius formę cōis, neq; generalis, neq, specifice, & de tali materia illo modo cōsiderata nulla prorsus trahitur ꝑdicatio neque essentialis neque denominatiua, quia est pręssissime considerata, & habet esse vt sic in anima tantum, habet iterum materia aliud esse secundum ꝙ sentitur, & hoc habet extra animam in composito sensibili cuius est pars, & in tali esse materia considerata, licet sit vna sm subiectum, est tamē plures sm potētias & habilitates, & in primo quidē esse pertinet ad diuinū, & in secūdo esse ptinet ad naturalem, vnde Philosophus in primo de generatione, & corruptione, in tex. cō. 22. dicit ꝙ materia ē qualiter eadē, est asit qualiter altera. vbi Cōmentator scribit in cōmento ꝙ mā est vna sm subiectū, & multę sm potentias & habilitates ad recipiēdum formas cōtrarias, & sic recipit diuersitatē & sm speciē & sm numerum, sm diuersitatem formarū quibus afficitur, & recipit rationē prędicabilis de pluribus, qa tūc consideratur vt est formata. sic enī rerum specie differētium materiæ sunt specie differentes. vt dicit Cōmentator. 5. physi. cōm. 46. & primo de aīa. cōm. 53. & materię rerum numero differentiū sunt numero differētes. vt dicit Arist. 1. 12. meta. t. c. 27. & 7. metaphy. t. c. 28. Sortes & Callias diuersa sūt ꝑpter materiam, & de materia taliter cōsiderata verificatur etiā dictū Philosophi in. 7. & in. 8. metaphy. tex. cōm. 6. vbi Cōmentator ponit documentū dicens, & non debes dubitare in hoc ꝙ fuit dictum in. 7. s. ꝙ materia non prędicatur de aliquo sm nomen & sm diffinitionem. & est dictum hic ꝙ diffinitiones naturales constituuntur ex formis & materijs. Vbi patet cōsideranti ꝙ loquitur de materia, vt est sub forma & in secunda sui notione, & vt comparatur ad materiatum, tunc enim prędicatur vt denominatiuū prędicatum. dicimus enim idolū esse ligneum aut ęreum, sed nō ęs. aut lignum, & de tali materia formata etiam verificatur ꝙ in diffinitione accidentium cadit vt differentia, presertim quando in abstractoq diffiniuntur, sicut nasus in

diffi

diffinitione simitatis, sed patet ꝙ non est cõsideratio ista de illa materia de qua Auer. loquebatur, nec s̃m illam considerationem secuncundum quàm dicitur habere esse in anima tm̃. nunquã igitur materia habet rationem prędicabilis nisi ratione formę, sed nõ ratione sui in se ꝑcise conceptę. & sic patet solutio ad omnia obiecta. Sed tunc est vna difficultas, quia non videt̃ ꝙ prima materia possit intelligi ꝑ priuationem omniũ formarũ, q̃a materia cœli est magis actualis q̃ materia prima, & tamen materia cœli quę est orbis, non potest intelligi sine forma. quod ostenditur ꝑ Auerroem in libro de substãtia orbis. cap. 2. vbi dicit ꝙ si intellectus poneret illam sine intelligentia esset sicut de motu. vnde sicut motus non remanet, sic nec orbis: igitur orbis nõ potest abstrahi a sua forma Multo igitur magis prima mã q̃ est in fine & in vltimo gradu potẽtialitatis & imperfectionis poterit abstrahi ab ipsa forma. Ad hoc respondet pręfatus Achillinus vbi supra, asserendo differentiam esse inter materiam cœli & inferiorum, quia materia cęli nullam prioritatem habet ad formã cęli, & sic nullo modo pręscindi potest a forma sua, quia hoc esset abstrahere posterius a suo priori q̃d implicat, sed materia istorum inferiorum, licet absolute sit simul natura cum forma, quia est correlatiua formæ, & sit materia posterius forma in genere causę formalis, quia in illo genere est causata, tamẽ prioritatem habet ad formam in genere causæ materialis, & sic minus repugnat materię inferiorum abstrahi a sua forma quàm materię superiorum: quamuis ipsa sit magis potentialis quàm materia cęli, quia materiam primam pręscindere a forma, est quodammodo præscindere prius a posteriori. Sed ista solutio stare non potest, quia tunc Auerroes in secũdo cap. de substantia orbis posuisset casum implicantem contradictionem in esse intelligibili, & tunc casus ille esset derisibilis. Amplius Cõmentator in primo cœli. cõm. 92. & in 2. cap. de substantia orbis comparat materiam cœli ad materiam primam ponendo differentiam, quia materia cęli est in actu, & materia prima est in potentia, & tunc quęro vtrum in tali comparatione intellectus Auerrois abstrahit materiam cœli a sua forma, quando comparauit ipsam materiam primę aut non, si primũ habetur propositum ꝙ intellectus potest abstrahere materiã cęli a sua forma, si non, igitur est mala comparatio, quia cętera nõ sunt paria, quia cõparatur materia cęli vt est habens formam ad materiam primam sine forma: & tunc dicam sibi quod si materia cęli est in actu, est ratione suę formę, & non est ex sua ĩtrinseca ratione: dicam enim quód materia prima etiam vt est formata est in actu, & ita non habet Commentator intẽtum suum. Amplius si cęlũ non posset intelligi sine forma, quõ igitur diuersificati fuerunt Philosophi, cum quidam asseruerunt ipsum esse primam causam. Aliqui vero dixerunt quód est causatum a prima causa, vt dicit Commentator in primo cœli commento. 20.

Amplius falsum est quod cœlum nullo modo prioritatis pręcedit suam formam, quia pręcedit secundum nostram cognitionem: cœlum enim est sensibile sensu visus, & certum est ꝙ Philosophi via motus primo cognouerunt naturas corporales, quàm naturas abstractas. Amplius sicut res se habet ad esse sic se habet ad cognosci, sed materia prima est magis ꝓpe nihil quam orbis. dicit enim Comment. in vltimo cap. libri de substantia orbis, quod materia habet gradus, & potentia habet gradus. vnde ex secundo capite de sustantia orbis est ex perfectissimis modis materię, quæ possunt inueniri in corporibus: & ita magis videtur dependere tam in esse quam ĩ cognosci materia prima a forma materiali, quàm materia cęli a forma spirituali: & hoc teneo sine dubio. Nec valet, quia tunc posterius abstraheretur a suo priori. nam vt scripsi in Theorematibus, propositio illa vulgata quę asserit posterius non posse abstrahi a suo priori, locum habet vbi prius est de quidditate inferioris seu posterioris, sed fallit vbi secus est. Nam certum est quod pur mathematice considerant numeros & magnitudines nulla habita consideratione substãtię: nulla enim mathematicarum de substãtia considerat nisi astrologia. 2. meta. tex. comm. 44. Et ex hoc etiam sequitur, si illa opinio vera esset, quod tunc si cęlum non potest abstrahi a sua forma ꝙ cum astrologus considerat de substantia cęli ęterna, consideraret de intelligẽtia, quod nullus vnquam Peripateticus asseruit. Et propterea dico quod quæcunque sunt realiter distincta, intellectus potest seorsum separare, licet in re non separentur: diuidit enim materiam a forma licet natura non diuidat, & hoc tam in corruptibilibus quã in rebus ęternis: maior enim longe est diuersitas inter intelligentiã & orbem, quàm sit inter materiã istorum & formas corporales: & maior est diuersitas cęli ab intelligentia, quam sit distantia & diuersitas corporum cęlestium a corporibus quę sunt hic, quia corpora omnia sunt in eodem ordine, licet sit ibi prioritas, & posterioritas, & natura corporis & natura intellectus sunt in diuersis ordinibus: & ideo sicut intellectus potest abstrahere corpus corruptibile a corporę æterno, sic potest abstrahere corpus æternum a substantia spirituali. vnde Cõmentator. 2. cœli. com. 3. dicit ꝙ licet ex intelligentia & orbe fiat vnum numero, tamẽ est secundum dispositionem magis diminutam quam sit dispositio recipientis & recepti in forma abstracta propter causam prædictam. Tunc dico quod casus Auerrois ẽ possibilis secundum imaginationem, & quærit Cõmentator posito quod intelligentia non esset quid esset de orbe: & ipse respondet ꝙ esset sicut est de motu, vt ostendat ꝙ tametsi cœlum non habeat compositionem neque principium intrinsecum per quod possit corrumpi: sic enim ex se formaliter loquẽdo est necesse esse, est tamen causatum ab intelligẽtia in ratione causæ efficientis & finalis ab æterno; & ita sicut motus cęli non esset si intelligentia efficiens motum non esset:

esset: sic cęlum non esset si intelligentia quę dat sibi permanentiam ęternum non esset. Non dicit igitur Cōment. ꝙ intellectus non potest intelligere cęlum nō intellecta intelligentia, quia hoc falsum est, sed dicit ꝙ cęlum nō potest remanere in existentia, si causa eius nō existeret:&ista est via eius, vt patet inspicienti verba eius. Sed est ardua difficultas ad huc, vtrum materia ī illa prima notione sui qua a diuino consideratur, vltra vnitatem illam priuatiuam qua dicitur vna numero, habeat aliquam vnitatem positiuam, cum ens &vnum eandem naturam significent. Ad hoc respōdetur ꝙ materia sicut in se considerata est substantia &ens, sic etiam est vna vnitate transcendenti, quę conuertitur cū ente, nec Auerroes hoc negare potest. vnde Albertus cognomēto magnus, qui fuit diligens speculator in scientia diuina. in tractatu. 2. cap. 4. dicit ꝙ materia potest considerari duobus modis. vno modo vt est substātia & fundamentum, & sic est diuersa substantia a forma, & forma etiā vt est substantia est diuersa a materia, & illo modo consideratę non referuntur ad inuicem, nec illo modo vna est causa alterius. Materia enim non est causa substantiæ formę: quia materia est potentia, &id quod est potētia nō est causa eius quod est in effectu. forma aūt secūdum suam naturā actus est: forma etiam non est causa, quia materia sit substantia, vel quia materia sit materia: tamē forma causa est qa materia sit in effectu [siue in actu, qa forma dat materię esse in actu, non inquantum est hęc forma vel illa, sed inquantum forma est absolute: & ideo per successionē formatum mā semper ē ī actu, & corruptio vnius est generatio alterius, & quia forma est propter q̄ ē actu materia, & mā non potest esse in rerum natura nisi sit in actu. ideo forma est causa quia materia sit. & ideo sequitur ꝙ si nulla sit forma, ꝙ materia non erit, & si nō sit materia, non erit materiatum. Et ex hoc accipitur ꝙ forma aliquo modo est prior materia p ioritate causę, quia licet non sit causa materiæ vel substātiæ eius in eo quod materia, vel in eo ꝙ substantia est: tamen est causa esse materiæ, & non est causata ab ea, & paucis interpositis dicit ꝙ aliud est dicere materiam in esse substantiæ esse eandē numero: & aliud in esse materię esse idē numero: & aliud est dicere hoc aliquid. i. substantiā demōstratam esse idē numero: sicut enim supra dictum est, indiuisio causa est vnius: & inde cōtingit ꝙ materia in esse fundantis substantię indiuisa est & manet, & diuidit in esse materię prout materia est in potentia, quia secundū esse fundamenti videtur esse vna materia in omnibus, quę materiā habēt, & hoc modo nihil prohibet esse vnū in formis, quę sibi succedūt, sed in esse materię cui coniuncta est potentia non est sic, quia potentia ad vnum non necessario est potentia ad alterum: materia enim vt substantia & fundamentum prior est ad materiam sm ꝙ materia est in potentia, quia isto secūdo modo ē subiectum motus & mutationis, priori autem modo est ante mutationem & motum. Et si quęritur

quid sibi tribuit vnitatẽ numeri, Dicendum ẽ ꝙ nihil,nisi indiuisio sui esse ꝭm ꝙ sic vel sic consideraᵗ, hæc ille,& est sententia consonãs, sicut vides, opinioni Alexandri & Themistij ĩ digressione primi phy, & oĩbus Peripateticis,sicut vides.

Materiam nullam habet formã sibi propriam & naturam existentẽ in actu, sed eius substantia est in posse. 1.capite de substantia orbis. & primo physi.cõm.63.&.69.

Materia difficile intelligi aut imaginari potest,nisi per comparationẽ ad alterũ,sicut dicit Aristoteles. 1. cap.de substãtia orbis.& est authoritas Philosophi in primo.phy.t.c. 69. vide in concordantijs.

Materia non habet diuisionem nisi per dimensiones: & ideo primitus recipit tres diuisiones,quæ dicũtur corpus. 1.cap.de substantia orbis. &.1. physi.cõm.63.

Materia nunquam denudatur a dimensionibus non terminatis:quia tunc corpus fieret ex non corpore, & dimensio ex non dimẽsione. 1. cap.de substantia orbis.

Materia ideo primitus recipit dimẽsiones recipientes dimẽsionem terminatam,quia est multa in potẽtia:quoniam si non haberet dimẽsiones,non reciperet simul formas diuersas nec numero,nec specie. nisi in temporibus diuersis: sed in eodem tempore non inueniretur nisi vna forma, & cum hoc materia esset vna numero ibidẽ. Ex quo patet qualiter deducaᵗ cõsequẽtia in qua tãtum laborauit Burleus. 1. physi.cõm.63. vbi Cõmẽtator habet,ꝙ si materia expoliareᵗ a corporeitate,tũc materia haberet formam dantem sibi nomen & diffinitionem.

Materia,vt dicit Arist. nõ habet esse in actu nisi ꝭm ꝙ videtur queadmodum forma non habet esse in actu nisi ꝭm ꝙ intelligitur. Cõmẽtator in.1. capite de substantia orbis.idem. 12. primę philosophiæ. tex.cõm. 14.vide in concordantijs qꝫo sit hoc intelligendum.

Materia habet gradus & potentia similiter. vltimo capite de substãtia orbis. Ex hoc patet solutio ad argumentum Ioannis grãmatici:arguebat enim ꝙ si materia corporũ cęlestium nõ est eiusdẽ rationis cum istis, tunc talis materia esset cõposita ex aliquo cõmuni in quo conueniunt, & ex aliquo proprio vtriq; per quod differunt. Diuus Thomas tenens corpora cęlestia esse composita ex mã & forma,alterius rationis ab istis inferioribus isto modo nititur soluere istud argumentũ in. 1.de cęlo & mundo ꝗ lectione.6. inquit enim ꝙ,istę materiæ sunt diuersę,sed non propter aliquã compositionẽ, vt imaginabatur Ioannes grãmaticus, sed ꝑ habitudinem ad diuersas formas; quia vna est totalis,& alia est partialis,sic enim potẽtię diuersantur ꝭm diuersitatem actuum. Sed ista opinio non videtur esse de intẽtione Arist. ꝙ orbis seclusã intelligentia sit cõpositus ex materia & forma,immo est corpus simplex. vt late probatum est per Auerroem in libro de substantia orbis,tum quia licet materię distinguãtur per habitudines ad diuersas formas,hoc ẽ extrinsece,quia habitudines istæ sunt tres respectus, & ponent ad ꝑdicamẽtum relationis,sed istę materię cum sint substantiæ & substantia

tia à toto genere est ens absolutum ens enim ad se é natura prius, ente ad alterum. Quæro igitur in illo priori si sunt diuersę, vel idé: & si sunt diuersæ. quæro igitur quod diuersificantur. & sic argumentū Ioánis grāmatici stat in suo robore: si vera est propositio Philosophi quod oīs distinctio sit per actum. 7. meta. t.c. 49. & sic istę erunt compositæ ex cōmuni vtriq;, & ex aliquo proprio. Et ideo melius est dicere iuxta viā Auerrois quod orbis non est substātia composita, sed simplex: & est materia in actu, & est diuersa a materia in potentia, quæ est in istis per suam rationem intrinsecam: materia enim habet gradus, & potentia gradus. vnde secus est de simplicib' & de principijs, secus de cōpositis & principiatis: cōposita enī distinguūtur per suas formas principaliter, & principiata differunt per sua principia, sed simplicia ipsa & principia non differunt per alia priora: sic enim procederetur in infinitum, & illo modo locum habet in cōpositis quod distinctio est per actum, sed nō est vniuersaliter vera de simplicibus. vnde dico quod orbis est in supremo & perfectissimo gradu materierū corporalium: & prima materia est in gradu infimo, & in medio sunt alia vt elementa & id genus, quę differunt etiā secundum magis, & ista via tutior est sicut vides.

Materiæ entium oppositorum seu contrariorum, debent esse oppositæ siue contrariæ, secundo metheororum. cap. 2.

Materia non mouetur per se. 1. metaphy. cōm. 11. vide etiam. 5. phy. tex. comm. 8.

Materia prima vere recipit diffinitionē elemēti positam in. 5. meta. Cōmentator. 5, meta. commen. 4. in calce cōm.

Materia nō est genus. 1. meta. cōm. 17. & 12. meta. cōm. 14. vbi Commentator dicit quod Alexāder scripsit demonstratiuè quod mā nō est gen', pro quo vide Alexandrū. in. 2. lib. nālium qōnum. qōne vltima.

Materia primo recipit formā magis vniuersalem, & ea mediāte, formā minus vniuersalem vsq; ad indiuiduales. 1. metaphy. cōm. 17.

Materia est vna numero in multis secundum quod eius esse est in potentia. primo metaph. commen. 17. & 12. metaphy. cōm. 14. & primo physi. cōm. 63.

Materia nō potest prædicari de speciebus generatis ex ea. 1. metaph. commen. 17. & 12. meta. cō. 14.

Materia est vna numero secundum quod est subiectum formarum indiuidualium, & multa secundum formas, quia diuiditur per eas. primó metaphy. cōmen. 17. & 12. meta. commen. 11. & 14. primo de generatione & corruptione. cōmen. 22. & tex. comm. 29, & 4. physi. tex. com. 84.

Materiale non trāsmutatur nisi ab alio materiali. primo meta. t. cō. 31. & 7. meta. cōm. 31.

Materiam oportet intelligere in remota. 2. meta. tex. com. 12. vbi Cōmentator glosat in generatis compositis ex materia & forma, aut formis.

Materia alia intelligibilis, alia sensibilis: materia sensibilis est, vt lignum, & ęs: materia autem intelligibilis sunt, vt sunt mathematica. 7. meta. tex. comm. 35. idem. 8. metaph. commento, & tex. 15.

Digressio contra D. Tho. Egidium ro. & Scotū.

Sanctus Tho. in 2. phy. in lectione 3. in expositione tex. cõm. 18. & in questionibus super Boetio de trinitate, questione qua quærit vtrum consideratio mathematica sit sine materia, videtur dicere substantiã circũscriptis accidentibus esse materiam intelligibilem, quia sic non remanet cõprehẽsibilis nisi ĩ intellectu, eo ꝙ sensibiles potentiæ non ptingunt vsq; ad substantiæ cõprehensionem, & quia substantiæ accidunt accidẽtia ordine quodã: quia prius natura accidit sibi quantitas, deinde qualitas, deinde passiones & motus. vnde cum accidentia ſm sui rationem dependeant a substãtia, non pñt p intellectũ abstrahi a substantia; sed quantitas potest intelligi sine qualitatibus sensibilib⁹ a quib⁹ dicitur materia sensibilis, quantitas enim nõ depẽdet a qualitatibus sensibilibus. & ideo potest abstrahi ab eis, sed non potest abstrahi a substãtia q̃ est materia intelligibilis. & ibidẽ dicit ꝙ cũ dicimus ꝙ forma abstrahit̃ a mã, non intelligitur de forma substantiali, quia forma substantialis & mã sibi correspondens dependent ad inuicem, & vnũ sine alio nõ possit intelligi, eo ꝙ proprius actus ĩ ꝓpria materia fit: sed intelligit̃ de forma accidentali, quæ est qualitas & figura; a qua quidẽ materia ĩ sensibilis abstrahi nõ potest, cum qualitates sensibiles nõ possunt intelligi non intellecta quãtitate, sicut patet ĩ sũpficie & colore: nec etiã potest intelligi subiectum motus, qđ nõ intelligitur esse quantũ. Cõsimilẽ solam imitatur Egidius romanus in 2. phy. in loco allegato. Scot⁹ ẽt in 6. meta. q̃õne prima tenet subiectũ sciẽtiarũ mathematicarũ esse substãtiã corporeã. & Auicẽ. & vniuersaliter oẽs ponentes formã corporeitatis coęternã in mã, vidẽtur tenere substãtiã corporeã eẽ subiectum & mãm ĩtelligibilẽ, a qua nõ abstrahunt scientiæ mathematicæ. Sed in veritate ista nõ ẽ mẽs Arist. nec antiquorũ expositorũ. Arist. n. in 12. primæ philosophiæ. t. c. 44. expresse dicit ꝙ ex mathematicis sola astrologia de substantia sempiterna sensibili mẽtionem facit, aliarũ vero de nulla substãtia mẽtionem faciunt. Amplius Themi. 1. de aĩa in expositione. t. c. 16. expresse dicit mathematicũ solũ inania spacia cõtemplari. & Simplici⁹ in 2. physi. in expõne tex. 18. & 19. dicit geometrã solũ corpus qđ est trina dimensio, nõ aũt mãm, aut motũ cõsiderare, ita etiã Them. immo Themisti. dicit ꝙ astrolog⁹ quando vnà cum mathematico. i. cũ geometria cęlestium corporũ accidẽtia speculatur, nõ illorũ substãtiam quęrit, &c. Ita etiã Cõm. dicit ꝙ nõ cõsiderat de eis vt sunt cęlestia mobilia, sed vt sunt figuræ tñ. Amplius patet ex diffinitionibus positis ĩ geometria & arithmetica, vbi patet nullam dari per substantiam neque compositam, neque simplicem. vt patet in libro elementorum Euclidis de diffinitione lineæ, superficiei, corporis, figuræ, circuli, trianguli, & ita est de diffinitione numeri & passionum eius in arithmetica. Amplius dicit diuus Thomas, & Egidius quod cum accidentia sint posteriora substantia, non possunt abstrahi: & sic cum qualitates sensibiles sint posteriores quantitate

titate, non possunt abstrahi, quia posterius non potest abstrahi, a suo priori. Respondet quod quãdo prius est de quidditate posterioris, tunc posterius non potest abstrahi a suo priori, sicut spẽs non pñt abstrahi a gñibus, nec inferiora a superiorib⁹: sed si prius nõ est de qdditate posterioris, intells bene põt abstrahere: intells enim, vt dicitur 12. meta. cõm. 39. potest multa separare quæ natura nõ potest, quia aũt subiectum non est de quidditate accidentis, intells põt abstrahere accñs a subiecto. quia potest intelligere accidens intellectione simplici nõ considerãdo de substãtia, quæ est subiectum eius. vnde Arist. in pdicamentis docuit qũo intellectus potest intelligere verũ correlatiuũ alicu⁹ isto modo, procedit per viam abstractionis, circũscribendo omnia ab illo quæ accidunt, & sunt extranea illi, sicut ad non circũscribendo ab ipso quod sit homo & animal, & eadẽ ratio substãtia sola remanẽte relatione dñi apud intellectũ, qa tali remanente adhuc seruus dr ad dñm. ideo dñs est per se correlatiuũ serui. Aristo. igitur docuisset modũ impossẽm si intells nõ posset abstrahere accñs a subiecto: immo magis, quia loqtur ibi de accñtibus quę sunt in capitulo relationis quę hñt esse diminutũ, intãtũ quod quidã reputauerũt pdicamẽtũ relationis esse de sedis intellectis, vt. d. Cõmen. 12 meta. com. 19. multo igit fortius intells poterit abstrahere quãtitatẽ & qualitatem a substãtia, quæ sunt entia absoluta & maioris entitatis. Amplius quod dicit Thomas quod intells formã substãtialem nõ potest abstrahere a materia, quia in quadã relatione consistit. Respõdetur quod nõ sunt relatiua fm esse, sed fm dici. Amplius est cõtra Arist. in 2. phy. tex. cõm. 12. vbi dicit quod natura dr de forma quæ non est separabilis fm esse, sed fm rationem. vbi lucidissimus Themistius dicit, formã porro dicimus non re, sed ratione a materia abiungi. Amplius hoc ẽ cõtra Arist. 2. physi. tex. cõmẽ. 26. vbi licet dixerit materiã esse quodammodo ad aliquid: in eodẽ tñ textu terminans qõnem in qua qrebatur vsq; ad quẽ terminũ se extendit cõsideratio quidditatiua naturalis philosophi, dicit, quod vsq; ad spẽs separatas quidẽ sed ĩ materia existẽtes. vbi Themist. & græci exponunt quod quanquã formę materiales quãdoq; possunt cogitatiõe a materia separari: nõ tñ pñt actu aut subsistentia eximi: licet Commẽtator locũ illum aliter interpretetur. & diuus Thomas dicat illud pter aĩas rationales: tñ illud fm antiquos expositores veritatẽ habet de oĩbus formis materialibus. & est authoritas Philosophi. 1. de generatione & corruptio. tex. cõ. 41. vbi dicit, hęc autẽ spẽs sine materia vt immaterialis potentia in materia existens. &c. Amplius Cõmenta. 12. meta. cõm. 39 expresse dicit quod intellectus innatus est diuidere cõiuncta in esse in ea, ex quibus cõponuntur, quis in esse nõ diuidantur sicut diuidit materiam a forma, & formã a cõposito ex materia & forma, ita etia dicit 7. met. cõm. 27. quod generatũ est diuisibile in duas partes ratione, non actu. s. in materiã & formã. & 2. phy. cõ. 12. dicit formã esse separatã a materia

tertia ſm diffinitionem, quod etiã dicit diuus Thomas. & Egidius de qualitatib⁹ falſum eſt: quia Ariſt. in 12. primæ philoſophię vult, ꝙ in omni prędicaměto eſt propria potẽtia & proprius actus: & ex conſequenti intellectus põt intelligere qualitatẽ per ſua ꝓpriã principia nihil cõſiderãdo de principijs quãtitatis: in omni. n. genere eſt inuenire quid propriũ. vt dicitur in 6. topicorũ. Dicamus igitur vt aperiamus veritatẽ in hoc quæſito ꝙ vt notat Alexander in principio libri priorum. naturalis in pleriſqne locis vtitur mathematica abſtractione: ſcientię. n. ſibi inuicem famulanť. dat autẽ exemplũ Alexander ſicut qñ intellectus ratione abſtrahit formam a materia, & ſicut abſtrahit accidentia a ſubſtantia. vnde licet naturalis per diffinitionem naturalẽ nou poſſit diffinire formã ſine materia, nec ecõtra. q̃a ſic vt naturaliter conſiderantur, in relatione quadam conſiſtũt, vt dicitur in 2. phyſi. in tex. cõm. 26 & ſic etiã diffinitiones cõpletæ accidentiũ propria debent dari ꝑ ſubiecta, &c. nihilominus per cogitationem & abſtractionẽ ſimplicem poteſt cõſiderare formã non conſiderando materiã aut econtra. & ſimiliter de accidẽte & ſubiecto. ſed tunc naturalis in iſtis caſibus vtiť mathematica abſtractione nõ naturali quatenus naturalis, quia diffinitiones naturales ꝯcernunt materiam ſenſibilem: & ꝙ hoc verum ſit oſtenditur Ariſt. authoritate in primo cęli & mundi. tex. com. 92. & 93. Quod in omnibus habẽtibus formã in materia, ſiue ſint arte ſiue natura conſtantia: alterũ ẽ ipſa ſm ſeipſam forma, & q̃ eſt mixta cum materia. vnde. d. iſtam propoſitionem verã eſſe in ſolutione illius quæſtionis, & confirmatur, q̃a videmus intellectũ aliquas diſpoſitiones attribuere formę ſm ſe cõceptę, quarum oppoſitas attribuit eidẽ vt concipitur cum materia. Dicit enim Cõmen. in 3. cæli. cõmẽ. 28, & etiã in 4 cæli. cõmen. 22. ꝙ grauitas in motu elementi, ſm ꝙ eſt forma tantũ eſt motor, ſed ſm ꝙ eſt ĩ prima materia eſt mota. q̃d quidem fieri nõ poſſet ſi intellect⁹ nõ eſſet aptus abſtrahere formam a materia ſeu diuidere eam. Animaduerte igitur & bene conſiderã ꝙ eſt magna differentia, dicere intellectum poſſe abſtrahere vel diuidere hoc ab hoc, & dicere ĩtellectum poſſe diffinire hoc ſine hoc, Nam abſtrahere hoc ab hoc nihil aliud eſt, quã intelligere hoc, alio nõ intellecto, & hoc intellectus vniuerſaliter facere poteſt in oĩbus inuicẽ coniunctis in eſſe, vbi vnũ nõ eſt de quidditate alterius, & quia materia & forma ſunt primo diuerſa, & ſubſtantia & accidẽs ſunt primo diuerſa, & ſubiectũ non eſt de quidditate ꝓprię paſſionis. dico ꝙ intellectus indiſcriminatim poteſt iſta per abſtractionẽ & diuiſionem quãdam apprehendere: quia innatus eſt diuidere ea q̃ ſunt coniuncta in eſſe. tñ intellectus nõ poteſt diffinire formam materialem ſine materia, nec ecõtra: nec poteſt diffinire accidens ſine ſubiecto ꝓprio: quia diffinitio explicat complete rei eſſentiã: & licet forma nõ ſit de quidditate materię, nec econtra: quia tñ in quadam relatione conſiſtit, vt dicitur in 2. phyſi. ideo non

non potest complete diffiniri, nisi in eius diffinitione ponatur materia, vel expresse, vel consecutiue. vt dr. in 2. physi. in tex. commenti vltimi. & similiter completa diffinitio accidentis debet dari per subiectũ, quod cadit tanq̃ additum. vt dicit in 7. metaphy. tex. cõm. 17. Non distinxerunt igitur isti doctores inter actum abstrahendi, & diffiniendi, & tamẽ est magna distinctio, licet vterq; ad primã intellect⁹ operationem pertinere videatur, sed ẽ differentia magna, sicut inter actũ imperfectum & perfectũ, si bñ consideras. Vnde Arist. isto modo docuit in 2. physi. in tex. cõ. 19. ad discernendũ diuersitatẽ ĩ natura formarũ in sua abstractione a materia sensibili ex diffinitionibus earũ ponendo regulã, ꝙ quæcunq; formę diffiniri possunt sine materia sensibili, tales ex ratione sui sũt abstractę a mã & vt sic ptinẽt ad mathematicũ: quęcunq; vero impossibile est vt sine materia diffiniantur ptinent ad naturalẽ: impossibile.n. ẽ qdditates naturales diffinire sine materia & trãsmutatione, vt dicit Cõmenta. 7. meta. cõm. 39. vnde ex diffinitionibus, quę cõplete rei naturam ostendunt talem dñiam venatus est. & isto modo ẽt pcessit in 6. meta. dum venatus est diffinitionẽ formalẽ in scientijs speculatiuis ex diuersis modis diffiniẽdi, pp hoc igitur dixit in 2. phy. in loco pallegato: fiet autẽ hoc vtiq, manifestum si aliquis tẽtauerit vtrorũq; dicere terminos & ipsorũ accñtiũ: impar quidẽ enim & par, & rectũ, & curuũ, adhuc aũt & numerus, & linea, & figura sine motu, caro aũt, & os, & homo nõ adhuc, sed hęc sicut naris simũ, sed non sicut curuũ dicitur. Vbi notat Com. cõmẽto. 19. ꝙ formarũ quędam sunt magis separabiles, & quędam minus: vnde formę illę quę indifferenter concipi possunt sine materia sensibili, & cũ materia sunt illę in qbus cõuenit naturalis cũ mathematico, sed mathematicus cõsiderat & diffinit eas absq; materia, quę est principiũ transmutationis: naturalis vero cũ materia, sed illę formæ quę nullaten⁹ sine materia diffiniri possunt, illę sunt appropriatę naturali, aut artibus medijs, quæ etiã sine materia sensibili diffiniri non possunt. vt dr in 2. phy. tex. cõ. 20. licet minus appareat ĩ eis quam ĩ puris naturalibus: & vt redeamus ad propositum. materia intelligibilis, vt Aristoteles dicit sunt mathematica i. res mathematice, sicut v.g. in geometria punctus, & magnitudo, seu continuũ & passiones eius vt abstrahũt a qualitatib⁹ sensibilibus dñr materia intelligibilis, siue tale continuũ sit ad vnũ diuisibile vt linea, siue sm duo vt supficies, siue corp⁹ quod est vndequaq; diuisibile. vñ Cõmmen. in 3. cęli. cõm. 6. inquit ꝙ geometer cõsiderat corpus inquantũ est quãtum, sine accidẽtibus aliorũ prędicamentorũ: sed naturalis ɔsiderat corp⁹ tunc cũ accñtibus cęterorũ pdicamentorũ. & ista ẽt est expressa sñia Arist. in 11. meta. cap. 3. inqt enim mathematicus circa ea q̃ ex ablatione theoriã facit: circũtollẽs enim oĩa sensibilia speculatur, puta leuitatẽ & grauitatem, & duritiẽ, & cõtrarium, adhuc autẽ & caliditatem, & frigiditatem, & alias sensibiles q̃litates seu ɔtrarietates. solũ

autem

aũt derelinquit quãtũ & cõtinuũ, horum quidẽ ad vnũ, horum vero ad duo, horũ autẽ ad tria, & passiones horũ inquantũ quanta sunt & continua. & nõ secundũ aliud speculatur, hæc ille. Ita dic consequẽter in arithmetica ꝙ numerus, & vnitas, & passiones numeri inquãtum sunt q̃titas discreta, & abstrahunt a cæteris prædicamẽtis sunt materia ĩtelligibilis in arithmetica. Sed cõtra istã determinationẽ instat, quia Ari. in 4. primæ philosophiæ. t.c. 4. tot sunt partes philosophię, quot sũt partes substãtię & ita nõ vr̃ eẽ aliqua scĩa speculatiua, q̃ nõ sit de suba, & cũ scĩa mathematica sit ĩ numero scientiaꝝ speculatiuarũ. videt̃ ergo ꝙ sit de substantia. Amplius tu dixisti ꝙ naturalis nõ potest diffinire formã sine materia, neq, accidẽs. sine subiecto ꝓprio: & quæ est ratio diuersitatis ꝙ mathematicus diffinit sine substantia, q̃ est subiectũ quantitatis, si materia ĩtelligibilis a qua mathematicè nõ est abstracta nõ est substantia, sed est quãtitas vel continua, vel discreta. Ad primũ r̃ndetur ſm expositionem Auerr. per philosophiam Arist. intellexit primã philosophiã, quæ per antonomasiam philosophia dicitur: & quia substãtiæ quędã sunt abstractæ a materia, quædã vero inter se in materia. sic prima philosophia secat̃ in duas partes, quarũ altera cõtemplatur substantias materiales quatenus substantiæ & entia. sunt. alia vero cõsiderat de abstractis, & ista est via Auero. sine dubio ibi. Vel ſm Alexand. sicut in entibus mathematicis quædã sunt prima, quædã scd̃a. idcirco mathe. q̃dã est 1. quędã 2. quędã. 3. 1. v. g. ẽ quę circa plana versat̃. 2. quæ circa solida, deinde astrologica quæ solida quę in motu sunt cõsiderat, tum mechanica quæ nascentia & pereuntia tractat, qui ordo in substantijs quoq; reperit̃. nam primę sunt ingenitę & immortales q̃ corpore vacant nec mouentur, de quibus prima philosophia edisserit. 2. vero philosophia de sempiternis quæ motu cientur. 3. quæ substantias cõsiderat nascentes & intereũtes, nam hæ substantiæ vltĩæ sunt. vbi patet ꝙ duo vltima mẽbra per tinent ad naturalẽ sub rationibus sensibilibus, licet eadẽ pertineant ad diuinũ sub rationibus transcendentib⁹, vt notat Cõmenta. 12. metaph. cõm. 1. 6. & 29. ita ꝙ ſm nullam expositionẽ cogimur dicere mathematicas puras de substãtia theoriã facere. Ad aliud r̃ndetur ꝙ mathematicus, vt dicit Cõmenta. in 1. physi. cõm. 1. solum causam formalẽ considerat. vnde solũ formã declarãtẽ quidditatẽ cõtinui, aut discreti, vel passionũ istorum vt abstrahunt a suba, & a cæteris ꝑdicamentis, & tales diffinitiones sũt media q̃ sufficiunt ĩ demõstrãdis accñtibus q̃ emanãt a suo subiecto in tali eẽ imaginabili: & ideo nõ ingreditur (vt inquit Cõmen.) in diffinitionibus taliũ materia, q̃ est causa transmutationis sed naturalis, quia est artifex sensatus, versatur enim circa res sensibiles, non potest abstrahere a tali materia sẽsibili nec a substantia tali a qua fluit esse sensibilę, & si quandoq; diffiniret illę essent diffinitiões dialecticę & vanę, vt dicit Philosoph⁹ in primo de anima. tex. cõmẽ. 11. vnde

vnde Cōmentator 1. physi.cōmē. vltimo dicit ꝙ formarū quędam sunt in materijs,& quędā sunt abstractę a materia. & ideo consideratio de formis est duarum scientiarum,s.naturalis & diuinæ:quia quidditatiue naturalis considerat formas materiales, & diuinus abstractas,& patet ꝙ nulla fit mētio de sciētijs mathematicis:quia opinio eius fuit,mathematicū purum solum circa quantitates versari, & hoc teneo.

Materia dupl'r dicit̃,aut quo ad ipsū prima,aut omnino prima. 5.met. tex. cō. 5. vbi Commen d.ꝙ materia dr̃ duobus modis, aut cōis oībus entibus,aut ꝓpria vnicuiq; enti. idem. 3.cæli. cōmē. 67.& 1. physi. cō. 82. & 2. physi. 10.

Materia non dr̃ natura, nisi quia recipit naturam.s.formā quę principaliter ē nã. 5.meta. tex. com. 5.

Materiā vnam habent vniuersaliter quæ adinuicem transmutantur, 5. meta.tex.cōm. 11.idem 1.de generatione & corrup. tex.cōm.43.

Materia est prior forma ſm potestatē, forma autē est prior materia secundū actum. 5. meta. tex. cōm. 16.& est in caplo de priori.

Materia prima est tanquā genus altissimum: materia aūt propinqua est vltimā formā habens in generatione.i.quæ recipit vltimā formam. 5.metaphysi. cōmē.29. Ex quo loco possumus declarare authoritatē Auerr. in 1. physicæ auscultationis.in cōm. 1.in qua adeo laborauerunt expositores vt Egidius rom. in quolibeto.5.q.19.& similr Ioannes de baccone in quolibeto 2. qōne, qua quęrit vtrum materia sit pura potentia simil'r Burleus in illo loco multū laborat, tū ex presenti loco Cōm. potest declarari per seipsum. prima.n materia est sicut genus altissimū, per genus altissimū intelligo genus generalissimū. Vbi aduerte ꝙ nō est intētio Auerrois assimilare primā materiā generi generalissimo quātum ad prædicationē & vniuersalitatē ꝑdicationis,tunc.n.sibi manifeste contradiceret in primo meta. cōm. 17. & in 12. metaphy.cōm. 14. vbi inquit, ꝙ prima materia nō habet intentionē alicuius cōis, vniuersalis ꝑdicabilis de pluribus sicut genus. Alexander enim scripsit demonstratiue ꝙ materia nō sit genus, sicut dicit.& est videre in 2.lib. naturaliū qōnum.qōne vltima, Sed talis similitudo est pęnes hoc, ńā sicut genus altissimū non habet superueniens gen' in quod possit resolui. sunt enim decē gn̄a gn̄alissima, vt dicit Porphirius, tāquam decē rerū pr̄cipia: principij autem propriū est primum esse. 5. meta. tex.cōm. 1. Sic prima materia nō habet priorē in qua resoluatur.& ideo appellatur simplex. per vltimā formā autē intellexit formam vltimatā non ordinabilem ad vlteriorē formam, sicut ī mixtio vltimæ formæ est forma mixti:& illa nō ordinatur ad vlteriorē, sicut formæ elementariæ ordinant̃ ad formā mixti, vt patet ex fine primi de gn̄one. Et ideo quęcunq; mediant inter primā materiā & vltimam formā, appellant̃ materiæ cōpositæ & formę cōpositę: quia materia taliū reducit̃ ad primā materiā, & forma talium ordinat̃ ad vltimā formā. Sic igit̃ primā præter materiam & vltimā formā, omnia

media

media sunt materiæ compositę & formæ compositæ, sed illa duo tm̄ sunt causę simplices. Quod aūt dixit Egidius illud intelligi fm diuersum modū abstractionis, quia forma generis & forma speciei fm Auerroē sunt vnū realiter, sed differunt fm maiorem aut minorē abstractionē: materia enim, vt dicit Cōmentator 1. meta.cō. 17. prius recipit formas magis vniuersales, & eis mediātibus recipit min⁹ vniuersales vsq; ad indiuiduales: licet hoc verū sit ꝙ huiusmodi gradus dātur in forma, & etiā in materia. vt est videre in vltimo capitulo libri de substātia orbis ab Auerroe, vbi dicit ꝙ materia habet gradus, & potētia habet gradus: nihilominus videť mihi ꝙ ista expositio nō quadrat expositioni Auerrois, qui vult ꝙ Aristo. in ꝓbatione illius maioris, in qua dicitť. Tunc enim opinamur cognoscere vnūquodq; cum cās primas cognoscimus, & pricipia prima, & vsq; ad elemēta: Vbi dicit ꝙ per causas primas intelligit causas simplices existētes ĩ re primas nō cōpositas, & sunt prima materia & vltima forma, & ex ꝯsequēti loquiť de causis realib⁹ & in esse reali cōsideratis, & non fm abstractionē rationis. quia Philosophus naturalis est artifex realis, & sua interest cognoscere oēs causas reales, & propinquas, & remotas, sed illa cōsideratio fm differētiam rationis inter gradū minoris abstractionis pertinet ad artificē rationalem vł cōmunem. vnde dicit. Quæ enim sunt præter primā materiā & vltimam formam cuiuslibet rerum naturaliū, sunt materiæ cōpositæ & formę cōpositæ.

Impugnatio Egidii om.

loquitur.n. fm esse rationalę. Et ex hoc patet quanto plus sit accusatione dignus ille bonus Ioannes de baccone in loco allegato, qui p vlimā formā exposuit primū motorem, motus authoritate Cōmentatoris in. 12. meta. cō. 18. vbi habet ꝙ omnes formæ naturales sūt in potentia in prīa materia, & sunt in actu in primo motore. Sed hoc iterum stare non potest: quia licet dictū Cōmentatoris sit verum, ibi tn̄ non facit ad propositum, quia Cōmentator dicit hic ꝙ per causas simplices Arist intellexit causas existentes re primas & nō compositas, vbi patet ꝙ loquitur de causis intrinsecis primis. Manifestum est autē ꝙ primus motor non ē de principijs intrinsecis, sed extrinsecis. Sed dices tunc ista expositio non potest verificari nisi in mixtis & in habentibus plures formas, in elementis autem non videtur verificari vbi non est nisi vna forma tantum. Soluitur quòd, vt dicit Cōmētator primo physico. cō. primo, propositio illa Philosophi omnia habētia principia cās & elementa non cognoscunť nisi ex cognitione principiorum, aut causarum, aut elementorū suorum impossibile est vt hæc cōiunctio, aut, sit sicut copulatiue natura, nā dispositio scientiæ certe inuenitur in rebus habētibus causas quasdam per scientiam illarum causarum, sicut inuenitur in habentibus oēs causas. Tunc igitur in simili in elementis non est nisi materia prima & forma elemēti, & illa est vltima forma in elemento, quia vlteriorem non habet neq; priorem secundū rem. & ideo scientia de ele-

Impugnatio Ioānis de baccone.

Obiectio.

Solutio.

men-

prie. 11. primę philosophię. cō. 3. & in 1. posteriorū analiticorū. tex. cō. 24. & in 4. primæ philosophię tex. cōmen. 7.

Mathematici solā quātitatē spectāt quo opere neq; vsus corporis naturalis est, neq; affectionū herentiū corpori in eo ꝙ naturale est, quales sunt caliditas, frigiditas, humiditas, siccitas, sed in contēplationē sola spacia ipsa mera, inaniaq; & confinia corporū adhibentur. Themistij sententia. 3. de aīa. cap. 50. Inde scire potes quid sit materia intelligibilis cōtra multos latinorū. vide quę scripsi in theorematibus de hoc.

Mathematica ideo abstractatione & abiunctione constare dicuntur, qm̄ ab his quę in naturalibus corporibus vsitantur loco, qualitate, tēpore, actione, motu, affectionib⁹, & reliquis generibus eximunt, abiungūturq;. Themistius in 3. phy. 71. & habetur ab Aristotele in 10. met. cap. 3. & Auer. in 3. cęli. cō. 6.

Mathematicus vtitur longitudine, latitudine, & puncto indimensibili separatim atq, seorsum: q̄uis minimum illorū subsistat actu per se, quia tñ fingunt subsistere, in consideratione per se sine mendacio veniunt. Themistius 3. phy. sup tex. 71. Ex quo scire poteris differentiam inter naturalē & mathematicum. nā licet Arist. in 2. phy. tex. cō. 16. dixerit corpora physica habere superficies, & longitudines, & puncta, sicut mathematica. tñ naturalis nō considerat talia inquantum naturalis est, vt sunt seorsum & separatim se habētia: sed si quādoq; naturalis cōsiderat solam longitudinē sine latitudine tunc vtitur mathematica abstractione, sicut etiā in plerisq, alijs rebus, vt bene notat Alex. vnde nulla est physica magnitudo nisi corpus. sicut bene notat Simplicius authoritate eiusdem Alexādri in primo cęli & mundi. vnde lineę naturales sūt corporeæ, & superficies sīt: & pūcta naturalia sunt corporea, quatenus naturalia sunt, sicut sunt minima naturalia, & sicut sūt poli mūdi naturales, sed mathematice sūt pūcta indiuisibilia. sicut notat Cōmentator in 2. cęli. cōm. 14. & in 4. physi. in cōm. 118. Et sic loquūtur Peripatetici de istis. Et nota bene hoc, quia latini nostri de hoc sunt in maxima altercatiōe. vnde lucidissimus Themistius expresse in præsenti loco dicit ꝙ non oīs linea naturalis est, quæ & naturā requirat & locū. nam mathematice quædam dicūtur, quarū veluti locus est animus speculantis.

Mathematicorū entium gn̄a representāt materias fictas intētionales. ex paraphrasi meta. tract. 2.

Mathematicæ scientię, & sciētia de aīa considerant res partim in materia, partim vero, a materia abiunctas res simplices, in prologo primi physi. & Amonius (vt Philoponus tradit) in principio libri de anima, de qua opinione vide quæ scripserim in qōnibus miscellaneis. &c.

Mathematici: oēs naturales affectiones a contēplatione sua reijciunt, solas merasq; magnitudines, & nuda ac inania spacia finiunt, finiendis his neq, materiā neq, naturalem qualitatē adiungunt. Themi. 1. de aīa. com. 17. contra illos, qui ponunt substantiam corporeā esse subiectum scientiarū mathema.

Mathe-

Mathematica dicuntur ex ablatione, & naturalia ex appositione. 3. cæli. tex. com. 6.

Mathematicis quæcunq; inconueniētia accidunt, necesse est naturalibus accidere. 3. cæli. cōm. 6. Vbi vide limitationē Auerrois quod habet veritatē in pluribus, sed non in oī loco. & vide bene calcem commēti sexti iam allegati: quia bene intelliges hoc.

Mathematicus & naturalis conueniunt in hoc, quod continuū est diuisibile in infinitum, sed differunt quod sit augumentabile in infinitū: qa mathematicus cōcedit hoc, sed naturalis negat illud, vide causam. 3. cæli. cōmen. 6.

Mathematicus cōsiderat continuū, vt est separatum a materia: sed naturalis vt est cōiunctū materiæ. ibidem cō. 6. & 1. cęli. com. 1.

Mathematici cōsideratio de corpore est, inquantū est quantum sine alijs accidentibus: sed cōsideratio naturalis est de corpore inquantū est quantū cū cæteris accidētibus cæterorū prędicamentorū 3. cęli. c. 6. idem habetur ab Aristo. in 11. primæ philosophiæ. cap. 3.

Mathematici ex diffinitionibus facile in notitiam accidentium deueniunt: naturales vero ecōuerso pro eliuius ex accidētibus in diffinitionem accedunt. Themistius 1. de anima. tex. cōm. 11. consimile habetur ab Auerroe primo physi. cō. 2. & in 7. meta. cōm. 10.

Mathematica habent tactum & locū. 1. de generatione & corruptio. tex. cō. 44. idem. 4. phy. 47. & 76.

Mathematicæ artes primum circa ęgyptum constiterunt. ibi namq; sacerdotum gens vacare dimissa est. ex proemio meta.

Mathematica existentiū sine motu sunt extra ea quæ sunt circa astrologiam, disputāt tñ & tractant omnia de natura. 1. meta. tex. cō. 19.

Mathematica non admiscent cum materia. 2. meta. tex. cōm. vltimi.

Mathematicæ non demonstrāt per genus causæ finalis. 3. metaphy. tex. cōm. 3.

Mathematicæ nullam de bono aut malo faciunt rationē. ibidem. Ex illo textu colligitur in mathematicis non esse bonū. vide tñ & considera diligenter quod (vt inquit Auerroes in cōmento.) ista res indiget consideratione. vbi scire debes quod Arist. in 13. metaphy. ī calce primi capitis īquit, quoniam autē bonū & honestū alterum, hoc quidem semper ī praxi, bonū autē & in immobilibus dicētes nihil dicere mathematicas scientias de bono aut optimo, mentiunt: dicunt enim & demonstrāt maxime, non. n. si nō nominatū. opera autē & rationes ostendunt nō dicunt de ipsis: boni autē maxime species, ordo, & commensuratio, & id quod terminatū est quę maxime ostendunt mathemathicæ scientiæ, & qūo multorū causa videnthoc. &c. Et iste est locus quem innuit Auerroes in commento 3. super 3. primæ philosophię dum dixit super istis verbis: & ipse dixit in tractatu de quo loquitur in principijs mathematicorum quod ordinatio numerorū & magnitudinum inuenitur in eis, & indiget hoc perscrutatione. Vbi scire debes quod vt notat bene Alexander in præsenti, ratio adducta per Philosophum est deceptio quædā: nā hac potissimū cā mouetur ad ostē-

Digressio an in mathematicis sit bonum.

dendum in immobilibus non esse bonum, quia omne bonũ finis ẽ. finis autẽ cuiusdam actus finis est: omnis autẽ actus cum motu est. inquit enim: nã non omne bonũ suapte natura agendũ est, sed partim agendum, partim contẽplandum: non agendum cuiusmodi ẽ in mathematicis, veritas enim eorum quæ bonum quoddam est vt finis in ipsis expetitur. Et ideo animaduerte bene & considera ꝙ etsi Philosophus ista adduxit ibi est ĩ parte argumentatiua, nõ quia hęc sit eius intentio ꝙ in scientijs mathematicis nulla sit bonitas, alioquin scientię speculatiuę nõ essent de numero bonoꝝ & honorabiliũ, contra Philosophum in principio libri de anima. patet. n. authoritate Philosophi scientias mathematicas enumerari inter scientias speculatiuas 6. metaphy tex. cõmen. 2. Et licet Plato dixerit illas esse ꝓpter exercitium, vt alias declaraui, quia tamen quandoq; Aristo. ex mente ꝓpria videtur etiã asserere illud in entibus mathematicis nõ esse bonũ neq; finis rationem Debes scire ꝙ vt est sententia Philosophi in 2. physi. tex. cõ. 18. eędem sunt lineę mathematicæ, & naturales, & quia formę istę non terminãt motum, nec habent rõnem finis, nisi vt sunt naturales, quia mathematicus abstrahit a motu, & ꝑ huiusmodi fine per motum attingendo, sic sub illa ratione non est ĩ eis ratio boni neq; finis, sicut ẽ in naturalibus. & hoc est qđ pulchre declarauit Auerroes ĩ 2. phy. in cõ. 74. formæ quæ sequitur naturam entis, non est dicta nobilior, vt forma mathematica. non enim dicimus ꝙ lineæ exeuntes a centro circuli ad circumferentiã sunt equales, vt circulus sit nobilior, sed hoc contigit naturæ circuli: & ideo nobilitas nõ inuenitur in formis mathematicis: hoc enim .s. nobilitas nõ accidit formis, nisi fm qđ sunt finis. quare intelligas modo quomodo bonitas & nobilitas non est in formis mathematicis, quia cum sint eędem cum formis naturalib⁹, non habent bonitatẽ, nisi vt sunt in materia sensibili in esse naturæ, seu reali, qui sic sunt finis motus agentes, & non habent bonitatem istæ formæ, & sunt in imaginatione vt cõsideranť a mathematico. dicit enim Commen. ꝙ balneum in anima mouet vt efficiens, & balneum extra animam mouet vt finis: bonum enim & malum sunt ĩ rebus. & aduerte ꝙ Cõmen. 3. metaphysi. cõmento. 3 dicit ꝙ potest contingere vt sit in immobilibus bonum, sed non per se, sed per accidens, quod ideo dicit, pro quanto sunt eadem subiecto cũ rebus mobilibus in quibus per se est ratio finis, qui attingitur per motum, qa ibidẽ Cõmen. dicit ꝙ mathematica licet sint in re mota, tñ non mouentur nisi per accidens, & sic etiã ꝑ accidẽs sunt finis mot⁹, & sic bonum in eis inueniť per accidens illo modo, sed non propter hoc tollitur, quia contẽplatio entium mathematicorũ quorũ finis est veritas nõ sit de genere bonorũ: & qa etiam illarum scientiarũ cognitio multis artibus & mechanicis, & speculatiuis possit esse proficua & vtilis, vt dixi in concordantijs super primo physicorum.

Mathematica licet sint in re mota,

tamen non mouentur nisi per accidens. tertio metaphysico commento. 3.

Mathematicarũ scientiarum quędã sunt primæ, vt arithmetica & geometria: quędam sunt non primæ, vt prospectiua & musica. ex 4. meta. tex. com. 4: vnde colligitur sciẽtias medias, magis enumerandas esse in genere scientiarum mathematicalium, quàm cum naturalibus. vide in concordantijs.

Mathematicorũ sunt principia elemẽta & causę 6. primę philosophię tex. cõ. 1. Ex quo patet Auerroẽ. Alexandrumq;, & alios gręcos expositores etiã al'r potuisse exponere authoritatẽ illã ĩ principio physicæ auscultationis. vbi Arist. exorditur dicens, in vnaquaq; doctrina cuius sunt principia vel causæ, vel elemẽta, cognitio ex horũ fit perceptione atq; scientia: ipsi enim per principia exponunt causas agẽtes: & mouentes, & per causas fines, & per elementa principia existentia ĩ re, vt sunt materia & forma. iuxta autẽ istam expositionẽ mathematicorũ nõ essent principia, elẽnta, & causæ. cuius tñ oppositũ scribit Philosophus in p̃senti authoritate, immo Aristo. in hoc loco subdit propositionẽ vniuersalẽ dicẽs & totaliter omnis scientia intellectualis participans aliquid intell's circa causas & principia est, aut certiora, aut simpliciora. & licet non addat & elementa, hoc fecit breuitati indulgens fm suam consuetudinẽ: ita q̃ v'lr quęlibet scientia vel speculatiua, quę ẽ vere intellectualis; vel pratica, quę particeps est in tellectus: qa agibilia de quibus est scĩa pratica non sine intell'u fiunt, vt patet ex 3. de anima. & ex 6. ethicorum. & ex 2. physi. Vnde videt' mihi oẽm sciam fm. Arist. sententiam esse ex principijs, causis, & elementis. Nã principia immediata ĩ qualibet scĩa quæ sunt propositiones per se notę & concessę in illa scientia rõne qua nõ habẽt in tali scientia priores propositiones, per quas demonstrari possunt, sic talia principia dici possunt. scribit enim Aristoteles in principio 5. meta. q̃ de ratione principij est primũ esse. & 1. posteriorũ dicit. Idẽ autẽ est primũ & principium, & eædẽ propositiones inquantũ sunt causę cõclusionis demonstratę, sunt causæ nõ solũ in inferẽdo, sed in essendo. siquidẽ demonstratio faciens scire est ex causis vtroq, modo; & p̃sertim in demonstratione simpl'r dicta, in demõstratione autẽ quia, dicunt' causæ in inferendo tñ, in ordine aũt ad totã demonstrationẽ, quę formal'r cõponitur ex eis dñr elementa. siquidẽ ratio el'nti est vt sit in re quę cõponitur ex eo. vnde 5. meta. tex. com. 4 dicit expresse, q̃ el'nta etiam dicunt' respectu demõstrationũ: & sic demõstratiões primę ĩ vnaquaq, scĩa, dñr el'nta respectu aliarũ demonstrationũ. vbi Commentatoi dicit primę demonstrationes quę cõponuntur ex primis propositionibus sunt elemẽta omnium demonstrationum quæ cõponuntur ex eis: demonstrationes enim compositę dissolnuntur in demonstrationes simplices. istę autem non dissoluuntnr in alias, & ita saluare possumus in omnibus scientijs esse principia, causas, & elementa iuxta istam sententiam, quid enim melius esse po

test quam Aristoteles per Aristotelem interpretari.

Mathematica abstrahit a motu. 6. meta. tex. cōm. 2. & 3. metaphysi. tex. cōm. 3. & 7. metaphy. tex. cō. 55. & in 2. physi. tex. com. 18.

Mathematica est circa immobilia, sed inseparabilia. sexto metaphy. tex. cōmen. 2.

Maturatio melius & plus dr̃ de aīalibus, quam de vegetabilibus; & de vegetabilibus plusquā de mineralibus. 4. metheororum. cō. 26.

Maumetti lex pōit hoīes ęternos, & hoīes corruptibiles eiusdē rōnis ī nomine & diffinitione. 3. me. c. 7.

Maxillam inferiorē omnia animalia mouent, excepto crocodillo fluuiali, qui mouet superiorem. 1. de natura animalium. cap. 11. & vide causam huius in 2. de partib⁹ animalium. cap. 17.

Maximū fundamentum est scię naturalis naturam agere propter finem. 2. physi. cōm 74. & 75. & 84.

Maxima distantia non inuenit̃ nisi in linea recta. 8. physi. cō. 73.

Maximum in vnoquoq; genere perfectum ē. 10. meta. tex. cō. 13.

Maximū est cuius non est excessus. ibidem.

Maxima remotio nō mēsurat̃ nisi fm lineam rectam. & ideo dicit̃ in descriptione lineæ rectę ꝙ est breuissima inter duo puncta. 1. cęli. cōm. 28. idem 5. physi. cōm. 23.

Maxima dimensio quā materia recipit, ē dimensio ignis; & minima est dimēsio terræ. 2. de anima. tex. cōm. 97.

Medium determinatum est. 1. cęli. tex. cōmen. 44. & ibi ponitur ratio ad hoc.

Medium trifariā sumitur primo ꝑ loco inferiori, pro medio sphæræ, & pro medio quod est inter duo extrema cōtraria. 1 cęli. cō. 45.

Medio non existente totaliter, neq; extremum erit, neq, sur um: neq; deorsum. 1. cęli. tex. cōm. 74.

Medium non est nisi per corp⁹ sphericum, & corpora spherica nō sunt nisi ꝓpter corpora quę sunt in medio. 1. cæli. cōm. 78. prima pars patet, quia sphera diuiditur in medium, quod est centrum & circunferentiam. 2. pars patet ex his quæ habet Cōmentator. 8. physi. com. 84. consistentia, inquit mundi huius istis duabus virtutibus perficit̃, virtute mouēdi, & virtute quietis.

Medium corporis, quod circulariter mouet̃, debet esse vnū. 2. cęli. c. 35.

Medium aliqñ dr̃ de medio magnitudinis, aliquādo de medio quod eligitur a natura. ꝯ nobili, vt in animalibus, aliud est mediū magnitudinis, & aliud est mediū fm naturam. 2. cęli. tex. cō. 74. glosat autē Cōmen. de animali æterno, quia in animali corruptibili coincidūt.

Mediū fm ꝙ medium, non est causa ꝙ corpus sit graue, sed inquātū est medium corporis quod circulariter mouet̃, & medium nō est causa essentialis, quare corpus graue quiescit in medio, sed est grauitas eius. 2. cęli. cōm. 102.

Medium si fuerit concessum ꝙ sit causa quietis terrę, erit causa remota, & melius est dicere ꝙ sit causa conseruans quietem, quàm agens. 2. cæli. com. 102.

Mediū magnitudinis differt a medio fm virtutē, quia mediū virtutis ē in oībus ꝑdicamentis, sed mediū magnitudinis est in ꝑdicamēto q̄titatis tm̄. Auer. ī paraphrasi, 2. de

2.de cęlo.summa 4.cap.1.

Medium aliud ſm qualitatē, aliud ſm quantitatē.3.cęli.cō.42.

Medium mundi eſt diuiſibile habēs latitudinē.4.cęli. cōm. 3. conſimi le 8.phyſi. cōm 76.

Mediū duplex, ſm cōparationem, & tale nō eſt cōpoſitum ex extremis: & ſine comparatione, & hoc eſt cō poſitum ex extremis.4.cęli cō.26.

Mediū eſt terminatum diſtinguēdo ipſum ab extremis, & ſi mediū eēt extremū, poſſibile eſſet in ipſo fieri additionē, & ſi ita eſſet tūc poſſibi le eſſet inuenire corpus deſcendēs ſub terra.4. cæli.com. 32.vide pro iſta cōſequentia 1. cęli.tex. c. 12.

Mediū mūdi & medium terrę ſunt idem ſubiecto, ſed differunt diffini tione.4.cęli.cōmen.33.& 34.

Mediū & illud quod eſt inter, multis modis dicit̃.4.cęli.tex.cōm. 38.

Media quæ ſunt inter contraria in forma, ſeu qualitate differūt a me dijs, quæ ſunt inter extrema cōtra ria in loco, ꝯtrarietas enim inueni tur in loco & forma equiuoce, nā contraria in forma ſunt duo in for ma, ſed non duo in ſubiecto, ſed cō traria in loco ſunt duo in forma & duo in ſubiecto, & ideo mediū in cōtrarijs in loco oportet vt habeat aliquā contrarietatem in forma & in ſubiecto, vnde neceſſe eſt vt non diuidatur niſi ꝑpter numerationē ſubiecti, vnde īpoſſibile eſt vt me diū inter contraria in loco ſit vnū in ſubiecto.4.cęli.com.38.

Medij diſpoſitio eſt vt in eo congre gent̃ cōtraria.4.cæli.cō. 40. quod qualiter ſit intelligendū. vide in 4. cęli.com.26.& 38.clarius.

Media extrinſeca nō recipiūt ſēſibi lia cū corpibus in quib⁹ exiſtūt. 2. de aīa.tex.cō.101. & cō.76.& 97.

Mediū eſt ſm duas ſpēs, vnū eorum eſt ſm veritatē & prius, & eſt me diū inter duo contraria, cuius eſſe cōſiſtit in cōplexione duarū extre mitatum, & eſt ſm quidditatē di uerſum ab extremis.2.aūt dicit̃ ſi militudinarie, & ſm poſterius, & ē mediū inter duo cōtraria, ſm quā titatē tm̄.3. metheororū.cō.2.iux ta dimidiū, conſimile 6. phyſi. cō. 32. idem 3. cęli. cōmen.42.

Mediū qdlibet, aut eſt cōpoſitū ex extremis sīplicib⁹ ſimpl'r, aut ex re b⁹ſimplicib⁹ ī rſpectu medioꝝ, aut ex formis mediorū.1 meta.cō.39.

Mediorum extra quæ eſt aliquid vl timū, & primū neceſſe eſt ꝙ prius eſt, cauſam eſſe aliorum quę ſunt poſt ſe.2. meta.tex, com.6.

Medium & circulus ſunt principia totius.8. phyſi.tex.com.84.

Media quæ ſunt inter contraria nō ſimpliciter ſunt cōtraria extremis. 12.meta. cōm.6.& 5.phyſi.tex.c. 52.& 1. phyſi. 47. 1.cęli,20.1. de generatione & corrup. 50. 10.pri mę philo.tex.c.23.& 2.de aīa.44.

Media inter ꝯtraria ſunt ex mixtio ne cōttariorū.10.metaphy. tex. c. 23.& 5.phyſi. 52.& alibi ſępe.

Mediū eſt vtrunq, extremū non pu ra potētia, ſed aliqua potentia. 1. phy.cō.56.idem 5.phy. 6.& 19.& 52. & 10. metaphy.cōm. 23.Con tra Burleū & alios q negant media ēe cōpoſita, ex extremis cōtrariis. *Cōtra Burleum.*

Media ſunt quaſi materia extremo rum.3.phyſi.cōm.49. Vide in con cordantijs.

Mediū mundi non diuerſat̃ ſm qđ medium in reſpectu totius & ptis, ſed diuerſat̃ ſolū in magnitudine & paruitate, quia videlicet locus to tius

tius est maior loco partis. 3. physi. cõm. 52. idem Them. ibidẽ vide pro hoc 4. cęli. tex. cõm. 22.

Mediorũ diuersitas in istis duabus causis. s. in difficultate & facultate resistentię, aut motus, aut quietis eorum est causa in diuersitate motus eiusdem moti, aut mobilium consimiliũ. 4. physi. cõm. 71.

Mediũ quod contra fertur magis q̃ mediũ manens. 4. phy. tex. co. 71.

Mediũ in primis qualitatib⁹ vr̃ ꝙ sit temperatũ. 6. phy. cõ. 32. qđ differt ſm magis & min⁹ ab extremis.

Medium iutissimũ est, & ideo natura cor constituit in medio Aristo. in 3. de parti. aĩaliũ. cap. 4. de corde, & habetur expresse ab Alexandro in paraphrasi de anima. cap. vltimo. ideo astut⁹ Vlisses nauim suã cõstituit ĩ medio, vt inqt Homer⁹.

Mediũ pinguius seu spissius, magis impedit quã subtilius. ibidem.

Mediũ est quodammodo extrema. 5. physi. cõmen. & tex. 6.

Mediũ cõponit̃ ex duabus extremis in media dispositione exñtibus. 5. physi. cõ. 6. & 19. & 52. idẽ 4. cęli. cõ. 26. & ibi. vide qũo intelligit̃.

Mediũ est in qđ aptũ natum est primum pringere mutãs quàm in qđ vltimũ. 5. phy. tex. cõ. 22.

Mediũ ĩ minimis in trib⁹ ẽ. ibidẽ.

Mediũ est cõtrariũ extremo p id qđ habet in se de alio extremo. 5. phy. cõ. 52. Ex quo bene dixit Burleus ꝙ non nisi violẽter glosari põt de mente Cõmen. cõtraria nõ esse refracta in medio, nã expresse dicit ꝙ uiride nõ trasmutatur ad albũ, nisi ſm quod est in eo de nigro, & non trasmutatur ad nigrum, nisi nisi secũdũ ꝙ est in eo de albo, & similiter qñ albũ transmutat̃ in viride, transmutat̃ nigrũ in viridi existens, & nigrũ dum trasmutat̃ ad viride, trãsmutant̃ ad albũ qđ est ĩ viridi. idẽ 5. phy. 6. & 19. & 10. me. cõ. 23. & in 2. de aĩa. 95. & 105.

Locus expressus in Auerr. ꝙ glosari nõ potest ꝙ contraria sint for- mali me dio quodãmodo.

Mediũ quoddã differt ſm magis & minus, & quoddã ſm formam. 6. physi. cõm. 32. vbi nota ꝙ mediũ ſm formã est illud quod vere cum acquirit̃ terminat motũ, & tale est terminatũ, & differt specie ab extremis, sed medium ſm magis & minus est ad quod non terminat̃ motus, nec ab extremis distinguit̃ specie, sed ſm magis & minus, & fit tale necessarium ex cõmixtione contrariorũ in subiecto, quod trãsmutatur de vno extremo ad aliud, & tale est in potentia, & sunt variabilia in infinitũ. Nota bene hoc.

Medietatẽ pertransire est in potẽtia, non in actu. 6. physi. cõm. 52.

Medium relatiue dr̃ respectu extremorũ. 7. phy. cõ. 17.

Mediũ nõ est inter virtutem & vitiũ 7. physi com. 18.

Medium ad vtrunq; extremũ vnũ & idem numero est, ratione autẽ duo. 8. physi. tex. com. 65.

Medietates infinitas pertransire in potentia in tẽpore finito non ẽ impossibile, sed necessarium. ibidem.

Media omnia sunt in eodem genere cum extremis. 10. meta. tex. com. 22, & 5. physi. tex. com. 22.

Media hęc dicim⁹ in quacunq; permutari prius est necesse ꝙ permutatur. 10. meta.. tex. com. 22.

Media omnia sunt oppositorũ quorundam. ibidem.

Media contrariorum necesse est cõponi ex ipsis extremis. 10. metaphysi. tex. com. 22. Et vide ibi mẽtem Auerr. claram contra Burleũ oppo-

oppositum tenentem.

Media si essent specie distincta ab extremis, non esset medium, seu inter, secundum Arabes, quod est necessarium in motu. Cō. 10. me. cō. 23, vide in cōcordātijs nup editis.

Media omnia inter contraria eē cōposita ex contrarijs nō solum verū est, verū etiam & sua conuersa ē vera. v 3. & omnia composita ex contrarijs sunt media. ibidem.

Medicus edificat, nō inquantū medicus, sed inquantum edificator. 1 physi. tex. com. 74.

Medicus per se nō sanat nisi alium. 5. phy. co. 2 & 2. phy tex. co. 3.

Medicina nō est ramus scientię naturalis, vt opinatus est Algazel, qa scientia naturalis est speculatiua, & medicina ē ars factiua, ex dispositione physicis in solutione primi dubij cōtra Conciliatorē.

Cōtra Cōciliatorē ī differen tia 8.

Medicina sumit prīcipia sua a scientia naturali & qn̄ aliquid cōmune in vtraq; scientia istarū consideratur, consideratur duobus modis diuersis. Sanitas enim & egritudo cōsiderantur in scientia naturali, vt sūt passiones entiū naturaliū. Medicina vero cōsiderat de eis vt vnā earū cōseruat, & reliquā destruit. ibidē.

Medicina est ars operatiua exiēs ex principijs veris in qua quęritur cōseruatio sanitatis corpis humani, & remotio suę ęgritudinis fm q̄ possibile fuerit in quolibet corpe. Auer. suīa in 1. Col. in principio.

Medicinæ artis finis non est ad sanandum omnino, sed ad faciendū illud quod potest fieri, & in quantitate conuenienti, & tempore conuenienti, & postea debet expectari finis, sicut est in arte nautarum: & in regimine exercitus. ibidem. ista etiam est sententia Arist. in primo topicorum. ca. 2. vbi dicit. neq;. n. rhetor omnino persuadebit. neque medicus omnino sanabit, sed si ex contingētibus nihil omiserit, sufficiēter eū dicem⁹ habere disciplinā.

Medico conueniens est sumere complexiones membrorum a naturali Philosopho. Auer. in 2. Col. 1 cap. de complexionibus membrorum cōsimilium.

Medicinæ artis aliquid est speculatiuū, & illud est scientia naturalis, & aliquid practicum. ibidē Auerr.

Medicinæ pars speculatiua est accepta a causis multū remotis sanitatis & egritudinis, sicut svt elemēta & similia. ibidem Auerr. & est sententia Aristo. in principio libri de sensu & sensato, vbi dicit, q̄ physici interest sanitatis & ęgritudinis prima inuestigare principia, vbi per prima intelligendum est remota, quia proxima spectant ad medium pręcipue, vt sunt intēta per artē, cōtra Diuū Thomam, qui per prima exposuit naturalia. Nullibi enim cōsueuit Arist. sumere in hoc sensu primū, sed hoc aut sumitur primo vt primum distinguitur cōtra proximum, vt primo physi. tex. cōmen. primi. vbi notat Cōm. q̄ doctrina ordinata est incipere a cognitione causarum primarū rei cognoscendę perfecte, de inde intendere ad cognitionē aliarum causarū remotarū fm ordinē, donec peruenia᷑ ad causas propinquas q̄ sanitatis & egritudinis causę particulares a medicina cōsiderentur, patet ex secundo phy. tex. cō. 26. sed de hoc vide q̄ in cōtradictionib⁹ nuper editis scripsi, vbi dedi alium modum exponēdi illam

Simplici⁹ etiā dicit in prologo sciam naturalē largiri prīcipia medicine & alijs artib⁹ mechanicis.

sunt venenum, & ex alia sunt medicina, non quia sunt medicina ex parte qua sunt venenum, quia nō est extraneum vt dicatur ꝙ diuersificantur actiones vnius agentis, diuersificatis dispositionib⁹ subiecti locorum.. Dic tu pro medicis q̄d medium est duplex, quoddam q̄d est compositum ex extremis vt colores medij respectu albi & nigri, & de talibus verum est ꝙ sunt eiusdē generis, & sunt similia. quoddam vero est medium s̄m similitudinē in participando dispositiones extremorum, & talia non sunt necessaria eiusdem generis, nec similia, & illo modo intellexerunt medici.

Defensio, medicorū

Medicina lazaartica occidit sanum, quia non habet prodesse nisi quando in corpore est dispositio venenosa. ibidem.

Medicinę habent quatuor operationes primas, secundas, tertias, & ꝓprias, sed cibus nō hēt nisi vnā operationem, quia nutrit tantum. 9. colliget. cap. 24.

Medicinę principia ꝓ maiori parte habent inductionem, & experimenta cognita, vide diffuse de hoc 5. Colliget. cap. 24.

Medicina vt dicit Gale. duobus instrumentis fuit inuenta ratione & experimento. 5. Colliget. cap. 25. authoritas ista est in principio primę particulę afforismorū. cōm. 1.

Medicinarum compositarum iudicium in complexione perfecta reddi nō potest ex sapore, quia potest esse vna medicina composita, ex rebus quibusdam habentibus saporem, & ex quibusdam carentibus, & nō potest fieri indiuiduum de toto ex parte. similirer medicina composita discerni non potest ex odore propter eandem causam, quia potest esse composita ex aliq̄bus odorifetis, & non pōt ferri indiuiduum ĩ hac re de toto ꝓpter partem, sicut illæ qui iudicauit rosam calidam, quia est aromatica 5 Colliget. cap. 28. & 27.

Medicinarum significatio ex colore est multo debilior alijs significationibus ex sapore & odore sumptus: propterea quia color non est nisi ĩ superficie corporis colorati, & propterea inuenies secundū plurium quod complexio partis ĩ qua est color, est alia quàm complexio totius colorati. 5. Coll. cap. 29.

Medicinarum purgatiuarum nulla est sine aliquo veneno, excepto reubarbaro, eo quia confortat omnia membra corporis, ideo cum do ipsum cum alijs medicinis refrenat alias medicinas, quia frenum suum est cum eo. 5. Colliget. cap. 42. vbi loquitur de raueth. i. reubarbato.

Medicinarum simplicium compositio necessaria est ꝓpter tres causas, quas vide in. 5. Colliget. ca. 67.

Medicinę compositę operatio est vnum in commixtione artificiali, sicut est vnum in cōmixtione naturali & non plura. 5. Colliget cap. 57. contra Gale. & ibi aduerte expręsse colligi ex mente Auer. complexionem ex naturalibus qualitatibus resultantem esse vnum & nō plura, contra opinionē multorū.

Medicina est ars operatrix inuenta ratione, & experimento conseruā sanitatem & remouens egritudins & hæc est veracior diffinitio, quē in aliquo librorum alicuius Auer. fuit inuenta. 6. Colliget. cap. 1.

Medicinę ars aliquādo deficit in indiui

ibidem.cap.18.

Melancholici habent corpora similia lignis infelicibus natis in regione arida & sicculosa.ibidem.

Melius fortasse est non dicere animam misereri, aut addiscere, aut intelligere, sed hominé anima. 1. de anima tex,cõm.64.

Melius est existimare q causa in diuersitate materiæ sit diuersitas formarum, non quod diuersitas materiæ sit causa diuersitatis formarum. 2. de anima cõ.60.cõsimile, 1. de aïa. cõ.53.& 2.physi.cõ.87.

Melius semper prius est eo, q meli⁹ est.3.meta.tex.com.11.

Melius est scire sermones hominũ vbi certitudo haberi non potest quàm nihil. 12. metaphy. cõ.45.

Melius a deteriori separari melius est,ex.2.de generatione animaliũ. cap. primo.

Melissus ad euitandum vacuum negauit motum & cecidit in peius vacuo, quia negauit motum esse. 4. physi. com.54.

Melius copia prouenit in annis temperatis, hymbribus vero fœtus omnino superat,& vide causam. 3. de generatione animaliũ.cap.10.

Mel vernale præstantius est autũna li.9.de natura aïalium.cap.40.

Mel album oculis & v'ceribus é magis cõmodum. ibidem.

Mel autumnale melius est.5. de nã animaliũ.cap.22. mel ex rore colligitur ab apibus.ibidem.

Membrum virile habet hoc propriũ præ cæteris membris q augetur & minuitur absq; aliquo morbo, ex 4. de partibus animaliũ.ca.9.

Membra corporis sunt ĩ eodé gñre, sed cor antecedit ea.12.meta.cõ.2.

Membra non mouentur nisi per calorem naturalem existentem ĩ eis loco formę,&propter calorem,qui est in membro, & ille non moueť nisi per principium animæ.2.Colliget. cap.18.

Membra in animalibus nostris,quę non sunt sphericę figurę differunt in figura & potentia, sed in animalibus cœlestibus pori qui sunt vitæ membrorum differunt in potẽtia solum,ex lib.destruc.dispu.prima, in solutione.11.dubij.

Membra omnia quæ sunt motus gratia superiora sunt in parte dextra q̃ in sinistra,& eius pars dextra calidioȓ & magis valida est & motus a parte dextra incipit,ex 3.de partibus animalium cap.9.

Membra aliqua incisa nõ restauran tur,vide causam ab Auer.ĩ 2. de generatione animalium.cap.2.cõtra Galenum & medicos.

Mẽbra aliqua incisa continuari,aut restaurari non possũnt, aliqua vero possunt,& vide de hoc verá causam ab Auer. contra Gal. in.2. de generatione aïalium.cap.2.vbi q̃rit vtrum semen est animatũ, ppe finẽ capituli,vbi dicit hoc ex duobus prouenire, vnum est debilitas caloris in corporibus existẽs,in cõparatione caloris generatiui.i.existentis in semine & spiritu gignitiuo;secundum vero est frigiditas loci extrinseci,quia accidit q frigiditas noceat eis & congelat ea anq̃ pficiaťeorum figura,vt accidit ipsi orosboth.

Membra consimilia sunt, quorum diffinitio & totius & partium vna est. Mẽbra vero cõposita sunt quorũ partes non assimilanť partibus. Ex primo Colliget . capitulo de anathomia membrorum , & ibi vide

vide exemplum.

Membrorum quædam sunt composita ex elementis prima compositione, & quædam sunt cõposita secunda compositione mediante prima. 2. Colliget. cap. 1. vbi aduerte quòd secundum ipsum in præsenti loco membra consimilia dicuntur generari ex elementis prima compositione, sed membra officialia dicuntur generari ex elementis secunda compositione, quia mediantibus cõsimilibus prima generantur. Et animaduerte quòd dictum est intellgendum sano modo, nam simpliciter non est verum & absolute dictum eius. videlicet quod membra consimilia generantur ex elementis immediate, immo generantur per media, sed hoc est intelligendum in comparatione membrorum organicorum quę per multo plura media generantur, & isto modo intelligas dicta eius.

Membra consimilia sunt materia compositorum membrorum. 2. Colliget. cap. 7.

Membra consimilia, licet non sint iũcta nisi propter composita, tamen quodlibet eorum habet operationem propriam, quia manifestatur plus in composito. ibidem.

Membra consimilia non generantur ex cholera, & flegma & melancholia, sicut ex elementis, sicut generatur ex sanguine. 2. Colliget. cap. 1. & ibi vide causam contra medicos, quia in vulua non inueniuntur in actu cholera flegma & melancholia quæ misceantur inuicem, vt ex sui mixtione possit resultare vnum tertium.

Membra frigida in corpore non dicuntur, quia sunt priuata calore, sed quia ipsa caliditas decoxit, & frigiditas ea cõgelatur, vnde quia complet ea & dominatur eis, ideo frigida nuncupantur simpliciter membra sicca sunt appropriata siccitati, ideo quia siccitas est illa ꝙ complet & dominatur eis non qa sunt priuata humiditate, quia mixtio & digestio stant per humiditatẽ. Auer. sententia in. 2. Coll. cap. de complexione membrorum consimilium.

Membrorum officialium sanitas inquantum officialia sunt, consistit in debita qualitate quantitatis inquantum quantitas est, & in positione sua naturali. &c. Auer. in. 2. Colliget. cap. de complexionibus membrorum officialium. Vbi aduerte intentionem in illo cap. esse ꝙ sicut sanitas membri consimilis est complexio eius bona, per quam agit suas actiones, aut patitur suas passiones, ita est quædam sanitas membri officialis, alia ab illa quæ est consimilis, & ꝙ sibi merito consimilium debetur, quę, videlicet ẽ, officialis inquantum officiale est, & ista dependet ex debita quantitate figura & numero & situ, vnde sanitas eius vt sic, est idem quod bonum plasma.

Membra non exercent actiones & passiones nisi per calorem innatũ, infusum eis vltra calorem cõplexionalem, qui est in membris consimilibus, & hoc est demõstratum per scientiam demonstratiuã & cognitum per experientiam anothomię. 2. Colliget. cap. 7. vbi paulo post dicit ꝙ aggregatum ex istis duobus caloribus est, sicut forma.

per

per quam membrum agit & patitur. & hoc est quod moderni dicũt complexionem innatam actuatã per influentem.

Membra inordinata sunt ad attrahendum superfluitates sanguinis non trahunt, nisi quia sunt sibi cõuenientes in cibo, & scias hoc, & ne tradas obliuioni. Auer. 2. Colliget. cap. 9. de iuuamentis membrorũ officialium. Vide in concordantijs nuper editis.

Membra non agunt neq; patiuntur nisi per calorem naturalem cõtemperatum per frigiditatem proportionatum ei, quia declaratum est ĩ naturali philosophia ꝙ frigiditas est, sicut instrumentum temperãs calorẽ nãlem qui est primũ agens & substantiale, ideo quodlibet mẽbrum operatur suam actionẽ per illum calorẽ correctum cũ illo instrumento cõuenienti ei: & quãdo frigiditas aduenit ei nõ multa, ita ꝙ calor nõ egreditur suam formã naturalem, tunc diminuitur operatio membri, sicut in cibis qui ascẽdunt in stomacho, sicut in sanguine flegmatico qui generatur ĩ epate, & quãdo calor agens breui augmentatione, ita non trahit calorẽ agẽtem a sua forma naturali multum, tunc fit mala augmẽtatio in operatione mẽbri, sicut in stomacho generante fumositatem ex cibis, & sicut in epate generãte multã choleram fit magnũ augmẽtũ in calore vel frigiditate, ita ꝙ calor naturalis membri exeat a sua forma naturali, tunc mẽbrum operabit̃ operationẽ contrariam operationi naturali, sicut stomachus qui corrumpit cibos. Auerro. aurea sententia in. 3. Colliget. cap. 21. de accidentibus superuenientibus virtutibus epatis.

Membri operatio non cõpletur nisi p calorem cõparatũ mensuratũ, & nõ est differentia ex qua qualitate exeat tẽperantia. 3. Collig. cap. 31. idem ibidẽ. cap. 32. vbi dicit ꝙ mẽbrum non agit, neq; patitur naturaliter nisi pp complexionem tẽperatam in quatuor qualitatibus.

Membra fortia expellunt supfluitates ad membra debilia, & ad hoc adiuuat cõmunicatio membrorũ & habilitatio viarum. 7. Colliget. cap. 28. & 29.

Membrorum vtilitas in sua cõpositione duplici principio dignoscit̃, primo referẽdo illam ad actum. 2. vero si ratione & cognitione variãtes membri constructionem nullã magis rationabilem & idoneam inueniamus. Gal. in. 3. lib. de vtilitate particu. cap. 13. De prima suppositione etiam vide ipsum in. 1. lib. cap. 8. vbi authoritate Hippocratis confirmat illam asserens omnia membra sibi esse compassibilia in ministerium vnius operationis, &c.

Membra cerui non differunt a mẽbris leonis nisi quia anima differt ab anima, & hoc etiam manifestũ est in indiuiduis eiusdem speciei, & ideo diuersi sunt mores, primo de anima. cõm. 52. idem Gale. in primo de vtilitate particu. cap. 1. & Hippocrates asserebat ludibres animas, ludibria corpora fuisse sortitas vt asserit Gale. ibidem. cap. 22. vbi de simio loquitur, & ibidem dicit Aristo. dixisse vniuersalia quælibet ornata esse ornatu sibi competenti, vide etiam a Gale. eãdem sententiam in tertio de vtilitate

particu

particula. in fine vltimi capitu. vbi etiam de simio confirmat naturā dedisse & ad mores animæ & virtutes corporis vtiles particulas. vbi collige causam distinctionis principalem esse a forma, non solum ī distinctione specifica, verumetiam in distinctione numerali contra Diuum Thomam & Egidium Romanum.

Memoria brutorum differt a memoria hominum, quia homo nō solū meminit se vidisse aliquando audiuisseue, sed etiam futurum tempus a præterito discriminat. bruta hoc solum cognoscunt se mō corruere, aut olim corruisse: item homo recordari se percipit hoc mutis negatum est. Themi. in primo lib. de memoria & reminiscentia. cap. 5. inde patet error ponentium bruta cognoscere per eandem virtutem suam actionem.

Memoriæ bonitas attribuitur habētibus cōplexionem mediā, & ideo iuuenes habent bonā memoriā, & obliuio accidit pueris & senibus ꝓpter humiditatem accidentalem, ex libro de memoria & reminiscētia in fine.

Mensura in vnoquoq; genere quod minimum, secundo cœli. tex. cōm. 28. & 10. meta. t. c. 3. & 4.

Mensura cuiuslibet generis est quo primo vnumquodq; cognoscim^9. 5. metaph. tex. cōm. 12. idem. 10. meta. tex. cōm. 3. vbi Cōme. dicit cōmē. 12. in loco allegato, ꝙ mensura in omni genere est magis manifesta apud nos.

Mentitus est, non similiter q dixit quatuor esse qnq; sicut ille qui dixit quatuor esse mille. 4. meta. tex. cō. 18. Ex quo elicitur ꝙ est latitudo in falsitate, sicut & in veritate. nam sicut prima principia sunt notissima in veritate, & per accessum ad illa mēsuratur veritas aliarum propositionū, illud enim est verius, quod est primo vero ꝓpinquius, vt dicit Aristo. in eodem. 4. metaphy. tex. com. 18. Similiter opposita primorum principiorum sunt notissima in falsitate, & sunt summa in illo genere. Et ista etiā est sententia Augu. in primo de trinitate cap. 1. quod magis fallit qui opinatur deum eius esse potentiæ, vt seipsum ipse genuerit: quā qui opinatur deum esse cādidum, aut qui opinatur deum esse nunc obliuiscentem, nunc vero recordātem, nam illa in corpore, hęc vero in animo repeti untur. sed qui opinatur deum gignere seipsum eo plus errat: eo ꝙ non solum, qa deus ita est, verum etiam nec spiritualis, nec corporalis creatura, nulla enī res seipsam gignit vt sit.

Mensibus fluentibus mulier potest concipere ibidem in. 7. de natura animalium. cap. 1.

Mensibus fluentibus imꝓgnantib^9 accidit vt pua pariāt, & proles, aut minus vitalis, aut infirma procreetur. ibidem.

Menstrui & seminis eadem natura est. ex libro de insomnijs. Arist. vbi aduerte ꝙ Themi. in cōmeut. ibidem. cap 10. dicit ꝙ viri etiam sua menstrua patiuntur. & ego noui quēdam qui singulis mensibus sanguinem hemorroidalem patiebatur, qui erat iam octuagenarius.

Menstruis fluentibus macula imprimitur speculis. ibidem. & vide causam quia difficilius astergitur in speculis nouis q̄ antiquis.

Menstrua

Mensura

Mensura habet rationem minimi & indiuisibilis, aut simpliciter, aut secundum sensum, vel institutionem, elicitur, ex. 10. primæ philosophiæ. tex. com. 3.

Mensura est vnigenea mensurato. 10. meta. tex. cōm. 4.

Mensurę non omnes sunt eodē modo indiuisibiles, sed quædam sunt indiuisibiles simpliciter, & quædā secundum institutionem. 10. metaphysi. tex. cōm. 4.

Mens sola extrinsecus accedit eaq; sola diuina est, nihil enim cum eius actione cōmunicat actio corporalis. Arist. in 2. de generatione animalium. cap. 3. Dicit Petrus Pompon. in suo definitorio. cap. 13. ipsam authoritatem principaliter intelligi de animabus cęlestiū corporum nō de intellectu humano, nam Arist in istomet loco dicit, animam sensitiuam & intellectualem prius esse in potentia quā in actu, & ista est conditio generabilium & corruptibilium ꝙ quandoq; sunt potestate, qnādoq; actu. Sed fallitur per vitam meam, quia Arist. ibi nullam quæstionem mouet de anima corporis æterni vtrū de foris accidat vel non, sed solum de anima & virtutibus animæ existentibus in animali generabili & corruptibili, nam propositis duab⁹ quæstionibus, quarum altera erat de semine, si non sit pars concept⁹ quo natura vertatur eius corpulentia; & altera de anima ipsius animalis, vtrum in semine & cōceptu sit. 3. q̄stio est de mente seu intellectu, quonā tēpore & q̄uo eam recipiunt q̄ proprium impartiri possint, hoc enim vt asserit plurimū dubitatur, & incipiens a solone. 2. q̄onis, dicit animā vegetabilē sensibilem pariter & intellectualē pri⁹ esse in potentia q̄ in actu, sed tunc subdit ꝙ, aut omnes contingere cum ante non essent necesse est, aut omnes cum ante fuerint, aut partim cum ante non fuerint, & contingere, aut in materia non subeuntes semen maris, aut eo quidem inde venientes, sed in mare. aut omnes extrinsecus contingere, aut nullā, aut partim extrinsecus, partim nō extrinsecus. In q̄bus verbis manifeste dedit ītelligi, ꝙ licet oēs iste tres animæ cōueniāt ī hoc ꝙ prius dicūtur esse in potentia q̄ in actu, est tamē difficultas an iste modus potestatis sit vniuocus vel equiuocus, saltem analogus. Alioquin ista diuisio incassum fuisset adducta. & ideo Arist. determinās hoc subdit, cęterum omnes ante eē impossibile his rationibus ostenditur Quorum enim principiorum actio est corporalis, hæc sine corpore in esse non possunt: v.g. ambulare sine pedibus, itaq; extrinsecus ea venire impossibile est, nec ipse per se accidere possunt, cū insepabilia sint, neq, cum corpore, semē enim excrementum alimenti est, restat igitur vt mens sola extrinsecus accedat, eaq; sola diuina sit. nihil enim cum eius actione cōmunicat actio corporalis, vbi patet Arist. soluere quæstionē de mente hominis, quia de ea quærebatur quo tempore & q̄uo, & vnde eam recipiāt ea quæ principium participant, & q̄s est a deo rudis, hoc nō esse q̄situm nisi de intellectu q̄ ē in nobis non est enim dubium apud Peripateticos quo tēpore accedat intellectus in corporibus cœlestibus,

bus, & quomodo & vnde corpora cęlestia recipiant tale principium. Nam apud Arist. corpora cœlestia ab æterno sunt animata & viua, & intelligentia ab ęterno. Ostenditur etiam hoc ex solutione quæstionis primæ ibi motæ, in qua quærebatur quid fiat de corpulentia genituræ, formato fętu, nunquid sit pars constitutę magnitudinis, & quia dixerat in semine cõtinere calorẽ nõ igneum, sed cœlestem, qui est radix & proprium vitæ, dicit scire solummodo istã quæstionem [corpus autem geniturę in quo semen animalis principij contentum vna prouenit].i. vt exponit Ioan. Grammaticus, calor qui est semen & radix animali principij.i. animę [quę habet inanimare corpus partim separabile est a corpore].i. istud proprium aĩale, idest anima ipsa partim inq̃ est separabile a corpore. s. tale principium animale, & declarat in quibus hoc verificetur, & dicit [in quibus diuina pars comprehenditur quæ mens appellatur].i. in hominibus, in istis enim generabilibus mens non est nisi in hominibus tantum [partim vero inseparabile] hoc dicit propter alias virtutes animæ, quæ sunt inseparabiles a corpore [hoc inq̃ genituræ sententiæ dissoluitur versumq; in spiritu euanescit] &c. Vbi clarissime patet Arist. loqui de mente quę est in nobis & dicitur aliquo modo in semine contineri, extrinsecus. s. modo iam declarato, vbi ista, intelligẽtiæ cœli minime adaptari possunt, immo Alexan. in tracta. de intellectu, iam etiam intelligit hæc de intellectu agente, vt terminat generationem hominis, & non vt est intellectus rerum cœli &c. Vide igitur penè ad quid deueneris cũ tuã pertinacia qui vis intellectum hominis sm̃ Arist. esse mortalẽ, & nõ vides q̃ alia ratione intellectus dicitur esse in potẽtia in semine, & aliã ratione anima negatiua & sensitiua, quia intellect⁹ terminat extrinsecus, sed vegetatiua & sensitiua sũt per se terminus intrinsece generationis, & quis potuit per vitã meã locum istum melius interpratari q̃ Theophrastus qui viua voce audiuit Arist. cuius hæc est sententia referente Themist. in 3. de animã in cap. 39. inquit enim de intellectu potestatis hęc dicit Theophra. quomodo intellectus potestatis hõmini extrinsecus accedat, quomodoque tanq̃ appositus inuectusq; „ sit, quæritur quemadmodum con- „ genitus vobis dicatur, demum quę „ natura confirmatio naturaq; eius „ sit. Certe id quod dicitur nihil a- „ ctu esse intellectum ad potestatem „ omnia recte hactenus dicitur, quẽ „ admodum & in sensu, non tamen „ vsque ad viuum resecanda res est, „ neque tamen nihil actu probãdus, „ vt neque ipsemet sit. calumnia hęc esset, & oratio contentioni cauilloque proxima, sed ita intelligẽdum vt in animo talis quædam sui generis potentia sit, pro subiecto formarum, ac gremio qualis in rebus materialibus facultas illa est, quæ constitutioni earum & concretioni substernitur. porro quod dicitur mentem extrinsecus accedere, non ita statuẽdum est. vt qui veræ appositus inuectusque habeatur: sed vt qui statim ab ortu quasi cõpræhendere nos complectique soleat &c. Verum de hoc fuit ser-

 mo

mo prolixus,habitus a nobis in speciali tractatu de hoc, quid senserit Arist. de imortalitate intellect⁹ humani. ibi.n.ostendimus causas erroris istius viri, qui non distinxit apud Arist. inter animam & intellectum,& credidit ꝙ si hominis intellectus habet operationem nō dependentem a corpore, vt a subiecto ꝙ hoc non sufficit ad demonstrantē ipsum esse vere intellectualem,& tñ hoc est falsum. Nā Arist. in 8.physicæ auscultationis ex hoc ꝙ primus motor mouet æterno tēpore,demonstrauit ipsum esse abstractum a magnitudine,quia virtus in magnitudine existens non potest habere operationem æternam, igitur virtus quæ non est in magnitudine est abstracta,si per te intellectus humanus non est virtus in magnitudine, quia nullius corporis est actus, igitur est virtus abstracta. Nec valet fictio illa de cōsequentia, quæ habetur primo de anima tex. cōmen. 12. ꝙ si intelligere est phātasia, aut non sine phātasia, quod propterea credis dictū hoc fuisse ꝙ requiratur ad hoc ꝙ intellectus sit vere abstractus,oportet ꝙ non dependeat a corpore, neq; vt a subiecto,nec vt ab obiecto, & ideo Aristote dixit phantasiam, vt denotet ꝙ est in subiecto, vel non sine phantasia, quia dependet ab obiecto,o Petre quantum erras,nō est intentio Aristotel.ista,alioquin ipse sibi contradiceret. Nam primo de anima tex. commenti tertij dicit. inquirimus autem contemplari, & cognoscere natuarm eius & substantiam, & quæ sunt propriæ passionis ipsius, & quæ communes, sed consequentia Aristote. fuit dicta propter antiquos, qui posuerunt intellectum esse phantasiam, & secundum fuit appositum secundum mentem propriam, & tunc consequentia Aristote. est ibi, sed ostendam difficultatem, nam fuit maxima difficultas,an intellectus intelligat abstracta per essentiam, tunc enim operatio illa est abstracta, vtroq; modo & a subiecto & ab obiecto. Vnde si nullam haberet talem operationem, intellectus istæ abstractus non esset,sed iam hoc sequitur licet in tertio de anima, ista quæstio non fuerit determinata, est tamen determinata alibi, vt notat Diuus Thomas in nono primæ philosophię. in textu commen. vlti. & Cōmentator & etiam græci expositores ibi, ista igitur consequentia est ad ostendendum difficultatem de qua est inquirendum,sed non est assertiue tenenda,& Aristote. in tertio de anima locut⁹ est de ista intellectione, quam passim experimur in nobis, sed de alia dixit esse considerandum posterius. tamen omnes Peripatetici præcipui, vt Theophrastus, Alexander, & Auerr. ponunt illam, vt patet intuentibus opera ipsorum.

Memnonis ambiguitas tangitur 3. metaphysi. text. cōmen. quartidecimi. & in prologo primi posteriorum analyticorum.

Meridionalis pars velocius recipit frigiditatem q̃ caliditatem. Commentator secundo metheororum cap. secundo.

Merularum duo sunt genera, nigrū & candidum, nono de natura animalium cap.19. vbi dicitur candidum solum circa Cyllenem Archadię

dię & non alibi nasci.

Metaphysica est de rebus nō admixtis cum materia, & si considerauerit in rebus admixtis cum materia, considerabit in modo secundum quem non admiscentur cum materia. verbi gratia, res naturales diuidi in potētiam & actum vnū, & multitudinem & substantiam & accidens. secundo meta. cōmē. vlti.

Vbi aduerte ꝙ entis quod est subiectum in metaphysica sunt tres diuisiones essentiales. videlicet, per substantiam & accidens, de qua diuisione Aristot. egit in tractatibus de substantia. videlicet in 7. & in 8. metaph. isti enim libri appellantur tractatus de substantia. secunda diuisio est per potentiam, & actum, de qua agitur in nono metaphysi. tertia diuisio est per vnum & multa, de qua agitur in 10. meta. ita notabiliter scribit Auer. in prohemio septimi primæ philosophiæ. Aduerte autem ꝙ res nō admixta materiæ, aut separata a materia ē duobus modis, vel secundum essentiā, quia nunq̄ sunt in materia, sed habent existentiam extra materiam vt deus & intelligentiæ. quædam vero sunt separata uel non admixta materiæ per indifferētiam, quia ratio eorum saluari potest, & in rebus materialibus, & in rebus separatis a materia secundum essentiā, sicut est substantia & actus & potētia, & ens & vnum & multa, & id genus & scientia diuina dicitur esse de abstractis a materia vtroq; modo, vnde omnes res naturales considerateq; sub istis rationibus transcendentibus, vt sic a diuino considerātur, sicut dicit Commentator secundo physic. commento quarto. & 21. & septimo metaphysic. commento quinto, & nono. & duodecimo metaphysic. commento primo. quinto. & 29. & alibi infinities &c.

Metaphysica diuiditur in duas partes, sicut enim substantia est duplex, sensibilis & abstracta 5. meta. tex. cō 4. vbi dicitur quot sunt partes substantiæ, tot & philosophiæ. i. primæ philosophiæ, vt exponit ibi Commentator.

Metaphysica quare ita dicatur, vide 4. meta. cō. 4.

Metaphysica sumit numerum motorum ab astronomica scientia, ex paraphrasi meta. Auer. tract. primo cap. primo.

Metaphysica diuiditur in tres partes, in prima agitur de substantiis, vel rebus sensibilibus inquantum sunt entia. in secunda de principiis substantiæ, quæ sunt res separatæ, & de attributis earum, & istæ duæ partes sunt necessariæ. tertia vero pars disputat & speculatur de subiectis scientiarum particularium, & remouet errores eorum in quos inciderunt antiqui, scilicet in scientia logicali, & in duabus sententiis particularibus, scilicet in naturali philosophia, & mathematica, & ista est melioris notę gratia, cum modus esse plurium subiectorum scientiarum particulariū, & modus esse ipsorum sit ex rebus per se notis, sed cecidit in eis error apud antiquos, & est de perfectione scientiæ soluere errores. Aduerte quod dicit istam scientiam soluere errores circa subiectum logicę, propter scire quod est subiectum in ea 3. cœ. cōmē. 4. Nam 4. primæ philosophię disputat cōtra anti-

antiquos negantes scientiā esse, & ex hoc patet error illorum, qui asserunt Arist. in prohemio posteriorum analiticorum facere hoc ex paraphrasi metaph. Auer. tractatu 1. ca. 1. Vide etiam aliam diuisionem meta. bimembrem penes tres diuisiones entis in prohemio super septimo metaphysicæ.

Metaphysica habet cōsiderare de ente simpliciter, & de generibus & differentiis in quas diuiditur essentialiter. 9. meta. cō. 1. idem 4. & 6. meta. in principio.

Metaphysicus considerat principia scientiarum cōmuniter. 11. primæ philosophiæ. cap. 3.

Metaphysicę vtilitas est in nobiliori & altiori gradu, licet sit de genere vtilitatis sciarum particulariū, nō eius proportio ad alias est proportio finis & perfectionis cum p eius cognitionē habeatur scīa causarum entium, quod est intentum cognitionis humanæ, ex paraphrasi meta. Auer. tract. 1. cap. 1. sic intelligas dictum eius. 12. meta. cō. 44. vbi dicit. ꝙ per hanc scientiam inuenitur homo in sua vltima perfectione essendi, & vide quę scripserim olim in cōtradictionibus prologi Auer. in 1. physic.

Metaphysicæ ordo ē vt locetur post scientiā naturalem, nam vt dixim⁹ ipsa vtitur pro radice supposita eo quod illic fuit declaratū de esse virtutum, quæ non sunt in materia. Et verisimile est ꝙ hæc scientia vocetur meta. propter ordinem eius in doctrina licet sit prima ī esse, ex paraphrasi Auer. in meta. tract. 1. cap. 1. Ex quo elicitur ordinē doctrinæ in scientiis speculatiuis esse vt præcedat scientia mathematica, postea naturalis, & postremo scientia diuina. cuius oppositum tenuerunt Platonici, & Albertus ex latinis, & Auicenna. Idem Simplicius in prologo primi physicorum. vbi dicit, ꝙ ideo metaphysica dicitur, quia post naturalium rerū cognitionem ordinata esse videtur.

Metaphysica pro maiori parte vtitur demonstrationibus signi, nam semper accipimus signum a rebus notioribus nobis ad notiores naturæ, Auer. in paraphrasi meta. tract. 1. in principio.

Metaphysica vt plurimū vtitur declarationibus logicalibus, & qualiter. vide in paraphrasi metaphysica tract. 2. in principio.

Metaphysicæ duodecimus quid consideret, vide in tract. 4. & paraphra. metaphysicæ.

Metaphorę non sunt vsitandæ in doctrina demonstratiua, colligitur ex sētētia philosophi in 2. poste. tex. cō. 22. vbi habetur ꝙ nō est disputandum, neq; diffiniendū per metaphoras. ita etiam iubet in 2. topicorū. cap. 2. vbi dicit. nam mentiētes, & qui quod inest alicui in eē dicunt, peccant, & qui nominibus extraneis res appellant, vt plantā hominem transgredietes nominationem, & hoc dicit propter Platonē qui diffiniebat, esse plantam inuersam, & Cōmentator in 1. cœli cō. 106. contra plurimos inquit. ꝙ aut peccant, aut deuiant a veritate, aut male docēt, & lucidissimus Them. „ in paraphrasi primi de anima. cap. „ 20. inquit. nam non est ęquum in „ altissimis philosophiæ quæstioni- „ bus, aliud sentire, aliud dicere, cum „ enim semper res digna hominē „ est ne a mente vera dissentiant, tū

id

id maxime in rebus obscuris & crepéris obseruandum, quo ea quæ suapte ingenio, & natura remota & condita videantur verbis illustribus & q̃ maxime potest declarantibus vendicantur a tenebris. Hoc etiam colligitur ex sententia Philosophi in secundo metheororum. cap. 1. vbi impugnat opinionẽ Democriti de mari, vbi.d. illam opinionem eius non deficere a fabulis Esopi, & magis reprehendit ipsum, quia Esopo licebat more poetarum aliquid in metaphoris tradere, sed Philosophis veritate inquirentibus non licet hoc facere. & ex illo loco potest etiã Homerus defendi a dictis Aristo. qui in secundo physico, dixit poetam derisoriè apposuisse mortem esse finem propter quem nati sumus Nam dicam sibi ꝙ licet secundum veritatem finis habet rationem boni: & physicę mors finis dici non potest, tamen poetis quibus datum est in metaphoris posse loqui hoc bene licuit. Et confirmatur, quia ipsemet Aristo. in quinto metaphysi. cap. de perfecto, & est in tex. cõme. 21. expresse dicit, ꝙ mors secundũ metaphoram dicitur finis, vnde credendum est Aristo. non increpasse Homerũ ex eo quòd poeticè vsus est illo sermone metaphorico, quia tunc contradiceret sibiipsi in locis allegatis, & in sua arte poetica, sed locutus est secundum rei naturam, Et ex hoc frater mi collige quantum Arist. abhorreat locutiones istas metaphoricas in sententiis speculatiuis, quarum finis est veritas, quod plerunque poetarum sermones metaphoricos damnant quibus datum est ex arte metaphoricæ posse loqui. Et ideo caueat Alexand. & sequaces eius tenentes ex mente Magistri intellectum materialem esse mortalem, quum Aristote. in tertio de anima. & in primo & secundo appellet eum simplicem, immixtum, incorruptibilem, immortalem atque diuinum, oporteret enim omnia ista metaphoricè poetarum more interpretari, sicut bene etiam notauit Commentator in tertio de anima. in cõmento quinto. quòd opinio ista manifeste discordat, & a verbis Aristote. & a demonstratione eiusdẽ, & nota bene hoc. nota tamẽ quòd vbi est indigentia nominũ in propria significatione possunt vti transumptione & metaphoris, vide Themistium in libro de Memoria & Reminiscentia. libro primo cap. vndecimo. & est etiam sententia Alexand. in paraphra. de anima. in capitulo de phantastica virtute.

Metaphoræ non sunt adducendæ in doctrina demonstratiua, regula est Aristotel. in secundo posteriorum. vbi docet & præcipit non esse diffiniendum, neque disputandum in metaphoris. Nota tamen ꝙ licet quandoq; vti in rebus quæ non possunt intelligi per comparationem ad alterum, vt scribit Cõmentator primo physi. cõmen. 81. vbi Aristo. dicit materiam appetere formam, sicut turpe pulchrum, & fœmina marem, & habetur etiã in tertio de anima cõmen. 14. de intellectu qui comparatur tabulæ non scriptæ. item fallit vbi vera vocabula definiunt, tũc enim ars imitatur naturam in hoc, quę semper de possibilibus facit quod melius est, & ideo ex nominum carentia

proprioriorum possumus abuti verbis metaphoricis,ita notat Alex. pulchre in paraphrasi de anima.in ca. de phãtasia. idem abbreuiator eius Themist. annotauit in simili in 1. libro de Memoria & Reminiscentia.cap 11.vbi loquitur de impressione & vestigio in sensu derelicto. inquit enim. illud .n. nemo ignorat cum impressionem,aut effigiẽ, aut figuram dicimus abusionẽ esse nominum,nam proprie impressio & sigillum recessu & eminẽtia parum constat. Nota etiam ꝙ licet in doctrina demonstratiua nõ liceat nisi in istis casibus,licet tamẽ poetis ad libitum iuxta illud. Oratij in arte.

Pictoribus, atque poetis.
Quidlibet audendi semper fuit ęqua potestas.

Minima pars ignis est composita ex materia & forma 3. met. cõ. 17.

Minus est ante maius in generatione,quia maius resoluitur in minus 1. metaphy. cõ. 14.

Minimus color est terminatus per se,sicut minima forma,& ita est in corporibus simplicibus, sicut in cõpositis 6. phy. cõmen. 49. idem ibidem. cõmen. 91.

Minus exit a via naturali qui dicit omnia moueri, q̃ qui dicit omnia quiescere, licet vtrunq; sit falsum. Cõmẽ. 8. physicorum. in principio cõmenti 23. quod ideo dixit, quia natura licet sit principium motus & quietis,tamen analogicè, vt scribit Commenta. in secundo physic. cõ. 1. & 3.

Minus aliquo non est necesse paucũ esse. 10. meta. t. cõ. 21. quia vt dicit Cõmen. in cõ. non sequitur ꝙ omne quod minus est aliquo,sit diuisibile,sed potest esse omnino indiuisibile,& ista est dispositio vnius cũ duobus,& ideo vnũ non est paucũ.

Minima pars ignis est terminata 6. physi. cõmen. 32. & 91. 1. physico. 36. 37. 38. & 8. physi. 44. & secundo de anima 41. & 97. 7. physic. cõmẽ. 2. 8. phy. 62. 1. cęli. 116. & 3. cęli cõ. 9. 6. etiam phy. 49. & 57.

Mixtio priuationis cum materia,est causa in hoc ꝙ desiderium naturale est in materia ad recipiendũ formam. 1. phy. cõ. 81.

Mixtum quodlibet cum materia necesse est vt fiat a mixto cum materia,& quodlibet non mixtum cum materia, fit quoquo modo a non mixto cum materia. 7. meta. cõm. 31. põdera ly quoquo modo, quia in abstractis a materia non est propriè factio, aut generatio, sed sm similitudinem 4. cœli cõ. 1. & 12. meta. cõ 44.

Mixtum quodlibet vt declaratũ est in 4. metheoroꝝ, consistit ex dominio partis calidę agẽtis & partis humidæ patientis,cũ quibus fit mixtio & coctio. Auer. in 2. Colli. cap. 1. vbi impugnat opinionem medicorum de distemperantiis complexionum simplicibus. Vbi aduerte ꝙ ex mente Arist. in 4. metheoro. videtur fuisse omne mixtum perfectum cõparatione ad equale ad pondus, esse plus calidum q̃ frigidum,& plus humidum q̃ siccũ, propter præfatam rationẽ,quã Auer. bene perpendit.

Mixtio & compositio differũt, quia id quod ex quibusdam cõmixtũ, ex his est quibus cum admiscetur, sed non illa,sed compositum est illa,ex quibus constat,sed compositione quadam & ordine. Alexã. in para-

paraphrasi de aīa cap. de phantasia. hinc scire potes mixtum dicere naturam distinctam, & superadditā miscibilibus, aliter mixtio esset ad sensum, vt dicitur in fine primi de generatione & corruptione. Et inde nota ꝙ substantia composita dicit tertiam entitatem a componentibus distinctam, contra vulgares.

Mixto existēte, necesse est simplicia esse 1. cęli. tex cō. 97.

Misceri passiones & formæ nō possunt. 1. de genera & corruptione. tex. cōmen. 83.

Misceri quodlibet cum quolibet impossibile est. ibidem.

Mixtio & generatio differunt. ibid.

Mixtio & augumentum differunt. ibidem.

Mixtio & alteratio differunt. ibidē.

Mixtum est aliud a miscibilibus in actu. 1. de generatione. tex. cō. 84. idem. 7. metaphy. tex. cō. 60. & 1. de anima. 77.

Mixti quælibet pars mixta est 1. de generatione tex. cō. 86.

Misceri non possunt, quorum non eadem est materia. 1. de gñatione. tex. cōmen. 87

Miscētur melius, quæ in parua sunt diuisibilia. ibidem. 88. & 89.

Miscentur bene humida nisi fuerint viscosa. ibidem.

Mixtio est miscibilium alteratorū vitio. 1. de generatione & corruptione. tex. cō. vltimi.

Miscibilia sunt in potentia in mixto ſm Arist. vt dicit Auicēna, quia saluatur essentia eorum, sed remittuntur accidentia. 1. de generatione. cōmen. vlt. Vide tamen exquisite, de hoc 3. cęli cō. 67.

Miscibilia quæ miscentur corrumpunt intentiones adinuicē 2. de gener. & corru. tex. cō. 48.

Mixtio non est generatio simpliciter, neq; alteratio, sed cōposita fiūt ab elementis ſm mixtionem, & elementa fiunt a compositis ſm dissolutionem 2. de gener. & corruptione cōmen. 48.

Mixtio fit qñ alterum contrariorū non fuerit simpliciter dominans, sed fuerit dñans dñati, & tunc gñabitur ex eis aliquod medium, sed tamen illud mediū declinat ad partem dñantis. ibidem.

Mixta corpora quæcunque circa locum mediū sunt, ex oībus composita sunt simplicibus 2. de genera. & corrup. tex. cō. 49.

Miscibiliū quædā sunt facile pof̃ia, sicut butyrū & quædā non sunt velociter passibilia nō liquefiūt, sicut lana ex 4. met. co. c. 1. in digressiōe.

Mixtio vera nō fit p paruitatē priū, illa. n. est mixtio apud sensū, sed vera mixtio fit, cū mixta alterant̃ ad inuicē, donec fiat ex eis tota media 1. met. cō. 16. vide ēt 1. de gen. & cor. tex. cō. 86. 89. & 90. & in 2. de gen. tex. cōm. 48.

Mixtio non intelligitur nisi post segregationem 1. met. cō. 16.

Miscibilia reuertuntur in vnum ſm qualitatem & ꝯtinuationē, & ī hoc dr̃nt ꝯsolidatis 5. met. cō 5. Ex quo patet ꝙ ī vera mixtiōe resultat vna forma mixti supaddita & distīcta a formis elm̃torū refractis, & oīa vna quātitate terminata terminãt̃, ita ꝙ quælibet pars mixti mixta, si. n. plura corpora sit̃ esse nō pñt est pp diuersas quātitates terminatas, q b⁹ terminant̃: scribit. n. Philosoph⁹ in 4. phy. 76. si corpus cubū separatū a sensibilibus passionibus poneret̃ in aqua, cederet sibi aqua.

Mon-

Monstruositates quandoq; contingunt in ægritudinibus sicut in rebus naturalibus, sicut sanitas ex vlcceratione pulmonis, & similia. 7. Coll. cap. 31.

Mori vtrum in tempore contingat. an in temporis confinio, vide Themi. 6. physicor. super. 45. vbi soluit argutiolam sophistarum probantium aliquem non esse mortuum.

Mors est ex necessitate yle. i. materiæ. Com. in prologo. 1. phy.

Mors est vltimum proueniens ex necessitate materiæ. 2. phy. com. 23. & in prologo super. 1. phy. idem. 2. phy. tex. com. 88.

Morbus est aduentitia senectus, senectus vero est naturalis morbus. Arist. in 5. de gene. anima ca. 4.

Mortuus ex gladio nō dicitur ꝙ corruptio eius est ex tēpore, sicut mortuus ex vita humana completa. 4. phy. te. com. 128.

Motum diuersitatem loca efficiūt. Arist. in. 8. de natura animal. cap. 29. Vbi aduerte ꝙ loquitur de animalibus brutis. Gale. autem in lib. qui inscribitur ꝙ potentiæ animæ sequuntur corporis complexionē, tenet etiam hoc in hominibus, sed falsa est opinio eius absolutè intelligenda.

Mos est Aristo. vti abbreuiatione. 1. phy. com. 6. &. c. 35. &. 1. de gener. & corru. com. 38

Mos est vt illud quod est cōe omnibus artibus dicatur in logica, & ꝓprium vnicuiq; arti dicatur in illa arte, 1. phy. com. 16. eandem sentētiam habet Com. in sua paraph. in lib. de parti anim. Ex hoc soluit Achilles Thomæ in. 1. phy. in prologo super tex. 2. contra Auer. con sidera quia consimile est de prima philosophia.

Mos est in sermonibus demonstratiuis innuere summam. Comē. 5. phy. com. 5.

Mobilia corruptibilia & mobilia æterna sunt vnius scientiæ. 2. physi. com. 71. &. 12. met. com. 19.

Motu ablato, aufertur natura. 1. phy si. t. c. 8. idem. 2. phy. 71. &. 1. phy. t. c. 11. &. 8. phy. 22. &. 23.

Intelligitur per viam signi, nam ablatio naturæ aufert motum per viam causæ.

Mouentium quędam mota mouēt, quædam vero immobilia manentia mouent. 2. phy. t. c. 71. &. 73.

Mouentium naturaliter quoddam est physicum, quoddam vero non est physicum, quia non habet in se principium motus. 2. phy. t. c. 37. vide etiam in. 1. de gene. & corru. tex. com 14.

Motor primus habet duas proprietates, quia est pęnitus immobilis, & quia est omnino primus. 2. phy. tex. com. 73. & vide ibi Simpli. pulchre declarantem.

Motus est primus actus rei, quæ potestate est aliquid, quia vltimus actus videtur esse forma, quam res quā primum assecuta est quiescit. Themi. 3. phy. super tex. 7.

Motui accidit ꝙ sit non ens ex eo ꝙ procul est ab ente, vnde Pithagorici diffinientes motum per nō ens, accidens potius quoddam motus, quàm naturam videtur significasse. 3. phy. The. super. 13.

Mouens & motum sunt priora quā agens & patiens. 3. phy. com. 3. Vbi animaduerte, ꝙ literā communiter est deprauata, & ita legit eam Burleus & cōiter inuenitur, iacet enim ꝙ sunt perfectiora. sed in veritatē

Correctio litteræ.

ritate,licet Burleus defendat illam literam videtur mihi ꝙ locus sit mendosus propter causam, quam immediate subnectit. Cōmen.ibi. Nam Arist.in tex. enumerans diuisiones illas quæ sunt in cap. relationis.d.in tex. Arabico, & quædā fm agens & patiens, & vlr fm mouens & mobile. Cōm. apposuit documentum ponderans ly vlr, dicēs
» & dixit, & vlr fm mouēs & motū,
» quia mouens & motum sunt prio-
» ra quàm agens & patiens, cum oē
» agens sit mouens,& non conuertitur, vbi si iaceret (perfectiora) documentum non esset ad propositū vlitatis expresse in litera, sicut patet clarissime intuenti, in re autem perfectiori non reperitur ista vniuersalitas fm subsistendi consequētiam, non enim dicimus ꝙ homo sit perfectior animal, quia omne animal sit hòmo,& non omnis homo sit animal, & ita sine dubio locus ille est deprauatus, & similitudo est causa deceptionis, quia vbi scribitur pfectiora, dēt scribit priora, illud enim est prius a quo non cōuerti¢ subsistendi consequentia, vt dicitur in prædicamentis, & in 5.meta. in ca.de priori: emendari debet sine dubio. Consimilem sententiam, vide in.1.de genera.te.cō. 45.&.12.met com.23.

Motu ignorato, necesse est ignorari naturam.3.phy.t.c.1.

Motus est actio motoris in re mota. 3.ph.c.2.5.phy.com.3. &. 8. phy. cōm 4.idem.3.phy.6.18.19.

Motus non habet diffinitionem vni uoce dictam,sed fm prius & posterius.3.phy com.4 & com.6. idem 8.phy com.4.

Motus nihil aliud est quàm generatio partis post partem, ad quem intendit motus donec perficitur, & sit in actu.3.physi.com.4.&.5.physico.com 48.

Motus tot sunt species, quot & entis 3 phy.te.com.5.

Motus est actus entis in potentia,in quantum in potentia.3.physi. t.6.

Motum quodlibet fm ꝙ est in actu & est in potentia, habet duas perfe ctiones.3.phy.com.6.

Motus diffinitio est communis motui nouo & antiquo.3.physi.cō.6. &.8 phy.com.4.

Motus augumēti & alterationis sūt plures motus,& non sunt vnꝰ motus continuus.3.phy.com. 6.&.8. physi.com.23.

Motus augumenti a principio motus vsq; ad finem est compositus, ex pluribus motibus, & ex pluribus quietibus.

Motus continuatio magis apparet in motu locali.3.phy.com.6. &.8. phy.com.23.

Mouens physicè omne mobile est. 3.phy.tex.com 8.&.2. physi.t. cō. 71.&.1.phy. 11. Vbi aduerte ꝙ ibi reperitur duplex litera, vna est ista, quæ communiter inuenitur, & est litera quam sequitur Aspasiꝰ & Com.in com.alia est litera Alexā.& Them.quę dicit, omne quod mouetur physicè mobile,& est melior, vt notat ibi Simplicius auctoritate Alexan.

Motus diffinitio non est nota per se 3.phy.com.12.

Motus diffinitio declaratur triplici via,ibidem.

Motor qui in mouendo mouetur est motor in potentia.3. physi.tex. com.16. cuius immobilitas quies est,& ibi dicitur ꝑpter causam ibi allega-

est aeris successio, sed translatio aeris. 4. phy. com. 68. vide diffuse de hac materia in. 8. phy. c. 82. & in 3. de cœlo & mundo. cõ. 28.

Magna differẽtia est ponere in motu, q̃ aptatio sit necessaria, & ponere ipsam esse causam agentem motũ, aptatio. n. est de necessitate motus, & non est cã agẽs motum. Cõmen. 4. phy. cõ. 70. hinc eligitur aliud esse conditionem necessario requisitã respectu alicuius effect⁹, & aliud esse cãm agentẽ eiusdem.

Motus velocitas & tarditas variatur aut rõne medij, aut rõne mobilis. 4. phy. tex. cõ. 71.

Mobilia ęqualia in grauitate, & leuitate, & magnitudine, & figura mota in vno & eodem medio sunt ęqualis velocitatis. 4. phy. c. 71.

Motuum ęqualitatis & diuersitatis causa, est diuersitas, & ęqualitas ꝓportionis motoris ad rem motã. 4. phy. com. 71.

Motus violenti differunt a motibus naturalibus, nam in motibus violentis, cum fuerint duo motores æquales in potentia, diuersitas erit pp impediẽs: sed in nãlibus erit æqualitas & diuersitas pp ęqualitatẽ aut diuersitatem proportionis motoris ad rem motam. 4 phy. cõ. 71.

Motus velocitas & tarditas nõ sunt motus additi & diminuti ab eo, vt putauit Auẽpace. 4. phy. cõ. 71.

Motus naturales nullum habent impedimentum, vnde nota q̃ differẽtia est dicere in motu esse impedimentum, & in motu esse resistentiam. 4. phy. cõ. 71.

Motus naturales corporũ simpliciũ qui fiunt mediante aere & aqua, non sunt impediti a medio. 4. phy. cõ. 74. &. 71. &. 3. cœl. c. 28.

Motum habet aliquam resistentiã cum motore in motibus naturalibus, vt potẽtia motoris excedat potentiã illius, alioquin quilibet motor, moueret quodlibet corpu. 4. physi. com. 71.

Motus corporum cęlestium diuersatur pp diuersitatem proportionis, quæ est inter motorẽ, & rem motã ex resistentia. 4. phy. cõ. 71. idem. 2. cœli. c. 38. 39. &. 71.

Mobile quodãmõ est sile, & quodã mõ contrariũ motori 4. ph. c. 71.

Motus resistentia inuenitur inter motorem, & rem motã, q̃n res mota fuerit distincta per se: intellige, idest q̃n potest res mota distingui per se in duo in actu. s. in partẽ per se mouentẽ, & partẽ per se motã. 71. cõ. in 4. phy. Cõ.

Motus elementorũ impossibile est, sine medio fieri. 4. phy. c. 71. idem 3. cęli. com. 28.

Motus resistẽtia, aut est ex ipso moto, vt in animalibus, & corporibus cœlestibus, aut erit ex ipso medio, vt in elementis, aut est ex vtroque, vt in animalibus quæ mouẽtur in aere & aqua. 4. phy. cõ. 71.

Mobilia quæ diuiduntur in duo in actu, non necessario indigent medio in sui motu, sed si fuerit, erit ꝑ accidens. 4. phy. cõ. 71.

Mobilia quæ mouẽtur ex se, vt grauia & leuia, quæ non diuidũtur in motorem in actu, & motũ in actu necessario indigent medio. 4. phy si. cõ. 71. & 3. cœli. cõ. 28.

Mobilia grauia & leuia, ęqualia in magnitudine, figura, & modo, & fuerint maioris declinationis, sunt velocioris motus, quàm illa, quæ sunt minoris declinationis: & proportio temporis ad tempus, est sicut

cut proportio potentiæ motiuę ad potentiam motiuam.4. physi.t.c. 74.consimileibid.in.71.cõ.

Mobile quod est acutioris figuræ le uius diuidit plenũ.4.phy.c.74.vide.4 cęli.t.cõ 42.

Motor mouens aliquid ꝑ attractionem necesse est, vt moueatur ad lo cum illum, ad quẽ attrahit.4. phy. cõ.81. quod quõ sit intelligendũ require in.7.phy.cõ.10.

Mot⁹ qualitatis sunt velocitas & tar ditas,& magnitudo,& paruitas sũt quantitates motus,& vtraq;, tempore diffiniuntur.4.phy.c.96.

Motus qñq; sumitur large, vt est synonymũ cũ hoc nomine transmu tatio.4 phy.t.cõ.97.

Motus omnis, aut velox, aut tardus. 4.physi.te.cõ.84.

Motus imaginatur extra tẽpus, sed tempus non imaginari potest extra motum, ideo motor præcedit naturaliter tẽpus, licet sint consequentia se complete.4.ph.c.97.

Motus q cũ sentiť, sentiť primo & es sentialiter tẽpus, est motus ex quo sentimus nos esse in esse transmutabili & nos transmutari.4.physic. commen.98.

Motus accidentium est continuatio & continuatio motus est, quia magnitudo per quam fit motus est cõ tinua,& quia motum etiam est tale.4.phy.cõ.99.vide quomodo sit intelligendum,8.phy.cõ.23.

Motum est notius motu, quia est demonsttatũ,& motus non est de monstratus. i. congregatus simul, sed mens facit ipsum.4.phy.c.104 idem com,99.ibid.

Motus continuus est vnius mobilis & in vno tempore,4 phy.t.c. 105. &.5.phy.t.c.34.&.41.

Motus qui potest idem iterari post alium, est idem cum motu circulari.4.phy.tex.cõ.111.

Motus est cum in esse tẽporis, quia est subiectũ eius.4.phy.cõ.113.cõ simile com.99.

Motum in tempore esse est tempore mensurari,& ipsum & esse ipsi⁹. 4.phy.cõ.& tex.114.

Motus mensurat spatium, non esse ipsius.4.phy.t.c.113.

Motus distare facit.text.cõ.117. in 4.physico.

Motus naturaliter habet, vt res aufe ratur a sua substantia est causa cor ruptionis per se, & generationis ꝑ accidens.4.phy.cõ.117.

Mota semper non sunt in tempore, vt orbis, neq; quiescentia semper vt terra, cum tẽpus non excedat illa.4.phy cõ.118.& habetur etiam in tex.117.&.118.

Motus quilibet in tẽpore est 4.phy. tex.com.128.

Motum sumitur tripliciter, per se, ſm partem,& per accidens. 5. phy. tex.com.1.

Motus circularis non dr̃ velocior eẽ motu recto.4.phy.c.129.vide cau sam.10.meta.t.c.14.&.7.phy.tex. com.21.&.24.

Motum ſm partẽ reducitur ad motum per accidens.5.phy.c.1. & est quasi medium inter illud quod est motũ per se,& illud quod est motum per accidens. Vbi aduerte ꝙ est ęquiuocatio, quia per accidens qñq; sumitur cõiter, vt est cõ mune ad motum ſm partem,& ad motũ per accidens stricte sumptũ, vt sumitur ibid in tex.cõ. 6.& inter tale per accidẽs motum ſm par tem habet reduci. sed alio modo su mitur stricte, vt est id quod moue tur

tur ad motū alterius, & nullo modo per se moueri potest, & sic illud quod mouetur fm partem mediat inter motum per se, & motum per accidens isto modo sumptū. Aliud est igitur per accidēs ad quod motum fm partem reducitur, & aliud inter quod, & id quod est per se mediare dicitur.

Motum per se est illud, de quo ē sermo philosophi naturalis, quia nulla ars considerat motum per accidens. 5. phy. cō. 1. & habetur in te. cō. 6. & vide causam istius in. 6. meta. tex. com. 6.

Motor est tribus modis, per se, p partem, & secundū accidens. 5. physi. tex. com. 2.

Motus quilibet quinq; necessario requirit, mobile, motorem, terminū a quo, terminū ad quem, & tēpus. 5. physi. te. com. 3.

Motus constituitur in substantia eius. ex tribus causis, tanquā extrinsecis. s. moto, termino a quo, & termino ad quem. 5. phy. cō. 3.

Motum est primū, & dignius quod disponitur per motū, deinde illud ad quod est motus, postremo vero illud, ex quo est motus. 5. physi. commen. 3.

Motor est de causis extrinsecis mot⁹ & tempus est de accidentibus consequentibus motum. ibid.

Motus magis denominatᷓ ab eo ad quod est, q̃uā ab eo, ex quo est. 5. phy. t. cō. 4. & vide causam in. 2. de ani. tex. cō. 49. idem. 5. physic. tex. commen. 48.

Motus subiectum est in actu. 5. physi. tex. com. 8.

Motus est inter contraria mediata. 5. physic. 9.

[M]otus est in tribus prædicamentis. 5. phy. t. c. 9. & tex. c. 10.

Motus non est in ad aliquid. 5. phy. t. c. 10. vide The. 5. ph. sup tex. 16.

Motus est inter contraria medium, & hoc est manifestū per se. Cōm. 5. physi. com. 9.

Motus fm aliquos est in prædicamēto passionis quo ad receptionem motus. 5. phy. cō. 9. & ibi vide etiā aliā opinionem, quæ fuit Auicē. & tandem viam suam.

Motus habet duplicem cōsiderationē fm materiam, & fm formam. 5. phy. com. 9.

Motus destruitur ex contrarietate non construitur: quia non sequiᷓ si concesserimus, ꝙ in illo in quo non est contrarietas nō est motus, vt in illo, in quo est contratietas sit motus. 5. phy. com. 10.

Motus essentialiter non sequiᷓ motum, sicut formæ quiescētes sequūtur motum, sed si hoc fuerit, erit p accidens 5. phy. com. 12.

Mobile quodlibet quod transmutatur de aliquo ad aliquid, dū moueᷓ semper separatur a parte illius, ex quo mouetur, & acquirit partem illius ad quod moueᷓ. 5. phy. t. cō. 12. idem. 3. phy. cō. 4. idem. 6. phy. tex. cō. 32. & 8. phy 70.

Motum quodlibet quod habet motum fm partem potest habere motum fm totum, quia pars cum diuidatur fit totū. 5. phy. c. 17. idem com. 1. ibid.

Motus est in tribus prædicamentis. 5. phy. tex. com. 18.

Mot⁹ localis & fm ꝓpriū, & fm cōe innoīatus ē, sit aūt fm cōe loci mutatio vocata. 5. phy. t. c. 18.

Motū esse in tribus ꝑdicamētis innuit Arist. ex ista cā vl̄r, q̄a in eis ē cōtrarietas, hæc. n necessaria cā est in

pars mouet se,& mouet totum, est motum per accidens: vt motus totius corporis animalis per motum caloris naturalis, aut musculorum 7.physi.com.1.

Motum per se in animali est cor, qđ non mouetur, quia pars eius mouet se, & mouet totum. 7 ph. com. 1.&.4.idem.6.phy.cō.59.&.3. de aīa.com.55.&.2.cæli.cō.12.

Motum quod a seipso mouetur nõ quiescit ad quietem alterius.7.ph. tex.com.2.

Mota prima per se naturalia dari necesse est, quia corpora naturalia in q̃tũ̃nalia sunt, non diuiduntur in infinitum.7.physi.com.2. vide in concordantiis.

Motum primum per se est quod fm se totum mouetur, & non ad motum partis, & est idem, quod minimũ motũ: & hoc ignorauit Gale. colligitur.ex.7.phy.c.1.&.2.

Mota quæ mouent ab extra manifestũ est, ꝙ mouent ab alio, & sunt oīa quæ mouent fm gñonẽ & corruptionẽ, & augumentũ, & alterationem, & quædã quæ mouent in translatione.7.phy.cō.3. vide tñ pro hoc cōm.12.phy.

Motor corporeus non mouet aliud nisi mouetur in tpe in quo mouet aliud, & hoc est necessarium in motu non in quiete.7.phy.t.c.3.

Motus vnus numero tria exigit, vt sit vnius moti numero, & in vno tempore, & ꝙ sit ab vno termino numero ad alium numero. 7. ph. com.&tex.5.&.5.physi.tex.commen.34.&.41.

Mouens primnm nõ sicut quod est cuius cā, sed quod est vnde principium motus est simul cum eo, qđ mouetur.7.ph.t.c.9.

Motum quod mouetur, quia est in moto, est motum per accidens.7. phy tex.com.10.

Mobilia quæ mouentur ad sua loca propria mouentur, siue locus fuerit propinqu', siue remot'. sed mobilia quæ mouentur motu abstractionis, vt motus ferri ad magnetem, & nutrimenti ad nutriendum est mediante aliqua qualitate impræssa.Com.7.phy com.10.

Motus non est nisi in habentibus medium.7.ph.c.18.& habetur.5. phy.tex.com.22.

Motus circularis non est comparabilis motui recto.7.physi. tex. commento.21.

Motus localis non est comparabilis motui alterationis.ibid.

Motus quilibet in quo est velocius, & tardius potest esse æquale.7.ph. commen.23.

Motus rectus non habet rectitudinẽ nisi propter magnitudinem rectã, & circularis propter magnitudinẽ circularem.7.phy.cō.24.

Motuum æqualium diffinitio est ꝑtransire in tempore æquali, idem spatium in specie.7.physico. commento.30.

Motus per hanc viam numerantur, inspiciendo mota per se, & nõ mota per accidens.s.translata p se & alterata p se. si igitur fuerint diuersa, & motus eorũ erunt diuersi in specie, & si in genere, in genere, & si in numero, numero. & ista via est numerandi motum.7.phy.cō.32.

Motum apud nos est notius motu. 7.ph.c.32.idẽ.4.ph.cō.104.&.99.

Ex quo patet contra diuum Thomam asserentem in 6.ph. demonstrari corpus mobile esse: tunc.n.a fortiori posset demonstrari motũ esse

esse, quod tñ falsum esse liquet. ex 1.phy.tex.cõ.11.& ex.8.ph. ꝙ mobile aũt sit notius motu p3, qa ponitur in diffõne motus.3 phy. 16. vbi lucidissimus Them.d.expresse ꝙ mobile notius est aliquãto quã motus: non enim idem est motum esse, & quid sit motus exploratum habere. Nam vt sit motus, neminẽ latet: quid aũt sit, quærimus. At vero motum esse res motæ nobis ostendũt: hæc aũt sunt, quæ nos mobilia nuncupamus: qa is qui in diffiniẽdo mouet ad mouitionẽ mobilis rei mobilis habet, affert rẽ magis planam & notam ad docẽdum id quod erat ignotius. Nota tñ ꝙ licet The. dicat ꝙ res motæ motum nobis ostendunt, non intelligas ex hoc ipsum demonstrari demonstratione signi, quia demonstratio est ad quæsitũ quod ẽ ꝓpositio nãliter ignota, sed loquit' de oñsione sensata: ex hoc.n. ꝙ inspicimus mobile in alio loco, aut dispõne in vna hora, & in alia, ex hoc sentimus motum eius.

Motor qui quando mouet mouetur, est corpus necessario.7.physic. commen.35.

Motus vniuscuiusq; velocitas sequit' excessum potentia motoris supra rem motam.7.phy.t.c.35.

Motio quælibet siue naturalis fuerit, siue innaturalis necessario reqrit resistentiam inter motorẽ & rẽ motã: & ista resistẽtia cõius est fm quod alterum est agens, & alterũ est patiens.7 phy.cõ.35.

Motus proueniens in corporibus cœlestibus a virtutibus existẽtibus in materia ꝙ fiat in tpe, est ex natura motus.7.phy.cõ.35.

Motus existit vt vita, omnibus natura subsistentibus.8.phy.tex. cõ. 1.consimile in principio libri metheororum.

Motum esse omnes affirmant de natura aliquid dicentes.8.ph. tex.cõ. 1.consimile.1.phy.t.c.11.

Motus principium de oĩbus mobilibus est sicut aĩa de reb. viuis.8.ph. cõ.1.vide.2.cœli.t.c.68.

Motus perscrutatio an sit antiquus, vel nouus, non solum est necessaria ad esse primi motoris: verũetiã ad cognitionẽ mũdi, vtrũ sit æternus vel nouus.8.phy t.c.1.

Motus diffinitio non est inducta ab Aristo.in principio.8.physi. ad demonstrãdum ꝙ ante omnem motum sit motus, vt credidit Alpharabius & alii.8.physico.comm.1. & commen.4.

Motus primus fm opinionem Aristo.non habet alium motum continentem ipsum.ibid.

Motibus particularibus quos continet motus vniuersalis, non competit continuatio, & æternitas primo & essentialiter.8.physic.cõ.1.

Mobile esse prius tempore motu, intelligitur duobus modis. primus est vt mobile sit alterius speciei a specie moti, in qua est ipse motus. secundus est, vt sit idem numero mobile in potentia cum moto in actu 8 phy.com.4.

Motui nouo inquantũ nouus est, & nõ inquãtũ mot' est cõpetit vt potẽtia tpe sit ante actũ.8.ph cõ.4.

Motus diffõ in prin.8.physi fuit inducta ad oñdẽdũ ꝙ mot' ẽ in moto. cõtra Auẽpacẽ, & Alphar.8.ph. cõ.4. idẽ etiam ibidem.cõ.1.

Motor non mouet aliquod mobile in aliquo tempore, & non ante, nisi quia non habebat dispõnem

 ante

commen.40.

Motus ita se habet ꝙ qui dubitat de motu, dubitat de principio motus: & qui dubitat de principio, dubitat de omnibus entibus. 8.phy.cõ.22.

Motus & quies cum ponãtur in diffinitione naturæ, ideo ponere motum esse & quietem esse est fundamentum naturale, & naturalis non habet propositiones per quas possit contradicere negantibus alterũ istorum. 8 phy. cõm 23. & primo physi.tex.com.11.

Motus termini diuisibiles sunt, non tamen eadem ratione. 6.physi.tex. commen.37. nam quãtum per se: quale vero p accidẽs diuisibile est.

Motus est notior apud nos quiete: quies enim est priuatio motus, & motus est habitus: ideo dicere omnia moueri est sufficientius q̃ omnia quiescere 8.physi cõmen.23.

Motus augumẽti & alterationis existimantur ꝙ sunt continui, sed continuatio eorum latet sensum. 8. physi.commen.23.

Motus diuisio quæ declarata est in 6.phy.est in potẽtia, & est infinita. sed diuisio de qua Aristo. loquitur in.8.physi.est diuisio in actu, & talis ẽ finita necessario. Auer.8.phy. cõm.23. Pro quo aduerte, ꝙ in 6. physi. Arist. considerauit transmutationem & motum vt sunt in tẽpore fm vniuersalem cõsiderationem & sic ibi dixit ꝙ transmutatio diuiditur in infinitum, sicut & tẽpus. sed in.8.phy. Arist. limitatius loquitur de trausmutatione & motu, videlicet vt concernũt quale, & quantum, & vbi, & vt sunt ab agente finitæ virtutis, & in tali consideratione non itur in infinitum.

Motus diuiditur dupliciter, & fm tẽpus, & fm mobilis diuisionem. 6. phy.tex.commen.33.

Motus continuus in rei veritate nõ est nisi motus localis, quia est velocissimus motuum. 8. phy.cõmen. 23. vide in concordantijs.

Moueri violente ab aliquo loco nõ competit alicui, nisi quies ĩ illo loco fuerit ei nãlis. 8.ph.cõ.24.

Moueri quædam apparent in rei veritate, & iudicat sensus præcise eas moueri in rei veritate: pp congregationem quinq; sensuum in testimonio econtrario ei qđ apparet visui, ꝙ aliqua apparent moueri, q̃ non mouentur. 8.ph cõ.26.

Motus intentio per quam processit Arist. in declarando motum æternum esse, in septimo est diminuta. & ideo Aristo. iterauit ipsam, in. 8. phy.cõ 27. idem ibid.cõ.33. &.7. ph y.com.2. vide clarissime de hoc 8.phsi.com.28.

Mouens & motum sunt duob. modis, per se, & per accidens. 8. phy.t. com.27. & in principio. 5. physic. idem habetur.

Motor & motum per accidens sunt duobus modis, principaliter, & secundario, & tale est quod mouet, aut mouetur per suam partem. 8. phy.com.27.

Motum per accidẽs est duobus modis, mõ quo impossibile est, vt moueatur per se, vt aĩa in corpore: & modo quo posĩe est, vt per se moueatur, vt sedentes in naui. 8.physi co.com.27. & 4.phy.com.32. & 5. physi.com.1.

Motum per accidens vniuersaliter est omne illud quod mouetur, q̃a est in moto. ibid.

Mota ex se q̃dã mouent ex se. i. per principiũ intrinsecũ existẽs in eis,

vt hñtia aĩas: q̃dã vero ab aliquo extrinseco, vt inaĩata. 8. ph. t. c. 27. Vbi expresse vř ex illa decisione, & ex processu philosophi in. 8. physi. corpora simplicia numerari inter ea, quæ mouentur ab extrinseco: cuius oppositum tamen Commẽtator scribit in infinitis locis. vide in concordantiis.

Nota de motu grauiũ & leuium.

Motũ ex se mouet̃ nãliter, quia oẽ tale mouetur per principiũ q̃d est extrinsecũ & tale est nã, quia dcm̃ est in diffinitione nãæ, ꝙ est principiũ existens in eo ꝙ mouet̃. &c. 8. phy. co. & tex. 27. Motũ quodlibet q̃d mouet̃ in prin. eristẽte in ipso mouet̃ naturaliter. 8 phy. cõ. 27.

Motus aĩalis q̃n aĩa mouet corpus ad illam partẽ ad quã mouet̃ corpus p dñium eĩnti dñantis in eo, ẽ nãlis ex parte animæ, & ex pte corporis, sed q̃n mouetur econtrario tunc motus corporis ab aĩa erit nõ nãlis. 8. ph. t. c. 27. & in. 2. cap. lib. de substan. orb.

Mota tã ex se q̃ã ab alio, dupľr moueri pñt, nãliter, & extra nãm. 8. phy. t. c. 27. Nota tñ ꝙ mota ex se corruptibilia possunt cadere sub illa diuisione, non æterna.

Motus corporis cœlestis est simpľr nãlis. v 3. tã ex pte aĩæ quã ex parte corporis. 8. ph. cõ. 27. motus aũt aĩalis quidã oẽ põt violẽtus ex parte corporis, qui tñ aĩali est nãlis, vt saltus, vt dicit Them. hic.

Motum habere motorem dubium est propter corpora simplicia. 8. ph. c. 28. &. 2. phy. c. 3. &. 7. ph. c. 2.

Mota violenter manifeste mouent̃ ab alio. 8. phy. t. c. 28.

Mota p declinationẽ dñr quę mouentur per grauitatẽ & leuitatem. Cõm. 8. phy. cõm. 28.

Mota p se sunt tribus modis, in motum violenter, & in motũ nãliter, & quæ nãliter mouent̃ sunt duo, aut habentia aĩas, aut quæ mouentur per declinationẽ. 8. phy. cõ. 28.

Motorem esse distinctum a motu prius, hoc est, & magis manifestũ in his quæ mouent̃ violẽter, deinde in aĩalibus. 8. ph. t. c. 28.

Motor in animalibus est anima, & motum est corpus, & hoc non latet aliquem. ibid.

Motorem in aĩalibus esse distinctũ a moto sm̃ diffinitionem, est manifestum per se. ibid.

Motoris alietas non apparet in corporibus simplicibus a moto, sicut apparet in habentibus aĩas: immo in eis non est alietas oĩno. 8. physi. cõ. 28. vide in concordan.

Moueri ipsa a seipsis videtur aĩalis & animatorum proprium, & facere, stare, posse ipsa sm̃ seipsa. 8. phy. tex. cõ. 29. &. t. c. 17.

Mobile quod ex se potest moueri, ex se potest quiescere. 8. ph. 29.

Mobile quod mouetur ex se, irrationabile ẽ, ponere ipsum tñ vno motu moueri. 8. phy. t. c. 29.

Motor debet distingui a moto, aut sm̃ diffinitionem & esse, vt inaĩata, quæ mouent̃ a motore extrinseco aut sm̃ diffinitionẽ tñ, & non sm̃ esse, vt est dispõ in habentibus aĩas: aĩa. n. quæ mouet corpus est distincta a corpore sm̃ diffinitionẽ, sed non sm̃ esse: quia impossibile est animam esse sine corpore, nisi ęquoce. 8. phy. com. 30. Ex quo patet contra Scotum & sequaces, ꝙ non est aliud esse materiæ, & aliud esse formæ. tunc. n dcm̃ Cõmẽt. de animatis falsum esset, & etiam dictum Arist. in. 2. phy. tex. com. 12.

vbi habet ꝙ forma est natura non separabilis ens nisi fm rõnem.& ẽt præcipuum fundamentum apud Peripateticos est, ꝙ nõ debent plurificari entia sine necessitate cum igitur ponendo vnum esse seu existere esse respectu formæ, materię, & compositi, diuersimode tamen sufficiat, vt alibi probandum est. non oportet igitur ponere tria esse, si forma enim haberet eẽ distinctionem ab ipsa materia,& ab ipso composito, accideret ipsam per se extra materiam posse terminare generationem, vt patet intelligẽti.

Motum ex se diuiditur in motorẽ in actu,& in rem motam in actu. Cõ.8 phy.c. 30. vide in concord.

Mouentur animalium corpora saltando contra naturam: his enim cum glebulenta grauiaq; sint, saltus naturalis esse nõ potest, tametsi animalium corpora saltando contra naturam mouentur, ipsa tamẽ animalia non dñr moueri contra naturam: quia eius quoq; principium intra se possideret: corpora vero, q̃a talis mot⁹ neq; ĩ eo ꝙ corpora, neq; in eo, ꝙ grauia cõuenit contra naturam moueri probanť. Them.8.phy.27.

Mouere se non potest aliquod continuum, fm ꝙ est continuũ. 8.phy. tex.c.30.&.1.de gene.t.c.78.&. 4. phy.te.com.48.

Mouentium quædam mouent per naturam, quædã vero per violentiam.8.phy.t.c.31.

Mouetur multotiés aliquid ad qualitatem essentialiter, & sequitur p accidens illud quantitas, sicut quãdo aqua mouet aerem ad frigus, & forte etiam mouetur aliquid ad quantitatẽ essential'r, & sequitur illud qualitas per accidens, sicut id ex quo nutrit̃ aĩal.8.ph.cõ.31.con simile in.1.cap.de substan.orb.

Rõnem aũt huius assignat Cõm. quia vnũ agens per se non hẽt naturam, nisi largiendi motum tm̃:& ideo si ab aliquo agẽte procedunt duo, op3 ꝙ vnum illorũ sit per se ab illlo agẽte, aliud vero p accñs. vide in Theorema.de hoc.

Motus corporum naturalium in loco ẽ ab eo, ꝙ generat ipsa, sicut ẽ de aliis accidentibus.8.ph.t.cõ. 31.& 32.vide q̃õ sit intelligendum, cõmen.28.3.de cœlo & mundo.

Motum ab extrinseco apparet in primo aspectu, ꝙ moueatur violente: 8.phy.com.31. Non considerauerunt hoc ponentes intelligentiã dare esse formaliter orbi, propter hoc argumentum quod reputant Achilles: arguunt enim ꝙ motus cœli, aut est ab intrinseco, & sic habetur intentum ꝙ intelligentia sit forma dans esse: aut ab extrinseco, & tunc motus ille est violentus: quia, vt dicunt, omnis motus ab extrinseco est motus violentus. & est aliquis eorum de quibus Aristote. egit in.7.physi.tex.com.10. & istã asserunt fuisse mentem Auerr. Sed videant quæso, quòd fundamentum suum est fragile: nã hoc, vt asserit Cõmenta. videtur in primo aspectu, sed non est vlr verum, ꝙ omne motum ab extrinseco sit motum violenter, vnde ad pauca respicientes de facili enuntiant, vt dicitur in primo de generatio. & & corruptione.tex comm.7 Patet enim de intẽtione philosophi, motum elementorum de potentia essentiali & etiã accidẽtali esse ab extrinseco. vt cõcludit̃ p ip̃m ibi I tex.

com.32.& in.4.cœli.tex.com.25. Nam, vt scribit Cõm.8.physi.motus elementorum enumeratur inter motus qui fiunt ab extrinseco, quia talia nõ mouetur ex sese, nisi prius moueantur ab aliis. Itẽ quia Arist.in.8 phy.motum per se descripsit per habere principiũ mouendi & quiescẽdi facere seipsum, tale aũt est aĩalium & aĩatorũ ꝓprium, vt patet.8.phy.t.c.29.17.& 50. & Plato in phedro inuestigat drãm inter aĩata & inaĩata ꝑ hoc ꝙ aĩata in seipsis habent principiũ motus, sed inanimata mouẽtur ab extrinseco.& in libro de legibus, quod intrinsecus mouetur hoc viuere dicimus: qđ & Aristo.in.2.de aĩa etiam confirmare vř in.t.c.13 Ista ẽt est snĩa philosophi.in.2.cœli.t.c.9. vide quæso,& nota etiã ꝙ propositio illa philosophi in.7.ph.te.c.10.ꝙ motus ab extrinseco est violentus,& est aut pulsio, aut expulsio, aut vertigo, aut attractio, aut vectio, est vera de motore qui „ est corpus, vt limitat eam The. in „ 8 physi.in expositione tex.79. vbi ait, quicquid enim mouet, si sit corpus aut pellendo, aut trahendo, aut vehendo, aut torquendo mouet: immo etiam in motore corporeo vř non est vera: vt dicit Cõmẽ.3. cœli.cõ.20. vt notaui supra, sicut bene notaui in contradictionibus 8.phy.in additioni.nuper ẽditis.& tñ motus elementorum non diciẽ violentus illo modo. Amplius aũt nec in motoribus corporeis vř locum habet illa propositio ſm viã peripateticorum. Nam certũ est ꝙ motus ignis a cęlo in propria sphera non est motus violentus, cum sit ꝑpetuus,& tñ est a motore extrinseco. vnde Commen.3. cęli. com.20. limitans illam vulgatã propõnem, quæ in primo aspectu vř esse vř vera, inquit: violentia.n.in rei „ veritate, vt aliquod corpꝰ moueat „ alterum corpus ab extrinseco: ita „ ꝙ in natura illius corporis moto- „ ris non sit vt moueat illud ꝙ ex eo „ mouetur semper, sed in aliqua ho- „ ra: vnde motus corporũ quæ semper mouentur a motu primi corporis, vt est motus elementorũ circularis a motu cœli, nõ possumus dicere ꝙ sit motus violentus cum semper sit.&c. Si igitur in motoribus corporeis semper mouentibus motus ab extrinseco, nõ infert violentiã in motu: de necessitate multo minus (per vitam meam) sequiẽ hoc in motoribus abstractis ꝑ suã naturam semp mouentibus. vnde Commen.1.cœli.com.22. loquẽs de motu cœli inquit. vnde apparet ꝙ impossibile est ꝙ sit semper mobile per se, nisi per principium ex- „ trinsecum non corporeum, neque „ vt sit virtus in corpore. Ad ar- „ gumentum autem eorum respon „ det formaliter Auer.in.3. capitulo „ libri de substan.orb.& mirum est „ quomodo isti non animaduerte- „ rint hoc, inquit enim, necesse est, „ vt hæc virtus, quæ non est neq; gra „ uis neq; leuis, sit in corpore simpli „ ci,& ipsum nõ hře subm, neq; cõ- „ trariũ,& vt sit aĩa ne ĉio nõ admix „ ta mãę, sed aĩa corporis æterni, ita „ vt ista aĩa nõ sit abstracta à corpo- „ re suo,& cum hoc separata ab ipso „ in quantũ istud corpus nõ indiget „ ipsa, qa est ꝑmanens ꝑ se, sicut est „ dispõ de aĩalibus, quæ sunt cũ vir- „ tutibus naturalibus: & vt illa ani- „ ma sit in eo: nã omne motũ ex se „ moue-

mouetur per uirtutem existentem in eo. Vbi clarissime patet, intelligẽtiam esse animam cęli, inquantum dat sibi motum. vnde sic ex intelligẽtia & orbe fit vnum motũ ex se, tanq̃ ex motore & moto, vt patet ĩ principio libri de substantia orbis. principium.n. mouẽs de rebus mobilibus, est sicut aĩa de reb⁹ viuis. vt dicit Cõmenta. in principio 8. phy. sed non fit vnum sicut ex forma informante per inhærentiam: nam cęlum cum non sit compositum ex cõtrariis, nõ indiget in suo esse forma informante, & continente ipsum ne fluat, sicut sunt corpora animalium corruptibilium: immo, vt asserit, cęlum est permanẽs per se, quia formaliter est ens æternum & necessarium, licet habeat bene dependẽtiam ab intelligentia in ratione efficientis & finis, vt scribit Cõme. in 2. capitolo de substantia orbis: intelligentia igitur vt est motor orbis, dr̃ motor cõiunct⁹ & intrinsecus, vt autem habet existentiam non dependentem ab orbe nec inhærentem orbi, sic dicitur principium extrinsecum & separatum: separata enim sunt de genere entium existentium per se, vt dicit Cõmentator. 7. meta. cõmen. 48. & non de genere relatiuorum: si autẽ intelligentia haberet essentiam informantem orbem, esset de numero formarum in relatione essentia li existentium, sicut est inter formam & formatum.

Motoris latentia in corporibus simplicibus est propter mixtionẽ potentiæ, quam habent accidentaliter cum potentia, quam habent essentialiter 8. phy. cõ. 32.

Motores corporum simplicium sũt duo, motor essentialiter, & motor accidentaliter 8. phy. tex. cõ. 32.

Motus de potentia essentiali ad hoc vt exeat ad actum, indiget motore essentialiter: sed motus de potentia accidentali ad hoc vt deducatur ad actũ, indiget motore per accñs 8. physi. cõmen. 32.

Mouentium vtrunq; mouere dicimus & vltimũ, & primũ, sed magis primũ: id.n. mouet vltimũ, sed nõ hoc primo: & sine primũ. vltimũ ñ mouebit, illud autem sine hoc. 8. phy. tex. cõm 33. consimile ibidem tex. cõ. 38. inde sumpta est propositio vulgata authoris de causis, ꝙ causa prima plus influit in effectũ, q̃ causa secunda.

Motor alter mouet per se, alter mouet per medium 8. phy. tex. cõ. 33.

Motor primus est prior motore medio, & sm nãm, & sm cãm 8. physi. cõ. 33. 38. & 39. Prioritatem naturæ in hoc loco innuit Cõme. posse stare qñque sine causalitate, quod credo ideo dictum fuisse propter prioritatem nobilitatis, quæ ab Aristo. in prædicamentis appellat᷑ prioritas naturæ: tamen prioritas naturæ stricte sumpta, semper est cũ aliqua causalitate.

An sit prioritas nãæ sine causalitate.

Motum quodlibet necesse est habere motorem aliũ a se in esse. 8. phy. cõ. 34. vide in concord.

Motor instr̃alis nõ mouet sine principali. 8. phy. tex. cõ. 35.

Motor corporeus impr̃e est vt moueat in loco absq; hoc, ꝙ moueat᷑ essentialiter 8. phy. cõ. 35.

Motus venti est de numero motuũ illorum quæ mouẽtur animaliter, cum non moueantur nisi a generãte. & simil'r ẽ de motu ferri ad maguetem. 5. vide etiã 7. phy. cõ. 10.

Mo-

Motum non esse imposibile est. 8. phy tex.cō. 36.

Motum postremum in mundo nihil mouet : aliter enim procederetur in infinitum 8.phy.cō. 37.

Motor totius ſm ꝙ est primum mouens non ſolum debet esse prius eo ꝙ est post ſolum ſm diffinitionē, veruntetiam ſm esse ecōtrario motori, qui existit in motis ex ſe, quæ ſunt generabilia & corruptibilia. & ideo necesse est vt iste motor ſit ſeparatus a moto, & non ſit motum omnino, & ſit ſeparatus a moto. Auer. ſententia in 8 phy.cō. 37.

Cōtra Alexan. Achi. & Pet. Pōponaciū.

Ex quo patet q̄tum allucinentur in via eius, qui tenent primum motorem, & reliquas intelligentias dare esse formaliter orbibus: patet. n. ꝙ in generabilibus ſm ꝙ ſcribit Cōmentator in 8. phy. nihil dicitur esse motum ex ſe niſi animalia: elementa. n. vt ipſe dicit in cōmē. 27. non fuerunt poſita ab Ariſto in illa diuiſione eorum quæ mouentur ex ſe: quia talia non mouentur ex ſe, niſi prius fuerint mota ab aliis: in animalibus autē motor qui est anima est prior corpore & distinguitur a corpore moto ſolum ſm diffinitionem: quia principiū ſemper est prius materia, & mouēs moto 3. de anima. tamen non distinguitur ſm esse. neq; est prior ſm esse: qa impoſe est, vt inquit, aīam eē ſine corpore. vnde Philoſoph⁹ etiā in 2. de anima tex.cō.26. laudat antiquos, quicunq; dixerūt animam neq; corpus esse, neq; ſine corpore esse: esse enim in corruptibilibus est ſm Peripateticos existentia formæ in materia: & ideo nulla forma naturalis: nec illa quæ verè est aīa, potest esse ſine corpore, ſed ſolum ſm rationem est ſeparabilis: vt dixit Ariſto. in 2. de auditu phyſico. tex.cō. 12. vbi Cōment. exponit. i. ſm diffinitionem: alia enim est diffinitio formę: & alia materiæ. ſi igitur primus motor est prior moto non ſolum ſm diffinitionem, verū etiam ſm esse: ſequitur igitur ꝙ habet existentiam ſeparatam ab orbe & non orbi inhærentē: & ideo bene intulit ꝙ necesse est ꝙ ſit ſeparatus a moto omnino, videlicet, tam ſm diffinitionem q̄ ſm esse, & postea repetit & vt non ſit motum, & ſit ſeparatum a moto: & ꝙ iſta fuerit clariſſima Auer. ſentētia, & Ariſt. vt ipſe gloſat ibi, patet ex verbis ſequentibus: inquit enim adducendo cauſam illius dicti. Quoniā cū fuerit aliquod compoſitū ex duobus oppoſitis, quorum vtrunq; exiſtit per ſe, & alterum eorum reperitur ſeparatum a reliquo, necesse est vt reliquum ſit ſeparatū. & dat exēplum. verl. g. ſi terra & aqua ſunt coniuncta in mixto, & vtraq; earū existit per ſe. ver. g. ꝙ neutra est necessaria in esse alterius: & aqua fuerit abſtracta in aliquo loco a terra, necesse est vt terra etiam ſit abſtracta ab aqua in aliquo loco, ſunt. n. duo extrema & medium: cum igitē alterum extremorum fuerit, necesse est vt aliud ſit: & ſimiliter est de primo motore cum mediis & postremo moto: media. n. licet ſint plura eandem habent naturam. ſ. illud per quod ſit motus: ſunt igitur in ſecundo ordine ſequente primum motorem, & motum est in tertio ordine: & postea addit ſi igitē non fuerit dictum ꝙ primus motor non est existens per ſe: non ſequitur ex hoc ꝙ postremum mouetur,

uetur, & non mouet hoc ꝙ primũ moueat & non moueatur. & ideo addidit illis duobus propriis ꝙ posuit: ꝙ primum & principium ſm ꝙ est principium, est separatum in esse, non in diffinitione tm̄: quũ igitur fuerit positum ipsum esse separatum in esse cum illis duobus propriis moti. videlicet, & eius per qd' fit motus: declarabitur tũc tertium proprium quod est quæsitũ in primo motore. Ex quibus verbis clarissime patet ꝙ fundamentum totius demonstrationis ſm Auerr. ibi ad probandũ ꝙ primus motor mouet & non mouetur, cõsistit in hoc puncto, ꝙ primus motor inquantum est primus motor non solum precedit mobile ſm diffinitionem, verum etiam ſm esse in hoc intellectu. videlicet ꝙ sit per se existens, & habens existentiam separatam ab orbe, & non inherentem orbi, sicut est de anima corruptibili cum corpore. Amplius Cõmenta. 8. phy. in principio cõ. 78. dicit ꝙ in illo capi. Philosoph' vult declarare ꝙ primus motor non est in materia, sed est subsistens per se: igitur non inheret orbi per informationem. & per vitam meã hoc argumentum demonstrat contra illam imaginariam phantasiam.

Motuum genera quibus mouẽtur motores sunt finita 8. phy. te. commento 38.

Motorem moueri illo modo motus, quo mouet essentialiter est impossibile, siue cum medio, siue sine medio 8. physi. tex cõmen. 38. sed illud impossibile vt scribit Cõmen. in cõmento nõ bene apparet in loco. i. in motu locali.

Motor si ad hoc ꝙ moueat est necessarium ꝙ moueatur, tunc motor qui habet illam dispositionem in se est dignior vt sit motor, q̃ ille q̃ habet illam dispositionem ab alio 8. phy. cõ. 39.

Motum ex se, est dignius vt sit principiũ, q̃ motũ ex alio: & in hoc quilibet homo conuenit nobiscum 8. phy. tex. cõ. 39.

Mobile quodlibet per se cõtinuum est 8. physi. tex. cõmen. 40. idem 3. physico. tex. cõmen. & 6. phy. tex. cõmen. 32.

Motus est actus mobilis imperfectus 8. phy. tex. cõ. 40.

Molle est quod in seipsum est cedens: durum autem id quod non est cedens 3 cœli. tex. cõ. 11. & 2. de generatione & corruptione. text. cõmen. 13.

Molle quidem humidum, durũ vero siccum. 2. de gene. tex. cõ. 13.

Molle & durum diffiniuntur seu terminantur per relationem ad tactum ex 4 metheo. cõmen. 1. indigressione.

Molles res sunt illæ, in quibus profundatur digitus, & superficies earum remanent in dispositione secũdum quam non separantur seu discontinuantur. ibidem. & in 2. de generatione & corrruptione. tex. cõ. 13.

Molle est quod cedit non econtra circumstando. 4. meth. te. cõ. 30. & 2. de generatione & corruptione. tex. cõmen. 13.

Momentum seu instans per se tenet temporis, motus vero per accidens. Themistius. 4 physico. super. 107.

Montes sunt loca conuenientia generationi fluuiorum. & vide causam istius 1. metheorotum cap. 5.

Mors

Mors est contraria vitæ, & cũ mortis nihil aliud est nisi frigiditas, & siccitas: & ideo causa vitæ est caliditas, & humiditas. ex lib. de lõgitudine & breuitate vitę.

Mors sm metaphoram dr̄ finis, quia ambo vltima 5. meta. tex. cõmen. 21. in caplo de perfecto. Ex quo patet q̧ Aristote. iniuste videtur damnare Homerum in 2. physi. tex. cõm. 23. vbi dicit, ridicule Poetam compulsus ad hanc sententiam asserendam extremũ ob quod, quod natus erat, fatumq; petiuit. nam licet Poetis loqui metaphoricę, etsi Philosophis non liceat.

Mortuus magis dr̄ habere carnem, aut os, q̄ manum, aut brachium 1. de gener. & corruptione tex. c. 37.

Mortuum non dicitur nisi animal, quod caret vita non principio sensus & motus 1. de anima. cõ. vlti. & 2. de anima. cõ. 16. & 37.

Motus est alienior a natura animæ, q̄ quies. 1. de aĩa. tex. cõ. 49. vide in contradictionibus nuper editis.

Motor quilibet qui indiget pluribus motibus ad motionem stellæ, proculdubio est sibi quædam imperatio, respectu illius qui indiget paucioribus motibus. tractatu. 4. in paraphrasi metaphysi.

Motus æternitas demonstratur ab Auerr succincte ex rationibus 8. phy. in paraphrasi meta tracta. 4.

Motus cęli non est a sensu neque a phantasia, sed est a desiderio proueniẽte ex conceptu intellectiuo. tractatu, 4. in para. meta.

Motus corporũ cœlestium sunt triginta octo, vt est famosum apud mathematicę astrologiæ professores, ex tractatu 4. ibidem, & ibidem vide, quia dicit, q̧ si ponamus q̧ vnusquisque istorum orbium habeat motum proprium, tũc numerus motorum perueniet ad quadraginta quinq;: & primo aspectu videtur hęc esse opinio Aristotelis. sed Alex. dicit oppositum in suo libro de principiis vniuersi, & ibi vide pulchram inquisitionem circa hoc.

Motor qui mouet motu diurno, est nobilior omnibus aliis: cum ipsi moueantur quodammodo per accidens ab ipso, & ipse nõ moueatur ab ipsis, in paraphrasi meta. tracta. 4. vide quomodo alii per accidens quodammodo mouentur. 8. phy. cõmen. 52.

Motores vniuscuiusq; planetæ sunt propter motorem planetæ: quia omnes motus eius sunt propter motum planetæ: & motores septẽ planetarum sunt causati a motore magni orbis. ex paraphrasi meta. tractatu. 4. & 12. meta. cõm. 44. idem habetur.

Motus vnius prouenit ab vna natura, & vna natura est priucipiũ vnius motus. 1. cœli tex. cõ. 7. & 8.

Motus ignis & aeris, similiter motus aquę & terræ differunt specie propter diuersitatẽ suorum locorum sm speciem. Cõmenta. 1. cęli. cõ. 8. contra Ioan. Gram.

Motus lapidis molendini, vt dictum est in 2. de physico auditu, habet duos motus præter naturam. videlicet, motum sursum, qui est contrarius veraci & motum circularẽ, qui est quasi medium inter duos motus, primo cœli. cõmen. 10.

Credo q̧ litera sit corrupta, quia debet stare in 5. de physico auditu, quia ibi agitur de cõtrarietate motus: & hoc forte dixit in sua media expo-

expoſitione, vel in paraphraſi: quia in cõmento magno nullibi in lib. phy. inuenitur iſta authoritas.

Motus circularis ignis, aeris, & aquæ dicitur equiuoce ꝙ ſit circularis. 1. cœli. cõ. 10. & ratio eſt, vt inquit Comentator, quia non eſt ſimplex neq; circularis: ideo aũt nõ eſt ſimplex: quia in cõmen. 14. eiuſdẽ primi inquit: motus ignis, & aeris in circuitu eſt compoſitus ex motu recto, & ex motu in circuitu: ideo autem non eſt circularis, quia motus circularis ex diffinitione ſua eſt, q̃ eſt circa medium mundi, & hoc ſoli motui cęleſti competit, vt patuit commento 5.

Moueri circulariter ſm naturam nihil poteſt, niſi ſphera. ibidem primo cęli. commento. 10.

Motus prior eſt corporis prioris. primo cęli. tex. cõm. 12.

Motus ſimplex quidam eſt ſm naturam, quidam præter naturam. primo cęli. tex commen. 14.

Motus ſimplex qui alteri ineſt præter naturam, alteri ineſt ſm naturã ibidem. & infra tex. commen. 18.

Motus circularis nulli ineſt accidentaliter. i. prȩter naturam, niſi ſumatur accidẽtaliter, vt eſt oppoſitum eſſentiali. primo cęli. cõmen. 14. idem ſcribit in paraphraſi in ſumma 4 vbi habetur: motus enim circularis iuxta naturæ ordinem non niſi ſpherico corpori ineſſe potuit: accidẽtaliter autem uel ſecundum rerum euentum nil prohibet huic corpori non ſpherico, vt igni aerique competere.

Motus vnus ſpecie non eſt niſi vnius corporis. primo cęli. commen. 18 idem ibidem cõm. 8. cõtra Ioannem Grammaticum.

Motus rectus differt ſpecie a motu circulari: & ideo ſi motus circularis haberet contrarium, dignius eſſet ſibi contrarius motus rectus, q̃ motus circularis 1. cęli. tex. cõ. 24.

Motus recti ſunt contrarij adinuicẽ propter loca. 1. cœli. tex. commen. 26. & 30.

Motus contrarij ſuper ſemicirculo non ſunt contrarij, inquantũ ſunt in circumferentia circuli duo puncta: ſed inquantum ſunt extrema lineæ rectȩ, ſeu extrema diametri 1. cęli. tex. cõmen. 28.

Motus vnus eſt, quia id quod fertur vnum eſt non ſimpliciter, ſed in eo quod fertur 4. phy. tex. cõ. 105. vide Them. ibi, & Simplicium.

Motus circulares ſi eſſent contrarij eſſent ſuper eoſdẽ polos, & ſup idẽ centrum. 1. cęli. cõ. 32.

Motus circularis non habet contrarium, non inquantum eſt in corpore mathematico, ſed inquãtum eſt in corpore naturali. primo cęli. cõmen. 32.

Motus circularis eſt ab eodẽ in idẽ. primo cœli tex. cõmen. 30. & tex. cõmen. 100.

Motum quodlibet ſecundum rectitudinem, non mouetur niſi ad aliquid, ad quod cũ peruenerit quieſcit, niſi motus eius eſſet ocioſus, & hoc videtur nobis naturaliter eſſe motum. 1. cę. cõ. 58.

Motus aut eſt ſm naturam, aut violentiã. 1. cœli. tex. cõmen. 62. idem ibidem tex. cõmen. 76. vide in concordantiis.

Motus violentus non differt a motu naturali niſi ſecundum modũ tñ: motus enim in aere ſi fuerit ad ſuperius eſt violentus, ſi ad inferius eſt naturalis. 1. cœ. cõmen. 62. vide ibidem

etiam est impossibilis.

Motuum æternorum quidam sun generantes entia, & quidam conseruantes 2.cœ. cômen.2.vide pro hoc in 2. de generatione & corruptione tex. côm.56.& in 12. meta. tex.cômen. 33.

Motus cœli non est naturalis, sicut motus elementorum.2.cœli cô. 3. & redditur ratio, quia tunc esset generabile & corruptibile.

Mobilia quorum formæ sunt in materia, non sunt infinita nec in vigore, nec in duratione. Commentator primo cœli in paraphrasi, in fine.

Mobilia quorum formæ sunt separatæ a materia, non habent infinitatem vigoris: quia finitas vigoris necessario sequitur naturam mobilis ex parte qua corpus est, & habens finitam magnitudinem: hoc enim demonstratum est in primo cœli, in tractatu de infinito, quòd omne corpus siue rotundum siue rectũ finitum est, & finitam habẽs virtutẽ. idem ibidem.

Mobile quodlibet per se ex forma, & subiecto conficitur. Commentator in paraphrasi primi de cœlo in fine. vnde in via eius cœlum, vt est animatum & compositum ex duabus naturis, rectius dicitur esse compositum ex forma & subiecto, q̃ ex materia & forma, quia secunda compositio est generabilibus & corruptibilibus propria: de qua Aristo. egit in primo de physico auditu, vt glosat ipse in præsenti loco.

Mobilium quædam habẽt formam in materia: quædam vero ita se habent, quòd formæ eorum nullam permanentiæ vim sumunt a suo mobili, primo cœli in paraphrasi in fine.

Motuum diuersitas ostendit in rebus animatis diuersitatem principiorum mouentium 2. cęli cô. 13. & in 1.cœli cô.5.& 81.

Motus supra terram est nobilior motu sub terra. & ideo motus cęli sub terra est propter motum, qui fit supra terram, secundo cęli côm. 13. idem in paraphrasi summa secunda, quæstio 1.

Motus cœli licet non habet principium temporale, habet tamen principium ĩ magnitudine: quia aliud est principium temporis, & aliud est principium magnitudinis 2.cęli.cô.13.& habetur ex textu.

Motuum multitudo duplici via inuestigari potest. secundo cęli. cômento 17.

Mobile quodlibet mouetur circa aliquod quiescens 2.cęli.tex.côm.17. idem 8.phy.tex.cô.84.1.cęli 97.& 3.de anima.55.

Motus cęli est motuũ velocissimus 2.cęli tex.côm.17. & 10.meta. tex. cômen.3. & 4.

Motus corporum cęlestium nô sunt contrarij, sicut motus elementorũ: quia isti motus sunt côtrarij, quia formę eorum sunt contrarię 2.cęli cô.33.vide in concordantiis.

Motus quilibet irregularis intensionem habet, & remissionem, & virtutem 2.cęli tex.cô.35.

Motus naturalis intẽditur in fine 2. cęli.tex.c.35. vide in concordãtiis.

Motus violẽtus maximus est in principio. ibidem.

Motus proiectorum in medio intenditur ibidem.

Motus circularis non habent principium, neq; finẽ. neq; medium. ibi.

Motus

Motus leulab,est,fm ꝙ repute,quando poli vnius orbis mouentur super polos alterius orbis, sicut est motus solis cum motu diurno: accidit .n. in suo motu vt moueatur super lineam lonlebię. 2.cę.cõ. 35.

Mobilia quædam vigorantur in fine motus,propter maximum desiderium ad finem.ibidem.

Motus irregularis prouenit aut ex parte motoris, aut ex parte mobilis,aut ex utroq; 2.cęli.tex.cõ. 36.

Motor in aĩali corruptibili mouet quandoq; per partem instrumenti, & quandoq; per totum instrumentum. Motor cœlęstis non mouet per instrumentum, vt declaratum est 2. cęli cõ. 36. vide pro hoc in 3. cap. de substantia orbis. & in 12. primę philosophiæ.cõ. 36. vbi declaratum est ꝙ motor cœli mouet per intellectum & volūtatem.

Motor primi est primus & non corruptibilis, & ingeniti ingenitus & ĩcorruptibilis,& simplicis simplex. 2.cœli.tex.cõ. 36.

Motus naturales recti sunt terminati duobus modis,& quia sunt inter loca terminata, & quia habent velocitatem terminatam, sed motus circularis est terminatus solũ, quia habet velocitatem terminatã, quia non est ab vno loco terminato ad alium 2.cęli.cõm.38.Simplicius autem, & Diuus Thomas referunt etiam primum modum terminationis motui circulari,ratione vni⁹ reuolutionis.

Motus quilibet siue naturalis siue voluntarius habet velocitatem terminatam, quia omnis motus habet motorem terminatum 2. cœli cõmen.38.

Motores corporum cœlestium differunt in potentia & in esse,& cum omnes moueant infinitum remanet, vt non differant nisi propter diuersitatem proportionis eorum, & vnumquodq; quod mouetur. 2. cœli cõ. 38.

Motores corporum cœlestium habent potentias finitas: quia si potentiæ eorum essent infinitæ in vigore mouendi, non esset proportio inter motorem & rem motam. & non esset differentia inter eos,neque multitudo, & si ita foret,tunc motus proueniret in instanti 2.cœli cõ.38 consiste ibidẽ.cõ.39.& 71.

Et ex istis locis, frater mi,scire potes,& etiam ex 8.phy. cõ. 79. & ex 3.cap.de suba orbis. quantũ discedãt a via Auerr. qui ad mentẽ eius tenuere deum benedictum esse infiniti vigoris vide in concordãtiis.

Motus natus est ignire & ligna, & lapides,& ferrum 2.cę.tex.cõ.42.

Motus corporum cœlestium est ex desiderio rationali: & ideo motus diurnus nõ prohibet alios motus: prohibitio enim fit violente, & nõ est illic motus violentus omnino. 2.cœ.cõmen. 58.& 2.cœli. cõm. 3. idem 12.meta.cõmen.36. Contra mathematicos,qui ponunt primũ mobile motu raptus mouere alias spheras.

Motus cœlestes variantur in velocitate ex fortitudine desiderij.ibidẽ. cõmen.58.

Motum quodlibet in loco habens figuram terminatam est animatũ necessario 2.cœli.cõ.61.

Motus necessarii in orbibus adhuc non sunt demonstrati. 2.cœli.com men. 62. eandem sententiam imitatur Albertus cognomento magnus.

Motus

Motus cęli habet contrarietatem q̃ est inter motorem, & rem motam tm̃.2.cæli.cõmen.63.siue opposi tionem siue qũocunq; volueris appellare.

Mot' ẽ nobilior quiete.2.cęli.c.66.

Motum quodlibet siue habuerit for mam naturalem, siue non habet velocitatem terminatam, sed ap.p priatur corporibus habẽtibus formam materialẽ: ꝙ motus eorũ est abscissus.2.cęli.cõm.71.& 38.

Motus violentus non intelligitur ni si in respectu naturalis.2.cęli.tex. cõ.83;idem 1.cęli.tex.cõ.14.

Motus remotio largit' grauitatẽ, fri giditatẽ, & quietẽ,& vicinitas largitur leuitatẽ, caliditatem, & motum.2.cęli.cõmen,94.& 102.

Motus naturalis est vnus, & motus pręter naturam sunt plures.3.cęli. tex.cõmen.18.

Motus circularis el'ntorum, vt motus ignis a cęlo non est violẽtus, neq, naturalis.3.cęli.tex.commẽ. 20.idem in 2.metheororũ.cap.2. vide in concordantiis.

Motuum diuersitas consequitur diuersitatem formarum.3.celi.cõ, 23.idem 1.cęli.cõm.5.

Motus fortis & motus debilis sunt eiusdem speciei, & non differunt nisi s̃m magis & min'.3.cęli.c.25.

Mutus lapidis ꝓiecti ab aliquo deorsum, est cõpositus aut quasi cõpositus.3.cęli.tex.com.28,

Motus lapidis ꝓiecti ab aliquo sursum est simplr̃ violentus. ibidem. Ex quo colligitur ꝙ motus violentus est duobus modis, vel simplex, vel compositus.

Motuum alii simplices,alij mixti.3. cęli.tex.cõ.35.& 1.cęli.tex.cõ.7.

Motus quilibet est ex contrario terminato ad contrarium terminatũ: ꝙ est perfectio illi 4.cęli.tex c.22.

Motus in simplicibus non habet ni si vnam causam simplicem.4.cęli. cõmen.22 contra Themistium. secus autem est de motu in composi tis. vnde sanitas in homine fit ex pluribus vna causa.

Motus in loco differenter attribuit' elementis & animalibus, quia in animalibus attribuit' ei ꝙ est actu, sed in elemẽtis attribuitur ei quod est in potentia illud elemẽtum.4. cæli.cõmen.22 & 24.& 25.

Motus localis in elementis similiter se habet sicut accidentia inseparabilia a forma,quæ existũt in re sta tim cum ipsa forma ab agente.4. cæli.cõmen.22.& 8.phy.cõmen. 32.& 3.cęli.cõmen.28.

Mouens & motum in elementis nõ sunt distincta in actu.4.cęli.com. 22.idem 4.physico.cõmen.71.& 8.ph.30.& 3.cę.c.28.& 4.cęli,24.

Motor & motũ in el'ntis sunt idẽ ĩ subiecto,& differunt s̃m modum: grauitas enim est motor inquantũ est forma, & est motum inquantũ est in prima materia.4.cęli cõ.22.

Mobili cuilibet contingit vt primo moueatur a suo motore, & secũdo a remouente impedimentũ,& hoc commune est in omnibus motib' grauium & leuium,&aliorũ mobi lium naturaliũ.4.cęli.com.25.

Motuum trium varietatis duæ causę sunt, natura mobilis, & natura eius ad quod est motus.4.cęli. in paraphrasi, summa 2. vbi etiam subdit diuersitas naturarum mobiliũ,& diuersitas naturarũ mouẽ tiũ ac diuersitas finis ipsorum mo tuum causę sunt,quibus varientur ipsi motus in se.

Motus qui fit ex necessitate vacui, vt quando aufertur aqua & descen dit aer ad locum eius, est violentus.4.cæli.com.39.

Mot⁹ aquę ad superius in vase ignito, quando supponit̃ aquę habet tres causas.4.cæli.com.39.

Mouentium duo sunt modi, quorum alterū nūquā mouet̃ sed sem per mouet:alterum vero semp mouetur ab eo.1.de generatiōe & corruptione.tex.com.14.

Motus augumenti differt a motu locali,tam recto q̃ circulari. 1. de generatione & corrup. tex.cō.25.

Mouere ampli⁹ q̃ agere est. primo de gñatione & cor. tex.cō.45.

Mouēs primū in motiuis ē īmobile, & in factiuis primū efficiēs īpassibile.1.de gñatione & corr.t. c. 54.

Motus si in velocitate comparātur, duę cōditiones requirunt̃, vt.s. fiāt per idem spatium, vel rectū vtriq; vel circulare vtriq;, & vt sint vniformes eiusdē speciei.Themist.4. phy.in tex.129.& hētur ex 7. phy.

Motus localis est continuus & ęternus:& ideo generatio est cōtinua & ęterna,ex.2 de generatiōe & corruptione.tex.com.55.& 56.

Motum dr̃ dupliciter, vel fm se,vel quia est ī moto, motum aūt quia est in moto est ēt duobus modis, aut modo quo impossibile est moueri,vt albedo per motū corporis albi,aut modo quo possibile est vt moueat̃ per se,vt nautę in naui. 1. de anima. tex. comm.37. idem 5. physi. cōmen. 1. & 4.phy.32.& 6. physi.86.& 8. physi.27.

Motus attribuitur alterabili et augumentabili, modo accidentali, sed alterabili propter corpus differens; seu augumentabili & diminuibili propter partes corporales augumentabiles & diminuibiles. 1.de anima.cōmen.39.

Mobile quod.mouetur motu recto, si mouetur,naturaliter mouebitur & violenter. 1.de anima. tex.cōm. 40. & ista est glosa Cōmentatoris in com. ibi.videlicet. ꝙ habet locum de motu recto, quia in motu circulari falsa est propositio.idem 2. cęli. 84.

Motus essentia est cōposita ex esse in potentia, & ex esse in actu, & ideo plures antiquorū existimauerunt ipsum non ens. 1. de anima. com.43.idem 3.phy. 14.

Motus animę quidam habent principium ab anima, quidā vero terminātur ad aīam.1.de aīa.t.c.64.

Mouentur & patiuntur omnia ab actiuo & actu ente. 2. de anima. tex.cōm.54.idem 3. physi.tex cōmen. 17. & 2. de generatione & corruptione.tex.com.53.

Motor extrinsecus alius a sensibilibus ponendus est in sensibus animalium.2.de anima com.60.

Motus,quies,& numerus sunt sensibilia cōia,quę ab oībus sensib⁹ sentiunt̃,sed figura & quantitas solū a visu & tactu pcipiuntur.2.de aīa com.64.contra Themistium.

Motus duplex, quidam qui est act⁹ imperfecti,quidam vero est perfecti actus.3.de anima.tex.commē. 28. consimile in 2. de anima tex. tex.commen.57.

Motus processiuus aīalis fit cū imaginatione & desiderio:nihil enim mouetur voluntarie nisi aut desiderando aliquid, aut fugiendo ipsum.3.de anima.tex.cō.44.

Motus processiuus animalis,semper est prosequentis, aut fugientis.3.

3. de anima.tex.com.46.

Mouentia duo esse videntur, intellectus & appetitus: si quis posuerit phantasiam esse intelligentiā quādam. 3. de anima.tex.cō.48.

Motor quidam immobilis, quidam vero est motus & motor. tertio de anima.tex.cōmen.54. & 8. physi. tex. cōmen.35.

Motus giratiuus est compositus ex attractione, & impulsione. 3. de anima.cōmen.55.

Motus rectus habet principiū & finē diuersa in magnitudine & diffinitione: sed in motu circulari nō sunt distincta nisi fm diffinitionē tm. 3. de anima. cōm.55.idem 8. physi.73.& 2.cęli.tex cōm.35.

Motus processiuus animalis cōponitur ex expulsione & attractione. 3. de anima, tex.cōm.55.

Motum ex se componitur ex duab' naturis.i. recipiente & agente. 1. cap. de substantia orbis.

Mouens & motum esse in eodē impossibile est. ibidem.& 3.de anima com.4. & 8. physi.cō.40.

Motus circularis quem habet corpus cęleste, est motus animę. secundum ꝙ anima tm. Commen.in 2. cap.de sustantia orbis.

Motus animalis secundum ꝙ ē corpus, potest esse naturaliter & etiā extra naturam, sed secundum ꝙ ē animal semper est naturalis: quia non mouetur secundum ꝙ est animal nisi ab anima, & anima mouet corpus naturaliter. 8. physico. tex.commen. 27. & in 2. cap. de substantia orbis.

Motus corporis cęlestis cum in eo non sit principium contrariū motui animę, ē motus simpliciter naturalis, videlicet, per animā & per corpus. 8.physico.cōmen. 27. vide in concordantijs.

Motus circularis accidit cuilibet elemento pręter terram, & nō est violentus neque naturalis. 2.metheororum. cap. 2. vbi agitur de ventis. idem tertio cæli cōm.20.

Motum primum ex se secundum Platonem ita se habet, ꝙ motor & motum sunt idem omnino, sed secundum Aristotelem est compositum ex moto, & ex motore non moto. 2. metaphysi. commen. 6. idem ottauo physico. cōmen.40. & 7. physico. cōmen.2.& 2. phy. commento.3.

Motus dicitur ens, quia est via ad verum ens. 4. metaphy. tex. commento. 2.idem primo cęli. cōmē. primo. vbi dicit commenta. omnia entia aut sunt substantiæ, aut accidentia, aut sunt viæ ad esse istorum & sunt vniuersaliter transmutatio. vide in theorematibus de hoc.

Mouens est prius natura moto, & si hæc ipsa adinuicem dicantur, nihil minus. quarto metaphysi.tex. cōmen. 25.idem 3. de anima tex. cōmen. 19.

Motus & permutatio non est nisi in contraria & media, 4. metaphysi. texto cōmento. 27. vbi Commentator in commento dicit, quòd est primum cognitum, quod trāsmutatio est ex oppositis aut medijs inter ipsa. idem primo physi. a tex. cōmen.43. vsque ad 50.idem primo de generatione & corruptione 50. idem. 10.metaphy. tex.cō.23.

Motus cōponitur ex esse, & non eē, & ideo describitur sic: motus est actus entis in potentia fm ꝙ in potentia.4.metaphy.commen.28.

Motus diffinitio est ambigua, tum quia motus est in pluribus prędicamentis, tum quia vnumquodq; prędicamentum ex illis in quibus est motus, diuiditur per duos modos, quorũ vnus est nobilior, & ali⁹ vilior, Cõmen. 3. physi. cõmẽ. 5. Oẽs expositores conueniunt istam fuisse Aristotelis mentem, motum dici de suis speciebus, sicut ens de entibus: ens autẽ dicitur analogice de substantia, & accidẽte. Et ideo animaduerte & cõsidera ꝙ ex hoc fundamento soluuntur arduę difficultates in philosophia, contingentes modernis ĩ suis quęstionib⁹: qa credunt omnes cõditiones motus vniuoce reperiri in motu locali, & in cęteris motibus: & per vitã meã isti sunt in maximo errore: conditiones attributę motui sunt quia est subiecti entis in actu. sic enim distinguitur a generatione & corruptione. vt patet 5. physi. tex. cõ. 7. & 8. quod fiat de contrario, in contrarium 5. physico. tex. cõm. 6. ꝙ sit continuus & fiat in tẽpore: modo ista non vniuoca, & eadem ratione ĩueniuntur in motu locali & in cæteris motibus: subiectũ. n. motus localis potest suam vnitatẽ perfecte possidere: nam motus localis non abijcit a substantia vt dr̃ in 8. physi. tex. cõm. 55. secus est de alijs motibus. Amplius contrarietas equiuoce. i. nõ secundũ vnã rationem inuenitur in loco & in qualitate: quia contrarietas in loco est in forma & in subiecto: secus de contrarijs in qualitate: quia talia sunt duo in forma & vnum in subiecto: quia loca non numerantur nisi propter numerationẽ subiecti. vt dicit. Commẽtator. 4. cęli. cõmen. 38. Amplius contrarietas in qualitate seu in motu alterationis est disponens ad corruptionẽ: est enim cum vera actione & passione, prę sertim quę est inter primas qualitates: sed quantitatis contrarietas non est talis. nõ enim quantitas est de principijs actiuis. 4. physi. cõmen. 84. Amplius continuatio in motu locali & in alteratione & augumento non sunt eiusdem rationis: nã continuatio ĩ motu locali est manifesta per se: impossibile enim est aliquam partem eius fieri subito, sed in alijs motibus est qõ non parua, vtrum aliqua pars eorum videatur posse fieri subito. nam in aliquibus videtur subito fieri. vt dicit. Commẽtator. 6. physi. cõmen, 74. & ita determinat finaliter. 8. physi. cõmẽ. 23. & etiã in 3. physi. cõm. 6. ꝙ motus augumenti non est vnus & cõtinuus a principio vsq; ad finẽ, sed est compositus ex pluribus motibus & ex plurib⁹ quietibus. & rationes Auerrois sũt, vt mihi videẽ, duę principales: nam cum vera augumentatio quę est in solis viuentib⁹ fiat per additionem nouę materię, necesse est ꝙ fiat per minima. & ideo factio & acquisitio talium minimorũ est indiuisibilis, & fit in instanti, ideo impossibile est partes motus augumenti sibi inuicem continuari nisi in instanti, & ita instans esset immediatum instanti, & tempus componeretur ex instantibus: nam minima caro est terminata. primo physi. 34. similiter si continuatio esset in motu augumenti, oporteret ꝙ cuilibet parti sensibili tẽporis corresponderet aliqua magnitudo sensibilis terminata

nata, acquisita i illo tempore, qđ ē contra sensum. nā videmus in anno aliquid augeri per digitalē quātitatem, & illa non potest diuidi in partes tot actu sensibiles, in quot diuiditur annus. nam diffinitio entis sensibilis & terminati in actu est vt tangi possit. ideo non potest aliquis fingere tales partes esse in actu, & correspōdere singulis partibus temporis. sed non sunt a sensu comprehensibiles: quia hoc est contra diffinitionem & terminum entis in actu, qui est vt sit ens tāgibile, vt dicit Cōmen. vbi supra. & ideo Commen. concludit ꝙ continuatio vere non reperitur nisi in motu locali. vnde motus prius dicitur de motu locali. secundo de motu alterationis. postremo autē īter omnes motus est motus augmenti & diminutionis. Sed tūc est difficultas quomodo motus augumenti fiat in tempore: si enim motus iste augumēti fit per acquisitionem quantitatis factā per minima, cum talis acquisitio fiat in instanti, tunc motus augumenti non mensuraretur a tempore. hoc autem videtur esse contra Aristotelem in 4. physi. in tex. cōm. 132. vbi quærit utrum tēpus sit numerus cuiuslibet motus, vel vnius tm̄: & soluēdo dicit, ꝙ est numerus cuiuslibet mot⁹: inquit enim, & nāq; quod generatur & corrumpitur in tempore, & augumentatur & alteratur. Amplius in eodem 4. physi. tex. com. 129. demonstratur ꝙ oē quod mouetur, mouetur ī tēpore. quia in omni motu reperitur velox, & tardum, talia autem tempore mēsurantur. & Aristoteles dicit hoc esse in motu locali. & similiter dicit etiā esse in alijs motibus. Et has difficultates euadere volentes Burleus in 3. physi. & Ioannes Gādauensis in speciali quæstione de motu augumēti dicūt, ꝙ loquēdo de motu augumenti proprie dicti, qui solum in viuentibus reperitur, teste Cōmentatore primo cęli. cō. 22. sumitur dupliciter, vno modo pro conuersione nutrimēti in substantiam alimēti, & alio modo ꝓ extēsione cōsequente materiā sic cōuersam a calore & ab anima ipsius viuentis. & tunc dicunt ꝙ augumentatio proprie non est motus primo modo, tum quia subiectum motus est ens in actu. sed subiectum augumentationis primo modo est prima materia quæ est ens in pura potentia, tum quia terminus motus est accidens. sed terminus augumentationis primo modo sumptę ē forma substātialis: tum quia omnis motus ē cōtinuus: nulla autem talis cōuersio potest esse continua quantūcunq; modica, quoniā sic auctū esset infinitum. sed accipiēdo motum scđo modo, sic motus augumenti est vere motus: quia habet omnes conditiones requisitas ad motum, vt patet discurrenti. Sed contra istam opinionem instat Petrus Pomponatius in speciali tractatu de motu augumēti libro 1. cap. 9. inquit. n. ꝙ sermo istorū est corruptus quia impossibile ē motū augumenti sumi ī prima significatione, quia impossibile est sumere augumentū sine quātitate, quia in intellectu formali augumēti cadit quantitas: q̄ est motus ad quantitatē: sed cōuersio illa nutrimenti intelligit̄ nō intellecta quantitate, vt dicit. n. Ari.

 1 de

1.de gñatione.nutritiuo non importat nisi solã substantiã. tex. cõ. 41.& 12.de anima.tex.cõm.47.ꝙ cibus & augumentatiuũ differunt ratione.nã inquantũ est potentia caro seu substãtia nutrit, inquãtũ autem est potentia quãta caro auget. Quod si dicat, vt asserit, ꝙ illa cõuersio nõ importat simpl'r substantiam, sed substantiã plurem ꝗ sit deperdita, hoc nihil proficit: qa si importat plurem materiã cum quantitas inseparabiliter insequat materiã: sequitur(ſm eos ꝑsertim qui tenent viã Commentatoris ꝙ quantitas est coęterna materię)ꝙ ibi fit etiam plus de quantitate: & tũc nunqd acquisitio illius quãtitatis sit motus verus augumenti: nec ne? patet ꝙ sic, quia habet oẽs cõditiones, quia est ad quãtitatẽ, & est de contrario in contrariũ, & in subiecto in actu: quia quantitas terminata fundat in ente in actu: & tñ non est extensio, vt ipsi fatentur: ꝙ si forte dicatur talem acquisitionem nõ esse verũ motum. Qđ quia deficit sibi successio, sed ẽ subita mutatio in quantitate sicut illuminatio, vel est cõpositum quoddam ex multis nutritionibus inquantum insequuntur gñonẽ substantię: nam ex acquisitione subę acquirit illa quãtitas: quapropter nõ est verus motus. hoc, inquit, nõ satis facit: quia Ari. in 1. de gñatione agit de illa augumentatione ꝗ est motus, & est eadẽ subiecto cum nutritione & sola ratione distingui tur. vnde illę tres conditiones motus augumenti. videlicet ꝙ fiat aliquo extrinseco adueniẽte, & ꝙ sit idem numero ꝙ augetur. & ꝙ quęlibet pars aucti augeatur non possunt cõuenire extensioni, quia extẽsio illa nõ fit aliquo extrinseco adueniente. Et si cõcedatur augumẽtationẽ de qua Arist. loqtur in 1. de gñatione, nõ esse motũ: quę igitur augumentatio erit? Dices, pro extẽsione, sed hoc est falsum: qa illa est cõis viuẽtibus & nõ viuentibus, vt patet. Quod si dicat ꝙ extẽsio vt facta ab aĩa est ꝓpria viuẽtibus, hoc nihil est, quia motus non specificant a causis efficiẽtibus: qa efficiens ẽ de causis extrinsecis motus, ut dicit Cõmen. 5. phy. cõmẽ. 3. Amplius cũ Arist. de tali extensione in 1. de generatione nõ meminerit, videtur Arist. fuisse diminutũ. Amplius seqtur ꝙ nõ erunt tres motus: quia si motus augumẽti est talis extensio, cũ iste nõ termi netur ad quantitatẽ, sed ad qualitatem. erit igit alteratio: raritas enĩ est in qualitate. 7. phy. cõ. 15. & 8. phy. com. 84 & ideo final'r pręfat' doctor concludit ꝙ augumẽtatio non ẽ formal'r extensio, loquendo de vera augumentatione, quę est ĩ viuente: & de qua Philosophus loquitur 1. de generatione. vnde illud membrũ non dr augumẽtatio proprie sed improprie. sed vt asserit, augumẽtatio proprie potest sumi stricte, & minus stricte. Stricte sumit ꝓ acquisitione maioris quãtitatis, quod fieri non potest absq; aduentu quãtitatis extrinsece, ſm quam fit acquisitio maioris loci, vt dicit Philosophus 1. de generatione. tex. cõmẽ. 25. Minus stricte autẽ est acquisitio pluris materiæ, quę pluralitas materiæ non dicit proprię quantitatem, ꝗ maiorẽ locum occupat, vt manifestum est. Et ideo ad argumentum eorũ respon-

spondet, ꝙ illa diuisio non est suffi
ciens. nam augmentatio proprie
nullum illorũ duorũ est neq; con-
uersio neq; extensio, sed est acquisi
tio quantitatis per aduentũ nouæ
materię. Et si dicit ꝙ hęc acqsitio
non est successiua, rñdet conceden
do totum, quia motus non dicitur
vniuoce de omni motu, sed analo
gice. & ideo vera successio & conti
nuitas reperitur in motu locali. vn
de cũ sit coniuncta augmentatio
nutritioni q̃ fit per minima, ideo
nõ potest esse continua etiam per
modicum tẽpus. sed si nutritio di-
citur continua, est quia q̃diu viui-
mus anima uel generat vel dispo-
nit ad generationẽ: & sic auctio po
test dici continua, quia est coniun
cta nutritioni, sed nutritio nõ me-
ruit nomen motus, quia subiectũ
eius est in potentia, & termin⁹ eius
est substantia, neq; est de cõtrario
in contrariũ, quæ sunt conditiones
motus: sed has conditiones habet
motus augumenti. ista sunt dicta
eius. Sed iste vir in contradicẽdo
istis non caret reprehensione, quia
etiam ipse patitur easdẽ angustias.
nam ipse dicit ꝙ augumentatio ꝓ
priè dicta q̃ inuenit in solis viuẽti
bus sumit min⁹ stricte, acqrit mi-
nus stricte & magis stricte, & min⁹
stricte acquirit pcise; p acqsitionẽ
pluris materię, & illud pl⁹ (fm ipm
qui tenet cõtra Auerroem ꝙ dimẽ
sio interminata nõ datur) nõ est p
quantitatẽ. tunc igit reflecto argu
mentũ eius cõtra ipsum, ĩtellectus
augumentationis proprie dictę nõ
potest abstrahere a quantitate, sed
in hoc casu in augumento minus
stricte intellectus abstrahit a quã-
titate, igitur talis transmutatio
non est augumentatio, sed nutri-
tio, quia non terminatur per se ad
quantitatem, sed ad substantiam
materiæ, quod est contra Philoso-
phum primo de gñatione & cor-
ruptione. tex. cõ. 41. & 2. de anima
tex. cõ. 47. vbi ponit differentiam
inter motũ augumẽti, & ipsam nu
tritionem: dicit enim ꝙ sunt vnus
motus fm subiectum, & duo fm
rationem: quia aliquid vt cibus vt
est potentia caro nutrit, sed vt est
potentia caro quanta auget. Di-
ces ꝙ talis modus includit quanti
tatem in potentia, licet non inclu-
dat quantitatẽ in actu. Contra,
quia tunc nõ differret nutritio ab
augumẽtatione, qa termin⁹ actua
lis nutritionis qui ẽ caro, est in po-
tentia quãtus. Amplius, deinde fit
ab eo quod est fm actum, & nõ ab
eo qđ est fm potentiam. 2. physi.
tex. cõm. 11. Amplius, illud quod
actu includitur in diffinitione au-
gumenti, actu intelligit in ea. sed
in diffinitione proprie dicta actu ĩ
cluditur magnitudo: quia Aristo-
teles in libro 1. de generatione nõ
loquitur nisi de augumentatione
proprie dicta, sicut & iste concedit,
& illam diffinit in tex cõm. 30. vbi
dicit ꝙ augumẽtatio est existentis
magnitudinis additamentum, di-
minutio vero minoramentũ. Ecce
quõ actu exprimit magnitudo in ĩ
tellectu ei⁹: & cõfirmat, qa illud qđ
auget ꝓprie est actu quãtũ. & sub
illa ratione est subiectum augu-
menti. confirmat per verba Philo-
sophi in tex. cõ. 30. vbi expresse di „
cit, manifestũ est ꝙ id quod augu- „
mentatio nõ est ex potentia habẽ „
te magnitudinẽ, actu vero nullã.
separatũ enim esset quod cõe: qđ

clarius? Amplius si solutio sua vera esset φ in intellectu augumenti proprie sumpti, debet apparere magnitudo in potentia & nō in actu, tūc soluitur argumentū eius contra Burleum, & Gandauēsem: quia ipsi dicent φ augumētatio proprie dicta in propria significatione, secundū primū membrū, sumitur pro conuersione nutrimenti, inquantū est in potentia ad quantitatē terminatam. & ita argumenta eius nō magis militant contra istos, q̄ contra authorem, sicut vides. Et ideo dicamus ad argumentū eius, quia adducere inconueniens non est soluere, φ nutritio & augumētatio dupliciter considerari possunt, vno modo absolute, alio mō comparādo vnū ad alterum: & tūc dico φ nutritio & augumētatio sunt duæ transmutationes, realr & formalr distinctæ. φ sint formalr distinctę patet ex verbis Aristo. qui dicit φ ratione distinguūtur. φ sint etiā realiter distinctæ, patet, possūt. n. adinuicem separari, quia semper nutrimur, nō autē semper augemur, vt dicitur primo de gñone. tex. cō. 41. & in 2. de anima. Amplius nutritio ē nutritio quia fūdatur in subiecto ente in potētia, & terminatur ad subiectum, sed augumentatio est motus, quia fundatur in ente in actu, & est de cōtrario in cōtrariū, quia a quantitate impfecta ad perfectā. Quod si dicatur φ hoc est cōtra Ari. quia dicit φ sunt unum fm subiectum: igitur sunt idem realiter. Soluitur, φ dicuntur esse vnum fm subiectum, sicut album & dulce, qa lac ē subiectum vtriusq; qualitatis: tñ albedo & dulcedo formaliter & realiter distinguuntur, sic nutritio & augumentatio circa idem obiectū formaliter versantur, tñ distinguūtur re & rōne inter se. cōsiderando igitur sic rationes formales istorum, sic augumētatio proprie dicta nullo mō potest sumi ꝑ illa conuersione nutrimenti precise, immo sic formaliter talis est nutritio. alio mō pōt considerari vt nutritio ordinatur ad augumētationē; quia cū augumētatio inter alias conditiones requirit φ fiat ex aliquo adueniente ab extrinseco, sic præsupponit necessario nutritionem, & sic nutritio illa sub ratione qua ordinatur ad augumētationē, potest dici augumētatio proprie in prima significatione. sicut Arist. dicit in simili in 2. physi. tex. cōm. 14. φ generatio dr̄ natura, quia est via in naturā. vnde sicut scribit Com. in 3. cęli cō. 9. φ comparatio est accidens separabile a re: res autem non semper separatur a se, secundum enim, φ est respectiuū habet dispositiones contrarias & infinitas: & secundū, quód est essentia non habet nisi vnum, & est quasi essentia eius: & ita licet conuersio nutrimenti absolute non includat quantitatem, in se consideratā: tamen nutritio, vt est pręparatio ad augumētum, includit quantitatem nō intrinsece, sed terminatiue & extrinsece. & iste est intellectus Burlei & Ioannis. Pro solutione aliorum argumentorum eius pręsuppono vnū, φ duplex est extensio magnitudinis, vna quæ fit ex aliquo ingrediente. alia vero quæ nullo ingrediente fit, vt potest colligi ex quarto physice auscultationis in textu commenti. 63. puta illa quæ fit ex alteratione. & tunc dico φ est magna

magna differentia inter istas duas extensiones, tum quia illa quæ fit ex aliquo ingrediente, dicitur proprie & vere augmentatio, & est in rebus viuentibus. & fit secundum omnes partes, sed illa quæ fit ex simplici alteratione, aut per accumulationem est in rebus inanimatis: licet nihil prohibeat ꝙ etiam talis inanimatis contingere possit: &talis vt scribit Cõmentator in.4. physicorum in cõmento.63. dicitur additio, non augmentum; & non fit secundum omnes partes corporis. etiam est alia differentia, quia augmentum vel extensio facta aliquo ingrediente terminatur per se, & principaliter ad quantitatem, sed ad qualitatem terminatur per accidens seu cõsecutiue; sed extensio quæ fit per simplicem alterationẽ, principaliter terminatur ad raritatem quę est qualitas, & secundario ad quantitatem, sicut expresse dicit Cõmentator ꝙ rarum & densum sunt contraria in quantitate.i.consecutiue, quod ostenditur ex verbis eius, quæ immediate subnectit, inquit enim cum trãslatio de raritate in densitatem sit trãslatio de maiori magnitudine ad minorem, ꝙ autem detur extensio aliqua quæ primo terminatur ad magnitudinem & per accidẽs, aut secundario ad raritatem, & ꝙ ista fit in viuentibus tantum, apparet expresse ex sententia Auerrois in. primo de generatione & corruptione cõmento.38. vbi expresse ponit modum quo fit vera augmentatio in viuentibus. inquit enim, aut dicemus ꝙ in membro naturaliter est causa extensionis in omnes dimensiones, qua propter accidit ei raritas: & illa humiditas cibalis diuidit se in omnibus partibus eius, scilicet in minimis foraminibus, quando illa foramina extendunt, & quando fuerint impleta illa humiditate, transmutatur illa humiditas in partes carneas minimas, & applicabit se illis, & iterum contingent in illis partibus carnosis nouis foramina minima, & cum membra iterum extendentur rarefient omnia illa foramina, & implebuntur per humiditatem cibalem per virtutem attractiuam, & cũ calor coagulauerit illam reuertetur in carnem & os, deinde tertio rarefiet, & sic erit cremẽtum membri augumentati. Amplius ꝙ detur extensio quæ proprie terminatur, & primo ad quantitatem & nõ ad qualitatem patet ex. 8. physicorum in tex.cõmen.32. vbi Aristoteles loquitur de secunda potentia essentiali, & accidentali: & dat exẽplum in substantia: de aqua, quæ dicitur esse in potentia leuis & de aere: & similiter dat exemplum de qualitate vt de scientia: similiter ponit exemplum in quantitate dicens, & quãtum extenditur nisi aliquid prohibeat vbi sanctus Thomas dicit ꝙ similiter est in motu quantitatis: quia ex quo facta est additio ad quantum, statim sequitur extensio in corpore augumentabili, vbi patet ꝙ loquitur de vero augumento. Ex quibus verbis elicitur manifeste ꝙ causa extensionis quę est in membris.s.anima & virtus animę, principaliter operatur illam extensionem secundum omnes dimensiones, secundum videlicet longitudinem, latitudinẽ, & ꝓfunditatẽ: licet vt dicit Cõm.5. meta-

metaphy. principaliter respicit longitudinem, secundo latitudinem, & postremo profunditatem, vt patet in cômen. 1. manifestum est autem ꝙ istæ dimensiones, ad quas terminatur ista extensio, sunt magnitudines, vt patet in principio primi de cœlo. tex. cômen. 2. & in. 5. metaphy. commen. & tex. 18. in capitulo de quanto, & ad talem extensionem consequitur raritas in membro ex generatione nouorum foraminũ. Ex quo patet alia differentia adhuc ꝙ ista extensio quæ fit ex aliquo extrinseco, & fit secundum omnem dimensionem. videlicet secũdum longitudinem, latitudinem, & profunditatem secundum proportionem naturæ cognitam: sed extensio illa quæ acquiritur per rarefactionem, non credo ꝙ fiat secundum omnem dimensionem: tum quia videmus ꝙ si corrigia rarefiat: fit maior extensio in longitudine, & tunc diminuitur in latitudine, vt patet ex experimento: tum quia Cômentator in. 4. methrorũ in summa, quando loquitur Philosophus de latificabili dicit, ꝙ plumbũ ex vna verberatione mouetur secundum omnem dimensionem, sed augetur in longitudine & latitudine, & diminuitur in profunditate: & tu vide frater, Aristotelem in. 4. metheororum in tex. commen. 30. vsq; ad finem, vbi loquitur de cômunibus passionibus mixtorum ꝙ inuenies verum esse quod diximus, ꝙ talia mixta non possunt secundum omnem dimẽsionem augeri, vel diminui per viam condẽsationis, & rarefactionis, vt patet de impressibili, descissibili, & truncabili, & de alijs multis, & cum hoc est sententia Commentatoris. 4. physi. com. 63. ꝙ additio non fit secundum omnes partes corporis: vidəmus hoc ẽt in rarefactione mixti, ꝙ licet augeatur ẜm longitudinem, videtur diminui in profunditate. Amplius dato ꝙ aliquod inanimatum ẜm omnes tres dimensiones augeri possẽt: tamen adhuc differt ab augumento animatorum: quia tale est secundum proportionalitatem naturalem: vt dicit Auicenna in loco prçallegato, & ita non est in corporibus inanimatis. Sed dato ꝙ ista extensio per viam rarefactionis in inanimatis fieri possit, secundum omnem extensionem omnium trium diametrorum, adhuc differt ab illa extensione animatorum, quę principaliter terminatur ad dimensiones terminatas specie distinctas ab illis, ad quas terminatur rarefactio in animatis corporibus. Vnde mirum est per vitam meam, quomõ iste bonus vir ita manifeste errat in hoc ꝙ dicit istas extensiones terminari ad eosdem terminos, quasi dimensio inquãtum dimensio absolute sit terminus augumenti naturalis. in quo enim differret, ergo augumentum mathematicum a naturali? cum Aristoteles expresse reclamat in 2. physi. lineas, corpora, & puncta cõsiderari à naturali, vt sunt termini physici corpis. vn, de augumentatio est ad qõnẽ sensibilem, vt est terminus naturalis corporis & Cômentator. 1. de generatione. com. 38. non augetur inquãtũ est quantum, sed inquãtum est quantum habens formã. vnde accidẽtia terminata cũ insequantur

quantur formam sunt distincta ex distinctione formarum, vt dicit Cōmen. in libro de substãtia orb. & 1. de aīa. cō. 53. mēbra cerui nō distinguūtur à mēbris leonis, nisi qa aīa distinguitur ab aīa, & hoc nō solū est in spēbus, verūetiam & indiuiduis spērū. dicit enī Arist 12. metaphy. tex. cō. 27. ꝙ vnumquod que indiuiduum habet ꝓpriā materiā & ꝓpriam formā: & per con sequens habet accñtia indiuidualia propria, quæ sm Porphiriū impossibile ē ꝙ habeat vnus & alter. & Auicenna dicit in caplo de complexionibus ī pīo canone, ꝙ deus gloriosus dat vnicuiq; īdiuiduo cōplexionē ꝓpriam, in qua cōicare aliud est impossibile. immo iste vir contradicit suę doctrinę: quia in fine primi libri dicit, ꝙ ad vnitatem numeralē cōpositi reqritur vnitas formę, & ad vnitatem formę requiritur vnitas agētis. Vnde Socrates fm ipsum non potuit generari ab alio q̄ a patre suo. vbi patet ꝙ vult ex causis extrinsecis posse eē distinctionem in effectibus, & ideo non constat sibi in scribendo, sed fert sicut nauis agitata ventis. Quod si dicat quod secus est de efficientibus in specie: quia talia non diuersificant spēm: contra sicut vniuersaliū causę sunt vniuersales, sic particulariū causę sunt particulares; igitur sicut efficientia numero distincta causant distinctionē numeralem, sic & q̄ specie distinguūtur. Amplius licet efficiens ī motu quando nō est finis non diuersificat motum: tum qñ vnum cōtrariorum est efficiens & finis motus, tunc diuersa efficientia diuersificant motum & effectum, sicut qñ calidum ex frigido generat calidū & econtra, talia sunt efficientia specie distincta, & motus, isti sunt specie distincti. & quia. 3. physi. tex. com. 17. semper existimabitur aliqua species mouens, licet quantitas proprie nō sit de principijs actiuis, quia tamen quantum generat quantum sibi simile in specie, & forma quantitatis terminatæ, sic potest dici ꝙ extensiones animatorum specie distinguuntur, vt fiunt ab anima, ab illis, quę fiunt a natura in rebus animatis. Dicamus ergo ꝙ motus augumenti si dicitur fieri per minima est ratione nutritionis, quæ est præuia ad verum motum, qui formaliter est illa extensio ad omnem dimensionē factam ab anima, ad quam sequitur raritas, vt dixi, & ille motus fit in tempore: aliter motus augumenti si non fieret formaliter in tempore non esset verus motus. vnde Commen. 5. phy. com. 21. vult ꝙ diffinitio data de motu in. 3. phy. non verificatur de trāsmutatione, quæ est in substantia: & reddit causam, qa forma est indiuisibilis & transmutatio est de non esse. Ecce igitur ꝙ de ratione & conditione motus est vt forma sit diuisibilis. i. diuisibiliter acquisibilis & nō per minima, quia etiā forma substantialis quæ est vere substantia, per minima acquiritur. Sed dices, quare Cōmentator dicit ꝙ continuatio nō apparet in motu augumēti sicut in motu locali? Respondet, ꝙ Cōm. seipsum declarat, & mirū est per vitam meā, quō viri isti allucinati sunt in hac re. Nam Commētator inquit, ī motu enim locali id qđ mouet a principio mot' vsq; ad fine, nō īter

Obiectio.

Solutio.

poni...

ponitur quies:& ideo continuatio est manifestior in eo: sed motus augumenti de initio motus vsque ad finem componitur ex pluribus motibus,& ex pluribus quietibus, ꝙ si augumentatio vt distinguitur formaliter a nutritione,fieret per minima quæ in instanti acquirũtur, motus augumenti componeretur non ex motibus, sed ex mutatis, & ideo dicamus ꝙ Cõment. est adeo clarus, ꝙ clarior esse nequit. Nam non est dubium ꝙ Commentator loquitur de motu augumenti, qui est in rebus viuentibus, quia talis fit ꝑ mutationẽ quæ fit ꝑ minima: patet autem ꝙ talis augumentatio est a quãtitate impfecta, ad q̃titatẽ pfectam. vnde motus augumẽti cõpletus in homine perficitur vsque ad. 25. annos: patet autem ꝙ cum talis motus necessario requirat aduentum nouę materiæ,quę materia transfertur substantialiter per minima, propter istam rationem contingit augumento inquantum augumentum est motus, vt non possit esse vnus numero & continuus a principio motus vsque ad finem. vnde si per possibile fieri posset, vt augumentatio hominis fieret non ꝓsupposita nutritione q̃ fit per minima, tunc homo a principio postquam natus fuit vsque ad. 25. annum cõtinue augeretur: sed hoc esse non potest, ꝓp necessariam & essentialem connexionẽ cum nutritione,sed quia motus localis est natura prior omni motu, & mutatione,& non necessario ꝓsupponit aliquam mutationem secum coniunctam,quę fiat in instãti propter quam abscindatur eius continuatio,ideo potest esse vnus, & continuus a principio vsque ad finem; vnde si graue esset in summa distantia a centro, remoto impedimento continue sine interruptione descenderet: non fuit igitur mens Commen. dicere motum augumenti formaliter distinctum a nutritione esse instãtaneum, quia hoc implicat: quia successio in motu,licet non sit de motus quidditate, est tamen de proprietatibus per se insequentibus motum, vt patet in tractatu de tempore. Sed intentio eius fuit ꝙ motus augumenti a principio vsq; ad finem nõ potest fieri sine interruptiõe, sicut potest fieri motus localis: & ideo augumẽtatio completa viuentium fit in tẽpore,& talis augumẽtatio est composita ex pluribus motibus & pluribus quietibus, sicut optime declarant verba Cõmenta. in commen. 38. supra adducta. Amplius quod augumentatio, vt est motus formaliter distinctus a nutritione fiat in tempore, alia ratione ostẽditur: dicit enim Philosophus in primo de generatione & corruptione tex. cõ. 25. vbi ponit differentiam motus augumenti,& motus alterationis, ĩquit enim ꝙ illud quod alteratur, „ non de necessitate mutat locum, „ sed illud quod augetur & diminuitur mutat locum, aliter tamẽ quã „ id quod fertur ꝙ vniuersum mutat locum, sed quod augetur est sicut quod deducitur, non quemadmodum quæ spherę: hę enim in simili loco transmutantur manente toto. quæ autem eius ꝙ augetur semper in ampliorem locum: in minorem eius quod diminuitur. si igitur partes eius q̃d augetur semper in ampliorem locum mouentur,

tur,hoc autem non potest esse nisi in tempore, quia non potest aliqd in ampliorem locum mutari sine tempore,sed hoc est dum augetur. igitur augumentatio est in tempore per quam per se primo acquiritur quantitas in eo ꝙ augetur & ꝑ accidens amplior locus, & ista est veritas. Nec videlicet si aliquis dicat ꝙ augmentatio est in instanti: sed si id quod augetur dicitur augeri in tempore est ratione motus præcedentis, sicut etiam similiter dicim⁹ ꝙ id quod generatur dr̄ generari in tpe,& id quod corrumpit̃ corrumpitur in tempore. Hoc nō soluit,quia licet generatio & corruptio possunt dici fieri in tempore ẽ merito quo sunt termini immediate cōsequentes alterationem quæ est verus motus & successiuus, sed de augumento hoc non potest dici:quia motus augumenti immediate sequitur nutritionem quæ non est motus, sed mutatio. Dices,erit ratione alterationis quę ꝑcedit nutritionem. Sed hoc est maius absurdum, quia pariformiter relatio dici posset acquiri per motum in tempore illo modo. vnde Commentator. 8. physi.commen. 73. motus sequitur motum per accidens,sicut illuminatio motū candelę,aut quia vnus est perfectio alterius:& sic motus augumēti sequitur nutritionem tanquam perfectio eius, licet nutritio non sit vere motus. Et ex his intelligis differentiam inter motum localem & alios motus in continuatione, qa continuatio,vt dicit Cōmentator. 6. physi.commen. 74. est manifesta per se,quia impossibile est aliquam partem eius fieri subito: sed in alijs motibus habet difficultatẽ, vtrum aliqua pars eorum fiat subito,videtur enim ꝙ aliqua pars fieri possit subito,& hoc dicit propter augumentationem: quia cum augumentatio sit motus ad quantitatem per acquisitionem nouę materię, acquisitio nouę materię est pars motus augumenti saltem ex connotato: & quia illa acquisitio fit per nutritionem & per minima: & ratio eius est ꝙ fiat in instanti, sic quo ad illud dicit̃ fieri subito, sed quo ad suū formale ꝙ est extēsio illius acquisitæ materię,& iam conuersę in omnem dimensionẽ, sic est in tempore, & ita est de illis alterationibus,quæ sunt connexę cum mutationibus subditis, sed quia motus localis non necessario requirit aliquam mutationem subitam quę sit pars eius,ideo continuatio eius est manifesta a principio vsque ad finem. & animaduerte ꝙ vt supradixi, augumentatio completa viuentis fit in tempore, licet non continue, sed cum interruptione modo declarato, similiter potest dici ꝙ id quod generat̃, generatur in tempore, loquendo de generatione completa quæ fit per minima: & ita etiam potest dici de corruptione viuentium,si est verum dictum Aristo. in 2. de partibus animalium,& in.3.quod cor est primum quod viuit, & est vltimum quod moritur,& non solum ratione alterationis prçuię, verum quia talis generatio completa fit ex pluribus motibus & ex plurib⁹ quietibus, sicut de augumentatione completa. Vnde vt bene intelligas,scire debes ꝙ quemadmodū generatio diuersimode inuenitur

diffinita

diffinita ab Arist.sic est de augmentatione: nam aliter generatio diffinitur in primo physic. & aliter in primo de generatione, & aliter in 4.metheororũ,& aliter in libro de morte & vita: cum.n ordo doctrinæ sit ab vniuersaliorib⁹, & sermo libri phy.est prior in ordine, & est sermo vl'is,ibi diffinit' generatio in vl'i,vt respicit,tã substantiam,q̃ accidentia: nam vt dicit Philosoph⁹ 1.physi.tex.cõ.57.intentio eius in illo libro est inuestigare principia oĩs gñonis.vbi Cõmen.exponit, ꝙ per cõem generationem intelligit gñonem quæ est in substãtia & in oĩbus prædicamentis,& de substãtia generationem,quę est cõis quatuor corporibus.s.igni,aeri, aquæ, & terræ, & corporib⁹ cõpositis, & vniuersaliter gñationem vnius ex vno,sed gñonem vnius ex plurib⁹ perscrutanda est in lib.de gñatione,& sic exponit etiã Them. & iõ ibi diffinitur gño ꝙ est trãsitio ex non esse ad esse.in libro aũt de generatione & corruptione diffinit', gño conueniens elementis,quia liber ille dr̃ de elementis. 2.de anima.tex.cõ.117.& sic diffinitur in tex.cõ.23.& 24. generatio est trãsmutatio totius in totum,nullo sensibile remanente,vt subiecto, licet ẽt in fine primi de generatione inuestigetur modus gñonis,quo vnũ fit ex pluribus. sed ista rectius dicit' mixtio quàm generatio,vt ibidem declaratur.& sic concorda dictum Commentatoris in prę̨allegata authoritate primi physico.commen. 57. Tertio diffinitur generatio, vt est communis corporibus mixtis in animatis & inanimatis sub ratione generali: & sic diffinitur in quarto metheororum in tex. commen.2.vbi dicitur, est autem simplex generatio & naturalis permutatio ab his virtutibus,cũ habeant rationem ex subiecta materia vnicuiq; naturæ,generant aũt calidũ, & frigidum obtinentia materiam. Quarto diffinitur gño propria viuentium quatenus viuẽtia sunt, in libro de morte & vita. vbi dicit',generatio est prima participatio aĩæ in calido nãli, & vita est eius permansio.sic scire debes,quòd augumentatio diffinita in quinto physicor. sumitur vniuersaliori modo quàm in libro de generatione, & corruptione, quia ibi solum consideratur, vt est motus factus in subiecto ente in actu de quantitate imperfecta ad quantitatem perfectam,non cõsiderando aliquam aliam rationem: & ita est illa diffinitio cõmunis & vniuersalis. vnde etiam in primo cęli Aristoteles isto modo loquitur de augumentatione vniuersaliter in tex.cõ.21. vbi dicitur: fm passionem aũt quęcunq; transmutantur physicorum corporum habentia omnia,& augumentum & decrementum, puta animalium corporum & partes ipsorum, & plantarum, similiter & elementorum. vnde Commẽtator ibidem cõm.22.distinguit ꝙ additio in quantitate, & diminutio sumitur tribus modis,aut fm augumentum verum,& diminutionem veram. & hoc tãtum inuenitur in plantis, & animalibus, aut secundum alterationem,vt accidit aeri, & aquę cum inspissantur,qđ fiunt minoris quantitatis. aut tertio fm accumulationem,vt est in muro, vel in aceruo lapidum,vel vt habet alia

alia litera, vt est in mineris, sed augumentatio in libro de generatione & corruptione, diffinitur in propria significatione, & est acquisitio maioris quantitatis per ingressum nouæ materiæ. Et quia talis augmentatio connotat in suo intellectu, & necessario præsupponit talem nouæ materiæ appositioné, quæ fieri aliter non potest nisi per mutationé, ideo est necessario motus augumenti merito eius annexus mutationi. i. nutritioni, licet ratione sui intellectus formalis, qui est extensio illa, iam additæ, & conuersæ materiæ in omnem dimensionem fit veræ motus, & in tempore fiat. & ita est etiam de alterationis terminis ad generationem veram, & corruptionem verá, quæ sunt instantaneę mutationes, ꝙ tales non possunt cōmputari cū subsequētibus, sed alteratio ad quam non sequitur mutatio, nil prohibet vt possit esse continua a principio vsq; ad finem, vnde Cōm. non dicit vniuersaliter de omni alteratione esse simile, sicut de augumento, sed dicit de quibusdam. sed de augumentatione proprie dicta est vniuersaliter verum, propter causam eius assignatam. quia talis intellectu eius importat illam acquisitionem nouæ materiæ, quæ aliter esse nō potest, q̄ per veram mutationem, quę per minima fit, & in instanti quod non est de intellectu alterationis inquantum alteratio est, licet illud contingere possit, & sic intelligis verba commēti 23. octaui physicorum, vbi dicit. & ex hoc apparet bene illud, quod dicit Alpharabius in principio sui libri de entibus transmutabilibus, scilicet quòd de diffinitione motus apparet continuatio in motu, in vniuersali est sermo non verus, sed non apparet hoc nisi in motibus localibus de quib' dicitur hoc nomen principaliter. In alijs auté in quibusdam apparet continuatio, scilicet vt partes eorum inueniãtur distinctę abinuicem, & in quibusdam non apparet hoc, quia partes eorum non inueniuntur secundum illum modum. Vnde sic etiam tollitur contradictio in cō. 23. & in com. 6. tertij physic. quia dicit in commen. 6. ibi ꝙ ex diffinitione motus apparet cōtinuatio in motu, & hic commen. 23. dicit, ꝙ Alpharabius dicens hoc, non dicit verum. Sed soluitur, quia Alpharabius dicit ex diffinitione motus apparere in vniuersali continuationem inueniri in omni motu, sed Comment. dicit, quòd solum ex illa diffinitione continuatio est manifesta in motu locali, quod est primum analogatum sub illa diffinitione, qa in illo apparet à principio motus vsque ad finem esse continuationem, sed in alijs motibus hoc latet, vtrum à principio vsque ad finem possint continuari, nam quando motus quiescit, tunc motus est perfectio eius, quod est in actu, & quia motus annexi mutationibus, necessario merito mutationis quæ fit in instanti quiescunt, hinc est, quòd omnis augumentatio viuentis, & omnis alteratio annexa, necessario mutationi non potest esse continua à principio vsq; ad finem, & ista est mēs Auer. ni fallor. Qđ aūt dixit Caietanus, augumentationem fieri per cōuersionem nutrimenti, & ꝙ primum

mum minimũ acquiritur in instã ti, sed subsequens conuersio nutrimenti cum maiori quantitate sit successiua, & sit verus motus continuus, frustra ẽ, quia Cõmen. in. 1. de generatione & corruptione. cõ. 38. vbi ponit modum quõ fiat augumentatio propria viuentis vniformiter loquitur de primo, secundo, & tertio minimo, vt poteris videre, & cum hoc contradicit Cõmentatori, quia si augumentatio propriæ quę motus est illa successiua conuersio, & illa per illum est uere motus continuus a principio vsque ad finem, igitur vera augumentatio est motus continuus a principio vsque ad finem, & Commentator dicit oppositum, quare contradicit Auer. manifeste in via eius. Nec valet ratio Pomponatij aduersus istam determinationem in primo libro. cap. 14. vbi dicit, ꝙ illa extensio non potest esse vere augumẽtatio, quia hoc supra dicit se improbasse, tum etiam qa dicit hanc opinionem manifeste contradicere Arist. in primo de generatione. tex. com. 41. vbi dicit: ꝙ nutritio & augumentum sunt idẽ subiecto, sed differunt ratione, qua enim acquiritur substantia, est nutritio, qua quantitas, est auctio. Quid expressius? vult igitur Arist. simul nutriri & augeri, & dum nutritur acquiritur substantia, dum augetur quantitas. Vnde sic scribitur in tex. 41. ſm igitur ꝙ potentia vtrunq;. videlicet quanta caro auget, quid est enim quantam oportet generari & carnem, secundum id enim ꝙ solum substantia caro nutrit, etenim sic differunt cibus & augumentatiuum. Sed in veritate iste homo grauiter fallitur, vnde enim valet, nutritio & augumẽtatio sunt idem subiecto, igitur simul aliquid nutritur & augetur? patet enim hoc in pluribus habere instantiam, nam album & dulce sunt idem subiecto, quia in eodem lacte est vtraque qualitas, igitur si album actu videtur in lacte dulce simul gustare, valet ne ista cõsequẽtia? eo magis ꝙ ipse in ca. 15. immediate post. 14. declarat ꝙ Aristo. istomet modo intellexit nutritionem & augumentum esse idem subiecto, non ꝙ sint vnus motus, aut vna trasmutatio realiter, sed sunt duæ transmutationes & re & ratione distinctę, sed dicuntur vnum subiecto pro quanto versantur, idem materialiter, sicut inquit dicimus album & dulce esse idem subiecto, non ꝙ sint vna realiter albedo & dulcedo, sed qa sunt in eodem lacte, modo argumentũ militat. Amplꝰ quomodo ex hoc habeť ꝙ nutritio & augumẽtum simul sunt, cum Arist. in eodẽ tex. dicat oppositum? quia inquit qđ quandiu saluatur aliquid nutriť, sed non augetur. Vnde non vidit Auicen. in summa de virtutibus, in cap. de virtutibus ministratis naturalibus, vbi dicit. ꝙ nutritiua virtꝰ crescitiuę virtuti deseruit, eo quod nutritiua quandoq; affert nutritiones ei ꝙ dissoluitur æquale, quandoq; minus, quandoq; plus, sed crescitiua non erit nisi quod cum ingreditur plus fuerit eo ꝙ dissoluiť, & ostendens non quamlibet additionem esse verum augumentum, sed secundum tres dimensiones ꝓportionaliter inquit, non tamẽ totum ꝙ totaliter existit est crescitiua,

na, impinguari enim post macredinē in ætate consistentię est istius sectę, non tamen est augumētum. Non enim est augumentum nisi illud quod fm naturalem proportionalitatē in omnibus existat dia metris, quatenus ipsum ad crescentiæ ducat complemētum, deinceps vero post hoc nullo modo est ibi crescētia, & postea parum infra ponit operationes tres virtutis nutritiuæ, vna quarum est permutatio substantialis quā operatur ī nutrimento, & alia est adherentia p quā viuit. Et tertia est assimilatio in accidentibus, vnde istæ operationes possunt separari abinuicem, sicut medici ex sensatis demonstrant ex varijs ægritudinibus. Ecce igit ꝙ prius sunt opationes virtutis nutritiuę, & postea sequitur operatio crescitiuæ. Est.n. ordo inter istas operationes. non igitur fuit mens Arist. ꝙ pro illa mensura pro qua aliquid nutritur pro illa augetur, quia nutritio fiat in instāti, ēt augmentatio esset in instanti, & hoc nunq̄ Arist. neq; Cōm. dixerūt, licet bene Cōm. dicat augumētum rōne nutritionis quā præsupponit eē in instāti, sed non rōne sui, & ab Auicēna nō discrepat Cōm. in fi. cōm. 38. in primo de gnōne & corruptione, vt supra allegaui, & ī cō. 91. sup. 1. lib. cāticę cāticorū Auic.

Motus vnus dr̄ qui non diuidit fm tempus. 5. metaph. tex. com. 8.

Motus & tēpus sunt quāta p accñs. 5. meta. in cap. de quanto, & est in tex. cō. 18. vide in concordātijs.

Motus est cōtinuus & quātus nō, qa id quod mouet, sed quia id fm ꝙ ē cōtinuum & quātum. 5. metaphy. tex. cō. 18. vide in concordātijs.

Motus est ab Arist in. 5. metaphysi. enumeratus inter species quantitatis, quod tamen non fecit in prædicamentis, & vide causam huius. 5. metaph. com. 18.

Motus & tēpus sunt quantitates per se & cōtinuę. Cōm. 5. metaph. cō. 18. vide in concordantijs, quia videtur esse authoritas contra sententiam Aristo. in tex. & forte ista authoritas duxit Burleum in. 3. & 4. physic. ad dicendum motū esse per se quantitatem. Et aduerte, ꝙ Gregorius Arimin. in secundo sententiarum, dist. 2. q. prima, in fine primi artic. dicit, locum istum in Auer. esse deprauatum vitio scriptoris, & male sensit, vt ostendi in concordantis. Et tu vide si placet.

Motus nō est consuetum vt mēsuretur p suam partem, sed p suum spatium, aut per tempus. ibidem.

Motus diffinitio quæ dicit, ꝙ est potētia actiui & passiui inquantū huiusmodi notior est. 3. phy. tex. cō. 23. vbi notat Cōm. in com. ꝙ sunt tres motus diffinitiones. Prima ē, quæ ponitur in tex. com. 6. motus est actus entis in potētia secūdum ꝙ in potētia. Secunda est, motus ē actus mobilis inquantum mobile, quæ ponitur in tertio phy. tex. cō. 16. Tertia est, quæ ponitur in pręsenti tex. 23. & differunt quia ista vltima est notior alijs duabus propter qōnem, vt exponit Cōmen. cōtingētem, vtrum motus sit in motore, aut in moto, sed secūda est notior prima, licet prima magis indicat substantiā motus, vt ēt notauit Cōm. in. 3. phy. in com. 16. & licet multi multa dicant in illo loco, veritas tamē vt mihi videtur est ista, ꝙ secunda q̄ datur per mobile in-

LL quan-

quantũ mobile eſt diffinitio mate nalis,quia ſubiectũ motus formale eſt mobile inquãtum mobile,& nõ eſt ens in potẽtia inquãtum in potẽtia,licet mobile ſit ens in potẽtia,nã ratio illa eſt magis tranſcendens,q̃ nãlis,ſi bñ conſideras, quia aũt ſubiectũ cõparatur ad accñs,ſicut materia,vt dicit Cõm.in cõ. 2. ſuper.4.metaph.ideo illa ſecũda,q̃ magis explicat proximũ,& formale motus ſubiectũ eſt mãlis, & eſt notior,quo ad nos, nã ſcribit Philoſophus in.4.phyſicę auſcultationis.in tex.cõ.104.ꝙ mobile eſt notius motu,quia eſt hoc aliquid, & demõſtratum in actu,& eſt permanẽs. Et idẽ ſcribit Cõm.in.2 phyſ. com.32.vbi dicit, ꝙ motũ eſt notius motu,quo ad nos, ſed diffinitio prima magis demõſtrat eſſentiam,ſeu ſubſtãtiam motus, quia datur per potẽtiam inquãtum potentia, quia aũt ratio potentiæ eſt de cõſtituentibus motus quidditatem,nã Ariſt.venando motus q̃dditatem à priori per diuiſionẽ entis p potentiã,& actũ, & alias diuiſiones,vt patuit in tex.c.3.&.4.cõcludit,ꝙ impoſſe eſt motũ ĩ alio genere collocare, q̃ in gñe actus imperfecti,qui ẽ actus permixtus potentiæ,vt patet in tex.cõ.12.& 14. vñ Cõmen.dicit,ꝙ antiquos latuit iſte actus medius,quia igit̃ quidditas motus in actu imperfecto cõſiſtit,& talis reſultat ex potẽtia permixta cũ actu,ideo potẽtia,quæ apparet in prima diffõne magis pertinet ad motus ſubſtãtiam, & mobile quod apponitur in ſecũda diffinitione magis pertinet ad mãm, & ſic potẽtia dr̃ formalis, & ſecunda mãlis pp cãm prędictã, & ſcda eſt notior quo ad nos,ſed prima ẽ notior,quo ad nãm,& prima ẽ potius metaphyſicalis ſic abſolutẽ cõſiderata,qa oẽs partes eius ſunt termini trãſcendentes. Et ſecunda eſt naturalis,quia datur per mãm ſenſibilẽ, quia per mobile inquãtum mobile. Et iſta fuit cã quę coegit Ariſt.vltra primã ponere ſecundã, quia videbat illã eſſe alterius ſcientiæ,nã vbi metaphyſicus diffiniẽs motũ ponit ens in põa inquãtum in potẽtia,nãlis debet loco eius ponere mobile inquãtum mobile, nã rõ entis in põa inquantum in põa, nõ eſt rõ nãlis, ſed trãſcendens, & iõ videmus Ariſt.in 12.primę philoſophię.in ca.8.venari eãdem diffinitionẽ primã motus pręciſe per eaſdẽ diuiſiones, & vias ſicut fecit hic in.3.ſed ſecundã diffõnem poſitã hic obmiſit, quia videbat iſtã pertinere ad ſpecialẽ artificem. Et nota bene hoc,quia nullus ex antiquis expoſitoribus, nec ex modernis, neq; arabib⁹, neq; gręcis, neq; latinis aĩaduertit ſup hoc.Sed Deo ſit laus illuſtrãti intellm ad ea quę pr̃es nr̃i obmiſerũt.Tertiã aũt diffinitionẽ datã de motu nõ ſolum pp cãm allegatam ab Auer.iudico notiorẽ ſecunda, verũetiam ẽ alia cã,nam motus cũ nõ ſit actus abſciſſus à motore in mobili, ſed eſt depẽdens in tota ſua ſubſtãtia ab ipſo motore,ſicut dicit Cõmẽ. 12. meta. com.41. propterea ſecunda quę datur per ſolũ mobile ẽ diminuta,quia facit ſuſpicari motũ eſſe actũ abſciſſum à motore,cũ in illa nõ appareat niſi mobile,ſed ſecunda quę ponit vtrunq; eſt notior, & magis cõpleta. Vnde mirũ eſt per vitam meã qũo Cõm. in 5.phyſic, dicat

dicat cō.3.motū in sua substantia cōstitui ex tribus causis,mobili ter mino à quo,& terminū ad quem, tanq̄ ex causis intrinsecis, qa motor est de causis extrinsecis,& tps ē de accn̄tibus cōsequentibus motū, sed licet subiectū motus ponatur ī diffōne motus incōpleta,tn̄ in diffinitione notiori, & cōpletiori apparet ēt motor vt dicit philosoph⁹. Amplius licet motus formalr̄ sit ī moto,tn̄ in esse, & conseruari plus dependet à motore,q̄ à moto,vt ipse tenet.12.meta.cō 41.vbi reddit cām,quare in substātijs aliqd possibile ex se non pōt perpetuari ab alio,in accidētibus aūt sicut ē motus,secus est,quia motus ē ens possibile ex se, & nō habet necessitatē essendi nisi à motore, & nō à mobili,quia in cęlo,vt inqt nulla alia est pōa nisi ad quietē. Cęlū.n.inquantū corpus pōt quiescere,vt ipse asserit in.7.phy. cō.2.vnde mobile non est de qdditate motus,sed cadit tanq̄ additū,vt patet cōiter de substātia quæ ponit̄ in diffōne accn̄tis:vt patet.7.meta. tex. cōm. 17. & ideo nō est incōueniens etiā φ in motus diffōne ponat̄ motor. Et cōfirmatur,φ ipse in via sua habet dicere hoc, quia ipse tenet in cōm. magno super primo poste. φ in diffōnibus accn̄tium in quibus cā efficiēs coexistit, debet poni illa cā,sicut dicit de eclipsi in cuius diffinitione ponit̄ interpositio terræ, qa est coexn̄s illi, igit̄ cū motus sit actus nō intercisus, neq; decisus à motore in mobili,sed sit cōtinuus, vr̄ etiā fm̄ sua fundamēta p vitam meā, φ in diffōne cōpleta motus non solum mobile, sed motor debet poni,& hoc teneo.

Motus vr̄ esse de numero cōtrariorū.3.phy.tex. cō. primi. Accidit in hoc maxima cōtrouersia apud Peripateticos de motus qdditate. Arist.n.in principio.3. phy. continuās intētionem ad pręcedētia dicit,φ quia in diffōne naturę posita in secūdo,fuit positus motus. Ideo oportet diffinire motū, & quia in rōne motus cū sit de numero cōtinuorū,ita ēt dicit Cōm.in sua metaph.super.3.phy. φ in diffinitiōe motus apparet cōtinuum,vt vr̄ apparet contrariū,& in rōne cōtinui apparet infinitū,ideo oportet cōsequēter pertractare de cōtinuo,& īfinito,vbi lucidissimus Them. expresse dicit.φ in diffōne motus statim cōtinuitatis mētio hr̄,& Cōm. in cō.6.expresse dicit.φ ex diffōne motus apparet cōtinuatio ī motu. Motus.n.vt dicit Philosophus de earū rerum numero vr̄ esse,quæ videntur esse cōtinuę. Amplius ex cōi hoīum cōsensu,qui Alexādro teste non pōt esse falsus in libro de fato, quia oēs hoīes imaginātur motū esse quātitatem quādam successiuā,& ex hoc sequit̄,φ primū prędicatū,φ est de motus quidditate, ex his quæ sunt proxima suo intellectui sit quantitas cōtinua. Et confirmatur, quia nō est maior ratio de motu quā de tempore,sed tempus est per se quantitas cōtinua. ergo & motus, antecedēs ꝓbabitur, quia.12. metaph.tex.com.29.tempus,aut est idē quod motus,aut est motus passio quędam,& cōfirmat̄, quia Cōm.in 5. metaph. com.18. expresse dicit, φ motus, & tempus sunt quātitates per se. Amplius aūt Cōm.in 4.phy.in cō.99.declarans dictū Philosophi,qūo pri⁹ & poste

rius in motu sunt idē subiecto cū motu, sed differunt ſm esse, inquit, ꝙ prius & posterius, cū fuerint accepta ſm ꝙ sunt in subiecto, tunc erunt partes motus, cum aūt fuerint cōsiderata ſm quidditatem, & diffinitionē, tunc prius, & posteriꝰ erunt, aliud à motu, qm̄ motus est in quantitate, & prius, & posterius sunt ĩ numero, si igitur prius & posterius vt quidditatiue, & ſm diffinitionē cōsiderata differunt motu quia motus est in quātitate, & priꝰ & posterius in numero, igiť motus qdditatiue est quantitas. Ex aduerso aūt vř esse snīa Arist. qui inuestigans à priori quidditatē motus, nō diffinit ipsum per quantitatē. Amplius dubitatur contra motus, diffinitionē, quia bona diffinitio debet cōpetere oībus contentis sub diffinito, sed cum motus diffinitus. in. 3. sit in quatuor prædicamentis, vt patet. 3. phy. tex. cō. 4. illa aūt diffinitio nō cōpetit motui ĩ substātia, quia ibi nō est perfectio diminuta. Motus. n. vt dicit Com. 3. phy. com. 4. motus nihil aliud ē nisi gn̄atio partis post partem, donec tota forma perficiať, & sit in actu, sed hoc nō reperiť in for̄a substātiali, quia illa nō recipit magis, neq; minus, vt patet ex ꝑdicamentis. Amplius illa diffō dať p ignotiora, quia ens in pōa inquātum ĩ pōa sunt ignotiora motu. Si dicať, saltē secūda diffinitio est melior q̄ datur p mobile. Sed cōtra, quia datur p ęque ignotū. forte dices, tertia notior est. contra, quia datur per cām extrinsecam, sed in diffinitionibus rerū nō debēt poni causæ extrinsecæ, vt tenet Cōm. in cō. magno super primo poster. com. 35. Et cōfirmatur p Cōm. 5. phy. cō. 5. vbi dicit. ꝙ motus in sua substātia ex tribus integrať mobili, termino à quo, & termino ad quem. Motor. n. est de causis extrinsecis, & tēpus de cōsequentibus motū. Amplius frustra fit p plura, quod pōt fieri p pauciora, sed prima diffō sufficit, q̄ dicit motū esse actū entis in pōa inquātum in pōa. Quare igiť posuit aliā, ꝙ est actus mobilis inquātum mobile, ita ꝙ loco potētiæ inquātum in pōa posuit mobile inquātum mobile. Vide de hoc Alexādrum & Them. super tex. 16. Et cōfirmatur, quia vnius rei vna est diffō. Ad oppositum est Philosophus. Primo videamus, an motus sit p se quātitas, vt tāgit primū argumētum. Burleus tenet partē affirmatiuā, pp authoritatem Cōm. 5. metaph. tex. c. 18. Vnde dicit, ꝙ motus sumitur tripliciter, pro forma fluēte, & sic nō est per se quantitas, quia vt sic est in quatuor prædicamētis, pro fluxu formæ, & sic ē ĩ prædicamēto passionis, & pro duratione illius fluxus, & sic est quantitas successiua diuisibilis ſm lōgitudinē ad diuisionem tpis, & diuisibilis ſm oēm dimensionem ad diuisionē mobilis, sed vt dixi, in qōne de tēporis quidditate. Ista opinio Burlei contradicit Aristo. in. 5. meta. qui dicit, motum esse quantum per accn̄s. Amplius tūc Cōm. fuisset diminutus si istā acceptionem motus neglexit. Gregorius Arimin. in secūdo sn̄iarum dist. 2. q. 1. in fine primi art. dicit authoritatem Cōmen. in. 5. metaph. esse vitio scriptoris deprauatam, & deficit vna negatio, quia debet stare, ꝙ motus, & tempus nō sunt per se quan-

Primus articul.

quantitates,aliter Cōmen.contradiceret Ari.& confirmat hoc,quia vterq; ponit,ꝙ motus est diuisibilis propter spatiū & tēpus propter motū,& ex cōsequenti sequitur ꝙ vtrunq; sit quantū per accidēs,nec pōt. vt inquit glosari dictū Cōm. quod sumit motū pro tempore, vt quidā glosant,quia Cōm.loquitur in numero plurali,quia dicit, ꝙ tēpus & mot⁹ sunt quātitates per se, & cōtinuę. Sed tūc remanet maxima difficultas,quia quicquid sit de motu cū tēpus sit per se species quātitatis cōtinuæ,vt patet in prædicamētis,vr ꝙ Arist. sibi cōtradicat. Amplius qūo dicit Gregorius vitium fuisse scriptoris quā Cōm. seipsum ibi declaret. Vnde videt mihi sententiam Cōm. istam fuisse ꝙ aliqua sunt quātitates p se duobus modis. vno mō substātialiter, & in primo mō dicēdi per se, sicut est magnitudo, & numerus. alio mō aliqua dñr quātitates per se,secundo mō pro quāto accidunt rebus quæ sunt quātitates per se,& p suā substātiam, vnde quia motus cōsequitur magnitudinē, quę magnitudo p suā substātiam est quātitas quidditatiue, & in primo mō sic motus ē quātitas per se,,p quanto est passio veri quāti, & hoc stat cū tex.ꝙ sit quātum per accñs ipse motus,vt ly p accidēs,distinguitur cōtra per se,primo mō, sed non vt distinguit contra p se secūdo mō.

Sed dices,quid de tpe cum tempus nō possit dici quātum p se illo mō,quia cōsequitur motū, & motus nō est quātitas p suā substantiā,seu qdditatē p ipsum? Et ita vr esse cōtradictio I paruo spatio. Dico,ꝙ ēt tēpus dr quātum per accñs rōne magnitudinis,quia tps cōsequitur magnitudinē mediāte motu,quia quicquid ē cā causę, est cā causati. Vnde vide frater mi,verba cōmenti, qđ dicit, ꝙ ista.s. motus, & tps sunt quāta p accñs, quia motus cōsequit p se magnitudinem, & diuidit per diuisionē eius, & tps cōsequitur motū. Vñ non dicit Cōment.esse quātum per se, quia cōsequit illud qđ est essētialiter quātitas Imediate,sed hoc est mediāte motu. Et ista sine dubio est via Cōmēt.vnde si motus, & tps sunt quātitates p se,est secundo mō non primo,& quidditatiue,& illo mō sunt quātitates per accñs, vt ly p accñs, distinguitur cōtra quidditatē,sicut ēt notaui I cōtradictionibus. Secundū istā viam Cōm.dic ad argumentū illud de cōi cōsensu, ꝙ non est falsum,quia motus est quātitas p se. scđo modo,& sic illa imaginatio est vera. Sed tūc est difficultas, quia vr esse in primo,quia est pdicatio formalis in abstracto,q̄ non pōt esse vera, nisi in primo mō, vt bene deducit Scotus & formalizantes,& cōfirmat,quia est predicatio superioris de Iferiori,vt p se patet. Rñdet primo negando illud dictū Scoti vrliter. Sed cōtra,quia Aris.in 4.phy.arguit cōtra antiquos dicentes motū esse formaliter, vt patet in tex.cō.95.& 96. si aūt ista p te motus est,p se quātitas est formalis,& est vera, quia est passio quātitatis per se, sic ista absolute posset concedi,tēpus motus est per se, quia est per se passio motus,& hoc Aris.cōcedit.12.meta.com.& tex. 29.vbi dicit. ꝙ tēpus,aut est mot⁹, aut est motus passio quædam,cum aūt disiunctiua vera detur p mem

bra opposita refert dicere tp̄s esse p se motū,& dicere, ꝙ sit motus passio quędā,& ita si illa pōt cōcedi p Cōm. ita sequeret, ꝙ & ista. & ita nulla esset prorsus dr̄ia inter istam & illā cōtra Philosophū, & Cōm. vn̄ Cōm.4.physi.com.98. dicit, ꝙ accn̄tia motus sunt multa, quorū vnū est tp̄s, vnde bene ista cōcedit, tp̄s est passio motus: sed illa absolute est falsa. tēpus est motus, quia cū sit formalis,& in abstracto si esset vera nō esset nisi in primo mō. Cōfirmatur. quia Arist. 3. phys. ex eadē cā in tex.cō.22. dicit. ꝙ oīno, & propriè, neq, doctio cū disciplina idē, neq; actio cū passione, & rō est, quia licet possit cōcedi, ꝙ actio & passio sunt idē subiecto, qa motus, vt ibi dr̄, cui insunt hæc est vn⁹ & idē, vel melius, licet agere, & pati sunt idē rōne motus, vel moueri, cui illa insunt. Actio tn̄, & passio nō sunt eadē, quia talia abstrahūt à subiecto, vn̄ identitas ex subiecto est idētitas p accidēs, sicut ista est vera per accn̄s, albū est. Sed ſm græcos expositores,& melius iudicio meo aliter est dicendum. v3. ꝙ secus est de motu, sec⁹ de tempore, motus enim ſm gręcos nō est per se in aliquo prædicamento, sed est tanquā via, vnde quidditas motus nihil aliud est q̄ actus imperfect⁹, quia in nullo alio genere potest ordinari, vt dicit Ari. expresse. 3. phy. 13. quia accidens accidenti non accidit, nisi quia ambo eidē accidūt. 5. meta. in ca. de eodem, & est tex. post. 15. & caret cōmento. Et ideo quādo abstractum de abstracto verificatur prædicatione formali dicente, hoc est hoc, nulla alia veritatis cā esse pōt, nisi quia conceptus vnus includit per se, & quidditatiue cōceptum alterius extremi. Et ideo sine dubio oportet pp prædictas causas dicere istā de virtute sermonis in via Cōm. esse falsam, motus est per se quantitas, & tp̄s est p se quātitas, sed debēt reduci ad bonū intellectū. v3. ꝙ sunt passiones rei quæ substātialiter, & quidditatiue & formaliter est quantitas, & illa est magnitudo vt diximus. Ad aliud negatur ſm Cōm. ꝙ est p̄dicatio superioris de inferiori, quia si quātitas esset genus propinquum motus inquātum motus Arist. posuisset illud in diffōne mot⁹, & tūc quātitas quidditatiue p̄dicaret de omni specie motus, & tūc qūo alteratio est per se quātitas, sed est p̄dicatio magis ampli de minus amplo, sicut quantū est magis amplū q̄ quale, & tn̄ ista non est per se in primo mō, quale est quātum. Ad illud quod Arist. dicit, motū eē de numero cōtinuorum. Respondet, ꝙ secus est videri secus est esse. tex. dicit, videtur aūt, ꝙ propterea dixit, ꝙ ſm veritatem quidditatiue motus non est quātitas cōtinua, licet videatur propter immediatam concomitātiam quā habet ad substātiam motus ipsa quātitas continua, & vt scribit Cōm. in tract. de tēpore. in cōm. 95. multotiens existimatur, ꝙ illud quod sequitur rē sit vera res, vnde Cōm. dicit. 3. phy. com. 2. illa quę sequuntur motum quæ sunt propinqua substātia ei⁹ est cōtinuum, vbi patet, ꝙ cōtinuatio est de cōsequentibus essentiam motus, & nō est de cōstituentibus motus quidditatem. Nā quod est ꝓpinquū substātiæ alicuius nō ē substāua eius, licet appareat eē, ꝓpinqui-

pinquitas.n.& similitudo sunt causæ deceptionis, vt dicit beat⁹ Aug. Vnde scias frater mi, vt dicit Cõm. 4.phy.com.98.accñtia motus sunt multa, quia habet quantitatem, & habet qualitatẽ, magnitudo.n.& lõgitudo,& breuitas ptinẽt ad quãtitatẽ motus, & velocitas, & tarditas ad ei⁹ qualitatẽ, vt patet.4.phy. cõ. 95. & prius natura motus est quãtus, q̃ sit qualis, & prius natura accidit motui quãtitas,& qualitas, q̃ tps, quia tẽpus accidit motui in rõne mensuræ mẽsurantis ipsum, & quo ad quãtitatẽ,& quo ad qualitatẽ,& rõ rei mensurabilis psupponitur rõni mẽsuræ,& ꝙ cõtinuatio sit de accidẽtibus motus, apparet ẽt ex.4.phy. in tex.cõm.99.vbi Cõm. expresse dicit, cõtinuationẽ esse vnũ ex accidẽtib⁹ motui, ideo ex diffinitione motus apparet cõtinuatio, quia vere diffõnes hoc habẽt, vt ex eis appareãt accidẽtia cõsequentia, vñ ex illa diffinitione pt apparere quis motus est cõtinuus à principio, vsq; ad finẽ,& quis nõ põt esse cõtinuus, nã in motu locali, hoc est possibile, nõ aũt in motu augumẽti alicuius aucti de principio motus, quo incipit augeri vsq; ad terminũ motus cõpleti,& sic cõtinuatio apparet in descriptione ẽt motus quæ datur per proprietates, non aũt in quidditatiua diffinitione. Ad authoritatem Cõm.in.91. cõ.dico,ꝙ rõ formalis alicuius põt sumi ex descriptione, & à posteriori, & sic dicimus, ꝙ motus ẜm ꝙ quid erat esse sui, differt à priori, & posteriori, quia motus pertinet ad quantitatem, sed prius,& posterius ad numerum, sed nõ loquitur de quod quid erat esse motus à priori,& quo ad naturam, quia illud nõ constituitur per quantitatẽ. Accedit etiam, ꝙ Cõmen. ibi,& Philosophus cõsiderant motũ, vt est mẽsurabilis per tempus,& quia tempus mensurat quantitatẽ accidentem motui,& nõ motus essentiam, vt patet in tex. com.119. sic motus, vt mensurabilis per tẽpus habet suum esse in quãto, & prius, & posterius in numero.

Motus quia est cõtinuus fuit necesse, vt subiectum eius esset cõtinuũ & nõ de natura discreti, causa.n.cõtinuitatis motus est subiectũ eius. 8. phy.commen.40.

Motũ quodlibet est corpus, siue ponatur mouere se, siue moueaẗ ab alio. 8.physic.tex.cõ.40.& fuit demonstratum.in 6.phy. tex. cõ.32.

Mouere se aliquid ẜm ꝙ moueẗ, imposse est in motis, & mouẽtibus, q̃ dñr vniuoce.8.physi.tex. com.40. Scotus in secundo sñiarum.dist.2. q.9.& Grego. Arimi.istum locum perscrutantes cõuenerunt in hoc: ꝙ apud Philosophũ ille motus dicitur vniuocus, quãdo principium effectiuũ motus, & terminus motus sunt eiusdẽ speciei, & rõnis, vt est in motu alterationis, vbi calefaciens p caliditatẽ tanq̃ per principium productũ inducit consimilẽ caliditatẽ, vnde talis motus est vniuocus,& in tali impossibile est, ꝙ aliquid idẽ moueat se, vt clare deducunt, sed est alter motus æquiuocus, sicut dum principium efficiẽs nõ est eiusdẽ rõnis cũ termino motus, sicut est in motu locali, vbi patet, ꝙ terminus motus,& principiũ nõ sunt eiusdem rationis, & asserunt, ꝙ tali motu æquinoco aliqd, vt ẽ in actu virtuali,& idẽ est in potentia

Digressio cõtra Scotũ & Grego.Arim.

tentia

tentia formali pôt localiter moue-re seipsũ, sicut asserũt in via Auer. 4. cęli. cõ. 22. & 3. cęli cõ. 28. quod graue existẽs sursum mouet se, vt ẽ potẽtia deorsum. Est. n. habẽs actũ virtualẽ per quẽ pôt seipsum mo-uere, & est in illo loco in põa for-mali respectu, vbi deorsum, & sic ĩ motu æquiuoco sic intellecto non incõuenit, vt idẽ sit mouẽs seipsũ.

Mirum est qũo viri isti illo mõ allucinẽt in isto loco, nã demõstrõ Arist. ibi est ad probãdum, ꝙ pri-mũ motũ ex se nõ potest seipsum mouere, ita ꝙ idẽ sit, & motũ mo-uens, & motũ, & est de motu locali ꝑcipue illa demrõ, & sic Arist. addu-cit demrõnem in motu ęquiuoco, in quo ſm nos non inconuenit, vt idem moueat seipsum, & sic est ex tra propositũ, ĩmo est contra pro-positũ, sed cã quare isti, & sequaces eorũ in plerisq; cõsimilibus deficie runt in via Peripateticorũ fuerunt causæ quas imponit Auer. Auic. & prima fuit neglectus textuũ, vt pa tet tertio de aĩa. cõ. 30. inquit. n. & causa erroris huius viri, in quo etiã nos fuimus lõgo tpe, fuit quia in-spiciebamus verba expositorũ, & nõ verba Arist. Scda cã fuit quã al-legat. 3. cęli. c. 67. paucitas exerci-tationis ĩ philosophia, & bona cõ-fidẽtia in proprio ingenio. Tertia fuit, quia miscẽt credita cũ nãliter demõstratis, hanc causam allegat Cõm. contra Auicẽ. & Philosophũ cõm. 22. vbi scribit, ſ rmo eius sem per inuenitur medius inter Peripa teticos & loquẽtes. Dicam⁹ igiť cum antiquis expositoribus, & cũ Auerroe præsertim, ꝙ per motum vniuocum intellexit Philosophus motũ proprie dictum, qui reperiť in rebus corporeis, qui motus fuit diffinitus in. 3. physic. vnde inquit Cõm. ĩpossibile est, ꝙ aliquid seip-sum moueat ſm quod mouetur, & hoc est ĩ mouẽtibus, & motis, quę dñr vniuocè. & dixit hoc, quia hoc nõ est impoſe nisi in motoribus, q̃ sunt corpora, aut virtutes in corpo ribus, & subdit, & ideo existimauit Plato, ꝙ mota ex se mouenť à mo-toribus abstractis, & ꝙ mouens se est abstractũ, & ꝙ abstractum est mouens se, sed si hoc fuit ita, tunc motus, & mouere illic dicẽtur ęquĩ uoce cũ motu, qui est hic, qd pro tãto dixit, qui si dicamus entia ab-stracta mouere se, hoc est inquan-tum intelligũt se, sed talis intelle-ctio est motus ęquiuocus, & alteri⁹ rõnis à motu, qui est ĩ corporibus, aut in virtutibus existẽtibus in cor pore, unde in illo cõmen. imponit Platoni, ꝙ ipse posuit tria. primũ, ꝙ prim⁹ motor nõ est corpus, & hoc est verum. secundũ fuit, ꝙ oĩs mo tor, siue fuerit corpus, siue nõ, non mouet nisi moueať eodem modo motus vniuoce, ita ꝙ si prim⁹ mo-tor localiter mouet cęlũ, etiã loca-liter mouetur. tertium, ꝙ intulit ex hoc fuit, ꝙ Plato posuit aĩam esse extra corpus, & eẽ ęternã, quia mo uet seipsam, & Cõm. soluit, ꝙ hoc esset verũ, si aĩa moueret seipsam essentualiter, & moueret seipsã mo tu proprio abstracto, & declarat qs sit iste motus abstractus proprius dicens, scilicet, vt intellectus, & in-tellectum in ea essent idem, vt est declaratũ de primo motore, & de cæteris motoribus abstractis, sed iste motus dicitur ęquiuoce cũ mo tu, qui est à motoribus, qui sunt corpora, aut virtutes ĩ corporibus: quid

qd clarius, aut qd manifestius dici potuit contra istam opinionē istorum? Breuiter colligendo fragmēta ne pereant, dicamus, apud Peripateticos nullū simplex posse seipsum mouere motu proprie dicto, sed motu equiuoco, vt est motus metaphoricus est: necessariū, quia deus intelligit seipsum, & ibi, idem est intelligens & intellectum, & intellectio omnibus modis & simpliciter & in alijs intelligentijs eodē modo, sed secundū dispositionem magis diminutam q̄ sit in primo principio, vt declaratū ē alibi &c.

Motus animæ & intelligentiarū est equiuoce dictus: cum motu qui est ī motoribus qui sunt corpora, aut virtutes in corporibus. 8. physico. commento 40.

Moueri totum a parte est per accidens, & magis remotū est totum mouere partem essentialiter. 8. physi. cōmen. 42.

Motum impossibile ē vt diuidatur in infinitum in actu. 8. physi. tex. com. 44. vbi elicit Com. dari motum primū seu minimū, & illud ē principiū super quo Arist. fundauit demonstrationē suā in principio, 7. physi. idem 7. physi. cōm. 2. & 6. physi. 32. & 91.

Motores primi apud Arist. sunt duobus modis vt materialis, & iste constituitur per rem motā & immaterialis. & iste non diciť continuus nisi per accidens, cōtinuitas enim essentialiter nō ē possibilis in omni motore, primo quia non est corp⁹ 8. physi. cōmen. 44. Non cōstruas autē ly hoc, referendo ad propositum antecedens, vt sit sensus ꝙ motor primus immaterialis sit continuus per accidēs, quia oppositum scribit in eodē com. ipsemet, sed ad remotū. videlicet ad motorem primum in generabilibus, sicut est anima in animalibus, quæ est diuisibilis per accidens.

Motor in motis ex se non ē diuisibilis, neq; per se, neq; per accidens, quia non moueť, neq; essentialiter neq; accidentaliter. 8. phy. cō. 44.

Motor primus vtrū sit vnus aut plures, hoc cōsiderādū est in alia scīa q̄ in scīa naturali. 8. phy. co. 45. & primo physi. tex. cōm. vltimi. vide. 12. meta tex. cōm. 49. idem 8. physi. cōmen. 48.

Mota generabilia & corruptibilia nisi essent determinata & continuata a motu corporum cælestiū non essent, nedum vt continuareť esse in eis. 8. physi. cōmen. 47. & habetur in principio libri metheororū. vbi dicitur, oportet mundū istū inferiorem superioribus lationibus esse continuū vt oīs eius virtus inde guberneť. idē. 1. cæli. tex. c. 100.

Motus si continuus est & vnus est 8. physi. tex. com. 48.

Motus cōtinuus est qui ab uno mouente, & vnus qd moueť. ibidem.

Motus cōsequenter se habentes nō sunt cōtinui, ibidem.

Motus æternitate demonstrať esse motoris æterni in 8. physi. & etiā ex æternitate motoris ostenditur æternitas motus. 8. phy. cōm. 50. Vbi manifeste patet dari regresū in scientia, vnde subdit ꝙ cū istæ duæ viæ fuerint coniunctæ, tunc ē firmior scientia, consimilē sententiam de regressu inuenies in Auerroi in 6. physi. cōm. 12. & 15. & 1. de anima. cō. 11. idem. 8. physi. cōm. 53. Ex quo patet etiam cōtra illos qui asserunt regressum non posse

Digressio de regressu.

posse dari ī scīa nisi respectu diuersorū hoīū qa impoſſe ē ꝙ respectu eiusdem hoīs sit notior causa & efficiens, aliqui autē volētes hoc euitare posuerunt ꝙ habito primo ꝓcessu q ex effectu ad causam, tunc intellectus negotiatur per cōpositionem & diuisionē, aut per aliam viā, & sic acquirit maiorē notitiā de causa ita ꝙ notitia causę intenditur, & sic potest fieri regressus, & non erit petitio principij, īmo tūc procedimus a causa magis nota.

Nobis autē videtur vtraq; opinio falsa esse. Nam videmus eundem Arist. in eodē quęsito argumētari utroq; mō, & quia & propter quid vt clarum est, & quilibet in se hoc potest experiri, si autē illa negotiatio est necessaria, quomodo igitur omittitur a Philosopho qui docuit artem demonstrandi. vnde in primo posteriorū. vbi loquitur de demonstratione quia, & propter qd, dat exemplū de planetis ꝙ nō scintillāt, quia sunt prope, & ostēdit ēt illas prope esse ex hoc ꝙ non scintillant ex sola mutatione extremi, si autē negotiatio illa esset necessaria, mirum est qōo Arist. nō docuerit illā, nec vtatur ea, nam nulla negatione facta: immediate ꝙ ostensum fuit per motū cęli primū motorem esse, regredit͛, & ita inuenimus obseruatū vbiq; locorū. Dicam⁹ igitur nos dari regressū, nec pp hoc erit demonstratio circularis, nā Arist. negat circulū in demōstrationibus simpl͛r, in sensu, quē ponebant antiqui, vnde inquit. circulo quoq; ꝙ impoſſe sit demōstrare simpl͛r manifestū est, sed Arist. vult ꝙ primus processus qui est ab effectu ad causam per demonstrationem quia, non est simpliciter scientificus, nec simpl͛r demōstratiuus, quia non generat scire simpliciter diffinitum in posteriorib⁹ qd est rē per cām cognoscere pp q̄. res ē, vnde demōstratio qa, non est demōstratio, lʒ sit demōstratio qa. vnde lucidissimus Themi, in 2. posterio. cap. 30. inquit. Nullū inconueniēs sequit͛ si cā cū sua cōclusione retorq̄t i dicatur. Nec. n. eadem rō vtrinq; reciprocādi ē, sed cū ab euentis ad cām subitur syll͛us, tm̄ vocat͛ cū econtrario ē absoluta demōstratio dr̄, vnde Alex. & Io. Grāma. & Simplicius illū primū processum p demonstrationē quia, appellant fieri p syll͛m coniecturalē.

Ampli⁹ aūt scire debes ꝙ sunt tria demonstrationū gn̄a, vt scribit Cōmen. in prologo 1. phy. & 2. cæli clare cōmen. 35. videlicet, demonstratio dans causam & esse quę est potissima demonstratio, quæ simul vtrāq; q̄stionem absoluit. vʒ quia ē, & pp quid est, istud. n. est illius demōstrationis ingeniū, vt dicit lucidissim⁹ Themi. Aliud vero est signi, & est qn̄ ex esse effectus q est notior quo ad nos demonstramus eē causę ignotū quo ad nos, tertiū genus ē demōstratio ꝓpter quid tm̄, quæ dr̄ ab antiquis demōstratio causæ tm̄, vnde per talē demonstrationē per quā regredimur a causa nō reuertimur ad idē pręcise a quo inchoauimus motum, nam in primo processu ab esse effectus concludimus esse causę, in 2. vero processu per causam non demonstratur esse effectus qa non erigit͛ demonstratio ad per se nota ad sensum, non fit demonstratio nisi ad quęstionē, quęstio autē est pro-

propositio naturaliter ignota, esse effectus fuit pcognitum a nobis sine demonstratione, quia supponit ꝙ est notum apud nos, & ideo in 2. processu regredimur demonstrātes ꝓpter quid illius effectus, quod est diuersum ab esse eius. Nā quæstio quia est, & quęstio propter qd est, sunt quęstiones diuersæ, stat. n. aliquem effectum quo ad quia ē, esse per se notū vt esse eclipsis, qui tñ latet quo ad propter quid est, & ideo nō est motus iste circularis, sicut vides, nec sequit ꝙ idem respectu eiusdē sit notum & ignotū eodē modo, nec eodē processu, & hoc pauci admodum intellexerunt.

Motor quilibet non potest euadere ab altera istarū triū disputationū, nam aut mouet & non mouetur, aut mouet & mouet ab altero, aut mouet & mouet ex se. octauo physic. tex..com. 50.

Motor vnus essentialiter nō mouet nisi vno moto. 8. phy. cō. 51. & 51.

Mota ex se quæ sunt hic si motores eorū mouēt pluribus motibus, hoc est p accidens. 8. phy. t. co. 51.

Motor primus in animalibus, licet sit indiuisibilis, mouetur tñ accidētaliter, quia constituitur per corp⁹. 8. phy. cōm. 51.

Motor quilibet ī subiecto mouetur per accñs ad motū sui subiecti deferētis ipm. s. in loco. 8. phy. t. c. 51.

Motum quodlibet ex se ꝙ qñq; mouetur, & qñdoq; quiescit mouet ab extrinseco. 8. phy. tex. com. 51.

Motus animæ ad corporis motum, non est sicut motus partis ad motum totius, sed est sicut motus albedinis ad motum sui subiecti. 8. physi. com. 51.

Mouetur per accidens quodlibet qd mouetur, quia est in moto. octauo physico. tex. commen. 51. idem quinto physi. in principio.

Motus motui possunt fieri a motore non moto mediante moto ęterno 8. physi. tex. cōmen. 53. & com. 15. ibidem.

Motus localis est causa propinquitatis & distantiæ. 8. phy. tex. c. 55.

Motus alius est prior, & est circularis, alius posterior & est rectus. 8. physi. tex. com. 55.

Motus continuus est dignior motu consequenter se habente. 8. physi. tex. comen. 56.

Motus continuus habet æternitatē essentialiter, sed in successiuo æternitatis est accidentaliter, octauo physi. tex. com. 56.

Motus localis est prim⁹ motuum. 8. physico. tex. cōmen. 55. & 12. metaphy. tex. com. 38.

Motus localis potest esse sine aliis motibus, sed alii nō sine ipso, ideo est natura prior aliis. 8. physi. tex. cōmen. 56.

Motus localis in mundo maiori pcedit alios motus, in minori vero sequitur. 8. phy. tex. com. 57.

Mutatio loci iam perfectorū motus est. 8. phy. tex. com. 57.

Motus generationis in animalibus præcedit omnes alios motus, secundum ꝙ prędicamentum substantiæ præcedit reliqua prædicamenta, in quibus est motus. 8. physi. cōmen. 57.

Motus localis vltimus est in his quę sunt in generatione. 8. phy. tex. cō. 58. Vbi aduerte ꝙ Themi. soluit apparentem contradictionē ibi, qa superius fuit dictum motū localē esse priorem tpe alijs, nūc vero videtur dicere oppositū, sed ad hoc ait

actu quiescit. 8. physi. com. 70.

Mobile quodlibet quod mouetur aliquo motu finito diuerso secundũ speciem, necesse est vt moueatur a quiete opposita illi motui. 8. physico. tex. cõmen. 71. & habetur etiã in 5. physi.

Mobile quod mouetur motibus oppositis, oportet quòd singulariter moueatur eis cum impossibile sit simul moueri. 8. physico. texto commento. 71.

Motus quilibet qui non est pars motus, neq; perpetuus, necesse est vt incipiat post quietem. 8. physico. cõmen. 71.

Motus non sequitur motum nisi quando secundus fuerit perfectio primi non oppositus illi, aut hoc contingit per accidens. sicut illuminatio domus per candelam quę sequitur motum candelę. 8. physi. cõmen. 71.

Motus circularis habet principium & finem vnum subiecto, sed duo ẜm rationẽ, sed in motu recto sunt duo secundũ rationem, & ẜm subiectum, 8. physi. tex. cõm. 73.

Moueri vno motu cõtinue impossibile est, excepto motu circulari. 8. physi. tex. cõmen. 74. contra antiquos, qui asserebant omnia esse in cõtinua alteratione & transmutatione. Inde Collige ꝙ etiam in animatis non est vnus motus numero, aut vna operatio, vna continua a principio vitæ vsq; ad vltimum. Si dicatur de nutritione quia tandiu viuim⁹ quãdiu nutrimur. Dic, ꝙ anima nutritiua non semper eũdem actum habet; vt patet exercitatis in Philosophia. Si dicat̃ de motu cordis, patet etiã ꝙ ibi ẽ qes media inter motũ sistoles & diastoles.

Motus augumenti aut diminutionis, cum sint oppositi, habent quietem in medio. 8. physi. tex. cõ. 74. vnde patet dari statum, idẽ 8. phy. tex. cõm 23. & 3. de anima. cõmẽ. 59. vide in concordantijs.

Motus quilibet ẜm locum, aut circularis, aut rectus, aut mixtus q illis posterior est cũ ex illis compositus sit. 8. physi. tex. com. 75.

Motus simplices sunt duo, videlicet, rectus & circularis, quia dimensiones simplices sunt duę, motus aũt mixtus est qui fit super lineã curuam, aut giratiuam, quę est cõposita ex linea recta & circulari. 8. physico. com. 75. idem primo cęli. tex. cõm. 5. & ibi vide Auer. & Albericũ quomodo hoc sit intelligendum, an, videlicet, simplicitas motus sumatur prius ex mobili, an ex spatio.

Motus circularis est perfectus & motus rectus ẽ diminutus. 8. phy. tex. cõm. 75. idem 1. cęli & mũdi. tex. cõm. 12. & 2. cęli. tex. cõm. 23.

Motus finitus est diminutus, q a potest sibi additio fieri, quia inuenit̃ perfectior eo. 8. phy. tex. com. 75.

Motus circularis est prior ratione, idest diffinitione, motu recto, quia accipitur in diffinitione eius, quia motus rectus est qui fit a medio & ad medium, & medium non inuenitur nisi in circulari. 8. physi. cõ. 75. Ex quo Collige quid sit esse prius ratione altero, sicut & substãtia propter eandẽ causam est prius ratione accidente. 7. metaphysi. tex. commen. 4.

Quid sit pri⁹ rõne aliquo.

Motus circularis non habet principium, medium, & finem determinata, sicut sunt in motu recto. 8. physi. tex. com. 76.

Mobile

Mobile quod mouetur circulariter semper est in principio, medio, & fine, ibidem.

Motus circularis est mensura aliorum motuum cum sit prior natura alijs. 8. physi. tex. com. 76.

Mobile quod circulariter mouetur quo dāmō est quiescens & quodāmmodo est motum. 8. physi. tex. com. 76. idem 6. physi. 85.

Mobile circulariter semper equaliter mouetur circa mediū, qa semper distat equaliter, sed mobilia motu recto, quanto magis appropinquant locis in quibus quiescūt naturaliter, tanto velocius mouentur. 8. physi. tex. com. 76. idem. 2. cæli. tex. com. 35. & 92.

Motus localis est prior etiam omnibus motibus sm ponentes motum fuisse factum de nouo. 8. physico. tex. cōmen. 77.

Motor qui est potentia in corpore potest diuidi. 8. physi. com. 78. Inde elicitur de mēte Philosophi omnem formā materialē esse diuisibilem per accidens & secundū subiecti diuisionē, alioquin demonstratio illa octaui, qua demonstratus abstractio primi motoris, rueret.

Nota omnē formā materialē eē diuisibilem sm Peripateticos.

Motiuæ potentię possunt dici infinitę duob⁹ modis. 8. phy. cō. 79.

Motores, siue materiales, siue immateriales fuerint, conueniunt in hoc, quod habent potentiam finitam in vigore. 8. physi. cōmen. 79. idem 2. cęli. com. 71. & 38.

Motus lapidis aut corporū simplicium, neq; naturaliter, neq; sm violentiam fieri posset sine medio. 8. physi. com. 82. idem. 3. cæli. cōm. 28. & 4. physi. cōm. 71.

Mobilia terminabilia. i. figuram terminatam habentia aliter se habēt in motu quam simplicia corpora, quia in simplicibus nō oportet, vt idē simul cesset a mouere & a moueri, sicut est in corporibus terminatis. octauo physi. tex. com. 82.

Motus proiectorum est multū similis motui nauis in vndis qui existimatur esse vnus, cum tamen sit successiuus per vndationem quę fit in aqua, & talis vndatio fit in aere & motu sagittę proiectę. 8. phy. cō. 82. & habetur ex tex.

Motus proiectorum in aere & aqua non est continuus, sed videtur. 8. physi. tex. com. 82.

Motus cōtinuus est vnius motoris & vnius moti. ibidē. & tex. 83.

Motores qui dum mouent mouent fatigantur, & hoc prouenit, quia sunt in materia. 8. physi. cōmen. 83. idem ibidem. tex. com. 78. & 79. & in 2. cæli. cōm. 3. & 71. & in secundo cap. de substantia orbis.

Mouentur citius proxima mouenti 8. phy. tex. com. 84. Ex hoc iterum trahi potest argumentū contra tenētes intelligentiam dare eē formaliter orbi, quia cum intelligentia vniatur orbi non per dimēsiones Iterminatas, haberet igitur eandem rationē & respectu circūferētię, & respectu aliarum partiū: & ita ex illa ratione non deberet motus velocius apparere in circunferentia q̄ in cæteris. Non enim orbis illo modo esset magis ꝓximus q̄ reliquę partes. sed ideo dicēdum est, quia est forma dans operari tātum, & actus agentis fit in passo disposito, & ideo circunferentia vel orbis secundum illam habet maiorem dispositionem ad recipiendū motum q̄ partes centrales, & sic est illa ꝓpinquitas, & quod apud me con-

concludit contra istam viam est hoc,quia si ex intelligentia & orbe fieret vnum,sicut ex forma dante esse,oporteret istam compositionē cognosci per Philosophum naturalem,quia in hoc damnat Auer. Auicen. opinantem naturalem sumere a diuino corpora esse composita,cum quęlibet cōpositio in corporibus inuenta non possit cognosci nisi via alicuius transmutationis,patet autem ꝙ secundū Arist. viam,vt testatur Commentator in principio libri de substantia orbis compositio ex intelligētia & orbe tanquam ex duabus naturis fuit inuenta per motum localem, sed per motum localem naturalis nō peruenit nisi ad cognitionem primi motoris inquantum est primū mouens, & sic ostendit esse ipsum in maximo circulo, quia ibi pręcipue appareteius operatio,vt etiam exponit Cōmenta. in cōmen. Nō autem naturalis per illam viā ascē dit ad cognitionem primi principij,vt est forma dans esse,vt isti fingunt. Nam vt scribit Commē. 12. metaphy. cōm. 5. licet primus motor & prima forma, & prim⁹ finis sunt eadem subiecto,differunt autē ratione,vnde prim⁹ motor & prima materia a naturali cōsiderant̄, sed prima forma & primus finis a diuino,vt dicit Cōmentator in prologo primi phy. & in 3. meta. cō. 3. Forte dices ꝙ postquā naturalis ascēdit ad cognitionem primi motoris demonstrando illum esse abstractum a materia diuinus est, postmodum qui declarat quod est prima forma, & sic ꝙ sit forma dans esse orbi declaratur in scientia diuina. Sed hoc quidem stare non potest, quia licet verum est vt asseuerat Cōmen. in commen. 5. duodecimi primæ philosophię, ꝙ postquam diuinus accepit pro cōstanti a naturali primum principium esse abstractū ab omni materia & magnitudine, tunc declarat ꝙ sit forma & finis omnium entium, tamen nullibi in scientia diuina declaratū est primum principium esse formam informantem cælum, aut aliquod ens per formalem coniunctionem & inherētiam,immo oppositum inuenitur determinatum, vt est aperta sententia Auer. duodecimo primæ phylosophiæ. cō. 37. vbi Arist. ibi erat in tali loco, vt ostenderet qūo primū mouet in rōne finis & formæ,& inqt. pfectionē ad quas mo„ uetur perfectū,quædā sunt in sub„ iecto quod perficitur vt est sanitas„ in corpore, & quædam sunt per„ fectiones extrinsecę ad quas mouetur ipsum quod perficitur, sicut sunt omnes actiones seruorum erga dominum suum, & ista est dispositio primi principij respectu omnium entium. Ecce igitur clare ꝙ diuinus dum declarat Deum gloriosū in ratione qua est prima forma, nō declarat ꝙ sit forma cōiuncta,aut inherēs,imo ꝙ ē forma separata,& extrinsecus pfectius, qa prima informatio derogat simplicitati diuinę,non.n. haberet perfectā subsistētiā p se,si cęlū informaret, vt patet intelligētibus,& ineuitabiliter sequeretur ipm per accn̄s moueri ad motum orbis, & ista demōstrant in veritate apud intellm̄ bene dispositū & habilitatum ad comprehensionem veritatis. neq; nālis igitur, neq; diuinus agnouit

istam

istam mirabilem vnionē & extraneam, quam isti imponunt primo principio qui non possunt transcēdere sensum.

Motor corporeus nō mouet nisi aut expellendo, aut attrahēdo, aut vtrūque agendo. octauo phy. tex. cōm. 85. consimile 7. phy. tex. com. 10.

Motus quilibet ſm locum quem lationem vocamus, aut est rect⁹, aut circularis, aut ex his mixt⁹. primo cęli. tex. cōm. 5.

Motus cęli ē naturalis ex parte subiecti simplicis ſm primam solutionem, vel ex parte formę abstractæ ſm secundam. Vide primo cęli. cō. 5. vbi est digressio.

Motuum diuersitatis causa ē diuersitas naturarū agentium tam ſm genus q̄ secundū speciem. 1. cæli. com. 5. & 81. & 2. cęli. com. 13.

Motus simplex non diuidit̄ in duo, videlicet circularem & rectum pp diuisionem, sed propter diuisionē mobilis, vt quia mobile simplex, aliud est rotundum, aliud rectum, ideo motus etiam simplex ē alter circularis, alter rectus. 1. cęli. cō. 5.

Motus circularis & rectus diffiniuntur in scientia naturali, vt sunt in corporibus naturalibus motis natura, non violentia aut arte, & vt sunt sensibiles, primo cęli. cō. 5. idē habet in paraphrasi.

Motus circularis est terminatus natura propter terminationem medij, sed alij mot⁹ circulares qui sentiuntur non sunt naturales, quia non habēt centrum terminatum, primo cęli. cōm. 5. quod ideo asseruit, quia mediū qd ponitur in diffinitione motus circularis est mediū mundi, vt scribit Alex. referente Simplicio & tale est natura terminatum & vnum, vt est demonstratum in 1. cęli & mundi. Et tale etiā ponitur in diffinitione motus simplicis recti, vt asserit etiam Auer. in pręsenti loco.

Motus mixti est ab elemento prędominante. primo cęli. tex. cōm. 7. & 8 & 2. de anima. 14. & 39.

Motus omnes compositorū corporum quę mouentur ſm elementū dominans, aut sunt recti, aut incuruati, vel ad dextrū, vel ad sinistrū, vel ante, vel retro, vel circa mediū, vt motus ventorū: & oēs sunt compositi p̄ter illos q̄ fuerīt ad supius, vel ad inferius. 1. cęli cōm. 7.

Motus cū dr̄ esse actus entis in potētia ſm ꝙ in potentia: potentia illa qualis sit, vide 9. meta. tex. cō. 11.

Motor primus est actus in quo non est potentia oīno. 9. metaph. tex. cō. 17. & 12. metaphy. com. 41.

Motus cęli diurnus ab astronomis sumitur pro mensura per quē mēsurant cęteros motus, quia est velocissimus, & tempus istius motus est minimū omniū temporū. 10. metaphy. tex. cōm. 4.

Motor primus in physicis fuit declaratū de eo ꝙ sit ęternus & absolutus ab oī materia, & post. i. in sciā diuina fuit declaratū ꝙ nō solum est principiū tanq̄ motor, sed tanq̄ forma & finis. 10. meta. cōmen. 7. idē. 12. meta. cōm. 5. & 6. 36. 38. 41. & 44. & quarto meta. cōm. 1. & 3. metaphy. cōmen. 3.

Motus nō est pręter res in quibus ē. 11. primę philosophię cap. 8. & in 3. phy. tex. commen. 4.

Mot⁹ & mutationis tot sunt species quot entis. ibidem.

Motus est actus possibilis inquantū pośe. 11. metaphy. cap. 8.

Mobilis

Mobilis proportio ad motũ est proportio materiæ ad formã.9. meta. cõmen. 11.

Motor mouet tribus modis, aut fm accidens, aut fm partem, aut fm se primum. 11. primæ philosophiæ. ca. 10. in principio. & in 5. phy. tex. cõ. 2. de motore habetur eadem distinctio, sed distinctio ista triplex de terminis motus ponitur ibi in tex. cõm. 5. Animaduerte tamen ꝙ consimilis distinctio fieri potest ẽt de tempore in quo fit motus, vt bene notauit ibi dominus Albertus.

Motus cum perpetuus sit & perpetua in tempore non sint quomodo motus æternus in tempore erit. Vide Themistium 4. physi. super 117. & cogita.

Motui contrarium, aut motus est, aut quies. 5. phy. tex. cõmẽ. 8. & 11. primæ philosophiæ. cap. 10.

Motus esse motum dupliciter contingit, vel vt subiecti vel vt termini. 5. phy. tex. cõ. 11. & 11. primæ philosophiæ cap. 10.

Motus est motus alicuius, & qualitas est qualitas alicuius 12. met. cõ. 3. & elicitur ex textu.

Mobile & imobile non habent idem principium cõmune, ista est causa in hoc ꝙ scientia de mobilibus est alia, a scientia de immobilibus 12. meta. tex. cõ. 6. Caueant igitur ponentes vnionem entis ne cogantur dicere scientiam naturalem & diuinam esse vnam & eandem scientiam.

Motus localis non prouenit ab extrinseco motore. 12. primę philosophiæ. cõ. 18. parũ post dimidiũ. vide in concordantiis nuper editis.

Mouens nullam efficit passionem, sed omne agens facit passionem, & & ideo omne agens est mouens, & non omne mouens est agens. 12. metaphy. cõmen. 23. & habetur in primo de generat. & corruptione. tex. cõmen. 45.

Mouentis primi forma est quodam modo omnes formę. 12. metaphy. text. cõmen. 24. & cõmen. 18. in calce cõmen.

Motum & tempus impossibile est fieri, aut corrũpi. 12. meta. tex. cõ. 29. & in principio 8. physi.

Motus sic est continuus vt tempus, nã aut motus est, aut motus quædam passio 12. primæ philosophiæ tex. cõ. 29. Ex hoc patet contra dominum Albertum in 4. physicæ auscultationis. tract. 3. cap. 6. & est in tractatu de tempore, vbi habetur aliter motum esse continuum, & aliter tempus authoritatem Auicen. sequutus. inquit enim ꝙ motus est continuus per accidens, & tẽpus est continuum essentialiter, cũ tamen Arist. hic & in 4. phy. tex. cõmen. 99. & 5. metaphy. tex. cõ. 18. & 6. phy. dicat ista esse eodem modo quanta & continua.

Motus non est continuus nisi qui secundum locum, & huiusmodi illæ qui est circulo 12. meta. tex. cõ. 29.

Motum impossibile est imaginari sine tempore. 12. meta. cõ. 29. Vide in concordantiis.

Motor quilibet cuius substantiæ admiscetur potentia possibile est vt in aliqua hora non moueat. 12 primæ philosophiæ. tex. cõ. 13. idẽ in 8. physicę auscultationis cõmen. 4. 8. & 15.

Mouens primũ imune est a potentia, & in nulla existit materia 12. metaphysicæ cõ. 35. & 41. idem. 8. physi. cõmen. 79.

Motor coporis cęlestis mouet, quia est agens, quia est finis motus. 12. meta.cõ.36.idem 1.ca.de substantia orbis contra Auic.

Motor corporeus necessario mouetur eodem motu quo mouet. 1. de anima.tex cõmẽ.41. vide quomodo sit intelligendum Themistium ibidem capit.17. vbi defendit Aristote. ab argumentis Theophrasti. dicit enim hoc intelligi secundum genus, quia si corpus mouet localiter, oportet φ localiter moueatur, sed fallit in specie, quia non sequitur si mouet secundum rectum φ moueatur secundum rectum. Et cogita quia glosa Themistij generaliter non est vera nisi in motu locali, quia non sequitur in motu alterationis, quia primum alterans quod est corpus cœleste alterat, sed non alteratur alteratione passiua. sed Aristo, ratio est de motu locali ibi, vt patet.

Motor vt finis & motor vt agens differunt in nobis: & habet duplex esse in anima & extra animam, quod autem est in anima est agens motum, secundum vero quod est extra animam, & mouens sm finem. 12.meta.cõ.36.idem 1.cap. de substantia orbis.

Motor corporis cœlestis cum sit magis bonus omnibus bonis est necesse, vt sit magis desideratus omnib' bonis. 12.metaphysi.cõmen.36.illud.n. quod est maius bonum, necesse est vt sit magis desiderandũ.

Motus cœli principium non est sensus. neq; phantasia, sed imaginatio per intellectum & desiderium. 12. primę philosophiæ.tex.cõ. 37.idẽ cõ.36.ibidem.& 8.meta.cõ. 12. & alibi sæpe.

Motor primus mouet vt amatum & desideratum primum cœlum motum ab eo absq; hoc φ moueatur, & primum cęlum mouetur secundum desiderium vt assimiletur ei secundum suum posse, sicut amans mouetur vt assimilatur suo amato. Alia autẽ corpora cœlestia mouentur secundum desiderium ad motum primi corporis. 12. meta. cõmen. 37.

Motus cęli vt declaratum est, est cõpositus ex duobus motoribus, quorũ vnus est finitæ motionis, & est anima existẽs in eo, alter autem est infinitæ motionis, & est potentia quæ non est in materia. 12. primæ philosophię.cõ 41. vide in Theorematibus nostris, quomodo sit intelligendum.

Motor non mouet nisi quia potentia eius est maior potentia moti, & quanto magis fuerit maius, tanto potentia eius erit maior, & cum potentia motoris non superabundauerit, non poterit mouere ipsum. 12.metaphy.cõ.41.

Motus impossibile est vt permaneat per suam substantiam, quia habet contrarium. s. quietem. 12. meta. cõmen. 41.

Motus cœli est possibilis ex se, & acquirit necessitatem essendi ab alio, & hoc solum in eo. verum est, sed in substantiis, hoc est impossibile. 12.met.cõmen.41. & ibi redditur causa huius.

Motum quodlibet accidẽtaliter aut essentialiter possibile est vt quiescat ex se, & motum est ab alio. 12. meta.cõmen.41.

Motus vnus est ab uno motore. 12. meta.tex.cõ. 43. vbi Cõmen. dicit quòd alioquin motus ille nõ, esset conti-

continuus, neq; vnus. vide. 8. physi. tex. cômen. 82.

Mobile primum quod mouetur ab anima quæ non est corpus est calor naturalis, & ideo membra quãdo infrigidãtur motus eorum priuatur 2. Coll. cap. 18.

Motores plures incitantes se ad mouendum stellas erraticas ordinantur ad primũ motorem illius stellæ, & omnes intendunt motum illius, sicut est dispositio de motoribus omniũ orbiũ cum motore totius 12. meta. cõ. 44.

Motor qui primo mouet animal est virtus animæ, quæ est in musculo, & non est corpus de necessitate, & vide rationem demonstratiuam ab Auer. 2. Coll. cap. 18.

Motus stellarum erraticarum positus ab astrologis sunt tribus modis 12. meta. cõ. 44.

Motus eiusdẽ stellæ impossibile est vt sit velox & tardus nisi sit compositus ex motibus. 12. phimæ philosophię. cõ. 47.

Motus voluntarius est duplex, communis & proprius 2. Colliget cap. 18. & de iuuamentis membrorum quæ sunt instrumenta motus voluntarij.

Motus contrarij qui sunt super eosdem polos, sunt destruentes se inuicẽ, ita ꝙ impossibile est ꝙ sint duo motus contrarij super eundem polum, super polos autem diuersos & super centra diuersa possibile est. 12. primæ philosophiæ. cõ. 47. idẽ 1. cœli. cõ. 32.

Motus giratiuus est violentus 12. primæ philosophiæ. cõ. 47. & 7 physi. tex. cômen. 10.

Mouens primum immobile ens est, vnum, & ratione, & numero. 12. meta. tex. cômen. 49.

Motus & reuolutiones cęli sunt infinitę & prior non est causa per se in esse sequentis, sed per accidẽs & Philosophi non abhorrent infinitum per accidens. Ex libro destructio. disp. 1. in solu. 5. dubij.

Motus nullus potest denominari totum, neq; summa, videlicet, ꝙ sit principatus, neq; finitus nisi prout in anima sumptus fuerit, sicut de tempore & motu circulari. s. ꝙ nõ possunt denominari a pari & impari nisi vt sunt in mente. Ex lib. destruct. disp. 1. in sol. 6. dubij.

Motus reuolutiones pręteriti temporis, aut futuri priuatę a Philosophis reputantur, quomodo sit intelligendum. ibidem.

Motus aliquis ex supercęlestibus si desineret ordo totius vniuersi destrueretur, vel si esset etiã destrueretur, aut esset alius ordo. Nullus enim istorum motuum est sine necesse esse, aut sine bene esse. ibidem in sol. 11. dubij.

Motus in quocunque animali ex diuina prouidentia consistit in proprio loco eius, videlicet, in meliori naturaliter, ibidem.

Motus corporum cęlestium differunt specie. Ex libro destructionum, disputatione prima, in solutione. 11. dubij.

Motus corporum cœlestium omnes ad vnum finem reducuntur, & ad vnum principium, vt vere simile reperitur in pluribus artibus erga vnum finem tendentibus omnes, namq; illæ artes ad vnam & eandem reducuntur quæ princeps aliarum artium sine dubio est. Ex libro destructionum, disputatione tertia, in solutione. 18. dubij.

idem 12.meta.44.& 2.cœli. 42. & in 2.cap.de substantia orbis.

Motus diuersi in genere sm Philoso phos conceduntur esse æterni ijne cessario qui est vnus motus in rerum natura, vnius numero ab ęter no. Et causa etiam ꝙ esse corporũ generabilium & corruptibiliũ in partibus & æternorum sm totum est, quia est vnum corpus, & in par tibus, & in toto ęternum, & hoc est corpus cęleste. & infiniti motus sũt sempiterni in genere, quia est vnus motus numero sempiternus, & est motus firmaměti, & ille motus nõ componitur ex pluribus reuolutio nibus in actu, sed tm̃ in intellectu. Ex dispu.4.in sol.6.dubij.

Motus qui generat ignem, agens ipsius non est motus, at agẽs vtriusq; illorum est idẽ genere. s. calor diffusus in elementa a calore stellarũ, & est ipsemet aer, verũtñ ipse motus præstat dispositionem qua reci pit subiectum formã ignis. Ex paraphrasi meta.tracta.2.ibi. & dicamus idem 7.meta. 31.12.meta.cõ. 18.& quæ sequuntur &c.

Mobile quod mouetur motu circulari non mouetur naturaliter. Ex disp.13.in sol. 1. quod intellige sic capiendo naturam 1.principio,qđ mouet de loco incõpetenti ad locũ cõpetentem, qua signatione natura sumebatur ab Algazele ibidem, vt patet ibidem, in sol. 4. vbi dicit ꝙ principium motus nõ est virtus naturalis in cęlo, sicut est in elemẽ tis, & vide quæ sequuntur.

Motus orbium non est violentum: quia est principium oĩum motuũ. Ex disp.13.in sol.4.& habetur in 1.cęli. & 2.diffusẽ.

Motus inspirationis principium habet a corde & motus volũtarius est coniunctus huic motui, & ideo accidit ꝙ pulsus magnificať per motum, & minoratur per quietem. 2. Colľ.cap.18.de iuuamentis membrorum motus voluntarij.

Motus est perfectio cuiuslibet viuẽtis inquantum viuit. & si animalia nobis præsentia quãdoq; quiescũt, est per accidens ratione materię ne cessitantis & inducentis laborẽ. Ex. 14.dispu.in sol.1.dubij.

Motuum cęlestium diuersitas ꝙ qui dam sint versus occidentem, & qui dam versus orientem est, quia cœli habent dextrum & sinistrum, quia sunt animati, & quod est dextrum vni est sinistrum alteri, & tandem in hoc nulla alia ratio est nisi simplex natura. Ex disp.14.in solutione vltimi dubii.

Motor naturalis mouet vt motor & agẽs, sed motor abstractus qui mo uet animas corporum cęlestiũ mo uet, vt forma & finis. Ex libello de continuatione intellectus abstracti cum homine, vide in concordã tiis nuper ęditis.

Motus leuior a vehementiori expellitur 5.de generatione animalium ca.1. vbi redditur cã propter quid, qui aut suum conspectum a calore validiore transtulerint, aut de sole in opacũ se contulerint, nõ cernũt.

Motus anhelitus cõpletur per duos mot⁹ nãlem. s.& volũtariũ. Auer. contra Galenum.2.Colľ.cap.19.de iuuamentis membrorum anhelitus. vbi dicit ꝙ sũt duo prima mobilia. s. musculus in motu voluntario. & cor, & pulmo in motu nãli.

Motor planetarum mouetur per accidens, vide quomodo hoc sit intelligendum. 8.phy.cõ.52.

Motores

Motores eorũ quæ sunt hic mouentur per accidẽs ratione sui subiecti, quia constituuntur per sua subiecta, quia motor in talibus est forma & motum materia, sed motores planetarum dicuntur motores per accidens qui subiectum motus ab eis mouetur etiã a motore totius. 8. phy. cõ. 52.

Motor per accidens equiuoce dicitur de illo qui mouetur ad motum sui subiecti, & de illo qui dicitur esse motor per accidens, quia subiectum eius mouetur ab alio motore 8. phy. cõ. 52.

Motori cui accidit in corporibus cęlestibus vt suum motum moueatur ab alio diminutioni attestatur, & ideo perfectior mouentium est mouere motu diurno cum nõ accidat sibi hoc. 8. phy. cõ. 52.

Motus localis est primus motuũ triplici primitate, temporis, naturę, & perfectionis. 8. physi. a tex. cõ. 55. vsq; ad tex. cõ. 66.

Motum augumenti pręcedit motus alterationis, & motum alterationis præcedit motus localis. 8. phy. tex. cõ. 55.

Multitudo absoluta est communior multitudine numerali, sicut vnum absolutum est cõmunis vno numerali. Auer. contra Auic. tract. 3. metaphysi. in paraphra. ibi obiicit aũt Auic. vbi per multitudinem absolutam, & vnum absolutum intellige vnum & multa, quæ sunt entis inquantum ens diuisiua.

Multitudo sm aliquos antiquos erat priuatio vnitatis potius q̃ vnitas vt sit priuatio multitudinis, quia priuatio est ignobilior habitu. contra quos vide Auerro. in 3. tract. meta. in paraphrasi & ibi soluitur dicta eorum ratio.

Multitudinem entium esse ex materia, & non propter formam prima philosophia docuit Cõmenta. 1. cęli in paraphrasi summa 8. capite 5. vide 7. primæ philosophiæ. tex. cõ. 28. & 12. primę philosophiæ. tex. cõmen. 49.

Multo est diuisibile potestate in nõ continua, magnitudo autem ꝙ in continua 5. metaphy. tex. cõm. 18. in capit. de quanto.

Multum & magnum differũt, quia multum est in discretis, magnũ vero in continuis. 5. metaphysi. text. cõmen. 18.

Multipliciter dictis & si nulla differentia ad sermonem necesse est intellectum confusum habere. 1. cęli tex. cõ. 110.

Multoties peruertitur intentio rerũ propter translatores, & sequitur ex hoc mutatio in sermone Auerr. 1. metheororum. in digressione de via lactea.

Mundum qui ponit esse infinitum in quantitate, negare habet ipsum habere principium, siue æternum, siue non ęternum. & qui ponit mũdos esse plures, cogitur ponere plura principia. 1. cęli. cõ. 33. Vide pro secũdo dicto Philosophum in 12. primæ philosophiæ. in tex. cõ. 49.

Mundum esse nouum & antiquum maxima est dĩa. ibidem cõ. 33.

Mundi corruptio secundum Platonem possibilis est ex parte materię, sed est impossibilis ex parte agẽtis. Vide quomodo in primo cęli. cõmen. 124.

Mũdus impossibile est vt sit maior, aut minor. 2. cęli. cõmen. 29. & ibi vide causam.

Mundi consistẽtia nihil est nisi exi-

stentia partium in propriis locis 3. cœli. text. cōmen. 21. contra Platonem.

Mundi motus qui natura eminentior & nobilior est qualis qui extimo cœlo debetur vincit, sed in homine, qui est paruus mundus contingit quandoq;, vt ꝙ natura præstantius sit, ab inferiori vincatur. Themist. 3. de anima cap. 67. & habetur in tex. cō. 57.

Mundus est vnus per vnum principium, aliter esset vnus per accidēs, aut oporteret ipsum non esse. Ex paraphrasi meta. tract. 4.

Mundi quæstio, vtrum sit vnus, aut plures est nobilior & difficilior q̄stione, vtrum sit finitus vel infinitus. 1. cęli. cō. 76.

Mundi si plures essent, non essent neque superius, neque inferius naturaliter, sed in sola comparatione. 1. cęli cō. 79. idem in paraphr. summa 8. cap. 2.

Mustum coagulatur & epsesim patitur 4. metheo. tex. cō. 40.

Mustum licet sit calidius vino, comparatione tamen corporis humani est frigidius eo, quia plus vinū calefacit corpus hominis q̄ mustū 5. Coll. cap. 24.

Multotiens existimaẛ, ꝙ illud quod sequitur rem sit ipsa res 4. physic. cōmen. 95.

Multitudo, aut est rerum differentia rum secundum formam, aut ſm quantitatem. 1. physic. cōm. 6. & 1. meta. cō. 40.

Multitudo est magis sensibilis vnitate & diuisibile q̄ indiuisibile, quapropter rōne prior multitudo indiuisibili propter sensum 10. meta. tex. cōmen. 9.

Multitudo quælibet est numerabilis per vnum speciei suæ. 10. metaphysi. tex. cōmen. 20.

Multitudo est quasi genus numeri. 10. meta. tex. cō. 21.

Multitudo est vno mensurabilis, ibidem.

Multitudo entiū ꝓuenit, aut ex multitudine mā̄æ, aut ex multitudine formæ agētis. 12. meta. cō. 11. vbi Cō. notat ꝑ 2. mēbro, si fuerit possibile, vt forę diuersę habeāt eandē materiam, in hoc enim casu multitudo proueniet ratione agentis, qđ ideo apposuit Cōmentator, quia in naturalibus hoc esse non potest, sed in artificialibus tantum. vide pro hoc 8. primæ philosophiæ. cō. 11. in calce cōmen.

Multitudo entium secūdum sequaces Pithagoræ prouenit a materia, secundum alios prouenit ab instrumentis, secundum alios vero prouenit a mediantibus, & primus hoc opinatus fuit Plato. Ex libro destructio. disputatio. 3. in solutione 12. dubij.

Multæ rerum in artibus positarum quando improuiso intellectui aduen iunt vt consuetū est inter vulgares apparēt illi intellectui rectè sōnia. Ex lib. destr. dis 3. in sol. 18.

Multa compræhensibilia visa fiunt ex rebus incompræhensibilibus visu, vt dum fit ignis ex aere. 8. physi. cōmen. 4.

Mūdus est in loco ratione partium. 3. physi. cōmen. 54.

Mundi secundū aliquos infiniti sūt. quidam vero vnum esse mundum asserunt 8. phy. tex. cō. 1.

Mundum Plato posuit generatum, sed non corruptibilem 8 physi. cō. 2. & habetur in 1. cœli.

Mundum secundum Empedoclem cor-

corrumpitur quando adunatio fit per amicitiā,& corrumpitur quando multiplicatio fit per litē 8.phy. cō.2.secus asit erat de partibus mūdi,vt videtur Auer.

Mundus intelligibilis,quem per se animal vocant Platonici ex numeris primis tāq; ex elementis componitur,atq; in illo ideæ & principia mundi sensibilis spectantur. 1.de anima. tex. cōmen. 26.& Themist. vbi clarissime authoritate Xenocratis in his quæ de natura cōmentatus est.

Mundus completur per tria,per motorem ęternum,& per motum ęternum ab eo,& per motum non motorem. 8. phy. cō.48.

Mundi huius existentia his duabus uirtutibus consistit,videlicet, virtute motus,& virtute quietis 8. phy. cōmen. 84.idem primo cœli.97.& 2.cœli. 102.

Mundus perfectus est, tum quia corpus est, tum quia nihil cōtinet ipsum, partes vero mundi perfectę sunt,solum quia corpora sunt, diminutæ vero quia partes Auer.in paraphasi 1.de cœlo,summa.3.idē 1. cœli. cōmen. 4. vbi addit etiam tertiam perfectionem, quia mundus est vnus numero, partes vero sunt plures, & ideo diminutę sunt etiam partes respectu totius ex ista causa,quia multitudo indiuiduorum,vt ait,in eadem specie ex diminutione exoritur, & ideo mundus omnibus modis perfectus est. differentia quo ad duo prima membra inter mundum, & partes habetur etiam ibidem in tex.

Mūdus si finitus est,primum Theorema Euclidis verum esse non possit vt videtur,& vide solutionē pulchram a lucidissimo Themist. in 3.phy. super tex. 71.

Mundus finitus est rationę corporis sphęrici quod ex sua natura finitū est, & terminatum ab vna superficie,sed corpora recta non sunt finita p se,quin possint diminui & augmentari. Ex libro destruct. disput. prima,in solut. 11.dubij.

Mundus necessario hēt corpus sphericum ambiēs ipsum alioquin corpora procederent in infinitum,aut terminarentur ad vacuum, & ambo ista sunt falsa,ibidem.

Mundus fm Philosophos non potest esse maior neq; minor. Ex lib. destructionū,disputatione 1.in solutione 18.dubij.

Mundus si esset per se ens ab ęterno, non inquantum mobilis, quia quilibet motus componitur ex partibus nouis,mundus nullum haberet agens. Ex libro destruct. disputatio. 3. in solutione 7. dubij.

Facit pro opinione Gregorij Arimien. & Ioan. de Baccone, in secundo senten. distinct. prima,quęstione prima. quòd æterna quæ sunt supra motū non habent causam efficientem. Sed hoc non conuincit,quia Commentator hic accipit agens in propria sua significatione sumptum, quod vt ipse Algazel arguebat secundum Philosophos est, quod extrahit rem de potentia ad actum, actio enim agētis apud Philosophos nihil aliud est nisi extrahere rem de potentia ad actum, & tale agens est verum & præsupponit potentiam, quia si non esset potentia,non esset agens, 12.metaphysi. commen. 18.& potentia præsupponit materiam aut subiectum, quia in priuatione

nullla est possibilitas, vt dicit Commentator in disput. prima in solo. 15.dubij. Et ideo mundus inquantum mobilis habet agens, quia motus educitur de potētia mobilis ad actum, & est semper cū aliqua sui innouatione in suis partibus, sed si esset ens æternum sine motu, non haberet tale agens verum, quia tale vt diximus præsupponit materiā. aut subiectum, & agit in tempore, & actio vere sumpta fundatur in motu ex 3. phy. & motus in mobili, & motum necessario sequitur tēpus, & ita ante mundum esset materia & motus & tempus, & ista patēt intelligentibus. tamen mundus & quodlibet æternum, quo ad suam entitatem habet agens fm similitudinem sumendo illud quod dat esse sine motu, sic enim æterna dependent a Deo tanq̄ a causa efficiēte dante esse illis sine motu, quia licet res generabiles a prima cā non sortiantur esse nisi mediante motu, tamen æterna cum sint supra tēpus & motum īmediate, causantur a scientia eius, quia scientia eius est causa entium. 12.meta.cōmē. 51. Et istud est agens fm similitudinē dictum, & hoc testantur verba eius in præsenti solutione, subdit enim, Philosophi dicunt mūdum esse ab ęterno, & nominat͂ ab eis antiquus ad differendum ab illo, quod innouatur ex re aliqua, & in tempore, & post priuationem, & hunc mundum generationis, vt.d. Cōmenta. intendebat͂ remouere Arist. a corpore cęlesti in 1.cęli. vt poteris videre in cōmen. 20. vbi dicit ꝙ generabile vere & non transumptiue sumptum est quod generatur in tēpore, & ab aliquo, & istum modū generationis vult excludere Arist. quia talis generatio vt dicit hic fit ex aliqua re tanquam ex subiecto seu materia, & fit in tēpore & post priuationem.

Mundus est innouatus a Deo benedicto secundum Philosophos, & quomodo, vide in libro destructionum, disputatione 3. in solutione septimi dubij.

Mundus supręmus cum Deo glorioso sic se habet cum rebus inferioribus, quod mundus inferior in suo esse semper est adiunctus priuationi in suo esse, & adhuc adiungitur ei sicut est in esse motus. & ꝙ semper indiget mouente. & in hoc differunt res æternæ a rebus creatis, quia effectæ, quando sunt non adiungitur eis priuatio, propter quā agente indigeant, & ab eo cōtinuetur suum esse. Ex disputatione 3. in solōne 8. dubij. Vide in contradictionibus nuper editis.

Mundus si in tali dispositione esset ꝙ eius substantia non esset in motu non indigeret post in suo esse Deo benedicto, sicut domus post suum esse non indiget domificatore. Ex libro destructionum, dispu. 3. in sol. 9. dubij.

Mundus fm Auicennam est de prędicamento relationis. ibidem.

Mundus vt opinati sunt Philosophi habet causam agentem ab æterno, qui semper produxit eum de priuatione ad esse, Ex libro destructionum, disputat. 3. in solutio. 10. dubij. Vide in concordantiis nuper editis.

Mundus est vnus secundum Aristote. & ab vno procedit, & vnum quodammodo est causa vnitatis, & pluralitatis causa alio modo.

Ex lib.destru.disputatio.3.in solutione.12.dubii.

Mundus ex quinque constat corporibus.s.ex corpore supercœlesti, & ex quatuor aliis corporibus elementalibus, quorum vnum est graue absolute,& est terra, aliud leue absolute,& est ignis, & duo alia media.s.aer & aqua,& hoc demõstratiue à Philosophis est probatum, ex lib.destruct.disputa.2.in solut. 11.dubii.

Mundus habet vnam virtutem diffusam spiritualem, ex qua colligãtur omnes virtutes spirituales, & corporeæ,& est vnigenea extensa in toto vniuerso. Alioquin nullus ordo esset in eo. Ex disputa.3.in solu.18.prope finem, & est philosophi sententia 1.cœl.100.& in principio libri metheo.

Mundus secundum philosophos vere similis est vni ciuitati,in qua est vnus princeps sub quo sunt multi principatus subiecti ei. Ex disputatione.3.in solut.18.dub.in fine,& habetur ex fine primę philosophię & etiam.ibidem.cõ.44.

Mundus apud philosophos habet causam agentem æternam. & ratio eorum est,quia mundus est opus,aut quid consequens opus, & quodcunq; sic se habens indiget sine dubio agente essendi in suo esse,quia concluserunt ex hoc ꝙ mũdus habet agens existens in suo eẽ, ex disputa.4.in lib.destruct.in solutio.1.dub. Ecce locum apertũ contra Gregorium Ariminensem & Ioan.de Baccone volentium solum motum habere causam efficientem æternam sm̃ Auer.sed nõ cœlum,aut aliquam substantiam, patet enim ꝙ si cęlũ deponit quantum ad motum, deponit etiã quãtum ad suum esse per eandem rationem,Nec valet si dicatur ꝙ Cõmenta.loquitur de toto mũdo,sed non de cęlo. Sed contra,quia Commen.in lib.destru.in.3.disputa.in solutione.10.dub. facit etiam eandẽ rationem de cęlo. inquit enim, ꝙ esse corporis cœlestis consistit in motu,& ideo dans motum dat esse de necessitate. Amplius in.2. cap.de substantia orbis.expresse dicit quod cęlum & si simplex sit, & corrumpi non possit, & non indigeat in suo esse anima sensibili, neque imaginatiua sed tantum indiget anima mouente ipsum in loco semper,& virtute quæ non sit corpus,neq; virtus in corpore ad largiendum ipsi permanentiam æternam & motum æternũ,& qui non habent principium neq; finem. Et debes scire ꝙ istud corpus cœleste non indiget virtute mouente, semper tantũ,sed largiẽte virtute in se & in sua substantia permanẽtiam sempiternam. Ecce quõ expresse substantia cęli dependet in eodem genere causæ,sicut & motus ab ipsa intelligentia quod continuatur ex casu quem ponit statim, subdit enim quoniam & si simplex sit, & non habet potentiam vt corrumpatur,tamen est finite actionis necessario,quia est finitarum dimensionum & terminatarum superficie continente ipsum, & omne tale cum intellectus posuerit ipsum existens per se necessario est,vt ita sit de finitate suæ permanentiæ, sicut de finitate suæ actionis,declarauerat enim iam in 8.phy.com.79. &.12.meta.clarius com.41. ꝙ omnis potentia existẽs in corpore est finita

Contra Greg. Ari. & Ioã. de Baccone.

finita necessario, & licet cœlum nō habet nisi potentiam ad vbi, illa est necessaria finita etiā, & propterea non est in cœlo potētia, nisi ad quietem. cum autem cœlum suum esse habeat in motu consistens, si quis poneret cœlum per se, sine intelligētia ita esset, sicut est de motu eius, vnde sicut motus cœli non esset, nisi esset motor separat⁹, ita etiā nec esse cœli? quid clarius, & apertius dici potuit. immo mirū est de istis viris illustribus, qui ita allucinati sunt in praeclarissima, quia Cōmē. in eodem loco fatetur se fecisse illā digressionem propter amorē. quia multi dixerunt fm Aristo. cœlum non habere causam, nisi mouentē tantum, & non efficiētem, aut agētem. Et est opinio ista quā isti imponunt Auer. & Arist. & tñ Commentator ex sententia istam opinionem reprobat. & immorari in hoc est superfluum.

Mundus necesse est, vt habeat vnū efficiens sagacissimum & sapientissimū, a quo entia cuncta seriatim ministrentur. Ex disputatio. 9. in solu. 3. dub. & habetur ex fine, 12. primæ philosophiæ.

Mundus si innouaretur inquātum est ens naturale magis esset conueniens, quod innouaretur ex principiis naturalium rerum, quàm ex principiis artificialium rerum. s. a voluntate. Ex dispu. 10. in solutione primi dub.

Mundus non potest habere aliam dispositionem naturalem ab ista in qua est modo. octauo physico. com. 9. & 21.

Mulier inuenitur a masculo & magis. 7. Metaphy. commen. 31. & elicitur ex tex. vbi Philosophus dicit quód non in omnibus dispositionibus generatum dicitur assimilari generanti. Non enim, vt inquit, oportet quód ex viro semper vir fiat, etenim ex viro fœmina etiam fit, & Commenta. addit & magis, vbi collige quód sunt plures fœminæ quàm mares, & huius causa naturalis esse potest, quia maior potentia caloris, & virtutis requiritur ad generationem maris, quàm fœminæ. Theologi autem aliam huius causam assignant, &c.

Mulier specie non differt a mare. 10 Metaphysi. tex. commen. 25. & ibi vide causam.

Mulieres molliores leuiores & minus pilosę sunt, quàm viri propter menstrua. In viris autē huiusmodi excrementum tendit in partes terrestriores. Auer. primo de generatione animalium. in commen. quod correspondet capi. 19. in tex. Aristotelis, & incipit in Auer. scrutemur modo de quidditate seminis fœminei.

Mulieres concipere possunt sine delectatione in coitu. Arist. 1. de generatione animalium. capitu. 19. vbi Auerro. dicit, quód vulgus putat, quando sic impraegnantur parere masculos, & ipse interrogauit mulieres, quibus fidem adhibebat, & affirmarunt illud.

Mulieres habent humiditatem, quā emittunt hora coitus, & ex necessitate materiæ, & propter delectationem, sed hoc non arguit illā habere vim ad generandum effectricē, nam puero in somno accidit delectatio, & tamen semen eius non est prolificum. ibidem. Vide etiam Aristote. primo de generatio. animalium. cap. 20.

Mulier & equa dum grauida sunt coitum patiuntur. Aristot. in 4. de generatio. anima. cap. 5.

Mulieres quæ ad rem veneream incontinentes sunt, libidine cessant cum sæpius generarint. Arist. in. 4. de gener. anim. cap. 5.

Mulieribus laborare assuetis facilis est partus, labore enim excrementa consumit, quæ in mulieribus ociosis augentur, cunq; parturigo laboriosa sit, labor & exercitatio actæ vitæ facit, vt spiritum retinere possint in qua re partus facilitas conciliatur. Aristote. 4. de generatio. animalium. cap. 6.

Mulieribus paucis contingit vt prægnantes felicius degant, & corpore melius valeant. videlicet, his quarum in corpore exigua continentur excrementa, quæ absumi possunt cum alimento quod fœtui ministratur. Aristotel. in. 4. de generatio. anima. cap. 6.

Mulieribus pili in mento non prodeunt, nisi in terminum cum menstrui cursus substituerunt. & vt in terra Caria sacerdotibus mulieribus euenire aiunt quod diuinationis iudicium interpretatur. 3. de natura anima. ca. 11.

Mulieribus quibus profluuium mẽstruorum deest, magna pars sterilis est, verum fieri potest, vt aliquę etiam earum sine eorum profluuio concipiant. 7. de natura anim. capit. primo.

Mulieres candidiores, & minus corpulentæ, plus mensibus abundant fuscis & carnosis, ibid.

Mulierem concepisse argumentum est cum statim a coitu locus secessit, & si semen intus susceptum in septimum diem permanserit concepisse iam certum est. 7. de natura animalium. cap. 3.

Mulieres in vtero tardius quàm mares perfectionem quaruncunque partium recipiunt, sed cum in lucem prodierint, fœminæ otius quã mares accrescunt, & ætate florent, & senectute macerantur, & magis quæ pluries pariunt. 7. de natura animal. ca. 3. vide causam. 4. de generatione anim. ca. 6.

Mulieribus concipientibus accidũt purgationes effluxiones, & abortiones, & vide istorum differentiã, in. 7. de natura animalium. capi. 3. purgationes enim accidunt cum cõceperint, vt plurimum ad temp⁹ quoddam. s. triginta dierum, maxime si concepta est fœmina, quadraginta autem si mas a partu etiam purgationes eodem modo consequi volunt effluxiones vocantur, quæ intra septimum diem corruptiones incidũt, abortiones autem quæ inter quadragesimum.

Mulieres quæ marem conceperunt minus pallent, & facilius exigunt contra quæ fœminam, sunt enim pallidiores, & grauius degunt. 7. de natura animalium. capitu. 4. & est sententia Hippocra. in libro separatorum sermonum.

Mulieribus pluribus desinunt menstrua circa quadragesimum annũ, quod tempus quæ excesserint his ad sexagesimum seruantur, etiam nonnullæ eo tempore pepererunt, sed vltra hoc tempus nulla potest protrahere. septimo de natura animalium. cap. 5.

Mulieribus grauidis appetitus varij prouenire solent, citoq; commutari, qd picare quidam a pica aue denominant. 7. de nã anim. ca. 4.

Mulier

Mulier quæ fœminam concepit tardius parit, mas enim ex vtero celerius prodit, fœminæ enim partus tardior est, dolor etiam continnus ex fœmina, sed obtusior ex mare acer, & longe molestior. ibid.

Mulier & septimo mense, & octauo & nono parere potest, & quòd plurimum decimo, nonnullæ etiam vndecimum tangunt. hoc autem homini proprium est, cæteris enim animalibus pariendi statutum est. ibid.

Mulieres in ægipto, vt plurimũ geminos pariunt. ibid.

Mulier quædam quatuor partibus viginti edidit: singulis enim partubus quinq; enixa est. ibid.

Mulieribus & viris multis euenit, vt coniuncti inter se nequeant generare, vbi dissociati se aliis immiscere queant, quod idem in maris aut fœminæ procreatione euenire certum est. 7. de natura animal. ca. 6.

Inde collige aliquos ex naturali proprietate esse marium generatiuos, aut fœminarũ. scribit enim Arist. in eodem loco ꝙ sunt quædam fœminæ, quæ non nisi marẽ, & quidam viri qui non nisi fœminam procreant. vt de Hercule fabulantur, qui inter duos & septuaginta liberos, fœminam vnam tantummodo genuit.

Mulier est magis misericors, & ad lachrimas propensior quàm vir, inuida item, & magis quærula, & maleuolentior & mordacior, & ꝑterea anxia, & magis desperans, quàm mas atq; impudẽtior, & mẽdacior, quin etiam facilior decipi, meminisseq; aptior. ad hæc vigilãtior, segnior, immobilior, denique est, & minus cibi desiderans. 9. de natura ani. cap. 1.

Mulier prægnans a quarto, vsque ad septimum mensem, vtrum farmacari, vel flobotomari debeat existẽte necessitate. vide. 7. Coll. ca. 4. vbi tenet contra Hippocratem farmaciam nõ ducere ad bonum finem. & vide rationes eius: & de hoc vide Conciliatorem in differentia.

Mulieribus omnium animalium inter fęminas maxime purgatio mẽsium contingit. 7. de natura animalium. cap. 1.

Muli generatio nunquid fiat a simili: & quomodo. vide. 12. Metaph. commen. 13.

Muli sunt steriles a toto genere, & vide causas veras ab Arist. in. 2. de genera. animal. ca 6. contra Empedoclem & Democri.

Mulam concepisse iam constat. ex 2. de gener. aĩa. ca. 6.

Muli genitale fęminarum non olfaciunt, vt cætera, sed excrementum vesicæ tantũ. vide causam ab. Aristo. in. 2 de genera. aĩal. cap. 6. in fine. Vbi aduerte ꝙ Auerr. forte ex deprauato textu locum illũ male interpretatur. & dicit opposituũ. videlicet ꝙ muli non olfaciunt vrinam fœminarũ, sicut faciunt æqui, & alia animalia.

Mula gemellos peperit, quod pro ostento accipitur. 6. de natura animalium. cap. 22.

Mulæ in syria tera super phenicem & coeunt, & pariunt omnes. 6. de natura animaliũ. cap. 24. Nota tamẽ ꝙ istud genus est diuersum ab illo mulorum genere, quod ex coitu equæ & asini generatur, licet sit simile facie. & ipsemet Arist. seipsum declarat infra in eodem lib. cap. 36. vbi ptractat de mulis quos terra

De litera N.

commen.17.

Nasus ſymus eſt vnum eſſentialiter, ſed homo albus eſt vnum per accidens.7.meta.tex.cõ.41.& vide ibi Auer.declarantem hoc, quia concauitas in naſo eſt ĩſeparabilis, ſed albedo ab homine non eſt inſeparabilis:albedo enim inuenitur in pluribus ſpeciebus aliis ab hoĩe.

Natura nihil agit ſuperfluũ.1. phy. com.56 idem.1.cœli.32.

Naturalis non debet cõtradicere ei qui negat ſua principia.1.phyſico. tex.com.11.idem.8. phy.t.cõ.22.

Vnde Them.hic adducit pulchrã rõnem:nam ſi phyſicus poteſt demonſtrare naturam eſſe, aut hoc erit per principium naturale, & ſi ſic,tunc eſt petitio principii.aut ex aliquo principio extrinſeco, & ſic non erit demonſtratio, aut rõ naturalis,ſed alterius artificis,quia demonſtrationes ſpecificantur a mediis tangit Cõm.8.ph.cõ.22.

Naturalis non accipit a primo philoſopho corpora componi ex materia & forma.1.ph.contra Auicẽ. Cõm.com.vlti.

Naturalia differunt ab artificialib⁹; quia habẽt principium motus per ſe.2.phy.tex.com.2.

Naturæ diffinitio eſt manifeſta per ſe, & ponitur in ſcientia naturali. 2.phy.com.3.

Naturæ diffinitio non dicitur vniuoce neq; æquiuoce, ſed ſecundũ prius & poſterius.2.phy.com.3. & 5.meta.com.5.

Naturam eſſe eſt manifeſtũ per ſe. 2.phy.com.3.&.t.c.6.

Natura quæ eſt forma, eſt ſubſtantia, quæ eſt in ſubiecto quod ſubſtentatur per illam.

Natura quæ eſt materia eſt ſubſtantia,quia eſt ſubiecta.2.phyſi.commento.4.

Naturalis accipit a primo philoſopho,quòd natura quæ dicitur de forma eſt ſubſtantia.2.phy.c.4. & 5.meta.com.5.

Naturalis conſiderat de ſuperficie, linea,& pũcto,& corpore,vt in materia,& vt ſunt vltima corporis ſenſibilis,ſeu tranſmutabilis. 2. phyſi. tex.cõ.16.1.cœli cõ.1.3. cœli. cõ. 5.6.meta.tex.cõ.2.

Naturam agere propter finem eſt propoſitio maxima, & eſt maximum fundamentum in ſcĩẽtia naturali,& in ſcientia diuina, quia ſi naturalis non conceſſerit eam, tũc negat principium finale, & negat materiam eẽ propter formam. Ex quo ſequitur ipſum negare agens, & ſimiliter ſi diuinus negauerit eã, non habet viam ad probandum ꝙ hoc habet ſolicitudinem de rebus quæ fiunt hic.2.phy.cõ.75. Et aduerte ꝙ rõnes illæ adductæ in.2. phy.ad probandum naturam agere propter finem,non ſunt naturales,quia naturam agere propter finem eſt manifeſtum per ſe:& tales rõnes vſitantur cum aduerſariis.ſ. negantibus principia naturalia, ſicut notat Cõm.in eodẽ.2.phy. cõ. 80.& tex.cõ.84.& per conſequens ſunt dialecticæ, vel primæ philoſophiæ, vt dicit Cõ.ibid cõ.84. nam propria per ſe nota nõ poſſunt demonſtrari,ſed elẽchice poſſunt perſuaderi. vt patet ex.4. primæ philoſophiæ tex.cõ.9.

Natura complet multa, quæ ſunt ꝑ artem, & ars multa, quę ſunt per naturam.2.phy.cõ.77.& 79.

Naturalis magis debet conſiderare de cauſa finali, quàm de cauſa materiali.

teriali.2.phy.tex.cō.91.

Natura constantium nihil inordinatum.8.ph.tex.cō.15.

Natura est causa omnis ordinationis.ibidem.

Natura constantium partes etiam a natura sunt,non sic in his quæ arte,aut manu fiunt: domus enim per artem fit,lapides non fiunt.Them. in principio.2.phy.

Naturales res non sunt extra ordinē nisi raro causaliter. Cōm.8. phsic. cōmen.15.

Naturalia videntur habere eūdem ordinem terminatū.s.currere eodē modo,aut semper,aut frequenter: illa autem quorum principium est voluntas videntur diuersificari,& non sequi eundem modum actus.ibidem.

Naturæ actiones necesse est, vt habeant continuationem & æternitatem,aut in agendo alterum contrariorum tantum, vt motus ignis ad superius semper,& terræ ad inferius:aut in agendo duo contraria successiuę, sicut de generatione & corruptione consequentibus motum solis,& aliis contrariis consequentibus istum motum.8. physicorum.commen. 15. & elicitur ex textu ibid.

Natura partis & totius est eadem.8. physi.com.15.

Naturalis in diffinitionibus vtetur materia,sed diffiniet per formam. Themistius in.2. physicorum. super tex.21.

Naturalium quædam sunt corpus, & magnitudo, vt corpora simplicia:quædam vero habent corpus, & magnitudinem,vt corpora mixta,& præcipue animata,& quędam sunt principia habentium corpus, & magnitudinē, vt materia & forma.1.cœl.cō.1.

Natura rerum omnium est trina.1. cęli.tex cō.2.

Natura non patitur aliquid torpere,aut feriari,sua in singulis ingenia continentur, officia quæque & gestiones suas quęq; agnoscāt,agitantq;, & quasi pensa persoluunt. The.1.de aïa.tex.cō.13. & sumitē ex.1 cęli.tex.cō.32.& ex.3. de aïa. tex.com.45.

Natura naturata ita fecit. v3.ꝙ posuit numerū ternarium in rebus,& nos sequimur opus eius. 1. Cęli commne.2.

Natura de cęlo & aliis corporibus ęquiuoce.1.cœl.cō.5.vide pro hoc 2.phy.com.3.

Natura dicitur de forma abstracta, quæ est in cęlo,sicut dicitur de aliis formis corporum simplicium. Cōm.1.cęli.comm.5. vide in concordantiis.

Naturale in aliqua specie,necesse ē, vt sit prius accidente.1. cœli.com. 14.&.62.idem.4.physic. com. 43. & 67.&.2.de anima.133. &. 3. de anima.28.vide consimile de quiete.2.cœli.14.idem.17.&.tex.com. 83.&.18.idem.3.cœli.te.com.18. &.4.cęli.41.com.

Naturæ rerū dant eis,aut vt semper sint,aut semper nōn sint,aut vt aliquando sint,& aliquando nō sint. 1.cœli.com.138.

Natura constantia ex eisdem corrūpuntur ex quibus constant. 1. cęli. tex.com.vlti.

Natura facit de possibilibus semper, quod melius est. 2. cęli. text.com. 34.idem.8.phy.tex. com,56.& in 2.de partibus animalium . capitu. 14. Aduerte tamen pulchram differen

differentiam quam notat Cōmē. in com. 34.2. de cœlo, quia melius ex duobus possibilibus in animalibus, quæ sunt hic, est contingēs, sed melius de duobus possibilibus in rebus æternis est necessarium. sic igitur licet naturam in omnibus efficiat de possibilibus quod meli° est, non tamen est eadem rō corruptibilium & æternorum: quia nō sunt eiusdem tribus, vt dixit doctismus Homerus in 4. Iliados, & philosophus, 10. primæ philosophiæ. t. c. vlti.

Natura nihil, vt contingit operatur neq; de animalibus curasse, q̄ sunt hic, cœlestia autem quæ sic præciosa sunt despexisse putandum est 2. cœli. tex. cō. 50. Inde elicitur, ꝙ natura de rebus nobilioribus magis sollicita est. consimile. 2. physi. contra antiquos. t. c. 46. & in. 1. de partib. anima. ca. 1.

Natura nihil ociosum operatur. 2. cœli. com. & tex. 50. & 1. cęli. text. commen. 32.

Naturalis & astrologus conueniūt in qōnibus de ordine & situ, & qualitate motuum, sed in maiori parte astrologus dat quia, & naturalis propter quid. 2. cœli. com. 57. vide etiam, 1. meta. cō. 19. & 12. meta. commen. 44.

Naturalis & astrologus eandem qōnem absoluere possunt a priori & per causam, sed modus causarum est diuersus, quia astrologus demōstrat per causas abstractas ſm rationem a materia, sed naturalis per causas, quæ sunt conceptę cum materia. 2. cęli. com. 57. idem. 2. phy. tex. com. 18. & 19.

Natura nihil irrationabiliter, neq; frustra facit. 2. cęli. tex. cōmen. 59. & 1. cœli 32.

Natura adequat & facit ordinem. 2. cœli. tex. com. 69. Inde tangit Cōmen. in prologo physicę auscultationis. & Græci expositores ostendentes naturam iustitiæ esse in entibus, quæ est iustitia distributiua, quæ attenditur secundū geometricam proportionem, tribuens vnicuiq; ſm eius dignitatem. Quod & antiquissimus Hippoc. etiam asseuerauit, inquiens naturam animalium esse iustam, peritam, præuisiuā, vt allegat Gal. in 5. de vtilitate parti. cap. 9.

Naturales ponunt naturā esse, & naturalia quasi hoc sit notum per se. 2 cœli. com. 83. idem. 2. ph. cō. 3. & tex. cō. 6. & 1. cęli. commen. 5. & 8. physicor. 23.

Naturalis sicut ponit ꝙ corpora naturalia habent motum naturalem sic ponit ꝙ corpora naturalia debēt habere quietem naturalem in corporibus, quę apta nata sunt moueri & quiescere. 2. cœli. cō. 84. idē 1. physi com. 11.

Naturalis & geometer cōicant in tribus magnitudinibus, sed diuersis modis, quia naturalis considerat, vt sunt in materia: Geometer vero vt sunt separata a materia. 3. cœli. com. 6. & 1. cęli, commen. 1. & 2. physico. 18. & 19.

Naturalibus magnitudinibus inconuenientia contingentia in maiori parte non contingunt mathematicis, & ratio est, quia considerat de illis, vt sunt vltima materiæ, sed mathematicus, vt sunt abstracta. 3. cœli tex. com. 6.

Natura semper desiderat quod melius est. ex. 2. de generatione & corruptio. tex. cō. 59.

Natura-

Naturalissimum opus viuentium est, quæcunq; perfecta, & non orbata, aut generationem spontaneã habeat facere, tale alterũ quale ipsum. 2. de ani. tex. cõ. 34.

Natura constantium oĩum terminus est, & ratio magnitudinis & augumenti. supra. t. c. 41.

Natura nihil frustra facit, neq; deficit ĩ necessariis, nisi in orbatis, & im perfectis. 3. de ani. tex. cõ. 45. &. 1. cęli. t. c. 32. &. 2. cęli. 50. &. 59.

Natura entia quælibet habent ascẽsum, & descensum in suo esse. 3. de ani. com. 45.

Natura quæ sursum semper principalior est. 3. de ani. t c. 57.

Natura dęmonia est nõ diuina. Aristo. in libro de diuinatione secundum quietem.

Naturalia omnia, aut sunt propter aliquid, aut sunt accidentia necessario consequentia materiã. 3 de ani. tex. com. 60. idem. 2. physico. text. commen. 88.

Natura specialis nullum habet esse, nisi in intellectu. 1. Metaph. cõ. 26. idem. 1. de ani. cõm. 8. &. 3. de ani. cõ. 18. 12. Meta. cõ. 4.

Nulla natura est media inter abstractum, & materiale: hæc. n. duo cõtraria ęternum, & corruptibile manifestum est, quód sunt immediata 3. Metaph. cõ. 39 idem. 1. physico. com. vlti. &. 3. de anima in solutione tertiæ quęstionis cõ. 5. &. 12. Metaph. cõ. 25.

Natura est principium quoddam, & causa quietis & motus, eius in quo est, primo, per se, & non secundum accidens. 2. physi. tex. cõ. 3. Notanter dicitur esse principium: quia notat causam efficientem, quia principium proprie sumitur pro causa agente & mouente, vnde Simpl. & omnes græci expositores asseruerunt principium positum in diffinitione naturæ stare pro causa efficiente: dicitur autem quoddã, quia ẽt intellectus practicus ẽ de principiis efficientibus: non enim omnia quæ fiunt a natura fiunt: fiunt etiã nonnulla ab aliis causis, sicut est intellectus & casus. dicitur autem, & causa, quia natura non solum dicitur de forma cuius est agere & mouere, verunetiam de materia, cuius est pati & moueri. 2. de generat. & corrup. tex. cõ. 53. & quia sicut dicit Cõm in. 2. phy. cõ. 1. aliqua corpora nãlia respectu alicuius motus habẽt principium actiuum tantũ, vt elementa in motu locali: nõ. n. habent principium passiuum maxime dum mouentur de potentia accidentali, quia non habent resistentiam intrinsecam: non. n. diuiduntur in partem per se mouentẽ & in partem per se motam, sicut animalia cum sint solum composita ex prima materia & forma: & mã non potest esse subiectum motus. 5. physico. tex. cõ. 8. & ista est sententia eius. 4. phy. cõ. 71. vbi habeť ꝙ elementa in vacuo non possunt moueri. & in. 8. physic. cõ. 30. &. 3. cęli cõ. 28, & alibi frequẽter: in motu autem alterationis habent principium passiuum, & non actiuum: & ideo principium in descriptione naturæ sumiť ęquiuoce pro principio actiuo & passiuo. i. analogice, sicut dicit, quia in descriptionib. nõ potest aliquis facere plꝰ isto, & iõ causa, cum distinguatur a principio secundũ rõnem stat pro materia. Aut aliter dici põt, ꝙ principium dř proprie, & causa proprie,

& ficut principium ftat pro cauſa efficiente,& ſecundum Cõm. etiã pro materia poſſumus ſumere cauſam pro cauſa finali : quia finis eſt cauſa cauſarum:& tunc poſſet ſubtiliter dici ꝙ cum motus poſitus in diffinitione naturæ ſit motus large ſumptus qui diffinitur ĩ.3.phyſi.vnde Ariſt.in principio.3.phyſico.oſtendens rationem ordinis dicit,ꝙ quia in diffinitione naturæ ponitur motus. ideo oportet diffinire motum quid ſit,& patet quòd motus ibi ſe extendit ad generationem ſubſtantialem: & tunc poteſt dici ꝙ natura eſt principium effectiuum aut materiale, vt vult Cõmen. in aliis motibus proprie dictis:in motu vero generationis q́ potius dicitur mutatio natura eſt cauſa ſ.finalis.vnde Ariſtote.in.2.phyſi.tex.com.14. dicit generationem eẽ,aut dici naturam : quia eſt via in naturam : denominationes enim in naturalibus fiunt a termino ad quẽ,& a fine.iuxta illud philoſophi in.2.de anima. text. com. 49.a fine vnumquodq; denominare iuſtum eſt. Aut aliter etiam dici poſſet,& eſt alia ratio,quia ſine dubio diffinitio iſta dicitur analogicè de ſuperioribus & inferioribus,& de principio paſſiuo & actiuo:ſiſr de diuerſis motibus non dicitur ſecundum vnã rationẽ vniuocam:& ſimiliter neq; ſm vnam & eandem rõnem poteſt eſſe reſpectu motus & quietis. vnde in habẽtibus motum & quietem eſt cauſa vtriuſq;, & in habentibus motum tantum natura dicitur eſſe ꝓpriũ motus,& in habentibus quietẽ tm̃, dr̃ eſſe cã quietis, nam ſi quies ſumatur, vt eſt motus priuatio. ſicut dicit Cõm.in ſua media expoſitione ſuper.2.phy.&.9.Met.com.13. ita exponit Com.in.2.Meta.com. vltim ꝙ natura dr̃ eſſe principium quietis in rebus, quæ qñq; tranſmutãtur,qñq; non:ita etiam dicit. Cõm.in.2.cœli & mundi in com. 84.vbi dicit ꝙ, ſicut naturalis ponit naturam eſſe principium motus naturalis:ita ponit ꝙ ſit principium quietis in his quæ nota ſunt moueri. & quieſcere proprie non dicitur habere cauſam, aut principium,aut virtutem agentem,ſicut ſcribit Com.in vlti.cap. de ſubſtã. orbis ꝙ quies eſt priuatio, & non eſt potentia. vnde d. Ariſtot.quòd cum ſtellæ careant cauſis motus, quas habent corpora cœleſtia, de neceſſitate habent quietem infinitam,quæ eſt priuatio motus: & ſimiliter dicit ꝙ terra debet habere quietem infinitam, quæ eſt priuatio motus:quia caret agente motũ in ea infinitum. vnde dicit ꝙ quies non eſt per virtutem,ſed per priuationem virtutis. vnde.2.cœli. commen.102. medium non eſt cauſa quietis terræ. ſed grauitas eius.& ſi medium eſt cauſa,non eſt inquantum eſt medium , ſed inquantum eſt medium corporis, quod circulariter mouetur, & ſi eſt cauſa, eſt remota:& melius eſt dicere ꝙ ſit cauſa ſeruans quietem,quàm cauſa agens:& ideo ly principium poſitum in diffinitione naturæ reſpicit mo:ũ,& cauſa reſpicit a proprietate quietem. aut ꝑ aliam rationẽ : nã corpora nãlia,quæ nãliter mouent̃,& nãliter quieſcunt, mouent̃ vt quieſcant. vnde quies in talibus eſt magis nãlis quã mot⁹, quia ꝑ q̃d vnũquodq; tale & illud magis.

vnde

vnde elementa dum mouentur ad sua loca de potentia accidentali, dicuntur moueri de potentia violenta, quia illa potentia accidẽtalis nõ inuenitur in eis, nisi passa fuerint violentiam: vt dicit Com. 3. cœli. com. 28. & 8. physic. com. 32. nam elementum in sua naturali dispositione debet esse in suo loco, & quando est in suo loco, tunc quiescit. & ideo si est extra suum locum naturale est sibi moueri ad suum locũ: & hoc est quia elemento vis illata fuit vt esset extra suum locum. & ideo Cõment. 4. cœli & mundi. in com. 26. & 31. dicit ꝙ diffinitiones grauis & leuis datæ per quietẽ, magis demonstrant dispositiones naturales & naturam eorum, quàm diffinitiones datæ per motum. tũc igitur principium respicit motum & causa quæ dicit finẽ respicit quietem: impossibile enim est, vt dicit Porphirius, Auicen. & Auer. istam diffinitionem intelligere nisi diuisim, omnia enim ista contingunt, quia non est vera diffinitio, nec vniuoce dicta sed descriptio, vt inqt Albertus, est maioris manifestationis, quàm sit nomẽ. Ex quo patet ꝙ principium nõ ponitur propter priuationem, vt dicit Albert⁹ qui voluit formæ inchoationem esse in materia, & illa cum sit priuatio est principium, sed non est causa: nam talis aptitudo & forma in esse illo imperfecto non est ens in actu: oẽ autẽ quod agit, agit fm ꝙ est in actu: & per consequens nõ est principium alicuius motus talis priuatio: sed ponitur principiũ, vel pro causa efficiente tantum, vt voluit Alexan. & Them. qui dixerunt ꝙ elementa nullius motus habent in se principium, nisi motus localis: plantæ vero omnium motuum habent in se principium excepto locali. animalia vero oĩum motuum absolute. vel sumitur fm Cõm. pro principio actiuo & passiuo. sed Cõm. non ponderauit: deinde de quo sumat causa, & oportet supplere sicut diximus. & sit̃ teneo ꝙ diffinitio naturæ competit cęlo, & inferioribus analogicè: fm enim naturam prius competit cœlo, sed fm famositatem prius cõpetit istis quę sunt hic. distinctio habetur ex Auer. 2. Meta. com. vlti. & ideo vt dicit Porphirius, Auic. & Com. debet intelligi ista descriptio diuisim vnde ly, et, debet sumi pro aut: in cœlo enim natura est principium ciens sempiternum motum, in terra sempiternam quietem, in cæteris motum & quietem. ista est etiã sententia Cõm. in. 9. Meta. cõ. 13.

Contra formã corporis in materia.

Alii autem, vt Simplicius exponunt etiam in cęlo esse quietem respectu centri, polorum, & axis, & ẽt quia cœlum quiescit fm totũ, quia non mutat locum fm se totum, saltem fm subiectum: & terra etiam mouet, quia si poneretur extra suũ locum moueretur, aut quia mouetur motu alterationis, mouetur ẽt fm partes: potest etiam dici in cœlo esse quietem respectu partium: quia stellæ, quæ sunt nobiliores partes orbis, non mouentur per se, vt demonstratum est in. 2. cęli & mundi, prima tamen via magis placet. Similiter dico, quòd cum motus analogicè dicatur de locali, & aliis motibus natura, principaliori modo dicitur esse principiũ motus localis, & secundario aliorum motuum. Motus enim loca-

lis, vt demonstrat philosophus in 8.physicor. tex.commento. 55. vsque ad 60.est prior aliis motibus natura, tempore, & per lectione. cuius argumento est, quod Aristo. in. 1. cęli & mundi, volens probare omne corpus physicum secundum naturam esse mobile secundum locū, probat illud ex diffinitione naturę, quę est principium motus, quod non procederet, nisi motus principaliter in diffinitione naturæ supponeret pro motu locali. & confirmatur: nam tenendo diffinitionem illam esse communem analogicè superioribus, & inferioribus, oportet partes quaslibet in illa diffinitione esse cōmunes vtrisq;, aut saltem principaliores, sicut est motus. sed in nullo motu communicant cœlestia cum inferioribus, nisi in motu locali. vt demonstratum est in. 1. cęli & mūdi. & in lib de substant. orbis. quia motus localis apparet principaliter in naturæ diffinitione, & alij motus consecutiuè: impossibile.n. est intelligere aliter. dicitur autem eius in quo est primo, vt dicit lucidissimus Themist. quia principiū motus in scanno est, sed nō primo, sed primo est in ligno. dicitur autem per se, quia licet nauta in naui sit primo, nam in nullo priori potest nauta esse quàm in naui, non tamen est nauta per se de intellectu nauis, neq; nauis de intellectu nautæ: talia enim sunt prædicata, quæ per se alterum de altero dicuntur, vel quando prædicata sunt accepta in ratione subiectorum, & sunt causæ eorum. aut econtra, sicut sunt prædicata per se primi modi, & secundi modi, & ideo ponitur ly per se, per non secundum accidens ponitur ad differentiam medici, qui licet primo, & per se habeat artem medicinæ, per quā est formaliter medicus, & curatiuus aliorum: tamen per accidens agit in seipsum inquantum medicus: hoc.n. declaratur ab Aristo. in litera. Cōmen. autem aliter exponit, sed melius placet expositio ista græcorū.

Qui autem ad euitandam nugationem ordinant præpostero modo: vt ly non secundum accidens præponatur ad ly per se, & ly per se ad primum nihil est, quia. 7. primæ philosophiæ tex. com. 43. siue superius præponatur siue inferius, non propter hoc euitatur negatio. Et ideo oportet dicere istas tres particulas referri ad diuersa, & quod non habet istum ordinem, vt vnum sit contrahens & aliud contractum, sicut est in veris diffinitionibus in quibus totum refertur ad vnam intentionem. hoc enim est in vniuocis, sed in analogis & ambiguis oportet ad diuersa comparare, sicut diximus: ęquiuocatio, n. decepit istos.

Quod autem. d. Boeti. naturam hic diffinitam, & Albertus cum eo, non cōuenire superioribus. sed solum corporibus, quæ sunt hic: quia motus cœli non est a natura, sed a voluntate, & a principio separato, tum etiam, quia natura non mouet motum infinitum. nec nā mouet corpus in suo loco cuiusmodi sunt in cœlo, quia infinitus est, & semper circa eundem locū mouetur. Dicimus cū supportatione hoc falsum esse. nā Arist. in. 1. cęli venaturus cęli substam quid sit, & qualis sit naturæ, sumit illā proponens pro maximo fundamēto, vt dicunt oēs expositores, quod oē corpus physicū est mobile secundum locum: vt patet in text. cō

cō.5.& probat illud ex naturæ diffinitione. frustra autem hoc fecisset si naturæ diffinitio superiorib⁹ nō competit. & quod dicitur, ꝙ natura non mouet infinitum motum, neq; in suo loco. Respondet Commen. in disputa. 13. in solu. 4. dub. ꝙ est verum de natura inferiorū. & ideo dicit ꝙ motus cœli non est naturalis, sicut motus elementorū: & ita etiam dicit in. 2. cœli. com. 5. patet autem non obstante, ꝙ motus cœli sit voluntarius potest etiā esse naturalis: & ex parte orbis, qui concurrit, vt materia, seu melius, vt subiectum, & ex parte formæ, ꝗ est intelligentia separata, sicut declarauit Cōmē. in. 1. cœli. com. 5. & 2. cęli. com. 3. ex parte quidem orbis, quia cum sit corpus simplex & cuiuslibet corporis simplicis sit aliquis motus sm naturā simplex, sicut motus naturalis leuis est sursum, & motus grauis deorsum. sic motus orbis cum sit neutrum, neque graue, neq; leue habet potentiam naturalem, vt moueatur motu naturali circulari ab intelligentia causante in eo illum motum, & potest dici naturalis ex parte formæ, quia ex quo intelligentia licet sit principium separatum, non dependens in esse ab arte, nec constitutū in esse per ipsum: quia tamen est appropriatum principium in mouendo ipsum, sicut forma est appropriata materiæ: sic dicitur anima eius inquantum influit sibi motum, vt dicit Cōmē. in. 2. cœli. cō. 3. & dicitur esse in eo, quia intelligentia ibi est vbi operatur, & illo modo dicitur esse coniuncta sibi. & sic cœlum vt est quodāmodo animatū isto modo, dr̄ esse notū ex se. & ista est sententia Cō. in. 3. cap. de substant orbis. vnde etiam dici potest motus cęli esse naturalis ex parte animæ, & ex parte corporis. vt habet ipse in. 8. physico. comm. 27. vbi dicit, quód motus corporis cęlestis est simpliciter naturalis tā ex parte animæ, quàm ex parte corporis, non quód velit Com. intelligentiam vere esse naturā, immo est supra animam, & anima supra naturam, sed per viam similitudinis & proportionis. quia sicut forma materialis habet causare motum in subiecto proprio, sic proportionabiliter intelligentia in orbe, & motus naturalis in cœlo, non est alius a voluntario. vt dicit Commē. 2. cœli. cō. 5. & fuit dictum Alexan. Quod aūt dixit Albertus & Egidius Roma. ly primū positum in diffinitione naturæ sumi pro ꝓximo, ad excludendū vegetabilem & sensitiuam, quæ mouet per qualitates tanquā per instrumenta, & organa, hoc quidem stare non potest, quia tunc sm istam rationem animalia, & plantę non dicerentur esse a natura. cuius oppositum dicit philosophus in text. nec anima aliquo mō posset participare istā rōnē naturæ, quod est contra expositores gręcos. Amplius, sequeretur elementa in motu locali non haberent concurrere per formā tanquā per principiū actiuū ꝙ est natura, quia motus localis licet causetur principaliter a forma substantiali, causatur tñ mediāte grauitate, aut leuitate accidentali. d. n. Cōm. 1. cœli com. 17. ꝙ grauitas & leuitas significant habitus & formas, quæ sunt principia mouentia principaliter, & significant ēt qualitates. vñ

ficut agens naturale nõ agit per essentiam in motu alterationis tanquam per principium proximum agendi; sic in motu locali. Arist.n. in lib. de sensu dixit, ꝙ ignis non agit inquantum ignis, sed inquantum calidus: sic̃ cũ natura sit principium etiam alterationis & augumenti, vt.d. Cõm. in plantis & animalibus, & in talibus concurrunt qualitates, vt concausæ, & vt instrumenta. non essent igitur isti mot⁹ naturales, cuius oppositum habet in tex. & a Them. & ab Auer. in cõ. 1. Et ideo melius est exponere, vt græci, aut vt Cõmẽ. Et ꝙ quidam reprehendere voluerunt istam naturæ diffinitionem: quia natura videtur esse aliquid absolutũ, & ista datur per respectum nihil est, quia licet natura ẜm rem nõ sit nisi materia, & forma, quæ sunt substantiæ quædam, & entia quædam absoluta: tamen vt nãli considerãtur in respectu consistunt. vt patet. 2. physico. 26. & ideo considerantur vt sunt principia motus; quorum vnum est actiuum, & aliud passiuum: sub rõnibus aũt absolutis, & transcendentibus a diuino considerantur. sed suus intellectus perfectus in relatione, seu respectu consistit, vt a naturali considerantur. & quia nomen naturæ. d. respectũ principii, ideo in descriptione naturæ ponitur principium loco generis. nec obstat ꝙ si principiũ sumitur pro causa efficiente ꝙ cum efficiens, & finis sint extrinseca. igitur non differunt esse in eo in quo sunt, quia licet causa efficiens sit extrinseca a suo effectu: tamen potest esse intrinseca in ratione qua ẽ forma, quæ ẽ pars essentialis nãti: forma enim est intrinseca elemento, tamen est principium efficiens motum qui est effectus distinctus a motore: motor enim est de causis extrinsecis motus. 5: physic. commento. 3.

Natura quælibet forsan materiam habet. 2. Meta. tex. comm. vlti. vbi animaduerte, ꝙ vt scribit Auer. in com. ideo dixit forsan, seu ferę propter intellectum: intellectus enim qui est postrema perfectio hominis est abstractus a mã. consimilẽ modum loquendi habet philosophus in. 6. primæ philosophiæ. tex. cõmẽ. 1. vbi dicit, physica theorica quędam est, sed theorica circa tale ens quod est pos̃e moueri, & circa subam, quæ ẜm rõnẽ, vt ẜm magis non separabilem solum. vbi etiam Auer. ponderans ly ẜm magis inqt „ & dixit in maiori parte pp intellectum, consimilem modũ loquẽdi „ habet philosophus in prin. 1. de cęlo & mundo. vbi inquit, scientia de natura fere plurima videtur circa corpora & magnitudines, & horũ existens passiones & motus.

Natura secũdum famositatem magis, seu prius dicitur de corporibus generabilibus & corruptibilibus, quam de corporibus cœlestibus. 2. Metaph. commen. vltimo. Pro quo animaduerte quod natura, & naturæ diffinitio posita in. 2. physi. dicitur secundum antiquos peripateticos de vtrisq;, scilicet corporibus generabilibus, & etiam de ęternis. quicquid senserit in hoc Boetius, & Albertus. & dicitur secundum prius, & posterius, vt scribit Commen. 2. physico. comm. 3. tamen animaduerte ꝙ ista comparatio potest fieri duobus modis, vl' simpli-

simpliciter, vel quo ad nos, seu sm famositatem, & tunc si comparatio fiat simpliciter, & quo ad natu ram dico, quod natura per prius di citur de cœlestibus: est enim regula, quod quando aliquod nomen dicit de duobus, quorum alterum est cã alterius simpliciter, & per prius dr de cã, & p posterius sm quid dr de causato. sicut est videre in.8. physi. ab Auer. in cõ.77 & in.7. Meta. & in.8. vtrobiq; in cõ.7. cum igitur corpora cęlestia sint causæ generabilium & corruptibilium. vt. d. philosophus in prin. lib. Metheor. sic natura per prius inuenitur, & eius ratio ibi, quàm in corruptibilibus. sed sm famositatem, & quo ad nostram cognitionem secus est, quia ista sunt nobis ꝓpinquiora, & magis operationes eorum, & proprietates istorum innotescunt nobis, quàm illorum. & ideo Cõm. dixit quod ista secundũ famositatem sunt magis naturalia.

Natura est vl̃r principium transmutationis in rebus transmutabilib⁹ per se, & est principiũ priuationis transmutationis in reb⁹, quę qñq; transmutantur, & qñq; nõ. illa aũt quæ semper remanent eodẽ modo modorũ transmutationis. s. in motu locali, ęquiuoce dr de eis nã & de aliis. Com. 2. Meta. cõ. vlti. Vbi clare potes inde colligere qualiter diffinitio naturæ sm Cõm. non potest vniformiter intelligi nec copulatiuè, sed diuisiuè. & fuit etiã sententia Porphirii, & Themi. in paraphrasi super principio. 2. physi. vbi dicit, cęleste & diuinum corpus ex ꝑcipio, in quo natura est principiũ ꝑciens sempiternum motum, non etiam causa, aut principium quietis. eandem sententiam, vide ab Auer. in sua media expositione, sup libro. 2. physi. & in. 2. cœli. in cõm. 84. & in. 9. Meta. com. 13. de hoc tamen supradixi contra Albertum, & Boetium diffuse.

Qualis diffinitio naturæ sit intelligenda sm Auer.

Naturaliter inuentum in aliquo nõ inuenit in quodam eius, & in quodam non, nisi hoc sit verbis tantũ, non ratione. 4. Metaphy. com. 27. idem. 2. cœli. com. 59. &. 1. poster. tex. com. 8.

Naturalis non diffinit sine materia, neque secundum materiam. ex. 2. physico. tex. com. 21. vbi Arist. dicit in tex. quod cum natura dupliciter dicatur, sicut de symo, quid sit intẽdimus sic considerandum est: quare neq; sm mãm huiusmodi, neq; sine materia. Quem locum sanctus Thomas interpretans asserit duas fieri rationes. prima est, quia cum duplex sit natura materia, & forma, & scientia naturalis sit de natura, igitur de vtraq; nã cõsiderat. scd̃a scientia nãlis ita se hẽt circa nãlem, sicut est de symo. sed volentes scire quid sit symum in diffinitione symi ponũt mãm, quæ est nasus, & concauitatem, quæ est forma: sic etiam nãlis in cognitione nãlium, vtrunq; cognoscit mãm & formam, & ideo cognitio nãlis non est sine mã, neq; sm mãm tm̃ quia oportet etiã cognoscere formam. Themist autem, Simplic. & Auer. volunt solum vnam ibi fieri rationem, sicut prætendit series, & contextus verborum, quod etiam euidentius apparet in græco idiomate, & Simplicius multum subtiliter introducit intentionem philosophi ibi, quia enim in textu. 20. immediate præcedente dixerat

Annotatio pulchra.

 xerat

retat q ex mathematicis quædam physicam lineam accipiunt, sed nõ considerant, neq; diffiniunt illam inquantum est physica, sed inquantum mathematica, vt geometria: quædam autem assumunt mathematicam lineam, sed non diffiniũt eam inquantum mathematica, sed inquantum physica: cõsequẽs fuit ostendere quõ physicus diffinit ẽr physica, & asserit q est sicut qui diffinit symum, in quo ponitur dum diffinitur, tam materia quàm forma, & licet diffinitio naturaliũ nõ sit sine materia, tamẽ naturalis nõ per materiam diffinit, & cognoscit compositum ex materia, & forma, sed per formam. vnde lucidissimus Themist. in eodem loco dicit quare naturalis in diffinitionibus vtet materia, sed diffiniet per formam. & Simplicius eandem expositionẽ sequitur in illo loco. non enim litera græca habet notam exclusionis, vt litera arabica. propter quam Cõm. cogitur exponere q naturalis non fm materiam tantum, idest sine forma cognoscit, & diffinit. quam expositionem ẽt latini sunt secuti. vnde nãlia cognoscuntur non per mãm, sed per formam: nã mã ẽt substantia scibilis est p analogiam ad formam: forma aũt est origo cognitionis tam compositi quã materiæ, & est expositio multum subtilis & vera, ni fallor. Ex quo patet de mente Them. & Simpli. & omnium expositorum antiquorum formam esse quidditatẽ, sed mã non est pars quidditatis, licet sit pars essentiæ. & mirũ est de diuo Thoma, & Ioã. Scoto q̃o in hoc defecerint a vera, & antiqua doctrina peripateticorum: asserũt enim materiam & formam esse de quidditate, secuti in hoc Auicẽ. 5. Met. suæ, sed secus se hẽt res. Nã in conceptis cum mã differt essentia a quidditate, vt dicitur in. 3. de anima. tex. cõ. 9. & . 7. primæ philosophiæ. tex. com. 41. forma enim est ratio, & quodquid erat esse rei, vt vbiq; locorum Arist. formam diffinit. sicut enim scribit Cõm. 1. coeli. com. 92. forma autem est subiectum vniuersalitatis, & iste est intellectus cuiuslibet formæ, cum autẽ obiectum intellect' nostri sit vle, forma sola erit quodquid erat esse quod est intellectus obiectũ. materia aũt, vt dicit Cõm. 12. meta. cõ. 14. non habet intentionem alicuius cõis, aut vlis prędicabilis de pluribus. & ideo Arist. 7 Meta. tex. cõ. 35. dixit materiam fm se esse ignotam modo nihil dat quod non habet: & ideo materia inquãtum fm suam puram naturam considerat, non potest esse cognitionis principium, sed si aliquo modo facit ad cognitionem, hoc est vt est subiecta formæ: & ideo materia, vt dicũt præfati viri, & est cum hoc sententia Auer. in. 7. Metaph. com. 34 ponitur in diffinitionibus rerum naturalium tanquam vehiculum deferens quidditatem, sed non qa sit pars quidditatis. Sed tunc cõtra istam viam sunt tres arduæ difficultates. & prima est contra Themist. quia dicit q naturalis vtetur in diffinitionibus materia, sed diffiniet per formam. sed hoc contradicit Arist. in. 1. de ani. tex. cõ. 16. vbi ponit differentiam inter physicum, & dialecticum. Dialecticus enim (vt asserit) diffinit per formã, sed physicus diffinit per materiã:

&

& Themistius dicit ꝙ physicus nō diffinit p materiā, sed per formā, contradicit igitur magrō, & tunc petit dfia inter dialecticum & physicū, vt patet intuenti. Secunda difficultas est, quia si forma ē tota rei quidditas, & diffinitio nō explicat nisi quidditatem. igr̄ diffinitio dēt dari per solā formā, & ita mā non est necessaria in diffinitionib⁹. Tertia difficultas est qa tūc diffinitiōes subiectorum naturalium vñr esse per additamentū. Nam si mā quæ ponitur in diffinitione cōpositi nō est pars quidditatis cōpositi, igr̄ cadit vt additū: & ita diffinitiones nāliū subiectorum non erunt diffinitiones simplr̄, sed per additamentū: sicut sunt diffinitiones accidentium. cōtra Philosophū 7. meta. tex. cō. 17.

Ad primū soluit ꝙ ideo Themi. d. naturalē & si vti r̄ materia in diffinitionibus nō tñ diffiniet p mām, sed per formā: pro quanto cōpositum & diffinitum cognoscitur per formam, & non per materiā, quia materia sm̄ se est ignota: quicquid enim intelligitur, intelligitur sm̄ ꝙ est in actu 9. meta. tex. cōm. 20. vbi dicitur, inueniuntur aūt diagrāma ta actu, forma autem actus est: materia autem est potentia, & potentia est ratio occultationis & ignorantiæ, non cognitionis. sed Arist. vult naturalem diffinire per materiam sensibilem, & ideo non est cōtradictio inter Aris. & Them. quia non sunt discordes in vna & eadem intētione materiæ, sicut patet. Nec eodem modo vtitur seu accipit diffinire vterq;. nā Them. dū dicit naturalē non diffinire per materiam intellexit tanq̄ per id quod est principium cognitionis, aut tanq̄ per id quod sit quidditas, aut pars quidditatis, vtitur tñ materia in diffinitione tanq̄ necessaria in ratione vehiculi. Quō aūt dialecticus dicatur per formam diffinire satis in theorematibus declaratum est. Ad secundam difficultatem r̄ndet Cōm. in 1. de anima. cō. 16. inquit. n. ꝙ qui in diffinitionibus rerum accipit materiam & dimittit formam diminute accipit. qui vero ponit formam, & dimittit materiā, vr̄ dimittere aliquid quod non est necessarium in diffinitione verumtñ non est ita, quia forma in diffinitione debet sumi cum dispositionibus in quibus existit. Pro quo scire debes ꝙ vt scribit Cōmenta. in. 2. phy. cō. 18. formarum quædā sunt quæ indiscreminatim diffiniri possunt cum materia & sine materia: & istę sunt illæ formæ in quibus cōuenit mathematicus & naturalis, sicut est magnitudo & numerus: linea. n. superficies, & corpus, & eorū propria: similiter numerus, & accidentia propria numeri indifferenter diffiniri possunt & cum materia sensibili, & sine. & ideo talia ab vtroq; considerantur, verum, alia, & alia ratione, vt ibi dr̄. nam naturalis talia diffinit vt sunt in materia sensibili, & vt sunt termini corporis naturalis. sed mathematicus diffinit illa abstrahēdo a materia sensibili. sunt etiam aliud genus formarum, quod impossibile est sine materia sensibili nec esse, nec diffiniri, & istud est appropriatum sciētię naturali, sicut dr̄ ibi in tex. est caro & os. & 7. met. tex. cō. 37. impossibile est hoīem diffinire sine carnibus & ossibus. & Cōmen. ibidē cō. 39. impoīe est quidditates natura-

lcs

les intelligere sine transmutatione & motu.i.sine materia, q̃ est principium transmutationis: in diffinitionibus aũt entium mathematicorum, nõ apparet hmõi materia, quæ est principiũ trãsmutationis. vt dicit Cõmen.2.phy.cõ.19. licet bene in illis appareat materia intelligibilis: & ideo diffinitiones cõpositorum nãlium indigent mã, nõ qa mã sit pars quidditatis: sed quia cõpositum constituit̃ p formã talẽ quæ necessario habet esse in materia, & debet explicari sicuti est. Ad vltimã difficultatem respõdetur q̃ licet mã nõ sit pars quidditatis, est tñ pars essentię cõpositi ex mã & forma: & ex materia & forã fit p se vnũ, sicut ex põa & actu.8.met.t.c. 15.sed ex subto & accñte nõ fit p se vnũ, sed fit vnũ p accñs: & iõ diffinitiones accñtiũ datæ per subm dicunt̃ esse diffinitiones p additamẽtũ, non aũt diffinitiones subarum. Accedit ẽt ad hoc q̃ subm est in diuerso gñe ab illo, in quo est accñs, sed materia est in illo gñe saltẽ reductiue ĩ quo est ipsum cõpositũ. Solutio igr̃ oĩum rõnum apparet visa & intellecta dr̃ia inter essentiã & quidditatem in istis quæ cũ mã concipiuntur: hæc.n. visa dr̃ia soluit oẽm ignorantiam. vñ Cõmen. 7 meta. cõ. 21. scribit forma hoĩs est hõ vno modo, & forma hoĩs nõ est hõ alio modo, & est congregatũ ex materia & forma. vult dicere q̃ si homo sumatur pro hominis quidditate, forma hominis solum homo est illo modo: si vero homo sumatur fm essentiam, quia essentia hominis est congregatũ ex materia & forma, & pars illo mõ non est totũ, sic forma hoĩs non est hõ,

Natura vniuersalios vtitũr Philosophus, q̃ naturalis & etiam philosophus disputat contra negantes naturam, quod nõ facit naturalis. Cõmenta.contra Auic.5.meta.cõ.5. idem 2.phy.cõ.3.

Natura dr̃ 1.de forma.5.meta.tex.cõ.5.idem 2.phy.tex.cõ.12.& 1.cœli.cõ.5.& 7.meta.39.

Natura dicit̃ de generatione 5. metaphy.tex cõ.5.& 1.phy.te.cõ.14.

Naturalis habet diffinire per materiam sensibilem.6.meta.tex.cõ.2. & 1.de anima tex.cõ.16.

Naturalis habet considerare de aliqua forma, videlicet, de illa quæ impossibilis est reperiri sine materia. 6 meta.tex.cõ.2.idem 3.cœli.tex.cõ.1. vbi dicitur oẽs subæ naturales aut corpora sunt, aut cum corporib' gñantur & magnitudinib'.

Naturalis sententia est speculatiua & non operatiua.ibidem.

Naturalis scientia considerat de reb' mobilibus: mathematica aũt de rebus abstractis fm diffinitionẽ, sed non fm esse.

Naturalia sunt in quorũ diffinitione apparet nã, & voluntaria sũt in quorum diffinitione apparet volũtas, diuina aũt sunt, in quorum diffinitione apparet deus.6.met.cõ.2.

Naturales formæ aut plures, aut omnes non sunt fine materia. Commenta.7.meta.cõm.39. vide quare dixit, aut plures, in 6. meta tex. cõ.1. vbi Philosoph' hẽt consilẽm modũ loquendi: inquit.n. Physica thæorica q̃dã est, sed theorica circa tale ens qđ est põe moueri, & circa subam q̃ fm rõnem vt fm magis nõ separabilẽ solũ. vbi Cõmen. ibi põderat ly fm magis, ad præseruandum sed ab intellectu,

Natu-

Naturalis non solũ de materia, verũ etiã & de forma considerat magis. 7.meta.tex.cõ. 39. idem 2. physi. tex.cõ.21.& 26.

Naturales quidditates non possunt intelligi sine sensu & motu, sed bene mathematicę.7.meta.tex.cõm. 37.& 39. vbi per intelligi intelligas diffiniri, vt notaui in contradictionibus nuper ęditis.

Naturalis considerat de substantiis sensibilibus inquantum sensibiles sunt, sed primus philosophus inq̃tum substantiæ.7.meta. cõ. 39. 5. & 9.12 meta.1.5.6.& 29.

Naturalis scientia est philosophia secunda sm naturam, non sm ordinem doctrinæ.Cõmen.7.meta.cõ. 39.idem 2.meta.cõ.3.

Naturalibus entibus propria est materia.7.meta cõ.39. & rõ est, quia naturalis est de his quæ sunt in motu: oportet aũt intelligere materiã in re mota, vt dr̃ 2.met.tex. cõ. 12.

Naturæ nomen multiplex est 5.meta.tex.cõ.5.& vide etiam Themist. 2.phy.super tex.7.

Natura quælibet congregata ex duabus naturis conuenientibus, necesse est vt sit de natura componentiũ 7.meta.cõ.48.

Naturales subãæ sunt ab oĩbus cõfessæ.8.meta.tex.cõ.1.& tex.cõm.2.

Contra diuũ Tho. Ex hoc patet ꝙ corpus mobile nõ põt demonstrari in scientia naturali, quia ad per se nota & cõfessa ab oĩbus non erigitur demonstratio. vt patet.2.phy.tex. cõ. 6. cuius oppositum tenuit diuus Thomas.

Naturales substantiæ generabiles habent omnes causas.8.meta.tex. cõ. 12.idem in 2.phy.tex.cõ.70.

Natura in diuino, cęlestiq; corpore est sciens sempiternum motũ, non autem est causa aut principium quietis Them.in 2.phy I prĩcipio.

Natura est in gñe potentiæ.9.meta. tex.cõ. 13. vbi Cõmen. in cõmẽto dicit probans hoc, quia natura est principiũ ratione principii est potentia, & potẽtia est genus eorum, quia continet naturalia & artificialia, potentia.n. vt.d. Cõmen.ibi.dr̃ de naturalibus & artificialibus.

Natura & ars conueniunt in hoc ꝙ intendunt actum & non potentiã. 9 meta.tex.cõ.16.

Naturalis, accidẽtia & principia speculatur entium inquantum mota, & non inquãtum entia. 11. primę philosophiæ.capite.3.iuxta finem. idem 7.primę philosophiæ. cõ. 9. & 1.physi.Cõmen. in suo prologo in principio, vbi intentionem declarat naturalis scientiæ. ex 6. primæ philosophiæ.tex.cõ.2.

Naturalis, scientia & a practica & a factiua altera est.11.meta.cap.6.

Naturalis scientia est de habentibus in seipsis principium motus. ẽ.

Naturalis scientia sciẽtiarum prima esset, si quidem naturales subãæ primæ entium forent.11.meta. cã.6. idem 6.meta.tex.cõ.3. vide in proprio theoremate de hoc.

Naturalis habet dare causas mobiles, substantiæ materiales & mouẽtes, formales aũt & finales non põt 12.primæ philosophiæ.cõ. 6. vide in concordantiis.

Natura licet non intelligat aliquid, tñ rememorat ipsam de causis nobilioribus ea, quæ dñr intelligentiæ.12.meta.cõmẽ.18 authoritate Them.& est in pria parte digressionis, vbi dicit ꝙ sm Platonem hoc est aĩa mũdi q̃ fit ex diis secũdis: & sm Arist.est a sole & orbe decliui, & ibi-

& ibidem prope finem cõmenti cõ firmat hoc idem ex propria ſenten tia. vide pro hoc lucidiſſimũ Themiſt. in paraphraſi ſuper 1. phyſicę auſcultationis in expõne tex. 81. de appetitu materiæ, vbi ĩquit: etenim veriſſimum puto ꝙ dicitur prouidentiam fuiſſe quæ & turpi deſiderium honeſtatis & egenti opulentiæ quantum ſit ſatis iniecerit.

Natura quandoq; vtitur organo ꝑꝑ melius: quandoq; vero propter neceſſitatẽ eius cuius gr̃a factum eſt. Gale. in 4. de vtil. parti cap. 17. vbi de inteſtinis loquitur, & in hoc caſu 2. inſtrumentũ participat virtutem principalis agentis. vnde inteſtina hñt vim digerendi cibum virtute ventris, & venæ hñt vim tranſmutãdi ſanguinem virtute epatis, licet inteſtina non ſint organũ digeſtionis neq;, venæ ſanguificationis, & hoc ibi Gale. aperte dicit. Et nota bene hoc, in quo caſu inſtrumentum põt attingere formã quę eſt ab agente.

Natura quod poteſt facere vno inſtrumento nõ facit duobus. 12. me ta. cõ. 45. conſimile 1. phyſi cõ. 59. vide exemplum in 2. de anima tex. cõ. 88. vbi philoſophus dicit ꝙ natura vtitur aere reſpirato in duo opera, ſicut lingua in guſtu & locutione, idem in ſimili plerunq; inuenies in libris de partibus aĩaliũ, & a Galeno in libris de vtilitate particularum, & de iuuamentis membrorum.

Natura per multi iugam formarũ ſucceſſionem tendit ad vnum ſinẽ. Themiſt. 2. phy. ſuper 78. idem habetur ab Ariſt. expreſſe in 5. de natura animalium. ca. de inſectis. idẽ habetur in 2. de generatione animalium. cap. 5. Them. aũt dat exẽplum de herba, ſtipula, ſpica, & gluma, quæ omnia ad vnum ſinẽ tendunt, quod eſt triticum ipſum.

Naturam omnẽ & omnem ſubãm impaſſibilem ſm ſe optimũ ſortitã eſſe ſinẽ exiſtimandum eſt. 12. meta tex. cõ. 48.

Natura eſſe, in plus eſt q̃ ſm nãm eſſe: nam ſunt. n. quædam res natura quæ ſm naturã eſſe non pñt, quãlia ſunt vitia obleſioneſq́ue ab ipſa natura contractæ. Themiſt. 2. phy. ſuper tex. 5.

Naturales res in infinitum nõ perſe uerant in ſua natura niſi per accñs. ex lib. deſtruct. diſp. prima in ſolutione. 2. dubij.

Naturæ opus non eſt a ſcientia. ex lib. deſtructionũ diſpu. 5. in ſolutione primæ dubij.

Naturæ actio neceſſario ẽ in ſua ſubſtantia, ſed non in volentis ſubſtantia. ibidem.

Natura igitur ſic ita ſibi vult, vt ſiderum conuerſionibus & eorum numeris generationis & obitus numeret, ſed exquiſite id facere nequit propter materię indefinitionem & ꝙ multa principia incidunt, quę generationes deſtructas ſm naturã & corruptiones impediant. Ariſto. in fine 4. de gene. anim. idem 2. de gener. & corrup tex. cõ. 57. Inde patet nõ oĩa ex neceſſitate prouenire.

Naturæ opera ſi eſſent a ſapientia ſeparata ſeu remota, remoueretur cã ab oĩbus naturę effectibus. ex diſp. 9. in ſol. 5. dubij. idẽ 12. me. cõ. 18.

Naturæ opera procedunt ſicut opera artis: & ideo concluſerunt Philoſophi ꝙ a primo intellectu virtutes naturales procedunt: & ille eſt qui omnibus entibus ordinem dat. ex diſpu.

disp. 10. in solone. 2. dubij.

Naturæ ordo & processus hic est vt respectu inferiorum superioribus vice formarum vtatur, respectu superiorum inferioribus loco mãæ. Themist. 3. de aïa. cap. 27.

Naturalis scientiæ octo sunt partes sm Arist. ex dispu. 1. in lib. physicarum disputationum. contra Algazelem, vt idem tenet in principio libri metheororum.

Naturalis philosophiæ nõ est ramus medicinæ, neq; scientia de iudiciis stellarum, neq; physionomia. ibidẽ in phisicis disput. vbi supra.

Naturali scientiæ non sufficit via diuisiua per se, neque via sensus per se, sed via composita ex vtraque via, scilicet ex diuisione & ex testimonio sensus in enumerãdis speciebus sui subiecti in plerisq; locis, vt in scientia de animalibus. Commentator in 1. de partibus animalium prope finem.

Natura quod aliũde dempserit, vbi hẽt, reddere ad aliã partẽ solet. ex 2. de partibus animalium. cap. 14.

Natura plerunq; vtet vnico instrumento ad plures actiones 2. de aïa. tex. cõ. 88. & in 2. de partibus animalium cap. 16.

Natura raro aggregat in eandẽ speciem animalium duo diuersa adiutoria eiusdem adiumenti pro conseruatione. Cõmen. in 3. de partibus animalium cap. de cornibus & eorum iuuamentis.

Natura rem nobiliorem in meliori bus locis cõstituere solet, nisi quid maius impediat. ex 3. de partibus anim. cap. 4.

Natura interdum excrementis commode vtitur. ex 4. de partibus animalium. cap. 2.

Natura ab inanimatis continue ad animalia transit per ea quæ viuunt quidem, sed non sint animalia ita vt parum admodum alterum ab altero differre videantur propter suã propinquitatem. ex 4. de partibus anim. cap. 5. idem Auerr. ibidem in cap. de duro testato. vbi dicit ꝙ natura semper mouetur ad medium anteq̃ transferatur ad vltimum extremum, aliter natura egisset quid inane. s. ꝙ esset priuata aliquo gñe & nõ perficeret ipsum: laudetur ergo deus sapiens cognoscens.

Natura vbi duob' ad duo opera vti potest, nec aliud impeditur, nihil tale natura facere solet quale per ino piam ars excussoria obelisco lichinium ex vera lucernaq; cõponit. attamen si id fieri non potest, tunc vno ad duo opera vtitur. 4. de partibus anim. cap. 6.

Natura ĩ profundo quod pręcipuũ est semper collocat, quod non præcipuum vero in superficie. Gale. 1. de vuli. parti. ca. 17. intelligitur in viuentibus quæ sunt hic: nã in magno mundo primus motor est in circumferentia magni orbis.

Natura rem minorẽ maiori potioriquè addere solet: non autem maiorem nobilioremq; minori. ex. 4. de parti. anim. cap. 9. idem. 7. politicæ. vbi scribitur ꝙ deterius semꝑ est nobilioris gratia.

Natura ex his quæ fieri possunt, facere solet quod melius est. ex. 4. de partibus animalium cap. 9. idem 2. cœli tex. cõ. 34.

Natura nihil superuacuum efficit. 4. de partibus anim. cap. 10. & 11.

Natura instrumenta ad officium, non officia ad instrumenta accommodat. ex 4. de partib'. ani. ca. 11.

Natura

ducis rebus fulgere sapientiã, prouidentiam, & potētiã inuictam dei.

Natura adeo sensim paulatimq; de inanimatis ad animata trãsit vt cōtinuatione ipsa lateat eorum confinium & medium vtrius nam sit extremi. Arist. 8. de nã anima. cap. 1.

Et ex hoc collige contemplationem talium mediorum, quæ participant conditiones oppositorũ extremorum esse valde arduam, sicut egregie notauit Simpli. in 1. de anima in expōne. 9. tex.

Natura sępicule solet suos fines tanq̃ trãsgredi, proinde in aliquibus dubium sit, animalia sint an radices, radices an lapides. Them. 2. de anima cap. 5. vide in 8. de natura animalium. cap. 1.

Natura magis proprie dicit de formis simplicioribus q̃ de organicis, organicæ rectius dicuntur animæ. ex paraphrasi metaph. tract. 1. cap. de natura.

Natura apud medicos dicitur de virtute regitiua totius quæ est nutritiua, quia est simplicior inter oēs virtutes: & ideo non pñt transferre nomen naturæ ad virtutē cordis. ibi.

Nani & pueri multum dormiunt, & habentes capita magna. ex libro de Somno & vigilia.

Necessarij entis dispositio est vt nō sit per suam actionē, sed actio eius est propter ipsum 2. phy. cō. 82. vide 2. cœli. cō. 17. & 21. & 12. meta. cōmen. 36.

Necessaria multa sequuntur per se multa possibilia. vnde possibile est in signis vt propositiones eorũ sint compositæ ex propositionibus possibilibus, & necessariis, sed tñ necesse est vt maiores sint necessarię, qm̃ hoc modo contingit q̃ cōclusio sit necessaria. 7. phy. cō. 1.

Necessaria multa habent causas. 8. phy. tex. cō. 15.

Necessarium fm Auic. duplex ex se & ex alio. Cōmen. in paraph. 1. de cęlo vlti. cap. & 8. physi. cō. 79. & 2. cęli. cōmen. 71.

Necessariũ ens nullam habet possibilitatē. 2. cœ cō. 33. & 34. & 12. met. cō. 39. & 9. meta. tex. cō. 17. vide in concordantiis.

Necessarium est duobus modis fm Auicē. videlicet, ex se & necessariũ ex alio, possibile tñ ex se: & reputatur q̃ ista sit opinio Alex. in quibusdã suis tractatibus. 3. capite de substantia orbis, & ibi vide impugnationem istius dicti, & in 1. capite etiam. & 8. phy. cō. 79. & in 12. primæ philosophiæ. cō. 41.

Necessarium non contingit aliter & & aliter se habere 4. meta t. cō. 25.

Necessarium pluribus modis dicitur. 5. meta. tex. cō. 6. & 12. meta. tex. cōmen. 38.

Necessarium pro violento. ibidem.

Necessariũ est quod impossibile est aliter se habere. ibidem.

Necessarium quoddam est in naturalibus, & quoddam est in voluntariis. 5. meta. cō. 6.

Necessarium simpliciter est duobus modis, quorum vnus est vt aliquid non possit alio modo esse per se: alter vero quod sit propter aliud primus modus a modernis appellatur ineuitabile in esse, secundus vero a modernis appellatur debitum & necessarium per aliud. Cōmentator 5. metaphysi. commen. 6. vbi per modernos intellige Auicennam, & Algazelem, & sequaces istorum.

Necessitas dr̃ duobus modis 12. metaphysi.

taphysi.tex. cōmen. 38.

Necessariorum quoddam est necessarium per se, & quoddam p aliud: ista diffinitio nō est vera nisi in motu cęli tm̄. non aūt in substantiis, vide cām. 12, meta. cō. 41.

Necessitas essendi non est additum quid supra esse extra aīam īmo est quędam proprietas in ente necessario, nullamq; infert additionem supra ipsius substantiam, & nō aliud dicit nisi causæ remotionem, videlicet, ꝙ illud principium nō est causatum ex aliquo ex lib. destr, disp. 3. in sol. 14. dubii, vide in contradictionibus nuper editis.

Necesse esse quomodo fuit a saracenis & ab Auicenna probatum, & ꝙ via Auicē. sit insufficiens, & quæ sit via demonstratiua ad probandum necesse esse require in dispu. 8. in lib destru. in sol. 1, dubij.

Necessarium esse non est denominatio negatiua, īmo affirmatiua consequens naturam rei non habentis causam. ex disputatione 8. in solone vltimi dubij.

Necessitas in rebus naturaliter ē duplex, vel ex materia vel ex fine. ex 1. de partibus animaliū. cap. 1. fm translationem Theodori. & ex. 2. phy. tex. cō. 87.

Necessitas est duobus modis, vnus est vt essentia primi sit necessaria essentiæ vltimi, alter vt nō sit ex necessitate sed propter melius, vt melius est esse duo q̄ vnum. Cōment. in 2. Coll. cap. 8. de iuuamentis mēbrorum consimilium.

Necessariū dicitur tripl̄r, primo pro illo quod impossibile est vt sit sine eo ratione materiæ, vt animal sanguineum impossibile est vt non respiret. 2. modo pro violento. 3. modo pro eo quod impossibile est aliter se habere, & isto modo corpora cęlestia dicuntur necessaria. ex paraph. meta. tract. 1. cap. de necessario. vide etiam Arist. 5. meta. cap. de necessario.

Negans principium negat pluralitatem & motum: quia principiū est causa vtriusq;. 1. phy. cō. 8. ꝙ sic intelligitur, quia principium relatiue ad principaitum: relatiua autē posita se ponunt, & ideo si principium est priucipiatum est modo principium & principiatum sunt multa: non. n. capit intellectus vt aliquid sit suimet principium. 2. de anima. tex cō. 47. & est etiam sententia diui August. in 1. de trinitate. cap. 1. nulla omnino res est quæ seipsam gignat vt sit: quomodo autē principium sit causa motus, patet ex descriptionibus principij positis in 5. primæ philosophię. tex. cōmen. 1. in quibus semper apparet motus aut vniuocus, aut equiuocus, sicut est cognitio, vt patet discurrenti.

Negationem vnam esse duorū impossibile est quod non est in priuatione. 10. meta cō. 19.

Negationes non inferunt pluralitatem in substantia negati, neq; relationes inferunt in substantia relati. ex libro destruct. disputatione 5. in dubio vltimo, authoritate Algazelis & Auerrois, quia non sibi contradicit in illo dubio, nisi de intellectu tantum, quod non significat relationem in deo, sicut ipse Algazel peripateticis imposuit.

Negationes quæ currunt cursu nominum priuatorum s. negationes quę sumuntur in distinctione entium ab inuicem habēt sine dubio causas, quæ inferunt illis entibus illas

illas negationes. ex disputatione. 7. in solutione. 4 dubii.

Negatio & priuatio differunt, quia negatio est ablatio alicuius simpliciter: priuatio autē est ablatio alicuius in aliqua natura terminata. 4. metaphy. tex. com. 4.

Nenufar authoritate Auenzoar a proprietate habet colericos preser uare a febre 6. Colli. cap. 11. vide etiam 7. Colli. cap. 11. de cura febris colericæ, vbi ad corrigendam scamoneam iubet exiberi cum syrupo de nenufare, & syrupo de pomis & masticę: quia syrup⁹ de nenufare frangit qualitates primas scamoneæ. s. caliditatem & siccitatem, & cum hoc cōfortat sua aromaticitate membra principalia: & idem operatur syrupus de pomis, & mastix confortat & remouet nocumentum membrorū principalium. Et nota bene hoc in actu practico in medicinarū solutiuarum exhibitione, contra rudes.

Neotericorū more loqui est distinctus, & cum maiori indagine rem tractare: priscorū vero more loq est cū paucitate īquisitionis. Auerroes in paraphrasi 4. de cęlo summa prima. cap. 3. & elicitur ex textu com. 11. ibidem: loquens enim de antiquis dicit ꝙ modo magis nouo intellexerunt. vbi Commen. cō. 11. colligit ꝙ sermo posterioꝝ debet esse acutior & rectior, & causa est in promptu, quia posteriores viderunt dicta priorum & nō ecōtra. Dicit. n. Philosophus in p̄io primę philosophię ꝙ philosophia balbutiendo incepit; ars enim quolibet in sui exordio ē cruda & īmatura, sed maturatᵉ postea, & deīde. paulatim decoratur & perficitur, sicut testatur Auicenna in 7. suæ primæ philosophię. cap. 2.

Nerui habent introitū in sensum & motum. 2. de anima. com. 116.

Nerui a natura triplici intentione sunt distributi: alij ꝑpter sensum, alij propter motum, alij ad percipiendum cōtristantia. Galenus. 5. de vtilita. parti. cap. 9.

Nerui inter partes exāgues causam sentiendi præcipuā obtinēt. Themistius primo de anima. cap. 14. super tex. 32. cum hoc concordat Commentator. 2. de anima. com. 116. & medici omnes.

Neruus cō nō perueniat ad omnes partes carnis in quib⁹ fit sensatio, non potest dici ꝙ animal sentit ꝑ neruum tm̄: patet autē de se carnē sentire per omnes suas partes. ex. 2. de partibus animalium. in cap. de carne Cōmen. vbi subdit ꝙ nō debet dici ꝙ fiat sensatio per neruū sine alijs membris: nam simile huius dicit Galenus de visu ꝙ fit per duos neruos obticos: quamuis etiā ipse dicat humiditatem glacialem esse membrum proprium visus, & subdit ꝙ hoc erit si concedamus neruos inueniri in omnibus animalibus. sed si non inueniantur nihil faciunt ad sensum nisi melioris notę gratię.

Neruorum iuuamentum ſm Galenum est ad deferendum sensum & motum voluntariū omnibus mēbris. sed ſm Aristo. nerui non sunt facti nisi ad temperandum calorē intrinsecum ad hoc vt det virtutē sentiendi. 2. Colli. cap. 8. de iuuamentis membrorum cōsimilium, idem dicit ibidem vbi ponit iuuamenta carnis.

Neruus apparet ꝙ nascuntur ex ce-

rebro eo ꝙ non sunt īfixi in ipso, si cut dicit Galenus ibidem, vide in concordantijs nuper editis.

Neruus & cerebrum non sunt principium sensus tactus. sed in animalibus habentibus ista contẽperant organū tactus, quod est caro. in. 2. de partibus animalium. in cap. de carne Commentator.

Neruus ex humore mucori simili nascitur & aliter Aristo. 3. de natura animaliū. cap. 5. cogita, quia facit pro opinione medicorum.

Neruus ignē non patitur cum vena patiatur, & incisus solidari nō potest. Arist. 3. de nā aīaliū. cap. 5.

Neruorum natura nō ab eodem initio continua procedit, sicut natura venarum. ibidem.

Nihil debet esse ociosum in naturā, nec etiam in arte. 1. physi. com. 50. idem 1. cæli. tex. com. 32. & 3. de anima. tex. com. 45.

Nihil aliud ē causa generationis & corruptionis nisi materia propter non esse. i. priuationē, quæ est immixta in substantia eius. Commentator primo phy. cōmen. 79. & 1. & 5. capitulis de substantia orbis. & 1. cęli. com. 20.

Nihil per accidens prius est in his quę sunt per se. 2. phy. tex. com. 65. primo cęli. com. 14. 4. physi. 43. 4. metaphy. com. 14.

Nihil ꝙ ē de natura incorporea habet quantitatem. 4. phy. com. 10.

Nihil recipit se neq; per se neq; per accidens. 4. phy. tex. com. 26. & 27.

Nihil ad numerū nullam habet rationem. 4. phy. tex: com. 72.

Nihil dicit̄ transmutatū nisi qđ ē in fine trāsmutationis. 6. phy. t. c. 57.

Nihil corrumpitur in nihil, & nihil ex nihilo generatur. 3. cęli. cōmē. 52. idem 1. physi. tex. com. 34.

Nihili, seu non entis nullę sunt differentię. 4. phy. tex com. 67.

Nihil simpliciter intelligitur duob⁹ modis, aut ꝙ non est substantia & est aliquod aliorum ꝑdicamentorum, aut ꝙ non est substantia nec aliquod aliorū prędicamentorū, 1. de gn̄atione & corr. tex. co. 11.

Nihil eorū quę a natura & sm̄ naturam sunt inordinatum est. natura enim est causa omnis ordinationis. ex. 8. phy. tex. com. 15. Vbi aduerte ꝙ in plus ē aliquid esse a natura & esse sm̄ naturam: nam non solum habitus & dispositiones cōuenientes & formæ a natura sunt, verūetiam priuationes & monstra & corruptiones a natura sunt. sicut notat pulchre Themist. in 2. phy. & Simplic. in expositione tex. cō. 5. & ideo Philosophus animaduertens ad hoc dixit, nihil eorum quę sunt a natura & sm̄ naturam .i. sm̄ naturalem & consuetum ordinem naturę est inordinatū. quia bene aliquid a natura genitum potest esse inordinatū. nam quid generat nutrit, & auget monstra nisi natura? sed talia & si a natura sint, non tñ sunt sm̄ naturā genita impedimento naturę adueniente ꝑp materiam. & ideo Commentator ī cōmento dicit illā propositionem quę a natura sunt esse ordinata, habere veritatem vt in pluribus: sed raro illa propositio fallit, sed cū limitatione Philosophi semp vera est. Et ex illo loco, patet quid sit dicendū ad q̄ōnem fieri solitā in fine 2. phy. a doctoribus quęrentib⁹ vtrū mōstra sint a natura vł a casu: aliqui enim vt Burleus distinguūt demōstro, qđ potest bifariā sumi,

vel

vel pro aggregato ex idiuiduo alicuius speciei & monstruositate, & sic dicunt talia non esse effectus naturæ, alio mō ꝓ indiuiduo cui accidit illa mōstruositas & sic sunt a natura. Nōnulli aūt dixerunt esse a natura vli. alii cōuerso modo ꝙ sunt a natura particulari. Nos aūt iuxta peripatheticorū doctrinā dicimus ista a natura fieri, nutriri, & augeri, sed non fm naturā: etiam monstra quæ non fm naturā fieri dñr possunt dici a casu eē facta sed non a fortuna. sicut docuit nos Philosophus in 2. phy. tex. cō. 65. vbi ponit differentiā inter aliquid esse a fortuna & a casu. vbi dicit, maxime aūt a fortuna esse est separatū in his quę a natura fiant, cū. n. aliquid extra naturā tunc nō a fortuna, sed magis a casu factū esse dicimus: sed tñ est hoc alterū: illius. n. causa exterius est. istius autē interius. Vbi animaduerte ꝙ mōstra & si a casu, dici possunt facta fuisse & nullo modo a fortuna, tñ ꝓprie loquēdo talia etiā a casu nō sunt, quia effectus casualis proprie sum ni cā est extra, sed monstruosi effectus cā est intra, quia materia ē ex sui superabundantia, vel defectu, vel ex suis qualitatiuis & quātitatiuis dispositionibus, cā monstrorū & materia est ex causis intrinsecis. & ideo large dñr a casu esse, sed ꝓprie sunt a natura, sed nō fm naturam facta: ita notāt greci, & Commen. in verbis obscuris ibi dicens ꝙ iste est alius modus naturæ, &c.

Nihil patitur fm quod est vnum. 9. metaphy. tex. com. 2. vbi Commē. dicit ꝙ Aristo. per hoc intendebat declarare ꝙ in re simplici non est passio neq; potētia omnino: & ꝙ illud in quo est potentia est compositum: & fuit antiqua sententia diuini Hippocratis in libro de natura humana. vbi scribit quod si homo esset res vna non vtiq; doleret neq; pateret neq; corrūperet, quia sicut dicit nō inueniret aliquid qđ faceret eum dolere, & pati, & conuerti. Hoc etiam consonat dictis Galeni in principio libri de morbis & accidētibus inuestigantis numerum morborū. vbi habet ꝙ qa corpus compositū est ex contrarijs elementis hñtibus potestatē cōmisceri, & mutari, & ad seipsa cōuerti, & passionib⁹ subijci est corpus corruptibile, & mutabile, & passibile, nō solū ex natura cōpositionis, vt asserebat Democritus ex atomis indiuisibilibus faciens cōpositionē, sed et ex nā cōponentiū, & ideo d. ꝙ si corpus eēt simplex nō recipet magis, nec min⁹, nec meli⁹, nec pi⁹ sȝ si ex diuersis ptib⁹ fuerit cōpositū & ad se inuicē passibilib⁹ multa diuersa sibi erūt aliis alia meliora.

Nihil ex non ente fieri, & omne ex ente fere, omniū eorū qui de natura est cōmune dogma. 11. primæ philosophiæ. cap. 5. iuxta principium. idem in 1. phy. tex cō. 34.

Nihil eorū q̄ natura fiūt fit ab arte, nec econtra. Cōmenta. authoritate Alexandri in 12. primę philosophiæ. cōm. 13. Ex quo videtur ꝙ ars alchimiæ non sit possibilis.

Nisi in scientia naturali demonstraretur modus entium separabilium non essent nisi sc entia doctrinalis & nālis. 1. phy. cō. vlti. Quod qūo sit intelligēdū vide ī theorematib.

Niuis & pluuię locus est vnus & materia vna, sed differunt per diuersitatem agentis, quia frigiditas generans

nerans niuem est intensior,& frigiditas generans pluuiam est remissior. 1. metheororũ.cap.4.

Nigrum est albi priuatio vt lucis tenebrę.10.meta.test.cõ.7.

Nobile modicum nobilius est multo ignobili.2.cęli. com. 60. & fuit sententia Arist. in primo de partibus animalium.cap. 5. vbi scribit.
» Res enim illas superiores tametsi
» leuiter attingere possumus, tamen
» ob eius generis excellentiã cogno-
» scendi,magis oblectamur, q̃ cum
» hęc omnia iuncta nobis tenemus:
» queadmodum quãlibet partẽ minimamq; corporis nostrarũ puellę delitiarũ vidisse gratius & iocundius est,q̃ cęterorum hominũ mẽbra tota perspexisse & contrectasse.consimile elicitur ex primo de anima,tex.com.primi.

Nobilitas essendi in intellectib' abstractis non acquiritur per actionẽ 2. cæli. cõmen.62. & habet ibidẽ tex.commen.64.

Nobilitas abstractorũ consistit in seipsis,sed nobilitas aliorũ entium cõsistit ĩ actione eorũ.2.cęli.c.62.

Nobilius semper prius est viliori. 3. meta. tex. com. 11.

Nobilitas nõ accidit formis nisi ſm ꝙ sunt finis.2.physi.com.74. consimile habetur in 2.primę philosophiæ,tex.com.8.vbi dicitur, ꝙ facientes infinitũ latẽtes auferũt boni naturam.vbi Commen.in commen. notat ꝙ bonum in entibus non est nisi ꝓpter causas finales. Vbi animaduerte ſm Philosophũ in eodem loco. v3. 2. physi. 74. ꝙ tunc forma habet rationẽ finis,qñ res ab ea habet dignitatem & nobilitatem non simpliciter sed ſm naturã vniuscuiusq; rei:dignitas.n. simpliciter,& perfectio & nobilitas simpliciter,vt notant ibi expositores,& etiam Commen. in 5.primę philosophiæ in cap.de perfecto,nõ est nisi in primo principio quod deus est. Et aduerte ꝙ licet in naturalibus forma & finis veniant multotiens in vnum ſm subiectum & duo ſm rationem : alicubi tamen ratio formę,& ratio finis separantur, sicut est in mathematicis, vbi solũ est ratio formæ & non finis, quia ĩ immobilibus non est ratio boni, neq; finis. Sed dices,qũo sciri potest per regulam necessariam quã do ista separantur & quando non? Ad hoc autem Alex.& Themisti', quos etiam Cõmẽtator sub verbis obscuris sequitur, dixerunt, ꝙ hoc patet ex diffinitionib' rerum: nã cum diffinitio exprimat formã & rei quidditatem : quotiens proposita diffinitione statim apparet rem tali modo melius esse q̃ quouis alio modo,tunc forma illa non solum forma, verum etiã finis rationem obtinet:sed quoties proposita diffinitione rei non statim apparet rem illam melius hoc modo se habere q̃ alio , tunc res illa solũ forma est, & nullo modo finis. Et hoc videre licet in diffinitionibus rerum naturalium, quia positis rerum diffinitionibus apparet rei dignitas & nobilitas, ſm quã res taliter se habent quam aliter,vt ex hominis diffinitione dicente hominem esse animal rationale mortale apparet ꝙ melius est hominẽ habere cõplexionẽ maxime tẽperatam & remotã ab excellentijs cõtrariorum sicut est de facto,q̃ alio modo:molles enim carne sũt apti mente & ratiocinio. vt patet ex. 2. do

de anima, tex. com. 94. similiter ex diffinitione auis, videlicet, q̃ ẽ animal a prædominio aereũ manifeste apparet q̃ melius est aues habere alas quã carere alis. Sed ex diffinitionibus rerum mathematica non stati apparet quare res melius sit isto q̃ alio se habere mõ, vt posita circuli diffinitione & quadrati non statim apparet quare melius sit circulũ hoc q̃ alio se habere modo. vnde Themistius ibi dicit, non enim quẽadmodum ex hominis, equi, plantarũ diffinitione statim ostenditur quid sit in illis specieb' optimũ prestantissimumq;, ita in mathematicis euenit: quis.n. non derideatur si pergat probare meli' circulo esse vt lineæ a centro profectę pares sint aut quadratę vt illę quę quadratum obambulant? Qd etiam animaduertens Cõmenta. inquit ibi in cõm. 74. forma in rebus naturalibus est vt ens sit in sua dispositiõe nobiliori f m quod est illud ens, non nobilius simpliciter: nobilius.n. in esse non est nobilius simpliciter: & dixit hoc vt notificet q̃ forma non sequitur naturã materię necessario, vt opinati sunt antiqui naturalium, sed natura inuenit eam pp hoc q̃ ens sit in sua natura nobilius: & ideo forma quę sequitur naturã entis, nõ est dicta nobilior, vt forma mathematica: non enim dicimus q̃ ex hoc q̃ lineæ exeuntes a centro ad circunferentiam sunt æquales vt circulus sit nobilior, sed hoc contigit naturæ circuli, & ideo nobilitas non inuenitur in formis mathematicis. hæc enim .s. nobilitas non accidit formis nisi secundum qd sunt finis, hæc Commentator.

Sed tunc est maxima difficultas, quia Aristo. in 13. primæ philosophię i fine primi capituli. i͂quit. bonũ autẽ & in immobilibus dicẽtes nihil mathematicas sciẽtias dicere de bono aut optimo mentiuntur: dicunt enim & demonstrant maxime, non enim si nõ nominatum: opera autẽ & rationes ostendunt &c. quod animaduertens Auer. in 3. primæ philosophiæ. cõ. 3. exponens dictũ Philosophi. ibidẽ asserẽtis in mathematicis nõ eẽ rationẽ finis neq; boni, i͂quit, q̃ ipse dixit q̃ ordinatio numerorũ & magnitudinũ inuenitur in eis, & indiget hoc perscrutatione, vbi in eodẽ loco dicit Cõment. q̃ in immobilibus non inuenitur bonum per se. & ponderans hoc Commentator dicit & dixit per se, quia potest contingere vt in rebus mobilibus sit bonum, sed non per se. vnde f m q̃ mihi videtur, tunc in aliquo obiecto scibili inuenitur ratio boni per se, quando ex ratione & diffinitione dante rei quidditatem statĩ apparet rei bonitas, & q̃ melius est rem illo, quam alio modo se habere, sicut apparet ex diffinitionibus rerum naturaliũ, vt diximus: sed qñ ex diffinitione talis rei non statim hoc apparet, tunc si in tali obiecto sit aliqua bonitas, hoc non est per se, sed accidit: nam non est dubium q̃ in figuris mathematicis est ordo & nobilitas. nã in 2. cœli. tex. com. 12. demonstratur circulũ esse nobiliorẽ & perfectiorem omniũ figurarũ, quia tñ illa nobilitas non euidenter etiam immediate apparet ex circuli diffinitione, vt dicit Themi. & Cõm. ideo contingit naturę eius: ista ni

 fal-

fallor ē peripateticorū sn̄ia in hac re,ꝙ non nisi maximo labore,& in non paruo tempore mihi īnotuit. Et aīaduerte etiā vnum quod etiā alias in cōtradictionibus memini me annotasse,qd refert dicere ī en tib⁹ mathematicis nō esse rōnem boni, & refers dicere scias mathematicas nō habere rōnem boni, qa primū uerū est, & ſm est falsū: nam entia mathematica & nālia non sunt diuersa ſm subiectū, sed ſm rōnem:& ideo eadē forma,vt ī mathematica sc̄ia consideraṫ, hꝫ ꝑcise rōnem formæ & non habet rationem finis, & sic abstrahit a rōne boni,sed vt ī naturali sc̄ia cō sideraṫ vtroq; modo cōsideraṫ, & ideo vt ē finis intētus ab agente sic habet rōnem boni,sed sc̄ię mathematicę cū sint ſm peripatheticos de numero sciarum speculatiuaꝝ, sic sunt de numero bonorū,& ī eis ē ordo,& ex earū cognitione ītellꝰ perficiṫ,& nō solū exerceṫ,vt voluerunt Platonici,vt notauit Amoni⁹ super porphirio. Amplius dant pluribus artib⁹ subalternatis multa principia &conferunt ad multa, vt alibi notauimus. Sed tunc est difficultas qūo potest esse nobilitas in habitu scientifico si nō inuenitur p se nobilitas & pfectio in obiecto. Nisi esset ꝙ habitus sc̄iētificus nō depēdet ab obto tanq̄ a cā totali,& ideo pōt aliqua participare ex alia rōne q̄ ex rōne obiecti: licet.n.habitus sc̄iētificus in certitudine & abstractiōe depēdeat ab obiecto,vt patet in 1. posterio. in illo cap. certior aūt sc̄ia ē altera:altera uū in nobilitate nō semp ab obiecto depēdet,licet hoc plerunq; contingat. vt eliciṫ ex prīcipio libri de aīa,& ex.2.primę philosophię.tex.cō.2.sed illud ē uerū vt frequētius: sed nō credo illud semp verū esse, sicut est in casu. Et tu cōsidera diligentius, quia non est posteris pręclusa via ad altiores speculationes.

Nobilius nō tendit desiderio in vilius.12.primę philosophiæ.tex.c. 30.& habetur in 7.politicę, vbi habetur ꝙ vilius semper est nobilioris gratia.

Nobilitas rerū compositarū se inuicem excedentiū non attendiṫ nisi penes paucitatē cōpositionis &propinquitatē ad primū simplex ī illo gn̄e.12.primę philosophię.cō.51. vbi patet perfectiones rerū attendi penes proximationem ad summū contra Sophistas.

Nobile in omni gn̄e est simplex.& indiuisibile,& singulare, & per se extra cōpositū.s.ꝙ substātia entis nō est in cōpositione: sicut calidū simplr̄ est ignis, cui nō est admixtum aliud corpus,p quod fiat modici caloris.12.prīe philoso. c 51.

Nobile id est qđ ex bono ꝓdiit gn̄e, generosum vero qđ nō a sua natura degenerauit. primo de historiis animalium.cap.1.

Noctes plenilunij sunt tepidiores. ex 4.de parti.anima.cap.5.

Nomen libri physicorū est auditus nālis,vel sermo nālis, vt Cōmen. in prologo. sed allegat extraneam cām:melius gręci vt Simplicius. Nā scriptorū Arist. duæ sunt sp̄es, vna earū q̄ exteriora nominabat, & de hoc meminit Arist. in 1. cęli & mundi.tex. cō. 100. quales erāt hystoricę & rethoricę meditationes,& demū oīa ea q̄ minus tum curę,tum diligentię indigebant.altera eorū q̄ auscultatoria nūcupabat

bat, in q̄bus philosophia remotior subtilior agitabat, ex quorum nūero est iste liber. Aduerte etiā q ab Aristo. nuncupat prim⁹ sermo nālis, vt patet in 1.cęli.tex.c.20.dr̄ et in speciali lib.de prīcipiis et de motu.

Nomina synonima nō vsitantur in doctrina demonstratiua. Aueir. 1. phy.cō.1.& 4. phy.com.129. 1.cęli.com.1. huius ratio(ni fallor)est, quia nihil debet esse superfluū in scientia, in hoc enim ita ē de arte, sicut de natura, prout scribit Cōmen. 1.physi. cōmē.50.& ideo dixit Linconiensis q mos est sapientum verba onerare sententijs. Nota tn̄ q ad exponendū licet quandoq; vti noībus synonimis, vide pro hoc Auer. 4 physi com.45. notanter aūt apposuit in doctrina demōstratiua, qa in arte poetica, aut oratoria hoc non solum licet, immo est necessariū. & Plato asseruit nō est habēda de noībus cura quibus magnarū rerū cura proponitur, vt recitat Gale.2.de diffe.feb. cap.7.

Nominū nō est magna solicitudo habenda. 1.phy.com.1.idem Themistius 1.de anima.cap.19. Platonis etiā snīa fuit si nomina neglexerimus magis diuites prudentia ad senectutē perueniemus. Galen⁹ refert in 4. de vtilit. parti. cap.13. vide q̄uo sit intelligendū in cōtradictionibus nuper editis.

Nomen dictū de aliquibus simplr & fm prius: de alijs vero dicit fm quid aut per posteri⁹: illud de quo dr̄ per prius est semper causa posterioris. 8.phy.com.77.

Nomina septimo die pueris imponuntur: plures enim ante septimū diem conuulsione intereunt. 7. de natura animaliū.cap.vltimo.

Nomē cognitionis & sciē nōn sunt noīa synonima, quia scīa demonstratiua nō vtitur noībus synonimis. consimile 1. phy.tex.cō.1.

Nomē priuatiuū tria signat, aut.n. mōstrat priuationē intētionis q̄ demōstrat nomē habit⁹, vt cū dr̄ de cęco q est non hn̄s visus, aut diminutionē visus vt demōstrat hoc nomen debilis visus, aut malū visum vt videat phātasmata. 3. cęli.c.25. & ē simile distinctione medicorū de opatione lęsa q̄ dr̄ tribus modis aut diminute, aut corr. aut ablate.

Nominū quędā dicūtur equiuoce, & quędam fm prius & posterius. 1. de gñatione.tex.com.44.

Nomē in rebus nālibus 1.dr̄ de forma: & scdario de cōgregato, in artificialibus vero ecōtrario. quia primo dicit de materia, & scdario de cōgregato.2.de aīa.com.8.

Nominū expositio in scīa diuina ē pars illi⁹ sciē, ecōtrario ei qd est in alijs sciētijs: qa in alijs sciētiis exponunt noīa apud vnamquāq; cōsiderationē in vnaquaq; q̄stione, sed in scīa diuina exponūtur noīa in vno tractatu. vt, in 5. meta. non ad distinguendū nomē, equiuocū, sed in nūerando intētiones de quibus cōsiderat ista scīa. Auer. 3.metaphy. com.1. & idē.5.meta.com. 1. cōtra Nicolaū peripateticū.

Nomina denominatiua significant vnum compositum. 3.metaphysi. com.16. vide etiam 1.physi. com. 25. vide in concordantijs.

Nomina denominatiua significāt substantiam & accidens. quarto. metaphysi. com. 3. & 3. metaph. cōmen. 16. vide tamen quid 1. significēt Auer. quinto metaphy. cōmen. 14. contra Auicennam.

No-

Nomen non imponitur rei, quam homo ignorat. 7. meta. tex. com. 54. idem. 4. met. tex. com. 10.

Nomen vtrum significat cōpositū, an formam, quæritur ista quæstio à Philosopho in. 8. metaph. in tex. cōmenti septimi. Et notat ibi Cōmentator, ꝙ ista qō procedit in nominibus significantibus essentias. i. substātias rerum, & non in accidentali: quod ideo dixit quia, vt ipse tenet contra Auic. 5. meta. com. 14. noīa denominatiua primo significant formam, & secundo subiectum.

Nomen significās essentiam primo significat formā, & secundario cōpositū ex materia, & forma. 8. metaph. tex. com. 7.

Nomen nō significat rem nisi fm, ꝙ est in actu. 8. metaph. cō. 7. & est authoritas Philosophi in. 9. primę philosophiæ in tex. com. 7. & in 2. phy. tex. com. 11.

Nominum propriorū inopia cogit nos qñq; metaphoricis vti. Them. primò de memoria. cap. 11. idem Alexāder in paraphrasi de anima. in cap. de phantasia.

Nominū oportet si disputatio futura est vnumquodq; esse notū, non facto autē hoc cōicatio sermonis esse non poterit, oportet igitur nominū vnumquodq; esse notum, & significare aliquid & nō multa, solum aūt vnum, si autē plura significet manifestum facere ad quod fert nomen eorum. 11. primæ philosophiæ. cap. 3.

Necessarium præceptum i disputationibus.

Nominū inopia facit nos declinare à principali ad cōitates. Auicen. 5. meta. cap. idem Cōm. 7. metaphy. cōm. 41. & 8. meta. com. 5. contra Alexandrum.

Nomina analoga dicuntur mō cōtinētiæ rerum attributarū ad vnū, & taliū proprietas est, ꝙ ascendant ad primū illius generis, qđ est causa aliorū prima appellatorum illo noīe, & ideo talia nō cōicant ī vna natura cōi, & probatio huius est, quia istorū quoddā est causa cęterorum, & cā præcedit causatum, & impoſe est, vt natura causæ, & cāti sit vna, & eadem in genere, nisi in particularibus causis: & ideo hæc species cōicationis opposita est cōmunicationi gñali. ex lib destruc. disput. 7. in solu. vltimi dubij.

Nomen fuit impositū formis quiescentibus, & verbū formis mobilibus. Cōm. 5. phy. com. 9.

Nomen famosius videtur significare aggregatū ex materia & forma, licet quādoq; dicatur de forma, & est id cui verius applicatur nomē: sed si fiat cōparatio inter has duas significationes, tūc significatio de composito est prior tempore, & posterior fm esse: & eius significatio de forma est posterior tpe, & prior fm esse, quia nō est moris plebis distinguere inter indiuidua substantiæ tali differentia. ex paraphrasi meta. tract. 2. vide idem in. 8. met. cō. 7. & in 2. de aīa. com. 8.

Non inuenitur corpus simplex qđ alteretur ex se, aut quod gñetur ex se: sicut inuenitur corpus simplex quod trāsfert in loco ex se. 2. phys. com. 1. 4. phy. com. 71. 8. phys. 20. & 60. & 2. de aīa. com. 50. & 115.

Nō dubitamus, ꝙ corpora simplicia mouent ex se. 2. phy. cō. 3. & 1. & 4. phy. 71. 3. cęli 28. 4. 22. 24. & 25.

Non debet aliquis dicere, ꝙ diffinitio naturæ sit cōclusio demonstrationis. 2. phy. com. 3. & com. 6.

Non

Non oīs homo est aptus, vt sit medicus. 2. phy. com. 3.

Non quodlibet gñatur ex quolibet. 1. phy. tex. cō. 43. & 2. phy. tex. cō. 45. & 8. phy. 46. & 2. meta. cō. 15.

Nō omne quod est à natura est pp aliquid. 2. phy. cō. 77. vide pro intellectione huius Them. in. 2. phy. in expositione tex. 5 vbi dicit, ꝙ a natura etiā esse dicuntur priuationes & peccata naturæ, licet talia f3 nām non sint. & ita dicit Simplic. in eodem loco.

Non ens non transmutatur. 3. phy. tex. com. 12. & primo physic. com. 71. & tex. com. 75. & 77.

Non omne de quo dicitur hoc nomen vnū dicitur de eo ſm ꝙ quidditas sit eadē, vt vnū dicitur de tunica, & veste. 3. phy. tex. com. 21. facit pro ponentibus cum identitate reali stare distinctionem formalē.

Non entis nulla est dña. 4. phys. 67.

Non omne ens est ī loco, sed mobile corpus. 4 phy. tex. com. 47.

Non esse in actu quod est esse in potentia est proprium primæ materiæ. 5. phy. com. 7. & 1. phys. 70. & 12. mmetaph. com. 11.

Nō ens dicitur tribus modis. 5. phy. tex. com. 8.

Nō quodlibet agit in quodlibet, nec quodlibet patit à quolibet: sed determinatum à determinato, & sic non quodlibet fit ex quolibet, sed determinatū à determinato. 1. physico. tex. cō. 43. inqt Simplic. ꝙ iste sunt dignitates cōes omnibus generationibus, & naturalibus, & artificialibus, & idē confirmat Comment. ibidem commen. 46. Auer. autem addit, ꝙ iste dignitates sunt vere vniuersalē, in omni generatione, quarum actio, & passio est quasi genus, quod ideo credo additum fuisse, quia intentio Arist. ibi est probare, ꝙ omnia quæcunque fiunt, fiunt ex primis contrarijs, qa ista erat vna ex tribus conditionibus principiorum, quæ non erat p se nota de primis contrarijs, vt dicit Comment. Et ideo Arist. altius exorditur ad declarandum illam, ponens istas dignitates, ꝙ non qdlibet agit in quodlibet, sed contrarium in suū cōtrarium, nec quodlibet patitur à quolibet, sed cōtrarium patitur à suo contrario. Et ideo scire debes, ꝙ est differētia inter motū & actionem. quia in plus est mouere, quàm agere. primo de generatione, & corruptione. tex. cō men. 43. omne enim agens est mouens, sed non econtra. Nam actio & passio sunt merito contrarietatis, in talibus igitur generationib⁹ quarum actio & passio ē quasi genus. i. quæ fiunt merito contrarietatis habent locum illę dignitates. Nam in motu non est verum vniuersaliter propter motum cęli, qui non est de contrario in contrariū, sed est ab eodem in idem, vt patet primo cęli. tex. com. 30. & propter motum æquiuocum repertum in abstractis, & in intellectu, vt patet 8. physi. com. 40. & sic cessat instantia Simplicij de anima, quę videtur pati dum illustratur a Deo cū non sit in ea contrarietas, soluit enim ꝙ ipsa inquantum indigens videtur aliquam habere contrarietatem respectu Dei, qui est perfectus, & plenus omni perfectione, & sic ex non diuina fit diuina, sed melius est dicere cum Auer. ꝙ hic non quærun tur nisi principia generationis, & corruptionis in quibus est actio & passio,

passio, talia autem sunt in quibus est cōtrarietas, vnde alterationes & motus illi inuēti in abstractis sunt ęquoce dicti cū istis, qui inueniuntur in his quæ sunt corpora, aut virtutes in corporibus, sicut bene notauit Cōm. in. 8 phy. com. 4.

Non ens non dicitur quiescere, neq; transmutari, neq; esse contrarium 8. physi. com. 62. idem 5. phy. tex. com. 7. & 8. & 1. physi. 51. & 8. phy. commen. 4.

Non iustū est increpare aliquem nō inspecta causa. 2. cęli. tex. cō. 34.

Nō solū his dicere gratiā iustū est, quorū opinionibus aliquis communicauerit, sed & his, qui adhuc superficialius enūciauerūt, etenim hi conferūt aliquid, nam habitum quidē nostrum præexercitati sunt 2. meta. tex, com. 2.

Non similiter mentitur est, qui dixit quatuor esse quinque, & q mille. 4. metaph. tex. com. 18.

Non entium quædā potentia sunt. 9. metaph. tex. com. 7.

Non ens dicitur tripliciter. 12. meta. tex. cō. 11. & 5. physi. tex. cō. 8.

Nō videre quędā melius est, q̄ videre. 12. meta. tex. com. 51.

Nota singulis, & prima multotiens debiliter nota & parū, aut nihil entis habēt. 7. meta. tex. com. 10. vbi dicit Cōmen. q̄ illa quę sunt cognita cuilibet sunt paucę, aut paruę cognitionis I respectu eorū quę sunt cognita apud naturam.

Nota per se, & euidentissima demōstrari non possunt. 2. physico. tex. com. 6. & ibidem com. 3. & 4. metaphysi tex. cōmen. 9. Themistius etiam. 2. de anima super tex. com. 152. inquit q̄ euidētissima, & quæ ita sunt, vt videbitur attollunt rapiuntq; etiā repugnantem animū ad accessionem, siue ascensionem.

Notū est per se, q̄ locus rei est aliud à re, & quod nihil sustētatur super se. 3. physi. com. 52.

Notum est per se, q̄ in minori tempore pertransitur pars, q̄ totum. 6. phy. com. 21.

Nota naturaliter & ignota naturaliter inueniuntur in quolibet gñe.

Nos sumus quodammodo finis omnium. 2. physico. tex. com. 24. Aduerte tamen, q̄ loquitur de manufactis, seu artificialibus.

Nos nō credimus scire aliquid nisi sciuerimus illud cū oībus suis causis primis, donec perueniamus ad suas cās propinquas. 2. phy. cō. 27. idem primo phy. com. 1.

Nouitas in rebus nō procedit à voluntate tantum, imo etiam à natura, & ab euētu, vnde si innouatum solum à volūtate esset, sequeretur, q̄ volūtas assumeretur in diffōne eius, nūc aūt diffō innouati est illud quod fit post priuationem. Ex disput. 11. in sol. primi dubij.

Nouitates nō proueniunt nisi in corporibus, & ideo Philosophi cauent sibi attribuere nouitates priæ causæ. Ex disp. 12. in solu. 3. dubij.

Nulla sciētia speculatiua cōsiderat de ente p accidēs. Cōm 2. physi. cō. 53. pōdera, quia dixit speculatiua, vide in primo priorū. in. com. 18. in calce commenti.

Nullius diuisibilis finiti vnius ē terminus. 4. phy. tex. com. 91.

Nulla obliuio maior est, q̄ cum qs perscrutatur de causa alicuius rei, & dat causam destruentem intentionē illius rei. 3. cęli. com. 56.

Nullus potest per se inuenire artes operatiuas, aut consideratiuas in maiori

maiori parte, quia nō complentur nisi per iuuamētum prioris ad sequentem. 2. metaphy. com. 2. vide cōsimile in fine com. 36. 3. de aīa.

Nullus conabitur aliquid facere ad terminum nisi futurus venire. 2. meta. tex. com. 8.

Nulla species inuenitur per accidēs 6. meta. tex. com. 4 idem. 8. physic. cō. 46. & 7. meta. com. 22.

Nulla est substātia abstracta q̄ non moueat, quia tunc inueniretur in dispositione diminuta. 12. meta. commen. 48.

Numerus quilibet est numerabilis, & omne numeratum in potentia cum fuerit in actu possibile est, vt sit numeratum in actu. 3. physico. tex. com. 41.

Numerus causatur ex diuisione continui. 3. physi. tex. com. 68. Et nota ꝙ intelligitur de numero sensibili, quia continuum est diuisibile in infinitum, & per consequens talis numerus causatur ex vnitatibus q̄ sunt res diuisibiles.

Numerus crescit in infinitum, & est vnum de fundamentis, quæ ponit arithmeticus. 3. phy. com. 56.

Numerus augetᷣ in infinitū propter materiā, & non diminuitur in infinitum, quia diminutio inducit ad formam vnitatis quæ est indiuisibilis. 3. phy. tex. com. 68.

Numerus est coaceruus vnitatū cōpositus ex indiuisibilibus. 3. physi. tex. com. 68.

Numerati respectus ad numerum ē sicut contenti ad cōtinens. 4. phy. commen. 115.

In numero esse cōtingit dupliciter, vel sicut partes, & accidentia, vel sicut numeratum ibidem.

Numerus sm Platonem, neq; diminuitur in infinitum, neq; augetur in infinitum, quia vsq, ad decem Plato facit numerum. 3. physi. tex. commen. 61.

Numerus quilibet numerabilis est 3. phy. tex. cō. 41. vbi aduerte, ꝙ vt inqt Them. illa ꝓpositio ē vera, tā de numero, q̄ de numero mathematico, rationes enim illæ sunt cōmunes, vt asserit.

Numerus est augumētabilis in infinitū non diuisibilis, ecōtrario aūt in magnitudinibus. 3. phy. tex. cō. 68. vide qūo intelligatur. 3. physi. com. 60. & 3. cęli. com. 6. idem. 4. metaph. com. 27.

Numerus nō habet infinitatem in actu, sed permixtam potētiæ, sicut est in motu, & tempore. 3. phy. tex. com. 68. vide etiam in simili. 9. metaph. com. 11.

Numerus non differt in specie per res numeratas tanq̄ per differentias substātiales. 4 phy. tex. cō. 134

Numerus non multiplicatur ad numerationem rerum numeratarū. 4 phy. com. 132.

Numerus duplex numeratus & numerabilis. 4. phy. tex. com. 131. Vbi aduerte, ꝙ litera translationis Arabicæ est deprauata ibi, & nr̄a q̄ cōiter inueniebatur, sed sic iacet litera græca, & ita exponit Themist. & Simplic. differt. n. numerus numeratus à numero numerabili, vt dicūnt, quia vnus dicit actum, & alius aptitudinē, & numerus numeratus refertur ad numerantem, numerus vero numerabilis refertᷣ ad numeratiuum, vel ad id quod potest numerare.

Numerus ē notior naturaliter apud nos, & ignotum nāliter apud nos est numeratum. 4. physi. com. 112.

Nume-

Numerus numerat numeratum essentialiter, sed per accidens numeratū numerū. tex. cō. 112. 4. physi.

Numerus diuiditur per vnitatē, sed non continuatur per vnitatem. 4. physi. 105.

Numerus excedit omne quod est in eo ex duobus extremis. 4. physi. tex. commen. 117.

Numeri esse in anima non est omnibus modis eē in anima, quia tūc esset ens fictum, vt chimera, & hyrcoceruus, sed esse eius extra aīam ē in potentia. s. propter subiectū proprium, & esse eius in anima est in actu. Ex quo colligitur, φ entia quibus aliquid non correspondet extra animam sunt figmenta. 4. physi. com. 134.

Numerus simpliciter nō multiplicatur, sicut multiplicat͛ numerus nō simpliciter dictus. 4. phy cō. 134.

Numerare, & mensurare, vt inquit Boetius nostra ē functio nostrū est opus, nulla. n. mēsura à natura cōstituitur, Themist. 4. physic. com. 132. in digressione. Et elicitur ex sententia Arist. in tex. dicētis, si nō est anima numerus non erit.

Numero ternario tenemur magnificare creatorem in orationibus, & sacrificijs, qa omnia ista non fiunt nisi ad magnificādum creatorem. primo cęli. cō. 2. & elicitur ex tex.

Numero ternario appellationes assignamus. primo cęli. tex. com. 2.

Numerus ternarius est perfectus. 1. cœli. tex. com. 2. & 3.

Numerorum principia vtrum sint eadem numero, aut specie dubiū est. 3. cęli. com. 35.

Numerus denarius perfectus est, & oēm vr̄ comprehendere naturam numerorum. 1. meta. cap. 1.

Numerorum natura sm aliquos, & idearum est vna natura, sm alios aūt alia est natura numerorum & formarum, sed ē natura media inter formas, & sensibilia, & ista fuit opinio Platonis. 1. metaph. cō 8.

Numerus numerat se, aut per vnitatem, aut per numerum. 1. metaph. tex. com. 37.

Numeri mathematici sunt impassibiles. primo meta. tex com. 38.

Numerorum tres sunt species, est. n. numerus mathematicus, qui non multiplicatur per multiplicationē rerum numeratarum, & est numerus formalis, qui diuersatur per diuersitatem entium, & est numerus cuius iste numerus est forā, & sunt sensibilia primo metaph. com. 38.

Nota tamē, φ illa diuisio sequit͛ sm mētem antiquorū, cōtra quos arguit Philosophus, & Cōm. ibidē, „ pro illo vide Themistiū primo de „ aīa. ca. 12. super. 26. vbi recitat opi „ nionē Thimei. inquit. n. cum īcor- „ poreā nām à quantitate continua „ remotissimā putarent, vtpote quæ „ nullā molem, aut diffusionem ha- „ beret, sed sub discretā cōmode ca- „ dere viderent, numerū illi, & mul- „ titudinē asciscebant, non oēm, sed „ quam vere, & simplices vnitates at „ tollerent. Dixi veras, ac simplices „ vnitates, quia numerus, qui ad in- „ corporea pertinet nō cōstat ex his, „ vnitatibus, quæ corporali naturæ „ mortaliq; tribuuntur, nullum. n. „ corpus perfecte vnum est, quia in „ infinitū secabile est, q̄obrē numerū illū tanq̄ ex speciebꝰ, & formis „ collectū forālē, seu specificū appel- „ labant cōtraq; eius gn̄is numeros, „ vt rerū foras, & spēs ꝑdicabāt, atq; „ huic sentētiæ versus ille congruit. „

Quæq;

Quæq; suos retinent numeros numero omnia constant.

Numerus est ens existens extra animam. primo meta. com. 36. vide quõo sit intelligendum in. 4. physi. com. 131. Dicit. n. ibi Com. esse numeri in anima nõ est in oĩbus modis, sed in anima est in actu, & extra animam est in potentia per subiectum eius proprium, & esse eius in anima est in actu. s. quando anima fecerit illam actionem.

Numerus cognoscitur & multitudo per priuationem cõtinui. 2. de aĩa tex. com. 133. quod qualiter sit intelligẽdum, vide in digressione infrascripta.

Numerus cognoscitur à sensibus negatione cõtinui Aristotelis sententia est in. 2. de anima. in tex. com. 133. dicit Simplicius in isto loco, ꝙ non est intelligendũ numerum sentiri per negationem continui. i. tanq̃ per priuationem sicut tenebra à visu, & sicut absonum ab auditu. Nam numerus per se sensibilis est sicut, & vnũ, & est mouẽs potentiam sensitiuam. Iam. n. Arist. in hoc tex. enumerans omnia sensibilia cõia, quorũ alterum erat numerus, dixerat ꝙ oĩa motu sentimus, vnde nõ est dictũ Philosophi intelligẽdum ꝙ tanq̃ priuatio sentiatur, quę nõ mouet sensum, vt tenebra, quę non mouet visum, sed qñ opponitur vnum multitudini cũ multitudo consistat in congregatione vnius simul quod est continuum sm vnũquodq; ex quibus multitudo constat, & quia in reb⁹ sensibilibus vnum, vt continuũ est vnum, & cũ in multitudine numerali non appareat tale vnum continuum, quamuis numerus vnus existẽs sm diuisam collectionem & vnus ẽ, & cognoscitur, sed nõ vt continuus, & hoc manifestat negatio continui. v3. non vt solum vnũ cognoscit, hoc. n. cõtinuum est in omnibus sensibilibus, sed tanq̃ in collectione multorum talium collectione recusante cõtinuationem & istũ modum dicendi, vel consimilem imitatur Paulus Venetus in præsenti loco, inquit. n. ꝙ vnum & multa sumũtur dupliciter, vel absolute, vel ĩmutatiue, absolute vnũ est priuatio, & multitudo est habitus, sed immutatiue vnum est habitus, & multitudo est priuatio, vnde dicit, ꝙ nõ sumitur priuatio hic vt tenebra respectu lucis, sed eo mõ quo vnum contrariorũ est priuatio perfectionis. Nam certius & euidẽtius iudicamus de vno, q̃ de multis. Et ideo quãtum ad imitandum sensum vnum est habitus, & numerus est priuatio. Sed Cõm. Albertus, & diuus Thom. videntur dicere ꝙ numerus est priuatio vnitatis continui, iste locus in veritate est multũ difficilis, quia si numerus est ens reale, & est forma absoluta cum sit in prædicamento absoluta, neq; habet aliquam vnitatem & entitatem, & per cõsequens põt illo modo esse sensus obiectũ, cum Arist. dicat omnia sensibilia motu sentiri, vnde nõ est dubium, ꝙ seclusa omni animæ operatione in manu ẽ numerus quinarius digitorum, & in oculis binarius, & iõ difficile est videre quõo numerus sit priuatio vnitatis, & ꝙ auget difficultatẽ, est qa Them. tenet in. 10. meta. ꝙ vnũ & multitudo opponũtur priuatiue, & vnũ est priuatio, & multitudo habitus, & nũc dicit oppositum

positum,& per vitam meam quantū est locus iste obscurus post longam perscrutationē videtur mihi in hoc esse distinguendum. Pro quo nota, q formarū sunt diuersi gradus. quędam.n.sunt cōiunctæ fm esse, & diffinitionē in materia sensibili, quædā vtroq; modo abstractæ, quædam sunt medio mō, quia fm esse cōiungunt, & fm rōnem abstrahūr, primus gradus est appropriatus nāli, secūdus diuino, tertius est cōis naturali, & mathematico, sed duobus diuersis modis, quia si diffiniantur cū materia sensibili pertinēt ad nālem, si absq; ptinent ad mathematicū, Et nota, q ista sunt ista quæ à Philosopho hic dicuntur sensibilia cōia, vt magnitudo, motus, figura, quies, vnū, numerus, & q ad ista reduci pñt, vt tēpus, locus, situs, & id genus. Vbi aduerte, q entia nālia & mathematica sunt eadē subiecto, sed distinguunt rōne forali, vt linea mathematica, & linea nālis, & id genus, nā vt sunt naturales res sic sūt in materia sensibili, & cū ea intelliguntur, vt vero sunt mathematica sic in abstractione cōsistunt. Et nota, q in ista diuersa cōsideratione de istis possunt diuersa & opposita verificari, sicut alias diffuse probaui rationibus, & authoritatibus. Dico igitur, q ē duplex numurus, naturalis, & mathematicus, & ē multiplex differētia inter hęc, quia numerus naturalis causatur ex diuisione continui, & rectius dicit mul titudo, q numerus, & partes ei⁹ sūt vnitates corporales, & diuisibiles, quia continuum non diuiditur in res indiuisibiles, & iste numerus, seu multitudo est vnum ex sensibilibus cōibus, sed numerus mathematicus componitur ex vnitatib⁹ īdiuisibilibus, nec talis est sensibile commune, nec talis, vt sic habet esse sensibile, sed habet esse in abstractione consistens, vnde lucidissimus Them. in 4. phys. in expositione tex. 102. expresse dicit numerum quendam esse quantitatē discretam, & aliū esse quātitatem cōtinuā, vt est tripedaneū telū, & vult numerū positū in diffinitione tpis esse cōtinuū non discretum, quicquid dixerit ibi Cōm. Item alia est dria, quia partes numeri mathematici diuidunt numerū, sed non cōtinuant, nec cōtinuare possunt, sed partes numeri sensibilis diuidunt numerū sensibilē, & possunt ipsum cōtinuare, qa ex decē lineis pōt fieri vna linea cōtinua, sed ex decē vnitatibus indiuisibilibus nō pōt fieri vnus numerus q sit quātitas vna continua. Iterum est alia differentia, quia numerus mathematicus constat ex vnitatibus, quę vnitates sunt indiuisibiles, & per consequens talis vnitas. d. formaliter indiuisionem in quantitate, & est priuatio, sed vnitas numeri sensibilis est vnitas diuisibilis, etenim pars continui cōtinuum est, & continuum. d. aliquam formā positiuam, quia cōtinuum est cuius partes copulantur ad aliquem cōem terminum, dico tūc, q recte Cōm. dicit in cōmento isto, q comprehēsio numeri, & multitudinis, vbi credo ly, & teneri expositiue, quia multitudo rectius dicitur, q numerus iste, qui est sensibile cōmune comprehenditur per priuationem cōtinui quod est magnitudo, quia sensibile quod offertur sensui sem-

per est aliquod continuum, & aliquod sensibile, & corpus. Et nota, ꝙ numerus, q ex vnitatibus constat indiuisibilibus numerũ habet .i. binariũ, sed numerus, qui cõponitur ex rebus, & nõ ex vnitatibus absolute, vt pote ex lineis equis bobus. Nam dicimus tres lineas decẽ equos, talia.n. numeros dicere solemus, sed in talibus si de multitudine quæras est inuenire minimum vt minima multitudo linearũ sũt duæ lineæ si de magnitudine vera nõ est minimum, quia quælibet talis res continuæ in infinitum secari põt. Themist. 4 physi. 108. nullum.n. indiuisibile est per se obiectum sensus, & ideo vnitas illa indiuisibilis quę est principiũ numeri mathematici, & numerus ex illis resultans nõ est res extra aĩam in actu, & per cõsequens talis non põt mouere sensum in actu, quia semper existimabitur aliqua spẽs mouens. 3. physi. tex. com. 17. Et ꝙ hoc sit verum oñditur authoritate Aris. in. 4. phy in tex. com. 130. vbi dicit, ꝙ nihil aliud est aptũ numerare nisi aĩa, aut animæ intells, vbi Cõm. dicit, ꝙ esse numeri est ĩ anima in actu, & extra aĩam in potentia ꝑpter subiectũ eius proprium, vbi recte diximus nos, ꝙ numerus mathematicus & nãlis sunt vnum subiecto, & duo sm rõnẽ. Pro quo aĩaduerte, ꝙ facta diuisione continui in plures partes, quarum quęlibet est vna in se, aĩa abstrahit à qualibet istarũ partium vnitatem indiuisibilem, & ex illis indiuisibilibus vnitatibus cõponit numerũ, qui est quãtitas discreta, & ista vnitas indiuisibilis, & forma numeri mathematici in actu, nõ est in abstractione animæ. Et ideo dicit Auer. in tract. 3. in paraphrasi metaph. ꝙ nisi esset aĩa non esset vnitas, neque numerus in actu, nec ex hoc sequitur, vt scientia mathematica nõ sit scientia realis, qa ex hoc ꝙ est de entibus abstractis ꝑ intellectum nõ sequitur, vt sit de secundis intellectis, nõ.n. omne, ꝙ intellectus intelligit per abstractionem est ex secundis intellectis, quia tũc omnis sciã illo modo eẽt de secundis intellectis, quia est de realibus, & talia nõ habent esse nisi in intellectu, vnde cõceptus primo abstractus à re, est ex primis intellectis, & de illis est sciẽtia realis, sed conceptus causati ex animę cõparatione obiecti congrui sunt de secũdis intellectis, & de talibus sunt scientiæ rõnales, mõ conceptus entium mathematicorum sunt ex primo ordine. Puncta etiã & momenta, ꝙ non dicant formam positiuã extra aĩam habetur ex tertio de aĩa. tex. com. 25. vbi Philosophus dicit, ꝙ cognoscunt, vt priuationes. s. puncta per priuationẽ continui, & ita de momẽtis, quia nullã habẽt formã cui intells possit incumbere, vt notat Themis. 3. de aĩa. cap. 44. Et ideo vr mihi, ꝙ numerus sensibilis ex diuisione cõtinui cãtur extra animã. nihil aliud est nisi vnitates suæ, ex quibus cõstat, vt numerus decem equorũ realiter nihil est in actu nisi decem equi, & sensus cognoscit istũ numerum negatione continui, inquantum apprehendit istos decem equos in diuersis sitibꝰ & locis existentes, & nõ in vno situ continuo, nec vt sunt vna superficie continua terminati, vt in exemplo clariori de aqua exñte in vno vase,

vase, apprehēdit eam vt est vnū cōtinuum in vno situ & loco, sed si diuidatur in decem vasa apprehēdet numerū istarū decē aquarū p negationem cōtinui, inquantum apprehendit illas in diuersitate continuationis, quam prius habuerant, quam etiam possunt recipere si iterum vnirentur, De instanti esse in diuisibili q̄ nō habet esse extra animam, nisi in potentia tātum, sed in actu sit in sola mēte & cognitione, vide. 4. physi. tex. cō. 121. & ibi vide clare Them. & Auer. de hoc idē et habetur ibidem cō. 105. & 106. & vide etiam Them. in 6. physi. in expositione tex. 73. vbi dicit mobile sortiri equalem spatium sibi, dū mouetur momento & potestate, vt fm fictionem nostram, & non fm actum. Cōmen. etiam 2. de anima. 146. instās per se q̄ est indiuisibile, & illud quod comprehenditur per rationem intrinsecam non illud in quo dr̄, quia tale est per accidēs eo q̄ est diuisibile. Cōment. etiā 2. cœli. cō. 14. d. q̄ punctus indiuisibilis, & non existens in moto quod mutat locum fm materiam non mouetur, neq; per se, neq; per accn̄s, & ibidem. d. q̄ quies polorum est fm geometricam imaginationem, & est transumptiua & nō vera. idem 4. physi. cō. 118. Et sic compræhēsio numeri & multitudinis, vt dicit Cōmen. est per appræhensionem priuationis continui quod est magnitudo, quia non apprehēdit plura, vt sunt vnum continuum inter se, sed vt sunt priuata tali continuatione quā sunt apta recipere in eo q̄ magnitudines sunt, & p hoc patet ad obiecta q̄ numerus prædicamentalis qui est quantitas discreta resultans ex vno quod est principiū eius, dicit vnam formā in actu, quia sex est semel sex non bis tria, neq; ter duo. 5. meta. tex. cō. 19. sed illa est in esse abstractiōis apud intellectum, sed numerus sēsibilis est subiectū numeri mathematici extra numerum existens, & causatur ex diuisione continui, & ex vnitatibus diuisibilibus, & in re non correspondet sibi extra animā in actu, nisi suæ vnitates, quia oē existens extra aīam est vnum in actu, & nō potest vnū accidens numero realr existere in diuersis subiectis in maxima distantia existentibus, vt si vnus homo sit in oriente, & alter in occidēte, iste numerus binarius non dicit vnum accidens numero realiter extra animam in actu existens, in istis duobus in tam magna distantia existentibus, sed extra animam, iste binarius non habet esse nisi in potentia, pro quanto animā a quolibet istorum duorū potest abstrahere vnitatem indiuisibilē I actu, & ex illis elicere in actu, & cōponere binarium in actu. & hoc est dictum Auer. dum dicit, q̄ esse numeri extra mentem est in potentia propter subiectum eius, & isto modo frater mi, intelligas de motu q̄ si consideretur motus vt causatur a mutato per sui fluxum, sic est imaginatio mathematica, sed si consideretur vt motus causatur a mobili per sui fluxū ab vno loco ad aliū, sic est ens sensibile. Vnde Cōmē. 3. phy. cō. 60. dicit, q̄ istę propositiones, punctus motus facit lineam & linea superficiem, & superficies corpus; sunt propositiones geometricæ opinabiles, & non habēt esse extra animam. Distingue igitur

considerationes istas, vt sunt sensibilia naturalia a seipsis, vt sunt in abstractione mathematica existentia, quia est magna diuersitas, quia motus vt causat ab indiuisibili mutato non est sensibile, neq; propriũ, neq; cõmune, sicut numerus vt causatur ab vnitate indiuisibili, neque proprium, neq; cõmune sensibile est, sed mathematicum, sed motus vt est in mobili corporeo & magnitudine. sic est sensibile cõe, & sic cõtinuum vt causatur a puncto non est sensibile, neq; proprium, neque cõe, sed vt est cõpositum ex continuis partibus, & iunctum propriis sensibilibus, & sentitur motu & propriis. i. mediãtibus sensibilibus propriis. sic est sensibile cõmune. Vñ Cõmen. 4. phy. cõ. 102. dicit, q̃ motus habet duplices partes, quædam sunt simul, & sunt illæ quas habet ex diuisione mobilis, & sic causat speciem repræsentatiuam sui habet alias ex fluxu imaginario mutati s͂m prius & posterius, & sic motus non est congregatus, & mens facit ipsum, vt dicit Cõmen 4. physi. cõ. 104. & vt sic quo ad istas partes mẽsuratur a tempore, nam tẽpus fit ab aĩa, vt dicit Alex. vt recitat Cõmẽ. & Them. 3. de aĩa ĩ expõne tex. sed licet ego non teneã hoc oĩbus modis, sed in actu, nam extra aĩam tp̃s habet esse propter subiectum eius, vt dicit Cõmen. 4. phy. cõ. 131. Et ideo motus bene potest regenerare speciem sui quo ad primas partes s͂m quas est per se sensibilis & a naturali consideratur, sed quo ad partes illas successiuas ex fluxu ipsius mutati causatum est ens imaginarium, & a mathematico consideratur, & sic est de tempore vt causatur ex fluxu instantis, vt dixi in tractatu de tempore, quia tẽpus quodãmõ est mathematicæ cõsiderationis & quodãmõ n̄alis. Vide igr̃ & considera quia ad hoc pauci admodum peruenire potuerunt, quomodo autem omnia sensibilia cõmunia motu sumuntur, satis dixi ĩ contradictionibus in præsenti cõ. 133. secundi de anima, & ibi vide.

Numerus non habet esse nisi in primo numerorum. s. in dualitate, deinde in aliis speciebus numerorũ, & dualitas est prima forma formarum numerorum. 5. meta. cõmen. 11. vide 12. meta. tex. cõ. 2.

Numerus est coaceruatio vnitatum 3. meta. tex. cõ. 16. ita dicit etiam Boetius in principio suæ arithmeticæ. cap. 3. numerus est vnitatũ collectio uel quātitatis aceruus ex vnitatibus profusus.

Numeri inquantum numerus sunt propriæ passiones, vt imparitas & paritas, cõmẽsuratio, equalitas, excedentia, & defectus. 4. metaphysi. tex. cõmen. 5.

Numerorum compositorum quidã assimilantur superficiei circulari, & quidam corporali. 5. metaphysi. tex. cõ. 19. vbi dicitur etiam q̃ talia, aut sunt qualitates in quantitatibus, aut sunt quantitates multiplicatæ per qualitates.

Numerus non habet actionem neq; passionem, 5. meta. tex. cõmen. 20. vbi Cõmenta. elicit hoc ex tex. nã Arist. ibi postq̃ declarauit primum modum relatiuorum quæ referuntur per modum vnius & numeri, transit ad secũdum qui est eorum quæ dicuntur secũdum actionem & passionem, & talia sunt quæ dicũtur s͂m potentiam actiuam & passiuam,

ituam, & Aristo. ibi in tex. dicit. ꝙ eorum quæ sunt fm numerum nō contractiones, vide etiam pro hoc. 4 physi.cō.84. vbi dr, ꝙ quantitas non est de principiis actiuis.i. alteratiuis. Ex quo patet error medicorum rudium facientium differentiam in administrando pillulas in numero pari, vel in numero impari, ac si numerus esset de principiis actiuis. Nota tamen ꝙ hoc habet locum de actione corruptiua, quia sensibilia cōia agunt per se in sensum imprimendo propriā speciem, vt tenet Themist. in 2. de aīa. & Cōmen. cō. 133.

Contra rudes medicos.

Numerus est īmaterialior quantitate continua, & vide causam tract. 3. in paraphrasi meta. ibi, & dicamus vnum materiale, vbi expresse ponit causam esse, quia vnum quod est principium numeri, & numer⁹ ipse dependet ex operatione animæ, quia si anima non esset, non esset neq; entitas numeralis, neque numerus, secus est de linea, & huius ꝯtrariū tenuit Aui. & nota hoc.

Numerus respectuum qui demonstrantur per hoc verbum, habere, est fm numerum respectuum qui demonstrantur per hanc propositionem, in, sed differunt, quia hoc verbum, habere, dignius dicitur de respectu continentis ad cōtentum & possidentis ad possessum, sed ista præpositio, in, dignius dicitur de respectu contenti ad continens. 5. meta. 28. cōmen.

Numerus non dicitur totus sed oīs. 5. meta. tex. cō. 31.

Numerus non remanet idem parte sublata. 5. meta. tex. cō. 32.

Numerus quomodo potest esse species multitudinis, & fuit dubium Auicen. vide solutionem ab Auer. in tract. 3. meta. ibi, obiicit tamen Auicenna.

Numerum nonnulli arbitrati sunt esse substantiam. 7. meta. tex. cōm. 5. vide etiam 1. meta. tex. cō. 3. vide etiam. 1. meta. tex. cō. 35.

Numerus est compositio vnitatum vt dicitur a quibusdam 7. metaph. tex. cō. 49.

Numerus oīs vno cognoscitur. 10. meta. tex cō. 2.

Numeri principiū fm ꝙ numerus vnum est. ibidem.

Numerus est pluralitas vnitatū. 10. meta. tex. cō. 4.

Numerus mensuratur per vnitates secundum ꝙ est compositus ex vnitatibus nō fm ꝙ est numerus, quia numerus inquantum numerus, mēsuratur per numerū. 10. meta. tex. cō. 4. rō est quia mēsura semper est vnigenea mensurato.

Numerus & vnum opponuntur aliqualiter, non vt contraria, sed vt ad aliquid, in quantum enim hoc metrū est, illud vero mensurabile sic opponunē. 10. primæ philosophię. tex. cō. 21. vbi collige aliqua absoluta posse induere respectum aliquem fm ꝙ relatiue opponuntur, sicut in simili notaui tibi aliàs de materia & forma.

Numerabile est numerus aut numerum habēs, 11. primę philosophiæ cap. 9. & in 3. physi.

Numeros inquiunt esse ideas asserētes, & de numeris quādoq; sicut de infinitis quādoq;, vsq; ad denariū determinatis loquuntur. 12. meta. tex. cō. 42.

Numerus substantiæ mouētiū est fm numerum motuum. 12. primę philosophiæ. tex. cō. 43. & cō. 28.

Numerus ternarius perfectus est. 1. cœli tex.cō.3.

Numerum motuum Philosophi sū munt pro constanti, sed astrologi sunt diuersi in hoc, sed quōcūq; sit melius est scire opiniones hoīum ī hoc q̄ nihil. 12.meta.cō.45.

Numerus orbium deferētium & reuoluentium, aut sunt quinquaginta quinque, aut quadragintasepté. 12.metaphy.tex.cō.47.

Numerus motuū in quo conueniūt moderni astrologi in orbibus requiratur. 12.meta.cō.48.

Numero quæcunq; multa sunt mul tam materiam habēt 12. metaph. tex.cōmen.49.

Numerus manere potest absque eo φ numeret, vt sensile sine eo φ sen tit, vt Boetius putat, sed fallitur, q a ea quæ referūtur ad aliquid simul habentur, & quæ potestate sunt ad res eiusdem habitus referūtur. Themist.4.phy. 130. Vide in concordantiis nuper ęditis.

Numerus est principium omnium sensibilium & itelligibiliū fm Plat. 3.phy.25.& Them.ibidē expresse.

Numerus non facit continuum, nec vt species, nec vt mouens. 12.meta. tex.cō.vltimi.

Numerus infinitus nō est par neq; impar, quia esse eius est in potētia, & id cuius esse est in potentia; de natura priuati reputari potest. Ex libro destruct. disputa. 1. in solutione 6. dubij.

Numerus alius discretus alius cōtinuus. 4.phy.tex.cō. vltimi, & Themist.4.physico, super tex. 102. expresse.

Numerus qui est in prædicamento quantitatis non est illemet numerus, qui reperitur in vnoquoq; genere. Auer. tracta.3. in paraphrasi meta.in principio.

Numerus generatur per hunc modum, nam quando intellectus denudat ab istis particularibus istam rem indiuisibilem in duo particularia, vel plura, illud erit illud vnū quod est principium numeri. Et quando iterat ipsum cogitans ipse generatur numerus, ex 1 tract.3 metaphyc. in paraphrasi cap. de vno, vbi vide diligenter rationes Auicennæ de vno opinantis, φ vnum quod est principiū numeri sit conuertibile cum ente. Et causa erroris fuit, vt dicit Cōmen. quia ipse admiscuit accidentia insequentia rē fm intellectum cum accidentibus insequentibus ipsam fm esse, & putauit vnum dici vniuoce de omnibus decem prædicamentis, & non secundum prius & posterius, & φ est vnum numerale id .s. quod est synonymū enti, vbi collige Auicē. posuisse entis & vnius vnioné quā secutus est Scotus.

Numerus duplex numerans & numeratus. 4.physi.tex. cōmen. 102. & 110.

Numerus mot' est duplex, alius est partium motus secundum φ sunt insimul, alius est partiū motus fm φ in eis inuenitur prius & posterius. 4.phy. 102.

Numeros differentium vnum accidens numero impossibile est esse, impossibile.n.est vt vna res numero insit pluribus, alioquin vnū dehisceret in plura. Them. 4.physi.in digressione super. 132.contra Heruetum, qui vult numerum esse formam absolutam vnam numero in diuersis reb' numeratis subiectiuè.

Numerus par fm Pithagoricos est prin-

principium infinitudinis. 3. physi. tex. cōmen. 26.

Nutritio primo attribuitur mēbris consimilibus vt est declaratum in naturali philosophia, & fit per modum mixtionis & mediante calore naturali qui non est primus motor, sed est anima nutritiua, propterea quia operationes caloris non sunt determinatę nec ordinatę ad vnum finem manifestum. 5. Colliget. cap. 3.

Nutrimentum in animalibus q̄ sūt apta dormire cum aduenit corpori ascendet ex eo vapor ad caput & cor & grauabunt instrumenta motus & dormiet, & quando fuerit digestum alleuiabuntur instrumenta motus & expergefiet, 8. phy. tex. cō. 51. De caussis etiam somni & vigilię inquire in libro de Somno & vigilia. Notabiliter autem dixit in animalibus habentibus aptitudinē ad dormiēdum, quia dubiū est de quodam genere piscium, vt notauit Alex. in cō. super libro de Sensu & Sēsato, & videtur esse sententia Aristot. in libris de historiis animalium.

Nutritiuę virtuti membra deseruiētia sunt os, isophagus, stomachus, epar, chistis fellis, splen, renes, & vesica. 3. Coll. cap. 16.

Nutrimentum per quod fit augumentum quodammodo est simile, & quodammodo contrarium. 8. phy. tex. cō. 55. & 1. de generatione & corruptione. tex. cō. 39. & 2. de anima. tex. cō. 45. & 1. cœ. t. cō. 21.

Nutrimentum debet esse omogenū cum nutriendo & equale in specie, videlicet, vltimum nutrimentum. 1. cœ. tex. cō. 21. idem 2. de anima. tex. cō. 45.

Nutriendum si non fuerit præparatum corruptioni augetur per nutrimentum adueniens, si vero fuerit præparatum corruptioni diminuitur per ipsa elementa, donec resoluatur in materiam, vel materias, ex quibus est compositum. Cōmē. 1. cœli. cōm. 21. vult dicere q̄ illud quod nutritur si est in statu profectus augetur, si in statu declinationis & defectus, tūc diminuitur, iuxta Arist. sententiam in 2. de generatione & corruptione. tex. cō. 57. ponentis statum generationis & profectus esse equalem statui corruptionis & defectus.

Nutrimentum augumentationi idē est quidem, esse vero alterum est. 1. de gener. tex. cō. 41. idē 2. de anima. tex. cō. 47.

Nutriuntur omnia ex eisdē ex quibus sunt. 2. de gener. tex. cō. 50.

Nutritiuum potest esse sine sensitiuo. 2. de anima tex. cōm. 15. & tex. cōmen. 31.

Nutricibus nō competūt vina neq; pueris, differt. n. nihil forsan ipsos bibere vel nutrices. Arist. in lib. de Som. & vigilia. Ideo Auicen. dixit, q̄ cura infantis est cura lactis, quod nota in actu practico diligēter, inde prouenit q̄ degenerant frequēter filij, & præsertim nobilium.

Nutrimētum est duplex indigestū, & tale est contrarium, & digestum, & hoc est simile, 2. de aīa. te. cō. 45.

Nutritionis organa sunt triplicia. Gal. 5. de vtil. particu. cap. 14.

Nutritio fit per digestionem & cōmotionem in animalibus & plantis medicinæ calore naturali, licet existimetur, q̄ plantę attrahant nutrimentum a terra, & ibi digeratur. Commentator in 2. de partibus

caprini, alij nigri, & vide cām istius discriminis in 5. de gener. animalium, cap. 1.

Oculorum ęgritudines sunt glaucomia & lusciositas. ibidem.

Oculi cęterorum animaliū in vnoquoq; vnicolores sunt, sed hominis diuersi colores & equi inter bestias. ibidem.

Oculorum cęsietas & canities, sunt duæ affectiones consequentes cruditatem humoris, & paucam eius concoctionem. Arist. in 5. de generatione animalium. cap. 1. & Auer. ibidē. cap. de varietatę coloris oculorum. Ex hoc patet error illorū, qui asserūt ab Homero Palladem glaucopim appellatam, ea ratione ꝙ oculus glaucus sit visu pollens, cum glaucedo seu cęsietas oculorū insequatur cruditatem, & per consequens non confert ad præstantiā visus, īmo verius puto illam sic appellatam, quia haberet oculos noctue quę apud græcos glaus appellat͂, quia haberet oculos noctue q̄ apud græcos glaus appellatur. Noctua. n. Palladi dicata est, tale. n. animal noctu venatur & vigilat. Vnde monetę atheniensiū, noctue signabantur quia mineruę auis est, iuuat enim mineruam, nocturnis impallescere chartis.

Oculi humor ille, quo videmus, pupilla est. 1. de natura anim. cap. 9.

Oculi partes. ibidem require.

Oculi album, in egritudinibus acutis si rubeum fuerit, & ipsius venę nigræ, aut obscurę fuerint, signum mortis ē proculdubio. 4. Col. c. 43.

Oculi partium iuuamenta assignata a Galeno, pro maiori parte sunt arbitratiua, & sine dubio quodlibet ipsorum habet iuuamentum proprium in se & pars dominās in eo, & suus finis non est nisi vt colores imprimantur in ipsum. 2. Colliget cap. 15. de iuuamentis oculi & partium eius.

Oculos omnia animalia quę animal generant habent præter talpā, quā modo quodam habere dixerim, cū tamen omnino habere negē, quippe cum omnino quidē non videat, nec perspicuos habeat oculos, ex. 1. de natura anim. cap. 9.

Oculi qui cōditi sunt, clarissime cernere in genere quoq; brutorū animalium possunt, modicus autē situs nota est morum optimorum. 1. de natura. cap. 10.

Oculi qui mediocriter conniuent, notam morum laudabilium habent. ibidem.

Oculorum rotunditas est signū maximum portendens lepram. 4. Colliget. cap. 37.

Oculos habentia animalia, quędam humidos, quædā duros h̄nt, & quædam palpebris vtuntur, & quædam palpebris carent. Ex 2. de partibus anim. cap. 3.

Oceanū & thetim antiquiores quidam, proprium gn̄ationis fecerūt, ex erratis primi metaphysicæ.

Odor sm̄ opinionem Arist. non est corpus dissolutum ab odorabili in aere. 2. de aīa. cō. 76. & idē. ī. cō. 97.

Odorū differentiæ non sunt manifestæ, sicut differentiæ saporum. 5. Colliget. cap. 28. & 2. de anima. cōmen. 92.

Odor & color habent duplex esse naturale, & extraneum. 2. de anima. cōmen. 76. & 97.

Odores quia non sunt multum manifesti acceperunt nomina a saporibus. 2. de aīa. tex. cō. 95.

Odores medij componuntur ex extremis, sicut sapores & colores medij componuntur, ex saporibus & coloribus extremis 2. de aia text. cõ.95.& 105.

Odoratus inuenitur fortior in multis animalibus q̃ in homine, vt in aquilis & apibus. 3.Colł.cap.36.

Odor est sicci sicut sapor humidi. 2. de anima tex.cõ.100.

Odor est analogus sapori. Alexã. in paraphrasi de aĩa in cap.de olfatu.

Odorem habentia habent etiam saporem, & insipida odore carent, vt lapides, idem Alex. ibidem.

Odoratus sensus fit per medium aerem, & reperitur ẽt in animalibus carentibus sanguine, vt in apibus & formicis. 3.Colł. cap. 36.

Odoratus sensus attribuitur igni, visus aquæ, auditus aeri, & vide eãm. 3.Colł.cap.36.

Odoratus fit in primo pari neruorũ qđ exit a cerebro in opposito duarum caruncularum similium capitibus mãmillarũ. Auer.1.Colł.cap. de anathomia neruorum.

Odoratus instrumentum est nasus, & in animalibus olfacientibus fit per attractionem, & in non olfaciẽtibus sine attractione, vt in apibus. 2.Colł. cap. 17. de iuuamento instrumenti olfatus. olfatus sensus secundum Arist. fit in duobus meatibus qui sunt in naso, & fm Galenũ fit in duabus carunculis similibus capitibus mãmillarum. 2. Colł. ca. 17. De iuuamentis instrumenti odoratus. Vide etiã pro hoc Auerroem in 3. Colł. cap. 38. de sensu visus & accidentibus ei, vbi narrat quomodo fiat uisio, & inquit. Et scias ꝙ sensus visus recipit formam rerum in hunc modum, quia aer mediante lumine recipit formas rerum primo & postea mouet ad tunicam inferiorem, & illa dat aliis quousque hic motus perueniat ad postremam, post quam stat sensus cõmunis q apprehendit formas rerum, & vide quæ sequuntur. Alexander etiam in paraphrasi. cap. de impulsu dicit. ꝙ videre ad visum, audire ad auditum, & reliqua id genus ad proprium sensum spectant, sentire tamen in cõmuni ad sensũ communem perinde quasi sensus omnis ab eodem quidem fiat, sed per aliud atq; aliud, intellige vltimate ista verba Alexan. Veritas tamen est ꝙ sensus particulares sunt distincti a sensu cõmuni, sed habẽt colligantiam cum eo. Aristo.n.in 2. de anima, tex.cõ. 144. habet propria organa, quorũ origo est cor a quo dependent, vult ꝙ vnusquisq; sensus est respectu proprij subiecti sensibilis & in sensorio proprio, vnde isti sensus quinque. Vnde Arist. in libro de Sensu & Sensato, & in 2. de partibus animalium.cap.10. exprese dicit tactum & gustũ a corde manifeste dependere, & vult visum & auditum esse in capite, & olfatum medium tenere, & reddit ibi causam, & nota vt inquit Commẽtator 2. de anima comen. 140. sensibilia mouent tantum sensus, mouent & mouentur, primũ sentiens est motum tantum. idest sensus communis, & quia post motionem quæ est receptio in sensu communi sequitur iudicium quod attestatur actui, receptio vero potentiæ. secundo de anima. commento. 149. inde prouenit ꝙ vt sensus communis est iudex, sic habet modum formæ, & principalis agentis

agẽtis,& sensus exteriores, & sic habent rationem instrumenti, & sic operatio denotat agens, & nõ ascribitur instrumento, & illo modo intelliguntur authoritates Themistii & Auer. & sic primus ordo spiritualitatis incipit in sensu communi, quia in sensibus exterioribus est veluti in via, quæ ordinatur ad terminum, & vt sic via non differt a termino vię, sicut imperfectum a perfecto, & quia vnumquodque a fine denominare fas est, ideo primus gradus spiritualitatis formæ est esse quod habet forma in sensu communi, tamen ex hoc non sequitur, quia ista forma in sensu proprio habeat esse spirituale, vnde Commenta.in.2.de anima, & Arist. dicunt ꝙ nec caro est vltimũ sensorium tactus, nec vt ampliat Cõm.ibidem.com.146. pupilla in visu, nec lingua in gustu, & sic de aliis, quia vltimum sensorium est, vbi est sensus cõmunis, & hoc est cor, tamẽ sensus isti proprii habẽt propria instrumenta, & operationes actus colligatos tamen, modo prædicto, & hoc etiam dicit Arist. in lib. de somno & vigilia, ꝙ sensus visus quisq; habet aliquid proprium, vt visus videre, & auditus audire, & sic de aliis, omnes tamen habent virtutem communem, nã non est visus per quem cernimus nos videre, nec audit qui sentit audire, & ideo actio sensus communis est magis spiritualis, quàm sensitiua exteriorum, & in plus, quia potest in plura.

Odorem habens habet etiam saporem. Cõm. in lib. de sensu & sensa.

Odorabilium natura est fumosa, & testatur hoc, quia multa quæ non habent odorem, dum appropinquant igni habebunt odorẽ. ibid.

Odorabilium indiuidua sunt notiora nobis quàm indiuidua saporũ. 3.Coll.ca.36.

Odoratus sensus in animalibus, quæ odorant sine attractione, vt in apibus & formicis est clarior quã in illis quæ odorant per attractionẽ. ibidem. vide in contradictionibus nuper ędıtis.

Oleum ex vitellis ouorum est supremum iuuamentum in mitigando dolorem supra pinguedinem anseris & gallinæ.

Oleum dulce & nouum oliuæ temperatum est, & est conueniens homini fm totam suam substantiã, licet declinet partim ad caliditatẽ. 5.Coll.ca.36.

Oleum est ex rebus in quibus dominatur humiditas & caliditas eo, ꝙ partes aereæ in eo sunt manifestæ multũ. Et si aliquis quæreret quomodo potest esse, vt partes aereæ in eo dominentur cum videamus ꝙ ingrossatur & congelatur, & inspissatur a frigore, & dicitur quòd non congelantur a frigore, nisi res aquosę, debemus respondere ꝙ nõ congelatur propter frigiditatẽm, nisi pp conuersionem multam suarum partium ad aquam. 5.Collig. capit.24.

Oleum citissime iniectos odores suscipit, vt in vnguentis. Arist. in libro de insomniis. idem etiam patitur vinum.

Oleum natat super aquam, quia a ꝑ dominio est aereum. Cõm. in.4. Metheo. in summa prope finem, & etiam in tex.cõ.40.

Oleum non elixabitur ipsum fm se ipsum.4. Metheo. te.cõ.27.

Oleum

Omne

rum est recipere motum & quietem.6.phy.t.cõ.67.idem.4.physi. tex.cõ.118.&.5.physi. tex. cõ.20. & 6.phy.30.

Omne quod est postquã non fuit, necesse est ipsum prius fuisse in potentia quã in actu.8.physi.tex.cõ. 4.idem.9.Meta.tex.cõ.13.&.3. de ani.tex.cõ.20.27.&. 12. Metaph. tex.com.32.

Omnia quiescere & huius rationẽ quærere dimittentes sensum infirmitas quædam est intellectus.8 physi.tex.cõ.22.

Omnis opinio cui contradicit sensus est opinio bona.8.physic.tex.com mento.26.

Omne quod mouetur a principio existente in ipso mouetur naturali ter.8.phy.cõ.27.

Omne quod est in potentia aliquid exibit aliquãdo in actum, & si nõ, tunc natura ageret otiose. Cõmẽ. 8.physicor.com.64.idem. 1. cœli. commen.20.

Omnes leges conueniunt in hoc, ꝙ Deus habitat in cœlo.8.phy, com. 84.& habetur in propria forma,in 1.de cœlo & mundo, in tex. com. 22.&.96.&.100.idem.2.cœli.tex. cõmen.2.&.74.

Omnia entia,aut sunt substãtiæ,aut accidentia,aut sunt via ad esse isto rum,& vniuersaliter sunt transmutatio.1.cœli,comment.1. Vide in Theorematibus.

Omne totum & perfectũ non differunt fm speciem, sed siquidem in materia,& in his de quibus dicuntur.1.cœli.tex.cõ.3.quã differentiam Auer.in cõ.ita declarat,nam si fuerit quantitas continua, tunc est totum,in discreta est oẽ, in forma vero & quãtitate est perfectũ, idem habet in paraphrasi. 1. cœli, in summa.1.

Omnia physica corpora sunt mobilia secundum locum.1. cœli. texto commen.5.

Omne in quo est possibilis additio est diminutum. 1.cœli.tex.12. idẽ ibidem.tex.com.4.&.8.physi.tex. commen.75.

Omnes homines de diis habent existimationẽ, & omnes qui sursum est,locum deo attribuunt, & græci & barbari quicunq; putãt deos, 1.cœl.te.cõ.22.&.96.&.100.

Omnia a vim inferente longius facta tardius feruntur. 1. cœli. texe. commen.89.

Omne quod non existit in materia impossibile ẽ ex eo inueniri plusꝙ vnum in sua spẽ.1.cœ.te.cõ.90. idẽ 12.primæ philosophiæ. tex. commento.49.

Omnia quiescunt dum veniunt in proprium locum,eius vero ꝙ circunfertur idem est locus, vnde incœpit & in quem consumat.1. cœli tex.com.130.

Omne habens actionem in se,habet actionem in alio, & quod habet actionem in se,est spirituale nõ corporeum,2.cœli.cõ.17.

Omnes naturales substantiæ,aut corpora sunt,aut cum corporibus generantur & magnitudinibus.3. cœli.tex.com.1.

Omne quod non vere dicitur de singulis,non vere dicitur de toto, qa vnaquęq; partium non est totũ, & congregatio est totum. 3.cœli.cõmen.8.idem.1.cœli.17.&.4.physi. commen.43.

Omne de quo dicitur aliquid fm comparationem non est necessariũ,vt habeat illud per se, nisi substantiali-

stantialiter diceretur in respectu alterius, si enim aliquid dicit de aliquo secundum comparationem, & istud existit in eo per se necessario, istud dictum non est in eo secundum quod est cōparatiuū, sed secundum quod cōparatio accidit ei, 3. cœli. cō. 9.

Omne factum prima intentione est essentialiter, secunda aūt est accidentaliter. 3. coel cō. 74.

Omnia appetunt esse diuinum, & immortale, & illius gratia agunt quæcunque agunt secundum naturam. 2. de ani. t. c. 34. idem. 1. ph. 81. & 2. cœli. tex. cō. 64.

Omnia duo quorum subiectum est vnum & alterum est perfectius altero, semper respectus perfectioris ad imperfectius est respectus formæ ad materiā. 3. de anima. commento. 36.

Omnes homines natura cognoscere desiderant. ex prohemio primæ philosophiæ, ita in veritate dēt stare. Et mirum est de tot viris illustribus quomodo vsque ad ista tēpora transtulerint, scire, cum litera græca iaceat, πάντες ἄνθρωποι τοῦ εἰδέναι ὀρέγονται. εἴδησις autē apud græcos non sciētiam, sed cognitionem significat quæ est tanquā genus respectu sciētiæ, scientia enim est per demōstrationem, sed cognitio se extendit ēt ad immediatas propositiones, & ēt ad cognitionem sensitiuam, vnde Arist. cōsuetudo fuit in principiis librorū ab vl'ioribus exordiri iuxta doctrinam traditam in principio libri physicæ auscultationis, hoc ostendit principium libri ethicorum, & principium libri posteriorum analiticorum, & principiū libri physicorum, & in plerisq; locis, & confirmatur, nam probatio a signo ex dilectione sensitiua circa hoc tendit, nam homines omnes amant sensus naturaliter propter cognitionem, nedum propter vtilitatem, nam & si nihil agere deberemus adhuc illos diligimus, & præcipue visus sensum, quia hic maxime ad cognitionem proficit, manifestum est autem quod omnes homines non amant naturaliter sensus propter scientiam proprie, quæ per demonstrationem habetur, nā vt scribit Alexan. in principio libri priorum, quod hominis proprietas est cognitio ipsa, & contemplatio veritatis, sicut enim quodlibet aīal habet aliquid sibi peculiare sic & homo, vnde pueri etiam natura ferūtur ad cognitionem, & delectantur ex auditu fabularum, nullam inde consequentes vtilitatem præter cognitionem ipsam. Vnde animaduerte quod & si cætera animalia nobiscum communicent in cognitione sensitiua, tamen in hoc differimus ab ipsis, quia natura sensus animalibus largita est propter salutem, & vtilitatem eorū, vt eis mediantibus prosequantur iuuantia, & euitent nocentia, sed non dedit eis sensus propter cognitionem tm̄ citra vtilitatem, vnde non appetūt sensus propter cognoscere, sed propter vtile, sed hoc homini propriū est, nam vt testatur philosophus in præsenti loco, non enim solum vt agamus, sed etiam si nihil acturi essemus, videre præ cæteris fane experimur, vnde Auer. in. 2 cœli. com. 77. scribit quod brutorum cognitio non desiderat aliquam cognitionem intellectus, igitur Arist. sincerus talis est ab vl'ibus exordium sumens

pens. inquit. ꝙ omnes homines natura cognoscere appetũt, & hoc ostenditur persuasione sumpta a signo, ex sensuum dilectione. quia homines naturaliter appetunt, nõ solum propter actionem, vt leuia, verum propter ipsam cognitionẽ, quia cognitio ipsa naturaliter appetitur ab homine. si autem sensus esset, ꝙ homines natura appetant scire propriè dictum, quod est per demonstrationem, tunc probatio ex dilectione sensuum non esset ad propositum nisi sentire esset per demonstrationem intelligere quod Arist. doctrina abhorret, tum ex libro Posterio. analiticorum, tum etiam ex. 2. de ani. cõtra antiquos qui non distinxerunt inter imaginationem, & intellectum. licet. n. sensus sit adminiculum ad sciẽdũ. Aliud tamen est scire, & aliud sentire, nolo tñ propter hoc negare, quinetiam scientia & contemplatio veritatis sit homini propria, sed dico intellectum Arist. non de sciẽtia, sed de cognitione, quæ est genus scientiæ fuisse, & ex hoc patet solutio ad quæstiones Latinorum in principio primæ philosophiæ, quia omnes procedunt ex malo intellectu literæ.

Omne compositum ex materia, & forma est diuisibile. 1. Metaphysi. commen. 7.

Omnes principia contraria faciunt. 1. physi. tex. com. 41. & in. 4. Meta. tex. commen. 6.

Omnia aut contraria sunt, aut composita ex contrariis. 4. Metaphysi. text. commen. 6. Animaduerte tamen, ꝙ vt scribit Comment. ibi in commen. illa diuisio est secundum probabilitatem, & nõ est secundum necessitatem, quia corpus quintũ, neq; est contrarium, neq; est compositum ex contrariis. consimile. 1. cœli. com. 20. & in lib. de substã. orb. ferè per totum, vbi ostenditur cœlum esse æternum, &c.

Omnes homines cõueniunt in hoc ꝙ indiuidua corporum existentiũ per se sunt substantiæ, & ꝙ in eis est principium. Commen. 7. Metaph. com. 5.

Omne quod fit diuisibile semper oportet esse, & esse hoc quidem hoc, hoc vero hoc. 7. Metaph. comm. & tex. 28. idem. 1. physi. tex. com. 64. Vbi animaduerte ꝙ Commen. exponit hoc habere veritatem non actu, sed secundum rõnem, vide superius in litera. G. ibi, generatum omne diuisibile esse oportet, quia late declaraui ibi hoc.

Omne principium essendi est principium numeri, & omne principium numeri est principium essendi. 10. Meta. tex. cõ. 7.

Omne ad omne, aut idẽ, aut aliud. 10. Meta. tex. cõ. 10.

Omne cuius elementum est substãtia est substantia. 12. Meta. tex. cõ. 19. intelligitur de elemento propinquo, vt glosat Cõmẽ. 12. Meta. commen. 22.

Omne cuius causa est generabilis, & corruptibilis est generabile, & corruptibile. 12. Metaph. tex. com. 29. ibi enim dicit philosophus ꝙ si omnes substantiæ essent corruptibiles omnia essent corruptibilia.

Omnis motor cuius substantiæ admiscetur potentia possibile est, vt in aliqua hora nõ moueat. 12. Metaph. tex. com. 30. idem. 8. physico. commen. 4. & 15.

Oẽ æternum est actio pura, & ꝙ est actio

nec in figura cum ouo coitus, & tamen differunt essentiali differentia, quia ex ouo coitus potest generari pullus, sed ex subuentaneo nequaquam. hæc Auer. & hoc etiam facit contra Scotum in primo sententiarum, distinctione, 2. de genitis ex putrefactione, qui ex figura, & magnitudine, & colore probato esse eiusdem speciei.

✠ Pro Auer. facit authoritas philosophi in. 2 de anima. tex. comm. 38. vbi habetur ꝙ instrumenta eadē, aut diuersa iudicantur operibus, & est ratio in promptu, quia organa sunt propter opera, sicut propter finem, & a fine vnumquodq; perpēditur. 2. de anima. 49. sicut in simili potentiæ per actus distingūtur, & innotescunt, quia ex his, quæ primo gerimus, vt. d. Them. & ex his quantæ, & quales sint vires in nobis perpendimus.

Opera quæ vel non sunt naturæ cōmunia, vel singulorum generum propria, horum nullum alicuius gratia; aut est, aut fit, oculus enim alicuius gratia est, sed cæsius non alicuius gratia est, nisi hęc sit affectio generis propria, sed vt quę necessario fiant ad materiam & principium quod mouerit, causæ eorū referendę sunt. Arist. in. 5. de gene. animalium, in principio, inde scire poteris differentiam inter ea, quæ sunt ex necessitate materiæ, & illa quæ sunt propter finem, vide etiā in. 2. phy. tex. cō. 85.

Opus antiquum fit ab agente antiquo, & opus nouum ab agente nouo. Ex lib. destru. dispu. 1. in solutione. 13. dub.

Opium est in fine amaritudinis, & inducit propter frigiditatem suam paralisim, & hoc significat ꝙ amaritudo sequitur, quandoq; frigiditatem nedum caliditatem. 5. Col. contra Gal & medicos capi. 27. & ibi tollitur rñsio medicoꝝ ad hoc.

Ordo libri physicę auscultationis est primus inter omnes libros scientiæ naturalis. Auer. in prologo ph. & in principio libri Metheo. idem dicit, idem. 1 physi. tex. com. 4.

Ordinata doctrina debet procedere a primis causis sm ordinem ad vltimas causas. 1. phy com. 1. & 2. ph. tex. commen. 71.

Ordo in animalibus magis est quā in vegetabilibus. 2. phy. cō. 85.

Ordinis causa est dignior ordine. 8. physi. com. 15.

Ordinationis causa, natura est, nihil enim inordinatum est eorum, quę natura constant. 8. physi. tex. com. 15. vera est, vt glosat Commenta. in commen. vt in pluribus, quia raro causaliter res, quædam in natura sunt extra ordinem.

Ordo completus est agere alterum contrariorum continuè. 8. physic. commen. 15.

Ordinem impossibile est recipere illud quod habet naturam carendi ordine.. 3 cęli. cō. 22.

Ordo propria natura sensibiliū est, 3. cœli. tex. com. 24.

Ordo omnium est. 2. de gene. & corrup. tex. com 57.

Ordines formæ sensibilis sunt quinque, vide in commen. libri de sensu, vbi dicit, quòd sunt tres ordines formarum, vnus est corporalis, secundus est spiritualis. & est in sensu communi, tertius est magis spiritualis, & est in virtute imagiuatiua. Quorum primus est corporalis magni corticis, & est forma sensibilis

sibilis extra animam. Secundus est esse istius formæ in sensu communi, & est primus ordinum spiritualium. Tertius est in virtute imaginatiua & ē magis spiritualis. Quartus est i virtute distinctiua. Quintus est esse eius in virtute rememoratiua, & est magis spiritualis, recipit enim medullam eius, quód distinguunt tres virtutes a cortice. Auer. in commen. libri de memoria & reminiscentia, ex quo patet sensationem, & iudicium sensuum exteriorum, non constituere aliquem ordinem distinctum a iudicio sensus communis, quia tunc daretur sextus ordo, vnde visio propriè non fit in oculo, licet fiat mediante oculo, nec auditio fit in aure, licet fiat mediante aure. Et ista est sentētia etiam lucidissimi The

» mistii. in. 2. de anima, in expositio
» ne tex. commē. 146. vbi scribit hęc
» verba formaliter: ex his quæ dicta
» iam sunt constare arbitror, neque
» visum in pupilla primum esse, ne-
» que auditum in auribus, neque gu
» stum in lingua, sed sensus omnes I
» prima illa sentiendi vi sedem habe
» re, & quód si quandoque diximus
» quinque nobis esse sensus omnes
» ex eo accipi volumus, quinque in-
» strumenta haberi, & quinque ca-
» naliculos sensibilibus spiritibus,
» quos tanquàm a fonte vno per in
» strumenta illa riuatos quinq; sen-
» sibus natura distribuit, sensum ve-
» ro propriè illum primum intelli-
» gimus, qui instrumentis his ceu
» famulitio vtitur iam ea quæ ex-
» trinsecus deferuntur quinque sen-
» sibus tanquàm diuersoriis, & do-
» miciliis recipi æquum fuit, at regis
» ac principiis sedem vnam consti-
» tui oportet, quemadmodum enim
» quamuis multi magistratibus li-
» belliones pragmatici exceptores as
» sideant, vnus tamen est qui ius ha
» beat sentētiæ ferendæ, ita & hic, ta
» metsi multa instrumenta machi-
» namentaque sint in quæ rerum si-
» mulachra recepientur, vna tamen
» vis arbitra est, quæ de omnibus sci
» scat, pronunciet, iudicet, hæc illa vis
» est qua nos visu videre, & auditu
» audire sentimus, eadem enim potē

tia percipi actiones sensuum necesse est, quia differentias actionum cognoscimus. Alexan etiam in paraphrasi de anima. in cap. de tactu istam etiam sententiam videtur tenere, vbi clarissime patet Auerr. in hoc a lucidissimo Themistio non dissentire, licet communis latinorum sententia sit in oppositum, sed si bene considerauerint, inuenient istam fuisse magistri sententiam. Arist. enim in libro de somno & vigilia dixit, somnum esse ligamentum primi sensitiui, vnde Auer. in com. d. ꝙ in somno reuocatur sensus cōis ab instrumētis sēsuū, & ꝙ quidditas somni est introitus sensus communis in corpus, & ꝙ vigilia est motus istius virtutis ad sua instrumēta extra corp᷒, vnde hoc etiam significari potest, vt asserit etiam, quia vigilanti accidit, ꝙ dū fortiter cognouerit de aliquo, ꝙ non percipit sensibilia transeuntia per ipsum, quia tunc contrahūtur instrumenta animæ sensibilis, & in ducūt cōem sensum ad interi᷒ corporis, & ad adiuuandū virtutem cogitatiuam, virtus enim cogitatiua viget apud quietem aliorū sensuum. Et ideo homo cognoscit in somno futura, & non in vigilia.

Istud

Istud igitur est potissimum signũ visionem non perfici in oculo, sed per sensum communem mediante oculo, ad alia enim fortiter intenti delata sub oculis non videmus, quod nõ contingeret si visus esset I oculo distinctus a sensu communi sm rem. Amplius Cõmen. in eodem lib. de somno & vigilia dicit, ꝙ ceci & surdi non carent sensu communi, sed instrumentis per ꝗ sensus communis videt & comprehendit sensibilia, vnde mens Arist. & Themist. & Auer. est ista. quòd sensus communis mediantibus oculis causat visionem, & dicitur visus. & mediantibus auribus causat auditionem, & dicitur auditus, & sic de aliis, non ꝙ sint virtutes istæ realiter distinctæ a sensu communi, vt sunt imaginati latini. Dicit enim Auer. in. 2. de anima. in commen. 149. ꝙ Arist. quasi opinatur ꝙ virtus primi sentientis melius ẽ, vt dicatur esse vna forma, & multa instrumentis copulatis cum ea, per quæ transeunt motus sensibilium, quousque copulentur cum ea, quã dicere ipsam esse vnam subiecto & plura secundum formam, quæ describuntur in ea, illud enim esse est dignius ei, vt est iudicans, istud vero secundum ꝙ est recipiens.

Amplius Auerr. in commen. libri de somno & vigilia dicit, quòd sensus communis vno modo est vnus, & alio modo multi. Est enim vnus quia comprehendit omnia quinq; sensibilia, & est multi, quia habet multa instrumenta. s. oculũ, nares. & aures. &c.

Ordo librorum & partium totius philosophiæ naturalis requiratur in. 1. Metheoro. ab Auer. in principio primi capitu.

Ordo non est nisi, aut respectu primi positi, aut intellecti. 5. Metaph. commen. 16. in ca. de priori, & dicitur ex tex. vbi patet ꝙ prius & posterius sunt etiam ordinis differentiæ. 1. physico. commen. 41. Vide etiam in prædicamento quantitatis, vbi probat quantitates non habentes positionem habere ordinẽ, quia habent prius & posterius. Ex quo patet ꝙ ratio formalis ordinis non potest consistere sine priori & posteriori peripatheticè loquẽdo.

Ordinis carentiæ diffinitio est exitus a via naturæ, & rei ordinatę diffinitio est, vt inueniatur secundũ viam naturæ. Commentator elicit in paraphrasi super. 3 cœli, in summa tertia, contradictione tertia, capit. 2. & hoc ex tex. philosophi ibidem. tex. cõ. 24.

Ordo non est in substãtia. 7. primę philosophiæ. tex. cõ. 43.

Ordo est in omnibus entibus, sed non eodem modo. 12. Meta. text. commen. 52.

Ordo in corporibus cœlestibus est absque eo, quòd admisceatur eis aliquid per accidens, sed ordo in his quæ sunt sub corporibus cœlestibus, est cum priuatione ordinis quandoque per accidens. 12. Metaphysico. com. 52. idem. 2. physi. tex. cõmen. 46. & est sententia Aristotelis expressa in primo de partibus animaliũ. cap. 1. vide etiam in. 8. physic. in com. 15. & in. 2. physi. tex. com. 82.

Ordo vniuersi destrueretur si vnus ex cœlestibus motibus cessaret, qa nullus istorum motuum est sine necesse esse, aut sine bene esse. Ex libro destruction. disputatione. 1. in

tex.commen. 50. &. 4. cœli, tex. cōmen. 23. &. 35.

Orizonti contrarium est medium, sicut contrarietas est duorum extremorum lineæ rectæ, quæ quidem maxime aduersantur. Auerr. in paraph. 4. de cœlo, in summa prima, cap. 2.

Os est superius in animalibus, & radices in plantis. secundo de anima. tex. commen. 36.

Ossium magnorum coniunctio requiritur, vt quod suscipit habeat concauitatem, quod suscipitur vero & ingreditur indiget gibbositate, quibus natura ligamenta apponit. Galenus, secundo de vtilita. particulari. cap. 11.

Ossa digitorum sunt sine medulla, & sunt dura & spissa. Gal. 1. de vtilitate partic. ca. 15.

Ossa leonis exiguam & perobscurā medullam obtinent ex. 2. de partibus anim. cap. 6. idem. 3. de natura animal. cap. 7.

Ossa instituta sunt a natura ad sustētandum carnem. 2. de partibus animalium. cap. 8.

Ossium multitudo in corpore est ꝓpter multitudinem motuū. 2. Colliget cap. 8.

Ossa aliquibus membris data sunt ad custodiam, vt ossa pectoris. ibi.

Ossium & venarum natura similis est. vtraque enim ex vno orsa continua est. Ex secundo de partibus animalium. ca. 9.

Ossium principium est spina dorsi. ibidem.

Ossa leonis ex sui attritu forti, ignē excutiunt. ibid.

Ossium maius iuuamentum est ad fortificandum, & stabiliendum corpus, sunt enim sicut fundamentum corporis & iuuamentum, secundum est ad tuendum & abscōdendum, vt os cranei respectu cerebri, & ossa pectoris respectu cordis. 2. Colliget. capit 8. de iuuamentis membrorum consimilium, vbi ponitur etiam tertium iuuamētum, & est, vt possit fieri resolutio super fluitatum vaporosarum, sicut sunt commissuræ, quæ sunt in craneo.

Ossis & cartilaginis natura eadem est, quapropter neutrū præcisum recrescere potest. ibid.

Ossa hominis sunt. 348. absque ossibus paruis, quæ replent spatia iuncturarum, & absque osse epiglotis, & absque osse cartilaginoso, qđ dicunt aliqui anathomici, quod est in corde. 1. Coll. in cap. de anathomia dentium & ossium.

Ossa capitis humani sunt absq; dentibus viginti tria. Auer. 1. Col. cap. de ossibus capitis.

Ossa manus sunt triginta. ibid.

Ossa pedis sunt. 29. ibid.

Ossa spondilium a capite vsq; ad os nominatum agit, sunt. 24. sed aliqui sunt qui habent vnum plus, & aliqui habent vnum minus. ibid.

Ossium omnium vltimum in homine concrescit, quod cerebrum obtigit. primo de natura animalium cap. 7.

Os capitis in muliere habet vnam suturam in orbē, os viri habet tres. ibid. licet vt. d. visum sit etiam os viri, sine sutura.

Ossa leonis nullam intra se continere videntur medullam, quia valde exiguam, eāq; in paucis continēt. 3. de natura ani. cap 7. vide tamen clarius. cap. 10. vbi dicit, ꝙ ossa leonis partim nullam, partim exiguā admodum habent.

albumē oui esse calidius. Contra medicos quam sit vitellus qui est terrestrior. Ex 3. de generatione animalium cap. primo, & secūdo. Vide etiam pro hoc Auer. ibidem cap. 2. vbi adducit rationes euiden tissimas ad hoc. Et animaduerte be ne dicta Auer. cōciliantis dicta Medicorum cū dictis Philosophorū. Nam medici concedunt inueniri aliquas res calidiores aliis, quum tamē sint frigidiores in respectu corporis humani, & ideo dicta eorum non contradicunt dictis Aristo. Et nota bene hoc, quia in multis deseruiet tibi.

Oui pars superior est magis dura inferior, vide causam in 3. de generatione animalium. cap. 2.

Ouorum partus atq; animalium econtrario modo prouenit, animal enim conuersum in suū caput principiumq; exit, at ouum quasi conuersum in pedes nascitur, & vide causam ibidem.

Ouum in vtero quomodo augetur. vide ibidem.

Oua temporibus calidis deprauanť sicut vina fece subuersa temporib' calidis coacescunt. 3. de generatione animalium cap. 2.

Ouum a nullo exangui animali generatur. ibidem.

Oui candidum & luteum contrariā naturam habent, luteum enim gelu duratur & coit, calore vero humescit, at candidum gelu non concrescit, sed humescit potius, & cum ignitur solidescit. 3. de generatio. animalium. cap. 2. idē sexto de natura animalium cap 2.

Oua plura si in patellam conquassentur bene, & postea decoquūtur vsq; ad pepensim, inuenies ex omnibus luteum in medio, & albumen circūambiens luteum. in sexto de natura animalium. cap. 2. & vide causam ab Auer. in 3. de generati one animalium. cap. 2.

Oua auium omnia perfecta ędūtur, piscium vero oua imperfecta ędun tur, quapropter semine maris asperſa fecunda redduntur. Ex tertio de generatione animalium. capitulo quinto.

Oua gallinarum sunt meliora cęteris, & decocta cū oleo maxime nutritiua sunt. 5. colliget cap. 36.

Oua piscium non sunt bicolora vt auium, sed vnicolora. 6. de natura animalium. cap. 10.

Oua in cubitu auium aperiri & fœtum excludi naturę ratio est, non tamen ita solum oua aperiuntur, sed etiam sponte in terra, vt in ęgypto obruta fimo pulliciē procreant, & syracusis potator quidam ouis sub scoria in terra positis tādiu potabat, donec oua ederent fœtum: iam vero & quum in vasis quibusdam tepidis essent concocta sponte oua pullos prompsere. 6. de natura animalium. cap. 2.

Oues potu maxime pinguescunt, quamobrem æstate salem die quinto dari soliti sūt singulis cētenis singulos modios: sic enim pecus incolume atque pinguis redditur. octauo de natura animalium. capitulo decimo.

Oues præcipue ex superabundanti renum pinguedine intereūt, quod vbertate pabuli fit, vt in sicilia agro leontino fieri constat, quocirca sero diei agere oues ad pascua pastores loci illius solent. Aristo. tertio. de natura animalium. cap. 17.

De litera P.

Palatum nonnullis piscibus vice linguæ datum est velut inter fluuiales cyprino. Aristo.in.4.de natura animal.ca.8.

Pallidum non differt ab albo secundum magis,& minus,sed fm qualitatem.6.phy.cõ.32.

Papilionum generatio ex erniis fit. 5.de natura ani.ca.19.

Partuum multitudo & vnitas vnde proueniat.vide causam.in.4.de gene.anima.ca.4.

Partus fęminæ tardior est, dolor ẽt ex fęmina continuus obtusiorque est,ex mare acer & lõge molestior. 7.de nuturaani.ca.4.

Pariundi tempus huiusmodi prę cæteris animalibus multiplex est. nã & septimo,& octauo,& nono mẽse parere potest.ibid.

Partus difficilis est mulieribus in otio degentibus:& quibus non bona latera sunt,neq; facultas retinendi spiritus suppetit.7. de natura animalium.ca.9.

Panis furfuraceus & fermentatus facile digerit.& vide causam.5. Colliget.cap 31.

Panis azimus est grossus& viscosus. ibidem.

Panis nimis fermentatus nõ est bonus.vide causam ibid.

Parum & multũ de necessitate sunt sub eodem genere.3.Col.ca.31.

Paruum in magno continetur, magnum in paruo haberi non potest ex.2.de partibus animalium. capitulo vltimo.

Partes animaliũ aliæ similares, aliæ dissimilares.1.de historiis animalium.cap.1.

Partes animalium dissimilares, aut sunt eadem specie,aut genere, aut proportione,aut fm magis & minus differentes.ibid.

Partes similares alię molles & humidæ,aliæ siccæ & solidæ.ibid.

Pars ad partem ita se habet, vt totũ ad totum.1.de historiis animaliũ capitu.primo.

Partes officiales humani corporis sunt caput,collum,thorax,brachiũ duplex,crus duplex. 1. de historiis animal.cap.7.

Partes interiores hominis sunt incertæ & incognitę:quamobrem ad cęterorũ animalium partes, quarum similes sunt humanæ referẽtes eas contemplari debemus Arist. 1.de natura anima.cap.16. Nota tamẽ quòd de partibus exterioribus est oppositum,vt patet in eodem lib. capitulo.7.

Partes similares,quæ sint vide in.3. de natura animalium.capit. 2. vbi animaduerte ꝙ sanguinis partes similares ponit & pituita & atrabilis q̃ bilis atra,& flaua ponũtur inter excrementa fm Aristot. & sunt etiam ex numero similarium.

Parte aliqua corporis opportuna mutata,tota aĩalis cõstitutio multo mutat forma,quod in spadonibus est cernere. Arist.4.de genera. anima.ca.1.

Partes exangues non sentiunt.ex.2. de partib.ani.ca.10.

Pars superior animaliũ est calidior inferiori,& dextra sinistra, & anterior posteriori, & mas fęmina. ex 2.de partib.anim.ca.3.

Particulare licet sit ens in rei veritate:de eo tamen non fit demonstratio.12.meta.28.com. idem.7. meta.tex.com.53.

Particu-

com.1.&.4.phy.com.32.&.8. physico.27.&.1.de anima.37. & quinto physico.17.

Partes magnitudinis ex quibus generatum generatur sunt diuersæ in specie.6.physi.com.59. vide.4. cœli.comm.41.

Partes non mouentur per se ad motum totius, neq; mouentur per accidens pure, sicut accidentia.6. physico.com.86.&.5.physi.com. 1.4. phy.com.32.1.de ani.cō.37.

Partis natura & totius eadem est. 8. physi com.15.

Partes corporis simplicis non simul mouentur sicut mouentur partes corporis figurati, sicut apparet in circulis qui fiunt in aqua, quando lapis cadit in ea.8.ph.cō.82.

Partes quantitatiuæ potentia dicuntur esse in toto, vel potentia pura, & est quando sunt continuę, vel q̄n sunt in actu in ipsa re, sed sunt illi alligatæ, vel inuicem coniunctæ, & tunc dicuntur esse in potentia s̄m posterius. in paraphr. meta.tex.1. ca.de potentia & actu.

Pars mouetur ad totum non s̄m ꝙ est totum, sed s̄m ꝙ est in suo esse naturali: locus enim partis & toti⁹ vnus & idem est.1.cœli.cō.58. idē Aristo.in.4.cœli.tex.com.22. vbi scribit ꝙ si quis transponat terram vbi nunc est luna, non mouebitur pars terræ ad totam terram.

Partes animalium aliæ communes, aliæ propriæ.1.de hysto.ca.2.

Partes corporis naturaliter sunt ex natura corporis cuius sunt partes. 2.cœli.tex.com.41.

Partium quædam sunt formales, & quædam materiales.7. Meta. text. comm.35.&.37.

Partes consimiles quomodo describātur. vide.5.metā. comm.4. &.1. cœli.com.19.

Pars vna non operatur in actu, sed in potentia, quoniam vnus vir de triginta non mouet nauim solus, & cū motio eius coniungi cū præparatione & potentia proueniente a vigesimo, non mouebit nauim necessario. septimo physico. commento.37.

Parmenides mulieres calidiores viris opinabatur, argumento copia sanguinis, qua menstrua fiunt. Empedocles vero econtrario.ex.2. de partibus ani.ca.3.

Parmenides existimabat, ꝙ entia sunt duobus modis vera, & existimabilia, & vera sunt intelligibilia, & sunt vnum, existimabilia vero sunt sensibilia & sunt plura.1. physic.commen.41.

Parmenides asseruit primū deorū, amorem dicens, cunctorum illæ deus primum produxit amorem, ex erratis.1.Meta.cap.2.

Parmenides vnum dixit esse principium quo ad rationem, Melissus vero quo ad materiam, quia hic quidem finitum, illę vero infinitū id ait esse.ibid.

Parmenides nō solum vnam ponit eē causam, sed & duas aliqualiter. ex erratis primi metaphysi. quod qūo sit intelligēdum vide Alex.q̃ adducit verba Theophra.in.1.lib. de rebus nālibus: inquit.n. Parmenides, heleata qui huic.i.xenophani successit vtraq; via ingressus est: statuit.n. vniuersum esse sempiternum & generationem rerum tueri conatur, non ꝙ simile de vtroq; sn̄iam habeat: sed re vera vniuersū vnum esse ratus, idēq; ingenitū, & globosum ad tuēdū gn̄onē ex opinione

stantiæ extrinsecæ a re quę mouetur ad eas vt assimiletur eis, vt inueniantur omnes actiones seruorum, quoniam sunt erga genera intētionum domini sui. & ista est dispositio omnium entium cum primo principio. 12. meta. cōmen. 37. Vbi scire poteris quomodo deus excelsus est perfectio & forma omnium entium. Hinc patet error modernorum asserentium omnē formam formaliter perficere per inherentiam suum formabile & nullam esse formam extrinsecus perficientem, sicut nauta nauim.

Perfectum est maximum in vnoquoque genere. 10. metaphysi. tex. cōmen. 15.

Perfectum est cuius non est possibile & aliquid extra sumere, finem enim habet. 10. meta. tex. cō. 13.

Perfectum nō eget aliquo. ibidem.

Perfectius est illud per quod acquiritur perfectio. 9. meta. cō. 16.

Perfectum est habens finem 5. met. tex. cōmen. 29.

Perfectum vnumquodqȝ & substantia omnis tunc perfecta est, quando secundum speciem proprię virtutis nulla defecerit pars eius, quæ secundum naturam magnitudinis. 5. meta. tex. cō. 21. & est in cap. de perfecto. Ex quo loco collige dari magnitudinem secundum virtutem, & non solum secundum molem. vide in simili. 10. metaphysi. tex. cōmen. 13.

Perfectio transumptiue dr̄ de malis, vt perfectus latro, & perfectus calumniator. ibidem.

Perfectum aliud simpliciter, aliud in genere. ibidem.

Perfectum aliud ſm q̄titatem, & est primus modus, aliud ſm qualitatem, & est secundus modus positus. ibidem.

Perfectio substantię prouenit ex perfectione in magnitudine & qualitate. Cōmen. ibidem.

Perfectum est cuius finis est studiosus, & est tertius modus. ibidem.

Perfectum vnumquodqȝ tunc maxime est cum attingit proprie virtuti, & tunc maxime ſm naturam est. 7. phy. tex. cō. 18.

Perfectio non est diuisibilis. ibidem cōmen. 18.

Perfecta sunt quorum nihil inuenitur in eis per quod dicuntur imperfecta in eis aut extrinsecus, & ista ē dispositio primi principii. s. dei. 5. meta. cō. 21. Ex quo patet deum esse simpliciter perfectum. idem. 3. de anima, in solut. 3. quęstionis. in cō. 5. & cō. 14. & 12. met. cō. 32.

Perfectio hoīs est per scientias speculatiuas. Cōmen. in prologo physi. idem Aristo. in. 10. ethicorum. ca. 10. vbi nota ꝙ ſm viam eius ponentis intellectum adeptum, ꝙ hoc intelligitur tanq̄ in dispositione præuia necessaria & vltimate disponente ad felicitatem, sic ipse tenuit in. 3. de anima. cō. 36.

Perfectum redditur quod imperfectum est in rebus, in quibus vnū est imperfectius, aliud vero perfectius adiectione pfectionis. Alexāder in paraph. de aīa. ca. vltimo.

Perfectio diuina maxima est cui oīa entia appetunt assimilari ſm ꝙ possunt. 1. phy. tex. cō. 81. & 2. de aīa. tex. cō. 34. & 2. cœli tex. 64.

Perfectum autem nullum est finem nō hn̄s. 3. phy. tex. cō 64.

Perfectio est indiuisibilis, quia est finis rei nālis, & finis ē indiuisibilis. 7. phy. cō. 18. idem 6. phy. cō 46.

Perfe-

Philo-

Philosophorum legales repiũtur inimici. ex ꝓhemio libri destructionũ. vnde legit in vita Arist. ꝙ fuit accusatus eretice prauitatis apud sacerdotẽ summũ atheniensiũ: q vocatus noluit accedere: dixit. n. non sinã Athenienses bis in philosophos peccare: pauloante. n. Socr. morte damnarunt.

Philosophi non abhorrẽt ꝯcedere Infinitum per accñs, & ꝙ vna reuolutio seu mot⁹ in Infinitũ sitante aliũ per accidens. ex lib. destruc. dispu. prima in solone quinti dubij.

Philosophus habet dare cãs formales & finales subę sensibilis. i. diuinitus. 12. primę philosophię. com. 6. nã prima forma & primus finis a methaphisico consideratur 4. primæ philosophiæ. cõ. 1. & 3. metaphy. com. 3. & hoc ẽt declarat Cõmentator in commen. 6. 12. metaphysic.

Philosophus. i. diuin⁹ ponit has duas causas mouentẽ & materialẽ principiũ perscrutationis de duabus aliis causis, & primo cãm materialẽ, & declarat illã ꝑ propõnes illas casdem, quibus vsus est in scientia naturali. Et ideo vr ꝙ hæc consideratio non est ꝓpria huic scientiæ, sed est pars scientiæ naturalis, sed quia vicinæ sunt hę duæ ꝯsiderationes, & necesse est vti vna earũ in altera quasi principio. ideo fecit rememorationẽ de hoc qđ declarandũ est in scientia naturali, sed tñ hoc magis gñalr q̃ in scia naturali. Cõmẽ. 12. meta. com. 6. consule vide in 2. meta. cõ. 6. contra illos qui dicunt Aristotelẽ fuisse rudẽ in prima philosophia, quia nõ vr ꝯsideratio ei⁹ alia a ꝯsideratione naturali. Cõ. n. rñdet ad hoc dicens, ꝙ istæ duæ sciẽtię vicinæ sunt. s. scia quæ ꝯsiderat de principijs subæ mobilis in eo ꝙ est mobilis, & quæ ꝯsiderat de eis in eo ꝙ substãtiæ, & ideo posse est vti his propositionibus magis gñalibus q̃ in scientia naturali, nõ in eo ꝙ est substantia mobilis, sed in eo ꝙ est substantia simpliciter.

Philosophi scia est entis inquantum ens vlr & non sm partem. 11. primæ philosophiæ. cap. 3. vbi manifeste ꝑ totum illud caput ostendit scientiam diuinam esse de quidditatibus rerum, sub rationibus transcẽdentibus & vlibus, & ꝙ non considerat quidditates rerum in particulari præsertim illarum, quæ sm esse non abstrahunt a materia sensibili & motu.

Philosophia prima de his duobus cõsiderat. s. de ente inquantum ens & de principiis & causis entis inquantum ens. Commentator in commen. primo. super 12. metaphysi. authoritate Alexandri, quod non est intelligendum cum præcisione, vt notaui in expositione mea super illo libro.

Philosophię tres erunt theoricę, mathematica, physica, & theologia. 6. metaph. tex. cõ. 2.

Philosophię diuisionem secundum animi potestates, vide a Simplicio primo physi. in prologo. & a Ioanne Grammatico in principio de anima.

Philosophia est animæ perfectio, & est corporis medicina. Simplicius in prologo. primi physic & colligitur ex sententia Philosophi primo ethicorum capitul. 17. & ex quarto metaphysic. tex. commen. 18. vbi inquit, quòd ita homo dicitur curare de veritate, sicut infirmus de

de sanitate.

Philosophia non considerat nisi de reb' exñtib' extra aĩam. 1. met. tex. com 44. Nec intelligitur vt intellexit Ioannes de Ianduno, & Bononienses ꝙ scientia considerat res & rerum quidditates vt concernunt actualem existentiam. vnde asserunt diffinitiones & demonstrationes esse de actualiter existentibus sm ꝙ existunt. Sed ista opinio stare non põt, quia res existentes sm ꝙ existẽtes, apud peripateticos sũt singulares: non enim dantur vniuersalia extra animam existentia, sicut posuit Plato. 3. de aĩa, cõ. 18. & 1. de anima. cõ. 8. & 12. meta. cõ. 4. Sed de singularibus quatenus singularia sunt non est diffinitio, neque demonstratio, vt patet primo posteriorum, & 7. primæ philosophiæ. vbi ẽt hr̃ ꝙ singularibus æternis sub rõe qua sunt singularia, nõ est diffinitio, vt patet ibi in tex. c. 55. & est vnus ex erroribus contingentibus circa vl'e. Amplius The. expresse dicit in 1. poster. in illo capitulo eorum aũt quæ sæpe fiunt, ꝙ non demonstratur eclypsis de hac luna quæ cernitur, neq; hæc eclypsis quæ in hoc tpe fit: singulariũ enim & existẽtium est sensus & nõ intellectus, quia intellectus & scientia est vniuersalium, vt patet 2. de anima. tex. cõ. 60. Amplius ista opinio manifeste est contra sñiam Auerro. in sua paraphrasi super. 4. cęli & mundi, in summa 3. cap. 1. contra The. expresse. n. ibi scribit hæc verba. Nos aũt dicamus pfectius diffinitiones constitui ex gñe & differentia quarum neutra a diffinito seiungi potest, quia pars est diffiniti, vt in posterioribus osten ditur. ꝙ autem propriæ rei actiones constituant loco differentiæ in rebus, vbi drĩæ nõ apparent sm se totum, vti in palmæ diffõne dicimus ipsam esse arborem dactilum producẽtem, quod & ibidem ostẽsum est, quemadmodũ igitur huiusmodi diffinitiones fieri solent vbi primum perfectũq; diffinitionum genus haberi non potest, & quando tunc loco differẽtię actio sumitur, non est intentio, ꝙ hæc ipsa inuenta sit in actu: siquidem interdũ inuenta est actio, quandoq; minime. Differentiæ aũt & ꝙ illarum fungitur officio separari quidem nequeunt: alioquin non esset palma nisi dum dactilorum fructũ producit, si intentio eius esset in ei' diffinitione dactili productio actu, quod falsum ẽr constat: sed ponitur loco naturalis drĩę de cuius more est vt talis actio proueniat, siue hæc ipsa actio ꝑcedat ab ea sẽper, siue non semper. &c. Per ens igiť extra animam non intellexit Commen rem existẽtem sm ꝙ existẽs, sed rem habentem essentiam seu quidditatem ad differentiam non entium sicut sunt figmenta, & vniuersaliter quæ sunt impossibilia, & non habent conceptum intelligibilem de eis. & sic intelligitur dictũ Commen. 2. phy. commen. 71. dũ dixit primam philosophiã esse de rebus existentibus inquantum existunt, idest considerat entia inquãtum entia sunt, vt dicit Philosoph' in principio quarti, & etiã in principio sexti primæ philosophiæ: de hoc tamen alibi diffuse scripsi in quæstione quadam ordinaria de temporis quidditate, vbi late viam istam impugnaui.

Philo-

Philosophia prima cõsiderat maxime de principiis q̃ sunt prima in esse & in cognitione. 1. meta. cõmé. 50. idem in prohemio meta.

Philosophia prima balbutiens visa est de oĩbus nouum existens circa principium & primũ. 1. metaphy. tex. com. 51. consimilem sentẽtiã inuenies in 7. primæ philosophiæ. cap. 2. apud Auicen. vbi inquit, ars qualibet in sui exordio ẽ cruda & immatura, sed maturatur postea, & deinde paulatim decorat & perficitur: talis fuit antiquitus philosophia apud græcos, primum quidem persuasibilis. s. rethorica, deinde quia incidit deceptio ĩ ea fuit dialectica in vna ex partibus eius s. naturali quæ apud plures eorũ fuit vsitata.

Philosophię natura est quærere maximam perscrutationem. 2. meta. com. 2. tex. 15.

Philosophia prima proprie considerat d prima fořa & p̃rio fine. 3. metaphy. com. 3. & com. 4 idem in ꝓlogo suo super 1. physi. & 4. meta. com. 1. & 7. metaphy. com. 5. & 9. & 12. metaphy. com. 6.

Philosophus ẽ ille qui scit principia & cãs substantię. 4 meta. cõ. 2. vbi per Philosophũ intelligas diuinũ: sciã. n. diuina per anthonomasiam dr̃ philosophia prima, via naturæ & nobilitatis, licet via doctrinæ sit postrema.

Philosophia vera differt a logica p modũ scientię: philosophia enim considerat de ente consideratione demõstratiua: logica aũt consideratiõe probabili, sophysta vero diuiditur ab eis p intentionẽ intẽtã in vita: sophysta enim intẽdit se videri philosophũ, vt acquirat gl̃iã aut aliud gratiarũ humanarum; philosophus vero tm̃ intendit scire veritatẽ. 4. meta. tex. com. 5.

Philosophus debet ↄsiderare de priuatione, quia priuatio ẽ vna diuisionum oppositoꝝ, & philosophus debet considerare de oppositis. 4. metaphy. tex com. 6.

Phisicæ & scdæ philosophiæ modo quodã opus est circa substãtias sensibiles speculatio. 7. meta. tex. cõm. 39. põdera, quia dixit quodã modo, & pro hoc vide in 7. primæ philosophię, com. 5. & 9. & 39. & 12. metaphy. 1. 5. & 6. & 29. com. & alibi infinities. Facit pro opinione tenentium substantiã sensibilem seu naturalem esse subiectũ philosophiæ naturalis, quæ dr̃ secunda philosophia fm ordinẽ naturę nõ fm ordinẽ doctrinæ, vt bene notat Cõm. ibi in com. 39. & etiam in 2. primæ philosophiæ. in com. 3. & Auicen. in principio suæ meta. vnde in 7. metaphy. cõm. 39. dicit ꝙ Philosophus naturalis cõsiderat de substantiis sensibilibus inquantum sensibiles sunt sed prim⁹ philosophus in quantum substantiæ sunt, & ita dicit in oĩbus p̃inductis authoritatibus: ad primũ. n. philosophũ spectat oĩa cognoscere sub rationibus transcendẽtibus & vniuersalibus, quia sapientis ẽ omnia cognoscere vt contingit, vt dicitur. In prohemio primę philosophię.

Phisici ẽ de anima quadã speculari quęcunq, non sine materia est. 6. meta. tex. cõ. 2. vide ample in 1. de partibus aĩaliũ. ca. 1. vbi animaduerte ꝙ tametsi Cõmen. in 2. phy. cõ. 26. & in 3, de anima, cõm. 17. teneat considerationẽ quidditatiuã naturalis se extẽdere vsq; ad intel-

drupedũ gñi.equis,& bobus,& reliquis tum feris tum vrbanis. ibid.
Pisces habēt olfatum & auditum,& probatur experimentis multis ĩ 4. de natura aĩalium.cap.8.
Pisces dormire multis experimentis ostendit̃ 4.de nã aĩalium. cap.10.
Pisciũ feminę sunt viuaciores maribus.vt constat, eo ꝙ feminę vetustiores q̃ mares capiuntur. 4.de natura animaliũ.cap.11.
Piscibus anni sicci morbosi, auibus vero anni pluuiosi sunt. 8.de natura aĩalium.cap.18.
Pisces q̃ nõ brãchias sed fistulã hñt vt delphini,balęę, & reliq̃ cete,aĩal gñant & spirãt,& aerē recipiũt, habēt enim pulmonē: visus est.n.delphinum dormire ac rostro emerso stertere.6.de nã aĩaliũ.cap.12.
Pisces licet nõ habeãt pulmonē per quē respirent,nã tñ loco ei⁹ posuit nares ĩ genis eoꝝ in quib⁹ sũt parua foramina p q̃ ingredit̃ vapor aquę,& nõ aqua. Auer.in 3.de partibus aĩaliũ.in cap.de pulmone.
Pisciũ null⁹ testes nec ĩtus nec extra habere cõpertũ est, nec serpentes, nec ex his aliq̃d q̃ pedib⁹ carēt, sed ei⁹ vice meatũ excremēto gñoniq; accõmodatũ eundē hñt,ex.4.đ partibus aĩaliũ,cap.11.prope finem.
Pisciũ q̃ddã genus,nõ ē neq; mas neq; femina,vt anguilla, & gen⁹ mugillũ quoddã in fluuijs lutulētis. Aristo.in 2.de generatione aĩaliũ, cap.4. iuxta dimidium capituli.
Pisces littorales pręstantiores sunt pelagicis,quippe qui & copiosiore & meliore cibo nutriant̃. 8. de natura animaliũ.cap. 13.& ibidē require qui littorales, & qui pelagici sunt,& qui ancipitis naturæ.
Pisces in thorace nõ habēt nisi cor, & ideo carent voce cũ pulmonem nõ habeãt.6.de vtilita.par. cap. 2.
Pisces odorant sine anhelitu. 2. de anima. com.76.
Pisces in acheloo fluuio vociferant per branchas.& illa vociferatio est equiuoca.2.de anima.tex.cõ.87.
Pisces non habent veram vocē propter tres causas.2. de aĩa,t.c.91.
Pisces ouipari vigent vere donec pariant: viuipari aũt autũno. 9. de natura animaliũ cap.37.
Piscis cētipeda cũ hamum deuorarit euomit foras sua interiora donec hamũ eiiciat,tum recipit intro & valet eadem qua ante salubritate.9.de natura aĩaliũ,cap.37.
Pingue omne exangue est. 3.de natura animaliũ.cap.19.
Pinguescunt omnia animalia quibus venter calidus est quiete & in motione.8.de nã aĩaliũ. cap.6.
Pinguedines sunt mitigatiuæ dolorũ.& pinguedo anseris sm Gal.in hoc est fortior pinguedine gallinę. 5.Colli. cap.13.
Pingue oē calidum est. 3. de partib⁹ animalium.cap.9. vide ēt pro hoc Gale. in 4.de vtil.parti.cap. 9. vbi adducit duas rões ad ꝓbandũ,ꝙ pinguedo sit calida 1. ex sensu,q̃a vtimur illa ꝓ oleo,tum q̃a cito inflãmatur, nullũ autem frigidũ cito inflãmat̃.vide etiã Arist. 2.de partibus animaliũ.ca.5.vbi dicit ꝙ pingue inter humida cõe ignis & aeris est.& tamen medici dicũt ꝙ generatur cum frigido.cogita.
Pinguia aĩalia minus seminis habēt q̃ macilēta,& sunt magis infecũda 1 de gñone aĩaliũ.cap. 18.& 19.
Pilorũ significatio ex colore ꝓ maiori parte nõ verificatur,nisi in climatibus tēperatis.4. Coll.cap.8.&

Plato posuit multitudinem in entibus prouenire a mediatoribus, Pithagoras vero a mã, alii vero ab instrumentis. ex libro destru. disput. 3. in solutione. 12. dubii.

Plato per magnũ & paruũ mãm significabat, p vnũ vero cãm efficiẽtẽ & formã. 1. physic. tex. 34. vide Themi. 1. de aĩa, cap. 12. in fine.

Plato posuit numeros esse principia & numeros non esse infinitos nec in diuisione neq; in augumẽto sm Plato. nõ in diuisione, quia terminat ad vnitatẽ: neque in augumento, quia vsq; ad decem plurificat numerum. 3. phy. 61.

Platonis dictũ ꝙ, deus creauit angelos, manu deinde pcepit eis creare alia mortalia & ipse remãsit ĩ quiete. nõ est intelligendũ ad literam. 12. meta. com. 44. require istud Platonis dictum in Thimeo.

Plato posuit in hoĩe intellm̃ alium mortalẽ, alium immortalẽ. & non discordat Arist. in hoc ab eo, Themist. 3. de aĩa, cap. 37. & 38. vbi dicit: neq; enim intells ĩ corpore collocari aĩr & habitare posset, nisi affectibus mediis necteretur obligaretq;: alioquin vt diuinus Plato inquit (tex. com. 61.) impurum cum puro sociari & cõciliari nõ posset: dii, inquit, quũ animam immortali origine prędità acceperũt, obduxere ei corpus mortale quod vti fieri posset vtique immortalis forma in corpore mortali clauderetur, texuerũt genus animę alterum fragile ac mortale.

Plato ab vni⁹ ydea ĩtelľum, ab ydea dualitatis sciam, ab ydea trinitatis opinionẽ, ab idea quaternitatis sensum pberi existimabat. vide 1. de aĩa, t. c. 27. & vide ibi The. & Auer.

Plato in 10. lib. de legibus diffiniuit aĩam esse rem ipsam seipsam mouentem, cuius impugnatio ponit 1. de anima. tex. cõ. 36, & infra.

Plato vltra hoc corp⁹, aliud ẽt latentius aĩę coaptauit Them. 1. de aĩa sup tex. 13. idẽ asserit Proculus sup Thimeum, & Simplicius 1. de anima. volunt n. Platonẽ triplex corpus seu vehiculũ aĩę posuisse ętereum, elementale, & hoc quod sub sensu cadit.

Plato posuit motũ ęternũ ante mũdi gnonẽ, posuit enim motũ inordinatũ quẽ deus deduxit ad ordinem. 12. meta. cõ. 30. vide de hoc etiã 3. cæli & mundi. in cõ. & t. 25.

Plato, Leucippus, & Democritus posuerunt motum ante mundi generationẽ. 12. meta. tex. cõ. 30.

Plato posuit substãtiã immobilem duplicis naturę. s. formas & mathematica, q̃ posuit esse media inter formas abstractas & substantias sensibiles. 12. meta. com. 5. in fine cõmenti authoritate Alexandri.

Plato duo infinita posuit magnum & paruũ tanquã p enigma nobis significãs infinitũ in adiectione, & infinitũ in diuisione. 3. phy. t. c. 61.

Plato opinabat ꝙ vniuersalia sunt subę, & principia subę sensibilis: opinabat. n. ꝙ gña sunt nãę abstractę. & nõ sunt exñtia in particularibus ita ꝙ cõiũgant ĩ eis. 12. met. cõm. 4. idem 1. de anima, cõm. 4. & 3. de anima. com. 18.

Plato opinabat vniuersalia eẽ subas & priora particularibus pp diffinitiones & scientias, quę sunt de vniuersalibus. 12. meta com. 4.

Platõi sępe accidit dicere extranea & remota a natura rei, quia vniuersaliter inuenitur sermo eius semp in dispu

disputatione.12.meta.com.4. Ex quo loco sumunt quidam licere i disputatione dicere falsum, sed iste non est intellectus Arist. neq; Cõ. ibi, vt declaraui in expositione 12. Amplius disputatio doctrinalis & scifica nõ admittit falsũ 1. cę.111.

Plato opinabatur ꝙ quidditates primarũ subarum sunt alię a primis substantiis.7.meta.com. 2.

Plato nõ male sophysticã circa non ens ordinauit: sunt.n. sophystarũ rõnes circa accidens. vt est dicere maxime oium.6.meta.tex.cõ.4.

Plato asserebat species & mathematica duas substãtias, tertiã vero sensibiliũ corpoꝝ.7.met.tex.com.5.

Plato extra cęlũ neq; corpus neq; icorporeũ vllum eẽ existimauit: nã neq; ydeas suas extra cęlũ locauit. 3.phy.25.& Themi.ibidem.

Plato vere & maxime ens.s. ydeam appellabat ens specialissimum. Themi.1.phy.26.tex.

Plato non distinxit inter materiã & priuationẽ.1.phy.com. 66. & 80.

Plato solus fuit ꝓpinquus videre veritatẽ in natura materię, sed nõ bñ distraxit eam.1.phy.com.79.

Plato opinabat̃ ꝙ aliquid moueat se.2.physi.com.3.& 7.phy.com. 2. & 8.physi.com.40.

Plato opinatus ẽ ꝙ vniuersalia sunt causę particulariũ.2.phy.t.c.38.

Plato existimauit aliquod simplex non compositũ ex potentia & actu posse moueri.3.phy.com. 8.idem 8.physi.com.40.& 7.physi.com. 2. & 3.cæli.com.28.

Plato infinitum esse principiũ rerũ sensibilium & intelligibilium opinatus est, quia numerũ esse principium sensibiliũ & intelligibilium posuit, excogitata ratione vt ydee numeris continerentur.3.phy.25. & Themistius.ibidem.

Plato posuit infinitũ principiũ sensibilium, quia posuit infinitũ in causa materiali ꝗ apud ipm ẽ magnũ & paruũ, & magnũ apud ipm crescit in infinitũ, & paruũ diminuit in infinitũ.3.phy.tex.com.25.

Plato posuit formas.i.ydeas nõ esse intra mundũ, nec extra mundum, quia nõ sunt in loco.3.ph.t.c. 35.

Plato fuit primus qui principia materialia rerum sensibilium elementa appellauit, vt author est Eudemus, & Simpli. in prologo physi. sic potes ĩtelligere illud 1. phy.tex. com.48. vbi dr, omnes quidem elementa & ab ipsis vocata principia & vere & sine rõne ponentes, tñ cõtraria dicunt tanꝗ ab ipsa veritate coacti ponentes, & vl̃r numerũ indiuisibile qualitate; habet: qui.n. punctus qualitatẽ habere poterit cũ natura affectio neq; figura pũcto potest inesse.1. phy. Themist. in tex.18. & inde elicitur.

Plato posuit duo pati & vnũ agere, antiqui vero ꝙ duo principia agũt & vnum patitur.1.physi tex.com. 55. Nam Themist. & Cõmenta per posteriores intelligit Platonẽ & sequaces.

Plato vsque ad decem facit numerũ 3.physi. tex.com.61.

Plato posuit materiam esse locũ.4. physi.com.14.15.& 59.

Plato putauit ĩfinitum eẽ principiũ sensibilium & intelligibilium, quia principium rerum tam sensibiliũ ꝗ intelligibilium numerum putauit 3.phy.tex.com.25.

Plato in Thimeo materiã locum eẽ dixit. in his vero quę sine titulo per numerũ.i. per magnũ & paruum eam

eam significauit.4 physi.tex.cōm. 15.& Themistius ibidem.

Plato dixit motum proiectorū fieri ab aere ſm ſucceſſionem.4. physi. com.68.idem 8.phy.cōm.82.

Plato ſolus generat tempus. 8. phy. tex. com, 10.& 4. physi.com.88.

Plato dixit tēpus eſſe motum totius cęli.4 phy.tex.com.93.

Plato aſſimilauit puerū dormienti, ebrio,& infirmo, quia ſcientia in puero non eſt in actu, ſed acciden tia & humores impediunt ipſum. 7.phy.tex.com. 20.

Plato poſuit mundum generatum, ſed non corruptibilem.8.phyſico. com.2. & tex.com.10.

Plato inqt cognitio q̄ habet̄ de materia notha & extranea eſt,act⁹ aūt tā in ſenſu q̄ in intellectu nothus eſt extraneus,qui nō de vultu & facie eius rei quam contēplamur elicitur.ſed de forma illa qua priuat̄. Themiſt.3.de aīa.com.44.

Platonem dubitari nō poteſt,ex his dialogis quos ſcriptos reliquit,animam eſſe corpus putaſſe,alioquin nec Ariſt. contra Platonem ſed cōtra Thimeum inuehitur,&Them. 1.de anima.cap,20.

Plato ſimul poſuit tēpus factū fuiſſe cum cœlo,cœlum autem factū elicit.8.phy.tex.com. 10. ille eſt loc⁹ apertus Ariſto. imponere Platoni mundū incepiſſe de nouo, quia factio non eſt niſi cū nouitate,vt patet in 1. de generatione & corrup. in capit. de facere & pati. & ita tenuit Alexander, quicquid ſenſerit Simplicius,& alii qui dicunt Ariſt. in hoc ſolum in verbis fuiſſe diſcordem a Platone.

Cōtra Simpli. & alios cōcordātes pla. cū Ariſt.

Plato dicit ꝙ niſi hoībus cōia eſſent multa,ſed propriū quid aut impro miſcuum contineret̄ in ſigulis,nō eſſet admodum facile oſtendere & ſignificare alteri voluntatem ſuā. Themiſtius 3.de aīa.cap.32.

Plato ſm ſuam poſitionem credidit ꝙ omnis motor de neceſsitate mouetur 8.phy.com.39.

Platoni videbat̄ ꝙ motum ex ſe cōponitur ex moto & motore q̄ mouet ſe.8.phy. tex.com.40.

Platonici dicunt corpora diuidi in indiuiſibilia,quod eſt impoſſibile, 8.phyſi.com. 4.

Plato opinatus eſt ꝙ omne mouens ſe eſt æternum. 8. physi. com. 46. idem ibidem com.40. ideo opinabatur animam ęternam eſſe.

Plato opinatus ē aīam eē principiū oīum motuū.8.phy.tex.cō.73.

Platonis opinio fuit aliqđ corruptibile ex ſe poſſe ꝑpetuari ab alio, & Alex. in quibuſdā ſuis tractatibus idē dicit d corpore celeſti,qđ,inqt, ſortitū fuiſſe ęternitatē a ſuo motore. Auer. 8.phy.com.79.

Plato nominabat illud qđ fuit ante tēpus ſeculum,quia tempus eſt factum apud ipſum,& intēdit per ſeculum eſſe terminās omnia entia quæ fuit ante tēpus. 1.cęli.cō,100.

Plato poſuit mundū fuiſſe generatū ſed nō corruptibilē.1.cęli.t.c.102.

Plato dum dixit mundum eſſe gn̄atum intellexit ꝙ non ſit in tēpore generatus,ſed ſemper fuit, vt dicūt defendētes ipſum,ſed quia ſuę partes natura ꝓcedunt ipſum,tūc Ariſto. non diſcrepat ab eo in hoc.tamen male fecit inducendo mūdū eſſe gn̄abilem ſed non corruptibilem.hoc enim nō intelligit̄ ex generatione nec cū difficultate,&maxime cū dixit,ꝙ efficitur ex nō ordine ī ordinē.1.cęl.cō. 105.& 106.

Plato in Thimeo aīam pp duas rationes ex numeris armoniacis constare opinatus est. Themistius 1. de anima. cap. 20.

Plato opinatus est φ corruptio mūdi possibilis est ex parte materiæ. sed impossibilis est ex parte agētis, aut quia agens aliquod non est in natū corrūpere illū, aut quia agēs sapiens nō est innatum corrūpere suum factum, aut quia corrūpens est contrariū gnato, aut quia non corrūpetur omnino 1.cęli. c. 124.

Plato opinatus est φ corpora cōponuntur ex superficiebus & dissoluuntur in eas. 3.cęli.tex.cō.3.

Platonis opīo est magis remota à veritate q̄ posuit corpora cōponi ex superficiebus, q̄am opīo Democriti ponētis corpora indiuisibilia. & ideo Arist. magis laudat ponentes partes indiuisibiles, licet in veritate vterq; nihil dicat. 3.cęli.c.17.

Plato nihil sciuit de prima materia. 3. cęli.com.17.& 25.

Plato posuit motum innaturalem esse priorē naturali, & in hoc cōuenit cū Leucippo & Democrito, sed differt ab eis, q̄a f3 Platonē motus innaturalis fuit in ptō, sed modo nō est: sed fm istos est modo, sicut fuit in pręterito. 3.cęli.t c.20.

Plato tenuit in thimeo ante factum mundū φ elementa mouebantur motu inordinato. 3.cæli.t.c.21.

Plato existimauit φ primus motor mouet se essentialiter. 3.cæli.com. 28. idem 8. physico. com.40.& 7. physi. com. 2.

Plato peccauit opinando principia rerum sensibilium esse superficies & res mathematicas pp amorē magistri, & propter amorē geometrię nam geometria tempore suo magnificabatur. 3.cæli.com:61.

Plato solum diffiniuit graue & leue quod dicitur fm cōparationem, 4. cæli.com.2.& tex.com.8.

Plato existimauit φ causa grauitatis & leuitatis est multitudo & paucitas triangulorum. 4. cæli.tex.cō. 8. & cōmen.11.

Plato opinabatur φ quędam entiū mouent se. 4.cęli.com.22.idem 7. physi. com.2.& 8.phy com,28.

Plato opinat⁹ est corpora simplicia esse eiusdem naturæ & φ non diuersantur nisi fm magis & min⁹. Commentator in paraphrasi 4. de cælo, summa, 3.cap.4.

Plato solus de generatione scrutat⁹ est & corruptione qūo existit in rebus, sed de generatione non omni, sed de ea quę elementorū. 1.de generatione & corrup. tex.com.5.

Plato posuit materiā priorē elemētis, sed nō dixit manifeste an esset actu. aut non. 2. de generatione & corruptione. tex.com.4

Plato 3 tribus dissensit a Leucippo, quorum primū est, φ indiuisibilia apud Platonē sunt superficies, indiuisibilia vero apud Leucippū sunt corpora. 2. est φ figuræ apud Plat. sunt finitę, apud Leucippū vero infinitæ. 3. est φ Plato non posuit vacuum, Leucippus vero posuit. 1. de gnone & corrup. tex.com.63.

Plato posuit tria principia, magnū, & paruum, & vnum. 2. de generatione & corruptione. cōmento. & tex. 18. idem primo physi. textu. commenti. 80.

Plato dicebat φ virtus intelligibilis est in cerebro, & concupiscibilis in corde, & naturalis. s. nutritiua in epate. sed Ari. opinabatur eas vnū subiecto & plures fm virtutes. 1. de

de anima.com.7.idem in com.73 & 74.super primo canticę canticorum Auicen. de opinione etiã Ari. require in primo de anima.cõ. 89. 90.92.&93.

Platonis opinio vt cõiter dicitur fuit ꝙ anima ẽ natura media inter formas abstractas indiuisibiles, & inter fořas sensibiles diuisibiles ſm materiã. Them. vero dixit, ꝙ Plato intendebat pistam naturã mediã intellectum inter oẽs partes animæ. 1.de aĩa.com.26.

Plato opinabatur ꝙ disciplina & rememoratio idẽ sunt. 2. de aĩa, cõ. 58. & 3.de anima, com.20. idem 7.phy.tex.com.20. idem. 1. meta. 48.& 49.idem 7.meta.com.58.

Plato ex hoc ꝙdẽ est scitum in magistro & discipulo credidit, ꝙ disciplina esset rememoratio. 3.de aĩa. com.5.iuxta finem cõmenti.

Platonis opinio,& Themist.& antiquorum expositorũ fuit ꝙ intellecta existentia in nobis sunt æterna, & ꝙ addiscere sit rememorari. 3.de anima,com.20.Ista authoritas fecit multos credere etiam istã fuisse Auer. opinionem & etiã Aristote. verum hoc non est de intentione eius. vt est videre in sua media expositione in primo posteriorum in commen.2.&.7. metaphy. com.58.& primo meta.cõmẽ.48. &.49. &.6.physi. cõmen.59. Amplius ipse discrepat à Themist. de intellectu in habitu, quia ſm Themistium est ęternus absolute cum sit constans ex intellectu agente et materiali ſm Themist. sed Cõm. tenet ꝙ etiam vltra hæc concurrũt intentiones imaginatæ, & ideo est corruptibilis ſm iudiciũ, licet ſm speciem sit æternus.

Platonis negocium post Italorũ philosophiam successit. 1. metaph. tex.com.5.

Plato in maiori parte sequebaẽ eos qui posuerunt mathematica esse principia rerum sensibilium, quia Plato dicebat naturã formarũ, & numerorum esse eandẽ naturam. 1. met. cõ.5.& 8.met.tex.c.10.

Plato consentiebat Cratilli, & Heracliti opinionibus, asserentibus sensibilibus omnibus semp defluẽtibus ipsorum sciam haberi nõ posse. primo meta.tex.com.5.

Plato ydeas appellauit forãs & exẽplaria, formas quidẽ, quia sunt formæ sensibilium rerum: exẽplaria autẽ quę aspicit, sicut artifex inspicit formas artificiati. & si nõ, tunc quodlibet fieret ex quolibet. primo meta com.6. Vbi scire debes, ꝙ etiam Arist. naturam quę est forma exemplar etiã alia ratione appellabat, ꝗ fecerit Plato, vt notat lucidissimus Them. in 2.phys. in expositione tex.28. vbi Arist. de causis loquens inquit, alio vero modo species & exemplar, inquit, voco autem exẽplar non eodẽ modo quo hi, ꝗ ydeas posuere, separatas quasdam species atq; ipsas per se nullo innexu materię subsistẽtes, sed propterea, quia definita pręscriptaq; ẽ eorũ oĩum forma quę à natura ꝓueniunt hoĩs, equi, bouis, fici, olei, platani etiam illud principiũ, vnde hęc oriũtur eatenus pergit mouendo & exercendo materiã donec forma illa & spẽs materiæ coaptetur, & cõgruat plene atq; perfecte, huic etiam sententię astipulatur Com. 12.primæ philosophię.com.18.in calce cõmenti. vbi inquit. Ergo calores gñati ex caloribus stellarum gene-

gñantes quālibet spēm specierum aīalium habēt mēsuras ꝓprias illius caloris ex quātitatibus motuū stellarū, & dispōnibus earū ad inuicē in propinquitate & remotiōe, & ista mēsura ꝓuenit ab arte diuina ītellectuali q̄ est similis vni formi vnius artis principalis sub qua sunt artes plures, fm hoc igitur est intelligēdum ꝙ natura facit aliq̄d perfecte & ordinate: quāuis nō intelligat quasi esset recta ex virtutibus agētibus nobilioribus ea quæ dñr intelligentiæ: istæ autē ꝓportiones, & virtutes q̄ fiunt iu elemētis ex motibus solis, & aliaꝝ stellarum sunt hæ, quas reputat Plato eē formas, & eas intendit, sed lōge inspiciebat eas, quapropter dicit formas esse. &c.

Plato posuit vnitatem ex parte formæ, & multitudinem ex parte materiæ: sicut.n. vnus mas īplet multas feminas, sic ab vna ydea possūt induci varię formæ in materijs. primo meta. tex. com. 9.

Plato diffiniuit ꝙ principia sunt fm formam, & fm agens. ibidem.

Plato spēm asserebat esse rei formā tm̄, sed non congregatū ex mā, & fora. ibidē. vide in ꝯcordantiis.

Plato opinabať opinionē esse copulationē ex sn̄a, & imaginatione, & improbaťin 2. de aīa. tex. cō. 157.

Plato magnum, & paruū principiū velut materiam asseruit, Italici infinitū, Empedocles ignem, aerem, aquam, & terram, Anaxagoras partes similares infinitas. 1. metaphy. post tex. cōmenti. 9. est. n. tex. non habens cōmentum.

Plato posuit numeros quosdam eē intelligibiles, quosdam vero sensibiles. 1. metaph. tex. com. 24.

Plato opinabatur, ꝙ vnitas est principium puncti, & dualitas est fora lineæ, & trinitas est forma superficiei, & quaternitas est forma corporis. & opinabatur cū hoc, ꝙ corpus esset compositū ex superficiebus, & superficies ex lineis, & lineæ ex punctis. 1. met. tex. cō. 43.

Plato asserebat, ꝙ linea esset cōposita ex lineis indiuisibilibus. ibidem.

Plato opinatus est, ꝙ in primo moto ex se, idē est motor, & motū oīno. Arist. aūt opinaťquod est compositum ex motore, non motor ex ipso moto. 2. meta. com. 6. idem 7. phy. com. 2. idem 2. phy. com. 3. & 8. phys. com. 40.

Plato & Pythagoras dixerunt ens, & vnum significare substantiam rerum. 3. meta. com. 2.

Plato & Pythagorici opinati sunt ꝙ ens, & vnū non significāt de entibus nās compositas, sed fingunt ꝙ vnumquodq; earū significat vnā intentionē simplicem. & naturales & Empedocles cōueniunt in eis in hoc, ꝙ non significant ens, & vnū naturas cōpositas, sed simplices, sed tn̄ differunt naturales ab eis, qa dicunt sermonem manifestiorem in hoc, q̄ Pythagorici, quia ens, & vnū ꝙ significant substantiam entium est ipse numerus. Plato autem dicit, ꝙ sunt ipsæ formæ numerales: nāles aūt posuerunt vnū & ens eē e[illegible]utum rerū sensibiliū, vt ignem, aut aerē, aut aquā. 3. met. tex. c. 16

Plato posuit ens, & vnum sicut gña vniuoce dicta de oībus. 3. metaph. tex. cō. 15. & fuit notatū per Alex. ibi. & diuū Tho. hoc idē est ex mēte Auer. 12. metaph. com. 2. & exposui late in commētariis meis super illo loco.

Plato

Plato posuit aīam mundi esse illud qđ rememorat naturā ī eius actionibus, dirigendo illā ad finē intentum quę fit Plato. sńia à dijs secundis, sed ſm Arist. & à sole, & ab orbe decliui. Cōm. 12. met. com. 18. authoritate Them. in prima parte digressionis, vbi recitat opinionem Themistij. Nota tamen, ꝙ Comment. non vult, ꝙ in orbe decliui & à sole sit, vt anima inuenta in actu ex sententia Arist.

Plantarum nullū aliud munus eē vř nisi ꝙ similē quęq;, sibi faciāt alterā. v3. quę semine oriant. ex 3. de natura aīalium. ca. 1. idē. 2. de aīa. tex. cō. 34. Nota ergo ꝙ gňo simi lis est proprietas viuentiū ex semine genitorū, & non sponte nascentiū. Facit ꝓ opinione Auer. ꝗ (ni fallor) est Arist. de genitis ex mā putri, quicquid latini dixerūt in hoc.

Plantarū generatio aut semine, aut auulsione, aut sobole ꝑficitur. Arist. 3. de gňatione animal. cap. 11.

Plantæ aliquæ, seu stirpes reperiuntur crescentes super aquam, vt lentigo aquæ & aliæ. Cōmen. 4. de partib. aīal. in cap. de aīali testato & duro & colligit ex tex. Arist. ibidem cap. 5. vbi dicit etiam, ꝙ aliquæ plantę euulsæ diu possunt viuere, vt epipetrum, ꝙ diu suspensum viuit.

Plātæ terra eiusq; calore veluti ventre vtunť, indeq; cōfectū alimentū attrahūt, quapropter nullū excrementū cōtrahi ī stirpibus solet. ex 2. de partib. aīalium. cap. 3. & 10.

Plantarū, seu stirpiū natura, quia stabilis est, nō ex multis ac dissimilaribus partibus cōstat. 2. de partib⁹ animal. cap. 10. & 2. de anima. tex. com. 6. & pondera in isto tex. seu cap. 10. secūdi de partib⁹, ex intentione Phi fuisse sciam de aīalibus, ordine doctrinæ esse ꝑponendam sciæ libri de plātis, pp multiformē partiū dissimilariū spēm sortitam fuisse aīalium genus, & in his alia aliis magis, & eo amplius quo non viuendi solum, sed ēt bene viuendi gratia rōnē natura eorū obtinuit, quale hoīum genus, vñ ꝓpter istā cām in sciā illa de aīalibus principiū de hoīe differēdū esse decernit, ꝯtra Arabes expositores, & latinos nros oppositū sentiētes, vide ꝗ scripsi in theorematibus in. 14. theoremate.

Nota contra Arabes expositores & contra latinos ꝗ ordine sciæ de aīalib⁹ & plātis.

Plantas ſm Arist. qui mediā rōnem secutus est nō aīalia, sed aīatas nūcupat, Plato āt ista cōfundit, Stoici vero neq; aīata, neq; aīalia fateren tur. Them. 2. đ aīa. ca. 8. sup tex. 18.

Plantę non sentiunt pp non habere medietatem, neq; hmōi principiū possibile recipere species sensibiliū 2. de aīa. tex. com. 124. vide Themistium in illo loco melius exponentem, ꝗ exposuerit Auer. & vide rōnem Themi. vbi arguit, ꝙ si natura dedisset sensum in plantis frustra dedisset: & nota ꝙ (vt refert) in plantis non est species vitalis ꝑpenetrabilis, qui tamen omnibus sensibus cōmunis est.

Plātarū nutrimentū in pōa est ī pluribus rebus, & ideo nō indigēt sensu quo distinguāt cibū, sicut aīalia indigēt in distinguēdo ꝯueniēs ab inconueniēti. 2. de aīa. com. 28.

Plantę quę pingues sunt, fronde ꝑpetua virēt. 5. de gňone aīal. cap. 3.

Plātæ nō habēt nisi sursum, & deorsum, tamen habent dextrum, & sinistrum, sed sola animalia in quibus ē sursum, & deorsum hñt dextrum, & sinistrum. 2. cęli. com. 12.

Planeta

Polorum

Possibile

Possibile est omne illud ex quo non accidit impossibile, 8.phy.cō.73.

Possibile possibile ex extrinseco est possibile ex se. primo cęli.commē. 124.vbi dicit Comment. q etiam conuersa ęst vera secundum Arist. q omne possibile possibile ex se ē possibile ab extrinseco, sed ista cō uersio latet.

Possibile non est nisi respectu agentis & patientis,& impośe est imaginari possibile aliquid ex parte patientis,quum illud etiam sit possibile ex parte agentis: 1. cęli. 124.

Pośe in ęternis est necessarium. 2. cęli.com.33.& 34.

Posse præcedit esse in vtroq; modo factionis,quod.n ē impośe nō fit. primo cap.de substan.orbis. idem 9.primæ philosophiæ. tex. cō.13.

Posse quo substātiatur materia differt à materia, quia posse dicit respectu formæ: materia autem est vnum entium per se.primo cap.de substan.orbis.

Possibile si positū fuerit in esse nullum impossibile accidet, falsum āt fortassis. 8.phy.com.36.

Post ppositio notat tps pręteritum. 3.phy.com.56.& 8.phy.tex.cō.10.

Post,dicitur multis modis. 7.meta. tex.com,36.

Post prępositio quandoq; dicit ordinem temporis,quandoq, ordinem fm esse, seu naturæ. colligitur ex primo cap.de substan.orbis. vbi dicit Cōm. q quantitas aduenit orbi post suam formā, & inquit Cōm. & intelligo post, fm esse, & nō fm tempus.consimile hr ab eodem de ly,prius,in 2.cap.de substan.orbis. vbi habetur q agētium quoddam est prius tempore acto,quoddā vero est prius natura.

Posteriora semper præcedentia sequuntur.5.met.tex.com.12. Inde colligitur q semper vnitas maior infert minorem & non conuertit.

Posterius nō est posterius nisi prioris.2.meta.tex.com.10.

Potionibus vtētes in septimanis annorum, aut in eorū medietatibus melius faciunt,q̄ illi q oī anno purgationes exercent, qa vt plurimū egritudines hominibus non accidunt nisi circuitibus terminis aut circa ipsos.6.coll.cap.14.

Potentia proprius & remotius idem à seipso esse pōt,vt geometra dormiens remotius q̄ vigilans est,isq; remotius, q̄ qui iam contemplatur.2.de generatione animalium. cap.1. iuxta finem.

Potentia à potentia solo officio, & actione distinguitur,sed pars à parte dispescitur.Themi.1. de anima super tex.7.& fundatur opinio hęc super. 2.de aīa. tex.cōmen.33.vbi Arist.dicit potentias distingui per actus,& actus per obiecta.

Potentia expoliatum & purū quodlibet apud peripatheticos intell's ē. ex disput.6.in sol.6. dubii.

Potentia in quocunq; existit aut illud est corpus,aut est virtus in corpore,& ideo in quo nō est potētia illud neque corpus est, neq; virtus in corpore. 12. meta. com.41. authoritate Themistij versus finem commenti.

Potentiæ mouentes existētes in corporibus sunt duobus modis,quędā sunt in corporibus generabilibus, & corruptibilibus, & istę non possunt semper mouere potentiæ alię sunt in corporibus æternis, & istas possibile est dicere quoquomō, q nō pōt semper mouere, & alio mō pos-

possibile est dicere q semper mouent 12.meta.com.41.

Potentia esse de natura priuati existimari pōt.ex lib.destruc.dispu.1. in sol.dub.6.idem.9.primę philosophię.com.3. vbi licet dicere aliquid in potentia est dicere aliquē modum priuationis: potentia. n. (vt inquit Them.) est annexa priuationi.in digressione de priuatione & potentia materiæ in primo phy.auscultationis.

Potentiæ corporales sunt diuisibiles fm corporis diuisionem 12.metaph.tex.com.41. & 8. physi. tex. com.78.& 79.

Potentia multipliciter dicitur,est.n. potentia in alteratione in substantia & vbi.12.meta.com. 41. idem primo phys.com.63.& 8.metaph. 4. & 12.metaphysi. tex. commen. 10.& secūdo. & vlt.cap.lib.de substantia orbis.

Potentias oēs in corpore existentes eē finitas est verū, sed nō cōsequitur omne corpus habere omnem potentiam, quia corpus cęleste nō habet potentiam nisi in vbi tantū. 12.meta.com.41.

Potentia quęlibet existens in corpore mouetur accidentaliter, & non essentialiter.ibidem.

Potētia quę est in corporibus ad vbi tm̄ possibilis est ex se,sed est necessaria ab alio, sed potentia quæ est in corporibus ad esse impossibile ē vt acquirat necessitatem ab alio. 12.meta.com.41.& 8. phy.cō.79.

Potentiam existentē in corpore finitā esse,existimatū est hoc solū veritatē habere in corporibus gñabilibus & corruptibilibus, nō autem de potētia existēte in corpore ęterno: & in hoc errauerunt Zubii, & sapientes eorum.vnde fm peripateticos oīs potentia existens in corpore vel æterno,vel non æterno est finita necessario. 12.meta.com.41.

Potentia & actus sunt principia omnium decē prædicamentorum,qa quodlibet quandoque est in potētia,& quandoq; in actu. 12. meta. tex com.26. Inde scire poteris nullum æternum reponi in prædicamento,cum nullum sempiternum sit in potentia quandoq; & quandoq; in actu.vt dicitur in 9.primæ philosophiæ,tex.com. 17.

Potētia reducitur ad materiam. 12. meta.tex.com.26.vbi Cōm. dicit, q potentia quæ est in materia est super indiuiduum compositum ex ea,& ex forma.

Potentia existimatur esse ante actū, quia omne agens fuit in potentia, & non omne quod est in potentia aget: ideo videtur potētia eē prior actu.12.metaphy.tex. cō.30.& ibi soluitur.

Potentia per aliud intelligitur,actus autem per se. 12.meta. com.37. vide in concordantijs nuper ędiais.

Potentiam esse non indiget demrone.& ideo Arist. in.9.tract. in quo loquit de potentia & actu vbi ostēdit potentiam pręcedere actum, & dixit impossibilia contingentia ad negantes potentiam esse,& ponentes eam cū actu illud non faciunt nisi ad confirmandum. Cōm.12. met.com 9.& elicitur, q licet ad p se nota nō sit demonstratio,in scia tamen ad hominem negantē possunt adduci rationes ad cōfirmandum. consimile de loco vide in.4. physi.com.1.

Potētiarum numerus est fm numerum specierum generabilium. 11. metaph.

meta.com.11.idem.4.physi.com. 120.& 8.physi.com.46.

Potentia si non esset ens non esset agens omnino: & si agens, non etiam nihil esset hic omnino i actu 12. metaph. commen. 18. in calce commenti.

Potentia dicitur bona, vel mala ratione actus. i paraphrasi metaph. tractat. 3.

Potentia est causa priuationis quæ est ipsum malum, & ideo in rebus in quibus non est potentia nō est malum aliquod. ibidem.

Potentia res existentes sunt similes rebus. 10. meta com. 2. vide nono meta. tex. com. 7.

Potentiæ quædā existunt per nām, quædam consuetudine, & quædā per disciplinam. 9. meta. tex. c. 10.

Potentiæ sine ratione quando agēs appropinquat passo, & nō fuerit illic aliquod extraneū impediēs necesse est, vt agens agat, & patiat patiens, sed potentiæ rōnales secus se habēt. 9 primę philosophię. tex. c. 10. & ibi vide cōm. nā quæ agunt sine rōne, agunt alterū contrarioꝝ tantum, quæ aūt sunt cum ratione agunt duo contraria: sciētia .n. est scientia contrariorum, & quia nō possunt agere vtrunq; contrariorū per se, quia tunc duo contraria simul fierent, quod est impossibile: ideo oportet esse aliqđ principium prius potentijs mouentibus, ꝙ sit causa in hoc, ꝙ agat alterum contrariorum quandoque, & alterum quandoque. & hoc est verum principium, tale autem est appetitus, & voluntas quæ est ab intellectu.

Potentia propinqua nō aduenit subiecto quomodocunq; disposito, sed eo mō quo possit exire in actū, vt si dicamus genituram eē in potentia primo propinqua hominē, quæ est proiecta in vulua tali modo quo non offendat eam aer extrinsecus ita ꝙ alteretur, & ita est i rebus artificialibus. in trac. 3. met.

Potentia ꝓpinqua differt à potentia remota, quia indiget vno solo mouente pręsertim in nālibus rebus ad hoc vt exeat in actu, sed remota pluribus. Amplius aūt denominatio fit in forma à subiecto ꝓpinquo, vt archa est lignea, sed nō à remota, quia non dr̄ archa terrea. ex paraphrasi meta. tracta. 3. item aliquid ꝓprie dicitur esse in potētia à potentia ꝓpinqua, sed remota dicitur largo modo ibidem.

Potentia quę dr̄ esse in infinito nō intelligitur de potētia q̄ dicitur respectu actus, ista .n. ē finita. sed intelligitur cum dr̄ esse infinitum in potentia. i. ꝙ semp potentia associatur ei. 9. meta. com. 11.

Potentia quę dicitur respectu actus est finita. ibidem.

Potentiæ quæ dicuntur in rei veritate possunt quandoq; exire in actū, ita, ꝙ in eis non remaneat potentia aliquo modo, & tunc erit verū eas dicere exire in actum simpliciter non in actum incompletum. 9. meta. tex. com. 11.

Potentia accepta in diffinitione motus est de genere potentiarum quę non exeunt in actum simpliciter, quia si talis potentia exiret in actū simpliciter, tunc destrueretur motus. nono meta. com. 11. Ex quo intelligis dictum Auer. in. 3. phys. commen. 6. vbi dicit, ꝙ ex diffinitione motus apparet continuatio in motu: motus .n. quādo quiescit erit perfectio eius quod est in actu

Potentia quæ est in infinito, & potentia quæ est in materia ad infinitas formas, & potentia quæ ponitur in diffinitione motus sunt de eodē gñe. v 3. sunt de gñe potētiarū quæ non exeunt in actum simplr, sed sunt potētię quę nunq̄ separantur ab il o quod pōt. 9. meta. com. 2. tex. 11. Ex quo patet potētiam esse duobus modis. vide, & 3. phys. tex. commen. 57. vbi dicitur, ꝙ aliter infinitum dicitur esse in potentia, q̄ ęs dicatur esse in potentia statua. & vide Themist. ibi.

Potentia quæ ponitur in diffinitione motus, & inuenitur in tempore & in diuisione quantitatum, non potest esse separata nisi in cognitione, nono metaphysic. tex. cō. 11. Inde collige intellectū aliqua posse separare, quę natura separare nō potest. sicut bene notauit. Cōmen. 12. meta. com. 39.

Potētia quæ nunq̄ separatur à re q̄ dicitur in potētia non pōt separari nisi in cognitione, & non in esse, quia illud quod est separatum de ea, é illud quod intellectus actu intelligit de ea. 9. meta. tex. cō. 11.

Potētia dicitur de naturalibus & artificialibus. 9. met, tex. com. 13.

Potētia est pp actū & nō econtra: nō .n. alia vident, vt visum habeāt, sed visum habent vt videant.

Potētia nō inuenitur in aliquo sempiterno. nono metaphys. tex. com. 17. & Cōm. in cōmēto dicit, ꝙ potentia non est nisi in gñabilibus.

Potentia omnis simul contradictionis est. 9. meta. tex. com. 17.

Potētia fatigationis est maior, & potentia corruptionis est minor. nono meta. com. 17.

Potētia pręcedit actum tempore fm iudicium, nō autem simpliciter. 9. metaph. tex. com. 13. & 12. meta. tex. com. 32. vbi dicitur potentiam existimare priorem actu est, quidē vt bene, est autem vt non bene.

Potentia & actus in plus sunt horū quæ dicuntur fm motum solum. nono primę philosophiæ. tex. commen. primi.

Potentiæ quædam sunt fm similitudinem, vt in mathematicis. 9. primæ philosophiæ. tex. com. 2. quædam fm rei veritatem vt sunt potētiæ in rebus transmutabilibus.

Potentia passiua est principium trāsmutationis ab alio inquātū aliud, potētia vero actiua est principium transmutationis in aliud inquantū aliud. 9. meta. tex com. 2. Vbi Commētator notat, ꝙ ideo in diffinitione passiuæ potentiæ ponitur ab alio inquantum aliud, quia est manifestum, ꝙ nihil patitur à seipso. & ideo in diffinitione actiuæ potentiæ ponitur in aliud inquantum aliud, quia est manifestum, ꝙ nihil agit in seipsum. vide in simili Auer. in lib. destruct. dicto in disputatione prima, in sol. primi dubij, vbi scribit principium concessum ab omnibus est, ꝙ nulla res seipsam permutare potest. idem 3. de anima. com 4. Ex quo poteris videre quantū deuiauerit à via peripatheticorum Scotus ille subtilis in. 9. primę philosophię. q. 14. vbi quęrit, an aliquid pt moueri, à seipso, & in 2. sniarum, dist. 2. q. 10. & dist. 25. q. vnica. verū illi accidit plerunq; dum de sensibilibus tractat, quod accidit Platoni. aduersus quē Arist. ita scribit in. 1. de gñone & corruptione. tex. cō. 7. Causa aūt quare non potuerūt cōfessa videre in

inexperientia fuit. ideo quicunq; magis insudauerũt nãlibus, magis pñt supponere talia principia quibus multa possunt cõplicare, q autem ex multis sermonibus indocti existentium entis intuentes, & ad plura respiciẽtes de facili enũciãt.

Potentiæ cuiuslibet passiuę diffinitio recipit diffinitionẽ potẽtiæ primę materię. 9. meta. tex. cõ. 12.

Potentię cuiuslibet actiuę diffinitio recipit diffinitionẽ actionis primę formę quę est absoluta ab oĩ materia. ibidem. & hoc rõnabiliter, qa dicit Cõmen. 12. meta. com. 18. in calce cõmenti, ꝙ oẽs proportiones & formę sunt in põa in prima mã, & in actu in primo motore. & ibidẽ cõ. 24. habet quod forma primi mouẽtis quodãmõ est oẽs formæ.

Potentiæ aliæ irrationales, alię rõnem habentes. ibidem.

Potentię rationales agunt duo contraria simul, vt medicatiua sanitatis & ęgritudinis factiua põa est. 9. meta. tex. cõ. 3. & ibi redditur causa, quia scĩa contrariorum est eadem, ratio aũt eadem ostendit rẽ, & priuationem, non tñ similiter.

Potẽtię irrationales sunt alterius cõtrariorum tñ. ibidẽ & tex. cõ. 18.

Potẽtia existere significat aliquem modum priuationis, & dicere aliquid habere potentiam. ad hoc est secundum ꝙ caret illo ad quod potest. 9. meta. com. 3,

Potẽtia qua aliqua transmutant ad inuicem dicitur potẽtia passiua, & ista est mã passiui. 5. meta. cõ. 26.

Potẽtia & actus sitr sunt ĩ substãtia, & in forma: dicimus. n. ꝙ ĩ lapide est forma mercurij, & in potẽtia & in actu: potẽtia quia hẽt nãm recipiendi eã: actu vero, qa recipit illã.

Cõm. 5. met cõ. 14. Ex quo patet qũo res antequã fiat dicatur eẽ potentia. contra ponẽtes põam obiectiuam distinctam à subiectiua.

Potẽtię nõnullę aliquas magnitudinis partes quasi trãscursu ꝑtereũt, nõ diuidendo secandoue, sed ꝑparando atq; ita afficiẽdo, vt secari & diuidi aliqñ possint, nõ. n. semp ad discretionẽ potẽtiarũ subiectę magnitudines dissecant, vt est in stillicidiis cauãtib' lapidẽ, vbi nõ oportet, vt singulis stillicidiis sua ramẽta respondeant. Themi. septimo physic. 38.

Potentia opponitur actui relatiue. 9. met. tex com. 11. & com. 5. & 2. de anima. com. 6.

Potentiam aliã esse ab actu manifestum est. 9. met. cõ. & tex. 6.

Potentiã negantes destruunt motũ. tex. cõ. 6. & Cõm. reddit cãm, quia motus est perfectio entis in potẽtia fm ꝙ in potẽtia, & ideo cũ potentia non fuerit non erit motus.

Potentia multis modis dicitur 5. meta. cap. de potestate. & est tex. com. 17. vide etiam. 2. physi. com. 15. & 10. meta. tex. com. 15.

Potentia secundũ metaphoram est in geometria ibidem. vbi Cõmen. dicit, ꝙ in rebus mobilibus reperitur potentia verè, sed in geometricis transumptiuè.

Potentia non est de substantia materiæ. primo phy. com. 70. vide in concordantijs.

Potentia nõ est corruptibilis per se, sed priuatio est per se corruptibilis. 1. physi. com. 82.

Potentię passiuę sunt duplices, quędã sunt paratę recipe duo cõtraria ęqualiter, & qdã sunt paratę digni recipe alterũ, in primis est cõtingẽs

ęqualiter non in secundis.2.physi. com.48. vide.4.cęli.com.35.in fi. & 2.cęli.tex.com.38.

Potētię rerū cōtrariarū sunt ꝯtrarię. 3.phy.cō.12.& 1.cęli.119.& 121.

Potentia qua aliquid est diuisibile i infinitū alia est potentia qua ęs est in potentia statua, quia ista reducitur ad actum.3.phy.tex.com.57. & 58. Ex quo elicitur non oēm potentiā esse reducibilem ad actū, sed vbi potentia pōt separari ab actu, sunt aūt res quarū differentiæ substantiales conseruant suum eē in coniunctione potentiæ cum eis, vt in rebus, quarum esse est in motu, rerum.n.quędam sunt in actu, vt homo, & quędam sunt quarum esse ita se habet ꝙ potentia admiscetur cum actu, & si potentia non fuerit non erit actus, vt dies.

Potētia naturalis & innaturalis fm Alex.nō est qualitas, septimo physic.com 20.

Potētia naturalis & innaturalis fm Auerroem non est qualitas alterabilis.ibidem.

Potentię cęlestes fm ꝙ mouent tempore infinito non habent proportionem, sed fm ꝙ vnaquęque mouet corpus proprium propria velocitate secundum hoc habent proportionē ad motum, vel cum moto.7.phy.com.35.

Potētiarum cęlestiū diuersitas in velocitate mouēdi prouenit forte ex diuersitate nārum mouentium in nobilitate fm magis, & minus, & diuersitate naturarum corporum quæ mouentur ab eis.

Potentia non solum tempore præcedit passionem existentem in passo, verumetiam præcedit fm tempus virtutem agētem in agente, quod enim cōburit innatū erat ante cōburere.8.phy.tex.com.4.

Potētiam eē ante actū in motu non cōpetit motui inquantū motus est sed inquantū nouus 8.phy.cō.4.

Potentia ad motū est duplex, essentialis, seu naturalis, & potētia accitalis siue violēta.8.phy. tex.cō.32.

Potētia essentialis nō exit in actum nisi à motore essentialiter, potentia autē accidentalis exit in actum à motore accidentaliter. 8.physic. tex.com.32.

Potētia essentialis est in subiecto, ex quo aliquid gñatur, sed potētia accidētalis est in ipsamet regenerata, 8.physi.com.32.

Potētia est causa compositionis alicuius, ex duabus substantiis, si illa, vel aliqua substātia sit vna in actu, & potentia illa erit simplex.8.phy. 78.com.& idem habetur, 8.meta. tex.com.15. Caueant ergo, qui ponunt in via Arist. & Auer. intelligentiam dare esse formaliter orbi, & facere per se vnū, sicut ex potentia & actu, quia tunc in cœlo esset alia potentia à potentia, quę est in vbi, sed videant pauperes ꝙ illa cōpositio est generabilibus & corruptibilibus propria, sicut patet ex fine octaui primæ philosophię.

Cōtra Alexā. Achillinum, & Pet. Pōp.

Potentia actiua infinita non potest esse in materia, non aūt veritatem hēt de potētia passiua. Auer. limitatio est.8.phy.com.79. Caueāt ergo ponentes inchoationē foræ ab ęterno in mā, q̄ coagit ad gñonē.

Cōtra ponentes inchoationē formalem.

Potentia materialis actiua si minori tempore agit actionē maiorem, q̄ sit actio minoris potentiæ, necesse est, ꝙ in ęquali tempore agit maiorem actionem, q̄ minor. 8.physic. tex.cōmen 79.

Potētiæ

Potentiæ nomen conuenientius eſt & manifeſtius apud Philoſophos, præſertim eſt qñ dicitur id quod ē aptum inueniri in actū poſt hoc, & talis eſt potentia quę dicitur de materia ex tract. 1. in paraphraſi meta.ca.de potentia & actu.

Potentia exiſtens in corpore compoſito ex materia, & forma ſi poſſet habere motionem infinitam, tunc infinitum eſſet maius infinito. 8. phy.com.79

Potentiæ motiuæ poſſunt dici infinitę duobus modis in duratione, videlicet, & in vigore. 8. phyſic.com. 79. idē primo ca. de ſubſtan.orbis, & 12.meta.commen.41. & ſecūdo cœli com, 71.

Potentia motiua in vigore dari non poteſt niſi motus poſſet fieri in inſtanti. ibidem.

Potētię incorporeæ non habent ꝓportionem, quia ꝓportio eſt ſolius quantitatis ad quātitatem, vel eorum quę inſunt quantitatibus. 8. phyſi.com 79.

Potentię mouētes cuiuslibet finitæ, neceſſe eſt, & tempus finitum eſſe. 8.phy.tex.cō.80.

Potētię corporū ſequunt̄ magnitudines eoꝶ. 1.cęli. 33. c. & 46. & 48.

Potētia eſt aliquo mō priuatio, ſed eſt de ſpeciebus priuationis quum id quod priuatur ſolet habere, in paraphraſi metaph. tract. 1. ca. de potentia & actu.

Potentię defectus diffinitur ꝑ minimum, licet potētia ipſa ex fine ſui actus terminetur. 1.cęli. 116. idem in paraphraſi primi de cęlo, ſumma. 10 parte. 2.

Potentia actiua terminatur per vltimum finem eius quod agit, ſed potētia paſſiua ꝑ minimū eius à quo patitur. 1. cęli. tex.commen. 117.

Potētię oppoſitorū non ſit̄ congregantur in eadem mā, queadmodū nec ipſa oppoſita. 1.cœli.com.119. & 121. vbi aduerte, ꝙ Cōmenta. in com. 121. limitat ipſam ad contraria immediata, & ī ſua paraphraſi in ſumma 10. parte. 2. dicit, ꝙ potentiæ ad oppoſita conſideratę in ſubiectis ꝓpinquis ſunt diuerſę, & in diuerſis temporibus.

Potētia ad aliquid eſſe non ē infinita cum fuerit accepta in materia ꝓpinqua, ſed cum fuerit accepta ī prima materia, ſed tunc non eſt illius indiuidui niſi ꝑ accidens. Cōmenta. 1. cœli. com. 120. idem. 4. phyſi. commen. 120. contra Ioannem Gandauenſem, qui poſuit infinitas potentias ſimul in materia ab ęterno.

Potentiam infinitam ad corruptionem impoſſibile eſt inuenire, neq; eſſentialiter, neq; accidētaliter, ſed ad generationem infinitam eē potentiam accidentaliter, non autem eſſentialiter non inconuenit. 1. cœli.com. 120.

Potentię oppoſitę quę ſunt ad duo oppoſita immediata, impoſſe eſt, ꝙ ambę ſimul ſeparatæ inueniantur à ſuis actibus. Cōm. in paraphraſi ſuper. 1. cęli, ſumma decima, parte 3. & 1. cęli. com. 121.

Potētia dr̄ partes eſſe ī toto, & hoc dupliciter, vel de partibus ſm qualitatem, vel de partibus ſm quātitatem, ex tract. primo meta. in paraphraſi, ca de potentia, & actu.

Potētia nulla eſt media inter finitū & infinitum cū potētia infinita eſt tm̄ vna potentia. 1.cęli. com. 134.

Potentia non intelligitur niſi reſpectu futuri, & ideo, qui dicit, ꝙ eſt

mo cap. de substantia orbis, & .8. phy.tex.com.78.& 79.

Potētiæ debent diffiniri p suos fines, & non p illud quod est ante finem, & per eos distinguitur quęlibet potentiarum rerū habentiū potētias diuersas.1. cęli. tex. com.116. vbi dicit Simplicius, q̄ sicut minor grauitas est in maiori, sic minor potētia continetur in maiori, & maius est maioris principium, & minus minoris. diuus Thomas autem dicit, q̄ diffinitio debet dari per vltimum quod dat speciē, & complementū, quia illud vnū est, & in indiuisibili consistit, & teste Porphyrio, ca. de differētia. Vide consimilē sententiā in.10.ethic.cap.9.

Potestate ens est indefinitum.4. metaph.tex com.15.

Prādium differt à cena s̄m diuersitatem tpis tm̄.8.meta.tex.com.5.

Pręedicamēta accidētium habent ordinem inter se, vt sunt in substātia quia hoc manifestū est, quantitas .n.est in prima inter cætera cum nō reperiatur quātitas nisi in corpore, nec locus nisi in aliquo corpore inquantum est corpus, nec situs nisi in locato, agere autē & pati non nisi mediante vbi & situ, & habere non inest nisi mediante situ & vbi, non tamen est impossibile, vt duo prædicamenta habeant in hoc eundem gradum, vt qualitas & vbi, quia non videtur vnum istorum præcedere aliud, secūdum suum esse in substantia. Ex paraphrasi meta. tract.2. in principio.

Pręedicatio alia est naturalis, alia nō naturalis.7.meta.com.59.

Pręedicata essentialia sunt illa q̄ adunantur cum subiecto, & adunātur adinuicē, ecōtrario aūt sunt p̄dicata accītalia.7. meta. tex.com.11. Contra Ioannem de Gand. ponentem formam generatam esse realr distinctam à forma specifica.

Prædicata essētialia primi modi sūt tria, genus, & differentia, & diffinitio.7.meta. com.11.cōtra formalizantes, ponentes quartum membrum, & qn̄ idem prędicatur de seipso, cum tamen illa p̄dicatio non solum non est per se s̄m Peripatheticos in primo modo, imo neq; est naturalis p̄dicatio, sed est nugatoria, vt dicit Cōm.4.meta.com.3.& nos prolixe probauimus hoc in nostris Theorematibus, in illo Theoremate, Substantia prima de nullo prædicatur.

Prædicabilia accītalia quędam p̄dicantur per se, & quędam per accn̄s. 7.meta.tex.com.11.

Prædicata accidentalia per se prædicata de substantijs nō indicant rei quidditatem.ibid.

Prædicata per se dicuntur trib⁹ modis, primo tractatu.cap. de essentia in paraphrasi metaphysicæ. idem Themist. primo poster. cap.de per se, vide in contradictionibus nuper ęditis.

Prędicamenta quę habent compositionem cōmuniter existimātur, q̄ non essent, si anima non esset. Cōment.in.6. metaph.com.8. vbi per talia prædicamenta intelligas illa quæ important aliquam comparationem & respectum, vnde de prædicamento relationis scribit Comment.12.metaph.commen.19.q̄d est minimę entitatis, & q̄ quidam existimauerunt illud esse de secundis intellectis.

Prędicabilia q̄ declarant q̄dditatem indiuidui substantiæ, sunt digniora,

hoc nomine ens, q̃ pdicabilia aliorũ accẽtium. 7. met. tex. cõ. 2.

Prędicatio hoĩs de homine perfecto p scientias speculatiuas, & de non perfecto, aut non habente aptitudinem, vt perficiatur est ęquiuoca. Auer. in prologo primi physic. vbi pondera, ꝙ non quilibet habet aptitudinem, vt perfici possit, vide pro hoc in. 2. primę philosophiæ. tex. commen. 15. de habẽtibus naturæ impedimentum, vide etiam 2. phy. cõ. 6. & 2. cęli. com. 22.

Prędicatum quod dicitur conuertibiliter de duobus, oportet, ꝙ illa duo inuicem conuertuntur, primo cœli commen. 125. & habetur ex primo priorum analit.

Prędicamentorum distantia est diuersa à distantia contrariorum, etenim non est merito contrarietatis sed ideo dicuntur distare adinuicem, quia non generantur mutuo inuicem, neq; aggregantur in eodem subiecto. in paraphrasi meta physic. tract. 3. ibi, & dicamus, ꝙ vnum opponitur multitudini multis modis.

Prædicatum quod competit alicui per se simul eidem p accidens competere non potest. 1. de anima tex. com. 42. & habetur primo poster. in ca. de per se.

Prædicata essentialia inueniũtur in genere eorum quæ dicuntur multipliciter, sicut inueniuntur in genere eorum quæ dicuntur vniuoce, sed non inueniuntur in eis quæ dicuntur ęquiuoce, licet in eis inueniatur quoddã verum, tamen non est essentialiter, possibile. n. est, vt aliquod prædicabile pdicetur vere de aliquo nomine ęquiuoce. verbi gratia, omnis canis est pulcher, sed non inuenitur in eis pdicabile essentiale omnino. 4. meta. cõmen. 2. vbi p prædicata essentialiter dicta, intelligas pdicata per se primi modi, & secundi modi dicendi per se, quia sola illa ingrediũtur in simpliciter scibilibus ſm Aristo. in. 1. posterior. nam quæcunq; neutraliter insunt accidentia sunt, in analogis igitur inueniuntur prędicata primi modi dicendi per se, quia talium sunt diffinitiones, vt patet de diffinitione naturæ, vt patet. 2. physic. tex. cõ. 3. sicut est diffinitio motus. 3. physic. com. 4. & tex. com. 6. sicut est diffinitio de anima, vt patet. 2. de anima. com. 7. & 30. & 3. de anima. com. 5. cõtra Alexan in talibus etiam pdicata secundi modi per se, quia ex secundo poster. si subiectum est analogum, & passio etiam est analog, & econtra, sed in pure ęquiuocis bene potest contingere, vt aliquod pdicatum verificatur de omnibus modis, seu significatis, sed non essentialiter, sed accidentaliter, vt ista, oĩs canis est pulcher, sunt. n. tres ꝑpositiones & oẽs sunt verę, sed pulchritudo non verificatur de eis, nec in primo, nec in secundo modo dicendi per se, in plus enim est ꝑpositio vera, q̃ sit prepositio per se.

Prędicatio eiusdem de seipso est nugatoria, elicitur ex. 4. meta. in commen. 3. & ex 10. meta. com. 8. in calce commenti.

Prędicationes de generibus, & differentijs in lingua Arabum fiunt ab abstracto. Dicunt enim ꝙ homo est aĩalitas, & rationalitas, & apud eos nõ fit prędicato denominatiua de pdicato substantiali, qa non dicunt hoĩem eẽ intellectiuum in

para-

paraphrasi metaphysico. tractatu tertio. sic intelligas dictum eius in 7. metaphy. com. vbi dicit ꝙ sortes est aīalitas & rationalitas.

Præparationes indiuiduales sunt infinitę & cognosci nō possunt a nobis per signa & reddunt artem medicinæ imperfectam. 6: Col cap. 1.

Pręparatio est priuatio aliqua & nullam habet naturam nisi pp naturā subiecti, & illo mō fuit possibile vt pręparationes diuersentur in vnoquoque ente, 3. de aīa. com. 14.

Præparatio quælibet in eo ꝙ ꝑparatio vere nihil dicitur esse in actu, ex illis quæ recipit. ibidem.

Præcordia traiecta in præliis risum attulisse ꝓditum est, & vide cām in 3. de partibus animalium. cap. 10. vbi agitur de septo transuerso, græci frenes appellant.

Præcordiū siue pericordium est mēbrana in qua cor inuoluitur ſm Alexā. in paraphrasi de anima, cap. vltimo, notatur ꝙ vt ait Gal. antiqui ꝑcordium os stomachi etiam appellare consueuerunt, sed hoc ē large. Vide in lrā de diafragmate.

Præcessio entis non temporalis non est respectu temporalis, neq;, causalis vt vmbrę respectu ipsum corpus, neq; temporalib⁹, vt est in natura entium mobilium, sed est pręcessio esse impermutabilis & nō in tempore respectu esse permutabilis & in tempore. Ex libro destructionū disputa. prima in solutione dubii, 14. Vide in contradictionibus nuper editis.

Præmisse dicuntur principia conclusionis, vel quia sunt sicut efficientes, uel quia sunt sicut materia, vnde est secundum viam similitudinis, ex paraphrasi meta. tract. 1. cap. de principio.

Priuatio quanquam nullibi subsistat, sed sola ratione necessaria, tñ est ceu altera quædam natura, q̄ alteri naturæ accidat. Themistius in digressione primi phisic.

Priuatio efficit vt materia sit potestate non actu. Themist. 1. physi. super tex. 78.

Priuatio ita se habet ꝙ in ea nulla ē possibilitas, si enim in priuatione esset possibilitas, possibile esset q̄d priuatio reduceretur ad esse. Ex libro destruct. disputa. prima, in solutione. 15. dub. Vide in contradictionibus nuper editis.

Priuatione existēte oportet etiā essentiam rerum corrumpi, si verò non fuerit oriri omnia atq; nasci necesse est, nihil enim omnino fieri potest nisi corruptio alicuius dissoluq, ꝑcederet, alioquin omnia fuissent sempiterna & immortalia malum igitur & interitus ex priuatione ꝓficiscitur atque contingit. Themi. 1. physi. super. 80. tex.

Priuatio non intelligitur per se, sed in respectu sui habitus. 12. metaphysicæ. cōm. 37. & 3. de anima. tex. comen. 25.

Priuatio est contradictio quędam, 10. metaphy. tex. cōmē. 15. aut impotentia determinata aut concepta cum susceptiuo. 10. metaphy. tex. cōmen. 15,

Priuationis alicuius mediū ē ibidē.

Priuatio dicitur multis modis. 10. metaphysi. tex. cōmen. 15. & 5. metaphy. tex. com. 27.

Priuatio & habitus non diuidunt verum & falsum, nisi quando subiectum eorum fuerit ens, aut terminatum, secus autem est de contradictione, 10. meta. tex. cōmē. 15.

Idem. 5. metaphy. tex. com. 27. & in post prædicamentis, & 5. meta. com. 27. & primo cœli. 129. & 3. physi. com. 24. & 4. physi. cõ. 109.

Priuatio forsan non omnis cõtrarietas. 10° meta. tex. com. 16.

Priuatio dicitur multipliciter. 9. meta. tex. com. 3.

Priuatio est posterior habitu 10. metaphysi. 16.

Priuatio vbi latuerit & fuerit innominabilis, vt in ære figuræ cuiuslibet, aut in lateribus & lignis dom' ex his videtur fieri. 7. metaph. tex. com. 25. vbi collige causam, propter quid contingit ista diuersitas ĩ sermone φ qñq; aliqd dr̃ fieri ex aliquo, vt ex materia, ĩterdũ loquimur ĩ obliquo, vt ex ære fit statua, interdum in recto, vt homo fit musicus, & regula est φ vbi priuatio fuerit ignota, & sine nomine, tunc denominatio fit a materia in obliquo, vt ex ære statuam fieri dicimus, & ex lignis nauim, sed qñ priuatio nota est, tunc fit sermo in recto, vt homo fit musicus, & non ex homine fit musicus, hoc etiã pulchre notauit lucidissimus Themi. in primo physi. in expositione tex. cõ. 61. sicut poteris clare videre.

Priuatio toties dicitur, quoties a priuatiua particula negationes dicuntur. ibidem, vbi Commentator in comm. dicit, φ numerus modorũ priuationis inuenitur ſm numerũ intentionum, quæ significantur ꝑ noĩa priuatiua infinita.

Priuatio aliqua est secundum genus, vt talpæ cecitas, alia ſm se, 5. metaph. tex. com. 27. & est in cap. de priuatione.

Priuatio formæ aptę haberi naturaliter dicitur trib' modis, aut enim est priuatio pura, vt in eo qui non habet pedes omnino, aut praue ut qui habet pedem claudum, aut debiliter, sicut qui habet pedem debilem. 5. metaphy. tex. commento 27. & est diuisio consimilis apud medicos de actione læsa, consimile habet in 2. de anima. 103 & 120. & 3. physi. 34.

Priuatio & habitus non diuidũt verum & falsum in omnibus rebus, fallit enim in mediis, 5. metaphy. tex com. 27 idem in ꝓdicamentis in sermone de oppositis.

Priuatio & habitus diuidunt verum & falsum in subiecto ꝓprio. 5. metaphy. 27. idem. 10. metaphy. 16. & 3. physic. 24. & 4. physico. 109. & primo cœli. 129.

Priuatio est habitus aliquo modo. 5 metaphy. tex. com. 17.

Priuatio efficit vt materia sit in potentia Them. 1. phy. super tex. 78.

Priuatio licet sit generandis rebus principiũ per accidens, non tamen illo modo quo album & musicũ respectu eius qui sanatur, tales. n. causæ per accidens nihil conferũt gñationi, sed priuatio confert, qa materia est in potentia per ipsam. Themist. 1. physi. super. 78.

Priuatio est principium generationis per accidens, quia accidit animæ quæ est principium generationis per se, & sic ex priuatione omnia generant per accidens. Them. 1. physi super. 66.

Priuationem & formam esse contraria, pingui minerua dictum est, quum in seinuicem, agere non possunt, neque pati. Themistius primo physico. 67.

Priuatio est non ens per se. 1. physi. commen. 79. & 75.

Priuatio non est substantia neq; accidens, ibidem.

Priuatio non est natura neque forma, sed formæ velut mera absentia, Themist. 1. physi. super. 69.

Priuatio semper machinatur ad maleficium. 1. phy. tex. com. 80.

Priuatio accidit materiæ de necessitate, primo physico. cõmen. 81.

Cõtra Egi. Roma. Caueat Egidius Romanus in cœlo ponens primam materiam eiusdem rationis cum ista sine priuatione, materiam enim confestim sequitur contrarietas. Ex libro secundo de morte & vita, & per consequens priuatio.

Priuatio est causa ꝙ desiderium naturale est in materia, primo physi. cõmen. 81. Vide in cõcordãtiis.

Priuatio non est potentia, vltimo cap. de substantia orbis.

Priuatio pluribus modis sumitur in scientia diuina q̃ in logica, in qua tantum tres modi sunt positi, in paraphrasi. metaphy. Cõmen. tract. 1. cap. de oppositis.

Priuatio existens in prima materia non est priuatio simpliciter, immo est sicut forma materiæ. 2. phy. cõ. 15. & habetur etiam in tex. quod quomodo sit intelligendum, vide in concordantiis contra ponentes inchoationẽ formarũ, qui sup hoc fundãt pręcipue suã opinionem.

Priuatio quando non habet nomẽ, tunc locutio de subiecto sit in obliquo, quia in tali denotatur priuatio importan, & non fit in recto, vt dicimus ex ære fit statua, & nõ æs fit statua, sed vbi priuatio habet nomen, fit de subiecto in recto, vt homo fit music⁹, quia priuatio nomen. s. immediata, inflexio enim de recto videtur abiens quoddam & recedens significare, rectius vero casus subsistens & remanens.

Priuationes quodammodo habent diffinitiones. 3. phy. com. 13.

Priuatio non habet in se diuersitatem, quia est non ens, 4. physico. tex. commen. 67.

Priuationes terminantur & mensurantur in respectu habituũ. 4. phy. com. 118. vide idem 3. de anima. tex. com. 25. & 1. de anima. tex. com. 85. & 4. physi. 120.

Priuatio duplex, q̃dam pręcedit esse & cum ea coniungitur possibilitas essendi, & q̃dam sequitur post esse, & cum ea non est possibilitas rem essendi. 2. physi. com. 120.

Priuatio fortis quę pcedit suum esse. terminatur per tempus qñ accipit in subiecto propinquo. v. g. in sanguine menstruo, sed cum accipit respectu possibilitatis quę est prima materia, inuenietur infinita in pręterito. 4. physi. com. 120. & 1. cęli. com. 120. contra Ioan. de Gãda. qui teuuit infinitas esse potentias particulares in prima materia.

Priuatio non proprię dicitur contraria formę, sed data quadã rudiuscula nominis ratione, nam si exactè loqui voluerimus priuatio, absentia quædam est formæ. Themistius 5. physico. 9.

Priuatio qualitas quędam esse videtur. Themist. in digressione primi physi. Vide in concordantiis nuper ęditis.

Priuatio non transmutatur, sed subiectum priuationis. 1. physi. 51. & 5. phy. com. 8. 8. physi. 4. & 62.

Priuationes in quibusdã suis nominibus pferuntur, quibusdam vero nõ ipse priuationes, sed alioꝝ solę negatiões habentur, nã cõtra oĩbus

com

compositis nomina facile est inuenire, vt conuenientia inconuenientia, sed particularibus compositis nomina in communi loquendi cõsuetudine non inueniuntur. Themist. 1. physi. super tex. 45,

Priuatio quandoq; significatur p affirmationẽ, 5. physi. tex. com. 9.

Priuationes cognoscuntur per habitus 3. de anima. tex. com. 25.

Priuationes aliquæ sunt pfectiores, seu nobiliores quibusdam entibus imperfectis, & ideo nõnũquam melius est nõ videre q̃ videre in paraphrasi metaphysi. tractatu. 3. contra illos qui opinabant potius multitudinem esse priuationẽ vnitatis quam ecõtra, quia priuatio ẽ ignobilior habitu, & multitudo ẽ ignobilior vnitate.

Priuationes nonnullæ sunt differentię, 4 phy. tex. com. 67.

Priuatio & negatio differunt, quia negatio est ablatio alicuius negati simpliciter, sed priuatio est ablatio alicuius in aliqua natura terminata, 4. meta. tex. com. 4.

Priuatio ad eas res pertinet quæ paratam habent naturã vt possint id capere, quod nondum ceperunt atque id agere eoq; modo quod & quo nõ agunt. Them. 5. phy. 22.

Priuationis inquãtum priuatio est nulla est differentia, ex 1. de partibus animalium. cap. 3.

Priuationes non sunt generationes fm primam intentionem, sed fm errorem ex accidentibus positis, & hoc est cõmune naturæ & arti. 12. metaphy. com. 13.

Priuationum generationes tam in naturalibus quã in artificialib⁹ nõ est verum generationis appellari. ibidem.

Priuatio est contradictio quædam, 10. meta. tex. com. 15. aut in potẽtia determinata, aut cõcepta cũ susceptiuo. 10. met. tex. com. 15.

Priuatio est species quodammodo, 2. physi. tex. com. 15. idem. 5. metaphy. com. & tex. 17.

Priuatio est nõ ens, 4. metaphy. tex. cõ. 6. idẽ 1. physi. com. 79.

Princeps inquantum est princeps oportet ꝙ habeat aliquam operationem propriam. Commen. in lib. de partibus aĩaliũ, 3. cap. de corde.

Primum principium non est cõueniens fm modum quo est principium propriũ, sed debet esse conueniens aliquo modo vniuersali. 12. metaphy. com. 24.

Primus Philosoph⁹ habet loqui de modis priuationis, & est proprium loqui de priuatione vbi fit sermo de potentia, 9. metaphy. com. 3. Ex quo patet ꝙ semper potentiæ est annexa priuatio, idem lucidissim⁹ Themi. in primo physi. in digressione de põa & priuatione mãg.

Primus Philosophus debet disputare contra negantes potentiam esse, 9. meta. com. 5.

Primus Philosophus considerat de diffinitione vt signat naturas rer, sed logicus considerat vt est instrumentum ducẽs intellectum ad intelligendum quidditates rerum, 7. metaphy. com. 42.

Prima philosophia est circa separabilia & immobilia. 6. metaphysi. tex. cõmen. 2.

Primus modus per se est quãdo prędicamentum est in substantia subiecti, & hoc siue sit genus, siue differentia, siue tota diffinitio, 5. metaphy. com. 23. idem habet Commentator. 7. metaphy. cõmẽ. 11.

vbi

ubi dicit, quod primus modus pdicabilium essentialium continet tria, s. genus,& differentiam,& diffinitionem, quæ componitur ex eis. Ex quo patet error formalizantiū ponentium quartum modum, & est quādo idem pdicatur de seipso, volunt enim habens prædicationē esse in 1. modo dicendi per se in 4. ordine, sed hoc quidem stare non potest, vt dixi in annotationibus cōtra ipsos, tum quia pdicatio primi modi, cum sit deseruiens simpliciter scibilibus est prędicatio quæ est sm naturam, sed ista ē prę ter naturā,& in fine abhominatio nis, vt dicit Cōmen. in 1. priorum, in digressione de 4. figura, tum qa talis propositio non pōt ingredi in demonstratione, quia solum ingreditur in syllō. Ex oppositis qui est obliquitas & pdicatum contra syllogismum, vt patet in 2. priorum, & patet ex diffinitione sylli, tū qa ē nugatoria, vt dicit Commentator 4. metaphy. com. 3.

Cōtra formalizantes.

Primum pricipiū in genere. v3. causæ formalis non potuit sciri in sciētia naturali. Cōmen. primo physi. com. 69. & tex. com. vltimi, & in plogo super 1. phy. & 3. met. cō. 3.

Primus Philosophus declarat perfectè substantiam materiæ quæ fit per cōparationem eius ad oēs differentias entium inquantum sunt entia. 1. physi. cōm, vltimo. idem 7. meta. cōm. 5. & 9. & 12. meta. cōmen. 1. 5. & 6. Ex quo patet quod 1. & absoluta notio materię pertinet ad diuinum, vt dixit etiam lucidissimus Themist. in digressione de potentia & priuatione materiæ in primo physi.

Primus Philosophus non potest declarare naturā. 2. physi. com. 3.

Primus Philosophus pōt cōtradicere negātibus naturam eē ibidē.

Primus Philosophus cōtradicit opinionibus inductis de primis principiis. ibidem.

Primi motoris duæ sunt proprietates, & quod in mouendo non mouet, & quod sit primum omnium rerum. 2. physi. com. & tex. 74. inde patet deum mouere vt efficiens, & nō solum vt finis contra multos.

Primum principium materiale potuit declarari ante diffinitionē motus & accidentia motus, sed nō primus motor. 3. physico. cōmen. 1. Vide in concordantijs.

Primum quandoq; sumit prout est synonymum ei quod est per se, & quandoq, sumitur magis proprie. v3. vt distinguitur cōtra per se, qa in plus est per se quam primum, vt dicit Com. in 2. phy. com. 3. distinctio habetur 5 phy. com. 3.

Primū in translatione est locus qui sequitur locum, ex quo mouet res mota 6. physi. com. 32.

Primum i gnatione & corruptione est minima pars quæ potest inueniri de generato. 6. phy. com. 32.

Prima magnitudo rei generatę ex partibus diuersis bene dat, sed non datur prima magnitudo, ex generato, ex magnitudine in qua icepit generatio, nec datur prima magnitudo, quia non datur magnitudo quæ sit prima a qua incepit generatio 6. physi. com. 59.

Primum principium sophistarum est asimilare sensibilia vera sensibilibus falsis 8. physi. com. 24.

Primum principium non constituitur per subiectum quod mouetur ab ipso, sed econuerso subiectum con-

constituitur p ipsum. 8. phy.com. 52.idem 1. & 2.cap. de substantia orbis,& 1.physi. com. 63. 2.cœli. cō.3. nō intelligitur corpus celeste constitui per primum principium tanquam formam formaliter perficientē ipsum, vt intellexerunt quidam, quia vt scribit Cōmen. in 3. cap. lib. de substantia orbis, orbis non indiget in suo esse forma, sed dr̄ constitui in dispositionibus necessariis, sicut in corpore hominis, & in corpore facto propter finem, indiget enim anima mouente ipsum in loco semper & largiēte sibi permanentiam æternam, sicut largitur sibi motum æternum, vnde bene dependet ab ipso sicut a fine & ab efficiente natura, non tēpore præcedente ipsum, vnde in lib. destruct. dispu. 4. in sol. secundi dubii expresse dicit, ꝙ corpus cæleste non indiget in suo esse anima nec in sua conseruatione ꝑpetua. sicut indigent animalium corpora, sed indiget vt sit animatum, quia id ꝙ est nobilius, oportet ꝙ habeat nobiliorem gradum, sed animatum est nobilius inanimatis, & fuit ista etiā ratio Alexā. & ante ipsos fuit rō Arist. in 2. cęli, in tex. cō. 61. inquit, sed vt nos de corporibus ipsis solum & vnitatū ordinē quidē habentibus, inanimatis autē omnino perquirimus, oportet autē tanquā participātibus existimare actione & vita, vbi clare Arist. testat͛ corpora cęlestia animata esse, sed ibi nō est alia anima q̄ illa quæ est principium praxis. i. actionis & vitæ, praxis. n. non est nisi in hn̄tibus intellectū, intells aūt nullius corporis actus est, vnde mirū est, ꝑ vitā meā, quo isti possunt imaginari intelligentiā informare & actuare corpus, cū hoc repugnat ītellectui, qua tenus intells est, sed cā erroris fuit, qa asserūt nullā esse formam quę formalr̄ nō informet, vnde sic et̄ tenent de ītellectu hoīs in via Auer. & Arist. dn̄t enim nō inueniri formam separatam q̄ extrinsece perficiat solū dando operationē & motum, sed hoc fundamētū ē falsum apud Arist. & apud Auer. nā tunc frustra Arist. inquisiuit in 2. de anima, vtrū aliqua aīa, aut pars aīę eēt actus, sicut nauta nauis. Amplius Com. illam distinctionē manifeste ponit in 12. primæ philosophiæ, in cō. 37. inquit. n. ꝙ perfectionum ꝑp quas mouet͛ perfectū q̄dam sunt qualitates qb' ꝑficitur illud qd̄ mouet͛, vt illud qd̄ mouetur ꝑp sanitatē, & quędā sunt subtę extrinsecę a re, q̄ mouentur ad eas, vt assimilentur eis vt sunt oēs actiones seruoꝝ, qm̄ sunt erga gn̄a intentionum dn̄i sui. Amplius Com. in 1. disputa. ꝯtra Algazelē in solone vltimi dubii, inquit. dicimus nos ꝙ ad hoc respondendū est. v3. ꝙ non est impōe reperiri pfectiones separatas similes, dispōnibus quę separantur a subto vt nauta a naui, & artifex cū suo instrumento, & loquit͛ ibi apte de intellectu hoīs, & īmorari, amplius in hoc, est super fluūm, qa late alibi scripsimus. Dicamus igitur ꝙ cum intelligentia prius natura vniatur orbi q̄ accidētia eius, omnia accidentia sunt terminata ibi, & sic intelligentia constituit suum subm in dispositionibus necessariis quātum ad motū, & indiget orbe, vt ex ipsa fiat vnū animatum quantum ad appetitū & motum, vt dicit. Cōm. in fine 1. cap.

cap. de subst. orbis, neutra autē operatio indiget formali inherētia & actuatione, quia intelligētia appetit per essentiam & mouet per suū intelligere & velle, & non mouet manu aut pede, nec indiget villis aut ligamētis vt suum mobile moueat, sicut est de anima corruptibilium, & hoc isti non attingunt.

Primus Philosoph⁹ debet destruere verba oīum sophistarum, quorum sapientia est negare prima principia & destruere sapiētiam. primo cęli. cōmē. 78. consimile 1. physi. cō. 8. & 3. cæli. cōm. 4.

Primæ contrarietates quæ sunt fm tactum solum elementum constituunt. 2. de generatione & corrup. tex. cōmen. 7.

Prima cognita a nobis naturaliter I quolibet gñe entium sunt, sicut locus ianuæ in domo quem nullus ignorat. 2. metaphy. com. 1. & tex. Aduerte tñ q̄ Alex. locum illum aliter interp̄tatur iuxta prouerbiū antiquitus celebratum, in foribus quis delinquet? & tu vide si placet, sat mihi fueris te reddere cautū circa hoc. Cōm. autem exponit hoc de principiis, & etiam satis sustentari potest expositio eius, sed Alex. de tota scientia.

Pr̄ia philosophia cōsiderat de dignitatibus & ꝓpositionibus cōmunibus omnium sciētiarum. 4. meta. tex. com. 7. & com. 8.

Prima philosophia ꝯsiderat de pr̄ia subst. 4. meta. tex. cō. 7. vbi Com. per primā substantiā exponit principium substantiarū, & est deus, & scientia naturalis nō est ista scientia quia nō considerat de 1. ente, primum autem hic est illud quod est prius nobilitate & causalitate qd quomodo sit intelligendū, vide Auer. in cō. vlti. sup 1. physi. & in cō. 26. & in 2. phy. & in cōmen. 3. octaui phy. hoc enim locum habet quo ad quid est, sed quo ad si ē pertinet ad naturalem.

Pr̄ia philosophia habet posse in cognoscendo principia cognitiōis & ordines eorū inquantū cognitio ē, & non inquantum sunt principia alicuius cognitionis. 4. met. t. c. 8.

Prima principia elenchicè probari possunt, non demonstratiue. 4. metaphy. tex. com. 9.

Primū principiū est q̄ opposita nō possunt eē simul, & sine hoc principio impoſē est philosophari, & ita est de aliis pr̄cipiis cognitionis similibus huic, vt q̄ dictiones habent significationes terminatas, & q̄ diffinitiones sunt necessariæ. 4. metaphy. tex. com. 9. & ibidē Cō. dicit, q̄ illa dignitas est prior oīb⁹ dignitatibus & cōis naturalr omnib⁹, & impossibile est vt ratiocinatio, aut dispositio sit sine illa.

Prima philosophia pr̄io & pr̄cipaliter cōsiderat de principiis entis inquantum ens. 5. meta. com. 1.

Primo nō existēte posterius nō erit nec ecōtra. 1. meta tex. cō. 10.

Primus motor impoſē est vt declaretur nisi per signū naturale. 2. phy. cō. 22. & 1. physi. com. vlt.

Prius naturaliter est quod potest esse sine aliis, & alia non sine eo. 5. metaphysi. in capi. de priori, & 4. physi. cōmen. 7.

Prius substantia necesse est substantiam esse. 12. meta. tex. com. 43.

Prius & posterius non possunt esse si tempus non sit. 12. metaphysico. tex. cōmen. 29. & 8. physisico. tex. commen. 10.

Prio-

Prioritas totius ad partes est prioritas formæ ad materiam, & prioritas partium respectu toti⁹ est prioritas materiæ ad formam, & ideo totum magis præcedit partes quã partes totum. 7. meta. cõmen. 35. Collige ex hoc q̃ licet materia p̃cedat formam via generationis, & forma materiã via perfectionis, vt patet in 9. primæ philosophiæ, tex. c. 15. simpliciter tñ forma magis p̃cedit mãm q̃ mã formam.

Prioritas qualitatis est prioritas formæ, & prioritas partium quantitatis est prioritas materiæ, & totum est priꝰ ꝑ parte prioritate formæ. 7. meta. cõmen. 35.

Prioritas potest esse in eodem genere. 12. metaphy. contra Alexandrum, cõmen. 2.

Prioritas in dignitate in his quæ sũt in eadem specie semper est cũ causalitate vnius ad alterum in paraphrasi metaph. tracta. quarto vbi ostendit quomodo primus motor qui mouet motu diurno p̃cedit in nobilitate alios motores.

Prioritas duplex, alia ſm potẽtiam vt dimidium toto, & pars toto, & materia forma, alia ſm actum vt totum dimidio & totum partibus, & forma materia. 5. meta. in cap. de priori, & est in tex. com. 16.

Priora ſm naturã atq; substantiam sunt quæcunq; sine alia esse cõtingit, & illa non sine illis. 5. metaph. in cap. de priori. vide in Theorematibus quõo sit intelligendum.

Prioritas ſm virtutẽ & potestatem, vt dominus est prior seruo. 5. metaphy. ibidem.

Prioritas ordinis est in his quæcũq; ad vnum aliquid determinatum distant ſm rationem. ibidem.

Priora sunt priorũ passiones. ibidẽ.

Prius tpe aliter ẽ respectu p̃teriti, & aliter respectu futuri. 5. meta. tex. com. 16. idẽ 4. phy. tex. com. 126.

Prius cognitum apud intellect si est illud quod est magis vniuersale. 1. physic. com. 48. & 49. sicut prius cognitum apud sensum est particulare, idem. 1. phy. tex. com. 4.

Prius & posterius prius sunt in magnitudine, & ideo sunt in motu, & quia sunt prius ĩ motu, iõ reperiũť in tempore. 4 physi. com. 99.

Prius & posterius quæ sunt in motu habent aliã quidditatẽ a quidditate motus, licet sint vnum in subiecto 4. physi com. 99. & 110.

Prius & posterius in motu si sumantur vt sunt vnum subiecto cum motu sic sunt partes motus, si vero summanť vt differunt ſm diffinitionem sic prius & posterius & erunt aliud a motu, 4. phy. cõ. 99.

Prius & posterius sunt accidentia tẽpori sicut par & impar in numero, Them. 4. physico. 115. & habetur ibi tex. 115.

Prius & posterius in magnitudine seu loco differunt a priori & posteriori in motu, quia in magnitudine habent situm & permanent in motu nequaq̃. 4. physi. com. 99. & Themistius ibidẽ super tex. 102.

Prius & posterius sunt in magnitudine & spatio q̃ in motu & prius ĩ moto q̃ in tpe q̃õo intelligať, vide in 4. phy digressionẽ Them. ĩ tex. 132. q̃ intelligiť in motu locali.

Prioris nãliter dispositio ẽ q̃ cũ fuerit aliud ipm esse & nõ econtra. 8. phy. com. 33. & in 5. meta. in cap. de priore, & in prędicamentis.

Priores res in esse sunt simul tẽpore, & sunt æternæ, 1. cęli. cõ. 14. & 16. idem

idem in 2. cap. de substantia orbis, & aduerte ꝙ Auer. in cõ. isto. 104. primi de cœlo asseruit non dari tertium modum prioritatis. vide in concordantijs.

Prius ſm substantiam debet eē pri' ſm accidentia quam substantiã, 2. cœli. com. 22.

Prioritas ſm vnitatem & simplicitatem est alia a prioritate ſm diffinitionem & numerum, secundo cœli. com, 25.

Prioritas perfectionis est magis propria omni alia prioritate, 2. cœli. commen. 25.

Prioritas ſm naturam eodem modo reperitur in reb' æternis, sicut & i gñabilibus præterquam ꝙ in gñabilibus quæ sunt priora naturalr, vltra in eis reperitur prioritas temporis, 2. cœli, c. 104. idē in 2. cap. de substantia orbis. & 1. cœli. cõ. 105. & 106. contra negantes Deum esse cām in triplici gñe causę, vnde in eodem com. 104. clarius subdit, ꝙ cāta eodem mõ necessitatis sequũtur suas causas in rebus gñabilibus, & in rebus æternis, præterquam ꝙ in æternis ista necessitas semꝑ fuit, & semꝑ erit, sed in gñabilibus illa necessitas est ligata cũ tpe essentię causæ tm̃. s. cũ cā fuerit vt sit causatum, & hoc ligamentum qđ est inter causas & cāta est manifestius in gñabilibus apud nos, quàm in reb' æternis. Et ideo forte vtitur in æternis ad inducendum certitudinē necessitatis, quæ est inter causas & causata. s. ponendo eas gñatas, cum hęc necessitas sit manifestior inter causas, & cāta in gñabilibus. Exeat nunc Ioan. ille de Bacco, & Grego. Ariminē. & dicant Aristo. & Com. non vidisse alium modũ ꝓductionis in gñe causæ efficientis nisi istũ qui fit in tēpore, patet. n. quod ista authoritas non recipit glosam, qa Commen. defendit Arist. ab argumēto Themistij in hoc casu, sicut sciunt qui intelligunt, vnde in eodem comē. clarius Com. ad confusionem istius opinionis, subdit, ꝙ gñatum & non gñatum non differũt in necessitate quæ est inter causam & cātum. v. g. ꝙ si domus esset æterna necessario causę eius essent æternæ. v ȝ. lapides et lateres essent æterna, manifestũ est aũt ꝙ si causæ materiales domus essent æternæ multo magis causæ efficientes, qa nõ potest intellectus imaginari domum esse ab æterno lateribus existentibus ab æterno si cā efficiens domus non fuerit ab æterno, quia vt dicit Aristo. in 12. primæ philosophiæ. in tex. cõm. 30. non. n. materia ipsa seipsam mouebit, sed thectonicarum, & in 2. ph. tex. cõ. 70. materia non coincidit cũ alijs causis. Et confirmatᷣ quia 2. ph. tex. cõ. 72. & 1. de gñatione & corrup. tex. com. 14. causæ gñationis pręcipue sunt materia & motor, si igitur domus gñatio ab æterno præsupponeret materiam ęternam, igitur, & agens æternum, immo magis agēs, quia 3. de ani. tex. cõ. 17. vbi est dare passum, ibi est dare agens, ēt hoc patet, ex 9. meta. tex. cõ. 2. vbi potētia actiua diffinitᷣ ꝑ passiuam & ecõtra, vñ Cõmē. contra Aui. & Alex. in 8 phy. 79. & in 2. cœli. cõ. 71. & i 12. metaph. com. 41. habet ꝙ nihil est possibile ex parte passi, quin sit possibile ex parte agentis & econtra, immo magis videtur domus generatio dependere a cā efficiente q̃ a cā materiali, quia 3. de anim. tex.

com.19. scribit Arist. quod semper honorabilius est agens patiente, & principium materia, vbi principiũ supponit pro causa efficiente in propria significatione, vt glosaut Alexan. & Commen. 1. phy. super tex. primo, sic igitur habes locum clarum præcipue in via Auer. quod æterna sine implicatione contradictionis possunt habere causam efficiẽtem ab æterno, cuius oppositũ isti tenẽt, prætereo multas eius alias authoritates in libris destructionum contra Algazelem, quæ ad idẽ faciunt.

Prioritas fm subiectum & materiam est prioritas fm naturam, 2. de generatione & corruptio. com. 7. Vbi aduerte quod prioritas ẽ duplex, vna fm formam seu finẽ, alia fm subiectum seu materiam, & vtraque est prioritas naturæ in suo genere, licet simplr loquendo prioritas naturæ quæ est fm formam & finem sit absolute prior, vt patet 9. primæ philosophiæ tex. commen. 13. vbi probatur quod actus simplr est natura prior potentia, materia autem est radix potentiæ, & forma actualitatis 12. metaph. co. 26. potentia reducitur ad materiam, & actus ad formam.

Prius natura est quod cum aufertur, aufertur aliud & non econtra. primo metaph. com. 4. & 5. metaphy. cap. de priori.

Prius fm diffinitionem non debet esse prius natura fm esse, primo metaph. com. 4.

Principium tẽporale aliud est a principio magnitudinis. 2. cœli. com. 33. idem primo physic. tex. commen. 25.

Principium prioris prius est, 2. cœli tex. com. 112.

Principia quæuis magnitudine parua sint, tamẽ facultate sunt magna, hoc est. n. principiũ esse, vt ipsum quidem sit causa multorum, sed ipsius nulla sit superior causa. Arist. in 5. generatione animalium cap. 7. vide Auer. in 3. de ani. cõ. 4

Principium in rebus immobilibus, quidditas est. Arist. in 2. de generatione animalium. cap. 4. vltra dimidium capituli. idem habet Cõ. 1. physi. commen. 1. vbi dicit, quod scientiæ mathematicæ demonstrant solum per genus causæ formalis.

Principio exiguo immutato multa ex his quæ a principio sunt immutari solent, ex primo de gener. animalium. cap. 2.

Principium habens, habet & finem, & dicere aliquod prĩcipiatum sine fine falsum est. Ex libro destruc. disputatione secũda, in solutione primi dubij.

Principium naturalr mouẽs duplex est, sed alterum sũt naturale est, alterum quum non habeat intra se principium motus, neq; naturam, hoc autem est causa rerum inducens immobilis ipsa & prima rerũ omnium. Themi. 2. physi. 72. & habetur in tex.

Principium quidem & primum entium est immobile & fm se & fm accidens. 12. primæ philosophiæ tex. com. 43.

Principia omnium entium nõ sunt contraria, quia principia corporũ cœlestium contraria non sunt. 12. meta tex. c. 53. contra antiquos.

Principale & sumptum. i. abstractũ & concretum differunt, quia sumptum significat illud quod significat principale & magis, vita enim significat aliquid non in subiecto.

Vnum

Vnam autem significat aliquid in subiecto.s.formam in materia, & habitum in subiecto, 12. metaphy. com. 39.

Principium generationis eorũ quæ non generantur a sibi simili est sol & orbis decliuis, sed principium generationis eorũ quæ a simili gñantur est, non tñ principium simile in specie, sed cum sole & orbe decliui, & ideo Aristo. dicit, ꝙ sol & homo generant hominem. 12. meta. com. 40. & 13. & 18, idem 7. meta. com. 31.

Principium est perfectius principiato. 12. metaph. com. & te. 40. Vide in Theorematibus quia fallit ĩ prĩcipio materiali, & fm aliquos etiã fallit in forma, fallit in agente vniuoco.

Principia omnium decem prędicamentorum sunt eadem fm proportionem, 12. metaphysic. tex. commento, 22.

Principium & elementum differũt inter se, 12 primæ philosophiæ. te. com. 23. vbi Cõmen. notat in cõ ꝙ principium digniũs est vt dicatur de causis extrinsecis, elemẽtum autem de causis intrinsecis, idem primo phy. com. 1. & 5. metaphysic. com. 4.

Principiũ est aliud ab eo cui' est prĩcipiũ, & mouens est aliud ab eo, qđ mouet ab eo, 12. met. t. c. 23.

Principia subiecti scientiæ non pñt ĩ scĩa demõstrari demfone pp qd, sed bñ demfone signi, 12. me. cõ. 5. & in 2. ph. c. 22. contra Auicennã.

Principia propinqua decẽ prædicamẽtorum necesse est esse diuersa, 12. primę philosophię. t. c. 21.

Principia ꝓpinqua in omnibus substantijs non sunt eadem, sed formę simplicium sunt alię a formis cõpositorum, & materiæ eorum propinquæ sunt aliæ a materijs istorũ 12. metaph. com. 22.

Principiũ quodlibet essendi est principium numeri, & principium numeri est principium essendi, decimo. meta. com 7.

Principium dicitur de existẽti in re, & de existenti extra rẽ, cã verò dr̃ maxime de cã agente & fine, & qñ que dicitur de causis qatuor, elemẽ ta vero non dicuntur nisi de causis existentibus in re, 8. meta. cõ. 2. Vide in concordantijs nup ęditis.

Principia substantiæ naturalis. i. mobilis aliter considerant in scientia naturali, & aliter in scĩa diuina. Cõmen. 7. meta. c. 5. vide ibidem cõ. 9 & 12. meta. com. 1. 5. & 6.

Principium operationis est finis cognitionis & econtra, 7. primæ philosophiæ, cõ. 23. idem 2 ph. c. 89.

Principium omne terminus est, sed non omnis terminus est principiũ 5. metaphy. tex. com. 22. in cap. de termino.

Principiũ cã & elemẽtũ sumunt cõiter & propriæ. 1. ph. com. 1.

Principiũ ꝓpriæ sumit ꝓ cã agente & mouente. ibidẽ. rõ est, quia de ratione principij est primũ esse, quinto meta. & quia fm esse reale pcedit agẽs formã & finẽ sic agens fm naturam & perfectionem est prius materia, 3. de anl. t. c. 19. ideo principium in ꝓpria significatione supponit pro cã agente & mouente, ꝗ asit sit differentia inter agẽs & mouens, requiratur in primo de generatione, & corruptione. in tex. cõmen. 43. Nota tamen vnum ex sententia Eudemi referente Simplicio, ꝙ oẽs antiqui vsq; ad tempora.

Platonis nomine principij intelligebant materialia principia, & hoc testatur ante ipsum Arist. in primo ph. I tex. cō. 48. omnes. n. elementa & ab ipsis vocata principia. Nā Plato fuit primus qui talia. elementa P nuncupauerit.

Principium aliud tpis, aliud magnitudinis. 1. ph. t. c. 23.

Principiorū tres sunt condōnes, primo ph. tex. com. 43.

Principia oportet sp manere. 1. ph. tex. cō. 50. & pondera ibi expōnē Auerro. contra ponentes formam corporeitatis substantialem coeterna in mā & inchoationē formarū.

Principium substantiæ est substātia, 1. ph. com. 52. idem 12. metaphys. com. 22.

Principiū doctrinę in lib. physic. est a secundo tractatu primo physic. com. vltimo.

Principium motus in corporibus cęlestibus & aliis dr ferè ęquiuoce, secundo phy. cō. 1. & 3. 1. cęli. cō. 5. & 2. cœli. com. 3.

Principium transmutationis in simplicibus est aliud a principio ī cōpositis respectu alterationis & augumenti, 2. phy. cō. 1. quia in simplicibus respectu alterationis & generationis est fm materiam in cōpositis fm formam.

Principium in cogitatione est finis I operatione, & finis in cogitatione ē principium in operatione, 2 phys. com. 89. idem 7. meta. tex. com. 23 Vbi nota q̃ ista distinctio de duplici principio habet locum in artib9 seu sententijs operatiuis, non autē in speculatiuis, vt dicit Aristo. in 2. phy. in tex. com. 89. ibi enim actiones non sunt.

Principium perscrutationis naturalis est præponere sermones dialecticos sermonibus demonstratiuis, 4. phy. com. 51.

Principia sciarum pticularium probantur a duabus artibus vlibus. s. a topica & a diuina, sed topica remouet errores contingentes circa ipsa per dicta famosa, quare non erim9 tuti quin accipiat in eis falsum, diuina vero per dicta vera, & si accidat etiam q̃ illa dicta sint apparentia seu famosa, ex paraphrasi meta. Auer. tract. 1. cap. 1.

Principium pscrutationis vtrum aliqd simplex sit, aut non sit, est quærere quid significat nomen eius, 4. ph. t. cō. 57. idem ibidē cō. 50. & in principio secundi posteriorum.

Principia scientiæ naturalis sunt alia cognitionis, alia cognitionis & eē, principia cognitionis sunt, vt plura entia eē, & mobilia. principia cognitionis, & esse sunt vt plura entia hre in se causas motus, & quietis, distinctio ista est Auer. in 1. ph. com. 8. & 3. meta. cō. 2. vnde ista diuisio datur p membra opposita, & debet intelligi cum pręcisione, vt sit sensus q̃ principiorum quędam sunt cognitionis tm̄, quædam aūt sunt cognitionis & esse simul Vnde Io. de Gandauo quem sequunt moderni. q. 7. super 1. ph. grauiter errauerunt volentes ex mēte Auerro. in illo loco colligi tria principia v3. cognoscendi tm̄, & talia sunt qualitates sensibiles quæ sunt principia cognoscendi substantias naturales principium essendi tm̄, vt est prima materia, vt primus motor q̃ licet sint principia essendi in suo gn̄e non tn̄ sunt principia cognoscendi, & tertiū est principium cognitiōis & esse simul, vt est forma.

Nam

Nam Auerr.& Aristo. vt patet ibi non loquuntur de principiis incõplexis, sed de complexis quales sunt dignitates & dictiões, & suppões quibus vtuntur sciæ, vnde de talib' habet locum dictum Arist.& Com.

Amplius aũt dicere materiã primam esse principium essendi rerũ naturalium, falsũ est apud veros Peripateticos, licet.n. materia prima sit pars essentialis cõpositi, qa partes subæ sunt subæ, vt dr in 2. de aĩa. Non tñ dicimus ꝙ mã est pricipium essendi compositi, imo forma, quia forma est p quã est hoc aliquid, vt dr ibidẽ, vnde lucidissimus Thẽ. in 2. de ani. iuxta principium istũ locum diligenter pscrutatus dixit, ꝙ tã etsi materia & forma sint substantiæ & partes cõpositi. Illud tñ discrimẽ debere intelligi asseruit inter materiam & formã, quia res à materia habuerunt vt fierent, a forma vt essent, & hoc satis rationabilr & Peripathetice dixit, nam materia est ex qua fit aliquid vt inexistente, 1. physic. tex. cõ. 81. Forma aũt est per quã est hoc aliquid, 2. de aĩa. t.c. 2. & infra ens, & vnum cũ multiplr dicat quod vere est actus est tex.c. 7. & hoc etiã doctissimus Com. asseruit 7. primæ philosophiæ. cõ. 55. inquit. n. materia est quę cum fuerit nõ erit res, forma aũt cum fuerit erit res, vnde sicut non valet in artificialibus est materia lectuli, puta lignũ, igitur lectulus est, sed bene valet ẽcontra, est forma lectuli, igit est lectulus, ita est de materia rerũ naturalium & forma, hoc et confirmat præcipuus latinorũ Seuerinus Boetius in lib. de vnitate & vno, vbi dicit, ꝙ oẽ esse est a forma. Nec valet glosa Scoti & sequacium ꝙ hoc sit verum solum de eẽ specifico, quia immediate subnectit, quod et Peripathetici describentes dixerunt esse est existentia formæ in cõposito, & ideo qui dicunt materiã hrẽ actum existentiæ alium ab illo per quem est in effectu. i. in actu ratione formæ multiplicant entia sine necessitate, quod est contra præcipuum ex fundamentis positis ab Aristo: nam vbiq; reclamat ꝙ vbi fieri põt vnitas est pręferenda multitudini & finitas infinitudini, vt patet 1. ph. 41. Et in lib. de partib', & de gñatione aĩalium frequẽter. Aliud igitur est materiã esse ptem essentiæ seu subæ compositi, aliud ꝙ sit essendi principium. Si instet si materia est ps eẽntiæ, igit materia est essentia, igit cum essentia sit qua aliquid est per beatũ Augu. in lib. de trini. sicut sapientiæ sapere, & iustitiæ est iustũ esse, sic essentiæ est ipsum eẽ. Dicerent vere Peripathetici ꝙ illud est verũ de eẽntia i actu, qualis est forma fallit de essentia diminuta, & in potentia sicut e essentia materiæ, vnde Cõ. 1 2. ph. cõ. 12. scribit ꝙ si materia esset seclusa omni forma, tũc qd nõ est in actu esset i actu, vbi patet ꝙ illa cõsequentia nullo mõ deduci põt, si materia de se hrẽt ppriũ actũ existendi, si igit de se nõ existit, nõ pt esse principiũ existendi alteri. Paulus et Venetus hallucinat ibidẽ, dicit.n. ꝙ principia cognitionis eẽ dignitates q virtualr ingrediunt demõstrationẽ, sed pricipia cognitionis, & esse sunt q formalr ingrediũtur, vt motũ esse ẽ principiũ cognitionis tm, sed nec hoc verũ, qa pricipia cognitionis pñt ingredi, saltẽ demon-

Contra Sco.

Contra Paulũ Venetum.

demonstrationem signi, sicut hoc principium quod quædam quæ non constant mouens est principium cognitionis, & tamen ex hoc Philosophus demonstrat primum motorem esse abstractum a magnitudine, vt patet in 8.physi. Dicamus igitur nos quod principia cognitionis tantum, & principia cognitionis & esse, ambo sunt complexa, & sunt propositiones immediatæ & per se notæ in scientia naturali, sed in hoc est differentia, quia illæ propositiones sunt principia cognitionis tantum, quæ sunt ex effectibus rerum naturalium, & sunt euidentes per se quo ad nostram primam cognitionem naturalem vt motum esse vt pluralitatem entium esse & mobilia esse. Sed principia cognitionis & esse sunt propositiones per se notæ ex causis formatæ quæ sunt euidentes quo ad naturam sicut est ista de qua Comme. exemplum apponit, plura entia habere in se causas motus & quietis, nam quid est habere in se causam motus nisi naturam, quæ est principium motus & quietis? natura autem est principium essendi & cognoscendi rerum naturalium vt clarum est, nam sicut quidditas artificiati est ab arte & forma artis, sic quidditas naturali est a materia, 2 ph. c. 13. similiter natura est principium a priori cognoscendi res naturales, vt patet. Sed plura entia esse aut motum esse. Istæ sunt propositiones immediatæ & per se notæ de effectibus rerum naturalium, multitudo.n. et motus sunt effectus principiorum naturalium vt clarum est, & istæ sunt notæ ad sensum, & ideo Aristo. illas inductione declarauit, vt patet in 1.ph. tex. co. 11, inquit.n. subijciatur autem nobis aut omnia, aut quædam moueri eorum, quæ natura constant, manifestum autem ex inductione, quia sunt effectus est principium cognoscendi & inferendi suam causam tantum, ideo propones per se notæ de effectibus quo ad nos dicuntur principia cognitionis tantum, quia per illas demonstratione signi possumus suas causas demonstrare si illæ latuerint, & iste est verus intellectus, quem nullus vsque ad mea tempora vidit, sit laus Deo. Si instet contra illud quod materia sit principium essendi per Philosophum 7.met. 22 & 53, quia materia est per quam res potest esse & non esse, dic quod illa authoritas facit pro nobis, quia aliud est materiam aliquid esse, aliud est per materiam aliquid posse esse, quia posse esse pertinet ad fieri, & ideo lucidissimus The. in aurea digressione de potentia & priuatione materiæ dicit, quod nomen materiæ respicit futura, nomen subiecti respicit præsentia nam lignum ex quo statua fieri potest, recte materia statuæ dici pōt, sed lignum iam figuratum & habens formam statuæ dicitur subiectum, materia igitur est subiectum potens recipere esse a forma, & eadem est potens recipere non esse a priuatione, & sic dicitur causa contingentiæ & contradictionis.

Principiorum non est altera causa, sed perpetua sunt, 8.ph. tex. co. 15.

Principia æterna si haberent actiones nouas digniora sunt, vt habeant principia quam actiones principiorum non æternorum, 8. phy. c. 15.

Principium si remanserit vnum necessario remanebit illud cuius est principium, 8 ph. tex. com. 52.

Principium virtute maius quam magnitudine, quapp quod in principio modicum in fine fit multum magnum, 1. cœli, tex. com. 33. ideo au-

ctori-

auctoritate Platonis maximus sermo haberi debet in principijs, vt refert Commen. in 3. de aïa. com. 4. ex eodem tex. allegari solet sub alijs verbis, quod paruus error in principio maximus sit in fine.

Principiorum sermo est sermo de omnibus in potentia. 1. cœli. cō. 33. & ideo principiorum maxima sollicitudo haberi debet.

Principium est quod ab eodē agente patitur minus patiens in minori tpe, nedū quod alterū sit finitum, alterū infinitum, 1. cœli. com. 66.

Principia, quæ sunt in orbibus sunt viua, & sunt principia vitæ, quæ est hic, 2. cœli. 68. c. idē, 8. phy. tex. cō mē. primi, & in principio libri metheororum.

Pricipia sensibiliū oportet forte sensibilia esse & corruptibilium corruptibilia, sempiternorū aūt sempiterna, 3. cœli. tex. com. 61. Vbi aduerte limitationem Commen. asserentis illam ppōnem habere veritatem de principijs rerum sensibilium propinquis & non de remotis, quia remota principia rerum sensibilium non sunt sensibilia, sicut est prima materia & prima forma, vbi per prima3 formam nō intelligas formam corporeitatis de prædicamento substantiæ, vt expo suerunt grossi pedales, quia illa nō est prima forma quæ est in prima materia, ex formis substantialibus, sed est forma elementalis, sicut scribit Commentator 12. primæ philosophiæ. com. 11. vbi habet quod prima habilitas quæ est in prima materia est respectu formarum corporum simplicium, & idem tenet 3. cœli. commen. 67. Vnde non animaduerterunt isti quòd Aristo. in tertio cœli. tex. commē. 54. arguēs contra antiquos ponentes subiectū generationis eē corpus, deducit ad hoc, quòd tunc duo corpora penetrabunt se adinuicem, ita quòd occupant vnum & eūdem locum qa subiectum ex quo aliquid generatur est pars rei generatę, & ex consequenti in eodem loco, & ibidem tex. commen. 55. Addunt aliud inconueniens quòd si subiectum generationis esset corpus, sequeretur aliquod corpus prius esse elementis Ecce quòd pro impossibili reputat Philosophus dari aliquam formam substantialem priorem formis elementalibus. Nunc autem si Aristo. & Commentator tenent illam necesse est, vt easdem ponant angustias, quas in antiquos deduxerunt. per primam igitur formam intelligas Deū gloriosum, ista. n. sunt principia remota sensibilium nam omnia sensibilia sunt in potē tia in prima materia, & sunt ī actu in primo motore. Primus autem motor prima forma & primus finis sunt eadem subiecto, & distinguuntur ratione formali, vt patet 12. metaphy. commen. 5. & cōm. 6. & iste est mos loquendi Arist. & Commen. vt per primam formam Deum gloriosum intelligāt, vnde primo phy. tex. commē. vltimi. De primo autem principio sm̄ specie͂ vtrum vnum aut plura, aut quot, aut quę sunt p certitudinem primę Philosophię opus est determinare, vnde quia nihil melius est quàm exponere Auerroem per Auerroē, Commentator in prologo primi physi. declarans quomodo scientia naturalis considerat quatuor genera cāsū. s. mā3 formā, agēs, & finē,

Deinde dicit ꝙ de primis causis solum considerat primam māam, & primum mouēs, forma aūt prima, & primus finis a mathematico cōsiderantur, ita dicit in cō. 3. in 3. cę li, & in sua media expōne sup primo phy. de hoc tamen alibi diffusé dixi.

Principium primū est quod est potentia sensibile corpus, secundū autem principium sunt primę contrarietates, tertium vero est aqua & ignis, & alia similia, 2. de genera. & corrup. tex. com. 6.

Principia sempiternorum sunt eadē gñē & numero equalia & gñabilium corporum, 2. de generatione & corruptione. tex. com. 51. Vide in concordantijs.

Principia rerum diuersarū sunt diuersa, primo de anima. tex. commēto quinto.

Principia non substantię sunt non substātię, impossibile enim est substantiam elementum esse aliorum prædicamentorum, 1. de ani. 78. vide in concordantijs.

Principia oportet sp manere, 1. physicę auscultationis. tex. cō. 50. Ponderās aūt Alex. locū istū vt recitat Simplicius dixit ꝙ hoc est necessarium, principia sp manere, si. n. fierent principia corrūperent̄ vtiq;. demonstratum est. n. in primo cœli, ꝙ omne quod fit corrūpit̄, quare corruptis principijs corrūperentur et ea quæ ex principijs constāt, & ita desineret generatio, si autem hoc est inconueniens, oportet igit̄ principia sp manere, vnde et super hoc Platonis demōstrationem adduxit de principijs, si. n. principia fierent ex principijs vtiq;, necesse esset fieri, & ita non erant principia quæ posita fuere esse principia, vnde inquit duplicia sunt principia, quædam enim sunt veluti præexistētia & sempiterna fm numerum sicut efficiētis & materia, quædam autem fm quæ generatio & corruptio fit, quemadmodum sunt principia contraria, quæ non sunt ingenerabilia, neq; sempiterna fm numerum. Amplius aūt inquit. ꝙ pluribus existentibus principijs nō omnia principia sempiterna sunt, sed principalissima, nam principia proxima non sunt sempiterna, quare non est, omne principium sempiternum est. Amplius autem subdit quod contrariorum cū quędam vniuersalia sunt, quędam vero particularia, vniuersalia autem sunt illa sub quibus sunt cætera, quemadmodum sunt generalissima contraria, vt sunt habitus, & priuatio; talia autem non corrumpuntur, vniuersalia enim incorruptibilia sunt, & hanc opinionem etiam recitat Albertus ex intētione Auic & dicit esse veriorem prima quam recitauit vide ipsam. Verumtamen ista opinio habet manifestam instantiam, quia in hoc primo physicorum non quæruntur principia extrinseca sicut est efficiens, sed principia materialia, & ideo dicere quod dictum Philosophi intelligatur de primo efficiente & de prima materia locum non habet, saltem quantum ad efficiēs.

Amplius autem restat dubitatio aduersus Aristote. & aduersus Alexan. quomodo cum superius dixerit omnia constare ex primis contrarijs, quia omnis transitio est de contrario in contrarium, vel ex medio, vel in medium inter cōtraria

traria, sequitur necessario talia cōtraria permutari, vnde videtur, ꝙ vnum contrarium destruatur per reliquum, & ideo hoc continet maximam difficultatem dicere talia semper manere, vt dicit Simplic. & etiam dominus Albertus in præsenti loco idem dicit, vnde specialiter contra Alexandrum restat dubitatio, quia ipse tenet, ꝙ cōtraria, quę sunt particularia non sunt numero sempiterna, & tamen Aristo. de talibus contrariis. secundum quæ fit generatio & corruptio proposuit esse oportere semper manere. Et quod auget difficultatem est; quia adhuc non ostensum est principium tertium materiale, sed sermo philosophi solum est de principiis contrariis. Amplius autem sermo Alexand. non est sufficiens, quia dicit principia contraria esse sempiterna quæ sunt gnālissima, vt ē vniuersalis priuatio & forma vniuersalis, quia vniuersalia sunt ingenerabilia & īcorruptibilia, sed quare etiam eadem ratione album vniuersale & magnum vniuersale quod est albi priuatio non erunt etiam talia sempiterna cum & talia vniuersalia sint. Lincon. dicit. quem etiam sequitur Albertus in præsenti loco, & fuit opinio antiqua Auicennæ, ꝙ duo prima principia sunt prima forma corporis, & eius priuatio, ponit enim formam corporeitatis vniuersalem inseparabilem a prima materia, & illa semper manet, & priuatio eius etiam semper manet. & de istis intelligit Philosophus ꝙ semper manent, sed tunc est instantia contra ipsum, quia nullum corpus inuenitur vacuum a prima forma. s. corporeitatis, & per cōsequens impossibile est priuationem talis formæ esse in aliquo corpore, quia tunc simul & semel, idem haberet formā & eius priuationem. Respondet ad hoc ꝙ bene verum est, ꝙ nullum corpus simpliciter potest habere talem priuationē, sed bene sm quid, vnde imaginatur ꝙ forma illa generalis dicit aliquam actualitatem & aliquam priuationem annexam habet. talis autem priuatio est sua impuritas, & defectus ab eē cōpleto, & perfectissimo, & inclinatio illius ad suam originem. idest in nihil, quoniam ex se omnis res in nihil tendit, quia igitur talis forma generalis est habet actus, & aliquid potentiæ, & sicut habitus eius est prima radix omnium aliorum actuum, seu habituum sequentiū, sic sua priuatio est prima radix omnium aliarum priuationum specialium, & ita patet quomodo in eodem stare potest priuatio cum forma. videlicet in esse incompleto, & sm quid, vnde est in esse actus permixti cum potentia, sed ista via non est via Arist. nec Cōmē. quia ipsi non ponunt aliquam formam substantialem, neq; vniuersalem, neq; particularem coeternā in prima materia, vt late demonstratum fuit a nobis in speciali quæstione de hoc prolixe. vnde in principio secundi de generatione & corruptione reprehendit antiquos ponentes subiectum generationis substātialis aliquod corpus non habens formam determinatam & specificam, & in. 3. cœli & mundi in tex. cōmen. 54. & 55. contra antiquos arguit, ꝙ si elementa fierent ex aliquo corpore, tunc igitur esset aliquod

quod corpus prius elementis, vbi manifeste colligitur ex intentione philosophi nullam formam realiter distinctam a forma elementi pcedere secundum rem formas elementarias in materia, & Auer vbique clamat primas formas quæ recipiuntur in prima materia eē formas elementarias, cum hoc ꝙ ipse substantialem digressionem fecit in. 1. phy. com. 63. contra Auic ponentem huiusmodi formam. Ammonius vero aliter interpretatus ē istum locum, asserit enim non eē intentionem philosophi, dum dixit principia semper manere, itaq; velit ea esse sempiterna, sed intentio eius est, ꝙ in vnaquaq; generatione oportet inuenire priuationē, & formā, fm quæ fit quælibet trāsmutatio. Nam vnumqdq; qd trāsmutatur priuationem habet absentiam formæ illius ad quam dicitur transmutari, nam album corpus habet albedinem. primo formam, priuationem vero nigri, in quod aptum natum est transmutari, & erit hoc principalissime contrarietatis dictæ proprium, ideo philosophus intulit hoc tanquam causam, alias contrarietates non esse principia, quoniam non per omnia incedunt, non enim inuenies aliquam specialem contrarietatem per omnia physica corpora diffusam, non enim omnia nigra, neq; alba, neq; dulcia omnia, neq; amara, in omnibus autem est forma, & priuatio exceptis sempiternis, in generabilibus autem & corruptibilibus, vna est cōis contrarietas quę est fm priuationem & habitum non eiusdē formæ, sed illius, in quā aptū natū est transmutari, sic igitur principalis contrarietas permanere dr̄ semper. Aliæ aūt isto modo permanere non dn̄r, dicit ēt ꝙ hoc simile ē, sicut si dicamus primā mām semp manere in omni gn̄one, materias vero particulares sicut est lignum, aut æs, aut aurum non esse in qualibet transitione, ita breuiter concludit ꝙ ly semper, non importat tpis vl̄itatem, vt sit sensus, pricipia esse sempiterno tempore, sed dicit vl̄itatem rerum. i. in omnibus trāsmutabilibus requiri principia contraria in eorum transmutatione. Auer, autem in com. 50. dicit, principia semper manere intransmutabilia in qualibet transmutatione. v3. ꝙ non fiunt, neq; transmutātur ex aliis, nec ex alterutris, istę enim erant conditiones principiorum, & ideo non omnia contraria sunt principia, quia posteriora contraria non manent, quia ex prioribus fiunt, & sic Aristo. habet intentum suum ꝙ principia non sunt infinita, nam cum superius fuerit demonstratum contraria esse principia, & nunc sit ostensum, non omnia contraria esse principia, multo minus igitur esse poterunt infinita. contraria enim posteriorum nō possunt esse principia, quia principia debent permanere, sed illa non permanent, igitur non sunt principia, vbi permanentiam intellexit permanentiam in conditionibus primorum principiorum. & est opinio multum subtilis, sicut vides, & ideo vtraq; istarum magis est de intentione philosophi, quam præcedentes, sicut diligens peripatheticus poterit diiudicare.

Principium substantiæ debet eē substantia. 3. meta. com. 3. idem. 2. de anima.

anima.com.1.

Principiorum quærendorum conditio est, vt sint conuenientia oib' apparentibus inexistentibus, quoniam tunc videntur esse vera.

Principia rerum quæ semper sunt, necesse est, vt sint semp, ista.n entia, quia non sunt in vno tpe, sine alio, sed sunt in oibus tpibus, ideo causæ eorum non sunt causæ in eis in vno tpe sine alio, & ista est dispositio principiorum corporũ cœlestium cum corporibus cęlestib'. 2.meta.cõm. 4. Ex quo patet in via Auer. sempiterna habere causam efficientem sempiternã cõtra Greg. de Ari.& Io.de Bacco.

Principium non intelligitur nisi in re quæ habet finẽ. 2.meta.cõ. 7. & quod habet finẽ necessario h3 principium, & idem. 1 cœl. versus finẽ.

Principium & causa aliud est a reb', quarum est principium, aut cã. 3. meta.tex.cõ.11.

Principium nõ dr de separatis intelligentiis vniuoce, neq; ęquiuocæ, sed sm prius & posterius, & vide cãm in para. meta. tract 4.

Principium firmissimum omnium est circa quod impossibile est mentiri, 4 meta.tex.com, 8.&.2, meta. commen.1.

Principii demonstrationis non est demonstratio, 4.meta.te.com, 26, idem 1.poste.tex.com.6,

Principium multis modis dicitur 5. meta.tex.com.1.

Principium quandoq; non est rei, sed vnde quis facillime addiscet. ibidem.

Principiorum omnium commune est primum esse. ibid,

Principiorũ quędã sunt intra rem, quædam vero extra rem. ibid.

Principiũ doctrinæ in scientiis plerunq; est aliud ab eo quod est principiũ i rei veritate, sicut Arist. fecit in multis libris. 5 .met.cõ.1.

Principiũ agẽs nõ ẽ extrinsecũ in rebus nalibus sicut ẽ in artificialibus 5. meta cõ.1. Vbi aduerte & põdera qũo illud sit intelligẽdũ, nã lra translationis arabicæ in tex. est falsa, & d3 stare negatiuẽ, q.v3. nõ ẽ in re, sed qui voluit defendere illã lram affirmatiuã, tũc cogit' dicere illud pp aĩalia q ex semine gñant, in seminibus.n. taliũ sunt virtutes informatiuę, quæ operantur, & sic taliũ aĩaliũ gñatio h3 cãm agentẽ intra, secus est in artificialib', quorum principium est ab extra,

Principiorũ qdã sunt in arte, quędã sunt in esse, & accidit in quibusdã artibus, vt principiũ essendi sit idẽ cũ principio doctrinæ, & in quibusdã nõ. 5.meta.cõ.1. vide.1.phy cõ. 8. vide etiam. 1.phy.cõ.1.

Principiorum aliorum comparatio ad primum principium est modis diuersis, sicut est ens de entibus. 4. metaph.com, 1.

Principiorum quædam sunt in re, vt materia & forma, quædam extra rem vt agens, & finis. 5, meta. tex.com, 1.

Principium est vniuersalius cã, quia, principium dr de principiis transmutationis, & dr de quatuor causis. 5. meta.cõ, 4, inde sumitur vulgata propositio q oĩs cã principiũ est, vt patet. 5. meta.tex.cõm. 1. sed nõ oẽ principium est causa, quia ibidem principium iter alias significationes sumitur pro principio transmutationis, & motus, vnde priuatio principium est, sed nõ est cã, aũt eẽnt quinq; cãrum genera,

sit etiam Blemideus Niciceforus exorditur in sua abbreuiatione naturalis abbreuiationis. Omnis causa, inquit, principium est, sed non omne principium est causa. Latini autem nostri dant aliam rationē, quare principium sit in plusquam causa, quia. 5. Metaph. tex. com. primi, omnis principii commune eē videtur primum esse, & ideo ratio principii consistit in ordine, sed de ratione causæ est, ꝙ ad eius esse sequitur aliud, & quia priuatio adueniens entibus priuare entia enitare. multotiens enim protendenti ipsius intellectum videtur machinari maleficium, neq; esse penitus, vt dicitur in. 1. physi. in tex. com. 80. & ibidem tex. com. 68. sufficiens ē, alterum contrarium sui præsentia & absentia facere mutationem, priuatio enim nihil aliud est nisi absentia formæ in subiecto apto nato, sed si illa ē ratio causæ vt dicūt, tunc materia non erit causa. inquit enim Cōmen. in. 7. primæ philosophiæ. in comm. 37. Forma est pars quæ cum fuerit, erit res, materia vero cum fuerit non erit res, & est differentia quam Commenta. accepit a lucidissimo Themi in paraphrasi super. 2. de anima. ca. 1. vbi dicit hoc esse discrimen inter materiam & formam, quia res a materia habent, vt fierent, a forma, vt essent, & ratio primi, vt mihi datur cernere est, quia materia ē ex quo fit aliquid, vt inexistente, ratio vero secundi est, quia forma describitur. 2. de anima. tex. com. 2. forma est per quam est hoc aliquid. esse igitur appropriatur formæ, & fieri materiæ. Them. etiam in. 2. physi. super tex. 11. d. quamlibet rem id quod est habere ex forma non ex subiecto.

Principium doctrinæ in multis artibus non est necessarium, vt sit principium secundum naturam. Commen. contra Gal. asserentē ꝙ quia epar apud anathomistas ponitur principium doctrinæ ramificationis venarum conclusit, propterea epar esse principium venarum, idē in. 5. Meta. tex. cō. 1.

Principiorum vltimorū scire quidditates difficile est 4. phy. com. 16. vbi lucidissimus Themist. causam reddit, quia conatur separatim ea cognoscere quæ seorsum cognosci non possunt, & Com. in commen. idē dicit, ꝙ scire formam sine materia, & materiam absq; forma, impossibile est.

Proloquium & enunciatio communis & maxima esse videtur idem, originem; & progressionem non posse nihilque esse pro principio, & pro eo cuius est principiū. Themi. 6. phy 48.

Principia quæ ponit naturalis, sunt naturalia plura esse, & mobilia, & habentia principia. s. composita. 1. physi. com. 8.

Aliud principium, ex nihilo nihil fieri. 1. phy te. com. 34. omnes qui de natura locuti sunt in hoc conuenerunt, ꝙ ex nihilo nihil fit. idē commen. in prologo. 3. phy. &. 2. Metaph. com. 15.

Proloquium preclarum & indubitabile ē ꝗ quo dicitur nihil a natura, siue vsu aliquo fieri. Themist. 1. de ani. 13. & habetur. 1. cœli. 32.

Propter famositatem istius diuisionis. s. quoniam omnes intentiones diuiduntur in habitus quiescentes & mobiles conueniunt omnes gen

tes

tes in hoc, ꝙ posuerunt principia nominationum nomen, & verbũ, & posuerunt indeclinabile inter illa ad collationem, & posuerunt nomen cuilibet formæ quiescenti, & verbum cuilibet formæ mobili. 5. physi. comm. 9. inde patet dictum grammaticæ speculatiuæ, ꝙ nomẽ significat per modum habitus, & per se stantis, & verbum per modum actus, & per modum fluxus, & fieri, &c.

Processus in infinitum est in potentia non in actu. sexto physicorum 58. commen.

ropríetas quia sequitur proportionem mensurarum entium possibile fuit inueniri in vna re proprietates quasi infinitas, & res quæ est propinqua infinito, non potest sciri perfecte per arbitrium. 5. Collig. ca. 14. vbi loquitur de proprietatibus medicinarum.

Prouerbium, semper aliquid noui affert Aphrica, vnde emanauerit, vide in. 8. de natura ani. ca. 28.

Prouerbium, qua cerui amittũt cornua, vnde emanauerit vide i. 9. de natura ani. cap. 5.

Probabilia impossibile est vt sint falsa s'm totum. 3. de ani. com. 5. in solut. 2. q̃onis, iuxta finem. idem in com. lib. de sensu & sensa.

Probabilia sunt magis dilecta communiter quàm demonstrabilia. Ex libro destru. dispu. 3. in solutione. 13. dub.

Probabile est ꝙ qui cõsiderat de natura alicuius debet perscrutari de accidentibus illius, & cum hoc ꝙ ẽ probabile est verum. 2. physi. text. commen. 17.

Prouidentia proculdubio videtur esse de particularibus ex parte somniorum veridicorum, & similium, ex pronosticis futurorum, quæ quidem in veritate est prouidentia in specie, ex dispu. 16. in solutione. 3. consimile in commen. super libro de diuinatione quæ est secundum quietem.

Propheta quilibet est sapiẽs, sed non quilibet sapiens est ꝓpheta, & est verissima propositionum, ex physicis disputationibus, dispu. 4.

Prophetia, vt tradunt antiqui fit ab ipso Deo glorioso mediãte aliquo ente spirituali, quod nõ est corp⁹, & est tribuens intellectum humanũ apud eos, & est id quod appellant moderni intellectum agentẽ, & appellatur in lege angelus. Ex disputationibus physicis, in disputa. 1. in solu. 2. dub.

Prophetia venit in dispositiõe simili epilepsiæ. Comm. in com. lib. de diuinatione secundum quietem, & ibi vide causam.

Propositiones cathegoricæ substantiales quas format intellectus de rebus compositus, differunt ab illis quas format intellect⁹ de rebus abstractis, quia dispositio & dispositum in rebus compositis, licet sint vnum in actu, sunt tamen duo in potentia, quando intellectus diuisit vnum ab altero, sed in rebus abstractis reducuntur ad vnam intẽtionem omnibus modis, & nullus modus erit quo prædicatum distinguatur a subiecto & disposito extra intellectum. s. in essentia rei, sed tamen intellectus in talibus non intelligit nomina synonima, sed ea intelligit esse differentia secundũ assimilationem. 12. primæ philosophiæ. com. 39. vbi ex mente Cõmẽ. distinctio attributorum in diuinis

onis non est ex natura rei, sed secundum modum intelligēdi, quā viam etiam multi ex nostris Theologis sunt secuti.

Propositio illa dicens, cōueniens sieri a conueniente, tribus conditionibus verificatur. videlicet in causa agēte, & nō in instrumēto, & in propinqua non remota, & in essentialiter, & non per accidens agentibus. 12. Meta. com. 24. authoritate Alexandri.

Propositio dicens ꝙ omne quod ē in actu prius fuit in potentia, non est vera, nam si ita esset, potentia simpliciter præcederet actum, & si ita esset, res mouerentur ex se sine motore. 12. meta. com. 32. vide. 9. meta. tex. com. 13. &. 3. de ani. tex. com. 20. &. 27.

Propositione minori infinita existēte in prima figura, hoc est, de prædicato infinito, erit concludens, nō autem si fuerit negatiua. 1. physic. commen. 10. &. 1. prior. tex. commento. 7.

Propositio cuius subiectū est ęquiuocum nō habet subiectum essentiale, ex paraphrasi meta. tracta. 2. in principio. idem. 4. Metaphsico. commen. 2.

Propositiones assimilantur materię quia sunt in potentia conclusio, & conclusio in eis est, quasi forma. 2. phy. com. 31. &. 74.

Propositio vniuersalis mouet quiescendo, sed propositio particularis mouet imminendo, instandoque actioni. 3. de ani. tex. cō. 58.

Propositio aliqua ē vera per se, quæ tamen est falsa per accidens. Com menta. 6. physico. commen. 15. de motu qui inquantum motus est velocitabilis in infinitum, sed pro quāto accidit motui ꝙ fuit in mētis nālib. sic est falsa p accidens, cōsimile de diuisione lineæ in. 71. 4. phy. inuenies ab eodem.

Propositio dicens, ꝙ duo opposita non possunt esse simul in eodem est cōis pluribus scientiis, & propositio dicens ꝙ illud ex quo aliquid transmutatur, & illud ad quod trāsmutatur sunt opposita, est propositio cōis, & sm subiectum, & secundum prædicatū. 8 ph. com. 70. collige ibi cōitatem propositionis, ex quot causis colligi possit.

Proportiones aliquæ sunt de quib⁹ dixit Albumazar, quæ non inducunt ad primæ certitudinis ordinem, sed tamen nullus sensus contradicit eis, neque ratio, ex. 2. cœli, commen. 15. &. 22.

Propositiones naturales sunt dubitabiles propter duas causas, aut rōne aliarum propositionum probabilium quæ sunt contrariæ illis, aut propter existimationem ꝙ principia scientiæ naturalis debent esse in fide, sicut principia geometriæ. 1. cœli. commen. 90. Vide in. 2. meta. tex. com. 16.

Propositiones essentiales logicales, & disputabiles differunt. Comē. in paraphrasi. 1. de cęlo & mundo, in summa. 7. in fine. Vide & pondera quia multum tibi deseruiet illa doctrina in quamplurimis locis.

Propositionibus ambiguis in demōstrationibus vtimur quādoq;, prę sertim vbi secus fieri non potest nulla præmanibus habentes principia, nisi id genus. Comm. in paraphrasi secundi de cœlo, summa. 2. quæsito primo. Intelligit autem per ambiguas in quibus prædicata non dicuntur vniuoce, sed analogicè,

logicè, consimile in secūdo destru ction. disputa. prima, in solutione tertii dubii.

Propositiones quas habem⁹ pręmanibus de corporibus cœ'est ib. pau cæ sunt, & dicuntur ferè ęquiuoce, quia extractę sunt ab animatis, q̄ sunt hic, & de istis & de illis anima tum dicitur ferè ęquiuoce. 2. cœli. commento. 60.

Propositiones famosæ alicuius artis sunt illę in quibus nulla est disceptatio. inter eius professores, ex para phra. Meta. tract. 4.

Propositiones hypotheticę cōtinuatiue in quibus est consequens possibile esse cum antecedēte, necesse ē semper, vt destruamus antecedens & concludamus oppositum consequentis. 1. de ani. com. 13. authoritate Themi.

Propositiones primi modi dicendi per se habent prædicata, quæ sunt causæ subiectorum, sed propositionum secundi modi dicendi per se, subiecta sunt causæ prædicatorum. 2. de ani. cō. 67.

Propositiones in eo, ꝙ proportiones non sunt agentes, sed in eo ꝙ qualitates. 2. de ani. com. 143. & ratio est quia sunt relationes, & relatio non est de principiis actiuis, & ratio ē, quia omne quod agit, agit sm ꝙ est in actu, relatio autem extra animam non est in actu, sed in potentia. Vnde quidam reputauerunt prædicatum relationis esse de secundis intellectis, quia est debilis entitatis. 12. Meta. comm. 19. & sic etiam numerus non est de principiis actiuis, quia esse eius in actu est in anima, & extra animā in potentia. 4. phy. cō. 131.

Proportiones & virtutes quæ sunt in elementis a motibus solis & aliorum stellarum sunt illę quas reputat Plato esse formas & eas intendit, sed longe inspiciebat eas, quapropter dixit formas esse. 12. Metaphy. com. 18. prope finem.

Proportiones omnes & formæ sunt in potentia in prima materia, & sunt in actu in primo motore. 12. primæ philosophiæ. commen. 18. in calce com. Vide in concordan. nuper æditis.

Proportio quæ est in mobili ad motum est proportio materiæ ad formam. 9. Meta. com. 11.

Proportio diffinitionis ad diffinitionem est sicut proportio quidditatis ad quidditatem. 7. Metaph. tex. commen. 14. & 15.

Proportio vitæ hominis ad motum continuum est sicut puncti ad lineam, & sicut finiti ad infinitum, Com. in prologo. 1. phy.

Proportio totius ad totum est sicut proportio partis ad partem, vera ē quādo ambę sunt finitæ, sed si fuerint infinitæ ambæ, aut altera, vera non est propositio, quia infinitas nō est magis neq; minus, nec ęqualę. Ex lib. destru. dispu. 1. in solutione quinti dub.

Proportiones in eo, ꝙ proportiones non sunt agentes, sed in eo ꝙ qualitates. 2. de anima. commē. 143. ex quo patet ꝙ relatio nō est de principiis actiuis.

Proportio quæstionum ad animā similis est proportioni ligamenti ad membra, & proportio scientiæ acquisitæ post illas quæstiones est similis propoitioni motus quæsiti post dissolutionem ligamenti. 3. Meta. com. 1.

Proportio impedientis ad impediēs est

est sicut proportio motus ad motũ & hoc in motibus violentis, quando motor fuerit idem, siue impedimentum sit ex medio, siue ex ipso moto. 4. phy. com. 71.

Proportio eius quod congregatur ex duabus potentiis supra duo pondera, non est sicut proportio solius potentiæ ad vnum pondus. 7. physi. com. 38.

Porportio qualibet composita ex duabus proportionibus finitis, est finita necessario. 8 physicor. commento 68.

Proportio temporis ad tempus est sicut proportio motoris ad motorem. 8. physico. 80. idem. 7. physic. tex. com. 35. & 36.

Proportio corporum circulariũ in velocitate & tarditate est, non sicut est proportio spatii ad spatium, sicut est in rectis, sed est secundum proportionẽ magnitudinis, & paruitatis ipsorum mobilium. 2. cœli. com. 46. & tex.

Proportio nulla est inter magnitudinem corporum cœlestium, & magnitudinem corporum facientiũ tonitrua, neq; in magnitudine, neque in violentia motus, neq; in velocitate. 2. cœli. cõ. 53.

Proportio superficiei ad corpus, est sicut lineæ ad superficiem, & sicut puncti ad lineam. 3. cœli. cõ. 5. vide in concord.

Propinquitas est necessaria ĩ actione tam potentiarum irrationaliũ quàm rationalium. 9. Metaphysi. commen. 10.

Propinquitas est causa deceptionis, colligitur ex. 3. physi. com. 15. vbi Cõm. ex sententia philosophi allegat causam erroris antiquorum ꝓpter quam collocauerũt ipsum sub priuatione, & primam causam expressit philosophus in tex. com. 14 nam cum omne ens sit, aut in actu aut potentia & motus, neq; actus, neq; potentia tantum est, vnde vt inquit Com. ibi in com. latuit eos actus medius inter actum & potentiam, secundam vero causam explicat Cõm. in com. 15. quia mot⁹ est actus imperfectus, & actus imperfectus est propinquus priuationi, ideo iudicauerunt ex propinquitate ipsum priuationem esse, & est etiam sententia Augustini, ꝙ ꝓpinquitas & similitudo sunt causæ erroris, & deceptionis. Alia etiã est causa deceptionis inseparabilis consecutio vnius rei cum alia re, quam Cõm. expræssit in. 4. phy. in com. 95. vbi dicit multotiens existimatur ꝙ illud quod sequitur rẽ sit ipsa res, propter hanc enim causam asserit philosophus ibi antiquos fuisse deceptos asserẽtes tempus formaliter esse motum, & propter eãdem causam Stoici asseruerunt, vt scribit Alex. in paraphrasi de anima. quantitatem non esse distinctam a substantia in qua sententia perseuerant nominales. Et propter eandem causam, Subtilis Doctor tenuit proprietates rerum non distingui realiter a subiecto, & de multis aliis consimilibus.

Propinquitas & distantia non sunt nisi per translationem. 8. phy. tex. commen. 55.

Pruinæ & roris locus est vnus, & materia vna, & agens vnum, sed diuersificantur propter fortitudinem agentis & debilitatem. 1. Metheor. commen. 4.

Pseusippus plures substãtias ab vno inchoauit, & principia cuiuslibet substantiæ

substantiæ esse dixit, aliud quidem numeratorum, & aliud magnitudinum esse. 7. metaphysico. tex. commento. 5.

Ptolomeus posuit plures motus lunæ, & aliis stellis, quos nullus ex antiquioribus posuit. 12. primæ philosophiæ. com. 45. Vide etiam. 2. cœli. com. 62.

Ptolomeus non posuit soli aliam latitudinem nisi in respectu æquinoctialis, sed antiqui opinabantur, quod vltra istam latitudinem ab æquinoctiali habet aliam a zodiaco 12. Meta. com. 46.

Ptolomeus posuit, quod in cœlo sunt spheræ, quarum poli sunt perforati. 1. cœli. cō. 10.

Ptolomeus posuit quinq; motus in luna, cum antiquiores non posuerint nisi tres tantum. 2. cœli. commento. 60.

Ptolomei sententia successio orbiū in nobilitate nō est secundum ordinem in motibus. 2. cœli. comm. 62. vide in. 12. primæ philosophiæ. commen. 44.

Ptolomeus tenuit quod sub æquinoctiali sit habitatio, & similiter Auic. licet Arist. oppositum senserit. ex. 2. metheo. ca. 2.

Pulmo in habētibus pulmonem bipartitus esse expedit. 1. de natura animalium. capi. 16. & ibi vide an spiritus per arteriam inspiratus ingrediatur cor, nec ne. vide etiā de pulmone in. 3. de natura animal. capitulo. 3.

Pulmo sanguinis plurimum ex mēbris omnibus continet, errantque qui ipsum inanem sanguinis arbitrantur. 1. de natura animalium. capitulo. 17.

Pulmo solus secundum Gale. nutritur per cor, cuius tamen oppositū sentit Arist. ex. 3. de partib. anim. Auer. in cap. de corde.

Pulmonis motus initium est a corde secundum Aristo. contra medicos. 3. de partibus animalium. cap. 6. & Auerro. ibidem in capitulo de pulmone.

Pulmone ablato hæc duo simul auferuntur, & dexter ventriculus cordis, qui gratia pulmonis genitus ē: pulmo enim vocis & respirationis est organum. Gale. 6. de vtilita. particulari. capit. 9 & nota quod contradicit Aristo. in hoc de numero vētri. cordis. ibi.

Pulmo est organum respirationis, & vocis 3 de partibus animalium. vide etiam Galenum. 7. de vtilita. particu. cap. 3.

Pulmonis motus est a corde. 3. de parti. ani. ca. 6. contra medicos.

Putredo vel putridum excrementū rei concoctæ est, quapropter nihil putrescens gignitur. Arist. 3. de genera. anim. ca. 11.

Putrefactio est contraria generationi. 4. metheo. te. com. 3.

Putrefacta in principio fiunt humida, in postremo vero fiunt sicca. 4. metheor. tex. com. 4.

Putrefactio est corruptio quædam in vnoquoq; humido propriē fm naturam caliditatis, ab aliena caliditate. 4. metheor. tex commen. 5.

Et pondera cōtra rudes aliquos medicorum, asserentium hanc diffinitionem putrefactionis datam ab Aristo. non conuenire putrefactioni contingenti in humoribus, vnde febris putrida causatur, cum tamen Gale. medicorum princeps in. 2. de differentiis febrium ca 9. vbi disputat an sit febris ex putri-

sed mulierum est minor, & debilior; sed est velocior, quæ velocitas in eis est loco fortitudinis. 4. Colliget. cap. 19.

Pulsus cordis temperati potest esse velox propter stricturam arteriarum. 4. Col. ca. 2.

Pulsus magnificatur per motum, & minoratur per quietē. & vide causam. 2. Col. ca. 18. in fine.

Pulsio est motus ab extrinseco. 7. phy. tex. cō. 10.

Putans diuisum diuidi & compositum componi verus est 9. metaph. tex. com. 21. idem in prædicamentis. & in primo de interpretatione, vbi dicitur ex eo q̃ res est vel non est, redditur opinio & oratio vera, aut falsa.

Purum diligēter mōstrat quicquid exceperit, vnde vestes, quę mundissimæ sunt, citissimæ inquinantur. ex lib. de insomn. Arist.

Punctus motus facit lineam, & linea mota superficiē, & superficies corpus, & figuras habere positiones sunt ppositiones geometricæ opinabiles absq; eo q̃ sunt extra animam. Cōmen. 3. phy. com. 60.

Puncta & momenta cognoscuntur per priuationem continui. 3. de anima tex. cō. 25. vide Themi. ibi.

Puncti ad lineam nulla est proportio. 4. phy. tex. com. 71. & ibi redditur causa.

Punctus & instans differūt, quia ista actio quę est diuidere & distinguere est puncti principaliter & est instantis necessario. item punctus inuenitur in actu in linea, sed instans inuenitur in potentia in tempore, quia non potest bis demonstrari. 4. phy. com. 105.

Punctus idem potest bis demonstrari, non autem instans 4. physi. tex. com. 121. 105. & 106.

Punctus vnus per se est duo fm rōnem. 4 ph. tex. com. 121.

Puncti diuisio est relatiua non in eius substantia, qm̄ punctus non diuiditur, sed solummodo diuiditur fm q̃ est principium in respectu, & finis in respectu. 4. phy. com. 121.

Punctus dicitur quiescere per figuram. i. transumptiuę. 6. ph. cō. 72. vide consimile. 4. phy com. 118.

Punctus dicitur moueri per accidēs ad motum corporis. 6. ph. t. cō. 86.

Pūctus nullus actu est in continua magnitudine nisi mot⁹ dirimatur 8. phy. tex. com. 65. & Them. & Cōmenta. ibid.

Puncta quę sunt inter principiū magnitudinis & finē, sunt ī potētia cū magnitudo diuidat̄ fm illā, potentia nō actu, pūctus aūt q ē finis magnitudinis est actu. 8. physico. tex. commen. 67.

Punctus qui est centrum sphęræ est principium pro quanto oēs lineæ exeunt ab eo ad circunferentiam, est aūt finis, vt omnes lineæ circūferentia ductæ terminantur ad ipsum, est aūt medium, vt æqualiter distat ab omnibus partibus. 8. phy. ex intentione Them. cō. 76.

Puncta & partes licet moueant̄ per accidens, differunt tñ, quia partes poterūt per se moueri si separētur a toto, qd puncto minime cōpetit. item motus partium est difformis motu totius existente vniformi, & partes iuxta polos tardius, quàm quæ circa æquinoctialem mouentur; quod non competit punctis. Them. 6. ph. 84. & 85.

Pūctus qui est indiuisibilis & nō existens in moto, qd mutat locū per

De litera Q.

Qui quærit rationes vt destruat illd quod apparet sensui est debilis discretionis.8.ph.tex.com.22.

Qui negat subiectum alicuius artis artifex illius artis non habet viam neq; sermonem cum eo, cũ nõ habeat principia ꝑ quæ loquatur cũ eo, quia negat principia ex quibus fundantur contradictiones negationis subiecti.8.ph.com.22

Quod est per accidens non est necessarium neq; semp,& tale põt non esse.8.ph.tex.com.36.

Quæcunq; præter naturam sunt citissime corrũpuntur 1. cœli. text. com.15.

Quod innatum est inueniri in tpe non põt esse sine tpe, & quod non est innatum inueniri in tpe nõ inuenitur in tpe,& non habet prius, & posterius nisi in esse, sicut est de lineis cum figuris,& magis hoc est in rebus abstractis.1.cœli.cõ.106. vbi patet in rebus æternis esse prioritatem sm naturam.vide in 2.ca. de substantia orbis.

Quod esse potest & non esse determinatum est esse plurimũ, & eius quod est esse & eius quod non. 1. cœli.tex.com.118.& habet locũ in omnibus prædictis, vt ibi dicitur.

Quicquid essentialr cõpetit vni indiuiduo eiusdẽ spẽi cõpetit oĩbus. 2.cęli.t.c.59.ibi.n.Arist arguit ꝙ si luna est sphericæ figuræ omnia astra sunt spherica.

Quod impossibile est vt sit impassibile est vt incipiat esse.4.cœli. tex. com.33.idem 6. physic.tex.commen.92.

Quod dr̃ de aliquo diuisim non sequitur vt semper dicatur de eo cõ iunctim.1.de gene.& cor.t.c.9.

Quæcunq; eandem materiã nõ habent faciunt impossibilia entia vt medicantia.1.de gene.& corrupt. tex.com.53.& 87.

Quæcunq; non in materia hñt formam hæc impassibilia sunt actiuorum: q̃cũq; aũt in mã, passiua. 1. de generat.& corruptio.tex. commen.53.

Quorum incorruptibilis est substãtia mota eadẽ numero redire possunt, quorũ aũt corruptibilis solũ specie nõ numero ex fine. 2.de gene.& corrup.

Quod inuenitur in aliquo accñtalr oportet vt inueniatur in alio eẽntialr.2.de ani.c.133.idẽ.4. ph. cõ. 43.& 1.cęli. com.14.

Quidditas non dr̃ vniuoce neq; equiuoce de abstractis & de generabilibus.3.de ani.com.36.

Quæ verè possunt facere eorũ opus, verè sunt vnumquodq;, puta oculus si videt: qui autem non potest viderę, æquiuocè, puta mortuus aut lapideus.4.metheo.t.c.54.

Qui dubitat & admirat ignorare vr̃ ex prohe.meta.

Quod inuenitur accidẽtaliter raro inuenitur.1.meta.com.8.idem 2. phy.com.48.

Quæ præcognoscimus impossibile est vt addiscamus.1. metaph. tex. com.47.

Quod ante est cõmunius est eo qđ posterius est.2.metaph.tex. commen.10.

Quidditas in substantijs est simpliciter, sed in accidentib' est sm quid 7.meta.tex.com.15.

Quidditates rerum non sunt existẽtes nisi per esse rerum habentium quidditates.7.meta.t.c. 20. sic intelligas dcm Philosophi I pdicamẽtis, vbi asserit dstructis primis substan-

stantijs impossibile est aliquid alio rum remanere. Nam licet rei quid ditas præcedat quo ad intellectum ipsum singulare quo ad existentiã tñ sequitur. hoc bene notauit Cõ. 12. diuinorum c. 27. authoritate Alex. sic n. melius dr̃ q̃nam vt Boe tio visum est, qui in prædicamen- tis istã ꝑpõnis difficultatẽ q̃uo in diuiduæ substantiæ primæ substã tiæ esse põt, q̃nquidem illud est na tura prius quo sublato reliqua au- feruntur, posterioribus vero subla tis priora non auferuntur, soluit di cens, non oẽm naturã in vno salua ri indiuiduo, sed in oĩbus singulis. Sed hoc non obstat, quia tunc ista rõne non posset prima & secunda substantia in rebus æternis reperi- ri in quibus tota natura in vno sal uatur supposito. vt patet 1. cœli & mundi, in com. 4. & 98. vbi scribit Com. ꝙ multitudo indiuiduorũ contingit pp diminutionẽ, & ideo natura non fuit contenta esse vni⁹, tñ, & ita ẽt scribit 2. de ani. tex. cõ. 34. & in 2. de gene. & corrupt. tex. com. 59. cõsequens aũt falsum est, & contra Philosophum in 1. cœli. t. com. 92. vbi dr̃ ꝙ alterũ est hoc cę lum & cœlum simpl̃r. 2. aũt Boe tij solo magis vr̃ apparens, inquit enim ꝙ quia in prædicamentis agi tur de significatione vocabulorũ, & quia q̃ sensibus ꝓxima sunt, ea ẽt ꝓxime vocabulis nũcupanda iu dicamus, qui enim primus homi- nem dixit non illum qui ex singu lis hominibus conficitur concipit animo, sed quendam singularem atq; indiuiduum cui hominis no- mẽ imponeret, & ideo sublatis sin- gulis hominibus homo non rema net. Sed nec ista secunda eius solu tio satisfacere videtur, tũ quia tra- hit secum arduam q̃õnem depri- mo cognito. Null⁹ enim imponit nomen rei quam ignorat, vt dicit̃ septimæ primæ philosophiæ. tex. com. 54. & in quarto ẽt in tex. cõ. 10. si igitur primum cognitum ab intellectu esset singulare tunc sine dubio responsio illa vera esset. sed illud est dubium & forte falsum in via Peripatheticorum apud quos fuit maxima altercatio an ab intel lectu cognosci possit, & qs sit mo- dus quo cognoscitur nedũ vt esset primum cognitum, sicut declarat Commen. 3. de ani. com. 36. autho ritate Auẽpacis, vbi dicit ꝙ quiddi tas intellecti non est quidditas sin gularis, neq; spiritualis, neq; corpo ralis cum sit declaratum ꝙ indiui- duum non est intellectũ. Amplius si primus impositor imposuit hoc nomen hõ alicui homini singula- ri inquantum singulare illud, & non sub rõne aliqua cõi, tunc inæ- uitabiliter sequitur quòd illud no men non esset nomen appellatiuũ sed nomen proprium. Et confir matur authoritate Auerro. 2. de a- nima, commen. 65. vbi format in simili consimilem consequentiam dicit enim quòd si sensus patere- tur ab aliquo indiuiduo secundũ, quòd est illud indiduum, tunc nõ pateretur ab alio indiuiduo, & be- ne dixit. nam vt scribit Aristote. in calce secundi posterio. analiticoꝝ licet id quod sentitur sit singulare sensus, tamen est vniuersalis. Con cludamus igitur cum Alexandro & Auerroe. in loco prærallegato quòd licet singularia inesse præce- dant vniuersalia, tamen vniuersa lia in intellectu præcedunt singu-

 laria,

laria, vt habetur in com. 27. duodecimi primæ philosophiæ. & idē Commen 7. meta. com. 20. dicit ꝙ quidditates rerum non sunt existētes nisi per esse rerum habentium quidditates. i. non existunt nisi ad existentiam singularium, & sic vniuersalia sunt posteriorum: actus enim & generationes, & motus omnes singulariū primo sunt. ex prohemio primæ philosophiæ vide etiam pulchre Alexandrum in 1. lib naturalium quæstionum. q. 11. vbi quærit, quō sit intelligendum dictum philosophi. 1. de aīa. tex. com. 8. animal vniuersale, aut nihil est, aut posterius est.

Quæcunq; a casu quorum materia potest a seipsa moueri hoc motu quo sperma mouet eadē fieri possunt, quoruncunq; vero nō ea impossibilia sunt aliter fieri quàm ex seipsis. 7. meta. t. cō. 31.

Quidditates naturalium non possunt intelligi sine sensu & motu, sicut quidditates mathematicorum. 7. meta. tex. com. 39. &. 37. vbi intelligas ꝙ non possunt diffiniri sicut glosaui ex mente Them. hīc, & 6. primæ philosophiæ. tex. com. 2. &. 1. de ani tex. com. 16. in contra dictionibus nuper æditis.

Quidditates naturales differunt à quidditatibus mathematicorum. ibidem tex. com. 39. quia possunt intelligi sine materia sensibili.

Quidditas rei descriptione logica, describit̄ sic, ꝙ est illa quā significat diffinitio, & ēt alia descriptione logica, & ē, q̄ dat̄ in r̄nsione ad quęstionem factam per quid, aut quare. 7. meta. com. 59.

Quidditas & essentia sunt idem in non habentibus materiam, neque intellectualem, neque sensibilem. 8. Meta. tex. cō. vlti. idem. 3. de anī ma. tex. com. 59.

Quod impossibile est factum esse, impossibile est aut, esse aut futurū esse. 9. meta. te cō. 6.

Quoruncunq; aliquid alterum est, quod fit pręter vsum horum act⁹ in facto est, vt ędificatio in ædificato, & vniuersaliter motus in mobili, quotuncunq; vero non est aliquod aliud opus præter actionem, in ipsis existit actio, vt visio in vidente, & speculatio in speculante. 9. Meta. tex. com. 16. Inde elicitur actionem esse duplicem immanentem. v3 & transeuntem.

Quæcunq; sunt præter primam materiam, & vltimam formam, sunt materiæ compositæ & formæ cōpositæ. 1. phy. cō. 1. licet varijs modis interpretet̄ illa authoritas. Mihi tamen occurrit vnus modus exponendi multum subtilis, vt per materiam primam intelligamus primam in compositione, & per vltimam formam etiam vltimam in com pōne & non vltimā in resolone, ut exposuit Burle⁹, licet expō illa bona sit. & tunc dico ꝙ in cōpositis ex plurib⁹ causis intrinsecis ꝓpinquis & remotis sola prima mā ē mā simplex. quæ. v3. h3. rōnē materiæ & non formæ, & sola ultima forma q̄ est in cōpōne, & est causa propinqua compositi habet rationem formæ substantialis dantis esse, quia vnum compositum substātiale habere nisi vnam formā substantialem est impossibile. 1. ca. de substantia orbis, quia vnius rei est vnum esse, formæ autem mediæ dicūtur materiæ compositæ & formę compositæ, qa respectu ꝓcedētium

tium comparantur vt formę, respectu postremæ vt materię. & ideo licet in mixto sint formę elementariæ vltra formam mixtionis, q̃ est forma superaddita ipsis, tñ illæ gerũt vicem materiæ respectu eius, & sic sp vnius rei est vna forma substantialis, & vnũ esse. & hoc est qđ dixit lucidissimus Them. in 3. de anima cap. 17. ꝙ sane ordo & ꝓcessus hic est vt respectu inferiorum superioribus vice formaꝝ vtatur, respectu superiorum inferioribus loco materiæ. non habet igitur simplicem rõnem & respectum materię, & formę nisi extrema. s. prima materia, quę fm se ē denudata ab omni forma, & vltima forma quæ non habet vlteriorem respectu cuius materia effici queat, sed illa quæ sunt in medio habent compõnē extremorum vel fm esse, vel saltem fm denominationē, sp. n. respectus imperfectionis ad pfectius, est respectus materiæ ad formã, aut instrumenti ad agens, vt dicitur 3. de anima ab Auerroe, cõ. 36.

Quidditates naturales non pñt intelligi sine motu, & sensu, sicut quidditates entium mathematicorum. Com. 7. meta. cõ. 39. Sed tunc ē difficultas ꝙ mot' erit de qdditatiuo conceptu quidditatum naturaliũ, quod vr absurdum cũ motus sit accidens, & posterius ipsa quidditate. soluiē, intelligitur vt dixi in theorematibus, quia nõ possunt abstrahi a principio motus quod est natura. vnde ista est ratio formalis a priori omnium q̃ in cõscientia naturali considerantur. Arist. enim 2. phy. tex. cõ. 73. eijcit a consideratione quidditatiua primum motorem, quia non habet in se principium motus & quietis & in primo de partibus animaliũ. cap. 1. dicit, non oẽm animã quidditatiue considerari a naturali, quia non omnis anima est natura. Sed tunc insurgit maxima difficultas, quia cũ quidditates rerum naturaliũ sint substantiæ, & per consequens absoluta entia, videntur a naturali non considerari quidditatiue in ꝓpria forma, quia si omnis talis quidditas includit naturam, & apparet natura vel formaliter vel cõsecutiue, sequitur oẽm considerationem q̃ habet naturalis esse respectiua, & tandem tales quidditates in particulari cognoscentur a diuino, qđ est cõtra Philosophum. 11. primæ philosophiæ. cap. 5. & in prohemio metaphysicę, vbi hr ꝙ sapientis est omnia cognoscere vt cõtingit, soluitur loquendo de cognitione qdditatiua & distincta in particulari cognoscuntur a naturali. & concedo ꝙ in tali consideratione naturalis non habet vt naturalis cognitionem absolutam, sed respectiuã. sed si quam habet absolutam habet a diuino, sed non inquantũ naturalis est. nã ꝙ homo sit subã aut ens a diuino habet, sed alia prædicata naturalia omnia includunt naturã quæ est principium motus. & si cõsideras etiam accidentia isto modo cũ respectu, considerantur a naturali, quia aut sunt ĩterminata, aut terminata, & oĩa consistunt in respectu quodam ad formam & ad materiam sensibilē, vt patet intuenti. Sed dices, nonne prior est ignis q̃ sit principiũ motus? quia licet ignis sit ignis per formã suã, q̃ ē natura, & talis natura est motus principiũ. Tunc q̃ro, cõsiderare possum p intelle-

tellectum absolutum non considerando respectū. igitur possum considerare ignem in illo priori ĩ quo est ignis, non cōsiderando illū respectū. Et tunc q̄ro ista consideratio a quo artifice hr̄ aut a nāli, si sic igit̃ naturalis abstrahit a natura aut a diuino, si sic igit̃ diuinus cōsiderat qdditates reꝝ in particulari. hoc argumentū est satis laboriosū. & Scotus & discipul' eius Antoni' Andrea in.q.9 1.meta. non bñ soluunt istud argumentū, quia licet verū sit ꝙ ignis cum illo ꝙ appropriat illum ad naturalē. tñ tale appropriāns non est nisi natura, quia sicut qdditas artificiati consistit in arte, sic qdditas naturati consistit in natura. 2.phy.c.13.& cō.3.& 6. meta.cō. 2. sed rō naturę est ratio entis includentis respectū, vt patet. Quare dicendū puto ad hoc argumentum cū aureo quodā dicto Alexandri afrodisei summi Peripathetici qui in principio libri prioꝝ d. ꝙ ĩ plerisq; naturalis vtit̃ mathematica abstractione, sicut qñ fm rōnem concipit & abstrahit formā a materia: dicit.n Arist.2.ph t.c.12. diffiniens nām q̄ est forma quod ē ens non sepabile nisi fm rōnē patet aūt ꝙ hoc non est fm rōnē & modū definiendi naturalis, quia vt dicit Cō. formæ naturales nō pñt diffiniri fm se sine materia. in primo de aīa, cō.16. & est sniā Philosophi in 2.phy. versus finē, vbi habet ꝙ ĩ diffōnibus naturalium reꝝ debet poni materia vel expresse, vel consecutiue. immo in 6. primæ philosophiæ t.c.2. Arist. ponens distinctionem inter sciās speculatiuas. d. naturalem diffinire p materiā sensibilem. Et ideo sic dico in casu ꝙ naturalis vtēs mathematica abstractione pōt in illo priori abstrahere hunc ignē inquantū ignis est, non considerando ipsum vt sua igneitas est motus principiū, sed in rōne igneitatis, & licet igneitas includat naturalitatē, hoc tñ non est inquantum igneitas, sed est ꝯñs ipsam, quia prius natura ignis est ignis q̄ sit motus principiū. Et nota bene hoc, quia nullus ante nos in via latinoꝝ potuit pertingere ad istud. Mathematica igitur abstractione cōsiderari pōt nō naturali, vnde igneitas naturaliter quidditatiue includit naturā. i. dū qdditatiue diffinit̃. vnde nō oīs abstractio est in naturali philosophia natura lis fm Alexan. & viros Peripatheti. antiquos.

Quando maior ꝓpositio conuertit̃ vr̄ possumus arguere ex duabus affirmatiuis in 2. figura. 2. phy. cō. 23.4.ph.33 & 42.& 2.cœli. cō.23.

Qñ aliquid agit aliquam actionem ita agit illam, sicut aptum natū est agere illam. 2.ph.tex. com. 78.

Quando sunt duæ partes, quaꝝ vna est in altera & fuerint partes vnius totius, & totū nominatur a nomine partis, posse est vt illud totū disponatur per illam dispositionem. 4.ph.com.24 & 25.

Qñ maior ꝓpō ꝯuertit̃ ꝯclusio pōt esse vl̄is in figura tertia, quia tunc pōt reduci ad figurā primā. Cō. 4. phy. cō.42. ratio est, quia figura tertia descendit a prima p cōuersionē minoris, vt patet in 1. priorū trac. 1. de gñatione syllogismorū. vnde quemadmodū maiore existēte vl̄i affirmatiua in terminis cōuertibilibus pōt sequi ex duabus affirmatiuis conclusio in 2. figura, quia pōt reduci

reduci ad figuram primam per cõuersionẽ maioris in terminis, quia figura secunda descendet a prima per maioris conuersionem, ita dic in hoc casu.

Quando quantitatibus proportionalibus additur eadem quantitas, illę quantitates non remanent proportionales. 4. physi. cõ. 71.

Quãdoq; significat id quod est raro, & quod est per accidens. 4. phy. cõ. 112. Ratio aũt huius est, quia quę per se sunt, sunt de omni, & per consequens sunt semp, & non qñq; sic, & quandoq; non, vt dr in 1. posteriorum analiticorum.

Quando vna & eadem res fit a duabus, oportet q fiat per eãdem cãm cõem, est ꝓpositio equiuoca, quia potest duobus modis intelligi. vno modo q illa res proueniat a duab' in eodem genere causæ sm speciẽ, vt scãnum factũ a Platone & a Socrate habentibus eandem artẽ. alio modo q illa causa sit cõis sm gen' inquantum causa est, sed differunt in specie, illæ causalitates, vt calceus factus ab artifice habente illam artem, & a coriario præstante materiam calcei, puta corium, sed vnus concurrit vt agẽs, alter quia mãm præstat. Auer. cõtra. Gal. in 1. de generatione anim. cap. 1. vbi ponitur improbatio antiquorũ de semine.

Quanto magis augumentatur quantitas corporis tanto magis augumẽtatur potentia eius, & est propositio manifesta per se. 3. phy. cõ. 42.

Quantitas non est de potentiis actiuis. 4. phy. cõ. 84.

Quantitas cúrua est contraria quantitati rectæ. quinto physico. commento 44. quod quomodo sit intelligendum. Vide primo physic. commen 41.

Quãtitates eiusdem speciei sunt sibi inuicem ęquales, videlicet, rectę tãtum aut curuæ tñ, cum istæ sibi superponantur. 7. phy. cõ. 29.

Quantitas subiecti si diuersa fuerit diuersabitur passio necessario. 7. phy. com. 33.

Quãtitas ęquiuoce dr de superficie, linea, & numero. 1. meta. cõ. 46. Ex quo vr q quantitati discretæ & cõtinnę non sit aliquid cõmune vniuocũ. vide idẽ in cõmento magno 1. poste. cõ. 73. & 83. vide in cõtradictionibus nuper ęditis.

Galenus in primo de differentijs morborum inquit, q quanti aliud discretum quod proprie quantum appellatur, aliud vero continuum, quod Græci pelicon appellãt, & nõ dicit q sunt species, vt cõiter trãslatores transtulerunt locũ istum.

Quantum aliud per se, aliud per accidens. 5. meta. tex. cõm. 18. & est in capitulo de quanto.

Quãta per se, alia sunt passiones, alia sunt sm substantiam. ibidem.

Quanta per accidens sunt duob' modis. ibidem.

Quantitatis descriptio ponič. 5. metaphy. tex. cõ. 18.

Quantitas discreta diuiditur in vnitates quæ sunt naturaliter indiuisibiles, sed quantitas cõtra diuidiť in vnitates quæ recipiunt diuisionem 5. meta. cõ. 18.

Quantitatis species famosę solũ sunt enumeratæ ab Aristotel. in prædicamentis. Cõmentator. 5. metaph. cõmen. 18.

Quantitas non est substantia, sed magis cui hæc insunt septimo metaphysi text. cõmen 8. Ex quo patet error noialium, & (vt inquit Alexan

Contra nominales.

Alexander) fuit commentum stoi corum.

Quantitas in eo ꝙ quantitas cognoscitur vno aut numero. 10. meta. tex.com 2.

Quantitatis habẽtis situm & carẽtis situ diuersum est iudicium. ex quãtitate.n.carente situ, non est impossibile imaginari processum in infinitum, sicut in habente sitũ. ex lib. destr.disputa.prima, in solone. 16. dubij. vide in concordantijs nuper ędìtis.

Quantitates corporum si ꝑmutarẽtur etiam permutarentur actiones corporum ex lib. destruct. dispu. 2. in solo. 5. dubij.

Quantitas dicitur de omni eo quod mensuratur sua parte, vt notificaui in libro prædicamentorũ. Auer. in paraphrasi metaph. tracta. 1. capi. de accidente.

Quantitatis alia est per se, alia per accidens. ibidem.

Quantitatis ꝑ se alia per se primo, alia ratione alterius, vt magnitudo mensura, & numerus sunt quantitates per se primo, sed tẽpus, & motus sunt quantitates per se non primo, sed ratione alterius, quia tempus est quantum ratione motus, & motus ratione magnitudinis. ibidẽ vide ẽt pro hoc in 5. meta com. 18 & tex. & sic sedabis contradictionẽ quando Arist. d motum & tẽpus esse quanta per accidens, vt ly, per accidens, distinguitur contra per se primo, & non contra per accidens purum.

Qualitates propriæ quæ sunt in substantijs simplicibus non sunt substantiæ, sed assimilantur substantijs, quia in simplicibus sunt ꝓpinquiores substantijs, & in alijs com positis sunt remotiores. 5. ph. c. 10. pro quo vide ẽt octauo meta. cõ. 5. quomodo aũt in simplicibus sũt proximiores substantiæ. vide quarto cœli. com. 40.

Qualitatum attributarum alteratio ni, aliæ primæ, aliæ, secundæ & sũt quæ fiunt ex primis. 7. physic. tex. com. 11.

Qualitates sunt primæ humiditas & siccitas & his coniuges, circa corpora quidem diuiduę non vñr, sed circa materiam. The. 1. de aĩa cõ. 12. super tex. 26. vide qũo sit intelligẽdum, primo de generatione & corruptione. tex. com. 6.

Qualitates in olfatib' manifestę sũt, sed tñ contraria existentia in eis latent. 7. phy. com. 14. & 2. de anima com. 92.

Qualitates plures transmutabiles videntur non recipere neq; magis, neque minus. 8. phy. com. 24. vide in concordantijs.

Qualitatũ prima gña sunt sine alteratione; vt genus quod est animati inquantum animatum, & genus quod dr̃ potentia naturalis, & gen' quod est in quantitate in eo quòd quantitas. 1. cœli. com. 21. Vbi aduerte ꝙ primum genus seu species qualitatis. v ʒ. habitus & dispositio dr̃ esse animati inquantum animatum, quia pro maiori parte qualitates primæ speciei reperiuntur in animatis, vt sunt virtutes, & vitia, & scientiæ. & ita ẽt dicit Cõ. in prædicamentis. quarta vero spẽs qualitatis dr̃ esse in quantitate in eo ꝙ quantitas, quia illæ qualitates sunt fundatæ in quãtitate, vt. d. Sĩplici', ẽt & Boetius super prędicamentis.

Nota quare prima spẽs qualitatis dr̃ esse aĩati inquantũ aĩatum.

Qualitas est diuisibilis per accidens 3. cœli. tex. com, 7. idem 5. ph. tex. com.

com. 18. & 6. phy. com. 35.

Qualis est habitudo materiæ ad materiam, talis est formæ ad formam & compositi ad compositum. Cōmentator in paraphrasi quarti de cœlo, summa. 3. cap. 4.

Quale multimodis dicitur. 5. meta. tex. com. 19.

Quale quādo quod interrogatur per ipsum fuerit de spēbus existimat significare substantiam, & dum interrogatur de indiuiduis significat prædicamentum quod dicitur quale, quod monstratur in diuidentibus. 7. meta. tex com. 14.

Qualitates fundatæ in quātitate sūt differentiæ substantiales quātitatū sunt, n de suis substantijs, sicut formæ substantiales de substantijs. 5. meta. com. 19.

Qualitates per quas differunt corpora in suis substantijs, & quātitates non pertinent motui. Com. 5. meta. com. 19. vide in 7. ph. tex. com. 18. 19. & 20. ad quas qualitates est per se motus & in quibus non est. vide etiam quinto ph. tex. com. 10. & 4. phy. 84.

Qualitatum quædam pertinēt motui, & quædam non 5. metaphy. cōmen. 19.

Qualitates secūdæ speciei consequūtur qualitates substātiales, & inquātum sunt potentiæ numerauit eas Arist. inter potentias, & inquantū sunt præparationes. 5. meta. c. 19.

Qualitates passiuæ habent plus pati quàm agere, & qualitates actiuæ habent plus agere quàm pati. 3. coli. cap. 31.

Qualitas generatur duobus modis, quoniam quandoque generatur a sibi simili, & quandoque sequitur formam mixtionis primarum qualitatum. Com. 7. met. c. 31. vbi nota quod sumpsit mixtionē pro cōplexione, quia mixtio proprie nō est qualitatū, sed corporum, vt patet in 1. de gene. & corrupt. tex. com. 83. non .n. omne. omni miscibile, sed oportet separabile existere vtrum mixtorū passionum aūt nulla separabilis, pp hoc Peripathetici proprie loquentes dicūt mixtionē esse corporum, cōplexionē vero qualitatū nam de ratione miscibilis est quod separari possit, & hoc nulli competit accidenti.

Mixtio in corporū.

Qualitatis prioritas est prioritas formæ 7. me. cō. 35.

Qualitas qnq; ponitur differentia ad circūloquendū differentiam substantialem. 7. meta. cō. 41. & 5. ph. com. 10. & 8. me. cō. 5. contra Alexan. & 8. ph. cō. 32. & 4. cœli. 6. & 26. commen.

Qualitates primæ nunquid sint formæ substantiales in elementis, requiratur in 8. primæ philosophiæ. cōtra Ale. in cō. 5. & in 5. ph. com. 10.

Qualitas in se in respectu alterius nō est substantia. 8. me. c. 5. intelligitur his quæ vniuoce dicuntur, nam fallit in his quæ dicuntur æquiuoce: scia. n. in nobis est qualitas, vt patet in 7. ph. tex. c. 20. & in prædicamentis in cap. de quantitate æquiuoce dicitur de scientia Dei, & tamen in deo est substantia, nā scientia & de scietia nostra. 12. me. t. c. 51. quia scientia Dei est causa rerum, & scientia nostra causatur a rebus.

Qualitates quæ pōt esse & non esse in corporibus cœlestibus, sunt aliæ ab illis qualitatibus, quibus attribuitur alteratio, & illuminatio lunæ, & obscuritas, & similia. 9. me. commen. 17. & 1. cœli. commen. 21. & 2. capite de substantia orbis.

Qualitates primæ sunt initia elementorum,

Nota re speciem ... (margin, partially cut)

torum,& sunt causę mortis & vitæ iuuentutis,& senectutis, somni, & vigiliæ, & omnis transmutationis passiue.ex.2.de partibus aīali ū.ca. 2. idem in secundo de generatione & corru tex.com.7.

Qualitates primæ dicuntur absolutæ & in respectu.2.de partibus animalium.cap.2.

Qualitates primæ absolutæ simplicibus attribuuntur. ibidem.Commen.in cap.de carne.

Qualitates primæ in respectu dupl͞r dicuntur.ibid.

Quamuis sit magis famosum ire in n͞alibus a posterioribus ad priora, tamen aliqñ itur a præcedentibus ad posteriora, primo de ani. com. 1 r.consimile 6.physic. com. 12.& 15.& 8.phy.cō 53. vbi patet manifeste dari regressum.

Quatuor primis qualitatibus attribuitur omnis transmutatio substātialis,& non quantitati neq; qualitati, puta grauitati, aut leuitati, aut albedini, vel nigredini, vt declaratum est in lib.de generatio. & corrup.Commen.in com.libri de cau sa longitudinis & breuita. vitæ.vide in 2.de gene.& corrup. tex. cō. 7.& infra.

Quartus metaphysicę diuiditur in duas partes.in prima determinant res logicæ, quæ appropriantur illi sciæ, vt determinare quod est subm & quæ sunt accidentia & cāæ eius. In secunda disputatur contra Sophistas negantes principia prima, & ipsum scire destruentes, quia ad dominum istius artis pertinet destruere contra istos, vide pro primo mēbro qūo logica est duplex. 2.metaph. com.15.& primo phy. com.35.& 2.phy.com.16. Quantum autem ad fm animaduerte de mente Aristo.& Commenta. ꝙ ad diuinum spectat disputare contra negantes scire esse.hoc elicitur etiā ex 3.cœli.commen.4.contra latinos expositores volentes Aristo.in principio lib. posteriorum disputare cōtra negātes scire esse, aut scire fieri de nouo.

Quęstio facta p quare quatuor modis esse pōtest.2. physic. tex. commen. 68.

Quęstio de mundo vtrum sit vnus vel plures est nobilior & difficilior quæstione vtrum sit finitus aut infinitus.1.cœli.c.76.

Quęrere de rebus arduis potest contingere ꝑpter quatuor causas, aut propter īuerecūdiam, aut propter errorem contingentem opinando ꝙ omnia sint comprehensibilia & nota certe, aut pp ignorantiam difficultatum, aut propter sciendi desiderium, & iste modus est laudabilis.2.cęli. comment. 34. vide in concordantijs.

Quæstionum proportio ad animā est similis proportioni ligamenti ad membra 3.metaphy.commento primo.

Quęstiones vniuscuiusq; scientiæ primo sunt īspiciēdæ in vnaquaque scientia, tertio, metaphysi.tex. com.primi.

Quæstio de principijs ī naturali philosophia differt a q̄one de pricipiis in scientia diuina, quia illa in sciētia naturali perducit ad sciendum primam materiam & primū motorem & formas naturales, sed q̄stio in scientia diuina inducit ad sciendum primam formam oīum entium & vltimum finē.7. metap. c.5.idem ibidē,c. 9.& 3. metaph. com.

com.3.& in ꝓlogo primi phy.

Quærere quare ipsum est ipsum, nihil est quærere. 7. metaph. tex. cõ. 59. Inde colligitur ꝙ in qualibet quęstione est aliquid cõcessum, & aliquid dubium quod quæritur.

Quæstio, quandoq; quęrit causam in fieri, & quãdoq; causam in esse 7. meta. tex. com. 59.

Quęstio non fit in re simplici non composita. ibid. Com. & in t.c. 60.

Quærere in re simplici vt quia hõ est hõ, est nugatio. 7. meta. com. 59 idem 4. metaph. com. 3. vbi hr̃ ꝙ prædicatio eiusdem de seipso est nugatoria. vide in theorematibus in illo theoremate, substantia prima de nullo prædicatur.

Quæstio non est in simplicibus, sed in compositis. 7. primæ philosophię tex. c. 60. vbi dicit Com. ꝙ in simplicibus non est qõ neq; ꝑ qua re, neq; per quid, sed in talibus est alter modus qõnis.

Quęstione qualibet proposita valde bonum est audire rationes vtriusque partis, præcipue si partes sũt prudentes & famosæ. ex lib. destructio. dispu. 2. in solone. 2. dubij.

Quæstio si est quęrit de esse vero, ex lib. destruc disputatione 8. in solutione primi dubij.

Quærere quare quædam appropriantur in eodem genere quibusdam entibus est summa fatuitas. vnde non est petendum quare terra sit terra, aut ignis sit ignis. ex disputatione. 13. in solutione tertij dubij.

Qõnis translatio ad alias qõnes est opus Sophysticum ex dispu. 14. in solutione vlti. dubij.

Quiescens quiescit pp sĩlitudinẽ cõtinentis, & mouet̃ pp priuationem similitudinis inter ipsum & continens, & hoc est qñ mouet̃ in continente, vt sunt corpora simplicia q̃ mouentur motu recto. Cõ. 4. phy si. com. 43.

Quies quælibet in tẽpore est. 4. ph. tex. com. 118.

Quiescit non oẽ immobile, sed qđ aptum natũ moueri priuatur motu, ibidem ex 5. phy tex. com. 20. & 6. phy. tex. cõ. 30. & tex. cõ. 67.

Quies vere & transumptiue summi potest. 4. ph. com. 118.

Quies non cõtrariat̃ verè motui, sed priuatiue. 5. ph com. 61.

Quies & motus pñt cõiũgi in diuersis partib' eiusdẽ moti, sed duo motus ꝯtrarij nequaquã. 5. ph. cõ. 62.

Quies coniuncta motui in diuersis partibus est in potentia non actu. ibidem.

Quiescẽs nõ dr̃ nisi qñ sm suã nãm, & locũ, & tp̃s fuerit innatũ moueri & nõ mouet̃. 6. ph. c. & t. 30. idem infra. 67. 72. & 75. cõ. idẽ 4. ph. cõ. 118. & 5. phy. tex. com. 20.

Quietẽ tũc intelligit aĩa qñ intellexerit idẽ corpus in eodẽ statu saltẽ in duobus instantibus. Cõ. 6. ph. c. 73. & 4. physi. 100. & 106. consimile de tempore.

Quies aĩalis perfectissima q̃ fit post motũ est quies in somno & ex perfectio ab eo est pfectissimus mot' qui fit post quietem pfectam. 8. phy. com. 20.

Quies polorũ est geometricè nõ vere. 2. cœli. com. 14. & ibi vide quõ & qualiter, &c.

Quiescens accidẽtalr̃ non est nisi pp quiescens essentialiter. 2. cœli. cõ. 14. & 1. cœli. com. 14.

Quies aũt & grauitas dñr ꝑ priuatione leuitatis & motus. 2. cęli. t. c. 18.

Quies

De litera. R.

Raritas,& densitas omniũ passionũ principiũ est,& graue, nanq; & leue,& molle, & durũ, & calidum, & frigidum densitates vñr, & raritates esse quædam. 8.phy. tex.cõ.55. vide in concordantiis.

Raritas & densitas quæ sunt in corporibus cœlestibus ęquiuoce dicũtur cum illis, quæ inueniuntur in elementis 2.cœli.com.42. idem in 2.cap.de substan.orbis.

Rarum & densum sunt de situ. primo meta.com.15.

Rarũ & densum ſm Aristot. sunt in pdicamento qualitatis,& nõ quantitatis,licet antiqui oppositũ senserint. & ideo diffinitio illa, rarũ est cuius nõ sunt partes cõpactæ: densum vero cui' partes sunt cõpactæ, sunt ex mente antiquorũ. tales descriptiones Auer. sententia in paraphrasi tertii de cęlo,summa.3. parte.2.in contradictione. 2. vide etiã 7.physi.com.15. vbi expresse dicit, q raritas & densitas sunt rerũ qualitates insequentes calidum & frigidum,consimile. 4. physic. commen.84.& 85.

Raritatem, & densitatẽ ponere sub substantia impossibile est, & cum hoc ponere grauitatem,& leuitatẽ sub accidente 4.cęli.com.20.

Rarum graue esse põt, vitrum.n. rarum est,& graue,sicut aliquod densum põt esse leue,vt nubes. 2.de generatione & corruptio. cõ.15. idẽ 3.cęli. com.10 vide etiam de hoc Themist.4.phy.super.85.

Raritas & densitas non sunt qualitates actiuæ consequẽtes calorem, & frigus. 2. de generatione.com.15.

Raritas & dẽsitas sunt causa diaphaneitatis, & non diaphaneitatis, & dicuntur secundum prius & posterius in vtroque corpore. 2. cap. de substantia orbis.

Rationes quæ nõ ex propriis ducuntur principiis inanes sunt, & rerũ esse videntur cũ longe aberrent. ex 2. de generatione animalium,cap. 6.idem. 1.de anima.tex.com.11.

Rationi fides adhibenda est si quæ demonstrant conueniunt cũ his q̃ sensu percipiuntur rebus. Arist. 3. de generatione aĩal ca. 10.in fine. idem Cõm.8.phy.com.22.& 1. cęli.com.22.& 3.de anima.com.7.

Ratio aut est eorũ quę semper sunt, aut eorum quæ sunt frequenter. 2. physic.tex.com.55.

Rationes probantes naturam agere propter aliquid non sunt naturales,quia naturam agere propter aliquid est manifestum per se. 2.phy. com. 80. Ex quo patet nullum artificẽ specialem posse probare q̃ in scientia sunt per se nota.

Rationem quærere eorum quæ dignius habemus, quàm si rõnis indigeremus,est hominis male iudicantis quid est melius, & peius, & credibile,& non credibile,& principium,& non principium. 8.physi. tex.com.26.& cõsimile vide in 2. physi.tex.com.6.

Rationem quærere eorum quę sensu patent, infirmitas quædã est intellectus. 8.physi. tex. com.22. vbi Themistius inquit, perridiculum est, vbi sensus fidem facit rationem quærere,quædam adeo imbecillitas retusioq; animi est,non statim perspicere quid desiderent, & quid non desiderent rationem: habentur enim nõnulla quæ certiora illustrioraq; sunt, quàm rationem vllam expostulent.

Ratio falsa nullius est simpliciter ratio

tio.5. meta. tex.com. 34 & est in cap.de falso.

Ratio quælibet est falsa alterius, q̃ cuius est vera, vt quæ circuli falsa trigoni .ibidem.

Ratio cuiuslibet quæ est eius quod quid erat esse, est quidem, vt vna, est autem vt multę.ibidem.

Rationis partes ita se habent ad partes rei, sicut ratio tota ad totam rē. 7.meta.tex.com.33.

Rationale non diuiditur ab animatis.i.vegetabilibus, nisi per comprehensiones, & existimationes terminatas.4.met.com.17.

Rasis dixit se experientię multotiēs vidisse pleureticos, qui fuerunt flobothomati ante pharmatiā mortuos fuisse. & vide causam.7.colliget, cap.primo.

Receptio ē in corpore, & ideo omne quod est nudū ab oī mā nihil recipit.ex disp.12.in sol.3.dubii.

Receptio est potentia ad rem, & potentia ad aliquam rem est de gn̄e illius rei. Cōm, 5. phy.com.9.

Recipiens pura potentia est fm virtutem apud Philosophos, & si forte esset actus, esset per accidens: & receptum est actus, & si esset potentia esset per accidens. ex disputatione.7.in sol.3. dubij.

Recipiēs necessario ē corp⁹: receptiō .n.inuenit̄ in corpore vel in eo qd̄ ē in corpore: accidētia.n. nō denominantur a receptione, neq; superficies, neq; lineæ, neq; pūcta ibid.

Recipiens debet esse denudatum à natura recepti tā in receptione reali, q̃ in receptione spirituali. 2. de anima cō.67. & 3.de anima.cō.4. vide in theorematibus. & ista propositio intelligitur à nā illius spēi, nō à natura sui gn̄is & maxime recipientis moti, & maxime eius quod dictū est fm equocationē 3.de aīa.cō.4.

Recipere alquid est aliud à iudicare illud.2.de aīa.com.149. Inde patet error modernorum asserentiū speciem in sensu nō distingui realiter à sensatione. vide etiam cōtra istos lucidissimum Themist. 3. de anima, ca.55. vbi dicit in simili, ꝙ Socratis phantasma non est idem, ꝙ notio Socratis. nam phantasma Socra. nihil aliud est nisi vestigiū sensus, sed notio Socra. est animi actio & operatio in subito phantasmate, & sic a simili spēs sensibilis est vestigiū sensibilis in sensu, sed sensatio est operatio potentiæ sensitiuę in subta specie sensibili. Nā de similibus idē est iudiciū, idē tenet Themi.in 1.lib.de memoria & reminiscentia.cap.11. vbi dicit ꝙ imaginatio nō est ipsa spēi impressio in viscere primario.i.in corde, Imo est actus & administratio ei⁹ virtutis cui imprimitur, & quę habet vim coucipiendi visa. idem tenet Alexāder in paraphrasi de anima, in capitulo .de phantasia.

Recipiens formam & recipiens motū in elementis sunt duo fm prępa rationē, sed sunt vnū fm subiectū secus autem est in animalibus.4. cœli.commen.21.

Rectum videtur summi in distōne contrarioꝛū, q a recta linea est quā maxima distātia mensurari solet, mēsura aūt ē vnigenea mēsurato, & iō distātia q̃ inter duo cōtraria ē maxima est recta necessario, & huius rō est, quia talis linea recta est breuissima īter duo pūcta extrema ducta. 1.cœli Cōmēta.in paraphrasi in summa.6.& habetur ab codē 1.cœli. cōmen.29.

Re-

prædicamentum, vt pater, & filius. ibidem. & ideo subtiles appellauerũt istas relationes eẽ respectus intrinsecus aduenientes fortasse.

Relationis ꝑdicamẽtum est cãtum ab aĩa in ipsis entibus, & si nõ eẽt aĩa nõ esset relatio, si nõ esset aĩa nõ esset ꝓportio, siue cõparatio: & qñ in hmõi cõparatione concipit necesse est vnum subiectorũ eius concipi per cõceptũ alterius subiecti cũ habeat existentiã p illa duo subiecta. in paraphrasi met. trac. 3. vide in cõtradictionib⁹ nup editus.

Remora pisciculus quidã est saxis assiutus, in cibos non admittendus, nomen à remorandis nauibus adeptus, vtilis ad iudicioꝝ cãs, & à materia venefica, vt aliqui volũt. Arist. in. 2. de natura aĩal. cap. de serpentibus, & est in cap. 14. Inde collige verũ esse dictũ Hermetis trismegisti asserẽtis ꝙ si rerũ ꝓprietates nobis innotescerent, facere possemus quicqd per magicas ꝯficitur artes, vt allegat etiam Alber. cognomento magnus in. 2. mineraliũ, cap. 2. & Conciliator in dña qua quærit vtrum piscis inueniri possit: mirabile enim in natura hoc est pisciculum nauim posse remorari.

Remissio non semper fit per admixtionem cõtrarij, vt Alexander asseruit in multis locis. 2. cęli. cõ. 15.

Remissius & intensius candidũ temperatione cõtrariorum permixtio neq; coalescit: in quo. n. plus est cãdoris in eo nigritię minus hr, & qđ parcius cãdidum ẽ amplius nigroris est particeps. Themist. 5. physi. sup tex. 19 & est sñia Arist. ibid. & Cõm. quicquid dixerit Burleus.

Remotum videtur moueri, causa ẽ, quia locus formæ rei non figitur apud diuersitatem motus oculi, & ideo homo cum videt aliquid constringendo oculum subtus videbit illud in loco alio ĩ quo prius videbat illud, & similiter etiam propter remotionem spatij. 2. cęli, cõmen. 48. & habetur in textu.

Remotio in sole nõ est causa diuersificationis in sole, quantum ad visum, sed causa eius est debilitas visus, aut propter fortitudinem luminis solis. ex. 2. cęli. cõm. 48.

Remotio duarum naturarum ab inuicem in sudstãtia est sicut remotio earum in loco, vt in elemẽtis vilius eorum est terra, & nobilius est ignis, & nõ solum elñta succedunt sibi in hoc, verũ etiã, & corpora cęlestia. vnde Arist. d. in lib. de aĩalibus, ꝙ luna est de natura terræ. 1. cęli. tex. com. 16.

Rememoratio fit in nobis p tres virtutes. s. imaginatiuã, cogitatiuã, & rememoratiuã: quarũ esse declarãdũ est ĩ lib. de sen. & sen. & istę tres virtutes in hoĩe sunt ad representãdam formã rei imaginatæ qñ sensus fuerit absens. 3. de aĩa. cõ. 20.

Rememoratio est reuersio in pñti intentionis cõprehensę in ꝑterito, inuestigatio aũt istius intentionis per rememorationem est inquisitio istius intẽtionis p voluntatẽ, & facere eã presentari post absentiã. & ideo visum est, ꝙ inuestigatio p rememorationẽ est ꝓpria hoĩ: memoratio aũt est in omnibus aĩalibus imaginantibus, ex commento super lib. de memoria & reminis.

Rememoratio differt à cõseruatione, quia ꝯseruatio est eius qđ semp fuit in aĩa postq̃ fuit cõprehẽsum: sed rememoratio ẽ eius quod fuit oblitum. & ideo rememoratio est conser-

conseruatio abscissa, & conseruatio est memoratio ꝯtinua. Ista igitur virtus ē vna in subiecto & duæ fm modum. si.n.cōprehensio eius fuerit cōtinua dr̄ conseruans, si diuisa dr̄ rememoratiua. ex cōmento libri de memoria in princ.

Rememoratio ē cognitio eius quod fuit cognitum, postq̄ cognitio eius fuit abscissa. ibidem.

Rememoratiua virtus est de virtutibus animæ comprehendentibus intentiones indiuiduas particulares: vniuersalis enim natura quantitatis, quā intellectus comprehendit non comprehenditur à virtute rememoratiua. ibidem.

Rememoratiuam virtutem in sua actione præcedunt duę virtutes sensus. v 3. & imaginatio. ibid.

Rememoratiua virtus, & imaginatiua sunt virtutes diuersæ, quia habent actiones diuersas. ibid.

Renes pinguedo magis ambit, q̄ reliqua viscera. & vide cām in. 3. de partibus animalium, cap. 9.

Ren dexter est minus pinguis sinistro. 3. de natura aīal. cap. 17. & vide causam. 3. de part. aīal. cap. 9.

Renes in nullo aīali squāmato, aut pēnato, aut corticato inueniuntur excepta testudine. 3. de parti. aīal. cap. 9. vbi aduerte illud locū habere de testudine marina, & terrestri, vt dixit Arist. ibid. cap. 8. Sed fallit in testudine lutaria nuncupata: talis enim ob mollitudinem tegminis & vesica, & renibus caret, sed marina & terrestris, & vesicam, & renes habent.

Renes hominis dum ægritudinibus infestantur difficilius curātur q̄ in cęteris animalibus. & vide causam in. 3. de partib. animal. cap. 9.

Renes aīalia quęlibet hn̄tia habent renem dextrum supiorem rene sinistro: qa motus īcipit à parte dextra. & ideo oīa membra q̄ sunt motus gratia, necessario vergunt ad superiorē partem: pars. n. dextra validior est sinistra: quapropter supercilium dextrū magis attollitur, q̄ sinistrū, & arcuatum magis q̄ sinistrū habet. ex. 3. de part. aīal. ca. 9. Vide etiā Galen. in. 5. de vtilitatę partic. cap. 6. vbi assignat alias cās, & ibiēt reddit causam quare renes nō sunt in ęquali situ, & quare nō est vnus sicut splen, & chistis fellis, & quare non fuit vnus magnus supplens vicem duorum.

Repletio quædā est quo ad vasa, & quędā quo ad virtutē. 4. coll. ca. 9. vbi dicitur, ꝙ quando sanguis peccat, sola quantitate dicitur repletio quo ad vasa, quando vero peccat qualitate dicit᷑ repletio quo ad virtutem. & ibi vide causam.

Repetitio eiusdē in scientia fieri debet, vt difficultates appareant & enodentur. Themist. 3. physi. 15. & Arist. in prędicamentis, in cap. de ad aliquid.

Repetitio ī rebus arduis fieri debet: talia. n. (vt docet Arist. in prędicamentis, in cap. dē ad aliquid iuxta finem.) nō possunt perfecte declarari, nisi sepius pertractata fuerint. ita ēt scribit lucidissimus Themist. in. 3. phy. in expōne tex. com. 15. vbi Arist. repetit motus diffinitionē sub aliis verbis, inquit. n. sed denuo illa eadem repetamus, nō modo iterum, sed ter & quater, & si libuerit etiā sepius, vt difficultates illas saltē frequēti tractatu facile assequamur. Nota tñ ꝙ repetitio in scientiis quandoq; fit ad rememo-

 ran-

randũ, vt melius imprimant, quæ docētur in artibus, sicut dicūt expositores in lib. priorū. vbi Arist. consueuit multotiēs facere epilogū, & hoc etiam cōtingit in scientijs demonstratiuis. dicit enim Cōm. 5. phy. com. 5. Mos est in sermonib' demonstratiuis innuere summam etiam. Quandoq; repetitio fit ĩ diuersis sciētijs fm diuersos modos, patet quando in metaphysica repetuntur demōstrationes adductę in sciētia nāli, sed altiori mō, nā hoc obseruat Arist. Cōm. 2. meta. cō. 6.

Res & ens differunt, quia qñq; dicit res de oĩ eo de quo dr̃ ens, & quandoq; dr̃ de cōiori. s. de omni re concepta in anima, siue extra aĩa3 sit, siue non, vt hircoceruus, chimera, ita q nomen rei transfert ad falsas propōnes qđ non facit nomen entis. ex paraphrasi Auer. cap. de re.

Res posteriores ex quibus nō sequitur de necessitate eē aliquod prius, nō possūnt summi, vt ratio siue signum ad probandum esse prioris. Auerro. in primo de gñatione animalium ca. primo, vbi ponitur improbatio antiquorum de semine: Ex quo patet demōstrationem signi esse ex conuertibilibus. &c.

Res multę sunt in ɔplexionibus sui calidiores quas in cōparatione humani corporis inuenimus frigidiores, & multę sunt in suis cōplexionibus frigidiores, q̃ dum cōparant corpori nostro sunt calidiores, vt vinū vetus, & mustū. 5. coll. c. 24.

Rerū quędam sunt in actu, & quædā habent potētiam admixtā cum actu. 3. phy. tex. cō. 3. & tex. cō. 57.

Rerum quarū substantię sunt similes contrarijs hñt substantias contrarias aliquo mō. 4. phy. com. 5.

Res nāles non sunt extra ordinem nisi raro sint extra ordinē cāliter. 8. phy. com. 15. & 2. phy. tex. c. 82.

Res nobilissima ꝓpriam suam pfectionē possidere solet absq; actione vlla & opere, quod vtiq; peculiare vr̃ esse attributum primę causę. Auer. in paraphrasi secundi de cęlo, summa. 3. q̃sito. 5. Ex quo videt q Deus gloriosus non mouet aliquē orbem fm Auer. vide in concordantijs.

Res diuersę fm formā, aut sūt cōpositę ex vna mā, vt corpa simplicia, aut ex diuersis materijs vt corpora cōposita ex elr̃tis. 5. cęli. com. 41.

Res sunt tribus modis, quędam semper sunt, quædam vero nunquam sunt, quędam vero quādoq; sunt, & quandoq; non. 2. de generatione. tex. com. 51.

Res quę nō intelliguntur nisi per similitudinem ad alterum notificari possunt per genera rethorica. 3. de anima, com. 6. & 14. & primo phy. com. 81. & 4. phy. com. 81. & 2. de anima, com. 149.

Res naturales sunt manifestiores, q̃ natura. 2. phy. com. 1. & 3.

Res quarum differētiæ sunt eadem, ipsę sunt eędem in illo modo, fm quem habent easdem differentias 3. de anima. com. 38.

Rex factæ quædam sunt indiuidua substantiarū, & quædam sunt indiuidua accidentiū. ex cōmen. libri de diuinatione fm quietem.

Res sensibilis habet duas formas spiritualem & corporalem, & est forma rei sensibilis, sed spiritualis est forma similis. ex commento libri de diuinatione.

Res quę sunt p apparentiā, sunt determinatæ sicut res nāles. 1. metheoro-

theororũ.cap. 2. de cometis Cõm.

Res quæ generantur ex quatuor elementis differunt ab elñtis,& differunt etiã maxime inter se ĩ quidditate & diffinitione. ver. g. caro ab osse. 1. meta. com. 12. idẽ. 1. de anima. 77. cõ. & 1. de generatione, & corruptione, tex. c. 84. & 2. de gñatione & corruptione. tex. cõ. 48.

Resistentia necessario est inter motorem,& rem motam, siue motio sit naturalis, siue ĩnaturalis. & ista resistentia communis est secundũ ꝙ alterum est agens, & alterũ est patiens. 7. phy. cõm. 35.

Resistentia in motu, aut est ex medio, aut ex mobili, aut ex vtroque. 4. phy. com. 71.

Respectuum numerus, qui demonstrant͛ per habere, sunt fm numerũ respectuum, qui demõstrantur per hanc ꝓpositionem, in, sed hæc ꝓpositio, in, dignius dicit͛ de respectu cõtenti ad cõtinens, & recepti ad recipiẽs, sed hoc verbũ, hr̃e, dignius dicit͛ de respectu continentis ad cõtentum. Cõmen. 5. met. c. 28.

Respectus verus ẽ particulariter, qa vniuersalia non habent esse extra aĩam. 12. primæ philosophiæ. cõ. 27. idem ibidem. com. 4. & 21. & 14. primo de anima. com. 8.

Responsio quę datur interrogationibus quę dñr ęquiuoce debet dari cũ distinctione. 7. met. com. 36. & est tex. Philosophi in primo cœli & mundi in tex. com. 110. vbi dicit͛ multipliciter. n. dictis,& si nulla differentia sit ad sermonem, necesse est intellectum cõfusum habere si qs diuiso multiplr̃ tãquam indiuiso vtatur, manifestum. n. fm quã nĩm ipsi accidit quod dictum est. idem primo elench. idẽ. 4 phy. com. 24. qui. n. qõnem multiplicẽ, vt vnam interrogat, aut male interrogat, aut captiose interrogat, vt testatur seuerinus Boetius in libro de interpretatione.

Rethoricæ rõnes & fides ex illis generata nõ sunt ꝓpter res in se, sed ꝑ aĩam humanam. 2. cœli. cõ. 34.

Rethoricus sermo est necessarius in istis reb᷒, ꝙ̃ sunt difficiles 3. de aĩa. com. 14. idem. 1. physi. com. 81. & 4. physic. com. 84.

Reubarbarum (vt dicit Gal. & medici) stringit ventrẽ. Sed nos videm᷒ ꝙ purgat,& est mirabilior alijs medicinis purgatiuis, quia frenum eius est cũ eo, quoniam nulla medicina purgatiuarũ est sine veneno in aliqua parte sui ista excepta. & ideo quia cõfortat oĩa mẽbra corporis dando ipsum pro purgatiuo possumus refrenare ꝑ ipsum medicinas. Auer. 5. coll. cap 42. vbi loqtur de Raued. i. de Reubarbaro, & est cautela in actu practico, ne medicinæ solutiuæ effrenitent, vt administrentur vna cum reubarbaro, quod diligentes & sapientes medici obseruant.

Reuolutiones motus ꝑteriti tpis priuatæ à Philosophis reputantur. Ex lib. destr. disp. 1. in sol. 6. dubij.

Ros est pluuia subtilis descẽdens in nocte. 1. methor. cap. 4.

Ros in cacumine montium altiorũ non descendit. ibidem.

Rotundo nihil est contrarium. primo phy. com. 41. consimile. 1. cœli. tex. com. 24. & 32.

Rotunda quęlibet sunt conuenientia in specie. 1. cęli. com. 32.

Rotunditas vera nõ reperitur in materia generabili, sed in mã corporũ cœlestium tm̃. 2. cęli. tex. cõ. 22.

proportionale sanguini. ex libro de somno & vigilia.

Sanguis & genitura communia terræ, aquæ, & aeris. 4. metheororũ. tex. com. 52.

Sãguis in iecinore natura sanguinis tingitur, a iecinore influit & subit ad cor, in corde viuit & conficitur plenissime inibiq; in sanguinẽ perfecte conuertitur. Them. in com. super libro de somno & vigi. cap. 13. & habetur in tex. vbi dr̃. sanguinis enim oĩs principium sicut diximus hic & in aliis est cor.

Sanguis est materia caloris naturalis. 5. Coll. cap. 3.

Sanguis quando supercalescit in naturam colerę declinat. 4. Colliget. capitulo. 31.

Sanguine non nutriuntur membra nisi postquam est dealbatus & eis assimilatus, & ideo hypostasis alba est laudabilis. 4. Coll. cap. 24.

Sãguis crassior & calidior ad robur corporis confert, sanguis vero tenuis & frigidior cõfert ingenio. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 3. & 18.

Sanguis non est calidus vt aqua feruens. ex 2. de partibus animalium cap. 2. & 3. vbi dr̃ ꝙ quodammodo est p se calidus, & quodã modo nõ. vbi Auer. in cõmento in capitulo de carne dicit, ꝙ loquendo de caliditate extranea vt est calor febrilis, sic non est calidus per se, quia talis calor non assumit̃ in ratione eius, sed calor naturalis.

Sanguis in animalibus sanguineis ẽ vltimum alimentum. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 3.

Sãguinis calidioris agitatio sensum infringit, & officium eius intercipit. in 2. de partibus animalium. capit. 10.

Sanguis qui est in venis non pulsantibus est sicut materia sanguinis q̃ est in arteriis, 2. Coll. cap. 8. de iuuamentis membrorum consimilium. & ibi vide fm Aristo. ꝙ nutrimentum corporis est ex duobus sanguinibus. idem etiam habet in 3. de partibus animalium in cap. de corde.

Sanguis malus (vt dicit Arist.) discurrit a naso ab ano. 3. Colliget. cap. 20. idem. 4. Coll. cap. 10.

Sanguis ex ætate mutatur, & multas habet differentias. 3. de natura animalium. cap. 19.

Sanguis asini & tauri crassissimus & nigerrimus. ibidem.

Sanguis minimũ habet tactum, seu sensum, sicut cerebrũ & medulla. 3. de natura aĩalium. cap. 19.

Sanguis qui optimo constat habitu nec nimis crassus, nec nimis tenuis est. ibidem.

Sanguineũ sudorẽ aliqui emiserunt ibidem.

Sanguis ceruarum & damarum caret fibris & spissari nõ potest. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 4. & 3. de natura animaliũ, cap. 19.

Sanguinis in aliquibus animalibus non frigiditas, sed munditia & tenuitas efficit, vt prudentiora sint. ibidem. cap. 4.

Sanguis taurorum citissime omniũ coit, atq; durescit, quia fibris refertior est, ꝙ si fibras detraxeris, sanguis non cogetur. ibidem. & 3. de natura aĩalium. cap. 19.

Sanguinis natura est causa maxime diuersitatis in moribus & in his q̃ per sensum aĩalibus eueniunt. ex. 2. de partibus aĩalium. cap. 4.

Sanguis in habentibus sanguinem est vltimum nutrimentum, in caren-

Scientia nulla pōt demonstrare sua principia demonstratione propter quid, sed tñ bene demonstratione signi, loquendo de principiis subiecti. 12. metaph. com. 5. & 2. physi. com. 22. & 26.

Scientiarum duarum cōmunicatio in consideratione principiorū substantiæ. s. scientiæ diuinæ & naturalis, qūo est intelligenda. vide. 12. meta. com. 5. versus dimidium com. ibi & dicemus nos q Philosophus inquirit principia subę.

Scientia operantis aliquid ex luto magis debet admirari q̃ scientia operantis idem ex auro. 12. meta. com. 18. authoritate Themistii, & est in prima parte digressionis. & ratio est vt mihi datur cernere, quia ibi magis relucet splendor & vigor artis. vnde Galenus in 3. de vtilitate parti. in simili, capit. 10. prope finem inquit, q idiotam sapere facit pulchritudo māę, artificem vero pulchritudo artis.

Scientia nulla de ente per accidens negotiatur. 11. primę philosophię cap. 10. iuxta principium. & 6. metaphy. tex. com. 4.

Scīa aut est semper entis, aut in plus, 11. metaphy. cap. 7. & 1. posteriorum, & 6. meta. tex. com. 4.

Scire rem mutabilem non est scire, sed existimare. 9. meta. tex. com. 21. & 1. posteriorum. & in 6. ethicorum, cap. 4.

Sciētia nobilior est generis nobilioris. 9. meta. com. 22. & bene Com. elicit hoc ex tex. sicut poteris videŕ

Scire ea quæ sunt in actu est nobili' q̃ scire ea, quæ sunt in potentia. 9. meta. tex. com. vltimi.

Scientiā mensurā rerum dicimus & sensum. 10. meta, tex. cō. 5.

Scīa de aīalibus duplici via tradita ē ab Arist. p modū hystorię in lib. de hystoria aīaliū, & per rōnes & cās, vt ī libris de ptib' & de gñone aīamalium, & in lib. de motibus anilium, & sōno, & sīībus. Et eodē pacto de stirpibus atq; plātis duplicī via rōne disseruit Simplicius in ,p logo phy. & ē snīa ēt Ioā. grāmatici in principio libri de gñone aīalium. & est sententia etiā Auerrois in principio libri metheororū.

Scīa ē necessarioꝝ, sed opīo est ɔtingētis alr se habere. 7. met. t. cō. 53.

Scire qdditates subarū est magis difficile q̃ scire accñtium cās, & causa in hoc ē simpltas substātiaꝝ & cōpositio q ē in accñtibus. 7. met. cō. 59. Inde colligiť q q̄stiōes sīplices sū magis difficiles q̃ qōes ɔpositæ.

Scīa rerū non hř nisi p suas qdditates, & iō si qdditates rerū eēnt aliæ a rebus hñtibus quidditates. tunc non possent sciri. 7. meta. tex. c. 20.

Scīę oēs licet sint nobiles, scīa tñ de deo ē nobilior oīb', quia subiectū eius est nobilius oībus subiectis. 6. meta. tex. com. 2.

Scientia secatur quemadmodum & res. 3. de anima, tex. com. 38. intelligitur quo ad diuisionem quæ fit fm potentiam & actum, sicut habetur ibi. sicut est de sensu cū sensibili, qa sensus in actu refertur ad sensile in actu, & sensus in potētia refertur ad sensile in potentia, sic etiā de scīa: dicitur enim in 2. phy. tex. com. 38. causæ in potentia sunt effectuū in potentia, & cā operantes sunt effectū in actu. Et ex hoc patet (vt dixi in contradictionibus) q dictum Aristote. in prædicamentis, vbi dicit q scientia nōn referť ad scibile, intelligitur ad scibile

in actu, non ad scibile in potētia, & illa opinio est contra viam antiquorum,& est ad hominē. vide ibi diffuse. non itelligitur etiā præsens ꝓpositio ꝙ scientiæ diuersæ debent esse de diuersis obiectis materialiter sumptis,quia 2.phy. tex. com. 18.ædem sunt lineæ naturales & mathematicæ. Nec intelligit ꝙ scientiæ debent diuidi ſm diuersitatem naturarum in gradu essendi vario ſm perfectum & imperfectum,quia vt habetur.2. phy. t. c. 71.scīa de corpibus corruptibilib' & æternis est eadē.v 3.scientiā naturalis.sensus igitur propositionis ille est quem diximus.tn̄ conuenienter glosari potest ꝙ sciæ distingūt ex obiectis formalr distinctis: nā obiecta quæ non cadunt sub vna cōi formali ratione vel vniuoce, vel saltem analogice dicta, talia pertinent ad scientias diuersas,sic corruptibilia corpora & æterna ꝑtinent ad naturalem scientiam,qa natura est ratio analogice dicta de vtrisq; vt patet. 2. phy. com.3. & 5.meta.cō.5. & 1. cæli.com.5.

Scientia diuina ſm ordinē addiscendi est post scientias naturales. 6. meta.com.3.idem 7.met.cō.39.

Scientia nulla est de ente per accñs 6. meta.tex.com.4 & tex.cō.6.

Scientia diuina diuidit in tres partes prima est de diuisione entis in substantiam & accidens.2. est de diuisione entis per potentiam & actū. 3. est de diuisione entis in vnum & multa. Auer. sententia in prologo super 7.primæ philosophiæ.

Scire tūc maxime putamus vnumquodq;,quando quid est cognoscimus,magis q̄ cum quale aut quantum.7.meta. tex. com.4.idem 3. meta.tex.com. 1. vbi dicitur: multis quidem modis idem scientibus magis quidem scire dicimus eum qui nouit in ipso esse quid sit res q̄ in non esse, & horum eorundem alium alio magis, sed maxime q̄d est,& non quantum,aut quale,aut quid facere,aut pati aptū natū est.

Scientiarū factiuarum est in faciente principium, aut intellectus, aut ars,aut potentia quædam:actiuaꝝ autem in agēte prohæresim.6.metaphy.tex.com.1.

Scientia quælibet aut actiua,aut factiua,aut theorica est, 6. metaph. tex. commen. 1.

Scientia cogitatiua apud Arabes sumitur pro speculatiua. vide 6.met. cōm.1. & 9. cōm. vltimo. & 3. de anima.com.primo.

Scientiarum quædam considerant de causis respectu alicuius,& quædam de causis simpliciter.6.metaphysi. com.1.

Scientiæ diuersantur in certitudine ſm diuersitatem naturæ, subiectę. 1. de anima,tex.com. 1. & 6. me. cō. 1.& 2.me.16. 3. de anima.35. & 1. posteriorū.in illo cap.Certior autem scientia altera,altera.&c.

Scientia naturalis est circa substantiam quæ ſm rationem vt ſm magis non separabilem solum.6.metaphy.tex.com. 1. vbi Cōmenta. ponderat ly,ſm magis,ꝓpter intellectum. vbi non possum illorū nō demirari prudentiam,qui ita audacter proferunt omnem formam & omnem animam,aut animæ partem esse, a materia inseparabilem ex mente Aristo. quum tn̄ vbique locorum Arist. præseruet se ab intellectu, sicut patet in ꝑsenti loco & 12. primæ philosophiæ tex. cō. 16.

16. vbi ponit drīam inter causas formales & mouētes ex hoc ꝙ cau sę agentes & mouentes sunt priores: causæ autem formales sunt simul, in tex. 17. subdit. si autem aliquid manet posterius perscrutandum est: ī quibusdam enim nihil prohibet, vt si anima est tale non omnis sed intellectus, omne nāq; impossibile forsan. & in 2. de anima. tex. com. 21. de intellectu inqt & perspectiua potentia alia ratio ē hoc enim solum videtur continge re separari ficut perpetuum a corruptibili.

Scientiā honorabilissimam oportet circa honorabilissimum genus esse. 6. metaphy. tex. com. 2. idem 1. de anima, tex. com. 1.

Scientia nō est genus medicinæ fm rei veritatem, nisi sciētia diceretur ad scientem, & medicina ad medicum: tunc enim scientia esset gen⁹ medicinę & sciens genus medici. Cōmen. 5. meta. met. com. 20.

Scientiæ omnes circa vnum quid & genus determinatū circuscripte de hoc tractant, sed non de ente simpliciter, neque inquantum ens. 6. metaphy. tex. com. 1.

Scientia physica circa talem substātiam est in qua est principium motus & status in ea. 6. meta. t. cō. 1.

Ex quo patet corpus mobile aut naturale esse subiectū scientiæ naturalis. vnde ibidem parum infra dicit physicam scientiam theoricam esse circa tale ens, quod est possibile moueri.

Scire destruentes sunt impugnandi a diuino. 4. meta com. 1. & 3. cęli. cōmen. 4.

Scientię mathematicæ sunt de magnitudinibus & numeris & de accidentibus assentialibus eorum, & scientiā naturalis est de ente mobili & de accidentibus essentialibus eidem fm quod est mobile. 4. metaphy. cōmen. 1.

Scientia diuina est de ente inquantum ens, & de accidentibus essentialibus entis inquantum ens. 4. metaphy. tex. com. 1. contra negātes entis inquantum ens esse veras passiones demonstrabiles. vide philosophū ibidē tex. com. 4. expsse.

Sciētia proprie vbiq; primi est, & ex quo alia pendent, & ꝑpter quod dicuntur. 4. meta. tex. com. 2.

Scientia quęlibet vna & sensus vnus vnius est generis. 4. meta. tex. cō. 2. & 1. posteriorum.

Scientiam vnam habentia non solum sunt illa quorum subiectum est unum genere aut specie vniuoce dictum, verum etiam quorum esse attribuitur vni fini, aut vni agenti, aut vni subiecto. 4 metaph. tex. commen. 2.

Scientia diuina cōsiderat dispositionem entium quę attribuuntur vni fini, & vni complemēto: hoc enim est quæsitum in illa sciētia. 4. met. com. 2. eandem sententiam habet Commē. ibidem com. 1. vbi dicit, ꝙ prima philosophia cōsiderat de nobilissima causarum. s. de primo fine & de prima forma. idē. 3. met. com. 3. & 12. met. com. 6.

Scientiam diuinam opinantes non esse necessariam cōsequitur vt nullum ens sciant in rei veritate. 4. metaphy. com. 5. quod intellige simpliciter. nam aliquis in sciētiis particularibus potest esse sciens in genere, sed simpliciter scies nullus esse potest sine sciētia diuina: principia enim scientiarum aliarum sunt

quia de entibus quidem veritatem intendebãt, entia autem putauerunt sensibilia solum.

Scientia operatiua quis vtatur rõcinatione, & speculetur, de causis tñ non est digna vocari scientia speculatiua, quia non perscrutatur de causis rerum, & de diffinitionibus earum nisi vt scientes eam agant, & nõ vt sciant, sicut ẽ in sciẽtiis speculatiuis, ex com. 3. secũdi meta.

Scire impossibile est antequam ad indiuidua perueniatur, & 2. metaphy. tex. com. 11.

Scire tunc putamus cum causas ipsas nouerim⁹, 2. meta. tex. com. 13. & 1. posteriorum, & 1. phy. t. c. 1.

Scientia naturalis declaratur p duas perscrutationes, quarum vna est p scrutatio de natura quid sit, & secũda est perscrutatio de natura cuiuslibet entis quid sit, & hoc est manifestum per se 2. metaphy. com. vltimo, & ex illo loco scire poteris ꝙ quidditates rerũ in particulari nõ cognoscũtur a diuino, pro hoc habes etiam authoritatem Auerr. 1, physi. com. 11. vbi scribit, intentio eius prima non est cõtradicere opinionibns falsis in hac scientia, sed declarare substantias & quidditates rerum naturalium, facit ad hoc authoritas Philosophi in 4. primę philosophię. in tex. com, 1. vbi post quã dixit, ꝙ scientia diuina considerat & speculatur ens inquãtum ens, & quæ huic insunt ſm se, subdit aliarum nulla intẽdit vl'r de ente inquantum ens, verum partẽ eius abscindentes aliquã, circa hãc speculant' ipsum accidens, & hoc ẽt expresse dicit Com. in com. de mathematicis, quę assumunt magnitudines & numeros distinctos ab ente, & speculant' de eis & suis accñtibus essentialibus, & sil'r sciẽtiæ naturales considerant de ente mobili, & de acñtibus essentialib⁹ eidem ſm quod est mobile, eandẽ aperte sententiam scribit Philosophus in prohemio metaphycę, vbi enumerans conditiones sapientis. inquit. ꝙ sapientis est cognoscere oĩa vt contingit in vniuersali, & in 11. metaphy. cap. 3. dicit, philosophia autem de his quæ sunt in parte inquantum vnicuiq; eorum aliquid accidit non intendit, circa ens autem inquãtum ens talium vnumquodq; eodem mõ, & circa naturalem scientiam, naturalis. n. accidentia & principia speculatur entium inquãtum mota & non inquantum entia, hoc etiam conuertitur aperte, quia naturalis diffinit quidditates naturales vt est videre in libris naturalis philosophiæ, & ita etiam est de mathematicis. Vnde mirũ est qũo aliqui ad tantum errorẽ peruenerint, vt asserant sciẽtiam diuinam nõ solum in vniuersali, verũ etiam in particulari quiditates rerum cõsiderare, si hoc. n. esset, tunc aliæ scientiæ superfluerẽt, quęlibet. n. scĩa circa duo principaliter versatur, circa qdditatẽ subiecti & partium, & circa passiones demonstrabiles de ipsis, quorũ alterum habet' per diffinitionem, alterum vero per demõstrationem, vt habetur in posterioribus analiticis, qui autẽ considerat p se subiectum, debet etiam considerare accidentia per se subiectum insequẽtia, ista. n. ꝓpositio cum hoc ꝙ ẽ famosa etiam est vera & necessaria, vt scribit Cõm. 2. physi. tex. cõ. 17, & ita scientia diuina oĩa considerare

Digressio ꝙ scĩa diuina non cõsiderat quidditates rerũ ĩ pticulari.

tarei

raret nõ solum p diffinitionẽ, verũ etiam oĩa per se accidentia per demonstrationem de entibus sub quacunq; rõe, & ita alię scientię su perfluerent, nec valet fingere scĩas particulares demõstrare accñtia p accñs & cõmunia, de talibus enim non est demonstratio.

Scientię naturalis intẽtio est cognoscere causas specierum sensibiliũ, & causas visibiles in eis speciebus accidentiũ in eis, Auer. in prologo 1. physi. & est etiam sententia Arist. in 2. phy. tex. com. 17. vbi põdera ꝙ per causas visibiles intelligimus cãs naturales, in hoc. n. dãnat Philosophus antiquos plerunque qui rerum sensibilium tradiderunt cãs intelligibiles, sicut dicit Aristo. & Com. in plerisq; locis ꝑsertim. 3. cœli. tex. com. 60. & in 1. de generatione & corruptione. tex. cõm. 7 Nota etiam ꝙ & si causæ naturales sint sensibiles appropriate, tñ visibiles dicunť propter corpora cęlestia quę non possunt sentiri nisi sensu visus, iste. n. sensus deseruit nobis in cognitione substãtiarum sensibilium tam æternarum q̃ corruptibilium, ideo. n. sensum hunc maxime diligimus, quia plures differentias rerum nobis ostendit, ex prohemio metaphysicæ.

Scientiarum speculatiuarum cognitionem sequitur acquisitio virtutum moralium. Auer. authoritate Alexand. in prologo primi phy. idem ibidem Simplicius.

Scientiæ speculatiuæ sunt duobus modis, vnus numerať propter exercitium vt mathematica, alius pp perfectionem pp quã ipsum exercitium est, sicut scientia naturalis & diuina, vide in contradictionibus prologi primi phy. quõmodo sit intelligendum, quia multi hallucinantur in hoc loco.

Scientiarum quędam si considerant vnum genus causę, sicut mathematicæ genus causæ formalis tãtum, qdã tria genera causarum, vt motorem formam & finem, vt scientia diuina, quędam omnia genera causarum, vt naturalis, primo phy. com. 1. & fuit expositio Alex. qũo autem mathematicus genus causę formalis tantum consideret, vide ĩ Theorematibus meis. qũo autem scientia diuina consideret tria genera & naturalis quatuor, vide quę scripsi in contradictionibus primi physi. com. 1. vnum tñ placet annotare hic ꝙ Scotus in. q. 1. primi metaphysi. & sequaces eius dicunt scientiam diuinam cõsiderare omnia quatuor causarum gña inquãtum quęlibet dat esse in suo genere, circũscribẽdo rationem motus & mutations, punet ad metaphysicum, materia & forma inquãtum sunt partes essentię, efficiens inquãtum dat esse circũscribendo motũ. licet enim non ageret nisi mouendo, tñ ratio dantis esse, prior est ratione mouentis, finis autem inquãtum res fm suam entitatem ad illud ordinatur, licet. n. illud nõ possunt attingere nisi per motum & operationem, prior tñ est ratio ordinis fm esse quã fm operationẽ.

In hoc autem duo sunt a quibus ni fallor a Peripatheticis ipse dissentit, primo quantum ad materiã licet enim materia causa sit & distincta causa atq; natura a forma, ex secundo physi. tex. co. 4. & tex. commẽ. 70. non tñ dat esse ĩ suo genere, vnde lucidissimus Themi. in

in principio secūdi de anima, istud discrimen inter materiam & formam cōstituit, ꝙ a materia res habuerunt vt fierēt, a forma vt eēnt. Et hoc confirmauit Auer. in 7. primę philosophię comē. 35. inquit enim ꝙ forma est pars quæ cū fuerit, erit res, & materia est pars quæ cū fuerit, non erit res, & hoc consonat, immo resultat talis differētia ex rationibus suis, nam ratio materiæ, vt habetur 1. physi. tex. cōmē. 82. & 2. physi. texto. commento. 28. materia est ex quo fit aliquid. vt inexistente, forma autem vt dr in 2. de anima. tex. com. 2. est per quam est hoc aliquid, vbi bene patet ꝙ materia describitur per fieri & forma p esse. Amplius nihil dat quod non habet, sic enim Aristo. ꝓbat in 2. de partibus animaliū, cerebrum non esse principium sensationis. cap. 7. quia substantia cerebri sensu caret, pariformiter materia fm se non habet esse. igit materia non dat esse ꝙ materia fm se non habeat esse, patet 2. de anima tex. comen. 2. & ostendit pulchre Cōm in 2. phy. cō. 12. quia aliter qd nō esset in actu eēt ī actu, & doctissimus Boetius in libro de vnitate & vno, expresse dicit, ꝙ omne eē est a forma in rebus creatis. qd Philosophi describentes dixerunt ꝙ esse est existentia formæ in materia, & ibi expresse dicit ꝙ materia non habet esse nisi per vnionem cū forma, & p ꝯsequēs in suo genere materia circūscripta forma, nō dat esse, sed est in potētia ad recipiendū esse ex cōiunctione formæ. Aliud autem est quātum ad finem, quia ratio finis non videtur formaliter consistere in hoc ꝙ res fm suā entitatem ad illud ordinantur, licet. n. Deus gloriosus sit finis omnium entium inquantum entia sunt, nō tn̄ est finis entium pręcise, sub ratione qua ens, sed sub ratione quā est optimum & amabile & desiderabile naturali desiderio ab omnibus, sic enim Arist. ostendit ipsum habere rationem finis inquātum monet in ratione amati & desiderati, quia sic habet rationem optimi & nobilissimi, vnde 2. phy. tex. com. 74. id quod est dignius non ē simpliciter, sz ad vnumquodq; substantiam, vbi Cōm. expresse dicit, ꝙ nobilius non insequitur naturam entis, immo nobilitas accidit formę fm ꝙ est finis, & confirmatur de formis mathematicis. ibidē.

Etetiā authoritate Ari. in 2. phy. tex. com. 31. vbi dicit, quod autem est cuius causa potissimum & finis aliorum vult esse, & ibidem tex. com. 23. derisorie apposuit hoc finem dicere, cuius causa factus est, vult. n. non oē vltimum finē eē, sed optimum, & ideo dictum eius in hoc loco debet suppleri, vt dicat finem cōsiderari sub ratione optimi amabilis & desiderabilis inquantū entia fm suam entitatem ordinantur ad illud. De hoc autem quęsito Cōm. & antiqui Peripathetici dicunt diuinum ēt considerare oēs causas in eo ꝙ sunt causæ, & sub rationibus vniuersalibus & transcendētibus, vñ 2. primę phylosophiæ. cō. 6. scribit & consideratio vlis in oībus causis in eo ꝙ sunt causæ est huius scientię, quia ratio causę & ratio entis & substantiæ sunt rationes vles transcendentes, & ista est via eoꝝ sicut vides. Sed aduersus ea q̄ dicta sunt īsurgit maxima dif

ficultas, præcipue quãtum ad primũ dictum q̃ materia ĩ suo genere cit cũscripta forma nullũ dat esse. hoc enim videtur falsum propter duo; tũ quia 2. phy. tex. c. 32. cãç & sunt sibi inuicem causæ. & 5. meta. tex. com. 2. igitur materia est causa formæ quantum ad esse, & forma etiã est causa materiæ. Et confirmatur authoritate Auer. in 1. physi. cõ. 70. 2. physi. com. 32. Amplius diuus Tho. in expositione 5. meta. expresse testatur materiam quantum ad esse, esse cãm formę & formam materiæ diuersimode, tum etiam quia causa est ad cuius eẽ sequitur aliud, vnde oẽs causę sunt principia, vt dicitur in 5. primę philosophię. tex. com. 1. non tñ omne principium est cã, priuatio enim ẽ principiũ generationis rerum naturalium, non autẽ est cã, vt dẽ in 1. phy. tex. cõ. 80. mã subiecta cũ forma causa est oĩum eorum quæ fiunt sicut mater. Altera vero pars contrarietatis multotiens imaginabitur ad maleficium ipsius, prendẽ ti intellectũ. cum igitur mã sit causa, igitur ad eius esse sequitur aliud; & ex consequenti in suo genere habet esse, & dat esse p̃ cõsequens. Amplius Cõm. ibi dicit in cõ. 80. q̃ materia est in gñato, & forma nõ põt esse sine ea, igitur si forma in esse nõ potest esse sine mã, sequitur q̃ materia dat esse in suo genere formę; & est locus oscur⁹ sicut vides. Ad hęc igitur saluo semper meliori iudicio dicẽdũ puto, q̃ ppositio illa Arist. non est vniuersaliter plata, vnde in 1. phy. tex. com. 30. sic iacet, sicut autem q̃dam & adinuicẽ causę, vt laborare causa ẽ boni habitus, & hic laborandi, sed non eodem modo, sed hic quidem sicut finis, ille sicut principiũ motus, vnde solum dat exẽplum in causis efficientibus & finalibus, & ita etiam in 5. meta. vnde oẽs greci expositores, vt Them. & Simplicius etiã sic exponunt, & q̃ hoc non possit habere veritatem in causis materialibus & formalibus ostenditur, quia oppositum ĩuenitur determinatum ab Arist. in 2. physi. in tex. cõ. 91. vbi scribitur, & verę; phy. dicendę sunt causæ, magis autẽ q̃ cuius causa. causa enim hęc materię est, sed non hęc finis. Amplius Com. in 2. phy. com. 87. habet, q̃ antiqui ponentes causam materialem tantum, ex illa nituntur rendere causas formarum & actionis earum. opinabantur. n. q̃ formę sequuntur de necessitate naturã materię, & q̃ diuersitas earũ est ex diuersificatione mãę, ipse vero vult destruere hoc, quia opinaẽ ecõtrario. s. q̃ mã sequitur formã, & idẽ tenet in 2. de anima. cõ. 60. & 1. de anima. com. 52. q̃ melius est existimare q̃ diuersitas materierũ sit pp diuersitatẽ formarũ q̃ econtra. Amplius Aui. in primę philosophię trac. 2. ca. 4. mã nõ ẽ cã essendi formã, vñ mã bene põt dici materia formę, nõ autem causa stricte, & propriẽ loquendo. Et Albertus cognomento magnus in 2. phy. trac. 2. capit. 6. super expositione illius loci tex. 30. expresse dicit q̃ talis comparatio non est inter materiam & formam, quoniam materia non est causa formæ secũdum aliquem modum, sed prius est causa compositi, sed forma est causa materiæ q̃ sit in actu. Ad authoritatem Auer. dico q̃ largius locutus

tus est. Pro quo debes scire quod esse quoddam est esse simpliciter, & tale est esse existentię, & est effectus formę & non materię, aliud est esse receptionis. Unde quod recipiat habet ex sui ratione, sed quod signate recipiat, & cum extensione, & tale esse est esse secundum quid, hoc esse habet materia apud ipsum merito dimensionum interminatarum, & ideo omnes formæ educte de potentia materiæ apud ipsum dicuntur constitute in esse per subiectum, loquitur de tali esse receptionis signate, unde Com. 3. de anima. com. 5. & com. 28. materia non est causa receptionis simpliciter, sed receptionis signatę & transmutabilis. Et hoc idē confirmat Auicen. in 9. primę philosophię ca. 4. esse materię est esse receptibile tantum, nec est causa essendi aliquid nisi secundum viam receptionis. Et hoc voluit dicere Cōmen. 1. phy. com. 70. vbi declarans quō materia est causa formæ, inquit. quoniā subiectum sustentat formam secundū quod forma non potest esse sine subiecto, & sic gloso dictum Diui Thomæ, quod materia non est causa formæ nisi inquantum recipit formam. recipere autem formam non est dare aliquod esse formæ, vt patet intelligēti. Ad aliud dico quod illa propositio locum nō habet in causa materiali, precipue in prima materia, quia vt allegatum est per Them. & per Auerr. materia cum fuerit non sequitur rem esse. 7. meta. com. 35. Ad aliud, non sequitur absque materia non potest esse forma, igitur materia est causa essendi formæ, quia sine aere non potest esse & viuere homo, & sine vnione materię cum forma non potest esse compositum, non tamen dicimus aerem dare esse homini, nec vnionem dare esse composito, quia vnio est relatio & accidēs quoddam. Ex hoc igitur nil aliud sequitur nisi quod forma materialis dependet a materia tanquam a subiecto & receptiuo, & quantum ad esse extensum, quod sibi competit merito dimensionū indeterminatarum, cum impossibile sit materiam a magnitudine separari. 1. de gñatione & corrup. tex. com. 32. licet igitur materia sit causa compositi & sit pars essentialis eius, totum tū esse compositum quod vnum est a forma habet.

Scientię certę dispositio inuenitur in rebus habētibus quasdam causas, sicut inuenitur in habentibus oēs causas. 1. physi. com. 1. vide in contradictinibus in eodem com. quomodo sit intelligendum hoc.

Scientia concedit suum subiectum esse, aut quia est notum per se, aut quia sumitur ex alia scīa. 1. physi. com. vltimo, & 2. phy. 22. & 26. & 11. meta. cō. 5. & 2. de anima. 27. & 29. vbi etiam loquitur de partibus subiectiuis. 6. met. cō. 1. 3. & cō. 4.

Scientia, siue vlis, siue particularis fuerit, nō potest aliquo gñe demōstrationis demonstrare suum subiectum esse 2. physi. com. 26. & 1. physi. com. vltimo.

Scientia naturalis considerat de esse formarum quousque perueniat ad vltimam formarum materialiū, & primā abstractorum, aut ad formas formarū quę sunt medię īter illas, vt est forma hominis vltima. 2. physi. com. 26. vbi patet animā intellectiuā esse naturalis considerationis, idem. 3. de ala. cō. 17.

quantũ hallucinent plęriq; ex latinis expositoribus, volentibus Ari. in prohemio 1. posteriorum analiticorum probare scite esse, & disputare cõtra antiquos negãtes sciam esse, aut scientiam fieri de nouo.

Scientia diminuta.i.subalternans respectu oĩum consideratorũ in scia subalternata, quam Ari. nominat ex additione in illis quorum dicit, pp quid sic se habet, ꝙ quo ad talia quæcunq; inconuenientia contingant in scia superiora seu subalternante, eadem contingunt scientiæ subalternatę, si vero in scia superiori considerantur aliqua quæ non sunt causę quorundam in scia subalternata quo ad talia, nõ oportet ꝙ quecunq; impossibilia contingunt scientię subalternanti eadem contingant sciẽtia subalternatę, limitatio est Auer. 3. cęli. com. 6. super illa ꝓpositione textus ꝙ quæcunq; inconuenientia contingunt mathematicis cõtingunt naturalibus, quia mathematica dñr ex ablatione & nãlia ex appositione.

Scientia libri de cęlo in duobus primis libris de quinto corpe tractat, sed in duobus vltimis de aliis corporibus simplicibus grauitatem & leuitatem habentibus. 3. cęli Cõm. in paraphrasi, in summa prima.

Scientiæ factiuæ finis opus est, naturalis autem quod videt̃ fm sensum principaliter. 3 cęli, tex. cõ. 61.

Scia de anima superat oẽs alias sciẽtias ꝑter scientiam diuinam in his duobus. v3. in certitudine demonstrationis, & in nobilitate subiecti, 1. de anima com. 1. vbi Themist. declarans quõ constantia demonstrandi cæteras scientias ꝑcedit. inquit ea ratione, qa aliæ scię ab hac scientia suam constantiam & certitudinẽ reponunt, licet Alexand. aliter locum istum interpretetur vt dixi ibi.

Scientia de anima iuuat alias scientias triplici iuuamento, primo de anima. com. 2.

Scientia moralis sumit vltimum finem hoĩs in eo ꝙ ẽ homo & substã sui quæ sit, ex scia de aĩa. ibidẽ.

Scientia de anima & scia mathematica considerãt res quodãmodo in materia existẽtes, & quodãmõ abstractas. Simplicius in lib. physi. in principio & Philoponus authoritate Ammonii in principio libri de anima, sed fm viam Auer. hoc verificari potest spiritualiter in scia de anima quo ad illam partem, q̃ agit de intellectu materiali, qui ex sentẽtia Arist. quodãmodo est coniunctus materię, & quodãmodo ẽ separatus, nã fm essentiam est abstractus, sed fm operationẽ est cõiunctus, quia nihil intelligit sine imaginatione, sicut notat ipse in primo de anima. cõmen. 12. & 13. expresse &c.

Scientia diuina sumit a scientia de anima substantiam. sui subiecti. ibidem. & idem habetur 3. de aĩa. cõm 5. in solutione quęstionis. 3. & 12. meta. cõ. 36. & 2. cęli. cõ. 61.

Scię in hoc differunt, quia in quibusdã ea q̃ sunt magis nota apud nos sunt causę, vt in mathematicis, in quibusdam vero est ecõtrario, vt in his quę cõtinentur in sciẽtia naturali in quibusdã. 1. de anima. cõ. 10. & 7. meta. tex. com. 10. & 1. physi. tex. com. 2.

Scia de anima est necessaria in sciẽdo primã philosophiam. 3. de aĩa. cõ. 5. in solutione qõnis 3.

Scientia existens in nobis per intellectum adeptum, equiuoce dr̃ cum scientia existente in nobis per naturam & disciplinam. 3. de aïa. com. 20. idẽ 9. primę philosophię. cõ. vl.

Scientia somnialis est modus dationis large nobilis & attribuitur principio nobiliori. s. principio voluntatis, immo est a re diuina, & ex perfecta sollicitudine circa hominem Ex lib. de somno & Vigil. Cõmen.

Sciẽ dei quę semper est in actu & in abstractis substantiis non opponit ignorantia, & ideo non accidit sibi tristitia, ꝓpter defectum comphensionis 12. meta. com. 39. authoritate Alexan. Collige igitur ignorantiam opponi scientiæ nostrę quę ẽ in potentia, quia intellectus noster quandoq; potẽtia intelligit & quandoq; in actu.

Scientia dei excelsi cõparatur primę philosophię & sciẽ aliaꝝ intelligẽtiarũ sunt similes scientiis particularibus quę sunt sub prima philosophia, vt dixit Nicolaus pipatheticus 12. meta. com. 44.

Scientię, non solum sunt substantiarum, sed etiam aliorum. 1. meta. tex. com. 29.

Scientia equiuoce dr̃ de scientia Dei & de scientia nostra, quia scientia Dei est causa entis, & ens est causa nr̃ę sciẽtię 12. meta. commen. 51. & in libro destructio. in dispu. 10. in solutione tertii dubii.

Scientia dei non est vl̃is neq; particularis 12 meta. com. 51. & in libro destru. disp. 12. in solutione secundi dubii & disputatione 6. in solutione secundi & tertii dubii.

Scire in vniuersali est in potentia, cũ vniuersale non est nisi scia rerum particularium 12. meta. com. 51. & 3. de aïa. com. 19.

Scientia & scibile s̃m Philosophos differunt, quia scibile est in materia & scientia in anima, vt declaratum est in 3. de aïa. Ex lib. destruc. dispu. 3. in solutione. 13. dubii.

Scientia diuina non habet ꝓpositiones de quibus intellectus cõis possit contentari, & ideo qñ vulgo huiusmodi ꝓpositiones ꝓponuntur, existimãt errores & somnia, nam si in mathematicis qñ intellectui vulgarium ꝓponuntur apparent somnia, vt ẽ solis magnitudo, quãto magis est de rebus diuinis, ex libro destructionum disputatione 3. in solutione. 18. dubii.

Scientia diuina Philosophorum s̃m Algazelem est phantasia, in tãtum enim hoĩes decipit ꝙ multi opinati sunt ꝙ philosophia est sciarũ debilior. Ex lib. destruct. dispu. 3, in solu. 18. dubii, idẽ ibidẽ I solutiõe 24 dicit, vnde dicim⁹ ꝙ merito Algazel dixit in pluribus suis libris ꝙ diuina scientia Philosophorũ quasi potest phantasia reputari, & hoc dicit propter opiniones Auicen. & Alpharabii & sequacium.

Sciẽtia dei non habet numerationẽ ex parte scibilium eo mõ quo sciẽtia humana, in qua duplex inuenitur numeratio, & ex parte phantasmatum, & ex parte vl̃is intẽtionis, in qua intelligibilia continent vt species in vno genere, sed innumeratio intelligibilium in scientia diuina comprehensorum est quale videtur intellectus impossibile est comprehendere, ex disputa. 6. in solutione. 3 dubii.

Scientia humana non potest comprehẽdere infinitum in actu, quia comprehẽsibilia apud nos separãt abin-

abinuicem, sed si qua est sciẽtia in qua oĩa scibilia vniri possunt finitum & infinitum in ea, sunt eiusdẽ intẽtionis. Ex libro destruc. dispu. 6. in solutione. 3. dubii.

Scientia dei & si neq; vniuersalis sit, neq; particularis, quia tñ scientia in nobis quæ particularis ẽ ĩ actu, ideo scientia dei magis est propin qua scientiæ particulari quàm vniuersali. ibidem.

Scientia qua scit aliquis rem, vtrum sciatur per denominationem additam supra primam, & sic in infinitum, puta qñ nos scimus rem, & postea scimus nos scire illam rem, require in libro destruc. in dispu. 6. in solutione quarti dubii, vbi ex solutione colligitur ꝙ sciens aliquã rem scit se scire illam, nam si sciendo rem ignoraret se illam scire, sic ꝓcessus esset in infinitũ. vnde non est alius actus frã rem, & ista est mens ipsius, quicquid alii dixerint super hoc.

Scĩa multiplicat̃ ex multiplicatione specierum, & ideo Philosophi dñt ꝙ scientia dei non est vniuersalis, neq; particularis. Ex disputatione 12. in solutione secundi dubii.

Scientia nr̃a depẽdet ab ente inquãtum res adequatur ad intellectum, sed scientiæ dei habitudo ad ens, est nobilior ista. Ex dispu. 12. in solutione secundi dubii.

Sciẽtia de iudiciis stellarum circa futura & physionomia sunt species diuinationis, sed vna est circa futura, alia circa pręsentia. Ex disputationibus physicis in prima disp. in solutione primi dubii.

Scientia interpretationis somniorũ est species diuinationis, & hoc genus sciẽtiarũ non est speculatiuũ, neq; factiuum, licet existimetur ꝙ ex eo ꝓueniat vtilitas in ope, ibid.

Scientia de imaginibus est falsa, qm̃ & si concesserimus ꝙ situs stellarum faciat impressiones in rebus q̃ fiunt hic, impossibile est vt illa impressio, fit nisi in re facta, non aũt possibile est vt impꝛ̃ssio illius rei trãseat ad aliã rem extra eam. ibidẽ.

Scię pręstigiationis sunt scientiæ q̃ ingrediũtur in capitulum mirabilium, & non habent introitum in artibus speculatiuis. ibidem.

Scientia naturalis plus ferè apparet in materia viliori q̃ in aliqua alia viliori, difficilius enim introducitur generatio in materia imperfecta, & hoc etiã in artificialibus apparet, cum nobilitas artificis eiusq; perspicacitas plus polleat ĩ materia impassibiliori, q̃ in ea quę facilius & amplius recipit. Cõmen. in fine primi de partibus aĩalium, & nota ꝙ ista fuit sñia Them. ex sentẽtia Cõmen. 12. meta. cõm. 18. vbi loquitur de genitis ex materia putri. colligitur tamen ex sententia magistri in 1. de partibus, cap. vltimo vbi dicit. Quamobrem viliorum animalium disputationem perfectionemq; fastidio puerili quodam spræuisse, tulisseque mole dignum nequaquam est, cum nulla res sit naturæ, in qua non mirandũ aliquid iudicium habeatur.

Scientia diuina non largitur de causis nisi formam & finem, & aliquo modo agens. videlicet non eo modo quo dicitur agens in rebus transmutabilibus, quia conditio agentis in hoc loco, non est quòd pręcedat passum præcessione temporali, sicut fit in rebus naturalibus. Auerrois in paraphrasi

metaphysi. tractatu primo. cap. 1. vbi patet q genus agentis negauit Auerr. in rebus ęternis, idem hr in 2. cap. de substantia orbis.

Scientia naturalis sicut in ea reducũtur oẽs causę cuiuscũq; rei ratione naturæ & rerum naturaliũ, sic in scĩa diuina reducũtur entium causæ inquantum entia ratione diuinitatis & rerum diuinarũ quę sunt entia non existentia in materia. Auerr. in epithomate metaphysi. tract. 1. cap. 1. idem 6. primę philosophiæ. com. 2. inde collige quæ sit ratio formalis subiecti naturalis philosophiæ, & quę scĩę diuinę.

Scientia naturalis considerat duas causas vltimas tm. s. materiã & mouens, sed scĩa diuina causam formalem & finalem & agenté, quia differentia est inter agens & mouens, quia mouens dat mobili motum tantum, sed agens dat formã propter quam fit motus. Auerr. in epithomate meta. tract. 1. cap. 1. hinc intelligere poteris quõ intelligit dictum eius in 1. physico. com. 1. vbi habet q diuina scientia considerat tria genera causarũ. Vbi aduerte q intelligentia vt dat motum cęlo, & dicitur anima eius, considerat a naturali, vt patet 2. cęli. com. 3 sed vt dat sibi formã. i. essentiam, quia essentia orbis quam formam, Cõmen. appellat in hoc epithomate, est causata ab æterno in genere causæ efficientis nõ tempore, sed natura solum orbem pręcedens, & sic dicitur causa agens ipsius, & isto modo consideratur a diuino, & ista est sentẽtia eius hic, & etiam infra in tracta. 4. vbi ostẽdit quõ intelligentia habet triplex genus causalitatis. Dicit enim Cõ. in 2. cap. de substantia orbis, q licet orbis in se contrarium non habeat per quod corrumpi potest, habet tñ finitatem a superficie continente ipsum, & omne tale indiget virtute largiente in sua substantia permanẽtiam sempiternam, sicut indiget virtute largiente sibi motum sempiternum vt cęlum, igitur causatur ab intelligentia quo ad motum dependet ab ipsa vt a mouente, sed vt est causatum quo ad sui substantiam depẽdet vt ab agẽte, primo modo a naturali, secundo modo a diuino, & ista est via eius sine dubio.

Sciẽtia & sensus mensurant magis q̃ mensurent. 10 meta. tex. cõ. 5.

Scientia est in qualitate & scitum in substantia. 10 meta. cõmẽ. 22. vbi Cõm. in com. dicit, q stat q vnũ relatiuum sit in vno genere & suũ correlatiuum erit in alio. Et nota vt ibi dr, hoc habet veritatẽ de relatiuis quæ sunt per aliud, fallit autem in relatiuis quæ sunt per se relatiua.

Scire quidditates entium quæ multipliciter dicuntur est multum difficile, quia propinquant ei quod non habet vnã, naturã, & huiusmodi diffinitiones difficile inuestigantur per regulas dantes diffinitiones quæ sunt diuisio, & compositio, & demõstratio. 4. phy. cõ 2.

Scientiæ omnes duobus modis principium sumunt, aut a rebus per se motis, aut ab alia scientia. 7. Colliget. vltimo cap.

Scissibilia sunt illa quæ diuiduntur sm longitudinem, 4. metheororũ, & causa in hoc est vt ibidem dicitur causa positionis filorum, seu villorum, & est in tex. cõ. 47.

Scro-

Scropha cũ peperit primã mãmam porco, qui primus in lucem ꝓdiit præbet.6.de nã ani mal.cap.18.

Scrophis ꝓpriũ est primas mãmas primis porcis genitis tribuere. Ari. 4.de partib.animal.cap.9.& Auer. ibidem.in cap.de pectore.

Scrotũ appellat̃ testium conceptaculum.3.de natura aĩalium.cap.1.

Secundũ differt ab eo, ꝙ est per accidens, quia ſm est terminatum quo quo modo, ſed illud quod est per accidens est infinitum. primo physic.com.44.

Secundũ quod & cauſa pariter existunt.5.meta.tex.com.23.vbi colligitur, ꝙ nota reduplicationis potest reduplicare quodlibet genus cauſæ contra vulgares aſſerẽtes, ꝙ nõ reduplicat niſi genus cauſę formalis tantum.

Seculum cœli est terminãs eſſe vniuſcuiuſq; rei quã continet cęlum, ſicut ſeculum vniuſcuiuſq; rei est ſuũ eſſe terminans oẽs partes ei⁹, ſeculũ vero primæ cauſę est ſuum eſſe terminans eſſe oĩum entium, quãuis non ſit in tempore, primo cœli.com.100. Ex quo patet dari triplex ſeculum, idem etiam notauit Simplicius in eodem loco.

Semen in vegetabilibus, ſperma aũt in vniuerſalibus est.1 phyſi.cõ.62.

Sẽper est aliquid qđ ſubiicit̃ ex quo fit quod fit, primo phy. tex.cõ.62. & in primo cap.de ſubstan. orbis.

Semp existimabitur aliqua ſpẽs mouens.3.phy.tex.com.17.

Sempiterna ſunt priora ſm ſubstantiã corruptibilib⁹.9.met.tex.c.17.

Sẽpiternum nullũ est in põa. ibidẽ.

Sẽpiterna carent labore, qa cã laboris est materia q̃ est ſubstantia in põa, & nõ in actu.9.met. tex.c.17. Ex quo patet, ꝙ nulla forſa à materia est fatigabilis, & per oppoſitũ quęlibet forma exiſtens in materia fatigatur.

Sempiterna nõ habent malum, neque peccatum, neq; est in eis corruptio, etenim corruptio malorũ est. 9.metaphy.tex.com.19.

Sempiterna carent violentia, & diſpoſitione præter naturali.5.metaph.tex.com.6.

Senſus accidit dormiẽtibus animalibus non modo quæ ſomnia vocantur, ſed etiã ꝑter ſomnia vt his qui dormientes reſurgũt, & quidem pleraque agunt ſine ſomnio, ſunt.n.qui dormientes reſurgant & ambulent, ex.5.de generatione animalium.cap.1.

Senſibile recedente à ſenſibus nr̃is statim certitudo ſui omnis mutatur in exiſtimationẽ abſq; eo, ꝙ in nobis accidit error.9. metaph. cõ. 22.idem.7.metaph.tex.com.53.

Senſibilibus recedẽtibus à ſenſu nõ est de eis certitudo, ſed opinio.7. meta.tex.com.53.vbi Cõm. dicit, ꝙ dum recedunt à ſenſu poſſunt corrumpi, & tunc non remanebit cognitio eorum apud ſentiẽtes, ſed tantum remanebit existimatio, & ideo ſingularia non habent diffinitionem, neq; demõstrationem, quia poſtq̃ recedunt à ſenſu non habent niſi existimationem.

Senſibiliũ principia ſi acciderint, vt in metaphyſica quærãtur, hoc erit inquantum entia, nõ inquantum ſenſil ilia.4 metaphy.com.primo. idem.6.metaph tex.com.primi, & in.12.metaph. com.1.5 & 6.& 7. metaph.com 5 & 9.

Senſus non est ſuimet, ſed est alterũ præter ſenſum quod natura prius est

est sensu, mouens enim est natura prius moto. 4. meta. tex. com. 25.

Sensibile est relatiuum, quia nullam habet naturam nisi relatiuam. Nota tamen, ꝙ hoc est ad hominem, loquitur enim ex intentione antiquorum, ibi vt patet.

Sensus est in capitulo relationis, & ideo si essent sensus æterni essent animalia ęterna. 3. metaph. com. 7. vide 5. meta. com. 20.

Sensibilia dicta ad sensum iudicamus. 4 metheor. tex cō. 3.

Sensus pręter vtilitatem propter seipsos diliguntur, ex prohemio metaphysicæ.

Sensus visus præ omnibus maxime, vt ita dicam, diligitur, quia multas rerum differentias demonstrat, & maxime hic sensuum nos cognoscere facit. ibidem.

Sensibilia quæ non transmutabilia essentialiter, sed permanētia. s. forma, & quędam semper sunt transmutabilia. s. materia, primo meta. com. 6. vide cōsimile primo de generatione & corruptione. tex. cō. 35. & 36. & com. 38.

Sensoriorum oīum meatus tēdit ad cor. Arist. in. 5. de generatione animalium. cap. 2. in lib. de sensu, & sensato.

Sensibilia habēt duos modos comprehensionis, modum, qui non est sciētia eorū, sed imaginatio, & modum, qui est scientia eorū, & sunt intellecta vniuersalia. primo metaph. cō. 27. iuxta illud Boetij, singulare est dum sentitur, & vniuersale est dum intelligitur.

Sensibilia sunt in triplici dria, q̄dam .n. sunt quę ꝑcise iudicant̄ esse vera, & q̄daȝ sunt, quę ꝑcise iudicant̄ esse falsa, licet sentiant̄, vt apparet in deceptionibus visus, & quędam sunt ignota, donec surgat demonstratio, sicut apparet de paruitate solis. 8. phy. com. 26.

Sensu quotiēs agit in sensile. i. quotiens sensus in actu est, & immanebit in sensile, totiens quoq; in idē sensile imagiuationē moueri, neq; enim digrediētibus, aut sublatis rebus imaginationē tueri, & custodire vestigia earū posset, nisi cognosceret, & pciperet ea quorū sibi custodia esset cōcredita. Them. in 3. de aīa, fm eius decisionem & diuisionē gręcorū, cap. 15. & fm Latinos est in. 2. de aīa. in expōne tex. 159. Ibi duo collige, vnū ꝙ si sensus aduertat, & cognoscit obiectū, & sensus interior nō percipit actū illius sensus, vt q tenet oculos apertos videt, sed nō percipit se videre, qa est distractus. Dicendū est, ꝙ si videt etiā sensus percipit illū videre, quia si nullo mō perciperet, nec sensus exterior percepit vllo mō. secundum est cōtra Arabes, qui volunt aliam esse virtutem reseruatiuam, & alia cognitiuam.

Sensibile quandoq; sumit̄ pro tangibili, vt primo cœli. tex. com. 68. fm expositionem Auer. & 2. de generatione & corruptione. tex. cō. 7. quandoq, pro naturali, seu mobili, vt in ꝓlogo primi phy. Cōm. inqt. ꝙ res sensibiles sunt subiecta istius artis, quandoq; pro obiecto sensus, sicut intelligibile pro obiecto intellectus, vt. 3. de aīa plerūq;.

Sensibile nullum est nō ens in loco, primo cęli. tex. com. 69.

Sensus fortes sunt illi, qui cōprehendunt minimū eorū, quæ sunt possibilia, vt cōprehendant̄ ex spatiis ex qbus sperat̄ visio. 1. cęli. cō. 117. de tali

de tali sensuum fortitudine, vide Arist. in 5. de gñone aïal. cap. 2.

Sensu existēte erit phātasia & appetitus, quia vbi est sensus, erit lętitia & tristitia. vbi aūt hæc ex necessitate desideriū erit. 2. de aïa. tex. com. 20. & tex. com. 27.

Sensus ē de virtutibus passiuis. 2. de anima. tex. cō. 51. & 52. 59. & 60. idem. 3. de anima. com. 18 authoritate Alex & 7. physi. com. 12. Vide in concordantijs.

Sensus cōis cuius esse demonstratū est in libro de anima, est primo & principaliter in corde fm Arist. & Galenus dixit, ꝙ est in cerebro. 2. Colliget. cap. 11.

Sensus est duobus modis, in potentia. v3. & in actu. 2. de anima. tex. com. 53. & 138. & 139.

Sensus prima perfectio fit ab intelligentia agēte, vt declaratur in libro de aïalibus. 2. de anima. com. 59. idem. 7. meta. com. 31. & 12. met. com. 18. vbi per intelligentiam agentem intelligit virtutem informatiuam, quę vt rememoratur ab intelligētia non errante producit aïatum. vide in. 2. de generatione animalium. cap. 3.

Sensibile dicitur tripliciter. 2. de anima. tex. com. 63.

Sensibile proprium est quod nō cōtingit, altero sensu sentiri, & circa quod non cōtingit errare. 2. de aïa tex. com. 63. vbi Cōmentator glosat, hoc habere veritatē in maiori parte. Them. aūt apponit tres conditiones quas ēt vr innuere. Cōm. in 4. met. in cō 26. in calce cōmēti.

Sensus nō sentiūt senes organa sua, & vide causam. 2. de aïa. tex. com. 52. & Alexā in paraphrasi de aïa. cap. de intellectu I actu dicit, ꝙ sensus in actu non sentit seipsum.

Sensoria quędā simplicibus elementis constat, vt visus auditus, & olfatus, quędam vero ex oïbus, vt tact' & gustus. 2. de anima. tex. cō. 130. vide Themist. ibi, & Simplicium quomodo sit intelligendum hoc.

Sensus nō decipit' circa sensibile ꝓprium. 4. meta. tex. com. 24.

Sēsus singuli cognoscunt suorū sensilium priuationes, vt ocu'us tenebras. Them. 2. de aïa. & habetur in tex. ibidem. 71. sed pręsentium sensibilis per se, absentiam vero, & priuationem per accidēs percipiunt, vt testatur idem Themistius, 2. de anima. cap. 23.

Sensus non comprehendunt essentias rerum, sicut quidam ęxistimauerunt, sed hoc est alterius potentiæ quæ dicit' intellectus. 2. de anima. com. 63.

Sensus hominis comprehendūt intentiones indiuiduales decem prędicamentorum. ibidē. & 3. de anima. 6. 20. & 33. commentis.

Sensibilia cōia sunt motus, quies, numerus, figura magnitudo. 2. de anima. tex. com. 64.

Sensus non decipitur circa sensibile propriū tribus conditionibus concurrētibus, ꝙ organū nō sit lęsum, quod nō sit perturbatum mēbrū, & ꝙ sit debita distantia. Them. in 2. de aïa. cap. 21. & est in expōne tex. 63. vide tū Alex. in sua abbreuiatione de aïa. cap. 12. vbi arguit, ꝗ sint sensibilia per se, & quæ ꝑ accidēs, vbi sic scribit. in propriis aūt sensibilibus sensus potissime veri sunt, vbi sensibus ea seruantur illesa quibus cum sensibilia sensu innata sunt, vbi ponit quinque conditiones, & tu vide.

de esse. 2. de anima. tex. com. 28.

Sensus alius pręter quinq; nõ est. 2. de aïa. tex. com. 128. vsq, ad. 136.

Et aduerte ꝙ Ari. adducit tres demõstrationes, quarũ prima ẽ à mediis, secunda est ab instrumentis & causa data in istis demõstrationibus est quasi materialis, tertia vero est à sensibilibus, & ista demõstratio est magis firma illis duabus, cũ causa accepta in ea sit finalis, vt notat Cõm. in 2. de aïa. com 129. vbi collige demonstrationes datas per causas finales eẽ certiores demonstrationibus datis per materiã, vide etiam in. 3. meta. com. 3.

Sensibile ꝑ accidens non mouet sensum, neq; formã suam imprimit. 2. de anima. tex. com. 134.

Sensibile per accidẽs est duobus modis. ibidem.

Sensibilia & appetibilia nõ sunt loci, aut conceptacula factionũ, sed potius irritamenta, & incitamenta sensuũ. Themist. primo de aïa. cap. 18. & est sũp tex. 43. & habetur in lib. de sensu & sen. vbi dr̃, ꝙ sensibile sensum agere facit.

Sensus oẽs habentur à non imperfectis, & non orbatis. 2. de anima. tex. com. 131.

Sensibilis actus & sensus idem est & vnus. 2. de anima. tex. com. 138. & tex. com. 141.

Sensibilibus abeuntibus insunt sensus & phantasiæ quibus sentiunt. 2. de anima. tex. com. 138.

Sensuum operatio nõ fit cum qualibet mensura caloris, nam fortis calor prohibet eos apprehendere sensata extrinseca, & implet eos, vt videmus in ęgritudinibus acutis aliquos, qui credunt videre, & audire res quæ non sunt. 2. coll. cap. 11.

Sensibilis actus, & sensitiui in sensitiuo est, sicut actio & passio in patiente, & non in agẽte est. 2. de anima, tex. com. 140.

Sensus est ratio quędã, & ideo excellens sensibile corrũpit sensum. 2. de anima. tex. com. 143.

Sensus numerãtur in relatione vno modo, & in qualitate alio modo. 2. de anima. 143.

Sẽsus est ꝓportio agens ibidem.

Sensus quilibet est subiecti sensibilis, qui est in sensitiuo inquantum sensitiuũ, & discernit subiecti sensibilis differentias 2. de anima. tex. commen. 144.

Sensus oẽs quos quinque esse nouimus sunt in homine, & in omnib⁹ animalibus terrestribus, quæ animal generant, necnon & in omnibus aïalibus habentibus sanguinẽ quę animal pariunt, nisi quid oblesum cõtigerit, vt in talpa. Arist. in 4. de natura aïalium. cap. 8.

Sentientis primi virtus, i. virtus sensus cõmunis melius est, vt dicatur esse vna forma, & multa instrumẽtis copulatis cum ea. 2. de anima. commen. 149.

Sensibilia cõmunia consimilitudinem suam imprimunt in sensu, vt magnitudo, figura, & motu. Themist. in. 2. de aïa, in tex. com. 134. & sm̃ diuisionẽ gręcorum est in 3. de anima. cap. 2. in Them.

Sensus cõis in iudicio tribus ex causis errare põt, prima si quod iudicauit semel fungens officio duorũ sensuum, alias vno tantum iudicaret. secunda, si vno tm̃ iudicet colore electionis filiũ. tertio circa communia hallucinat̃ si vni sensui institerit quę sunt pluribus cõcredita, vt dũ de figura. q̃ visui, & tactui commu-

cōmunis est solo visu iudicet. Themist. in 2. de anima. tex. com. 134. sensilium susceptio non per schemata, aut figuras fit, quale. n. schema alibi erit, aut in vniuersum coloris, aut odoris. Alexander in particulari. cap. de phantasia.

Sensus propriorū semper est verus, 2. de anima. tex. com. 152.

Sensus existit in omnibus aīalibus, intellectus vero in paucis. ibidem.

Sentire nō est pati, sed iudicare, neq; discernere. Alex. in paraphrasi de anima. in cap. de intellectu practico & speculatiuo.

Sensus semper dicit verum in propriis, & falsum ī vniuersalibus. Intellectus vero econtrario, verum in vniuersalibus, & falsum in ꝓpriis 2. de anima. cō. 152. vide pro hoc 2. de anima. cō. 63. & 134. & 161.

Sētire & intelligere, nec motus sunt, nec animæ motus, primo de anima tex. com. 42. & 43. & vide ibi Themistium.

Sēsibile facit sentiens in actu postq̄ erat in potentia. 3. de anima, tex. commē. 28. idem. 2. de anima. tex. commen. 60.

Sensus est species sensibilium, & intellectus est species specierum. 3. de anima. tex. com. 38.

Sensus communis non patitur contrarias qualitates, sed ante se positas, & ad pedes genuaq; aduolutas iacentesq; contemplatur. Themistius. 2. de anima. tex. commenti. 147. vide in contradictionibus nuper ęditis,

Sensu communi sentimus, ꝙ videmus, & audimus non visu, aut auditu. Arist. in libro de somno & vigilia, & Themist. in. 2. de anima super expositione. tex. 148. contra Thomam de Garbo, & Pet. Pomponatium, idē expresse notat Alex. in paraphrasi de anima, cap. de sensu cōmuni. inquit enim. hoc autem cōmuni sensu, & videntes nos & audiētes, & singulis sensibus sentiētes sentimus, qui enim videt audiente audire se, & videre iam sentit, nanq; non alia potestate, q̄ sensu nos ipsos sentire percipimus, neque tamē nos videre videmus, neque nos audire audimus, quū nec videre ipsum, sine visio visibilis sit, neque audite, siue auditio audibilium sit, sed hoc primũ & ꝓprii sensus qui communis dicitur opus, & functio est.

Sensibilia separata in speciebus sensibilibus intelligibilia sunt. 3. de anima tex. com. 39

Sensus in maiori parte non est causa longitudinis vitæ & durationis, & ideo sensibilia sunt minoris vitæ, quàm multæ plantæ. 3. de anima. commen. 61.

Sensibilis quęlibet superfluitas corrumpit sensum. 3. de anima. tex. com. vltimi.

Sensus certissimi est discernere minima quæq; circa vnumquodque genus. ibidem.

Sensus exquisitiores per partes quæ sinceriorem sanguinem habēt absolui necesse est, ex. 2. de partibus animalium cap. 10.

Sentiendi principium semper in medio quærendum est in ipsis animalibus, ex quarto de partibus animalium. cap. 5.

Sensus communis cuius esse demōstratum est in libro de anima est primo, & principaliter in corde secundum Arist. & Gal. dixit, ꝙ est in cerebro. 2. colliget. cap. 11.

Sensatorū

Sensatorum motus quamuis sit declaratum quod veniat ad sensum ab extra, non est impossibile, vt fiat etiam simile per contrarium. 3. Colliget. cap. 38.

Sensibilia non mouēt sensus, neque impellunt nisi remotiuscula sint, proindeq́, extrinsecus habeantur. Adiunctis innexisq́; nulli ictus eueniunt, quia aliquando iam se ferirent sensus. Themistius. 2. de anima. cap. 19. in expositione tex. 52. : Inde patet error Thomæ de Garbo, & Petri Pomponatij asserentiū sensum cognoscere suum actum, hoc enim est cōtra Philosophum, & contra experimētum, nam forma existēs in subiecto non alterat subiectum, medici enim fatentur calorem in ethico febriente intensiorem eē calore febris effimere, & putride, & tamen nō sentitur, quia est fixus in membris.

Sensus fm Arist. minus patibilis est, q̄ sensorium, si enim senex oculo probo valenteque vteretur, videret æque, ac iuuenis, non tamen prorsus impatibilis est, quia passionem sensorij obcesionemq́; ad quendā modū agnoscit, sed intellectus potentiæ separatus & omnino expers huius dispendij est. Vnde impatibilitatem sensus diuersam esse ab impassibilitate intellectus sensoria & internuntia declarant, quia sensus à forti sensibili translatus ad imbecillia non potest sentire, sicut intellectus ab excellenti intelligibili ad inferiora, & humiliora potest ea exquisite intelligere. Themist. 3. de anima. cap. 34. vbi concludit sensus esse minus passibiles, quàm instrumentum, intellectum vero prorsus impassibilem esse.

Sēsus extremis mundi partibus est denegatus, extremas aūt mūdi partes cœlum, & plantas accipimus, quanq̄ alia ratione cęlo, alia plantis est denegatus, plantis, quia præ ignobilitate naturæ, & crassamento partem hanc, nec ꝓmereri, neq capere potuerunt Cęlo, quia eminētiore ordine dignationeq́, habebatur, q̄ vt ad hunc vsum descēderet. Themist. 3. de anima. cap. 71. & est ex mēte Aris. in 3. de anima. tex. cō. 71. & 72. Collige aliquid negari in aliquibus propter perfectionē, in aliquibus aūt ꝓpter imperfectionē, sicut aliqd attribui ꝑ alicui ꝓpter imperfectionē, aliquibus vero ꝑ summā perfectionem & cōsequi finē suum sine actione oī cōpetit primo principio, & cōpetit terræ, sed pr̄o princ. ꝑ summā pfectionē, terræ vero ꝑ oppositam cām, sicut hr̄ in. 2. cęli. in com. 66.

In sensu tria sunt, sensibile, vis sensibilis, & actus, qui ex initu admissuq́; illorum tāq̄ fętus excluditur, ita etiam in intellectu tria spectantur, intelligibile, vis intelligendi, & actus, qui de ambobus parit. Themist. in primo libro de memoria. cap. 11. ita etiam diuus August. in primo de trinitate, ex potentia, & obiecto paritur notitia.

Sēsus, imaginatio, assēsus, impulsio, actio, in animalibus ordine quodā disposita sunt, non. n. vbicunq; sensum reperteris imaginationē subsequi necesse est, quandoquidē non oīa aīantia vim imaginādi hr̄e cōcedimus, neq; itē oē3 imaginationē assensus cōsequitur, nō. n. globum solis pedali mēsura ꝯstare assentimur, tametsi id in nobis imaginatio percipit, post hæc non oīa

assensio

assensio impulsum trahit, nã qui cuipiam quod albũ sit assentit nõ continuo in id impulsu defertur, assensus.n. quo rebus adiicimur non est impulsus ille quo in res quę coram ad sunt velut iam selectas agimur, id autẽ appetitus est. Accidit etiam, vt impulsione atq; appetitu plerunq; pcti nihil agamus, quoties appetitui, neq; consilium, neq; deliberatio suffragatur. Alex. fusa in paraphrasi de anima. in cap. de phantasia, quod nota propter qõnem illam difficilem de praxi quã nostri Theologi discutiunt in prologo sententiarum primi.

Sensus qñque sunt qcunq; sunt tanquã nuntij, & exploratores sunt. Themist 2. de aĩa. tex. com. 147.

Sensus dati sunt aĩalibus ad salutẽ. 12. meta. cõm. 36. & 3. de anima. tex. cõm. 60. & 61.

Sentiẽdi vis in habẽtibus sanguinẽ nulli parti exangui data est, nulla .n. pars exanguis sentire põt, licet sanguis nullo sensu pditus sit, quippe q nulla pars aĩalis sanguis est, ex. 2. de partib. aĩal. ca. 10. Vide in contradictionibus nuper editis.

Sensorij sinceritas causa est, vt dñæ sensibilium bene iudicent. Arist. in 5. de generat. aĩalium cap. 2. idem dicit de oculo I fine primi capitis, vbi inquit. ꝙ quẽadmodum in veste mũdissima, vel minima macula pspicua est, sic in puro sinceroq; oculo, vel parua motio patet sensumq; efficit. At quod pcul cernat motusq; à longinquis visilibus deueniat, causa est situs oculorum. Vbi colligitur, ꝙ iudicium sensibilium venatur perfecte ex organi tẽperie, sed distãtia sentiendi ex situ organi.

Semẽ in vegetabilibus, sperma aũt in aĩalibus est. 1. physi. com. 62.

Semen est albũ pter spumã, & iõ errant, qui asserunt semen ethiopũ nigrũ esse. Auer. in. 2 de gñone animaliũ. cap. 1. in fi. & vide ibi Arist. cap. 2. vbi dicit. Herodotum non vera scribere cũ nigram geniturã ethiopũ dicat, quasi necesse sit omnia nigra esse eorum quibus nigra est cutis, & qui dentẽs eorum albos esse cernere potuit.

Seminis natura spumosa est, hocq; antiquos nõ latuit, quippe qui deã quę rei venereę pręest, ab ea ipsa facultate noĩauerunt. Arist. in 2. de generatione aĩal. cap. 2.

Semen fm Arist. non est pars fętus, seu conceptus, & Gal. contradixit ei in hoc, & Auic. etiam dicit, ꝙ est pars fętus virtutum est pars formę & non materiæ. Auer. in. 2. de generatione animalium, cap. vtrum semen sit animatum.

Seminis corpulentia dissoluitur, & versum in spiritum euanescit, cum naturam humidam, & aquosam habeat. 2. de generat. aĩal. cap. 3.

Semen dicitur agere in virtute ipsi⁹ seminantis, quod quidem iam est separatũ, desinitq; eẽ, & hoc est simile rebus admirabilibus ĩ quib⁹ datur mouẽs quod mouet aliqd, & mox quiescit, & remanet fm ꝙ de se mouetur, & mouet hmõi motu quẽ acquisiuit à primo motore sic, & in natura, nã qñ id à quo semen efficit pstauerit virtutẽ nalẽ semẽ q; mouet mãm ad pfectionẽ, & pcreationẽ quo qescẽte remanet semẽ mouẽs ea virtute, ob quã rẽ nõ ẽ necesse, vt primũ mouẽs tãgat id qd mouet ab ipso vsq; ad finẽ gñationis, sed tm̃ in principio rei. Auer.

sententia

sententia in 2. de gener. anim. cap. 1. & est sp̄a formaliter accepta ab Arist. ibidē. 1. capite versus finem ibi. hæc igr̄ soluere conandū est.

Ex hoc soluitur Achilles Scoti in 2. sententiarum, dist. 18. qui nō potuit imaginari q̄uo semē agere possit in virtute patris.

Semen vt instrumentum habet tres proprietates s̄m Arist. duę sunt cōmunes rebus naturalibus, & artificialibus, sed tertia est propria rebus naturalibus tantum. Prima est, q̄ instr̄m non est pars rei factę. Secunda, q̄ instr̄m separatur post constitui perfectionem. Tertia q̄ est propria rebus naturalib⁹ est, q̄ tangit omnes partes rei cōfectę intus & extra eodem mō, arte aūt tm̄ exteriora tanguntur. Auer. in 2. de gener. anim. cap. 1. vtrum semen sit animatum.

Semen est instrumentū virtutis informatiuę p partem aereā ipsius. Auer. in 2. de genera. anim. cap. 2. vbi quærit, vtrum semen sit animatum, & vide ibi pulchram digressionem contra Gale. & Auic.

Seminis profusio nō intus fit vt quidam volunt, os. n. vteri angustum, sed ante quo fœmina vaporem mittit & aut ibidē manet semen emissum, aut intus ab vtero trahitur si calidus est & modicæ temperatus, cuius rei indicium est q̄ locus qui mō madebat reficcatus mox sentiatur, Arist. in 2. de gene. anim. ca. 4.

Semen a mulieribus emitti asserentibus accidit dicere q̄ vbi foras emiserint retrahāt intus, siquidē quod emissum est misceri debet cū maris genitura, quod ita fieri superuacaneum est, at natura nullam rem superuacaneam facit. Arist. in 2. de gener. anim. cap. 4.

Semen tardius ex auibus emittitur q̄ ex piscibus, vide causam in 1. de gener. anim. cap. 4.

Semen genitale piscium lac appellari consueuit, 8 de nā anim. ca. 15.

Seminis natura humida est, iō meatus seminis idem cōis cum excremento humidi alimenti habetur in aliquibus animalibus, 1. de gen. anim. cap. 13.

Semē vtrū ex vnaquaq; parte corporis proueniat, vide opinionem antiquorum, 1. de generatione animalium, & quatuor eorum rationes super hoc cap. 17. & vide improbationē istius opinionis in capitulo sequenti, videlicet 18.

Semen in emissione sui causat vehementem voluptatem, propter pruriginem multam quæ accidit, quapropter si quis frequenter ea vtatur minus afficitur voluptate, 1. de gener. anim. cap. 18.

Semen vtrum concurrat vt forma, & agēs an vt materia, vide 1. de generatione anim. cap. 18. & 20.

Semen & genitura differūt. ibidem.

Semen & fructus differunt. ibidem.

Semen nec in pueris, aut senibus, neque in egris est, vide causam ibidē, vide etiam Auiçen. in 3. canone, tract. 1. in 21. Fen, in capitulo de Sterilitate & Difficultate impræ gnationis.

Semen est excrementum alimenti vtilis atque vltimi. ibi. in fine capi.

Semen si proueniret ex membris organicis proueniret ex simplicibus, quibus sunt simplicia mēbra. Aristotel. ratio contra antiquos, 1. de generatione animalium cap. 18. vbi patet elementa esse formaliter in mixto.

Semen sanguinis excremētū esse signum efficax est, ꝙ qui re venerea immodice vtuntur, sanguinē emittunt. Auer. 1. de generatione animalium, in 1. cap. vbi ponitur improbatio antiquorum de semine, & habetur ab Arist. ibidē cap. 19.

Semen in vita præditis in quibus sexus maris & feminæ distinctus nō est, conceptus est, conceptum autē appello primam ex mare & fęmina mixturam. Arist. in 1. de gener. anim. cap. 20.

Semen confert ad generationē sui qualitate sm Arist. & non quantitate vt opinatus est Galenus 1. de generatione anim. Cōmen. in fine.

Semen apud Arist. est sicut instrumentum, & mas est sicut faber, & sanguis menstruus est veluti materia. Auer. sententia in fine primi de generatione animalium, & habetur ab Arist. ibid. cap. vltimo.

Semen siue genitura se habet ad mēstruum, sicut coagulū ad lac, 2. de generatione animalium. Et nota ꝙ Auic. deceptus fuit ex hoc exemplo, vt refert Auer. in 2. de generatione animaliū. in 1. ca. vbi quęrit. vtrum semen sit animatum, & deuenit. n. Auic. ad hoc, vt asseerat semē esse partem conceptus, non tamen ꝙ sit pars materiæ, sed est pars formæ, imaginatur. n. ipsum esse proprium calorem naturalem, aut ꝙ transmutatur ad calorem naturalē modica transmutatione.

Semen viri esse fecundū experimento in aqua, probatur certa ratione, quod enim tenue & frigidum est cito diffusum per summa innatat, quod fecundū est in imum descendit. Arist. in 2. de generatione animalium. cap. 5. in fine, idem in 3. de natura animalium. cap. vltimo. Vbi aduerte ꝙ eadem in ratione, dicunt aliqui dum periculum facere volunt, an mulier grauida marē conceperit q̄ lacte extracto a mamilla & in aqua proiecto, si in imū descenderit marem concepisse, si supernatauerit fęminam.

Semina fecunda sunt quæ grauedinis speciem referunt eademq; potius marem fetificant, tenuia autē nec globulenta feminam gignunt, 7. de natura anim. cap. 1.

Semen in potentia continet omnes similitudines, & patris & aui, & proaui, & ataui, vsq; ad speciem, ex 4. de gener. anim. cap. 3.

Seminum virtutes assimilantur arti & intellectui, & differunt a virtutibus naturalibus, 7. meta. cō. 31. vide etiam. 12. meta. cō. 13. & 18.

Senes acutæ videre non possunt, nā cutis quæ pupillæ vocate obtendit vt cæterarum partium cutes obrugat & crassior redditur. Arist. in 5. de gener. anim. cap. 1.

Senectus est naturalis morbus, morbus aūt est aduentitia senectus. Aristote in 5. de gener. anima. cap. 4. ideo recte dixerūt medici, senes debere regi regimine cōualescentiū.

Septimus metaphysicæ est tractatus primus eorum in quibus agitur de substantia. Cōmen. in prologo septimi meta. Et aduerte ꝙ dicitur primus respectu octaui meta. quia isti duo libri appellantur tractatus de substātia. Et nota ꝙ in istis duobus libris agitur de substantiis inseparabilibus a materia, inquantum substantiæ sunt & inquantum entia, sed de substantiis separabilibus agitur in 11. primę philosophiæ, vt notat in eodem loco. Cōmen. qui est

Si est, & quod quid est eiusdem rationis est manifestum facere, 6. metaphy. tex. cõ. 1. intelligitur quãdo si est inuestigatur a priori, vt dicit etiam in 2. posteriorum.

Si non esset aliqua substantia præter natura cõsistentes, physica vtiq; esset prima scia, sed si est aliqua sub̃a Imobilis hæc prior, & philosophia, prīa 6. met. te. cõ. 3. vide q̃ scripsi in proprio Theoremate de hoc, & cõsidera q̃ sciẽ de sub̃a considerantes sunt naturalis & scia diuina, nã nulla mathematicarum de substantia considerat excepta astrologia, quæ quodãmodo etiam naturali subalternatur, & ideo si non essent sub̃æ aliæ nisi naturales, sequitur primã philosophiam esse naturalem, quia prima philosophia est primi entis simpliciter, tale autem est substantia non accidẽs, & ita ex parte obiecti simpliciter nãlis philosophia esset prima philosophia.

Si simile a simili pateretur, tunc idẽ a seipso pati posset, 1. de genera. & corru. tex. cõ. 48.

Si aliquod esset separatum calidũ, hoc nihil pateretur, primo de generatione & corru. tex. cõ. 55.

Siccitas difficilior est ad humectandum q̃ humiditas ad exiccandum, sicut frigiditas difficilius est ad calefaciendũ q̃ caliditas ad infrigidandum, 7. Col. cap. 25. & est snia. Gal. in 9. de ingenio sanitatis.

Siccitatis proprietas est quod difficulter retinetur ab alio, & retinetur ex se, 4. metheororum. tex. cõ. 1. & 2. de generatione & corruptione. tex. cõmen. 9.

Siccitas etiam fit a frigiditate quę est in materia sicca, nã frigiditas quæ est in materia humida, vt est frigiditas aquea operatur humiditatẽ, 4. metheororum. cõ. 1.

Siccitas producitur a calore, 1. & per se. ibidem.

Siccitas innata est retinere formã lõgo tpe, licet sit difficilis receptiõis. Ex lib. de Memo. & Remini.

Siccitas longe a vita remota est, humor vero viuificus est. Ex 2. de generatione anim. cap. 1.

Siccum est bene terminabile termino proprio, difficile vero terminabile alieno, 2. de gener. & corrupt. tex. cõmen. 9.

Sicco opponitur humidum & vdũ, 2. de gener. tex cõmen. 14.

Siccum & humidum dicuntur multifariam. ibidem.

Signa demonstratiua sunt illa quæ conuertuntur cum suis causis, s. cũ ponatur causa sequitur signum & econuerso, 6. physi. cõ. 15.

Signa confici possunt ex propositiõnibus possibilib' & necessarijs, sed necesse est ut maiores sint necessariæ, si cõclusio debet esse necessaria 7. phy. cõ. 2.

Signa membrorum intrinsecorum vniuersaliter dare difficile est, & iõ medici istam partem dimiserũt, 4. Col. cap. 2.

Signa vera sunt posteriora, & cum fuerint posita consequuntur præcedentia, & cum præcedentia fuerint posita consequuntur posteriora. 3. cœli. cõ. 69.

vid' an pri ma ps pp̃õnis con tradicatũ ctis in 26.

Simitas est in naso de accñtibus essentialibus, sed albedo in homine est de accñtibus non essentialibus, 7. meta. cõ. 17. sed obuiabã, quia cũ propositio per se sit de omni, si ista est per se, nasus est symus, sequitur omnem nasum esse symum, quod est falsum, vide solutionem huius

quis, 9. meta. text. cō. vltimi. Inde elicitur ex mente Aristotel. intellectum nostrum posse intelligere intuitiue substantias abstractas pro statu isto, & Beatus Thomas in presenti loco ab ipsa tandem veritate coactus, hoc idem fatetur, inquit enim ex hoc patere ꝙ fm sententiā Arist. humanus intellectus potest pertingere ad intelligendum substātias simplices, quod videtur sub dubio reliquisse in 3. de anima, & tamen in principio secundi ipse & Scotus grauiter insurrexerunt cōtra mentem Cōmenta. hoc asserētes dum dicebat illud exemplū de vespertilione, non ostēdere impossibilitatem, sed difficultatem, & iā tu videre poteris ꝙ illa Cōmenta. expositio est sumpta, ex presenti loco, quia Philosophus dicit expresse ignorantiam talium in nobis non esse, qualis est cæcitas in oculo.

Simplicia carent potentia omnino, & illud in quo est potentia est compositum, 9. meta. cō. 2.

Simplicium non est quæstio nec doctrina, sed alter modus quæstionis talium, 7. meta. tex. cō. 60. vbi dicit Cōmenta. ꝙ est manifestum ꝙ in rebus simplicibus non compositis nō quæritur, neq; p quare, neq; p quid, sed q̄stio in istis ē alio mō.

Simpliciter quandoq; dicit cōmunitatem & vniuersalitatem, 2. physi. cōmen. 61.

Simpliciter potest sumi pro communi ad id quod est essentialiter & accidentaliter, & illo modo dicit Arist. in 8. phy. tex. cōmen. 46. ꝙ primus motor non mouetur simpliciter, quia neq; per se, neque per accidens. Potest etiam sumi simpliciter ut distinguitur contra fm quid, & isto mō dr̄ id quod substātialiter transmutatur ꝙ trāsmutatẽ simplr̄, quia transmutatio in substantia est vera transmutatio, trāsmutatio vero in accidentibus est transmutatio fm quid, vt patet 1. phy. tex. cō. 62. & 1. de generatione & corruptione tex. cōmen. 17. Distinctio ista colligitur ex cōmẽ. 46. octaui physi. placuit etiam nobis hic adducere alias significationes. Quandoq; summitur simpliciter, idest ruditer & inconsiderate, vt tertio de generatione animalium. cap. 6. vbi dicit, hæc enim & Anaxagoras & alij quidam naturales simpliciter valde & inconsiderate, qui in auium ratiocinatione ita falluntur. Vnde simpliciter etiam apud philosophos distinguitur cōtra multipliciter, & sic sumpsit Philosophus secundo de anima. text. cōmen. 61. vt exponit ibi Commenta. & Porphyrius dum dixit, videtur autem neque genus, neq; species simpliciter dici. i. vno modo, sed multipliciter, vt patet. Quandoque sumitur simpliciter. idest quo ad naturam, vt primo physic. non eadem sunt nobis nota, & simpliciter. Quandoq; summitur simpliciter pro vniuersaliter, & in hoc sensu plerunque sumitur apud Aristotel. Commen. secundo physic. commen. 61. simpliciter quandoque dicit communitatem & vniuersalitatem. Quandoque sumitur pro proprie vt dicimus hominis generationem esse simpliciter. i. proprie. Quandoque summitur vt distinguitur contra per accidens, & ita summitur primo physico. text. commen. 75. vbi dicit Philosophus, nos autem

tem'& ipsi dicimus nihil fieri simpliciter ex eo ꝙ non est, sed ſm accidens,& in 2.physi. tex.cō.54.vbi dicitur:est autem sicut accidēs fortuna causa, simpl'r autem nullius. Quandoque sumitur pro manifeste vt 1.d: aïa.t.c.23.vbi.d.ꝙ Democri. simpl'r dicit aïam & intellectū idē esse.i. manifeste, quia ponit ibi drīam inter opinionem eius,& Anaxa.de quo.j̄.t.c. 24. d. Anaxa. aūt minus certificat de ipsis, vbi lra Arabica dicit; latentius aūt Anaxa. loquebat̃ de illis. Sūmit̃ qn̄q; simpliciter ꝓ principaliter,& sic sumpsit Philosophus in 2.de aïa.te.cō. 40 & 41.contra antiquos qui asserebant nutritionem & augmentationē simpl'r esse ab igne.i. principaliter. Aristo. autem vult ꝙ ignis concurrit vt concausa seu instr̃m. sed aïa, sicut causa principalis. Quā doq; sūmitur simpl'r.i. necessario, & sic Arist. sumpsit in 2.physi. tex. cōm. 57.vbi ponit conuenientiam inter casum, & fortunam dicens, ꝙ non sunt in his quæ simpl'r, neq; frequenter fiunt. vbi expositores & Cōmen. per ly simpl'r, exponunt ea quæ fiunt necessaria, quandoque sumitur simpliciter .i. sine distinctione, & sic summitur 2. de anima.tex.cō.55.vbi dicitur, diuidendum autem est de potentia & actu, nunc enim vtimur ipsis simpliciter.i. vsi sumus hactenus istis sine distinctione & determinatione.

Simplex quodlibet caret potentia, & quod caret potentia est simplex, 8.physico.cōmen.78. Vide in concordantiis.

Simplex & vnum non idem sunt. 12.metaph.tex.cō.37.vbi Cōmen. dicit, ꝙ vnumquodq; dicitur duobus modis, vel absolute, vel in comparatione. Absolutum, vtriusq; est illud quod caret materia,& omnino non est indiuisibile, simplicitas famosior significatio est simplex absolutum, per simplex autē absolutum intelligas id, quod caret materia, & est omnino indiuisibile, in hoc enim etiam est differentia inter simplex & vnum, quia famosior significatio vnius est illud qd' dicitur de continuo, & tale differt a simplici, quia simplex non est diuisibile potentia nec actu, sed vnū dictum de continuo est diuisibile potentia nec actu, in potentia, licet sit vnum in actu.

Simplex non permutatur, neq; ad aliam substantiam conuertitur. Ex libro destru.dispu.2. in solutione vlti. dubij, vbi adducitur authoritas Hippocratis. in libr. de natura humana satis pulchra & ad propositum.

Simplex pluribus modis dicitur, vel quia non componitur ex pluribus partibus, & tamen componitur ex materia & forma, & sic appellātur corpora simplicia, Vel quia non cō ponitur ex materia & forma, vt corpora cœlestia, Vel tertio, quia diffinitio totius & partis est vna, licet talia sint composita, ex quatuor elementis. Ex lib.destru.disp.3.in solutione.23.dubij.

Simplices res non habent causam actuum procedentium ab eisdē nisi naturas & formas earum. verbi g. terra non habet causam descensus nisi suam simplicem naturam terrestreitatem, & sic de aliis simplicibus, sed compositæ res habent agē tes causas præter suas formas, & illæ sunt causæ illarum secundum composi-

compositiones & cōpaginationes illarum & earum partium adinuicem. Ex disp. 14. in solōne vlti. du.

Simplicia corpora sunt quęcunque motus principium hn̄t fm naturā 1. cęli tex. com. 7. Et intelligitur de motu fm locum, vt exponit Com. in com. & in paraphrasi. in summa quarta, idem dicit, vnde illa est diffinitio simplicis corporis, ex qua vt asserit Commē. intelligitur diffinitio corporis compositi, & est illud quod in se habet principia plura vno.

Simplicis cognitio dabit tibi cognitionem cōpositi, quinto colliget. capitulo 58.

Simplicium corporū simplices sunt motus, & mixti sunt compositorū, 1. cœli. tex. com. 7.

Simplicia cum compositis & composita adinuicem non sunt eiusdē naturę, 3. cęli. c 8. vbi collig. ꝙ grauitas & leuitas in elemētis nō sunt eiusdem rōnis inter se, nec cū compositis cōparata, quia grauitas terræ nō ē eiusdem naturæ cū grauitate aquæ, quia pars parua terræ ē grauior aliqua pte maiori aquæ. nec grauitas simplicium est eiusdem naturæ cum grauitate cōpositorum, quia pars parua plumbi ē grauior parte maiori terræ. Consimilem snīam tenet Alex. in 1. libro naturalium qōnū. De alijs ēt qualitatibus elementorum qō est, vbi tenet ꝙ siccitas terræ & ignis, non sunt eiusdem speciei, nec humiditas aquæ & aeris, & istam opinionem & sequitur Simplicius in secundo cœli.

Singularibus recedentibus a sensib' nescimus vtrum sint aut non sint, 7. meta. t. cō. 35. vbi Com. in com. dicit, ꝙ non habemus certitudinē, sed existimationem.

Singularium non est diffinitio, 7. meta. tex. com. 35. & primo posteriorum analiticorum.

Singularia, aut intelligentia, aut sensu cognoscuntur. ibidem.

Singularia sunt notioria apud nos, quàm magis vlīa, 7. meta. cō 10. & tex. & primo posteriorū. Vide in concordantijs super primo physic. nuper æditis.

Singulum non videtur aliud esse a suimet substantia, 7 meta. t. c. 20.

Singularium fm actum sensus est, scientia vero est vlīum, 2. de ani. tex commen. 60.

Singularia precedunt vlīa in esse, sʒ vniuersalia præcedunt singularia in intellectu, 12. primæ philosophiæ c. 27. authoritate Alexādri.

Singularium hominū dr̄ia a materia proficiscitur, formæ. n. p quas sunt homines nullam inter se dr̄iā hr̄e cernuntur. Alex. in paraphrasi de ani. lca. de intellectu in habitu, idem sentit The. in 1. de ani. c. 24. vbi habet, ꝙ omnia quæ eadē specie sunt participatione materiæ distinguuntur, idem tenet Cō. in libro destruc. in disputa.

Singularium substantiarum sensibilium, nec diffō, nec dēmr̄atio ē, quia habent materiam, cuius natura talis est, vt cōtingat & esse, & nō esse, 7. meta. tex. com. 53.

Situs qui est prædicamentum dicit ordinem partium in loco, sed sit' qui est dr̄ia quanti, dicit ordinem partium adinuicem, 5. metaphysi. commen. 24.

Situs est ad aliquid, & ideo in prædicamento situs impossibile est motum esse, 6. phy. com. 85.

Sitis

Sitis est appetitus frigidi, & humidi fames vero calidi & sicci, 2. de anima textu commen. 28.

Socratis iunioris parabola de aĩali non bene se habet, abducit enim a veritate & facit suspicari quasi contingens sit hoĩem esse sine partib⁹, sicut sine ære circulum, 7. meta. te. com. 39. vbi p iuniorẽ Socratẽ exponit Com. Platonem qui fuit Socratis discipulus, quia Socrates fuit primus qui de ideis disputare cepit vt recitat Eusebius in libro 10. de euangelica præparatione, & quia illam opin. Plato excoluit, licet multum sit Platonis opinio diuersa ab opinione Socratis, vt testatur Aris. in 13. primæ philosophiæ, nã Socrates non posuit vniuersalia separata sicut Plato, vnde Arist. in primo de partibus aĩalium. cap. 1. dicit, ꝙ Socrates temporibus vsus quidem diffiniendi increuit, sed indagatio rerum nãlium desijt, nam oẽ philosophandi studium ad vtilem virtutem ciuilemq; vsum cõuersum est, idẽ primo primæ philosophiæ tex. com. 5. Socrates circa moralia philosophante, & de tota natura nihil. Plato aũt vbiq; locorũ dum de ideis disserit introducit Socratem disputantem, quod notauit Philosophus ẽt in secundo de generatio. & corruptione, in tex. com. 52. vbi scribit, sed hi sufficientem existimauerunt ad generationem causam specierum naturam quemadmodum in phedone Socrates.

Socrates circa moralia negociatus ẽ & de tota natura nihil, primo metaph. tex. com. 5. idem Commen. in prologo 1. phy.

Socratis temporibus homines perceperunt causam finalem, & ideo inceperunt regere ciuitates, 1. meta. com. 50.

Socrates apud Athenienses dubitans ne a perfectione humana expoliaretur, elegit mortem præ vita, nam pp virtutem mortuus fuit Auerr. in prologo phy. de hoc Diuus Plato fecit elegantem apologiam.

Socrati non fuerunt declarate viæ disciplinæ cões, & propriẽ per vias intellige scientias speculatiuas, vt declarat Commẽtator primo physi. commen. primo, idem Philosophus in primo metap. tex. com. 5.

Socrate circa moralia philosophãte, & de tota natura nihil, idem asserit de Socrate Galenus in libro de historia Philosophorum.

Socrates concionans apud Athenienses dixit, o homines ego non dico ꝙ vestra scientia somnialis diuina sit falsa, sed dico ꝙ ego sum sciens sciam humanam. ibidem Auerro.

Sol aut spiritus primordium generationis præstat vermibus & omnibus animalibus quæ ex vermibus proueniunt.

Sol & aliæ stellæ sunt principium cuiuslibet viui in natura. 12. meta. cõmen, 18.

Solis calor & stellarum diffusus in aqua & terra gñat aĩalia ex putrefactione generata, & vlr omnia q̃ non fiunt ex seminibus. 12. primæ philosophiæ. com. 18

Sol & astra semper agunt, & non est timendum ne quandoque stent. 9. met. tex. com. 17.

Sol & orbis decliuus sunt principiũ generationis eorum quæ fiũt a nõ simili, sed eorum quæ a sĩli nõ tm̃ est in principium, simile in specie, sed vnà cũ sole & orbe decliui. 12. meta. com. 40. & 13. & 18.

Sol, & Luna, & aliæ stellæ (vt dixit Themistius) aut sunt formæ nō ī materia i. corpora spiritualia, aut habent materiam æquiuocè cum istis, vltimo cap. de substantia orb. idē 8 primæ philosophiæ. cō. 12

Sol & stellæ calefaciunt duobus modis, vnus est motus, alius est reflexio luminis. Commen. primo metheo. com. 1. & 2. cœli. com. 42. idē 2. capite de substan. orbis.

Sol cum calefacit terram ascendunt duo genera exhalationum, vnum est exhalatio calida, & sicca fumosa, aliud vero est frigida & humida aut calida & humida vaporosa. 1. metheo. commen. 1.

Sol & aliæ stellæ cum ascendunt in aere grosso videntur rubeç & ignis in fumo. primo metheor. cō. 1.

Solis maxima distātia & tarditas partium motus cœli vltima faciunt esse frigoris, econtrario de velocitate & propinquitate. 2 metheororū cap. 2. idem 2. cœli. cō. 94.

Sol per totum annum æstatē & hiemem facit, at vero luna per mensem id agit non accessu discessuq; lunæ, sed alterum in crescēte luce, alterum in decrescente. Aristot. in 4. de genera. anima. cap. 2.

Sol est maximus stellarū & densior & magis luminosus. 2. cœli. cō. 42.

Sol magis calefacit in æstate quàm in hieme. vide cām 2. cęli. cō. 42.

Sol vnus quum sit non tū lumē, suū æqualiter omnibus exhibet, aliter aerem, aliter aquam, aliter lapidē, aliter lignum, aliter argentum collustrat, item aliter color purpureus aliter viridis participant lumen. Themistius primo de ani. cap. 24.

Sol sm Aristo. est sub mercurio, & venere, sed Ptolome9 & oēs Astrologi in hoc aduersantur Aristō. 2. cœli. com. 58.

Solis motus non incōuenit vt sit velocior motu mercurij & veneris, quāuis sit supra propter abundantiam suæ potentiæ supra potentias earum 2. cœli. com 58.

Solem nullus mathemathicorum asseruit esse pauciorum motuum, q̄ reliqua sydera, sicut nullus recusat inferiorem esse alijs syderibus lunam 2 cœli. in paraphrasi summa tertia, quæsito 5.

Solem lunamque admittendo paucioribus motibus moueri & inferiora esse alijs syderibus pp duorū alterum euenit, aut quia nequeūt attingere eam dignitatum multitudinem quam corpora media inter hæc & supremum orbem possidere valent, qualis est dispositio reliquorum animantium cū homine. aut quia nequeunt possidere nisi dignitates inferiores dignitatib9 quas possidēt corpora intermedia, qualis est dispositio planetarū cū animalibus. Commē. in paraphrasi secundi de cœlo, summa tertia, quæsito 5. Et nota hoc, quia in cōmento magno hoc non asseruit, & est dictum subtile valde, propterea quia distantiæ entium sunt valde diuersæ.

Sol propinquus & remotus facit cōtraria 12. metaphy. tex. com. 33. & 34. & in 2. de ge. & cor. t. cō. 56.

Sol ab antiquis vocabatur dominus vitæ. 12. meta. com. 34 & ibi vide cām, & ēt in cō. 53. Vbi aduerte q̄ hoc est in cā cur Homerus solē magnū Iouē appellat. Iliados secūdo ἐννέα δὴ βεβάασι Διὸς μεγάλου ἐνιαυτοί, ζεὺς enim apd græcos dr̄ παρὰ τὸ ζῆν q̄a ē dator vitæ.

Solem

aut

aut in potentia sentiendi, sed solū ea quam euaporatio alimenti cōmittit. ex libro de somno & vigil. vide etiam The. ibid. cap. 14.

Somnus est priuatio vigiliæ. ex lib. de somno & vig. in principio.

Somnus est ligamentum virtutum & confirmatio earū: & vigilia est dissolutio virtutum & debilitas earum ibidem.

Somnus perfectus & gaudium non inueniuntur nisi in habētibus cōmunē sensum perfectum. ibid.

Somni descriptio, est priuatio mot⁹ & vigiliæ descriptio est continuatio istius motus, & pōt dici ꝙ hic motus huius sensus est formalis cā somni & vigiliæ & sensus cōis ē subiectum somni & vigiliæ, & cor est radix, & cerebrum est ipsius primum instrm cum quo operatur. 3 colliget. capitu. 41. de accidentibus somni & vigiliæ.

Somnia significant sup dominium humorum. 4 coll. cap. 13.

Somnia apud medicos significant dñium humorū in corpore. v. g. videre ignem significat dñium colerę, & somniare aquam significat dñium flegmatis, in commento libri de diuinatione in fine.

Somnus talis sua natura esse videt vt viuendi & non viuendi interliminium sit, & neq; omnino sit qui dormit neque non sit. Aristo. in 5. de gene. ani. cap. 1.

Somnium multis animalibus inesse præter hominem ostenditur. 4. de natura ani. cap. 10.

Somnus quid sit, & iuuamenta eius, & cui virtuti animæ attribuatur, & quæ sunt causæ eius, requiratur in 2. coll. cap. 21. & in lib. de somno & vigilia ab Aristo.

Sonus, vox, locutio differunt. vide quarto de natura anim. cap. 9.

Soni excellentes destruunt & inanimatorum corporum moles. 2. cœli. tex. com. 53.

Soni corporum cęlestium authoritate The. nihil operantur in istis inferioribus pp eorum remotionē, sed hoc nihil est, quia nulla ꝓportio est inter magnitudinem illorū corporum & remotionem illorū. 2. cœli. com. 53.

Soni ꝓueniunt ex spatijs longe maioribus, quā sint corpora facientia illos. 2. cęli. com. 53.

Sonum ex corpore cęlesti, si ibi sonus esset, impossibile esset non peruenire ad nos, & calorē qui ex motu eorum causatur ꝓuenire. ibidē.

Sonus causari non potest ex corpore ligato cum alio vt partes nauis in naui. 2. cœli. tex com. 54. & 56.

Sonus quodāmodo assimilatur materiæ, quia est propinquius materiæ literarum, & quodāmodo assimilatur formæ, quæ prædicatur de literis in quid. 7. me. c. 43. vbi Aristo. dicit ꝙ genus nō est præter generis species: & siquidem est vt materia, est vt vox genus & materia literarum est.

Sonus duplex potentia & actu. 2. de ani. tex. com. 77.

Sonus multiplicatur sm sphericā figuram in aere, & ita est de colore, & odore. 2. de ani. c. 78. & 97.

Sonus est motus factus a percutiente & percusso in aere. 2. de ani. tex. com. 78. & com. 87.

Sonus quasi est in cap. de ad aliquid, non in qualitate, sed tangibilia, & sapores magis sunt in cap de agere & pati, q̄ in relatione. 2. de ani. com. 126.

Sophi-

Sperma facit sicut quæ ab arte, h3 enim ptátem spẽm & a quo spma est aliqualiter vniuocum.7.meta. tex.c.31.vbi in 4.de gñatione aniialiũ.ca.3.fm trãslationẽ Theo.

Sperma viri attrahit a vulua mulieris p quãdam virtutẽ,quã habet a forma specifica,vel a tota specie. 2.colĩ.authoritate Auencladis ĩ libro de spermate.cap.10.

Sperma mulieris non habet effectũ in gñatione, & hoc probat p sensũ,quia multæ impregnant sine spmatizatione,& ẽt p argumentũ quia tunc vir esset supfluus in gñatione.2.Colĩ.cap.10.de iuuamẽtis mẽbrorũ ministrantiũ gñatiuę.

Sperma in maiori pte aĩaliũ emittitur p eandẽ ptẽ p quã emittit humidum excrementũ.4.de ptibus aĩaliũ.capit.9.& Auerro.ibidẽ in cap.de pectore,& ibi vide causam.

Sperma mulieris est simile supfluitati aquosæ,& non solũ hoc,sed ẽt pro certo est superfluitas,& impossibile ẽ vt ex eo possint nutriri mẽbra,est igit supfluitas discurrẽs ,ppter delectationẽ,sicut discurrit saliua alicuius famelici,cũ viderit aliquem comedere.2.colĩ.capi.10.

Sperma non est ex rebus, quæ sunt pars membri, aut simplex, aut aliquod aliud.2.colĩ.cap.1.

Sperma est prius naturaliter anima li.2.ph.com.81.

Sphera ænea fit,sed non sphera nec æs.7.meta.tex.cõ.32.Inde colligit compositum per se gñari non formam neq; mãm, & hoc h3 veritatem tam in substãtijs q̃ in alijs cathegorijs,vt dicitur in textu, non fit enim lignũ neq; quale,sed quale lignum,neq; quantum,sed quãtum lignum.

Sphera sensibilis non tangit superficiem sensibilem nisi in superficie, licet geometer dicat q̃ tangit eam in puncto.3.me.tex.cõm.7.& 1.de ani.tex.com.13.

Sphera fm q̃ est sphera non est in loco simplr̃,nisi accidat ei hoc fm q̃ accidit spheris celestibus, quas cõtinet alia sphera.4.ph.com.43.

Sphera in eo q̃ sphera non est nata moueri in sphera,& vr̃ in continẽte,sicut mobilia motu recto.4.ph. commen.45.

Sphera non mutat locũ fm subm, sed fm formam.4 phy.cõ.45.& 6. phy.tex.com.85.

Spheræ partes q̃ sunt iuxta centrũ tardius mouetur partib⁹ quæ sunt iuxta circunferentiam. 6.phy.tex. commen.86.

Sphera quodammodo est quiescẽs, & quodammodo est mota.8.phy. tex.com.76.

Sphera fm totum mutat locum fm formam tm̃,& non fm subiectum sed fm partes mutat locũ & fm formam,& fm subiectum.6.phys.cõ. 85.idem 8.phy.com.76.

Sphera non mouet fm partes,& quescit fm totum.8.phy.cõ.76.idem 4.phy.contra Themi.cõ.43.idem 6.ph.com.85.

Sphera naturaliter diuiditur ĩ duas partes, in centrum,& circunferentiam.8.phy.com.76.

Sphera q̃ mouetur sup vno centro, non est contraria spheræ quæ mouetur super alio centro.primo cœli.com.32.

Spheræ quæ mouentur super idem centrum,& sup polos diuersos,nõ sunt contrariæ,quia non prohibẽt se.ibidem.

Sphera & supficies fm geometricã consi-

generatione animalium. capi. 2. in digressione contra Gal. & Auicen.
Spiritu retento vires augent ex. 2. de gene. anim. cap 4
Spirituale magis læditur p lesionẽ minus spũalis, & non econtra. ex libro de memoria & remini. vbi Cõmen. dicit ꝙ ex lęsione sensus cõis, læditur Imaginatiua & nõ ecõtra.
Spiritus est principium aiæ instrm̃ intellectus, quod multi antiquorũ opinati sunt ipsum esse aiam. Cõ. 2. de partibus aia. in ca. de cerebro, & est dem̃ Philosophi ibidẽ. cap. 7.
Spiritus natura alia est, alia animæ, non. n spiritus animæ genus eẽ potest, quum habeat p se subsistentiã nullum aũt genus est tale vt possit per se subsistere. Alex. in paraphrasi de anima, c. 4. vbi probat animã esse inseparabilis a corpore.
Spiritus est vapor perceptus in corde & cerebro. Auerr. primo colliget, capitulo de anathomia mẽbr.
Spiritus duo sunt. s. apparens in corde, & apparens in cerebro, in epate aũt non apparet per viam sensus. 1. collig. cap. de spiritibus.
Spiritus visibilis postquàm oculus recepit colores comprehendit eos. 2. colliget, cap. 15. quod est de iuuamentis oculorum & partiũ eorum. Ex quo videtur sm Auer. spiritum esse animatum. Auicẽna etiam in tractatu de viribus cordis videtur idem tenere.
Spiritus est calidior res in corpore post quam est sanguis postea caro. 2. colliget, capitulo de complexionibus membro. consimilium.
Spiritus est mundior sanguine, qa attribuitur aeri, & aer est mũdior aqua, & est declaratum in naturali philosophia ibidem. Et nota ꝙ etiam inter alias rationes ista est vna, propter quam Auerroes tenet cordis complexionem declinare ad humiditatem ratione spiritus existentis in eo. cõtra medicos qui ponunt declinare per siccitatem.
Spiritus sunt instrumenta propinqua regimini corporis. 2. colliget, cap. 8. in fine.
Splenis caro rarior & leuior est epate, & tñ cũ nutriatur sanguine grosso melancolico deberet esse oppositum. & vide causam in quarto de vtili. particu. capit. 15. & ibi vide si splen est necessarium. contra Erasistratum, & multa ibi de hoc. &c.
Splẽ quare habet multas & magnas arterias vide tres causas à Galeno 4. de vtili. partic. cap 15.
Splen in febribus melancholicis ardet sicut ignis, & epar in febribus cholericis, & stomachus in flegmaticis, ideo in istis tribus generibus febrium conueniens est dicta mẽbra confortare. 7. collig. cap. 16.
Spongia an sensum habeat ambigit 5. de natura ani. cap. 16.
Spongiarum triplex genus est. ibid.
Spõgia marina similis omnino plãtus existit. ex 4. de partibus animalium. cap. 5.
Spongia oĩno plantis similis est. 8. de natura animalium. cap. 1.
Spongiam sensum aliquem hr̃e creditur argumento ꝙ multo difficilius abstrahuntur, nisi clanculum agatur vt referunt auulsores. Arist. in lib. 1. de hystorijs anima. cap. 1.
Stellę sm astronomos quędam sunt fortunatæ, & quædam nõ sunt fortunatæ, & hoc non est verum: sed tm̃ possibile est intelligere de eis, ꝙ quædam sunt meliores quibusdam, hoc enim inuenitur in absolutis

Côtra medicos.

lutis a motu nedum in rebus mobilibus.com.9.meta.com.19. & elicitur ex intentione Aristo.in textu,vbi habet ꝙ in sempiternis non est malum, neq; peccatum, neque corruptio.

Stellæ discurrẽtes fiunt duobus modis,primo metheororum. commẽto primo.

Stella ex habentibus caudam tempore hyemis ascendit in terra romanorum,vt dicit Aristo.& fuit terre motus magnus & tempestas maris propter fortitudinem vẽti. primo metheororum com.1.

Stellæ in eo ꝙ stellæ de consuetudine sua naturali est accendere illud quod est sub eis ex exhalatione fumosa,& attrahere hoc ad ipsas, & cum stellę fuerint plures uel maiores,operatio earum erit maior;& est propositio vera per uitam meã. Commentator primo metheororum capit.3.in digressione de uia lactea.

Stellę cadentes nõn sunt cęli, primo cęli,com. 19 & 1.metheo.

Stellæ a considerantibus antiquo tẽpore inuentæ sunt nõ esse diminutæ in quantitate. 1.cœli.text.cõ.22.

Stellarum & cœli substantia eadem est,& in hoc conueniũt omnes antiqui,ut dicit Aristot.in lib. cœli & mundi.2. cap.de substantia orbis, idem 1.cœli,tex.com. 41.

Stellæ quæ dicuntur assub, significant abundantiam siccitatis.2.cœli;commen.42.

Stellæ si per se mouerentur, motu recto mouerentur. 2.cœli, commen. 43.quam consequentiam hac ratione valere autumo, nam cũ stella sit pars rotundi non potest perfecto motu circulari moueri, & cũ ibi non sit nisi motus simplex,quia corporis simplicis mot' est simplex cũ mot' simplicis ali' sit circularis, alter uero rectus, sequitur ergo ꝙ motu recto mouerentur cum circulariter moueri non possint:& eadem ratione sequitur de epiciclo.

Stellæ apparent uisui in circulatione moueri seu scintillare sicut nauseam patientibus res qujescentes videntur omnia circum giro ferri. 2. cœli, in paraphrasi summa tertia quæsito.2.

Stellarũ motus uidetur per sensum, sed motus totius cœli videtur per existimationem. 2. cœli, com. 43. consimile com.41.

Stellæ fixæ vidẽtur scintillare, & planetæ non,& ratio est propinquitas & distantia. vide. 2. cęli.tex. cõ.48.

Stellæ omnes sunt eiusdem speciei in corporibus cælestibus. 2. cœli. com.48.

Stellæ omnes sunt eiusdem speciei. 2.cœli.tex.com 59.vide quomodo sit intelligendum in 2. cœli. cõmen.49.

Stellæ si non essent ligatæ cum orbe causarent sonum, quia ista conuertuntur.v3.esse ligatum & non causare sonum, & non esse ligatum & causare sonum.2.cęli.com. 56.

Stellarum erraticarum motores se iuuantes ad motum stellæ erraticæ omnes reducuntur ad primum motorem illius stellæ, & intendũt motum illius primi motoris, sicut diximus de motoribus omniũ orbium cum primo motore totius, 12 meta.com.44.

Stellarum erraticarum motus,positi ab astrologis sunt tribus modis, 12 meta.com, 44.

Stellæ inter diu ex foueis puteisque conspi-

cōspicitur qn̄doq;. Arist. 3. de gn̄atione aīaliū. cap. 1. & ibi vide cām.
Stellarum natura sempiterna est. 12 meta. tex. com. 43.
Sterilitas mulierum dignoscitur & probatur suffitu ut odores subeuntes; uterum efferantur ad locum spirandi & efficiant alitum, atq; ēt illitu, vt colores oculis impositi saliuam inficiant oris. Aristo. 2. de generatione animaliū, cap. 5. in fine.
Steriles maxime perseuerant, cū primo naturæ ortu tales cōstiterunt, gignuntur enim & mulieres uiragines, & uiri feminares, alteris mēstrua desunt, aliis vero semē tenue & frigidū est. Arist. in 2. de generatione animalium; cap. 5.
Sterilitatem faciunt, aut femineum partum aquæ crudæ & frigidæ. Aristo. 4. de generatione anim. cap. 2.
Sterilitatis multæ sunt causæ tam in maribus quàm in mulieribus, vide in 2. de generatione animaliū. c. 5.
Stilla requid sit, vide. 6. de natura aīalium, cap. 18.
Stomachi tunica quæ procedit secūdum latitudinem habet duas operationes contrarias, nam completa digestione expellit inferius vel superius per vomitum. 2. colliget. c. 9. de iuuamento membrorum officialium.
Stomachus nutritur ex chilo ex modica re, quæ potius attinet qualitati quam quantitati, & non est impossibile vt sit aliqua pars subtilis ex chilo quæ nutriat propter aliq̄ humiditatem, quia tu vides multa animalia nutriri, licet non habeant sanguinem. ibidem.
Stomachi attractio p modū sensus & appetitus seu motus est cōtrarius motui attractionis eius p modum nutrimēti solum. 3. collig. cap. 53.
Stomachus solus sentit euacuationē nutrimēti & dissolutionem; & nō alia mēbra nisi p ipm, & vide causas pulchras ab Auerroe ibidē, vbi inter alias causas dicit q̄ hoc membrū est tāquā spēs oīum mēbrorū, quæ debēt sentire hāc resolutionē, sicut nos videmus q̄ mēbra sentiūt per neruum etiam in locis quæ nō sunt neruosa, & sicut discernit lingua cibos conuenientes ab incōuenientibus toti corpori.
Stomachus habet operationem toti corpori cōicantem, & ideo appellatur princeps cōicās. 7. collig. c. 26. vbi reddit cām quare in passionib⁹ calidis stomachi nō debet frigidissimis vti remedijs, & dicit experimētatores multū errare ī tali cura.
Stomachus solus habet sensum ex indigētia nutrimēti, non aūt alia mēbra, vide cām in 4. de vtilit. particu. cap. 7. a Galeno.
Sternutamētū est signū augurale, vnū ex oīum spirituū gn̄ibus sāctū & sacrū; Arist. 1. de nā aīaliū. c. 11.
Stercus significat super bonitatē virtutis nutritiuæ. 4. colliget. cap. 42.
Strutio partim auē partim quadrupedē refert, ex fine quarti libri de partibus animalium.
Substātia nō āntecedit alia p̄dicamenta nisi altero istorū modorum, aut sicut ea q̄ sunt in eodē gn̄e antecedūt se adinuicē, sicut apud reputātes q̄ hoc nomē ens dr̄ de decē p̄dicamētis, sicut nūerus de duobus & tribus, aut sicut res antecedit res, q̄ attribuūtur ei; & nō sūt ī eod. gn̄e, ut sanitas antecedit sanabilia. 12. meta. com 2.
Substātia dr̄ ens simplr̄, & alia dn̄t entia fm̄ cōpationē. 12. me. t. cō. 3.

Substantia sola est separabilis & abstracta, alia autem sunt in substantia. 12. meta. tex. com. 3. & primo phy. tex. com. 14.

Substantiæ tres sunt, sensibilis corruptibilis, sensibilis æterna, & tertia immobilis, 12. metaphysi. tex. commen. 5.

Substantia immobilis fm aliquos dividitur, quidã enim posuerunt species & mathematica in vna natura, quidã vero mathematica tm̃. ibi.

Substantia immobilis est principiũ & causa rerum naturalium, 12. metaph, com. 5.

Substantia æterna declarata est in fine 8. physicor. sicut declarata sunt principia substantiæ generabilis & corruptibilis in primo istius libri, Com 12. meta. com. 5. eandẽ sententiam Commentator repetit in eodem commento assertiue iuxta dimidium ibi. Et nos dicem⁹ quidem ꝙ Philosophus inquirit ꝗ sunt principia substãtiæ fm ꝙ substantiæ. &c. vbi aperte dicit in primo phy. inuestigata esse principia corporis compositi ex materia: & forma, sed in octauo fuit declaratum ꝙ mouens æternam substantiam est abstractum a materia. Ex quo patet grauiter errare illos qui aurumant in primo phy. inuestigari principia omnium naturalium gñabilium & æternorum, cũ hoc aperte non solum sit cõtra Auerroem hic, & in fine primi libri suæ paraprasis super primo cęli, verum etiam est contra intentionem Philosophi ibidem. nã primo phy. tex. com. 57. præmittit suam intẽtionem loqui de principiis cuiuslibet generationis in vniuersali, & ostendit illa esse contraria & sunt forma & priuatio, & quod etiam est vltra illa est materia. in cęlo autem non est contrarium neq; subiectum. 1. cœli, te. com. 20. & est etiam contra lucidissimum Themistium expresse in expositione tex. 50. & contra Simplicium in 1. physico. in exposi tione textus eiusdem, vbi expresse notat vniuersaliter in omnibus natura constantibus inueniri istam oppositionem secundum priuationem & habitũ exceptis rebus sempiternis. idẽ notauit Commentator in primo physic. tex. commen. 43. vbi dicit illas dignitates quas posuit ibi Aristot. habere locum in omni generatione & transmutatione, quarũ actio & passio est quasi genus, quia actio & passio sunt merito contrarietatis, & proprie non sunt nisi in generatione rerum, & transmutatione corruptibilium.

Substantia imobilis est propria primę philosophiæ. Commenta. 12. metaphy. commen. 6. authoritate Alexandri.

Substantia quælibet sensibilis transmutabilis est. 12. meta. tex. comm. 6. & ibi declaratur ab Auerro. in commento.

Substãtia cõposita est dignior subã & magis subã. Cõ. authoritate Alexandri. 12. meta. com. 15. istam ẽt sententiam sequitur Simplicius in primo phy. in expositione tex. 70. & in 2. phy. licet Auer. teneat formam esse magis dignam, vt notaui in cõtradictionibus nup æditis.

Substantiæ generabilis & corruptibilis principia non inquirunt pricipali intentione in prima philosophia, sed intentio eius principaliter versatur circa principia substantiæ æternæ.

æternæ. Commentator, 12. primę philosophiæ, com. 1. & est sententia Aristo. in 7. primæ philosophię tex. com. 39. iuxta finem.

Substantiæ gñabilis & corruptibilis principia pertractantur in tractatu secundo & tertio primæ philosophiæ. i. in 7. & 8. & etiam in naturalibus. Cō. 12. met. com. 1.

Substantiæ gñabilis & corruptibilis alio modo inquiruntur in scientia naturali, & alio modo in scientia diuina. Com. 12 metaph. cōmen. primo, 5. & 29. & in 7. primæ philosophiæ. commen. 9. & 5. Dicit subtilis doctor in primo suę metaphy. qōne prima, & Antonius Andreas ꝙ quatuor causę inquantū, quælibet dat esse, circunscribendo rationem motus & mutationis ptinet ad metaphysicum, materia & forma inquantum sunt partes eēntiæ efficiens inquantum dant esse circunscribendo motum, licet. n. non ageret nisi mouendo, tamen ratio dantis esse, prior est ratione mouentis. finis autem inquantu ȝ res fm sui entitatem ad illum ordinantur, licet illum non possunt attingere nisi per motū & operationem: prior tamen est ratio ordinis fm esse q̄ fm operationē. Dicimus nos cum peripatheticis ꝙ illđ de materia veritatem non habet, quia materia non dat esse, licet. n. peripathetici concedant materiam esse partem essentiæ, non tamē cōcedunt ipsam esse partem quidditatis, differunt. n. in conceptis cum materia essentia, & quidditas, quia illud quod talem diuersitatem causauit in compositis inter essentiam & quidditatem fuit materia quæ ē primo diuersa a quidditate. sola. n. forma est rei quidditas. & Auicen. in quinto suæ primæ philosophiæ hoc non vidit, quē secuti sunt Thomas & Scotus. & dicunt Peripathetici ꝙ esse est effectus formalis ipsius formæ, sicut testatur diuinus Boetius in libro de vnitate & vnō, licet igitur materia sit pars essentialis compositi, non tamen dat esse, sed esse est a forma. vnde materia recipit esse a forma in composito in quo existit, dicit. n. Cō. 3. ph cō. 65. ꝙ materia inuenitur in alio sicut accidentia & formæ, sed differt ab illis, quia accidentia & formæ sunt in subiecto, aut dicūtur de subiecto, sed materia est ipsum subiectum, & non inuenitur per se, sed ī aliquo. s. in composito, & cum aliquo. s. cum forma, sed materia inuenitur per formam fm ꝙ est perfectio eius, & forma inuenitur per materiam fm ꝙ est subiectum ei⁹, vbi patet ꝙ materia nullam aliam causalitatem habet, nisi quia est subiectum, ex quo fit aliquid. & hoc dixit lucidissimus Themistius in principio secundi de anima ꝙ hoc est discrimen inter materiā & formam, quia res a materia habuerūt vt fierēt, sed a forma vt essent, quā snīam imitatus est Commen. in se primo primæ philosophiæ. cō. 35. dicens ꝙ cum materia fuerit non erit res, sed cum forma fuerit statim est res. Et sic intelligas frater mi ꝙ vulgata propositio non est vniuersaliter vera, ꝙ omnis causa dat esse, immo quædam est cā recipiēs ipsum esse, sicut materia. ideo vt deducit Com. 2. ph. cō. 12. materia nō potest existere sine forma, alioquin quod non est in actu eēt in actu. quō aūt de quatuor causis agat

Contra Scotū & sequaces.

agat diuin⁹, & quo cõsideratio sua differat a consideratione naturalis philosophi; alibi a nobis oñsum ē.
Substantiæ naturales si primę entiũ sunt, & vtiq; sciẽtia naturalis prima sciẽtiarũ erit. 11. primę philosophię. cap. 6. Inde colligitur scientiam primam esse primi generis.
Substantiæ generabiles hñt oĩa quatuor genera causarũ, & per oĩa cognoscunť, vt si velim⁹ scire hoĩem vere, oportet scire p oẽs causas eius 8. metaphy. tex. com. 12. aliter cognitio eius esset diminuta.
Substantiæ æternæ quia non hñt potentiã ad corruptionẽ, carent materia, sed materia earũ est aliquod demõstratũ in actu. s. corpus. ideo dignius habent hoc nomen subiectũ q̃ hoc nomen materia. 8. meta. cõ. 12. & in. 2. cap. de substantia orbis.
Substantia & subiectum apud Arist. qñq; appellatione accidentis dñr. Themisti⁹. 2. đ aĩa, ĩ expõne. te. 65.
Substantia est primum ens ad quod oĩa alia pdicamẽta referunť: nã sm substantię rõnẽ dñr alia entia quãtitas, qualitas & alia sic dicta oĩa, nãq; habebũt rõnem substantiæ. 9. primæ philosophiæ, tex. cõ. 9. vbi Cõ. exponit ꝙ multa dñr entia sm ꝙ hñt diffinitionẽ substantiæ, pro quanto in diffinitione apparet substantia. vbi patet qualiter intelligẽda sit allegata philosophi propositio & satis vulgata in. 7. primæ philosophiæ, tex. cõ. 2. vbi habeť. Alia vero dñr entia eo ꝙ talr entis, hæc quidem quãtitates, illa vero qualitates, alia vero passiones, quia Ari. dicit vt diximus in primis sermonibus, vbi Com. exponit sm antiquã diuisionẽ. i. in 6. & 7. i. in. 7. 8. libro sm diuisionẽ nostram. Male igiť quidam intellexerunt locũ illũ asserentes ens essentiali predicatione non prædicari formaliter de accidentibus, sed de sola substantia, immo de vtrisq; prędicatur sed sm prius & posterius. ꝓ tãto. n. alia dicuntur entia pro quãto in diffinitione eorũ apparet substantia: ista enim est magistri interpretatio. Patet aũt ꝙ substantia nõ cadit in diffinitione accidẽtiũ nisi pro quãto, quia subiectũ & causa eorũ ĩ generatione causæ materialis sunt. scribit Cõ. in. 4. meta. cõ. 2. cadit n. tanquã additũ. 7. meta. tex. cõ. 17. & infra. & ideo si accidentia dicũtur entia propter substantiam, hoc est quia ĩ diffinitione eorum sumitur substãtia, quæ est subiectũ eorum, & materia, sicut dicimus ꝙ homo est homo propter deum, tanquam propter causam efficiẽtẽ & finalẽ, tñ homo sm se homo est, vt dicit in. 5. primæ philosophiæ. tex. c. 21. hominis multæ sunt causæ: attamẽ homo sm se homo est, vnde non quia deus est deus, ideo homo est homo, licet a deo sit homo, vt bene notauerũt subtiles, vide in theorematib⁹ in illo theoremate, Accidẽtia sunt entia eo quia taliter entis.
Substantia dicitur quatuor modis. 7. meta. tex. cõ. 44. & 8. met. cõ. 1. vbi pondera ꝙ Commentator dicit substantiam famose diuidi in quatuor modos.
Substãtię sensibiles non diuersantur in suis substantijs quãdo diffiniuntur & quando non diffiniuntur. s. qm̃ sunt substantiæ, licet non diffiniantur etiam minus q̃ quando diffiniuntur, sicut est dispositio in visibilibus, qm̃ ipsa non sunt minus visibilia, quando non videntur, q̃ qn

quã videntur.7.metaph.cõm.46.& est expressa authoritas Ari. & Cõ. etiã ibidẽ in tex.c.58. vbi dicit Philosophus quãuis vtiq; si nõ videremus astra,nõ minus existimario forent substãtiæ sempiternę post eas, quas nos videm⁹. vbi Commenta. scribit ꝙ sensibilia sunt entia,licet nõ intelligantur,sicut sunt entia licet non sentiantur. Ex quibus locis manifeste colligitur ꝙ,esse cognitũ est aduentitium essentiæ rerum & ꝙ non est de ratione intrinseca rei cognitæ.

Esse cogni tũ est aduentitiũ quiditati.

Substantiæ separatæ sunt de genere rerũ per se existẽtiũ.7. met cõ.48. & 57.ꝯtra modernos asserẽtes substãtias separatas esse formas inherẽtes orbibus per informationem.

Substantia vna actu impoßibile est vt sit ex duabus substãtijs in actu. 7.metaphy tex.commen.49.

Substantiæ solum est diffinitio aut maxime.7.metaphy.tex.cõm.50.

Substantia vna numero impoßibile est vt de pluribus prædicetur.7. metaphy.tex.cõmen.52.

Substantia quã significat diffinitio non habet generationem,neq; corruptionem.7.meta.tex.cõ.53.

Substantiæ omnis perscrutatio in scientia diuina de suis speciebus, non est nisi per substãtiã, quæ dicitur forma.7.meta.com. 1.

Substantiarũ quædam sunt cõcessę ab omnibus,quædam vero a quibusdam.8. metaphysi. textu commen.primo.

Substantiæ naturales sunt concessæ ab omnibus.ibidem.

Substantiæ sensibiles oẽs materiam hñt.8.met.tex.c.3. vbi dicit Cõ. in cõ.ꝙ hoc est declaratũ in sciã nalĩ. vide.1. cæli. tex.cõ.92. vbi dicit ꝙ omne sensibile in materia existit.

Substantiarum sm rationem hæ quidem separabiles,illę vero nõ.ibidẽ.

Substantia composita est cuius soli⁹ est generatio & corruptio.8. met. tex.cõ.3 &.7.meta.26 &.27.

Substantia composita est separabilis simplr.8.meta.tex.c 3. vbi Cõm. exponens hoc dicit,quia est separabilis & sm diffinitionẽ & sm esse, ad differentiam formę materialis, quæ solum sm diffinitionem est separabilis a materia & non sm esse, & etiam ad differentiam materiæ quę etiã sm diffinitionem est separabilis a forma.12.meta cõ.39. intellectus innatus est diuidere adunata in esse,sicut diuidit materiam a forma,& formã a congregato ex materia & forma, sed non est separabilis sm esse materia a forma, quia tunc quod nõ est in actu,esset in actu.2.physi. cõm.12. Beatus Thomas aũt in pñti loco in.8.metaphy. super expõne tex.3. dicit ꝙ materia non est separabilis per intellectum ab ipsa forma, quia non intelligitur nisi vt eſt in potentia ad formã, sed forma põt p intellm separari a materia sensibili indiuiduante.Sed ista opinio non est peripatetica si absolute & oĩbus modis hoc asserat diuus Thomas. nã licet ĩ secũda sui notione materia non poßit intelligi nisi vt est in potẽtia ad formã,tñ in prima sui notione bene põt sine tali potentia intelligi,sicut pulchre declarauit lucidißimus Themis.in.1. phy. in digreßione de potentia & priuatione materiæ.& Commẽ.1.phy. cõ. 71.& in.1. capitulo de sũba orbis.

Contra diuũ Thomam.

Substantiæ proprium est ꝑexistere aliquam substantiam in actu quæ facit

facit vt animal si animal nascitur, quale vero aut quantum non necessarium nisi potestate solum. 7. meta. tex. comm. 32. vide pro hoc cõ. 42. in 2. cœli, & mundi.

Substãtia simpliciter dicitur de materia substantiæ compositæ, & de forma, & de composito ex materia & forma. 7 meta. tex. com. 7. & 34 idem 2. de ani. tex. com. 2. & 8. metaph. tex. com. 7.

Substantia maxime & primũ & solum vt est dicere in scia diuina est consideranda. 7. meta. tex. com. 5. consimile hr̃ quarto primæ philosophiæ, tex. comm. 2. vbi scribitur. vbiq; vero primi proprie est scientia & ex quo alia pendent & pp qđ dicuntur, ergo si hoc est substantia substantiarum, oportet principia, & causas habere Philosophum. cõsimile habetur in principio. 12. metaph. tex. com. 1. vbi dicitur de substantia theoria est, quia substantiarum principia & causæ quærũtur. Ex quibus locis clarissime colligit ꝙ tametsi ens inquantũ ens est subiectum adęquatum primæ philosophiæ, substantia tamen est subiectum principale in quo saluat̃ prĩcipaliter natura entis.

Substantia prima est quæ non prædicatur de aliquo & alia prædicantur de ipsa 7. meta. tex. com. 7. & ĩ prædicamentis idem habetur. vide in theorematibus meis in proprio theoremate de hoc.

Substantia composita est posterior duabus substantijs ex quibus componitur & ipsam esse substantiam est manifestum per se. 7. meta. cõ. 9. & habetur ex textu.

Substantia alia est separabilis, alia inseparabilis. ibid. & 1. phy. cõ. vlt.

Substantiarum diffõnes significãt vnam intentionem, accidentium vero plures 5. metaph. com. 34. vide. 7. meta tex. com. 17. & infra.

Substantiam cuiuslibet quod semel vt sex semel sex, non autem est bis tria aut ter duo 5. meta. tex. cõ. 19. & est in cap. de quali.

Substantiam q̃ maxime significare vñr sunt aqua, ignis, aer, & terra, ex quibus composita cõponuntur horum aũt calores & frigiditates, & similes passiones non sunt substantię. 3. meta. t. c. 17. Et ex illo loco p3 caliditatem & frigiditatem nõ esse formas substantiales in elemẽtis. contra Alex. sed ꝓ Alex sunt rationes, quia Aristo. inuestigans prĩcipia corporis sensibilis. i. tãgibilis in secundo de gene. & corru. te. cõ. 7. & infra dicit, ꝙ est prima materia & primæ contrarietates, ex his enim constant vocata elemẽta, igitur qualitates primę cũ prima materia constituunt elemẽta. Ampliꝰ Arist. 2. de gen. & corru. dicit ignẽ esse contrariũ aquæ, quod non eẽt nisi forma ignis esset caliditas, & forma aq̃ esset frigiditas. nam licet Arist. in ꝑdicamẽtis dixerit substantiam non esse ꝯtrari ã substantiæ illud h3 locũ de substãtia cõposita, & nõ de substãtia simplici, sicut est forma. Amplius diffinitio substãtiæ nõ dat̃ per accidentia 7. met. tex. cõ. 17. sed in diffõne ignis ponit̃ caliditas & siccitas, vt p3 2. de gen. tex. c. 16. & in pirncipio 4. metheo. igit̃ sunt substãtiæ. Amplius illud p cuius ablationem aufertur substantia est substantia rei, quia sicut qđ eo posito ponit̃ rei substãtia, ẽ sub̃a. ita ẽt qđ ita se h3, ꝙ eo ablato aufert̃ sub̃a est sub̃a,

Digressio an qualitates primæ sint substãtię elemẽtis.

eadem enim sunt principia in qua aliquid resolqitur, & ex quibus cõponitur: sed ad ablationem caliditatis aufertur substantia ignis. Inquit. n. Cõmen. in cõ. 67. super 3. cœli, ignis non inuenitur in actu nisi in fine caliditatis & siccitatis. Ex aduerso aũt contra Alexan. arguitur. nam in his quæ vniuoce dicuntur impossibile est vnum & idem respectu vnius esse substantiam, & respectu alterius esse accidens. dixi notabiliter de vniuoce dictis, quia in his quæ dicuntur equiuoce, aut fm prius & posterius secus est, sicut scientia in deo est substãtia: in nobis aũt est qualitas: equiuoce. n. dicitur scientia de scientia dei, & de scientia nostra, vt dicit Cõmẽ. 12. metaphy. cõ. 51. ex libro destruct. disp. 6. in solone, 5. & 6. dubij. sed caliditas in elementis & mixtis est eiusdem rationis vniuoce, conueniunt enim in nomine & ratione, similiter rectus iudex de sensibilibus sensus est & tactus nullam differentiam ponit inter caliditatem elementi & mixti. Igitur cum fm Philosophum quod vere est nulli accidit. 1. physi. tex. cõ. 27. & caliditas in elemento est substantia, in mixto non erit accidens. Dicimus igitur ꝙ substantia non componitur ex nõ substantiis. 2. de anima. tex. cõ. 2. & ideo elementa sunt cõposita ex materia & forma substãtiali: caliditas aũt & id genus sunt qualitates per quas elementa sunt actiua, & passiua, quia actio est merito contrarietatis. 1. de generatione & corrup. Et quia ignis vt ignis est suba & suba nõ habet cõtrariũ ideo Aristo. dicit ꝙ ignis non agit vt ignis, sed vt calidus. & quia de ratione elementi videtur esse ꝙ sit actiuum & passiuũ, vt videtur colligi de mente Philosophi in. 2. de gener. & corrup. & in principio 4. metheorox. sic Arist. ibi naturaliter considerans elemẽta dicit ea cõstitui ex materia prima & ex primis contrarietatibus: quia ad naturalem non spectat inquantum naturalis est cõsiderare ipsa vt sunt substantiæ, quia suba & accidens sunt de primis differentiis entis inquantum ens, sicut dicit Cõmen. 2. phy. cõ. 4. vnde etiam Cõmẽ. 4. methe. cõ. 1. expresse dicit ꝙ virtutes per quas elementa sunt elementa. sunt hæ virtutes quatuor, videlicet, caliditas, frigiditas, humiditas, & siccitas. elementum enim dicitur relatiue ad elementatum, & quia elnta non sunt partes mixti nisi alterentur. alteratio autẽ est merito qualitatum: mixtio. n. est miscibilium alteratorum vnio. & forte hoc voluit Alex: nam si caliditas esset substantia, transmutatio in caliditate esset gñatio substantialis & non alteratio: nã vniuoce dr in simplicibus & mixtis, per hoc patet ad primum. Ad secundum, Arist. 2. de generatione & corrup. tex. cõ. 49. dicit ignem esse contrarium aquę, & aerem terræ, vt contingit substãtiam substantiæ contrariam esse, quod ideo dixit, quia contrarietas in substantiis non est fm esse substantiæ, sed fm qualitates & passiones inuentas in eis. Ad aliud dico ꝙ qñ driæ substantiales rerum latẽt, tunc possumus circũloqui per passiones & proprietates inseparabiliter consequentes tales formas, vt dicit Cõmen. 7. meta. cõ. 41. & 8. meta. cõ. 5. Ad vltimum respondet ꝙ illud

illud ad cuius ablationem primo, & per se auffertur substantia rei, est substantia: sed nego minorem. qa licet ad ablationem caliditatis aufertur substantia ignis, hoc non est primo & per se, sed est mediate forma ignis, quia ablata forma primo aufertur ignis, sicut ad ablationem trianguli primo aufertur hre tres, sed ab ablationem aufertur, sed nõ primo, sed mediante triangulo. similiter hoc est per accñs, pro q̃to forma non pôt conseruari in materia sine qualitatibus.

Substantias esse contrarias ẽm formas nihil prohibet. primo physic. com. 52. idem dicit in primo capi. de substantia orbis. vide in concordantijs.

Substantia & accidens sunt drĩæ entis fm q̃ ens. 2. phy. com. 4. pondera reduplicationem illam. Nã vt dicit Auicenna in principio suæ logicæ, & in principio suæ primæ philosophię, ens absolute diuiditur in substantiam & accidens, sed ens vt cadit sub opere aiæ diuiditur ĩ res quæ sunt nostra opera & ĩ res quæ non sunt nostra opera, & talem diuisionem appellat Com. fm diuisionem demonstratiuam: 2. phy. cõ. 71. Aut dic q̃ dixit illud propter diuisionem limitatam, quia ens sensibile diuiditur in substantiam sensibilem, & accidens sensibile. vt innuit Com. 3. de anima, com. 5. in solutione quęstionis tertię.

Substantiæ simplices sunt contrariæ fm suas qualitates, & qualitates earum sunt accidentia in eis. 5. physi. com. 10. idem 8. meta. com. 5. contra Alexandrum.

Substantias, quarũ propria sunt cõtraria, dicere contrarias esse aut diuersas, considerandũ est, sed nõ in scia naturali. Com. 5. ph. com. 10. vide cãm dicti eius in 4. primæ philosophiæ. tex. com. 6.

Si substãtiæ essent contrariæ fm formas & fm subiectum, in eis nõ solũ non esset motus, verũetiam neque mutatio. Com. 5. phy. com. 10. vide causam huius consequentiæ in primo de gene. & corru. tex. com. 43. & in 8. primæ philosophiæ. tex. commen. 14.

Substantia dr̃ de tribus. s. de materia, forma, & composito. 2. de ani. text. com. 2. Nota q̃ ista diuisio primitus fuit Architæ tarentini, vt dicit Smplicius in prædicamentis, & in 1. phy. in expositione tex. 70. & ab Archita Aristo. sumpsit istã, ppi in aũt Arist. diuisio fuit illa, quã posuit in prædicamentis in primam & secundam.

Substantia est illud ad cuius ablatione auffertur substantia. 2. de ani. com. 2. & 8. quod quõ sit intelligẽdum vide in 8. primæ philosophię com. 5. contra Alexãdrum, qui super hoc fundauit intentionem suã ad probãdum qualitates primas eẽ formas substantiales elementorũ.

Substantiarum quædã sunt sine accidentibus, quædam vero sine accidentibus esse non possunt. 12. met. com. 25. Inde collige in abstractis substantijs nullum esse accidens, nisi forte in intellectu materiali.

Substantiarum quædam sunt naturales, & quædam animatæ. 12. metaph. tex. com. 25.

Substantiarum causæ vt causæ omnium, quia destructa destruuntur. 12. meta. tex. com. 27.

Substantiam æternam immobilem esse Aristoteles declarauit propositioni-

tionibus cōibus vtriqꝫ scientiæ. 12. meta. commen. 29. vide in contradictionibus.

Substantia necesse est illud quod est prius substantia. 12. metaphys. tex. commen. 43.

Substantiæ primæ qñq; dicuntur diuinæ substantiæ. vt 12. metaph. tex. commen. 50.

Substantia dicitur multis modis, sed famosior significatio eius est illa, q̃ dr̃ de indiuiduo substantiæ. & vide cām in paraphrasi meta. Auer. tracta. 1. c. de substantia.

Substantia manifeste ponitur in diffinitionibus trium prædicamentorum v3. vbi, situs, & habitus, ꝙ patet ex eorū diffinitionibus, ex paraphrasi meta. tracta. 1. in principio.

Substātia in diffinitionibꝰ quatuor prædicamentorum. s. quantitatis, qualitatis, relationis, & qñ, non apparet, & præsertim qñ sumuntur vt abstracta per intellectum, & significantur per nomina in abstracto, vt albedo dum diffinitur quod est color disgregatiuus visus, & magis adhuc de magnitudine & figura. Nihilominus iam fuit ostēsum ipsam pro esse suo indigere substantia ex eodem loco.

Substantia recipitur in diffinitione omnium accidentium, vel potentia propinqua vt est in illis prædicamentis accidentium, in quorum diffinitione non apparet relatio ad substantiam, vt sunt quantitas, qualitas relatione & quando. Aut recicipitur actu vt in cęteris. ibidem.

Substantia respectu nullius potest esse accidens, Præpositio est quæ ex Philosopho sumitur 1. physi. quod vere est nulli accidit, fm Alexand. & Ioan. Grā. & sequaces, ꝓpō locū habet de substantia perfecta quæ ē composita ex materia & forma. vñ ipsi tenent ꝙ sit perfectior forma, quod ēt latini nostri sequuntur in hoc aduersantes Com. ꝙ asserit formam esse perfectiorem substantiā quàm cōpositum. vñ fallit fm istos græcos expositores ꝓpō in substātia simplici, sicut est forma, pp formas elementarias, q̃ sunt substātiæ in elementis, sed in mixtis substantijs ꝑfectis sunt accn̄a: sic ēt glosant Arist. dem̄ in prædicamentis, vbi asserit substantiæ nihil esse cōtrariū, verum est in cōpositis, sed fallit in simplicibus, quia formæ sub̄ales elementariæ sunt cōtrariæ. Auerroes aūt & latini vr̄ dicunt propositionem istam veram esse tam in simplicibus quàm in compositis: in his tñ quæ vniuoce dñr. fallit aūt in ęquiuocè dictis, aut fm prius & posterius: quia scientia in deo est substantia, & in homine est qualitas. glosa Com. in 8. meta. com, 5.

Substātia sola est sepabilis. 7. primæ philosophię. t. c. 4. idē. 12. met. t. c. 3. & 1. ph. tex. cō. 14. & 39.

Substantia est prior omni accidēte tribus modis, diffōne, cognitione, & tpe. 7. metaph. tex. cō. 4.

Substantia vniuscuiusq; rei est vna essentialr̃. 4. meta. cō. 3. Contra illos, qui dicunt vnū nō prædicari in primo modo dicendi per se de omnibus sicut ens.

Substantia dicitur multis modis. 5. metaph. tex. com. 15.

Substantię animatæ vñr esse principia substantiarum naturalium. 12 metaph. tex. com. 25.

Sub̄æ tres sūt, duæ physicæ, & tertia immobilis. 12. met. tex. cō. 5. & 29. Nam substātia alia mobilis, & hęc duplex,

duplex, quædã generabilis, & quędam sempiterna, de vtraq; conside rat naturalis. tertia aũt est immobilis, & de ista considerat diuinus.

Subiecto existente vno, & potentia vna, & agente vno, nulla prorsus erit multitudo. 12. me. com. 11.

Subijci oportet semp aliquid in omnibus oppositis mutationibus. 8. primæ philosophię. tex. cõ. 4. vide et primo physi. tex. com. 60. & 63. & in 1. cap. de substantia orbis.

Subiectum qd est in transmutatione substantiali est ens in potentia, & suum esse est quasi mediũ inter esse in actu & non esse: sed subiectum in alijs transmutationibus est in actu. 8. me. com. 4. & 1. physi. com. 63. & in 1. cap lib. de substantia orbis. 1. de gene. & corrupt. tex. com. 13. & 14 2. de ani. com. 4.

Subiectum transmutationis substantialis qñ recipit formam assimilatur enti in actu, & qñ dimittit formam, assimilatur non enti. 8. meta. com. 4.

Subiectum & vniuersale differunt. 9 meta. tex. com. 12.

Subiectum dupl̃r subijcitur, aut vt hoc aliquid vt animal passionibus, aut vt materia actui. 7. metap. tex. com. 44.

Subiectum formæ non habet esse nisi per formam, & ideo actio agentis dependet a subiecto fm ꝙ subiectum dependet a forma, cum actio agentis non depẽdet a forma neq; a subiecto sine forma. 7. metaphy. com. 31.

Si subiectum formæ generaretur ab aliquo agente & forma ab alio, tũc subiectum & sua forma essent duo in actu, & vnum actum fm ꝙ est vnum actum esset a duobus agentibus, quod est impossibile. Commen. 7. meta. com. 31. in digressione contra Auicennam, Themist. & Platonem, asserẽtes aliud esse ages disponens materiam, & aliud esse generans, quod inducit formam in materia.

Subiectum primum maxime videtur esse substantia, tale vero modo quodam materia dicitur. 7. meta. tex. com. 7.

Subiectum aliarum rerum conceditur magis esse substantia quàm aliud. 7. metaph. com. 7. & 8. idem 2. physi. 8. 9.

Subiecta quæ ponũtur in diffinitionibus accidentium essentialiũ non sunt sicut genera dñarũ, quia sunt diuersa fm genus & fm naturã qđ non contingit in gñe & dña, neq; illud quod congregatur ex accidentibus & subiecto est vnum in actu, sicut illud quod congregatur ex genere & dña. 7. metap. com. 17. vbi patet genus & dñam quæ ponuntur in diffinitionibus specierũ esse eiusdem generis, & significare candem naturam fm rem. Contra Ioãnem de Gandauo ponentẽ tot formas reales quot sũt prædicata quidditatiua.

Subiectum est prius propria passione. Commen. 5. meta. com. 16. vbi dicit ꝙ passiua passionibus ꝑprijs sunt ante passiones & accidentia, licet textus aliter iaceat in litera vera, quæ habet ꝙ alio modo priora dicuntur passiones priorum, sicut rectitudo quæ est passio lineæ est prior lenitate quæ est passio superficiei, quia linea est prior sup̃ficie.

Subiectum est terminus multiplex, & obmissis significationibus quib⁹ consueuit sumi in logica. v3. pro subie-

subiecto de quo aliquid dr̃, & ꝓ subiecto ſciæ de quo præcognoſcitur quid,& quia eſt,apd̃ Philoſophos aũt habet ẽt multiplex ſignificatũ: nam ſubiectum qñq; diſtinguitur contra materiam,quia nomen materiæ refertur ad futura nomẽ ſubiecti ad pñtia.mã.n.ſenſibilib'qualitatibus informata ex materia trãſit in ſubiectũ.vnde æs ex quo fieri poteſt mercurius ante ſuſceptionem formæ,materia mercurij dici põt,introducta aũt forma dr̃ ſubiectum,ita notat Alexan. in principio libri metheororũ.vbi Philoſophus dicit ꝙ accidentium circa ipſum ignem & terram, & ſuigenea his vt in materiæ ſpecie eorũ quæ fiũt oportet putare: vult enim quatuor elementa reſpectu mixtorum eſſe vt in materiæ ſpecie.. ideo aũt dicit,vt in materiæ ſpecie, quia rectius dicuntur ſubiectum quã materia reſpectu mixti. & hanc,etiam drĩam notauit lucidiſſimus Themiſtius in lib.1.phy authoritate Boeti,in digreſſione de potentia & priuatione materiæ. Sumitur iterum ſubiectum apud Philoſophos ꝓ ſubiecto formæ.& ſic æquiuocè forma ſubſtantialis dr̃ eſſe in ſubiecto & forma accidentalis,tum quia ſubiectum formę ſubſtãtialis ſm ꝙ ẽ ſubiectũ eſt ens in potentia,vt dicit Com.2.de ani.com.4.ſubiectũ vero accidentis eſt ens in actu præcipue accidentium terminatorũ: tũ quia ſubiectum formæ ſubſtãtialis ſuſtentantur in eſſe per formã, ſed accñа ſuſtentantur in eſſe per ſuum ſubiectũ.2.phy.com. 4. & 4. meta.cõ.2.tum ẽt quia ex ſubiecto & forma ſubſtantiali fit vnum per ſe, ex ſubiecto vero & accidente quodcunq; accidens fuerit, non fit vnum per ſe,ſed vnum per accidẽs, 7.meta.tex.com.17.

Subiectum ẽt in philoſophia qñque ſumitur pro quocũq; termino poſitiuo,& forma motus ſiue ſit terminus a quo, ſiue ſit terminus ad quẽ. & ſic ſumitur. 5.ph.tex. cõ.7. vbi dr̃ ꝙ omnis motus eſt de ſubiecto in ſubiectum. dico aũt ſubiectum ex affirmatione monſtratũ. Sumitur iterũ ſubiectũ præciſe pro termino ad quem intendit motus, & iſto modo ſumitur in 4. phy.te. com.129. vbi dr̃. Dico aũt veloci' mutari prius transmutans in ſubiectum ſm idem ſpacium & regularem motum.vbi The.exponens inquit,voco ſubiectum id quo tẽdit motus locum formã & qualitatẽ.

Digreſſio de ſubiecto medicinæ.

Ex hoc poteris ſcire quantum errauerunt illi qui tenuerunt ſanitatem eſſe ſubiectũ in medicina,ſumentes ſubiectũ eo mõ,quo ſumũt logici ꝓ ſubiecto ſciæ, de quo demonſtrañt ꝓpritates & paſſiones, & ad quod omnia in ſcĩa habent attributionem ꝓp authoritatem Galeni,male intellectam. in principio lib.de ſectis.vbi h3 ꝙ medicinę artis intentio ſanitas eſt:finis vero ei' adeptio:dicunt intentionem ſumi ꝓ ſubiecto,ſed non aĩaduerterunt ꝙ ſubiectum ꝓ intentione eſt terminus in quem tendit intẽtio artis, ſicut Philoſophi terminũ ad quem tendit motus dicunt ſubiectũ , illd̃ enim quod primo obijcitur,intentioni artis medicinæ eſt ſanitas, qa eſt finis principalr̃ intentus ab arte quia aũt ars iſta eſt factiua, & non conſiderat ſanitatem tanq̃ rẽ ſpeculabilem, ſicut facit naturali', ſed vt eſt inducibilis ꝑ artẽ,ſic finis vltimatus

vltimat' illius artis est sanitatis adeptio: hoc.n. est quando quis artem ad actum ducere voluerit, vbi op' est duplici incedere instrumento, ratione, & experiméto, vt dicit Galenus in cõ. 1. primæ particulæ separatorum sermonum: artis igitur in se intentio est sanitas. i. finis principaliter intentus, sed sanitatis adeptio est finis artis vt habet deduci ad actum per rationem & experimentum. vnde ipse Gal. dicit corpus humanum esse subm medicinæ, sic.n. in diffinitione medicinæ dicit medicinam esse sanorũ, ægrorum, & neutrorum, & sanitas est finis medicinæ. vt dicit Arist. in principio libri ethicorum. vnde Auic. in prima Fen primi diffiniuit medicinam complete per subm & finem dũ dixit medicinã esse sciam qua humani corporis dispões noscuntur ex parte qua sanatur. & ita dicit Amonius super Porphirio, & Cõmenta. Alexan. in illo lib. vnde equiuocatio decepit eos, quia quandoq; finis & subm pro eodem accipiuntur, & intẽtio vt patuit, sed nõ summit subm ꝓ subiecto de quo demonstrantur passiones, ad quod oĩa considerata in scientia habent attributionem. Subiectum ẽt apud philosophos qñq; sumitur ꝓ obiecto, vt patet. 2. de gen. & corru. tex. cõ. 7. vbi dicitur ꝙ visus est prior tactu, quapropter & subiectũ prius eodem modo sumitur in. 2. de aĩa. tex. cõ. 144. & 136. & in 3. de aĩa. cõ. 5. in solutione primę qõnis. vbi dicit ꝙ comprehendere per sensũ fit per duo subiecta, quorum vnus est per quod sensus est verus & est sensatum extra animam: aliud autem est subiectum per quod sensus est forma existens, & est prima perfectio sentientis, vbi in primo mébro sumitur subiectum pro obiecto. in 2. vero pro subiecto quod subiicitur sensationi & est recipiens. Subiecta quidem natura scibilis est fm analogiam. 1. physi. tex. cõ. 69. fuit dictum Thimei Pythagorici, vt inquit Simplicius. vnde scire debes ꝙ cũ prima mã nõ habet quidditatem in actu, ideo non est intelligibilis fm se ab intellectu. vt notabiliter scribit Cõmen. in cõmento: non. n. habet intentionem intellectam ab ea. 12. meta. cõ. 14. etenim cum obiectum intellectus sit vniuersale, & forma sit subiectum vniuersalitatis. 1. cœli. cõ. 92. cum prima materia sit primo diuersa a forma, quia neq; est forma neque formatũ, ideo fm se est ignota. 7. primæ phylosophiæ. tex. cõ. 35. Cognoscitur aũt duplici cognitione: prima est quã dat nobis prima cognitio naturalis dũ procedimus a notioribus nobis ad nota naturæ: & sic cognoscimus eam ex trãsmutatione substantiali. Nã vt scribit Cõmen: 1. phy. cõ. 63. cũ videmus idem corpus permanens in eodem loco trasferri de carneitate in terreitatem, & de terrestreitate in vegetabilitatem, videmus ꝙ amitit nomen & diffinitionem, & sic cognoscimus illud subiectum nõ hñe formã & dispositionem dantem sibi nomen & diffinitioné, & tunc assimilamus talem mãm subiectã ad aliquod ens in actu quod est informe. Dicimus.n. mãm ita se habere ad oẽm formã sicut se habet æs ad statuam, & sicut lignũ ad lectulũ, & sicut aurũ ad anulũ. & ista cõsideratio pertinet ad naturalem & est prima

ria quo ad nos: transmutatio. n. fecit cognoscere nām & motus localis locū. 4. physico. 38. cō. secunda cognitio de materia quo ad nos est illa quam habemus in prima philosophia quæ est vltima via doctrinę quo ad nos, vt dicit Cōmen. 7. meta cō. 39. & tunc prim' philosoph' habito & accepto esse primæ mãę quod fuit demonstratū p signū naturale, via. s. trāsmutationis subalis considerat ipsam vt est suba quæ pars substātiæ est suba, & ipsam negatione cognoscit. Dicit n. Philosophus. 10 primæ philosophię. t. cō. 14. materia negatione ōnditur. vñ considerat ipsam in sua prima notione vt est quædā suba q̄ non est forma neq; formatū. & ista cognitio (vt dicit Cōmen.) cū sit p priuationē oīum formarū seu negationū fm hoc materia nō hēt eē extra animā, sed in aīa tñ. natura. n. nō pōt expoliare materiā ab oī forā, sicut facit intellectus. 12. primę philosophię. cō. 39. & ista cōsideratio (vt inquit Cōmē.) nō est de sciā naturali, sed pertinet ad diuinū. & iō dixit Cō. 7. primæ philosophiæ. cō. vlti. loquēdo de prīa materia quid sit istā natura est illa cuius quidditas & forma est recipere formā, ac si dicat licet materia nō sit neq; qd, neq; quātū, neq; vliter aliqd eorū quibus ens est determinatū: tñ ē natura q̄dā q̄ est in pōa ad oīa hæc: & hoc (vt dicit The. in digressione) cōpetit materiæ in secunda sui notione qñ cōparatur ad alia, sed ī prima sui notione fm naturam non includit potentiam sed negatione cognoscitur: & hoc est quod Plato dicit q intellectus primā materiā ratiocinio quodam illegitimo seu ambiguo quodāmō cognoscit, vt transtulit Marsilius. sed rectius iacet ad verbū spuria seu illegitima cogitatione, quia p negationē cognoscitur & potius ē ignorātia ille modus q̄ cognitio. Hoc bñ expressit Aure. Aug. 12 lib. ꝯfessionū. dicit. n. cognitio humana nitit eā noscere ignorando vel ignorare noscēdo. nō. n. hēt (vt scribit Cōmē.) intentione intellecta ab ęa, & nota bñ & distingue de hoc mō duplici, alias nihil prorsus intelliges.

Subiectū non facit transmutare seipsum. ex erratis primi metaphysicę.

Subiectum istius artis. i. sciæ. naturalis sunt res sensibiles inquantū trāsmutātur. i. inquantū hñt principiū transmutationis & quietis in prologo primi phy. Cōmen. ex hoc loco pōdera rōnem formalē subiecti sciæ nālis esse naturā. idē 6. meta. cō. 1. cogita, quia alibi dicit corpus mobile esse subiectum. vide in concordantiis meis.

Subiectum principium est, & prius vī esse prędicato. 1. phy. tex. cō. 52.

Subiectum in rei veritate est materia cuius esse est in potentia primo physic. cōmen. 54. & 1. capitulo de substantia orbis.

Subiectum est vtrunq; extremum potentia pura. 1. phy. cō. 56. vide in concordantiis.

Subiectum generationis substantialis, scilicet prima materia est vnum, quia non habet formam dantem sibi nomen. & diffinitionem. primo physic. cōmen. 63. & 12. metaph. cō. 14.

Subiectum quandoque sumitur pro termino motus, vt quarto physic. text. commen. 29. vt ibi Themistius quandoq; pro obiecto potentiæ,

&

& 5. physi. tex. com. 8. & 1. physi. com. 63. & 1. cap. de sub͠a orbis.

Subiici oportet semper aliquod q͠d fit & hoc & si numero vnum ē, specie tñ non vnum est. dico aũt specie & ratione. idem primo physicę auscultationis. tex. com. 60. Ex quo colliguntur duo, primum ꝙ in omni trãsmutatiõe oportet ponere aliquod quod subiiciaẜ, quod dr̃ fieri & transmutari: & ita gñno substantialis etiam, vt inquit Cõ. in commento, inquantum est motus indiget aliquo subiecto q͠d vere generaẜ, quia motus est in moto, & denominat motum. vnde elicitur ꝙ cum subiectum gñonis substantialis ſm ꝙ est subiectum vere generatur, & tale cum sit ens in potẽtia, & est ipsa prima materia, tunc ista est cõcedenda ꝙ m͠a prima vere generaẜ, quia generatio est act⁹ gñabilis inquantum generabile, & debet denominare suum subiectũ, cum autem hoc sit prima materia & non compositum ex materia & forma. materia igitur ē illa q̃ vere gñatur, sed quia entitas eius ē ignota ꝑ͏̃ ipsam non esse aliquam substantiam demonstratam in actu, sicut est subiectum motus. 5. enim physi. tex. com. 8. quod generatur non est, sed quod mouetur ē. Ideo ista videẜ nobis extranea, materia prima vere gñatur, & illam passim concedimus ꝙ subiectum motus ē id quod moueẜ, & tñ ſm rei veritatem ꝓpter eandem rationem vtraq; vera est. licet enim Aristo. in fine primi phy. ostenderit materiã nõ eẽ terminũ gñonis neq; corruptionis, & in illo sensu negauit materiã eẽ gñabilẽ aut corruptibilẽ, tñ negauit m͠am gñari, sicut subiectũ motus dr̃ moueri, quia quilibet motus & q̃ulibet transitio indiget subiecto cuius est act⁹. Aliud autem quod elicitur est ꝙ in p̃nti authoritate per id quod oportet subiici in oĩ transmutatione Arist. nõ intellexit solam materiam, circũscripta priuatione, sed materiã vnà cum priuatione, quia aliter id quod sequitur in tex. non esset ad ꝓpositum. Sequiẜ enim & hoc. v3. ꝙ oportet subiici & si numero vnũ sit i. vnum subiecto. vt exponit Cõmen. in com. specie tñ non vnũ. vbi Arist. ponit dr̃iam inter materiam & priuationem annexam illi ſm speciem. & hoc bñ fuit notatũ ꝑ Simplicium in illo loco. & Com. in cõmento etiam bene põderauiẜ illud. Dicit. n. istud quod est generatũ in actu, licet sit vnum numero. i. subiecto, tñ non est vnum ſm rationem. i. ſm diffinitionem. Apparet. n. in eo duo, quorum vnum est oppositum rei quod est principium generationis. i. priuatio quę opponitur formę; & aliud est recipiens illam rem. i. materia. Sed tunc insurgit maxima difficultas quõ hoc verum esse potest, ꝙ materia & priuatio sunt vnũ numero, & tñ sint duo ſm speciem, ꝑ se nõtũ ē enim & ab omnibus cõcessum, ꝙ semper maior vnitas infert minorem: maxima autem vnitatum est vnitas materialis & verissima vnitas. vnde ex 2. de gñone & corruptione. tex. com. 59. ens est melius q̃ non ens, & ens verum q̃ non verum, & verum ſm indiuiduum q̃ ſm speciem. & 12. primæ philosophiæ. com. 27. verus respectus est respectus entis particularis, cũ vniuersalia non habent esse extra ani

mam. Confirmatur ex sententia Philosophi 5. primæ philosophię. tex.com.12. vbi enumerans multiplicem vnitatem materialẽ, specificam, gñicã, & vnitatẽ ſm ꝑportionẽ ponit regulã gñalem ꝙ semper posteriora ꝑcedẽtia sequunt̃, vt q̃cũq; sunt vnum numero sunt vnũ specie, sed nõ econtra, & ita dicit ꝯsequenter de vnitate specifica ꝙ infert genericã, & non econtra: & ita de vnitate generica quod infert eã quę est ſm ꝑportionẽ, & non econtra. Implicat igitur in fundamẽtis eius dicere mãm esse vnum numero cum priuatione & non esse vnũ specie. Amplius autem qũo cum materia inferius sit ſm sui naturã & careat omni specie: priuatio etiã species aut forma non sit sed sit sola speciei seu formæ absentia: qũo igitur materia a priuatione specie differre dicitur. nã specie proprie differre dicuntur, quæ in se rõnem speciei possidẽt, & sunt aliquid formę aut actus pticipantia qđ de neutro istoꝝ dicit potest. Materia.n. prima, vt dicit Cõ. in lib. de substãtia orbis, substentatur ꝑ posse, ita ꝙ potentia est differentia substantialis eius. Actus etiã est primo diuersus a priuatione: quia (vt inqt Commen. 1. physi. com. 79.) priuatio non est accidens nedum vt sit substãtia. Nisi esset ꝙ vt dicit Simplicius in expositione istius dicti. 1. phy. tex. com. 60. Quod Arist. animaduertens hoc proprie dictũ nõ esse materiam specie distingui a priuatione, ideo Arist. statim addidit. dico autem specie, & ratione idem ac si species sumat̃ pro rõne & non in ꝑpria significatione, & tũc sensus erit ꝙ mã & priuatio sũt vnũ numero, & differũt rõne.i. diffinitione. sicut Cõmen. exponit in cõmen. Sed tunc insurgit Plotinus aduersus Peripatheticos in 4. lib. cap. 14. vbi de materia pertractat, Nam si peripatheticus asserit materiã & priuationem esse vnũ subiecto & duo ratiõe, debuit pri9 vtriusq; ratiõnẽ adducere & videre ꝑ sufficientem diuisionem vtrũ neutrum ponat̃ in ratione & diffinitione alterius vel vtrunq; ponat̃ in ratione vtriusq; vel vnũ in ratione alterius & non econtra, quodcunq; duorũ fuerit, non n. potest (etiam si fingendi daretur licentia alius modus) quod si neutrum assumitur in ratione alterius. sequit̃ ergo ꝙ non erunt vnum sed duo erũt ambo, atq; materia erit aliud rum q̃ priuatio, licet priuatio accidat materiæ. si autẽ ita se habeant vt vnũ vicissim ponat̃ in diffinitione alterius, sicut est nasus simus cũ simo, sic etiã duo erunt & nõ vnũ, sicut etiam est de relatiuis, licet ipse non dicat: relatiua.n. vicissim se diffiniunt, & tñ nõ vnum sunt sed duo: si vero ita se habeãt vt vnum sumatur in diffinitione alterius, & non econtra, sicut se habet ignis & calor: calor.n. ponitur in diffinitione ignis, vt patet 2. de gñone & corruptione. & in 4. metheororum. non autem ignis ponit̃ in diffinitione caloris. Eodem modo si priuatio ponit̃ in ratione materiæ & materia non ponitur in ratione priuationis, tunc igit̃ priuatio erit qualitas materię, & ita adhuc seq̃t̃ ꝙ erunt duo & non vnũ. Amplius quæ diffinitione vacant diffinitione differre nequeunt, sed materia prima cũ sit simplex diffinitione

vacat

vocat: diffinitiones.n. sunt compositorum. 8. primę philosophię. tex. cō. 16. & 7. meta. com. vltimo. in simplicibus non quæratᶜ neq; per quare, neq; per quid. & sic valde arduum videtur Arist. posse defendi in hoc. Pro solutione igiᶜ istarū rationum oportet pnotare aliqua. nam vbi ē multiplicitas ibi est cōfusio intellectus. 1. cęli, tex. cō. 110 Dico ꝙ vnum numero apud peripatheticos est terminus multiplex. nam 5. cap. primi topicorum Arist. dicit ꝙ vnum numero dicitur tribus modis, ꝓpriissime quidē quod est idem numero noīe aut diffinitione. 2. quod est idem numero ꝓprio 3. vnum numero accidente. Secunda distinctio ꝙ vnum numero potest intelligi dupłr, positiue, & priuatiue, illud dr̄ vnum numero positiue quod ē vnum per vnā formam dantem sibi vnitatem numeralem: illud vero dicitur vnum numero priuatiue quod de se non habet aliquam talem formam p q̄ sit hoc & vnū numero, sed ē bene ī pōa ad oēm talem formā: stātibus istis dico primā materiā eē vnum numero nō fm essentiā & diffōnē cū priuatione, qa q̄cunq; sunt vnū nūero illo mō sūt ēt vnū spē & vnū gn̄e. sic. n. ītelligiᶜ dictū Arist. 5. primę phię. cō. 12. ꝙ vnitas nūeralis infert vnitatē specificā. fm dictū ē ꝙ materia & priuatio sunt vnū numero accidēte, qa priuatio accidit mā̄ę. & isto mō dicimus ꝙ homo & ī musicū sunt vnū numero: & talem vnitatē peripathetici appellāt vnū subto. & sic Cōm. exposuit in cōm. & lucidissimus Them. & Alc. & Simplicius. nam ꝓ quāto priuatio seorsum a mā̄ cōsistere nequit ꝓ tanto mā̄ & priuatio sunt vnū numero vel vnū subto. vnde vłiter q̄dlibet accidēs cum suo subto dr̄ vnū numero illo mō pro quāto a suo subto cōsistere aut separari nō pōt, īmo addo etiā ꝙ duo accn̄tia fundata in eodē subiecto pn̄t dici vnū subto, accn̄s. n. accidenti non accidit nisi ꝓ quāto eidē accidūt, vt dr̄. 4. primę philosophię. tex. cō. 14. accn̄s accn̄ti nō accidit, nisi pro quāto eidē accidunt, vt album & dulce sunt eadē subiecto, sunt vnū numero ex subto illo modo: etenim vt dr̄ in posteriorib⁹ analiticis in cap. illo in quo q̄riᶜ status ī prædicatis, ṗdicatio p accn̄s ē trib⁹ modis, vel q̄n ṗdicaᶜ accn̄s de subto, vel q̄n subm de accn̄te, vel q̄n accidēs ṗdicaᶜ de accidēte, licet nullus modus sit fm cursum nālē nisi primus vbi ṗdicaᶜ accn̄s de subto. vt notauit. bn̄ Cō. in cō. 14. 4. met. & iō talia q̄ sūt vnū nūero ex subto, vel vno modo, vł altero possunt distingui spe & etiā diffōne. vn̄ Cō. 5. physi. com. 47. dicit ꝙ illa quæ sunt vnum subiecto & differunt fm diffōnem non sunt cōtraria.

Per hęc igitur patet solutio ad instātias, quia ex ęquiuocatione ṗcedunt Dico ēt ꝙ materia est vna numero priuatiue non positiue, quia si esset vna numero positiue tunc esset aliquod indiuiduum demōstratum in actu cōpositum ex materia & forma, & non esset substantia simplex. Ad aliam difficultatē. Rn̄detur ꝙ mā̄ & priuatio dn̄r vnū subto & spe. i. rōne distīcta, qa priuatio nō potest separari a materia & iō semp est in mā̄ vt in subto: tn̄ rō separat ea quę nā̄ non potest separare, vt dicit Commentator. 12.

 pri-

primæ philosophiæ.com.39.& sic exponit lucidissimus Themi. nam intellectus apprehendit rationem materiæ seorsum a ratione priuationis,quia ratio materię est ratio entis permanentis in trāsmutatione,recipiens transmutationem & terminum,sed ratio priuationis neque trāsmutationem recipit, neq; terminum transmutationis. Amplius materia est pars gñati priuatio non est pars.amplius mã ē substantia,quia pars substātię est substantia,priuatio autem non est accidens nedum vt sit substantia. 1. physi.com.79. Ad rationem Plotini.vnde nota ꝙ qñ duo comparāt adinuicem,& aliud habet quid rei aliud quid nominis,sicut est materia & priuatio:materia.n.habet qd rei 1. phy.8.est,enim ex quo fit aliquid vt inexistente,priuatio habet quid nominis,ē.n.absentia formæ in subiecto apto nato, talia sunt duo in ratione & non sunt duo in eē.vnde.4.primæ philosophię.tex. com.2.ens trāscendentissime sumptum dr̃ de priuationib⁹ & vniuersaliter tam de primis q̃ de secūdis intellectis,& de affirmationibus & negationibus,licet pure equiuoce dicatur.7.meta.com.15.

Subiectum transmutationis substātialis non est ens in actu.1.cap.de substantia orbis.1.phy com.63.2. de anima,com.4.

Subiectum vnum habere nisi vnam formam substantialem est impossibile.ibidem.

Subiecti recipientis formas substantiales nā.i.primę mãę est natura potentiæ.s.ꝙ potentia est dr̃ia substantialis eius.ibidem.

Si subm aliqđ fuerit qđ non recipit nisi vnam formā semp est vnū numero simplr̃,ita ꝙ i eo nō est multitudo aliqua oīno.nec in actu,nec in potentia, & ꝙ subiectum illud non diuiditur sm formā, neq; forma per eius diuisionem. 1.cap.de substautia orbis.

Subiecti signū Philosophi sumpserunt ex passionib⁹,& signū formæ sumpserunt ex operationibus:impole.n.est ꝙ actio & passio ab vna & eadem natura procedat. ex lib. destru. dispu.6.in solōne.6.dubii.

Subtile est repletiuum & ē humidi, grossum vero sicci. 2. de gñone & corrup. tex. com.9.

sudore cruento nonnulli exsudarūt 3.de nã animaliū.cap.19.

Sufficientia quando non fuerit substentata p aliquid est de modis propinquis veritati certæ,sed qñ fuerit substentata per demonstrationem tunc erit complementum illarum rationum.2.cęli.com.22.

Sufficientia appellatur ratio q̃ composita est ex sensus testimonio, & talis inquantum est composita ex sensus testimonio est sufficientior sermonibus ꝓbabilibus,& inquātum ipsam intrat testimonium descendit a sermonibus demōstratiuis.Cōmē.1.cæli. com.22.vide in contradictionibus.

Summa in sermonibus demōstratiuis ē sicut cōclusio in orōnibus supple rhetoricis.8.phy. com.77.

Sumptum & principale differūt, q̃a sumptum significat illud quod significat principale & magis, vita .n.significat aliquid non in subiecto, vnum autē significat aliquid in subiecto.s. formā in mã & habitum in subito.12.prię p̃hię.cō.39.

Superficies & figura sunt termini dimen-

mẽsionis terminatę. 4. phy. cõ. 15.
Vltima, vt superficies, linea, & pũ ctus non transferuntur in vbi, nisi per accidens. 4. phy. com. 9.
Superficies est colorata, est ista ꝓpo sitio per se. 5. meta. tex. com. 23. & est in cap. de per se. vbi dr̃ ꝙ quan do aliquid attribuitur alicui sine medio, attribuitur illi per se. Et no ta ꝙ istum modum Arist. non po suit in prędicationibus p se essẽntia libus, quæ deseruiunt demonstra tioni simpliciter dictę. vt notauit ibi lucidissimus Themist.
Sup̃ficies non circularis quę cõtinet æquale ei quod continet circularis necessario maior est circulari. 2. cæli. com. vltimo.
Sup̃ficies est visibilis per se nõ 1. nec 2. modo. Themi. 2. de aĩa, in ex positione tex. 66. vbi nota dari. ter tium motum nõ positum ab Ari. in posterio. analiticis.
Superius nõ est idẽ in oĩbus rebus & in mundo. 2. de aĩa. tex. cõ. 38.
Sup̃ius in plãtis sunt radices. ibidẽ.
Superius est principiũ motus augu menti in plantis & animalibus. 2. cęli. tex. com. 8.
Superius simpl̃r & nãliter est ꝙ nun quam ſm eius sitũ variatur respe ctu nostri, secus est de superiori ſm comparationem. 4. cęli. tex. cõ. 4.
Superius ad id quod ẽ sub ipso, sem per se habet sicut species ad mate riam. tex. com, 23.
Sursum & deorsum cõtraria sunt in longitudine, dextrum & sinistrum in latitudine, ante & retro in altitu dine. 5. phy. tex. com. 50.
Sursum est principiũ longitudinis. 2. cęli. tex. com. 8,
Sursum & deorsum non in oĩ corpe sunt. 2. cęlĩ. tex. com. 9.
Sup̃cilia p senectutẽ nõnullis adeo hirsuta reddunt̃ vt tondendum sit, qđ ꝓpterea euenit ꝙ cohesioni ap posita sunt ossium, q̃ senescẽte ętã te laxantur, & tñ plus humoris trã smitti patiuntur. 3. de natura ani malium, cap. 11.
Supercilium dextrũ magis attollit̃ q̃ sinistrũ, & magis arcuatũ ẽ. vide cãm. in 3. de ptibus aĩaliũ, cap. 9.
Surdi a natiuitate etiam muti sunt, hiq; vocem emittere possunt, sed locutionem nullam. Arist. in 4. de natura aĩalium. cap. 9.
Sus sola inter multipara pfectos ge nerat fœtus, alia vero inarticulatos vt leena, canis, lupa, lupus ceruari⁹. ex. 4. de gñatione aĩalium. cap. 6.
Sus maxime radicum appetens est, & q̃uo Sues pinguescant vide 8. de natura aĩalium. cap. 6.
Sus ex oĩbus quę nouimus animali bus, grandiores cõcipit. 8. de natu ra animalium, cap. 21. & ibi reqre. morbos & remedia eorum.
Syllogismus nõ fit ex substantia in diuiduali sed vniuersali. 1. met. tex. com. 27. vide 1. physi. com. 5.
Syllogismi hypothetici vsi tantur ad declarandũ ea quæ indigent mo dicula innuitione. 2. physi. cõ. 5. 4. physi. com. 39. & 1. priorũ in di gressione de syllõ hypothetico.
Syllogismi ducentes ad inconueniẽs ꝓpositiones alię sunt cathegoricę, aliæ hypotheticę. 7. physi. com. 2. vide in 1. priorum in digressione de syllõ hypothetico.

De litera T.

TAlpa videtur sub pelle oculos habere. 2. de ani ma. tex. com. 131. idem 1. de natura animaliũ. capitulo. 9.

Talpa, vt narrauit Galenus, in oculis suis habet oẽs tunicas ꝑter telã araneam in qua fit visio. Auerr. 1. de gñone animaliũ, cap: 1. in quo ponitur improbatio antiquorum, Talpam quodã modo oculos habere dixerim, cum tñ oĩno habere ne gem: quippe cum oĩno quidẽ non videat nec perspicuos habeat oculos. verum si quis ꝑtentã membranam dettrahit locus oculorum apparet, & pars nigra eorũdem situs deniq; & descriptio eadem quã legitimam conspicui oculi obtinẽt, vt pote cum obducta cute oculi ꝑs si, confusi, oblesiq; essent dum crearentur, Ari. in 1. de natura animalium, cap. 9. vide etiam ibidem in 4. libro, cap. 8. Ex hac authoritate patet contra Simplicium in 2. de anima, in expositione tex. cõ. 131. vbi videť tenere talpam habere visum debilem & subobscurum.

DIGRESSIO DE TALPA an aliquo modo habeat visum.

Aristoteles in 2. de aĩa, in tex. cõ. 130. vbi adducit rationem scđam ad ꝓbandum ꝙ non detur sextus sensus ex parte organi, dicit ꝙ oẽs sensus habentut a nõ imperfectis & non orbatis. videtur. n. talpa habere oculos sub pelle. vbi Simplici⁹ in illo loco notat ꝙ non est credendum talpam oĩno priuatam esse visione sed manifesta & clara: frustra enim natura oculos dedisset pelle seu tunica tectos si sub tunica operari non possent. videt igiť talpa p tunicam sicut in nobis contingit p limen palpebrarũ vel p ocularia & habet visum debilẽ, sicut animalia quę noctu vagantť & pascuntur. Vnde ꝓ hac opinione possunt adduci rationes, & prima est quam ĩnuit, quia deus & natura nihil frustra faciunt, si igitur natura dedit sibi oculos, igitur dedit sibi virtutẽ visiuam, quia frustra est calciamẽtum cuius nõ est calciatio, vt dicit Cõmen. 1. cęli. com. 32. & confirmatur, quia Aristo. in 2. cęli & mũdi. tex. cõ. 50. vbi loquiť de astris, ĩquit ꝙ si natura dedisset astris virtutem motiuam per quã possent essentialiter transferre de loco ad locum vtiq, dedisset sibi organa; quia natura nihil frustra & temere facit, igitur a pari natura animali cui dedit organum illi etiã dedit & virtutem: alioquin frustra organũ fuit datum, & ꝑterea natura nõ deficit ĩ necessariis. sed talpa cum sit aĩal quod nutriť rebus habentib⁹ saporem, est. n. mobilis de loco ad locum, & licet sub terra maneat tñ nõ terra nutritur. sed vt refert Albertus ĩ 22. lib. de aĩalibus. cap. de talpa, dicit ꝙ ipse expertus est talpã nutriri libenter ex bufonibus & ranis, & se inuenisse talpam p pedem tenere fortiter magnũ bufonem, & bufo fugiens iam de terra tenebat totum corpus extra terrã, & clamabat fortiter pp morsum talpæ, & comedit etiam vermes q lũbrici terrę nuncupantur, & si famescit comedit radices plantarum & ꝑcipue frugum & verum est. vnde in patria nostra comedit crocũ, cũ vísus huic aĩali ad venãdũ huiusmodi aĩalia sub terra videť esse sibi necessarius. Ad oppositũ aũt est sñia Ari. 1. de nã aĩalium. cap. 9. & in lib. 4 ibidẽ. cap. 8. vbi expꝭ se habetur ꝙ talpa oĩno nõ videt. Albertus in pñti loco videť dicere,

vt notat nr Gaetanus, ꝙ talpa, licet non videat sensibilia cõiter occurrentia, & quia vt plurimũ moratur sub terra nõ indiget oculis, & raro est supra terram, & pp consuetam operationem terræ & tenebram sustinere lumen non posset nisi oculos tectos pelle haberet, ob quod ĩ loco oculorũ exterius pilos nõ habet pellis ei⁹ vt magis sit spissa. Vñ ex his verbis colligit ex intentione Alber. ꝙ qñ talpa est supra terram pcipit se eẽ super terram p lumen reflexum a pelle eius. Sed mihi videtur ꝙ ista nõ sit Alber. opĩo, quia Albert. in 22. lib. de aĩalibus. cap. de talpa dicit, ꝙ est aĩal paruũ de gñe muris, quod & mus terren⁹. & cęcus dr, & est breuium crurium & acuti vnguis, quinq; añ & quatuor posteriores hñs digitos coloris nigri pili mollis & breuis sed spissi loca oculorum hñs nõ oculos, vnde pellem in loco oculorũ non habet pilosam. Vnde ex hoc elicit clare Alber. tenuisse talpam eẽ cęcã & nõ videre, cum dicat solũ loca oculorum hẽre & non oculos. Nec verba illa Alber. asserunt exp̃sse illam sñiam quam sibi ĩponit Gaetanus, quia Alber. dicit ꝙ pellis eius non est pilosa vt sit magis spissa, & si vteretur ea, deberet eẽ oppositũ vt eẽt rarior & p̃spicua, & iõ ne alteret a lumine non alteratione spirituali sed reali natura dedit sibi spissam pellem, quia lumẽ p sui reflexionẽ calefacit. Sed est in Alberto contradictio & Arist. quia Arist. in 4. lib. de natura aĩalium. cap. 8. exp̃sse dicit de talpa ꝙ omnia aĩalia, pfecta habent oẽs sensus nisi quid læsum. lacessitumq; sit, quale genus talparum cui visus deest. non enim oculos in aperto id habet eũ te tñ detracta quę crassiuscula obtenta sedem luminum opacat, oculi intus lacessiti impeditiq; vident, sed ita vt partes easdẽ habeant oẽs quibus oculi integri constant: hñt enim nigricantem illum oculi orbiculum & ꝙ intra eum continet quam vocant pupillam atq; etiam portionis albidę ambitionem, se non tã liquido q̃ oculi conspecti & eminentes nec in partem exteriorẽ apparere hęc pñt pp cutis obductę corpulentiam, vt pote cum natura inter gñandum lędat atq; ita opus inchoatum relinquat, & Auerr. in paraphrasi super. 1. de gñone animalium. cap 1. authoritate Galeni dicit talpam habere oẽs tunicas oculorũ excepta tela aranea in qua fit visio, & expertum est hoc. Et dico ꝙ Alber. in hoc non est sustinẽdus, sed magis Arist. & Galeno est adherendum asserentibus talpam habere oculos sub pelle licet lęsos & lacessitos vt diximus. vnde Gaetanus nr solebat dicere ĩ lingua latina duos viros illustres fuisse mendaces in rebus particularibus: quorum alter fuit nobilis, alter rustic⁹, nobilem asserebat Plinium quia ĩ multis mentitur, sed solet tunc dicere vt aiunt: alter vero rusticus est Alber. qui dicit se expertum, & in multis talibus non verũ dicit. Dico igitur Talpam nullo modo videre contra Simplicium & Gaetanum, qui hoc male imponit Alberto propter authoritates Aristo. Et tunc ad rationes in oppositũ respõdet. Ad primum rñdetur ex sententia Philosophi 2. phy. tex. com. 81. ꝙ licet ea q̃ a natura ordinata sũt, & sint ꝑpter finẽ, tamẽ raro casua

saliter exeunt ordinem,& est glosa etiam Com. in 8.phy. in com.15. ꝓpter impetum quod prouenit a materia. Et ad hoc animaduertens Cōmen. dixit in pñti loco.s. com. 131.ꝙ talpa non habet visum, qa non indiget cum maneat sub terra,& etiam cum hoc materia eius non potuit hoc recipere. quia mā illa cum sit multum terrestris non est perspicua,sicut requirit instrumentum visionis, & sic respondet etiam de organo,quia est verū nisi aliquid impediat,vnde natura volens sibi dare instrumentum visus cum sit aīal perfectū,ex hoc ꝙ mouetur de loco ad locum fuit in gña tione lęsa,ex impedimento materię,vt dicit Arist. in pallegatis locis ꝓsertim 4.de natura aīalium. cap. 8. Et qñ dicitur,igitur sunt frustra Respondet ꝙ sunt ad aliquā vtilitatem,& est ad replendum vacuū, & ideo non sunt omnino frustra. Diuus Thomas asserit naturā dedisse oculos talpę ad hoc vt assimilet suo generi,sed quia nō indiguit visu, ideo non dedit,quia non abūdat in supfluis, nam est de genere aīalium perfectorum, & ideo Ari. dicit in tex.isto,ꝙ hęc.s.organum, visus,& auditus, hñt aīalia q̄dam. .s.pfecta,ad differētiam impfectorum,& sunt illa quę sunt immobilia,& addidit & in non orbatis ꝓpter talpā, quę licet sit īter pfecta cum localiter per se moueatur, tñ est lęsa, quia non habet materiam idoneam quę posset recipere vltra hoc ꝙ nō indiget. Ad illud quod indiget cibo concedo,sed cibū quęrit per auditum,vt inqt Albert. & etiam potest dici p olfatū,& sic nā non fuit sibi auara in necessariis.

Talum vtrum oīa aīalia habeant in pedibus,& de hoc vide differentiā inter talos,veneres, canes, & antennas,sunt enim ossa in pedibus sic dicta in 2. de natura aīalium.capite primo vltra dimidium capituli.

Tangens quodlibet finitum est, & non omne finitum est tāgens. 5. physi.tex.com.74.

Tangentia sunt quorum vltīa sunt simul. 5.physi.tex.com.22.

Tangens est posterius naturalr consequēter se hñte, & ē prius nāliter respectu continui. 5.phy.t.c.27.

Tangentium alia solo nomine nuncupātur vt ꝓteritum dr̄ attiguum futuro,alia re ipsa tangunt vt corpora.Themi.5.physi. com.28.

Tactus est in habētibus situm & positionem,consecutio etiam in situ carentibus. 5.phy. 292. vide Themistium.ibidem.

Tactus & locus est in mathematicis corporib⁹.1.de generatione & corruptione.tex.com.44.

Tactus in mathematicis dicitur fm posterius a vero tactu qui est in naturalibus.ibidem.

Tactus vere est in habentibus positionem.ibidem.

Tactus dicitur in rebus nālibus cōiter & proprie. 1. de generatione & corruptione.tex.com.45.

Tactus potest separari a reliquis sensibus,sicut nutritiuum potest separari a reliquis virrutibus animę.2. de anima.tex com.17.

Tactus fm opinionē Arist.est plusq̄ vnus sensus, & caro est quasi medium.2. de aīa. cōmen. 108. vide etiam pro hoc lucidissimum Themistiū.ibidem.cap.39.

Tangibile agit in sensum simul cū medio.2.de anima.cō.115.secus ē de

autem cõpositio temporis, ex duabus quantitatibus non est sicut cõpositio mediorum colorum ex extremis, sed est ſm participationem proprietatum, & est ſm similitudinem, sicut est de elementis mediis quæ dicuntur esse composita ex extremis, vide modum in.4.cęli & mundi, in com.26.

Tẽpus est numerus numeratus non numerus quo numeramus. 4.phy. tex.com.110.

Tempus sequitur motum circularem non motum rectum. 4.physi. commen.111.

Tempus etiam motu mensurari potest. 4.phy.tex.com.112.

Tempus per se mensurat motũ, sed per accidens mẽsuratur a motu. 4. physi.com.112.

Tempus mensurat motum quo ad quãtitatem & esse. 4.phy. cõ.114.

In tempore aliquid esse cõtingit dupliciter, vel esse quãdo tempus est, vel à tempore mensurari. 4.physi. tex.com.115. & 116.

Tẽpus licet non sit numerus numerãs, habet tñ proprietates numeri numerãtis, vbiq; enim tempus est vnum. Themist. 4.phys.107.

Tempore continentur quęcunq; in tempore esse dicuntur. 4.phy. tex. com.117. vide ibi Themist. quomodo sit intelligẽdum, dicit.n. generationis causa efficiens nota est, vt generatio domus est ab opifice & in tẽpore est, sed lapsus domus, & in tempore est, & iniuria temporis accidere dicitur, ita ꝙ vtrunque tempori ascribitur.

Tempus est causa corruptionis senij & obliuionis, quarto physi. tex. commen.117.

Tempus est causa per accidens generationis & corruptionis, sed respectu generationis est causa per accidens accidentis. 4.phy.com.117.& tex.com.128.& vide Themist. ibi bene declarantem.

Tempus est mensura quietis per accidens. 4.phy.118.

Tempus mensurat motum primo, quietem vero secundo, & per accidens. 4.phy.cõ.118.& 130.& 119.

In tẽpore esse est tẽpore mensurari. 4.phy.tex.cõ.119.& tex. cõ.114.

Tẽpora priuationum rerum terminãtur ꝑ tẽpora subiectorum suoꝝ propinquorum. 4.physi. cõ.120.

Tẽpus est mẽsura motus & quietis, sed motus per se, quietis ꝑ accidẽs. 4.phy.118. vide Themistium ibi, vbi dicit, ꝙ nõ si aliquid est in accidente, erit propterea in eo cuius est accidens, vnde quies est in tempore, & ex hoc non sequitur vt sit in motu, quia tempus motus nõ est, sed numerus & accidens motus.

Tẽpus non põt auferri nisi ponatur tempus. 4.phy. tex.com.124. idem 8.phy.tex.com.10.& 11.

Tempus semper in principio est. 4. phy.tex.com.125.

Tempus ꝑ accidens mensurat quietẽ, quia eo tẽpore quo res quiescit alibi peragitur motus quẽ tempus per se mẽsurat. Them. 4.phy.118. Et vide etiam Themist. 4.physi. in tex.130. vbi declarat quomõ tempus est in mari cęlo & terra, vbi dicit, ꝙ sicut quæq; se habent ad motum ita se habent ad tempus, vnde res potentia mobiles potentia intelliguntur esse in tpe cuius sunt res quæ quiescunt, quæ vero iã actu mouentur actu sunt tempore.

Tẽpus motus & quietis mẽsura dici põt, sed nõ est tẽpus numerus nisi motus

motus tantũ, prius.n. & posterius, quorum numerus tẽpus est in motu spectantur non in quiete, vtpote cuius essentia nõ consistat in prioris alicuius ad aliqđ posterius transitu. Themist. 4. physi. 118. & ẽ sententia Alex. licet Simpl. oppositum teneat, & Paulus Venetus ibi.

Tempus nõ est animo dempto, ĩmo neque motus ipse quoq; constabit cum circularis motus finis, & origo sit omnis motus, sed motus circircularis ab intelligẽtia causatur. Themist. 4. phy. tex. com. 130.

Tempus & motus simul sunt, & ſm potẽtiam & actum. 4. physic. tex. com. 130.

Tempus non eodem ordine inueniť in quibus est, sed quoniam primo inuenitur in cęlo, & inueniť in aliis motis, secundo propter hoc, ꝙ inuenitur in cœlo, & inueniť in quiescẽte, quia inueniť in moto. 4. phy. com. 130. & 132. & cõsimile. 128.

Tẽporis latentia est, quia est ens diminutum. 4. phy. com. 131. consimile de motu. 3. phy. com. 15.

Tẽpus licet sit numerus cuiuslibet motus, tñ nõ eodem modo, sed ſm pri⁹ & posterius. 4. phy. com. 131.

Tẽporis dispositio cum primo motu est sicut dispositio consequentis cũ subiecto, & cum aliis motibus est sicut dispositio cũ rebus numeratus respectu nũeri. 4. phy. cõ. 132.

Tẽpus sequitur motum diurnũ, & iste motus ponitur in diffinitione eius. 4 phy. com. 132.

Tẽpus est continuum continuitate motus. ibidem.

Tẽpus Arist. vocat affectionẽ & accidens motus. Themist. 4. phy. in digressione ĩ tex. 132. vbi vide Ari. 4. phy. tex. com. 130. vbi vocat tẽpus passionẽ & habitum motum, passionem quidem, quia est accidens motus, habitũ vero, quia habetur à motu, vt notat ibi Simplicius.

Tempus præsens in rei veritate est cõpositum, ex duob⁹ tpibus. 73. pterito & futuro. 6. phy. cum. 24.

Tempus minimũ datur in quo aliquid transmutať. 6. phy. tex. c. 50.

Tp̃s primum est, in cuius oĩbus partibus ẽ motus. 6. phy. com. 51.

Tẽpus & longa eius aptissima & efficacissima est ad veritatis indaginẽ ratio. Themist. in. 2. phy. sup. 43.

Tẽpus est extrinsecum à re, & nõ sequitur ex ęqualitate eius ęqualitas motuum, si equalitas non fuerit in substãtia motuum. 7. phys. cõ. 31.

Tempus facit prius & posterius in rebus quæ non mouentur, in reb⁹ autem quę mouẽtur prius & posterius existit per se. 8. phys. com. 10.

Tempus aut est motus, aut sequitur motum, & hoc est manifestũ per se. 8. phy. com. 10. idẽ. 4. phy. com. 98. & 12. meta. com. 29.

Tẽpus est in prædicamento quantitatis per se non primo, sed ratione motus, & motus ratione magnitudinis. Auer. in paraphrasi metaph. tract. 1. cap. de accidenti.

Temporis nihil est accipere præter nunc. 8. phy. tex. com. 11.

Tẽpus primo & essentialiter non sequitur nisi motũ diurnum. 8. phy. cõ. 11. idẽ. 4. phy. tex. cõm. 132.

In tẽpore eẽ conuenit dupliciter, vel quando tẽpus est, vel sicut in numero. 4. phy. tex. com. 115.

In tpe prius & posterius, & nunc ita se habent, sicut vnitas & impar, & superfluus in numero ibidem.

Tẽpus veraciter formæ non attribuitur, sed materiæ. 4. collig. cap. 38.

quo

quomodo sit intelligendum decla raui tibi in litera F.

Tẽpus motus violenti impossibile ẽ maius esse tẽpore motus naturalis. 8.phy.cõ.15.idẽ. 1.cœli. tex.c.15.

Tẽpus & locum nullus generare po test.8.phy.com.15.

Tẽpus apud Platonẽ sequitur motũ cœli, sicut apud Arist. primo cœli. com.104. Vide in cõcordantijs.

Tẽpus infinitum est terminatũ quo quo modo, primo cœli. com.133. & tex. vbi Cõmen.dicit, quod hoc est accidẽtaliter.idẽ cõ.134. ibidẽ.

Tẽpus infinitum dr̃ ęquale aliquo modo tẽpori infinito cum vnum infinitum non sit maius alio infinito.2.cœli. com.38. vbi pondera ly aliquo modo.

Tẽpus dispositionis naturalis ęquale eẽ tẽpori dispositionis prẽter naturam impossibile est. & est cõtrarium sensui.2.cęli. com. & tex.38.

Tẽpus dispositionis nãlis est maius tẽpore dispositionis prẽter nãm, sicut tẽpus sanitatis est maius tẽpore dispositionis prater nãm, sicut tẽpus sanitatis est maius tempore ęgritudinis.3.cęli.tex.com.24. idẽ secundo cœli. tex.cõ.38. facit pro opinione plusquã Cõmentatoris.

Tẽpus infinitũ inueniri extra aliud tẽpus infinitum, ex parte qua ẽ infinitum, impossibile est, tertio cœli.tex.com.52.

Tẽpus ab homine per se percipitur, ab alijs autem ex accidenti. Themistius.3 de anima cap.64.

Tempus & vita vniuscuiusq; habet periodum.2.de generatione & corruptione.tex.com.57.

Tempus iuuẽtutis est æquale tẽpori senectutis.2.de gñatione & corruptione.com.57.& habetur ex tex. com 58.vbi habetur tempus gñationis æquale esse tempori corruptionis.

Tẽpus aut motus est, aut est motus quędam passio. 12. metaph. com. & tex.29.notanter autẽ dixit quędam passio.quia plura sunt motus accidentia & passiones, sicut notat Cõm.in.4.physicæ auscultationis, in tract de tẽpore in tex. com.98. in numero quorum est ipsum tempus, vide etiã infra in tex.cõ.101. & in.8.phy.tex.com.10.

Tẽpus & motus circularis non possunt denominari à pari, vel ĩpari, nisi vt sunt in anima, extra aĩam .n.esse eorum est infinitum, & in potẽtia, & non terminantur, nisi ꝑ animam.Ex lib.destruc. disp.1. in sol.dubij.6.

Tempus ꝑteritum non põt concipi ab anima nisi finitũ, & iõ opinant̃ homines ꝙ quodlibet ꝑteritum tẽpus extra animam sit huiusmodi, quia quando quędam res fuerit in aĩa cum quadam denoĩatione, credunt ipsi ꝙ eodem mõ extra aĩam inueniri possit. ibidem. Et consimile.d.Cõm.de Platone in positione idearũ in.2.phy. com.19. quia vidit vl̃ia per opus aĩæ posse separatim intelligi, siue singularibus credidit, quod ita eẽt in re ipsa extra aĩam, sed Cõm.dicit.12.meta cõ. 39.ꝙ intellectus põt multa cõtangere quę natura nõ potest, & multa separat intellectus q̃ natura non potest. Alia causa erroris fuit apud hoĩes, ꝙ eadem quę sunt cõiuncta in esse credunt, ꝙ sint eadem fm̃ essentiã, & rõnem formalem, vt dicit Cõm in.4.phy.in com 95.multoties illud quod sequitur res existimatur, ꝙ sit res, ideo Stoici errarunt

runt credentes quantitatem nõ esse rem realiter distinctã à substantia & nominales cum eis.

Tẽpus si imaginetur ad instar lineæ rectæ intellectus errare posset circa eius æternitatem, nam cum linea habeat positionẽ,& sit in actu necesse est ipsam esse finitã. Auer. in paraphrasi meta.tract. 4.

Tempus & motus se consequuntur & tẽpus est quid actum ab anima cum motu,non tamen motus, neque tempus cessant. Ex lib. destr. disput.prima,in fol. 15.

Tempus non sequit motus,sicut finis sequitur magnitudinem, finis .n.sequitur magnitudinẽ inquantũ in ea semper actualiter inuenit sicut accñs in subiecto,sed tps cum motu non sic se habet,qa sequitur ipsũ,sicut numerus sequit numeratũ,sicut n.numerus non permutatur permutatione subiectoꝝ numerabiliũ neq; multiplicatur eorum multiplicatione,ita nec tẽpus. Ex lib.destr.disp.1.in fol.16. dub. vide in ꝯtradictionibus nup editis.

Tẽpus non est aliud nisi id quod cõprehenditur ab intellectu de prædicta prolongatione, vel duratione motũ mensurante. Ex libro destr. disput.prima,in fol. 8.

Tẽpus coniunctionis luminariũ diuersum est à tpe oppositionis eoꝝ, quia coniunctionis tẽpus frigidũ existit similaturq; tẽpori hiemis, oppositionis vero tps est calidum simile ęstati. Auer in 2.de gñone animal.cap.1.vtrum semen sit animatũ,& est mens Aris.ibid. cap.4.

Tẽpora oĩum & grauiditatũ & gñonum & vitarũ dimensionẽ circuitibus obtinẽt optima rõne. Aris.in 4.de gñone aĩal.cap.vlt.idem in 2. de gñone & corruptione.tex.com. 57.vbi scribit tẽpus & vitã vniuscuiusq; cõstare periodo,stat.n.sua cuiq; dies,vt poeta testatur.

Tẽporum & regionum complexio, & an clima quartũ sit temperatius quinto, & vtrum sub ęquinoctiali sit temperatum requiratur in. 2. colliget.cap.vltimo.

Tempora quatuor sunt cũ quatuor humoribus,cum quatuor elementis,quia si tẽpora resistunt, vt vnũ elementum aliud nõ vincat, vel superet,sic resistunt, vt vnus humor alium non vincat.4.coll.cap.14.

Tempus sm Alexand. Arist. interpretem ab homine creatur, quasi nihil aliud tẽpus sit quã hominis nuda cogitatio & mera expunctio supputatioq;, & cui nulla in re cõsimatio,& soliditas aut euidentia responderet,quæ tamen neq; vera sunt,neq; cõsentanea ijs quæ Aris. volumine.4.auscultatoriæ institutionis ꝓdidit. Them.3.de anima. cap.64. concordat cum Themist. Cõmen.in.4.phy. in com.97. vbi notat ex textu significari tempus sm Arist.habere esse extra animã, & vide ibidem.in tex.com.130.

Tpis longitudo est necessaria in cõprehensione veritatis 2.met.cõ.1.

Tpamentũ est magis dignũ vt sit ꝓportio,ꝗ extrema.2 de aĩa.t.c.143

Termini solũ illius sunt cuius sunt termini.4.physi.tex.com.107.ibidem etiam com. 42. & com. 120. & tex.com 129.

Termini duo oppositi diuidentes verum & falsum comparati ad duos alios oppositos diuidẽtes verum & falsum si vnus vnius ordinis conuertatur cum reliquo alterius ordinis etiam reliquus conuertitur cum

cum reliquo, & est locus generalis, primo cęli.com.126.& habetur in 2.priorũ.cap.22. idem.1.cęli. tex. com.129.& 131.vnde istius regulæ duæ sunt cõditiones, vt dicit Cõmentator primo cęli. com.129. vt poteris videre.

Terminantis proportio ad terminatum est sicut proportio formæ ad materiam.2.cęli.tex.com.74. idẽ. 2 de generatione, & corruptione. tex.c.50.& 4.cęli. tex.cõ.23.& 35.

Terminus non est nisi eius quod est in actu.4.meta.tex.com.15.vbi dicitur ꝙ ens in potentia est indefinitum, & sine termino, idem primo cap. de substantia orbis, & primo cęli com.72.

Terminus refertur ad terminum. 1. phy.18 & Themist.ibi clare.

Terminus est quod est cuiusq; vltimum, & cuius extra nihil est. 5.metaph.tex.com.22.

Terminus tot modis dicit quot principium, & adhuc amplius, quia oẽ principium terminus est, sed non omnis terminus est principium. 5. metaph.tex.com.22.

Terminum vniuscuiusq; rei non oportet quærere, sed proportionale conspicere.9.meta.tex.com,10.

Terminus eius quod ab ĩtellectu fit actu ex potentia ente quando volitum fit nullo exteriorũ prohibente, vt in eo quod sanatur, ex.9.metaph. tex. com. 12.vbi dicit Commentator, ꝙ licet ista diffinitio sit inducta de sanitate, est tamen vniuersalis omnibus actis ab arte, q̃a quilibet artifex cũ voluerit & non fuerit impeditus aget suum actũ.

Ternarius numerus pfectus est, primo cęli.tex.com.terti;.& com.6.

Terra quiescit in medio, quia natura eius exigit, hoc.3.phy. com.51. & 8.physic.32.

Terra nõ mouetur ad cõcauũ aquę nisi sm ꝙ illud est medium totius. 4.phy. com.42.vide clare causam in.4.cęli.in tex.com.22. & infra.

Terra est in vltimo aquæ, aqua in vltimo aeris, aer ĩ vltimo ignis, ignis ĩ vltimo orbis tanq̃ in loco.4.phy. tex.com.46.

Terra sm se totũ est quiescẽs, & sm partes est mobilis.1.cęli. com. 57.

Terræ si infinitæ numero inueniri possent posse esset ꝙ ex oĩbus fieret vna terra per ꝯtactũ.1.cęli.cõ.57.

Terræ partes nõ feruntur ad totã terram vbicunq; fuerit, nã si ita foret tunc motus eius esset sicut motus ferri ad magnetem, & tunc possibile esset ꝙ terra moueretur naturaliter superius, primo cœli.com.81. vide pro hoc.4.cęli. tex.com.22.

Tota terra fert quo vnus bolus, & totus ignis quo vna eius scintilla. primo cęli.tex.com.73.

Terram & alia elementa non moueri, neq; attractione, neq, expulsione scire hoc est propinquũ principijs naturalibus.1. cęli. com.81. vide pro hoc in.2.phys. com.3. de diffinitione naturæ.

Terra quanto magis appropinquat medio tãto citius descẽdit, & ignis quanto magis appropinquat loco, qui est sursum velocius ascendit, primo cœli.tex.com.88.

Terræ superficies est tanq̃ naturalis locus aquæ in quo quiescit & mouetur inde violẽter. Cõm. in paraphrasi secundi de cęlo, summa. 2. quæsito.3. vide in concordantijs.

Terra comprehendit sine operatione.i. p quietem suã nobilitatẽ ꝑpter sui vtilitatẽ.2.cœli.tex.cõ. 66.

Terra mouetur ad mediũ ex sua potẽtia naturali, & medium non est causa motus eius ad medium. 2. cęli. tex. commen. 92.

Terra mouetur ad medium inquantum est mediũ totius, non inquantum est medium terræ. 2. cęli. tex. commen. 99.

Terræ medium, siue cẽtrum idẽ est cum cẽtro totius, & hoc accidit ita esse. 2. cęli. tex. com. 100.

Terra ẽ sphęrica, vt declaratum est à geometricis, q̃m lapides cadẽtes ex diuersis partibus cadunt super angulos rectos, & hoc significat, ꝙ omnes intẽdunt idem pũctum terrę. s. cẽtrum, & ꝙ terra est sphęrica. 2. cęli. tex. c. 100. & 30. & 1. cęli. 44.

Terra quiescit in medio à sua forma, & non ab extrinseco. 2. cœli. tex. com. 102.

Terra quiescit in medio, sed cã quietis eius nõ est mediũ nisi accidentaliter. grauitas. n. est causa ꝙ terra quiescat in medio, & medium nõ causa essendi graue ſm, ꝙ est medium, sed ſm ꝙ est medium corporis quod circulariter mouetur, & si concesserimus ꝙ medium sit causa, erit causa remota. Et melius est dicere, ꝙ sit causa conseruans quietem, q̃ agens. 2. cœli. com. 102. cõtra Them. pro quo vide quantum ad vltimũ dictum, cõmentum primum quarti de cęlo & mundo, colligitur. n. hic, ꝙ æterna potius dñr hr̃e causam cõseruantem, q̃ causam agẽtem, quod sic intelligẽdum ẽ, vt agẽs est in rebus generabilibus, ĩ quibus agens tẽpore pręcedit actũ, sed natura est causa conseruans, & vt contra distinguitur cõtra tale agens, inuenitur in rebus æternis, & non cã agens, sed sumendo agens, quod natura pręcedit actum, tunc idẽ in ęternis est causa agẽs, & causa cõseruans, limitatio est Auer. ex 2. cap. de substan. orbis.

Terra est grauissimum elemẽtorũ, quia locus eius ẽ remotissimus ab orbe, & ignis est leuissimus, quia ẽ locus eius propinquissimus orbi. 2. cęli. 102. & 94. & primo cęli. 97.

Terra vno modo dici potest habere grauitatem in actu dum fuerit extra medium, & in potẽtia dum fuerit in medio, alio modo põt dici, ꝙ habet grauitatẽ in actu tam in medio, q̃ extra medium, vide quomodo. 2. cęli. com. 104.

Terra inquantũ corpus non est impossibile ꝙ gñetur ſm totũ quẽad modum, & ſm partes, sed ẽ impossibile, vt est vnum quatuor elemẽtorum constituentium mundum, 2. cęli. com. 104.

Terra respectu cęli est tanq̃ pũctum in sphęra. 2. cęli. com. 110.

Terræ quietis ęqualitas distãtię medij non est causa neq; propinqua, neque remota, & est causa mathematica formalis non efficiens, sed causa efficiens quietis terræ naturalis est grauitas eius. Commẽtator in paraphrasi secundi de cęlo, summa. 4. cap. 5.

Terra non facile figuratur, quia nõ facile patitur nisi sit puluerosa. vȝ. cuius partes non retinentur. 3. cœli, com. 67.

Terra est magis sicci, q̃ frigidi. 2. de gñatione & corrupt. tex. com. 23.

Terra quidẽ aeri, igni vero cõtraria est aqua, vt cõtingit sūbam substantiæ cõtrariam eẽ, ex. 2. de gñatione & corruptione. tex. com. 43.

Terra est in cõcauitate aquæ, aqua in cõcauitate aeris, aer in cõcaui-

tate ignis, & ignis in cõcauitate cœli, vt declaratũ est in lib. de cœlo. Cõm. in princ. libri metheororũ.

Terra ęgypti, vt dicit Arist. nũc procedit ad corruptionem, ipsa. n. fuit mare, vt narrauit Homerus, & alii, & postea arida, seu terra, & ipsa nũc procedit ad siccitatem donec corrumpatur, & ideo non descendunt in ea pluuiæ. ex. 2. metheor. ca. 1. Cõmentator.

Terræ ex quatuor quartis eius non videt esse habitabilis nisi hęc pars, vt sit locus rerum generabilium & corruptibilium, de quorũ natura ẽ, vt sit super terrã iste locus, & causa siccitatis istius partis nõ est tantum sol, verum etiã multitudo stellarum in hac parte, nã maior pars stellarum videtur esse in hac parte quam videmus. Cõmen. in. 2. metheororum. cap. 2.

Terremotus & ventorum eadem est materia, & huius signum est, q̃ terremotus non contingit nisi in temporibus, in quibus inueniũtur venti, vt ĩ autumno, & vere. 2. metheororum. cap. 2. de terremotu.

Terremotus in Corduba fortes tp̃e Auer. durauerunt p annum, & non cessauerunt nisi post tres annos. 2. metheororum. cap. 2. ꝓpe finem, vbi agit de terremotu.

Terra & ignis semper agũt, quia in ipsis habent motum. 9. meta. tex. commen. 18.

Terræ ꝓpria omnia sicca sunt, ex. 2. de partib. animal. ca. 3.

Terræ nascentia quædam sunt diminuta, & quædam perfecta. 5. colliget. cap. 30.

Terræ nascẽtia quædã quę sunt calidæ cõplexionis nascuntur in terris frigidis, vt pineæ q̃ nascunt in Sclauonia, quędã vero frigidę complexionis nascũtur in regionibus calidis, vt tamarindi q nascunt in Arabia, & vide huius ꝓblematis duas causas. 5. colliget. ca. 30.

Terræ nascẽtia ꝑfecta sunt illa, quæ nascuntur in montibus, quia apparet ab eminentia montium, vt debeat generare plura terrę nascẽtia, q̃ alia loca, dummodo montes sint tẽperati cũ bona euaporatione, & cũ bona mixtione caloris cũ humiditate, et debet eẽ hoc in eis, qa habẽt ascẽsum in aere, & sunt ꝓpinquiores influentię corporũ supiorũ, & illa terre nascẽtia hñt ꝯplexionẽ florum, folioꝝ, & fructuum. ibidẽ.

Testes in muliere nõ hñt effectum in gñone, neq; semen mulieris, sicut mãmillæ in viris. 2 coll. ca. 10.

Testes fm Arist. non sunt necessarij propter sperma inquãtum sperma est, & vide rationes eius ĩ primo de genera. aĩal. ca. 4. & ab Auer. ibidẽ. cap. 1. vbi adducit etiã Gal. sententiam oppositam Aristoteli.

Testes in piscibus & serpẽtibus non sunt, nec in aĩalibus quæ pedes nõ habent, nisi in his quæ animal intra se formare possunt. 3. de natura animalium. cap. 1.

Testibus excẽtis immutatur vox, & quare, vide. 5. de generatione animalium. ca. 17.

Testium situs & penis vnus est ĩ habentibus vtrunq;, primo de generatione animalium. ca. 5.

Testiũ nã ita meatibus seminalib' depẽdẽt, quẽadmodũ textrices faciunt, q̃ cum stamina distenderint annectũt quas lenas vocãt. 5. de generat. aĩal. ca. 7. vbi p lenas, vt ex lo. Grã. vel lapides, vel sinistras man' mulierũ intelligas, nã vnius literæ mu-

mutatio hēt in lingua græca vtrunque sensum recipit lagas & lecas.

Testes omnia animalia quę animal generant habent ante, vel intus vel extra excepto herinaceo,qui solus habet testes lumbis adherētes, & vide causam.1.de generatione animalium.ca.6.

Testes & penis non sunt in serpētibus.vide causam.ibid.

Testata omnia sponte naturæ in limo diuersa pro differentia limi oriuntur,nā in cenoso ostrea,in arenoso pchę &c.5.de nā aīal. ca.15.

Testudines marinæ habēt os oīum robustissimum,quod quid.n.in os ceperint, siue lapidē, siue quoduis aliud perfringunt ac deuorant.8. de natura animalium.cap.2.

Testudo inter cortice intecta enumerāda est,& mus fluuiatilis.8.de natura animal.ca.17.

Testudo cum viperā ederit mox cunilā edit, quod cū quidam sæpius factū animaduertisset, vt gustata cunila viperam testudo repeteret herbam euulsit,quo facto testudo interijt.9.de natura aīal.ca.6.

Thales Milesius opinatus est oīa esse plena dijs,primo de aīa. tex.cō. 86.vbi Themist. cui illud de proximo congruebat Iouis omnia plena compita & omne forum, fortasse vero hoc sit quod & Zenoni videtur,qui Deum meare per omnē substantiam censuit, atq; in intellectuali Deum esse intell'm,in aīali aīam, in nāli naturā,in affecta affectionē & habitū. De hac Thaletis opinione,licet Arist. eum impugnat, hic tñ quodāmodo veritate participat,nā Arist. in.3.de gener. animal.ca.11. affirmat quodāmodo omnia esse plena animæ.

Thales philosophiæ princeps aquā asseruit omnium esse principium, ex erratis primi metaphysicæ.

Thales Milesius, & Anaximander fuerūt primi,qui post diluuiū philosophiæ studiū in græcia excitarunt,Simplicius in prologo phy. & est sententia etiam Galeni in libro de historia Philosophorum.

Tauri & apri sunt animosi, & taurorū sanguis citissime coagulatur, & vide cām in 2.de part aīal.ca.4.

Taurus quidā cum statim à castratione inmisset impleuit. Arist. in.1. de generat.aīal.ca.4.idem 3.de natura animal. cap.1.vbi aduertę, ꝙ est mirabile hoc de illo tauro, quō statim post castrationē habuerit appetitū coeundi, & videtur tamē minus esse remotum ab illo.Auer. figmento de puella impregnata in balneo,in quo mali homines sperma proiecerunt.Taceo mirandam Petri Pomponatij speculationē credentem Plinio gallinaceū fuisse loquutum,& Valerio Maximo asserentē bouem loqnutū fuisse latinē, Roma caue tibi,vbi nāles cās inuestigat, in re chimerica naturaliter loquēdo, vbi tamē fuit indagator solertissimus naturæ,vt ita temere mortalē animam esse pronunciet.

Themistius dixit cœlum nō esse in loco fm totum,sed secundū partes 4.physi.com.43.vide etiā.6.physi. cō.85.& 8.physi.com.67.

Themistius existimauit ꝙ ignis nō transmutatur in aqua nisi per medium,& est contra Aristo. in.2. de generatione & corruptione.5.phy. commen.10.

Themistius peccauit in hoc ꝙ credidit demonstrationem factam in principio septimi esse superfluam, 7.phy.

7.physic.cō.9.pro quo vide.4. cœli.com.25.

Themistij defensio pro Platone de causa quietis terræ ab argumentis Aris. & eiusdem confutatio requiratur.2.cęli.com.91.

Themistius in.6.suę abbreuiationis de aīa dixit, ꝙ anima nō est illud ī quo sunt oēs formæ tantum.f. sensibile & ītelligibile, sed est illud qđ ponit omnes formas in materia & credit eas.7.metaph.cōmen.31.& Cōment. vere dicit, nam hæc sunt verba Themistij in 3.de anima, in cap.52. eodem modo aīam dicere formam formarū par est, quia reliquæ formæ per aīam cognoscuntur, nō solum autem recte dicitur nām esse omnia, ꝓpterea quia formas oīum cognitione cōplectitur, sed etiam propterea ꝙ materiæ formas exhibet, & vultus imponit, ipsa.n.anima est quæ materiam rudem significatione & impressione formarum insignit, nam viuacitas oīs & vigor, qui plurimus in materia cernit̃, ab aīa videtur ortum habere, atq; hoc, in aīalibus quidem vr̃ conspicuum, incōtrouersumq; est, sed in plantis & elemētis obscurius, & nota ꝙ vt dicit Cōm. Auicenna etiam fuit istius opinionis.

Themisti⁹ dixit ꝙ sol, & luna, & stellæ, aut sunt formæ sine materiis, aut hn̄t materias p æquiuocationem, sicut est dispositio in materia intellectus.8.metaph.com.12.

Themistii expositio super tex. 2. in 12.primæ philosophiæ impugnatur per Auer.ibi, cōm.2.

Themistius nō abbreuiauit nisi expositionem Alex. Cōm.12. metaphysi.com.2.

Themistius nō vr̃ intellexisse q̄ñ fiat gn̄atio, & q̄ñ generatum dicitur fieri à cōuenienti in noīe, & in diffinitiōe.12.primæ philosophię. cō.18.in prima parte digressionis vbi impugnat opinionem Alex.

Theoricæ finis est veritas, practicæ vero opus.2.meta.tex.com.3.

Thoracē appello partē eam q̄ à collo ad pudenda vsq; trunca pertendit.1.de natura aīalium. ca.7.

Thoracem medici appellant quod à costis determinatur in alterutris partibus, ante quidē versus pectus & præcordia peruenientibus, retro vero versus dorsum flexis. Galen. 6.de vtil.part. ca.2.

Timeus asseruit animam rationalē compositam esse ex duobus elemētis. vz. ex eodem, & diuerso. quod quomodo sit intelligendum, vide Themistium.1. de anima. tex.cōmen.26.in cap.12.

Torpedo pisces quos appetit afficit ea ipsa, quam continet in suo corpore facultate torpendi, atq; ita retardos præ stupore capit, & vescit̃, abdit se in arena, & limo, tum pisces, qui adnatantes obtorpuerint corripit, quā rem pleriq; ꝓspectam à se retulerunt, Pastinaca etiā seipsam occultat, sed nō simili mō. argumentū hoc pisces sic viuere adduci pt, ꝙ sæpe habentes in ventre mugilē capiunt, velocissimum piscē, cū tardissimi ipsi sint.9.de natura aīal.ca.37. Ex quo elicitur, ꝙ Aris. testimonio licet oīs alteratio passiua ſm quam rei substātia transmutat̃ fiat p quatuor primas qualitates, sunt tamen etiam aliæ qualitates mirabiles effectus inducētes, sicut est in hoc casu, & sicut est de magnete q̄ attrahit ferrū nō per caliditatē, neq; p frigiditatem,

 neq;

neq; per humiditatem, aut siccitatē, sicut etiam est de pisciculo quodam, qui sua ꝓprietate retinet nauigia, vnde remora dictus est à remorandis nauibus, vt scribit Arist. in 2. de natura aīal. ca. 14.

Totū nihil aliud est quā congregatio partium. 1. physi. com. 17. idem 4. phy. com. 43. & 3. cęli. com. 8. ꝙ quomodo sit intelligēdum, vide in concordantijs.

Totum est vnū in actu & plura ī potentia, quēadmodum est possibile, vt plura in actu sint visum in potētia. 1. physi. com. 21.

Totum potest moueri fm suas partes ipso remanente in eodem loco, vt aer. primo phy. com. 24 Vide in contradictionibus.

Totum consequitur partes quo ad magnitudinem, & quo ad paruitatem. 1. physic. tex. com. 36.

Totum est cui nihil abest. 3. physi. tex. com. 63.

Totum & pfectum, aut idem penitus sunt, aut fm naturā pxima sunt. 3. phy. tex. com. 64. & primo cęli. tex. com. tertij.

Totū & perfectum duo hęc vocabula sane, aut eandem oīno, aut cognatissimā significationē habere videntur, nam totū vocamus factā ad partes ratione, quarū nulla desit absitve, perfectum vero facta relatione ad finē & terminum, de eodem quoq; prædicantur totum, & pfectum. 3 phys. Them. in tex. 64.

Totum significat ꝙ extra ipsum nihil est. 4 phy. 45, idem. 5. metaph. tex. com. 31.

Totum omne & pfectum idē significant sed differunt fm materiam, nā in quantitate continua est totū, in discreta ē omne, in forma & qualitate est perfectum. 1. cęli, cō. 3. & elicitur ex tex. idē habet Commen. in paraphrasi. 1. cęli, sūma. 2.

Totum omnibus modis est perfectum. i. vniuersum, nam & inquātū corpus pfectū est, & pro quanto non continetur ab alio corpore, & pro quanto est vnum numero, sed partes totius sunt perfectę ex parte qua sunt corpora, sed pro quanto continētur, & sunt plures sic sunt diminutę, primo cęli. com. 4. & elicitur, ex textu talis differentia.

Totum & pars idē feruntur fm naturam, primo cęli. tex. com. 19.

Totum est forma, & partes sunt materia. 5. metaphy. tex. com. 3. & 2. phy. tex. com. 31. idē. 7. metaphy. tex. com. 35. & 4. physic. com. 49.

Totum & vniuersale sunt similia, quia sicut totum continet partes, ita etiam vniuersale continet particularia. 5. metaph. tex. com. 31. & est in capitulo de toto, idem primo physi. tex. com. 4.

Totum dicitur multis modis. ibid.

Totum verius in cōtinuis, & omne verius in discretis dicitur, ibidem.

Totum magis pręcedit partes, ꝙ partes totum, quia prioritas totius ad partes est prioritas formæ ad materiā, & prioritas partiū respectu totius est prioritas materiæ ad formam. 7. meta. tex. com. 35. & 39. & 4. physi. com. 49.

Totum in composito & forma differunt ratione, licet sint eadem subiecto, vide Themist. 2. physic. 31. & ibi etiam inuenies differentiam inter totum & vniuersum.

Transitio de non esse ad ēē per mediū fieri solet. Arist. in. 5. de generatione animalium, ca. primo. vide in cōtradictionibus nuper editis.

Trachea

Trachea arteria est causa spiritus. 2. de partibus aīalium. ca. 3. septimo de vtil. part. ca. 3. vbi etiam dicit Gal. ꝙ in animalibus naturaliter dispositis ē sine sanguine, & ibi nota ꝙ habent anulos completos in parte superiori. sed in partibus inferioribus semicompleto contra Mundinum.

Tractatus præcedētes septimum primæ p̄hiæ sunt quasi præparatorij. Cōm. in ꝓlogo septimi metaph.

Trāsmutatio substātialis facit amittere nomen & diffinitionem, primo ca. de substantia orbis. primo physi. com. 63. & 7. physi. com. 15. & 2. de anima. com. 8.

Transmutatio duplex in substantia & in accidētibus. 1. physi. com. 63. & primo cap. de substantia orbis.

Transmutatio substantialis & accidētalis habēt aliqua communia in quibus ꝯueniunt, & sunt quatuor, & habent aliqua propria quibus differunt, ex primo cap. de substantia orbis.

Transmutatio in artificialibus magis ē de genere eius ex quo est, q̄ de genere eius ad quod est, aut saltem est magis famosum q̄ sit de eo, ex secundo phy. tex. com. 14.

Transmutatio in substantia fecit cognoscere materiam. 4. phy. tex. cō. 38. & primo physic. com. 63. & cō. vltimo. & 2. physi. com. 22. & 8. metaph. 4. & 12. commētis. & 12. metaphysic. com. 10.

Trāsmutatio in loco fecit credere locū eē. 4. phy. tex. cō. 28. & 32. & 61

Transmutatio quęlibet aufert substantiam transmutati in quacūq; specie fuerit transmutatio, præter trāsitionem q̄ est ī loco. 4. phy. tex. cō. 128. & idē in 8. phy. tex. cō. 59.

Transmutatio non est causa esse & generationis nisi per accidens, esse; enim essentialiter nō est in aliquo ente nisi a generante & agente, qđ est, aut natura, aut aīa, aut intellectus. 4. physi. com. 128. Ex isto potest fieri argumētum satis efficax, ꝙ Deus gloriosus totius entis causati non solum sit vera causa per modum finis (vt voluit Eudemus, & Alexander, & Henricus de Gandauo, Grego. Arimin. & Io. de Baccone) verūetiam per modum causæ efficientis & producentis, nam si vere efficere perfectionis ē, & talia attribuuntur naturæ animæ, & intellectui, multo magis etiam ipsi Deo, qui intellectus purissimus ē, aut ꝓprie loquendo etiā est supra intellectū, sic n. consueuit Arist. in pluribus locis argumētari de corporibus cœlestibus, asserēs illa esse aīata, & sub ꝓuidentia, & ꝙ ibi sit magis ratus, & certus ordo, q̄ ī istis inferioribus, q̄ sunt nobiliora corporibus animatis, quę sunt hic, sicut patet in 2. phy. in tex. com. 45. vbi dicit, ꝙ est magna admiratione dignum ꝙ antiqui posuerunt aīalia, & plantas quę sunt hic, non esse à fortuna & casu, sed bene corpora cęlestia, & cōsisem sn̄iam de vita & aīatione cęlorum, asserit in 2. cęli, & mundi in tex. cō. 60. vbi dicit, nos autem vt de corporibus solum & vnitatū ordinem habentibus inanimatis oīno pquirimus, oportet autem tāq̄ participātibus existimare à nomine & vita. Et idē solertissimus naturæ rimator, animaduertens ad id quod modo dixi in primo de partibus aīalium, inquit. quāobrem, verisiſius dixerim cęlū & factū esse ab eiusmodi

clusa si factū est, & esse ob eā cām, q̄ animalia caduca atq; mortalia, & reddit causam subdens, ordo.n. & ritus, certusq; status longe magis in rebus patet cœlestibus, q̄ in nobis, incerta aūt & incōstans fortuitaq; conditio in genere mortali potius est, at illi genus aīalium quodq; natura constare extitisseq; censent. Cœlū autē sorte sponteq; tale esse volunt, in quo nihil fortunæ, nihil temeritatis deprehēdi potest, vbi patet q̄ loquutus super illō fundamēto nostro contra antiquos, cōtra quos ēt loquit̃. 2 physi. loco pallegato. valeant igit̃ qui asserūt. Aris. nō esse cām totius entis efficientē, sed finaliter tm̄, nam in phemio metaph. expresse testatur Deū esse oībus principiū & cām, & illi primo de cœlo & mūdo. in tex. cōm. 32. Dicit Deum & naturam nihil frustra agere, & fuit authoritas quam ponderauit Simplicius, & ante ipsum dux eius Ammoni⁹ dicere etiam Deū esse finē, & non efficiens nihil est dicere, nā vt scribit Cōm. in. 2. cap. de substan. orb. finis significat agens significatione necessaria, & immorari in hoc amplius est superfluum.

Transmutatio dr̃ ęquiuoce de transmutatione p se, quę est in tēpore, & de transmutatione, quæ est finis transmutationis. 4. phy. com. 129. & 6. phy. com. 32.

Transmutatū est tribus modis, aut p se, aut secundum partem, aut per accidens 5. phy. tex. com. primi.

Transmutatū secundum partē reducitur ad transmutatū per accidens, & est quasi mediū inter transmutatū per se, & trāsmutatū qđ est vere per accn̄s, sic intellige. 5. phy. cō. 1.

Transmutatio est ante trāsmutationem non essentialiter, sed per accidens. 5. physic. com. 13. &. 1. cęli. 22. & 8. physi. 47.

Transmutatio simpliciter est inter contraria simpliciter, & transitio quodammodo est inter contraria quodammodo. 5. phy. tex. cō. 19.

Transmutationes q̄ non sunt mot⁹ reperiunt̃ in substantia, & in alijs pdicamētis, pter tria. 4. phy. cō. 21.

Trāsmutatum eē diuisibile, aut indiuisibile in eodē ordine est cū transmutatione, an sit diuisibilis, vel indiuisibilis, sed dignius est, vt sit latentius transmutatū esse diuisibile per trāspositionem indiuisibilem, quia existimatur q̄ transmutatio indiuisibilis sit, aut esse debet in diuisibili. Cōm. 6. physi. com 32.

Transmutationes sunt duobus modis. v3. existens per se, & non exn̄s per se, sed consequens aliam transmutationem. 6. phy com. 32.

Transmutabile quodlibet non in tēpore est transmutabile in tempore. 6. physi. com. 32.

Transmutationis finis non est trāsmutatio. 6. phy. com. 32.

Transmutatio ęquiuoce dicitur de illa quæ fit in tempore, & non in tempore. 6. phy. com. 32. & 5. phy. com. 21. & 4. phy. com. 129.

Transmutatio quę est in vbi, numeratur in quantitate. 6. phys. cō. 39. vide in concordantiis.

Transmutatio in suƀa dr̃ principaliter transmutatio. 6. phys. cō. 41.

Transmutatio quæ est in substātia fit in non tempore, scilicet prouentus formæ substantialis.

Trāsmutari ad nihilum aliquid est impossibile, quia tunc motus esset ociosus. 6. phy. com. 93.

Trans-

Transmutatum quodlibet transmutatur in tempore non in extremo temporis. 8. phy. com. 23.

Transmutationū quędā disponuntur simpliciter, & quædam fm ad aliquid. 8. phy. cō. 24. quod ꝑ tanto dixit, quia subiectū alicuius trāsitionis simpliciter denoīatur à termino, vt quod transmutatur ad nigredinē denominatur nigrū, quādoque vero non, quia in motu locali quod transmutatur in vbi, nō dicitur vbi, sed in vbi.

Transmutatio simpliciter est transmutatio in substantia, quia illa est vera trāsmutatio, sed in accñtibus est fm quid. 8. phy. com. 46.

Transmutatū in tpe transmutationis non dr̄ esse illud, ad quod trāsmutatur. 8. phy. tex. com. 69. idem 5. phy. 13. & 16. idem. 6. phy. 39.

Nota quō trāsmutatio instātanea intrat capitulū relationis.

Transmutatio quędā fit in tpe, & ē quæ fit p alteratione, quædā sine tempore, & ista intrat capitulū relationis vt illuminatio primo cęli, cō. 21. quod ideo credo dictū fuisse tales instātaneas mutationes intrare capitulū relationis, quia acquiruntur modo quo acquiritur relatio in qua nō est p se motus, vt habetur in. 5. physic. tex. com. 10. vnde tales semper sunt consequentes motus ptęuios, & sunt fines aliorū motuum, vt scribit in digressione pulchra ab Auer. com. 32.

Transmutatio non accidit nisi propter corporeitatem, & ideo entibus spiritualibus non accidit transmutatio. 1. cęli. com. 100.

Trāsmutatio quę fit in sensibus indiget tribus, sicut transmutatio in loco. v3. motore nō moto, motore moto, & postremo moto, differūt tamen quia medium in transmutatione sensuum quiescit in eodē loco, secus in motu locali. 3. de anima. tex. com. 65.

Transmutans quādo trāsmutat habet aliquam veram rationem non existimari esse. 4. meta. tex. cō. 22. inde elicitur authoritate Philosophi quod de rebus in transmutatione & varietate existentibus, possunt formari ꝑpositiones per se, & necessariæ, ex quibus scientia haberi potest de talibus rebus contra antiquos.

Transmutatio est media inter esse, & non esse. 4. meta. com. 28.

Trāsmutatio in subā fecit nos scire mām primā esse, sed transmutatio in loco fecit nos scire ꝙ corpora cęlestia sunt habētia potētias in vbi. 8. meta. tex. commen. 12. idem in principio libri de substātia orbis, & 4. physi. com. 38.

Transmutatio est in re diuisibili necessario, vt est ostensum in sermonibus vniuersalibus de natura. 2. tracta. metaph. & habetur. 6. physi. tex. commen. 32.

Trāsmutabiliū ī substantia, quædā habent cōem materiam, & istorū proprium est, vt vnumquodq; sit ī potentia suum contrarium, qdam vero habent materias diuersas, & talia secus se habent, nam viuum licet sit in potentia mortuum, tñ mortuum non est in potentia viuum. ibid. in paraphrasi, tract. 2.

Transmutabilia adinuicem habent materiam communem. 10. meta. tex. commen. 12.

Transmutationes sunt quatuor. 12. meta. tex. cō. 7. & 3. phy. tex. cō. 4.

Transmutatio quęlibet est ex ente in potentia in ens in actu. 12. primæ philosophiæ. tex. com. 8.

De

De litera V.

Vacuum est locus corpore priuatus 4. physico. tex. com. 6.

Vacuum est necessariũ apud eos qui generant mundum s͞m totum. ibidem.

In vacuo non est superius, neq; inferius naturaliter. 4. physi. com. 30. 36 & 42. 64. & 65. & 66.

Vacuum ponentes sunt bipartiti, quidam enim ponunt vacuum separatum a corporibus, quidã non, 4. physi. com. 43.

In vacuo nõ est natura eadem, neq; diuersa. 4. phy. com. 48.

Vacuum est similis nãę. 4. physi. cõ. 64. Vide in concordantiis.

Vacuũ aut ẽ priuatio omniũ decem prædicamentorum, aut est dimensio separata, 4. phy. com. 65.

Vacuo dato, mobile quod poneret in eo vbicunq; positum quiesceret 4. physi. tex. com. 66.

Vacuum est infinitum, & ideo non habet superius, neque inferius. 4. physi. tex. com. 67.

In vacuo non est diuersitas, quia vacuum est non ens, & non ens ẽ priuatio, & in priuatione nõ est diuersitas. 4. phy. tex. com. 67.

Vacuo dato mobile, aut semp quiesceret, aut semper moueretur. 4. physi, tex. com. 69.

Vacuo dato, comparatio ĩter ipsum & rem motã esset vna & simplex. quia vacuũ est vnum & simplex. 4. physi. com, 69.

Vacuum oportet ponere illos, qui asserunt corpus generari ex non corpore simpliciter. 3. cęli. cõm. 29. idẽ 4. physi. tex. com. 6.

Vacuum dato ꝙ esset, non esset causa naturalis, causæ enim naturales sunt quatuor famosæ. 4. ex, cõ. 20.

Vanum est cum non fiat illud, cuius causa factum est. 2, physi. t. c. 62.

Vapor quid sit, require 4. metheororum. tex. com. 48.

Vaporatio est duplex. 5. Colliget. capitulo. 26.

Vaporabiles res sunt aereę, & sunt calidæ & humidæ. ibidem.

Vas plenum cinere tãtum recipit de aqua quantum recipit qñ est vacuum, 4. physi. com. 56. & vide ibi cãm istius ꝓblematis ab Auerroe.

Vas cupreũ nõ descẽdit in aqua, licet cuprum descendat, & causa ẽ figura vasis, quia aer penetrat in ipso 2. cęli. com. 79.

Vbicatio aut ponitur in diffinitione grauis & leuis, aut est actio interionis, quæ collocatur in diffinitione eorũ, leue enim & graue describuntur p hanc actionẽ. 8. phy. cõ. 32.

Vbi fuerit aliquod magis verum q̃ aliud, necesse est ibi esse aliqđ verum simplr. 4. meta. com. 18.

Vbi est principium alicuius virtutis, ibi etiam est pncipiũ organi seu instrumenti illius virtutis, ex 3. de partibus aĩalium. in cap. 4. & etiã Com. ibidem. in cap. de corde, & Gale. concessit illam propositionẽ, vt dicit ibi Auerr. & dixit ꝙ conuertitur ꝙ vbi est principiũ instrumenti, ibi etiã est principium virtutis. Et nota ꝙ Auer. ibi limitat illam propositionem de primo organo, nam organum per quod virtus operatur, aliud est principium & primum aliud remotum & secundum.

Vegetabilium potẽtiam necesse est inesse in omnibus viuentibus generabilibus & corruptibilib⁹. 3. de anima. tex. cõm. 59.

Velo-

Venę

Venæ quędam cor adeunt, quędam vero a corde proueniunt, quę cor adeūt sunt ministrę, vt q̄ a iecinore sanguinem incoctū, & imperfectum cō uehant, sed quę a corde proueniunt sanguinē iam pfectum in corde generatū distribuant p totum corp'. Them. in commen. super libro de somno & vigilia. capi. 13. ex hoc multa medicorū argumenta solues. Istā distōnem Them. dicit eē in lib. de nutrimento, licet apd nos liber ille nō extet. consimilē distinctionem scribit Alex. cuius Them. fuit abbreuiator, in paraphrasi de anima. in vlti. cap. vbi agit in qua pte corporis cōsistat aīę principat' & ibi reddit causam, quia venę circa cor inueniuntur latiores, & quāto magis diffunduntur, tanto magis ramificantur, & redduntur angustiores.

Venarum principium est vnum, & est cor, quod etiā est principiū caloris naturalis & sanguinis, & demonstratio datur fm causam, & esse de hoc a b Arist. vide. 3. de parti. aīalium. Auer. in cap. de corde, & Arist. ibidem. in cap de corde.

Venę duę oriuntur a corde, quia natura sanguinis ē duplex venalis & arterialis, ex 3. de partibus aīalium Cōmen. in cap. de corde.

Vena magna quæ exit a dextro ventriculo cordis est pstātior venaꝫ aborta quę exit a sinistro, & ideo vena magna pcedit ad anteriora, vena autem aborta ad posteriora, q a anteriora sunt præstantiora posterioribus, ex 3. de partibus animalium . ibidem.

Venæ sunt multę pter membroꝝ nutrimentum. ibidem.

Vena chilis ab Hippocrate vocatur vehiculum nutrimenti. Galenus 1 4. de vtili. parti. cap. 5.

Venę non pulsatiles cōponuntur ex vna tunica, pter vnā, & inuētę sunt p sensum tactus ꝙ ramificātur ab epate, vide in concordantiis nuper editis 1. Coll. cap. de anathomia venarum non pulsantium.

Venæ atię pulsatiles, alię non pulsatiles, & venę pulsatiles oēs cōponūtur ex duabus tunicis, excepta vna. primo Colli. cap. de anathomia venarum pulsatilium.

Venę, nerui, ossa, vngues, & mēbranę, & id genus ingrossantur & fortificantur a calido, & congelantur a frigido.

Vento septētrionali Hippo. adaptat siccitatem, & meridionali humiditatem, eo ꝙ natura istorum ventorum est has duas facere dispositiones. 4. Colli. cap. 14.

Ventus septentrionalis aerem refrigerat, licet sit siccus, & similiter pluuia . ibidem.

Ventus est de numero eorū quę mouentur nālirer, cum nō moueatur nisi a gnante. 8. phy. com. 35.

Ventositas gnatur a calore debili, calor. n. fortis dissoluit mām dissolutione nō manifesta, nec ēt fortis frigiditas generat vētositatē, quia non est eo ꝙ nō habet a sua natura vt generet ventositatē. 3. Colli. cap. 16. de accñtibus superuenientibus virtuti nutritiuę in gnali.

Vēti & fluuii constituūtur p motū. 1. de aīa. cō. 36. idē habet Themi. 1. de aīa cap. 19. & est sup tex. 44.

Venti fumosi sunt quatuor, orientalis, occidentalis, septentrionalis, & australis, seu meridionalis, ex 2. metheoro. cap. 2.

Ventus est exhalatio fumosa mota. circu-

Veri

Veri & falsi diffinitio requiratur. 4. meta. tex. com, 27.

Verum affirmationem habet in cōposito, negationem vero in disiunctō. 6. meta. tex. com. 8.

Verū & falsum sunt in mente, & bonum & malum in rebus, 6. meta. tex. cōmen. 8.

Vera affirmatiua significat compositionem, & vera negatiua significat diuisionem.

Veritas est adęquatio rei ad intellectū, colligitur ex 9. primæ philosō.

Veritas vt declaratum est in sua declaratione est adęquatio rei ad intellectum. s. q ita sit in aīa, sicut est extra animam. Ex libro destruct. disputatione prima, in solutione. 22. dubij. in tex. com. 21. vbi dr̄ putans diuisum diuidi, & composi tum componi verus est, mentitur autem contrario se habens, atque res ipsę se habent, & parum infra, dicitur nō propter nos existimare te album esse tu albus es, sed propter te esse album nos hoc dicētes, verum dicimus.

Verus respectus est particulariter, quia vniuersalia non habent esse extra animam. 12. meta cō. 27. idē ibidē. cōmentis. 4. & 14. & alibi.

Veritas est cunctis rebus magis naturaliter desiderata a virtute intellectuali. Ex lib. destruct. disputa. prima in ꝓhemio.

Veritas quæ est in intellectu potentiæ est opposita falsitati, sed veritas quæ est in intellectu agente & separatis intelligentiis, est veritas simplex, cui minimum opponit̄ mendacium. Them. 3. de aīa cap. 45. & habet̄ ex tex. ibidē. tex. com. 25. Vbi colligē non omni veritati opponi falsitatē, sicut & de bonitate diximus in ꝓprio loco.

Veritas nequit vt plurimum ostēdi, nisi illis qui per suam viam recte ambulauerint, & ideo multæ, quæ sapientibus patefiunt demonstratiue, apparent vulgo somnia, & dat exēplum de sole q ē maior tota terra centū sexaginta sex vicib⁹. Ex libro destruct. dispu. 3. in solutione. 18. dubij.

Vesica precisa coire non potest nisi ad ipsum exordium suæ ceruicis, quanq̄ non ignoro ita aliquando contigisse vt vulnerata vesica solidesceret, sed quod ad modum raro contingit parum id admodū consi derandum censeo. Arist. in 3. de natura animalium. cap. 15. facit pro opinione Auerr. asserentis in 3. Col. in egritudinibus monstra cō tingere quandoq;.

Vesica non est data nisi animalib⁹ habētibus pulmonem, & vide causam 3. de partibus aīalium. cap. 8.

Vesica inter aīalia corticata omnia carēt, excepta testudine marina, q̄ pulmonē habent carnosum & sanguineum, & terrestres, quæ proportione maiorem habent pulmonē, ibidem, fallit t̄n in testudine lutaria nūcupata, quia talis & renes & vesicā habet vt dr̄ ibi cap. 9.

Vesica carent aīalia pēnata & corticata, exceptis testudinib⁹ ibidem.

Vesica quare aīalibus data sit, vide Gale. 4. de vtilitate particu. cap. 18. autoritate Platonis.

Vespertilio videt̄ ancipitis naturę inter volucres & terrestria aīalia, ex 4. de ptib⁹ aīaliū. cap. 11. ꝓpe finē.

Vespę vident̄ generari ex corporib⁹ equorum mortuorum, & apes ex corporibus vaccarū mortuarum, & ranę ex putrefactione aquę, & musci-

muscilionesex vino corrupto. 12. meta.cō.18.in principio digressionis,vbi ponit opinio Them. vide de vesparū gnatione Arist in 5. de natura aīalium.cap.20.Vide in cōtradictionibus nuper editis.

Vestes quæ mundissimæ sunt citissime inquinant,nam purum diligēter monstrat qcquid exceperit ex libro de insomniis Arist.& dicit, q̄ ita ēt cōuenit in animo. Vñ poeta.
Omne animi vitium tanto conspe ctius in se
Crimen habet,quanto maior qui peccat habetur.

Via doctrinæ est triplex genus demonstrationis .s. demonstratio signi,& demonstratio causæ, & demonstratio simpliciter. Auerr. in prologo 1. phy.Vbi aduerte q̄ demonstratio signi est ab effectu ad causam,& dr̄ demonstratio,quia ē vel a signo super effectum,vel etiā per causam remotā vt colligit̄, ex pcessu Arist.in 1.posteriorum.Demonstratio causę tantum, seu pp quid est,qñ esse effectus seu inherētia passionis in subiecto est per se nota ante demōstrationē,sed ignorat̄ ,ppter quid illius.huius exēplū accōmodatū exhibetur in 8. phy. tex.com.65.vbi demōstrat̄ ,ppter quid est q̄ si duo mobilia æqualis velocitatis per idem spatium in eodem tēpore moueantur,si vnū moueatur directe motu continuo per transeundo totum spatium,alterū vero reflectat replicando medietatem bis,cuius ptransit primum totum spatium q̄ sm medietatem replicatam,& ē quia inter duos motus ptrarios cadit quies media,patet.n.q̄ per talem demonstrationē nō aggnatur de nouo ipsius quia ē aliqua cognitio,sed pp quid tm̄, & ideo dr̄ demonstratio pp quid seu causæ tm̄, Demonstratio vero simpliciter seu demōstratio dans cām, & esse,seu demonstratio potissima est qñ,vt d. Themi. in 2.posteriorum.cap.2.vt communi examine vtrāq, absoluat cognitionem,& vt sit,& quáobrē sit,& ideo ab Auerr. dr̄ plerunq, demōstratio dans causam & esse,quia simul & semel facit cognoscere inherentiam passionis,& causam inherentiæ, & ista ē notabilis via Cōm. clare in 2. cæli & mundi.in com.35.Et Latini expositores in lib. posteriorū non vident̄ intellexisse huiusmodi differentiā. Considera ēt vt scribit Cō. in 1.cęli.com.95.q̄ demonstrationes ducentes ad impoſſe sunt de numero signorū,quia cū oēs ferè demonstrationes,quæ fiunt in scientijs mathematicis sint ducentes ad impossibile,tunc ibi erunt demōstrationes signi, quod cōmuniter non est concessum.

Via in rebus gñabilibus p naturam ē de specie eius ad quem terminat̄, sed differunt sm magis & minus, 2.phy.com.14.idem 5. phy.com. 9.& 3.phy.com.4.

Via ad rem est aliud ab ipsa re. 3. physi.com.4.

Via q̄ est inter pōam & actū est de illo genere de quo est actus, & est idem cū actu,sed nō differunt nisi sm magis & minus.5. phy.com.9.

Via legis differt a via Philosophorū, quia via legis simplex & narrata ponitur, ex disputatione 6. in solutione. 6.

Vinū aromaticū est melius qđ reperiri potest in sincopi, & hoc est qđ sua caliditate penetrare pōt p totū cor-

Violentia in rei veritate est, vt aliqđ corpus moueat alterum corpus ab extrinseco, ita ꝙ in natura illi⁹ cor poris motoris non sit vt moueat il lud quod ex eo mouetur semper, sed in aliqua hora. Cõmen. 3. cæli. com. 20. Ex quo patet ꝙ propositio Pomponatii non est vniuersaliter vera, ꝙ omne quod mouetur ab extrinseco, moueatur violẽter, et in motoribus corporeis.

Vipera sola animal edit, postquam intra se oua edidit, cum cætera serpentum omnia genera oua edant in lucẽ, quo fit vt viperę vni vulua similis vt chartilagineis sit. 3. de natura aĩalium. cap. 1.

Vipera sola ex serpentibus animal gignit. primo de historia aĩalium. cap. 6. & 5. lib. cap. vltimo.

Viperę vino venantur. 8. de natura animalium. cap. 4.

Viriditas est principium nigredinis, & ideo causæ quæ faciunt nigredinem sunt eędem cum causis faciẽtibus viredinẽ, excepto ꝙ in viriditate sunt debiliores. 4. Col. cap. 22. Et aduerte ibi ꝙ nigredo a calido & frigido causari potest.

Viri & mulieres pingues sunt min⁹ fecundi, vide causam. 1. de generatione aĩalium. cap. 18.

Virtus quæ simplices terminationes apprehẽdit pluris est atq; prę̄stantior virtute quæ componit & diuidit, nam in complexione modo veritas, modo falsitas continetur, intelligentia vero semper vera est. Amplius intelligentia attingimus rem & amplectimur, sed per cognitionem quę in cõplexione cõsistit circuimus rem atq; lustram⁹, & circunspicimus non accedẽdo. The. 3. de aĩa. cap. 26. vbi ponit drĩam inter intelligere & cognoscere.

Virtus sensibilis princeps cõis, & q̄uis sit in corde, tñ non completur cum operatio manifesta nisi in cerebro nucha & neruĩ. 3. Col. cap. 31

Virtus augumẽtatiua nõ habet alia mẽbra a mẽbris virtutis nutritiuę, sed eadẽ mẽbra sũt vtriusq; 2. Col. cap. 10. de iuuamentis mẽbroꝝ officialiũ ministrãtiũ v̄tuti gñatiuę.

Virtutes istę quatuor vel qnque. s. attractiua, retẽtiua, digestiua, & expulsiua, & discretiua, sũt ĩ vnoquoque mẽbro deseruiẽtes virtuti nutritiuę principali exñti ĩ illo mem bro, & nõ sunt sepatę, sed sunt sicut multi opatii sup vnũ opus. 2. Coll. ca. 9. de iuuamẽto mẽbroꝝ officialiũ. Nota tñ ꝙ istud est verũ vt in pl'ib⁹, sunt. n. aliqua mẽbra in qb⁹ nõ apparẽt eẽ oẽs illę qnque virtutes, sicut dicit idẽ Auer. de ĩtestinis in q̄bus nõ ẽ manifesta virt⁹ attractiua, & ideo nõ hñt tunicã lõgitudinalẽ, neq, villos lõgitudinales q̄bus fit attractio, quia cibus digest⁹ in stomacho per virtutẽ expulsiuã stomachi per portanarium transmittit̃ ad intestina.

Virtutes digestiuę opatio nõ cõplet̃ nisi p q̄etẽ, & virtutis expulsiuę opatio pficit̃ p motũ 6. Col. cap. 2. ideo Hyppo. dixit, si vis elleboꝝ ducere, moue corp⁹. motus. n. corpora turbat, declarat autẽ nauigatio.

Virtus & malitia ad aliquid sunt. 7. physi. tex. com. 17.

Virtus est indiuisibilis 7. physi. tex. cõmen. 18.

Virt⁹ cognitiua quemadmodũ alia primatum obtinet. alia vero famulat̃, ita ẽ in pte practicę, siue actiua comperies, vis enim qua ĩpellimur & appetim⁹ q̄ ĩpulsus, atq; appetit⁹ dicitur

somniandi ipsi attribuitur, ex lib. de som.& vig. Cômen.

Virtutes interiores sunt perfectiones apud quietem virtutum exteriorũ. Cômen in cõ. lib. de diuinatione sm quietem.

Virtutes sensibiles in profunde cogitantibus contrahuntur interius, adeo q accidit somn⁹ magnus. ibi.

Virtutes interiores in his q nati sũt sine auditu & visu sunt perfectiores. ibidem.

Virtutes interiores qñ mouebũtur forti motu, ptrahent virtutes exteriores, adeo q forte accidet ex hoc epilēia aut sincopis, & iõ accidit in dispõne sisi epilepsię. ibidem.

Virtus quælibet in materia existẽs ẽ finitæ motionis, 3. capite de subã orbis, & 8. ph. tex. cõ. 79. 12. primæ philosophię. tex. cõ. 41.

Virtutes actiuæ sunt caliditas & frigiditas, passiuę autem sunt humiditas & siccitas, 4. metheo. tex. cõ. 1. & 2. de gener. & corru. tex. cõ. 8.

Virtutum rõnalium alia opinatrix, alia scientifica. 6. ethico. cap. 2. vide pulchre Alex. in paraph. de aĩa capite de virtute rationali.

Virtus altrix est in corde, vide Arist. in 3. de partibus anim. ca. 4. dę corde, & Alex. pulchre i paraph de aĩa. cap. vlt. vbi agit in qua parte cordis sit principatus animæ.

Virtus regitiua corporum est virtus nutritiua, & dr natura a medicis, & uide cõm in paraph. metaph. tract. 1 cap. vltimo.

Virtus informatiua nõ format alia membra nisi mediante calore cordis, sicut virtus nutritiua non facit suas operationes nisi mediante cõplexione sua, 4. Col. cap 2.

Virtutes informatiuę in seminibus existentes, sunt, ex habente semen & sole, illa autem quæ est ex putrefactione est a sole tm. 12. metaph, cõmen. 13.

Virtutes naturales generatiuę similes sunt virtutibus artificialibus, 7. meta. cõ. 23. vide 2. phy. cõ. 79. & 7. meta. cõ. 31.

Virtutes informatiuæ existentes in seminibus sunt virtutes diuinæ & sm Arist. in lib. de animalibus assimilantur intellectui: in hoc, q non agunt per instrm corporale, & in hoc differunt a virtutibus naturalibus quæ sunt in corporibus animalium, istæ.n. non agunt actione intellectus operatiui, sed agunt p imprimentia terminata & mẽbra propria, 7. meta. cõ. 31. vide Arist. authoritatem in. 2. de gen. ani. cap. 3.

Virtus informatiua non agit p mẽbrum proprium, & ideo dubitauit Galenus, & dixit. nescio vtrum virtus sit creator aut nõ, 7. met. cõ. 31.

Virtus informatiua agit per calorẽ qui est in semine, non ita q sit in seminibus, sicut anima in calore naturali, sed ita q sit inclusa in eis sicut anima in corporibus cęlestibus. & ideo Arist. magnificat hanc virtutem, & attribuit illam principijs diuinis non naturalibus. 7. meta. cõ. 31. Inde collige intelligentiã non esse in corporibus cœlestibus sicut anima est in calido naturali. contra rudes.

Virtus sẽsualis ab altrice differt, quia separantur in esse vt in stirpibus: item altrix est in omnibus partib⁹ corporis situs sẽsualis, quia capillis, vnguibus, ossibusq; nullus est sensus. amplius sensualis vtitur cogitatione & iudicio, altrix vero actione sola. amplius non semp vtimur

ſenſuali,& vacatio eius eſt ſomnus, ſemper vero vtimur altrice,& vacatio eius mors eſt, vnde altrix etiam in ſomno operatur & viget magis, ſenſualis vero tunc feriatur & quieſcit Alex.in paraphr. de aïa in cap. de impulſu & vi impulſoria.

Virtutes quædam animæ, vt cibabilis,ſenſitiua,& imaginatiua, & deſideratiua non habent eſſe niſi cum materia. 12.meta. cōmen. 17. authoritate Alexandri.

Virtutes quæ ſunt in ſeminibus quæ faciunt aïata,non eſt neceſſe ꝙ ſint animatæ in actu, ſed in potētia sūt, domus quæ eſt in anima domificatoris eſt domus in potentia & non eſt domus in actu. 12.meta.co.18.

Virtutes exiſtentes in ſeminibus,aſſimilantur virtutibus artificialibus, & ſm Ariſto. in lib. de animalibus ſunt virtutes diuinæ quæ habēt potentiam dandi vitam & ſimiles virtutibus quæ dicuntur intelligētiæ, quia perducunt ad finem. 12. primæ philoſophiæ.cōm.18.idem 7. meta.cōmen.31.

Virtus quæ dat animā a Galeno vocatur formatiua,& quidam ſapientum dicunt ꝙ iſta virtus eſt ſeparatum principium.quidam vero iſtorum dicunt ꝙ eſt intellectus,& quidam ꝙ eſt anima, & quidam ꝙ eſt corpus cœleſte, quidam dicunt ꝙ non eſt aliud niſi deus,& ideo Galenus dubitauit vtrum agens iſtam actionē ſit ipſemet deus,aut aliud. ex lib.deſtr.diſp.3.in ſol.18.dubij. idem in 7.metaphy.

Virtus quælibet corporea finita eſt prout diuiditur diuiſione ſui ſubiecti.ex lib.deſtr.diſp.5.in ſolutione 18.dubij.

Virtus voluntaria motiua duplex, cōmunis, & eſt in corde.i.in muſculo mouēte cor,& particularis, & ē in muſculo proprio vniuſcuiuſq; mēbri.2.Colſ.cap. 18. de iuuamentis membrorum motus volūtarij. contra Petrum Pompon.

Virtutis animalis principium ibi eſt vbi eſt principium animæ inſtrm quod eſt ſpiritus, tale aūt eſt cor. contra Gal. in.2.de partibus anim. cap. de cerebro Auer.

Virtus vitalis eſt in corde ſm Gale. & eſt diuerſa a virtute animali ſenſitiua & motiua quæ eſt ī cerebro, & a virtute nutritiua quę eſt in epate:& dicit iſtam fuiſſe quęſtionem Platonis & Hippocra.Cōmenta.3. de partibus anim. in cap. de corde, in digreſ. de principatu mēbroꝝ.

Virtus tertia dari non poteſt,alia videlicet,a nutritiua & ab animali,vt poſuit Gale.quia tūc daretur tertia actio diſtincta a nutritione, ſenſatione,& motu. 3. de partibus in capitulo de corde.

Virtus augumentatiua aïalium eſt maioris ramificationis q̄ virtus augumētatiua plantaꝝ. Auer. in. 3.de part.anim.in cap de corde.

Virtus informatiua exiſtens in ſemine,non eſt anima nutritiua, vt imaginatus eſt Auic. Auer.in 2.de generatione anim.cap. quo querit vtrū ſemen ſit animatūm.

Virtus informatiua non eſt ſubſ̃a ſeparata, vt imaginatus eſt Abubac. ſm ſnĩam Ariſt.ibidem.

Virtus informatiua eſt ſimilis arti & intellectui. ibidem. & in 7. primæ philoſophię cō.31.

Virtutes quædam partiales aïæ nutritiuæ inſunt corporib' plures exiſtentes,quarum quædam eſt attractiua cibi, quædam expulſiua excrementi

crementi cibi, alia retentiua ipsius alimenti donec fiat concoctio, alia est discretiua excremẽti ab ipso alimento. Auer. in 2. de gener. animalium. cap. 2.

Virtus quęlibet actiua aut passiua requirit in operatione sua quantitatem terminatam & qualitatem terminatam ex 2. de gener. animaliũ. Auer. in cap. 3. vbi declarat quomõ fœtus in vtero aīaliũ augeať.

Virtutis bonitas & malitia sequuntur bonitatem & malitiam complexionis, & propterea a medicis ponuntur in eodem genere. 7. Colľ. ca. 9. de cura putridarum febrium in generali.

Virtutum actiuarum gradus super vnam eandem complexionẽ sunt ſm comparationem graduum virtutum passiuarum. Auer. in 2. Colľ. cap. de complexionibus membrorum consimilium.

Virtus discretiua & separatiua differũt in esse & tempore. 5. Colľ. c. 16.

Virtutum diuersitas est causa diuersitatis instrumentorum, & nõ ecõtra. Auer. in 4. de gener. anim. cap. 1. & elicitur ex textu.

Virtutes apprehẽdẽtes materiales. ſ. sensitiuæ non apprehendunt seipsas neq; finem suæ dispositionis. ex libro de continuatione intellectus abstracti cum homine.

Virtus extimatiua est quæ apprehẽdit essentiam particularium existẽtiũ sub vniuersalib᷒, & virtus reminiscibilis est recordatiua illorum particularium quę sunt comprehẽsa ab illa virtute propria & virtus imaginatiua est illa a qua extimatiua apprehendit suam impressionem. Auer. 2. Colliget. capit. 7. Ex illo loco intelligis dictum eius in. 3. de aīa, cõ. 6. vbi Cõmenta. posuit virtutem memoratiuã magis spiritualem alijs virtutibus interioribus. nam sententia eius est ꝙ imaginatiua apprehendit confuse ipsũ particulare, sed extimatiua seu cogitatiua est, quę distincte elicit speciẽ particularis & cognoscit essentiam particularis, sed virtus reminiscibilis versatur circa facere reminisci illius particularis comprehensi cognitionem: ita ꝙ obiectum reminiscibilis est in altiori gradu spiritualitatis, quia obiectum extimatiuę est essentia rei particularis, sed obiectum reminiscibilis est illius particularis cognitio reuocata auxilio eius.

Virtus attractiua non est in granis quando seminantur & nascuntur, nisi quando seminantur integra, & si seminarentur fracta nõ nascerentur: quia hæc virtus attractiua est in eis quasi forma specifica in totalitate totius grani fixa, hoc est, quando partes sunt continue coniunctæ simul, & hoc est simile calori smeraldi vel alterius lapidis præciosi, quia quando partes sunt coniunctæ in eis, & quando separatæ sunt priuantur ab eis, & Auenzoar reprehẽdit medicos facientes aquã ordei ex ordeo prius fracto, deinde infuso in aqua. 5. Coll. cap. 31.

Vis sensualis differt ab appetitu, qa illa vi iudicio, hęc vero actu. appetitus. n. ad actiuam partem spectat, qñquidem animalium motionum causam habet: appetitus etiã a sensuali differt ordine functionum & ipse: priores enim animæ appetirũ omnino sensus est: non autem semper post sensum appetitus est: & iõ non vbi est sensus, ibi appetitus est:

est

est magis visibilis q̃ color, sed non est magis visibilis a visu nostro pp mixtionem visus nostri cum materia. 3. de anima, cō 36.

Visus, olfatus, & auditus indigēt medio extrinseco, proprium tamen visus est quod indiget cum medio luce: non. n. videt in obscuro. ex lib. de sensu & sensato.

Visum qui argumentantur a lineis radiosis exeuntibus ab oculo ad rē visam. Dico ꝙ inuentio talium linearum non habet intentionem secundum sensum, sed ſm intellectū, vt intelligatur quasi vt exeant ab oculo. 3. Colliget. cap. 38. vbi vide quomodo visio fiat. & ibi pulchra inuenies.

Visio fit per lineas & piramidem & hoc est verum, sed huiusmodi mēsuræ nullum habēt subiectum nisi medium diaphanum. Cōment. in lib. de sensu & sensato.

Visus p pupillam ita paruam comprehendit maxima corpora, ita ꝙ comprehendit medietatem sphere mundi, & hoc ostendit ꝙ colores non recipiuntur in eo ſm extensionem corporalem, sed spiritualem. Cōmentator in lib. de sensu & sensato: & pondera bene hoc.

Visus non igni sed aquæ in omnib᷒ tribuendum est. Arist. contra Empedoclem in. 5. de generatione animalium cap. 1.

Videre acute dicitur duobus modis aut ꝙ procul potest cernere, aut ꝙ differentias rerū quæ cernuntur q̃ maxime cernat. 5. de gener. anim. cap. 1. & 2. & vide differentiam.

Visibilia non sunt minus visibilia quando videntur q̃ quando non videntur. 7. metaphy. cō. 46. & est authoritas expressa Aristo. ibidem in tex. cōmen. 58.

Visibilis virtus videt se in speculo sine alteratione, & si hoc posse est de visu, quanto magis illud erit de intellectu. 12. meta. cō. 39. authoritate Alexandri.

Videre quamuis nobilius sit q̃ non videre. tamen hoc non est simpliciter, sed in nobilioribus præstat nō videre vilia q̃ videre. 12. metaph. tex. cōmen. 51.

Visus sedes seu organum est in cerebro, & quare. vide in 2. de partibus animalium cap. 10.

Visus aquæ naturam obtinet. ibidē. & in 2. de anima. tex. cō. 130.

Visus optimus inter multum & parum humoris moderatus constat. Arist. in 5. de gen. anim. cap. 1.

Visum videre seipsum est sermo in vltimo sophisticationis & inuolutionis. ex disputationibus physicis, in secunda disputatione, in solutione. 6. dubij.

Viscera multiplicantur & ventres in aīalibus pp quatuor causas aut oēs aut alteram ipsarū. 3. de partibus animaliū in ca. de ventre ab Auer. & habet ab Arist. ibidē. in cap. 14.

Vitulus marinus & delphin᷒ & cetarium genus, medium videtur esse inter aquatilia aīalia & terrestria. 4. de part. anim. ca. 11. prope finē.

Vitulus marinus animal generat, & habet lac, parit singulos aut geminos, & vt plurimum tres. mammis quas geminas habet, educat fœtum ritu quadrupedū. 6. de natura animalium, cap. 12. Ex quo patet non veram esse Galeni sententiam in libro de interioribus, quod natura tot mammas animalibus tribuit quot proles; vt plurimum concipere potest.

Vitulus marinus solus inter animalia quadrupedia viuipara auribus caret. & vide causam in 5. de generatione anim. cap. 2.

Vites quæ nimio alimento luxuriãt parum sunt fœcundę, & tunc hirci re dicuntur. & vide causam in 1. de gener. anim cap. 18. idem in 5. de historia aïalium. cap. 14.

Vitis quædam est quam aliqui com punum vocant, quæ cum vuam albam soleat ferre, si nigrã tulit monstrum id esse non putant, cum sępissime id facere solea, t causa ē, ꝙ sua natura inter albam & nigram est. Arist. in 4 de gener. anim. cap. 4.

Vitrum rarum est & est durum, & vitrum leue est, sed nõ humidum: & similiter vitrum graue est & rarum cõtra Alex. 2. de gener. cõ. 15.

Viuum omne organicũ est instructumq; est, de mortalibus & genitis loquor, quibus ad vitam pręsidio cibi sit opus. Themi. 2. de anima, cap. 5. in expositione diffinitionis animæ. Vbi scire poteris quantum deuient a via peripatheticorũ illi, qui asserunt diffinitionem animæ competere intelligentiæ: cum (vt inquit Themi.) anima non sit actus cuiuscunq; corporis, sed naturalis, neq; cuiuslibet, sed viui. Viuũ aũt oẽ organicum est ex corruptibilibus: vnde in cœlo quod est viuum & animatum non est organizatio, quia illa non indiget, licet. n. stella sit nobilior pars orbis, tamen ea non est organum ex simplicibꝰ compositum, sed est eiusdem simplicitatis sicut & orbis. idem habetur a Them. 1. de anima, cap. 24.

Viuentia & inanimata in rei veritate indigent motore extrinseco, sed est latentius in rebus habentibus aïas. 8. phýsi. cõ. 17. & tex. cõ. 10.

Vita & tempus vniuscuiusq; mensuratur periodo. 2. de gen. & corrup. tex. cõm. 57. iuxta illud poetę, Stat sua cuiq; dies. & scriptura dicit Numerus dierum suorũ apud te est: hic tñ considera de quæstione medicorum, an vita naturalis beneficio artis medicinæ possit prolatari naturaliter.

Vitæ actionis sunt quatuor gña, quorũ vnũ est intelligere, secũdũ sentire, tertium moueri, & quiescere in loco, quartum nutriri, augeri, & diminui. 2. de aïa tex. cõ. 13.

Viuere in lingua græca dr̃ de oĩ habente virtutẽ nutrimenti. 2. de aïa. cõ. 17. & habetur ex tex. ibidem.

Viuentia quælibet siccis, humidis, calidis, & frig. alunt̃. 2. de. aïa. t. c. 28.

Viuere viuentibus est esse. 2. de anima. tex. cõ. 37.

Vitę naturalis mensura est ſm mensurã humiditatis radicalis in quolibet indiuiduo ꝓportionato proportione duplici, vt est declaratum in lib. de causa breuitatis & longitudinis vitę. 3. Coll. cap. 11.

Vita diffinit̃ nutritione, & auctione 2. de aïa. tex. cõ. 3. idem Alex. in paraphrasi. cap. 8. & in fine vbi etiam agit de ordine potẽtiaꝝ animæ.

Vita equiuoce dr̃ de superioribus & de istis. 3. de aïa. commen. 60. & 2. cœli. 60 & 71.

Vitę hominũ sequunt̃ cordis ꝓportionẽ cõplexionalẽ. ex cõ. lib. de lõgitudine & breuita. vitæ.

Vita est in anima & similiter felicitas, quia qualis quædã vita felicitas est. 9. meta. tex. cõ. 16.

Vita equiuoce dicitur de rebus æternis & corruptibilibus. ex. dispu. 11. in solutione. 1. dubij.

Vita

Vita procedere non potest ab eo qđ vitam non habet, si enim hoc esset possibile, sequeretur ꝙ entitas procederet ab eo quod non est ens. ex disp. 11. in solutione primi dubij.

Vltimum exigit id cuius est vltimũ 2. physi. com 18.

Vltimum vult nõ omne esse finem, sed optimum. 2. physi. cõm. & tex. 23. & 31. & 2. metaphy. te. cõ. 8. & 5. metaphy. tex. com. 3.

Vltimum nobile conuertitur cum fine. 2. physi. com. 23.

Vltimum intentum in rebus voluntarijs videtur bonum, sed non est in rei veritate: sed vltimum intentum in rebus naturalibus est semper bonum. 2. phy. cõmen. 31. vide causam. 12. primæ philosophiæ. commen. 18.

Vltimum duplex, nobile, & vltimũ proueniens ex necessitate materię. primum est finis motus. secundũ est sicut mors. 2. phy. cõm. 23. vide etiam 2. phy. tex. cõ. 87. vide differentiam inter ista ibi commẽ. 23. in calce commenti.

Vltima sunt in loco per accidens. Commen. 5. phy. cõ. 22.

Vltimum & cuius est vltimum alterum est. 6. phy. com. 1.

Vltima sunt in habentibus vltima. 6. phy. cõ. 26.

Vltimum in intentione est principium in actione. 3. de anima. tex. cõ. 49. idem. 2. physi. tex. cõ. 89.

Vltimo non est vlterius. 10. metaphysi. tex. com. 14.

Vltima vnius distantia, plura q̃ duo esse non possunt. ibidem.

Vltimum non est nisi vnum, quemadmodum & primum. 10. meta. commen. 14.

Vltimũ cõcaui lunę est locus ignis, & istud vocat͛ ab Arist. vltimũ, vltimũ concaui ignis est locus aeris, & aeris aquæ, & aquæ terræ, & hoc vltimũ concaui aquæ Arist. vocauit medium. 4. cęli. cõmẽ. 23. idem. 4. phy. commen. 46.

Vltima vt superficies, linea, & punctus non transferuntur in vbi, nisi per accidens. 4. phy. com. 9.

Vmbilicum habentia omnia, per vmbilicum augentur. 7. de natura animalium. cap. 8.

Vmbra sm Philosophos non ꝓprie sed largo modo dicitur causari a corpore, & vide causam libro de ︎stru disp. 3. in solutio. 2. dubij.

Vngues sunt propter duo iuuamenta, vnum quod est commune & est propter conseruationem extremitatum digitorum, sicut ponitur ferrum in extremitate hastæ. 2. est propter sustentamentum extremæ carnis digiti, quando capit aliquid, & istud est magis proprium vnguibus manus q̃ vnguibus existentibus in pede. 2. Colliget. cap. 8. ex quo patet solutio ad motiua Galeni contra Aristotelẽ.

Vnum numero quandoq; in scĩa diuina dicitur de substantijs separatis, quibus plus cõuenit dici ꝙ sint vnum numero q̃ alijs, quia sunt indiuisibiles sm qualitatem, quia nõ componuntur ex materia & forma, & etiã sm quantitatem: & iste modᵒ videtur ꝙ similatur partim vni indiuiduali, & partim vno specifico indiuiduali, quia non prædicatur de multis, neque dicitur vllo pacto de subiecto: assimilatur aũt vni specifico inquantũ est vna res per se intelligibilis. Auer. in tractatu. 1. in paraphrasi metaphysicę. Ex quo scire poteris vtrum vnitas nume-

numeralis & numerus in intelligẽtijs ſeparatis ſit accidens, & in prædicamẽto quantitatis. de quo multi Theologi noſtri dubitauerunt. Et nota ꝙ iſtius rationis eſt vnitas numeralis, quæ demonſtratur de mundo in .1. cęli ab Ariſtotele.

Vnum opponitur multitudini pluribus modis, videlicet. primo ſm diuiſibile & indiuiſibile, quæ eſt oppoſitio ſm priuationem & habitum: & alio modo inquantum proprietates vnius opponuntur proprietatibus multitudinis: vnum.n. habet quaſdam proprietates, vt eſſe idem in ſubſtantia, & ęquale in quantitate, & ſimile in qualitate, multitudinis vero ꝓprietates ſunt oppoſitæ illis. ex paraphraſi metaphyſicæ, tracta. 3. ibi. & dicamus ꝙ vnum opponitur multitudini multis modis.

Vnum quod eſt principium numeri impoſſibile eſt ꝙ opponatᶜ multitudini per motum cõtrarij, quia eſt ſibi contrarium paucum. tractatu tertio, paraphraſi ibid. & dicamus ꝙ impoſſibile eſt ꝙ vnũ opponatur multo per modum cõtrarij. & vide ibi etiam alias rationes ad hoc.

Vnũ opponitur multitudini & priuatiue & relatiue, ſed duobus modis varijs. ibidem.

Vnum menſurat multitudinem, ſed iſta menſuratio non eſt de eſſentia vni⁹, ſed accidit ei, ſicut ignis eſt cauſa rerum ꝙ igneatum, & tñ eſt ignis abſq; hoc ꝙ ſit cauſa. ex eo igitur ꝙ ignis, eſt in prædicamento ſubſtantiæ, ſed ex eo, ꝙ eſt cauſa eſt in ꝑdicamẽto relationis. ibidẽ.

Vnũ cũ vnũ dicatᶜ eſſe cõtrariũ quõ æquale opponitᶜ paruo & magno? ſoluitᶜ hoc dubium, quia opponitᶜ eis per inæquale. ibidem.

Vnũ nõ ordinaᶜ niſi ab vno, habet veritatẽ de agẽte inquãtũ eſt agẽs, nõ inquantũ eſt forma & finis, q a forma & finis dñr agẽtia quodam modo ſimilitudinis. tracta. 4. in paraphraſi meta.

Vnum reperitur in omnib⁹ prędicamentis, & ſiſr numerus, veruntñ vnũ, qd eſt principiũ quãtitatis diſcretæ non eſt illud vnũ qd dicitur ſm pri⁹ & poſterius de oĩb⁹ generibus, neq; etiã ille numerus qui eſt in quãtitate eſt ille numer⁹, qui reperitur in vnoquoq; gñe. Auerro. in paraphraſi. 3. meta. tract. 3. vide etiã pro hoc contra Auicẽ. 4. meta. com. 3.

Vnum numero dicitur multis modis Auer. ĩ para. met. tract. 3.

Vnũ qd eſt ſynonimũ enti, differt a noĩe entis in modo tñ, nã qñ capitᶜ quidditas eius ex eo ꝙ eſt indiuiſibilis eſt vnum, ſed ſi ſumitur vt eſt quidditas tñ, tunc nuncupatur eſſentia & ens. ibidem. tracta. 3.

Vnum numero in quãtitate & multa conſiderantur a mathematico, & etiam a diuino. Sed duobus modis diuerſis ibidem.

Vnũ numero cũ cõcipiatur per priuationem multitudinis, & ipſum ſumitur in diffinitione multitudinis, quæ eſt numerus videtur ꝙ ſit diffinitio circularis, Et fuit dubium Auic. Ad quod Com. rñdet, ꝙ hoc eſt ſicut de diffinitione relatiuorum, quia talia licet ſeipſa diffiniant, tñ vnum eſt cauſa alterius, & ideo non eſt circulus. Sed tunc cogita replica contra Auerroem, quia nõ videtur ſimile, quia vnum videtur eſſe cauſa numeri, cogita.

cogita. & forte diceret Cõmentator ꝙ causa est anima ipsa, quia numerus est opus animæ ex iteratione vnitatis causatum.

Vnum quod est synonimum enti non est acciden s, neq; est illud qđ est principium numeri. cõtra Auicennam. & vide fundamenta Auicennæ & impugnationem eius. ibidem.

Vnum absolutum, & multitudo absoluta differunt ab vno numerali, & multitudine numerali. ibidem.

Vnum numerale & ipsa vnitas numeralis, & quid fabricatum ab anima in ipsis indiuiduis a motu, & si non esset ipsa anima, neque etiam vnitas numeralis inueniretur, neq; numer⁹ pęnitus. ibidẽ. Vbi aduerte inter alias dr̃ias, quę sunt inter Auicẽ. & Auerroem de vno & numero est ista, quia opinatur Auer. talia esse ab opere animæ, & ideo vult ꝙ quantitas continua est materialior quàm numerus, qa quantitas continua, vt linea, & superficies, & corp⁹ habent aliquam nãm extra animam. non aũt est sic de vno qđ est indiuisibile quantitate, qualitate, & situ, quia tale non est nisi intellectu abstrahente, & similiter numerus resultans ex reiteratione talis indiuisibilitatis est ab intellectu. & ideo Aristo. dicit ꝙ nihil põt numerare nisi anima, aut animæ intellectus. 4. phy. tex. cõm. 131. & si non esset anima, neq; numerus esset. Sed Auicenna voluit (cuius opinionem multi latinorum sequuntur) ꝙ ista significat naturam aliquam extra animam, sicut linea suo modo Et nota bene hoc vltra alias differentias notas, quia Auicen. non distinxit inter vnum absolute, & tale quod est in prædicamento quantitatis, quod dicit respectum indiuisionis.

Vnumquodque entium nãlium habet in se principium motus, quod non est in artificialibus. 2. physic. tex. commen. 1. &. 3. & commen. 23. & 5. physico. 2. &. 3. de anima commen. 18.

Vnum est indiuisibile, & causa in hoc est, quia omne quod est vnũ, est per suam formam, & forma est per se indiuisibilis. 3. phy. com. 68.

Vnum est indiuisibile si vere vnum est. 3. physi. tex. cõ. 68. &. 4. metaphy. tex. com. 3.

Vnigeneę res cum fuerint continuę ad inuicem non agunt, sed cũ fuerint contiguę. 4 physi. cõmen. 48. vide in primo de generatione, & corruptione. tex. cõ. 78.

Vnum essentia & quiditas idem significant. 5. physi. cõmen. 34. idẽ 4. metaphysic. commen. 3. contra Auicennam.

Vnumquodque diuiditur in ea ex quibus est. 6. physi. tex. com. 3.

Vniuoca sunt quorum diffinitiones sunt eędem voce & ratione. 7. physi. tex. cõ. 26. idem in prædicamentis.

Vniuocorũ alia comparabilia sunt, alia vero non. 7. phy. tex. com. 27.

Vnus homo de triginta non mouet nauem solus, sed extrahit in actu illud de præparatione & potentia, quod largiuntur viginti nouem. 7. phy. tex. com. 37.

Vnum vni contrarium est. primo cęli. tex. commen. 10. & habetur in. 10 primæ philosophiæ. tex. com. 14. &. 17. quod quomodo sit intelligendum vide duas limitationes positas ab Auer. in. 8. phy. cõ. 62.

Vnum-

Vnumquodq; quorum eſt opus, eſt gratia operis. 2. cęli. tex.cō.17. Et aduerte q (vt inquit Simplicius in commento ibidem.) iſta propoſitio eſt tanquam dignitas. Nota tamen q ſecus eſt in entibus neceſſarijs & ſempiternis, ſecus in corruptibilibus. nam diſpoſitio entis neceſſarij non eſt vt ſit propter ſuam actionē, ſed vt actio ſit propter ipſum. 2. phy. cō. 74. & eſt etiam notatum per Auer. in. 2. cęli. cō. 17. & 21. & in. 12. primæ philoſophiæ. com. 36. ſecus autem eſt in corruptibilibus, intelligitur etiā vt gloſat Cōmentator ibi, dum finis fuerit paſsio non actio.

Vnum in quolibet genere eſt prius multitudine, & ſimplex compoſito. 2. cęli. tex. cō. 22.

Vnum habet tres modos prioritatis, ſcilicet, quia eſt vnum ſimplex, & quia eſt prius diffinitione, & quia eſt prius numero .i. in ordine numeri. 2. cęli com. 25.

Vnumquodque aptum eſt ferri in ſuipſius regionem. ex. 2. de generatione, & corruptione. tex. cō. 50.

Vnum, & eſſe cum multipliciter dicuntur, quod vere eſt actus eſt. 2. de anima. tex. cō. 7.

Vnū ſubiectū habere niſi vnā formā ſubſtantialem eſt impoſsibile. 2. cap. de ſubſtantia orbis. Vbi conſidera q ſm viam peripatheticorū, locū habet ꝓpoſitio de formis iunctis, ſeu perfectibilibus, propter animam intellectiuam, quę ſm Auer. & Themiſtium. non eſt forma dās eſſe, ſed extrinſecus perficiens. hoc etiā eſt verum in via Themiſtij. 1. de anima. cap. 24. ponentis animam mundi. vbi inquit: vt enim nibil vetat duas habere perfectiones perſpicui corporis, quarum perfectior vna ſit ſol, altera imperfectior lumen, ita dici de anima poteſt nihil obſtare duas eſſe animaliū formas, qua vna perfectior ſit, vt anima ea quæ foris eſt, altera imperfectior, vt ea quę intꝰ ad ſingulas pertinet. Simplicius etiam in libro cęli, & in libro de anima plerunq; idem affirmat, apud peripatheticos eſſe duplex genus formarum. ſ. intrinſece, & extrinſece perficiens.

Vnum numero non prædicatur de pluribus. 1. metaphyſi. tex. cō. 28. idem in prędicamentis in capitulo de ſubſtantia; & Porphirius in capitulo de genere.

Vnum in numero non inuenitur in pluribus. 1. metaphy. tex cō. 31. cōtra Platonem ponentem ydeam. cogita, quia videtur procedere etiā contra vnitatem intellectus.

Vnum quod eſt immateriale nō iteratur ſm indiuiduum. 1. meta. cō. 40. idem. 1. cęli. cō. 4.

Vnumquodque maxime aliorum dicitur ſecundum q alijs ineſt vniuocatio. 2. meta. tex. cō. 4. idem. 1. poſteriorum, propter quod vnumquodque tale & illud magis.

Vnumquodque ſicut ſe habet vt ſit, ita & ad veritatem. ibidem.

Vnū ſm formam ſunt illa, quæ ſunt vnum ſm diffinitionē: vnum ſm numerum ſunt illa, quæ ſunt numerata ſm locū. 3. metaphy. cō. 2.

Vnum numero ſynonimum eſt cū particulari. 3. meta. cō. 14.

Vnum eſt cauſa vnitatis eſſentialiter & primo. 3. meta. cō. 16.

Vnum & ens ſunt magis vniuerſalia alijs 3. meta. tex. cō. 16.

Vnum apud antiquos non ſignificat

Vnitas entis nullam aliam significationem habet nisi priuatiuã.s. priuationem diuisionis.ex lib.destru. dispu.3.in solutio.14.dubij.

Vnum ens est a quo vna simplex influitur virtus, a qua oĩa entia esse habent,& quia multa sunt entia ꝓcedẽtia ab illo vno inquantũ vnũ, sequitur multitudo necessario. Ex disput.3.in solutio.12. prope finẽ. & adde dictum eius in hoc ex solutione.18.dubij, in eadem disputatione prope finem. Vbi dicit ꝙ nõ sequitur ꝙ ex extensione vnius virtutis in pluribus rebus,ꝙ sit in ipsa virtute pluralitas, sicut quidã opinati sunt, ꝙ ab vno principio influitur vnum,& ab illo influitur pluralitas:iã.n. ab vno potest prouenirẽ pluralitas vbi aĩaduerte mẽtem Auer. fuisse sine dubio deum gloriosum esse illum,qui dat entitatem & vnitatem cuilibet enti, secundum capacitatem naturę cuiuslibet. & ad istarum vnitatũ productionem in latitudine tali resultat multitudo,colligata per vnitatẽ virtutis diffusę in omnib⁹, per quã consistit vniuersum & ordo eius. & isto modo intelligas quomodo esse sit effectus dei creatoris

Vnum agẽs solum vnum effectum est propositio qua vtitur Auicen. Alpharabius, & Algazel,& est falsissima. nam sequeretur ꝙ omne generabile debeat procedere a decem agentibus,quod est absurdũ cogitare:quilibet enim effectus in rebus nobis pręsentibus ab vno efficiente fit, licet participent cũ eo decem pręd icamenta.ex lib. destr. dispu.3.in solutio 23.dubij.

Vnum esse quàm plura vbicumq; fieri potest melius est. 3. de partib⁹ animalium cap.4.& est capitulum de corde. vide etiam in paraphrasi metaphy.ex. Auer.tracta.4.

Vnumquodq; est vnum per suam & vnicam formam, alioquin aliquid esset vnum per aliquid posterius ad suum esse.ex.3. de partibus ani animalium.cap.de corde.

Vnum ex his fieri non potest, quoꝝ alterum agens, alterum vero patiens est, vt agens in eo ꝙ insit, aut motor in eo quod mouetur. Arist.1.de gener.animaliũ.ca.20.

Vniuersalia quodammodo sunt in ipsa anima.2. de anima. tex.c.60. Auer.perscrutans locum ipsum asseruit ponderando ipsum modum loquendi cũ illa clausula. & dixit ꝙ ideo hoc fuit dictũ, quia postea declarabitur in.3.de anima in tex. c.30.ꝙ.phantasmata ita se habent ad virtutem intellectiuã,sicut sensibilia ad sensum: etenim vt mouetur sensus a sensibilibus,ita intellectus a phantasmatibus,& quia phãtasmata sunt intellecta in potentia non actu, & sunt in phantasia non in intellectu.ideo dixit ꝙ vniuersalia ista s.in potentia sunt quodam modo in anima,quia intentio imaginata,quæ mouet intellectum est alia ab intentione vniuersali, quæ mouet immediate. Simplicius autem aliter interpretatur locum istum. nam vniuersalia non sunt secundum prædicationem in anima,sed in singularibus,sed in anima solum sunt sm considerationẽ. Et ita etiam Amoni⁹ interpretatur locum istũ ꝙ vniuersalia sm subsistentiam sunt in singularibus,sed sm cogitationem merito suæ communitatis solũ in anima sunt. Dat etiam Simplicius aliam expositionem,

tiem, quo vlia quodammodo sunt in anima: vult.n. vlia, hic sumi eo modo quo in.6. primæ philosophiæ sumpsit Arist. ipsum vle. vbi asseruit q si fuerit aliqua substantia immobilis hæc prior & philosophia prima, & vlis, sic nam, quæ sunt separata a materia, & impartibilia: talia enim sunt causæ sensibilium & diuisibilium. vnde tales species seipsis, & vndiq; indiuisibiles sunt substantiæ, quæ aut in aia substentantur solum fm rönalem red ditionem, & non sunt indiuisibiliter vnita, & non sunt principaliter causæ, sed secūdario, propterea vlr ea quę sunt oīum primę causę sunt intelligibilia in quæ, per intellm scientia colligitur: intellu enim terminos cognoscim': termini autem sunt species, seu ydeæ ipsæ: hæ aut non primo sunt in anima, sed secundario: & sunt quodāmodo conuite intelligibilibus: & ideo dicuntur quodāmodo eē in aia, qm fm colligantiā, vel coniunctioné ad intellm: tenuit.n. Simplici' fm Arist. species ydeales esse primitus in mente diuina, & scdario in anima rönali. Aliter exposuit Amoni' q vlia sunt in aia quodāmodo sicut in loco, quia Arist. laudat antiquos. 3. de aia, dicentes aiam quodāmodo esse locū spērum, non totam, sed itellectiuā. Aut dic q sunt in anima, quodāmodo qui sunt sicut cognitum in cognoscente, & non sunt sicut forma in materia, & ideo non denominatur lapideus intellectus, licet, lapis in esse abstractionis sit ī eo: lapis enim non est in anima, sed species lapidis. 3. de anima. 38.

Vniuersalia ordine doctrinæ sunt præponenda particularibus. i. minus vlibus existentibus sub eis pp tres causas, tum quia sunt notiora, tum vt tractatus, & demonstratio sit vlis & fm q ipsum, tum ēt vt nō fiat vt petitio in scia, Auerr snia in prologo. 1. physi. & in prologo su per commento magno super. 1. po sterio. & 1. phy. cō. 57.

Vniuersum quodāmodo ī loco nō esse dr, & quodāmodo dr esse. Eudemii snia in. 3. vol. nālium retuli nā pro quanto non habet ambiēs extra se corpus sic in loco esse nō dr, pro quanto vero in extimo. s. cœlo astra & reliqua hñr, locabuntur proculdubio in illi' extremis ea parte qua continet ipsam, sed q ita, & in aliquo sunt in loco esse dicuntur. The. 4. phy. 43.

Vniuersum & totum differunt, nā vniuersum est aggregatum ex oībus suis partibus, sed totum est ipsa rei absolutio atq; perfectio, quæ partibus superueniens spectat in oībus, quæ cōparatio max forma dr. Them. 2. phy. 31.

Vniuersum. i. totum aliud est spēs, quæ componitur ex suis causis, aliud quod est vle quod componit ex suis spēbus: aliud vero est vniuersum in rei veritate, quod est in diuiduum demonstratum, quod componitur ex suis partibus fm qualitatem. i. ex partibus essentialibus. i. ex mā & forma. 1. physi. cō. 5. Vbi aduerte q iō indiuiduū dr totum, seu vniuersum in rei veritate, quia vera & maxima vnitas est vnitas nālis. vnde Cōmen. in. 2. de gñone & corru. t. cō. 59. & est melius, quàm non ens, & ens verum quàm non verum, & verum fm indiuiduum, quàm secundum spe-

ciem.idem.12.meta.com.27. verus respectus est particularis, cum vniuersalia non habeant esse extra animam.

Vniuersale notum est secundum rationem, singulare autem secundũ sensum.1.physi.text.com.49.&.1.phy.tex.com.4.

Vniuersalium causæ sunt vniuersales.2.physi.tex.comm.38.idem.5.meta.tex.com.3.

Vniuersaliter omnia duo, quæ non communicãt in eadem natura nõ habent comparationem, neq; proportionem; diuersa enim secundũ magis & minus necessario cõmunicant in eadem natura. 4. physic. commen.71.

Vniuersaliter manifestum est ꝙ cũ diuersitatis & ęqualitatis motuum, est diuersitas & ęqualitas proportionis motoris ad rem motã.ibi.

Vniuersaliter omne quod impossibile est trãsmutari, impossibile est ipsum incipere in transmutatione. 6.phy.com.92.idem.1.cęli te.cõ.58.&.3.cęli.tex.com.19.&.4.cęli.tex.com.33.

Vniuersalis cognitio fit in nobis per considerationem particularium. 7.physi.tex.com.20. idem in fine 2.posterior.&.12.meta.com.4.

Vniuersale est ab intellectu. 1. de anima.com.8.&.12. meta. com.4.&.3.de ani.com.18.

Vniuersale est magis notum apud nos quàm proprium.2.de animæ. com.34.idem.1.phy.t. commen.4.&.57.

Vniuersalitas & indiuidualitas cõprehenduntur ab intellectu.f. diffinitio vniuersalis & diffinitio indiuidui.2.de ani.cõ.65.

Vniuersalia fm Platonem non sunt generabilia neq; corruptibilia, & sunt existentia extra mentem. 3. de anima, in solutione quæstionis secundæ. iuxta finem. &.3.de anima.commen.18.

Vniuersalia non habent esse extra animam quod intendit Plato. nã si ita esset, non opus esset ponere intellectum agentem.3.de anima. commen.18.idem.12.meta com. 4.&.14.27.28.1.de ani.com. 8. 2. de anima.commen. & text. 60. 7. metaphysi.57.

Vniuersalia fere sunt hominibus difficillima ad cognoscendum, nam a sensibus sunt remotissima, ex prohemio primæ philosophiæ, vide in concordantiis.

Vniuersale sic describitur, quod est prædicatum de pluribus. 1. meta. commento.27. idem primo perihermenias.

Vniuersale non habet esse, nisi secũdum quod est sciẽtia. i. secũdum quod est in anima. & similiter affirmatiuum & negatiuum.1.metaphysi.com.27.

Vniuersalia non sunt generabilia, & corruptibilia nisi per accidens. 1.meta.com.27.

Vniuersale intellectum est prius secundum causam & secundum tempus, illo quod est sub eo. 1. meta. commen.28.

Vniuersalis intentionis substantialis mixtio cum particularibus, est fortior mixtione accidentium cũ suis subiectis.1.metaph. tex. com. 31. Ex hoc sequitur ꝙ inherentia accidentis ad subiectum, siue aptitudinalis, siue actualis, non est de intrinseca ratione accidentis cõtra Ioan.de Gandauo.& cõtra modernos, vide quæ scripsi in theoremati-

matibus,& vltra rōnes quas ibi adduxi addo hic. Sicut non esse in subiecto non constituit substātiam, sed est substantiæ proprietas quædam, quod ostēditur ratione, & authoritate. ratione quidem, quia effectus positiuus debet habere causam positiuam, nō existere autem in subiecto non est aliquid positiuum formaliter loquendo. authoritate autem hoc patet ex prædicamentis, vbi Arist. inuestigans proprietates substantiæ inter alias assignat istam. inquit. n. cōe est autem omni substantiæ in subiecto non esse, igitur pariformiter esse in subiecto erit proprietas accidentis, diuersorum enim entiū diuersę sunt proprietates & fuit etiam sententia Auic. in. 2. suę primæ philosophię. Amplius Alex. (de quo Cōm. in. 3. de ani. c. 14. asseruit ꝙ nullus olim Peripateticus reputabatur qui nō esset Alexandreus) in principio libri priorum, vbi declarat quomodo modus abstrahendi, mathematicus inquam, pluribus locis deseruit naturali Philosopho. d. sicut est de forma q̄ est separabilis a materia fm rōnem, vt patet in. 2. phy. tex. com. 12. & sicut est de accidentibus, quæ licet sint in subiecto fm esse, sunt tamen separabilia a subiecto fm rōnem, quod non esset verum si inherentia esset de quidditate accidentis, quia abstrahentium non est mendacium, ex. 2. physico. tex. commen. 18 Amplius Commen. in. 5. metaphy. in comm. 14. dicit, ꝙ hoc nomē ens quod significat essentiam rei, est aliud ab ente quod significat verum, & ideo expositores diuersantur in. 2. topicorum, in quæsito simplici. s. dicere aliquid esse verum collocetur in quæstionibus generis, aut collocetur in quæstionibus accidentis. qui intelligit de ente id quod est commune decē generibus dicit, ꝙ collocatur in quæstionibus generis. & qui intelligit de ente id, quod dicitur de vero, dicit ꝙ collocatur in quæstionibus accidētis, & idem habet Commen. in lib. destru. destr. in dispu. 8. in solu. 1. dub. vbi determinat quid quærit quæstio, si est, quæ est quæstio simplex. inquit. n. id nanque quod præcedit in nobis quidditatem rei est id quod significat esse, verum, & ideo quando quærimus si res est ens, vel si habet esse, & illa res habet causam inferētem suum esse, tantum valet quantum dicere vtrum habet causam, vel non, vt patefecit Aristo. in principio secundi posteriorum. sed si illa res non habet causam, tātum valet quantum dicere, vtrum res habet consequens suum esse, sed qñ intelligitur de ente id quod intelligitur de re vel substantia, tunc sumitur modo generis analogicę dicti, ecce quomodo ex mente propria vult ꝙ ens vt significat substātiam, vel essentiam rei est genus analogicè dictum de decem prædicamentis, & dicitur in primo modo dicendi per se, vnde accidentia sunt entia formaliter in primo modo. Et confirmatur, quia Commen. 1. ph. com. 27. dicit. ꝙ dicere aliquid esse, idest quòd sit ens non est prædicatio per accidens, sicut prædicatio albedinis. Amplius primo physico. comm. 25. vbi Arist. declarat rationem Parmenidis esse malam de materia dicit, quòd quādo Parmenides assumit illā ꝓ posi-

positionē, quicquid est præter ens est non ens dicit, ꝙ ista est falsa, q a ytitur eo quod est multipliciter dictum, ac si esset simpliciter dictū, si enim ens significat substantiam tantum, aut quantitatem tantum, non sequitur quód quicquid est ꝑ ter ens ꝙ est substantia, aut quantitas sit non ens. vbi colligitur ꝙ ens formaliter dicitur de omnib⁹ prædicamentis, & non solū de substantia vt isti asserunt.

Vniuersalia Platonica si darentur, daretur quarta ars, seu scientia speculatiua. 1. meta. te. cō. 47.

Vniuersalia non sunt innata iterari, intellectum enim animalis non inuenitur magis vno. 1. metaphysic. commen. 40.

Vniuersalia Platonica si darētur ad quæ intellectus aspicit; sicut sensus aspicit ad sensibilia, & comprehensio sensibilium est naturalis in nobis, cum non acquiritur ex præexistenti cognitione, necesse esset, vt intellecta essent naturalia in nobis & non vt quędam sint naturalia, & quædam accepta per doctrinam. 1. meta. com. 49. Ex quo patet quantum deuiant a veritate illi, q tenent ex mente Aristote. & Commen. Auer. nostrum scire esse reminisci, sicut posuit Plato. Vide cō tra opinionem istorū, etiam Auer. in paraphrasi super. 1. posteriorū. in commen. 2. in. 7. metaphysi. cō men. 58. &. 6. physi. com. 59. & est contra Aristo. etiam. in fine secundi posteriorum, in illo capitulo de principiis autem, vbi habet pro inconuenieti ꝙ habitus primorum principiorum, qui est adeo nobilis, & certior scientia, sit nobiscum congenitus, & lateat nos, & idem habetur hic in tex. com. 49. super 1. metaphy.

Vniuersalia Platonica si darētur ad quæ intellectus aspicit, sicut sensus ad sensibilia, sequeretur quod cæcus a natiuitate haberet scientiam de coloribus, & surdus a natiuitate posset habere scientiam de sonis. 1. Metaph. commen. 49. Ex quo patet contra illos qui dicunt oppositum ꝙ cæcus a natiuitate potest habere scientiam naturaliter de coloribus, vide etiam Philosophum 1. posteriorum. in illo capitu. Manifestum est quod distincte sensu, & in. 2. phy. tex. com. 6.

Vniuersale comprehendit res infinitas in potentia non in actu. 2. Metaphysico. commen. 13. idem. 3. de anima. com. 19. &. 12. meta. commen. 14. &. 51.

Vniuersale & indiuiduum sunt duę naturæ, hoc enim est intellectum, illud vero sensibile. 3. metaphysic. commē. 10. idem Boetius. vniuersale est dum intelligitur, & singulare est quod sentitur.

Vniuersale esse non est dubium, sed dubium est quid sit natura eius. 3. meta. tex. com. 12.

Vniuersalia separata in rebus artificialibus, & accidentibus nullus potest ponere. 3. metaphysi. tex. commento. 12.

Vniuersalia sunt communia, quia sunt in pluribus. 3. metaphysicæ. commen. vlti.

Vniuersalia sunt priora secundum rationem, singularia autem secū dum sensum. quinto Metaphysic. in tex. commen. 16. in capitulo de priori. vniuersale est simile toti, quia continet particularia, sicut totum continet partes. 5. Metaph. tex.

tex.commen.31.&.1.physic. tex. commen.4.

Vniuersale commune est quod aptum natum est in pluribus inesse. 7.Meta 45.

Vniuersalium diffinitiones habent aliquam dispositionem substantiarum existentium extra animam, & qualitatem accidentem eis. 7. Metaphy.commen.46.inde colligitur vniuersale sumi dupliciter, pro prima & p secunda intẽtione.

Vniuersaliter existentium nihil vtique substantia est. 7. Metaphysic. tex.commen.48. vbi expresse colligitur, quòd vniuersalia apud Aristotel.non sunt substantiæ rerum, sed sunt notiones, seu conceptus declarantes substantias rerum, sicut notauit Commentator etiam primo Metaphysico.commen.45.vnde Aristote.istam quæstionem late examinat contra Platonem in 7.Metaphy.a tex.com. 44. vsq; ad tex.comm.50.

Vniuersale est in capitu.ad aliquid, & substantiæ Socraticæ sunt de genere rerum per se existentium, & ideo vniuersale non est substantia separata.com 48. Vide etiam ibidem.com.57.

Vniuersale quod prędicatur in quid de re non significat eam, vt est in diuidua, sed vt est in ea natura similis naturæ, quæ est in quolibet indiuiduorum.7.Metaphysicorũ. commen.48. Vide etiam.12.metaphy.com.4.

Vniuersaliter omnis natura congregata ex duabus naturis conuenientibus, necesse est, vt sit de natura cõponentium.7. metaphysic. commento.48.

Vniuersale nullum est separatum a singularibus.7.Metaphy.tex.commento.57.

Vniuersalia impossibile est, vt sint substantiæ rerum, quia vniuersalia rerum sunt communia, & nullum commune est substantia.7. Metaphysico.tex. commen.57.& tex.commen.58. & hoc est quod notauit pulchre Commentator in 1.Meta.com.45.idem.9.meta.tex. commen.6.

Vniuersale & particulare sunt ad aliquid.7.Meta.com.57.

Vniuersale & subiectum seu materia differunt, quia vniuersale prædicatur essentialiter de re, materia autem seu subiectum, non prædicatur nisi denominatiuè. 9. metaph. tex.com.12.

Vniuersale nullum substantiam esse possibile est.9. metaphysico tex. commen.6.& habetur in sermonibus de substantia & ente, id est in septimo Metaphysi.tex. commen. 44.& infra.

Vniuersalia apud Platonẽ sunt substantiæ abstractæ, & sunt principia substantiæ sensibilis. 12. Metaph. commen.4.

Vniuersalia apud Aristotelem sunt collecta ex particularibus in intellectu, qui accipit inter ea consimilitudinem, & facit ea intentionem vnam. Plato autem ponebat vniuersalia extra animam existentia per se.12.Metaphy. commen.4 & 3.de anima. commen. 18. &.1.de anima.com.8.

Vniuersalia sunt priora in intellectu particularibus, quæ cum auferuntur, auferuntur particularia. 12.primæ philosophiæ.authoritate Alexandri.commento. 27. vide in contradictionibus nuper ęditis.

Vniuersum differens de omnibus dicat necesse est. Aristotel. in quinto de generatione animalium. capitulo vltimo.

Vniuersalia cum sint abstrahibilia a singularibus, & sint accidentia, quomodo poterũt notificare substantias rerum singularium, vide in solutionibus, in paraphrasi meta physi. tracta. 2. ibi, sed hoc dubium facile soluitur.

Voluntas est appetitus rationi & deliberationi coniunctus. Alexander in paraphasi de anima. capitulo vltimo.

Voluntas non est extra cognitionẽ consimile. in. 12. primæ philosophiæ. com. 39.

Voluntas non postponit facere, qđ intendit, nisi propter essentiam alicuius in re intenta, quæ ante non erat. 8 phy. commen. 15. & nullus hoc fundamentum negare potest per rationem suam intrinsecam, sed extrinsecam. ibi.

Voluntatis nouæ, mouere quod sequitur a volente est nouum necessario, sed mouere quod sequitur voluntatem antiquam, est æternũ necessario. octauo physicor. commento. 15.

Voluntas appetitus est. 3. de anima. tex. comm. 50.

Voluntaria operatio non fit nisi cogitatione & volũtate. secundo colliget. capitu. 19. de iuuamen. membrorum anhelitus.

Voluntas est propter intellectum. 12. primæ philosophiæ. commento 36.

Voluntas est quoddam desiderium de duobus oppositis æqualiter dependens, & desiderium illud cessat quando desideratum, deductum est ad actum. Ex libro destructionum, disputatione. 1. in solutione. 2. dub.

Voluntas infinita de natura necessarium reputari potest. ibi.

Voluntas si esset in antiquo, nouũ ab antiquo prouenire posset. Ex libro destru. disputatio. 1. in solutione. 10. dub.

Voluntas quum fuerit ad inueniendum aliquid in aliqua hora, necesse est. vt in ea fiat in illa hora in agente concupiscentia, quæ ante non erat octauo physicorum commento. 8.

Voluntarius motus non est impossibile, vt sit sine musculo contra Gal. 2. colli. ca. 18.

Voluntas æquiuoce reperitur incorruptibili, & in Deo, & abstractis. Ex disputation. 3. in solutione primi dub.

Volũtas est passio & mutatio in corruptibili. ibid.

Voluptates non sunt de dispositionibus necessariis in esse hominũ, neque de perfectionibus eorum, sed sunt consequentia ex necessitate materiæ Auerroes in prologo physic. quod ideo dixit quia, ex secundo physicorum, quædam sunt ex fine, & quædam ex materia, vt mors & corruptio, similiter homo non est propter voluntatem tanquam finem. sequitur igitur, vt sint ex materiæ necessitate, vnde Commentator, secundo physicorum. commento. 88. Illa enim inueniuntur in rebus naturalibus de necessitate, non propter aliquid, vt mors animalis, sunt propter materiam, & illa quæ inueniuntur in eis propter aliquid sunt propter formam, & diffõnem. cũ

igitur

Vtentes hoc nomine ens pro principio, non perceperunt, nisi principium materiale tantum, & nō formale. primo phy. com. 7. & secundo physic. commen. 9. Vide etiam 4. phys. com. primo, & tex. com. 7. in quarto meta. & septimo meta. com. 8. & secundo de anima.

Vtrū in corporibus simplicibus motor & res mota sint idem, hoc indiget declaratione, non autem vtrū ab intelligētia moueantur. 2. phy. commen. 3. & septimo phys. com. 2. & quarto phys. com. 71. & octauo phys. 32. & tertio cœli. 28. & 4. cœli. 22. 24. & 25. & primo cęli. 81. & 89. & 17. & quinto phy. 18.

Vter inflatus plus trahit vacuo. 4. cęli. tex. com. 30.

Vtrum, particula, quando est interrogationis nota non quęritur, nisi de oppositis quæ simul esse nō possunt. decimo metaphy. tex. cō. 17. Dixi quando est interrogationis nota, quia aliquando est nota solutionis apud Arist. pręsertim, & istā est sententia Arist. in. 10. metaph. tex. cōmen. 18. vbi dicit. semper in oppositis est interrogatio ipsius vtrum &c.

Vteri, seu vuluæ mulieris situs ē inter intestina & vesicā. 1. de natura animalium. cap. vltimo.

Vuam albam cum soleat ferre vitis quam capnium vocant, si nigram tulit monstrum id esse non putāt, quoniā sæpissime id facere soleat, causa est ꝙ sua natura inter albā, & nigram est. Arist. in. 4 de generatione animalium. cap. 4.

Vulpes quū partum ediderit, lingua lambendo refouet, & concoquit. 6. de natura animalium. cap. 34.

Vuluę pars īterior loci, & vteras appellatur, vnde fratres vterinos dicimus, ostium vero & ceruix matrix dr̄. 3. de natura aīalium. cap. 1.

Vuluas aut vteros omnia aīalia int⁹ habent, testes vero quædam intus, quædam vero extra. vide cām in 1. de gener. anim. cap. 12.

Vulua attrahit semē, vel pp virtutē attractiuam existētem in villo, vel pp caliditatem, vel pp vtranq; istarum simul. Auer. in 2. de generati. anim. cap. 2.

Vulua an habeat virtutem immutatiuam, hoc indiget speculatione, tamen virtus informatiua non pōt dici ꝙ sit in vulua, quia non est ipsa, quæ creat membra embrionis, sed verius forma quæ est in semine, in vulua aūt non est virtus immutatiua, nisi loco conseruātis cū attingit aer sperma, corrūpit eius complexionem. 2. Col. cap. 10.

Vultures nidificant in altissimis rupibus propterea, & ex ignoto orbe, aduenire Herodot⁹ Brysonis rhetoris pater opinatus est, & ꝙ multi exercitum sequentes repente apparent. 6. de natura anim. capit. 5. idē in 9. de natura animalium.

Vultures habent fortem visum, ita ꝙ dr̄ de eis ꝙ ipsis existentibus in damasco, videbant morticina babyloniæ. 3. Col. cap. 38.

Vulgus non intelligit de non esse, nisi illud quod non comprehenditur visu, octauo physicorum commento. 4.

Vulgo non sunt propalanda diuina. vnde laudanda est sententia illius qui dixit, ꝙ communicans vulgo secreta scientiæ, est sicut tradens venenum quibusdam corporibus. ex disputatione sexta, in solutione, sexta.

De

De litera. X.

Xlloptoros est vermiculus a corrodendis lignis dictus, quem (vt Theodorus gaza) ligniperdi appelles. vide de eius generatione 5. de natura anim. cap. 32.

De littera. Y.

Ydeę Platonis nusquam sunt 3. ph. tex. cō. 25. Ydeæ nō prosunt nec ad scientiam, nec ad gñonē. 7. met. t. c. 20. vsq; ad tex. cō. 22. probatur ꝙ non prosunt ad scientiam, sed a tex. cō. 22. vsq; ad tex. cōm. 33. ostenditur ꝙ nō prosunt ad gñationē. vide ꝑ hoc Cō in c. 20. 22, & in c. 33. alleg.

Ydeas asserentes numeros illas esse inquiunt. 12 meta. tex. cō. 42.

Ydeam non contingit diffinire, singularium enim est idea, vt dicunt & separabilis est. 7. metaphysi. text. cōmen. 53.

Ydeas esse rationes separatas in intellectu creatoris opinatus est Plato, vt testatur Ammonius in 1. de anima. in expositione tex. 8. & Simplicius 1. cœli, & pro hoc vide primo cęli ipsum tex. cōmē. 19. & est opinio Ioannis grāmatici, & multi viri illustres, vt Bessario Cardinalis, & Boetius. ex latinis, in secūda editione libri de interpretatione ait, non esse differētiam in hoc, nec in aliis inter Arist. & Platonem nisi in verbis solum, vnde quod Aristo. viderit etiam tales rationes ideales esse in mente diuina. isto modo astruunt, quia Aristote. 12. metaphysi. tex. cōmen. 52. ꝙ duplex est ordo, vnus qui est in duce, alter qui est in exercitu, & ille qui est in exercitu est causatus ab illo qui est in duce. sic duplex est bonū vniuersi, vnum inuentum in ipso, & ordo duplex, aliud est in conditore. vbi aūt est ordo ibi est iudiciū. Amplius 7. primæ philosophiæ, te. commen. 23. dicit Aristo. ꝙ forma domus in materia fit a forma domus, sine materia, & sanitas in corpore infirmi fit a sanitate, quæ est in anima medici. Amplius Aristo. 3 de anima. tex. cō. 6. laudat antiquos qui posuerunt intellectum esse locum specierum, multo magis intellectus diuinus. Et confirmatur, quia Arist. 3. metaph, habet ꝓ inconuenienti contra Empedoclē deum non cognoscere omnia, sed hoc non esset nisi haberet in se rationes ydeales omnium, & confirmatur authoritate Cōmen. in. 12. metaphy. cō. 37. vbi dicit. ꝙ opinio dicentium deum omnia intelligere, quodammodo est vera, & quodammodo non, nam sub rationibus singularibus quæ infinitæ sunt non est vera, sed bene sub rationibus specialibus. ita ergo cōcluditur, ꝙ quælibet species habet propriam ydeam in diuino intellectu. Et confirmatur authoritate Commentatoris. 12. metaphysi. cōmen. 36. ubi habet, ꝙ forma habet duplex esse, materiale & abstractum. & hoc est ꝙ volūt dicere ponentes ydeas. Amplius Aristo. in 2. physi. de scribēs genus causæ formalis, asserit ipsam esse rationem & exemplar, sed causa exemplaris non est, nisi causa ydealis. Propter has & consimiles rationes voluerunt supradicti viri non esse discordiam

diam inter magistrum. scilicet Platonem & discipulum Aristotelem, nisi in verbis tantum, quia Aristoteles voluit vt ydea hominis homo diceretur, quia homines ex nominibus facile cũ eorum phantasia concurrunt ad id, quod per nomen importatur, & consuetudo est vt homo significet hominem qui est in materia sensibili, vnde Aug. in lib. 83. quæstionum. q. 46. inquit. non est verisimile, aut nullos sapientes ante Platonem extitisse, aut formas quas Plato ideas nominauit non intellexisse, siquidem tanta vis in eis sita est, vt eis non intellectis sapiens quis esse non possit.

Dicimus nos esse hoc maxima admiratione dignum, si Arist. non discrepat nisi in verbis tantum, in positione ydearum, sed in solis vocibus, cur igitur in ipsa logica eas insectatur. dicit enim in lib. primo posteriorum ualeant ydeæ Platonis. Monstra enim sunt. cur in philosophia naturali, vt in 2. physico. tex. cõmen. 26. & primo cœli text. cõmen. 92. cur in scientia morali primo ethicorum. cap. 7. facit illam protestationem in illa quęstione de per se bono, quum dicit esse per difficilem ob amicos qui ydeas introduxerunt, & dicit ꝙ duobus amicis existentibus magis piũ est veritatem in honore præferre, cur in primo & in 7. primæ Philosophiæ ostendit ydeas, neque propter scientiam, neque propter generationem esse necessarias? nunquid illa est dispositio de vocibus & non de rebus? o per uitã meam quomodo præclara ingenia alluci nãtur in re clarissima, est enim processus illę de vocibus, an de rebus? discurrant quæso. & parumper considerẽt si dispositio illa de vocibus vel de rebus, lucidissimus Themistius in primo de anima. capit. 20. scribit in altissimis præsertim philosophiæ quæstionibus, non ęquum est aliud dicere, aliud sentire. Manifestum autem est inter altissimas philosophiæ quæstiones esse illam de ydeis. altissimum enim inquit Porphyrius est huiusmodi negocium, & maioris indigens inquisitionis. Quapropter teneo Aristo. nedum vocibus, verumetiã intellectu dissentire. alioquin oportuisset ipsum soluere rationes, quæ de rebus ipsis procedunt. Et ideo pro solutione omnium authoritatum quas ipsi adducunt, scias formam habere duplex esse, materiale & abstractum, vt forma coloris in corpore materiali habet esse materiale, sed in sensu spirituale, quia in sensu est comprehensio, & in hoc est latitudo, quia nobilius esse habet in virtute imaginatiua, q̃ in sensu commu ni, & in cogitatiua q̃ in imaginatiua & in memoratiua q̃ in cogitatiua, tertio de anima commen. 6. & in intellectu nostro adhuc est in altiori gradu, & in intelligentia lunæ adhuc altius, & ita gradatim ascendunt formarum perfectiones vsque ad formam formarum quæ est prima, & est diuina esseñtia ĩ qua omnia vnitiue continentur & eminenter. 12. metaphysi. comm, 37. Est enim in supremo gradu vnitatis simplicitatis & nobilitatis, vnde deus est omnia entia nobiliori & diuiniori modo qui esse potest, & isto modo Philosophi dixerunt in diuina essentia vniri & contineri

Cap. 2.

ri modo q̄ sint in propria forma, vnde ens per participationem continetur eminenter. i. nobiliori modo simpliciter quã sit in seipso, & quia licuit semper Philosophis in rebus arduis exemplis vti, vt testatur Cõmentator in fine primi physico. commen 82. & in 3. de anima in cõmento. 14. propterea imaginari ꝙ sicut habens aureum dicitur habere marcellum & soldũ, & ereum bolum, & nobiliori modo præcium & valor talium possidetur in forma aurei q̄ si possiderētur in forma propria. sic diuinus intellectus solam diuinam essentiã intuitiue intelligendo, dicitur omnia entia intelligere diuiniori modo, q̄ si eadem in formalibus & propriis earum rationibus attingeret, & est modus qui non potest attingi ab aliquo alio intellectu, vt bene dicit Cõmen. in libro destructionum, & ista est Aristotel. sententia, & hoc est quod dicit Commentator quod omnes formæ sunt in potentia in prima materia, & sunt in actu in primo motore, quia sunt in virtute actiua eius in qua continetur in supræmo gradu vnitatis, simplicitatis, & nobilitatis, & istæ sunt ideæ quas comminiscebatur Plato & 12. metaph. commento 36. Forma habet duplex esse, materiale & abstractum. & hoc est ꝙ volunt dicere ponentes ydeas, sed non perueniunt ad hoc. Vide igitur magnam esse differentiam inter Aristot. & Platonem, dato ꝙ Plato posuisset istas ydeas ĩ intellectu diuino, quia Plato posuit ydeas sub formalibus & distinctis rationibus in diuino intellectu, & Theologi nostri hoc asseuerant, vnde Diuus Augustinus dicit alia ratione conditus est equus, & alia ratione conditus est homo, in libro. 83. quæstionum quæstione. 46. Sed hoc non vidit Aristot. nec eius sequaces, sed voluerunt nullum aliud esse intellectum a diuino intellectu, nisi suam essentiam modo prædicto, quia ibi non est aliqua multitudo, nec secũdum rem, nec secũdum rationem, & ꝙ ista fuerit opinio Aristotel. ex intentione Auerro. ostenditur manifeste ex verbis eius in paraphrasi metaphysicę tractat. 2. vbi dicit, ꝙ licet in artificialibus est magis manifestum, omne quod generatur, generatur a sibi simili, quia forma sanitatis in corpore fit a forma sanitatis in anima medici, & domus forma in materia fit a forma domus sine materia, quæ est in anima ædificatoris, vt dicitur in 7. primæ philosophiæ. subdit ꝙ in naturalibus etiam rebus, res, ita se videtur habere, ꝙ earum principia vltima sit conceptio per intellectum. Aliter enim vnde eueniret eis ꝙ sint ex sui natura aptę vt intelligantur a nobis; nam hoc est sibi quid essentiale & inherens naturæ earum, id autem ꝙ est essentiale alicui, peruenit quidem ipsi enti a causa efficiente de necessitate, nihil autem datur quo sensibile euadat intelligibile in potentia & quod de sui natura est vt intelligatur nisi eius generatio fiat ex intellectuali apprehensione, licet suum esse sensibile sit conceptum a suis principiis sensibilibus, quemadmodum in artificialibus contingit, nam accidit rebus per artem confectis ꝙ intelligantur ab illo, qui non operatur eas

eas, propterea quia sunt ordinatę ab intellectu qui est ipsa forma existens in anima artificis. aliter.n. essent intellectæ per accidens, & similiter res se habet in natura & in rebus naturalibus. Hinc apparet generatim ꝙ dantur formæ separatę; quæ sunt causa ob quam ipsa substantia sensibilis est intelligibilis, præstant autem ipsi sensibili formam substantialem qua fit intelligibile potentia per ipsam naturam, & per corpora cœlestia, & tales formæ sunt formæ corporum cœlestium, & hoc est ꝙ quærebāt ponentes ydeas, sed non peruenerunt ad illud & consimilem sententiam vt dixi habetur. 12. metaphysicæ. commen. 18. prope finem.

Amplius Commentator in eodem. secundo tracta. in paraphrasi ibi Themistius reddit rationem pro Platone, vbi recitat quòd ideæ sunt necessariæ propter generationem animalium & plantarum, spōte nascentium, quibusdam interpositis, scribit, in quibusdam tamen entibus existimari potest, ꝙ necessitas cogit ponere formas separatas in generatione indiuidui, vt in animali non gignitiuo, in quibusdā tamen non videtur hoc necessarium, neque videtur ꝙ indigeant ipso inquantum sunt generabilia. veruntamen si considerentur formæ generatę inquantū accidit eis ꝙ sint intelligibiles, & tandem habentes ordinem, apparebit necessarium ponere vel intromittere hanc formam cunctis rebus, vt prius diximus: sed huiusmodi principium alio modo se habet quàm ponit a ponentibus ydeas, dicebant enim quòd intelligibile ipsius equi, & eius quidditas, vt est in materia, est idem extra materiam, & sic sequitur necessario, vt sit & detur equus hinnibilis sine materia & ignis comburens, & si sic intelligunt, errant omnino. & si ipsi velint de esse rerum separatarum id quod Aristote. intendit vt existimauit eorum fautor, scilicet Themistius, errauerunt, tandem quia transtulerunt dicta scientifica in dicta poetica, quæ non sunt vera, & sunt ad docendum populum. vbi clare patet secundum mētem Auerr. Aristo. res generabiles ratione qua sunt generabiles & sensibiles non indigere, vt sic agente separato, quia generans apud Aristote. necessario est corpus aut virtus in corpore, vt dicit hic Cōmentator & in 7. metaphysi. commen. 31. & idem est agens ꝙ transmutat materiam, & ꝙ in inducit formam, Sed si considerentur res generabiles & sensibiles, pro quanto sunt intelligibiles in potentia, quia ex sui natura habent aptitudinem vt intelligantur, & tandem vt habent ordinem, quia ordo iste in sensibilibus generabilibus esse non potest a principio, ex quo sortiuntur sensibilitatem, & est materia, quia illla est causa inordinationis, oportet ex hoc ꝙ iste ordo dependeat tanquàm a primordiali principio ab agente separato, & est primum principium a quo cœlū & tota natura dependet. 12. metaphysicæ. text. commen. 38. &. 52. vbi ostenditur quòd ordo vniuersi est sicut ordo in exercitu, qui causatur, & dependet ab ordine in duce, & bonum eius est a bonitate ducis, & sub ista ratione bene generabilia

bilia omnia, & cum semine & sinè semine, immo omnia quæ sunt indigent isto agente separato, quod sui virtute continet & influit esse intelligibilitatem & ordinem omnibus. Sed platonici, quia ipsi videntur, aut hoc intellexisse quod intellexit Aristote. vt dicit Themi. & omnes fere posteriores expositores, vt Antonius, Philoponus. Simplicius, & id genus, & tunc plato peccat, quia in scientia demonstratiua & speculatiua non debemus vti metaphoris, vnde ex hoc quód equus est in virtute actiua dei, modo prædicto, non propterea illa virtus debet equ⁹ appellari, aut asinus. Si autem ipsi intelligunt ꝙ quidditas equi in materia est eadē cum quidditate equi intelligibili separata, tunc est error clarus, quia daretur equus sine materia, & ideo quocunque intelligant Platonici & defensores Platonis, non possunt euadere ab inconuenientibus, sed vt dixi videtur mihi ꝙ Aristo. impugnet ipsos in re, & non in sermone tantum.

Ad illud autem secundi physico. tex. commen. 28. respondetur ꝙ vt notat lucidissimus Themistius ibi forma appellatur exemplar apud Aristote. non eo modo quo hi qui ydeas posuere. separatas quasdam species atque ipsas per se nullo innexu materiæ subsistentes, sed propterea quia definita præscriptaque est eorum omnium forma, quæ a natura proueniunt hominis, equi, bouis, fici, oleæ, platani, etiam illud principium, vnde hæc oriuntur eatenus pergit mouēdo, & exercendo materiam, donec forma ipsa & species coaptetur & congruat plene atque perfecte, vbi patet clare authoritate Themistij Aristotelem non posuisse formam exemplarem, sicut posuit Plato. & mirum est de Simplicio quomodo audet dicere Aristote. in hoc non dissentire a Platone, quum ipse in prologo primi physicæ auscultationis expresse dicat, causas apud Aristot. esse efficientes & fines, cōcausas vero materiā & formā, verumtn̄ Plato causis addidit exemplarem, & concausis instrumenta, siue officialem, & ex illo loco patet ipsum non secūdum Aristotelicos loqui, dum confitetur etiam causam exemplarem more Platonicorum.

Amplius Aristo. in secundo physico, tex. comen. 19. arguit contra Platonem, & ponentes ydeas quod ad eorum positionem sequitur, vt quæ non sunt separabilia secundum rationem a materia, sint separata secundum rationem, & tamen latet eos hoc contingēs, quia cum formæ naturales sint separatę secundum esse a materia secundū ponentes ydeas. igitur sunt etiam separabiles secundum rationem & diffinitionem, quia vt inquit Commentator in commen. quicquid separatur secundum esse, separatur ratione, sed non conuertitur, modo si per istam opinionem Aristo. concordat cum Platone in positione ydearum, ipse easdem in hoc pateretur angustias, & ideo hoc argumentum debuit solui ab ipso, quia ęque procedit contra opinionem eius, sicut procedit contra Platonem. vnde isti qui non possunt capere Aristo. vere cōtradicere Platoni audiant Themistium primo de anima. cap. 20. vbi scribit certe.

supi-

supinas illas opiniones quę animã, aut ignem, aut aquam faciunt, aut sanguinem, aut athomos rotũdas, & leues incessere, aut impellere nulla laus est, quia in id qui vis ingenio vtcunq; pingui atque tardo, nedum Aristo. vir tantus diligentia & doctrina sufficerit, proinde si Aristo. qui sententiam vetustissimam, & proxime accedentẽ ad verum reprehensurus taxaturusque erat illustrem in philosophia personam citauit, cui & Plato dialogos suos ascripserit, nemo ei tamq̃ male animato in Timeum, aut in Platonem iure succensuerit, ferè enim eius tota oratio non in hominum, sed in confutatione opinionũ versatur, & si ex his quæ scripserint suspicari licebat in se quod scriberent & sentire &c. In eadem sententia Themist. in simili taxat Porphyrium & Andronium asserentes Aristotel. in primo de anima non taxare mentem Xenocratis, sed verba, dum dixit, animam esse numerum seipsum mouentem, vt est videre in cap. 27. in Themistio, & in primo de anima, super tex. commenti 67.

Finis Tabulæ dilucidationum. M. Antonij Zimaræ in dictis Arist. & Auer.

TABVLA OMNIVM diuisionum totius Philosophię Aristotelis ab eodem authore collecta.

APPETITVS aliꝰ naturalis, alius animalis primo phy. com. 81.

Alteratio quãdoq; sumitur large, & tunc supponitur tam pro transmutatione in substantia, q̃ pro trãsmutatione in qualitate. quandoq; vero sumitur proprie, & tunc est transmutatio in qualitate, & in tertia specie qualitatis, & sic distinguitur contra alias transmutationes, colligitur ex. 2. physi. cõ. 1. & ex. 2. physi. commen. 32.

Artes sunt duobus modis, quædam sunt in quibus principium est extrinsecum à subiecto, in quod agit ars necessario, vt ars edificandi, quædam vero sunt in quibus per accidens potest contingere q̄ principium efficiens sit in subiecto, in quod agit vt medicina, quia aliquis potest seipsum sanare per artẽ medicinæ. 2. phy. cõ. 3.

Artes sunt duobus modis, quędam sunt a quibus proueniunt actiones tantum, quædam a quibus proueniunt acta. 2. phy. cõ. 3.

Artium quædam faciunt formam, quædam præparant materiam. 2. phy. tex. cõ. 24. & 25.

Artes sunt tribus modis. 2. ph cõ 25.

Agens æternum producit effectũ necessario, in generabilibus vero agẽs producit in maiori parte. 2. physic. commen. 74.

Artium quędam vtunt cognitione, quædã vero nequaq̃. 2. phy. cõ. 86.

Alia

Appe-

Corruptio alicuius est duobus modis, vel ex se ꝓpter defectum naturæ, aut à suo contrario, vt corruptio ignis. 3. cæli. 52.

Compositorum differētium in grauitate & leuitate, quædam magis grauitant, q̄ quædam in eodem loco, & quædam in locis diuersis. 4. cæli. com. 28.

Comprehēsibilia humana diuidun tur in duo 3. de anima. com. 33.

Corruptibile tripliciter. 1. cæli. tex. com. 113.

Corporis potentia dupliciter potest dici, finita, aut in duratione, aut in velocitate motus. Cōment in para phrasi. in fine primi de cælo.

Corpora quædam sunt rotunda ex sui natura, quædam ex continente 2. cæli. commen. & tex. 26.

Comprehensiones contingentes in somno, quędam dicuntur somnia, quædam diuinationes, & quædam prophetiæ. in libro de somno & vigilia.

Cognitio præcedens cognitionem creditam & intellectam ē duplex, agens & præparans, ex libro de diuinatione.

Corruptio dupliciter aut natura, aut accidente. ex libro de longitudine & breuitate vitæ.

Corporum quoddam est compositum, quoddam vero minime. 3. cap de substantia orbis.

Calor duplex, naturalis & extrane. 4. metheororum. com. 1.

Causa difficultatis est duplex. 2. metaphy. tex. com. primi.

Contrarietas dupliciter, potentia & actu. 4. meta, tex. com. 20.

Compositio existens in eadem re, quædam est prima, & quædam nō prima. 5. meta. com. 4

Contraria sunt tribus modis. 10. meta. tex. com. vltimi.

Causæ aut conueniunt specie & differunt numero, aut conueniunt in genere vero, & differunt specie, aut conueniunt in genere secundum proportionem & differunt in vero genere. 12. meta. com. 27.

Causæ sunt tres, duæ physicę, & alia immobilis. 12. meta. tex. com. 5. & tex. com. 29.

Compositio triplex ex. 2. de partib. animalium cap. 1.

Calidum, frigidū, humidum & siccum quatrupliciter. cap. 3. in. 2. de partibus animalium.

Diuisibilitas mobilis duplex, secundum vltima, & secundum accidentia contraria. 6. phy. com. 32

Duplex est motus inseparabilis ab animalibus intrinsecis, qui fit ab anima nutritiua per calorem naturalem & extrinsecus, qui fit à continente. 8. phy. tex. com. 20.

Diuisio motus alia est in potentia, & est infinita, quia non est accipere primum, alia est in actu, & finita, & in ea est accipere primum. de prima Aristo. egit in sexto physicorum, de secunda in octauo. tex. commen. 23.

Dialectica vtitur in aliis scientiis dupliciter Auer. com. 70. & primo phy. com. 35.

Dissolutio fit dupliciter. 3. cæli. tex. commen. 52.

Differentiæ sex positionis inueniun tur veræ & non veræ. & non verę, aut ex similitudine, aut ex respectu tantum. Commen. 2. cæli. tex. commen. 10.

Diffinitionum scīa potest haberi dupliciter, per dissolutionem, & per compositionem. 2. meta. 11.

Dispositionum secundum Auicen. quædam sunt intentiones, quædam naturales seu essentiales. 4. metaph.com.3.

Demonstratio alia simplex, alia cõposita. 5.meta.com.4.

Diuisio alia secundum quantitatẽ, alia fm qualitatem. 5.meta.30.

Diffinitiões sunt duobus modis, aut sicut symi, aut sicut concaui. 6.metaph.tex.com.2.

Diffinitiones sunt duobus modis, quorum vnus est primo & simpliciter, & iste est substantiarum, alter est nõ primo, & simpliciter, sed modo cõtingenti naturæ, cuius est diffinitio. 7. meta.cõ.15.& tex.

Diffinitio potest sumi dupliciter. 7. meta.com.19.

Diuersitas duplex, quædam est per contrarietatem, & tales res diuersę non possunt esse in eodem subiecto, & quædam sine, & tales res esse possunt in eodem decimo metaphy.com.24.

Dicentes generationem esse & agẽs aliquod sunt bipartiti & valde cõtrarij, & habent medios. 12. meta. commen.18.

Diffinitio duplex ex genere vniuoco, & ex genere analogo, ex disput. 7. in sol. primi.

Elementum autem pro principijs existentibus in re, vt sunt materia, & forma, causa autem pro fine. Commen.primo physic.com. primo Vide causam in contradictionibus meis.

Entium quędam fiunt ex natura, & quædam ex aliis causis, puta ab intellectu & casu. 2.physic.commen. primo.& tex.

Entia naturalia inueniuntur in potentia, & actu altero trium modorum. 3.physi.com.8.& 9.

Ens dicitur tribus modis, potẽtia & actu, & secũdum compositionem ex potentia & actu. tertio physico. commen.58.

Equalitas dupliciter, secundum continentiam, & fm cõmunem mẽsuram, qua æqualia mensurantur. 4. physi.com.43.

Equalitas duplex, fm dimensiones, & secundum continentiam. 4.physic.commen.77.

Ens & non ens sunt duobus modis, semper & non semper. 4.physicor. tex.com.120.

Esse quod est in re essentiale est ab agente, & generante quod est, aut natura, aut anima, aut intellectus. 4.physic.com.128.

Equiuocorũ alia sunt quorum diffinitiões sunt diuersę verę & ratione, alia vero quorum diffinitiones sunt æquiuocè sicut nomina. 7. physico.com.26.

Equiuocationes, aliæ sunt multum distantes, aliæ vero habẽtes quandam similitudinem, alię vero proximæ, aut genere, aut similitudine. 7.physi.tex.com.31.

Entium quædam semper mouẽtur, vt cęlum, quædã semper quiescũt, vt terra, quædam qñq; mouentur, & qñq; quiescũt, & sunt quæ sunt ĩfra cęlũ & supra terrã. 8.phy.c.19.

Entia naturalia fm motum & quietem diuidi possunt quinq, aut septem diuisionibus. 8.phy. 21.

Expellẽtis duo sunt modi, aut.n. separantur ab expulso, & expulsio remanet in motu, aut non separatur ab eo. 8.physico. tex. com.85. idem.7.phy.tex.com.10.

Elementa alia sunt respectu simplicium & compositorum, alia vero respe-

tuè dicta, quarto physicorum cõmento. 118.

Qualitatum attributarũ alterationi, quædam sunt primæ. quædam secundæ, & sunt illæ quę fiunt ex primis. septimo physi. tex. commento. 11.

Quærere de rebus difficilibus est, aut propter inuerecundiam, aut propter philosophiæ studium. 2. cę.cõ.& tex.34.aut propter errorẽ aut quia ignorat difficultates.

Quies, aut est naturalis, aut violenta.3.cęli.tex.com.19.

Quantum, aliud secundum se, aliud secundum accidens.5.metaphysi. in cap.de quanto.tex.com.18.

Quanta per se, alia secundum substantiam sunt, vt linea, alia sunt passiones & habitus.ibidem.

Qualitates quædam pertinent motui, & quædam non.5.metaphysi. cõmento.19.

Qualitas generari potest dupliciter, vel a sibi simili, vel per viam sequelę, inquantum sequitur mixtionem quatuor qualitatum primarum.7. meta.cõmen.32.

Raro cõtingentia sunt duobus modis, quædam proueniunt ex aliquo quod agit propter finem, quędam vero nequaquam.2.physico. tex. cõmen.42.

Rerum quędam sunt in actu, & quędam habent potentiam ad mixtam cum actu.3.physi. com.57.

Resistentia motus, aut est ex moto, aut ex medio, aut ex vtroque. 4.physi.cõmen.71.

Res motę sunt tribus modis, modus eorum quæ mouentur violenter, & modus eorum quæ mouentur naturaliter. & talia aut sunt animata, aut mouentur per declinationem.s.per grauitatem, & leuitatem.8. physi.cõmen.28.

Res sunt tribus modis, semper, nunquam, & quandoq;. secundo de generatione.tex.cõm.51.

Res sensibilis habet duas formas, spiritualem & corporalem. ex lib. de diuisione.

Resolutio est duobus modis. s. aut in substãtia vtriusque relatiui, aut in substantia vnius. 5. metaphysi. cõmento.20.

Relatiuum est duobus modis. s. per se & relatiuum per aliud, quia videlicet, aliud refertur ad ipsum.10 metaphy.cõmento.21.& 5.meta. tex. commen.20.

Scientiæ speculatiuæ sunt duorum modorum, quædam sunt propter perfectionem, quemadmodum est scientia diuina, & naturalis, quædam propter exercitium, vt mathematica. Commentator in prologo physico.

Scientia alia perfecta, & est per causam, & alia imperfecta, & est sine causa, primo physi.c.1.

Subiectum aliud commune, & est illud quod dicimus esse non formatum per se, aliud vero est non formatũ in respectu, & istud sunt materiæ propriæ.2.phy.cõmen.8.

Superius & inferius, alia sunt in respectu ad nos, alia sunt ex natura rei.4 physi.tex.com.5.

Subiectum motus dupliciter, vno modo pro moto, alio modo pro termino motus, quinto physico. cõmento.15.

Sensibilia sunt in triplici differentia, quædam præcise iudicantur esse vera, quædam præcise falsa, & quædam sunt ignota, donec surgat demonstratio. 8.physicorum. com-

FINIS.

Explicit Tabula dilucidationum in dictis Aristotelis, & Auerrois, Marciantonij Zimaræ Philosophi consummatissimi.

Registrum.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z

AA BB CC DD EE FF GG HH II KK LL MM

NN OO PP QQ RR SS TT VV XX YY ZZ

AAA BBB CCC DDD EEE FFF

Omnes sunt Quaterniones.

Venetijs Impressa in officina hæredum Luceantonij Iunctę. Anno Dñi.
M. D. LXII.